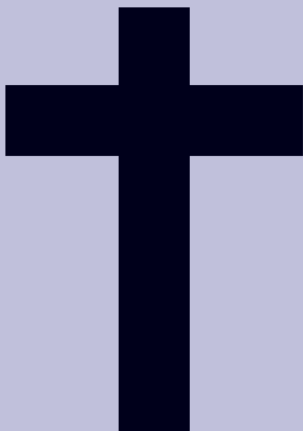

MIKÁNDA LORU 'BI
LOMO KI DOSI ÉYI
E

aka: MIKÁNDA LORU 'BI LOMO KI DOSI ÉYI E New Testament

MIKÁNDA LORU 'BI LOMO KI DOSI ÉYI E
Baka: MIKÁNDA LORU 'BI LOMO KI DOSI ÉYI E New
Testament+

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Baka

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
9ebc1b62-650d-5302-9391-27a31d140102

Contents

Dosí éyí e	1
Matáyo	83
Máriko	145
Lúka	186
Yiwáni	254
Moko 'bi 'yìmikása e	309
Róma	371
1 Koríndo	398
2 Koríndo	427
Galatíya	444
Éfeso	455
Philipo	464
Kolósayi	471
1 Tasaloníka	477
2 Tasaloníka	483
1 Timatíyo	487
2 Timatíyo	496
Tító	503
Felemúna	508
Èbere	510
Yakóbo	533
1 Pétero	540
2 Pétero	548
1 Yiwáni	553
2 Yiwáni	560
3 Yiwáni	561
Yúda	563
'Dódoógu	566

Dosí éyí e Ledre gi ro búkú bí Dosí éyí e ní

Tónóné gi simi kápita 1-11 búkú ba uku ledre gi ro dosí éyí e za mbá. Uku ledre gi ro ledre bi Lomo otoogú do sogo kángá ba kí éyí ga bi siminé ní mbá, kángaya 'yíma'dí e bi oto yée káa do ngére e do éyí e za mbá ní. Búkú ba uku kpá ledre gi ro lúyú ledre kí 'do'dó oguní do sogo kángá káa be 'di. Zía kpá úku ledre gi ro ngíti géyí tara e kí ngíti géyí sí do 'yí e oguní káa be 'di, kí káa zí bi Lomo gelé Abarayáma gi simi kufú bi Yúda ní kí bulúndu bulúndu néesi zíye ídíye 'yí ga bi kí ledreyé owóowó ní gi ro zíne 'dódo roko'buné zíye gi ro zíye 'dódotátá a zí ngíti géyí 'yí e.

Kápita 12-50 uku ledre gi ro Abarayáma kí 'yí 'bí ené e kpá kí ledre gi ro owú 'bí ené Isáka kpá kí ledre owú 'bí Isáka Yakóbo kí ledre owú 'bí ené Yakóbo kí owú ga bi 'bí Yakóbo sokó doa gbre ní, kángaya gi ro Yoséfa. Búkú ba uku ledre kpá gi ro káa zí bi Lomo ndíşşí lúru bi kací 'yí ené ga bi kí ledreyé owóowó ní, abú niyí lá 'yí e ca dongará tú'dú 'yí ga bi ndíşşíní oto úndru bicayi lomo ní. Uku kpá ledre gi ro káa zí bi Lomo ndíşşí oto komoné gi ro zí 'yí ené e ndíşşí oto úndruné zíye ndíşşiyé méngí ledre bi ní oto néesi zíne ídíne owóowó do komo 'yí e mbá ní.

Búkú ba, kí Ólúógú kí Léví e kí Ólo 'yí e, nda kí Gbre lorú, Yúda e ndíşşíní ndólo yée “Lorú e” togú wá, “Lorú 'bí Músa.”

Ledre gi ro Dosí éyí e

¹ Dosí éyí e tonóní kóo káa, Lomo oto ere e kí do sogo kángá. ² Do sogo kángá ní aka kóo tí lá nyáráne, éyí e ndaní kóo doa mbá wá, zí mitùlurú ídíne ñúú ne mbúú do mongú mikavu. Zí Lomo kóo ndíşşíné gámáne do iní néesi lá ñúú ne.

³ Zí Lomo úku ledre kídí, “Bimióngó idí óngó.” Káa zí bi Lomo uku ní, zí bi tí óngóne. ⁴ Zí Lomo ídíne kí rokinyi gi ro bimióngó, zía ífi dongará bimióngó e kí mitùlurú. ⁵ Zía ífi ìrì bimióngó kídí, “Kadra” zí ìrì mitùlurú idí 'bí ené “Ndùlú.” Zí kadra útúne, zí bi áráne. Néesi go sílì k'íe'do.

⁶ Zí Lomo úku ledre kídí, “Bí fúo idí idí gi ro zía ífi dongará iní kí ezené iní.” ⁷ Néesi ní, zí Lomo oto bifúo. Zía ífi dongará iní bi 'dága kí wo bi do kángá ní. Zía méngí roné tí kenée. ⁸ Zí Lomo ífi ìrì bi bi 'dága ní kídí, “Ere.” Zí kadra útúne, zí bi áráne, néesi go gbre sílì.

⁹ Zí Lomo úku ledre kídí, “Iní máa wo bi do kángá ní idí yóko roné do bi k'íe'do zí ngáká bi ídíne sága.” Zí ledre néesi méngí roné tí kenée. ¹⁰ Zí Lomo ífi ìrì ngáká bi néesi kídí, “Kángá,” zía ífi ìrì iní ga bi yokoní royé do bi k'íe'do ní, “Mikavu e” Zíye émeyé komo Lomo.

¹¹ Zí Lomo úku ledre kídí, “Kángá idí ndikiógu říkí do kufú éyí e. Idíní útú do ánáyé kí kufúye e simiyé gi ro zíye ndíşşiyé útutátá royé.” Zí ledre néesi méngí roné tí kenée. ¹² Zí kángá ndikiógu kufú éyí e kací říkí sí doyé e mingúngúcu. Simi bi Lomo lurú éyí ga gére néesi niyí go tí kenée ní, zía ídíne kí rokinyi. ¹³ Zí kadra néesi útúne, zí bi áráne, néesi go ota sílì.

¹⁴ Zí Lomo úku ledre kídí, “Bimióngó e idíní idí komo ere gi ro zía ífi dongará kadra kí ndùlú gi ro zí 'yí e ówo toso ndumu kí ìmì kí sílì e kpá kí

simibi e gi roa. ¹⁵ Bimióṅgó ga bi komo ere née idíní ndíṣi óṅgó bi do sogo káṅgá." Zíye méngi royé tí kenée. ¹⁶ Lomo oto mingburoko éyí mióṅgó e gbre gi ro zíye ndíṣiyé óṅgó bi. Kadra óṅgó 'bi ené bi kí kadra. Éfé óṅgó 'bi ené bi kí ndulú. Zía kpá óto kele e. ¹⁷ Lomo oto éyí ga gére komo ere íri gi ro zíye ndíṣiyé óṅgó bi do sogo káṅgá. ¹⁸ Ngíti a óṅgó 'bi ené bi kí kadra, ngíti géyí 'bi eyé kí ndulú gi ro ífi dongará bimióṅgó kí mituluru. Simi bi Lomo lurú éyí ga gére née menginí royé go tí kenée ní, zía ídine kí rokinyi. ¹⁹ Zí kadra née útúne, zí bi áráne, née go eso sílì.

²⁰ Zí Lomo úku ledre kídí, "Iní idí ndíkiógu tǔ'dú éyí trǔdrǔ bi niyí ndíṣi simi iní kací říkǔ sí doyé mbá, solú e idíní idí 'bi eyé komo ere 'dága, zíye ndíṣi ñnyí ló'bó royé simi sili 'dága." ²¹ Née ní zí Lomo otoógu mingburoko bangá iní e kpá kí ngiti géyí říkǔ éyí trǔdrǔ ga bi 'bi iní ní. Zía kpá otoógu říkǔ sí do solú e. Simi bi Lomo lurú éyí ga gére née menginí royé go tí kenée ní, zía ídine kí rokinyi. ²² Zí Lomo í'bí úndru zí éyí trǔdrǔ ga gére née zía úku ledre kídí, "Ídísé étrǔ zise ídise tǔ'dú tǔ'dú tǔ'dú simi mikavu e mbá. Solú e idíní kpá étrǔ zíye ídiye tǔ'dú tǔ'dú tǔ'dú do sogo káṅgá." ²³ Zí kadra née útúne, zí bi áráne, née go ñnyí sílì.

²⁴ Zí Lomo úku ledre kídí, "Káṅgá idí ndíkiógu říkǔ sí do bangá e. Yée ga bi ndíṣiní úlú yée 'be, bangá súwú e nda kí éyí trǔdrǔ máa yée ga bi ndíṣiní ndéré kí do simiyé bi ní." Zí éyí ga gére née méngi royé tí kenée. ²⁵ Zí Lomo óto bangá ga gére née, yée ga bi gi ro do úlú yée ní kací sí doyé, bangá súwú e 'bi eyé kpá kací sí doyé, nda kí éyí trǔdrǔ máa yée ga bi ndíṣiní ndéré kí do simiyé bi ní kpá kací sí doyé. Simi bi Lomo lurú éyí ga gére née menginí royé go tí kenée ní, zíye útúásáye kací komoa.

²⁶ Zí Lomo úku ledre kídí, "Ídízé mu yéme 'yíma'dí e káa do tosozé, zíye ídiye káa zize ní, do ídiye ye ngére e do kénzé e, solú e nda za kí říkǔ sí do éyí trǔdrǔ e mbá."

²⁷ Née ní zí Lomo go yéme 'yíma'dí káa zí ne ní, zía yéme wo go tí kenée káa zí ne ní, yeme yée o'do kí kára.

²⁸ Zía í'bí úndru zíye kídí, "Ídísé ndíki tǔ'dú owú e gi ro zí bulúndusé e ídiye tǔ'dú tǔ'dú do sogo káṅgá." Zise ídise kéye káa do ngére e do kénzé e, solú e kpá kí ngiti géyí éyí trǔdrǔ ga bi do sogo káṅgá ní za mbá.

²⁹ Née ní, zí Lomo úku ledre zíye kídí, "Máí'bí říkǔ sí do kúfú éyí ga bi ndíṣiní áná miáná kí miáná kágá ga bi kí kúfúye simiyé ní go zise do sogo káṅgá ba mbá káa do éyí miánu zise. ³⁰ Bi kenée ní, říkǔ sí do bangá e mbá, solú e nda kí éyí trǔdrǔ máa yée ga bi ndíṣiní ndéré kí do simiyé bi ní, máí'bí mbilí éyí e go zíye káa do éyí miánu." Zí éyí ga gére née méngi royé tí kenée. ³¹ Zí Lomo lurú éyí ga bi méngi yée née ní zíye émené komoa. Zí kadra née útúne, zí bi áráne, née go ñnyí doa kéré sílì.

2

¹ Gí ona, moko 'bi otoogu ere e kí do sogo káṅgá za kí ngiti géyí éyí e mbá ní zí Lomo méngionzó a. ² Lomo méngionzó kóo moko ga gére née mbá simi sílì ñnyí doa kéré, nda simi sílì ñnyí doa gbre máa née zía 'dówúroné gi simi moko bi kóo ndíṣi méngi a ní. ³ Zí Lomo óto sílì bi ñnyí doa gbre née kí ledrené owóowó gi zía 'dowú kóo roné simia gi simi moko 'bi otoógu éyí e bi kóo ndíṣi méngi a ní.

Ádama e kí Áwa simi Édene

⁴ Ngére Lomo* otoogu kóo ere e kí do sogo kángá kenée.

Simi bi Ngére Lomo otoogu ere e kí do sogo kángá ní, ⁵ futú éyí ndani eyé aka kóo do sogo kángá mbá wá gí zía Lomo uku aka kóo bi yaá ini idi mu tónó é'dí ní wá, 'yíma'dí ndaa aka kóo gí ro méngi moko do sogo kángá kpá wá. ⁶ Tí lá ini ndisj aka kóo lá lágaógu milágaógu gí simi kángá, zía ndisjiné ndindi kángá. ⁷ Née ní, zí Ngére Lomo 'dí'bi kángá ó'bó a káa do o'do, zía lúwú tridri simi a zía ídine tridri.

⁸ Nda née ní zí Ngére Lomo líkpí yáká simi ngiti bi kí iriné Édene mi'dí gbére, zía 'dí'bi o'do née oto wo yáká íri. ⁹ Zí Ngére Lomo úku ledre zí rjki tú'dú bilámá kágá e útúoguyé simi yáká née. Yée ga bi kí bilámá tosoyé kpá bilámáye gí ro ánu yée ní. Ngiti géyí kágá e niyí 'bi eyé bo gbere yana yáká née íri, ngiti a ndisj í'bí tridri, ngiti a í'bí 'bi ené komokenzi 'bi ówo bilámá ledre kí bisinyí a.

¹⁰ Ngburu ni kóo bo ndisj kúkú kpurú gí simi Édene gí ore gí ro zí éyí ga bi yáká ore ní ndisj ngbóroye. Nda go sogo yáká íri zía rásáne eso.

¹¹ Mizefi sílì a ndoloní, "Pisóni." Kúkú 'diyí roné simi kángá bi kí iriné Avila bi kí dábu siminé ní. ¹² Dábu ga bi do bi née ní niyí mbá bilámáye kí tutú ga bi ríri'ri ndisjiní úgú yée kí tú'dú kési ní, nda kí Aburengú ga bi kí bilámá ndonyoyé ní. ¹³ Gbre sílì a ndoloní, "Giyóna." Kúkú ngirigi roné simi kángá bi kí iriné Kúsú ní. ¹⁴ Ota sílì a ndoloní, "Tigiri." Kúkú 'diyí 'bi ené roné mi'dí gbére simi kángá bi kí iriné Asuri ní. Esoyé ndisjiní 'bi eyé ndólo a Efaráta.

¹⁵ Zí Ngére Lomo 'dí'bi o'do née oto wo yáká bi Édene née íri zía ndisjiné méngi moko simi a kpá kí lúru bi kací a. ¹⁶ Zí Ngére Lomo úku ledre zí o'do née kídí, "Miáná kágá ga bi yáká née za mbá, idi ánu yée káa zí bi íli ní, ¹⁷ tí lá dúy kágá máa wo bi ndisj í'bí komokenzi 'bi ówo bilámá ledre kí bisinyí a ní ndá ánu a wá, gí zía togú ánu go yá, 'dí'biogú umbu go komoyí."

¹⁸ Zí Ngére Lomo úku ledre kídí, "Ndaá bilámáne zí o'do ba ndisjiné ngucuné wá. Ni miútúásáne zíma otoógu 'yí sáká wo."

¹⁹ Nda née ní, zí Ngére Lomo 'dí'bi bangá ga bi kí solú ga bi kóo otoogu yée gí simi kángá ní kací rjki sí do eyé mbá kó'dú o'do née zía ndisjiné ífi iri doye.

Tí lá iri bi ífi go do éyí tridri bi ni bo ní née goó iria. ²⁰ Zí o'do née ífi iri do bangá ga gére mbá, kí solú e mbá, tí lá ngiti a bi zía útúásáne sáká o'do née ní ndaa. ²¹ Née ní zí Ngére Lomo oto o'do née zía útú 'dú'duné rí. Simi bi ni cikí simi kútú 'bi ní, zí Lomo lálaógu ngúru cóngó kó'dú a, do 'dú'tulúgu bifúó née kí esí. ²² Cóngó kó'dú bi Ngére Lomo 'di'biogu gí ro o'do née ní, zía ó'bóógu a káa do kára do í'bí wo zí o'do née.

²³ Zí o'do née úku ledre kídí,
 "Ba nda go cú cóngó gí dongará cóngóma e,
 kpá esí gí simi esímá,
 mááyí ndólo a 'Kára,'†
 gí zía 'di'bioguní wo gí simi cóngó kó'dúma."

* **2:4** 2:4 Ngére: Lomo uku kídí iriné ní Yáwe, bi ini ledre gí simi a simi tara Ébere kídí, "Wo bi ni tridriné zía fí ní." Ndisjé ndólo a "Ngére" do bi kací iri bi Yáwe ní. † **2:23** 2:23 Kára: Ndolo iria kára gí zía 'di'bioguní wo gí simi cóngó kó'dúma.

24 Gi zí kényi née, o'do ni ótoómo 'buné kí mbágáne zía ófú kára zíye ídíye kéne éyí kǐé'do.

25 Abú o'do née kí me'bené ndişşíní kóo ndişşí eyé ngírá yá, komoyé enyí ené e wá.

3

Kála ledre 'bi 'yima'dí

1 Kámá ni kóo mongú 'yí lóndó gi dongará bangá sinyí ga bi Ngére Lomo otoogu yée ní mbá. Kadra kǐé'do zía óguné ndú'yú kára kídí, “Ma'díi, Lomo ya 'Ndásé ánu miáná kágá ga bi yáká ba mbá wá káa'?”

2 Zí kára née úkulúgu ledre zí kámá kídí, “Lomo yaá azé ánu miáná kágá ga bi yáká ona ba mbá, 3 tí lá dujú kágá máa wo bi yana yáká íri née, Lomo yaá ndazé ánu miáná a wá, ndazé gbawá óto şǐlize roa káa bi azé úyu.”

4 Zí kámá úkulúgu ledre zí kára née kídí, “Úyusé esé e wá. 5 Lomo owo bú kídí togú ánuşé miáná kágá née go yá, komosé ni líkpí zise ówo dongará bisinyí ledre kí bilámá ledre, zise ídíşe káa zí ne Lomo ní.”

6 Şimi bi kára née uwú kídí miáná kágá née ni bilámáne kí bilámá tosoné gi ro ánu a, ni kpá bilámáne gi ro i'bí komokenşí zí 'yí ní, zía 'dí'bi a ánu a. Zía i'bí ngíti a zí o'do 'bi ené bi niyí kéne ní zía ánu a. 7 Née ní geré zí komo o'do née kí me'bené líkpíne, zíye ówo a kídí yée ndişşíní ndişşí ba ngírá. Zíye ndéréye 'dēcşí tıyí ócó a royé.

8 Nda şimi bi kadra 'bu'bú go ní, zí o'do née kí me'bené úwú gboşu Ngére Lomo kí ógu yáká ore, zíye geré ndéréye ló'boyé dongará kágá ga bi yáká ore ní. 9 Zí Ngére Lomo ndólo ndú'yú o'do née kídí, “Áyí 'da?”

10 Zí o'do née úkulúgu ledre kídí, “Máuwú gáa gboşuyí kí ogú, zıma ndéréma ló'bomá gi zí ngırşí gi zía mááyí ngírá.”

11 Ngére Lomo ya zía ní, “Ambí uku zíyí ne ya áyí ngírá? Ánu miáná kágá bi máyá ndá ánu a wá ní ánu go?”

12 Zía úkulúgu ledre zí Lomo kídí, “Kára bi i'bíogú wo zıma ba i'bí miáná kágá née ne zıma go ánu a.”

13 Zí Ngére Lomo úku ledre zí kára née kídí, “Éyí bi méngşí kenée née 'dí?”

Zí kára née úkulúgu ledre zí Ngére Lomo kídí, “Kámá londo máa ne zıma ánu a.”

14 Née ní zí Ngére Lomo úku ledre zí kámá kídí, “Gi zía bi méngşí éyí go kenée ní,

“Taramá ni ndéré kacıyí gi dongará bangákulú e kí bangá súwú e mbá,

áyí ndişşí lála royí fú lá miłála bi do şimiyí,

áyí ánu 'bi eyí fú lá 'buşu

gi şimi şındşí kadra bi áyí úyu şimi a ní.

15 Mááyí óto báfí

dongaráşe kí kára née,

kpá dongará owú 'bi eyí e kí owú 'bi ené e,

ni 'dítı kánya doyí,

zíyí náná 'bi eyí rítı a.”

16 Zí Ngére Lomo úku ledre zí kára kídí,

“Mááyí i'bí 'do'dó royí şimi şındşí kadra 'bi árá owú,

áyí ndjìsí árá owù e tí fú kí éyí miówo
'bú o'do 'bì eyí nì ndjìsí ídí doyí kpá fú kíngaya

Áyí ídí fú lá sí sǐlǐ o'do 'bì eyí."

17 Gí ore, zí Lomo ìnyìné úku ledre zí o'do kídí, "Gí zía bì úwú yí eyí ledre gí tara me'beyí, zíyí ánu miáná kágá bì kóo máyá, 'Ndá ánu a wá ní,'

"Máoto taramá go ro kángá gí zí ledre eyí,

tí bì áyí ndjìsí ní, áyí méngí moko zíyí 'dó'dóyí mì'dó'dó kí áyí fú ndíki éyí miánu ánu a.

18 Gí zí kéyí née ní, kángá nì ndíkiógu bisinyí kágá ga bì kí kǐnyíyé kí súwú ga bì kí mbụ'dụyé ní zíyí,

áyí ndjìsí méngí moko royé cù kí mokoné áyí fú ndíki éyí miánu gí simi a.

19 Áyí ndjìsí méngí moko kí bisuwu té kí éyí miánu nì fú ídí zíyí.

Ledre máa née nì ndjìsí méngí roné kenée gí simi sǐndǐ kadra bì áyí ndá'balúgu royí simi a simi kángá

kí'dí bì kóo má'dí'biógu yí ní.

Gí zía bì ógu gí simi kángá ní,

sǐndǐ kadra nì ógu zíyí ndá'balúgu royí ídíyí té káa do kángá."

20 Nda née ní, zí Ádama ìfǐ ìrǐ me'bené Áwa,* gí zía nì ndíkiógu 'yí e mbá ne.

21 Zí Ngére Lomo nda kóo yeme saná káa zí bongó ní zí Ádama e kí Áwa éšì a royé.

Lomo lagaoyó Ádama e kí Áwa gí yáká ené

22 Née ní, zí Ngére Lomo úku ledre kídí, "Cakaba ní 'yí ga ba owoní dongará bilámá ledre kí bisinyí ledre go káa zí ze ní. Bì go kenée ní, ndazé ótoómo yé zíye ndjìsí 'dècǐ miáná kágá bì yáká née ndjìsí ánu a do ndjìsyé fí trǐdrǐ wá." 23 Née ní, zí Ngére Lomo go 'dí'bióyó Ádama e kí me'bené gí simi yáká bì simi Édene ní, do óto wo zía ndjìsíné ó'do éyí gí ro éyí miánu zíye gí simi kángá bì o'bóní wo gí simi a ní. 24 Zí Lomo 'dí'bi maláyika e† kí fúndúye zía í'bí roko'bu zíye do óto yé simi yáká bì Édene ní mì'dí gbéré ndjìsí lúrú bì kací a. Zí éyí ndjìsí gámá'díkí yáká née gbaá káa zí mongú maku ndjìsí 'bilé'be ne ní káa bì 'yí nì ólú ìrǐ 'dècǐ miáná kágá 'bì trǐdrǐ née ánu a ke.

4

Káyina ufu Ábele

1 Gí do kací ledre née ní, zí Ádama ndjìsyé kí me'bené, zí me'bea ídíne kí simíné, zía áráne owùo'do. Zí Áwa úku ledre kídí, "Mááyí ìfǐ ìrǐa Káyina* gí zía mándíki wo kí sáká éyí bì gí zí Ngére Lomo ní." 2 Gí do kací Káyina, zía kpá áráne owùo'do do ìfǐ ìrǐ wo née 'bì ené Ábele.

* 3:20 3:20 Áwa: Ini ledre gí simi Áwa kídí trǐdrǐ. † 3:24 3:24 Maláyika e: Ndjìsíní ndólo maláyika e kí tara Ébere kídí Kerubímǐ. Niyí éyí trǐdrǐ e komo ere kí fúndúye. * 4:1 4:1 Káyina: Ìrǐ bì Káyina ní ini ledre gí simi a kí tara Ébere kídí ndíkiógu owù.

Zí owú ga gére née ngbóróóguyé gbengará. Káyina áyí 'bi eyí 'yí ó'do éyí, Ábele ni 'bi ené nda 'yí ùlú kábiríkí e. ³ Kadra kíé'do zí Káyina 'dí'bi ngíti géyí éyí ga bí gí yáká ené ní ndéréne kíye í'bí yée zí Ngére Lomo. ⁴ Tí lá zí Ábele óngóonzó 'duo ndíká 'bi kábiríkí ené, do 'dí'bi bilámá esí a bí kí sù'bú roné ní í'bí a káa do mikawu zí Ngére Lomo. Zí Lomo ídine kí mongú rokinyi gí zí Ábele kpá gí ro mikawu ené bi i'bí ní, ⁵ tí lá nda gí ro mikawu máa bí 'bi Káyina ní, Ngére Lomo ndaá 'bi ené kóo kí rokinyi kíe wá. Née ní zí mimbé'de Káyina ésíne, zí do komoa ídine bisinyíne.

⁶ Zí Ngére Lomo úku ledre zía kídí, “Káyina, éyí bí mimbé'deyí esí gí zía ní 'dí? Éyí bí sinyi do komoyí gí zía kenée ní 'dí? ⁷ Togú ndíşí méngí ledre bí miútúásáne ní, káa bí iliní yíi wá? Tí lá togú méngí ledre bí utúasá wá ní, bisinyi ledre ni go gbóo kíyí. Ídí tóro ngbúo zíyí rómo komoa.”

⁸ Gí ore zí Káyina úku ledre zí lúnduné Ábele kídí, “Nderézé aka lúru bí yáká.” Nda simi bí niyí go yáká íri ní, zí Káyina útúne do lúnduné Ábele zía ócóonzó wo.

⁹ Gí do kací ledre née ní, zí Ngére Lomo ndú'yú Káyina kídí, “Ábele ní 'da?”

Zía úkulúgu ledre zí Lomo kídí, “Máówo wá, mááyí nda go 'yí lúru bí kací lúndumá ma'dáa?”

¹⁰ Zí Ngére Lomo úku ledre zía kídí, “Méngí bisinyí ledre zí lúnduyí kenée gí zí 'dí? Máúwú gboru sáma lúnduyí go kí kúkú bí gí zíyí. ¹¹ Cakaba ní, máóto taramá go kacíyí, kángá bí ewé sáma lúnduyí akpa gí do síllyí ní, utúasá lolu zíyí ndá'bayí méngí moko simi a wá. ¹² Tónóne gí ona ndéréne 'dá'dá, abú áyí ó'do éyí, kángá utúasá 'dí'biógu éyí miánu zíyí wá. Éyí bí kí ìriné 'be ní ndaá gí royí kpá wá, odu ledre eyí ní ídí dudu gámá ríj 'dága do sogo kángá ba.”

¹³ Zí Káyina úkulúgu ledre zí Ngére Lomo kídí, “Áko Ngére, 'do'dó bí óto domá née romo do roko'bumá go. ¹⁴ Karaba ní óto máa go zíma ìnyimá gí do bí bí mándíşí doa ní, máútúásá lolu kpá ídí gbóo kíyí wá, zíma nda ídíma go lá miğámama 'dága ní, née go umbumá gí zí 'yí e.”

¹⁵ Tí lá zí Ngére Lomo úkulúgu ledre zía kídí, “Ndaá kenée wá, togú 'yí ufu yíi, mááyí í'bí 'do'dó ro 'yí née rómo do 'bi eyí ba kí'dí ìnyí doa gbre.” Née ní, zí Lomo éké tífi ro simi komo Káyina gí ro zí 'yí e ówo a mbá káa bí niyí ufu wo ke. ¹⁶ Zí Káyina ìnyiné gí do komo Lomo gí simi Édene gí ore ndéré ndíşíné simi ngíti kángá mi'dí gbére kí ìriné Nódu.†

Ledre gí ro owú 'bi Káyina e

¹⁷ Née ní, zí Káyina e kí me'bené ndíki owúo'do zíye ífí ìrja Enóka. Simi sindí kadra máa bí kóo née ní, Káyina ní kóo ndíşí ó'bó gara, zía ìnyiné ífí ìrj owú 'bi ené bí Enóka ní do gara máa née. ¹⁸ Simi bí Enóka ngoró ní zía ndíki Iráda, zí Iráda ndíki 'bi ené Mazéla, zí Mazéla ndíki 'bi ené Matuşéla, zí Matuşéla nda ndíki 'bi ené Laméke.

¹⁹ Zí Laméke ngbóróne zía 'dí'bi kará e gbre, Áda e kí Zíla. ²⁰ Zí Áda ndíki owú do ífí ìrja Zabála. Zabála ní ne bulúndu 'yí ga bí ndíşíní gámá mi'da'dágá kí lúru bí kací bangá eyé e simi súwú ní. ²¹ Ìrj lúndua ní 'bi ené Zúbála. Zúbála ní ne bulúndu 'yí ga bí 'yí úcu ku'dú e kpá 'yí ímí

† **4:16** 4:16 Nódu: Ini ledre gí simi ìrj bí Nódu ní kídí gámálíkí.

káńgá e ní. ²² Zí Zíla kpá ndíki 'bi ené owúo'do zía ífí ìrja Tùbùla Káyina. Bi ngboróogú ní, zía ídí 'bi ené 'yí úcú 'boro. Ìrj lémja kóo Náma.

²³ Kadra kǐé'do zí Laméke kóo úku ledre zí me'bené ga bi gbre ní kídí, "Kará 'bi amá e, úwúsé aka kúrúma kúrú o'do 'bi esé.

Máúfu kóo ngíti owúo'do gí zía oto kóo unḡú romá. ²⁴ Togú Lomo úku kóo kídí 'yí bi ni óto sílìne ro Káyina ní, nées ni 'dó'do wo kí'dí ìnyí doa gbre. Maa Laméke togú 'yí oto sílìne romá, mááyí 'bi amá 'dó'do wo kí'dí cì ota doa sokó doa ìnyí doa gbre."

²⁵ Gí do kací umbu Ábele, zí Ádama e ndíki ngíti owúo'do zíye ífí ìrj a Séte.‡ Zíye úku ledre kídí, "Mbófo éyí, Lomo i'biogú dobikulú Ábele bi kóo lúndua ufu ní go zize." ²⁶ Gí ore zí Séte ndíki owúo'do, zíye ífí ìrj a Enósa.

Née nda go sǐndj kadra bi kóo zí 'yí e ndísiyé ìni ìni zí Ngére Lomo simi a ní.

5

Ledre gí ro bulúndu bulúndu Ádama e

¹ Ba ledre ga bi kóo gí ro Ádama kí bulúnduné e ní.

Simi bi kóo Lomo otoogu 'yíma'dí e ní, otoogu kóo yée cé káa zí ne ní. ² Otoogu kóo yée o'do kí kára, zía ífí ìrjéyí kídí, "'Yíma'dí e." Zía ìnyíné í'bí úndru zíye.

³ Simi bi kóo simibi 'bi Ádama ni go míya kǐé'do doa cì kéréj do sokó (130) ní, zía kóo ndíkiogú tosoné owúo'do zía ífí ìrj owú ma'dáa Séte. ⁴ Zí Ádama ndísiné gí do kací bi ndikiní Séte ní, simibi míya ìnyí doa ota (800). Zía kóo kpá ndíki ngíti géyí owú e, ya'dá e kí kará e. ⁵ Ádama ni úyu ní, mengí do sogo káńgá go simibi míya ìnyí doa eso doa cì kéréj do sokó (930).

⁶ Simi bi kóo simibi ni do Séte go míya doa ìnyí (105) ní, zía ndíki Enósa. ⁷ Gí do kací a nées, zía ndísiné simibi míya ìnyí doa ota doa ìnyí doa gbre (807). Zía ndíki ngíti géyí owú e ya'dá e kí kará e. ⁸ Simibi ni kóo do Séte mbá míya ìnyí doa eso doa sokó doa gbre (912) zía kóo úyuné.

⁹ Simi bi kóo Enósa mengí go simibi cì eso doa sokó (90) ní, zía ndíki Kenána. ¹⁰ Zí Enósa méngíné gí do kací Kenána nées simibi e míya ìnyí doa ota doa sokó doa ìnyí (815). Zía ndíki ngíti géyí owú e ya'dá e kí kará e. ¹¹ Ni nda kóo úyu ní simibi ni kóo doa go mbá míya ìnyí doa eso doa ìnyí (905).

¹² Simi bi Kenána ni kóo go kí simibi cì ota doa sokó (70) zía ndíki Malále. ¹³ Gí do kací Malále zía méngíné simibi e míya ìnyí doa ota doa cì gbre (840), zía ndíki ngíti géyí owú e, ya'dá e kí kará e. ¹⁴ Kenána mengí kóo mbá simibi míya ìnyí doa eso doa sokó (910), zía úyuné.

¹⁵ Malále mengí kóo 'bi ené simibi cì ota doa ìnyí (65), zía ndíki Yéreda. ¹⁶ Gí do kací a nées, zí Malále méngíné simibi míya ìnyí doa ota doa cì kéréj do sokó (830), zía ndíki ngíti géyí owú e, ya'dá e kí kará e. ¹⁷ Malále mengí kóo mbá simibi míya ìnyí doa ota doa cì eso doa sokó doa ìnyí (895), zía úyuné.

‡ 4:25 4:25 Séte: Ìni ledre gí simi ìrj bi Séte ní kí tara Èbere kídí, Lomo i'bíne zíma.

18 Yéreda menḡi kóo mbá simibi míya kíé'do doa cí ota doa gbre (162) zía ndíki Enóka. 19 Nda ḡi do kací a nées, zía méngíné simibi míya ìnyí doa ota (800), zía ndíki ngíti géyí owú e, ya'dá e kí kará e. 20 Yéreda menḡi kóo mbá simibi míya ìnyí doa eso doa cí ota doa gbre (962), zía úyuné.

21 Enóka menḡi kóo mbá simibi cí ota doa ìnyí (65), zía ndíki Metuséla. 22 Zía méngíné ḡi do kací Metuséla nées simibi míya ota (300), zía ndíki ngíti géyí owú e, ya'dá e kí kará e. Ilofuní kóo ledre 'bi Lomo go. 23 Enóka menḡi kóo mbá simibi míya ota doa cí ota doa ìnyí (365). 24 Ndísì 'bi Enóka kí míméngì ledre ené ni kóo bilámáne do komo Lomo. Gi zí kényí nées ní, zí Lomo kóo 'dí'bi wo lá wayí.

25 Zí Metuséla kóo méngíné mbá simibi míya kíé'do doa cí eso doa ìnyí doa gbre (187), zía ndíki Laméke. 26 Gi do kací a nées, zía méngíné simibi míya ìnyí doa gbre doa cí eso doa gbre (782) zía ndíki ngíti géyí owú e, ya'dá e kí kará e. 27 Zía nda kóo úyuné simi bi menḡi kóo go mbá simibi míya ìnyí doa eso, doa cí ota doa ìnyí doa eso (969) ní.

28 Laméke menḡi kóo mbá simibi míya kíé'do doa cí eso doa gbre (182), zía ndíki owúo'do. 29 Zía ìfí ìrja Nówa.* Zía úku ledre ḡi roa kídí, “Ba go owú bi ni sáká zée ḡi simi 'do'dó bi ndísizé 'dó'dó a kí méngì moko simi kángá bi Lomo oto tarané kací a ní.” 30 Zí Laméke kóo méngíné mbá simibi míya ìnyí doa cí eso doa sokó doa ìnyí (595) ḡi do kací bi ndikiní Nówa ní. Zía ndíki ngíti géyí owú e, ya'dá e kí kará e. 31 Zía úyuné simi bi kóo simibi ni doa go mbá míya ìnyí doa gbre doa cí ota doa sokó doa ìnyí doa gbre (777) ní.

32 Simi bi Nówa menḡi go simibi míya ìnyí (500) ní, zía ndíki owú e ota mbá owú ya'dá e. Owú maáge kóo Séme, Áma nda kí Yépetá.

6

Mílúyú ledre 'bi 'yìma'dí e

1 Simi bi 'yì e niyí nda go étrì do sogo kángá kíngaya ní, zí yée ndíki tú'dú owú kará e, 2 zí owú ya'dá e ḡi simi 'yì ga bi nḡunḡuní ledre 'bi Lomo go ní lurú owú kará ga gére nées kí 'búne ḡi zí lámá bi royé ní. Zíye ndísìyé 'dí'bi yée káa do kará e. 3 Zí ledre nées sínìyine ro Lomo, zía úku ledre kídí, “Máútúásá lolu ótoómo 'Dówúma simi 'yìma'dí e zíye ndísìyé trídriyè do fí ní wá ḡi zía niyí úyu miúyu. Odú simibi eyé ni ídí dujú míya kíé'do doa cìkérì (120) zíye úyuyé.”

4 Mìngburoko raga 'yì e niyí kóo bo do sogo kángá simi sìnḡí kadra bi kóo owú 'bi 'yì ga bi nḡunḡuní ledre 'bi Lomo go ní ndísìní ndíki owú e kí nyí 'yì ga bi nḡunḡuní ledre 'bi Lomo wá ní. Niyí kóo ye 'yì ga bi kí roko'buyé, ìriyè ndísì owú miówú simi sìnḡí kadra máa bi kóo nées ní.

5 Zí Lomo lurú mìngbóro bisinyí ledre 'bi 'yìma'dí e do sogo kángá, míméngì ledre eyé kí misómú ledre eyé ni nda yì ené go mbá bisinyine kíngaya kací kadra mbá, 6 zí ledre nées sínìyine ro Ngére Lomo zí mímbe'dea 'dəcíné ḡi zía mì'décì ḡi zía bi otoogu 'yìma'dí e ne do sogo kángá ní. 7 Zía úku ledre kídí, “Mááyí úfuoyó 'yì ga gére nées mbá 'dá'ba. Zíma kpá úfuoyó bangá e, solú e, kí éyí trídri ḡi bi ndísìní ndéré kí do

* 5:29 5:29 Nówa: Ini ledre ḡi simi ìrì bi Nówa ní kí tara Ébere kídí, 'dówúro.

simiyé bi ní mbá 'dá'ba. Mááyí kí mongú lerí zíma ótoógu yée”⁸ Odu 'yí bi kóo ni bilámáne do komo Lomo ní ñuđí Nówa.

Nówa yeme kuřungba

⁹ Ba owú ledre gi ro Nówa.

Nówa ni kóo mbigí 'yí 'bi Lomo, zí miméngí ledre ené ídine mbá bilámáne gi dongará 'bi 'yí ga bi kóo simi sındí kadra née. ¹⁰ Nówa ma'dáa ndiki kóo owú e ota, Séme, Áma kí Yépetá.

¹¹ Nda gi ore zí miméngí ledre 'bi 'yíma'dí e do sogo káŋgá ídí ené nda go bisinyíne káŋgaya do komo Lomo, gi zía ambáye nda yí ené kóo go lá góo rará. ¹² Simi bi Lomo lurú do sogo káŋgá ni nda yí ené go kenée ní, zía ówo a kídí do sogo káŋgá sinyí go gi zía miméngí ledre 'bi 'yíma'dí e ni nda yí ené go mbá bisinyíne. ¹³ Née ní zí Lomo úku ledre zí Nówa kídí, “Máyéme romá go gi ro zíma úfuónzó 'yíma'dí e za mbá, gi zía do sogo káŋgá sinyíonzó roné go gi zí rará eyé. Káa zí bi go kenée ní, mááyí go ógu úfuónzó yée kí éyí trıđrı e gi do sogo káŋgá za mbá. ¹⁴ Ídí yéme mongú kuřungba zıyí gi simi kágá bi kí roko'buné ní. Zıyí ífi 'decı simia tú'dú káa zí ifinı simi 'dıçı ní, zıyí kúřúřu simiyé mikúřúřu kí ko'dó 'dıçı kí sága mbá. ¹⁵ Mıyéme a ídí ídí káa, miáya a ídí ídí miólo komo sındı 'yí cı ota doa sokó doa ınyı (75), miólo a nda 'bi ené miólo komo sındı 'yí cı gbre doa ınyı (45). ¹⁶ Ídí 'dóro doa káa zí do 'dıçı ní, zıyí ótoómo bifúo dongará doa née kí gbıgéri a gi ro sili. Simi kuřungba ma'dáa, ídí ídí ota ngíti a 'dága, ngíti a yana ngíti a nda 'bi ené nde. Zıyí óto mbotu do gbořu a. ¹⁷ Ídí úwú ledre ba bilámáne, gi zía mááyí go ógu kásaógu mongú inı zía úcuné do sogo káŋgá mbá, zí 'yíma'dí e kí éyí trıđrı e úyuyé za mbá 'dá'ba. ¹⁸ Tı lá miyéme ledre ni ídí dongaráze kéyí káa, ídí 'dí'bi me'beyı kí owú 'bi eyı e kí me'beyé e zise ólúse simi kuřungba. ¹⁹ Ídí 'dí'biútú řıkı sı do éyí trıđrı e ya'dáye kí karáye mbá gi ro zise ómosé kéye simi kuřungba ıri gi ro zıye ídıye trıđrı gi zí mongú inı. ²⁰ Zıyí kpá 'dí'biútú řıkı sı do solú e, bangá e kí éyí trıđrı ga bi ndışını ndéré kí do simiyé bi ní, ya'dáye kí karáye mbá kpa kıyı simi kuřungba ıri, gi ro zise ómosé ndro kéye. ²¹ Gi ore zıyı kpá 'dí'bi éyı miánu kacı sı doye mbá kpa zıyı bándáoto yée gi rosé kí éyí trıđrı ga gére née.”

²² Zí Nówa méngí ledre ga gére née tí za cé káa zí bi Lomo uku zía ní.

7

Mongú inı bi ucu ní

¹ Simi bi sındí kadra utúasá go ní, zí Ngére Lomo úku ledre zí Nówa kídí, “Nówa, ólúse mu kí me'beyı, kí 'yí 'bi 'be 'bi eyı e mbá simi kuřungba gi zía gi dongará 'yí ga bi simi sındı kadra máa ba ní, áyí ñuđı yı mbigı 'yí amá. ² Simi bi ásé go ólú ní, ídí 'dí'bi řıkı sı do bilámá bangá e* ınyı doa gbre, ya'dáye kí karáye. Zıyı 'dí'bi řıkı sı do bisinyı bangá e† ya'dáye kí karáye. ³ Nda gi ore zıyı 'dí'bi řıkı sı do solú e kpa ınyı doa gbre, ya'dáye

* **7:2** 7:2 Bilámá bangá e: Bilámá bangá niyí bangá ga bi ndışını ánu yée kí 'dáná yée káa do éyı 'dáná zí Lomo ní. † **7:2** 7:2 Bisinyı bangá e: Bisinyı bangá niyı 'bi eyé bangá ga bi anunı yée kí 'dáná yée káa do éyı 'dáná zí Lomo wá ní.

kí karáye, káa bi kúfúye ni úngbù ke. ⁴ Gi do kací sǐlǐ ìnyí doa gbre mááyí go ógù kása iní zía é'dìné kí sǐlǐ cǐ gbre kí ndulù e kí kadra mbá gí ro zía úfuónzó éyí trǐdrǐ ga bi ndìsíní ndìsǐ gbére bi máotoógu yéé ní mbá 'dá'ba."

⁵ Zí Nówa méngǐ ledre ga gére née go tí káa zí bi Ngére Lomo uku zía ní.

⁶ Simi bi iní née ni kóo ógù é'dì ní, Nówa ni kóo go kí simibi míya ìnyí doa kéré (600). ⁷ Née ní, zí Nówa ìnyiyé kí me'bené, kí wotíne e kí me'beyé e mbá do ólúye simi kuṙungba gí ro ómoyé gí zí mongú iní née.

⁸ Zí bilámá bangá kí bisinyí bangá ga bi Lomo uku ledreyé zí Nówa ní, solú e, kí éyí trǐdrǐ ga bi ndìsíní ndéré kí do simiyé bi ní, ⁹ ya'dáye kí karáye ólúye kí Nówa e mbá simi kuṙungba káa zí bi Lomo uku zía ní.

¹⁰ Gi do kací sǐlǐ ìnyí doa gbre, zí mongú iní née 'dí'bi bi do tónóne é'dìné.

¹¹ Simi simibi bi simibi do Nówa go míya ìnyí doa kéré (600) ní, simi gbre éfé simi 'dú'du ené sokó doa ìnyí doa gbre, zí mongú iní ndìsǐ lágaóguné gí simi káṅgá do sogo káṅgá, zí wo bi ndìsǐ é'dì gí komo ere ní ndìsǐ léfené káa zí ere likpí go milikpí ní. ¹² Zí iní née é'dìné kí ndulù e kí kadra mbá kí sǐlǐ cǐ gbre.

¹³ Née kadra bi kóo Nówa e kí me'bené kí wotíye ga bi ota, Séme, Áma kí Yépetá kí me'beyé e mbá olúní simi kuṙungba ní. ¹⁴ 'Di'biutúní kóo bangá súwú e kací rǐkǐ sǐ doyé, bangákulù e kací rǐkǐ sǐ doyé, éyí trǐdrǐ ga bi ndìsíní ndéré kí do simiyé bi ní kpá kací rǐkǐ sǐ doyé, nda kí solú e kí éyí trǐdrǐ ga bi kí fúndúye ní kací rǐkǐ sǐ doyé mbá. ¹⁵ Zí eyí trǐdrǐ ga gére née óguyé kací sǐ doyé e mbá gbre gbre ólúye kí Nówa e simi kuṙungba.

¹⁶ Éyí trǐdrǐ ga bi kóo mbá olúní simi kuṙungba ní, niyí kóo kí ya'dáye kí karáye káa zí bi kóo Lomo uku zí Nówa ní. Gi ore zí Ngére Lomo 'dùtù mbotu.

¹⁷ Zí iní é'dìné kí sǐlǐ cǐ gbre, do úcuné do sogo káṅgá kíngaya, zí miúcu iní née ndìsíné sǐkpǐ kuṙungba ndéré kǐe 'dága gí do sogo káṅgá. ¹⁸ Zí iní nda úcuné go bisinyíne kíngaya do sogo káṅgá, zí kuṙungba ndìsǐ élené doa ndéréne 'dága. ¹⁹ Nda gí ore zí miúcu iní née úcu'dùtù do mingburoko ngbáṅbá landa ga bi do sogo káṅgá ní mbá. ²⁰ Zía úcutátá roné 'dága kíngaya, zí mingburoko landa ga gére ídíye mbá sǐ iní nde. Zí iní ídíne 'dága gí do landa mítiri ìnyí doa gbre. ²¹ Za rǐkǐ éyí trǐdrǐ e ga bi ndìsíní ndìsǐ gbére kací sǐ doyé mbá, solú e, bangákulù e, bangá súwú e nda kí éyí trǐdrǐ máa yéé ga bi ndìsíní ndéré kí do simiyé bi ní kí 'yíma'dí e, úyuónzó royé za mbá. ²² Éyí ga bi kí 'dówú simiyé bi ndìsíní ndìsǐ gbére ní, zíye úyuónzó royé za mbá. ²³ Lomo úfuónzó éyí trǐdrǐ ga bi ndìsíní ndìsǐ gbére ní go za mbá, 'yíma'dí e, bangá e, solú e, nda kí éyí trǐdrǐ máa yéé ga bi ndìsíní ndéré kí do simiyé bi ní. Ootomo tí lá dùjù Nówa kí éyí trǐdrǐ ga bi niyí kéye simi kuṙungba íri ní.

²⁴ Zí iní bi ucu née tóroné do sogo káṅgá kí sǐlǐ míya kíé'do, cǐ gbre doa sokó.

8

Mindúkú mongú iní

¹ Tí lá Lomo somúligǐ ledre Nówa kí éyí trǐdrǐ ga bi kǐe simi kuṙungba ní wá. Zí Lomo kásaógu sili zía ndìsǐ ílíne do sogo káṅgá gí ro zí iní bi

ucu nées tónó ndúkúne. ² Nées ní zì mlága iní bì gí simi kángá ótoómo kí lágaóguné, zì wo bì ndìşj é'dj gí komo ere ní ndimíne. ³ Zì iní bì kóo ucu nées, tónó ndúkúne ndoo gí do sogo kángá. Nì ndéréógu simi şljí míya kǐé'do, cǐ gbre doa sokó ní, iní ndúkúonzó roné go. ⁴ Nda simi 'dú'du sokó doa ñnyì doa gbre 'bì ñnyì doa gbre éfé, zì kuşungba ndéré ndìşjine do ngíti landa kí ñriné Araráta. ⁵ Zì iní nda ndìşjine go fú lá ndúkú tátá roné nde. Nda go simi mizefǐ şljí 'bì sokó éfé, zì do ngíti géyì landa e go ólúóguyé sága.

⁶ Gí do kacǐ şljí cǐ gbre, zì Nówa líkpí bifúó bì ootomo ro kuşungba ní, ⁷ zía ñnyine kása solú bì kí ñriné fóro ní, ndéré yì ené fí, zaá gí zì iní ndúkúonzó roné té kí. ⁸ Gí do kacǐ a nées, zía kása kǐřikó'do gí ro zía ndéréne lúru bì togú iní ndúkúonzó roné gí do kángá go yá. ⁹ Tí lá simi bì kǐřikó'do ndéréogu ñri ní, bì útú a bì ndaá gí zía iní nì aka yì ené fú lá bo do sogo kángá, zía ndá'balúgu roné zì Nówa simi kuşungba. Zì Nówa éşjógu şljine do 'dí'bilúgu wo simi kuşungba. ¹⁰ Zì Nówa ndìşjine kí şljí ñnyì doa gbre, zía kpá kása ánda kǐřikó'do ndéré lúru bì. ¹¹ Simi bì kǐřikó'do nda'baogu nda kí tagá ní, nì nda go kí mbílí kágá bì olíva ní tarané. Gí ore zì Nówa owo a kídí iní ndúkú go. ¹² Zía ndìşjine gí do kacǐ a nées kpá şljí ñnyì doa gbre, zía kpá kásalúgu kǐřikó'do. Tí lá ndéré máa bì ndéré nées ní, nda'balugu ené lolu roné zì Nówa wá.

¹³ Simi şjndǐ kadra máa bì kóo nées ní, simibi 'bì Nówa nì kóo go míya ñnyì doa kǐřj doa kǐé'do (601). Simi mizefǐ 'dú'du 'bì éfé 'bì simibi máa nées ní, zì iní ndúkúonzó roné gí do sogo kángá. Zì Nówa líkpí do kuşungba, nì lúru bì ní, do kángá nì go gágá. ¹⁴ Nì ndéréógu bì simi şljí cǐ kǐřj doa ñnyì doa gbre 'bì gbre éfé ní, do kángá gagá go ngéré.

¹⁵ Nées ní, zì Lomo úku ledre zì Nówa kídí, ¹⁶ "Nówa ólúóguşé gí simi kuşungba mu, yǐ kǐ me'beyí, nda kí wotǐse e kí me'beyé e. ¹⁷ Zíyǐ 'dí'biógu éyǐ trǐdrǐ ga bì kǐyǐ ñri ní sága, solú e, bangá e nda éyǐ trǐdrǐ máa yée ga bì ndìşjini ndéré kí do simiyé bì ní gí ro zíye étrǐlúgu royé do idíye tǐ'dú do sogo kángá."

¹⁸ Nées ní, zì Nówa ólúóguyé sága kí me'bené, nda kí wotǐne e kí me'beyé e. ¹⁹ Zì bangá e, kí éyǐ trǐdrǐ ga bì ndìşjini ndéré kí do simiyé bì ní nda kí solú ga bì kóo kéye simi kuşungba ní ólúóguyé mbá sága kacǐ şj doyé e mingúngúcu.

Lomo mójú éyǐ gí ro do sogo kángá

²⁰ Nées ní, zì Nówa ó'bó mbayi zì Ngére Lomo. Zía 'dí'bi říkǐ şj do bilámá bangá e kí solú ga bì bilámáye ní óngoonzó yée do óngbó yée do mbayi nées káa do éyǐ 'dáná. ²¹ Zì Lomo ídine kí mongú rokiniyǐ gí ro 'dáná éyǐ bì Nówa 'daná zía ní. Zía ódroné zine kí roné kídí, "Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, máóto lolu taramá kacǐ kángá gí zì lúyú ledre 'bì 'yǐma'dí e wá. Míméngǐ ledre 'bì 'yǐma'dí e mbá nì yì ené bisinyine kú gí do owúye, tí lá máufuonzó lolu éyǐ ga bì kí 'dowú simiyé ní káa zì wo bì míméngǐ ba wá.

²² "Tí káa zì bì do sogo kángá nì idí 'bì ené ní, şjndǐ kadra 'bì éyǐ e mbá niyǐ idí, şjndǐ kadra 'bì 'dǐyǐ éyǐ e, kí şjndǐ kadra 'bì 'dó'dúógu éyǐ e gí yáká, şjndǐ kadra 'bì drǐ kí şjndǐ kadra 'bì bì mǐřǐ, şjndǐ kadra 'bì lǐmǐ kí şjndǐ kadra 'bì ndumu, nda kí şjndǐ kadra 'bì kadra kí şjndǐ kadra 'bì ndulu.

Éyí ga gére née niyí ídí kenée za fí.”

9

Miyéme ledre 'bi Lomo zí Nówa

¹ Gi do kací née ní, zí Lomo í'bí úndru zí Nówa e kí wotíne e zía úku ledre zíye kídí, “Ídísé étrí zí bulúndusé e ídiye tú'dú do sogo kángá. ² Bangá e kí solú e mbá, nda kí éyí trídri ga bi ndisíní ndéré kí do simiyé bi ní kí kénzé e, niyí ndisí éré ngírísé miéré gi zía máoto yée go sî sîlísé. ³ Éyí ga bi za mbá ndisíní gámá migámá kí trídri simiyé ní, máí'bí yée go zise káa do éyí miánu cé káa zí bi kóo máí'bí fútú éyí e zise ndisísé ánu yée ní.

⁴ “Tí lá ndásé ánu esí bi kí sáma siminé ní wá. Máási kie gi zise gi zía trídri bi simi sáma ni aka simi a. ⁵ Káa zí bi go kenée née ní, togú 'yí ufu ezené 'yíma'dí mááyí kpá úfu wo. Kpá kenée bangá bi úfu 'yíma'dí go ní mááyí kpá úfu a 'dá'ba. ⁶ Lomo otoogu 'yíma'dí cé káa zí ne ní, gi zí keyí née ní 'yí ufu 'yíma'dí, eze a 'yíma'dí ni úfu wo kpá ne. ⁷ Gi zí keyí née ní, ili go zise étrísé kángaya zí bulúndusé e ídiye do sogo kángá ba za mbá.”

⁸ Née ní zí Lomo úku ándá ledre zí Nówa kí wotíne e kídí, ⁹ “Bi ba ní, máoto miyéme ledre go gi ro zíma mēngí a zise kí bulúndusé ga bi niyí ógú gi do kacise ní, ¹⁰ kpá kí éyí trídri ga bi olúógusé kéye gi simi kuřungba, solú e, bangákulú e, kí bangá súwú e ní. ¹¹ Máoto go káa do miyéme ledre zize kise, éyí ndaá lolú íri do úfuónzó éyí trídri e kí miúcu iní do sogo kángá ní wá.”

¹² Née ní zí Lomo úku ledre kídí, “Ba lílì miyéme ledre bi máyéme go gi ro zía ídine dongaraze kise kí éyí trídri e mbá ní, yée ga bi cakaba ba kí yée ga bi niyí ídí karanée ní. ¹³ Máoto míkórú amá go komo ere zía ídine káa do lílì miyéme ledre dongaraze kise kí do sogo kángá mbá.

¹⁴ Kí'dí bi makása mongú iní go gi ro zía é'díné do sogo kángá ní, míkórú ni olúógú. ¹⁵ Togú olúógú go kenée, mááyí geré sómúndiki miyéme ledre bi máyéme dongaraze kise kí éyí trídri e kací sî doyé e mbá ní. Iní ucu andá lolú roné zía úfuónzó éyí trídri mbá wá. ¹⁶ Kí'dí bi míkórú olúógú go kenée ní, mááyí lúrúndiki a zíma geré sómúndiki ledre miyémeoto ledre bi máyéme dongaraze kise kí éyí trídri e do sogo kángá mbá ní.”

¹⁷ Nda gi ore zí Lomo úku ledre zí Nówa kídí, “Ba go lílì miyéme ledre bi máyémeoto dongaraze kise kí éyí trídri e do sogo kángá mbá ní.”

Wotí Nówa e

¹⁸ Wotí Nówa ga bi kóo olúoguní kéye gi simi kuřungba ní niyí, Séme, Áma kí Yépetá. Áma ni ne 'bú Kanána. ¹⁹ Wotí Nówa ga bi ota née, niyí ye bulúndu 'yíma'dí e do sogo kángá mbá.

²⁰ Nówa ni ne mizefí 'yí bi kóo tonó ó'do yáká do 'díyí kóró simi a ní. ²¹ Simi bi Nówa ewé le'yí kóró née ní, zía kóyóne, zía útú 'dú'duné gi zía ngírá sî kútú kacine. ²² Zí Áma 'bú Kanána olú ndiki 'buyé kí 'dú'du ngírá, zía olúóguné ndéréne úku a zí lúnduné e sága. ²³ Tí lá zí Séme kí Yépetá 'dí'bi mbílí bongó yáya do goyé zíye olúye kie kí sogoyé sî kútú do ló'bu a do 'buyé kí 'dú'du ngírá. Oyólo'bóni komoyé gbú gi 'dí keří káa bi yée niyí lúru ngírá 'buyé.

²⁴ Simi bi le'yí ongó gi komo Nówa zía úwú ledre bi wotí a Áma mengi zía ní, ²⁵ zía úku ledre kídí,

“Máoto taramá go kací Kanána, ni ídí owúkúlú
'bi lúnduné e. Ni ídí 'bi ené za 'dá'ba kíngaya.”

26 Zía kpá úku ledre kídí, “Yí e mbá idíní í'bí mbófo éyí zí Ngére Lomo bi ndíşş sáká Séme ní.

Zí Kanána ídí 'bi ené nda owúkúlú 'bi Séme.

27 Mááyí úku ledre zí Ngére Lomo ídí í'bí úndru zí Yépete, zía ndiki tú'dú owú e,

zí bulúnduga ndíşş ndíşşiyé ndro kí bulúndu Séme e,

zí Kanána ídí 'bi ené owúkúlú 'bi Yépete.”

28 Zí Nówa ndíşşiné gí do kací mongú iní bi kóo ucu ní simibi míya ota, cǐ gbre doa sokó (350). 29 Nówa mengí kóo mbá simibi míya ñnyí doa eso, cǐ gbre doa sokó (950) zía úyuné.

10

Bulúndu Nówa e

1 Ba ledre gí ro bulúndu Nówa bi wotíga ga bi Séme, Áma kí Yépete ndikiní yée gí do kací mongú iní bi kóo ucu ní.

Owú 'bi Yépete e

2 Owú 'bi Yépete e niyí, Goméra, Magága, Midáyí, Yavána, Túbúla, Misáka nda kí Tirása.

3 Zí owú 'bi Goméra ídí 'bi eyé, Asakenéza, Ripháta nda kí Togaráma.

4 Owú 'bi Yavána, 'bi eyé, Elisa, Tarasísi, Kítimí, nda kí Rodanímí. 5 Ga ba sǐ do bulúndu Yépete ga bi ndíşşiní ndíşşí kací kó'dú mikavu e kí do cúkú e ní. Zíye ndíşşí óto 'be 'bi eyé e do bi e mingúngúcu do ndíşşí ódroyé simi mbígí tara máa 'bi eyé ní.

Owú 'bi Áma e

6 Owú 'bi Áma 'bi eyé kóo, Kúsú, Ízibiti,* Pútu nda kí Kanána.

7 Owú 'bi Kúsú nda 'bi eyé, Séba, Avíla, Sábata, Ráma nda kí Sabatéka. Zí owú 'bi Ráma e nda ídí 'bi eyé Síba e kí Dedána.

8 Ngíti owú 'bi Kúsú ni kóo bo kí ñriné Nìmjíróda, ni kóo ne birará 'yí kí roko'buné do sogo kángá. 9 Gí zí sáká éyí 'bi Ngére Lomo zí Nìmjíróda ndíşşiné úfu bangá e kíngaya. Néé sǐ ledre bi 'yí e ndíşşiní úku ledre gí zía kídí, “Lomo ídí í'bí komokenzǐ zíyí, zíyí ndíşşiyí úfu bangá e kíe káa zí 'bi Nìmjíróda ní.” 10 Ga kóo 'desǐ ní, Nìmjíróda ndíşşí kóo ndíşşí simi kángá bi Sinára ní. Ni ne mizefǐ mongú ngére do gara ga bi ota, Babelóniya, Ereka, Akáda nda Kalané. 11 Nda gí ore zía ñnyiné ndéréne simi kángá bi kí ñriné Asíriya, kí'dí bi o'bó mingburoko gara ga bi, Nìneví, Rebóta Íra, Kála, 12 nda kí Résene bi ni dongará Nìneví kí Kála bi ni ne mongú gara doyé mbá ní.

13 Owú 'bi Ízibiti niyí 'bi eyé Lìdiyádí, Aníma, Labíti, Nefatúma,

14 Petarúsa, Kasélú bi ndikioguní kúfú 'yí ga bi Falasitíni ní, nda kí Kuréto.

15 Owú 'bi Kanána e niyí Sidóna bi ni ndíká ní kí Éte. 16 Kanána ni kpá ne 'bu, Zebúsa, Amóra, Girigási, 17 Ívíta, Aréka, Sinóyí, 18 Avénda, Zemaráda nda kí Amáta.

Nda gí do kací a néé zí 'yí 'bi Kanána e ángayé 19 zí mama bi dongaraye kí ngíti géyí 'yí e ní tónóne gí simi Sidóna ndéréóguné gí simi Gerári gbóo

* 10:6 10:6 Ízibiti: Ngíti ñrǐ Ízibiti ni Miziráma.

kí Gáza, nda mi'dí gbére simi Sodóma, Gomóra, Adéma, Zeboyíma gbóo kí Lasa.

²⁰ Ga ba owú 'bi Áma e kí bulúnduga ga bi ndişiní ndişí do bi e kací sị doyé kí tara eyé e mingúngúcuá ní.

Owú 'bi Séme

²¹ Zí Séme bi mongú lúndua ni Yépetá ní kpá ndíki wotíne e. Séme ni ne bulúndu 'yí ga bi ndişiní ndólo yée Èbere e ní mbá. ²² Owú 'bi Séme ma'dáa niyí nda 'bi eyé Eláma, Asúra, Aripakasáda, Lúda nda kí Aráma.

²³ Owú 'bi Aráma niyí 'bi eyé, Ụzụ, Úla, Getéra nda kí Mása.

²⁴ Aripakasáda ni 'bi ené 'bụ Séla, zí Séla nda ídì 'bi ené 'bụ Èbere.

²⁵ Èbere ndíki kóo owú e gbere. Ngítì a ịrịa 'bi ené Pelége† gí zía née sındj kadra bi 'yíma'dí e ifi bayiní royé do sogo káńgá ní. Ịrị lúndua 'bi ené nda Zakatáni.

²⁶ Owú 'bi Zakatáni niyí 'bi eyé, Alemodáda, Sélefa, Azaramavéta, Zéra,

²⁷ Adoráma, Uzála, Dikéla, ²⁸ Obála, Abimiyéle, Síba, ²⁹ Opíra, Avíla nda kí Zobába. Ga gére née mbá owú 'bi Zakatáni. ³⁰ Káńgá bi kóo ndişiní simi a ní tonó gí simi Mésa ndéré'djyí roné 'dí gbére do bi ekjekj bi gbóo kí Sefára ní.

³¹ Ga ba owú 'bi Séme ga bi ndişiní ndişí do bi e kací sị doyé kí tara eyé e mingúngúcuá ní.

³² Ga ba sị do bulúndu Nówa ga bi wotj ga ndikiní yée kací do 'be 'bi eyé e ní. Niyí ye 'yí ga bi ndikioguní rjịk sị do 'yíma'dí e do sogo káńgá gí do kací mongú iní bi kóo ucu ní.

11

Lomo ifi bayi tara zí 'yíma'dí e

¹ Ga kóo 'desj ní, tara ni aka yí ené kóo do sogo káńgá duj kje'do zí 'yí e ndişj úku duj tara máa bi kje'do née. ² Simi bi 'yíma'dí e niyí ndişj kí gámálící royé ní, zíye ndéré 'djyí royé mi'dí gbére do óguyé do mongú nyára bi simi Sinára,* zíye ndişjyé ore.

³ Zíye úku ledre dengbije kídí, “Ógusé mu zize ónzó bilóko do óngbó a bilámáne.” Yemení kóo bilóko née do bi kací tutú zí miecepe'dj ko'bó nda ídì 'bi ené do bi kací éyí bi káa zí seméndj ní. ⁴ Née ní zíye úku ledre kídí, “Ógusé mu, zize ó'bó mongú gara zize, kí mongú 'djj siminé mbíwu 'daga zí doa ndéréoguné gí ro ere, gí ro zí ịrjzé ówune doa káa bi azé bayi do sogo káńgá mbá ke.”

⁵ Tí lá zí Ngére Lomo óguné lúrú mongú gara kí mongú 'djj bi 'yí ga gére niyí ndişj ó'bó a née. ⁶ Zí Ngére Lomo úku ledre zine kí roné kídí, “Káa zí bi 'yí ga ba niyí go 'yí kje'do, ndişiní ódro go kpá lá duj tara bi kje'do zíye tónóye go méngj éyí káa zí ba ní, ledre bi niyí yéme a gí ro méngj a ní utúasá rómo yée wá. ⁷ Ógusé mu zize ndéreze girágá bayi simi tara eyé káa bi niyí ndişj úwú royé dengbije ke.”

⁸ Née ní, zí Ngére Lomo bayi yée girí do sogo káńgá mbá, zíye ótoómo kí ó'bó mongú gara bi kóo née. ⁹ Née sị ledre bi ịfjnj ịrj bi née kídí Bábele†

† **10:25** 10:25 Pelége: Ini ledre gí simi ịrj bi Pelége ní kí tara Èbere kídí, “ifi éyí e.” * **11:2** 11:2 Sinára: Ngítì ịrj Sinára ní kóo Babelóniya. † **11:9** 11:9 Bábele: Ledre ba kí tara Èbere ini ledre gí simi a kídí, sinyiní simi do.

ní gí zía nées bi bi Ngére Lomo giragá bayi tara bi do sogo kángá ba gí doa ní. Nda gí ore zí Ngére Lomo báyi yée mikékeríja do sogo kángá mbá.

Ledre gí ro bulúndu Séme e

¹⁰ Ba ledre gí ro bulúndu Séme e.

Simíbi gbre gí do kací mongú iní bi kóo ucu ní, simí bi simíbi 'bi Séme ni go míya (100) ní, zía ndíki Aripakasáda. ¹¹ Gí do kací a nées ní, zí Séme ndísiné simíbi míya ìnyí (500) zía ndíki ngítí géyí owú e, ya'dá e kí kará e.

¹² Simí bi simíbi 'bi Aripakasáda ni go cí kéréj a doa sokó doa ìnyí (35) ní, zía ndíki Séla. ¹³ Nda gí do kací Séla, zí Aripakasáda méngí simíbi míya eso doa ota (403) zía ndíki ngítí géyí owú e, ya'dá e kí kará e.

¹⁴ Simí bi simíbi ni do Séla go cí kéréj a doa sokó (30) ní, zía ndíki Ébere.

¹⁵ Zí Séla méngí gí do kací Ébere nées simíbi míya eso doa ota (403), zía ndíki ngítí géyí owú e, ya'dá e kí kará e.

¹⁶ Simí bi simíbi do Ébere go cí kéréj a doa sokó doa eso (34) ní, zía ndíki Pelége. ¹⁷ Zí Ébere méngí gí do kací Pelége nées simíbi míya eso doa cí kéréj a doa sokó (430), zía ndíki ngítí géyí owú e, ya'dá e kí kará e.

¹⁸ Simí bi simíbi do Pelége go cí kéréj a doa sokó (30) ní, zía ndíki Réwu.

¹⁹ Zí Pelége méngí gí do kací Réwu nées simíbi míya gbre doa ìnyí doa eso (209), zía ndíki ngítí géyí owú e, ya'dá e kí kará e.

²⁰ Simí bi simíbi do Réwu go cí kéréj a doa sokó doa gbre (32) ní, zía ndíki Serúga. ²¹ Zí Réwu méngí gí do kací Serúga nées simíbi míya gbre doa ìnyí doa gbre (207), zía ndíki ngítí géyí owú e, ya'dá e kí kará e.

²² Simí bi simíbi do Serúga go cí kéréj a doa sokó (30) ní, zía ndíki Nówara.

²³ Zí Serúga méngí gí do kací Nówara nées simíbi míya gbre (200), zía ndíki ngítí géyí owú e, ya'dá e kí kará e.

²⁴ Simí bi simíbi do Nówara go cí kéréj a doa ìnyí doa eso (29) ní, zía ndíki Téra. ²⁵ Zí Nówara méngí gí do kací Téra nées simíbi míya kje' do doa sokó doa ìnyí doa eso (119), zía ndíki ngítí géyí owú e, ya'dá e kí kará e.

²⁶ Simí bi simíbi do Téra go cí ota doa sokó (70) ní, zía ndíki Abaráma e kí Nówara nda kí Árana.

Ledre gí ro bulúndu Téra e

²⁷ Ba ledre gí ro bulúndu Téra e.

Téra ndíki Abaráma e kí Nówara nda kí Árana. Zí Árana ndíki Lóto. ²⁸ Simí bi Téra 'bú Árana ni aka kí komoné ní, zí Árana úyuné cìkì simí Ūrú kángá bi ndikiní wo simí a simí Babelóníya ní. ²⁹ Nées ní zí Abaráma e kí Nówara gbrengrá 'dí'bi kará e. Ìrì me'be Abaráma 'bi ené Sárayi, ìrì me'be Nówara ni nda 'bi ené Mílíka nyí Árana bi lémi Íseke ní. ³⁰ Bi kenée ní Sárayi ni yí ené mikoto ndíki ené owú wá.

³¹ Nées ní, zí Téra 'dí'bi wotíne Abaráma kí bulúnduné Lóto bi wotí Árana nda kí Sárayi me'be wotíne Abaráma zíye ómúye gí simí Ūrú bi simí Babelóníya ní ndéréye simí kángá bi Kanána ní. Tí lá simí bi nderéoguní simí gara bi ndísiní ndólo a Arána ní, zíye ndísiyé cìkì ore.

³² Simí bi simíbi 'bi Téra ni go míya gbre doa ìnyí (205) ní, zí Lomo 'dí'bi 'dówú a cìkì simí Arána ore.

12

Lomo ndolo Abaráma

¹ Zí Ngére Lomo úku ledre zí Abaráma kídí, “Ídí ótóómo kángá esé, 'yí eyí e kí 'buyí e mbá, zíyí ómúyí simi kángá bi mááyí 'dódo a zíyí ní. ² Mááyí í'bí úndru zíyí, zíma óto bulúnduyí e zíye étriyé do ídíye káa do mongú sị do. Mááyí óto ìriyí zía ówúne miówú zíyí ídíyí 'yí bi 'yí e niyí ndịsị ndíki úndru kpurú gị zia ní. ³ Mááyí í'bí úndru zí 'yí ga bi niyí óto úndruyí ní, 'yí bi ni óto tarané kacíyí ní mááyí kpá óto taramá kací a. Nda kpurú gị simiyí mááyí í'bí úndru zí ríkí kúfú 'yíma'dí e do sogo kángá mbá.”

⁴ Née ní zí Abaráma ñnyiné ndéréne tí káa zí bi Ngére Lomo uku zía ní. Zí Lóto útúne do kací a. Simibi 'bi Abaráma ni kóo cị ota doa sokó doa ñnyí (75) simi bi omú gị simi Arána ní. ⁵ Zí Abaráma ómúye kí me'bené Sárayi e kí Lóto owú 'bi lúnduné, zíye 'dí'bi za éyí ga bi 'bi 'be ní mbá, 'yí 'bi moko eyé ga bi kóo niyí kéye simi Arána ore ní mbá zíye ñnyiyé ndéréye simi kángá bi Kanána ní. Do ndéréóguyé íri.

⁶ Zíye ókpóye gị simi Kanána fú lá miókpó do ndéréóguyé simi owú gara kí ñríné Sekéme, do ndịsiyé cigí kágá bi ndịsiní ndólo a Móre. Simi sịndí kadra máa bi kóo née 'yí 'bi Kanána e ndịsiní kóo ndịsị ore. ⁷ Née ní zí Ngére Lomo 'dódo roné zí Abaráma íri zía úku ledre zía kídí, “Mááyí í'bí kángá ba zí bulúnduyí e za fí.” Zí Abaráma ó'bó mbayi zí Ngére Lomo bi 'dódo roné zía ní ore.

⁸ Gị do kací née ní, zí Abaráma ñnyiyé ndéréye do bi bi ekíkí bi simi Bétele mi'dí gbére ní, zía óto táya ore. Bétele ni 'bi ené mi'dí gólú Áyi ni 'bi ené mi'dí gbére. Zía ó'bó mbayi ore ndịsị ini ini zí Ngére Lomo sị a. ⁹ Zí Abaráma e kpá ñnyiyé gị ore ndéré 'díyí royé mi'dí simi Negébe.

Abaráma nderé simi Ízibiti

¹⁰ Simi sịndí kadra máa bi kóo née ní, zí mongú 'bú útúne. Zí Abaráma ñnyiyé gị ore ndéréye ndịsiyé cuku'dée simi Ízibiti gị zí mongú 'bú née. ¹¹ Simi bi ni go gbóo gị ro ólú simi Ízibiti ní, zía úku ledre zí me'bené Sárayi kídí, “Sárayi, Máówo bú lámá ni royí kíngaya. ¹² Simi bi 'yí ga bi 'bi Ízibiti niyí lúrúndíki yí ní, niyí geré úku ledre kídí, 'Ba me'bené.' Née ní niyí úfu máa do ótóómo yí trídri. ¹³ Togú ndu'yúní yí go yá, ídí úku a zíye kídí áyí lémimá, gị ro zíye ndịsiyé méngí ledremá kíngaya gị royí, utúasání ufu máa wá gị zíyí.”

¹⁴ Simi bi Abaráma oguní simi Ízibiti ní, zí 'yí 'bi Ízibiti e lúrú Sárayi ni kára bi kí lámá roné kíngaya ní. ¹⁵ Nda simi bi ngíti géyí mungburoko 'yí 'bi ngbanga 'bi mongú ngére Fáro lurúni Sárayi ni kí lámá roné kíngaya ní, zíye ndéréye úku ledrea zí mongú ngére, zíye óguyé 'dí'bi wo ndéré kíe 'be 'bi ngére zía ndịsiné íri. ¹⁶ Gị ro ledre Sárayi, zí ngére 'bi Ízibiti ndịsiné méngí ledre Abaráma kíngaya, do í'bí éyí ga bi káa zí kábiriíkí e, Ịtí e, dongí e, owúkúlú e nda kí gémele e ní zía.

¹⁷ Gị zía bi ngére 'bi Ízibiti 'dí'bi Sárayi me'be Abaráma ní, zí Ngére Lomo kása bisinyí ndíyá doa kí 'yí 'bi 'be 'bi ené e mbá. ¹⁸ Née ní zí ngére 'bi Ízibiti kákasa kací Abaráma do úku ledre zía kídí, “Méngí keyí zíma kenée gị zí 'dí? Úku kóo zíma yaá Sárayi ni yí ené me'beyí wá gị zí

'di? ¹⁹ Éyí bi úku ledre zíma gi zía yaá, 'Sárayi ni léminé' gi zía ní 'di, bi zíma 'dí'bi wo káa do kára ní? Bi ba ní me'beyí ni go née. 'Dí'bi wo mu zise ndérése." ²⁰ Née ní, zí ngére 'bi Ízibiti úku ledre gi ro Abaráma e kí me'bené kídí, idíní mu 'dí'bi éyí eyé e mbá zíye ólúógu gi simi Ízibiti gi ona 'dá'ba.

13

Míifí ro 'bi Abaráma e kí Lóto

¹ Gi ore zí Abaráma e kí me'bené ñnyíyé gi simi Ízibiti do 'dí'bi éyí eyé e mbá zíye ndá'balúgu royé simi Negébe. Zí Lóto ndéréne kéye. ² Abaráma ni nda kóo go kí tú'dú éyí e zíne, bangákulú e, késí e kpá kí dábu e.

³ Gi simi Negébe zía ndíşíné ómúne gi do bi e kírí née wá kírí née zía ndéréóguné zaá gi simi Bétele do bi kurú táya ené bi kóo 'desj dongará Bétele kí Áyi ní, ⁴ kí'dí bi o'bó mizefí mbayi ní. Zí Abaráma ndíşíné ini ini zí Ngére Lomo ore.

⁵ Lóto bi kóo ndíşíní gámálící royé kí Abaráma ní, ni nda kpá go kí tú'dú 'yí e do kacíne, kpá kí kábırıkí e, kí ítı e. ⁶ Tí lá bi eye lolú kóo zíye gi ro zíye ndíşiyé ndro do bi kje'do wá gi zía éyí e ofuní nda kóo zíye go bi utúásá ótoómo yée zíye ndíşiyé mbá do bi kje'do wá ní. ⁷ Zí 'yí ga bi ndíşíní 'bá'bá bangá ga bi 'bi Abaráma kí yée ga bi 'bi Lóto ní ndíşiyé ófúye dongaráye gi ro bi. Simi şındj kadra máa bi kóo née ní, 'yí 'bi Kanána e kí 'yí 'bi Peréze e niyí kóo kpá ore.

⁸ Nda née ní zí Abaráma úku ledre zí Lóto kídí, "Owú 'bi amá a, ófú nda ógu dongaráze kéyi wá togú mbú dongará 'yí 'bá'bá bangá eyí e kí 'bi amá e wá. ⁹ Mongú irigbére ni bi kó'dúyi íri née, ifizé rozé mu. Ídí mu géle bi bi íli ndéré doa ní. Togú ndéré go do anú, mááyí nda ndéré 'bi amá do ngelj. Togú do ngelj yá, mááyí nda ndéré 'bi amá do anú."

¹⁰ Zí Lóto lúru bi keree, zía lúrúndiki 'bululu bi kací kó'dú Yeredéne ni kí iní doné ngará ndukú wá ní bi ni káa zí yáká 'bi Ngére Lomo kpá káa zí kángá 'bi Ízibiti bi mi'dí simi Zóra ní. Ledre máa née mengj kóo roné 'dá'dá gi zí Ngére Lomo kí óngbó gara ga bi Sodóma kí Gomóra ní. ¹¹ Née ní zí Lóto géle 'bululu bi kó'dú Yeredéne ní, zíye ífi royé, zí Lóto ndéré ndíşj 'bi ené mi'dí gbére. ¹² Nda née ní zí Abaráma ndíşj 'bi ené simi kángá 'bi Kanána ore. Zí Lóto ndéré ndíşj 'bi ené dongará gara ga bi simi kpárá ní, zía óto táya ené gbóo kí Sodóma. ¹³ 'Yí 'bi Sodóma e niyí 'yí méngj bisinyí ledre e, ndíşíní méngj mbá ledre ga bi Ngére Lomo íli wá ní.

Abaráma omú simi Éborono

¹⁴ Gi do kací bi Lóto e ifní royé kí Abaráma ní, zí Ngére Lomo úku ledre zí Abaráma kídí, "Şikpi aka doyi do bi bi áyi doa née zíyi lúru'díki bi cigiyj gbaá. ¹⁵ Bi bi áyi lúru a née ní, mááyí í'bí a zíyi, kí bulúnduyj e za fi. ¹⁶ Mááyí óto bulúnduyj e zíye étriyé zíye ídíye káa zí 'buru ní, gi ro togú 'yí utúásá go ólo 'buru yá, ni utúásá ólo bulúnduyj e. ¹⁷ Ñnyí mu zíyi gámá'díki bi née gbaá, gi zía mááyí go í'bí a mbá zíyi."

¹⁸ Gi zí kéyi née ní zí Abaráma ómúne kí táya ené ndéré ndíşíné simi gara bi ndíşíní ndolo a Éborono cigí kágá bi kí iriné Mamaré kí'dí bi o'bó mbayi zí Ngére Lomo ní.

14

Abaráma yomo Lóto

¹ Simi sɪndjɪ kadra máa bi kóo née ní, Amaraféle ni kóo mongú ngére 'bi Sinára, Ariyóka ni kóo 'bi ené 'bi Elesára, Kedarolaméra ni 'bi ené 'bi Eláma, zí Tidála nda ídí 'bi ené 'bi Góyɪma, ² zíye ñnyiyé ndéré útúye kí okó do ngére e ñnyí. Ngére maáge niyí Béra ngére 'bi Sodóma, Bírása ngére 'bi Gomóra, Sinába ngére 'bi Adéma, Semebére ngére 'bi Zeboyíma, nda kí ngére 'bi Béla bi ni Zóra ní. ³ Zí ngére ga bi ñnyí née yóko royé kí asikíri eyé e mbá simi 'bululu bi kí ñriné Sɪdɪmɪ bi gbóo kí mɪkavu bi éyí trɪdri ndaní simi a wá ní. ⁴ Ngére ga bi ñnyí née niyí kóo mbá sɪ sɪlɪ Kedarolaméra kí simibi sokó doa gbre, tí lá nda simi sokó doa ota simibi zíye óyóló'bó royé ɪçí okó roa.

⁵ Nda simi sokó doa eso simibi, zí Kedarolaméra kí ngére ga bi iliní aka fú ledre ené ní, ñnyiyé kí asikíri eyé e ndéré útúye kí okó do 'yí 'bi Réfa e ga bi simi Aseteróta Karána ní do rómo komoyé cù, zíye rómo komo 'yí ga bi Zúzu bi simi Áma kpá cù, do ókpóye rómo komo 'yí 'bi Émɪ ga bi ndɪsɪnɪ ndɪsɪ simi 'bululu bi Kiriyatámi kpá cù, ⁶ zíye tátáye ro 'yí 'bi Orɪ e ga bi ndɪsɪnɪ ndɪsɪ do bi ekɛkɛ bi simi káŋgá 'bi Seyíra ní, do ógó ngíti géyɪ ndéré kíye mɪ'dí simi Eliparána simi súwú. ⁷ Née ní zíye ndá'balúgu royé 'dá'ba do ndéréóguyé simi gara bi Misapáta simi Kadése ní. Zíye 'dí'bi za káŋgá 'bi 'yí 'bi Amalékí e kí 'bi 'yí 'bi Amóra e ga bi ndɪsɪnɪ ndɪsɪ simi Azazóna Tamára ní mbá.

⁸ Nda gɪ ore zí ngére 'bi Sodóma, kí 'bi Gomóra, kí 'bi Adéma, kí 'bi Zeboyíma, nda kí ngére 'bi Béla bi Zóra ní, zíye ndéréye yóko royé mbá simi 'bululu sɪdɪmɪ yéme royé gɪ ro okó, ⁹ kí Kedarolaméra ngére 'bi Eláma, kí Tidála ngére 'bi Góyɪma, kí Amaraféle ngére 'bi Sinára, nda kí Ariyóka ngére 'bi Elesára. Zí ngére ga bi eso née ɪçí okó kí ngére ga bi ñnyí ní. ¹⁰ Simi sɪndjɪ kadra née ní 'Bululu Sɪdɪmɪ ni kóo kí mɪngburoko gu e kí mícece'dí ko'hó siminé. Nda simi bi ngére 'bi Sodóma kí 'bi Gomóra ngásá bayiní royé gɪ zí okó ní, zí ngíti géyɪ 'yí e útúye simi mɪngburoko gu ga gére née zí ngíti géyɪ ngásá 'bi eyé do bi ga bi ekɛkɛ ní. ¹¹ Zí ngére ga bi eso née kókú éyɪ ga bi kaci ngére 'bi Sodóma kí Gomóra ní kí éyɪ miánu mbá Yóo ndéréye kíe. ¹² Zíye kpá 'dí'bi Lóto owú 'bi lúndu Abaráma, bi ndɪsɪ ndɪsɪ simi Sodóma ní kí eyí ené e mbá ókpóye kíye.

¹³ Nda gɪ ore zí ngúru 'yí bi omo gɪ dongaraye ní ñnyiné ndéréne úku ledre Lóto zí Abaráma bi Èbere ní. Simi sɪndjɪ kadra máa bi kóo née kútú 'bi Abaráma ni kóo gbóo kí mongú kágá 'bi Mamaré 'yí 'bi Amóra e ní. Mamaré e kí lúnduné Esekólo kí Anéra niyí kóo 'yí ga bi iliní ledre 'bi Abaráma ní. ¹⁴ Simi bi Abaráma uwú kídí 'dí'biní owú 'bi lúnduné go simi okó ní, zía ñnyiné yóko asikíri e ga bi gɪ sɪ sɪndjɪne ní miya ota doa sokó doa ñnyí doa ota (318) zíye lódú yéé gɪ simi ngíti mongú gara kí ñriné Dána. ¹⁵ Kí ndulú a née zía ífi simi asikíri ga gére née do óto yéé ɪçí okó kí ngére ga gére née do éjɪ ngásá simi sɪndjɪye zíye lódú yéé gɪ simi Óba bi gɪ 'dí do ngeɪ gɪ simi Damásika ní. ¹⁶ Zí Abaráma ngákalúgu éyɪ ga bi kóo ngakaní yéé ní, do kpá ngákalúgu Lóto owú 'bi lúnduné kí éyɪ ené e ga bi kóo 'dí'biní yéé ní ndro kí kará e kí ngíti géyɪ 'yí ga bi 'dí'biní yéé ní mbá.

Malekesédeke i'bí úndru zí Abaráma

17 Simi bi Abaráma e niyí go ndá'baogú gi do kací bi romo komo ngére Kedarolaméra kí lafúga ngére e ní, zí ngére 'bi Sodóma ñnyiné ndéré 'dí'bi wo simi sümü simi 'bululu bi Sáve (bi ndişşiní kpá ndólo a 'Bululu Ngére) ní.

18 Zí Malekesédeke bi ni ngére 'bi Salímu kpá 'yí 'dáná éyí* zí Lomo bi roko'bu a ofú go ní, 'dí'bi éyí miánu kí le'yí e i'bí yé zí Abaráma kí 'yí ga bi nda'baogú kéye née ní. 19 Zía 'dí'bi sîlî Abaráma, zía úku ledre kídí, "Lomo bi roko'bu ofú go ní,

bi otoogu ere kí do sogo kángá ní, idí ídí kíyí.

20 'Yíma'dí e idíní i'bí mbófo éyí zí Lomo bi roko'bu a ofú go ní, gi zía i'bí roko'bu zíyí ne zíyí rómo komo ezeokóyí e kie."

Zí Abaráma 'dí'bi tákpásîlî kíé' do gi simi sokó 'bi éyí ga bi ngakaní yé gi simi okó ní i'bí yé zía.

21 Nda gi ore zí ngére 'bi Sodóma úku ledre zí Abaráma kídí, "Ídí í'bilúgu 'yí amá e zíma, zíyí 'dí'bi 'bi eyí éyí ga bi ngakaní yé née."

22 Zí Abaráma úkulúgu ledre zía kídí, "Málólóbú go zíma sîkpi sîlîma zí Ngére Lomo bi roko'bu a ofú go ní, bi ni ne 'yí bi otoogu ere e kí do sogo kángá ní kídí, 23 máútuásá amá ngúngu a zíma 'dí'bi éyí gi zíyí wá, abú mongú éyí togú mbú owú a, káa bi áyí óyóló'bó tarayí kílondó yá, 'Mái'bí tú'dú éyí ga bi zí Abaráma née máa." 24 Éyí bi má'dí'bi go ní, tí lá dujú éyí miánu bi 'yí e amá e anuní ní. Ídí í'bí éyí e zí Anéra, Esekólo kí Mamaré e gi zía née 'yí ga bi nderézé kéye ní."

15*Miyéme ledre 'bi Lomo zí Abaráma*

1 Gi do kací a née ní, zí Ngére Lomo óguné do Abaráma simi 'duru do úku ledre zía kídí,

"Ndá éré ngîrî wá Abaráma,

Mááyí ndişşî lúru bi kacíyí máa,

Mááyí kpá i'bí tákpásîlî zíyí kíngaya."

2 Tí lá Abaráma ya zía ní, "Áko Ngére Lomo áyí 'yí 'bi roko'bu, áyí i'bí zíma bi káa 'di bi ngára owú 'bi amá ndaá ní. 'Yí bi ni 'dí'bi éyí sîlîma ga gére née ba Iliyázara bi gi simi Damásika ní téé?" 3 Zí Abaráma kpá úku ledre kídí, "Ngára i'bí owú e zíma wá ní, bi kenée ní Iliyázara 'yí 'bi moko amá ni 'dí'bi éyí sîlîma ga gére née ne."

4 Zí Ngére Lomo úkulúgu ledre zí Abaráma kídí, "O'do née 'di'bi ené éyí sîlîyí ne wá. Mbigí owú bi gi simiyí ní, ni 'dí'bi éyí sîlîyí ga gére née ne." 5 Zí Ngére Lomo ndóloógu wo sága úku ledre zía kídí, "Lúru aka bi 'dága komo ere zíyí ólo kele ga gére ní, togú áyí útuásá óloónzó yé yá. Bulúnduyí e niyí karanée ídí kpá tú'dú kenée."

6 Zí Abaráma ngúngu ledre bi Ngére Lomo uku zía ní, zía útuásáne kací komo Lomo káa do mbigí 'yí ené.

* **14:18** 14:18 'Yí 'dáná éyí: 'Yí 'dáná éyí ni 'yí bi ndişşî óngoónzo bangá káa do éyí 'dáná zí Lomo ní. † **14:20** 14:20 Kíé' do gi simi sokó: Togú Abaráyama ngaka éyí sokó gi simi okó, née ní i'bí kóo kémbí éyí ga gére née go zí Malekesédeke.

⁷ Zí Ngére Lomo kpá úku ledre zía kídí, “Abaráma, Mááyí máa Ngére bí 'dì'biogù yíì gí simì Ʋrù gara bí simì kángá bí Babelóniya ní, gí ro í'bí kángá ba zíyí káa do 'bì eyí.”

⁸ Zí Abaráma ndú'yúlúgu wo kídí, “Áko Ngére Lomo roko'bùyí ofù go, 'be tí kenée ní, sara mááyí ówo a bí kídí kángá néesè ní tí ídì 'bì amá ma'dúú ní lárá a káa be 'dì?”

⁹ Ngére Lomo ya zía ní, “Ídì ndéréogù kí dúrú ítí kí dúrú ína, nda kí ya'dá kábìrìkì bí simìbí eyé ní aka za mbá ota ní, zíyí 'dì'biútú kírìkò'do kí amámu girí kpa.”

¹⁰ Zí Abaráma óguné kí éyí ga gére néesè tí kenée zí Lomo. Zía óngò'décì simiyé mbá gbre gbre. Zía ndá'ba ótolúgu yée do bí kjé'do. Tí lá zía ótóómo solú ga gére néesè kenée ongo'decì simiyé wá. ¹¹ Nda simì bí solú ga bí ndìsiní ánu esì oguní gí ro ánu esì ga gére ní, zí Abaráma ndìsiné ogóoyó yée 'dá'ba.

¹² Simì bí kadra ní go ndéré útú ní, zí Abaráma útúne rí 'dú'duné. Zí mongú bisinyí m̀t̀t̀l̀r̀r̀ bí kí ngìrìné ní ídìne cigí a gbaá. ¹³ Néesè ní zí Ngére Lomo úku ledre zía kídí, “Abaráma, ídì ówo a kídí bulúnduyí e niyí karanée ídì káa do owùkúlú e simì kángá 'bì ngíti géyí 'yì e. Zí m̀ng̀ kángá máa ga gére néesè ndìsiyé 'dó'do yée kí simìbí e míya eso. ¹⁴ Tí lá mááyí í'bí mongú 'do'dó ro m̀ng̀ kángá máa ga gére néesè bí niyí óto bulúnduyí e káa do owùkúlú e néesè ní kángaya. Nda gí do kací a néesè, bulúnduyí ga gére néesè niyí òlùogù gí simì kángá 'bì 'yì ga gére kí t̀t̀'̀d̀ éyí e zíye. ¹⁵ Nda gí royí, áyí lù'bù m̀l̀'̀b̀ do sogo kángá zíyí ngókoyí gó'do gó'do kí, áyí fú úyu do nda óto yíì gu. ¹⁶ Bulúnduyí e niyí ndá'baogù ándá royé gí 'dáa ona gí do kací bí ndiki andání yée go kí'dí eso ní, gí zía lúyú ledre 'bì 'yì 'bì Amóra e utúasá aka bí gí ro zíma 'dó'do yée ní wá.”

¹⁷ Simì bí kadra utúonzó roné ní, zí bí nda go ùlúne, zí Abaráma lúrúndiki síréré kí pho'du simíné kí m̀m̀nd̀ pho'du. Zí pho'du ga gére néesè ndìsjí ókpóye kpurú gí dongará esì ga bí bí néesè. ¹⁸ Simì s̀nd̀ kadra máa bí kóo néesè, zí Ngére Lomo yéme ledre kí Abaráma kídí, “Má'bí kángá ba go zí bulúnduyí e tónóné gí ro ngburu 'bì Ízibiti ndéréoguné gí ro ngburu bí Efaráta ní, ¹⁹ bí ní kángá 'bì kífú 'yì ga bí Kéna, Kenéze, Kadamóno, ²⁰ Éte, Peréze, Réfa, ²¹ Amóra, Kanána, Girigási nda kí Zebúsa ní.”

16

Ledre gí ro Agára e kí owù 'bì ené Isiméle

¹ Sárayi me'be Abaráma ndiki ené kóo owù wá. Tí lá owùkúlú ené ní kóo bo nyí 'yì 'bì Ízibiti kí ìrìné Agára, ² gí zí kèyí néesè ní zí Sárayi úku ledre zí Abaráma kídí, “Bí ngára Ngére Lomo í'bí owù zíma wá ní, ídì mu ngúngu ledre owùkúlú amá néesè zise ndìsjísé kéne káa do kára kí o'do, éyí néesè kenée ní ndiki owù e zíze.”

Zí Abaráma ngúngu ledre bí Sárayi uku zía néesè. ³ Néesè ní gí do kací bí Abaráma ndìsjí simì Kanána kí simìbí sokó ní, zí Sárayi í'bí owùkúlú ené Agára bí nyí 'yì 'bì Ízibiti ní zí Abaráma káa do kará. ⁴ Zí Abaráma ndìsjíné kí Agára káa do kára, zí Agára go ídìne kí simíné.

Simì bí Agára lurú kídí néesè ní go kí simíné ní, zía tónóné nda ndìsjí lúrúcáyí Sárayi m̀l̀r̀r̀c̀ỳ. ⁵ Néesè zí Sárayi uku ledre zí Abaráma kídí,

“Bisinyí ledre bi mááyí ndìşì 'dó'dó gí zía ba ngírí a idí idí doyí. Máí'bí owúkára bi owúkúlú amá ní zía 'dú'duné sogoyí, bi ba ní lurú nda roné ni go kí siminé ní, zía ndìşiné úku cáyi máa. Ngére Lomo idí 'deçì ngbanga ne dongaráze kéyí.”

⁶ Abaráma ya zía ní, “Ledre bi gí ro owúkúlú eyí ní ni do sílíyí. Éyí bi íli méngí a káe ní áyí méngí a káa zí bi íli ní.” Gí zí ledre née ní zí Sárayi tónóne méngí Agára bisinyíne, zí Agára ngásáóyó roné gí 'be.

⁷ Zí maláyika 'bi Ngére Lomo* ndíki Agára do 'dawú simi súwú, 'dawú máa née ni do misi'di bi ndéré 'diyí roné do bi bi Súrú ní. ⁸ Zía ndólo wo kídí, “Agára, owúkúlú 'bi Sárayi, ógú gí 'da? Sara áyí ndéré 'da?”

Agára ya zía ní, “Mángásáóyó romá gí zí mongú 'yí amá Sárayi.”

⁹ Zí maláyika 'bi Ngére Lomo úkulúgu ledre zía kídí, “Ndá'balúgu royí mu zí mongú 'yí eyí 'be zíyí ndìşiyí úwú ledre ené.” ¹⁰ Gí ore zí maláyika 'bi Ngére Lomo kpá úku ngiti ledre zía kídí, “Mááyí óto bulúnduyí e zíye étriyé do idíye tú'dú 'yí bi ni óloónzó yéé ní ndaá.”

¹¹ Zí maláyika 'bi Ngére Lomo úku ledre zía kídí, “Bi ba ní áyí go kí simiyí, áyí áráógu a owúo'do zíyí ífí irí a Isiméle.†

Ledre gí simia kídí, 'Ngére Lomo uwú ini eyí bi gí zí 'do'dó ní go.’

¹² Owú máa née ni idí káa zí bangá rará ní dongará 'yima'dí e, ní idí 'yí méngí okó kí 'yí e mbá, gí zí kéyí née ní zí 'yí e idíye kpá mbá okó roa, ni ndìşì 'bi ené fú lá ngucuné abú gba kí lúnduné e.”

¹³ Née ní zí Agára ífí irí do Ngére Lomo bi odro zíne ní kídí, “Lomo bi lurú máa ní, bi ba ní málúru wo bi lurú máa ní go cù kí komomá.” ¹⁴ Née sî ledre bi ndìşiní ndólo 'dawú née gí zía kídí, Beralayiróyí‡ bi ini ledre gí simi a yaá 'dawú 'bi Lomo bi lurú máa ní. 'Dawú née ni karaba fú lá bo dongará írìgbére ga bi Kadése e kí Berede ní.

¹⁵ Née ní zí Agára ndíki owúo'do zí Abaráma, do ífí irí a Isiméle. ¹⁶ Agára ni ndíki Isiméle zí Abaráma ní, simibi 'bi Abaráma ni kóo go cì eso doa inyi doa kéri (86).

17

Miyéme ledre 'bi Lomo zí Abaráma gí ro útú ngburu

¹ Simi bi simibi 'bi Abaráma ni go cì eso doa sokó doa inyi doa eso (99) ní, zí Ngére Lomo 'dódo roné do úku ledre zía kídí, “Mááyí Lomo bi 'yí roko'bu ní, idí óto úndrumá zíyí ndìşiyí méngí fú lá ledre bi miútuásáne ní. ² Mááyí yéme ledre dongaráze kéyí, zíma óto bulúnduyí e zíye étriyé tú'dú.”

³ Geré zí Abaráma útú ló'bu komoné bi, zí Ngére Lomo úku ledre zía kídí, ⁴ “Ba go miyéme ledre bi máyéme zíyí ní. Áyí idí bulúndu tú'dú ríki

* **16:7** 16:7 Maláyika 'bi Ngére Lomo: Maláyika 'bi Ngére Lomo, ni Ngére Lomo. Ólo Dosj éyí e 16:13. † **16:11** 16:11 Isiméle: Irí ba kí tara Èbere ini ledre simi a kídí, Lomo uwú ledre bú.

‡ **16:14** 16:14 Beralayiróyí: Beralayiróyí ini ledre gí simi a yaá 'dawú 'bi Lomo bi ni tridriné bi lurú bi kacima ní.

sí do 'yíma'dí e. ⁵ Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ìrìyí ndaá lolu Abaráma wá ìrìyí nda go Abarayáma.* Gi zía máóto yíi go káa do bulúndu tú'dù ríkí sí do 'yíma'dí e. ⁶ Mááyí óto bulúnduyí e zíye étriyé tú'dù. Mááyí ótoógu ríkí sí do 'yíma'dí e gi simiyí, zí mǐngburoko ngére e ólúóguyé gi simiyí. ⁷ Mááyí óto miyéme ledre amá dongaráze kéyí kpá kí bulúnduyí ga bí karanée niyí ógu gi do kaciyí zía idíne za fí. Zíma idíma Lomo bí ásé ndíṣí óto úndrua kí bulúnduyí e ga bí niyí ógu gi do kaciyí ní. ⁸ Kángá 'bí Kanána bí áyí simi a 'yí lóngó ba ní, mááyí í'bí a zise kí bulúnduyí ga bí niyí ógu gi do kaciyí ní za fí, zíma idíma Lomo bí niyí ndíṣí óto úndrua ní."

⁹ Née ní zí Ngére Lomo úku ledre zí Abarayáma kídí, "Ní miútúásáne zíyí bándá miyéme ledre bí dongaráze kéyí kpá kí bulúnduyí ga bí niyí ógu gi do kaciyí ní bílámáne. ¹⁰ Ba go miyéme ledre amá bí dongaráze kéyí kpá kí bulúnduyí ga bí niyí ógu gi do kaciyí ní. Miyéme ledre ba ilí zise bándá a, ya'dá ga bí tara mbotu esé ní mbá, idíní útú nǐgburu. ¹¹ Ídísé útú nǐgburu gi ro zía 'dódo lílí miyéme ledre bí dongaráze kéyí ní. ¹² Tónóne gi ona ndéréne 'dá'dá, owú ya'dá ga bí niyí ndíki yée tara mbotu esé e ní mbá, simi bí sílì ní doyé go ìnyí doa ota ní, idíní útú nǐgburu. Gba owú máa yée ga bí niyí ndíki yée zise 'be kí yée ga bí úgúsé yée kí késí gi zí 'yí lóngó e ngára ndaní owú 'bí esé wá ní, idíní kpá mbá útú nǐgburu. ¹³ Togú owú ga bí ndikiní zíyí 'be togú mbú yée ga bí úgú kí késí idíní mbá útú nǐgburu. Ní idí lílí ledre bí ní 'dódo a kídí miyéme ledre bí dongaráze kéyí ní ní ídí za fí. ¹⁴ O'do máa wo bí útú nǐgburu wá ní, bándá ené miyéme ledre ené bí dongaráze kéne ní wá, bí kenée ní utúásá ídí káa do 'yí amá wá."

¹⁵ Zí Ngére Lomo kpá úku ngítí ledre zí Abarayáma kídí, "Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ìrì me'beyí ndaá lolu Sárayi wá, ìrì a nda go Sára. ¹⁶ Mááyí í'bí úndru zía, zía ndíki owú'o do zíyí. Zíma í'bí úndru zía, zía idíne mbágá ríkí sí do 'yíma'dí e, mǐngburoko ngére ga bí niyí ídí do 'yí e ní niyí ólúógu gi simi a."

¹⁷ Gi ore zí Abarayáma útú ló'bu komoné bí. Zía kúkuḡú do úku ledre zíne kí roné kídí, "Utúásání go ndíki owú'o do zí o'do bí simibi ené go míya ní? Sara Sára utúásá go ndíki owú simi bí simibi ené ní go cì eso doa sokó ní?" ¹⁸ Zí Abarayáma ndá'bané ndú'yúlúgu Lomo kídí, "Sara togú Isiméle 'dí'bí éyí sílìma e ne ní éyí bí ní méngí ní 'dí?"

¹⁹ Zí Lomo úkulúgu ledre zía kídí, "Be tí kenée ní, tí lá me'beyí Sára ní ndíki owú'o do zíyí, zíyí ìfí ìrì a Isáka. Mááyí óto miyéme ledre amá dongaráze kéne za fí gi ro bulúnduga ga bí karanée gi do kací a ní. ²⁰ Iní eyí bí gi ro Isiméle ní máúwú go. Mááyí í'bí úndru zía zí bulúnduga étriyé do idíye tú'dù. Ní idí bulúndu mǐngburoko ngére e sokó doa gbre, zíma óto wo zí tú'dù ríkí sí do 'yíma'dí e ólúóguyé gi simi a. ²¹ Tí lá mááyí óto miyéme ledre amá gi ro Isáka bí Sára ní ndíki wo zíyí simi síndí kadra káa, kibi ngítí a." ²² Simi bí Lomo ukuonzó ledre née zí Abarayáma kenée ní, zía ndéréókpó ené gi ore.

²³ Kpá tí geré kadra née ní, zí Abarayáma 'dí'bí wotíne Isiméle kí owú ya'dá ga bí ndikiní yée zía 'be, kpá kí yée ga bí ugu yée kí késí kí ya'dá

* 17:5 17:5 Abarayáma: Ìrì ba kí tara Èbere iní ledre simi a kídí 'bu tú'dù 'yí e.

ga bi 'be 'bi ené ore ní mbá ndéré kíye óto yée zíye útúye ngburu káa zí bi Lomo uku zía ní. ²⁴ Simi bi Abarayáma ni útú ngburu ní, simibi ené ni kóo go cì eso doa sokó doa ìnyì doa eso (99). ²⁵ Simibi 'bi wotí a Isiméle 'bi ené kóo go sokó doa ota. ²⁶ Abarayáma e kí wotíne Isiméle utúní kóo ngburu mbá kadra kǐé'do. ²⁷ Zaá ya'dá ga bi zí Abarayáma 'be ní, kí owú ya'dá ga bi ndikiní yée ore, nda kí yée ga bi ugú gí zí 'yì lónḡo e ní utúní kóo ngburu mbá kadra máa nées kí Abarayáma e.

18

Ngu e ota oguní zí Abarayáma 'be

¹ Kadra kǐé'do simi cóngó kadra, zí Ngére Lomo 'dódo roné zí Abarayáma simi bi ni mindisíné ku mbotu kútú ené bi cigí mongú kágá bi kí ìríné Mamaré ní. ² Zí Abarayáma sǐkpì doné 'dága, zía lúrúndiki ya'dá e ota mitóroyé kenée. Simi bi lurúndiki yée ní, zía ìnyiné geré 'diya gí tara kútú ené ndéréne zíye do ótú doné bi kó'dúye.

³ Zía úku ledre zíye kídí, "Mingburoko 'yì amá e, togú máútúásá tí go kací komosé yá, ndásé ókpó gí domá 'yì 'bi moko esé geré miókpó wá. ⁴ Idíní ógu kí owú iní zise lúgu sǐndise kǐe, zise ndisísé ca 'dówúrosé sǐ lǐndí kágá ba ona. ⁵ Mááyí ba í'bi owú éyì miánu zise gí ro zise ánu ó'bù rosé kǐe kí ásé nda fú ndéréókpó esé, gí zía bi ógundíkisé máa 'yì 'bi moko esé go ní."

Zí ya'dá ga bi ota nées úkulúgu ledre zía kídí, "Bilámáne, méngí mu káa zí bi úku nées."

⁶ Née ní zí Abarayáma ndéré ólúne 'diya zí Sára sǐ kútú. Zía úku ledre zía kídí, "'Dí'diya, 'dí'bi aka mongú gbété tǔdu zíyì ùnzù tǔdu bi memelí ní simi a kí'dí ota zíyì ó'bó ambata gí simi a."

⁷ Zía ngásáókpóne gí ore do bi bi kí ìtí ené e doné ní, zía gélé zoro ìtí bi bilámáne ní í'bí a zí 'yì 'bi moko ené idí 'dí'dí ụkú 'diya. ⁸ Gí ore zí Abarayáma 'dí'bi iní umba bangá bi iri miiri ní kí wo bi kákárá ní nda kí éyì miánu ógu óto a cù ne kó'dúye. Simi bi niyí ánu éyì ní, ni 'bi ené mitóroné sǐ lǐndí kágá kenée.

⁹ Zíye ndú'yú Abarayáma kídí, "Me'beyí Sára ni 'da?"

Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "Ni bi sǐ kútú 'dáa ba."

¹⁰ Née ní zí Ngére Lomo úku ledre kídí, "Mááyí ndá'baógu ona kibi ngíti a simi sǐndí kadra káa, nées ní me'beyí Sára ni go kí owú'do kó'dúne."

Sára ni kóo mindisíné sogo Abarayáma ku mbotu kútú kenée zía ndisíné úwú ledre nées. ¹¹ Abarayáma e kí Sára niyí kóo go gbrenḡará mbá ngokoyé. Simibi 'bi Sára okpóomo yí ené kóo simibi 'bi ndíki owú go. ¹² Née ní zí Sára útúne kúgú roné kí roné simi bi sómú ló'bó ledre nées ní, zía úku ledre kídí, "Gí do kací bi simibi bi gí ro zima ndiki owú okpó go, mǐngí 'be 'bi amá ni go kpá ngokoné, mááyí fú lá ndiki owú?"

¹³ Zí Ngére Lomo* úku ledre zí Abarayáma kídí, "Éyì bi Sára kukugú zía úku ledre gí zía kídí, 'Ma'dúú mááyí tí ndiki owú yá ní 'di, bi mááyí go ngokomá káa ní ní?' ¹⁴ Éyì bi ni miórúné zí Ngére Lomo ní 'di? Káa zí

* 18:13 18:13 Ngére Lomo: Dongará ngu ga bi kóo ota nées, ngúruyé ni kóo Lomo.

bi máúku ní, kíbi ngíti a káa zí ba ní, 'Mááyí ndá'baogú ndiki Sára go kí owú'o'do kó'dúne.' "

¹⁵ Zí ngirì ledre nées méngì Sára, zía ítí kangú kídí, "Mákúgú amá kugú wá."

Lomo ya zía ní, "Kúkugú go."

Abarayáma nḡunḡú roné ḡi ro 'yì 'bì Sodóma e

¹⁶ Simi bi ya'dá ga gére nées niyí go ndéré ní, zíye óyó komoyé lúru 'dìyì bi nde mì'dí simi Sodóma. Gi ore zí Abarayáma 'dìyì yée tara misi'di kenée. ¹⁷ Zí Ngére Lomo ódroné zíne kí roné kídí, "Ledre bi máli méngì a ba ndáá miútuásane zíma ótoécì a ḡi zí Abarayáma wá. ¹⁸ Gi zía tú'dù rìkì sì do 'yì e kí roko'buyé niyí karanée ólúogú ḡi simi a. Zí rìkì sì do 'yìma'dí ga bi do sogo káḡá ní mbá mááyí í'bì úndru kpurú ḡi simi a. ¹⁹ Mágélé wo go zía idíne 'yì 'dódo bilámá misi'di zí owú 'bi ené e kí 'yì 'bi 'be 'bi ené e mbá ḡi ro zíye ndìsiyé óto úndrumá kí méngì ledre ga bi utúasání miútuásá ní ḡi ro zí Ngére Lomo í'bì éyì bi mocú ledre a zí Abarayáma ní zía."

²⁰ Née ní zí Ngére Lomo kpá úku ngíti ledre kídí, "Abarayáma, máúwú ledre bisinyí miméngì ledre 'bi 'yì 'bì Sodóma e kí Gomóra e go yaá ofú nda bi do. ²¹ Máli ba ndéré lúru ledre nées za cù kí komomá, togú ledre bi mándìsì úwú a nées ní tí ma'díi yá. Togú ndaní kenée wá, mááyí kpá ówo a."

²² Zí ya'dá ga bi gbere ní ndéré 'dìyì royé mì'dí simi Sodóma, zí Ngére Lomo idíáká 'bi ené zí Abarayáma ore. ²³ Zí Abarayáma ndósooguné gbóo ro Ngére Lomo zía ndú'yú wo kídí, "Bi nées ní ní áyí úfuónzó 'yì méngì bisinyí ledre e kí 'yì méngì bilámá ledre e mbá? ²⁴ Sara togú 'yì méngì bilámá ledre e niyí simi gara nées íri cì gbere doa sokó ní, áyí úfuónzó 'yì e íri mbá utúásá ótoómo bi ḡi ro ngíti géyì 'yì ga bi cì gbere doa sokó nées wá? ²⁵ Bi nées ní ní utúásá úfu kótrú 'yì méngì bilámá ledre e kí 'yì méngì bisinyí ledre wá, utúásá kpá méngì lará 'yì méngì bilámá ledre e kí 'yì méngì bisinyí ledre ndro wá. Áyí Lomo bi ndìsì 'dècì yéme ngbanga 'yì e do sogo káḡá ní mbá, ndìsì méngì yì eyì dujú ledre bi miútuásane ní."

²⁶ Ngére Lomo ya zí Abarayáma ní, "Togú máogú ndiki 'yì méngì bilámá ledre e simi Sodóma íri cì gbere doa sokó, mááyí ótoómo kí úfuónzó 'yì ga bi íri nées ḡi royé."

²⁷ Zí Abarayáma úku ledre zía kídí, "Ngére Lomo mándìsì ódro zíyì káa zí éyì bi roko'bumá ofú go ní, mááyí lá éyì bi ngára moko ndáá simi a wá káa zí 'burú kí mbukú ní. ²⁸ Sara togú 'yì e niyí íri lá dujú cì gbere doa ñnyì (45) ní, áyí kpá fú úfuónzó 'yì ga bi simi gara nées mbá?"

Lomo ya zía ní, "Togú bilámá 'yì e niyí cì gbere doa ñnyì yá, mááyí ótoómo kí úfuónzó 'yì ga bi íri ní."

²⁹ Zí Abarayáma kpá ndú'yú ándá wo kídí, "Sara togú ndiki bilámá 'yì e íri lá dujú cì gbere ní?"

Lomo ya zía ní, "Gi ro bilámá 'yì ga bi cì gbere nées ní, máúfuónzó 'yì ga bi íri nées wá."

³⁰ Abarayáma ya zía ní, "Ngére Lomo mimbé'deyì ndáá ésì romá wá. Mááyí aka kpá ndú'yú ngíti ndu'yú káa. Sara togú bilámá 'yì e niyí íri lá dujú cì kéréi doa sokó ní?"

Lomo ya zía ní, “Abú bilámá 'yì e niyí lá dọ̀jì cì kẹ̀rì doa sokó yá, máútuásá úfuónzó 'yì ga bi íri nées wá.”

³¹ Abarayáma ya zía ní, “Ngére Lomo mándìṣì nda ódro zíyì káa zì éyì bi roko'bumá ofu go ní, sara togú ndíki bilámá 'yì e íri lá dọ̀jì cìkẹ̀rì ní?”

Lomo ya zía ní, “Gì ro bilámá 'yì ga bi cìkẹ̀rì nées ní, máúfuónzó 'yì ga bi íri nées wá.”

³² Abarayáma ya zía ní, “Ngére Lomo mimbé'deyì ndaá ésì romá wá. Mááyì aka kpá ndú'yú ngítì ndu'yú káa. Sara togú bilámá 'yì e niyí íri lá dọ̀jì sokó ní?”

Lomo ya zía ní, “Gì ro bilámá 'yì ga bi sokó nées ní, máúfuónzó 'yì ga bi íri nées wá.”

³³ Simì bi Ngére Lomo odro asá roné go zì Abarayáma ní, zía ndéréókponé, zì Abarayáma kpá ndá'balúgu roné 'be.

19

Lomo ongbó Sodóma e kí Gomóra

¹ Zì maláyika ga bi gbre nées ndéréóguyé simi Sodóma kí tagá, ogu ndikiní Lóto mindìṣíné tara mbotu gara ore. Simì bi Lóto lurúndiki yée ní, zía ìnyìné ndéréne 'dì'bi yee simi sùmu, zía ló'bu komoné bi óto úndruyé.

² Zía úku ledre zíye kídí, “Ndásé ókpó gì cigí 'be 'bi 'yì 'bi moko esé 'duo miókpo wá. Ídísé ógu ndìṣì bi lúgu 'buru gì ro sìnḍise, zise 'dú'dusé ona, kí phiyì zise nda ólúógusé ndérése.”

Zíye úkulúgu ledre zì Lóto kídí, “Fì, azé 'dú'du ezé gì 'dáa do misì'di ona.”

³ Tí lá zì Lóto ódroné zíye kíngaya, zíye úwú ledre ené zíye ndéréye zía 'be. Zía ó'bó ambata bi ngára 'de'dì ndaá simi wá ní do mènḡì éyì miánu zíye ánu a. ⁴ 'Dá'dá zì Lóto e kí ngu ené e 'dú'duyé, zì 'yì ga bi 'bi Sodóma ní mǎngburoko ya'dá e kí phirangá ga bi simi gara ore ní mbá óguyé tóro 'díkí 'be 'bi Lóto gbaá. ⁵ Zíye ndólo Lóto ndú'yú a kídí, “Ngu ga bi gáa oguní zíyì 'be ona ba niyì go 'da? Ídì 'dì'bióguyé yée zize, zíye 'dú'duyé sogozé káa do kará e.”

⁶ Nées ní zì Lóto ólúóguné zíye sága, do 'dùtù mbotu kacì ngu ga gére nées. ⁷ Zía úku ledre zíye kídí, “Ezegámáma e mǎngungú romá zise, ndásé mènḡì bisinyí ledre káa zì bi ásé úku a nées wá. ⁸ Lúrúsé aka, ngu ga bi oguní nées niyí cakaba sì sǎlǎma. Togú ásé gì ro ledre káa zì bi ásé úku a nées yá, nyíma e niyí bo gbre owoní aka ledre 'bi ya'dá e wá, mááyì í'bióguyé yée zise, zise mènḡì ledre bi ílisé mènḡì a ní kíye. Ndásé mènḡì kẹmbì bisinyí ledre kí 'yì ga gére nées wá. Niyí ngu e 'be 'bi amá ona ìli zíma bándá yée.”

⁹ Nées ní zíye úku ledre zía kídí, “Ndá tóro 'dùtù misì'di zize wá, áyì gbékpì 'yì lónḡó, ìli úku ledre zize káa zì ambi. Azé útúásá mènḡì láráyì rómo wo bi ilizé mènḡì a zì ngu ga bi oguní zíyì 'be nées.” Zíye lánýáye fú lá ro ledre nées do ìnyiyé ndéré útúye 'déwe mbotu 'bi Lóto.

¹⁰ Zì ngu ga gére nées ólúóguyé sága lálalúgu Lóto 'dìcì, do 'dùtù mbotu.

¹¹ Zíye sẹmbì komo 'yì ga bi ku mbotu ore ní zì mitùlurù útúne komoyé mbá, mǎngburoko 'yì e kí owùphirangá e útúásánì ndíki mbotu wá.

¹² Zì maláyika ga bi gbre nées úku ledre zì Lóto kídí, “Ngítì géyì 'yì eyì e niyí bo ona káa zì ya'dá 'bi niyì e, wotìyì e, togú niyì e, togú mbú ngítì

géyí 'yí ga bi gi do kacíyí ní simi gara ona? Ídí 'dí'bióyó yée gi ona 'dá'ba, ¹³ gi zía azé go ndéré sínýíónzó gara née. Ngére Lomo uwú ledre bisinyí miméngí ledre eyé go kíngaya, bi kenée ní, kasaogu zée go gi ro sínýíónzó gara ba.”

¹⁴ Née ní zí Lóto ìnyìné ndéréne úku ledre zí ya'dá ga bi karanée ñiyí 'dí'bi nyíga ní kí nyíne e kídí, “'Dí'diya, ólúógusé gi ona mu. Ngére Lomo ní go ógú sínýíónzó gara ba.” Tí lá somúní yí eyé kídí ndísi izi izi.

¹⁵ Nda go kí sị ndóndó, zí maláyika ga gére née úku ledre zí Lóto kídí, “'Dí'diya ñnyí mu zíyí 'dí'bi me'beyí kí nyíyí ga bi gbre née zíse ólúógusé gi ona, káa bi ásé úyu simi bi Ngére Lomo ní sínýíónzó gara ba ní.”

¹⁶ Simi bi Lóto ní aka fú lá íngbí roné ní, zí maláyika ga gére née 'dí'bi sílì Lóto, sílì me'bea, nda kí sílì nyíga ga bi gbre ní do 'dí'biógu yée gi simi gara gi ore 'dá'ba, gi zía Ngére Lomo ili yómo yée. ¹⁷ Kpá tí lá simi bi 'dí'bi'oguní yée gi simi gara gi ore go ní, zí ngúru maláyika úku ledre zí Lóto e kídí, “Gi ro zíse yómo trídriṣé, ngásásé mu ndásé lúru bi 'dá'ba wá, ndásé kpá tóro simi 'bululu yana ore wá. Ídíse tí lá ngásáókpó geré do landa 'dága káa bi ásé úyu ke.”

¹⁸ Zí Lóto úkulúgu ledre zí ngúrúyé kídí, “Ndaá kenée wá mingburoko 'yí e. ¹⁹ Lúrúsé aka mááyí 'yí 'bi moko esé miútúásá goó kací komosé, zíse go sáká máa yómo trídriṣá. Tí lá mángúngú romá zíse máútúásá ngásá gbála do landa íri wá, bisinyí ledre née ní ndíki máa yana zíma úyumá. ²⁰ Owú gara ní bi gbóo ba, ní yí ené lá owú bi cuku'dée. Abú eye wá, togú ótoómosé misí'di go zíse ngásáze íri kí 'yí 'bi 'be 'bi amá e yá azé ómo.”

²¹ Maláyika née ya zí Lóto ní, “Bílámáne máótoómo misí'di go zíyí ndéréyí íri. Máútúásá sínýíónzó gara bi úku ledre a née wá. ²² Bi go kenée ní, ngásásé mu 'dí'diya íri. Máútúásá aka méngí éyí wá, 'búó togú ógusé go íri.” Née sị ledre bi ndoloní ñrì gara née gi zía Zóra* ní.

²³ Lóto ngasáogu simi Zóra simi bi kadra ólúógu go ní. ²⁴ Zí Ngére Lomo léfe mingurogó so pho'du zía ndísi rérené gi komo ere do Sodóma kí Gomóra. ²⁵ Zía sínýíónzó gara ga bi gbre née kí 'bululu ga bi simiyé ní, kí éyí trídriṣí ga bi íri ní mbá kpá kí kágá e za mbá. ²⁶ Tí lá bi me'be Lóto oyó komoné lúru bi 'dá'ba ní, zía óyóló'bó roné káa do mingurogó to'do.

²⁷ Nda kí phiyí a née, zí Abarayáma ñnyìné ndéréne kí'dí bi karana toroní kí Ngére Lomo doa ní. ²⁸ Zía lúru 'díyí bi mi'dí simi Sodóma kí Gomóra. Lurúndiki tí lá ñyí cika gúndrú káa zí cika mụ'dutù ní.

²⁹ Simi bi Lomo sínýíónzó gara ga bi simi 'bululu ní, zía sómúndíki ledre miyéme ledre bi kóo dongaráye kí Abarayáma ní, zía yómo Lóto gi simi mongú bisinyí ledre bi méngí roné do bi bi kóo Lóto ndísi ndísi doa ní.

Lóto e kí nyíne e

³⁰ Zí Lóto e kí nyíne e ómúye gi simi Zóra ndéré ndísiyé gbála simi gu landa, gi zía ñrìṣí méngí kóo yée miméngí kí ndísi simi Zóra ore. ³¹ Kadra kíé'do zí nyí a bi mongú ní úku ledre zí owú léminé kídí, “'Buzé ní go ngokoné, ya'dá ndaní ona zíse 'dí'bi yée gi ro ndíki owú e wá. ³² Bi go kenée ní, idízé í'bi le'yí zía gi ro zía kóyóne gi do bi zíse 'dú'duzé sogo a káa do kará gi ro zíse ndíki owú e.”

* **19:22** 19:22 Zóra: ñrì ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, owú gara.

³³ Kí ndulù a nées ní zíye í'bí le'yí zí 'buyé éwé a. Zí nyí a bí mongú ní ìnyìné ndéré 'dú'duné sogo a káa do káa kára. Tí lá Lóto owo bí ya nées nyíne ní wá, owo kpá bí ndá'ba a wá.

³⁴ Kílondó a nées ní, zí mongú úku ledre zí owú lémíné, kídí "Kí ndulùna má'dú'du go sogo babá. Idíze mu í'bí le'yí zía kóyóne káe gí ro kí ndulù ba zíyí kpá ndéré 'dú'duyí sogo a gí ro zíze ídize gbengárá mbá kí owú e."

³⁵ Kí ndulù nées zíye go kpá í'bí le'yí zí 'buyé éwé a zía kóyóne. Zí nyí a bí owú ní kpá ndéréne 'dú'duné sogo a káa do kára. Owo kpá bí ya nées nyíne ní wá, owo kpá bí ndá'ba a wá.

³⁶ Nées ní zí nyí Lóto ga bí gbre nées ídíye mbá kí simiyé gí zí 'buyé. ³⁷ Zí nyí a bí mongú ní áráne owú'o'do, zía ífí ìrja Muwába.† Bí ní ne bulúndu kúfú 'yí ga bí ndìşíní ndólo yéé karaba kídí Muwába e ní. ³⁸ Zí nyí a bí owú ní kpá áráne owú'o'do, zía ífí ìrja Benámi.‡ Ní ne bulúndu kúfú 'yí ga bí ndìşíní ndólo yéé karaba kídí Amóna ní.

20

Abarayáma e kí Abimaléke

¹ Zí Abarayáma ómúne gí ore ndéréne mi'dí do anú simi ìrigbére bí ndoloní Negébe ní, zía ndéré ndìşíné dongará Kadése kí Súrù. Zía ìnyìné gí ore ndéré ndìşíné ca simi ngiti bí kí ìrjé Gerári ní, ² zí Abarayáma uku yí ené zí 'yí e kídí, "Sára ni yí ené lémimá." Gí zí keyí nées ní zí Abimaléke ngére 'bí Gerári kákasa idíní ógu kí Sára zíne.

³ Tí lá zí Ngére Lomo óguné do Abimaléke simi 'duru do úku ledre zía kídí, "Áyí go ógu úyu gí zía kára bí 'dí'bí nées ní yí ené me'be 'yí."

⁴ Simi sɔndí kadra máa bí kóo nées ní, Abimaléke óto aka kóo Sára sogoné káa do kára wá. Zía ìnyìné úku ledre kídí, "Ngére Lomo áyí útúásá úfu 'yí kí 'yí ené e lá gbékpíne kenée? ⁵ Abarayáma ukune kí tarané zíma kídí, 'Sára ni lémimá,' zí kuřu'bu kára nées kpá úku a kídí, 'Abarayáma ni lúndumá.' Máméngí ledre nées kí mbigí ledre bí do mimbé'demá ní, máméngí amá bisinyí ledre wá."

⁶ Nées ní zí Lomo úkulúgu ledre zí Abimaléke simi 'duru kídí, "Ma'di máówo go kídí, méngí ledre nées kí mbigí ledre bí do mimbé'deyí ní, bí kenée ní máúcuómo yí kpá go kí lúyú ledre romá. Nées sí ledre bí máóto yí zíyí óto síllyí ro kára nées gí zía wá ní. ⁷ Bí goó kenée ní, ótoómo me'be o'do nées mu zía ndá'bané 'be 'bí ené, gí zía o'do 'bí ené ni yí ené nébí* ní ini ini gí royí útúásá úyu wá. Tí lá togú kála ledre nées goó, ásé úyu kí 'yí eyí e za mbá."

⁸ Simi bí miárá nées ní, zí Abimaléke ndóloyóko mĩngburoko 'yí 'bí ené e, zía líkpí ledre bí méngí roné nées mbá zíye. Zí 'yí ga gére nées ídíye mbá kí ngírí royé kíngaya. ⁹ Gí ore zí Abimaléke ndólo Abarayáma úku ledre zía kídí, "Méngí zíze bí káa 'dí? Éyí bí máméngí zíyí bisinyíne ní 'dí, bí zíyí 'dí'biógu mongú bisinyí ledre káa zí ba domá kí 'yí amá e ní? Éyí bí méngí zíze nées ní ndaá bilámáne wá." ¹⁰ Zí Abimaléke ndú'yú Abarayáma kídí, "Éyí bí sómú wo zíyí méngí keyí gí zía kenée ní 'dí?"

† **19:37** 19:37 Muwába: Ířj ba kí tara Èbere ini ledre simi a kídí, "Ogu gí zí babá." ‡ **19:38** 19:38 Benámi: Ířj ba ini ledre simi a kídí, "Owú 'bí şumumá e." * **20:7** 20:7 Nébí: Nébí ni 'yí bí ndìşí úku ledre bí Lomo ndìşí úku'bí a zía ní zí 'yí e.

¹¹ Zí Abarayáma úkulúgu ledre zía kídí, “Máméngí kéyí kenée, máyá bí ngará 'yí ga bí ona ba eréní eyé ngírí Lomo wá ní, niyí úfu máa gí ro ledre me'bemá ba. ¹² Ma'dúí Sára ní yí ené tí lémímá, 'buzé kǐé'do tí lá mbágáze ní mǐngúngúcu. Gí zí kéyí nées ní zíma 'dí'bí wo káa do kára.† ¹³ Simi bí Lomo uku ledre zíma ya máídí olúógu gí 'be 'bí babá zíma ndéré kí gámama mi'da'dágá ní, máúku kóo ledre zí me'bemá máyá, 'Ba misi'di bí áyí yómo máa doa ní. Bi ga bí azé gámá doyé ní mbá, ídí úku a zí 'yí e kídí, “Ní lúndumá.””

¹⁴ Zí Abimaléke 'dí'bí kábírǐkí e, ítí e kí owúkúlú e ya'dáye kí karáye í'bí yée zí Abarayáma. Zía í'bilúgu Sára me'be Abarayáma zía. ¹⁵ Zí Abimaléke úku ledre zí Abarayáma kídí, “Bí ga bí áyí lúru yée nées za mbá niyí do sílǐma. Wo bí utúasá go kací komoyí ní, ídí geré ndéré ndíši doa.”

¹⁶ Zía ñnyiné úku ledre zí Sára kídí, “Mááyí go í'bí mǐrǐrǐrǐ késǐ‡ álfu kǐé'do zí lúnduyí gí ro zía ídine miówoné zí 'yí e mbá kídí kémbǐ ledre ndaá dongaráze kéyí wá.”

¹⁷ Zí Abarayáma ñnyiné íni ini gí royé zí Lomo. Zí Lomo yómo Abimaléke e, kí me'bené e nda kí owúkúlú ga bí kóo ore owúkará e ní zíye ndá'bayé ndíki owú e. ¹⁸ Ledre nées mēngí roné kenée gí zía Lomo úcuemo kóo kará ga bí zí Abimaléke 'be ní go kí ndíki owú gí zí ledre bí kóo Abimaléke ayí 'dí'bí me'be Abarayáma ní. Gí do kací bí í'dí sílǐne go gí ro Sára ní.

21

Ledre gí ro mindiki Isáka

¹ Nées ní zí Ngére Lomo mēngí yéme ledre zí Sára tí káa zí bí kóo mocú ledre a zía ní. ² Zí Sára ídine kí siminé zía árá owúo'do zí Abarayáma simi bí Abarayáma ní goó ngokoné té simi sǐndǐ kadra bí kóo Lomo uku ledre a zí Abarayáma ní. ³ Zí Abarayáma ífǐ írǐ owúo'do bí Sára ndiki zía nées Isáka.* ⁴ Simi bí wotǐ a mēngí go sílǐ ñnyí doa ota ní, zí Abarayáma ónzó wo ngbuǐ káa zí bí kóo Lomo lorú Abarayáma kǐe ní. ⁵ Isáka ní árá ní, simibi 'bí Abarayáma ní kóo go míya kǐé'do (100).

⁶ Zí Sára úku ledre kídí, “Lomo oto kugú go taramá. 'Yí ga bí niyí úwú ledre ba ní, azé ñnyí kéye mbá kúkuǐ.” ⁷ Zí Sára kpá úku ledre kídí, “Ambí owo kóo bí ya mááyí ndíki owú zí Abarayáma ní ne? Bí ba ní, mándíki owú go zí Abarayáma tí bí ní ngokoné nées.”

Agára e kí owú 'bí ené Isiméle

⁸ Zí komo owú go énzǐne, zíye 'dí'bióyó wo gí tara umba. Kadra bí 'dí'bioyóní Isáka gí tara umba ní, zí Abarayáma mēngí mongú ayímbe. ⁹ Tí lá simi ngítí sílǐ, zí Sára úwú do Isiméle wotǐ Abarayáma bí Agára nyí 'yí 'bí Ízibiti ndiki ní kí ndíši kí ódro ódro fóló do bí ndeke, ¹⁰ zí Sára úku ledre zí Abarayáma kídí, “Ídí ógóoyó kára owúkúlú nées kí owú 'bí ené nées gí 'be gí ona 'dá'ba. Mállí zí owú gí simi kára owúkúlú nées karanée ífí simi éyí sílǐyí kí wotǐma Isáka wá.”

† 20:12 20:12 Kací ondú 'bí Yúda e kára togú mbú o'do ofúní royé yí eyé bú do sümü. ‡ 20:16 20:16 Késǐ: Simi sǐndǐ kadra bí kóo nées ní, késǐ ní kóo kí ledrené owóowó. * 21:3 21:3 Isáka: Írǐ ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, kugú.

11 Zí Abarayáma ídíne kí mongú lerí do mímbe'dené gí ro owú 'bi ené Isiméle. 12 Tí lá zí Lomo úku ledre zí Abarayáma kídí, “Ndá ídí kí mongú lerí do mímbe'deyí gí ro owú 'bi eyí nées kí kára nées wá, ídí lá méngí ledre bi Sára úku zíyí ní. Iřiyí ní ówú do Isáka e kí owú 'bi ené e. 13 Mááyí kpá oto owú bi gí simi kára owúkúlú nées zía ídíne bulúndu říkí sđ do 'yíma'dí e gí zía ní kpá owú 'bi eyí.”

14 Akpa kí phiyí a nées, zí Abarayáma 'dí'bi éyí miánu kí kúkú iní bi ičíní gí simi saná ní í'bí a zí Agára. Zía ímbjótó a do gu Agára do úku ledre zía kídí olúoguní mu gí 'be gí ona kí owú nées 'dá'ba. Zí Agára e 'dí'bi misi'di ndéréye kí gámá lící royé simi yana súwú simi iřigbére bi ndisíní ndólo a Břisába ní.

15 Simi bi iní bi simi kúkú nées ukú ní, zí Agára ímbj owú 'bi ené nées ndéré oto wo sđ línđi midedenye kágá kenée. 16 Zía inyiné gí cigí a ndéré ndisíné gbála éyí 'bi dongará sđndí 'yí miya (100). Zía ódróné zíne kí roné kídí, “Máútúsá ndisí ona lúru wo kí úyu wá.” Zía tónóne iní iní kí mongú lerí do mímbe'dené.

17 Zí Lomo úwú do owú nées kí iní iní, zí maláyika 'bi Lomo ndólo Agára gí komo ere do úku ledre zía kídí, “Ledre máa káa be 'dí? Ndá sđkpi mímbe'deyí 'dága wá. Lomo úwú do owú nées go kí iní iní bi sđ kágá íri. 18 Inyí mu ndéré ímbj sđkpi owú nées 'dága, gí zía mááyí oto wo zía ídíne bulúndu tų'dú sđ do 'yíma'dí e.”

19 Gí ore zí Lomo 'dódo bi ngíti 'dawú bi ore ní zí Agára. Simi bi komo Agára utú ro 'dawú nées ní, zía ndéréne lóló iní girí 'bé simi kúkú óguné kie í'bí a zí owú 'bi ené éwé a.

20 Zí Lomo ídíne kí owú nées zía ngbóroóguné. Ndisí kóo ndisí ené simi súwú, gí zí keyí nées ní zía ídíne 'yí méngí bangá e. 21 Simi bi ní simi súwú simi iřigbére bi Paráná ní, zí mbágá a ófú kára zía gí simi nyí 'yí 'bi Ízibiti.

Miyéme ledre bi dongará Abimaléke kí Abarayáma ní

22 Simi sđndí kadra máa bi kóo nées, zí Abimaléke e kí Píkóla bi ní mongú 'yí 'bi asikíri ené e ní ógunyé úku ledre zí Abarayáma kídí, “Lomo i'bí undru go zíyí simi ledre ga bi ndisí méngí yée ní za mbá. 23 Bi ba ní, máíli go zíyí lólóbú do komo Lomo kídí, karaba ndéréne 'dá'dá áyí ndisí méngí zíma kí owú 'bi amá e kí owú 'bi owú 'bi amá e fú lá bilámá ledre káa zí bi má'dí'bi yí bilámáne simi sđmų simi kángá bi áyí simi a ona káa do 'yí lóngó ba ní.”

24 Abarayáma ya zía ní, “Málólóbú go, mááyí ndisí méngí a tí kenée.”

25 Gí do kací a nées ní, zí Abarayáma úkuógu ledre bi sinyí roné gí ro 'dawú ené bi 'yí moko 'bi Abimaléke ngakaní ní. 26 Tí lá Abimaléke ya zía ní, “Máowo wá, togú ambí méngí ledre nées ne. Úku eyí zíma wá, máuwú go kpá bi gí tarayí nées.”

27 Nées ní zí Abarayáma 'dí'bi kábıřıkı e kí itı e í'bí yée zı Abimaléke, zıye inyiyé gbengará yeme ledre do idıye ezesaıa e. 28 Zı Abarayáma kpá 'dı'bi dıřı kábıřıkı e inyı doa gbre oto yée kpı gı dongará kábıřıkı ené e. 29 Zı Abimaléke ndú'yú wo kídı, “Éyı bi 'dı'bióyó nda dıřı kábıřıkı eyı ga gére nées gı dongará lafúye oto yée kpı gı zıa ní 'dı?”

30 Zı Abarayáma úkulúgu ledre zıa kídı, “Máılı zıyı 'dı'bi kábıřıkı ga gére nées káa do 'bi eyı gı ro zıa 'dódo a zı 'yı e mbá kídı máıcı 'dawú ba máa.”

31 Née ní zíye ndólo ìrì bí nées Bírìsába,† gí zía ya'dá ga bí gbre née yemení kóo ledre dongaráye ore.

32 Gí do kací bí yemeonzóní ledre goó dongaráye simi Bírìsába ní, zí Abimaléke e kí Píkóla manda 'bí asikíri ené e ìnyiyé ndá'balúgu royé simi kángá 'bí 'yì 'bí Falasítíní e. 33 Zí Abarayáma 'dìyì kágá bí kí ìrìné tamarasíka simi Bírìsába ore. Zía ndìsíné ìní ìní zí Ngére Lomo bí ní trìdríné za fí ní ore. 34 Zí Abarayáma ma'dáa kóo ndìsíné simi kángá 'bí Falasítíní e ore kí tú'dù simìbí e.

22

Ngére Lomo uzu Abarayáma

1 Nda gí do kací tú'dù simìbí e, zí Lomo ìnyíné úzu Abarayáma. Zía ndólo wo kídí, "Abarayáma."

Zí Abarayáma ndìzíné zía kídí, "Í."'

2 Lomo ya zía ní, "Ídí 'dí'bí Isáka kémbì wotìyì née, bí 'búa ní doyì kíngaya ní, zíyì ndéré kíe simi kángá 'bí Moríya e. Ídí óngóonzó wo zíyì óngbó a káa do 'dáná éyì zíma do landa bí mááyì 'dódo a zíyì ní."

3 Zí Abarayáma ìnyíné akpa kí phiyì ódó bí ndìsì do dongi ené, zía 'dí'bí wotìne Isáka kí 'yì 'bí moko ené e gbre ndéréye só'do ngírì. Simi bí só'do asání ngírì bí gí ro óngbó 'dáná éyì doa go ní, zíye ìnyiyé ndéréye do bí bí Lomo úku ledre a zí Abarayáma ní. 4 Nda go simi sílì ota bí mengíní kí ndéré ní, zí Abarayáma lúrúndíkí landa bí Lomo uku ledre a ní gí gbála. 5 Zía ìnyíné úku ledre zí 'yì moko ené ga gére née kídí, "Ndìsísé 'bí esé kí bangá ba ona simi bí azé go ndéré kí wotìma ìrí ní. Azé ndéré ìní ìní zí Lomo, azé girí ndá'baógu."

6 Zí Abarayáma ìmbíóto ngírì bí ayíní ndéré óngbó éyì 'dáná doa ní do Isáka. Zía 'dí'bí 'bí ené rùkpù pho'dù kí mongù maku yóo zíye ndéréye.

7 Zí Isáka ndólo 'buné Abarayáma kídí, "Babá."

Zí 'bua ndìzíné kídí, "Woyì owù 'bí amáa."

Zí Isáka ndú'yú wo kídí, "Mongù maku kí rùkpù pho'dù niyì go bo, sara owù kábìrìkì bí gí ro óngbó a káa do 'dáná éyì ní ní nda 'bí ené goó 'da?"

8 'Bua ya zía ní, "Owù 'bí amáa, Lomo ní í'bíógu owù kábìrìkì bí gí ro óngbó a káa do 'dáná éyì ní." Niyì kpá fú mindéréye.

9 Simi bí nderéoguní go do bí bí Lomo uku ledre a ní, zí Abarayáma ó'bó mbayi, zía séséyeme ngírì e doa bílámáne. Zía ìnyíné 'dí'bí wotìne Isáka ódó wo ndá, do ìmbíóto wo do mbayi gá do ngírì ga bí seséyeme ní. 10 Zía ìnyíné 'dí'bí maku áyíne go gí ro óngóonzó wotìne. 11 Tí lá zí maláyika 'bí Ngére Lomo ndólo wo gí komo ere kídí, "Abarayáma."

Zía ndìzíné kídí, "Í."

12 Zí Lomo úku ledre zía kídí, "Ndá óto so késj ro owù née wá. Ndá gbawá méngì kémbì ledre kíe. Máówoyéme go kídí ma'dii óto úndrumá go kíngaya, gí zía ási eyì kí kémbì owù 'bí eyì née gí zíma wá."

13 Née ní simi bí Abarayáma sùkpì doné lúrú bí káa ní, zía lúrúndíkí ya'dá kábìrìkì bí ngírì a lanyángerì roné go ngará kágá kenée. Zí Abarayáma ìnyíné ndéréne í'diógu kábìrìkì née gí ngará kágá girí ógu kíe óngóonzó a 'dáná a zí Lomo do bí kací wotìne. 14 Zí Abarayáma ìfí ìrì

† 21:31 21:31 Bírìsába: Kí tara Èbere ìní ledre simi a kídí, 'dawù 'bí yéme ledre.

bi nées kídí, “Ngére Lomo ni í'bí a.” Ndéréóguné gí karaba ní, 'yí e ndìşiní kpá fú ndólo a ìrì bi máa nées kídí, “Do landa bi Ngére Lomo ni í'bí a ní.”

¹⁵ Zí maláyika 'bi Ngére Lomo kpá ndólo ándá Abarayáma gí komo ere ¹⁶ do úku ledre zía kídí, “Málóbú romá go máa Ngére Lomo gí zía ledre bi méngí bi ngárá ási kí í'bí kémbí owú 'bi eyí zíma wá ní, ¹⁷ ma'dú mááyí í'bí úndru zíyí, zí bulúnduyí e étriyé ídíye tú'dú tú'dú tú'dú káa zí kele ga bi komo ere kpá káa zí sayi bi do gbúróngó ní. Bulúnduyí e niyí rómo komo ezeokóye e zíye 'dí'bi mĩngburoko gara ga bi kacíye ní. ¹⁸ Kpúrú gí simi bulúnduyí e, Mááyí karanée í'bí úndru zí ríkí sị do 'yĩma'dí e do sogo kángá ona za mbá gí zía bi óto úndrumá ní.”

¹⁹ Zí Abarayáma ndá'balúgu roné zí 'yí 'bi moko ené e, zíye nda ìnyiyé ndá'balúgu royé simi Bìrìsába kí'dí bi Abarayáma ndìşì ndìşì ní.

Owú ga bi 'bi Nówara ní

²⁰ Nda gí do kací ledre ga gére ní, zí Abarayáma úwu ledre kídí, “Mílíka ndiki owú e go zí lúnduyí Nówara. ²¹ Ìrìyè ni Ùzú bi ni owúndíká ní, Búzú, Kemuwéle 'bu Aráma, ²² Keséde, Ázo, Piledása, Zidiláfa, nda kí Bétuwele.” ²³ Bétuwele ni nda 'bi ené 'bu Rebéka. Owú ya'dá ga bi ìnyí doa ota nées Mílíka ndiki yée ne zí Nówara lúndu Abarayáma. ²⁴ Zí Nówara 'dí'bi ngíti kára kí ìrìné Rúma. Zía kpá ndiki 'bi ené owú e eso, ìrì owú ga gére nées ni, Téba, Gáma, Tésa nda kí Máká.

23

Ledre gí ro umbu Sára

¹ Sára méngí kóo do sogo kángá mbá simibi míya kí cìkérí doa ìnyí doa gbre doné (127). ² Zía kóo úyuné simi Kiríta Arába bi ndìşiní kpá ndólo a Éborono Kángá 'bi 'yí 'bi Kanána e ní. Zí Abarayáma ídíne kí dokulú zía ndìşiní íni me'bené nées kíngaya.

³ Zía ìnyìné gí do umbu me'bené zía úku ledre zí kúfú 'yí ga bi ndìşiní ndólo yée Éte e ní kídí, ⁴ “Mááyí dongarése ona 'yí lóngó. Ídísé úgúóyó bi zíma gí ro zíma óto umbu me'bemá simi a.”

⁵ Zíye úkulúgu ledre zí Abarayáma kídí, ⁶ “Mongú 'yí, úwú aka ledre bi azé úku a zíyí ba, áyí dongarése ona 'yí bi kí úndruyí kíngaya ní. Ídí lúru bi bi utúasá go kací komoyí do bi bi ndìşizé óto umbu ezé e doa ní zíyí óto umbu eyí simi a. 'Yí bi ni ási kí bi gí zíyí kí óto umbu eyí simi a ní ndaá.”

⁷ Zí Abarayáma ìnyióguné do ótú doné bi kó'dú Éte e mĩngí kángá e óto úndruyé. ⁸ Zía úku ledre zíye kídí, “Togú ngúnğusé tí go gí ro zíma óto umbu me'bemá ona yá, mángúnğú romá zíse ídísé ndú'yú Éforono wotí Zóra do bi kacíma, ⁹ idí úgúóyó gu landa ené bi Makeféla tara yáká ené íri nées zíma. Mááyí í'bí kėsí bi utúasá goó kací komo ní zía gí ro zíma kpá ídíma kí bi óto umbu dongarése ona ndìşì óto 'yí amá e simi a.”

¹⁰ Éforono bi 'yí 'bi Éte ní ni kóo mindìşiné tara mbotú gara ore dongaré 'yí ené e zía úkulúgu ledre zí Abarayáma do komo 'yí 'bi Éte ga bi kóo ore mbá kídí, ¹¹ “Fí, ngére amá, úwú aka ledre bi mááyí úku a zíyí ba, máí'bí yáká nées kí gu landa bi ndúndu'yú gí roa nées go mbá zíyí. Máí'bí bi nées go zíyí do komo 'yí amá ga ga gí ro zíyí ndìşì óto umbu eyí e simi a.”

12 Zí Abarayáma kpá ló'bu komoné bi kó'dú 'yí ga gére née. 13 Zía úku ledre zí Éforono do komo 'yí ga gére née kídí, “Utúásá miútúásá zíma nda gba í'bí késí zíyí gi ro yáká née. Ídí ngúngu a zíma kenée gi ro zíma óto umbu amá íri.”

14 Zí Éforono úkulúgu ledre zí Abarayáma kídí, 15 “Mongú 'yí, úwú aka ledre bi mááyí úku a zíyí ba, bi née gi ro úgú a, ili miřiriří késí míya eso. Tí lá ledre bi dongaráze kéyí 'di? Nderé mu óto umbu eyí.”

16 Zí Abarayáma ngúngu ledre bi Éforono uku ní zía 'dí'biogú miřiriří késí míya eso í'bí a zía do komo 'yí 'bi Éte e ore. Née késí bi 'yí úgúóyó éyí e ndiři méngi moko kie dongaráye ní.

17 Née ní yáká 'bi Éforono bi simi Makefela gbóo kí Mamaré ní kí gu landa bi simi yáká máa née ní, kí kágá ga bi simi a kí yée ga bi do mama ní mbá do í'bí a 18 zí Abarayáma káa do 'bi ené do komo 'yí 'bi Éte ga bi kóo ku mbotu mongú gara ore ní. 19 Gi do kací née ní zí Abarayáma 'dí'bi umbu me'bené Sára ndéré óto a simi Kanána simi gu landa bi Makefela cigí Mamaré simi gara bi Éborono ní. 20 Gi ore zí yáká kí gu landa née nda ídiye 'bi Abarayáma. Ndiři nda kóo óto umbu 'yí ené e fú simi gu landa née ore.

24

Rebeka me'be Isaka

1 Lomo í'bí úndru zí Abarayáma simi éyí ga bi ndiři méngi yée ní mbá. Zía 'dú'duné do sogo kángá kí tú'dú simibi zía nda ídine ngokoné kángaya.

2 Kadra kjé'do zía ndólo manda 'bi 'yí 'bi moko ené e, zía úku ledre zí manda née kídí, “Máili zíyí loló'bu zíma 3 kí řiři Ngére Lomo bi otoogu ere kí do sogo kángá ní kídí, útúásá lúru kára zí wotíma Isaka gi simi nyí 'yí 'bi Kanána ga bi mááyí dongaráye ona ba wá. 4 Máili zíyí ndéréyí simi kángá amá zíyí ófú kára zí wotíma Isaka gi dongará 'yí amá e.”

5 Zí 'yí 'bi moko née ndú'yú Abarayáma kídí, “Sara togú mándéré zíma ófú kára go zí Isaka ili ené zize óguzé kéne simi kángá ba yáa wá ní? Máidi ógu 'dí'bi Isaka ndá'ba kie simi kángá esé íri?”

6 Zí Abarayáma úkulúgu ledre zí 'yí 'bi moko née kídí, “Ídí ówo a bilámáne kídí ndaá miútúásáne zíyí 'dí'bilúgu wotíma íri wá. 7 Ngére Lomo bi komo ere, kóo 'di'biogu máa gi 'be 'bi babá gi dongará şumamá e gi simi kángá ezé ona ní, mocú kóo ledre go zíma kídí, ‘Mááyí í'bí kángá ba zí bulúnduyí e ní,’ ni kásaogú maláyika ené zíyí 'dá'dá íri gi ro zíyí ófú kára girí ógu kie zí wotíma. 8 Togú kára ma'dáa ili ené zise ógusé kéne wá ne, ledre eyí ndaá. Tí lá ndaá miútúásáne zíyí 'dí'bilúgu wotíma íri wá.” 9 Née ní zí 'yí moko née lolóbú zí mongú 'yí ené Abarayáma kídí née ní méngi ledre bi Abarayáma uku zine née tí kenée.

10 Zí 'yí 'bi moko née 'dí'bi gémele e 'bi mongú 'yí ené sokó, zía 'dí'bi ngíti géyí bilámá éyí ga bi kí tosoyé ní gi zí mongú 'yí ené. Zía ndéréne simi kángá bi Mesopatómiya ní, do ókpóne simi Aráma Naráyima* gara bi Nówara ndiři simi a ní. 11 Simi bi nderéogu íri ní, zía óto gémele e

* 24:10 24:10 Aráma Naráyima: Aráma Naráyima ní kóo gara simi kángá bi Mesopatómiya ní.

'dówúroyé cigí ngíti 'dawú 'dá'dá olúní aka simi gara wá. Née kóo go kí kadra tagá simi sɪndj kadra bi kará e ndjɪnɪ ɪngi iní simi a ní.

¹² Née ní zía iní iní kídí, "Ngére Lomo, áyí Lomo bi mongú 'yí amá ndjɪ ɔto úndruyí ní. Mángúngú romá zíyí simi sɪlɪ bi karaba ba ídí í'bí éyí bi málólóbú gí roa zí mongú 'yí amá Abarayáma ní zíma gí ro zía ídíne kí rokinyi. ¹³ Mááyí go bi mítóromá do 'dawú ba, tú'dú nyí 'yí ga bi 'bi gara ba niyí oḡu cakaba ɪngi iní. ¹⁴ Ídí ɔto owúkára bi mááyí uku ledre zía máyá, 'Oto aka ndoko iní eyí bi zíyí í'bí iní zíma éwé a,' zía ídíne ne wo bi ní úku ledre zíma kídí, 'Éwé iní mu mááyí kpá í'bí a zí gémele eyí e éwé a,' zía kpá ídíne ne wo bi gélé wo go zí 'yí kasa eyí Isáka ní. Gí simi ledre née ní mááyí ówo a kídí miyéme ledre bi yéme wo zí mongú 'yí amá Abarayáma ní née goó wo."

¹⁵ 'Dá'dá zía kí iní ónzó iní zí Lomo, zí Rebéka nyí Bétuwele bi ní nyí Mílíka me'be Nówara lúndu Abarayáma ní óḡuné kí ndoko iní doné. ¹⁶ Ní aka lá owúkára tara mbotu kí lámá roné kíngaya owo aka ledre 'bi ya'dá e wá. Zía óḡuné geré ndúrú'búne simi 'dawú, ɪngi'dúcu ndoko iní ené do olúóḡuné.

¹⁷ Geré zí 'yí 'bi moko 'bi Abarayáma née ngásá'décj doa do úku ledre zía kídí, "Mángúngú romá zíyí, í'bí aka iní zíma éwé a gí simi ndoko iní eyí née."

¹⁸ Zí Rebéka ndálané kí ndoko iní née zía úku ledre zía kídí, "Mongú 'yí, éwé iní mu." Zía í'bí iní zía éwé a.

¹⁹ Gí do kaci bi ewé asá iní go ní, zí Rebéka úku ledre zía kídí, "Mááyí kpá í'bí iní zí gémele eyí e éwé e gí togú ewé asání go ní." ²⁰ Geré 'diya zía léfe iní bi simi ndoko iní ené ní simi éyí bi bangá e ndjɪnɪ éwé iní gí simi a ní zí gémele ga gére née, do ngásálúgu roné ɪngi yata iní léfe a zíye éwé a, do éwé ásá a. ²¹ 'Yí 'bi moko née ní mítóroné kenée ndjɪ sɪrú wo ɪtj mbá wá, ili tí lá ówo a togú Ngére Lomo mengi bilámá ledre go zine simi mióḡuné ba yá.

²² Simi bi gémele ga gére ewé asání iní go ní, zí o'do née 'dí'bióḡu amafi bi gí simi dábu ní ésj a ro somo Rebéka. Zía kpá 'dí'bióḡu mĩmbítá e gbre gí simi dábu ésj ro sɪlɪa. ²³ Zía ɪnyiné ndú'yú Rebéka kídí, "Áyí nyí ambi? Bi née ní bi 'dú'du ní laká bo 'be 'bují ɪri gí ro zize ndéré 'dú'duzé simi a?"

²⁴ Zí Rebéka úkulúgu ledre zía kídí, "Mááyí nyí Bétuwele wotj Mílíka bi ndiki wo zí Nówara ní." ²⁵ Zía kpá úku ledre kídí, "Bi 'dú'du kí éyí miánu 'bi bangá e ní bo zize mongúne. 'Djɪ ní kpá bo gí ro zise 'dú'dusé simi a."

²⁶ Née ní zí o'do née ɔtj doné bi ɔto úndru Ngére Lomo, ²⁷ zía úku ledre kídí "Mbófo éyí zí Ngére Lomo bi mongú 'yí amá Abarayáma ndjɪ ɔto úndrua ní, bi ootomo miyéme ledre bi kóo yeme zía ní wá ní. Gí romá, Ngére Lomo saká máa goó zíma ndéréóḡumá gí 'be 'bi 'yí ga bi 'bi mongú 'yí amá ní."

²⁸ Gí ore, zí Rebéka ngásálúgu roné 'be líkpj ledre ga bi menginí royé ɪri ní zí 'yí ga bi 'bi mbágáne ní. ²⁹ Zí Labána lúndu Rebéka ɪnyiné ngásáne zí o'do née do 'dawú ɪri. ³⁰ Simi bi lurúndiki amafi ro somo Rebéka kí mĩmbítá sɪlɪa, nda kí ledre bi uwú wo bi ndjɪ líkpj a bi o'do née uku zía ní, zía geré ndéréne óḡundiki o'do née kí tóro cigí gémele ené e do 'dawú ɪri. ³¹ Zí Labána úku ledre zía kídí, "Óḡu mu zize ndéréze kéyí 'be. Áyí 'yí

bi Lomo i'bí úndru go zía ní. Ndịsị tóro do misi'di ona gi ro 'di? Máyéme ómo bi goó gi royí nziyiné kpá kí bi gi ro gémele eyí e."

³² Née ní zí o'do née ndéréye kí Labána 'be, do líkpióyó éyí e gi do gémele e. Do í'bí éyí miánu kí bi 'dú'du 'bi bangá e zí gémele ga gére née kí iní zí o'do née zíye lúgu sındíye kíe kí 'yí ga bi oguní kéye ní. ³³ Do í'bíogú éyí miánu zíye, tí lá zí o'do née úku ledre kídí, "Máútuásá aka ánu éyí wá, 'buó togú ledre bi máogú kíe ba máuku go zise."

Labána ya zía ní, "Úku ledre bi ógu kíe ní mu zíze."

³⁴ Zía úku ledre kídí, "Mááyí 'yí 'bi moko 'bi Abarayáma. ³⁵ Ngére Lomo i'bí úndru go zí mongú 'yí amá Abarayáma kángaya zía ídine kí tǔ'dú éyí e zíne. I'bí kábiri kǐ e, ina e, ití e, miríri késí e kí dábú e, kí 'yí 'bi moko e kará e kí ya'dá e nda kpá kí gémele e kí dongí e. ³⁶ Sára me'be mongú 'yí amá ndiki owú zía owú'o'do do ngokoné, bi ba ní mongú 'yí amá i'bí éyí sǐlǐne go mbá zí owú máa née. ³⁷ Zí mongú 'yí amá óto máa lolóbú zíne do úku ledre zíma kídí, 'Ndá ófú kára zí wotǐma gi simi nyí 'yí 'bi Kanána e bi mááyí simi kángá eyé ona 'yí lóngó ba wá, ³⁸ idí ndéré ófú kára zí wotǐma gi dongará sǔmú babá e gi tara mbotú ezé.'

³⁹ "Née ní zíma ndú'yú mongú 'yí amá máyá, "Togú bi kára máa née ili ené útú do kacíma wá ní?"

⁴⁰ "Zía úkulúgu ledre zíma kídí, 'Ngére Lomo bi mándisị óto úndrua kací kadra mbá ní, ní kása maláyika ené zíyí 'dá'dá zía yémeómo ledre zíyí, zíyí ófú kára zí wotǐma gi dongará sǔmú babá e gi tara mbotú ezé.'

⁴¹ Togú ndéréogú goó dongará sǔmumá e, asiní yí eyé ye kí ótoómo sǐlǐye gi ro kára ma'dáa kídí ndaá útú do kacíyí wá yá, née ndaá ledre eyí wá."

⁴² "Simi bi gáa máogú do 'dawú 'dáa ní, zíma gáa ini ini máyá, 'Ngére Lomo bi mongú 'yí amá Abarayáma ndisị óto úndruyí ní, mángúngú romá zíyí ledre bi máogú gi roa ba idí óto a zía ídine bilámáne. ⁴³ Mááyí go bi mitorómá do 'dawú ba, simi bi nyí 'yí ga bi 'bi gara ba niyí ógu ingi iní, wo bi máuku ledre go zía máyá, "Mángúngú romá zíyí í'bí aka iní zíma gi simi ndoko iní eyí ní." ⁴⁴ Togú uku ledre go zíma kídí, "Mongú 'yí, éwé iní mu, mááyí kpá í'bí a zí gémele eyí e éwé a yá," idí ídine owúkára máa wo bi géle wo go káa do kára zí wotǐ mongú 'yí amá ní.'

⁴⁵ "Máiniónzó aka ini ba gi do mimbé'demá kpá wá, ve, zí Rebéka óguné kí ndoko iní doné. Zía ndúrǔ'bǔne do 'dawú íri ingi iní. Zíma úku ledre zía máyá, 'Í'bí aka iní zíma éwé a.'

⁴⁶ "Zía ndálané kí ndoko iní née zía úku ledre zíma kídí, 'Mongú 'yí, éwé iní mu, mááyí kpá í'bí a zí gémele eyí e éwé a.' Née ní zíma éwé iní zía kpá í'bí a zí gémele amá e."

⁴⁷ "Zíma ndú'yú wo kídí, 'Áyí nyí ambi?"

"Zía úkulúgu ledre kídí, 'Mááyí nyí Bétuwele wotǐ Mílíka bi ndiki wo zí Nówara ní.'

"Née ní zíma ésí amafí ro somoa kí mimbitá sǐlǐa. ⁴⁸ Zíma ótǔ domá bi óto úndru Ngére Lomo máyá, mámbófo yí go Ngére Lomo bi mongú 'yí amá ndisị óto úndrua ní, sáká máa go zíma ógumá ndiki owúkára gi tara mbotú 'bi mongú 'yí amá káa do kára zí wotǐa. ⁴⁹ Bi ba ní málǐ go ówo a gi zise togú ásé ngúngu a zise méngí bilámá ledre zí mongú 'yí amá yá, togú útúásásé wá, idísé úku a zíma gi ro zíma ówo éyí bi mááyí méngí a ní."

⁵⁰ Zí Labána e kí 'buné Bétuwele úkulúgu ledre zía kídí, “Bì nées yí ené go miyéme ledre 'bì Ngére Lomo ní, ledre ndaá tarazé úku a kací a zíyí wá. ⁵¹ Rebéka nì go nées 'dí'bi wo mu, zise ndérése kéne zí wotí mongú 'yí eyí káa do kára káa zí bì Ngére Lomo uku ní.”

⁵² Simi bì 'yí 'bì moko nées uwú ledre bì ukuní kenée ní, zía ótú doné bì óto úndru Ngére Lomo. ⁵³ Gí do kací ledre nées ní, zí 'yí moko nées 'dí'biógu miřiriří késí kí dábú nda kí bongó e í'bí yée zí Rebéka. Zía kpá í'bí ngíti géyí éyí ga bì ugúní yée kí tų'dų késí nì zí lúndua kí mbágáa. ⁵⁴ Nda nées ní, zí 'yí moko nées kí 'yí ga bì oguní kéye ní ánu éyí do éwé éyí, zíye 'dú'duyé ore bì ndre.

Nda go kí phiyí, zía úku ledre kídí, “Másómú utúasá go gí ro zíma ndá'bamá kí sanda zí mongú 'yí amá.”

⁵⁵ Zí Labána e kí mbágáne úkulúgu ledre kídí, “Ótoómosé aka Rebéka ma'dáa zíze ona kí sǐlǐ ñnyí doa gbre togú mbú sǐlǐ sokó, nì nda fú ógu ndéré.”

⁵⁶ Zía úku ledre zíye kídí, “Ndásé lolu úçúomo máa wá, káa zí bì Ngére Lomo yemeonzó ledre amá go ní. Nì miútúasáne zíse í'bí misi'di zíma ndá'bamá zí mongú 'yí amá.”

⁵⁷ Zíye úkulúgu ledre kídí, “Ìlì go zíze ndóloógu Rebéka ma'dáa zíze úwú ledre bì gí tara ní.” ⁵⁸ Zíye ndóloógu wo ndú'yú wo kídí, “Bì nées ní ní ásé go ógu ndéré kí o'do ba yá?”

Rebéka ya zíye ní, “Ì, azé ndéré ndro kéne.”

⁵⁹ Nées ní zíye í'bí misi'di zí Rebéka e kí kára bì 'yí 'bì moko ené ní, nda kí 'yí moko 'bì Abarayáma nées kí 'yí ga bì oguní kéye ní. ⁶⁰ Zíye údru súrú do mimbé'de Rebéka do úku ledre kídí,

“Ndéré mu, Lomo idí í'bí úndru zíyí,
zíyí ndíki tų'dų owų e gí simiyí,
zí tetéyí ga gére ndísiyé rómo komo
ezeokóye e za mbá.”

⁶¹ Nées ní zí Rebéka e kí kára bì 'yí 'bì moko ené ní yéme royé zíye ékí ndísiyé do gémele e zí 'yí 'bì moko 'bì Abarayáma nées 'dí'bi yée, yóó zíye ndéreye.

⁶² Simi sǐndǐ kadra máa bì kóo nées ní, Isáka nda'baogu nda gí simi Beralayiróyi bì ini ledre gí simi a yaá 'dawú 'bì Lomo bì lurú máa ní go. Oto nda 'be go simi Negébe. ⁶³ Kadra kǐé'do kí tagá, zí Isáka ólúóguné ndéré kí gámá 'dózo komo sǐndǐne kí sómú ngíti géyí ledre ené e, nì lúrú bì káa ní, gémele e ñyí go ógu. ⁶⁴ Zí Rebéka sǐkpǐ doné zía lúrúndíki Isáka. Zía ndítíóguné bì gí do gémele ené. ⁶⁵ Zía ndú'yú 'yí moko 'bì Abarayáma nées kídí, “Ambí ndísi ógu 'díyí roné girí mi'dí zíze yáa nées ne?”

Zí 'yí moko 'bì Abarayáma nées úkulúgu ledre zía kídí, “Nées Isáka, wotí mongú 'yí amá.” Geré zí Rebéka ló'bu'dútų komoné kí mbílí bongó.

⁶⁶ Zí 'yí moko nées líkpǐ ledre ga bì mengǐnǐ royé íri ní mbá zí Isáka.

⁶⁷ Nées ní zí Isáka 'dí'bi ési Rebéka simi kútų bì kóo mbágáa Sára ndísi ndísi simi a ní, zía ídine go kára zía. Isáka oto kóo 'búa go kǐngaya. Miógu a zí Isáka 'be, oto kóo Isáka go zía sómúlǐgi ledre umbu mbágáne.

25

Ledre gi ro umbu Abarayáma

¹ Gi do kací bi Sára uyu ní, zí Abarayáma 'dí'bi ngíti kára kí ìrìnè Ketúra. ² Zí Ketúra ndíki owú ya 'dá e zía, ìnyí doa kéré. Niyí, Zimaráni, Zokosána, Midáni, Mìdìyáni, Isibáka nda kí Súwa. ³ Zí Zokosána ndíkiógu 'bi ené Síba e kí Dedána. Zí Dedána ndíkiógu 'bi ené Asuríma e, kí Letuşıtesí e nda kí Lewumítésí. ⁴ Wotí Mìdìyáni niyí 'bi eyé, Éfa, Efére, Enóka, Abída, nda kí Eledáya. Née mbá owú ga bi olúoguní gi simi Ketúra ní.

⁵ Zí Abarayáma ótoómo éyí şılıne e mbá zí Isáka. ⁶ Tí lá simi bi Abarayáma ni aka kí komoné ní, zía í'bí ngíti géyí éyí şılıne e zí wotíne ga bi ndiki yée kí ngíti géyí kará e ní. Zía úku ledre kídí idíní ìnyí 'bi eyé gi cigí Isáka go ona 'dá'ba, do ndéré 'bi eyé simi káńgá bi m'ídí gbere ní.

⁷ Abarayáma mengi kóo do sogo káńgá mbá simibi míya doa cí ota doa sokó doa ìnyí (175). ⁸ Uyu nda kóo simi bi ngoko goó za kíngaya ní. ⁹ Zí wotíga Isáka e kí Isiméle óto wo kpá simi gu landa bi Makeféla simi yáká 'bi Éforono wotí Zóra 'yí 'bi Éte e gbóo cigí Mamaré ní, ¹⁰ née yáká bi kóo Abarayáma ugú gi zí 'yí 'bi Éte e ní. Otoní Abarayáma e kí me'bené Sára ore. ¹¹ Gi do kací umbu Abarayáma, zí Lomo í'bí úndru zí wotí a Isáka zía ógu ndíşiné cigí 'dawú bi cigí Béalayiróyí ní.

İri wotí Isiméle e

¹² Ga ba ìri wotí Isiméle bi Agára nyí 'yí 'bi Ízibiti bi 'yí 'bi moko 'bi Sára ndiki wo zí Abarayáma ní.

¹³ İri wotí Isiméle ga ba, zezení kací mindíki yée. Mizefiyé ni Nebayóta, Kedára, Adabéla, Mibasáma, ¹⁴ Misáma, Dúma, Mása, ¹⁵ Adáda, Téma, Zetúra, Nafisa nda kí Kedéma. ¹⁶ Niyí ye 'yí ga bi sí do ga bi sokó doa gbere née olúogu gi simiyé ní. Do ndolo ìriyé kací do 'be 'bi eyé e kí ìri bi ga bi táya eyé e niyí doyé ní. ¹⁷ Isiméle mengi kóo mbá simibi míya doa cíkéří doa sokó doa ìnyí doa gbere (137), zía úyu lódú kací 'yí ené e. ¹⁸ Zí bulúnduga ndíşiyé simi ìriğbere bi tonó gi simi Avíla ndéréóguné gi simi Sùru gbóo do mama bi dongará a kí Ízibiti simi bi 'yí ni ndéré 'dìyí roné m'ídí simi Asùri ní. Bilámá ndíşí ndaa 'bi ené kóo dongaraye kí lúnduyé e wá.

Miára Ésawu e kí Yakóbo

¹⁹ Ba ledre gi ro Isáka wotí Abarayáma. ²⁰ Simibi 'bi Isáka ni kóo cí gbere, zía ófú Rebéka nyí Bétuwele lémi Labána bi ni 'yí 'bi Padána Aráma gi simi Mesopotómiya ní.

²¹ Zí Isáka ini ini zí Ngére Lomo do bi kací Rebéka gi zía ni kára mikoto. Zí Ngére Lomo úwú ini ené zí me'bea idíne kí siminé. ²² Zí owú e idíye simi Rebéka tońgo, zíye ndíşí óró royé kí ezené simia. Zí Rebéka úku ledre kídí, “Éyí ndíşí nda méngi roné zíma káa gi zí 'dí?” Née ní zía ìnyíne ndéréne ndú'yú Ngére Lomo simi ini.

²³ Zí Ngére Lomo úkulúgu ledre zía kídí, “Ríkí sí do 'yíma'dí e niyí gbere simiyí, tońgo ga gére née niyí ífi royé miifi. Ngúru a ni idí kí roko'buńe kíngaya rómo do ezené, owú'dá'dá ni idí 'yí ìnyí kasa zí owú'dá'ba.”

²⁴ Simi bi şındí kadra 'bi Rebéka utúasá go gi ro zía árane ní, zía aráógu tí owú tońgo e gbere mbá owú ya'dá e. ²⁵ Zí owú'dá'dá aráógu 'bi ené

bikesjine kí b̄i roné mbá káa zí es̄iní roa bongó b̄i yemení ḡi simi b̄i bangá ní. Néé ní, z̄iye íf̄í ír̄ja É̄sawu. * 26 Zí lúndua b̄i aráoḡu 'bi ené ḡi do kací a ní, aráoḡu 'bi ené nyé kí s̄il̄ine ndá ro s̄ind̄í É̄sawu. Néé ní, z̄iye íf̄í ír̄ja Yakóbo.† Simi b̄i Rebéka ní ará ow̄j̄ ga gére ní, simibi 'bi Isáka ní kóo go c̄j̄ ota.

27 Simi b̄i ow̄j̄ ya'dá ga gére néé n̄gboróoḡuní go m̄ingburokoyé ní, zí É̄sawu íd̄ine 'ȳj̄ gámá súwú. Zí ambá s̄ind̄í kadra ené íd̄ine mbá simi súwú. Néé ní Yakóbo áyí 'bi eyí lá 'be nd̄is̄j̄ ménḡj̄ moko ga b̄i 'bi 'be ní.

28 Isáka nd̄is̄j̄ óto 'bú É̄sawu kíngaya ḡi zí es̄j̄ b̄i nd̄is̄j̄ ánu a ḡi do s̄il̄ja ní, tí lá Rebéka oto 'bi ené ȳj̄ ené 'bú Yakóbo kíngaya.

29 Simi nḡítí s̄il̄j̄, zí 'bú úfu É̄sawu kíngaya simi b̄i ní ndá'baoḡu kí gámá simi súwú ní, z̄ia óḡund̄iki Yakóbo kí 'd̄j̄'d̄j̄ phirinda ené, 30 z̄ia úku ledre zí Yakóbo kídí, "Lúndu 'bi ené, lára aka phirinda eyí néé girí 'diya z̄ima ndéne a mááyí go úyu ḡi zí 'bú." (Néé s̄j̄ ledre b̄i ndoloní wo ḡi z̄ia Edómo‡ ní.)

31 Zí Yakóbo úkulúgu ledre z̄ia kídí, "Íd̄í ótoómo b̄i eyí 'bi ow̄j̄nd̄iká néé z̄ima kí, mááyí f̄ú 'bí a z̄iȳj̄."

32 Néé ní É̄sawu ya z̄ia ní, "Mááyí go úyu ḡi zí 'bú, íd̄í káa do ow̄j̄nd̄iká ní ménḡj̄ nd̄íkí z̄ima 'd̄j̄?"

33 Yakóbo ya z̄ia ní, "Íd̄í lolób̄j̄ z̄ima kí." Néé ní zí É̄sawu lolób̄j̄. Z̄ia otoómo b̄i 'bi ow̄j̄nd̄iká go zí Yakóbo.

34 Ḡi ore, zí Yakóbo 'd̄j̄'bi phirinda kí ambata í'bí a zí É̄sawu ánu a. Simi b̄i anu éyí z̄ia éwé éyí ní, z̄ia ñnȳj̄ ndéréók̄póne.

É̄sawu lurúcaji m̄iid̄ine b̄i káa do ow̄j̄nd̄iká ní kenée.

26

Isáka nderé simi Gerári

1 Mongú 'bú utú kóo simi káŋgá néé kp̄j̄ ḡi zí wo b̄i kóo utú simi s̄ind̄í kadra 'bi Abarayáma ní. Zí Isáka ñnȳj̄né ndéréne zí mongú ngére Abimaléke 'bi kúfú 'ȳj̄ ga b̄i Falasitini e ní, simi káŋgá b̄i Gerári ní. 2 Zí Ngére Lomo 'dódo roné zí Isáka do úku ledre z̄ia kídí, "Ndá nderé simi Ízibiti wá, íd̄í nd̄is̄j̄ simi káŋgá b̄i mááyí úku ledre a z̄iȳj̄ nd̄is̄j̄ȳj̄ simi a ní. 3 Íd̄í nd̄is̄j̄ ca simi káŋgá ba ona, mááyí nd̄is̄j̄ sáká ȳj̄ z̄ima í'bí úndru z̄iȳj̄. Mááyí í'bí káŋgá ba mbá z̄iȳj̄ kí bulúnduȳj̄ e, mááyí ménḡj̄ ledre e z̄iȳj̄ kací miyéme ledre b̄i kóo dongaráze kí 'buj̄ȳj̄ Abarayáma ní. 4 Mááyí óto bulúnduȳj̄ e z̄iye étrīȳé káa zí kele ga b̄i komo ere ní, z̄ima í'bí káŋgá ba mbá z̄iye. Kp̄ur̄j̄ ḡi simi bulúnduȳj̄ e Mááyí karanée í'bí úndru zí r̄ík̄j̄ s̄j̄ do 'ȳj̄ma'dí e do sogo káŋgá ona za mbá, 5 ḡi z̄ia Abarayáma uwú kóo ledre amá z̄ia nd̄is̄j̄né ménḡj̄ ledre ga b̄i máilí yéé, kí ledre ga b̄i máuku yéé ní nda kpá kí lód̄j̄ lor̄j̄ amá e." 6 Néé ní zí Isáka ídíákáne nd̄is̄j̄né simi Gerári.

7 Simi b̄i 'ȳj̄ ga b̄i ore ndu'yúní Isáka ḡi ro ledre me'bea ní, z̄ia úku ledre z̄iye kídí, "Ni lém̄imá," ḡi z̄ia éré nḡir̄j̄ kí úku ledre z̄iye ya, "Ni me'bemá."

* **25:25** 25:25 É̄sawu: Ir̄j̄ ba kí tara É̄bere ini ledre simi a kídí, 'ȳj̄ b̄i kí b̄i roné ní. † **25:26** 25:26 Yakóbo: Ir̄j̄ ba kí tara É̄bere ini ledre simi a kídí, 'ȳj̄ lóndó. ‡ **25:30** 25:30 Edómo: Ini ledre simia simi tara É̄bere kídí bikesjine.

Somú yaá 'yí ga bi ore ní niyí úfu nées gi ro ledre Rebéka gi zía lámá ni roa kíngaya.

⁸ Simi bi Isáka lu' bú nda go ore ní, kadra kǵé'do zí Abimaléke ngére 'bi Falasitíni lúru bi gi do subáa zía lúru ndíki Isáka e kí ndéndeke kí me'bené Rebéka. ⁹ Zí ngére Abimaléke kákasa kací Isáka, do úku ledre zía kídí, "Ma'dú ni yí ené tí me'beyí. Sara úku zí 'yí e yá, 'Ni lémímá' ní gi zí 'dí?"

Zí Isáka úkulúgu ledre zía kídí, "Gi zía máyá 'bi amá niyí úfu máa gi roa."

¹⁰ Zí Abimaléke úku ledre zí Isáka kídí, "Éyí bi méngi kényí zize kenée gi zía ní 'dí? Togú bi kóo ngíti 'yí nderé só'do me'beyí ní mbé 'dí'biogú kóo komozé nées go umbu."

¹¹ Zí ngére Abimaléke í'bí lorú zí 'yí ené e za mbá kídí, "Togú 'yí oto sílne ro Isáka togú mbú ro me'bea simi kángá ba ona, yíi máa nées odu a 'bi eyí dujú umbu."

¹² Zí Isáka ó'do éyí simi simibi máa nées, zí éyí e ánáye zía kíngaya gi zía Ngére Lomo í'bí úndru go zía. ¹³ Zía ídine kí éyí e zíne, zí éyí máa ga gére kpá fú ndísi éyeyé, odu a zía nda ídine goó 'yí bi kí tú'dú éyí e zíne ní. ¹⁴ Nées ní gi zí kábiríki kí íti ga bi zía kpá kí tú'dú 'yí 'bi moko e ní, zí Falasitíni e nda ndísi óto mimbé'deyé roa bisinyíne. ¹⁵ Gi zí mimbé'dekesi, zí Falasitíni e ásiyé kí 'dawú bi kóo 'yí 'bi moko 'bi Abarayáma 'bu Isáka iciní ní káa bi niyí íngi a do únzu 'dúcu a mbá kí kángá.

¹⁶ Nées ní zí Abimaléke úku ledre zí Isáka kídí, "Ólúogú mu gi simi kángá ba gi ona 'dá'ba, roko'buyí romo do 'bi ezé go."

¹⁷ Zí Isáka ómúne gi ore ndéré óto táya ené simi 'Bululu 'bi gara bi Gerári ní ndísi ore. ¹⁸ Zí Isáka ícílúgu 'dawú ga bi kóo 'bua Abarayáma ici, zí Falasitíni e ásiyé kée gi do kací umbu Abarayáma ní, zía ífílúgu kpá kémbi iri ga gére nées do 'dawú ga gére nées.

¹⁹ Simi ngíti sílǵi zí 'yí 'bi moko ga bi 'bi Isáka kpá ndéréye ici ngíti 'dawú simi 'bululu bi ndísi kací kó'dú a ní, zíye ici ndiki iní bi ndísi lágaogú gi sí kángá ní. ²⁰ Tí lá zí 'yí 'bá'bá bangá ga bi 'bi 'yí 'bi Gerári e ndísiyé ófúye dongaraye kí 'yí 'bá'bá bangá ga bi 'bi Isáka ní zíye úku ledre zí 'yí 'bi Isáka e kídí, "Ba yí ené iní ezé." Nées ní zí Isáka ífí iri 'dawú nées "Eséke," iní ledre gi simi a kídí 'dawú ófú gi zía 'yí e ndísiní kóo ófú ore. ²¹ Nées ní zí 'yí 'bi moko 'bi Isáka e kpá ici ngíti 'dawú, zíye kpá ófúye gi roa. Zí Isáka ífí iri 'dawú máa wo nées nda, "Sitína,"* iní ledre gi simi a kídí 'dawú okó. ²² Zí Isáka ómúne gi ore ndéré ici ngíti 'dawú, 'yí ófú ndaá lolu kíye gi roa wá. Gi zí kényí nées zía ífí iri 'dawú máa wo nées kídí, "Rebóta,"† iní ledre gi simi a bikídrǵi gi zía ófú ndaá lolu wá zía úku ledre kídí, "Bi ba ní Ngére Lomo í'bí goó ne zize, azé go ógu ídǵi kí tú'dú éyí e zize simi kángá ba ona."

²³ Gi ore, zí Isáka ndéréokpóne simi gara bi Bírísába. ²⁴ Kí ndulú a nées, zí Ngére Lomo 'dódo roné zí Isáka do úku ledre zía kídí, "Mááyí Lomo bi kóo 'buyí Abarayáma ndísi óto úndrua ní. Ndá éré ngírǵi wá, kací kadra mbá mááyí ídǵi kíyí. Mááyí í'bí úndru zíyí zí bulúnduyí e étriyé do ídiye tú'dú kací miyéme ledre bi kóo máyéme zí 'yí 'bi moko amá Abarayáma ní."

* **26:21** 26:21 Sitína: Iní ledre simi a kídí mimbé'de sinyí. † **26:22** 26:22 Rebóta: Iri ba kí tara Ébere iní ledre simi a kídí, idízé ndísi simi bikídrǵi.

25 Zí Isáka ó'bó mbayi ore ndišj íni ini sí a ore zí Ngére Lomo. Zía úbú kùtú, zí 'yí 'bi moko ené e íci ngítí 'dawú ore.

Miyéme dongará Abimaléke kí Isáka

26 Simi ngítí sǐlǐ zí ngére Abimaléke ñyiné gi simi Gerári niyí kí Awúza 'yí í'bí lorú zía kí Píkóla mongú 'yí ené 'bi asikíri ené e ndéréye zí Isáka.

27 Zí Isáka ndú'yú yée kídí, “Ógusé zíma yáa káa be 'di bi kóo bi ndišimá ndaá gi zise wá zise ñyisé ógó máa gi simi kángá esé ní?”

28 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Owozé go ma'dúí kídí Ngére Lomo ni yí ené kíyí, née ní zize úku ledre kídí ni miütúásáne zize óto miyéme ledre dongaráze kése. Idízé mu óto miyéme ledre dongaráze, 29 kídí útúásá méngí bisinyí ledre zize wá. Abú lagazé kóo yíí gi simi kángá ezé yá, otózé ezé kóo sǐlǐze royí wá. Bi ba ní Ngére Lomo í'bí úndru go zíyí.”

30 Zí Isáka méngí mongú ayímbi gi royé, zíye ánu éyí kpá kí éwé éyí e. 31 Nda goó akpa kí phiyí zíye lólóbú mikékeřja dongaráye. Zí Isáka í'bí misí'di zíye ndéréye, zíye ñyiyé ótoómo wo ore zí mindišj a ídine bilámáne.

32 Kadra née ní zí 'yí 'bi moko 'bi Isáka óguyé úku ledre 'dawú bi iciní ní zía. Zíye úku ledre kídí, “Ndikizé iní go.” 33 Zí Isáka ífí ñj 'dawú née “Sǐba.”‡ Ndéréóguné gi karaba ní, ñj gara bi kóo née ní fú lá Bírísába.

Ledre gi ro me'be Ésawu ga bi 'yí lónǵo e ní

34 Simi bi simíbi 'bi Ésawu ni go cǐ gbre ní, zía ófú kará e gbre, Yodíta e kí Basimáta mbá gi simi nyí 'yí 'bi Éte e. Yodíta ni 'bi ené nyí Béri, Basimáta 'bi ené nyí Éloni. 35 Tí lá zí kará ga bi gbre née í'bí dokogo zí Isáka e kí Rebéka kǐngaya.

27

Isáka í'bí luyú úndru 'bi Ésawu zí Yakóbo

1 Simi bi Isáka ngoko go, komoa lurú lolú kpá bi mbí wá ní, zía ndólo mongú wotǐne Ésawu do úku ledre zía kídí, “Owú 'bi amáa.”

Zía úkulúgu ledre zía kídí, “Í babá.”

2 Zí Isáka úku ledre zía kídí, “Mááyí go ngokomá, máówo sǐlǐ bi mááyí úyu simi a ní wá. 3 Dí'bi aka sama eyí kí kéré eyí zíyí ólúógunyí simi súwú ndéré gámásó'do owú bilámá úkú zíma. 4 Ídí 'dí'di bilámá esí bi kí 'búne domá kǐngaya ní, zíyí ógu kǐe zíma ánu a gi ro zíma í'bí úndru zíyí 'dá'dá zíma kí úyumá.”

5 Née ní zí Rebéka úwú ledre ga bi Isáka ni ndišj úku yée zí wotǐne Ésawu ní mbá. Simi bi Ésawu nderé go simi súwú gámásó'do bangá úfu a ógu kǐe zí 'buné ní, 6 zí Rebéka úku ledre zí wotǐne Yakóbo kídí, “Lúrú aka máúwú gáa do 'buyí kí úku ledre zí lúnduyí Ésawu kídí, 7 Ídí ndéréógu kí esí zíma gi simi súwú zíyí 'dí'di a bikinyiné zíma ánu a gi ro zíma í'bí úndru zíyí do komo Ngére Lomo 'dá'dá zíma kí úyumá.’ 8 Bi ba ní owú 'bi amáa, ídí úwú ledre ba bilámáne zíyí méngí ledre bi mááyí úku a zíyí ba. 9 Nderé mu do bi bi kí bangá eyí e doné ní zíyí ógunyí kí bilámá phirangá

‡ 26:33 26:33 Sǐba: ñj ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, miyéme ledre.

ína e gbre gi ro zíma 'dí'dí a bikinyiné zí 'bují ánu a káa zí bi ili ní. ¹⁰ Zíyí 'dí'bi a ndéré kíe zía ánu a gi ro zía í'bí úndru ené zíyí 'dá'dá zía kí úyuné."

¹¹ Yakóbo ya zí mbágáne Rebéka ní, "Lúndumá Ésawu ni yí ené o'do bi kí bi roné ní ngára 'bi amá bi ndaa romá wá ní. ¹² Sara togú bi babá tatauzu máa, zía ówo a ya mándá wo wá ní, mándá ídí zía 'yí ranga zía 'dí'bióyó úndru ené gi zíma zí taraa nda olúne ne kacíma ní wá?"

¹³ Rebéka ya zía ní, "Owú 'bi amáa, tara a ídí olú kacíma. Méngí aka lá ledre bi máuku née, zíyí ndéréyí ógú kí ina ga gére née zíma."

¹⁴ Née ní zí Yakóbo ndéréne ógú kíye zí mbágáne. Zí mbágáa méngí bikinyi éyí miánu tí káa zí bi 'bua Isáka ili ní. ¹⁵ Gi ore zí Rebéka 'dí'bi bilámá bongó kací Ésawu, bi kóo ni zía 'díçí ní esí a ro Yakóbo. ¹⁶ Zía kpá círín gbí saná ina ro kágá sílì Yakóbo kí ro goa mbá. ¹⁷ Zía í'bí bikinyi éyí miánu bi méngí née kí ambata do sílì Yakóbo.

¹⁸ Zí Yakóbo 'dí'bi éyí miánu née ndéré kíe zí 'buné, zía ndólo wo kídí, "Babá."

Zí 'bú a ndíziné do ndúndu'yú kídí, "Née 'bi ené náambi?"

¹⁹ Zí Yakóbo úkulúgu ledre kídí, "Née máa Ésawu owúndiká eyí. Máméngí ledre bi úku zíma ní go. Ìnyíógu 'dága ánu éyí miánu bi máógu kíe ba gi ro zíyí í'bí úndru zíma."

²⁰ Zí Isáka ndúndu'yú kídí, "Owú 'bi amáa úfu bangá máa ba lá 'diya káa ní káa be 'dí?"

Zí Yakóbo úkulúgu ledre zí 'buné kídí, "Ngére Lomo bi ndíşí óto úndrua ní í'biógune zíma."

²¹ Nda née ní zí Isáka úku ledre zí Yakóbo kídí, "Ndósoógu mu gbóo yána gi ro zíma tátáúzu yí owú 'bi amáa gi ro zíma ówo a ma'díi togú áyí tí Ésawu yá togú ndá wo wá." ²² Zí Yakóbo ndósoóguné gbóo ro 'buné. Simi bi 'bua tatauzu roa ní, zía úku ledre kídí, "Simi kúrúyí ni simi kúrú Yakóbo, tí lá ro kágá sílìyí ni kágá sílì Ésawu." ²³ Owo 'dí'bi Yakóbo wá gi zía ro kágá sílì ni kí bi roné mbá káa zí 'bi Ésawu ní. Née ní zí Isáka í'bí úndru zía. ²⁴ Zía kpá ndú'yú ándá ndu'yú kídí, "Ma'díi áyí tí owú 'bi amá bi Ésawu ní?"

Zí Yakóbo úkulúgu ledre kídí, "Née tí máa."

²⁵ Zí Isáka úku ledre kídí, "Owú 'bi amáa í'biógu éyí miánu girí mu zíma ánu a gi ro zíma í'bí úndru zíyí."

Zí Yakóbo 'dí'biógu éyí miánu óto a kó'dú 'buné zí 'bua ánu a, do kpá 'dí'biógu le'yí kóró zía éwé a. ²⁶ Nda née ní zí 'bua Isáka úku ledre zía kídí, "Ndóso girí mu gbóo zíma yána owú 'bi amáa zíyí fáka máa."

²⁷ Zí Yakóbo ndósoóguné gbóo fáka 'buné. Simi bi Isáka otulurú ndonyo bongó 'bi Ésawu ní, zí Isáka í'bí úndru zía do úku ledre kídí, "Ma'díi, ba tí ndonyo owú 'bi amá,

káa zí ndonyo súwú

bi kí úndru 'bi Ngére Lomo siminé ní.

²⁸ Lomo ídí í'bí iní gi komo ere zía é'díné do yáká eyí,

gi ro zí kére kí kágá ga bi yáká eyí ní ndíşí ányé bilámáye zíyí nda ídíyí

kí éyí miánu kí le'yí kóró kíngaya.

²⁹ Rìkí sí do 'yíma'dí e mbá idíní ídí 'yí ñnyí kasa zíyí,

zíye ndísiyé ótù doyé bi óto úndruyí.
 Zíyí ídíyí ngére do lúnduyí e,
 owù 'bi mbágáyí e idíní ndísi ótù doyé zíyí.
 'Yí ga bi niyí óto tarayé kacíyí ní tara Lomo idí olù kacíye,
 yée ga bi niyí méngí bilámá ledre zíyí ní, zíyí kpá méngí bilámá ledre
 zíye."

30 Simi bi Isáka i'bí asá úndru go zía, Yakóbo olùogù okpó go ní, ve zí lúndua Ésawu ndá'baoguné gí do bi gámá. 31 Zía kpá méngí bikinyi éyí miánu ógù kíe zí 'buné. Zía úku ledre zí 'buné kídí, "Babá, ìnyíogù mu ánu éyí miánu gí ro zíyí í'bí úndru zíma."

32 Zí 'bua Isáka ndú'yú wo kídí, "Áyí náambi?"

Zía úkulúgu ledre zí 'buné kídí, "Née máa Ésawu owúndíká eyí."

33 Zí bi sínyíne ro Isáka zía ndísi lángbané, zía ndúndu'yú kídí, "Sara 'yí bi gáa ogù kí éyí miánu zíma kíra 'bi ené náambi? Éyí miánu bi gáa oguní kíe ní máánu go 'dá'dá gí zíyí kí óguyí, máí'bí úndru go zía. Úndru née goó 'bi ené za fí."

34 Simi bi Ésawu uwú ledre gí zí 'buné kenée ní, zía útúne íni ini kíngaya zía úku ledre zí 'buné kídí, "Babá idí kpá í'bí úndru zíma."

35 Tí lá zí Isáka úkulúgu ledre zía kídí, "Lúnduyí ogù ona lóndo máa 'di'bi úndru go."

36 Zí Ésawu úku ledre kídí, "Ífísé írja Yakóbo mbí. Londo máa go kí'dí gbre. Mizefí a londo máa gí ro zíne ídíne owúndíká do bi kacíma, bi ba ní 'di'bi úndru amá kpá go." Zí Ésawu ndúndu'yú kídí, "Ótoómo eyí gáa ngítí úndru ma'dáa gí ro í'bí a zíma wá?"

37 Zí Isáka úkulúgu zía kídí, "Owù 'bi amáa, máí'bí úndru go zía, zía ídíne ngére dosé. Máóto sùmu ga go mbá zíye ndísiyé óto úndrua. Máí'bí úndru go zía gí ro éyí ené ga bi yáká ní kpá kí le'yí kóró. Éyí bi idíaká gí ro zíma í'bí a zíyí ní ndaá."

38 Zí Ésawu ngùngú roné zí 'buné kídí, "Úndru ni zíyí lá dọyí kíe'do babá? Í'bí kpá úndru zíma ke babá." Zí Ésawu kpá útúne íni ini kíngaya.

39 Zí Isáka úku ledre zía kídí,

"Be 'bi eyí ni idí
 simi írìgbére kí'dí bi fùtù éyí e ngoróní doa zí sanáye ídíne bilámáne
 wá ní,
 kpá do bi bi ngára íni e'dì doa gí komo ere wá ní.

40 Áyí ndísi fú lá kí éyí okó do síllyí
 zíyí ndísiyí ìnyí kasa zí lúnduyí.

Tí lá simi bi áyí 'dó'dó gí zía ní,
 áyí úcọyó 'do'dó née
 gí goyí 'dá'ba."

Yakóbo ngasá 'be 'bi nokoné

41 Zí Ésawu óto ledre siminé ro lúnduné Yakóbo gí ro úndru bi gí zí 'búyè ní. Zía sómù ledre siminé kídí, "Karanée gí do kací umbu babá, mááyí úfu lúndumá Yakóbo 'búó."

42 Simi bi Rebéka uwú miyéme ledre 'bi Ésawu née ní, zía ndólo Yakóbo úku ledre zía kídí, "Lúnduyí Ésawu yeme roné go gí ro úfu yíyí. 43 Bi goó

kenée ní owú 'bi amáa ídí méngì ledre bi mááyí úku a ba, ídí geré ngásá 'be 'bi nokoyí Labána simi Arána. ⁴⁴ Ídí ndìşì írí 'búó togú mímbé'de lúnduyí ìdrì go kí. ⁴⁵ Togú okó bi mímbé'dea royí nées ìdrì go somúligì ledre ga bi méngì yée zía nées go yá, mááyí kákasa zíyì nda ndá'baóguyì girí. Ndaá miútúásáne zise úyusé zíma gbrengrá kádra kíé'do wá."

⁴⁶ Nées ní zí Rebéka úku ledre zí Isáka kídí, "Mááyí kí mongú lerì do mímbé'demá gí zí kará 'yì lóngó ga bi Ésawu ofú yée ba. Togú ya zí Yakóbo kpá ofú kára gí ona gí simi nyí 'yì 'bi Éte e yá, mindìşimá utúasá ídí bilámáne wá, bilámá a máídí úyu 'dá'ba."

28

Isáka lorú wotíne Yakóbo

¹ Nées ní zí Isáka ndóloógú Yakóbo í'bi mandá zía, zía úku ledre zía kídí, "Ndá ofú kára gí simi nyí 'yì 'bi Kanána e wá. ² Ìnyí mu zíyì ndéréyì simi Padána Aráma 'be 'bi bulúnduyí Bétuwele. Zíyì ofú kára zíyì gí dongará nyí nokoyí Labána. ³ Lomo bi kí roko'buné kíngaya ní ídí í'bi úndru zíyì, zía óto yì zíyì ndíki tǔ'dú owú e gí ro zíyì ídíyì bulúndu rǔkì sǔ do 'yíma'dí e. ⁴ Ídí í'bi úndru zíyì kí bulúnduyí e za mbá káa zí bi kóo í'bi úndru zí Abarayáma ní, gí ro zíyì 'dí'bi kángá bi ndìşì simi a káa do 'yì lóngó ba bi kóo í'bi zí Abarayáma ní." ⁵ Zí Isáka kása Yakóbo simi Padána Aráma 'be 'bi Labána wotí Bétuwele 'yì 'bi Aráma bi ní lúndu Rebéka mbágá Yakóbo e kí Ésawu ní.

⁶ Zí Ésawu ówo a kídí Isáka í'bi úndru go zí Yakóbo, kasa kpá wo go simi Padána Aráma ndéré ofú kára girí. Owo kpá go kídí simi bi í'bi úndru zí Yakóbo ní, zía lórú wo kídí, "Ndaá 'dí'bi kára gí simi nyí 'yì 'bi Kanána e wá." ⁷ Zí Ésawu go kpá ówo a kídí Yakóbo uwú kúrú 'buné kí mbágáne go zía ìnyíné ndéréne simi Padána Aráma. ⁸ Nées ní ábuwá Ésawu ówo go kídí 'bú nyí 'yì 'bi Kanána e ndaá 'bi ené do 'buné Isáka wá. ⁹ Gí zí keyí nées ní zí Ésawu ndéréne 'be 'bi Isiméle wotí Abarayáma. Zía ofú nyí ba Maláta lémi Nebayóta ní káa do ngíti kára.

Yakóbo 'du'duru simi Bétéle

¹⁰ Zí Yakóbo ìnyíné gí simi Bírşába 'dí'bi misi'di yóó, ndéréne simi Arána. ¹¹ Zía ndéréógúné do ngíti bi, zía ndìşíné 'dówuróné ore gí zía kádra utú go. Zía 'dí'bi tutú óto doné gá doa zía útúne 'dú'duné. ¹² Simi bi ní go simi 'bí ní, zía 'dú'duru. Simi 'duru máa nées ní, zía lúrúndíki misi'di bi toko roné kú gí do kángá zaá gí komo ere, zí maláyika ga bi 'bi Lomo ní ndìşiyé ékiye kí ndítíóguyé kacé misi'di máa nées ní.

¹³ Zía lúrúndíki Ngére Lomo kí tóroné doné zía úku ledre kídí, "Mááyí Ngére Lomo bi Abarayáma e kí Isáka ndìşíní óto úndrua ní. Kángá bi áyí mǔ'dú'duyí doa ba mááyí í'bí a zise kí bulúnduyí e. ¹⁴ Bulúnduyí e nyí karanée étrì zíye ídíye tǔ'dú tǔ'dú zise ángasé zaá do sogo kángá mbá. Rǔkì sǔ do 'yíma'dí do sogo kángá mbá mááyí í'bi úndru zíye kpurú gí simiyí kí bulúnduyí e. ¹⁵ Ídí ówo a kídí, mááyí ídí kíyì zíma ndìşimá bándá yì do bi ga bi áyí gámá doyé ní mbá, zíma 'dí'bilúgu yì kpá gí simi kángá bi áyí simi a ba. Máútúasá ótoómo yì wá 'búó togú miyéme ledre bi máyéme wo gí royí ní máméngì go."

16 Simi bi Yakóbo urú gí simi 'bí ní, zía úku ledre kídí, “Ábuwá ma'dúí Ngére Lomo ni bo do bi ba ona, máowo amá kenée wá.” 17 Zí ngírì útúne simi a zía úku ledre kídí, “Bi ba ni kí úndruné, ni kpá misí'di bi ndìsjí ndéré komo ere ní, Lomo ni ona.”

18 Nda go akpa kí phiyí, zí Yakóbo ìnyíòguné 'dí'bi tutú bi oto doné doa ní ícióto a mbj 'dága do bi bi 'du'du doa née. Zía 'dí'bi sù'bù léfe a doa. 19 Née ní zía ífí ìrì bi née Bétele,* abú bi kóo ndìsjíní ndólo ìrì gara née “Lúzu ní.”

20 Nda gí ore zí Yakóbo lólóbù zí Ngére Lomo kídí, “Togú ma'dúí áyí tí lúrú bi kacíma simi ndéré bi mááyí ndéré a ba, zíyí ndìsjíyí í'bí éyí miánu zíma kí bongó e zíma ésjí a, 21 gí ro zíma ndá'balúgu romá zí babá 'be bilámáne yá, née ní áyí ídí Ngére Lomo amá. 22 Tutú bi máicióto 'dága ba ní, bi ba ni go ógu ídí bi bi niyí ndìsjí ìni ini zíyí doa ní. Éyí ga bi áyí ndìsjí í'bí yée zíma ní, mááyí ndìsjí 'dí'bi kíé'do gí simi sokó í'bilúgu yée zíyí.”

29

Yakóbo nderéogu 'be 'bi nokoné Labána

1 Zí Yakóbo ìnyíné gí ore kpá fú ndéréne, do ndéréòguné simi káṅgá bi Mesopatómíya káṅgá 'bi mbágáne. 2 Simi bi nderéogu do ngítí 'dawú* ní, zía lúrúndíki kábìrìkì mífíyè do bi e ota gbaá dongá 'dawú kí 'dú'du gí zía née bi bi ndìsjíní í'bí iní miéwé zíye doa ní. Lo'bu'dutuní tara 'dawú máa née kí mongú tutú. 3 Simi bi kábìrìkì e yokoní royé go mbá ore ní zí 'yí 'bá'ba kábìrìkì e gbùrùgbùoyó tutú née gí tara 'dawú née 'dá'ba do ndìsjíyí í'bí iní zí kábìrìkì eyé e éwé a. Zíye ndá'bayé gbùrùgbùlúgu tutú née do tara 'dawú née.

4 Zí Yakóbo ndú'yú 'yí 'bá'ba kábìrìkì ga gére née kídí, “Lúndumá e ógusé bi káa ba gí 'da?”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Oguzé gí simi Arána.”

5 Zía ndú'yú yée kídí, “Bi née ní ówosé Labána owù 'bi owù 'bi Nówara bú?”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Owozé wo bú.”

6 Zía kpá ndú'yú yée, “Éyí roa 'di?”

Zíye úku ledre zía kídí, “Ni bilámáne, éyí ndaá roa wá. Nyja, Rayéle ni bi ógu kí kábìrìkì eyé e girí née.”

7 Zí Yakóbo úku ledre zíye kídí, “Lúrúsé aka kadra ni aka nyé 'dága, ba ndaá aka sɛndí kadra bi zise yóko kábìrìkì e do bi kíé'do ní wá. Ídísé í'bí iní zíye éwé a, zise ndá'basé kíye do bi éyí miánu.”

8 Zíye úkulúgu ledre zí Yakóbo kídí, “Utúasázé í'bí iní zí kábìrìkì e mɛngúngúcuá wá, 'búo togú kábìrìkì e yokooguní royé go mbá, do gbùrùgbùoyó tutú née gí tara 'dawú 'dá'ba, azé nda fú í'bí iní zíye ndro.”

9 Simi bi Yakóbo ni aka tí ndìsjí ódro zíye ní, zí Rayéle 'déweògu bi go kí kábìrìkì 'bi 'buné e gí zía ndìsjí 'bá'ba yée ne. 10 Simi bi Yakóbo lurúndíki Rayéle nyí nokoné Labána kí ógu kí kábìrìkì eyé e ní, zía ndéréne gbùrùgbùoyó tutú gí tara 'dawú 'dá'ba, do ìngi iní í'bí a zí kábìrìkì

* **28:19** 28:19 Bétele: Ìrì ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, 'be 'bi Lomo. * **29:2** 29:2 'Dawú: 'Yí e ndìsjíní kóo ici 'dawú e miólúne kíngaya simi sɛndí kadra 'bi Yakóbo gí ro ini zí bangá eyé e.

'bi nokoné e éwé a. ¹¹ Zía útúne fáka Rayéle, zía tónóne ini ini roa. ¹² Zía úku ledre zí Rayéle kídí, née ni owù 'bi lémì Labána bi kí ìrìnè Rebéka ní. Née ní geré zí Rayéle ngásáne ndéré úku ledre a zí 'bunè.

¹³ Simi bi Labána uwù ledre Yakóbo ni owù 'bi lémìné ní, geré zía ìnyìnè ndéréne 'dí'bi wo do misi'di. Zí Labána fáka wo í'bí mandá zía kí 'búne, do 'dí'biógù wo 'be. Zí Yakóbo ìkpì ledre ga bi mēngìní royé ní mbá zí Labána. ¹⁴ Zí Labána uku ledre zía kídí, "Áyí née mbígí a 'bi amá, lémimá ndiki yì ne." Zí Yakóbo ndìšínè ore éfé kje'do.

Yakóbo ofù Léya e kí Rayéle

¹⁵ Zí Labána úku ledre zía kídí, "Abú áyí mbígí a 'bi amá, lémimá ndiki yì ne yá, útúásá ndìšì mēngì moko zíma lá gbékpì a wá, máídí í'bí zíyí ndu?"

¹⁶ Labána ni kí nyíne e gbre, ìrì nyíá bi mongù ní ni Léya, wo bi owù ní ìrìá 'bi ené Rayéle. ¹⁷ Komo Léya ndaá bilámáne wá, zí Rayéle ídìne owùkára bi kí lámá roné kíngaya do komo 'yì e ní. ¹⁸ 'Bú Rayéle ni kóo do Yakóbo kíngaya, zía úkulúgu ledre zí Labána kídí, "Mááyí mēngì moko zíyì kí simìbi ìnyì doa gbre gè ro zíyì í'bí nyíyì bi Rayéle ní zíma káa do kára."

¹⁹ Zí Labána úkulúgu ledre kídí, "Nì bilámáne zíma í'bí wo zíyì gè zí wo bi mááyí í'bí a zí 'yì lóngó ní. Ndìšì mu ona mēngì moko zíma" ²⁰ Nda née ní zí Yakóbo mēngì moko kí simìbi ìnyì doa gbre gè ro Rayéle. Sílì née kóo zí Yakóbo lá káa zí owù sílì cúku'dée ní gè zía 'bú Rayéle ofù kóo doa go.

²¹ Gè ore zí Yakóbo úku ledre zí Labána kídí, "Í'bí me'bemá mu zíma. Simìbi kóo óto zíma ní utúásá go, máflì go zía óguné 'be."

²² Née ní zí Labána mēngì mongù ayímìbi, zía ndóloyóko 'yì e gè roa. ²³ Tí lá simi ndulù máa bi kóo née ní, zí Labána 'dí'bi yì ené nyíne bi Léya ní í'bí a zí Yakóbo, zí Yakóbo go ówo wo káa do kára. ²⁴ Zí Labána 'dí'bi ngúru owùkára 'yì 'bi moko ené kí ìrìnè Zílifa í'bí a zí Léya káa do 'yì 'bi moko zía.

²⁵ Simi bi bi ará nda go ní, Yakóbo ni lúru bi káa ní, nda yì ené go Léya. Zía ìnyìnè ndéréne úku ledre zí Labána kídí, "Mēngì nda máa kenée gè zí 'dí? Ndaá 'bi ené bi māmēngì moko zíyì gè ro Rayéle ní wá? Lóndo nda máa gè zí 'dí?"

²⁶ Zí Labána úkulúgu ledre kídí, "Kacì ondu 'bi kángá ezé ba ona, ofúní eyé nyì 'yì bi owù ní 'dá'dá gè zí mongù wá. ²⁷ Mēngìonzóké aka ayímìbi 'bi ofù ro máa wo ba mu kí, azé nda fú í'bí Rayéle zíyì. Zíyì mēngì kpá moko zíma gè roa kí simìbi ìnyì doa gbre."

²⁸ Zí Yakóbo go ngúngu a. Zía mēngìonzó sílì ìnyì doa gbre bi 'bi ayímìbi 'bi ofù ro 'bi Léya ní. Zí Labána 'dí'bi nyíne bi Rayéle ní kpá í'bí wo zí Yakóbo káa do kára. ²⁹ Zí Labána 'dí'bi ngúru owùkára 'yì 'bi moko ené kí bi ìrìnè Bìla ní í'bí a zí Rayéle káa 'yì 'bi moko zía. ³⁰ Zí Yakóbo kpá ówo Rayéle káa do kára, tí lá Yakóbo oto yì ené kóo 'bú Rayéle kíngaya rómo do Léya. Zía í'bí roné mēngì moko zí Labána kí simìbi ìnyì doa gbre.

Ledre gè ro owù 'bi Yakóbo e

³¹ Simi bi Ngére Lomo lúru kídí Yakóbo oto ené 'bú Léya kíngaya wá ní, zía óto wo ndíki owù e. Zí Rayéle ídíáká 'bi ené goó mìkoto. ³² Zí Léya

ídíne kí simíné zía áráne owúo'do zía ífí ìrja Rùbene.† Zía úku ledre kídí, “Ledre mengì roné zíma kenée gí zía Ngére Lomo lurú lerì bì mááyí kíe ní go. Bì ba ní, ma'díi o'do 'bì amá ní go oḡu óto 'búma.”

33 Zía kpá ídíne kí simíné, zía áráne kpá owúo'do. Zía úku ledre kídí, “Ngére Lomo owo go kídí Yakóbo oto kóo 'búma wá, gí zí kényì nées zía go kpá í'bí ngítì owúo'do zíma.” Née ní zía ífí ìrja Simiyóna.‡

34 Gí ore zía kpá ídíne kí simíné, zía áráne kpá owúo'do. Zía úku ledre kídí, “Bì ba ní, o'do 'bì amá ní 'dí'bingérì máa gí zía mándíkì owú ya'dá e zía go 'dényé ota.” Zía ífí ìrj owú máa nées Lévi.§

35 Zía kpá ndá'ba ídíne kí ngítì simíné, zía áráne owúo'do. Zía úku ledre kídí, “Bì ba ní, ilì zíma í'bì mbófo éyì zí Ngére Lomo.” Gí zí kényì nées ní zía ífí ìrj wo nées Zúda.* Zía tóroné dúpì do owú ga gére nées.

30

1 Simi bì Rayéle owo kídí nées ndíkì owú e zí Yakóbo wá ní, zía óto ledre simíné ro lémíné. Zía úku ledre zí Yakóbo kídí, “Máílì kpá ndíkì owú e, togú wá ní miútúásáne zíma úyumá.”

2 Zí mímbé'de Yakóbo ésíne ro Rayéle, zía úku ledre kídí, “Mándá 'bì amá Lomo zíma úçómo yì kí ndíkì owú wá.”

3 Zí Rayéle úkulúgu ledre kídí, “Owúkára 'yì 'bì moko amá Bìla ní goó ba zise ndísisé kéne káa do kára gí ro zía ndíkì owú e zíma, zí owú máa ga gére nées ídiye owú 'bì amá e.”

4 Nées ní zía í'bí 'yì moko ené Bìla zí Yakóbo káa do kára. Zí Yakóbo ndísiyé kéne, 5 zí Bìla ídíne kí simíné zía áráne owúo'do. 6 Nées ní zí Rayéle úku ledre kídí, “Lomo uwú inì amá go, 'deciyeme ngbanga amá go zía í'bíogú owúo'do zíma.” Gí zí kényì nées zía ífí ìrja Dána.*

7 Zí Bìla kpá ídíne kí ngítì simíné zía áráne owúo'do. 8 Zí Rayéle úku ledre kídí, “Máoto kóo mímbé'de síníyì goó ro lémímá gí ro ledre owú, bì ba ní 'yì 'bì moko amá ndíkì owú go zíma.” Zía ífí ìrj owú máa nées Nafatáli.†

9 Simi bì Léya lurú kídí nées ndíkì lolú owú wá ní, zía 'dí'bi 'yì 'bì moko ené Zílifa í'bí a káa do kára zí Yakóbo. 10 Zí Zílifa 'yì 'bì moko 'bì Léya nées ndíkì owúo'do zí Yakóbo. 11 Zí Léya úku ledre kídí, “Lomo eme kíma go.” Zía ífí ìrj owú nées Gáda.‡

12 Zí Zílifa 'yì 'bì moko 'bì Léya nées kpá ndíkì ngítì owúo'do zí Yakóbo. 13 Zí Léya úku ledre kídí, “Mímbé'demá ìdrì go. Lafúma e kará e niyì ndólo máa kára 'yì 'bì rokinyi.” Zía ífí ìrj owú máa nées Aséra.§

14 Nda go simi sındj kadra 'bì 'dó'dúogú éyì gí yáká, zí Rùbene ndéréne ndíkì kágá bì ndísiní ndólo a madaráka* ní simi súwú, zía 'decj misúru a

† 29:32 29:32 Rùbene: Ìrj ba kí tara Èbere inì ledre simi a kídí, Lomo lurú 'do'dó amá go. ‡ 29:33

29:33 Simiyóna: Ìrj ba kí tara Èbere inì ledre simi a kídí, 'yì úwú ledre. § 29:34 29:34 Lévi: Ìrj ba kí tara Èbere inì ledre simi a kídí, ní go oḡu óto 'búma. * 29:35 29:35 Zúda: Ìrj ba kí tara

Èbere inì ledre simi a kídí, kófó ìrj. * 30:6 30:6 Dána: Ìrj ba kí tara Èbere inì ledre simi a kídí, Lomo mengì bilámá ledre go zíma. † 30:8 30:8 Nafatáli: Ìrj ba kí tara Èbere inì ledre simi a kídí, ófú. ‡ 30:11 30:11 Gáda: Ìrj ba kí tara Yúdáyá inì ledre simi a kídí, komo bilámá ledre oḡó go

domá. § 30:13 30:13 Aséra: Ìrj ba kí tara Èbere inì ledre simi a kídí, rokinyi. * 30:14 30:14 Madaráka: Madaráka ní kágá umbu bì kará e ndísiní ánu a gí ro zía sáká yée zíye ndíkì owú ní.

ogù kíe zí mbágáne Léya. Rayéle ya zí Léya ní, “Ūnzụ aka misúrú madaráka bi wotj ogù kíe née zíma.”

¹⁵ Zí Léya úku ledre zía kídí, “O'do 'bi amá bi 'dí'bi wo née asá aka fú lá wá? Íli ba kpá 'dí'bi misúrú madaráka 'bi wotjma drú doa?”

Zí Rayéle úkulúgu ledre zí Léya kídí, “Bílámáne, í'bí mu zíma gi ro zíyí 'dú'duyí karaba sogo Yakóbo do bi kulú misúrú madaráka 'bi wotjyí.”

¹⁶ Nda simi bi Yakóbo nda'baogụ gi yáká kí tagá ní, zí Léya ndéréne úku ledre zía kídí, “Karaba mááyí 'dú'du sogoyí gi zía máí'bi misúrú madaráka 'bi wotjma go zí Rayéle.” Simi ndụlụ a née ní, zí Léya 'dú'duné sogo Yakóbo.

¹⁷ Zí Lomo úwú ini 'bi Léya, zía ídine kí siminé zía ndiki ñnyí owúo'do zí Yakóbo. ¹⁸ Zí Léya úku ledre kídí, “Lomo méngí bilámá ledre go zíma, gi zía máí'bi 'yí 'bi moko amá zí o'do 'bi amá káa do kára.” Zía ífí ñrị owú née Isakára.†

¹⁹ Née ní zí Léya kpá ídine kí siminé zía ndiki ñnyí doa kéré owúo'do zí Yakóbo. ²⁰ Zí Léya úku ledre kídí, “Lomo í'bí mongú tákpásíjì go zíma. Bi ba ní o'do 'bi amá ni go óto úndrumá kíngaya gi zía mándíkí owú ya'dá e go zía ñnyí doa kéré.” Zía ífí ñrị owú máa wo née Zebұлúna.‡

²¹ Nda gi 'dá'ba zía ndiki owúkára, do ífí ñrị a Dína.

²² Née ní zí Lomo sómúndíkí ledre Rayéle, zía úwú ledre ené do líkpí misi'di 'bi ndiki owú zía. ²³ Zí Rayéle ídine kí siminé zía ndiki owúo'do, zía úku ledre kídí, “Lomo 'di'bioyó lerí gi do mimbé'demá go.” ²⁴ Zía ífí ñrị a owú máa née Yoséfa.§ Zía úku ledre kídí, “Ngére Lomo idí kpá í'bí ngítí owúo'do zíma.”

Bangákulú e etríní zí Yakóbo

²⁵ Gi do kací bi Rayéle ndiki Yoséfa ní, zí Yakóbo úku ledre zí Labána kídí, “Ídí mu ñgúnğu a zíma ndá'balúgu romá simi kángá amá. ²⁶ Zíyí í'bí me'bemá e kí owú 'bi amá ga bi máméngí moko gi royé zíyí ní zíma, zíyí í'bí misi'di zíma ndéréma gi zía ówo moko bi máméngí zíyí ní go mbá.”

²⁷ Tí lá zí Labána úkulúgu ledre zía kídí, “Togú ni útúásá kací komoyí yá, mángúnğu romá zíyí ndá ndéré wá. Lomo 'dodo go zíma kídí úndru bi Ngére Lomo í'bí zíma ba ní ni gi zíyí.” ²⁸ Zía kpá úku ngítí ledre zí Yakóbo kídí, “Ídí ólo éyí ga bi íli yée kací moko bi méngí ní mbá, mááyí í'bí yée zíyí.”

²⁹ Zí Yakóbo úkulúgu ledre zía kídí, “Ówo moko bi máméngí zíyí ní bú bilámáne, zíma lúrú bi kací bangá eyí e zíye étriyé kíngaya. ³⁰ Simi bi kóo máogụ ní, éyí niyí kóo zíyí lá cúku'dée. Bi nda ba ní, éyí etríní zíyí go kíngaya rómo do rómó. Ngére Lomo í'bí úndru go zíyí, do bi ga bi za mbá mágámá doyé ní. Tí lá bi ba ní s'ndj kandra ogù go zíma gi ro zíma tónóma lúrú bi kací 'yí 'bi 'be 'bi amá e.”

³¹ Zí Labána úkulúgu ledre zí Yakóbo kídí, “Máídí í'bí zíyí 'dí?”

Zí Yakóbo úkulúgu ledre zía kídí, “Ndá aka í'bí éyí zíma wá. Tí lá togú áyí ñgúnğu yá, mááyí útúásá ndá'ba lúrú bi kací bangá eyí e. ³² Ídí ñgúnğu a zíma gámama dongará bangá eyí e za mbá, kábíríkí e kí ina e,

† 30:18 30:18 Isakára: ñrị ba kí tara Èbere ini ledre simi a kídí, sáká éyí. ‡ 30:20 30:20 Zebұлúna: ñrị ba kí tara Èbere ini ledre simi a kídí, óto úndru. § 30:24 30:24 Yoséfa: ñrị ba kí tara Èbere ini ledre simi a kídí, idí étrí.

yée ga bi kí ríḱí tífí e royé mingúngúcuá, tété tété, kpákpa kpákpa, dódóru togú mbú buḱuluyé ní mbá zíma 'dí'bi yée káa do tákpásílí kací moko bi māméngí zíyí ní. ³³ Togú méngí go kenée, máútuásá lóndo yí simi bi áyí oḱu lúrúsó'do bangá eyí e dongará tákpásílí bi 'bí zíma kací moko amá ní wá. Ína bi togú tífí ndaá roa tété tété togú kpákpa kpákpa wá togú mbú owú kábíríḱí ga bi royé ndaá buḱuluné wá ní, áyí owo a kídí máúgu yée née goó miúgu."

³⁴ Zí Yakóbo úkulúgu ledre kídí, "Bílámáne idí mu káa zí bi úku née."

³⁵ Simi sílì máa bi kóo née ní, zí Labána ífi simi bangá ené e, kábíríḱí e kí ína e yée ga bi kí ríḱí tífí e royé mingúngúcuá, tété tété, kpákpa kpákpa, dódóru, buḱuluyé ní mbá, zía 'bí yée zí wotíne ndíṣí lúru bi kacíye. ³⁶ Zía 'dí'bi bangá ga gére ndéré kíye do bi bi ní 'dí'bi 'yí sílì ota gí do bi bi Yakóbo ní doa ní.

³⁷ Zí Yakóbo lágáogú sílì kágá e ota káa do ngbángbá, zía lílì royé kpákpa kpákpa. Zía ófoóyó wo bi lílì ní gí ro zí bikenyí cóngó a bi 'dí simi née ídíne sága, do ótoómo bi bi lílì wá ní kenée gí ro zíye ídíye kí tífíye. ³⁸ Zía óto ngbángbá ga gére née do bi bi bangá e ndíṣíní éwé iní doa ní, gí ro zía ídíne mbí kó'dú bangá ga gére simi bi niyí oḱu éwé iní ní. Simi bi bangá ga gére niyí go 'bé'be royé, oḱuní go éwé iní ní, ³⁹ zí ya'dáye ndíṣí lé'béye do karáye kó'dú sílì kágá ga gére née. Zíye ndíṣíyé ndíkí owú e kí tífí royé tété tété ngítí géyí kpákpa kpákpa.

⁴⁰ Zí Yakóbo óto mánzéré kábíríḱí ga gére zíye ídíye do bi eyé kpí, tí lá zía óto ngítí bangá ga gére née ndíṣí lúru bangá 'bí Labána ga bi kí tífí royé tété tété togú mbú buḱuluyé ní. Zía yéme bi kpí zí bangá ené e, oto kotru yée kí 'bí Labána wá.

⁴¹ Tí lá kí'dí bi mingburoko bangá ga gére née oḱuní go éwé iní ní, zí Yakóbo óto ngbángbá née kó'dúye do bi bi ndíṣíní éwé iní doa gí ro zíye ndíṣí 'bé'be royé cigí a, ⁴² tí lá bangá máa yée ga bi rógbóye roko'buyé ndaá ní, Yakóbo oto ené ngbángbá née kó'dúye wá. Gí ore zí bangá ga bi rógbóye roko'buyé ndaá ní ídíye go mbá 'bí Labána, yée ga bi kí roko'buyé ní mbá 'bí Yakóbo. ⁴³ Née misi'di bi oto Yakóbo ídíne kí tífí éyí zíne ní. Ní nda goó 'yí bi kí tífí bangá e zíne kpá kí tífí 'yí 'bí moko e ya'dá e kí kará e, kpá kí gémele e kí dongí e ní.

31

Yakóbo ngasá gí zí Labána

¹ Zí Yakóbo úwu ledre kídí wotí Labána e ndíṣíní úku ledre kídí, "Yakóbo 'dí'bi éyí 'bí 'buzé go mbá káa do 'bí ené. Tífí éyí ga bi zí Yakóbo née gí simi éyí 'bí 'buzé." ² Zí Yakóbo ówo a kídí toso ndíṣí 'bí Labána ndaá 'bí ené lolu kína bílámáne káa zí bi kóna ní wá.

³ Nda née ní zí Ngére Lomo úku ledre zí Yakóbo kídí, "Ndá'balúgu royí mu simi kángá 'bí 'buyé e kí sụmuyí e, Mááyí lúru bi kacíyí."

⁴ Gí ore née ní zí Yakóbo kákasa zí Rayéle e kí Léya idíní ógundíki née simi súwu do bi bi bangá ené niyí doa ní. ⁵ Zía úku ledre zíye kídí, "Málúru ndíṣí 'bí 'búsé ndaá 'bí ené lolu kína bílámáne káa zí bi kóo 'dá'dá ní wá, tí lá Lomo bi ndíṣí lúru bi kací babá ní bo kíma. ⁶ Ówosé bú kídí māméngí moko zí 'búsé kí roko'bumá mbá, ⁷ tí simi ledre née ní zí 'búsé ndíṣíné méngí láráma do óyóló'bó toso tákpásílí bi ní 'bí a zíma kací moko amá

ní k'ídí sokó. Tí lá Lomo ili ené gí ro zía méngí máa bisinyíne wá. ⁸ Togú Labána uku ledre go kídí, 'Ína máa yée ga bí niyí ará yée kí sanáye téte téte niyí ídí tákpásíllí kací moko eyí,' owú ina ga bí ina e niyí ará yée ní niyí ídí mbá kí sanáye téte téte. Togú uku kídí, 'Yée ga bí kí sanáye kpákpa kpákpa niyí ídí tákpásíllí kací moko eyí,' owú ina ga bí niyí ará yée ní niyí ídí mbá kí sanáye kpákpa kpákpa. ⁹ Lomo 'di'bioyó bangá gí zí 'busé go 'dá'ba zía í'bí yée zíma.

¹⁰ "Simi sɛndj kadra bí bangá e ndiɛsiní 'bé'be royé ní, zíma 'dú'duru kídí ya'dá ina ga bí ndiɛsiní lé'bé do karáye ní yí ené duj yée ga bí kí sanáye téte téte, kpákpa kpákpa nda kí yée ga bí midódórúyé ní. ¹¹ Zí maláyika 'bí Ngére Lomo úku ledre zíma simi 'duru kídí, 'Yakóbo.' Zíma ndizimá kídí 'í Ngére.' ¹² Zía úku tátá ledre kídí, 'Lúru aka, ya'dá ina ga bí ndiɛsiní lé'bé do karáye ní, yí eyé duj yée ga bí kí sanáye téte téte, kpákpa kpákpa nda kí yée ga bí dódóru ní. Máméngí ledre née zía méngí roné kenée gí zía máowo éyí bí Labána méngí kíyí née go. ¹³ Mááyí Lomo bí ndiɛsɛ lúru bí kací 'yí 'bí Bétele, k'ídí bí léfe sɛ'bu do tutú zíyí kí mócú éyí zíma ní. Cakaba ní inyi mu zíyí ndá'balúgu royí do bí bí arání yíi doa ní.' "

¹⁴ Zí Rayéle e kí Léya úkulúgu ledre zí Yakóbo kídí, "Éyí ní bo bí idíáká zíze ifi a dongaráze káa do éyí kací 'busé ní? ¹⁵ Ndiɛsɛ méngí láráze káa zí 'yí lóngó e ní gí zí 'di? Ugúoyó ené lá duj zée 'dá'ba wá, kési bí i'bini kacize ní sinyionzó go za mbá. ¹⁶ Ma'dii tú'dú éyí* ga bí Lomo 'di'bioyó yée gí zí 'busé née ní yí ené éyí ezé e kí owú 'bí ezé e. Bí kenée ní méngí lá ledre bí Lomo uku zíyí ní."

¹⁷ Zí Yakóbo oto owú 'bí ené e kí me'bené e mbá do gémele e, ¹⁸ zía ócó bangá ené e mbá 'dá'dá kí éyí ga bí ndiki yée simi Padána Aráma ní mbá ndá'bané kíye zí 'buné Isáka simi kángá bí Kanána ní.

¹⁹ Simi bí Labána ndéré ólo bí kábiriɛkí† ené ní, gí do kací a née ní zí Rayéle úgu lomo 'bí 'buné ga bí 'be ore ní. ²⁰ Ábuwá Yakóbo londo yí ené lá Labána 'yí 'bí Aráma káa bí ní ówo a kídí née ní go ngásáokpó ené. ²¹ Zía 'dí'bí éyí ené e mbá do ndéréókpóne. Zía 'dógu ngburu bí Efaráta ní, zía 'dí'bí misí'di ndéré 'diyí roné do bí ekíekí bí simi kángá bí Gíllídi ní.

Labána ogólodú Yakóbo

²² Simi síllí ota do úku ledre zí Labána kídí Yakóbo ngasáokpó go. ²³ Zí Labána 'dí'bí 'yí ené e, zíye ógólodú Yakóbo kí síllí inyi doa gbre do ógundiki wo do bí ekíekí bí simi kángá bí Gíllídi ní. ²⁴ Kí ndulú a née, zí Lomo 'dódo roné zí Labána 'yí 'bí Aráma simi 'duru do úku ledre zía kídí, "Ídí bándá royí, ndaa úku bisinyí ledre togú mbú mócú éyí zí Yakóbo cúku'dée wá."

²⁵ Yakóbo oto kóo táya ené do bí ekíekí bí simi kángá bí Gíllídi ní. Simi bí Labána kí sɛmuné e ogundikiní wo ní, zíye óto 'bí eyé táya kpá ore.

²⁶ Zí Labána úku ledre zí Yakóbo kídí, "Éyí bí lóndo máa zíyí ngásáokpóyí kí nyíma e káa zí kará ga bí 'di'biní yée simi okó ní gí roa ní 'di? ²⁷ Éyí bí úgu royí gí zía zíyí ngásáokpóyí úku 'dódo zíma gí zía wá ní 'di? Togú úku 'dódo kóo zíma ní, mááyí kóo óto ayímbi gí rosé zíze lé'bé ke'bí kí

* **31:16** 31:16 Tú'dú éyí e: Tú'dú éyí ga gére née bangá 'bí Yakóbo ga bí kí sanáye téte téte, kpákpa kpákpa nda kí yée ga bí dódóru ní. † **31:19** 31:19 Bí kábiriɛkí: 'Yí e ndiɛsiní kóo ú'yú bongó e gí simi bí kábiriɛkí e.

úçú ku'dú zíma í'bí misi'di zíse kí rokinyi do mimbé'demá. ²⁸ Lúru aka máúdrú gbawá súrú mimbé'de bulúndumá e kí nyíma e í'bí mandá zíye. Méngí nées bicayi ledre. ²⁹ Mááyí kí roko'bu zíma gí ro zíma méngí bisinyí ledre kíyí, tí lá kí ndùluna Lomo bí ndíşşí lúru bí kací 'buyí e ní mada máa kídí, 'Mándá úku bisinyí ledre togú mbú éşşí ngírí simiyí gbawá cúku'dée.' ³⁰ Máowo bú kídí ndá'balúgu royí gí zía 'bú 'be 'bí esé ofú doyí go. Tí lá éyí bí úgu lomo amá e gí roa ní 'dí?"

³¹ Zí Yakóbo úkulúgu ledre zí Labána kídí, "Ngírí méngí máa nées, gí zía másómú 'bí amá kídí áyí 'dí'bióyó nyíyí e gí zíma kí cóngóro. ³² Tí lá togú ówo 'yí go kúra kí lomo eyí e zíne yá, idíní úfuóyó wo 'dá'ba. Do komo 'yí ezé e kúra ní. Ídí mu gámásó'do éyí eyí e dongará éyí amá e, togú ówo go zíyí 'dí'bi a." Yakóbo owo ené bí kídí Rayéle ugu lomo ga bí 'bí Labána ní go wá.

³³ Zí Labána ndéréne gámásó'do bí simi kútú 'bí Yakóbo, zía ndéréne simi kútú 'bí Léya, nda gí ore simi kútú 'bí kará ga bí kóo gbre owúkúlú e ní, ndiki lomo ené e wá. Nda nées ní zía ndéréne simi kútú 'bí Rayéle.

³⁴ Ábuwá Rayéle 'dí'bi lomo ga gére nées go do óto yée şşí bindíşşí bí do gémele ené ní zía ndíşşiné doyé. Zí Labána gámáne simi éyí ga bí simi kútú ore ní mbá owo kémbí éyí wá.

³⁵ Zí Rayéle úku ledre zí 'buné, "Mimbé'deyí nda éşşí wá, mongú 'yí, tí lá máútuásá tóro 'dága do komoyí wá, mááyí kí ndíyá ezé 'bí kará e romá." Zí Labána gámáne má ndiki lomo ené e wá.

³⁶ Zí mimbé'de Yakóbo éşşíne. Zía ndú'yú Labána kí mimbé'dekesí kídí, "Éyí bí máméngí zíyí bisinyíne ní 'dí? Lorú bí má'déwe wo, bí zíyí ndíşşiyí ógólódú kacíma gí roa kenées wo be 'dí? ³⁷ Bí gírágá báyi simi éyí amá e go mbá ní, éyí eyí bí ndiki dongará éyí amá e ní go 'dí? Óto mu gí 'dáa kó'dú şumuyí e kí şumumá e ona, gí ro do 'déci ngbanga dongaráze keyí.

³⁸ "Ndíşşíze keyí go kí simibi cşşí kéří a. Kábíríkí e kí ina eyí e ndíşşíní ndiki owú e kací kadra mbá bilámáye, máúfu gbawá ya'dá kabíríkí e gí simi bangá eyí e zíma ánu a. ³⁹ Abú bangá sinyi 'dí'bi bangá eyí e yá, máímbjógu umbuyé 'dódo a zíyí kídí nées ndaá 'bí ené luyú amá wá ní wá. Bangá ga bí ndíşşíní řndrşşí nées zí ngíríye idíne domá. Zíyí ndíşşiyí úku ledre zíma ndíşşí í'bilúgu kulú bangá eyí ga bí togú uguní yée go kí kadra togú mbú kí ndùlú ní. ⁴⁰ Míndíşşímá ní kóo káa zí ba, kí kadra, pho'du kadra ní ndíşşí óngbó máa. Ní ógu kí ndùlú ní zí drú ólúne simimá 'bí 'dí'bi gbawá komomá. ⁴¹ Simibi cşşí kéří a mááyí míndíşşímá zíyí 'be. Zíma méngí moko zíyí kí simibi sokó doa eso gí ro ofú nyíyí ga bí gbre nées, zíma méngí ngíti moko zíyí kí simibi řnyí doa kíé'do gí ro úgú bangá e kíe gí zíyí. Simi ledre ga gére nées ní, zíyí ndíşşiyí óyóló'bo toso tákpásířşí bí do í'bí a zíma kací moko bí máméngí ní gbú gbú kí'dí tú'dú. ⁴² Togú Lomo bí ndíşşí lúru bí kací babá, Lomo bí ndíşşí lúru bí kací Abarayáma e kí Isáka ndaá ídí kíma wá, káa bí ma'díi ógóoyó máa go 'dá'ba kí şířşíma sokó. Tí lá Lomo lúru 'do'dó amá kí moko bí máméngí wo ní zía řnyíne máda yíi kí ndùluna."

⁴³ Zí Labána úkulúgu ledre zí Yakóbo kídí, "Kará ga gére nées niyí nyíma e, owú 'bí eyé ga gére nées owú 'bí amá e kí bangá ga gére nées mbá. Éyí ga bí lúru yée nées mbá éyí amá e. Bí kenées ní éyí bí mááyí

méngi a karaba gi ro nyíma e kí owú 'bi eyé e ní 'di? ⁴⁴ Ógú mu zíze yéme ledre dongaráze kéyi. Idízé úrú tutú e kára gi ro zíze ndísj sómúndíki ledre miyéme ledre née gi roa.”

⁴⁵ Née ní zí Yakóbo 'dí'bi mongú tutú do ícióto a cí 'dága káa do dosj a. ⁴⁶ Zía úku ledre zí sòmúné e, “'Dó'dú yókosé tutú e.” Née ní zí sòmúga 'dó'dúyóko tutú e do úrú a ngi. Zíye ndísiyé cigí miúrú tutú ba ánu éyí miánu. ⁴⁷ Zí Labána ífí ìrì bi máa née Zígárá Sadúsa,‡ zí Yakóbo ífí 'bi ené yaá Gílìdì.

⁴⁸ Zí Labána úku ledre kídí, “Karaba ní tutú bi urúze ba ni go éyí bi ni óto zée zíze ndísiyé sómúndíki miyéme ledre bi dongaráze kéyi ní.” Née sj ledre bi ndoloní ìrì bi née Gílìdì gi zía ní. ⁴⁹ Ndísiní kpá ndólo bi née Mizípa, gi zía Labána uku ledre kídí, “Ngére Lomo idi lúru bi dozé simi bi ndazé do bikérí a kéyi wá ní. ⁵⁰ Togú méngi lará nyíma ga gére, togú 'dí'bi mbú ngiti géyi kará e, abú ngiti 'yi uku'dodo zíma wá, idi ówo a kídí Lomo owo ledre née bi dongaráze kéyi ní go.”

⁵¹ Zí Labána kpá úku ngiti ledre zí Yakóbo kídí, “Miúrú tutú ni go ba kí mongú tutú bi otozé wo dongaráze kéyi ní. ⁵² Tutú bi urúze kí mongú tutú née ni ndísj óto zée zíze ndísj sómúndíki a kídí, máútuásá ókpóomo tutú ga gére née ndéré méngi bisinyí ledre kíyi wá, útúásá kpá ókpóomo a zíyi ndéréyi méngi bisinyí ledre kíma wá. ⁵³ Lomo bi ndísj lúru bi kací Abarayáma, Lomo bi ndísj lúru bi kací Nówara e kí Lomo bi ndísj lúru bi kací 'buyé e ní ni 'dèci ngbanga née ne dongaráze.”

Zí Yakóbo lolóbú kí ìrì Lomo bi 'bua Isáka ndísj óto úndrua kídí née ni lódú kací miyéme ledre née. ⁵⁴ Zí Yakóbo 'dáná éyí do bi ekíekí bi simi kángá bi Gílìdì ní, do ndólo sòmúné e zíye ánu éyí kéye. Gi do kací éyí miánu zíye 'dú'duyé cìkì ore.

⁵⁵ Akpa kí phiyí a née, zí Labána fáka nyíne e kí bulúnduné e zía údru súrú mímbe'deyé za mbá. Zía ìnyiné ndá'balúgu roné 'be 'bi ené.

32

Yakóbo yeme roné ndéré lúru Ésawu

¹ Gi do kací née ní, Yakóbo ni mindéréne do misi'di, zí maláyika ga bi 'bi Lomo ní 'dódo royé zía. ² Simi bi Yakóbo lurúndiki yée ní, zía úku ledre kídí, “Ba táya 'bi Lomo.” Née ní zía ìnyiné ífí ìrì bi née Manayíma.*

³ Zí Yakóbo ìnyiné kása 'yi kasa ené e 'dá'dá zí lúnduné Ésawu simi kángá bi kí ìriné Seyíra do bi bi kóo bulúndu Edómo ndísiní doa ní. ⁴ Zía úku ledre zíye kídí, “Togú ndéré ndíkisé mongú 'yi amá Ésawu go yá, zíse úku ledre zía yaá, “Yi kasa eyí Yakóbo uku ledre yaá, tú'dú simibi ga bi okpó ba mbá mándísj ndísj 'be 'bi Labána. ⁵ Mándá'baógu go mááyí kí tú'dú, ítí e, kí dongí e, kábìrìkì e, ina e kpá kí 'yi kasa e ya'dá e kí kará e zíma. Mákása 'yi kasa ga ba máa zíyi gi ro zíyi ótoómo bisinyí ledre ga bi kóo máméngi yée zíyi ní, zíyi 'dí'bi máa simi sòmú tí káa do owú 'bi mbágáyi.' ”

‡ 31:47 31:47 Zígárá Sadúsa: Kí tara Ébere ini ledre gi simi a kídí, Gílìdì bi ni tutú ga bi do sómúndíki ledre gi roa ní. * 32:2 32:2 Manayíma: Ìrì ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, bi 'dówúro e gbre.

6 Simi bi 'yi kasa ga gére nda'baluguní royé ógundíki Yakóbo ní, zíye úku ledre zía kídí, “Nderé ndikizé lúnduyí Ésawu go, cakaba ní ni girí go do misí'di mióguné zíyí yána kí 'yi e do kacine míya eso (400).”

7 Zí ngírí útúne simi Yakóbo, zía ifi simi 'yi ené e kí bangá ené e gbre.

8 Simi sómú ledre ené, “Togú Ésawu ogú go útú kí okó do ngíti géyí 'yi ené e yá, ngíti géyí 'yi ga bi utú aka doyé wá ní niyí ngásáókpo zíye ómoyé.”

9 Née ní zí Yakóbo ñnyiné íni ini zí Lomo, “Mbófo éyí zíyí Lomo bi kóo ndísi lúru bi kací bulúndumá Abarayáma kí 'bumá Ísáka ní, áyí Ngére bi úku ledre zíma kídí, ‘Ndá'ba mu simi kángá eyí zí smuyí e, mááyí óto yí zí bilámá ledre e ndísi méngí royé zíyí ní.’” 10 Bi go kenée ní, Lomo mááyí bisinyí 'yi. Máútúásá kóo ówo bilámá ledre káa zí bi méngí wo zíyí í'bí tǔ'dú éyí e zíma ba wá. Simi bi kóo mááyí 'dogu Yeredéne ní, mááyí kóo dǔyí kí ngbángbá do sǐlǐma, tí lá bi nda ba ní, mááyí go kí tǔ'dú éyí e zíma káa zí bi máfí simiyé gbre née. 11 Áko Lomo, máini ini ba zíyí gí ro zíyí yómo máa gí zí lúndumá Ésawu. Ngírí a ndísi méngí máa gí zía ni ógu útú kí okó domá, kí kará e kí owú ga ba mbá. 12 Tí lá úku kóo ledre kídí, ‘Mááyí óto yí zí bilámá ledre e ndísi méngí royé zíyí, bulúnduyí e niyí étrí káa zí sayi bi kó'dú mikavu bi ngára utúasání óloónzó a wá ní.’”

13 Zí Yakóbo 'dú'duné cǐkǐ íri. Gí simi éyí ga bi zía ní, zía ñnyiné géle ngíti géyí í'bí a zí lúnduné Ésawu. 14 'Di'bi kóo kará ína e míya gbre (200), ya'dá ye cǐ kérí a (20), kará kábírǐkǐ e míya gbre (200), ya'dá ye cǐ kérí a (20), 15 kará gémele e cǐ kérí a doa sokó (30) kí owú 'bi eyé e, kará ítí e cǐ gbre (40), ya'dá ye sokó (10), nda kí kará dongí e cǐ kérí a (20) kí ya'dá ye sokó (10). 16 Zí Yakóbo ñnyiné ífi bangá ga gére née kací sǐ doyé. Zía 'dí'bi 'yi kasa ené e do óto yée kací bangá ga bi ifi yée née kíé'do kíé'do mbá. Zía úku ledre zíye kídí, “Nderésé mu 'dá'dá íri, ídísé ndéré kí dongarásé.”

17 Zía úku ledre zí wo bi ni 'dá'dá zí láfune ní kídí, “Simi bi ndíkísé go kí lúndumá Ésawu zía ndúndu'yú yaá, ‘Áyí 'yi 'bi ambi, sara áyí ndéré 'da, sara ambí ni mǐngí bangá ga bi kó'dú ba ne ní?’” 18 Ídí úkulúgu ledre zía kídí, ‘Bangá ga ba 'bi 'yi kasa eyí Yakóbo. Kasa yée zíyí ngéré ené. Ní gí 'dá'ba girí rayíi.’”

19 Zí Yakóbo kpá úku ledre zí ngíti géyí 'yi kasa ené ga gére née mikékerǐa mbá kídí, “Ídísé úku mbá kémbí ledre kíé'do simi bi ndíkísé go kí Ésawu e ní. 20 Ledre nda lígí sée kí úku a bi yaá, ‘Yí kasa eyí Yakóbo ní gí 'dá'ba girí rayíi ní wá.’” Kací sómú ledre 'bi Yakóbo, í'bí kóo tǔ'dú éyí ga gére née zí Ésawu gí ro zí bi émené roa zía ótoómo bisinyí ledre bi kóo née méngí wo kée ní. 21 Née ní zí Yakóbo kásaókpo éyí ga gére ené 'dá'dá, tí lá zía 'dú'duné cǐkǐ do táya ore.

Yakóbo oróní royé kí Lomo

22 Kí ndúlú a née ní, zí Yakóbo 'dí'bi me'bené e gbrenará kí owúkará 'yi 'bi moko ené e gbre nda kí wotǐne sokó doa kíé'do (11) do kásaókpo yée sága ngbuṛu ni kí ñrǐné Zabúkú ní. 23 Gí do kací bi kásaókpo yée go sága ní, zía kpá kásaókpo éyí ené e mbá sága íri. 24 Née ní zí Yakóbo ídíákáne ore ngúcuné 'dogu ené bi sága wá. Zí ngíti o'do óguné útúne kí okó do Yakóbo, zíye oró royé kéne bi ndre. 25 Simi bi o'do née owo ya née utúasá ónzó ngóró a bi wá ní, zía ñnyiné ócó komo 'bungono Yakóbo

kpoó, zí komo 'bungono a éfíne. ²⁶ Nda née ní, zí o'do née úku ledre kídí, "Í'dí sǐlǐyǐ gǐ romá mu zǐma ndéréma, bi ará go."

Tí lá zí Yakóbo úkulúgu ledre zía kídí, "Máí'dí amá sǐlǐma gǐ royí wá, 'búó togú údru súrú go mimbé'demá."

²⁷ Zí o'do née ndú'yú wo kídí, "Iřiyí náambi?"

Zí Yakóbo úkulúgu ledre zía kídí, "Iřimá Yakóbo."

²⁸ Gǐ ore zí o'do née úku ledre kídí, "Iřiyí ndaá lolu Yakóbo wá, iřiyí nda go Isiréle† gǐ zía rómo komo 'yǐ e do sogo kángá ba go mbá zíyǐ go kpá rómo cǔ komo Lomo."

²⁹ Zí Yakóbo úku ledre zía kídí, "Mongú 'yǐ ífí aka kpá iřiyí zǐma."

Zía úkulúgu ledre zí Yakóbo kídí, "Éyǐ bi ndú'yú iřimá gǐ roa ní 'dǐ?" Zí o'do née nda ǐnyǐné údru súrú mimbé'de Yakóbo.

³⁰ Nda née ní, zí Yakóbo ndólo iřǐ bi née Penuwéle.‡ "Máúku ledre née kenée gǐ zía bi málúró Lomo go cǔ kǐ komomá máúyú wá ní."

³¹ Zí bi nda go aráónzó roné. Zí Yakóbo ǐnyǐné gǐ simi Penuwéle ndéréókpóne nda go miécǐné gǐ zí 'bungononé bi eřǐ ní. ³² Née sǐ ledre bi karaba Isiréle e anuní cǐdrí bi simi longu bangá gǐ zía wá ní, gǐ zía o'do née ocó kóo Yakóbo do cǐdrí a bi komo 'bungono a ní.

33

Yakóbo ndikíní kǐ lúnduné Ésawu

¹ Yakóbo ni lúró bi káa ní zía ónzó komoné gbó ro Ésawu kǐ ogu kǐ tú'dú 'yǐ e do kacǐne miya eso (400). Née ní zí Yakóbo ǐnyǐné ífí owú e, yée ga bi 'bi Léya kǐ Rayéle nda kǐ 'bi owúkará 'yǐ 'bi moko ga bi gbre ní. ² Zía óto kará 'yǐ 'bi moko ga gére née kǐ owú 'bi eyé e 'dá'dá, Léya kǐ 'bi ené e gǐ do kacǐye, Rayéle kǐ Yoséfa niyí 'bi eyé nda duǔ gǐ 'dá'ba. ³ Zí Yakóbo útúne zíye 'dá'dá, zía útúne do ngúřǔ sǐndǐne bi ótú doné kó'dú Ésawu bi kǐ'dí ǐnyǐ doa gbre simi bi ogu go gbóo cigǐ lúnduné ní.

⁴ Tí lá zí Ésawu ngásáne fáka Yakóbo do óto sǐlǐne do goa tónóne íni ini roa. Zíye útúye mbá íni ini.

⁵ Zí Ésawu óyo komoné káa gbó ro kará e kǐ owú e. Zía ndú'yú Yakóbo kídí, "'Yǐ ga bi ógusé kéye ba 'bi eyé náambi?"

Zí Yakóbo úkulúgu ledre zía yaá, "Mongú 'yǐ, née owú ga bi Lomo owo ledre kǐma zía í'bí yée zí 'yǐ 'bi moko eyí ní."

⁶ Nda née ní, zí kará 'yǐ moko ga ba kǐ owú 'bi eyé e née óguyé ótú doyé bi í'bí mandá zí Ésawu. ⁷ Gǐ do kacǐye, zí Léya kǐ owú 'bi ené e óguyé ótú doyé bi kó'dú Ésawu do kpá í'bí mandá zía. Oduyé nda duǔ zí Yoséfa e kǐ Rayéle óguyé, zíye méngǐ a kpá kenée.

⁸ Zí Ésawu ndú'yú Yakóbo kídí, "Lúndu 'bi enée, ndikízé kǐ 'yǐ e do misi'di kǐra mindéréye kǐ tú'dú bangá e, ledre máa 'be káa be 'dǐ?"

Zí Yakóbo úkulúgu ledre zía kídí, "Mákása bangá ga gére née máa zíyǐ gǐ ro zí mimbé'deyǐ ǐdrǐne romá mongú 'yǐ."

† 32:28 32:28 Isiréle: Iřǐ ba kǐ tara Ébere ini ledre simi a kídí, "Lomo méngǐ okó bú." ‡ 32:30 32:30 Penuwéle: Iřǐ ba kǐ tara Ébere ini ledre simi a kídí, "simi komo Lomo."

⁹ Tí lá zí Èsawu úkulúgu ledre zía kídí, “Lúndu 'bi enée, máútúásá 'dí'bi tú'dú bangá ga gére née wá, gí zía tú'dú bangá e niyí kpá bo zíma. 'Bi eyí ga gére née idíní zíyí.”

¹⁰ Zí Yakóbo úkulúgu ledre zía kídí, “Mongú 'yí, ndaá kenée wá. Togú 'búma nì doyí, idí 'dí'bi tákpásílí bì máí'bí zíyí née. Káa zí bì málúru yí karaba ba ní, nda káa zí málúru cù Lomo ní. Gí zía bì óto 'búma go zíyí 'dí'bi máa simi sùmu kí mimbé'deyí kǐé'do ní. ¹¹ Bì go kenée ní, mándéndí romá go zíyí idí 'dí'bi tákpásílí bì máí'bí yée zíyí née, gí zía Lomo saká máa go kíngaya kí éyí ga gére née.” Nda gí zía bì Yakóbo lánýá nda ro Èsawu go kíngaya ní, zí Èsawu ngúnngu a zía 'dí'bi yée.

¹² Gí ore zí Èsawu úku ledre kídí, “Nderézé mu 'be. Mááyí 'dìyíjótó sée.”

¹³ Zí Yakóbo úkulúgu ledre zía kídí, “Mongú 'yí, cóngó ro minzéré owú ga ba ndaá. Ili kpá zíma lúru kací minzéré bangá ga bì niyí aka ùlú umba ní. Togú nderézé kíye kakara kenée yá, lá kadra kǐé'do bangá ga gére née niyí úyuónzó royé mbá. ¹⁴ Bì kenée ní, mongú 'yí ndéré 'bi eyí mu zíma 'dá'dá ìrì, mááyí lódúyí gí yáa ndoo kací ndéré bì bangá ga ba kí owú e niyí ndéré a ní, gí zíma ógumá 'be 'bi ngére simi Seyíra.”

¹⁵ Nda née ní zí Èsawu úku ledre zí Yakóbo kídí, “Togú kenée, mááyí ótoómo ngíti géyí 'yí amá ga ba zise ógusé kéye.”

Zí Yakóbo ndúndu'yú kídí, “Nda née kenée gí ro 'dì? Ngére máili tí lá zíyí ìdrì mimbé'deyí romá éyí bì nì méngì zée ní ndaá.”

¹⁶ Née ní kpá 'duo kadra née, zí Èsawu ñnyiné ndá'balúgu roné simi Seyíra. ¹⁷ Tí lá zí Yakóbo ñnyiyé gí ore ndéréóguyé do ngíti bì ndìsìní ndólo a Sùkótú kí'dí bì lagá kùtù zíne kí bangá ené e ní. Née sǐ ledre bì ndoloní ìrì bì née gí zía Sùkóta ní.

¹⁸ Gí do kací bì Yakóbo ñnyíni gí simi Padána Aráma ní, zíye ndéréóguyé bilámáne simi mongú gara bì kí ìrìné Sekéme simi kángá 'bì Kanána, zía óto táya ené mǐ'dí simi súwú cigí mongú gara ore. ¹⁹ Zí Yakóbo ñnyiné úgú bì bì oto táya ené doa née gí zí wotí Amóra 'yí 'bì Sekéme kí mǐrǐrǐrǐ kǐsǐ míya kǐé'do. ²⁰ Née ní zí Yakóbo ó'bó mбайí gí simi tutú ore do ìfí ìrì a Lomo bì ndìsì lúru bì kací Isiréle e ní.

34

Wotí Amóra ngaka Dína nyí Yakóbo

¹ Kadra kǐé'do zí Dína nyí Yakóbo bì ndikiní kí Léya ní ñnyiné ndéréne lúru ngíti géyí kará e gí dongará 'yí ga bì 'bì Sekéme ní. ² Simi bì komo wotí Amóra ngére bì ore 'yí 'bì Ìvíta bì kí ìrìné kpá Sekéme utú ro Dína ní, zía ñnyiné ngáka Dína ndìsì kǐe káa do kára kí cóngóro. ³ Nda née ní, zí 'bú Dína nyí Yakóbo nda ídine doa kíngaya, zía ndìsìné lóndo komo owúkára née gí ro zí 'búne ídine doa. ⁴ Zí Sekéme úku ledre zí 'buné Amóra kídí, “Babá ófú owúkára née zíma.”

⁵ Simi bì Yakóbo uwú ledre yaá ngakaní nyíne Dína go ndìsì kǐe kí cóngóro ní, zía ndécíne tí zaá gí simi kadra bì wotí ga nda'baoguní gí simi súwú go 'be kí lúru kací bangá eyé e ní.

⁶ Nda née ní, zí Amóra 'bú Sekéme ndéréne ndú'yú Yakóbo gí ro ledre nyí a zí wotíne. ⁷ Simi bì wotí Yakóbo e uwúní ledre bì méngì roné zíye kenée ní, geré zíye ndá'balúgu royé gí simi súwú 'be. Zí ledre née í'bì

komokenyĭ kí simikesĭ zĭye kíngaya, gĭ zĭa éyĭ bĭ Sekéme menĭjĭ née oto kese go ro 'yĭ 'bĭ Isiréle e. Née bicayi ledre bĭ utúasá zĭa ménĭjĭ roné wá ní.

⁸ Tí lá zĭ Amóra úku ledre zĭye kídí, “Mimbé'de Woŭĭma Sekéme ili nyĭse née go kíngaya. Ótoómosé wo mu zĭa, zĭa 'dí'bĭ wo káa do me'bené. ⁹ Nĭ mĭütúásáne zĭze yéme ledre ófú ro dongaráze kése. Azé 'dí'bĭ nyĭse e, zĭse kpá 'dí'bĭ nyĭze e. ¹⁰ Ásé ndĭşĭ dongaráze simi Sekéme ona do bilámá bĭ. Azé kpá í'bĭ bĭ ga bĭ ona ní mbá zĭse, zĭse ndĭşĭ gámáse kí bangá esé e simi a káa zĭ bĭ ilísé ní. Ásé kpá ówo bilámá ledre gĭ simi kángá ba ona.”

¹¹ Zĭ Sekéme úku ledre zĭ 'bu Dína e kí lúnduga kídí, “Ótoómosé ledre zĭma, zĭze ófú rozé kéne. Mááyí í'bĭ éyĭ ga bĭ ilísé yé ní mbá zĭse. ¹² Úkusé lá ledre éyĭ bĭ ilísé ní, zĭse ólo késĭ kára esé káa zĭ bĭ ilísé ní, mááyí í'bĭ a zĭse togú ótoómosé nyĭse née go zĭma ófú a ní.”

¹³ Gĭ zĭa bĭ sinyiní lémĭyé Dína go ní, zĭ woŭĭ Yakóbo e sómúndíkĭ mani lóndo Sekéme kí 'buné Amóra kĕe simi bĭ niyĭ ódro kéye ní kídí, ¹⁴ “Utúasázé ménĭjĭ ledre káa zĭ née wá. I'bizé ezé lémĭzé zĭ o'do bĭ ngará utú ngburu wá ní wá. Née mongú komokenyĭ zĭze. ¹⁵ Azé ngúngu ledre née 'búo togú 'yĭ esé ga bĭ ya'dá e ní utúnĭ go mbá ngburu zĭye ídíye go káa zĭze ní. ¹⁶ Azé nda fú í'bĭ nyĭze e zĭse ófúyé e zĭse kpá ófú nyĭse e. Togú ledre née menĭjĭ roné go kenée azé fú ógu ndĭşĭ kése káa do 'yĭ e kíé'do. ¹⁷ Tí lá togú ngúngusé esé ledre útú ngburu wá, azé 'dí'bĭ lémĭzé zĭze ókpóze kĕe.”

¹⁸ Zĭ ledre bĭ ukuní née útúásáne komo Amóra e kí woŭĭne Sekéme. ¹⁹ Sekéme nĭ owúphĭrangá bĭ kí ledrené owóowó rómo do 'yĭ ga 'be 'bĭ eyé ore mbá ní. Lu'bu wá, zĭa ĭnyĭné geré ndéré ménĭjĭ ledre bĭ ukuní née gĭ zĭa 'bú nyĭ Yakóbo ofú kóo doa go. ²⁰ Née ní, zĭ Amóra kí woŭĭne Sekéme ndéréye ku mbotu mongú gara ódroyé zĭ 'yĭ eyé ga bĭ simi gara ore ní. ²¹ “Yĭ ga gére niyĭ bilámá 'yĭ e. Nĭ bilámáne zĭye ndĭşĭyé simi kángá ezé ona ndĭşĭ gámá kí bangá eyé e káa zĭ bĭ ilínĭ ní gĭ zĭa kángá ezé nĭ mongúne kíngaya, nĭ 'dí'bĭ zéé kéye mbá. Azé ófú nyĭye zĭye kpá ófú nyĭze e. ²² Tí lá ledre kíé'do. 'Yĭ ga gére née niyĭ ngúngu a zĭze ídíze kéye káa do 'yĭ kíé'do 'búo togú zéé ya'dá e utúze go mbá ngburu zĭze ídíze káa zĭ ye ní. ²³ Lúrúsé aka, tŭ'dú bangá e kí tŭ'dú ngĭti géyĭ éyĭ ga bĭ zĭye née niyĭ nda ídí go káa zĭ 'bĭ ezé e ní. Bĭ kenée ní, ngunguzé mu zĭye kenée gĭ ro zĭye ndĭşĭyé dongaráze ona.”

²⁴ Zĭ ya'dá ga bĭ nđerénĭ ku mbotu mongú gara ní ĭnyĭyé mbá ngúngu ledre 'bĭ Amóra e kí woŭĭne Sekéme, zĭ ya'dá e ĭnyĭyé mbá útúye ngburu.

²⁵ Gĭ do kacĭ sĭlĭ ota, simi bĭ unĭgú nĭ aka ndĭşĭ 'dó'do yéé ní, zĭ woŭĭ Yakóbo e gbre, Simiyóna e kí Lévi bĭ niyĭ gĭ simi mbágá kí Dína e ní ĭnyĭyé 'dí'bĭ mongú maku eyé ndéré útú okó do 'yĭ ga gére née simi bĭ ledre ĭĭĭ yéé go ní. Zĭye úfu zaá ya'dá ga bĭ simi mongú gara née ore mbá. ²⁶ Zĭye óguyé kpurú gĭ do Amóra kí woŭĭne Sekéme do úfu yéé 'dá'ba. Zĭye 'dí'bĭ lémĭyé Dína gĭ 'be 'bĭ Sekéme yóó zĭye ókpóye kĕe. ²⁷ Zĭ ngĭti géyĭ woŭĭ Yakóbo e ndéréye do bĭ bĭ ufuní 'yĭ e doa née do ngáka éyĭ kacĭ 'yĭ ga bĭ simi mongú gara ore kí'dí bĭ sinyiní lémĭyé ní mbá. ²⁸ Zĭye 'dí'bĭ bangá ga bĭ kábĭřĭkĭ e, ĭtĭ e, dongĭ e nda kí ngĭti géyĭ éyĭ ga bĭ ilínĭ yéé simi mongú gara gĭ ore ní mbá ókpó kĕe simi súwú. ²⁹ Gĭ do kacĭ bĭ ngaka onzónĭ éyĭ

ga bi kí ledreyé owóowó ní go ní, zíyè ìnyiyé 'dí'bi kará e kí owú e kacíyè mbá ókpó kíyè.

³⁰ Zí Yakóbo úku ledre zí Simiyóna e kí Lévi kídí, “Dí'biógusé báfi go dongaráze kí 'yí 'bi Kanána e kí 'yí 'bi Peréze e m̀ngí káńgá ga ba. 'Yí ga gére nées niyí go ógu idí mbá okó romá. Lúrúsé aka eyezé kpá wá, togú kotruní royé ógu útú okó kíma ní, niyí úfu máa kí éyí ga bi 'be 'bi amá ní mbá 'dá'ba.”

³¹ Tí lá zíyè úkulúgu ledre zía kídí, “Ni miútúásáne zía méngí lárá lémizé káa zí kára bi ndìşì gámá kací ya'dá faa ní?”

35

Yakóbo om̀lugu roné simi Bétele

¹ Gí do kací ledre nées ní, zí Lomo úku ledre zí Yakóbo kídí, “Ómú mu ndéré ndìşiyí simi Bétele, zíyí ó'bó mbayi íri zí Lomo bi kóo 'dodo roné zíyí simi bi kóo áyí ndìşì ngásá gí zí lúnduyí Èsawu ní.”

² Nées ní, zí Yakóbo úku ledre zí 'yí 'bi 'be 'bi ené e kí 'yí ga bi kóo niyí kéyè ní kídí, “Uçuyóósé lomo 'bi 'yí lóngó ga bi do şilise nées mbá 'dá'ba, zise méngí ondú bi ndìşì óto 'yí zía útúásáne kací komo Lomo ní, zise nda 'dí'bi bilámá bongó esé e esì yée rosé. ³ Gí ore zise ógusé zise ndérezé simi Bétele, kí'dí bi mááyí ó'bó mbayi zí Lomo ní. Lomo bi ndìşì úwú ini amá simi bi mááyí kí mongú sómú ledre, zía ndìşìné lúru bi ne kacíma kací kadra mbá ní.”

⁴ Nées ní, zíyè í'bí lomo ga gére kí ngo'di ga bi ro mbíliye ní mbá zí Yakóbo. Zí Yakóbo ícióto lomo kí éyí mbílí ga gére nées simi káńgá cìkì sì kágá simi Sekéme ore. ⁵ Simi bi Yakóbo e kí 'yí ené e ìnyìnì go ndéré ní, zí Lomo esì ngìrì simi 'yí ga bi simi gara ore ní mbá, káa bi niyí ndéré lódú Yakóbo e kí 'yí ené e ke.

⁶ Zí Yakóbo e kí 'yí ga bi kóo do kacíne ní ndéréóguyé simi bi bi kí ìrìné Lúzu bi ndìşìnì kpá ndólo a Bétele, simi káńgá bi Kanána ní. ⁷ Simi Bétele íri, zía ó'bó mbayi zí Lomo do ífí ìrì a, Lomo 'bi Bétele gí zía Lomo 'dodo kóo roné zía ore simi bi ni ngásáoyó roné gí zí lúnduné ní.

⁸ Nées ní, zí Débura bi ngoróogu Rebéka ní úyuné. Do óto bi zía sì ngíti mongú kágá kí ìrìné óka simi Bétele ore. Zíyè ífí ìrì bi nées Alóni Bakútu.*

⁹ Gí do kací bi Yakóbo nda'baogu gí simi Padána Aráma ní, zí Lomo 'dodo roné zía do í'bí ándá undru zía. ¹⁰ Zí Lomo úku ledre zía kídí, “Ìrìyí ni 'yí ené tí Yakóbo, tí lá utúásání lolu ndólo yíi Yakóbo wá, niyí nda ndólo yíi go Isiréle.” Nées ní zía ìnyìné ífí ìrì doa Isiréle.

¹¹ Gí ore zí Lomo úku ledre zía kídí, “Mááyí Lomo bi roko'bu a ofu go ní, máí'bí roko'bu go zíyí ndiki tú'dú owú e, zí bulúnduyí e étriyé tú'dú. Rìkì sì do 'yíma'dí e, kí bi eyé e niyí ólúógu gí simiyí, zí ngíti géyí ídiye káa do m̀ngburoko ngére e. ¹² Káńgá bi kóo máí'bí zí Abarayáma e kí Isáka ní, máí'bí kpá go zíyí, mááyí kpá í'bí káńgá nées zí bulúnduyí e gí do kacíyí.” ¹³ Simi bi Lomo uku ledre nées kenée ní, zía ìnyìné ndéréókpóne gí do bi bi gáa ndìşì odro doa zí Yakóbo ní.

¹⁴ Gí ore, zí Yakóbo ícióto mongú tutú cì 'dága do bi bi Lomo odro zía doa nées. Zía ìnyìné 'dí'bi le'yí kí sù'bu léfe a do tutú nées káa do 'dáná

* 35:8 35:8 Alóni Bakútu: Ini ledre gí simi Alóni Bakútu ni kídí kágá bi do ndìşì ini ini sì a ní.

éyí óto úndru Lomo kíe. ¹⁵ Zí Yakóbo ífí ìrì bi bi Lomo odro zía doa née Bétéle.

Ledre gí ro umbu Rayéle

¹⁶ Née ní, zí Yakóbo e ómúye gí simi Bétéle gí ore, simi bi niyí aka do misi'di gbála gí simi Efaráta ní, zí sîndî kadra útúásáne gí ro zí Rayéle áráne. Zí owù nda tónóne ówoné simi a bisinyíne kíngaya. ¹⁷ Gí zía bi miárá Rayéle 'do'do kóo wo go kíngaya ní, zí kára bi ndîsjî sáká wo gí ro zía áráne ní úku ledre zía kídí, “Ndá éré ngirî wá, áyí árá ngíti owù 'bi eyí owù'o'do.” ¹⁸ Simi bi Rayéle ni nda go gbóo gí ro úyu ní, zía ìnyìnè ífí ìrì wotîne née Benóni.† Zí Yakóbo ífí 'bi ené Benzemúna.‡

¹⁹ Née ní zí Rayéle úyuné do ícióto wo do misi'di kí ndéréye simi Efaráta bi ndoloní kpá Beteléme ní. ²⁰ Zí Yakóbo 'dí'bi mongù tutú ícióto a do bi zí Rayéle. Tutú máa née gí simi sîndî kadra bi karaba ba miéké ledre ni roa kídí bi zí Rayéle. ²¹ Gí do kací née, zí Isiréle ómúne ndéré lágá kútù ndîsjîne simi a sogo bi bi kí ìrìnè Mìjídéle Edára.

²² Simi bi Isiréle ni mindîsjîne simi ìrìgbéne née ore ní, zí Rúbene ìnyìnè ndéréne ndîsjîne kí me'be 'buné káa do kára bi kí ìrìnè Bíla ní. Zí 'bu a Isiréle úwú ledre née.

Wotî Yakóbo e niyí kóo mbá sokó doa gbre.

²³ Wotîga máa yée ga bi gí simi Léya ní niyí,

Rúbene bi ni ne owúndíká 'bi Yakóbo,
Simiyóna, Lévi, Zúda, Isakára nda kí Zebulúna.

²⁴ Wotîga máa yée ga bi gí simi Rayéle ní niyí 'bi eyé,

Yoséfa e kí Benzemúna.

²⁵ Yée máa yée ga bi gí simi owúkára bi 'yì 'bi moko 'bi Rayéle bi kí ìrìnè Bíla ní niyí 'bi eyé,

Dána e kí Nafatáli.

²⁶ Yée ga bi 'bi eyé gí simi owúkára bi 'yì 'bi moko 'bi Léya bi kí ìrìnè Zílifa ní niyí 'bi eyé,

Gáda e kí Aséra.

Ga gére née ìrì wotî Yakóbo ga bi ndikiní yée zía simi Padána Aráma ní.

²⁷ Zí Yakóbo ndéréne lúru 'buné Isáka simi Mamaré gbóo kí Kirita Arába bi ndîsjîni ndólo a Éborono ní, kí'dí bi kóo Abarayáma e kí Isáka ndîsjîni ndîsjî ní. ²⁸ Isáka mengì kóo mbá simibi míya kíé'do doa cí eso (180). ²⁹ Uyu nda kóo simi bi ni nda goó ngokoné kíngaya ní. Zí wotîga ga bi Ésawu e kí Yakóbo ní óto wo.

36

Ledre gí ro Ésawu kí bulúnduné e

¹ Ba ledre gí ro bulúndu Ésawu ga bi ndîsjîni ndólo yée Edómo e ní.

² Ésawu ofù kóo kára gí simi nyí 'yì 'bi Kanána e. Ìrì me'bea bi nyí 'yì ga bi Éte e ní ni Áda ni nyí Éloni. Me'bea máa wo bi 'bi ené nyí 'yì 'bi Ìvîta ní ìrì a 'bi ené Olibáma nyí Ána bulúndu Zibóna, ³ me'bea máa wo bi Basímáta ní, ni nyí Isiméle lémi Nebayóta. ⁴ Me'be Ésawu e ota mbá

† 35:18 35:18 Benóni: Ini ledre gí simi Benóni owù ba oto máa go zíma 'dó'dóma kíngaya. ‡ 35:18 35:18 Benzemúna: Ini ledre gí simi Benzemúna owù bi kí roko'buné bi ogu sáká máa ní.

'yì ndíki owù e. Me'bea bi Áda ní ndiki 'bi ené Elifáza, zí Basimáta ndíki 'bi ené Ruwéle, ⁵ zí Olibáma nda ndíki 'bi ené Zéwusa e kí Zaláma nda kí Kóra. Ga gére née ìrì wotí Ésawu ga bi ndikiní yée zía simi Kanána ní. ⁶ Gí ore, zí Ésawu 'dí'bi me'bené e, wotíne e, nyíne e, kí 'yì ga bi gí do kacíne ní, bangá ené e kí ngítì géyì éyì 'bi 'be 'bi ené e bi ndíki yée simi Kanána ní mbá do ómúne ndéré ndìşinè gbála gí do bi bi Yakóbo ni doa ní. ⁷ Omù kóo gí zía bi bi ndìşiní ndìşì doa kí Yakóbo e ní, eye lolu kóo gí royé gbengárá wá. Bangá eyé e etrìní nda kóo go kíngaya. ⁸ Née ní zí Ésawu bi ndìşiní kpá ndólo wo Edómo ní ómúne ndéré ndìşinè simi kángá bi do bi ekjekj bi simi Seyíra ní.

⁹ Ba ledre gí ro Ésawu bulúndu 'yì ga bi ndìşiní ndólo yée Edómo e bi simi kángá bi do bi ekjekj simi Seyíra ní. ¹⁰ Ga ba ní ìrì wotí Ésawu e. Ésawu e ndikiní Elifáza kí me'bené bi Áda ní, zí me'bea bi Basimáta ní ndíki 'bi ené Ruwéle. ¹¹ Wotí Elifáza ga bi ndíki yée ní niyí Temána e, Ómara e, Zéfo e, Gatáma e, nda kí Kenáza. ¹² Zí Ésawu e kpá ndiki ngítì owù kí ìrìné Elifáza bi ni 'bù Amaléka kí 'berìné bi Timáni ní. Ga gére née ìrì bulúndu Ésawu e bi gí simi me'bea bi Áda ní. ¹³ Wotí Ésawu bi ndikiní wo kí Basimáta kí ìrìné Ruwéle ní, ndiki 'bi ené Náta e, Zéra e, Sáma e nda kí Miza. Ga gére née ìrì bulúndu Ésawu ga bi gí simi me'bea bi Basimáta ní. ¹⁴ Wotí Ésawu máa yée ga bi Olibáma nyí Ána bulúndu Zibóna ndiki yée ní, niyí 'bi eyé Zéwusa e, Zaláma e nda kí Kóra.

¹⁵ Ga gére née kóo sị do ga bi gí dongará bulúndu Ésawu e ní. Elifáza bi owúndiká 'bi Ésawu ní, ni ne 'yì bi ndikiogù mingburoko sị do ga bi kí ìrìyè Temána e, Ómara e, Zéfo e, Kenáza e, ¹⁶ Kóra e, Gatáma e kí Amaléka e ní. Née kóo mbá sị do bi Elifáza ndiki yée simi Edómo ní. Niyí bulúndu Ésawu bi tetéye ni Áda ní. ¹⁷ Bulúndu Ésawu ga bi gí simi wotí a bi Ruwéle ní, niyí 'bi eyé sị do ga bi kí ìrìyè Náta e, Zéra e, Sáma e kí Miza e ní. Sị do máa ga gére née Ruwéle ndikiogù yée ne simi Edómo. Niyí bulúndu Ésawu bi tetéye ni Basimáta ní. ¹⁸ Wotí Ésawu bi ndiki wo kí me'bené bi Olibáma ní, ndikiogù 'bi ené sị do ga bi kí ìrìyè Zéwusa e, Zaláma e kí Kóra e ní. Ga gére née sị do ga bi gí simi me'be Ésawu bi Olibáma nyí Ána ní.

¹⁹ Ga gére née ìrì bulúndu Ésawu bi ndìşiní ndólo yée Edómo ní. Niyí kóo mbá mingburoko sị do gí simi kufú yée née.

²⁰ Ga ba ìrì wotí Seyíra* 'yì 'bi Órì bi niyí ye mizefi 'yì ga bi kóo ndìşiní ndìşì simi Edómo ore 'desj ní. Ìrìyè ni, Lotána, Şubúla, Zibóna, Ána, ²¹ Disóna, Ezére e nda kí Disána. Wotí Seyíra ga gére née niyí kóo ye sị do 'yì 'bi Órì e. ²² Wotí Seyíra bi kí ìrìné Lotána ndiki 'bi ené kóo Órì e kí Omámu. Timáni ni 'bi ené lémì Lotána. ²³ Wotí máa wo bi kí ìrìné Şubúla ní, ndikiogù 'bi ené kóo Alavána, Manáta, Ebála, Séfo e nda kí Onáma. ²⁴ Ngítì wotí Seyíra bi kí ìrìné Zibóna ní, ndiki 'bi ené Ayá e kí Ána. Ána utúogù kóo do ngburu bi iní a ìrì miişrì simi bi ndìşì ndéré kí dongí ga bi 'bi 'buné simi súwú ánu éyì ní. ²⁵ Wotí Seyíra máa wo bi kí ìrìné Ána ní, ndiki kóo Disóna e kí Olibáma. ²⁶ Wotí Seyíra máa wo bi kí

* 36:20 36:20 Seyíra: Ifiní kóo ìrì mongú 'yì Seyíra do kángá bi do bi ekjekj ní. Nda gí 'dá'ba zí bulúndu Ésawu e nda ifi ìrì bi máa née Edómo.

irjné Disóna ní, ndiki kóo Emadána, Esebána, Isarána nda kí Keráni. ²⁷ Zí wotja bi Ezére ní, ndiki 'bi ené Bilána, Zavána e kí Akána. ²⁸ Wotj Seyíra máa wo bi kí irjné Disána ní, ndiki Úza e kí Arána. ²⁹ Ga gére née sị do 'yí ga bi 'bi Orj e ní, Lotána, Şubúla, Zibóna nda kí Ána, ³⁰ Disóna, Ezére e kí Disána. Wotj Seyíra ga gére née niyí kóo ye ngére kací sị doyé ga gére née simi káńgá 'bi Seyíra ore.

Mingburoko ngére ga bi 'bi Edómo

³¹ Ba irj mingburoko ngére ga bi kóo 'di'biní bi do ndjisyé do kúfú 'yí ga bi 'bi Edómo ní mbá 'dá'dá gi zí mingburoko ngére ga bi 'bi Isiréle ní. ³² Mizefj mongú ngére 'bi Edómo bi 'yí e otoní wo ní, ni Béla wotj Biyóra bi mongú gara ené ni gara bi kí irjné Dinába ní. ³³ Simi bi Béla uyu ní, zí Zobába wotj Zéra 'yí 'bi Buzóra 'dí'bi bi kací a káa do mongú ngére. ³⁴ Simi bi Zobába uyu ní, zí Usáma bi gi simi káńgá 'bi 'yí 'bi Temána ní 'dí'bi bi kací a káa do mongú ngére. ³⁵ Simi bi Usáma uyu ní, zí Adáda wotj Bedáda 'yí 'bi Avíti 'dí'bi bi kací a káa do mongú ngére. Adáda mengjini kóo okó kí Mjdiyáni e simi káńgá 'bi Muwába zía rómo komoyé cú. ³⁶ Simi bi Adáda uyu ní, zí Samála 'yí 'bi Masaréka 'dí'bi bi kací a káa do mongú ngére. ³⁷ Simi bi Samála uyu ní, zí Sáwula 'yí 'bi Rebóta gbóo kí ngburu bi Efaráta ní 'dí'bi bi kací a káa do mongú ngére. ³⁸ Simi bi Sáwula uyu ní, zí Balanána wotj Akóbo 'dí'bi bi kací a káa do mongú ngére. ³⁹ Simi bi Balanána wotj Akóbo uyu ní, zí Adára 'yí 'bi gara bi Péwu ní 'dí'bi bi kací a káa do mongú ngére. Irj me'bea kóo Metabéle nyí Matírída bi kí irj nyjne Mezába ní.

⁴⁰ Ba irj kúfú 'yí ga bi Ésawu ndiki ogu yéé ní. Irjyé ni Timína e, Aláva e, Yetéte e, ⁴¹ Olibáma, Éla, Pinóna, ⁴² Kenáza, Temána, Mibizára, ⁴³ Magadiyéle e kí Yiráma. Ga gére née mbá irj sị do 'yí ga bi kóo niyí mingburoko sị do simi Edómo ní. Ifjini irj ga gére née kací káńgá bi ndjjsini ndjjsi simiyé ní.

Ésawu ndiki ogu sị do 'yí 'bi Edómo e mbá ne.

37

Yoséfa 'du'duru

¹ Yakóbo nderé ndjjsi kóo simi káńgá bi Kanána kí'dí bi kóo 'bua ndjjsini ní.

² Ba ledre gi ro Yakóbo.

Simi bi Yoséfa ni kóo go owúphirangá simibi ené ni go sokó doa jnyj doa gbre ní, zíye kóo ndjjsiyé kí mingburoko lúnduné e ndjjsi 'bá'bá bangá 'bi 'buyé. Lúnduga ga gére née kóo wotj me'be 'buyé ga bi Bıla e kí Zilifa ní. Zí Yoséfa óguné ljkpj bisinyí ledre ga bi ndjjsini méngj royé íri ní mbá zí 'buyé.

³ Yakóbo otofofú kóo yí ené 'bú Yoséfa go rómo do ngíti géyí wotjne e mbá, gi zía ndikini kóo Yoséfa zía simi bi ni kóo go ngokoné ní. Zía 'dí'bi bongó bi kí bilámá tífine ní í'bí a zí Yoséfa ndjjsi ésj a. ⁴ Simi bi lúnduga owoní kídí 'buyé oto 'bú Yoséfa go rómo doyé mbá ní, zí 'bú Yoséfa nzúlúne doyé, zíye óto bisinyí mimbé'deyé roa, odroni lolu bilámá ódro zía wá.

⁵ Simi ngíti ndjjsi zí Yoséfa 'du'duru, simi bi ljkpj 'duru née zí lúnduné e ní, zí 'bua nzúlú tátá roné doyé nda 'dá'dá. ⁶ Zía úku ledre zíye kídí,

“Úwúsé aka 'duru bi má'dúru ba. ⁷ Má'dú'duru, azé ndiṣi ódó kére yáká. 'Diya káa ní zí kuṛu'bu kére bi máódó ní ñnyíóguné tóroné cì 'dága, zí kuṛu'bu kére esé e yóko royé gbaá dongá kuṛu'bu kére amá zíye ótú doyé zía bi.”

⁸ Zí lúnduga úku ledre zía kídí, “Simi sómú ledre eyí ní ìlì ídì káa do mongú ngére zí roko'buyí ídìné dozé?” Zí 'bú Yoséfa nzúlúne doyé kángaya gí zí 'duru bi 'duru kí ledre bi uku wo ní.

⁹ Gí ore zí Yoséfa kpá 'dúru ngíti 'duru, zía úku ledre zí lúnduné e kídí, “Má'dúru kpá ngíti 'duru go. 'Duru máa wo ba ni 'bi ené, zí kadra e kí éfé nda kele e sokó doa kíé'do ndiṣiyé útúóguyé bi zíma.”

¹⁰ Simi bi líkpí 'duru née zí 'buné kpá zí lúnduné e ní, zí 'bua úku ledre zía o'buòbu kídí, “'Duru máa bi 'dúru née lárá 'duru 'di? Sómú 'bi eyí yá mbágyí kíma kí lúnduyí e azé ógú ótú dozé bi do káṅgá kó'dúyí?” ¹¹ Zí lúndu Yoséfa e óto ledre née simiyé roa, tí lá 'bua bandá kóo ledre née simi sómú ledre ené.

Lúndu Yoséfa e uguoyóní wo zí 'yì 'bi Ízibiti

¹² Kadra kíé'do zí lúndu Yoséfa e 'dí'bi bangá 'bi 'buyé ndéré kíye do bi éyí miánu gbóo kí Sekéme, ¹³ zí Isiréle úku ledre zí Yoséfa kídí, “Káa zí bi owo bú, lúnduyí e nderéni go kí bangá e do bi éyí miánu gbóo kí Sekéme ní, ógú mu, máli kása yí zíye írí.”

Zí Yoséfa úkulúgu ledre zía kídí, “Bilámáne.”

¹⁴ Née ní zí 'bua úku ledre zía kídí, “Ndére mu lúru lúnduyí e kí bangá ga gére née togú niyí mbá bilámáye yá zíyí ndá'baóguyí kí ledreyé zíma.” Zía kásaókpo wo gí do bi bi ndiṣiní doa simi 'bululu Éborono ní ndéré lúru lúnduné e.

Simi bi Yoséfa ogú simi Sekéme ní, ¹⁵ zí ngíti o'do ndíki wo kí gámá ló'bo roné simi káṅgá née ore, zía ndú'yú Yoséfa kídí, “Ndiṣi gámásó'do 'di?”

¹⁶ Zí Yoséfa úkulúgu ledre zía kídí, “Mándiṣi gámásó'do lúndumá e. Útúásá go 'dódo bi bi bangá eyé e ndiṣiní ánu éyí doa ní zíma?”

¹⁷ Zí o'do née úkulúgu ledre zía kídí, “Omúní yí eyé gí ona go. Máúwú ledre gí tarayé kídí, 'Nderézé mu simi Dotána.’ ”

Née ní zí Yoséfa ndéréne lódú kací lúnduné e, zía ndéré ndíki yéé gbóo kí Dotána. ¹⁸ Zí lúnduga lúru ndíki wo gí gbála, 'dá'dá gí zía kí óguné zíye, zíye ndómo tarayé gí ro zíye úfuoyó wo.

¹⁹ Zíye úku ledre dengbiye kídí, “'Yì 'duru ba ni gí 'dáa go ógú. ²⁰ Ogú girí mu, zíze úfu wo zíze ónzóoto umbu a simi ngúru kuṛú gu 'dawú ga ba. Zíze úku a kídí bangá sinyí 'di'bi wo go, ánuónzó wo go. Zíze aka ówo éyí bi ni ólúogú gí simi 'duru ené máa née ní ní.”

²¹ Simi bi Rúbene uwú ledre née kenée ní, zía sómú só'do misi'di bi née ni yómo Yoséfa doa gí zíye ní. Zía úku ledre zíye kídí, “Ndazé úfu wo wá. ²² Ndazé 'dí'biógú sáma a kpá wá. 'Di'bizé lá wo zíze úcu wo simi kuṛú gu 'dawú ga ba simi súwú ona, tí lá ndazé méngí bisinyí ledre kíe wá.” Rúbene uku kóo ledre née kenée gí ro yómo wo gí zíye gí ro zíne 'dí'bi wo ndá'ba kíe zí 'buné.

²³ Née ní, simi bi Yoséfa ogú ndíki lúnduné e ní, zíye útú 'dí'bi wo í'diógu bilámá bongó ené bi kí bilámá tífine ní gí roa 'dá'ba, ²⁴ zíye 'dí'bi wo ndéré

kíe úcṣu wo simi kuṛú gu 'dawú. Simi sɛ̀ndí kadra nées iní ndaá kóo simi gu 'dawú nées wá.

²⁵ Simi bi nda'baluguní royé go ndísiyé bi ánu éyí ní, zíye lúrúndíkí 'yí ga bi kí sù doyé Isiméle e ní kí óguyé gí simi Gíldí. Imbíní kóo kágá ga bi kí bilámá ndonyoyé kí ngítí géyí bilámá éyí mindonyo e do gémele eyé ndéré kíe úgúóyó yée simi Ízibiti.

²⁶ Zí Zúda úku ledre zí lúnduné e kídí, “Togú ufuzé lúnduzé zíze ótoécí ledre umbu a ní, éyí bi azé ówo a gí simi a ní 'dí? ²⁷ Togú lá máa yá, idízé úgúóyó wo zí 'yí 'bi Isiméle e gí zí wo bi azé méngí bisinyí ledre kíe ní. Ówosé bú, ni lúnduzé, mbigí sanáze kpá sámazé.” Zí lúnduga ngúngu a.

²⁸ Nées ní simi bi 'yí 'bi Isiméle ga bi gí simi Mídiyáni oguní ní, zí lúndu Yoséfa e lálaógú wo gí simi gu 'dawú do úgúóyó wo kí komo késí cì kéré a zí 'yí 'bi Isiméle ga gére nées, zíye 'dí'bi wo ókpó kíe simi Ízibiti.

²⁹ Simi bi Rúbene nda'balugu roné do gu 'dawú íri ní, ni lúrú bi káa ní Yoséfa ndaá lolu wá, zía lófo bongó gí roné gí zí simikesí. ³⁰ Zía nda'balugu roné úku ledre zí lúnduné e kídí, “Owú ba ndaá 'bi ené lolu íri wá. Mááyí méngí goó 'dí?”

³¹ Gí do kací nées ní, zíye óngóonzó ina do 'dí'bi bilámá bongó bi kí tífíne kací Yoséfa nées ní ló'dó a simi sáma ina nées. ³² Zíye 'dí'bi bongó nées nda'ba kíe zí 'búyé. Zíye úku ledre kídí, “Owozé bongó ba bi. Lúrú yéme aka za kpó kpó kpó nées ndaá bongó 'bi wotíyí wá?”

³³ Zía ówo bongó nées tí kóró zía úku ledre kídí, “Ba tí bongó 'bi wotíma. Bangá sinyí ufu wo go do ánuonzó a. Ma'díi lófo bayi Yoséfa go kúří kúří.”

³⁴ Gí ore zí Yakóbo lófo bongó bi roné ní za mbá 'dá'ba, do 'dí'bi nzenze bongó ésj a roné ini wotíne kíe kí tú'dú sílì e. ³⁵ Zí wotíga kí nyíga óguyé mbá zía gí ro ìdrí mímbe'dea, tí lá zía ásiné ili ené do ìdrí mímbe'dené wá. Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Mááyí ini wotíma nées gí simi bi mááyí úyu zíma ólúma simi kángá ní.” Nées ní zí Yakóbo ndísiné ini wotíne nées tí kenée.

³⁶ Simi ledre nées ní, zí 'yí 'bi Mídiyáni ga gére nées úgúóyó Yoséfa simi Ízibiti ore zí Potifá manda 'dá'dá 'bi 'yí 'bi moko e 'be 'bi mongú ngére.

38

Zúda e kí Tamára

¹ Simi sɛ̀ndí kadra máa bi kóo nées ní, zí Zúda ómúne ótoómo lúnduné e ndéré ndísiné simi gara bi Adulúma ní cigí 'be 'bi o'do bi kí ìříné Íra ní.

² Simi bi ni íri ní, zí Zúda ówo owúkára nyí ngiti o'do kí ìříné Súwa gí simi nyí Kanána e. Zía ófú wo zíye ndísiyé kéne, ³ zí owúkára nées ídine kí siminé do ndíkíogú owú'o'do do ìří ìřia Éra. ⁴ Zí kára nées kpá ídine kí siminé zía ndíkí owú'o'do do ìří ìřia Onána. ⁵ Zía kpá ndíkí ngítí owú'o'do do ìří ìřia Séla. Arání kóo wo simi bi Yúda e niyí simi gara bi Kezibi ní.

⁶ Simi bi Éra owúndíká 'bi Zúda ngboró ógu go káa do ya'dá 'yí ní, zí Zúda ófú kára zía kí ìříné Tamára. ⁷ Tí lá Éra, owúndíká 'bi Zúda ni yí ené bisinyí 'yí do komo Lomo. Nées ní zí Ngére Lomo úfu wo. ⁸ Gí ore zí Zúda úku ledre zí Onána, “Dí'bi lúmúyí nées zíyí ndísiyí kíe káa do kára zise ndíkí owú e kéne simi lafa 'bi lúnduyí.”

⁹ Tí lá Onána owo bú kídí owú ga bi yée niyí ndíki yée kéne ní ndaní eyé owú 'bi ené wá. Simi bi ni go ndìṣì kí kára umbu bi kací lúnduné nées ní, zía ndìṣì ndé'yí ené bi káa bi nées ni óto owú simi a zía ndíki a simi lafa 'bi lúnduné. ¹⁰ Ledre bi kóo ndìṣì méngì a nées ni kóo mongú bisinyí ledre do komo Ngére Lomo. Zí Lomo kpá úfuóyó wo.

¹¹ Gi ore zí Zúda úku ledre zí Tamára kára 'bi owú 'bi ené kídí, "Ndá'ba aka mu ndìṣì káa do kára umbu 'be 'bi 'buyí gí togú Séla ngboró ogú go káa do ya'dá 'yì." Somú 'bi ené ya, "Séla ni go kpá ógú úyu cé káa zí 'bi lúnduné e ní." Nées ní zí Tamára ndá'balúgu roné 'be 'buné.

¹² Gi do kací tǔ'dú simibi e zí me'be Zúda nyí Súwa úyuné. Simi bi Zúda ini me'bené, lerí ùkú nda gi roa go ní, zíye ìnyiyé ndéréye simi Timána kí ezegámá Íra 'yì 'bi Adulúma zí ya'dá ga bi kóo ndìṣìní ólo kálá kábìrìkì ené e ní.

¹³ Simi bi ukuní ledre zí Tamára kídí, "Teteyi ya'dá 'yì ìnyì go gi ro ndéré simi Timána ólo kálá kábìrìkì ené e ní," ¹⁴ zía í'díoyó bongó bi ndìṣì èṣì a 'bi kára umbu ní gi roné 'dá'ba. Zía 'dí'bi bilámá mbílí bongó ló'bu a roné, doné e kí simi komoné mbá gi ro zíne ídine kpí. Zía ndéré ndìṣìné tara misì'di bi ndìṣì ólú simi Enayíma do misì'di bi ndìṣì ndéré simi Timána ní. Owoyeme bú bilámáne kídí, abú bi Séla ngboró ogú go káa do ya'dá 'yì ní, iliní eyé í'bi nées zía káa do me'bea wá.

¹⁵ Simi bi Zúda lurúndiki wo ní, zía sómú a kídí nées kára bi ndìṣì gámá kací ya'dá e faa ní, gi zía lo'bu'dutù simi komoné go. ¹⁶ Owo ené bi kídí nées kára 'bi owú 'bi ené ní wá. Zía ndéréne zía dogboṣu misì'di íri do úku ledre zía kídí, "Ógú mu zíze ndìṣìzé kéyì káa kára kí o'do."

Zí Tamára ndú'yú wo kídí, "Áyí í'bi zíma 'di gi ro zíze ndìṣì kéyì?"

¹⁷ Zí Zúda úkulúgu ledre zía kídí, "Mááyí kása owú ina gi dongará ina amá e zíyì."

Zí Tamára ndú'yú wo kídí, "Útúásá go ótoómo éyí zíma ona bi zía 'dódo a kídí ma'díí áyí kása ina ní?"

¹⁸ Zía úkulúgu ledre zí Tamára kídí, "Éyí bi íli zíma í'bi a zíyì ní 'di?"

Zí Tamára úkulúgu ledre zía kídí, "Ngo'di bi ro sǐlyì kí nyari bi goyí nées kpá kí ngbángbá bi do sǐlyì nées." Zía ìnyìné í'bi éyì ga gére nées zía, zíye ndìṣìyé kéne. Zía geré óto owú simi a. ¹⁹ Zí Tamára ndá'bané 'be, zía í'díogú bilámá mbílí bongó bi lo'bu roné ní do èsílúgu bongó 'bi kará umbu e roné.

²⁰ Simi sǐndǐ kadra máa nées ní, zí Zúda kása owú ina do sǐlì ezegámáne bi 'yì 'bi Adulúma zía ndéré kie zí kára nées gi ro zía 'dí'bilúgu éyí ené ga bi zía íri ní, tí lá ogundiki ené wo do biné nées wá. ²¹ Zía ndú'yú 'yì ga bi ndìṣìní ndìṣì ore ní kídí, "Kára bi tara misì'di bi ndìṣì ólú simi Enayíma ona bi ndìṣì gámá kací ya'dá e faa* ba ni 'da?"

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Kára ndaá 'bi ené ona bi ndìṣì gámá kací ya'dá e faa ní wá."

²² Nées ní zía ndá'balúgu roné úku a zí Zúda kídí, "Máówo amá wo wá. 'Yì ga bi ndìṣìní ndìṣì ore ní ukuní yaá, 'Kára ndaá 'bi ené kú ore bi ndìṣì gámá kací ya'dá e faa ní wá.' "

* **38:21** 38:21 Kára bi ndìṣì gámá kací ya'dá e faa ní: Kací ondú 'bi 'yì 'bi Kanána e, ni miútúásáne zí kára umbu zía ndìṣìné kí tǔ'dú ya'dá e gi ro zía ndíki owú e simi lafa 'bi ya'dá 'bi ené bi uyu ní.

²³ Zí Zúda úku ledre kídí, “Éyí ga gére née idí mu zía, káa bi azé idí káa zí éyí kugú 'bi 'yì e. També mákása tí owú ina go zía, tí lá bi ngára ndíki wo wá ní.”

²⁴ Gí do kací éfé ota zí ngítí 'yì úku ledre zí Zúda kídí, “Tamára kára 'bi owú 'bi éyí luyú ledre go ndíṣí gámáne kací ya'dá e faa, gí zí kéyí née ní ní go kí owú siminé.”

Simi bi Yúda uwú ledre née ní, zía úku ledre kídí, “Idíní 'dí'bi Tamára do ónzó a ku pho'du zía áráónzó roné 'dá'ba.”

²⁵ Simi bi 'dí'biní wo go ndéré kie ní, zía kákasa zí teténe ya'dá 'yì. Zía úku ledre kídí, “Owú bi simimá ba múnjí éyí ga ba oto ne. Lúru aka ngo'di, nyari kí ngbángbá ga ba, ówo múnjí a bú?”

²⁶ Zúda áyí lúru bí káa ní, gbó ro éyí ené e, zía úku ledre kídí, “Ledre ené ní ma'díí, málúyú ledre máa gí zía máí'bí amá Tamára zí wotíjma Séla wá.” Gí do kací ledre née ní ndíṣíní lolu kéne káa do kára kí o'do wá.

²⁷ Simi bi sɛndí kadra utúasá go gí ro zía áráne ní, zía áráogú owú tonjo e mbá ya'dá e. ²⁸ Simi bi ní árá ní, zí ngúrúyé éṣíogú sɛlíné sága zí kára bi ndíṣí árá do sɛlì a née 'dí'bi bikesí ká'dá bongó ódó a ro sɛlì. Zí kára née úku ledre kídí, “Wo ba aráutune.” ²⁹ Tí lá simi bí lalalugu sɛlíné ní, zí lúndua geré olúogú ené. Zí kára née úku ledre kídí, “Née ní go misí'di bi 'déwe phútrú zíyí aráyí doa ní.” Nda née ní do ífí ìrja Peréze.†

³⁰ Zí lúndua bi odóní bikesí ká'dá bongó ro sɛlì áráne do ífí ìrja Zéra.‡

39

Yoséfa asi gí zí me'be Potifá

¹ Simi sɛndí kadra máa bi kóo née nderéokpóní kí Yoséfa go simi Ízibiti. Zí Potifá ngúru mongú 'yì bi do 'yì óndó bi ga bi 'be 'bi mongú ngére ní, úgú wo gí zí 'yì 'bi Isiméle ga gére née do ndá'bané kie 'be.

² Ngére Lomo ní kóo kí Yoséfa zía óto wo zí moko ené ídíné bilámáne kíngaya simi mindíṣí a bi 'be 'bi mongú 'yì ené bi 'yì 'bi Ízibiti ní. ³ Simi bi mongú 'yì ené bi 'yì 'bi Ízibiti owo yaá Ngére Lomo ní kí Yoséfa, i'bí roko'bù zía ne zí moko ené ndíṣí ndéréne mbá bilámáne ní, ⁴ zí ledre 'bi Yoséfa émené komo Potifá kíngaya zía gélé Yoséfa káa do bilámá 'yì 'bi moko ené. Zí Potifá óto Yoséfa káa do 'yì lúru bi kací 'be 'bi ené, zía kpá ótoómo éyí sɛlíné e mbá zí Yoséfa ndíṣí lúru bi kací a ne. ⁵ Gí simi sɛndí kadra bi oto Yoséfa káa do 'yì lúru bi kací 'be 'bi ené, kpá kí éyí sɛlíné e mbá ní, zí Ngére Lomo i'bí úndru simi éyí ga bi 'yì 'bi Ízibiti ní gí zí Yoséfa. Lomo i'bí kóo úndru simi éyí ga bi 'bi Potifá ní mbá. Éyí máa yée ga bi 'be kí yée ga bi yáká ní. ⁶ Née ní zía ótoómo Yoséfa ndíṣíné lúru bi kací éyí ené e mbá ne. Potifá somú ené lolu ledre éyí ga gére née wá, nda lá dūyí ledre éyí bi gí ro zine ánu a ní.

Yoséfa ní kóo bilámá owúphirangá kí lámá roné, ⁷ gí zí kéyí née ní, zí me'be mongú 'yì ené óto 'bú Yoséfa doné zía úku ledre zí Yoséfa kídí, “Máílí zize kótrú bi 'dú'du kéyí.”

⁸ Zí Yoséfa ási ené. Zía úku ledre zí kára née kídí, “Lúru aka mongú 'yì amá somú ené ledre éyí ga bi 'be ba mbá wá, zía ótoómo éyí ga gére

† 38:29 38:29 Peréze: Ìrj ba kí tara Èbere ini ledre simi a kídí, “déwe phútrú.” ‡ 38:30 38:30 Zéra: Ini ledre gí simi ìrj bi Zéra ba kídí bikesíne.

née mbá zíma ndiṣi lúru bi kacíye. ⁹ 'Yi ndáa 'be ona bi romo gi domá ní wá. Mongú 'yi amá asi kí kébí éyí kíé'do káa gi zíma wá, lá duú yi gi zí bi áyí me'bea ní. Mááyí méngi bisinyí ledre née zíma lúyúma ro Lomo kenée lará káa be 'di?' ¹⁰ Abú bi ndiṣi úku ledre née zí Yoséfa kací kadra mbá ní, zía ásiné, kotruni bi 'dú'du kéne wá, ndiṣi gbawá cígi a.

¹¹ Kadra kíé'do, Yoséfa ndéré go 'diçi méngi moko ené káa zí bi lengbe ní. 'Yi 'bi moko ga bi 'be ore ní ndani mbá wá. ¹² Zí me'be Potifá olúne kací a íri zía útúne ti ro bongó 'bi Yoséfa lála do úku ledre zía kídí, "Ógu mu ndiṣi kíma." Tí lá zí Yoséfa ótoómo bongó née çiği do sîlîa do gbúgbuóguné sága.

¹³ Simi bi lúru kídí Yoséfa otoómo bongó ené go çiği do sîlîne gbúgbuogu go sága ní, ¹⁴ zía ndólo 'yi moko ené ga bi ore ní. Zía úku ledre zíye kídí, "Lúrúsé aka, 'yi 'bi Ébere bi 'di'bioguní wo zíze 'be ona ba, ogú gi ro zía ndiṣiné úku zée. Olú lodú gáa kacíma 'diçi áyíne gi ro ngáka máa, bi zíma mbúmbúdu ba. ¹⁵ Simi bi uwú domá kí mbúmbúdu gi ro zí 'yi e óguyé sáká máa ní, zía ótoómo bongó ené cigíma do gbúgbuóguné sága."

¹⁶ Zí me'be Potifá bándá bongó 'bi Yoséfa cigíne ore gi zí mongú 'yi 'bi Yoséfa ndá'baóguné 'be. ¹⁷ Gi ore zí kára née 'di'bi ledre née líkpí a zí o'do 'bi ené. "'Yi 'bi Ébere bi 'di'bioguní wo zíze 'be ona ba olú lodú gáa kacíma 'diçi ona gi ro ngáka máa. ¹⁸ Tí lá simi bi mámbúmbúdu gi ro zí 'yi e ngásáóguyé sáká máa ní, zía ótoómo bongó ené cigíma do gbúgbuóguné sága."

¹⁹ Simi bi mongú 'yi ené uwú ledre bi me'bea líkpí zía, ya "Née ledre bi 'yi 'bi moko eyí méngi kíma ní," zí ledre née útúne simia 'duo káa zí pho'du ní. ²⁰ Zí mongú 'yi 'bi Yoséfa 'di'bi wo ónzó a simi sígini kí'dí bi ndiṣiní bándá 'yi ga bi 'di'biní yée mi'dí'bi 'be 'bi mongú ngére ní.

Tí lá simi bi kóo Yoséfa ni simi sígini ní, ²¹ Ngére Lomo ni kóo bo kíe. Zía ówo ledre kí Yoséfa zí ledre ené óto 'yi ga bi ndiṣiní lúru bi kací sígini ore ní mbá ídiye kí rokinyi kíe. ²² Née ní zí 'yi lúru bi kací sígini óto Yoséfa káa do manda 'dá'dá zí 'yi ga bi niyí mi'dí'biyé simi sígini ore ní, zía kpá ndiṣiné lúru bi kací éyí ga bi ore ní mbá. ²³ 'Yi lúru bi kací sígini otoní eyé sómú ledre kíngaya gi ro éyí ga bi Yoséfa ndiṣi lúru bi kacíye ní wá, gi zía Ngére Lomo ni kóo bo kíe zí moko ené ndiṣi ndéréne 'dá'dá.

40

Yoséfa ukuogu ini ledre gi simi 'duru

¹ Gi do kací ledre ga gére ní, zí 'yi í'bí le'yi e kí ezené 'yi ó'bó ambata zí mongú ngére 'bi Ízibiti, méngi ledre bi emengú ní do komo mongú 'yi eyé mongú ngére 'bi Ízibiti. ² Zí mimbé'de ngére née ési ne ro 'yi 'bi moko ené ga bi gbre née bisinyíne kíngaya, ³ zía 'di'bi yée ónzó yée simi sígini 'be 'bi mongú 'yi lúru bi do 'yi óndó bi ga bi 'be 'bi mongú ngére ore kí'dí bi ónzóni Yoséfa simi sígini ní. ⁴ Zí mongú 'yi bi ndiṣi lúru bi do 'yi óndó bi e ní í'bí yée zí Yoséfa ndiṣi lúru bi kacíye.

Gi do kací bi ndiṣiní ore go kí tú'dú sîlî e ní, ⁵ simi ngíti ndulú zí ya'dá ga bi otoní yée simi sígini ba, 'yi í'bí le'yi kí 'yi ó'bó ambata zí mongú ngére 'bi Ízibiti 'dú'duru. 'Duru máa ga gére née niyí mbá kí ini ledre e simiyé kpí kpí kpí.

⁶ Simi bi Yoséfa ogu zíye kí phiyí a née ní, zía ndíki yée kí ndísi sómú ledre kí mongú lerí. ⁷ Zía ndú'yú mĩnguroko 'yí moko 'bi mongú ngére ga bi niyí kéye simi sígĩni née ní kídí, "Ledre máa káa be 'di bi ndísisé karaba mbá kí lerí ní?"

⁸ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Zée gbrenará 'duru'z' 'duru e, tí lá 'yí bi zía úkuógu ini ledre gi simiyé zize ní ndaa."

Zí Yoséfa úkulúgu ledre zíye kídí, "Lomo ni útúásá úkuógu ini ledre gi simi 'duru née ne. Líkpísé aka 'duru esé ma'dáa zíma."

⁹ Née ní zí mongú 'yí máa wo bi 'bi ené 'yí í'bí le'yí zí mongú ngéré ní líkpí 'duru ené zí Yoséfa kídí, "Má'dúru mongú kókó kóró kí tóro kó'dúma, ¹⁰ kóró máa née ní ni kí mĩngarasáne e ota. Simi bi mbília tonó ú'bu ní, zía súrúne do ánáógu bikesí miánáne. ¹¹ Mááyí kenée kí kó'do le'yí kóró 'bi mongú ngére do sílĩma. Zíma 'dí'bi bikesí miáná née lúru a simi kó'do 'bi mongú ngére zíma 'dí'bi a í'bí a zía."

¹² Zí Yoséfa úku ledre zía kídí, "Ini ledre gi simi 'duru née ni káa, mĩngarasá kóró ga bi ota née niyí sílĩ e ota. ¹³ Simi sílĩ ota mongú ngére ni 'dí'biógu yíi gi simi sígĩni zía ótolúgu yíi do bi moko eyí káa zí bi kóo 'dá'dá ní. Nda née ní zíyí ndísiyí í'bí le'yí kóró ené zía cé káa zí bi kóo ndísi méngí a zía bilámáne ní. ¹⁴ Karanée simi bi ledre e emení go zíyí ní, ídí sómúndíki ledremá zíyí ówo ledre kíma zíyí kpá úkuógu ledremá zí mongú ngére zía 'dí'biógu máa gi simi sígĩni. ¹⁵ 'Yí e 'di'bioguní máa ona ye gi simi kángá ezé 'bi Èbere e kí cóngóro. Ona máméngí kpá gbawá ledre bi do útúásá ónzó máa simi sígĩni gi zía ní."

¹⁶ Simi bi mongú 'yí máa wo bi 'bi ené 'yí ó'bó ambata zí mongú ngére lurú ini ledre bi Yoséfa ukuogu ba ni miútúásáne ní, zía úku ledre zí Yoséfa kídí, "Má'dúru kpá 'duru, zíma ímbí gbété e ota kí ambata simiyé domá. ¹⁷ Gbété bi do lafúne ní, toso bilámá ambata ga bi ndísiní ó'bó yée zí mongú ngére ní ni simi a, tí lá zí solú e ndísiyé lágá yée gi simi gbété gi domá gi ore."

¹⁸ Zí Yoséfa úku ledre zía kídí, "Ini ledre gi simi 'duru née ni káa, gbété ga bi ota née ní, née sílĩ e ota. ¹⁹ Simi sílĩ ota mongú ngére ni 'dí'biógu yíi gi simi sígĩni zía íngiónzó yíi komo kágá. Zí solú e óguyé ndísi lágá umbuyí."

²⁰ Sílĩ ota gi do kací ledre née, née kóo sílĩ bi arání mongú ngére née simi a ní. Zía méngí ayĩmbi zí mĩnguroko 'yí 'bi moko ené e. Zía 'dí'biógu 'yí í'bí kó'do le'yí zíne kí 'yí ó'bó ambata zíne gi simi sígĩni. Zía óto yée kó'dú mĩnguroko 'yí moko ené e. ²¹ Zía 'dí'bilúgu 'yí í'bí kó'do le'yí zíne do bi moko, gi ro zía ndísiné í'bí le'yí zíne. ²² Tí lá zía íngiónzó 'yí ó'bó ambata cé káa zí bi Yoséfa uku zíye simi bi ukuogu ini ledre gi simi 'duru zíye ní.

²³ Abú kenée ndotó, 'yí í'bí le'yí zí mongú ngére somúndíki ené ledre Yoséfa wá. Ledre bi kóo Yoséfa uku zía ní somúligí yí ené go.

41

Mongú ngére 'bi Ízibiti 'du'duru e

¹ Gi do kací simibi e gbere, zí mongú ngére 'bi Ízibiti 'du'duru. Ni kenée mitóroné kací kó'dú mongú nguru bi Náyili ní, ² ni lúru bi káa ní, zí

mingburoko mióto íṭí e ìnyí doa gbre (7) kí bilámá sanáye rírírí olúóguyé gí simi iní ndìṣí ánu éyí dongará lómí e kenée. ³ Gí do kací yée née ní, zí ngíti géyí milárá rógbó íṭí e ìnyí do a gbre (7) kpá olúóguyé gí simi iní dongará yée ga bi gáa ba do gbúróngó kenée. ⁴ 'Diya káa ní, zí milárá rógbó íṭí ga gére née nánáonzó bilámá mióto íṭí ga bi kí sanáye rírírí née do ánuonzó yée mbá. Gí ore zí mongú ngére 'bi Ízibiti úrúne gí simi 'bí.

⁵ Zí 'bí kpá 'dí'bi ándá wo zía kpá 'dúru ándá ngíti 'duru. Simi 'duru máa née ní, zí mingburoko do kére e ìnyí doa gbre (7) mbá mụdụ kí bilámá kúfúye útúóguyé do kókó kére kǐé'do. ⁶ Gí do kací née ní, zí ngíti géyí milárá do kére e ìnyí doa gbre (7) mbá kírkála kpá útúóguyé do kókó kére kǐé'do. ⁷ Zí do kére bi kírkála ìnyí doa gbre (7) ba ulu mụdụ ga bi kí bilámá kúfúye née mbá. Gí ore zí mongú ngére 'bi Ízibiti úrúne gí simi 'bí zía ówo a kídí yí ené 'duru.

⁸ Kí phiyí a née ní, zía ndìṣíné sómú ledre née kíngaya. Née ní zía kákasa kací 'yí mála e kí 'yí 'bi komokenzì ga bi simi Ízibiti ore ní mbá. Zí mongú ngére 'bi Ízibiti lǐkpí 'duru bi 'duru wo ní zíye, tí lá 'yí bi ni úkuógu iní ledre gí simi 'duru née zía ní ndáá.

⁹ Zí 'yí í'bi le'yí úku ledre zí mongú ngére kídí, "Lúru aka simi lǐgí amá. Másómúndíki lúyú ledre amá go. ¹⁰ Simi bi kóo mimbé'deyí esí rozé kí 'yí ó'bó ambata zíyí 'dí'bi zée ónzó zée simi sígìní 'be 'bi mongú 'yí 'bi 'yí óndó bi eyí ní, ¹¹ simi kẹmbì ndulù, zize ìnyizé gbrengrá 'dú'duru, iní ledre gí simi 'duru ga gére née mbá kpí kpí kpí. ¹² Tí lá owú 'yí 'bi Ébere ni kóo bo kíze írí. Ní 'yí 'bi moko 'be 'bi mongú 'yí bi ndìṣí lúru bi do 'yí óndó bi bi 'be 'bi mongú ngére ní. Zize lǐkpí 'duru ezé e zía, zía úkuógu iní ledre gí simiyé zize. ¹³ Zí ledre ga bi uku yée zize ní mēngì roné tí kenée. Zíyí 'dí'bilúgu máa do bi moko amá káa zí bi kóo 'desì ní, zíyí ìngìonzó ngíti o'do née."

¹⁴ Née ní zí mongú ngére née kákasa kací Yoséfa do geré 'dí'biógu wo gí simi sígìní gírí 'diya. Simi bi Yoséfa olo doné zía esí bilámá bongó roné ní, zíye 'dí'bi wo ndéré kǐe kó'dú mongú ngére.

¹⁵ Zí mongú ngére úku ledre zí Yoséfa kídí, "Má'dú'duru 'yí bi zía úkuógu iní ledre gí simi a ní ndáá. Tí lá ukuní ledre gí royí ya útúásá go úkuógu iní ledre gí simi 'duru née zíma."

¹⁶ Zí Yoséfa úkulúgu ledre zí mongú ngére kídí, "Máútúásá amá úkuógu iní ledre gí simi wá, tí lá Lomo ni úkulúgu ledre kací a ne zíyí bi ni útúásá do mimbé'deyí ní."

¹⁷ Zí mongú ngére úku ledre zí Yoséfa kídí, "Má'dú'duru mááyí mitóromá do gbúróngó Náyili, ¹⁸ zí mingburoko mióto íṭí e ìnyí doa gbre (7) kí bilámá sanáye rírírí olúóguyé gí simi iní ndìṣí ánu lómí. ¹⁹ Gí do kací yée ga gére ní, zí ngíti géyí milárá rógbó íṭí e ìnyí doa gbre (7) kpá olúóguyé gí simi iní cóngó kírókóye mbá sága. Malúrúndíki aka milárá íṭí e simi Ízibiti ona kenée wá. ²⁰ Zí milárá rógbó íṭí ga bi kí cóngó kírókóye mbá sága ba ánuonzó mizefí bilámá mióto íṭí ga bi gáa kí sanáye rírírí née mbá 'dá'ba. ²¹ Tí bi gí do kací bi anuní mióto íṭí ga gére ní, 'yí útúásá úku a bi yaá mēngìni ledre go kenée ní wá. Niyí yí eyé fú lá rógbóye káa zí bi 'dá'dá ní. Gí ore zíma úrúma gí simi 'bí.

22 “Zíma kpá 'dú'duru zí mǎngburoko do kére ñnyí doa gbre mbá mụdụ kí bilámá kúfúye útụógụyé do kókó kére kǐé'do. 23 Gí do kací nées ní, zí ngítí géyí do kére ga bí ñnyí doa gbre (7) nées ídíye mbá kíríkála kúfúye ndaá kpá wá, útụógụyé do kókó kére kǐé'do. 24 Zí do kére bí kíríkála ñnyí doa gbre nées úlụ mụdụ ga bí kí bilámá kúfúye nées mbá. Zíma líkpí 'duru ba zí 'yí mála e, tí lá 'yí bí zía úkuógụ ini ledre bí gí simi 'duru nées zíma ní ndaa.”

25 Zí Yoséfa úkulúgu ledre zí mongú ngére kídí, “‘Duru ga bí gbre nées ní yí eyé lá kémbí 'duru kǐé'do. Lomo 'dodo zíyí nées ledre bí nées ní ógụ méngí a ní. 26 Bilámá mǎngburoko mióto ítú ga bí ñnyí doa gbre (7) nées ní, nées simibi ñnyí doa gbre, mụdụ ga bí ñnyí doa gbre (7) nées kpá simibi ñnyí doa gbre (7). Nées yí ené lá ledre kǐé'do kpá kémbí 'duru. 27 Milárá rógbó ítú ga bí olúoguní gí 'dá'ba ñnyí doa gbre nées kíríkála ga bí ñnyí doa gbre (7) nées ní, nées 'bí eyé mongú 'bú bí ní útú kí simibi ñnyí doa gbre (7) ní.

28 “Ngére, ledre nées ní méngí roné tí cé kenée. Lomo 'dódo ledre bí nées ní ógụ méngí a ní go zíyí. 29 Simibi ní ídí ñnyí doa gbre (7) zí éyí miánu ndísi ídíne zí 'yí e simi kǎngá 'bí Ízibiti ona mbá káa zí ku'dú ní, 30 tí lá gí do kací simibi máa yée nées ní, mongú 'bú ní ógụ útú kí simibi ñnyí doa gbre (7). 'Yí e niyí sómú lígí ledre éyí miánu bí kóo ní káa zí ku'dú simi Ízibiti ní mbá, zí 'bú ndísi léwe bí simi kǎngá 'bí Ízibiti dují ne. 31 'Yí e utúasání sómúndíki ledre éyí miánu bí kóo nées wá, gí zía 'bú bí ní ógụ útú gí do kací a nées ní ní ídí bisinyíne kǎngaya. 32 Sí ledre bí 'duru nées ógụ do mongú ngére do misí'diné gbre ní, Lomo oto yeme sómú ledre go gí roa bilámáne, Lomo ní ógụ méngí a lu'bú lolú wá.

33 “Bí ba ní ili go zí mongú ngére gélé 'yí 'bí komokenzí bí lurú bí bú simi ledre olúolú do óto wo zía lurú bí do kǎngá 'bí Ízibiti mbá. 34 Mongú ngére ídí gélé ngítí géyí mǎngburoko 'yí e zíye 'dí'bí kǐé'do gí simi ñnyí (5)* gí simi éyí miánu bí ní káa zí ku'dú simi Ízibiti ona kací simibi bí ñnyí doa gbre (7) nées mbá. 35 Ídí í'bí lorú idíní kótrụ éyí miánu ga gére nées mbá óto yée 'be 'bí mongú ngére 'bí Ízibiti zía ídíne simi gara e káa do éyí miánu. 36 Éyí miánu ga gére nées idíní bándá óto yée káa do tónógó gí ro 'yí ga bí simi kǎngá ba, zíye ndísiyé ánu a gí zí mongú 'bú bí ní ógụ útú simi Ízibiti kí simibi ñnyí doa gbre (7) ní, káa bí 'yí e niyí úyuónzó royé gí zí 'bú ke.”

37 Zí miyéme ledre nées útúásáne komo mongú ngére kí mǎngburoko 'yí 'bí moko ené e. 38 Nées ní zí mongú ngére ndú'yú 'yí 'bí moko ené e, “Azé útúásá ówo 'yí káa zí o'do ba, bí kí 'Dówú Lomo siminé ní gí 'da?”

39 Gí ore zí mongú ngére úku ledre zí Yoséfa kídí, “Káa zí bí Lomo óto yíí go zíyí ówoyéme ledre mbá bilámáne ní, ngítí 'yí bí zize gélé a bí ní 'yí komokenzí, lurú bí bú simi ledre olúolú káa zíyí ní ndaa. 40 Bí kenée ní, mááyí go ógụ óto yíí káa do 'yí lurú bí kací éyí ga bí 'be 'bí amá ona ní mbá. 'Yí ga bí simi Ízibiti ona ní niyí úwú lorú mbá gí zíyí. Lá gí zía bí mááyí mongú ngére ní 'bí amá roko'bụ ní rómo gí 'bí eyí.”

Otoní Yoséfa lurú bí kací 'yí 'bí Ízibiti

* 41:34 41:34 Éyí ga bí ní olúogú gí yáká ní, mǎngí yáká ní ifi simia ñnyí kací simibi bí ñnyí doa gbre nées mbá. Kémbí a gí simi éyí miánu bí ifi simiyé nées do í'bí a 'be 'bí mongú ngére.

41 Née ní zí mongú ngére úku ledre kídí, “Máoto yíj go káa do 'yí lúru bí do kángá 'bí Ízibiti mbá.” 42 Zí ngére née 'dí'bí ngo'di* ené bí ndíj óto kací sǐlǐne kǐe simi wáraga gí ro sǐlǐne ní esí a ro sǐlǐ Yoséfa. Zía esí bilámá mǐrǐrǐrǐ bongó roa. Do kpá í'bí nyari bí yemení gí simi dábu ní zí Yoséfa ónzó a goné. 43 Zía í'bí arabíya bí usáni ndíj lála ní zí Yoséfa bí nǐ geré do kací mǐngǐ kángá 'bí Ízibiti ní ndíj gámáne kǐe. Asikíri niyí 'bí eyé ndíj gbúrógbó kídí, “Ídísé ótoómo misi'di fúó.” Née ní zía óto Yoséfa káa do 'yí lúru bí kací kángá 'bí Ízibiti mbá.

44 Zí mongú ngére úku ledre zí Yoséfa kídí, “Máoto yíj máa kí roko'bumá 'bí mongú ngére 'bí kángá Ízibiti ba. Ledre bí úku go ní, 'yí bí nǐ óyóló'bó a ní ndaa simi Ízibiti ona mbá wá.” 45 Zí mongú ngére ócò ìrǐ do Yoséfa kídí Zefanáta Panéya. Zía í'bí Asenita nyí 'yí 'dáná éyí bí Potifára gí simi Óno ní zí Yoséfa káa do me'bea. Zí Yoséfa gámáne simi kángá 'bí Ízibiti mbá.

46 Simibi 'bí Yoséfa ní kóo cǐ kéré a do sokó (30) simi bí olú simi moko 'bí mongú ngére 'bí Ízibiti ní. Gí ro zía méngǐ moko ené, zía olúóguné gí 'be 'bí mongú ngére ndéré kí gámáne simi kángá 'bí Ízibiti za mbá. 47 Simi simibi ìnyí doa gbre (7) née ní, zí éyí miánu olúóguné kǐngaya. 48 Zí Yoséfa kótrǔ éyí miánu ga bí olúoguní simi simibi bí ìnyí doa gbre (7) née simi gara ga bí 'bí Ízibiti ní mbá do óto yée simi gbagba ga bí simi gara ga gére née. Éyí miánu ga bí olúoguní gí simi yáká ga bí gbaá dongá gara ga gére mikékerǐa mbá zía óto yée simi a ore. 49 Zí kére ga bí Yoséfa yoko yée ní ídíye rǔrǔ rǔrǔ káa zí sayi ga bí iní kotrǔ yée kó'dú mikavu ní. Éyí miánu ofu nda kóo go zía ótoómo kí ékéoto a bí gí zía bí ndáraba ndaa lolú wá.

50 “Dá'dá gí zí Mongú 'bú née kí útú ne, Asenita nyí 'yí 'dáná éyí bí Potifára gí simi Óno ndiki kóo owú go gbre zí Yoséfa. 51 Yoséfa ìfǐ ìrǐ owúndiká ené née Manási.‡ Ini Ledre gí simi a kídí, “Lomo oto máa go zima sómǐlǐgǐ ledre 'do'dó amá kí ledre 'yí amá ga bí zí babá 'be ní mbá.”

52 Ìfǐ ìrǐ gbre owú 'bí ené Efarayíma.§ Ini ledre gí simi a kídí simi 'do'dó amá mbá, “Lomo oto máa go zima étrǐmá.”

53 Zí simibi ìnyí doa gbre (7) bí kóo éyí miánu aná simi a kǐngaya simi Ízibiti ní ùkǔne. 54 Zí bizóro 'bí 'bú bí kóo Yoséfa uku ledre a ní tónóne tí káa zí bí kóo Yoséfa uku ní simi ìrǐgbére ga bí gbaá ro Ízibiti ní mbá. 'Bú nǐ tí bo ní, tí lá simi kángá 'bí Ízibiti mbá éyí miánu nǐ yí ené bo. 55 Simi bí 'yí 'bí Ízibiti e otulurúní ndonyo 'bú ní, zí 'yí e tónóye íni ini zí mongú ngére gí ro éyí miánu zíye. Zí mongú ngére úku ledre zí 'yí 'bí Ízibiti e kídí, “Ndérésé zí Yoséfa, ledre bí uku go zise ní, ídísé méngǐ wo.”

56 Simi bí 'bú aṅga nda go simi kángá 'bí Ízibiti mbá ní, zí Yoséfa úku ledre idíní mu tónó úgú kére zí 'yí 'bí Ízibiti e gí zía 'bú ní nda kóo go bisinyíne kǐngaya simi Ízibiti. 57 Zí 'yí ga bí gí simi ngíti géyí kángá e ní ndíj óguyé simi Ízibiti ndíj úgú kére gí zí Yoséfa gí zía 'bú utú kóo go bisinyíne simi kángá ga bí do sogo kángá ba mbá.

† 41:42 41:42 Ngo'di: Ngo'di bí mongú ngére í'bí zí Yoséfa ní ini ledre gí simi káa. Mongú ngére í'bí roko'bu moko zí Yoséfa méngǐ moko do bí kacíne. ‡ 41:51 41:51 Manási: Ìrǐ ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, “Máomolǐgǐ go.” § 41:52 41:52 Efarayíma: Ìrǐ ba kí tara Ébere ini ledre simi a kídí, “Ídí étrǐ miétrǐ.”

42

Lúndu Yoséfa e nderení simi Ízibiti

¹ Simi bi kóo Yakóbo úwú ledre kídí kére ni bo simi Ízibiti ní, zía úku ledre zí wotí e kídí, “Éyí bi ndìsìsè lá lúrú komosé gí roa ona ní 'dí? ² Máúwú ledre go kídí kére ni bo simi Ízibiti. Nderésé mu írì úgú kére zize káa bi azé úyu gí zí 'bú.”

³ Zí lúndu Yoséfa e sokó ìnyiyé ndéréye simi Ízibiti úgú kére. ⁴ Tí lá Yakóbo ootomo ené kóo Benzemúna owù lúndu Yoséfa zíye ndéréye kéye wá káa bi ngítì ledre ni méngì wo ke. ⁵ Née ní zí owù 'bi Yakóbo ídíye dongará 'yì ga bi kóo nderení úgú kére gí simi Ízibiti ní gí zía mongù 'bú utú kóo kpá go simi Kanána.

⁶ Yoséfa ni ne gávana 'bi kángá 'bi Ízibiti, ndìsìne úgúóyó kére zí 'yì e. Simi bi lúnduga oguní ní, zíye ótù doyé bi do kángá óto úndrua. ⁷ Simi bi oguní ní, geré zí Yoséfa ówo tosoyé kídí ga ba lúnduné e. Tí lá ili ené geré gí ro 'dódo roné zíye wá, zía ndìsì ódroné zíye fú lá bisinyíne kídí, “Ógùsé gí 'da?”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ógùzé gí simi kángá 'bi Kanána, úgú kére.”

⁸ Abú Yoséfa owo tí toso lúnduné e go yá, lúnduga owoní eyé toso a wá. ⁹ Zí Yoséfa sómùndíki 'duru kóo 'duru gí royé ní, zía úku ledre zíye kídí, “Ásé mbeze e. Ógùsé ba lúrú yéme bi bi útúásásé go ógù kí okó dozé gí doa ní.”

¹⁰ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Mongù 'yì, 'yì 'bi moko eyì e oguní úgú eyì miánu. ¹¹ Azé mbá owù 'bi kébmbì 'yì kǐé'do. Ndazé ezé mbeze e wá.”

¹² Yoséfa ya zíye ní, “Ranga, ógùsé née lúrú yéme bi bi útúásásé go ógù kí okó dozé gí doa ní.”

¹³ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ndikiní 'yì 'bi moko eyì e sokó doa gbre (12) mbá owù ya'dá e, azé mbá owù 'bi kébmbì 'bù kǐé'do, o'do máa née ndìsì ndìsì simi Kanána. Lomo 'dì'bi ngúrúzé go, wo bi owù ní ni çìkì zí 'buzé 'be.”

¹⁴ Yoséfa ya zíye ní, “Tí káa zí bi máúku ba, ásé mbeze e. ¹⁵ Mááyí ba ógù úwú ma'díi ledre bi gí rosé ní, togù ndaá, málóbù sǐndǐ ngére 'bi kángá ba go zise. Ólúógùsé gí ona wá 'búo togù owù lúndusé bi úkusé ledre a née ogù go ona. ¹⁶ Séé mbá ásé ídíáká simi sǐgǐnǐ ona. Ngúrúsé ídí mu ndéréógù kí lúndusé bi úkusé ledre a née gí ro zíma ówo a kídí ledre bi úkusé ní ni ma'díi. Togù kenée wá málóbù sǐndǐ ngére 'bi kángá ba go zise ásé mbeze e.” ¹⁷ Zía úku ledre do óto yéé mbá simi sǐgǐnǐ kí sǐlǐ ota.

¹⁸ Simi sǐlǐ ota née, zía úku ledre zíye kídí, “Mááyí kpá 'yì óto úndru Lomo. Ledre bi mááyí úku a ba, ídíse méngì a gí ro zise ómosé. ¹⁹ Togù ledre esé ni ma'díi, ídíse ótoómo ngúrúsé simi sǐgǐnǐ ona, zí ngítì se ga gére 'dí'bi kére ndéré kǐe zí 'yì esé e 'be gí zí 'bú. ²⁰ Zise 'dí'bi owù lúndusé bi úkusé ledre née girí ógù kǐe. Mááyí ówo a kídí ledre bi úkusé zíma ní ni ma'díi. Gí ore, ásé ómo ufuzé séé wá.” Zíye go ngúngu ledre née.

²¹ Zíye tónóye ódroyé dengbìye kídí, “Ma'díi ndìsìnǐ 'dó'do zée gí ro lúnduzé. Lúrúsé aka káa zí bi kóo lúnduzé ni ndìsì ìni ìni kí ngúngu roné zize gí ro trǐdríné ní, 'dùtuzé mbílize ngbúrù lerǐ a méngì zée wá. Lomo 'bí 'do'dó go rozé ba.”

²² Ngúrúyé bí kí iriné Rùbene ya zíyè ní, “Máúku kóo ledre go zise kídí ndazé méngí lúnduzé née kenée wá, úwúsé esé e wá. Sáma a nda'ba dozé ba gí zí ledre née.” ²³ Owóní eyé bí kídí Yoséfa owoyeme ledre bí yée ndísiní úku a ba bú ní wá. Gí zía togú ili go úku ledre zíyè yá, ngítí 'yí ní ógú ne óyóló'bó a simi tara bí owóní bú ní.

²⁴ Zía óyó roné gí cigíyè tónóne íni ini. Zía ndá'baógúné tónóne ódroné zíyè. Zía 'dí'bí Simiyóna gí dongaráyè do ódó wo do komoyé ore.

²⁵ Zí Yoséfa úku ledre idíní léfé kére zíyè simi kombo eyé e, késí eyé e idíní ótolúgu a zíyè do kére eyé e. Idíní kpá í'bí éyí miánu bí zíyè ndéréyè kí ánu a kací misi'di ní. Gí do kací bí mengíní ledre ga gére née go zíyè kenée ní, ²⁶ zíyè ìmbíóto éyí e do dongí eyé e yóó zíyè ndéréyè.

²⁷ Nda go do bí 'dú'du kí ndulú, zí ngúrúyè líkpí tara kombo ené gí ro 'dí'biógú éyí miánu í'bí a zí dongí ené ní, ní lúru bí káa ní, zía ndíki mírírírí késí ené otoluguní go simi kombo ené. ²⁸ Zía úku ledre zí lúnduné e kídí, “I'biluguní mírírírí késí amá go zíma, lúrúsé aka ní bí simi kombo amá ba.”

Zí mímbé'deyé 'decíné zíyè ndísiyè lángbayé zíyè úku ledre dongaráyè kídí, “Éyí bí Lomo méngí nda zíze bí káa 'dí?”

²⁹ Simi bí nderéoguní go zí 'buyé Yakóbo simi Kanána ní, zíyè líkpí ledre ga bí mengíní royé íri ní mbá zía kídí, ³⁰ “Mongú 'yí bí simi kángá 'bí Ízibiti íri née, méngí zée bisinyíne. Zía ndísiné méngí láráze káa zí éyí bí azé mbeze e simi kángá née ní ní. ³¹ Tí lá zíze ítí kangú zía kídí, ‘Azé yí ezé bilámá 'yí e. Ndazé ezé mbeze e wá. ³² 'Buzé ndíki zée sokó doa gbre (12) mbá owú ya'dá, ngúrúzé ndaá lolú wá, wo bí owú ní idiaká go çikí zí 'buzé 'be simi Kanána.”

³³ “Zía úku ledre zíze kídí, ‘Gí ro zíma ówo a kídí ásé bilámá 'yí e, idísé ótoómo ngúru lúndusé zíma ona, zise 'dí'bí éyí miánu ndéré kée zí 'yí esé e gí zí 'bú. ³⁴ Tí lá idísé 'dí'biógú lúndusé bí ambáodú née girí ógú kée zíma. Mááyí ówo a kídí ndásé mbeze e wá ásé yí esé bilámá 'yí e. Gí ore mááyí ótoómo sílma gí ro lúndusé zise ndísi gámase kí úgú éyí e simi kángá ba ona.”

³⁵ Simi bí niyí ndísi léféoyó kére gí simi kombo eyé ní, zíyè ndíki owú kombo mírírírí késí eyé e simi kombo eyé mikékerja mbá. Zí ngírí ledre née méngí yée kí 'buyé e mbá miméngí. ³⁶ Zí 'buyé Yakóbo úku ledre zíyè kídí, “Ílisé go zí owú 'bí amá e úkúyè mbá? Yoséfa ndaá lolú wá, Simiyóna ndaá lolú kpá wá, bí ba ní ílisé go kpá 'dí'bí Benzemúna. Lerí máa ní nda ídí romá go çú káa be 'dí?”

³⁷ Zí Rùbene úku ledre zí 'buyé kídí, “Babá, ídí ótoómo wo do sílma, mááyí lúru bí kací a. Togú mándá'baógú kée wá, idíní úfu owú 'bí amá e gbre do bí kací a.”

³⁸ Zí Yakóbo úkulúgu ledre kídí, “Máotoómo sílma gí ro Benzemúna zía útúne do kacise zise ndérése kéyè simi Ízibiti wá. Lúnduga uyuní go mbá idiaká go lá dúné ne. Togú zise 'dí'bí wo née zía kpá úyuné yá, née go kpá umbumá gí zía mááyí go ngoko 'yí.”

¹ 'Bú ni aka fú lá méngî 'yî e kíngaya simi káŋgá bi Kanána ní. ² Simi bi Yakóbo kí owú 'bi ené e anuonzóní kére bi kóo oguní kîe gi simi Ízibiti ní go ní, zî Yakóbo úku ledre zî wotîne e kídí, "Ndá'basé mu simi Ízibiti ndéré úgú ngíti owú yata éyî miánu zize."

³ Zî Zúda úku ledre zía kídí, "Mongú 'yî bi íri née uku kóo ledre zize o'buó'bu kídí togú ógusé kí ambáodúse wá, 'Útuásásé lúru komomá wá.'

⁴ Togú otoómo Benzemúna go zize ndéréze kéye yá, miúgu éyî miánu ni ídí zize 'diya. ⁵ Tí lá togú otoómo sílîyî gi roa wá, utúasázé ndéré wá gi zía mongú 'yî née uku kídí togú ógusé kí ambáodúse née wá, 'Útuásásé lúru komomá wá.'"

⁶ Zî Yakóbo úku ledre kídí, "Méngîsé kéyî zíma bisinyíne káa gi zî 'di, bi zise úku ledre zî o'do née íri kídí ngíti lúndusé ni bo ní?"

⁷ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "O'do née ndu'yú zée do bilámá misi'di gi ro ówo ledre bi gi do bizé kí 'yî 'be 'bi ezé e kídí, "Búsé ni bo trîdri? Ngíti lúndusé ni kpá bo?" Zíze úkulúgu ledre zía kací ndu'yú ené. Bi kenée ní azé ówo a bi kídí ní úku ledre yaá, 'Idízé ógu kí lúndusé ní' káa bi 'di?"

⁸ Zî Zúda úku ledre zî 'buyé kídí, "Ótoómo sílîyî mu gi ro owú née zize ndéréze kéye úgú éyî miánu, gi zî wo bi zée kése kí owú 'bi ezé e, azé úyu mbá gi zî 'bú ní. ⁹ Mááyí ídí máa 'yî lúru bi kací a. Áyí ndú'yú máa gi roa. Togú mándá'baógu kîe óto wo kó'dúyî wá, mááyí go máa bisinyí 'yî kíngaya gi ro ledre ené. ¹⁰ Ídí ndazé lú'bú káa zî ba wá, káa bi ndéré andázé rozé ba go kí'dí gbre."

¹¹ Zî 'buyé Yakóbo úku ledre zíye kídí, "Togú kenée yá, ídísé méngî ledre ba. Ídísé 'dí'bi ngíti géyî bilámá éyî ga bi gi simi káŋgá ba gi ona simi kombo esé e ndéré í'bí a zî o'do née káa do tákpásîlî. Kpá kí éyî ga bi káa zî sù'bú mindonyo, tezi, kágá ukú, nda kí ngíti géyî kágá ga bi niyí bo ní ndéré kîe zía. ¹² Ídísé 'dí'bi miřiriřî késî mongúne gi ro togú ógusé go íri yá, késî máa wo bi kóna i'biluguní zise ní, zise í'bí a. Éyî née kenée i'biluyúní née kóo mi'biluyú. ¹³ 'Dí'bisé lúndusé mu zise ñnyísé ndá'basé zî o'do née íri. ¹⁴ Lomo bi kí roko'buné kíngaya ní, ídí ñdri mimbé'de o'do née rosé gi ro zía í'dí sílîne gi ro lúndusé bi íri ní zise ndá'baógusé kéye kí Benzemúna e mbá bilámáse. Togú 'bi amá ledre go duđ zî owú 'bi amá e ndîşî úyuyé yá, mengî éyî wá, ídí mu kenée."

¹⁵ Zíye 'dí'bi tákpásîlî ga bi yemení yée ní, kí yata miřiriřî késî nda kí lúnduyé Benzemúna yóó zíye ndéréye simi Ízibiti, do ndéréóguyé zî Yoséfa. ¹⁶ Simi bi Yoséfa lúru kídí 'di'bioguní Benzemúna go ní, zía úku ledre zî 'yî bi ndîşî lúru bi kací 'be 'bi ené ní kídí, "'Dí'bi ya'dá ga gére née ndéré kîye zíma 'be. Zíyî óŋgoónzó bangá zíyî méngî éyî miánu zize kéye kí yana kadra."

¹⁷ Zî o'do née méngî tí ledre ga bi Yoséfa uku yée ní, do 'dí'bi yée 'be 'bi Yoséfa. ¹⁸ Simi bi 'di'biotóní yée go 'dîçî ní, zî ngîřî méngî yée kíngaya. Zíye ndîşiyé sómú ledre kídí, "'Di'bioguní zée 'dîçî kîra ba goó gi ro ledre késî ga bi kóo otoluguní yée simi kombo ezé simi mizefî ógu bi oguzé ona ní tée. Áyî gi ro 'dí'bingeřî zée zîne ndîşîné méngî láráze gi ro zîne 'dí'bi dongí ezé e gi ro zîne óto zée káa do owúkúlú e."

¹⁹ Née ní zíye ndéréye zî 'yî lúru bi kací 'be 'bi Yoséfa née úku ledre zía simi bi niyí go ku mbotu ní. ²⁰ Zíye úku ledre zî 'yî 'bi moko née kídí, "Lúru

aka, oguzé kóo go 'dá'dá ona úgú éyí miánu. ²¹ Simi bi nderéoguzé go do bi 'dówúro azé líkpí tara kombo ezé e ní, zíze ndíki késí ezé e otoluguní go simi kombo ezé e. Bi ba ní nda'baoguzé go kíe ni goó ba. ²² Owozé wá, togú ambí otolugu késí máa née ne yá? Oguzé kpá go kí yata késí gí ro úgú ngítí éyí miánu kíe zíze.”

²³ Zí 'yí 'bi moko née úku ledre kídí, “Ndásé éré ngírí wá. Ambí owone, Lomo bi ndíšísé íni iní zía kí 'bùsé e ní i'bilugu miřírírí késí née ba ne zíze. Wo bi kóo úgúsé kére kíe ní, mándíki kóo go cé.” Nda gí ore zía 'dí'biógu Simiyóna zíye.

²⁴ Zía 'dí'bi yée esí yée 'díçí kací Yoséfa, í'bí iní zíye lúgu sındíye kíe. Zía kpá í'bí éyí miánu zí dongí eyé e. ²⁵ Zíye 'dí'biógu éyí ga bi oguní kíye gí ro í'bí a zí Yoséfa káa do tákpásílí ní oto yée nzíyiyé gí zía uwúní go kídí yée niyí ánu éyí miánu kí Yoséfa e.

²⁶ Simi bi Yoséfa nda'baogu go 'be ní, zíye í'bí tákpásílí ga bi oguní kíe ní zía, zíye útú ló'bu komoyé bi oto úndrua. ²⁷ Zí Yoséfa ndú'yú ledre simi sanáye kpá kí ledre ngoko 'búyé kídí, “Ngoko 'bùsé bi úkusé ledrea zíma ona ní ni káa be 'dí? Ni aka kí komoné?”

²⁸ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Buzé bi 'yí 'bi moko eyí ní, ni bo kí komoné kí sanáne bilámáne.” Zíye ótú doyé bi oto úndru a.

²⁹ Zía lúru bi kere, zía ónzó komoné ro Benzemúna bi owú 'bi mbágáa ní. Zía ndú'yú yée kídí, “Née owú lúndusé bi úkusé ledre a zíma ní?” Zía ñnyiné úku ledre kídí, “Lomo idí méngí bilámá ledre zíyí owú 'bi amáa.” ³⁰ Zí simikozo méngí wo do komo lúndua ore zía gbúgbuóguné sága lúrúsó'do bi bi née ni iní iní doa ní. Zía ólúne ngúcuné 'díçí ené iní iní íri. ³¹ Zía útú siminé do lúgu komoné, zía ndá'balúgu roné dongaráye. Zía úku ledre kídí, “Dí'biógu éyí miánu mu.”

³² Zíye 'dí'bióto éyí miánu 'bi Yoséfa ngúcuné, 'bi lúnduga kpá ngúcuyé, 'yí ga bi 'bi Ízibiti bi ndíšíní ánu éyí kéye ní kpá ngúcuyé, gí zía 'yí 'bi Ízibiti e anu kotruní éyí kí 'yí 'bi Ébere wá, ndíšíní lúrúcáyí 'yí 'bi Ébere e mlúrúcáyí. ³³ Otoní bi ndíší zí lúndu Yoséfa e mbá kací mindíki yée. Tónóne gí ro wo bi ndíka ní, ndéréóguné gí ro ambáodúye. Zí tarayé ñdríne simi bi lurúní ledre née kenée ní. ³⁴ Ndíšíní 'dí'bikása éyí miánu zíye gí do tarabíza bi kó'dú Yoséfa ní. Éyí miánu bi i'biní zí Benzemúna ní ni mongúne rómo 'bi lúnduga ga gére née kí'dí ñnyí. Née ní zíye ánu éyí kí éwé éyí do idíye kí Yoséfa e mbá kí rokinyi.

44

Ledre gí ro miřírírí kó'do 'bi Yoséfa

¹ Zí Yoséfa úku ledre zí 'yí moko bi ndíší lúru bi kací 'be 'bi ené ore ní kídí, “Ídí léfe kére çí'dí simi kombo 'bi 'yí ga gére née útúásáne kací roko'bu bi zíye gí ro ímbí a ní. Zíyí 'dí'bi késí eyé otolúgu a zíye do kére máa ga gére née. ² Zíyí oto kó'do amá bi gí simi miřírírí késí ní do kére bi 'bi owú lúnduyé ní, ndro kí késí ené bi i'bí gí ro kére ní.” Zí 'yí 'bi moko née méngí ledre ga gére née tí káa zí bi Yoséfa úku zía ní.

³ Akpa kí sį ndóndó do í'dí sįlį 'yí gí royé kí dongí eyé e yóo do ndéréye.

⁴ Simi bi nderéní aka kpálá ca gí simi yana gara ní, zí Yoséfa úku ledre zí 'yí 'bi moko bi ndíší lúru bi kací 'be 'bi ené ní kídí, “Dí'diya, ngásá lódú

kací 'yì ga bì gáa ba mu, togú ngásá ndiki yée go yá, ídí úku ledre zíye kídí, 'Méngìlúgusé bisinyí ledre do bì kací bilámá ledre gí zì 'dì? ⁵ Ba ndaa kó'do bì mongú 'yì amá ndìsì éwé éyí simì a zía kpá ndìsì lúrú ledre ené e simì a ní wá? Méngìsè bisinyí ledre go kíngaya.' "

⁶ Simì bì 'yì 'bì moko née ngásá ndiki yée ní, zía úku ledre ga gère née zíye tí kenée. ⁷ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Mongú 'yì, úku lará ledre zíze kenée gí zì 'dì? Zée 'yì 'bì moko eyí e utúasázé méngì keyí kenée wá.

⁸ Lúrú aka, kèsì ga bì kóo ndikizé yée do kère ezé e ní, nda'baoguzé kóo kícú gí simì kángá 'bì Kanána í'bílúgu a zíyì. Éyì bì azé nda úgu mīrīrīrī kèsì togú mbú dábu gí 'be 'bì mongú 'yì eyí gí roa ní 'dì? ⁹ Togú ndiki mīrīrīrī kó'do née goó simì éyì kací ngúrúzá, idíní geré úfu wo 'dá'ba, zì ngítize née idíákáye káa do owúkúlú sī sīlyì."

¹⁰ Zí o'do née úku ledre kídí, "Bilámáne, ídí mu ídí káa zì bì úkusé née. Tí lá 'yì bì niyí ndiki wo kí mīrīrīrī kó'do née zíne ní, ní ídí owúkúlú zíma, ngítise niyí idíáká kí ro doyé."

¹¹ Geré née ní zíye ìmbíóto kombo eyé e do tónóye líkpí tarayé. ¹² Zí o'do née tónóne gámásó'do simì éyí eyé e. Tonó kí ndiká ndéréoguné ro ambáodúye. Zía ndiki kó'do simì éyì kací Benzemúna bì ambáodú ní.

¹³ Zí ledre née sínýíne royé bisinyíne, zíye tónóye lófo bongó gí royé.* Zíye ékílúgu royé do dongí eyé e ndá'bayé 'dá'ba kí'dí bì ìnyìní gáa gí simì gara ní.

¹⁴ Niyí ógu ní, Yoséfa ní aka fú mindìsìnè 'be. Zí Zúda kí lúnduné e ógu útúye bì kó'dú a kenée. ¹⁵ Zí Yoséfa úku ledre zíye kídí, "Éyì bì méngìsè née kenée 'dì? Ówosé esé bì kídí 'yì káa zí ma ba ní kí roko'bu 'bì lúrúndíkí ledre e ní wá?"

¹⁶ Zí Zúda úkulúgu ledre zía kídí, "Mongú 'yì, azé úku a ba kídí 'dì? Azé úku a bì kídí azé bilámá 'yì e ní lará a káa be 'dì? Lomo 'dodo ogú lúyú ledre ezé go sága. Bì ba ní azé go mbá owúkúlú eyí e, ndaa lá dūyì wo bì ndikiní kó'do zía née wá."

¹⁷ Zí Yoséfa úkulúgu ledre zía kídí, "Éyì ndaa kenée wá, lá dūyì 'yì bì ndikiní kó'do zía ní ní idíákáne káa do owúkúlú amá. Sée ga bì ledre esé ndaa ní, ásé ndá'ba zì 'busé 'be."

¹⁸ Née ní zí Zúda ndósooguné gí ro Yoséfa úku ledre zía kídí, "Mongú 'yì, máówo bú roko'bu bì zíyì ní ní gbóo kí 'bì mongú ngére, ìdrì aka mimbé'deyí, ledre ní taramá máli úku a zíyì. ¹⁹ Ndu'yú kóo zée kídí 'buzé ní aka bo kí komoné yá? Ngiti géyì lúnduzé e niyí kpá bo yá? ²⁰ Ukuluguzé kóo ledre go zíyì kídí, 'Ngoko 'buzé ní aka bo kí ambáodú ené bì ndikiní zía do ngokoné ní. Tí lá mongú lúndua bì niyí kéne gí simì mbágá kíé'do ní uyune. 'Buzé iliofú ledre owú máa née go gí zía bì ní nda go lá ngúcuné gí simì mbágáne ní.'

²¹ "Zíyì úku ledre zíze kídí, idízé ógu kí owú máa née zíyì, gí ro zíyì lúrú wo. ²² Zíze kóo úkulúgu ledre zíyì kídí, 'Owú née utúasá ótoómo 'buné e wá, togú nderéoyó roné gí cigí 'buné go yá, 'bua née ní geré úyu.' ²³ Tí lá zíyì úku ledre zíze kídí, 'búo togú oguzé go kí owú lúnduzé née yá, azé fú lúrú komoyí. ²⁴ Simì bì nderéoguzé zì 'yì 'bì moko eyí bì 'buzé ní, zíze úku kúrúyì née zía.

* **44:13** 44:13 Zíye lófo bongó gí royé: Lofoní bongó gí royé gí zía ndikiní kó'do simì éyì kací Benzemúna. Zí ledre née í'bì lerí royé.

25 “Née ní zí 'buzé úku ledre kídí, 'Ndá'ba ándásé rosé mu úgú yata éyí miánu zize.’ 26 Tí lá zize úkulúgu ledre zía kídí, ‘Utúasázé ndéré wá 'búo togú owù lúnduzé ba ní nderé go kíze. Togú nderézé ngúcuzé utúasázé lúru komo o'do née wá 'búo togú nderézé go ndro kí owù lúnduzé.’

27 “Zí 'buzé úkulúgu ledre zize kídí, ‘Ówosé bú bilámáne kídí me'bemá Rayéle ndiki kóo owù e zíma òwù gbre. 28 Ngúrúyè ìndrì go, zíma úku ledre kídí, “Ma'dii bangá sinyí lófo bayi wo go kúrì kúrì.” Tí bì kóo née ní zaá gí ba málúru komoa wá. 29 Togú 'dí'bisé kpá wo ba go gí zíma zí ngítí ledre ndiki wo íri yá, lerì bì ótosé romá née ní úfu máa gí zía mááyí go ngoko 'yì.’

30 “Bì née ní mongú 'yì, togú nda'bazé zí 'buzé 'dáa owù ba ndaa yá, bì 'bú owù ba ofù do 'bua go ní, 31 zía ówo a yaá nda'baoguzé go ngúcuzé owù née ndaa yá, ní geré úyu. Lerì bì ní olù roa née ní úfu wo gí zía ní yì ené go ngoko 'yì. 32 Mááyí máa 'yì lúru bì kací a zíma 'dí'bilúgu wo zí babá 'be kí bilámá sanáne. Zíma kóo go lolóbú zí babá kídí, ‘Togú mándá'baogú kíe wá, lúyú ledre née idí idí 'bì amá za fí.’

33 “Gí zí keyì née ní, mángúngú romá zíyì mongú 'yì, máídí ídíáká zíyì ona káa do owùkulú, owù née idíní mu ndá'ba kí lúnduné. 34 Mááyí ndá'balúgu romá zí babá lará a káa be 'di togú nda'bazé kí owù née wá ní? Ndá ótoómo máa zíma lúru lerì bì ní ógu ro babá gí zí sómú ledre bì gí ro owù née ní wá.”

45

Yoséfa 'dodo roné zí lúnduné e

1 Yoséfa utúasá útú siminé do komo 'yì moko ga bì mitóroyé kó'dú a ore ní wá, zía úku ledre kí kúrúne 'dága kídí, “'Yì e idíní olúógu gí do komoné gí ona mbá sága.” Née ní simi bì 'yì e olúoguní ní, zía úku ledre gí do biné zí lúnduné e. 2 Zía útúne ini ini kí kúrúne 'dága zí 'yì 'bì Ízibiti e úwú doa. Zí 'yì ga bì 'be 'bì mongú ngére ní úwú ledre máa née.

3 Zí Yoséfa úku ledre zí lúnduné e kídí, “Ba máa Yoséfa, lúndusé. Babá ní aka tí kí komoné?” Tí lá lúnduga utúasání úkulúgu ledre zía wá, gí zí ngírì a bì ní kó'dúyè née.

4 Zí Yoséfa úku ledre zí lúnduné e kídí, “Ídíse ndósoógu gbóo romá.” Simi bì ndoso oguní ní, zía úku ledre zíyè kídí, “Ba máa Yoséfa lúndusé bì kóo úgúóyósé zí 'yì 'bì Ízibiti e ní. 5 Bì ndaa sinyí rosé zí mimbé'desé ésìne rosé gí zía bì kóo úgúóyósé máa ní wá. Lomo 'di'biogu máa ne 'dá'dá yáa gí ro yómo 'yì e. 6 Gí zía ba aka lá òwù gbre simibi 'bì 'bú bì utú do 'yì e ní. Simibi ní aka 'dá'dá ìnyì (5), 'yì ó'do éyì gí ro 'dí'biogu éyì miánu ndaa. 7 Lomo 'di'biogu máa ne zise 'dá'dá yána gí ro yómo sée gí simi bizóró ba, gí ro zise idíse kí bulúndusé e trìdrì.

8 “'Dí'biogusé esé máa ona se wá, yì ené Lomo. Oto máa go zíma ídíma mongú 'yì lúru bì kací mongú ngére kí 'yì 'bì 'be 'bì ené e mbá, kpá kí roko'bu zíma do 'yì e kí éyì ga bì simi Ízibiti ona ní mbá.

9 “Bì ba ní ìnyísé mu zise ndá'basé zí babá úku ledre zía kídí, ‘Ba ledre bì wotiyì Yoséfa uku ní. Lomo oto máa go zíma ídíma ngére do Ízibiti e mbá. Ídí mu ógu 'diya zíma yána. 10 Áyí ógu ndìsì simi ìrìgbère bì Gósene ní gí ro zíyì ídíyì dongáma. Yìj, owù 'bì eyì e kí bulúnduyì e kí bangá eyì e

nda kí ngíti géyî éyî eyî ga bi 'bi 'be ní mbá. ¹¹ Mááyî lúru bi kacise íri, gi zía simîbi 'bi mongú 'bú bi utú do 'yî e ba ni aka 'dá'dá 'dényé simîbi ñnyî (5). Káa bi sée kí 'yî 'bi 'be 'bi esé e nda kí ngíti géyî éyî esé e ásé úyu gi zî 'bú ke.'

¹² "Lúrusé go cú kí rosé, lúndumá Benzemúna owo kpá go kídî ma'dú máa Yoséfa mándîşî ódro zise ba tí máa. ¹³ Ndérése mu zise lîkpî ledre roko'bú bi mááyî kîe do 'yî 'bi Ízibiti e kí ledre ga bi lúrusé yée yána cú kí komosé ní zî babá. Zise 'dí'biógú wo zíma yána 'diya."

¹⁴ Zía ñnyiné fáka lúnduné Benzemúna zía íni ini roa, zî Benzemúna kpá fáka wo íni ini roa. ¹⁵ Zía ndéréne kí fáka lúnduné e kí ndîşî ini ini royé. Gi do kacî a née ní zî lúnduga nda tónóye ódroyé zía.

¹⁶ Simî bi sanda nderéogu zî mongú ngére kídî, lúndu Yoséfa ogunî go ní, zî mongú ngére kí 'yî ené e ídiye mbá kí rokinyi. ¹⁷ Zî mongú ngére úku ledre zî Yoséfa kídî, "Ídí úku ledre zî lúnduyî e, 'Ímbíótosé éyî e mu do dongî esé e, zise ndá'balúgu rosé simî kánga 'bi Kanána. ¹⁸ Idínî 'dí'biógú 'buyî kí 'yî 'be 'bi esé e mbá zíma yána. Mááyî í'bí bilámá bi zíye simî Ízibiti ona, gi ro zíye kpá ndîşî ánu bilámá éyî bi 'bi kánga ba.'

¹⁹ "Ídí kpá úku ledre zíye idínî 'dí'bi arabíya gi simî Ízibiti gi ona kpa gi ro 'dí'bi me'beyé e kí owú e, zíye 'dí'biútú 'buyî girî ógu kîe. ²⁰ Ndásé sómú ledre éyî e wá, gi zía bilámá éyî ga bi simî Ízibiti ona ní, niyî ídí mbá 'bi esé."

²¹ Née ní zî owú 'bi Yakóbo e méngî tí ledre ga bi mongú ngére uku zíye ní. Zî Yoséfa í'bí arabíya zíye kí éyî miánu bi niyî ánu a do misi'di ní tí káa zî bi mongú ngére úku ledre a zía ní. ²² Zî Yoséfa í'bí mikánda bongó zíye kacíye cé. Tí lá zía í'bí 'bi Benzemúna bongó ñnyî kí miřírîřî késî míya ota (300). ²³ Zía í'bí kása éyî e káa zî ga ba zî 'buné, ya'dá dongî e sokó (10) mbá kí bilámá éyî ga bi gi simî Ízibiti ore ní doyé, mbágá dongî e kpá sokó mbá kí kére e, ambata e nda kí ngíti géyî éyî miánu bi 'bua ni ánu a kacî misi'di ní doyé. ²⁴ Zía í'bí misi'di zî lúnduné e zíye ndéréye. Zî Yoséfa úku ledre zíye simî bi niyî go ndéré ní kídî, "Ndásé ndéré kí ófú do misi'di wá."

²⁵ Zíye ñnyiyé gi simî Ízibiti ndá'bayé zî 'buyé Yakóbo simî kánga 'bi Kanána. ²⁶ Zíye úku ledre zî 'buyé kídî, "Yoséfa ni bo trîdri. Ni ne kí roko'bú zîne do kánga bi Ízibiti ní mbá." Zî Yakóbo ndîşíné ónzó komoné gi zía ngúngu ené kóo ledre eyé née wá. ²⁷ Tí lá simî bi lîkpîni ledre ga bi Yoséfa 'dicî yée mbá zía ní, nda simî bi lúru arabíya ga bi Yoséfa kasa yée gi ro do 'dí'bi wo girî simî a ní, zî lomo ro 'buyé Yakóbo ndá'baóguné roa. ²⁸ Zî Yakóbo úku ledre kídî, "Ma'dú, mángúngu go. Owú 'bi amá Yoséfa ni bo trîdri. Mááyî ógu ndéré lúru wo 'dá'dá zíma kí úyumá."

46

Yakóbo nderé simî Ízibiti

¹ Née ní zî Yakóbo kókú éyî ené e mbá, nda simî bi nderéogu simî Bîřsába ní, zía 'dáná éyî zî Lomo bi kóo 'bua Isáka ndîşî óto úndrua ní ore.

² Nda go kí ndùlu, zî Lomo 'dódo roné zî Yakóbo simî 'duru do úku ledre zía kídî, "Yakóbo."

Zía úkulúgu ledre zía kídî, "Í Ngére."

³ Zí Lomo úku ledre zía kídí, “Mááyí Lomo bi kóo 'buyí ndiṣi óto úndrua ní. Ngirí ndaá méngí yíí kí ndéré simi Ízibiti wá, gí zía mááyí ógu í'bí úndru ziyí, ziyí ndikiógu tú'dú ríkí sí do 'yíma'dí e íri. ⁴ Mááyí 'dìyíóto yíí gí simi Ízibiti. Zíma kpá 'dí'bilúgu yíí girí. Áyí úyu do sílì mbígí wotíyí Yoséfa.”

⁵ Zí Yakóbo ìnyìné gí simi Bírísába gí ore, zí owú 'bi ené e 'dí'bi wo kí 'yí 'bi 'be 'bi eyé e mbá simi arabíya bi mongú ngére i'bí gí ro do 'dí'bi wo kí ní. ⁶ Zíye kpá 'dí'bi za bangá eyé e kí éyí eyé ga bi 'bi 'be ga bi ndikiní simi kángá bi Kanána ní, zíye ndéréye simi Ízibiti. Zí Yakóbo 'dí'bi bulúnduné e mbá kíne. ⁷ Zía 'dí'bi wotíne e, bulúnduné ga bi owú ya'dá e ní, kí nyíne e, teténe e mbá simi Ízibiti.

⁸ 'Yí ga bi 'bi Yakóbo nderé kíye simi Ízibiti ní, niyí, Rúbene owúndiká ené, ⁹ Wotí Rúbene niyí 'bi eyé, Anóka, Pálù, Ézorono nda kí Karamí. ¹⁰ Simiyóna, wotíga niyí 'bi eyé, Zemuwéle, Zamína, Oyáda, Zakíni, Zóra, nda Sáló wo bi mbágáa 'bi ené nyí 'yí 'bi Kanána ní. ¹¹ Lévi, wotíga niyí 'bi eyé, Geresóna, Káta, kí Miráre. ¹² Zúda, wotíga niyí 'bi eyé, Éra, Onána, Séla, Peréze nda kí Zéra. (Éra e kí Onána uyuní 'bi eyé cìkí simi Kanána.) Owú 'bi Peréze 'bi eyé, Ézorono e kí Amùlù. ¹³ Isakára, wotíga niyí 'bi eyé, Tóla, Púwa, Zasúba nda kí Simaróna. ¹⁴ Zebulúna, wotíga niyí 'bi eyé, Seréda, Elóna, Zaléle.

¹⁵ Simi bi Léya ndiki owú ga gére née zí Yakóbo simi Padána Aráma ní, zía ndiki owúkára dongaraye kí'do kí ìríné Dína. Owú ga gére née niyí kóo mbá cì kéré a doa sokó doa ota (33). ¹⁶ Gáda, wotíga niyí 'bi eyé, Zefóna, Ágí, Sùni, Ezebóno, Érì, Aródi, nda kí Aréli. ¹⁷ Aséra, wotíga niyí 'bi eyé, Imána, Isáva, Isívi, nda kí Beríya. Irì lémiyé Séra. Owú 'bi Beríya 'bi eyé, Ebére e kí Malakéle.

¹⁸ Ga ba ìrì owú ga bi Yakóbo ndikiní yéé kí Zílifa kára 'yí 'bi moko bi Labána i'bí wo zí nyíne Léya ní. Niyí 'bi eyé mbá sokó doa ìnyí doa kéré (16). ¹⁹ Wotí Yakóbo ga bi gí simi Rayéle ní, niyí dudu gbre, Yoséfa e kí Benzemúna. ²⁰ Nda simi Ízibiti íri, zí Aseníta, nyí Potifára 'yí 'dáná éyí bi gí simi Óno ní, ndiki Manási e kí Efarayíma zí Yoséfa. ²¹ Wotí Benzemúna niyí 'bi eyé, Béla, Béka, Asebéla, Géra, Námána, Éyí, Rósa, Mupíma, Apíma nda kí Aráda.

²² Ga ba 'bi eyé bulúndu Yakóbo ga bi gí simi Rayéle ní, niyí mbá sokó doa eso (14). ²³ Wotí Dána ni 'bi ené, Uṣíma. ²⁴ Wotí Nafatáli niyí 'bi eyé, Zazéle, Gùni, Zezére nda kí Siléma.

²⁵ Ga ba 'bi eyé bulúndu Yakóbo ga bi gí simi Bíla bi owúkára 'yí 'bi moko bi Labána i'bí zí nyíne Rayéle ní, niyí mbá ìnyí doa gbre (7).

²⁶ Bulúndu Yakóbo ga bi nderení kí Yakóbo simi Ízibiti ní, niyí mbá cì ota doa ìnyí doa kéré (66). Oloní kará 'bi owú e wá. ²⁷ Nda kí owú 'bi Yoséfa ga bi ndiki yéé gbre simi Ízibiti ní, zí owú ga bi sí sìndí Yakóbo ní idíye mbá cì ota doa sokó (70).

Yakóbo e nderéoguní simi Gósene

²⁸ Yakóbo kasaokpó Zúda 'dá'dá zí Yoséfa simi Ízibiti gí ro zía óguné sóngó yéé simi gara bi Gósene ní. Simi bi nderéoguní nda goó simi Gósene

ní, ²⁹ zí Yoséfa ékíne simi arabíya ené ndéréne simi Gósene sǎngó 'buné Yakóbo. Simi bi ndikíní ní, zí Yoséfa fáka 'buné, zía íni ini kǎngaya.

³⁰ Zí Yakóbo úku ledre zí Yoséfa kídí, “Bi ba ní, abú máyú yá máyú sara íri, málúru komoyí go, máwo go kídí áyí bo tridri.”

³¹ Née ní zí Yoséfa úku ledre zí lúnduné e kí 'yí ga bi 'bi 'buné e ní mbá kídí, “Ni miútúásane zima ndéréma úku ledre zí mongú ngére kídí, 'Lúndumá e kí 'yí ga bi 'bi babá ní oguní gí simi Kanána go zima ona.

³² Niyí yí eyé 'yí úlú bangá e, 'di'bioguní kábiriṙkí e, ina e, ití e kí ngíti géyí éyí eyé e go mbá kíye.’ ³³ Simi bi mongú ngére ndolo sée go ndu'yú sée kídí, ‘Moko esé ni 'díya yá?’ ³⁴ Ídísé úkulúgu ledre zía kídí, ‘Azé yí ezé 'yí úlú bangá e kú gí do owúze káa zí bi kóo mingburoko 'yí ezé e ndísiní méngí a ní.’ Gí ore ní ótoómo sée zise ndísisé simi irigbère bi Gósene ní, gí zía 'yí ga bi 'bi Ízibiti ní, iliní ndísi kótru royé kí 'yí úlú bangá e wá.”

47

¹ Zí Yoséfa ndéréne úku ledre zí mongú ngére, kídí, “Babá kí lúndumá e oguní go gí simi Kanána ona. 'Di'bioguní kábiriṙkí e, ina e, ití e kí ngíti géyí éyí eyé e go mbá kíye simi irigbère bi Gósene ní.” ² Yoséfa 'di'biutú lúnduné ga bi inyi (5) née ndéré 'dódo yée zí mongú ngére.

³ Zí mongú ngére ndú'yú yée kídí, “Ndísisé méngí moko 'di?”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Mongú 'yí, azé yí ezé 'yí úlú bangá e cé káa zí 'bí bulúnduzé e ní. ⁴ Oguzé go ndísi ca simi kǎngá ba ona, gí zía mongú 'bú utú go bisinyíne simi kǎngá 'bi Kanána, éyí bi zée kí bangá ezé e zize ánu a ní ndaá lolú wá. Bi ba ní ngunṙuzé rozé zíyí, ídí ngunṙu a zize ndísisé simi Gósene ona.”

⁵ Zí mongú ngére úku ledre zí Yoséfa kídí, “Buyí e kí lúnduyí e oguní go zíyí, ⁶ kǎngá 'bi Ízibiti ní do síllyí, ídí óto 'buyí e kí lúnduyí e idíní ídí simi bilámá bi bi Gósene ní. Togú lúru ngíti géyí 'yí e niyí bo dongaraye bi niyí miútúásaye ní, ídí óto yée zíye ndísiyé lúru bi kací bangá amá e.”

⁷ Née ní zí Yoséfa 'dí'biogú 'buné Yakóbo 'dódo wo zí mongú ngére. Gí do kací bi Yakóbo í'bí mandá zí mongú ngére ní, ⁸ zí mongú ngére ndú'yú wo kídí, “Simibi eyí ni goó ndu?”

⁹ Zí Yakóbo úkulúgu ledre zía kídí, “Simibi amá ni go mbá míya kǎ'ndo doa cǎ kǎ'ri a doa sokó (130). Simibi amá ndaá za káa zí 'bi bulúndumá e wá. Tí lá mándísi yéme romá wá, mágámá lícǎ romá go kǎngaya gí zí 'do'dó.” ¹⁰ Zí Yakóbo í'bí mandá zí mongú ngére, zía inyiné yóo ókpóne.

¹¹ Née ní zí Yoséfa í'bí bilámá bi zí 'buné e kí lúnduné e ndísiyé simi a simi Ízibiti, do bilámá bi gbóo kí gara bi kí iriné Ramasé* káa zí bi mongú ngére uku ní. ¹² Zí Yoséfa í'biogú éyí miánu zí 'buné e kí lúnduné e kí 'yí ga bi 'be 'bi eyé e ní zía útúásane kacíye kí owú e mbá.

Mongú 'bú utú simi Ízibiti

¹³ Éyí miánu ndaá lolú kóo zí 'yí e simi kǎngá e mbá wá gí zía 'bú utú go bisinyíne kǎngaya, gí zí kéyí née zí roko 'bú 'yí 'bi Ízibiti kí Kanána úkúne goó miúkú gí zí 'bú. ¹⁴ Zí Yoséfa 'dó'dúyóko kǎsǎ ga bi ugúní kére kǎe simi kǎngá 'bi Ízibiti kí kǎngá 'bi Kanána ní mbá, zía 'dí'bi kǎsǎ née ndéré kǎe

* **47:11** 47:11 Ramasé: Mongú gara bi Ramasé ní simi kǎngá bi Gósene ní.

óto a 'be 'bi mongú ngére. ¹⁵ Simi bi késj ụkú gi zí 'yí 'bi Ízibiti e kí 'yí 'bi Kanána e go ní, zí 'yí 'bi Ízibiti e ógụyé zí Yoséfa do úku ledre zía kídí, “Í'bí éyí miánu mu zíze. Azé go úyu gi zí 'bú. Késj ụkú gi zíze go.”

¹⁶ Zí Yoséfa úkulúgu ledre zíye kídí, “Ídísé ógu kí bangá e esé zíma, zíma í'bí éyí miánu doa zíze togú késj esé ụkú go mbá ní.” ¹⁷ Née ní zíye 'dí'biógu bangá eyé e zí Yoséfa, zía í'bí éyí miánu zíye do usáni eyé e, kábíríkí eyé e, ina eyé e ítí eyé e, kpá dongí eyé e. Simi Simibi máa née ní zí Yoséfa ndísíné í'bí éyí miánu zíye do bangá eyé e.

¹⁸ Simi bi simibi née ụkú go ní, zí 'yí e kpá ógụyé zí Yoséfa úku ledre zía kídí, “Mongú 'yí, utúasázé otóecí ledre gi zíyí wá. Késj ezé e kí bangákulú ezé e niyí go mbá 'bi eyí. Owú éyí bi idiáká cuku'dée káa gi ro zíze í'bí a zíyí ní ndaa lolu wá. Odụ éyí ga bi idiákání go lá duú kuru'buzé kí gbékpí kángá bi zíze ní. ¹⁹ Azé úyu zí kángá ezé e síníyíe tí do komoyí káa gi ro 'dí? Azé úgúoyó kuru'buzé kí kángá ezé e zíyí gi ro éyí miánu, zíze ídize kí kángá ezé e mbá owúkúlú 'bi mongú ngére. Zíyí í'bí kífú zíze gi ro zíze 'díyí a bi ní oto zée zíze ídize trídri kpá káa bi 'yí bi zía ndísíné simi kángá née ndaa lolu wá.”

²⁰ Zí Yoséfa úgú bi ga bi simi Ízibiti ní mbá zí mongú ngére. 'Yí 'bi Ízibiti e uguoyóní bi eyé go mbá, gi zía 'bú mengi nda kóo yée go kóngaya. Bi ga bi simi Ízibiti ore ní mbá nda goó 'bi mongú ngére. ²¹ Zí Yoséfa óto 'yí e zíye ídíye go mbá owúkúlú 'bi mongú ngére 'bi Ízibiti. ²² Odụ 'yí ga bi kóo ugú bi eyé wá ní duú 'yí 'dáná éyí e,† gi zía mongú ngére ndíşí kóo í'bí sáká éyí 'bi miánu zí 'yí 'dáná éyí e kací kadra mbá. Éyí miánu máa bi kóo gi zí mongú ngére ní, ndíşí kóo ásá kíye. Née sị ledre bi uguoyóní bi eyé e gi zía wá ní.

²³ Zí Yoséfa úku ledre zí 'yí e kídí, “Bi ba ní máúgu sée kí bi esé e go mbá zí mongú ngére. Kífú ní goó ba zíze ó'do a yáká esé e. ²⁴ Tí lá simi bi sındj kadra 'bi 'dí'biógu éyí gi yáká ogu go ní, zíze ífi simi a ñnyí. Kémbi a gi simi ñnyí née zíze í'bí a zí mongú ngére. Zí ngítí a ídíne káa do kífú kí éyí miánu zíze kí 'yí 'bi 'be 'bi esé e.”

²⁵ Zíye úkulúgu ledre kídí, “Mongú 'yí, yómo trídri zé go. Azé kí rokinyi zíze ídize káa do owúkúlú e zí mongú ngére.”

²⁶ Née ní zí Yoséfa óto ledre née zía ídíne káa do loru gi ro bi ga bi simi Ízibiti ní kídí kje'do gi simi ñnyí (5) 'bi éyí ga bi niyí 'dí'biógu a gi yáká ní, ní ídí 'bi mongú ngére. Loru née ni fú lá kenée gi karaba. Bi bi ngára ndaa 'bi mongú ngére wá ní, duú bi 'bi 'yí 'dáná éyí e.

²⁷ Simi sındj kadra máa née ní zí Isiréle e óto 'be 'bi eyé simi Ízibiti simi ñrigbére bi Gósene ní. Zíye ndiki tú'dú éyí e íri, do étriyé zíye ídíye tú'dú.

²⁸ Yakóbo ndíşí kóo simi Ízibiti íri kí simibi sokó doa ñnyí doa gbre (17). Simibi bi Yakóbo mengi ní, ni kóo mbá míya kje'do cị gbre doa ñnyí doa gbre (147). ²⁹ Simi bi sındj kadra ni go gbóo zí Yakóbo úyuné ní, zía ndólo Yoséfa úku ledre zía kídí, “Togú 'búma ni tí doyi ídí óto silyi ro kótóma zíyí lolóbú zíma yaá née utúasá óto máa simi Ízibiti ona wá. ³⁰ Simi bi togú máyú go ní, ídí ndéré óto umbumá kí'dí bi otoní bulúndumá e ní.”

† 47:22 47:22 'Yí 'dáná éyí e: Mongú ngére 'bi Ízibiti oto 'yí e zíye ídíye káa do 'yí 'dáná éyí e do ndíşiyé oto úndru tú'dú bicayi lomo e.

Zí Yoséfa úkulúgu ledre zía kídí, “Mááyí méngí a káa zí bí úku ní.”

³¹ Zí Yakóbo úku ledre zía kídí, “Ídí lólóbú gí ro zíma ówo a.” Nda née ní zí Yoséfa lólóbú zía, zí Yakóbo ótú doné bí gí do ɽangba ené íni ini zí Lomo.

48

Yakóbo í'bí úndru zí Manási e kí Efarayíma

¹ Nda gí do kací ngítí géyí sɨndí kadra e zí sanda ndéréne zí Yoséfa kídí, “Buyí ní kí ndíyá kíngaya.” Zí Yoséfa 'dí'bí wotíne ga bí gbre, Manási e kí Efarayíma ní kpa kíne. ² Simi bí ukuní ledre zí Yakóbo kídí, “Wotíyí Yoséfa ogú go lúru yí ní,” zía ó'bu roné ñnyiné ndíşiné tara ɽangba 'dága.

³ Zí Yakóbo úku ledre zí Yoséfa kídí, “Lomo bí kí roko'buné kíngaya ní 'dodo kóo roné zíma simi Lúzú simi káŋgá bí Kanána ní, zía kóo í'bí úndru zíma, ⁴ zía úku ledre zíma kídí, ‘Mááyí óto yí zíyí étriyí kíngaya, zí bulúnduyí e ndíkíogú ɽíkí sí do 'yíma'dí e. Mááyí karanée í'bí káŋgá ba zíyí kí bulúnduyí ga bí niyí ogú gí do kacíyí ní za fí, zía ídíne káa do 'bí eyé.’

⁵ “Bí ba ní wotíyí ga bí ndikiní yée zíyí gbre simi káŋgá 'bí Ízibiti ona 'dá'dá zíma kí ógumá zíyí simi káŋgá 'bí Ízibiti ní, niyí go ógu ídí wotíma e, Efarayíma e kí Manási. Niyí go ógu ídí zíma káa zí Rúbene e kí Simiyóna bí niyí wotíma e ní. ⁶ Owú ga bí gí do kacíye ní, niyí nda ídí go 'bí eyí e. Éyí sílí bí niyí ógundíki a ní, ni ógu gí zí Manási e kí Efarayíma. ⁷ Ledre ní gí ro mbágayí káa. Simi bí máínyí gí simi Padána zí Rayéle úyuné do misi'di simi káŋgá 'bí Kanána ní, zía kóo í'bí mongú sómú ledre zíma. Efaráta bí ndíşíní kpa ndólo a Beteléme ní ni aka yí ené kóo gbála, zíze kóo óto wo cikí do misi'di ore.”

⁸ Simi bí Yakóbo lúru wotí Yoséfa ga gére ní, zía ndúndu'yú kídí, “Owú ga gére née náambi e?”

⁹ Zí Yoséfa úkulúgu ledre zí 'buné kídí, “Babá, née owú ga bí Lomo í'bí yée zíma ona ní.”

Yakóbo ya zía ní, “Ógu kíye zíma yána, gí ro zíma í'bí úndru zíye.”

¹⁰ Komo Yakóbo lúru lolú kóo bí mbí wá gí zí ngoko, gí zí keyí née ní, utúasá lúru bí bilámáne wá. Née ní zí Yoséfa 'dí'biógú wotíne ga gére née gbóo ro Yakóbo, zí 'bua fáka yée roné í'bí úndru zíye.

¹¹ Zía úku ledre zí Yoséfa kídí, “Máówo amá lolú kóo bí kídí mááyí lúru komoyí ní wá. Bí ba ní Lomo otoomo máa go zíma kpa lúru owú e gí simiyí.”

¹² Zí Yoséfa ímbjóyó yée gí do sɨndí Yakóbo do útúló'bu komoné bí.

¹³ Zí Yoséfa 'dí'bí yée gbengárá, zía óto Efarayíma zí Yakóbo do ngelí do óto Manási do anú. ¹⁴ Zí Yakóbo ngílífi sílíne. Zía óto sílíne 'bí anú do Efarayíma bí ni owú ní. Do nda óto sílíne 'bí ngelí do Manási bí ndíká ní.

¹⁵ Zía í'bí úndru zí Yoséfa do úku ledre kídí,

“Lomo bí kóo bulúndumá Abarayáma

ndíşí óto úndrua ní, zí babá Isáka kpa ndíşiné óto úndrua ní,

ní kpa Lomo bí ndíşí lúru bí kacíma

gí karaba ní ní.

¹⁶ Ní ne Lomo bí lúru bí kacíma simi ledre e za mbá ní,

ídí í'bí úndru zí owú ga ba

Irímá idí ndịsị ówụ doyé,

zí irị babá Abarayáma kí irị Isáka kpá ndịsị ówúne doyé

Idíní étrị tǔ'dú

do sogo káńgá."

¹⁷ Simi b́i Yoséfa lurú 'buné oto nda ýi ené sǐlǐne 'bi anú do Efarayíma ní, zí b́i sínýine roa. Zía ñnyiné gí ro 'dí'bióyó sǐlǐ 'buné 'bi anú gí do Efarayíma gí ro óto a do Manási. ¹⁸ Zí Yoséfa úku ledre zí 'buné kídí, "Babá, owúndíká ni ba óto sǐlǐyí 'bi anú doa."

¹⁹ Tí lá Yakóbo asi ýi ené miási. Zía úku ledre kídí, "Máowo bú, owú 'bi amáa, máowo bú. Bulúndu Manási niyí kpá idí tǔ'dú. Tí lá bulúndu Efarayíma niyí idí tǔ'dú rómo do 'bi Manási, bulúnduga niyí ndíkíogú tǔ'dú sǐ do 'yíma'dí e." ²⁰ Zí Yakóbo í'bí úndru zíye simi sǐlǐ b́i kóo née zía úku ledre kídí,

"Karanée Isiréle e niyí ndịsị ndólo irịsé simi b́i iliní go í'bí úndru ní.

Niyí úku ledre kídí, 'Lomo idí í'bí úndru zíyí káa zí b́i í'bí úndru zí Efarayíma e kí Manási ní.' "

Née misi'di b́i kóo Yakóbo oto Efarayíma ḱie 'dá'dá zí Manási ní.

²¹ Née ní, zí Yakóbo úku ledre zí Yoséfa kídí, "Káa zí b́i lúru go née, málú'bú lolu gí do kací ba kíngaya wá. Tí lá Lomo ni lúru b́i kacise zía 'dí'bilúgu sée simi káńgá 'bi bulúndusé e. ²² B́i ba ní, máí'bí Sekéme go zíyí ndaá zí lúnduyí e wá. Née bilámá irịgbére b́i kóo má'dí'b́i gí zí ezeokóma e Amóra e ní."

49

Yakóbo í'bí úndru zí wotǐne e

¹ Zí Yakóbo ndóloyóko wotǐne e úku ledre zíye kídí, "Ídisé yóko rosé mbá do b́i ḱié'do gí ro ledre b́i karanée ni méngí roné zise ní zíma úku a zise.

² "Ídisé yóko rosé zise úwú ledre ba sée wotǐ Yakóbo e.

Ídisé úwú kúru ma kúru 'busé, Isiréle.

³ Rúbene áyí owúndíká amá,

áyí yǐi roko'bú amá, mándiki yǐi simi b́i kóo mááyí aka do sǐndíma ní.

Áyí yǐi kí úndruyí kpá kí roko'bú zíyí.

⁴ Áyí cakaba tí lá káa zí mongú ngburu ní, cóngó ledre b́i zía idíne gí do biyí ní ndaá,

gí zía ndịsị go kí me'be 'buyí káa do kára

b́i 'dú'du amá azá goó gí zíyí.

⁵ Simiyóna e kí Léví ásé do lúndu,

ásé idí 'bi esé 'yí méngí okó kí mingburoko maku ga b́i do sǐlǐse née ní.

⁶ Máútúásá úku yéme ledre gí royé e wá,

máútúásá kpá ólú simi ledre eyé e wá,

gí zía ufuní 'yí e goó kí mimbé'dekesí b́i zíye ní,

zíye ndịsýé kí 'déwe sǐndí ítí 'bi 'yí e káa zí b́i iliní ní.

⁷ Máoto taramá goó kací mimbé'dekesí esé née bisinyíne,

simikesí esé née ofu nda go.

Bulúndusé e niyí báyi faa

dongará kúfú Isiréle e mbá.

- 8 Zúda, lúnduyí e niyí ndịsị mbófo yíi,
 zíye ndịsị óto úndruiyí
 gị zía áyí rómo komo ezeokóyí e.
- 9 Áyí ídí káa zí kemí ní,
 nì nánáónzó bangá ené togú anu go zía lérené yá,
 zía ndá'ba 'dú'duné bi.
 Káa zí mbágá kemí ní, éyí bi nì tóro 'dùtù kó'dùyi ní ndaa.
- 10 Áyí ídí kí ngbángbá 'bi ídí káa do manda ziyí,
 bulúnduyí e niyí ídí ngére do kúfú 'yí e mbá
 kúfú 'yíma'dí e mbá niyí ndịsị óto úndruiyí
 zíye ndịsị í'bí tákpásílí ziyí.
- 11 Nì ódóngèrì dongí ené ro kókó sịndj kóró bi nì miútúásáne komoa ní.
 Zía ndịsíné ló'dó bongó ené simi iní kóró* bi káa zí sáma ní.
- 12 Komoa nì ídí bikesịne rómo gị do iní kóró,
 soa nì ídí bikenyíne rómo do miényí iní umba.†
- 13 Zebulúna, nì ndịsị kí 'be tara mongú ngburu,
 zí tų'dú 'yí e ndịsị ógu tóroyé do gbúróngó ngburu ma'dáa née.
 Mamayé nì ídí geré gbóo kí kángá bi Sidóna ní.
- 14 Isakára, nì ídí kí roko'buné káa zí dongí bi
 ndịsị 'dú'du dongará éyí ga bi ímbí yéé ní.‡
- 15 Simi bi lúru bi 'dówuro née nì bilámáne zí írighére a ídine kpá bilámáne
 ní,
 nì óyóyéme sogoné, zía í'bí roné ndịsị ímbí éyí owóowó ga bi ore ní.
 Zía ídine owúkúlú 'bi moko ga bi ore ní.
- 16 Dána nì ídí 'yí 'decí yéme ngbanga zí 'yí ené e
 káa zí ngiti géyí 'yí ga bi kóo 'bi Isiréle e ní.
- 17 Owú 'bi eyí e kí bulúnduyí e niyí ídí káa zí kámá dogboru misi'di,
 togú lagá usáni go yá, 'yí bi ndịsị ngásá kí usáni máa née nì útúogú
 gị doa.
- 18 Ngére Lomo mándịsị óto komomá gị ro zíyí
 yómo zée.
- 19 Gáda, 'yí ngáka éyí e niyí karanée útú kí okó do bulúnduyí e,
 tí lá niyí rómo komo 'yí ga gére née cù.
- 20 Bi bi Aséra, nì ndịsị doa ní nì 'dí'biogú bilámá éyí miánu kíngaya.
 Zía ndịsíné í'bí bilámá éyí miánu bi nì miútúásáne gị ro mongú ngére.
- 21 Nafatáli, nì yí ené káa zí nyazu ní. Nì ndịsị gámá kí ro doné.
 Nì ndịsị ndíki mbá owú ga bi kí lámá royé§ kíngaya ní.
- 22 Yoséfa nì 'bi ené káa zí kóró bi ndịsị ána kíngaya ní,
 kpá káa zí kóró bi kó'dú ngburu ní,
 bi mirásá a rasá zía 'dùtù bi mbá ní.
- 23 Ezeokóyí niyí ndịsị útú kí okó doyi,
 zíye ndịsiyé ménghí yíi 'duo kí mimbé'dekesị.

* 49:11 49:11 Lúgu bongó simi iní kóró: Ledre bi Yakóbo uku née 'dodo ledre kídí Zúda nì karanée ídí kí tų'dú éyí e zine. Kóró ené nì ána kíngaya zí Zúda ndịsíné lúgu bongó e simi iní a. † 49:12 49:12 Bikesị komo kí bikenyí so: Nì rokinyi bi nì ídí zía kíngaya gị zí éyí ga bi zía ní. ‡ 49:14 49:14 Dongará éyí ga bi ímbí yéé ní: Kángá 'bi Isakára nì ídí dongará kángá 'bi sị do Isiréle e gbre. § 49:21 49:21 Káa zí nyazu bi ndịsị ndíki mbá owú ga bi kí lámá royé: Nafatáli, áyí ndịsị ódro mbá bilámá ledre e.

- 24 Tí lá sama bi do sílǎ ní utúasá kǐzǐ wá,
sílǎ utúasá ó'dó kí é'be sama wá,
gi zía Lomo bi kí Roko'buné kǐngaya bi ndǐsǐ lúró bi kací Yakóbo ní,
ni ne bi ló'bo kpá 'yí 'bá'bá Isiréle e,
- 25 gi zía Lomo bi 'buyí ndǐsǐ óto úndrua ní ndǐsǐ sáká yí ne,
gi zía Lomo bi kí roko'buné kǐngaya ní ndǐsǐne í'bí úndru bi gi komo
ere gi 'dága ní zíyí,
ni kpá í'bí úndru do iní bi ndǐsǐ lágaógu gi sí kǎngá ní,
zǐ bangá eyí e, bulúnduyí e étriyé zíye ídiye tú'dú.
- 26 Úndru bi máí'bí zíyí ba ni kí roko'buné kǐngaya rómo do úndru ga bi
kóo 'desí ní mbá,
romo kpá gi do tákpásǐlǐ ga bi kóo gi zǐ bulúnduyí e ní mbá.
Úndru ga gére née idíní ógu zǐ Yoséfa,
gi zía ni ídine manda zǐ lúnduné e za mbá.
- 27 Benzemúna, ni ídí 'bi ené káa zǐ máárára bi kí 'bú roné ní,
kí phiyí ni nánáónzó bangá e zía ánu yée, kí tagá zíye ífi simi ngítí a
kí lafúne e."
- 28 Ga bi sokó doa gbre (12) née mbá sí do Isiréle. Née ledre bi 'buyé
Yakóbo uku zíye simi bi ni í'bí úndru zíye kací misí'diné mingúngúcuá ní.

Ledre gi ro umbu Yakóbo

- 29 Zǐ Yakóbo yóko wotíne e úku ledre zíye kídí, "Mááyí go ógu úyu zíze
ndíkize kí 'yí amá e. Ídísé óto máa cigí babá simi gu landa bi simi yáká
'bi Éforono 'yí 'bi Éte ní. 30 Gu landa bi Makeféla née ni kóo simi yáká bi
Abarayáma ugú gi ro ndǐsǐ óto bi e simi a gi zǐ Éforono 'yí 'bi Éte, gbóo kí
Mamaré simi kǎngá 'bi Kanána ní. 31 Otoní kóo Abarayáma e kí me'bené
Sára ore, do kóo óto Isáka e kí me'bené Rebéka kpá ore, máóto me'bemá
Léya kpá ore. 32 Ugúní kóo yáká née go kí éyí ga bi simiyé ní mbá gi zǐ
Éte e."
- 33 Simi bi Yakóbo ukuonzó ledre go zǐ wotíne e ní, zía 'dú'dulúgu roné
bi, zǐ sǐndǐ kadra útúasáne zía úyuné.

50

1 Zǐ Yoséfa útúne kukurukú do umbu 'buné do fáka wo zía ndǐsiné ini ini
roa. 2 Zǐ Yoséfa ñnyíne úku ledre idíní yéme umbu 'buné kí kágá bilámáne
káa bi ni síníyí. 3 Sǐlǐ 'bi súsú kágá née ni mbá cǐ gbre (40). Zǐ 'yí 'bi Ízibiti e
ini wo kí sǐlǐ cǐ ota doa sokó (70).

4 Simi bi sǐlǐ 'bi ini úkú go ní, zǐ Yoséfa úku ledre zǐ mingí kǎngá ga bi
mingburoko 'yí 'bi moko 'bi mongú ngére ní kídí, "Togú ledre amá eme
komosé tí miéme yá, ídísé ndéré kí sanda ba úku a zǐ mongú ngére kídí,
5 'Babá oto kóo máa go lolóbú zíne kídí, "Mááyí go ógu úyu, ídí óto máa
simi gu bi kóo máiciómo gi romá simi Kanána ní." Bi ba ní mángúngú
romá zíyí ídí ngúngu a zǐma ndéréma óto 'bumá zǐma ndá'baógumá.' "

6 Mongú ngére ya zía ní, "Ndére mu óto 'buyí káa zǐ bi lolóbú zía kídí
née ni méngí a kenée ní."

7 Simi bi Yoséfa 'dí'bi umbu 'buné ndéré kǐe óto a ní, zǐ 'yí 'bi moko 'bi
mongú ngére nda kí mingburoko 'yí ga bi 'bi Ízibiti ní ndéréye 'díyíóto
Yoséfa. 8 Zǐ 'yí ga bi kací Yoséfa kí yée ga bi kací 'bua ní ñnyiyé mbá ndéréye
'díyíóto umbu. Odu 'yí ga bi idíakání simi Gósene ní dujú minzéré owú e

nda kí bangá eyé e. ⁹ Zí 'yì ngásá kí arabíya e kí 'yì ngásá kí usáni e kpá ndéréye ndro kéye. 'Yì e niyí kóo tù'dù bì utúní do kací Yoséfa ní.

¹⁰ Simi bì 'doguní bì, nderéoguní goó simi Atáda bì sága Yeredéne mi'dí gbére kí'dí bì ndìsiní ócò kére ní, zíye ndìsiyé ore íni ini, íni ini kíngaya. Née ní zí Yoséfa ini 'buné ore kí sùlì ìnyì doa gbre (7). ¹¹ Simi bì 'yì 'bì Kanána ga bì ndìsiní ndìsì ore lurúní ini bì méngì roné kíngaya simi Atáda ní, zíye úku ledre kídí, "Mongù lerì ro 'yì 'bì Ízibiti e." Zí ìrì bì née nda ídìne Ábele Miziráma.*

¹² Née ní, zí wotì Yakóbo e méngì ledre tí káa zí bì 'bùyé úku zíye ní. ¹³ Zíye 'dì'bì umbu 'bùyé ndéré kíe simi Kanána óto a simi gu landa bì Makefèla gbóo kí Mamaré, bì simi yáká bì kóo Abarayáma ugú gì ro ndìsì óto bì e simi a gì zí Èforono 'yì 'bì Ète e ní. ¹⁴ Gì do kací bì otoní bì ní, zí Yoséfa ìnyiyé kí lúnduné e kí 'yì ga bì kóo nderení kéye óto bì ní mbá ndá'balúgu royé simi Ízibiti.

Yoséfa uku ledre zì lúnduné e

¹⁵ Simi bì lúndu Yoséfa lurúní 'bùyé uyu go ní, zíye úku ledre kídí, "Togù Yoséfa somúndiki bisinyí ledre bì kóo méngìzè zía, zía méngì lúgu a zíze ní, azé méngì 'dì?" ¹⁶ Née ní zíye kákasa zì Yoséfa kídí, "Bùyì uku kóo ledre zíze 'dá'dá zía kí úyuné, ¹⁷ 'Ba ledre bì ídísé úku a zì Yoséfa ní. Mángúnú romá zíyì ídì ótoómo luyú kí bisinyí ledre kóo lúnduyì e méngì zíyì ní.' Bì ba ní ídì ótoómo ledre zíze gì simi lúyú ledre ezé, zée ga bì ndìsìzè óto úndru Lomo 'bì 'bùyì ní." Simi bì Yoséfa uwú ledre née ní, zì simikozo méngì wo zía útúne ini ini.

¹⁸ Zì lúnduga óguyé útúye ló'bu komoyé bì kó'dù a. Zíye úku ledre kídí, "Azé cakaba go owùkúlú eyì e."

¹⁹ Zì Yoséfa úkulúgu ledre zì lúnduné e kídí, "Ndásé éré ngìrì wá. Mándá kí roko'bu zíma óyóló'bó ledre bì Lomo yeme go ní wá. ²⁰ Abú yémesé kóo rosé gì ro méngì bisinyí ledre kíma yá, tí lá Lomo yeme kóo ledre née zía ídìne kenée ne gì ro zíne yómo tù'dù 'yì e káa zì bì ní ndìsì méngì roné cakaba ba. ²¹ Zía úku yéme ledre zíye kídí, bì goó kenée ní ndásé éré ngìrì wá. Mááyí í'bì éyì e zíse kí owù 'bì esé e mbá."

Ledre gì ro umbu Yoséfa

²² Yoséfa ndìsiní kóo kí lúnduné e simi Ízibiti. Nì úyu ní, simibi ené nì go míya kíé'do doa sokó (110). ²³ Yoséfa lu'bù kóo do sogo kángá go kíngaya. Zía lúru owù e gì simi Efarayíma kí bulúndu Efarayíma e. Zía kpá ìmbì owù ga bì gì simi Makíri wotì Manási ní.

²⁴ Nda simi ngiti sùndì kadra zì Yoséfa úku ledre zì lúnduné e kídí, "Mááyí go ógu úyu. Tí lá Lomo ní ógu sáká sée do 'dì'bióyó sée gì simi kángá ga ndéré kíse simi kángá bì kóo mocúomo ledre a zì Abarayáma, Isáka nda kí Yakóbo ní." ²⁵ Bì ba ní, ídísé lolóbù zíma kídí, ásé 'dì'bì umbumá kpa kíse simi bì Lomo nì go 'dì'bì sée ndéré kíse simi Kanána ní.

²⁶ Née ní, zì Yoséfa úyuné cìkì simi Ízibiti ore simi bì simibi ené nì go míya kíé'do doa sokó (110) ní. Do yéme umbu a bìlamáne kí kágá do óto a simi sondù.

* **50:11** 50:11 Ábele Miziráma: Ìrì ba kí tara Èbere ini ledre simi a kídí, "'Yì 'bì Ízibiti e ndìsiní ini ini."

Bilámá ledre bi Matáyo eké ní Ledre gi ro búkú bi Matáyo ní

Matáyo eké búkú ba ne. Ni ngúru 'yi gi dongarà 'yìmikása ga bi sokó doa gbre 'bi Yésù ní, ndìşşíní kpá ndólo wo Léví. Eké búkú ba gi ro 'dódo ledre kíe zí ngíti géyì Yúda e kídí Yésù nì ne 'Yì yómo 'yi e bi kóo Lomo uku ledrea 'desì kídí née nì kása wo óguné yómo 'yi e mbá ní. Matáyo tonó aka kóo fì éké ìrì bulúndu bulúndu Yésù. Zía kpá úku ledre fúó kídí miógú Yésù 'dodo go kídí ledre ga bi kóo nèbì e ndìşşíní úku yéé gi roa ní, niyí za mbá ma'díi ledre e, mengíní royé go tí cé káa zí bi kóo ndìşşíní úku yéé ní.

Zí Matáyo kpá uku ngíti ledre kídí Yésù ndìşşì kóo 'dódo ledre kídí, 'Be 'bi Lomo nì gi ro kúfú 'yi ga bi ndìşşíní méngì ledre ga bi Lomo ili yéé ní. Kápita 5-7 ukuní ledre gi ro ledre bi Yésù uku gi ro 'Be 'bi Lomo simi muruwayi ótoásá a kí ngíti géyì éyì e ní. Kápita 10 Yésù uku ledre gi ro bilámá ledre 'bi Lomo, kídí nì karanée ánga do sogo kángá za mbá. Kápita 13 Yésù uku ledre 'Be 'bi Lomo simi muruwayi ótoásá a kí ngíti géyì éyì e. Kápita 18 Yésù uku ledre gi ro toso miméngì ledre bi azé méngì a gi ro zía óto zéé ndìşşizé bilámáze 'Be 'bi Lomo ní. Kápita 24-25 Yésù uku ledre kídí tú'dú ledre e niyí aka méngì royé kí née nì nda fú ndá'baógu do sogo kángá. Odú búkú ba uku kpá ledre gi ro ledre bi Yésù uku zí 'yi lódú kacíne e, idíní ndéré kí uku bilámá ledre 'bi Lomo zí kúfú 'yi e za mbá gi ro zíye kpá ídiye 'yi lódú kacíne e ní.

Uku ledre kpá gi ro mitónó ndìşşì 'bi Yésù do sogo kángá ndéréóguné gi simi şşindí kadra bi nda'ba simi a komo ere ní. Tonó kí ledre gi ro mindíki wo, ledre gi ro babatíza ené, kí úzu éyì bi ndiki gi zí Satána ní, nda kí kúrú Lomo bi Yésù ma'dáa ndìşşì úku a zí 'yi e ní. Kpá kí ledre ga bi ndìşşì 'dódo yéé zí 'yi e ní, nda kí ledre bi kóo ndìşşì 'dí'bióyó ndíyá gi ro 'yi e simi Galiláya ní. Búkú ba uku kpá ledre gi ro mindéré Yésù bi kóo gi simi Galiláya simi Yerusaléma, kí ledre ga bi mengíní royé zía simi bi şşindí kadra 'bi odú ndìşşì ené do sogo kángá nì go gbóo ní. Do úkúne kí miphéphé wo do mingbúngbu kágá, miúyu a nda kí miúru a.

*Ledre gi ro bulúndu bulúndu Kírésito Yésù
(Lúru kpá Lúka 3:23-38)*

¹ Ba ledre gi ro bulúndu bulúndu Kírésito* Yésù,† tonó gi ro ngére Dawídi ndéréóguné gi ro Abarayáma.

² Abarayáma ndiki Isáka.

Zí Isáka ndiki Yakóbo.

Zí Yakóbo ndiki Zúda e kí lúnduné e.

³ Zí Zúda ndiki 'bi ené Peréze e kí Zéra. Mbágáye 'bi ené Tamára.

Zí Peréze ndiki 'bi ené Ézorono.

* **1:1** 1:1 Kírésito: Ini ledre gi simia kídí, 'yi bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní. † **1:1** 1:1 Yésù: Ini ledre gi simia kídí, Lomo yomo 'yi e.

Zí Ézorono ndíki 'bi ené Ráma.

⁴ Zí Ráma ndíki 'bi ené Aminadába.

Zí Aminadába ndíki 'bi ené Nasóna.

Zí Nasóna ndíki 'bi ené Salamóna

⁵ Zí Salamóna ndíki 'bi ené Bowáza, ịrị mbágáa Rába.

Zí Bowáza ndíki 'bi ené Óbede, ịrị mbágáa Rúta.

Zí Óbede ndíki 'bi ené Zése.

⁶ Zí Zése ndíki 'bi ené Dawídi bi kóo ni mongú ngére ní.

Dawídi ndíki 'bi ené Solomóna, mbágáa ni Beteseyída kára umbu kací
Ụrịya.

⁷ Zí Solomóna ndíki 'bi ené Rebóma.

Zí Rebóma ndíki 'bi ené Abiyáza.

Zí Abiyáza ndíki 'bi ené Ása.

⁸ Zí Ása ndíki 'bi ené Zesofáti.

Zí Zesofáti ndíki 'bi ené Zeróma.

Zí Zeróma ndíki 'bi ené Uziya.

⁹ Zí Uziya ndíki 'bi ené Zotáma.

Zí Zotáma ndíki 'bi ené Áza.

Zí Áza ndíki 'bi ené Izikiya.

¹⁰ Zí Izikiya ndíki 'bi ené Manási.

Zí Manási ndíki 'bi ené Amóna.

Zí Amóna ndíki 'bi ené Zosíya.

¹¹ Zí Zosíya ndíki 'bi ené Zekíni, do ndíki ngíti géyị lúnduga simi bi ezeokó
Isiréle e 'di'biní yée ndéré kíye simi Babelóniya ní.

¹² Gí do kací a bi Yúda e nda 'baoguní 'bi eyé gị simi Babelóniya ní,
zí Zekíni ndíki 'bi ené Seretiyéle.

Zí Seretiyéle ndíki 'bi ené Zerubábele.

¹³ Zí Zerubábele ndíki 'bi ené Abiyúda.

Zí Abiyúda ndíki 'bi ené Alikíma.

Zí Alikíma ndíki 'bi ené Azóra.

¹⁴ Zí Azóra ndíki 'bi ené Zadóka.

Zí Zadóka ndíki 'bi ené Akímu.

Zí Akímu ndíki 'bi ené Eluyúda.

¹⁵ Zí Eluyúda ndíki 'bi ené Eliyázara.

Zí Eliyázara ndíki 'bi ené Matána.

Zí Matána ndíki 'bi ené Yakóbo.

¹⁶ Zí Yakóbo ndíki 'bi ené Yoséfa o'do 'bi Mariya. Née Mariya bi mbágá
Kírésito Yésu ní.

¹⁷ Bulúndu Yésu niyí kóo miífiyé káa. Tonó gị ro Abarayáma ndéréóguné
gị ro mongú ngére Dawídi, ndíki andání kóo ịkí 'yị eyé e go kí'dí sokó doa
eso (14). Do tónó ndíki ngíti géyị gị simi sịndị kadra 'bi mongú ngére
Dawídi ndéréóguné gị simi sịndị kadra bi ezeokó Isiréle e 'di'biní yée
ndéré kíye simi Babelóniya ní, kpá sokó doa eso. Zí ngíti géyị tónóye
gị ore ndéréóguné gị simi sịndị kadra bi arání Kírésito simi a ní. Nđiki
andání ịkí 'yị eyé e go kpá sokó doa eso.

*Ledre gị ro mindiki Kírésito Yésu
(Lúru kpá Lúka 2:1-7)*

18 Ledre gi ro mindíki Kírésito Yésu tonó kóo káa. Koróní[‡] kóo mbágáa Mariya zí ngíti o'do kí iríné Yoséfa. 'Dá'dá zí Yoséfa kí ówo royé kéne káa do o'do kí kára, zí Mariya ídine kí siminé, owú ma'dáa ogu yí ené simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo. 19 Gi zía bi Yoséfa ndìsj mènḡ ledre ga bi Lomo ili yée ní, kpá gi zía bi ili ené í'bí komokenyí ro do Mariya wá ní, zía kóo áyine gi ro ótoómo wo lá wayí kenée 'yí e ndaní ówo a wá.

20 Simi bi Yoséfa yeme roné go kenée ní, zí Ngére kása maláyika[§] 'diya ogu úku ledre zía simi 'duru kídí, "Yoséfa bulúndu ngére Dawídi, ndá sómú ledre gi ro ótoómo kí 'dí'bi Mariya káa do me'beyí wá, owú bi simi a nées ogu ené gi zí 'yíma'dí wá, Lomo yeme yí ené ne simi roko'bu 'bi 'Dówúne. 21 Ni áráogú owú nées owú'o, ídí ífí irí a Yésu, gi zía ni yómo 'yí ené e gi simi lúyú ledre eyé e."

22 Ledre bi kóo Ngére ukui'bí tara ngíti nébj ní, mènḡ roné nées goó ne tí káa zí bi kóo uku ní kídí, 23 "Karanée ngíti owúkára ku mbotu* ni ídí kí siminé, zía áráne owú'o, do ndìsj ndólo wo Imanuwéle," ledre gi simi a kídí, "Lomo ni kíze."

24 Simi bi Yoséfa urú ní, zía tí 'dí'bi Mariya káa do me'bené káa zí bi maláyika 'bi Ngére ogu úku a zía ní. 25 Abú Yoséfa 'dí'bi tí Mariya go káa do me'bené yá, kotruní bi 'dú'du kéne wá, zaá gi zí Mariya árá owú bi siminé nées té kí, zí Yoséfa ífí irí a Yésu.

2

'Yí komokenzì e oguní simi Beteléme

1 Gi do kací a bi kóo arání Yésu simi Beteléme ngíti gara simi káḡá bi Yudáya simi bi kóo Eróde ni ore ne ngére ní, zí ngíti géyí 'yí komokenzì e óguyé gi gbére simi Yerusaléma ore, 2 zíye ndúndu'yú kídí, "Owú bi arání wo káa do ngére 'bi Yúda e ona ba, ni 'dí 'da? Kele ené 'dodo ledre a go zize gbére 'dáa, óguzé ba óto úndrua."

3 Simi bi ngére Eróde uwú ledre nées kenée ní, zí bi sínýine roa kí 'yí ga bi 'bi Yerusaléma ní mbá. 4 Zía ndóloyóko manda 'bi 'yí 'dáná éyí e, kí 'yí 'dodo lorú e, ndú'yú yée kídí, "Úwúsé kóo kídí niyí árá Kírésito ma'dáa 'da?" 5 Zíye úkulúgu ledre kídí, "Ukuní kóo kídí, niyí árá wo simi Beteléme, káḡá 'bi Yudáya ona. Ngíti nébj uku kóo kídí Lomo uku yaá,

6 " 'Beteléme,
ndaá 'bi eyí lá duj owú gara simi káḡá 'bi Yúda e wá.

Mongú ngére ni karanée olúógu gi simiyí gi ona
zía ídine 'yí lúru bi kací 'yí amá e Isiréle e za mbá.' "

7 Nées ní, zí Eróde ndólo 'yí komokenzì ga gére nées simi ugu gi ro ówo a gi zíye lurúní kóo kele máa nées kí be 'dí? 8 Zía úku ledre zíye kídí, "Ndérésé mu simi Beteléme gámás'ó do owú máa nées. Togú ndíkisé wo goó, ídísé ndá'baogú 'dodo bia zíma gi ro zíma kpá ndéréma óto úndrua."

[‡] 1:18 1:18 Koróní wo gi ro ófí a: Kací ondu 'bi Yúda e nées sijnḡ kadra simi bi i'biní lafa go tí lá 'dá'dá a gi zí o'do kí ndìsjyé ndro kí me'bené káa do kára kí o'do. § 1:20 1:20 Maláyika e: Niyí lomo ga bi ndìsjni ndìsj kí Lomo komo ere ngára kuru'buyé ndáa káa zí 'yíma'dí e wá ní. Simi ngíti géyí sijnḡ kadra e Lomo ndìsj kása yée do sogo káḡá kí sanda ené zí 'yí e. * 1:23 1:23 Owúkára ku mbotu: Ni owúkára bi owo aka ledre 'bi ya'dá e wá ní. 1:23 1:23 Isáya 7:14 2:6 2:6 Míka 5:2

⁹ Simi bi ngére Eróde odro go zíye ní, zíye ólúóoguyé ndéréye. Kele bi ndiṣi útú zíye 'dá'dá ní, nzara zía kpá ólúóoguné útúne zíye 'dá'dá. Zía ndéré tóroné té do 'be bi owú máa née ni simi a ní. ¹⁰ Niyí kóo kí mongú rokinyi kí lúru kele née kí útúne zíye kpá fú 'dá'dá. ¹¹ Zíye ndéréoguyé ndíki Yésu kí mbágáne Mariya, zíye útúye do ngúrú sındiye óto úndru a. Zíye líkpi tara kombo eyé e, 'dí'biógu dábu kí abúrèngú kí bilámá sù'bú mindonyo í'bi yée zí Yésu. ¹² Nda go kí ndulú, zí Lomo ódroné zíye simi 'duru kídí ndaní ndá'ba gi 'dí zí Eróde wá, idíní ndéré gi do ngíti misi'di kpí.

Ngasání kí Yésu simi Ízibiti

¹³ Simi bi ya'dá ga gére née okpóní go ní, zí Ngére Lomo kása maláyika ógu ódroné zí Yoséfa simi 'duru kídí, “Dí'diya, ìnyísé mu kí me'beyí zise 'dí'bi owú ba ngásá ndiṣi kíe simi Ízibiti gi zía Eróde ayí go gámásó'do wo gi ro úfu a. Ídísé ndiṣi íri 'búo togú mándólólúgu sée máa.” ¹⁴ Kpá tí akpa kí ndulú née, zí Yoséfa e kí me'bené 'dí'bi owú née, zíye ngásáye simi Ízibiti, ¹⁵ zíye ndiṣiyé íri zí Eróde úyuné té kí. Ledre née 'dodo ini ledre gi simi ledre kóo Ngére Lomo ukui'bi zí ngúru nébì úku a ní kídí, “Mándólólúgu owú 'bi amá go gi simi Ízibiti.”

¹⁶ Simi bi Eróde owo kídí 'yí komokenzì ga gére née londoní née go ní, zí mimbé'dea ésiṅe zía kása asikíri ené e ndéré úfu owú ya'dá ga bi simi Beteléme ore kpá kí yée ga bi gbaá ore ní mbá 'dá'ba. Tonóní úfu yée gi ro yée ga bi simibi eyé ni gbre ní ndá'baoguné nde. ¹⁷ Zí mongú lerí idine tí káa zí bi kóo nébì Yeremáya uku ní kídí, ¹⁸ “Do kará Isiréle e ndiṣi ówú kí ini ini kí mbúmbúdí kí mongú lerí simi gara bi Ráma ní. Ndiṣiní ini ini gi ro owú 'bi eyé e, gi zía ufuonzóní yée go mbá. Mbámiowú máa ga gére née iliní do úcuómo yée kí ini ini wá.”

Yoséfa nda'baoguní simi kángá eyé

¹⁹ Simi bi Eróde uyu nda go ní, zí maláyika 'bi Ngére Lomo óguné simi 'duru zí Yoséfa simi Ízibiti ²⁰ zía úku ledre kídí, “Ìnyísé mu kí me'beyí zise 'dí'bi owú zise ndá'basé simi kángá esé 'bi Isiréle e. Eróde bi kóo ayí gi ro úfu wo ní uyu go.”

²¹ Zí Yoséfa ìnyiyé kí me'bené 'dí'bi Yésu, yóo do ndá'bayé simi Kángá eyé 'bi Isiréle e. ²² Ábuwá Arakaláyo ní nda goó ne ngére do bi kací 'buné simi kángá bi Yúdáya ní. Zí ngírí méngí Yoséfa kí ndá'bané íri. Zí Lomo úku ledre zía simi 'duru, zíye nda ndéréye simi Galiláya. ²³ Ndiṣiní nda kóo simi gara bi Nazeréta ní. Utúasá go kí ledre bi kóo ngíti nébì uku gi ro Kírésito ma'dáa kídí, “Niyí ndiṣi ndólo wo 'yí 'bi Nazeréta.”

3

Yiwáni uku kúru Lomo zí 'yí e

(Lúru kpá Máriko 1:1-8, Lúka 3:1-18, Yiwáni 1:19-28)

¹ Simi sındi kadra máa bi kóo née ní, ngíti o'do ni kóo bo kí iriné Yiwáni, ni 'yí Bábátizí 'yí e. Zía ndiṣiné úku ledre 'bi Lomo zí 'yí e simi Yúdáya gbála simi súwú ² kídí, “Ídísé mu óyóló'bó mimbé'desé, gi zía sındi kadra

ni go gbóo gi ro zí Lomo bi komo ere ní ídíne Ngére esé.”³ Yiwáni ni o'do bi kóo nébì Isáya uku ledre a kídí,

“Yì ni karanée ndìsì ótrù ledre zì 'yì simi súwú kídí, yémeómosé misi'di mu nzíyiné zì Ngére, ídíse 'dózo yéme misi'di zía ní.”

⁴ Yiwáni esì kóo roné bongó bi u'yúni gi simi bi bangá bi Gémele ní, zía ódó roné ká'dá bi yemení gi simi saná ní. Mongú éyì miánu ené ni kóo mbíra kí tezi. ⁵ Tú'dù 'yì e ìnyìní kóo gi simi Yerusaléma, kí yée ga bi gi simi kángá bi Yúdáya ní, nda kpá kí 'yì máa yée ga bi gbóo gbóo kó'dù ngburu bi Yeredéne ore ní mbá ndéréye úwú ledre 'bi Lomo gi tara Yiwáni. ⁶ Simi bi 'yì ga gére née ukuoguní lúyú ledre eyé e ní, zía bábátìzì yée simi ngburu bi ndoloní Yeredéne ní.

⁷ Simi bi lurú tú'dù Farúsáyo e,* kí Sadúkáyo e[†] kí óguyé kí'dí bi ndìsì í'bi babatíza ní, zía úku ledre zíye kídí, “Sée ga bi ásé bisinyíse káa zí kámá okó ní, ambí uku zíse ne ya ídíse ngásáoyó rosé gi zí simikesì 'bi Lomo bi ni ógù dosé ní? ⁸ Togú kenée yá, ídíse méngì éyì bi ni 'dódo a kídí óyóló'bósé miméngì ledre esé go ma'dií ní. ⁹ Éyì ndaá kpá lóndo sée zíse sómù ledre kídí Lomo ni ótoómo ledre zíse gi zía bi ásé bulúndu Abarayáma ní wá. Máuku zíse ma'dií tutú ga bi bi née, Lomo utúasá go óyóló'bó yée zíye ídíye káa do bulúndu Abarayáma. ¹⁰ Lomo ni go nzíyiné gi ro lágáonzó kágá e bi. Ma'dií, kágá máa wo bi aná bilámáne wá ní, ni lágáonzó a do úçu a ku pho'dù.

¹¹ “Mándìsì bábátìzì sée kí iní gi ro zíse óyóló'bó sómù ledre esé. Tí lá gi do kacíma ngíti mongú 'yì ni ógù, bi romo domá ní. Máutúasá gbawá í'diógù wará ené gi sìnđja. Ni bábátìzì 'bi ené sée kí roko'bu 'bi Dówú Lomo kí pho'dù. ¹² Ni 'bi ené yì ené káa zí 'yì ócò komo kére ní. Ni léfeóto kére ené simi bilámá éyì, cící a née zía kótrù a trje do óngbóoyó a 'dá'ba.”

*Yiwáni í'bi babatíza zì Yésu
(Lúru kpá Máriko 1:9-11, Lúka 3:21,22)*

¹³ Simi ngíti sìnđi kadra zí Yésu ìnyìné gi simi kángá bi Galiláya ní ndéréne ngburu bi Yeredéne ní gi ro zí Yiwáni bábátìzì née. ¹⁴ Zí Yiwáni úku ledre zía kídí, “Málli ba zíyì í'bi babatíza zíma yìjì, ógù nda zíma ba lára a káa be 'di'?”

¹⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Yiwáni kídí, “Ba go bilámá sìnđi kadra gi ro zíyì bábátìzì máa, gi zía ilizé mbá ndìsì méngì ledre ga bi Lomo ili yée ní.” Zí Yiwáni ngúnḡu a.

¹⁶ Zí Yiwáni go bábátìzì wo. Simi bi olúogu gi simi iní ní, geré zí ere líkpí roné. Zía lúrúndiki 'Dówú Lomo kí óguné doné káa zí kířkò'do ní. ¹⁷ Zí Lomo ódroné gi komo ere kídí, “Ba mbígì Owú 'bi amá, 'búa ofu domá go, mááyì kí rokinyi gi zía.”

3:3 3:3 Isáya 40:3 * **3:7** 3:7 Farúsáyo: Née ngíti géyì Yúda ga bi ngára ndit'dofuní do lorù bi Músa eké ní wá ní. Ngúnḡuní ledre lomo e, kí ledre maláyika e kpá kí ledre miúru 'yì e gi simi umbu. † **3:7** 3:7 Sadúkáyo: Née ngíti géyì Yúda ga bi ngára ndit'dofuní do lorù bi Músa eké ní wá ní. Tí lá ngúnḡuní eyé bi kídí lomo ro 'yìma'dí e ni bo, maláyika e niyì bo, 'yì e urúní gi simi umbu bú ní wá. Ólo Moko 'bi 'yìmikása e 23:6-8.

4

Satána uzu Yésu
(Lúru kpá Máriko 1:12,13, Lúka 4:1-13)

¹ Gi ore zí 'Dówú Lomo 'dí'bi Yésu ndéré kíe simi súwú gbála gi ro zí ngére 'bi bicayi lomo e úzu wo.* ² Zí Yésu méngíné simi súwú íri sǐlǐ cǐ gbre (40) anu éyǐ† mbá wá. Zí 'bú nda go méngǐ wo kíngaya. ³ Zí Satána ógúné úku ledre zía kídí, “Togú áyí tí mbigí Owú 'bi Lomo yá, ídí úku ledre zí owú tutú ga bi bi ba idíní óyóló'bo royé káa do ambata gi ro zíyǐ ánu a gi zí 'bú.”

⁴ Zí Yésu ñnyiné úkulúgu ledre zí Satána kídí, “Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Yíma 'dí utúasá ídí trǐdrǐ lá duǐ gi zí éyǐ miánu wá. Kúrú Lomo ni óto 'yǐ e ne zíye ídíye trǐdrǐ.”

⁵ Gi do kacǐ ledre née, zí ngére 'bi bicayi lomo e 'dí'bi Yésu ndéré ékǐ kíe do mongú 'Dǐcǐ 'bi Lomo simi Yerusaléma‡ bi o'bóní ngbángbáne 'dága ní do úku ledre zía kídí, ⁶ “Togú áyí tí Owú 'bi Lomo yá, ídí mu lé'béútú bi 'dáa. Gi zía ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Lomo ni kása maláyika ené e

zíye sáká yǐ,

káa bi áyí útú útru sǐndǐyǐ ro tutú e ke.’ ”

⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Satána kídí, “Ni miékéne kídí, ‘Ndá úzu Ngére Lomo eyǐ wá.’ ”

⁸ Zí ngére 'bi bicayi lomo e kpá 'di'bi wo ndéré ékǐ kíe do mongú ngbángbá landa 'dága, zía 'dódo kángá e kí manda eyé e kí roko'bu ga bi zíye ní mbá zí Yésu. ⁹ Zía úku ledre zí Yésu kídí, “Togú útú cakaba bi zíyǐ óto úndrumá yá, éyǐ ga bi za mbá má'dódo yée zíyǐ née, mááyí í'bí yée zíyǐ.”

¹⁰ Zí Yésu úku ledre zí Satána§ kídí, “Ídí ñnyǐ gi cigíma íri, ni miékéne kídí, ídí óto úndru Ngére Lomo eyǐ zíyǐ ndǐsǐyǐ méngǐ duǐ ledre ené.”

¹¹ Gi do kacǐ ledre née ní, zí ngére 'bi bicayi lomo e ndéréóyó roné, zí maláyika e nda óguyé sáká wo.

Doş moko 'bi Yésu
(Lúru kpá Máriko 1:14,15, Lúka 4:14,15)

¹² Kacǐ ledre née lu'bú wá, do ónzó Yiwáni 'yǐ Bábátǐzǐ 'yǐ e simi sǐgǐnǐ. Simi bi Yésu uwú kídí onzóní Yiwáni go simi sǐgǐnǐ ní, zía ñnyiné ndá'balúgu roné simi kángá bi Galiláya ní. ¹³ Ndǐşǐ ené kóo simi Nazeréta ore wá, okpó geré miókpó simi gara bi Kapáranawúma ní. Gara máa née ni kóo do gbúrúngó mikavu Galiláya mi'dí simi kángá 'bi kúfú 'yǐ ga bi Zebulúna kí Nafatáli ní. ¹⁴ Ledre née utúasá go kpǐnǐ kí ledre bi nébi

* **4:1** 4:1 Ngére 'bi bicayi lomo e: Iřǐ a ni Satána. Ni manda 'bi maláyika ga bi ñcǐnǐ okó ro Lomo do úcúogú yée gi komo ere ní. Zí maláyika ga gére née nda ídíye go bicayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoogú 12:9. † **4:2** 4:2 Órú tara 'yǐ: Simi ngíti géyǐ sǐndǐ kadra Yúda e ilinǐ ánu eyǐ wá gi ro í'bí royé ñni inǐ zí Lomo. **4:4** 4:4 Gbre lorú 8:3 ‡ **4:5** 4:5 'Dǐcǐ 'bi Lomo: 'Dǐcǐ máa wo née ni duǐ kǐé' do simi Yerusaléma. 'Yǐ 'dáná éyǐ e ndǐsǐnǐ lengbe 'dáná éyǐ simia gi zía Lomo ni ore, gi ro zía ótoómo lúyú ledre 'bi 'yǐ e. **4:6** 4:6 Ke'bi 'bi Dawidi e 91:11,12 **4:7** 4:7 Gbre lorú 6:16 § **4:10** 4:10 Satána: Satána ni kóo maláyika. Zía sǐnyǐ do lafúne e, zíye nda ídíye ezeokó Lomo. Gi zí keyǐ née ní, zí Lomo ógóyó gi komo ere 'dá'ba. Ni nda cakaba go ngére 'bi bicayi lomo e. Ólo 'Dódoogú 12:9. **4:10** 4:10 Gbre lorú 6:13

Isáya uku ní kídí, ¹⁵ “Yì ga bi Zebұлúna e kí Nafatáli e ní, ndìşiní ndìşì gbóo kó'dú mìkavu Galiláya, née Yúda e. 'Yì ga bi ndìşiní sága Yeredéne gí 'dí keřì nda kí yée ga bi simi Galiláya ní, niyí 'yì ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní. ¹⁶ 'Yì ga bi ndìşiní kóo ndìşì simi mìtuluru ní, mongú bimióngó ogu go zíye. Yée máa ga bi kóo ndìşiní 'bi eyé do bi bi umbu ndìşì í'bí 'do'dó ro 'yì e simi a ní, bimióngó ongó go zíye.”

¹⁷ Gí simi şindí kadra máa bi kóo née ní, zí Yésu tónóne úku ledre 'bi Lomo zí 'yì e kídí, “Ídísé óyóló'bó mimbé'desé zise nguńgu ledre 'bi Lomo. Gí zía şindí kadra ni go gbóo gí ro zía ídine káa do Ngére esé.”

Yésu ndolo mizefì 'yì lódú kacine e

(Lúru kpá Máriko 1:16-20, Lúka 5:1-11)

¹⁸ Kadra kîé'do, Yésu ni go ndìşì ndéré do gbúróngó mìkavu Galiláya, zía lúrúndiki Simúna Pétero kí lúnduné Andiriya. Niyí go ndìşì ónzó mbírá kénzé eyé simi iní. ¹⁹ Zía ndólo yée kídí, “Ógusé mu ndìşì lódú kacima, gí ro zima óto sée káa do 'yì 'dí'biógu 'yì e zima.” ²⁰ Simi bi uwúní ledre née kenée ní, geré zíye ótoómo mbírá eyé ore zíye ógu útúye do kací Yésu.

²¹ Zíye ókpóye gí ore 'dá'dá, zía ndíki Zebediya kí wotíne e gbre, Yakóbo kí lúnduné Yiwáni. Niyí simi kuřungba ndìşì yéme komo mbírá eyé. Zí Yésu ndólo phiřangá ga gére née gbengára kí lúnduné. ²² Geré zíye ótoómo mbírá eyé kí 'buyé ore, do útúye do kací Yésu.

Yésu yomo 'yì ndíyá e

(Lúru kpá Lúka 6:17-19)

²³ Zí Yésu gámáne simi Galiláya mbá. Togú ogu ndiki 'yì e go simi 'Díçì Kótruro e,* niyí ndìşì ini ini zí Lomo yá, zía 'dódo ledre 'bi Lomo zíye ore. Zía kpá úku bilámá ledre bi yeme gí ro 'yíma'dí e ní zíye. 'Yì ga bi niyí kí říkí ndíyá e royé ore ní, zía kpá yómo yée gí simi a. ²⁴ Zí phanda ledre bi Yésu ndìşì méngí a née ańgané simi řriřbère bi Şuriya ní mbá. Zí tų'dú 'yì e ndìşì óguyé kí říkí ndíyá eyé e zí Yésu ndìşiní 'dí'bióyó a gí royé. 'Yì máa yée ga bi niyí kí dokéké simiyé, kí yée ga bi simi doyé sinyí go misínyí ní, nda kí yée ga bi kí umbu şindíye ní, zía yómo yée mbá. ²⁵ Simi şindí kadra máa bi kóo née ní, zí tų'dú 'yì e ndìşì óguyé zí Yésu. 'Yì ga bi gí simi Galiláya, kí yée ga bi gí simi gara bi Dikapolişì, kí Yeruşaléma, kí kańga bi Yudáya, nda kí yée ga bi gí sága ngbuřu Yeredéne ní mbá.

5

Yésu 'dodo ledre zí 'yì e do landa

¹ Simi bi Yésu lurú tų'dú 'yì e niyí go ndìşì ógu zíne kíngaya ní, zía ékí ndìşiné gá do landa. Zí 'yì lódú kaciga ógu ndìşiyé cigí a. ² Zía tónóne 'dódo ledre zíye kídí, ³ “Úndru ni ídí zí 'yì ga bi nguńguní ledre 'bi Lomo go ní, bilámá bi bi 'be Lomo komo ere 'dáa ní, ni ídí 'bi eyé. ⁴ Úndru ni ídí zí 'yì ga bi ndìşiní ini ini gí zía bi bi sinyí royé misínyí ní, niyí karanée ídí kí rokinyi. ⁵ Úndru ni ídí zí 'yì ga bi ndìşiní 'búó'bú royé mi'búó'bú ní, niyí ídí ye mįńgí do sogo kańga ba. ⁶ Úndru ni ídí zí 'yì ga bi 'bú kí kodró

4:16 4:16 Isáya 9:1,2 * **4:23** 4:23 'Díçì Kótruro: Née 'díçì ga bi Yúda e ndìşiní kótruro royé simiyé gí ro ini ini zí Lomo kpá gí ro ndìşì 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yì eyé e simiyé ní.

'bi miméngi ledre ga bi Lomo ili yée ní doyé ní, niyí ídí ye míléreyé gí zí Lomo. ⁷ Úndru ni ídí zí 'yi ga bi ndịsini méngi bilámá ledre zí lafúye ní, Lomo ni kpá méngi bilámá ledre zíye. ⁸ Úndru ni ídí zí 'yi ga bi bisinyí ledre ndáá do mímbe'deyé wá ní, niyí lúru Lomo cú kí komoyé. ⁹ Úndru ni ídí zí 'yi ga bi ndịsini 'dí'biógu òwú bilámá ledre dongará 'yi e ní, niyí ndịsị ndólo yée Owú 'bi Lomo. ¹⁰ Úndru ni ídí zí 'yi ga bi ndịsini méngi yée bisinyíne gí zía bi ndịsini méngi ledre ga bi Lomo ili yée ní, niyí ídíye 'be 'bi Lomo komo ere.

¹¹ “Úndru ni ídí zise simi bi 'yi e niyí ndịsị úku sée, 'dó'do sée kí ndịsị trótro tị'dụ bisinyí ledre e rosé kí ranga gí zía bi ngungusé ledre amá ní.

¹² Bi nda sinyí rosé wá. Ídísé kúkuquí kí rokinyi, gí zía tákpásilí esé ni ídí mongúne komo ere. Ndisini kóo méngi lará nébi ga bi kóo gí zise 'desi 'dá'dá ní kpá kenée.”

*To'do kí bimióngó
(Lúru kpá Mária 9:50, Lúka 14:34,35)*

¹³ Zí Yésu kpá fú ndịsine 'dódo ledre zí 'yi lódụ kacine e kídí, “Ásé do sogo kángá ba káa zí to'do ní. Tí lá togú to'do nzulú go ní, ni útúásá áyalúgu roné káa be 'di? Odụ a òwú do léféoyó a 'dá'ba zí 'yi e ndịsị gámáye doa.

¹⁴ “Nda kpá lá òwú to'do wá, ásé do sogo kángá ba káa zí bimióngó ní, gí zía gara bi o'bóni wo có do landa 'dága ní, útúásá ené ló'bo wá. ¹⁵ Kpá kenée 'yi e unduní eyé pho'du ló'bu'dütü a sị pheře wá. Ndisini yi eyé óto a do nyára bi gí ro zía óngó bi zí 'yi e 'dici ore mbá. ¹⁶ Míméngi ledre esé ídí ídí bimióngó zí 'yi e gí ro zíye lúru bilámá míméngi ledre esé zíye ndịsije mbófo 'Buse bi komo ere ní.”

Dódo ledre gí ro lorü

¹⁷ “Ndásé sómú a bi kídí máógu go 'dí'bióyó lorü ga bi kóo 'bi nébi e ní wá, máógu yi amá tí lá gí ro zí 'dódo ledre eyé ídine ma'díi. ¹⁸ Máuku zise ma'díi, tí káa zí bi do sogo kángá kí ere ni aka bo ba ní, útúásáni 'dí'bióyó ngiti owú ledre cúku'dée gí dongará ledre ga bi ekéni simi lorü 'bi Lomo ní wá, 'buó togú ledre ga bi ekéni yée simi lorü née mengini royé go mbá ní. ¹⁹ Yi bi asi go gí ro ledre kí'do gí dongará ledre ga bi ekéni yée simi lorü 'bi Lomo, zía sinyi do ngiti 'yi ídí kpá asi kenée ní, 'yi máa née útúásá ídí kí ledrené owóowó 'be 'bi Lomo komo ere wá. 'Yi máa wo bi ni ngungu ledre lorü 'bi Lomo zía ndịsine 'dódotátá a zí lafúne e ní, ni ídí kí ledrené owóowó 'be 'bi Lomo komo ere. ²⁰ Gí zí keyi née ní máuku zise, togú méngise ledre ga bi Lomo ili yée ní rómo do Farúsáyo e kí 'yi 'dódo lorü e wá, útúásásé olü 'be 'bi Lomo komo ere wá.”

Úfu 'yi emengü

²¹ “Úwúsé ledre bi kóo ukuní zí bulunduzé ga bi kóo 'desi ní go kídí, 'Ndá úfu 'yi wá.' 'Yi bi ni úfu 'yi ní, niyí 'decị ngbanga roa. ²² Tí lá máuku zise 'yi bi simia ndịsị esị bisinyíne ro lafúne e ní, niyí 'decị ngbanga roa. Kpá kenée 'yi máa wo bi ni ndólo ezené yaá ni 'yi rifu ní, niyí 'dí'bi wo ndéré kíe kó'du mingburoko 'yi 'decị ngbanga e. Tí lá 'yi máa wo bi ni úku

ledre yaá moko ndaá simi ezené wá ní, niyí ỳcu wo ku pho'du bi ngára ìlì wá ní.

²³ “Bi kenée ní, togú ili gáa go ndéré í'bí tákpásìlì sí mbayi, zìyì sómùndíki a kídí ledre ni bo dongaráse kí ngíti 'yì yá, ²⁴ idí ótóómo tákpásìlì née dongá mbayi ore kí, zìyì ndéréyì zise yéme dongaráse kí 'yì née, zìyì nda ndá'baoguyì í'bí tákpásìlì eyì.

²⁵ “Togú lúyú ledre go ro ngíti 'yì, ili go ndéré kíyì do ngbanga yá, idí ndéré zise yéme ledre née kéne 'dá'dá gí zía kí ndéréne kíyì do ngbanga, káa bi ngére niyí í'bí yì do ónzó yì simi s̀gini. ²⁶ Máúku zise ma'dí, áyì idí simi s̀gini íri olùogú wá 'búó togú késì bi iliní gí zìyì ní í'bí go mbá.”

Ndá méngì 'berì wá

²⁷ “Úwúsé ledre kóo ukuní zì 'yì ezé ga bi kóna ní go kídí, 'Ndá méngì 'berì wá.' ²⁸ Tí lá máúku zise ma'dí, 'yì bi lurú kára zì 'bú kára máa née méngì wo ní, ndìsì go kí kára née simi sómù ledre. ²⁹ Togú komoyì bi do anú ayí oto yì zìyì lúyú ledre yá, idí 'dí'bióyó komoyì máa née 'dá'ba. Ni bilámáne zì kémbì eyì sínýíne gí royì gí zì wo bi do ỳcu kuṛu'buyì nyé ku pho'du ní. ³⁰ Kpá kenée togú s̀lìyì 'bi anú ayí oto yì zìyì lúyú ledre yá, idí 'dí'bióyó s̀lìyì née 'dá'ba. Ni bilámáne zì kémbì eyì sínýíne gí royì gí zì wo bi do ỳcu kuṛu'buyì nyé ku pho'du ní.”

Ledre gí ro ótóómo kára

(Lúru kpá Matáyo 19:9, Máriao 10:11,12, Lúka 16:18)

³¹ “Ngíti 'dódo ledre ni kpá káa, 'o'do bi otoomo me'bené go ní, idí í'bí wára ga 'bi ótóómo ro'yì zì kára máa née.' ³² Tí lá máúku zise ma'dí, 'yì bi ótóómo me'bené lá gbékpíne ndaá gí zía bi méngì 'berì ní wá ní, oto kára née go 'yì méngì 'berì. 'Yì bi ni ofú kára bi o'do otoomo wo née ní, méngì 'berì go.”

'Dódo ledre gí ro lóbú

³³ “Ngíti 'dódo ledre ni kóo kpá káa, zì bulúnduzé ga kóna 'desì ní kídí, 'Ledre bi lóbú go kó'dú Ngére Lomo ní, ndá óyóló'bó a wá idí idí do biné.' ³⁴ Tí lá máúku zise, ndásé lólóbú kú wá, togú mbú lóbú ere, gí zía née bi ndìsì 'bi Lomo. ³⁵ Ndásé kpá lóbú do sogo káṅgá wá gí zía Lomo ndìsì oto s̀ndíne doa. Ndásé kpá gbawá lólóbú kí ìrì Yerusaléma, ni mongú gara 'bi Mongú Ngére. ³⁶ Ndá kpá lólóbú kí ìrì bì doyì wá, gí zía utúasá eyì ótóogú kémbì bìdo zía idíne bukùlúné togú mbú bikenýíne ní wá. ³⁷ Bilámá a idí úku lá eyì kìé'do, togú 'H' idí idí 'ii,' togú 'F'i' idí idí 'f'i.' Miúkuókpo ledre káa zì yéé ga gére ní ndìsì ogú gí zì Satána.”

Méngìlúgu bisinyí ledre emengú

(Lúru kpá Lúka 6:29,30)

³⁸ “Ngíti 'dódo ledre ni kóo kpá káa, zì bulúnduzé ga kóna ní kídí, “Togú 'yì ménginí okó zì ngíti a útrulóko komo ezené yá, idíní kpá útrulóko 'bi ené. Togú utru'dewe so ezené yá, idíní kpá útru'déwe 'bi ené.' ³⁹ Tí lá máúku zise, 'yì ndaá méngìlúgu bisinyí ledre kí bisinyí ledre wá. Togú 'yì ongho komoyì, idí óyó wo bi gí 'díkeṛì ní zía kpá óngbo a. ⁴⁰ Togú ngíti 'yì ili ndólo yì kó'dú ngére e gí ro 'dí'bi ngúru bongó gí zìyì yá, idí 'dí'bi

ngíti a tákpa ro wo bi kíé'do née í'bí a zía. ⁴¹ Togú asikíri gaga yíi ìmbí éyí ené, ndéré 'dógu ngburu kíe kíé'do yá, ídí ìmbí tátá a ndéré 'dógu ngburu e kíe gbre. ⁴² Togú 'yì ombo éyí gí zìyì yá, komoyí ndaa ìndí kíe wá, ídí í'bí a zía. Wo bi ili sáká késí gí zìyì ní, ídí í'bí a zía."

*Ídísé óto 'bú ezeokóse e
(Lúrú kpá Lúka 6:27,28,32-36)*

⁴³ "Ngíti 'dódo ledre ni kóo kpá káa, zí bulúnduzé ga kóna ní kídí, 'Ídí óto 'bú lafúyì e zìyì sógó ezeokóyì e.' ⁴⁴ Tí lá máúku zise, ídísé óto 'bú ezeokóse e, zise ndìsìsè ìni ìni zí Lomo gí ro ngíti géyì 'yì ga bi ndìsìní méngì sée bisinyine ní, ⁴⁵ méngì kéyì kenée, ni óto sée zise ídise mbigí owú ga bi 'bi 'Bùsé bi komo ere ní. Wo Lomo, ndìsì ótóómo kadra súwuné zí bisinyí 'yì e kpá kí bilámá 'yì e. Zía ndìsìné kása ìní zí 'yì méngì bisinyí ledre kpá kí 'yì ga bi ndìsìní méngì ledre ga bi Lomo ili yée ní. ⁴⁶ Togú ótosé lá duú 'bú 'yì ga bi ndìsìní óto 'búse ní, Lomo ni nda í'bí tákpásìlì zise gí ro 'dí? Gba 'yì ga bi ndìsìní 'dó'dú usóru gí zí 'yì e ní ndìsìní méngì kéyì kpá kenée. ⁴⁷ Togú í'bí mandá lá duú zí lafúyì e ní, bilámá ledre bi ore romo do 'bi lafúyì e ní wo be? Née ndaa kpá ledre bi 'yì ga bi nḡunḡuní aka ledre 'bi Lomo wá ndìsìní méngì a ní wá? ⁴⁸ Kací kadra mbá, miméngì ledre esé ídí ídí bilámáne káa zí bi miméngì ledre 'bi 'Bùsé bi komo ere ni bilámáne ní."

6

Í'bí éyì zí 'yì lerì e

¹ "Ndásé 'dódo méngì ledre ga bi Lomo ili yée ní gí ro zí 'yì e lúru a wá, káa bi ásé zángá tákpásìlì gí zí 'Bùsé Lomo.

² "'Yì ga bi ndìsìní lóndo royé kídí yée niyí mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní, ndìsìní méngì kéyì kenée ye. Simi bi niyí go simi 'Dìcì Kótruro e togú mbú do misi'di kí'dí bi 'yì e niyí ore tú'dú ní, ndìsìní méngì kéyì kenée gí ro zí 'yì e ndìsì mbófo yée. Máúku zise, odu tákpásìlì eyé goó duú wo bi 'yì ga gére née í'biní zíye née. ³ Togú í'bí éyì go zí 'yì yá, ndá ócò tarayì kíe zí 'yì e ówo a mbá wá. ⁴ 'Buyì bi komo ere 'yì ówo miótoécì ledre 'bi 'yì e ní, ídí ówo a lá duú ne gí ro zía í'bí tákpásìlì zìyì."

*Ledre gí ro ìni zí Lomo
(Lúrú kpá Lúka 11:2-4)*

⁵ "Mááyí kpá úku a zise, ndásé ídí káa zí 'yì ga bi ndìsìní lóndo royé togú niyí go simi 'Dìcì Kótruro e togú mbú dogboḡu misi'di kí'dí bi tú'dú 'yì e niyí ore ní, zíye ndìsì ìnyìóḡuyé ndìsì ìni ìni zí Lomo kí sómú ledre bi gí ro zí 'yì e ówo yée kídí yée niyí mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní, 'yì ga bi ndìsìní méngì kéyì kenée ní, 'di'biní tákpásìlì eyé go gí zí 'yìma'dí e, ndaa gí zí Lomo wá. ⁶ Togú ìli ìni ìni yá, ídí ólú 'dìcì, zìyì 'dùtù mbotù kacìyì, zìyì ìni ìni zí 'Buyì bi komo ere ní ndoo simi ugu roné. Ni 'yì bi owo ledre ga bi do mimbé'de 'yì e ní mbá bú, ni í'bí tákpásìlì zìyì ne. ⁷ Togú áyì go ìni ìni ma'dáa yá, ndá ndìsì lála tú'dú ledre e nḡángáne káa zí 'yì ga bi owoní aka Lomo wá ní wá. Somúní 'bi eyé kídí Lomo ni úwú ìni eyé gí zí tú'dú ledre ga bi yée niyí úku a ní. ⁸ Ndá ídí káa zíye wá. Gí zía éyì ga bi ìli yée ní, 'Buyì owo mbá bú 'dá'dá gí zìyì kí ndú'yú wo.

⁹ “Ini esé idí idí káa,
 “ “Buzé komo ere,
 'yì e za mbá idíni óto úndruyì,
¹⁰ idíni ówo yìi káa do Ngére eyé,
 idíni méngì ledre eyì

do sogo kángá ona káa zì bi komo ere 'dága íri ní.

¹¹ Ídí í'bí éyì miánu ezé 'bi karaba zize.

¹² Ídí ótoómo lúyú ledre ezé zize

káa zì bi ndìsìzè ótoómo a zì yée ga bi ndìsìni lúyú rozé ní.

¹³ Ndá úzu zée kíngaya wá,
 idí yómo zée gì zì Satána.'

¹⁴ “Togù ótoómosé ledre go zì 'yì ga bi méngìni sée bisinyíne ní, 'Buzé bi komo ere ní, ni kpá ótoómo ledre zise. ¹⁵ Togù ótoómosé ledre zì 'yì ga bi luyúni ledre rosé ní wá, 'Buzé bi komo ere ní, ótoómo ené kpá lúyú ledre esé wá.”

Ledre gì ro órù tara'yì

¹⁶ “Simì bi ásé go órù tarasé ní, ndásé óto rosé zì do komosé ídine bisinyíne káa zì 'yì ga bi ndìsìni lóndo royé gì ro do ówo a mbá kídí ásé go órù tarasé ní wá. 'Yì ga bi owoní Lomo wá ní, ndìsìni méngì kéyì kenée ye. Máúku zise, yée máa ga gére née ndikiní tákpásìlì eyé goó gì zì 'yìma'dí e ndaá gì zì Lomo wá. ¹⁷ Abú ásé ndìsì órù tarasé yá, simì komosé kí rosé mbá idí idí bilámáne káa zì bi lengbe ní. ¹⁸ 'Yìma'dí e ndaní ówo a bi ya ásé go órù tarasé ní wá, 'Buzé bi komo ere bi ndìsì ówo ledre gì do mimbé'de 'yì ní, idí ówo a lá òyù ne gì ro zía í'bí tákpásìlì zise.”

Ídísé óto komosé gì ro éyì ga bi komo ere ní (Lúru kpá Lúka 12:33,34)

¹⁹ “Ndásé 'dó'dúyóko éyì e zise do sogo kángá ona wá, gì zía ngánza ni ánu ngíti géyì, zì kùndù ó'bó ngíti géyì, zì 'yì ugu e úgu ngíti géyì, zì éyì ga gére née sinyí eyé mbá. ²⁰ Bilámá a ídísé óto komosé gì ro éyì ga bi komo ere ní. Gì zía ngánza kí kùndù kí 'yì ugu e ndaní eyé íri gì ro sinyiónzó éyì ga gére née wá. ²¹ Kací kakra mbá, mimbé'desé idí idí gì ro éyì ga bi komo ere ní.

²² “Komosé ni káa zì miùndù pho'du ní, togù undùnì pho'du bilámáne yá, ásé lúru bi kací a drá mitùlurù ndaá. ²³ Togù komosé luru bi bilámáne wá, ásé ndìsì fú lá simì mitùlurù. Kpá kenée togù bimióngó 'bi Lomo ndaá simísé wá, mitùlurù bi ásé idí simì a ní ni nda rómo mirómo.

²⁴ “'Yì kùé'do utúásá idí káa do 'yì 'bi ngére e gbre wá. Nì óto 'bù wo bi kùé'do ní, zía sógò ngíti a misógò. Togù kenée wá, ni óto úndru ngíti a rómo do eze a. Ndá óto komoyì ro Lomo kpá ro éyì ga bi 'bi sága ba wá.

²⁵ “Ndásé ndìsì sómù ledresé kíngaya kí rosé, ledre gì ro éyì miánu, iní miéwé, nda kí bongó e gì ro esì yée wá. Ndaá 'bi ené bi ledre trìdrìsé ni zì Lomo owóowó rómo do éyì miánu ní wá, ndaá 'bi ené bi ledre kùrù'busé ni zì Lomo owóowó rómo do bongó ní wá? ²⁶ Lúrusé aka lá òyù solù e, yáká eyé ndaá, gbagba eyé ndaá kpá wá, 'Buzé bi komo ere ni ndìsì lúru bi kacíye. Sée kí solù e, ambí romoní do lafúye ní ye, ndaá sée wá? ²⁷ Sómù ledre bi ndìsìzè sómù a gì rozé kí rozé ní, utúásá ené óto zée zize lú'búze do sogo kángá ba wá.

28 “Éyí bi ndiṣisè sómú simisé gí ro bongó gí roa ní 'di? Lúrúsé aka gba misúrú kágá ga bi ngará menginí moko wá ní, Lomo ndiṣi kpá fú óto lámá royé. 29 Abú kpá za cú Solomóna mongú ngére bi kóo 'bi Isiréle e ní, kí tú'dú bilámá bongó ga bi kóo zíne ní mbá, lámá bi kóo roa ní, romo ené do lámá bi ro misúrú kágá e ní wá. 30 Togú bi Lomo oto lámá bú ro éyí ga bi káa zí súwú e, karaba niyí ídí bilámáye kílondó gagání go zíye áráónzó royé ní, ala nda sée ga bi kí ledresé zía owóowó ní? Éyí bi ngúngusé ledre 'bi Lomo kí roko'buné gí zía wá ní 'di?

31 “Ndásé ndiṣi sómú ledre bi kídí, azé ánu karaba 'díya, azé ndíki iní éwé a 'dáya, azé ndíki bongó éṣi a 'dáya ní wá? 32 'Yí ga bi ngunguní ledre 'bi Lomo wá ní ndiṣiní sómú ledre kenée ye. 'Buse bi komo ere ní, owo yí ené éyí ga bi ilisé yée ní mbá bú. 33 Mizefí ledre, ídisé óto Lomo kí ledrené owóowó, zise ndiṣisè méngi ledre ga bi Lomo ili yée ní. Éyí ga bi za mbá ilisé yée ní, ni i'bí yée zise.

34 “Ndásé ndiṣi sómú ledre ga bi 'bi kílondó ní wá, kílondó owo ledre ga bi gí roné ní ne. Ídisé óto komosé ñuṣ gí ro ledre ga bi 'bi karaba ní ní.”

7

Ndá 'dəcì ngbanga lafúyí e wá (Lúru kpá Lúka 6:37,38,41,42)

1 “Ndá 'dəcì ngbanga lafúyí e wá, káa bi Lomo ni kpá 'dəcì ngbangayí ke. 2 Gí zía misi'di bi ndiṣi 'dí'bi a 'dəcì ngbanga lafúyí e doa née ní, Lomo ni 'dí'bi kpá wo 'dəcì ngbangayí doa. Éyí bi méngi kíye ní, ni méngi kpá wo kíyí.

3 “Éyí bi ndiṣisè úku ledre owú lúyú ledre 'bi lafúse e bi cúku'dée ní kí roko'buné rómo do 'bi esé mingburoko lúyú ledre e gí zía ní 'di? 4 Áyí úku ledre zí ezeyí yaá née ídí 'dí'bióyó owú cíci éyí gí komoa lára a káa be 'di? Simi bi útúásá eyí lúrúndíki mongú kuru'bu éyí bi komoyí ní kí royí wá ní. 5 Sée 'yí ga bi ndiṣisè lóndo rosé gí ro zí 'yí e ówo sée ní, ídisé 'dí'bióyó mongú kuru'bu éyí bi komosé ní kí, gí ro zí komosé ídine drá, ásé nda fú 'dí'bióyó owú cíci éyí gí komo lafúse.”

6 Zí Yésu kpá úku ngiti ledre kídí, “Ndá i'bí éyí bi 'bi Lomo ní zí íṣi wá. Éyí bi ni miṣíríne bilámáne káa zí dábu ní, ndá úcúoto a kó'dú mukúrú e bi wá, niyí ndiṣi 'dí'bi sínyi a. Zíye ndá'bayé náná báyi simiyí nzéré nzéré.

Éyí bi ili ní, Lomo ni i'bí a zíyí (Lúru kpá Lúka 11:9-13)

7 “Éyí bi ili ní, ídí ómbo a Lomo ni i'bí a zíyí. Éyí bi ndaá zíyí wá ní, ídí gámásó'do a áyí ndíki a. Ídí kóko mbotu, Lomo ni líkpí a zíyí. 8 'Yí bi ndiṣi ómbo éyí ní, niyí i'bí a zía. 'Yí bi ndiṣi gámásó'do éyí ní, ni ndíki a. 'Yí bi ndiṣi kóko mbotu ní, niyí líkpí a zía.

9 “Ambí ni dongarásé ore ne togú owú 'bi ené ombo ambata yá zía 'dí'bi tutú i'bí a zía ní? 10 Togú ombo kénzé yá, zía 'dí'bi kámá i'bí a zía ní? 11 Tí bi ásé 'yí lúyú ledre e ní, ówosé kací i'bí bilámá éyí e bú zí owú 'bi esé e. Bi kenée ní, 'Buse bi komo ere ní, ni nzíyiné gí ro i'bí bilámá éyí zí 'yí bi ombo ní rómo do 'bi esé. 12 Bi goó kenée ní, simi ledre mbá ídí méngi

zí 'yì e éyì bì ìlì zíyè méngì a zíyì ní. Ledre née kotrụ goó zaá ledre gị ro ledre lorụ kí ledre gị ro nébì e mbá.

Owụ mbotụ kí owụ misi'di
(Lúru kpá Lúka 13:24)

¹³ “Ídí ọlụ 'be 'bì Lomo gị do owụ mbotụ bì cúku'dée ní. Mongú mbotụ bì wé, kí mongú misi'di bì nguó ní, tų'dụ 'yì e ndịsini ndéré gị doa zí umbu. ¹⁴ Tí lá owụ mbotụ kí owụ misi'di bì cúku'dée ní, 'yì e cúku'dée niyí ndéré gị doa lá ye ndíki tridri.

Bilámá miáná kágá
(Lúru kpá Lúka 6:43-45)

¹⁵ “Komosé idí idí rosé gị zí nébì ga bì 'yì ranga e ní. Niyí ógụ zise kí bilámá tosoyé lá gị 'dí sága, tí lá nda mi'dí simi, niyí yì eyé káa zí bangá sinyi e ní. ¹⁶ Ásé ówoyéme yéé dų́ gị ro miánáye. 'Yì e utúasáni go 'dēcì mánga gị komo kịnị togú mbú goófo gị komo ngéyé? ¹⁷ Kpá kenée bilámá kágá ndịsì ána dų́ bilámá miánáne, bisinyi kágá ána 'bì ené kpá dų́ bisinyi miánáne. ¹⁸ Bilámá kágá ána ené bisinyi miáná kágá wá, bisinyi kágá ána ené kpá bilámá miáná kágá wá. ¹⁹ Kágá máa yéé ga bì iliní ána bilámá miánáye wá ní, mịngì a nì lágáoyó a 'dá'ba do óngbó a. ²⁰ Bì kenée ní, ásé ówoyéme nébì ga gére née gị zí miméngì ledre eyé.

Mbigí 'yì lódụ kací Yésu
(Lúru kpá Lúka 13:26,27)

²¹ “Ndaá 'bì ené bì kídí 'yì ga bì za mbá ndịsini ndólo máa Ngére, Ngére ní, niyí ọlụ mbá 'be 'bì Lomo komo ere ní wá. Dų́ wo bì ndịsì méngì ledre ga bì Babá ìlì yéé ní, nì ọlụ dų́ ne ìrì. ²² Kadra bì Lomo nì 'dēcì ngbanga 'yìma'dí e ní, tų'dụ 'yì e niyí ndólo máa, 'Ngére, Ngére.' Zíyè ndịsì úku ledre kídí, ndịsìzé kóo úku ledre eyì ze zí 'yì e kí roko'bụ bì kóo í'bì zize ní, zize ndịsìzé lágáoyó dokéké e gị simi 'yì e kí ìrìyì, zize kpá kí méngì mịngburoko ledre ga bì kí roko'bųyé ní. ²³ Tí lá Mááyí úkulúgu ledre zíyè máyá, 'Máowo amá sée wá, ídísé ìnyì gị romá ìrì sée 'yì luyú e.'

'Yì komokenzi
(Lúru kpá Lúka 6:47-49)

²⁴ “Bì kenée ní, 'yì bì nì úwú ledre bì mááyí úku a ba, zía óto a simi moko ní, nì go káa zí 'yì bì ụbụ 'dìcì ené, do landa zí sị 'dìcì ma'dáa ídine ngiri ní. ²⁵ Abú iní nì é'dì kí mongú sili siminé ndịsì iline ro 'dìcì née, zí ngbụru úcuyé gị roa yá, ndurụ wá gị zía otoní sị a go ngiri. ²⁶ Kpá kenée, 'yì máa wo bì nì úwúomo ledre bì mááyí úku a ba lá kí mbilíne ní, nì go cé káa zí bicayi 'yì bì ụbụ 'dìcì ené do sayi ní. ²⁷ Simi bì iní nì é'dì, zí ngbụru e úcuyé, zí mongú sili óguné ndịsì kịzì 'dìcì née ní, nì geré ndurụ sinyi roné bisinyine.”

²⁸ Simi bì Yésu ukuonzo ledre ga gére zíyè kenée ní, zía lútune komoyé, zí tarayé ìdrine mbá mịdrì gị zí 'dódo ledre ené, ²⁹ gị zía 'dódo ledre ené nì káa zí 'yì bì kí roko'bụ zine, ndaá 'bì ené káa zí 'bì 'yì ga bì 'yì 'dódo lorụ e ní wá.

8

*Yésu yomo o'do bi kí umbunonó roné ní
(Lúru kpá Máriko 1:40-45, Lúka 5:12-16)*

¹ Simi bi Yésu nditiogu gi do landa kí 'dódo ledre zí 'yi e ní, zí t'ú'dú 'yi e kpá útúye do kací a. ² Zí ngíti o'do kí umbunonó roné ogu útúne gbrí do ngúrú sindíne kó'dú Yésu ngúngú roné kídí, “Áko Mongú 'yi, togú utúasá go kací komoyí, ídí yéme máa zí romá ídíne drá.”

³ Zí Yésu 'dózo sǐlǐne óto a ro o'do nées zía úku ledre kídí, “Máíli go kenée royí eme mu.” Geré zí umbunonó nées úkúne gi roa. ⁴ Zí Yésu lorú wo o'buó'bu kídí, “Éyí bi mengí roné zíyí nées ndá aka geré úku a zí 'yi e wá. Ídí aka ndéré zí 'yi 'dáná éyí, togú lurú royí utúasá kací komoa go yá, nì ngúngu a kídí ì, royí eme go. Zíyí nda 'dí'bi bangá ndéré óngóonzó a gi ro í'bilúgu mbófo éyí kée zí Lomo káa zí bi nì miékéne simi lorú 'bi Músa ní. 'Yi e niyí geré ówo a mbá kídí royí eme go.”

*Ngúru mongú 'yi 'bi asikíri e ngungu ledre 'bi Lomo
(Lúru kpá Lúka 7:1-10, Yiwáni 4:43-54)*

⁵ Simi bi Yésu nda'baogu simi gara bi Kapáranawúma ní, zí ngúru mongú 'yi 'bi asikíri e* 'bi kángá 'bi Róma óguné úku ledre zí Yésu kídí, ⁶ “Mongú 'yi, 'yi 'bi moko amá nì 'be 'dáa mi'dó'dóne kíngaya kí ndiyá umbu sǐndí, nì mi'dú'duné gi zía bi.”

⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Bilámáne mááyí ogu yómo wo gi do ndiyá máa nées.”

⁸ Zí mongú 'yi nées úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yi, mááyí 'yi lúyú ledre, utúasá zíyí óguyí zíma 'be wá. Ídí lá úku kása kúrúyí zí 'yi 'bi moko amá máa nées ómoné. ⁹ Gi zía mándíşí méngí moko ş sǐlǐ mingburoko 'yi ga bi domá ní. Zíma nda kpá ídíma mongú 'yi do ngíti géyí 'yi e. Mááyí úku ledre zí ngíti a kídí, ‘Ídí ndéré 'dáa' zía tí ndéréne, Mááyí ndólo ngíti a kídí, ‘Ógu mu,’ zía tí óguné. Mááyí úku ledre zí 'yi 'bi moko kídí, ‘Ídí méngí moko ba,’ zía tí méngí a.”

¹⁰ Simi bi Yésu uwú ledre nées kenée ní, zía úku ledre zí 'yi ga bi ndíşíní lódú kacine ní kídí, “Máúku zise ma'díi, simi kúfúse Isiréle e za mbá, mándiki aka 'yi kí ledre 'bi Lomo do mimbé'dené káa zí o'do ba wá. ¹¹ Karané 'dá'dá íri, říkí ş do 'yima'dí e gi simi kángá eyé e mingúngúcu a niyí ndéré zíye ndíşí kótrú royé ndro simi ayímbi 'be 'bi Lomo kí Abarayáma e kí Isáka e kí Yakóbo e, mingburoko 'yi ga kóna ngunguní ledre 'bi Lomo go 'dá'dá ní. ¹² Kúfú Isiréle e mbá niyí kóo ndéré ndíşí 'be 'bi Lomo simi rokinyi nées íri ye. Tí lá gi zía bi ilíní zí Lomo ídíne ne Ngére eyé wá ní, utúasání lorú ídí íri wá. Niyí úcu yée simi mongú mitulurú kí'dí bi 'yi e niyí ndíşí mbúmbú'dú kí náná do soyé gi zí éyí miówo ní.”

¹³ Zí Yésu úku ledre zí mongú 'yi gáa ogu ndú'yú wo ní kídí, “Ndá'ba mu 'be. Ngúngu ledre eyí oto 'yi ndiyá eyí go zía ómoné.” Geré zí ndiyá úkúne gi ro 'yi 'bi moko nées 'be íri.

* 8:5 8:5 Mongú 'yi 'bi asikíri e: Nì mongú 'yi bi ndíşí lúru bi do asikíri e miya (100) ní.

*Yésu yomo tú'dú 'yì e gi do ndíyá
(Lúru kpá Máriko 1:29-34, Lúka 4:38-41)*

¹⁴ Simi bi Yésu nderéogú 'be 'bi Pétero ní, do úku ledre zía kídí ro towí Pétero irí mǎrǎ ní m'i'dú'duné gi zía bi. ¹⁵ Zí Yésu ólúne zía 'díçí iri, zía 'dí'bi sílǎ lála síkpí wo 'dága, geré zí simi saná a émené. Zía tónóne yéme éyí miánu zí Yésu kí 'yì ené ga gére ní.

¹⁶ Nda simi bi kakra utú go ní, zí tú'dú 'yì e 'dí'biógú 'yì eyé ga bi kí dokéké e simiyé ní zí Yésu. Zía lá úku kúrúne, zí dokéké e ólúóguyé mbá gi simi 'yì ga bi gáa oguní kíye zía ní. Zía kpá yómo tú'dú 'yì ndíyá e.

¹⁷ Ledre née mengí roné go tí káa zí bi kóo nébì Isáya uku ní kídí, "Di'bioyó ndíyá gi rozé,

zía 'dí'bioyó éyí miówo gi rozé."

*Lódú kací Yésu ndaá owú ledre wá
(Lúru kpá Lúka 9:57-62)*

¹⁸ Simi bi Yésu lurú tú'dú 'yì e niyí kpá fú cigíne ore ní, zía úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, yéé 'doguní aka bi mu sága mikavu Galiláya gi 'dí kerí. ¹⁹ Inyíní aka ndéré wá, zí ngúru 'yì 'dódo lorú 'bi Músa óguné úku ledre zí Yésu kídí, "Mongú 'yì, máili zize ndéréze kése gi do bi bi íli ndéré doa ní."

²⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do née kídí, "Lúru goó, gba o'do bangá e emení gi zíma ye gi zía niyí kí gu eyé e ndíçí 'dú'du simi a. Solú e niyí kí 'díçí eyé e ndíçíní 'dú'du simi a. Tí lá Maa bi Owú 'bi 'Yíma'dí ní, gba bi 'dówúro ndaá zíma wá."

²¹ Zí ngúru 'yì lódú kacíga inyíné úku ledre zía kídí, "Ngére, babá ngoko go, íli aka zíma ndá'bamá óto wo kí zíma ndá'baógumá lódú kacíyí."

²² Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, "Yì ga bi niyí go káa zí umbu 'yì e gi zía bi ngunguní ledre 'bi Lomo wá ní idíní óto wo. Ógu 'bi eyí mu lódú kacíma."

*Yésu uçuomo mongú síli kí ílì
(Lúru kpá Máriko 4:35-41, Lúka 8:22-25)*

²³ Nda gi ore zía ékíne simi kurungba, zí 'yì lódú kacíga ékí lódú kací a, Yóo zíye ndéréye. ²⁴ Niyí aka lá çíkí simi yana iní, zí mongú síli óguné kpí kpí kpí ndíçí ílì iní gbuwa gbuwa simi kurungba. Yésu ni yì ené kóo m'i'dú'duné. ²⁵ Zí 'yì lódú kacíga ndéréye úru wo kídí, "Ngére, 'di'diya yómo zée mu azé go úyu."

²⁶ Simi bi Yésu inyioyú ní, zía úku ledre zíye kídí, "Érésé ngirí gi ro 'di, 'desí ba ngungusé aka esé ledremá kíngaya fú lá wá?" Zía inyíóguné 'dága úku ledre zí mongú síli née zía tóroné zí bi ídine síí.

²⁷ Zí tara 'yì ené ga gére née ídríne mbá mǎidrǎ zíye ndíçí úku ledre dengbiye kídí, "Bì káa lárá 'yì 'dí? Bì síli uwú kúru a gba ne ní."

*Ya'dá e gbre kí dokéké simiyé
(Lúru kpá Máriko 5:1-20, Lúka 8:26-39)*

²⁸ Simi bi 'doguní bi go sága gi 'dí kerí ní, zíye ndéréóguyé simi owú do 'be 'bi 'yì ga bi ndíçíní ndólo yéé Gadára e ní. Niyí aka çíkí do misí'di, zí ngíti géyí ya'dá e gbre kí dokéké simiyé, bi gámá 'yì e ndaá gi do misí'di née gi zí rará bi ro ya'dá ga gére née wá. ²⁹ Zíye úku ledre zí Yésu kídí,

“Yìi, Owù 'bi Lomo, éyì bi ili gì zìze ní 'di, ógù lĩngi ba go gì ro 'dècì ngbanga rozé 'dá'dá gì zì sɪndì kadrá 'bi 'dècì ngbangazé?”

³⁰ Ábuwá mùkùrù niyí yì eyé kóo gbóo ore ndìsì ánu éyì eyé. ³¹ Zì dokéké ga bì simi ya'dá ga gère ní ngũngũ royé zì Yésù kídí, “Togù ili lágaóyó zée gì simi ya'dá ga ba yá, idí kása zée ndéré ndìsì simi mùkùrù ga bì 'dáa ba.”

³² Zì Yésù úku ledre zìye kídí, “Nderéní mu ólù ndìsì simi mùkùrù ga gère ní.” Geré zìye ndéréye. Simi bi olúní go simi mùkùrù e ní, zì mùkùrù e úduyè rù gì dogborù landa ngásá útúye simi mìkavu do úyuyé mbá. ³³ 'Yì ga bì ndìsìni lùrù bi kací mùkùrù ga gère ní, simi bì lurúní ledre bì Yésù mengì nées kenée ní, zìye ngásáye úku 'dódo a zì 'yì e simi gara. ³⁴ Zì 'yì e gì simi gara girí óguyé úku ledre zì Yésù idí ólùógù gì simi gara eyé gì ona 'dá'ba.

9

Yésù yomo ngíti o'do bi ni miḡiḡiṙi ni
(Lùrù kpá Máriko 2:1-12, Lúka 5:17-26)

¹ Zì Yésù ìnyìnè ékìne simi kuṙungba, 'dógu bi ndéréne simi gara bi ndìsì ndìsì simi a ní. ² Nda go 'be iri, zì ngíti géyì 'yì e ìmbìógù ngíti owùphìrangá bi ni miḡiḡiṙi ní zía kí gbagbara. Zì Yésù owo a kídí 'yì ga gère nées owoní go ya nées ni útúásá yómo wo. Zía úku ledre zía kídí, “Owù 'bi amáa idí ódó mimbé'deyì, máotoómo lúyú ledre eyì go.”

³ Geré zì ngíti géyì 'yì 'dódo lorù ìnyiyé úku ledre dengbìye kídí, “Uku sinyi ledre go, otoasá roné go kí Lomo.”

⁴ Tí lá zì Yésù ówo sómù ledre eyé nées, zía úku ledre zìye kídí, “Éyì bi mimbé'desé ni gì zía bisinyíne kenée ní 'di? ⁵ Wo be 'di ni nées mi'diyíne zíma úku a, 'Máotoómo lúyú ledre eyì go,' togù mbú, 'Ìnyiógu mu 'dága tónó gámáyì?’ ⁶ Tí lá gì ro zìze ówo a kídí Owù 'bi 'Yìma'dí ni kí roko'bu zíne gì ro ótoómo lúyú ledre 'bi 'yì e do sogo kángá ona,” zía úku ledre zì miḡiḡiṙi ba kídí, “Ìnyiógu mu 'dì'bi gbagbara eyì zìyì ndá'bayì 'be.” ⁷ Tí ma'díi zì o'do nées ìnyióguné ndá'bané 'be. ⁸ Simi bi tù'dù 'yì e lurúní ledre nées kenée ní, zì ngìrì méngì yée kíngaya, zìye ndìsìyè mbófo Lomo bi 'bì roko'bu kenée zì 'yì e ní.

Yésù ndólo Matáyo
(Lùrù kpá Máriko 2:13-17, Lúka 5:27-32)

⁹ Káa zì bi Yésù ni go mindéréókópone ní, zía ndíki ngíti o'do kí ìrìnè Matáyo simi mákitabu ni 'yì 'dó'dù ʊsórù, Yésù ya zía ní, “Ídí lódù kacíma,” Zì Matáyo útúne do kací a.

¹⁰ Simi bì Yésù niyí go zì Matáyo 'be kí 'yì ené e do bi éyì miánu ní, zì tù'dù 'yì 'dó'dù ʊsórù e kí ngíti géyì 'yì luyú e, óguyé zìye ndìsì ánu éyì kí Yésù nda kí 'yì lódù kacíga. ¹¹ Zì ngíti géyì Farusáyo e óguyé úku ledre zì 'yì lódù kací Yésù ga gère nées kídí, “Éyì bi mongù 'yì esé ndìsìni ánu éyì kí 'yì 'dó'dù ʊsórù e kpá kí 'yì luyú ledre e gì zía ní 'di?”

¹² Simi bì Yésù uwú ledre ba ní, zía úku ledre zì Farusáyo ga gère nées kídí, “'Yì bi ndíyá ndaá roa wa ní gamásó'do ené dokotóro wá, tí lá 'yì ndíyá e ndìsìni gámásó'do dokotóro ye. ¹³ Tí lá ndérésé mu zìze gámásó'do ini ledre gì simi ledre bi Lomo uku kídí, 'Máili ídísé idí 'yì ówo ledre kí

'yì e, ndaa 'bi ené 'dáná éyì esé e wá.' Gí zía máógu amá gí ro bilámá 'yì e wá, yì ené gí ro bisinyí 'yì e."

Ndu'yúni Yésu gí ro ledre órú tara'yì

(Lúru kpá Máriko 2:18-22, Lúka 5:33-39)

¹⁴ Nda simi ngíti sǐlǐ, zí 'yì ga bi ndìsiní lódú kací Yiwáni Babatǐza ní ndú'yú Yésu kídí, "Mongú 'yì, zée kí Farúsáyo e ndìsízé órú tarazé, tí lá 'yì lódú kaciyì orúní 'bì eyé tarayé wá gí zì 'dì?"

¹⁵ Yésu ya zíye ní, "'Yì ga bi nderení ófú kára, mikánda adrúgu ni dongaráye ní, lerì mengì yée wá. Lerì ni méngì yée simi bi 'dì'biyóní wo gí dongaráye go ní.

¹⁶ "Ngíti a, 'yì utúasá ìcì 'dùtù unḡú bi ro kuḡú bongó ní kí mikánda a wá. Mikánda bongó nées ni ngúrógú zía lálalófo kuḡú a nées kí mongú unḡú. ¹⁷ Kpá kenée, 'yì e utúasání lótó le'yì simi kuḡú ndoko wá. Togú lotóní yá, le'yì nées ni ù'bu geré zì kuḡú ndoko nées ndóko ené zì le'yì kúkúónzó roné bi. Idíní lótó le'yì simi mikánda ndoko gí ro zì ndoko e kí le'yì ídíye mibándáye."

Yésu yomo kára 'yì ndíyá

(Lúru kpá Máriko 5:21-43, Lúka 8:40-56)

¹⁸ Cìkì ore, zì ngúru mongú 'yì ógu útúne gbri kó'dú Yésu úku ledre kídí, "Nyíma ootomo 'dówúne go cakaba, ógu aka óto sǐlǐyì doa gí ro zía ómoné." ¹⁹ Zí Yésu ñnyiyé kí 'yì lódú kacine e nderéye zì o'do nées 'be.

²⁰ Simi mǎndéréye do misi'dí, zì kára kí ndíyá 'bì kará e roné simibi doa goó sokó doa gbre (12) ùkú wá, óguné gbóo sogo Yésu do 'dì'bi tara bongó gí roa. ²¹ Zía úku ledre zíne kí roné kídí, "Togú má'dì'bi lá tara bongó bi roa nées yá, romá ni éme."

²² Geré zì Yésu óyó roné lúrúndíki wo. Zía úku ledre kídí, "Nyíma, ídí ódó mimbé'deyì, ngunḡu ledre eyì yómo yìi go." Ma'dii, geré zì ro kára nées émené.

Yésu yomo owúkára gí simi umbu

²³ Simi bi Yésu niyí ógu kí 'yì ené e 'be 'bì mongú 'yì nées íri ní, ku'dú ni ndìsì úku ledre, mbúidú ni ówú, ²⁴ zía úku ledre zíye kídí, "Ólúógusé aka sága, owúkára ba uyu ené wá 'du'du yì ené lá mì'dú'du." Zí 'yì e útúye mbá kúgú a. ²⁵ Simi bi 'yì e olúoguní gí 'dìcì ini go mbá sága ní, zì Yésu ólúne ndéré 'dì'bi sǐlǐ umbu, geré zía úrúne, do ñnyíoguné 'dága. ²⁶ Zì phanda ledre nées aṅgané simi gara e za mbá.

Yésu líkpí komo ya'dá e gbre

²⁷ Simi mǎndéréókpo Yésu gí ore, zì ya'dá e gbre komoyé ndaa lódú wo kí ngunḡu royé zía kídí, "Mongú 'yì, Bulúndu ngére Dawídi,* ídí ówo ledre zize."

²⁸ Simi bi ní goó za 'dìcì ní zì ya'dá ga bi komoyé ndaa ba olú lódú kací a gí 'dìcì, zía ndú'yú yée kídí, "Ngunḡusé go kídí mááyí útúasá líkpí komosé?"

Zíye úkulúgu ledre kídí, "È, ngunḡuzé go kenée Ngére."

9:13 9:13 Uzíya 6:6 * **9:27** 9:27 Bulúndu Dawídi: Yúda e owoní bú kídí niyí karanée ndíkógu Kírésito gí simi kúfú ngére Dawídi.

²⁹ Zí Yésu óto sîlîne ro komoyé zía úku ledre kídí, “Gí zí ngúnḡu ledre esé mááyí yómo sée,” ³⁰ zí komoyé tí líkpîne. Zí Yésu lóru yée o'buóbú kídí, “Ndásé úku ledre bí máméngí zise née zí 'yì e wá.” ³¹ Abú kenée ndotó, tí lá bí olúoguní gí ore ní, zíye úku ledre née zí phanda a báyiné simi gara e za mbá.

³² Kpá lá bí Yésu kí 'yì ené e niyí aka gí ro olúogú ní, zí ngítí géyí ya'dá e ìmbíogú ngítí o'do kí dokéké siminé odro gí zía wá zí Yésu. ³³ Nda simi bí Yésu ógóoyó dokéké née ní, o'do bí kóo odro wá ní, zía geré tónó ódroné. Zí ledre née lútúne komo 'yì ga bí ore née zíye úku ledre kídí, “Ledre méngí aka roné zise Isiréle e ona kenée wá.”

³⁴ Tí lá Farusáyo e ya, “Satána i'bí roko'bu née zía ndîşî ogóoyó dokéké e kîe gí simi 'yì e ne.”

Lerí 'yì e méngí Yésu

³⁵ Zí Yésu gámáne simi gara kí ìrìgbére ga bí ore ní, kí ndîşî 'dódo ledre 'bí Lomo zí 'yì e simi 'Dìçí Kótruro e eyé e, kí ndîşî úku bilámá ledre gí ro 'be 'bí Lomo zí 'yì e nda kpá kí sîkpî 'yì e gí do rîkî ndiyá eyé e. ³⁶ Simi bí lurú tú'dú 'yì e 'dii ní, zí leríye méngí wo gí zía 'yì ga gére née ngítí géyí 'yì e ndîşîní méngí láráye 'yì sáká yée ndaa, káa zí kábîrîkî bí ngará mîngíye ndaa ní. ³⁷ Zía úku ledre zí 'yì lódú kacîne ga gére née kídí, “Tú'dú 'yì e niyí go nzíyiyé gí ro úwú ledre 'bí Lomo, tí lá sée 'yì 'dódo ledre maáge, éyesé wá. ³⁸ Bí kenée ní, ídisé ìni ìni zí Ngére bí ní mîngí moko ma'dáa ní, zía kásaogú yata 'yì 'bí moko zise gí ro zise ndîşî 'dódo bilámá ledre kéye zí 'yì e mbá.”

10

Yésu gelé 'yimikása e sokó doa gbre (Lúru kpá Mária 3:13-19, Lúka 6:12-16)

¹ Zí Yésu ndólo 'yì lódú kacîne ga bí sokó doa gbre (12) ní, í'bí roko'bu 'bí ógóoyó bicayi lomo e kpá kí sîkpî 'yì ndiyá e kîe zíye.

² Ba ìrì 'yimikása* ga bí sokó doa gbre (12) ní. Simúna bí ngítí ìrìja kpá Pétero ní, kí lúnduné Andiríya, Yakóbo wotí Zebedíya, kí lúnduné Yiwáni, ³ nda Phílipo, kí Batilimáyo, Tóma kí Matáyo 'yì 'dó'dú usóru, Yakóbo wotí Alafáyo, nda Tadéyo, ⁴ kí Simúna Zílotó, kí Yúda bí gí simi gara bí Keriyóta bí í'bí ngbángá Yésu ní.

Yésu kasa 'yimikása e sokó doa gbre (Lúru kpá Mária 6:7-13, Lúka 9:1-6)

⁵ Simi bí Yésu kasa 'yimikása ené ga bí sokó doa gbre (12) ní, zía úku ledre zíye kídí, “Ndásé ndéré 'be 'bí 'yì ga bí ndaní Yúda e wá ní wá, togú simi kángá 'bí 'yì ga bí Samáriya e ní kpá wá. ⁶ Ídisé ndéré 'be 'bí Isiréle e gí zía oyóní sogoyé go zí Lomo. ⁷ Zise úku ledre zíye kídí, ‘Sindí kadra ní go gbóo gí ro zí Lomo ídine Ngére doyé.’ ⁸ Zise sîkpî 'yì ndiyá e kpá kí úru 'yì e gí simi umbu. 'Yì ga bí kí sámá royé ní, zise yéme sanáye, zise ógóoyó dokéké e gí simi 'yì e. 'Yì e ndaní í'bí éyí zise gí ro moko máa née wá gí zía máí'bí roko'bu née zise gbékpîne. ⁹ Simi mindérese, ndásé 'dí'bí

* **10:2** 10:2 'Yimikása: Née 'yì ga bí Yésu í'bí roko'bu zíye, zía ndîşî kása yée ndéré kí méngí moko ené e káa zí úku bilámá ledre ené zí 'yì e, kí sîkpî 'yì ndiyá e kpá kí ógóoyó bicayi lomo e gí simi 'yì e ní.

késì wá, ¹⁰ ndásé gbawá 'dí'bi yata bongó e kí éyì sɛ̀ndì e zise simi kombo, ndásé kpá gbawá 'dí'bi ngbángbá. 'Yì ga bì ásé ndéré méngì moko zíye néesé niyí lúru bì kacise.

¹¹ “Gara togú do 'be bì ógusé go simi a ní, zì ngúru m̀ngì 'be 'dí'bi sée simi sumu yá, ídísé 'dú'du ore, ásé nda fú ndéréokpó. ¹² 'Be bì ógusé go simi a ní, ídísé í'bí mandá ore. ¹³ Togú 'di'biní sée go simi sumu, ídísé ìní ìní zì Lomo idí í'bí ̀ndru zíye ore. Togú 'di'biní sée wá, ̀ndru esé néesé idí idíáká zise. ¹⁴ 'Yì ga bì 'di'biní sée simi sumu gi ro úwú ledre ga bì ógusé ḱe zíye ní wá ní, ídísé ̀'bu'ómo 'buru bì ro s̀ndise ní c̀kì ore gi ro do ówo a mbá kídí asiní goó gi rosé. ¹⁵ Zía kpá úku ngíti ledre zíye kídí, Máúku zise ma'dú, 'do'dó 'bì 'yì ga bì kóo Lomo 'do'do yée simi Sodóma kí Gomóra[†] ní emene gi zì 'do'dó bì nì 'dó'do 'yì ga bì asiní kí úwú ledre gi tarasé ní. ¹⁶ Ásé idí dongará bisinyí 'yì e ìri káa zì kábir̀kì ga bì dongará máárara e m̀ngiye ndaa ní. Gi zì ḱeyì néesé ní, komosé idí idí rosé, zì mimbé' desé idíne zì 'yì e mbá bilámáne.

¹⁷ “Ídísé kpá bándá rosé gi zì ngíti géyì Yúda e, niyí 'dí'biógu sée kó'dú m̀ngburoko 'yì eyé e simi 'Dìçì Kótruro e, zíye 'dó'do sée. ¹⁸ Ásé idí zíye káa zì bisinyí 'yì e ní, zíye 'dí'biógu sée kó'dú m̀ngburoko 'yì e kpá kí m̀ngburoko ngére e gi ro zíye 'dèçì ngbanga rosé. Ábuwá ásé go ndéré 'dódo ledre amá zíye kpá kí 'yì ga bì ngára ndaní Yúda e wá ní. ¹⁹ Togú 'di'biní sée go yá, ndásé sómù ledre kídí, ásé ndéré úku a ba ya 'diya wá. 'Dówù Lomo ni úku'bí ledre ne zise úku a. ²⁰ Ásé ndìsì úku d̀dù éyì bì 'Búsé Lomo ni ndìsì úku'bí a zise simi roko'bu 'bi 'Dówùne ní.

²¹ “Karanée ngíti géyì 'yì e niyí í'bí ngbángá lúnduyé e kí lémìyé do úfu yée, zì ngíti géyì 'bumiowù e méngì a zì owù 'bì eyé e kpá kenée, zì owù e idíye okó ro 'yì ndíki yée do úfu 'yì ndíki yée gi zíye. ²² Tú'dù 'yì e niyí karanée sógo sée gi zía bì ng̀ngusé ledre amá ní. Yée bì ng̀nguní ledremá zíye tóroyé ngbúo simi 'do'dó ní, Lomo ni karanée í'bí tr̀drì zíye. ²³ Togú 'do'doní sée simi gara bì ásé simi a gi zía bì ndìsìsè 'dódo ledre amá ore ní, ídísé ngásá simi ngíti a. Mááyí ndá'baógu 'diya 'dá'dá gi zise kí gámá lícì rosé kenée simi kángá 'bì Isiréle e mbá kí úku ledre amá zì 'yì e.

²⁴ “'Yì bì ndìsìní 'dódo ledre zía ní, romo ené do 'yì 'dódo ledre wá. Kpá kenée 'yì 'bì moko romo ené do mongù 'yì ené wá. ²⁵ Káa zì bì mááyí 'yì 'dódo ledre zise kpá manda esé ní, ídísé ówo a kídí niyí ndólo sée Belezabùbu[‡] káa zì bì ndìsìní ndólo máa ní gi zía mááyí mongù 'yì esé.

²⁶ “Ndásé éré 'yì ga bì niyí ndìsì méngì lárásé gi zía bì ng̀ngusé ledre amá ní wá. Lomo ìli ídísé 'dódo ledre ené e za mbá zì 'yì e bikéřì a ndaa ló'bo wá. ²⁷ Ledre ga bì mi'dódo yée zise kí nd̀lù kí kadra ní ídísé ózoógu yée zì kadra zì tú'dù 'yì e úwú yée mbá. ²⁸ Ndásé éré 'yì ga bì niyí úfu lá d̀dù gbékpì rosé, utúasání óto s̀liye ro tr̀drìsè wá ní wá. Ídísé éré ng̀rì Wo bì nì ̀cu kuru'busé nyé ku pho'du ní. ²⁹ M̀nzéré owù solù e, ledreyé ndaa owóowó wá, 'yì nì úgú yée 'dénýé gbre d̀dù kí giniya kìe'do. Lomo bì otoogu yée ní, ìli ené zíye úyuyé lá sikala wá gi zía owo yì ené yée mbá

[†] **10:15** 10:15 Sodóma kí Gomóra: Lomo ongbóonzó gara ga gére néesé gi zía bisinyí miméngì ledre eyé ofu kóo go simi s̀ndì kadra 'bì Abarayáma. Ólo Dosì eyé e 18:20—19:24. [‡] **10:25** 10:25 Belezabùbu: Ba kpá ngíti ìřì ngére 'bì bicayì lomo bì ndìsìní kpá ndólo wo Satána ní.

bú. ³⁰ Lomo owo ledre gi rosé bú bilámáne, gba bi dosé olo yée kékíé'do mbá. ³¹ Ndásé éré ngírì 'yì ga bi iliní òjù ùfú gbékpì rosé ní wá, ledresé nì zì Lomo owóowó rómo do gbékpì éyì trìdrì e mbá.

³² "'Yì ga bi erení ngírì wá, togú toroní ngírì úku ledre fúó zì 'yì e kídí yée niyí 'yì amá e yá, mááyí úku ledreyé zì Babá komo ere kpá fúó kídí, ma'díi niyí tí 'yì amá e. ³³ Togú asiní gi romá gi zì komo 'yì e yá, mááyí kpá ási gi royé kó'dù Babá bi komo ere ní kídí ndaní eyé 'yì amá e wá.

³⁴ "Ndásé sómù a bi kídí bi máogù ba ledre e niyí ídí mbá bilámáye ní wá. 'Yì ga bi nḡḡḡḡnì ledremá wá ní, mímbé'deyé nì ndìṣì ídí pho'dù zíye ndìṣìyè kí úfú ngítì géyì 'yì ga bi nḡḡḡḡnì ledre amá go ní. ³⁵ Ngítì géyì

"'owù ya'dá e niyí zínḡi ro 'bùyé e kídí 'bùyé nḡḡḡḡnì ledremá gi ro 'díya.

Zì owùkará e méngì a zì mbágáye kpá kenée gi zía bi mbágáye nḡḡḡḡnì ledremá ní.

Kará 'be e niyí méngì a kpá kenée zì tetéye e.

³⁶ Ledre née 'dodo go kídí, okó nì ógù ro 'yì bi nḡḡḡḡ ledre amá go ní cìkì gi zì 'yì ené e gi 'be.'

³⁷ "'Togú 'yì oto 'bù 'yì 'bi 'be 'bi ené e rómo domá yá, 'yì née utúasá ené ídí 'yì lódù kacíma wá. ³⁸ 'Yì bi utúasá ìmbì mḡḡḡḡḡḡ kágá§ ené í'bì roné kèe zì 'do'dó kí umbu gi romá wá ní, utúasá ídí káa do 'yì lódù kacíma wá. ³⁹ Togú 'yì ya née nḡḡḡḡ ledremá wá káa bi ezeokóma e niyí úfú née yá, simi bi ufuní wo go ní, ndiki trìdrì bi za fí ní wá. Togú ezeokóma e ufuní 'yì gi zía bi nḡḡḡḡ ledremá ní yá, nì ndiki trìdrì bi za fí ní.

⁴⁰ "'Togú 'yì 'di'bi sée simi sùmù gi zía bi ásé 'yì amá e ní, 'yì née 'di'bi kpá máa go. 'Yì bi 'di'bi máa go simi sùmù ní, 'di'bi kpá babá go gi zía kasaogu máa ne. ⁴¹ Togú 'yì 'di'bi nébì simi sùmù gi zía bi Lomo kasaogu wo ne ní yá, Lomo nì í'bì tákpásìlì zíye ndro kí nébì ma'dáa. Togú 'yì 'di'bi 'yì méngì ledre ga bi Lomo ìlì yée ní simi sùmù, Lomo nì í'bì tákpásìlì zíye ndro kí 'yì máa née. ⁴² Ndaá kpá lá òjù née wá, togú 'yì í'bì iní zise éwé a gi zía bi ásé 'yì lódù kacíma e ní yá, Lomo nì í'bì ùndru zía."

11

Yiwáni Babatiza kasa 'yì e ené e zì Yésù (Lúru kpá Lúka 7:18-35)

¹ Simi bi Yésù ukuonzó ledre zì 'yì lódù kacíne ga bi sokó doa gbre née kenée ní, zía ìnyiné ndéréne kí 'dodo ledre kpá kí úku ledre 'bi Lomo simi gara ga bi 'bi Galiláya ore ní.

² Yiwáni 'yì Bábátizì 'yì e nì simi sígìṣì. Zì phanda Kírésìto ówù ndíki wo 'dìcì írì. Zía kása 'yì lódù kacíne e zì Yésù ndù'yú wo kídí, ³ "Áyì ba Kírésìto bi nébì e ukunì ledrea kídí nì ógù ní, ala áyì ngítì 'yì kpì?"

⁴ Zì Yésù kásalúgu yée kídí, "Ledre ga bi mándìṣì 'dodo yée, zise úwú a go kí mbílise kí yée ga bi lúrúsé máa kí méngì yée ní, ídísé ndéré úku yée zì Yiwáni kídí, ⁵ 'yì ga bi lúru bi wá ní málìkpì komoyé go, migigìrì e

máyéme sɛndiye go, 'yì ga bi kí sáamá royé ní máyéme yéé go, mimbílí ngbùtù é málíkpi mbílíye go, umbu e niyí go kí úrú, mááyí go kpá ndìşì úku bilámá ledre 'bi Lomo zí 'yì lerí e. ⁶ Ídísé kpá úku a zía kídí, Lomo ni í'bí ùndru zí 'yì ga bi asiní gí romá wá gí zí ledre ga bi mándìşì méngì yéé ní."

⁷ Simi bi 'yì lódu kací Yiwáni niyí go ndá'ba ní, zí Yésu óyólúgu komoné tónóne úku ledre zí tú'dù 'yì ga ba ní gí ro Yiwáni kídí, "O'do bi kóo ndìşìsé ndéré lúru wo simi súwú 'dáa ní náambi? Ówosé kóo wo lá káa zí lómí bi síli ndìşì íli a káa zí cící éyí ní? ⁸ Togú kenée wá ní, ílisé kóo zía ídine íri kí mongú bilámá bongó roné? 'Yì ga bi kí bongó e royé kenée ní ndìşìní ndìşì dùy ye do mɛngburoko bi ga bi 'bi ngére e ní. ⁹ Sara togú kenée ní, éyí bi kóo ndérése lúru a ní 'di? Ndérése lúru nébì? 'Be tí kenée ní, máuku zise o'do nées romo do nébì. ¹⁰ Née o'do bi kóo Lomo uku ledre a do éké ledre gí roa kídí,

" Mááyí kása 'yì kasa amá zíyí 'dá'dá,
gí ro zía yémeómo misi'di zíyí nziyiné."

¹¹ Máuku zise ma'dú, gí dongará 'yì ga bi kará e ndikiní yéé ní 'yì rómo do Yiwáni Babatíza ndaá. Tí lá 'yì máa wo bi ni odu 'yì 'be 'bi Lomo komo ere ní, romo do Yiwáni dùy ne. ¹² Tónóne gí simi sɛndí kadra bi kóo Yiwáni Babatíza ndìşì úku ledre 'bi Lomo zí 'yì e, ndéréóguné gí karaba ní, ledre 'bi Lomo bi komo ere ní ni kóo go mɛndéréne 'dá'dá, tí lá 'yì ga bi ononí royé okó ro ledre 'bi Lomo ní ndìşìní gámásó'do misi'di gí ro úçuómo a kí cóngó ro. ¹³ Ledre ga bi mbá nébì e ekéní yéé nda kpá kí lorù 'bi Músa, ndéréóguné gí simi sɛndí kadra 'bi Yiwáni, niyí gí ro ledre 'be 'bi Lomo. ¹⁴ Togú ngúnigusé go kenée, Yiwáni babatíza ni nébì káa zí líya nébì bi kóo Lomo uku'dodo ledre miógu ené ní. ¹⁵ 'Yì bi kí mbílí ro doné, idí índi mbílíne úwúyeme ledre ba bilámáne.

¹⁶ "Mááyí ótoásá 'yì ga bi cakaba ba kí 'di? Niyí yì eyé káa zí owú ga bi niyí do bi ndeke ní. Zí ngítí géyí ndìşiyé ndólo lafúye, ¹⁷ úku ledre zíye kídí, 'Ndìşizé úku ke'bi kí úçu kídrí, ógusé lé'bé ke'bi zíze wá, ukuzé ke'bi ini, simikozo 'di'bi sée kpá wá. ¹⁸ Simi bi Yiwáni ogú ní, anu bilámá éyí wá, ewé le'yì kóró kpá wá ní, úkusé yì esé kídí ni kí dokéké siminé.' ¹⁹ Zí Owú 'bi 'Yíma'dí óguné ndìşì kí ánu éyí kpá kí éwé éyí e kí 'yì e ní, úkusé yì esé kídí, 'Lúrúsé aka o'do ba. Ni 'yì mimbé'de, 'yì kóyó kpá ezegámá 'yì 'dó'dú ɛsórù e kí 'yì lúyú ledre e.' Tí lá komokenzì ndìşì 'dódo roné ma'dú kací míméngì ledre."

*'Do'dó ro 'yì kála ledre e
(Lúru kpá Lúka 10:13-15)*

²⁰ Zí Yésu tónóne úku ledre zí 'yì e simi gara ga bi kóo méngì tú'dù mɛngburoko ledre e ga bi kí roko'buyé simiyé ní, gí zía oyólo'bóní eyé mimbé'deyé zíye ngúnugu ledre 'bi Lomo wá. ²¹ "Áko, sée 'yì 'bi gara ga bi Korazíní kí Beteseyída* ní, Lomo ni karanée 'dó'do sée bisinyine. Togú mɛngburoko ledre ga bi méngìní royé káa do 'dódo ledre zise ní, idí méngìní kóo royé nées simi gara ga bi Táyire kí Sidóna ní, káa bi 'yì ga bi íri nées oyólo'bóní kóo mimbé'deyé go 'desì zíye ngúnugu ledre 'bi Lomo.

11:10 11:10 Maláki 3:1 * **11:21** 11:21 Korazíní kí Beteseyída: Née gara ga bi Yúda e ndìşìní ndìşì simiyé ní, tí lá 'yì ga ngárá ndaní Yúda e wá ní ndìşìní ndìşì 'bi eyé simi Táyire kí Sidóna.

22 Máúku zise, abú 'yì ga bi 'bi Táyire kí Sidóna Lomo ni karanée 'dó'do yée yá, ni idí kí ngítine. 23 Sée 'yì 'bi gara bi Kapáranawúma ní, sómúsé kídí Lomo ni 'dí'bi sée 'be 'bi ené komo ere? 'i, 'dí'bi ené sée íri wá. Ni úcú sée ku pho'du bi za fi ní. Togú mingburoko ledre ga bi máméngì yée simi gara esé ona ní, idí méngìní kóo royé née simi gara Sodóma, káa bi idiaká ba go gì karaba. 24 Karanée kadra ngbanga, Lomo ni 'dó'do sée rómo do 'bi Sodóma."

*Yésu i'bí mbófo éyì zí Lomo
(Lúru kpá Lúka 10:21,22)*

25 Zí Yésu ìnyìné mbófo Lomo kídí, "Babá, áyí Ngére do éyì e za mbá, kpá do Ere kí Kángá. Mámbofo yì gì zía ótoécì ma'dúì ledre eyì ba gì zì 'yì ga bi ya yée niyì 'yì ówo ledre e ní, zíyì nda 'dódo a zì yée ga bi kí owù ówo ledre ní. 26 Babá, née ledre bi utúasá kacì komoyì ní, gì ro zía ídine kenée."

27 Zía kpá úku ngíti ledre kídí, "Babá, i'bí roko'bu ledre e go za mbá zíma. 'Yì bi owoyeme ledre gì romá ní ndaá dùjù Babá, 'yì ówoyeme ledre gì ro Babá ndaá dùjù máa kí 'yì ga bi mágélé yée go gì ro 'dódo Babá zíye ní.

28 "Sée ga bi za mbá ndìsìsè 'dó'dó gì zì lorù bi mingburoko 'yì esé e ìmbìotoní dosé ní, ídísé ógù zíma, mááyì sáká sée gì ro zise 'dówùrosé. 29 Ídísé i'bí mimbé'desé zíma, zise ndìsìsè lódù dùjù kacì lorù amá, gì zía mimbé'demá ni bilámáne ro 'yì e gì zía bi mándìsì ówo 'do'dó eyé ní. Togú ìlísé ledre amá go yá, mááyì ìdrì mimbé'desé zía ìdrìne nzoó zise 'dówùrosé. 30 Gì zía lorù bi mááyì i'bí a zise ní ndaá 'bi ené owóowó wá, ni yì ené fáfáka utúasá i'bí kùrù rosé wá."

12

*'Yì lódù kacì Yésu anuní ngorù kére
(Lúru kpá Máriko 2:23-28, Lúka 6:1-5)*

1 Simi Sílì 'bi 'Dówùro*, zì Yésu 'dècì bi kpurù gì simi ngíti yáká kére. Zì 'yì lódù kacìga ndìsìyè lófo ngorù kére kí ánu a gì zì 'bù. 2 Zì ngíti géyì Farúsáyo e ìnyiyé úku ledre zì Yésu kídí, "Lúru aka 'yì lódù kacìyì ga ba niyì go méngì moko simi Sílì 'bi 'Dówùro."

3 Yésu ya zíye ní, "Ówosé éyì bi kóo Dawídi kí 'yì ené e méngìní simi bi kóo 'bù méngì yée ní bú? 4 Olúní kí 'yì ené e 'Dìcì 'bi Lomo, éyì ga bi 'danání Lomo kíe, 'yì 'dáná éyì e niyì ánu a lá dùjù ye ní, zíye 'dí'bi a ánu a. 5 Ólosé esé ledre bi Músa eké simi lorù kídí 'yì 'dáná éyì bi sílì ené 'bi moko simi 'Dìcì 'bi Lomo utù go ndro simi Sílì 'bi 'Dówùro ní, idí méngì a ndaá zía lúyù ledre wá ní wá? 6 Máúku zise ma'dúì, wo bi kí roko'buné rómo do roko'bu 'bi 'Dìcì 'bi Lomo ní ni ona. 7 Idí ówosé ini ledre bi simi miéké kùrù Lomo kídí, 'Máìli ídísé ídì 'yì ówo ledre kí 'yì e, ndaá 'bi ené 'dáná éyì esé e wá ní bo,' káa bi úku sínìyísé esé ledre ro 'yì e amá e wá. 8 Bi kenée ní Owù 'bi 'Yìma'dí ni ngére do Sílì 'bi 'Dówùro."

* 12:1 12:1 Sílì 'bi 'Dówùro: Ni mongù sílì 'bi Isiréle 'bi ini zì Lomo, méngìní moko simi a wá. Zíye ndìsìyè sómùndíkì ledre kídí Lomo otooگو ere kí do sogo kángá kpá kí ledre bi Lomo yomo yée gì simi moko 'bi owúkùlù e gì sì sílì ngére 'bi Ízibiti ní. Ólo Ólùógù 20:8-11, Gbre lorù 5:12-16.
12:7 12:7 Uziya 6:6

⁹ Zí Yésu ókpóne gí ore 'dá'dá, zía ndéré ólúne simi ngíti 'Djì Kótruro 'bi Yúda e, ¹⁰ ngíti o'do ni ore cidrí sǐlǐa gagá migágá nzi sǐlǐa mengíní lolu moko wá. Zí Farusáyo e gámásó'do misi'di gí ro 'dí'bi Yésu. Zíye ndú'yú wo kí mani kídí, "Togú 'yì ni kí ndiyá ní, ni miútúásáne do sǐkpì wo simi Sǐlǐ 'bi 'Dówúro?"

¹¹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Yì ni bo dongarése ore togú Kábìrìkì ené utú simi gu simi Sǐlǐ 'bi 'Dówúro ní utúasá lálaógu a wá? ¹² 'Yìma'dí ni kí ledrené owóowó rómo do Kábìrìkì. Gí zí keyí nées, ni miútúásáne do ndìsì méngì dūy bilámá ledre simi Sǐlǐ 'bi 'Dówúro."

¹³ Zía ìnyiné úku ledre zí o'do bi sǐlǐa méngì moko wá nées kídí, "'Dózo aka sǐlǐ nées mu." Simi bi 'dózo ní, geré zí sǐlǐa ìdine bilámáne. ¹⁴ Zí ledre nées sínyine ro Farusáyo e. Zíye ólúóguyé ndéré ndómo tarayé gí ro úfu Yésu 'dá'ba.

'Yì bi Lomo gelé káa do 'yì kasa ené ní

¹⁵ Zí Yésu ndéré óyó yì ené roné gí ore. Zí tǔ'dú 'yì e kpá útúye ruru do kací a, zía 'dí'bióyó ndiyá gí royé mbá. ¹⁶ Zía lóru 'yì ga bi 'di'bioyó ndiyá gí royé ní, ndanì úku ledrené zí 'yì e faa wá. ¹⁷ Ledre bi Yésu méngì nées 'dodo go ledre bi kóo nēbì Isáya eké ní kídí, ¹⁸ "Ba wo bi mágélé káa do 'yì kasa amá ní, 'búa ofú domá go, mááyí kí mongú rokinyi gí roa. Mááyí í'bi 'dówúma zía, zía ndìsìné úku ledre zí kúfú 'yì e mbá kídí, Lomo ni karanée 'dēcì ngbanga zíye bilámáne. ¹⁹ 'Yì kása amá máa nées ndaá 'bi ené 'yì ofú kí gbúrógbó do 'yì e wá. Nderé ené kpá kí 'dódo ledre zí 'yì e kací misi'di e kí doné wó'dú wó'dú wá. ²⁰ Ni í'bi roko'bu zí 'yì máa yée ga bi ngunguní ledre Lomo go ní. 'Yì máa yée ga bi ngunguní aka wá ní, asi ené gí royé wá. Ni ndìsì tóro gí ro 'yì ené e fú kenée tí bi zía rómo komo Satána ní. ²¹ Ni ne 'yì bi 'yì e do sogo kángá mbá niyí óto mimbé'deyé roa ní."

Yésu lágaoyó dokéké

(Lúrú kpá Máriko 3:20-30, Lúka 11:14-23, 12:10)

²² Kadra kǐé'do do kókóógu ngíti o'do ni kí dokéké siminé, lurú bi gí zía wá, odro kpá wá. Zí Yésu lágaoyó dokéké nées gí simi a, geré zí komoa líkpíne, zía kpá tónóne ódroné. ²³ Zí tara 'yì e ìdríne mbá miǐdrí, zíye ndìsìyé úku ledre kídí, "Ba ndaá Bulúndu ngére Dawidi wá?" ²⁴ Simi bi Farusáyo e uwúní ledre nées kenée ní, zíye úku ledre kídí, "Yésu ndìsì lágaoyó dokéké gí zía manda eyé Belezabúbu í'bi roko'bu nées zía ne."

²⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Togú 'yì 'bi kángá kǐé'do, togú mbú gara kǐé'do togú mbú 'be ndìsìní méngì okó dengbìye yá, 'be 'bi eyé nées ni báyi ené. ²⁶ Kpá kenée togú Satána ndìsìní méngì okó dengbìye yá, toro yemení royé wá, niyí báyi eyé mibáya. ²⁷ Togú málágaoyó dokéké e kí roko'bu bi gí zí Belezabúbu ní, sara 'yì esé e ndìsìní 'bi eyé lágaoyó yée kí roko'bu gí zí ambi? 'Yì esé maáge niyí úku yéme a ye sómú ledre esé ndaá mbí wá. ²⁸ Togú lágaoyó dokéké kí roko'bu 'bi 'Dówú Lomo, 'dodo go kídí Lomo ogú go káa do Ngére dosé."

²⁹ Zí Yésu kpá úku muruwayi kídí, "'Yì ugu utúasá ngáka éyì gí zí 'yì bi kí roko'bu'né ní wá, 'búó togú roko'bu'a romo do 'bi mǐngì éyì nées go.

30 “Yì bi nḡuṅgu ya málágaóyó bɛcayi lomo e kí roko'bu 'bi 'Dówú Lomo wá ní, ni okó romá. 'Yì ga bi iliní ndìsì báyi 'yì e káa bi niyì nḡuṅgu ledre amá ní, niyì okó romá. 31 Lomo ni otoómo ledre zì 'yì abú luyú ba kóo za luyú ledre bi káa be 'díya. Éyì kǐe'do togú 'yì ukucayi ledre gí do bi 'Dówú Lomo, Lomo otoómo ené ledre zía wá. 32 Máúku zise, Maa bi Lomo kasaogu máa ba, togú 'yì ukucayi ledre gí do bi Owú 'bi 'Yìma'dí yá, Lomo ni otoómo ledre zía. Togú ukucayi ledre gí do bi 'Dówú Lomo yá, tí bi ni ndìsì 'bi ené ní, Lomo otoómo ledre zía kú wá.

33 “Ndìsini ówoyème 'yìma'dí gí zì míméngì ledre ené. Bilámá 'yì, míméngì ledre ené ni bilámáne. Bisinyí 'yì, míméngì ledre ené ni kpá bisinyíne. 34 Máúku zise, éyì ga bi ndìsísé úku yée simi 'dódo ledre esé zì 'yì e ní, ndìsì ówo royé káa zì okó pho'du ní, ndìsísé néesé úku ledre ga bi do mimbé'desé ní zíye. 35 Bilámá ledre ndìsì olúógu gí ku bilámá 'yì. Zì bisinyí ledre ndìsì olúógu 'bi ené kpá gí ku bisinyí 'yì. Gí zía néesé éyì bi ni simi mimbé'dea ní. 36 Lomo ni 'dódoógu bisinyí ledre ga bi 'yì e ndìsini úku yée ní mbá karanée kadra ngbanga, zía 'déci ngbanga royé kací a. 37 Lomo ni 'déci ngbanga 'yì kací miódro 'bi 'yì. Wo bi ni bilámáne ní, zía úku a yaá ba bilámá 'yì. Togú bisinyíne yá, zía úku a yaá ba bisinyí 'yì.”

Ledre mengì kóo roné zì nébì Yóna

(Lúrú kpá Máriao 8:11,12, Lúka 11:29-32)

38 Zì Farúsáyo e kí 'yì 'dódo lorú 'bi Yúda e úku ledre zì Yésu kídí, “Mongú 'yì, méngì aka ledre bi kí roko'buné ní mu zize lúru a.”

39 Yésu ya zíye ní, “Sée 'yì luyú ledre e, ledre mengì kóo roné kí roko'buné zì nébì Yóna káa do 'dódo ledre e zise, tí lá ílisé esé nḡuṅgu a wá. 40 Mongú kénzè ulú kóo Yóna, zía méngìné sǐlì ota (3) simi a, zía nda sí'diógu wo. Kpá kenée, Maa bi Lomo kasaogu máa ba ní, Mááyì méngì simi kǎngá kpá sǐlì ota (3) zíma nda úrúma. 41 'Yì 'bi Nìnévì niyì karanée úku ledre kídí ásé 'yì luyú ledre e, gí zía oyólo'bóní kóo mimbé'deyé zíye nḡuṅgu ledre 'bi Lomo bi kóo Yóna ndìsì úku a ní. Bi ba ní, máa bi márómo do Yóna ní ílisé kpá óyóló'bó mimbé'desé zise nḡuṅgu ledre 'bi Lomo gí taramá wá. 42 Mongú ngére ni kóo bo kára 'yì, ìnyì kú gí simi kǎngá ené Séba ógu úwú ledre gí tara Solomóna. Ni karanée 'déci ngbangasé, gí zía máa bi márómo gí do Solomóna ní, ílisé úwú ledre gí taramá wá.

43 “Togú bɛcayi lomo olúogú go gí simi 'yì, ni ndéré gámásó'do kpá té ngiti 'yì gí ro olú ndìsíné simi a. Togú ndiki ngiti 'yì mbá wá, 44 ni úku ledre kídí, ‘Bilámá a máídí ndá'ba kí'dí bi kóo mándìsì ndìsì ní.’ Togú nderé ndiki 'Dówú Lomo ndaá simi mimbé'de 'yì néesé fú lá wá, ni ídí ené kí rokinyi. 45 Ni ndéré ndólóogú lafúne e bɛcayi lomo e ìnyì doa gbre yée ga bi nda bisinyíye kǎngaya ní zíye ndìsìyé kéye mimbé'de 'yì néesé íri, zì 'yì néesé nda síníyí tátá roné 'dá'dá. Sée 'yì ga bi cakaba ba ní, néesé éyì bi ni méngì roné zise ní.”

Mbágá Yésu kí lúnduga

(Lúrú kpá Máriao 3:31-35, Lúka 8:19-21)

46 Simi bi Yésu ni fú ndìsì 'dódo ledre zì tǔ'dú 'yì e 'dìcì ní, zì mbágáa kí lúnduga ógu tóroyé sága kákasa kídí yée iliní Yésu. 47 Zì ngiti 'yì gí

dongará 'yì ga bì ore nées úku ledre zía kídí, “Mbágáyì kí lúnduyì e iliní yìì sága 'dáa iliní ódro zíyì.”

⁴⁸ Zí Yésù úkulúgu ledre zíye kídí, “mbágáma e 'be náambi e? Sara Lúndumá e 'be náambi e?” ⁴⁹ Zía kù'dù sùlìne ro 'yì lódù kacine e, zía úku ledre kídí, “Ga gére nées mbágáma e kí lúndumá e. ⁵⁰ 'Yì ga bì ndìsìní méngì ledre ga bì Babá bì komo ere ili ní, niyí ye mbágáma e, lémimá e kí lúndumá e.”

13

Muruwayi gi ro 'yì ó'do yáká

(Lúru kpá Máriko 4:1-9, Lúka 8:4-8)

¹ Cìkì simì sùlì nées, simì ngíti sùndì kadra, zí Yésù ólúóguyé kí 'yì lódù kacine e gi 'be ndéré ndìsìné kó'dù mikavu Galiláya. ² Zí tù'dù 'yì e yóko royé cigí a íri gi ro úwú ledre e gi taraa. Zía ékì ndìsìné simì kuřungba 'yì e niyí 'bì eyé mbá do gbúróngó sága. ³ Zía 'dódo tù'dù ledre e zíye simì muruwayi kídí, “Ngíti 'yì ñnyì kóo ndéré óyu kífú yáká ené, zía ndìsìné ó'do éyì. ⁴ Kífú ga bì ndìsì óyu yée ní, ngíti géyì utúní do misi'di, zí solú e lagá yée. ⁵ Ngíti géyì utúní do landa zíye útuyé 'diya gi zía bì kángá ndaá ore mbì wá ní. ⁶ Simì bì kadra suwu ní, zíye gágáye rúfú gi zía cìyíye ndaá simì kángá wá. ⁷ Ngíti géyì utúní 'bì eyé dongará kùñ e. Simì bì ngboróní ní, zí kùñ ga gére nées ála 'dùtù yée anání wá, zíye ndá'bá eyé mbá andulé. ⁸ Ngíti géyì utúní 'bì eyé simì bilámá kángá. Zí m̀ngì yáká ówo gi simì ngíti bì kongu ñnyì (100), gi simì ngíti a kongu ota (60), gi simì ngíti a 'bì ené kongu kù'do doa sokó (30). ⁹ 'Yì bì uwú ledre bú ní, ídì úwú ledre ba bilámáne.”

¹⁰ Nda gi 'dá'ba, zí 'yì lódù kaciga ógu ndú'yú wo kídí, “Mongú 'yì, éyì bì ndìsì ódro zíze fú lá simì muruwayi gi zía ní 'di?”

¹¹ Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Lomo 'dódo miótoecì ledre ga bì 'be 'bì ené komo ere ní go zise, tí lá 'dodo ené zí ngíti géyì 'yì e wá. ¹² Tí lá 'yì bì kí éyì zine ní niyí 'bì yata zía, zí éyì nda ídine zía kángaya. 'Yì máa wo bì éyì ndaá zía wá ní, gba owù a bì zía ní, niyí 'dì'bióyó a gi zía 'dá'ba. ¹³ Nées sù ledre bì m̀ndìsì ódro zí 'yì e simì muruwayi gi zía ní.

“Abú niyí tí lúru éyì ga bì mááyì ndìsì méngì yée ní kí komoyé yá, lurú yemení eyé wá,

abú niyí tí kí úwú ledre ga bì mááyì ndìsì úku yée ní kí mbíliye yá, olú ené simì doyé wá.

¹⁴ “Ledre nées méngì roné go tí cé káa zí bì kóo Lomo uku zí nébì Isáya eké a ní, kídí,

“ ‘Ásé úwú ledre ga bì mááyì ndìsì úku yée ní utúasá ené ólú simì dosé wá,

abú ásé lúru éyì ga bì m̀ndìsì méngì yée ní, utúasá esé ówoyème a wá.

¹⁵ Gi zía bì doyé oru yì ené mióru ní,

utúasání eyé úwú ledre kí mbíliye wá, 'dùtùñi komoyé kpá go ngbùrù.

Niyí kóo ndìsì lúru éyì ga bì m̀ndìsì méngì yée ní kí komoyé,

zíye ndìsì úwú a kí mbíliye,

zíye ndìsìyé ówoyème simì ledre e kí mimbé'deyé

do ndá'baóḡyé zíma, káa bi mááyí yómo yée.'

¹⁶ "Tí lá Lomo ni í'bí úndru zise gi zía komosé lurú bi bú, mbílise uwú ledre bú bilámáne ní. ¹⁷ Bi kenée ní, máúku zise ma'díi, tú'dù nébj e kí ngíti géyí 'yì ga bi kóo 'desj ndišiní méngi ledre ga bi Lomo ili yée ní, ndišiní kóo óto komoyé gi ro lurú éyì ga bi lúrúsé yée ní tí lá utúasání lurú a wá, ndišiní kpá índi mbíliye gi ro úwú ledre ga bi úwúsé yée ní utúasání úwú a wá.

¹⁸ "Úwúsé nda ini ledre gi simi muruwayi 'bi 'yì bi nderé óyú kúfú ní mu. ¹⁹ Kúfú ga bi utúní do misi'di ní, niyí 'bi eyé káa zí 'yì ga bi abú uwúní tí bilámá ledre bi gi ro 'be 'bi Lomo ní go yá, owoyemení eyé ledre gi simi a wá, zí Satána óḡuné 'dí'bióyó bilámá ledre née gi do mimbé'deyé 'dá'ba. ²⁰ Kúfú ga bi utúní do landa ní, niyí 'bi eyé káa zí 'yì ga bi uwúní lá ledre 'bi Lomo geré zíye 'dí'bióto a 'diya do mimbé'deyé ní. ²¹ Gi zía bi cíyí ledre ma'dáa ndaa do mimbé'deyé wá ní, simi bi 'do'dó oḡu go royé gi zía bi ṅṅunúní ledre 'bi Lomo ní, geré zíye óyó sogoyé zí Lomo. ²² Kúfú máa wo bi utú 'bi ené dongará kíñi ní, ni 'bi ené káa zí 'yì máa wo bi abú uwú tí ledre 'bi Lomo go yá, tí lá mongú somú ledre ené yì ené gi ro tú'dù éyì ga bi 'bi sága ba. Gi zí kéyí née, ledre 'bi Lomo bi ṅṅunú ní, miáná a ndaa 'bi ené simi a wá. ²³ 'Yì máa wo bi uwú yeme ledre 'bi Lomo ní, ni 'bi ené káa zí kúfú ga bi utúní simi bilámá káṅḡá, ngíti a aná 'bi ené miya (100), ngíti a 'bi ené cì ota (60) zí ngíti a ídí 'bi ené cì kéré a doa sokó (30) ní."

Muruwayi gi ro tó'dó

²⁴ Zí Yésu kpá ñyiné úku ngíti muruwayi kídí, "Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa zí o'do bi nderé óyú bilámá kúfú yáká ené ní. ²⁵ Nda go simi ngíti sɪndj kadra kí ndulú, zí 'yì bi ni okó ro mɪngj yáká née ndéréne óyú kúfú angángúya simi kére 'bi o'do née, zía ndéréókpó ené. ²⁶ Simi bi kére nḡboró do gbóṛúne ni nda go léfe kúfúne ní, zí angángúya kpá ólúóḡuné dongará a.

²⁷ "Zí 'yì 'bi moko 'bi mɪngj yáká née óḡyé úku ledre zí mongú 'yì eyé kídí, 'Mongú 'yì, bi kóo oyuní yáká 'dáa ðujú kúfú kére ní, sara angángúya née oḡuní nda 'bi eyé íri gi 'da?'

²⁸ "Mɪngj yáká ya kídí, 'Ezeokóma e oyuní ye.'

"'Yì 'bi moko e ya kídí, 'Íli go zize ndéré lálaóyó yée 'dá'ba?'

²⁹ "Mɪngj yáká ya zíye ní, 'Tí, ótoómosé aka kenée káa bi ásé lála kótrɔ yée ndro kí kére e ke. ³⁰ Idíní aka ídí mbá kenée, gi simi sɪndj kadra 'bi óṅgo kére. Mááyí oḡu úku a zí 'yì ga bi niyí óṅgo kére ní kídí, idíní aka ndéré fɪ lálaóyó angángúya née ódó yée, do óṅbóóyó yée 'dá'ba, zíye nda óṅgo kére ndéré kíe simi gbagba.' "

Muruwayi gi ro kúfú musitáda

³¹ Zí Yésu kpá úku ngíti muruwayi kídí, "Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa zí o'do bi 'di'bi kúfú kágá bi ndišiní ndólo a musitáda nderé kíe óyú a yáká ené ní. ³² Abú kágá née kúfú ga niyí nzéré yá, simi bi oyú ní, zía nḡboró óḡuné mongú kágá rómo do ngíti géyí kágá e yáká ore mbá. Zía nda ídíne go kágá bi zí solú e óḡyé ndiši úbú 'be 'bi eyé komo a."

Muruwayi gi ro 'de'di

³³ Zía kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa zí owú 'de'di bi lá cúku'dée kará e ndišíní lótó mongú le'yí kíe zía átáne gi zía ní.”

³⁴ Yésu ndiši kóo úku éyí ga gére née zí 'yi e mbá simi muruwayi. Ledre bi kíé'do zía úku a zíye Lomaá simi muruwayi wá ní ndaá. ³⁵ Yésu ndiši née méngi ledre ga bi kóo Lomo uku zí ngúru nébi éké a kídí, “Mááyí ndiši úku ledre zíye simi muruwayi.

Mááyí úku 'dódo ledre ga bi kóo miótoéciné kú simi sındi kadra bi kóo máotoógu do sogo kángá simi a ní zíye.”

Ini ledre gi simi muruwayi bi gi ro tó'dó ní

³⁶ Nda gi do kací 'dódo ledre, zí Yésu ótoómo tú'dú 'yi ga gére née ore zía ndá'bané 'be kídí bi ndiši 'dú'du ní do ólúne 'dici. Zí 'yi lódú kaciga ólú lódú kací a zíye ndú'yú wo kídí, “Mongú 'yi, úkuógu aka ini ledre gi simi muruwayi 'bi tó'dó ga úku ní zíze.”

³⁷ Zía úkulúgu ledre zí 'yi lódú kacine e kídí, “O'do bi oyú bilámá kúfú née Owú 'bi 'Yíma'dí. ³⁸ Yáká ni 'bi ené do sogo kángá ba. Bilámá kúfú ni 'bi ené 'yi ga bi nguṅuní Lomo go káa do ngére eyé ní. Bisinyí kúfú 'bi ené 'yi ga bi ndišíní méngi ledre ga bi 'bi Satána ní. ³⁹ Ezeokó mĩngi yáká bi oyú bisinyí kúfú ní ni 'bi ené ngére 'bi bicayi lomo e. Kadra óṅgo kére ni 'bi ené odu sındi kadra 'bi do sogo kángá ba. 'Yi óṅgo kére niyí 'bi eyé maláyika e.

⁴⁰ “Bisinyí kúfú ga bi odóni yée óngbó yée née, niyí 'bi eyé née 'yi ga bi Lomo ní 'déci ngbangayé simi odu sındi kadra ní. ⁴¹ Owú 'bi 'Yíma'dí ni kása maláyika ené e ndéré ícíoóyó tó'dó kí éyí ga bi ndiši 'dí'biógu luyú kí 'yi méngi bisinyí ledre gi 'be 'bi ené mbá 'dá'ba. ⁴² Do úcyú yée mbá simi mongú gu pho'du bi ilí wá ní zíye ndišiyé mbúmbúdu kí náná do soyé gi zí éyí miówo. ⁴³ 'Yi ga bi ndišíní méngi ledre ga bi Lomo ili yée ní, zí royé ndiši rĩrine káa zí sulú kadra gi zí roko'bu 'bi 'Buyé Lomo bi doyé ní. Togú mbilíse ni bo yá, ídísé úwú ledre bi máúku née.”

Muruwayi gi ro mongú kesi

⁴⁴ Zía kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa 'yi bi ndiki mongú kesi bi otoecini simi kángá ní.” Zía kpá ótoéci ánda a. Gi zí rokinyi zía ndá'bané úguóyó éyí ga bi zine 'be ní mbá, do ndá'bané úgu bi bi ótoeci kesi née doa ní zine.

⁴⁵ Zía kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa zí 'yi bi nderé gámásó'do gali bi kí tosoné rĩrĩrĩ kí mongú ke'biné 'dága ní gi ro úgu a. ⁴⁶ Simi bi nderé ndiki ní, zía ndá'bané úguóyó éyí ga bi zine 'be ní mbá do ndéréne úgu gali née.”

Muruwayi gi ro mbirá kenzé

⁴⁷ Zía kpá úku ngíti a kídí, “Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa zí 'yi méngi kenzé ga bi onzoooní mbirá kenzé simi ini zí rĩkí kenzé e lákayé simi a ní. ⁴⁸ Simi bi tú'dú kenzé e lakaní go simi a ní, zí mĩngi mbirá óguyé lálaógu mbirá do gbúrógó, ndišiyé géle kenzé e. Zíye 'dí'bióto yée ga bi iliní ní simi éyí, yée ga bi iliní wá ní, zíye úcyóyó yée

'dá'ba. ⁴⁹ Karanée simi odu sındı kadra ledre e niyí méngı royé kenée. Maláyika e niyí ógu ifi dongará bisinyí 'yì e kí bilámá 'yì e, ⁵⁰ do 'dí'bi yée uçú yée simi mongú gu pho'du bì ilı wá ní, kídı bì 'yì e niyí ndışi mbümbüdü kí náná do soyé gi zı éyì miówo ní.”

⁵¹ Zı Yésu ndü'yú yée kídı, “Ówosé ini ledre gi simi ledre ga bì máıku yée née go?”

Zıye ngüngu a kídı, “İ, owozé go.”

⁵² Zı Yésu kpá úku ledre zıye kídı, “Ini ledre simia ni káa, 'yì 'dódo lorü ga bì mbá ngüngünı ledre 'bì Lomo go ní niyí ídí 'be 'bì Lomo komo ere káa zı münğı 'be bì olü 'dıçı zıa 'dó'dúógu mikánda éyì e kí kurúga mbá sága gi 'dıçı ené ní.”

*'Yì 'bì Nazeréta e asinı gi ro Yésu
(Lúru kpá Mاریko 6:1-6, Lúka 4:16-30)*

⁵³ Simi bì Yésu 'dodo asá ledre simi muruwayi zıye ore ní, zıa ndéréokpóne gi ore. ⁵⁴ Simi bì nderéogu simi Nazeréta simi gara bì ngoró simi a ní, zıa tónóne 'dódo ledre zı Yúda e simi 'Dıçı Kótruro. 'Yì ga bì owonı wo kí 'dódo ledre ní zı tarayé ıdrıne mbá müdrı. Zıye úku ledre kídı, “Ndiki roko'bu kı mongú ówo ledre bì zıa ndışıné 'dódo mingburoko ledre kıe bì káa ba gi 'da? Sara mingburoko ledre ga bì kı roko'buyé née? ⁵⁵ Owozé wo bú bilámáne ni wotı Yoséfa bì 'yì yéme éyì e gi simi kágá ní, ırı mbágáa Marıya. Lúndu ga niyí Yakóbo e, Yoséfa e, Simúna e nda kı Yúda e. ⁵⁶ Lémı ga niyí kpá mbá kíze ona. Sara ndiki roko'bu zıa ndışıné méngı ledre ga gére née kıe née gi 'da?” ⁵⁷ Zı 'yì ga gére née óto mimbé'dekesı ro Yésu.

Zıa ınyné úku ledre zıye kídı, “Ndışını óto úndru nébı do bi ga bì 'dı sogo ní tí lá bi bì nébı née ngoró doa kı 'yì 'be 'bì ené otonı eyé úndrua wá.”

⁵⁸ Gi zıa bì 'yì 'bì Nazeréta e ngüngünı eyé ledre 'bì Yésu wá ní, Yésu méngı ené mingburoko ledre ga bì kı roko'buyé ní zıye ore wá.

14

*Ufunı Yiwáni 'yì Bábátızı 'yì e
(Lúru kpá Mاریko 6:14-29, Lúka 9:7-9)*

¹ Simi sındı kadra máa née ní, zı phanda Yésu ówı ndiki mbılı ngére Eróde, ² zıa úku ledre zı ngíti géyı 'yì 'bì moko ené e kídı, “Née Yiwáni 'yì Bábátızı 'yì e bì koo ufunı wo ní urúne, ndışi méngı mingburoko ledre ga bì kı roko'buyé née ne gi zı kényı née.”

³ Eróde onzó koo Yiwáni simi sığını gi ro do úfu wo gi ro Erodıya me'be lúnduné Phılıpo, ⁴ gi zıa Yiwáni ndışı úku ledre kídı, “Eróde, ndaa bilámáne wá, lúnduyı ni aka kı komoné ayı 'dí'bi me'be a káa do kára zıyı káa be 'dı?” ⁵ Eróde ayı koo geré gi ro úfu Yiwáni miúfu tí lá bi úfu wo ndaa gi zıa tú'dü 'yì e ngüngünı yı eyé mbá ledre ga bì Yiwáni ndışı úku yée ní gi zıa owonı go kídı Yiwáni ni yì ené nébı.

* **14:1** 14:1 Ngére Eróde: Ndışını ndólo wo Eróde Ánitipasi. Ni wotı mongú ngére Eróde bì koo ni ngére simi sındı kadra bì aranı Yésu ní. Eróde Ánitipasi ni kpá ngére bì onzó Yiwáni Babatıza simi sığını do úfu wo ní. † **14:3** 14:3 Phılıpo: Phılıpo ni aka koo tí kı komoné zı lúndua Eróde Ánitipasi 'dí'bi me'bea Erodıya.

⁶ Nda simi sɪlɪ 'bi ayímbi, née ayímbi 'bi sɪlɪ bi kóo arání Eróde ma'dáa simi a ní, zí nyí Erodiya kára bi 'dí'bi gi zí lúnduné ba ndíşíné lé'bé ke'bi, zí Eróde ídine kí mongú rokinyi ⁷ zía lólóbú zí owúkára née kídí éyí bi ili ní idí úku ledre a née ni í'bí a zía. ⁸ Zí owúkára née ndú'yú mbágáne, née idí úku ledre 'dí? Mbágáa ya zía ní, idí úku a kídí, “Máili do lágá'décɪ go Yiwáni Babatiza zíye ógu kí doa giri do éyí zíma.” ⁹ Zí ledre née í'bí mongú sómú ledre zí ngére Eróde. Nda lá gi zía bi uku gáa ledre née do komo tú'dú mingburoko 'yí ga bi ndolo ogu yée ní, zía tí kákasa ¹⁰ idíní mu ndéré úfu Yiwáni zíye ógu kí doa do éyí zí owúkára née lúru a. ¹¹ Zíye ógu kí do Yiwáni do éyí í'bí a zí owúkára née, zía ndéréne 'dódo a zí mbágáne. ¹² Zí sanda ndéréne zí 'yí lódú kací Yiwáni, zíye óguyé 'dí'bi umbu Yiwáni ndéré óto a. Zíye ndéréye úku ledre bi mengi roné née zí Yésu.

Yésu í'bí éyí miánu zí 'yí e, álfu ñnyí

(Lúru kpá Mária 6:30-44, Lúka 9:10-17, Yiwáni 6:1-14)

¹³ Simi bi Yésu uwú ledre umbu Yiwáni ní, zía ñnyiné kí 'yímikása ené e ékíye simi kuřungba 'dógu mikavu Galiláya aka gi ro ndéré ndíşiyé do bi bi tú'dú 'yí e ndaní doa wá ní. Zí 'yí ga bi íri née kpá úwú ledre a zíye ndéréye sǒngó wo. ¹⁴ Niyí ndéréógu bi do gbúróngó ní, tú'dú 'yí e niyí go íri 'dii. Zí leríye méngi wo zía 'dí'bióyó ndíyá e gi royé.

¹⁵ Nda go za kí tagá, zí 'yí lódú kacíga úku ledre zía kídí, “Mongú 'yí, kadra utú go, éyí miánu ndaá kpá ona wá. Ótoómo sɪlɪyí gi ro 'yí ga gére née mu zíye ndéréye gámásó'do éyí miánu zíye ánu a.”

¹⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yí lódú kacíne ga gére née kídí, “Ndaní ndéré wá, idísé í'bí éyí miánu se zíye.”

¹⁷ Zí 'yí lódú kacíga úkulúgu ledre kídí, “Mongú 'yí, odu éyí bi do sɪlɪze ona ní lá dúbú ambata ñnyí (5) kí minzéré kénzé e gbre.”

¹⁸ Zía úku ledre kídí, “Ógusé aka kí ambata máa ga gére née yáa.”

¹⁹ Yésu ya 'yí e idíní ndíşí do súwú ga gére née bi ore. Zía 'dí'bi ambata kí kénzé ga bi gbre née do sɪlɪne, zía lúru bi komo ere, zía í'bí mbófo éyí zí Lomo, zía 'déweífi simiyé. Zía í'bí a do sɪlɪ 'yí lódú kacíne ga gére née idíní ifi yée zí 'yí e ánu a. ²⁰ Zí tú'dú 'yí ga ba ánu éyí zíye léreyé mbá. Ngítí a ga bi idiáká ní, zí 'yí lódú kacíga ga gére née 'dó'dú 'dúcu gbété e kie sokó doa gbre (12). ²¹ 'Yí ga bi anuní éyí ní, ya'dá e niyí kóo álfu ñnyí (5,000). Oloní kará e kí owú e wá.

Yésu nderé do iní

(Lúru kpá Mária 6:45-52, Yiwáni 6:15-21)

²² Geré gi do kací éyí miánu née, zí Yésu úku ledre zí 'yí lódú kacíne ga gére née idíní mu 'dógu mikavu ndéréókpóye 'dá'dá. Zía aka ídiáká 'bi ené 'dá'ba gi ro úku ledre zí 'yí ga gére née ndá'bayé 'be. ²³ Simi bi uku ledre go zí 'yí ga gére née kídí bayíní mu ní, zía ndéré ékíne do landa ngúcuné íni ini zí Lomo. Ndíşí íri gi kí tagá ngúcuné. ²⁴ Kuřungba bi gáa 'yí lódú kacíga niyí simi a ní nderé go simi iní gbála gi do gbúróngó. Gi zí sɪli bi ndíşí íli do iní kí roko'buñé ní, zí iní nda ndíşíné úculó'bó kuřungba gbú gbú gbú, bi ndéré eme lolu ngu.

²⁵ Nda kí sɪ ndóndó, zí Yésu ékíóguné gi do landa giri ndíşí ndéréne do iní zí 'yí ené ga bi simi kuřungba née káa zí ndíşí ndéré do ngáká bi ní.

²⁶ Simi bi 'yí lódú kacíga ga gére née lurúní wo do iní kí ndíşí ógu'diyí

roné mi'dí zíye ní, zí ngirì méngì yée. Zíye útúye ndìsì mbúmbúdí gí zía somúní 'bì eyé kídí née go "Yì lárá."

²⁷ Geré 'diya zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Ndásé éré ngirì wá, née máa."

²⁸ Zí Pétero úkulúgu ledre zía ya, "Mongú 'yì togú née tí yì ma'díi, ídí mu ngúngu a zíma ndéréma gí do iní ógumá zíyì íri."

²⁹ Yésu ya zía ní, "Ógu mu."

Zí Pétero ékìóguné gí simi kuńgba ndìsì ndéréne do iní mi'dí zí Yésu. ³⁰ Tí lá simi bí Pétero lurú iní nì ndìsì kízì kí roko'buné kíngaya gí zí mongú sili ní, zí ngirì méngì wo, geré zía tónóne ólúne simi iní. Zía ótrú ledre kídí, "Ngére yómo máa mu."

³¹ Geré zí Yésu á'dané sáká wo, zía úku ledre kídí, "Pétero ngúngu aka eyì ledremá kíngaya fú wá, éré ngirì gí ro 'di?"

³² Simi bí Pétero ekìluguní royé kí Yésu simi kuńgba ní, geré zí mongú sili bí gáa ba tóroné. ³³ Zí 'yì ga bí simi kuńgba née óto úndrua, zíye úku ledre kídí, "Yésu, áyí Owú 'bì Lomo ma'díi."

³⁴ Zíye 'dógu bí do ndéréóguyé simi owú gara bí kí ìríné Geneseréta ní.

³⁵ Simi bí 'yì ga bí 'bì gara née owoní kídí Yésu ogu née ne ní, zíye kákasa simi gara ore mbá kídí 'yì ga bí 'yì eyé e niyí kí ndíyá ní, idíní ógu kéye zí Yésu, nì go simi gara ore. ³⁶ Zí 'yì ndíyá e ngúngu royé zía idí ngúngu a zíye óto síllye lá gba ro tara bongó ené. Ma'díi yée ga bí otoní síllye ro tara bongó ené ní, zí ndíyá eyé e tí ùkúne gí royé.

15

Ondú 'bì Yúda e (Lúru kpá Mária 7:1-13)

¹ Nda gí ore zí ngítì géyì Farúsáyo e kí ngítì géyì 'yì ga bí ndìsìní 'dódo lorú ní, óguyé gí simi Yerusaléma ndú'yú Yésu kídí, ² "Éyì bí 'yì lódú kaciyì ga ba ilíní méngì kéyì kacì ondu ezé gí zía wá ní 'di? Ndìsìní ánu éyì geré miánu ilíní lúgu síllye kí wá ní."

³ Zí Yésu ndú'yú lúgu yée kídí, "Sara ilisé méngì kéyì kacì lorú 'bì Lomo wá gí ro 'di, bí zise ndìsìsè méngì dujú ledre ga bí ondu esé ili yée ní.

⁴ Lomo i'bí lorú kídí, 'Ídí óto úndru 'buyì e kí mbágáyì.' "Yì bí nì uku tara sinyí zí 'buné e kí mbágáne ní, idíní úfu wo 'dá'ba.' ⁵ Tí lá ndìsìsè 'dódo ledre kídí, togú 'yì uku ledre zí 'buné e kí mbágáne kídí, 'Éyì ga bí ilisé gí ro zíye sáká sée kíe ní, máí'bì go káa do tákpásíllye zí Lomo,' ⁶ ndaá gí ro zíye óto úndruyè kíe wá. 'Dewesé née go lorú 'bì Lomo gí ro ondu esé 'bì Yúda e. ⁷ Ndìsìsè lóndo rosé kídí ásé 'yì méngì ledre 'bì Lomo, ábuwá ledre bí nébì Isáya uku gí rosé ní nì ma'díi kídí,

⁸ " "Yì ga ba ndìsìní óto úndrumá lá dujú do tarayé,

tí lá mimbé'deyé nì yì ené gí romá gbála.

⁹ Ndìsìní óto úndrumá lá gbékpìne,

ndìsìní tí 'dódo ledre ní, tí lá yì eyé lorú eyé 'bì 'yìma'dí e.' "

¹⁰ Gí do kacì ledre née ní, zí Yésu ndóloyóko tú'dú 'yì e zía úku ledre zíye kídí, "Ídísé úwú ledre ba zise ówoyème a bílamáne. ¹¹ Ndaá 'bì ené

éyí miánu bi 'yì ánu ní ni oto wo ne zía ídíne 'yì lúyú ledre wá, yì ené bisinyí ódro bi gí tara'yì ní."

12 Zí 'yì lódú kací Yésu óguyé úku ledre zía kídí, "Mongú 'yì, ówo go kídí ledre bi gáa úku ba sinyí yì ené ro Farusáyo e go misinyí?"

13 Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "Éyí ga bi mbá ngará Babá bi komo ere 'diyí yée ne wá ní, ni lálaóyó yée mbá 'dá'ba. 14 Ndásé óto komosé ro ledre 'bi Farusáyo ga gére née wá, niyí yì eyé manda ga bi komoyé ndaá ní. 'Yì bi komoa ndaá ní togú lala ezené bi komoa ndaá ní, yée gbrengrá niyí útú simi gu."

15 Zí Pétero úku ledre kídí, "Mongú 'yì, úku 'dódo aka ini ledre gí simi muruwayi bi úku née zize."

16 Yésu ya zíye ní, "Áyí, ówosé esé kpá wá? 17 Ówosé bi kídí éyí miánu ndìsì ólú gí ku 'yì, zía ókpóne simi 'yì, zía nda ólúóguné gí simi 'yì 'dá'ba ní wá? 18 Bisinyí ledre bi ndìsì ówú gí tara'yì ní, ndìsì ólúógu gí yana mimbé'de 'yì. Gí zì kéyí née zì 'yì ídíne bisinyíne do komo Lomo. 19 Bi kenée ní, bisinyí ledre ga bi káa zì úfu 'yì, só'do ro'yì kí 'yì bi ófú'sé rosé kéne wá ní, kí ledre 'bi gámá faa kací kará e togú ya'dá e, kí ugu, kí ranga, kpá úku tara sinyí zì 'yì e. Ledre ga gére née mbá olúoguní gí do mimbé'de 'yì. 20 Éyí ga gére née ndìsìní óto 'yì e ye zíye ídíye bisinyíye do komo Lomo. Ndaá 'bi ené ánu éyí miánu togú mbú 'yì lúgu sílìne wá ní óto 'yì ne zía ídíne do komo Lomo bisinyíne ní wá."

Yésu yomo nyí ngíti kára

(Lúru kpá Máriko 7:24-30)

21 Zí Yésu nda ñnyiné gí ore ndéréne simi gara ga bi Táyire kí Sidóna ní.

22 Zí ngíti kára gí simi kífú bi Kanána e ndìsì ndìsì do bi gbóo ore óguné ngúngu roné zì Yésu kídí, "Ngére, Bulúndu Dawídi, ówo aka ledre kíma. Nyíma dokéke e ndìsìní méngí wo bisinyíne kángaya."

23 Tí lá Yésu ukulugu ené ledre zía wá. Zí 'yì lódú kací Yésu óguyé úku ledre zì Yésu kídí, "Ógóóyó kára née gí ore 'dá'ba. Ndìsì fú lá gbúrógbó do kacize kí ledre ené née."

24 Zí Yésu úkulúgu ledre zì kára née kídí, "Lomo kasaogu máa lá ñyí gí ro sáká 'yì amá e Isiréle e gí zía niyí káa zì kábiríkí ga bi mñngíye ndaá ní."

25 Zí kára née ndósoóguné gbóo útúne gbrì kó'dú Yésu. Zía úku ledre zì Yésu kídí, "Ngére, sáká máa mu."

26 Yésu ya zía ní, "Ndaá 'bi ené bilámáne do 'dí'bi éyí miánu 'bi owú e í'bí a zì ísì e wá."*

27 Zía úkulúgu ledre zì Yésu kídí, "Ngére, ni tí kenée. Tí lá ísì e 'do'dúní nyunyú éyí miánu gí sí tarabíza 'bi mñngíye bú."

28 Née ní, zì Yésu úkulúgu ledre zì kára née kídí, "Kára ngúngu ledre eyí ofu go. Éyí bi ili ní mááyí méngí a zíyí." Kpá tí geré simi sñndí kadra née zì ro nyí kára née émené.

Yésu i'bí éyí miánu zì 'yì e álifú eso

* 15:26 15:26 Owú e kí ísì e: Owú ga bi Yésu uku ledreyé ona ba ní née Yúda e. Ísì ga bi uku ledreyé née 'bi ené 'yì ga bi ngará ndaní Yúda e wá ní. Yúda e ndìsìní ukucayi 'yì lóngó e káa zì ísì e ní.

²⁹ Zí Yésu ñnyiné gi ore ndá'bané kó'dú mikavu Galiláya. Zía ndéré ékíne do landa ndísiné bi. ³⁰ Zí tǔ'dú 'yì e ndíş òguyé zía kí 'yì eyé ga bi kí umbu şındıye, 'yì komo mi'dútù e, miğigirí e, yée ga bi odroní wá ní, nda kpá kí yée ga bi kí toso ndíyá eyé e mingúngúcuá ní. Do ógu óto yée mbá cigí Yésu bi kenée, zía óto şilíne royé zıye ómo yée mbá. ³¹ Zí tara'yì e idrıne kí lúru 'yì ga bi odroní wá ní kí ódro, miğigirí e şındıye 'dózo roné go, yée ga bi kí umbu şındıye ní niyí go kí gámá, mikomo mi'dútù niyí go lúru bi. Zıye mbófo Lomo bi Isiréle e ndíşını íni ini zía ní.

³² Zí Yésu ndólo 'yì lódú kacíne e zía úku ledre zıye kídí, "Lerí 'yì ga ba mengi máa go, mengizé kéye go şılı ota éyí miánu ndaá zıye wá. Ndaá bilámáne zıma ótoómo yée zıye ndá'bayé kí 'bú wá káa bi komoyé ni úlıú yana zıye útúye ke."

³³ Zí 'yì lódú kacıga úkulúgu ledre zía kídí, "Azé ówo éyí miánu simi súwu ona í'bí a zı tǔ'dú káa zı wo née gi 'da?"

³⁴ Yésu ya zıye ní, ambata ni zıse kırı née ndu? Zıye úkulúgu ledre zía kídí, "Ambata e niyí ñnyí doa gbre (7) nda lá kí minzéré kénzé e."

³⁵ Zía úku ledre zı tǔ'dú 'yì ga gére née ndíşıye bi do kángá. ³⁶ Zía 'dí'bi ambata ga bi ñnyí doa gbre (7) kí minzéré kénzé ga gére née, simi bi í'bí mbófo éyí go zı Lomo ní, zía 'déwefi simiyé zía í'bí yée zı 'yì lódú kacíne e, zıye nda í'bí a zı 'yì ga gére ní.

³⁷ Zı tǔ'dú 'yì ga gére née ánu éyí, zıye léreyé mbá. Ngítı éyí miánu ga bi idiakáni ní, zı 'yì lódú kacıga 'dó'dú 'dúcu gbété e kie kpá ñnyí doa gbre (7). ³⁸ Gı simi 'yì ga bi kóo anunı éyí ní, olonı lá dıúú ya'dá e álıfu eso (4,000). Olonı kará e kí owú e wá. ³⁹ Gı do kacı bi Yésu bayi 'yì ga gére née go ní, zía nda ékíne simi kuşungba zıye ndéréye simi bi bi ndíşını ndólo a Magadána ní.

16

Faruşáyo e uzunı Yésu

(Lúru kpá Marıko 8:11-13, Lúka 12:54-56)

¹ Simi ngíti şılı, zı Faruşáyo e kí Sadúkáyo e óguyé úzu Yésu idı méngi ledre bi kí roko'buné ní gi ro zıye ówo a kídí Lomo kasaogu wo ne gi komo ere.

² Zı Yésu úkulúgu ledre zıye kídí, "Togu go kí tagá yá, ndíşıse úku ledre kídí, 'Kılóndó kadra ni súwu gi zía bi ni komo ere gbawu káa.' ³ Togu kí phiyı yá, zıse ndíşıse úku ledre kídí, 'Múku ni go kuşu née ní ini ni é'dı karaba.' Ówosé tí lá kacı úku ledre gi ro éyí ga bi ndíşını méngi royé komo ere ní, togu nda gi ro éyí ga bi ndíşını méngi royé ca cakaba ní yá, ówosé esé e wá. ⁴ Ílıse lúru ledre ga bi kí roko'buyé ní té kí ásé fú ngungu a. Gı zía bi ásé 'yì luyú ledre e ní, útúásásé esé ngungu a wá. Ledre bi mááyı 'dódo a zıse ní dıúú wo bi kóo mengi roné zı Yóna* ní." Gı ore, zı Yésu ndéréokpóne.

Faruşáyo e kí Sadúkáyo e ndanı lóndo see wá

(Lúru kpá Marıko 8:14-21)

* **16:4** 16:4 Lılı ledre gi ro Yóna: Cé káa zı ledre bi kénzé ulu Yóna zía ndíşını simia şılı ota ní. Ólo yata ledre gi roa simi Matáyo 12:39-40.

⁵ Simi bi Yésu 'doguní bi sága ní, 'yì lódú kacíga niyí lúru bi ní, otoomo liḡiní ambata go. ⁶ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Komosé idí idí rosé gí zí bisinyí 'dódo ledre 'bi Farusáyo e kí Sadukáyo e bi káa zí 'de'dí bi ndisíní oto a simi ambata eyé e ní.”

⁷ Zíye úkuló'bó ledre dongaráye kídí, “Uku ledre née kenée ba gí zía bi ledre liḡi zée kí 'dí'biútú ambata ní.”

⁸ Yésu owo sómú ledre eyé née go bú. Zía úku ledre zíye kídí, “Éyì bi ndisísé úku ledre ambata gí roa ní 'di, ngúngusé aka esé ledremá fú wá ke? ⁹ Sómúliḡisé ledre ambata bi kóo ñnyí máí'bí zí 'yì e álfu ñnyí ní go, sara ngítíye bi idiáká ní, 'dó'dú 'dúcusé kóo gbété kíe ndu? ¹⁰ Togú wo née wá ní, sara ambata bi kóo ñnyí doa gbre (7) máí'bí zí 'yì e álfu eso (4,000) ánu a ní, 'dó'dú 'dúcusé kóo gbété kí ngítíye ndu? ¹¹ Éyì bi sómúsé ledre gí zía kídí máuku gáa née ledre ambata gí roa ní 'di? Komosé idí idí rosé gí zí bisinyí 'dódo ledre 'bi Farusáyo e kí Sadukáyo e.” ¹² Zíye nda ówoyème a kídí uku ené gáa ba ledre gí ro ambata wá, uku yì ené ledre bisinyí 'dódo ledre 'bi Farusáyo e kí Sadukáyo e.

*Tú'dú 'yì e somúlo'bóní ledre gí ro Yésu
(Lúru kpá Máriko 8:27-30, Lúka 9:18-21)*

¹³ Simi bi Yésu nderéoguní gbóo kí gara bi Kayisariya Phílipo ní, zía ndú'yú 'yì lódú kacine e kídí, “'Yì e ndisíní sómú a kídí, Owú 'bi 'Yíma'dí ni náambi?”

¹⁴ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ngítí géyì 'yì e ya ni Yiwáni 'yì Bábátízí 'yì e, ngítí géyì ya ni Iliya, ngítí géyì ya ni Yeremáya, togú wá, ni ngúru nébì e.”

¹⁵ Zía ndú'yúlúgu yée kídí, “Sara sómúsé 'bi esé kídí mááyí náambi?”

¹⁶ Simúna Pétero ya zía ní, “Áyí Kírésito, Owú 'bi Lomo bi ni tridri ní.”

¹⁷ Yésu ya zía ní, “Simúna wotí Yóna, Lomo i'bí úndru go zíyì. 'Yíma'dí ukui'bí ené ledre née zíyì ne wá, Babá bi komo ere ní ukui'bí ne. ¹⁸ Máuku zíyì, iriyí ni karaba go Pétero, ledre gí simi a kídí, 'Landa.' Mááyí oto s' 'dìçì amá doa. Umbu utúasá ndúrú 'dìçì máa née wá. ¹⁹ Mááyí i'bí roko'bu bi gí 'be 'bi Lomo komo ere ní zíyì. Éyì bi ási go gí roa ní, Lomo ni kpá ási gí roa gí komo ere. Éyì bi ngúngu ledre a go ní, Lomo ni kpá ngúngu a.” ²⁰ Nda gí ore zía ési s'ilíne komo 'yì lódú kacine e kídí ndaní aka úku 'dódo a bi ya née ni Kírésito ní zí 'yì e wá.

*Yésu uku ledre umbuné
(Lúru kpá Máriko 8:31—9:1, Lúka 9:22-27)*

²¹ Gí do kací ledre née ní, zí Yésu ndisíné úku ledre zí 'yì lódú kacine e kídí, ni miútúásáne zíne ndéréne simi Yerusaléma. Gí ro zí mingburoko 'yì e, manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní kí 'yì 'dódo lorú e 'dó'do née, zíye úfu née, simi s'ilí ota zíne úrúne.

²² Zí Pétero ndólo wo sogo éyì úku ledre zía kídí, “Ngére Lomo, nda ótoómo ledre née zía méngì roné zíyì wá.”

²³ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “'Ñnyí gí romá íri, áyí zíma go káa zí tutù bi toro 'dutù misì'di ní, sómú ledre eyì ndaá 'bi Lomo wá, yì ené 'bi Satána.”

²⁴ Nda gí ore zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Togú 'yì ili idí 'yì lódú kacíma yá, idí ótoómo kí méngì 'bi ené ledre bi ili ne ní, zía ìmbì mingbúngbu

kágá ené 'bi 'do'dó lódú máa. ²⁵ Togú 'yì ilí bándá trjdriné kí roné, zía úyuné. Togú i'bí roné zí umbu gí romá yá, zía ndíki trjdrí. ²⁶ Wo be 'dí emene, zí 'yì ídíne kí éyì ga bí do sogo kángá mbá zíne, zía úyuné miúyu? Sara togú uyu go ní, éyì ní bo ní í'bí a zí Lomo gí ro í'bílúgu trjdrí zía? ²⁷ Owú 'bi 'Yíma'dí ní ndá'baogú simi roko'bu 'bi 'Buné gí komo ere kí maláyika e, zía í'bí tákpásílí zí 'yíma'dí e kací míméngí ledre eyé. ²⁸ Máúku zise, ngítí géyì 'yì e gí dongarase ga bí ásé tòro nées, utúasáni aka úyu wá, niyí lúru Owú 'bi 'Yíma'dí kí ndá'baogú ídíne Ngére kí."

17

Toso Yésu oyólo'bó roné

(Lúru kpá Máriko 9:2-13, Lúka 9:28-36)

¹ Sílí ìnyì doa kéré (6) gí do kací ledre nées ní, zí Yésu 'dí'bi Pétero e kí Yakóbo nda Yiwáni owú lúndu Yakóbo, yée ota zíye ndéré ékí ndísiyé do landa ngúcuyé. ² Zí toso Yésu oyólo'bó roné zíye do landa írí. Zí simi komoa ndísi ndícíne káa zí sùlú kadra ní, zí bongó bí ro a ní ényíne kpílélé káa zí bimióngó ní. ³ Tí do komoyé nées, zí Ilíya e kí Músa óguyé zíye ndísi ódroyé kí Yésu.

⁴ Zí Pétero úku ledre zí Yésu kídí, "Ngére, utúasá miútúasá zíze ndísiyé ona. Togú ngúnú go yá, mááyí lágá kùtú e ota (3) kára, kíé'do zíyí, kíé'do zí Músa ngítí a zí Ilíya."

⁵ Simi bí ní aka nghúrú ndísi úku ledre nées ní, zí bíkenyí burungú óguné kuyé káa zí cika ní sólú yée yeré. Zí kúru 'yì ówúne kpúrú gí simi burungú girí kídí, "Ba Owú 'bi amá, 'búa ofú domá go, mááyí kí rokinyi gí zía. Ídíse úwú ledre gí taraa."

⁶ Simi bí 'yì lódú kacíga uwúní ledre nées kenée ní, zí ngírí útúne simiyé zíye útú ló'bu komoyé bí. ⁷ Tí lá zí Yésu óguné óto sílíné royé úku ledre zíye kídí, "Ndásé éré ngírí wá, ìnyiógusé mu 'dága." ⁸ Simi bí síkpiní doyé 'dága ní, lúru ndíkiní ngítí 'yì wá lá òwú Yésu.

⁹ Kí ndítíoguyé gí do landa girí, zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Ndásé aka úku ledre ga bí gáa lúrusé nées zí ngítí géyì 'yì e wá 'búo togú lúrusé Owú 'bi 'Yíma'dí urú go gí simi umbu."

¹⁰ Zí 'yì lódú kacíga ga gére nées úku ledre zía kídí, "Sara éyì bí 'yì 'dódo lorú ukuní ledre gí zía kídí, Ilíya ní ndá'baogú útú roné fí ne gí zía ní 'dí?"

¹¹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Ma'dí, Ilíya ní óguútú roné ne zía ótoyéme éyì e za mbá do misi'diyé? ¹² Máúku zise Ilíya ogú 'yì ené tí go, tí lá mǎngburoko 'yì e ilíní eyé 'dí'bi wo simi sumú wá, mǎngíní nda 'yì eyé wo bisinyíne. Niyí ógu mǎngí lárá Owú 'bi 'Yíma'dí kpá kenée." ¹³ Zí 'yì lódú kacíga ówo a kídí uku nées ledre Yiwáni Babatíza.

Yésu lagaoyó dokéké gí simi owúo'do

(Lúru kpá Máriko 9:14-29, Lúka 9:37-43a)

¹⁴ Simi bí oguní nda go dongará tú'dú 'yì e ní, zí ngítí o'do óguné útúne sí sǎndí Yésu úku ledre zía kídí, ¹⁵ "Ngére ídí ówo ledre kí wotíma," ní kí dokéké simíné, ndísi nda 'dó'dó gí zía go kíngaya. Ndísi kí lálaónzó wo ku pho'du kpá simi iní. ¹⁶ Má'dí'biógú gáa wo zí 'yì lódú kacíyí ga ba, tí lá utúasáni eyé sáká wo wá.

17 Zí Yésu ñnyiné úku ledre zíye kí 'yì ga bi ore ní mbá kídí, “Dosé oru go kíngaya gi ro zise ñgúnḡu ledremá. Máídí ndìṣi zise ona gi kí be 'dì? Máídí útṣimímá zise ndìṣi kése kenée gi kí be 'dì? Óḡusé kí owú'o'do née giri mu yána.” 18 Simi bi oguní kí owú'o'do née ní ní, zí Yésu ódroné zí dokéké née kí roko'buné, geré zía ólúóḡuné gi simi owú'o'do née zí roa émené cìkì ore.

19 Zí 'yì lódú kací Yésu óḡuyé ndú'yú wo simi bi ni ñgúcuné ní kídí, “Éyì bi utúásázé láḡaóyó dokéké née gi zía wá ní 'dì?”

20 Zí Yésu úkulúḡu ledre zíye kídí, “Yì ené gi zía bi ñgúnḡu ledre esé ni cúku'dée ní. Abú ñgúnḡu ledre esé ni cúku'dée káa zí kúfú musitáda, ásé úku ledre zí mongú landa bi 'dáa kídí, 'Ñnyì mu 'dá'ba,' ní tì ñnyì gi ore. Máúku zise, éyì bi ni óru zise ní ndaa.”

21 Zía kpá úku ledre zíye kídí, “Dokéké e káa zí ga gére née ásé láḡaóyó yée gi simi 'yì 'buó toḡú ñnisé ini kí órú rosé zí Lomo kí.”

Yésu uku ledre umbuné

22 Simi bi 'yì lódú kací Yésu oguní go mbá ndro simi Galiláya ní, zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Sìndì kadra ni go gbóo gi ro do í'bì ngbángá Owú 'bi 'Yìma'dí zí ezeokóga. 23 Zíye úfu wo, nda simi sǐlǐ ota zía úrú ené.” Zí ledre née í'bì lerì ro 'yì lódú kacíga mbá.

Yésu nderé simi Kapáranawúma

24 Gi kací bi Yésu kí 'yì lódú kacíne e nderéoguní simi gara bi Kapáranawúma ní, zí 'yì 'dó'dú ʊsórú ga bi 'bi 'Dìcì 'bi Lomo ní óḡuyé ndú'yú Pétero kídí, “Mongú 'yì esé í'bì ʊsórú 'bi 'Dìcì 'bi Lomo bú?”

25 Pétero ya zíye ní, “Tì í'bì bú.”

Simi bi nderéoguní nda go 'be ní, zí Yésu ndú'yú Pétero kídí, “Simúna, simi sómú ledre eyì ní, ñgére ga bi do sogo kángá ba ndìṣìní 'dó'dú ʊsórú akpa gi zí 'yì eyé e, toḡú mbú gi zí 'yì lónḡó e?”

26 Zí Pétero úkulúḡu ledre kídí, “Ndìṣìní 'dó'dú ʊsórú gi zí 'yì lónḡó e.”

Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Yì eyé e ndaní kí ledre wá. 27 Tí lá ilizé ezé zí mimbé'deyé éṣìne rozé wá, ndéré mu ngbuṣu ìkpì iní, mizefì kénzè bi áyì ìkpìóḡu a ní, idí líkpì taraa, áyì ndiki késì ku a, zíyì 'dí'bi a ndéré í'bì a káa do ʊsórú gi rozé kéyì.”

18

Mongú 'yì 'be 'bi Lomo

(Lúru kpá Máriko 9:33-37, Lúka 9:46-48)

1 Simi sǐndì kadra máa née ní, zí 'yì lódú kací Yésu óḡuyé ndú'yú wo kídí, “Mongú 'yì, ambí ni karanée idí ne mongú 'yì 'be 'bi Lomo komo ere zí lafúne e mbá?”

2 Zí Yésu ndóloóḡu owú tóroné dongará 'yì e kírí née. 3 Zía úku ledre gi ro owú née kídí, “Máúku zise ma'díi, toḡú ótosé rosé ndoo káa zí minzéré owú e wá, útúásásé óḡu 'be 'bi Lomo komo ere wá. 4 Bi go kenée ní, 'yì bi 'bo'bú roné go káa zí owú ba ní ní, ni go ne mongú 'yì 'be 'bi Lomo 'dáa.

5 “Kpá kenée, toḡú 'yì 'dì'bi owú bi cúku'dée káa zí wo ba simi sùmu, kídí 'dí'bi née go kpá máa. 6 'Yì bi ñgúnḡu ledremá abú ni aka lá cúku'dée káa zí owú ba, zí ngítì 'yì óḡuné lónḡo wo zía lúyú ledre yá, ni idí bilámáne

togú odóní ká'dá ro goa, do odóngèrì wo kíe ro tutú do úçú wo kíe bu simi mongú kùlú.

⁷ “Mongú nduwú ni ídí zí 'yì ga bi niyí ndìsì lóndo 'yì e zíye lúyú ledre ní. Ma'dúí, ngiti gèyì 'yì e niyí ídí 'yì lóndo 'yì e. 'Yì máa ga gère ní, Lomo ni 'dó'do yée bisinyíne kíngaya. ⁸ Togú lúru ngiti silyì togú mbú ngiti sindyì ayí óto yì zìyì lúyú ledre yá, ídí óngooyó a 'dá'ba. Ni bilámáne zìyì ndíki trìdrì bì za fí ní kí sindyì kìé'do gí zì wo bi áyí ídí kí sindyì togú mbú silyì gbrengrá do úçú yì nyé simi mongú gu pho'du bì ìlì wá ní. ⁹ Togú ngúru komoyí ayí óto yì zìyì lúyú ledre yá, ídí cígíoyó a 'dá'ba. Ni bilámáne zìyì ndíki trìdrì bì za fí ní kí komoyí kìé'do gí zì wo bi áyí ídí kí komoyí gbrengrá do úçú yì nyé simi mongú gu pho'du bì ìlì wá ní.”

*Muruwayi gí ro kábiríkì
(Lúru kpá Lúka 15:3-7)*

¹⁰ “Ídíse ówo a kídí, 'yì ndaá lúru cáyì 'yì gí dongará minzéré owú ga ba wá. Máuku zise ma'dúí, maláyika ga bi ndìsiní ndìsì kí Babá komo ere ní, niyí í'bí ngbángá 'yì máa nées zí Babá.

¹¹ “Babá kasaogu máa yómo 'yì lúyú ledre e.

¹² “Sómùsé 'bì esé káa be 'dì? Togú 'yì ní kí kábiríkì e zíne míya zì kémbì a ìndrìnè ní, mìnǵì a utúasá ótoómo yée ga bi cì eso doa inyì doa eso (99) nées zía ndéréne gámásó'do wo bi ìndrì nées wá? ¹³ Simi bì togú ndíki go ní, máuku zise ma'dúí, ni ídí kí mongú rokinyì gí ro kíngaya rómo do yée ga bi cì eso doa sokó doa ìnyì doa eso (99) ngará ìndrìnè wá ní. ¹⁴ Kpá kenée 'Bùsé Lomo bì komo ere ní, ili ené zì bìkèrì owú ìndrìnè gí dongará lafúne wá.”

*'Yì bi luyú ledre ro ezené ní
(Lúru kpá Lúka 17:3)*

¹⁵ “Togú ezeyì bì ngunḡu ledremá go ní luyú ledre royì yá, ídí ndéré úku 'dódo luyú ené nées zía simi bì ásé lá gbre kéne ní. Togú ngunḡu go yá, yéme dongarase go kéne. ¹⁶ Togú ili ené ngunḡu a wá, ídí ndólo 'yì kìé'do togú mbú gbre zise ídíse kéye, 'Gí ro ledre ga bi za mbá ásé ótoyéme yée dongará 'yì kí ezené ní ídí ídí do komo 'yì e gbre togú mbú ota (3).’ ¹⁷ Togú ili ené kpá úwú ledre gí tara 'yì ga gère nées wá, zìyì ndéré kíe zì 'yì ga bi ngunḡuní ledre 'bì Lomo go ní zíye ódroyé zía. Togú ili kpá fú wá, ídíse ási gí roa káa zì 'yì bì ngará ngunḡu aka ledre 'bì Lomo wá ní, togú mbú 'yì 'dó'dú ʊsórú gí zì 'yì e.

¹⁸ “Máuku zise ma'dúí, ledre bì tórosé go doa do sogo kánǵá ona ní, Lomo bì komo ere ní toro kpá go doa kenée. Wo bì ásisé go gí roa ní Lomo bì komo ere ní kpá ási gí roa kenée.

¹⁹ “Mááyí go kpá úku ánda a zise, togú 'yì e gbre gí dongarase do sogo kánǵá ona otoní sómù ledre eyé go kìé'do ndú'yú Lomo gí ro éyì bì iliní ní, Babá Lomo bì komo ere ní ní í'bí a zíye. ²⁰ Ni kenée ma'dúí, togú 'yì e gbre togú mbú ota yokoní royé ìni ìni gí zía bì niyí 'yì amá e ní, mááyí ídí dongaraye.”

Muruwayi gí ro ótoómo ledre zì 'yì

²¹ Zí Pétero ógunè zí Yésu do ndú'yú wo kídí, “Ngére, togú ezemá ndị̀şì lúyú ledre romá ní, máídí ótoómo ledre zía kí'dí ndu? Kí'dí ìnyì doa gbre?”

²² Yésu ya zía ní, “Í'i, ndaá lá kí'dí ìnyì doa gbre (7) wá, idí idí kí'dí cì ota doa sokó doa ìnyì doa gbre (77).”*

²³ Bì kenée ní, ledre gí ro 'be 'bì Lomo nì cé káa zí ngére bì kóo 'yì moko ené e 'dì'biní késì gí zía ili nda go zíye í'bilúgu a ní. ²⁴ Káa zí bì mongú 'yì nì go tónó ótoyéme ledre ga gére née ní, zíye 'dì'biógu ngúru 'yì 'bì moko bì kóo 'dì'bi tǔ'dǔ késì ené ní kó'dǔ a. ²⁵ Gí zía bì roko'bu bì zí 'yì moko née í'bilúgu mongú késì née kíe ndaá ní, mongú 'yì ené ya kídí togú kenée yá, idíní 'dì'bi wo kí me'bea kí owú 'bì ené e nda kí éyì ga bì zía ní mbá úgúoyó yée 'dá'ba gí ro do í'bilúgu késì ené née.

²⁶ “Zí 'yì moko née útúne do ngúrǔ sǐndǐne kó'dǔ mongú 'yì ené ngúngú roné zía kídí, ‘Áko mongú 'yì, ótoómo ledre zíma, mááyí í'bilúgu késì née mbá.’” ²⁷ Zí lerǐa méngì mongú 'yì née zía ótoómo ledre zía kídí ndá lolú í'bilúgu késì née wá.

²⁸ “Tí lá bì ìnyì gí ore ndéréne ní, zía ówo ngúru ezené 'yì moko bì kóo 'dì'bi késì gí zía kpá lá cúku'dée ní. Zía útúne doa geré 'dì'bi kúrúa ngírǐ kídí, ‘Í'bilúgu késì amá bì zíyì ní mu.’”

²⁹ “Zí eze a née útúne do ngúrǔ sǐndǐne ngúngú roné zía kídí, ‘Áko, ótoómo ledre zíma, mááyí í'bilúgu késì née mbá.’”

³⁰ “Eze moko a née asi yì ené miási. Simi ledre née ní, zía lála wo ndéré kíe simi sǐgǐnǐ. Zí eze a née ndị̀şìné ìrì gí do í'bióonzó késì ené née té kí. ³¹ Simi bì lafúga 'yì 'bì moko e lurúní ledre bì menğì kí ezené née ní, zía sǐnyíne royé kǐngaya do ndéréye úku 'dódo ledre ga bì menğínǐ royé née ní mbá zí mongú 'yì eyé.

³² “Zí mongú 'yì née ndólo 'yì 'bì moko née do úku ledre zía kídí, ‘Áyí bisinyí 'yì, Máótoómo kóo tǔ'dǔ késì amá bì kaciyì gí zía ngúngú royè kídí máídí ótoómo ledre zíyì ní. ³³ Útúásá eyì ótoómo ledre zí ezeyì née káa zí bì kóo máótoómo ledre zíyì ní wá?’” ³⁴ Gí zí simíkésì, zí mongú 'yì ené 'dì'bi a ndéré kíe simi sǐgǐnǐ do ndị̀şì 'dó'do wo gí zía í'bilúgu késì bì kóo 'dì'bi ní za mbá kí.

³⁵ “Née ledre bì Babá gí komo ere nì méngì a zíse ní, 'búo togú ótoómosé ledre go zí lafúse gí yana mímbe'desé.”

19

Ledre gí ro ótoómo kára (Lúrú kpá Mároko 10:1-12)

¹ Simi bì Yésu 'dódo asá ledre née ní, zía ìnyìné gí simi Galiláya ndéréne sága ngburu bì Yeredéne simi kǎngá bì Yudáya ní. ² Zí tǔ'dǔ 'yì e lódú wo ìrì, zía ndị̀şìné yómo yée ga bì kí ndiyá royé ní.

³ Zí ngítì géyì Farúşáyo e óguyé úzu Yésu kí ndu'yú kídí, “Nì miútúásáne zí 'yì ótoómo me'bené tí lá gí ro owú ledre bì nì bo ní?”

⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ólosé esé miéké kúrú Lomo wá? Kú gí dosǐne Lomo 'otoogú 'yíma'dí e o'do kí kára,” ⁵ “Née kpá sǐ ledre bì o'do

* **18:22** 18:22 Cì ota doa sokó doa ìnyì doa gbre kí'dí ìnyì doa gbre: Yésu uku ledre mongú námba née gí zía ili zí 'yì e ndị̀şìyé fú lá ndị̀şì ótoómo ledre zí lafúye. **19:4** 19:4 Dosǐ éyì e 1:27

ni ótoómo 'buné kí mbágáne kenée zía ófù kára zíye ódó royé kí me'bené ídiye éyì kîé'do ní.' ⁶ Gi ore, ndaní lolu 'yì e gbre wá, niyì goó éyì kîé'do. Bì kenée ní, éyì bì Lomo kótrɔ go ní, 'yìma'dì ndaa báyi a wá."

⁷ Zíye ndú'yú Yésu kídí, "Togú kenée ma'di ní, sara Músa eké nda kóo kídí 'yì idí í'bí wáraga 'bì ótoómo ro'yì zí kára máa née zía ndéréne kíe kí ro 'di?"

⁸ Yésu ya zíye ní, "Músa eké kóo ledre née zise Yúda e kenée gí ro zise ótoómo me'besé e gí zía dosé oru mióru. Tí lá ndaa 'bì ené kóo miyémené kenée gí dosíne wá. ⁹ Máuku zise, togú me'beyì so'do ené o'do 'dí sogo wá, zíyì ótoómo wo zíyì ndéréyì ófù ngiti kára yá, lúyú ledre go, gí zía só'do née go royì 'dí sogo."

¹⁰ 'Yì lódú kacíga ya zía ní, "Togú ledre ni nda yì ené gí ro o'do kí kára goó kenée yá, ni bilámáne 'yì ndaa 'bì ené lolu ófù kára wá."

¹¹ Yésu ya zíye ní, "Tù'dù 'yì e utúasání 'dí'bì 'dódo ledre née wá, tí lá dùyì yée ga bì utúasání go ndíshì ngúcuyé ní. ¹² Ngiti géyì utúasání 'dí'bì kará e wá gí zía arání yì eyé yée kú kenée. Ngiti géyì, 'yì e mengìni yée ye. Ngiti géyì asínì yì eyé kú ye gí zía bì i'bínì royé go méngì dùyì moko bì 'be 'bì Lomo komo ere ní. 'Yì bì utúasá go ngúnngu ledre née ní, zía ngúnngu a."

Yésu í'bí úndru zí minzéré owù e

(Lúrú kpá Máriko 10:13-16, Lúka 18:15-17)

¹³ Nda gí ore zí ngiti géyì 'yì e óguyé kí minzéré owù e zí Yésu íni ini doyè kpá kí í'bí úndru zíye. Tí lá zí 'yì lódú kacíga ndíshiyé úcúómo 'yì ga bì oguní kí owù ga gére ní.

¹⁴ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Ótoómosé minzéré owù ga gére née zíye óguyé zíma. Ndásé úcúómo yée wá, 'Be 'bì Babá bì komo ere ní, ni gí ro 'yì ga bì káa zí minzéré owù e ní." ¹⁵ Simì bì Yésu íni ini go zí Lomo idí í'bí úndru zí owù ga gére ní, zía ndéréókpóne gí ore.

Owùphìrangá bì kí tù'dù éyì e zíne ní

(Lúrú kpá Máriko 10:17-31, Lúka 18:18-30)

¹⁶ Nda née ní, zí ngiti owùphìrangá óguné ndú'yú Yésu kídí, "Mongú 'yì, bilámá ledre bì máidí méngì a gí ro zíma ndíki trìdrì bì za fí ní 'di?"

¹⁷ Yésu ya zía ní, "Ndu'yú máa gí ro bilámá ledre gí ro 'di? Lomo ni dùyì ne bilámáne. Togú ìli trìdrì bì za fí ní yá, idí lódú loru ga bì Lomo uku yée ní."

¹⁸ Zí phìrangá née ndú'yú ánda wo kídí, "Loru ga bì káa zí yée ga be 'di?"

Yésu ya zía ní, loru ga bì káa zí, " 'Ndá úfu 'yì wá, ndásé só'do rosé kí 'yì bì ófúsé rosé kene wá ní wá, ndá úgu ugu wá, ndá řaranga wá, ¹⁹ idí óto úndru 'buyì kí mbágáyì,' zíyì 'óto 'bú lafúyì e káa zí bì óto 'búyì kí royì ní.' "

²⁰ Owùphìrangá née ya zía ní, "Óo, loru ga gére née máméngì yée go mbá kenée. Ngítí a bì idiaká ní nda go 'di?"

²¹ Zí Yésu úkulúgu a zía kídí, "Togú ìli méngì zaá ma'di ledre yá, idí ndéré úgúoyó éyì eyì e gí 'be mbá 'dá'ba. Zíyì í'bíoyó késíye zí 'yì lerì e, gí

ore zíyì nda ndá'baóguyì lódù máa. Lomo ni í'bí mongù úndru zíyì komo ere."

²² Simi bi owúphirangá nées uwú ledre bi Yésu uku zía kenée ní, zí bi sínýíne roa gbála. Zía ókpóne gí ore kí do komoné bisinyíne gí zía ni kí tú'dù éyì e zíne.

²³ Zí Yésu úku ledre zí 'yì lódù kacíne e kídí, "Máuku zise ma'díi, ni miórúné kíngaya zí 'yì bi kí tú'dù éyì e zíne ní óguné 'be 'bi Lomo komo ere. ²⁴ Mááyí kpá úku a zise kídí, ndaá miórúné zí mongù bangá bi gémele ní ólù phútru bi gí simi gu líbira wá, nda zí 'yì bi kí tú'dù éyì e zíne ní, ni miórúné kíngaya zía ólúne 'be 'bi Lomo."

²⁵ Simi bi 'yì lódù kací Yésu uwúní ledre nées kenée ní, zíyè ónzó komoyé kíngaya, zíyè úku ledre kídí, "Ambí ni nda ómo goó ne?"

²⁶ Zí Yésu lúru yée gbóó, zía úku ledre kídí, "Éyì bi 'yìma'dí utúasá méngì a wá ní, Lomo utúasá yì ené bú méngì a."

²⁷ Zí Pétero úkulúgu ledre zía kídí, "Sara aka nda zée ga bi ootomozé 'bi ezé éyì e go mbá zíse ndísizé lódù go lá dudu yì ní, 'bi ezé ni nda ídí 'bi ené go 'dí?"

²⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zíyè kídí, "Máuku zise ma'díi, simi bi karanée ledre e niyí oyólo'bó royé mbá mikándayé ní, zí Owú 'bi 'Yìma'dí ídíne goó mindísíné do kítì ngére ené kí mongù roko'buné ní, sée ga bi ásé 'yì lódù kacíma e ba ní, ásé ídí kpá mindísísé do kítì ngére zise ndísísé 'dècì ngbanga Isiréle e kací sù doyé ga bi sokó doa gbre nées mbá. ²⁹ 'Yì ga bi ootomoní éyì eyé e za mbá, 'be 'bi eyé e, lúnduyé e, lémiyé e, 'buyé e kí mbágye e, kí owú 'bi eyé e gí ro lódù kacíma ní, Lomo ni í'bí tú'dù éyì e zíyè, kpá kí tridri bi za fí ní. ³⁰ Tí lá tú'dù 'yì máa yée ga bi cakaba niyí zí lafúye 'dá'dá ní, niyí karanée ídí 'dá'ba. Tú'dù 'yì máa yée ga bi niyí 'dá'ba niyí karanée ídí 'dá'dá."

20

Muruwayi gí ro 'be 'bi Lomo

¹ Zí Yésu tónóne úku muruwayi kídí, "Ledre gí ro 'be 'bi Lomo komo ere ni káa zí m̀ngì yáká bi nderé ndólo 'yì e gí ro óguyé méngì moko késì simi yáká ené ní. ² Simi bi 'yì ga gére nées odóní sómù ledre go kí m̀ngì yáká ní, zía kása yée kídí nderéni mu méngì moko simi yáká ené.

³ "Simi s̀ndì kadra ìnyì doa eso (9), zí m̀ngì yáká kpá nderéne ndíki ngíti géyì 'yì e mítóroyé simi s̀yù gbékpìne moko ndaá royé wá. ⁴ Zía úku ledre zíyè kídí, 'Máílì gáa sée, zise kpá nderése méngì moko yáká amá. Mááyí í'bí késì bi miútúásáne ní zise.' ⁵ Zí 'yì ga gére nées nderéye.

"Kí yana kadra nda kpá kí komo kadra tagá, zía nderéne méngì a kpá kenée. ⁶ Nda go za kí tagá, zía kpá nderéne ndíki ngíti géyì 'yì e niyí mítóroyé. Zía úku ledre zíyè kídí, 'Éyì bi ndísì ónzósé kadra gbékpìne méngísé moko gí zía wá ní 'dí?"

⁷ "Zí 'yì ga gére nées úkulúgu ledre zía kídí, 'Gì zía 'yì bi zía í'bí moko zíze ní ndaá.'

"Zía úku ledre zíyè kídí, 'Nì miútúásáne zise nderése méngì moko yáká amá.'

8 “Kí tagá a nées, zí mǎngǐ yáká úku ledre zí 'yǐ lúrú bi kací moko ené kídí, ‘Ndólo ógú 'yǐ 'bǐ moko ga bi yáká 'dáa ní mu zíye 'dí'bi késǐ eyé. Ídí tónó a kǐ 'yǐ ga bi ogunǐ gǐ 'dá'ba ní nda gǐ ro yée ga bi tonóní ní.’

9 “Zí 'yǐ ga bi tonóní moko kǐ tagá ní óguyé 'dí'bi késǐ eyé kpá káa zǐ 'bǐ 'yǐ ga bi tonóní moko kǐ phiyǐ ní. 10 Nda simi bi 'yǐ ga bi tonóní moko kǐ phiyǐ ogunǐ 'dí'bi késǐ eyé ní, somúní 'bǐ eyé kídí késǐ eyé ní ídí mongúne. Niyí ídí kǐe ní, i'biní zíye go kpá késǐ bi i'biní zǐ 'yǐ ga bi tonóní moko gǐ 'dá'ba ní. 11 Simi bi 'dí'biní késǐ nées ní ní, zíye tónóye úku mǎngǐngúrú ledre dongaraye ro mǎngǐ yáká. 12 Zíye úku ledre zǐa kídí, ‘Zée ga bi tonóze mǎngǐ moko kú akpa kǐ phiyǐ gǐ kǐ tagá ní, áyí i'bí késǐ zíze útúásáne kǐ 'yǐ ga bi ogunǐ 'bǐ eyé gǐ 'dá'ba ní lárá a káa be 'dí? Kenées ndaá bilámáne wá.’

13 “Zǐa úku ledre zǐ ngúrúyé kídí, ‘Mámǎngǐ amá sée bisinyíne wá. Máí'bí zíse nées tí késǐ bi gáa ngúnǐgusé ledre a ní. 14 ‘Dí'bisé késǐ esé mu zíse ndérése. Máíli i'bí zǐ 'yǐ ga bi tonóní moko kǐ tagá ní, kpá késǐ bi máí'bí zíse nées. 15 Nées yǐ ené késǐ amá, éyǐ bi máíli mǎngǐ a kǐe ní, mááyí mǎngǐ a. Bi sinyí rosé nées gǐ zǐa bi mááyí 'yǐ mǎngǐ bilámá ledre zǐ 'yǐ e ní?’”

16 Nées ní, zǐ Yésú úku ledre kídí, “‘Yǐ ga bi 'dá'ba ní niyí ídíye 'dá'dá. Yée ga bi 'dá'dá ní niyí ídí 'dá'ba.”

Yésú uku andá ledre umbuné

(Lúrú kpá Mǎriko 10:32-34, Lúka 18:31-34)

17 Simi bi Yésú ni mindéréne simi Yerusaléma ní, zǐa ndólo 'yǐ lódú kacíne ga bi sokó doa gbre (12) ní sogo éyǐ, zǐa úku ledre zíye kídí, 18 “Azé go bi ndéré simi Yerusaléma ba, ngíti géyǐ 'yǐ e niyí i'bí ngbángá Owú 'bǐ 'Yíma'dí zǐ manda ga bi 'bǐ 'yǐ 'dáná éyǐ e ní kǐ 'yǐ 'dódo lorú e. Niyí 'dəcǐ ngbanga a do úfu a, 19 do i'bí wo zǐ 'yǐ ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní, zíye fóló wo, ócó a do phéphé a do mǎngǐngúgbu kágá. Tǐ lá gǐ do kací sǐlí ota (3) ni úrú gǐ simi umbu.”

Ledre gǐ ro ndu'yú 'bǐ mbágá Yakóbo e kǐ Yiwáni

(Lúrú kpá Mǎriko 10:35-45)

20 Gǐ ore, zǐ me'be Zebedíya 'dí'bi wotǐne ga bi Yakóbo e kǐ Yiwáni ógú útúne kéye kó'dú Yésú ngúnǐngú roné zǐa.

21 Zǐ Yésú ndú'yú wo kídí, “Éyǐ bi íli ní 'dí?”

Kára nées ya zǐa ní, “Kǐ'dí bi áyí go do Kǐtǐ Ngére eyǐ ní, owú 'bǐ amá ga bi gbre ba ídí 'dí'biótó yée cigíyǐ. Ngíti a do sǐlíyǐ 'bǐ anú ngíti a do ngelǐ.”

22 Yésú ya zíye ní, “Ówosé esé éyǐ bi ásé ndúndu'yú gǐ roa ní wá. Útúásásé go ngúnǐngú a zíse 'dó'dóse káa zǐ bi mááyí ógú 'dó'dó ní?”

Yakóbo e kǐ Yiwáni ya zǐa ní, “Azé útúásá.”

23 Yésú ya zíye ní, “Hǐ, ásé tí 'dó'dó. Tǐ lá óto 'yǐ e zíye ndǐsǐyé do anú kǐ do ngelǐ ní, ndaá 'bǐ ené moko amá wá. Babá ndǐsǐ yǐ ené yéme ledre máa wo nées ne.”

24 Simi bi 'yǐ lódú kací Yésú ga bi ore sokó uwúní ledre nées ní, zǐ mimbé'deyé ésǐne ro Yakóbo e kǐ Yiwáni kǐngaya. 25 Zǐ Yésú ndólo 'yǐ ené ga gére nées úku ledre zíye kídí, “Ówosé bú, ngére ga bi do sogo kǎngá ba ndǐsǐnǐ ndǐsǐ do 'yǐ e kǐ roko'bu. Zíye ndǐsǐyé mǎngǐ yée káa zǐ bi iliní yǐ eyé ní. 26 Tǐ lá ndásé mǎngǐ kényǐ kenées wá. Togú 'yǐ gǐ dongarase ili zíne

ídíne 'dá'dá zí lafúne e yá, idí idí 'yí ñnyí kasa zí lafúne, ²⁷ wo bi ili zíne idíne 'dá'dá ní, idí óto roné káa do owùkùlù zí lafúne, ²⁸ cé káa zí bi Owù 'bi 'Yíma'dí ogù ené gí ro zí 'yí e ñnyí kasa zía wá ní, yí ené gí ro ñnyí kasa zí 'yí e, kpá gí ro í'bi roné zí umbu gí ro yómo tú'dù 'yí e."

Mìkomo mi'dùtù e gbre

(Lùrú kpá Máriao 10:46-52, Lúka 18:35-43)

²⁹ Simi bi Yésu kí 'yí lódù kacíne e niyí go ndéréokpó gí simi Zéríko ní, zí tú'dù 'yí e lódù wo. ³⁰ Simi sùndí kadra máa née ní, mìkomo mi'dùtù e gbre mbá ya'dá e, niyí kóo mindísiyé dogboṛu misi'di kenée. Simi bi uwúní ledre kídí Yésu ndísi ndéré née ne ní, zíye ótrù ledre 'dága kídí, "Ngére, Bulúndu Dawídi, idí aka lùrú leríze."

³¹ Zí tú'dù 'yí e úçuómo yée kídí ndaní gbúrógbó wá. Tí lá gbúrógbó tatání nda royé 'dá'dá kídí, "Ngére, Bulúndu Dawídi, idí aka lùrú leríze."

³² Zí Yésu tóroné ndólo yée, zía ndú'yú yée kídí, "Ílisé máídí méngí zise 'di?"

³³ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Ngére, ilizé zíyí líkpí komozé."

³⁴ Zí leríze méngí Yésu. Zía óto sùlìne ro komoyé, geré zí komoyé líkpíne, zíye útúye lódù kací a.

21

Yésu olù simi Yerusaléma

(Lùrú kpá Máriao 11:1-11, Lúka 19:28-38, Yiwáni 12:12-19)

¹ Simi bi Yésu kí 'yí lódù kacíne e nderéoguní go gbóo kí Yerusaléma zíye óguyé simi gara kí ñriné Betefége do landa bi kí kágá ga bi olíva doné bi ndísiní ndólo a Landa Olíva ní, zía kásaokpó 'yí lódù kacíne e gbre 'dá'dá, ² kídí, "Nderéokpósé mu simi gara íri, ásé ndéré ndíki mbágá dongí kí owù 'bi ené miódótoyé tara misi'di kenée, idísé líkpí yée gbrenará ógu kíye zíma yáa. ³ Togú ngíti 'yí ayí úku ledre kídí, líkpísé bangá ga gére née gí ro 'díya yá, idísé úku a zía kídí Ngére ili yée ne. Ní geré ótoómo yée zise."

⁴ Ledre née méngí roné go té káa zí bi kóo ngúru nébi eké ní,

⁵ Kídí, "Ídísé úku ledre zí nyí 'yí ga bi 'bi Yerusaléma ní,

'Lúrúsé aka, Ngére esé ni go ógu zise.

Ní 'yí mimbé'de kídrí, ndísi ógu gbóo do dongí,

ní bi mindísiné do owù dongí girí née.' "

⁶ Zí 'yí lódù kacíga ga gére née ndéréye méngí tí ledre bi Yésu uku zíye ní. ⁷ Zíye óguyé kí dongí ga gére née zí Yésu, zí ngíti géyí ónzó bongó eyé e do dongí ga gére née. Zí Yésu ékí ndísiné doyé.

⁸ Zí tú'dù 'yí e ízì bongó eyé e do misi'di, zí ngíti géyí 'dəcí 'bi eyé mbílí tìyí e ízì yée do misi'di. ⁹ Zí tú'dù ngíti géyí 'yí ga bi utúní zí Yésu 'dá'dá, nda kí yée ga bi gí do kací a ní ndísiyé mbófo wo kídí,

"Mbófo éyí zí Bulúndu Dawídi."

"Úndru idí idí zí wo bi ogù kí ñrì Ngére Lomo ní."

"Mbófo éyí zí Lomo bi komo ere ní."

¹⁰ Simi bi Yésu olù simi Yerusaléma ní, zí bi kíziné mikízi gí zí 'yí e. Zí 'yí e ndísiyé ndúndu'yú kídí, "Yí máa bi ogù ba káa náambi?"

¹¹ Zí tǔ'dú 'yì ga bi Yésu oguní kéye née úkulúgu ledre kídí, “Née Yésu, nébí bi gi simi Nazeréta owú gara bi simi kángá bi Galiláya ní.”

Yésu lagabayi 'yì e

(Lúru kpá Máriko 11:15-19, Lúka 19:45-48, Yiwáni 2:13-22)

¹² Zí Yésu ndéré ólúne do ligá 'Dìçì 'bi Lomo, zía ógóbáyì 'yì ga bi ndìsìni úgúóyó éyì kí yée ga bi ndìsìni úgú éyì e ore ní mbá 'dá'ba. Zía ìtríónzó tarabíza 'bi 'yì óyóló'bó késì e kí bi ndìsì 'bi 'yì ga bi ndìsìni úgúóyó amámu e ní kpukpukpu bi. ¹³ Zía úku ledre zíye kídí, “Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Dìçì amá ni 'dìçì 'bi ini zíma,’ tí lá óyóló'bósé nda yì esé go káa do 'bi ló'bo 'bi 'yì ugu e.’”

¹⁴ Gi do kacì ledre née zì 'yì e óguyé kí 'yì ga bi kí komoyé mi'dútuné kí migigìrì e zía 'Dìçì 'bi Lomo ore, zía yómo yée. ¹⁵ Tí lá simi bi manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kí 'yì 'dódo lorú e lurúnì mǎngburoko ledre ga bi Yésu ndìsì méngì yée kenée née ní, zíye ndìsìyè kpá úwú do owú e kí ndìsì mbófo wo do ligá 'Dìçì 'bi Lomo kídí, “Mbófo éyì zì Bulúndu Dawídi”, zì bi sinyíne royé gbála.

¹⁶ Zí mǎngburoko 'yì ga gére née ndú'yú Yésu kídí, “Úwú ledre bi owú ga gére née ndìsìni úku a née goó?”

Yésu ya zíye ní, “Ì, Máúwú go. Sara ólosé esé ledre bi ekénì simi miéké kúrú Lomo kídí,

“Dódo ledre go zì owú e kí sírì owú e
zíye í'bí mbófo éyì zíma ní wá?”

¹⁷ Zí Yésu ólúóguné gi simi Yerusaléma gi ore ndéré 'dú'duné simi owú gara bi Betenía ní.

Yésu oto tarané kacì ndórì

(Lúru kpá Máriko 11:12-14,20-24)

¹⁸ Akpa kí phiyì simi bi Yésu ni go ndá'balúgu roné simi Yerusaléma ní, 'bú ufu kóo wo go miúfu. ¹⁹ Zía lúrúndiki ndórì dogború misi'di. Simi bi olú sǎ a ní, kémbì miáná a ndáa tí lá òwú mbília. Zía úku ledre zì kágá née kídí, “Tí bi áyì ndìsì 'bi éyì ní, áná lorú kú wá.” Geré zì ndórì née gágáne.

²⁰ Simi bi 'yì lódú kacíga lurúnì ledre née kenée ní, zì tarayé ìdrìne mbá mǎjdrì. Zíye úku ledre kídí, “Bi káa lárá ledre 'di, kágá ba gagá 'diya gi zì 'di?”

²¹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Máuku zíse ma'di, togú ngúnḡusé ledre 'bi Lomo go itísé kangú a wá, útúásásé méngì lá òwú ledre bi mǎméngì zì ndórì née wá, ásé kpá útúásá úku ledre zì landa ba, 'Ndéré mu, útú simi mongú iní bi 'dáa,' zía tí méngì roné kenée. ²² Togú ngúnḡu tí ledre 'bi Lomo go, éyì ga bi áyì ini ini zì Lomo gi royé ní, ni í'bí a zíyì.”

Mǎngburoko 'yì 'bi Yúda e ndu'yúnì Yésu

(Lúru kpá Máriko 11:27-33, Lúka 20:1-8)

²³ Zí Yésu ndá'balúgu roné do ligá 'Dìçì 'bi Lomo, simi bi ni ndìsì 'dódo ledre zì 'yì e ní, zì manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kpá kí ngíti géyì mǎngburoko Yúda e óguyé zía. Zíye ndú'yú wo kídí, “Ndíki roko'bu bi ndìsì méngì éyì ga ba kíe ba gi 'da? Ambì í'bí roko'bu máa née zíyì ne?”

²⁴ Yésu ya zíye ní, 'dá'dá zíma kí úku ledre zise, "Mááyí aka kpá ndú'yú sée. Togú úkulúgusé ledre go kací a zíma, mááyí nda fú úku 'dódo ledre 'yì bí i'bí roko'bù zíma ndìşì méngì éyì ga gère kíe ní. ²⁵ Roko'bù bí Yiwáni ndìşì í'bí babatıza kíe zì 'yì e ní ogù gì zì Lomo gì komo ere togù mbú gì zì 'yìma'dí e?"

Zíye ódroyé dongaráye kídí, "Togú ukuzé yaá ogù gì komo ere yá, ni ndú'yú zée kídí, 'Sara nguṅguzé nda ledre ené wá gì ro 'dí?' ²⁶ Tí lá togù ukuzé yaá roko'bù née ogù gì zì 'yìma'dí e yá, tù'dù 'yì ga ba niyí zíngì eyé gì zía owoní Yiwáni bú kídí ni yì ené nèbì."

²⁷ Nda née ní, zíye úkulúgu ledre zì Yésu kídí, "Owozé ezé e wá."

Zía úku ledre zíye kídí, "Bì kenée ní, máúku 'dódo amá ledre 'yì bí i'bí roko'bù zíma ndìşì méngì éyì ga gère née kíe ní wá."

Muruwayi gi ro ngiti o'do kí wotĩne e gbre

²⁸ Zì Yésu úku ledre zì mĩngburoko 'yì ga gère née kídí, "Ìlì zise sómù ledre simì muruwayi ba bilámáne. Ngiti o'do ni kóo bo kí wotĩne e gbre. Kadra kíé'do zía úku ledre zì owùndíká kídí, 'Ndéré aka karaba méngì moko yáká.'

²⁹ "Owùndíká née ya zì 'buné ní, 'Mándéré amá a wá.' Tí lá nda gì 'dá'ba, zía óyóló'bó sómù ledre ené zía ndéréne.

³⁰ "Zì 'buné ndéréne úku kpá kébù ledre née zì ngiti wotĩne. Zía úkulúgu ledre zía kídí, 'Babá mááyí ndéré.' Abú uku kenée, nderé ené wá.

³¹ "Gì dongará wotĩga ga bí gbre née, ambì méngì ledre kací kúrú 'buyé ní ne?"

Zíye úkulúgu ledre zì Yésu kídí, "Owùndíká méngì ne."

Zì Yésu úku ledre zíye kídí, "Ídísé ówo a bilámáne, 'yì 'dó'dù usóru e kí kará ga bí ndìşìní gámá kací ya'dá e faa ní, togù oyólo'bóní sómù ledre eyé, niyí óguutù eyé ye 'be 'bí Lomo gì zise. ³² Gì zì kéyì née, Yiwáni ogù kóo 'dódo misì'di méngì ledre ga bí Lomo ili yée ní zise, nguṅgusé esé ledre ené wá, tí lá 'yì 'dó'dù usóru e kí kará ga bí ndìşìní gámá kací ya'dá e faa ní, nguṅguní nda yì eyé ledre ené yé. Abú lúrúsé yée tí kí méngì ledre ga bí Lomo ili yée ní yá, ìlisé esé óyóló'bó sómù ledre esé zise nguṅgu ledre ené wá.

Muruwayi gi ro 'yì bí otoní wo lúru bí kací yáká ní (Lúru kpá Máriao 12:1-12, Lúka 20:9-19)

³³ "Úwúsé aka kpá ngiti muruwayi ba. Ngiti o'do o'do kóo yáká ené zía 'díyì kóró simi a. Zía ici'díkí gara gbaá roa. Zía ici gu káa do ndoko gì ro do ndìşì lúru miáná kóró née simi a. Zía yéme bí ndìşì 'dága gì ro zì 'yì 'bá'bá yáká máa née ékì ndìşìné doa 'bá'bá éyì. Zía óto 'yì 'bí moko e ndìşì méngì moko ore, yóo zía ndéréókpóne do bí gbála. ³⁴ Simì bí sındí kadra 'bí kpírékpe miáná kóró ogù ní, zì mĩngì yáká kása 'yì kasa ené zì 'yì lúru bí kací yáká idí ùnzú kóró máa 'bí ené gì ro do ógu kíe zine.

³⁵ "Zì 'yì 'bí moko ga bí yáká ìri née 'dí'bí 'yì ga bí mĩngì yáká kasa yée née. Zíye óco ngiti a bisinyíne, zíye úfu ngiti a geré miúfu, zíye óngbo otayé kí tutú. ³⁶ Zía kpá kása ngiti géyì 'yì 'bí moko ené e rómo gì do yée ga bí 'dá'dá ní, zíye yáká ìri. Zíye méngì yée kpá bisinyíne káa zì yée ga bí 'dá'dá ní.

³⁷ “Odu a, zía nda kása cú owù 'bi ené zíye yáká íri. Zía úku ledre kídí, 'Niyí óto úndru wotíne.’

³⁸ “Tí lá simi bí lurúndikiní owù nées ní, zíye yéme ledre kídí, 'Ni ídine karanée m̀ngí yáká ba. Ógusé mu zíze úfu wo 'dá'ba zíze 'dí'bi yáká ba káa do 'bi ezé.’ ³⁹ Gí ore zíye 'dí'bi wo, do lála óyó wo gí yáká gí ore 'dá'ba, zíye úfu wo.

⁴⁰ “Bí kenée ní, simi bí m̀ngí yáká nées ní ndá'baogú ní, ní m̀ngí kí 'yí 'bi moko ga gére nées 'dí?’”

⁴¹ Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ni úfu 'yí 'bi moko ga gére nées mbá 'dá'ba, zía 'dí'biogú mikánda 'yí 'bi moko e gí ro zíne kpá ndíki éyí gí yáká ené nées.”

⁴² Yésu ya zíye ní, “Ówosé bú kídí miéké kúrú Lomo uku kídí, “Tutú bí 'yí ó'bó 'd̀çí e asiní gí roa ní, ogú nda yí ené go tutú bí kí ledrené owóowó ní wá.

Ngére m̀ngí ledre nées ne zía ídine kenées.

Nées ledre bí owó komozé miówó ní.’

⁴³ “Máuku zíse ma'díí, bilámá bí bí 'be 'bi Lomo 'dáa ní, Lomo ní 'dí'bióyó a gí zíse, zía í'bí a zí 'yí ga bí niyí m̀ngí moko ené do bilámá misí'diné ní. ⁴⁴ 'Yí bí ní lése utú do tutú nées ní, ní 'déwe geré mi'déwe. 'Yí máa wo bí tutú nées ní útú doa ní, ní kányá geré mikányá.”

⁴⁵ Simi bí manda ga bí 'bi 'yí 'dáná éyí e kí Farúsayó e uwúní ledre ga bí Yésu ndíşí úku yée simi muruwayi kenées ní, zíye ówo a kídí, ndíşí úku ledre nées gí royé. ⁴⁶ Zíye ndíşiyé gámásó'do misí'di gí ro 'dí'bi wo, tí lá bí 'dí'bi wo ndaá, ngírí t̀'đú 'yí e m̀ngí yée mim̀ngí gí zía ambá 'yí e nguṅuní yí eyé mbá ledrea kídí ní nébí.

22

Ayímbi 'bi ofú kára

(Lúru kpá Lúka 14:15-24)

¹ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zíye simi muruwayi kídí, ² “Ledre gí ro 'be 'bi Lomo ní káa zí mongú ngére bí m̀ngí ayímbi 'bi owù 'bi ené bí ofú kára ní. ³ Zía kása 'yí 'bi moko ené e ndéré ndólo 'yí ga bí ili zíye óguyé simi ayímbi ní. Tí lá 'yí ga bí ndolo yée ní, asiní yí eyé mbá miási oguní eyé e wá.

⁴ “Zí ngére nées kpá kása ngíti géyí 'yí 'bi moko ené e zí 'yí ga bí ndolo yée 'dá'dá ní kídí, 'Úkusé zíye máúfu t̀'đú ítí amá e go, éyí miánu niyí go mbá nzíyiné oguní mu simi ayímbi.’

⁵ “'Yí ga bí ndolo yée nées asiní yí eyé fú lá miási. Ngíti géyí inyíní ndéré eyé yáká, ngíti géyí nderéní yí eyé simi ngíti géyí moko eyé e. ⁶ Zí ngíti géyí 'dí'bi 'yí ga bí oguní kí sanda nées ócó yée bisinyíne, do úfu yée.

⁷ “Zí ledre nées síníne ro ngére nées, zía í'bí okó do 'yí ga bí m̀ngí ledre nées, do úfu yée, do óngbó gara eyé mbá 'dá'ba.

⁸ “Zía nda úku ledre zí 'yí 'bi moko ené ga bí nda'baoguní nées kídí, 'Káa zí bí şindí kadra ogú go 'yí ga bí mándólo yée ngára utúasání eyé óguní wá ní, ⁹ ndá'ba ándásé rosé mu do misí'di, tí lá 'yí ga bí ndíkisé yée go ní, ídísé ndólo yée idíní ógu.’ ¹⁰ Nda gí ore zí 'yí 'bi moko ga gére nées

ólúóguyé do misi'di íri zíye ndólo tí lá 'yì ga bì ndikiní yée go ní, bilámáye kí bisinyíye mbá, zì bì ndìsì ídìne mbá kí 'yì e.

11 "Tí lá simi bì ngére ìnyì ndéré kí í'bí mandá zì ngu ené e ní, zía ónzó komoné ro ngíti 'yì dongará ngu ga gére née bongó 'bì ayímbi ndaá roa wá. 12 Zì ngére née úku ledre zía kídí, 'Ezegámá ólú yáa káa be 'di, ngára bongó 'bì ayímbi ndaá royì wá ní.' Ledre ndaá kóo tara o'do née wá.

13 "Zì ngére úku ledre zì 'yì moko ené e kídí, 'Ódósé sǐlǐ o'do née kí sǐndǐa, zise ùçúógu wo simi mǔtǔlurǔ sága 'dáa, kí'dí bì karanée 'yì e niyì ndìsì ìni ìni kí náná do soyé ní.'

14 "Tǔ'dú 'yì e niyì mindóloyé, tí lá mìgéléye niyì cúku'dée."

Ledre gì ro í'bí usóru

(Lúru kpá Mǎriko 12:13-17, Lúka 20:20-26)

15 Zì Farusáyo e yéme ledre gì ro 'dí'bí Yésu togú uku luyú ledre go ní.

16 Zíye kása ngíti géyì 'yì lódú kaciye kpá kí ngíti géyì 'yì ga bì 'bì Eróde ní zì Yésu. Simi bì oguní íri ní, zíye ndólo wo kídí, "'Yì 'dódo ledre, owozé go kídí, 'yì e otoní ùndruyì go kíngaya gì zía ndìsì 'dódo zíye dǔyì ma'dú ledre bì Lomo ili zíye méngì a ní. Ífi eyì simi 'yì e wá. 'Yìma'dí e niyì zíyì mbá kí ledreyé owóowó. 17 Í'bí aka somú ledre zíze. Kací komoyì ní, ni mìtúásáne zíze í'bí usóru zì Káyísara* togú ndazé í'bí a wá?"

18 Tí lá Yésu owo maní eyé née bú. Zía úku ledre zíye kídí, "Sée ga bì ndìsìsé lóndo rosé kídí ásé bilámáse ní, éyì bì ógusé úzu máa gì roa ní 'di? 19 'Dódosé aka késì bì ndìsìsé lengbe í'bí a káa do usóru ona ní zíma lúru a." Zíye í'bíógu a zía. 20 Zía ndú'yú yée kídí, "Bì simi késì máa ba lǐlǐ ambi? Sara bì roa ba ìrì ambi?"

21 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Née lǐlǐ Káyísara."

Zì Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Éyì bì 'bì Káyísara ní ídísé í'bí a zì Káyísara. Wo bì 'bì Lomo ní, ídísé í'bí a zì Lomo."

22 Simi bì uwúní ledre née kenée ní, zì tarayé ìdrǐne mbá mǐdrǐ. Zíye ìnyìyè gì cigì Yésu gì ore ókpóye.

Úru gì simi umbu

(Lúru kpá Mǎriko 12:18-27, Lúka 20:27-40)

23 Kpá simi kémǐ kadra née ní, zì Sadúkáyo e bì ngára ngunǔnǔnǔ 'bì eyé ledre úru gì simi umbu wá ní, óguyé zì Yésu zíye ndólo wo kídí, 24 "'Yì 'dódo ledre, Músa ekéomo kóo zíze simi lorú kídí, togú 'yì ofú kára ndikiní owú kéne wá, zía úyuné yá, lúndu a idí 'dí'bí kára umbu née zíye ndíki owú kéne zía. 25 Lúru aka, 'yì e niyì kóo bo dongaráze ona ìnyì doa gbre mbá lúndu e. Zì ndíka eyé 'dí'bí kára, ndikiní owú kéne wá, zía úyuómo kára máa née zì lúndua bì gì do kací a ní 'dí'bí kára máa née. 26 Zía kpá úyuné, zì ota lúnduyé 'dí'bí a, zía kpá úyuné. Zía ndéréne kenée óguné gì ro ambáodúye. 27 Odú a, zì kára née úyuné. 28 Bì kenée ní, simi bì karanée 'yì e niyì úru gì simi umbu ní, kára máa née ì nda idí go me'be ambi. Bì kóo ìni go me'beyé mbá ní?"

29 Zì Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Sómú lúyúsé ledre go gì zía ówosé esé miéké kúru Lomo, togú mbú roko'bu 'bì Lomo wá. 30 Simi bì Lomo

* **22:17** 22:17 Káyísara: Káyísara ìni ledre gì simia kídí mongú ngére 'bì Róma. Nì mongú ngére do ngíti géyì lafúne ngére e ga bì 'bì ngíti géyì kángá e káa zì Yúdáya kí Galiláya.

ni úru 'yì e gí simi umbu ní, ngíti éyí bí zía ídíne kídí ófú ro'yì togú mbú ndéré do o'do ní ndaá. 'Yì e niyí ídí dujú káa zí maláyika e komo ere ní. ³¹ Gí ro ledre úrú gí simi umbu ní, ólosé esé ledre bí Lomo uku zise simi miéké kúrúne ní wá. ³² Uku kídí, 'Mááyí Lomo bí ndìsì lúrú kací Abarayáma, kí Isáka nda kí Yakóbo e ní.' Ndaá 'bí ené Lomo 'bí umbu e wá, ní yì ené Lomo 'bí 'yì ga bí trídri ní."

³³ Simi bí tǔ'dǔ 'yì e uwúní ledre bí Yésu uku kenée ní, zí tarayé ìdrìne mbá miǔdrí gí zí mǔ'dódo ledre ené.

Lorú bí kí ledrené owóowó ní

(Lúrú kpá Máriko 12:28-34, Lúka 10:25-28)

³⁴ Simi bí Yésu romo komo Sadúkáyo e go ní, zí Farúsáyo ndíkíye ndómo tarayé. ³⁵ Zí ngúrúyé bí owo ledre gí ro lorú go bilámáne ní ìnyíné úzu Yésu kí ndu'yú kídí,

³⁶ "'Yì 'dódo ledre, lorú be 'di ní ne kí ledrené owóowó?" ³⁷ Yésu ya zía ní, " 'Ídí óto 'bú Ngére bí Lomo eyí ní kí mímbe'deyí kí' do, kí lomo royí mbá, kpá kí sómú ledre eyí mbá." ³⁸ Née mizefí lorú bí kí ledrené owóowó ní. ³⁹ Gbre a 'bí ené nda wo ba, 'Ídí óto 'bú lafúyì e káa zí bí óto 'búyí kí royí ní.' ⁴⁰ Lorú ga bí Músa eké yé e kí yé ga bí ngíti géyí nébì e ekéní yé e ní, odóní royé mbá ro lorú ga bí gbre née."

Kírésito ní owú 'bí ambi?

(Lúrú kpá Máriko 12:35-37, Lúka 20:41-44)

⁴¹ Simi bí Farúsáyo ga gére née niyí aka fú cigí Yésu ore ní, zía ndú'yú yé e kídí, ⁴² "Ndìsìsé sómú a ní, Kírésito ní náambi? Ní mbì owú 'bí ambi?" Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Ní owú 'bí ngére Dawídi."

⁴³ Yésu ya zíye ní, "Sara togú kenée ní, 'Dówú Lomo uku nda kóo ledre zí Dawídi ndólo Kírésito Ngére ené gí ro 'di? Dawídi ma'dáa uku kóo kídí, ⁴⁴ " 'Lomo uku ledre zí Ngére amá kídí,

"Ndìsì do sílìma 'bí anú ona, gí simi sǐndí kadra bí mááyí

óto ezeokóyì e mbá sí sǐndíyì ní." '

⁴⁵ Togú Dawídi ndolo nda wo go Ngére ní, sara ní nda ídí owú 'bí ené lará a káa be 'di?" ⁴⁶ 'Yì bí zía útúásáne úkulúgu ledre kací ndu'yú bí Yésu ndu'yú née ndaá. Tónóne simi sǐndí kadra bí kóo née 'yì bí zía tóroógúné ndú'yú wo kí ngiti ndu'yú ní ndaá.

23

Yésu enzi komo 'yì ené e

(Lúrú kpá Máriko 12:38-40, Lúka 11:37-52, 20:45-47)

¹ Nda gí ore zí Yésu ódroné zí tǔ'dǔ 'yì e kí 'yì lódú kacíne e kídí, ² "'Yì 'dódo lorú e kí Farúsáyo e otoní nda royé go kídí, yé e niyí ye 'yì 'dódoyéme lorú 'bí Músa. ³ Bí kenée ní, ídíse úwú ledre eyé zise ndìsìsé méngì éyì ga bí niyí úku yé e zise ní. Tí lá ndásé 'dí bí míméngì ledre eyé wá gí zía ledre ga bí ndìsìní 'dódo yé e ní méngì eyé wá. ⁴ Otoní tǔ'dǔ lorú owóowó do 'yì e gí ro zíye ndìsìyé méngì yé e, tí lá yé e kí royé utúásání eyé kpá méngì lorú máa ga gére née wá.

5 “Ndịsị́nǐ méngǐ ledre eyé e ǵi ro do lúró a. Ekéotonǐ ǵba miéke kúró Lomo ro saná zǐye ódóoto a muǐ simi komoyé, ngíti ǵéyǐ ro kágá sǐlǐye. Zǐye íngǐ kelele e ndrǐí tara bongó eyé e. 6 Simi ayímǐ ilínǐ ndǐsǐ 'duo do míngburoko bi ndǐsǐ e kí bi ndǐsǐ ǵa bi onon yéé 'dá'dá simi 'Dǐcǐ Kótruro e ní.

7 “Simi bi niyǐ simi sǐyú ní, ilínǐ zǐ 'yǐ e ndǐsǐ óto úndruyé simi bi niyǐ í'bí mandá zǐye ní kpá kí ndǐsǐ ndólo yéé “Yǐ 'dódo ledre e.’

8 “Tǐ lá ndásé óto rosé zǐ 'yǐ e ndǐsǐ ndólo sée “Yǐ 'dódo ledre e,’ wá, ǵi zǐa mongú 'yǐ esé ni duǐ kǐé'do. Ásé mbá lúndu e kí lémi e. 9 Ndásé kpá ndólo 'yǐ do sogo káńǵá ona ‘'buse’ wá, ǵi zǐa 'Buse ni duǐ kǐé'do wo bi komo ere ní. 10 Ndásé ótoómo rosé zǐ 'yǐ e ndólo sée ‘mongú 'yǐ,’ wá, ǵi zǐa mongú 'yǐ esé ni kǐé'do, máa Kírésito. 11 Mongú 'yǐ bi dongarase ní, ni ídǐ 'yǐ ínyǐ kasa zǐ lafúne. 12 'Yǐ bi ndǐsǐ óto roné zǐ lafúne 'dá'dá ní, ni ídǐ 'dá'ba, 'yǐ máa wo bi ndǐsǐ óto roné 'dá'ba ní, ni ídǐne zǐ lafúne e 'dá'dá.

13-14 “Sée 'yǐ 'dódo lorú e, kí Farusáyo e, ndǐsǐsé lóndo rosé ǵbékpǐne. Lomo ni í'bí 'do'dó rosé karanée. 'Dútusé mboṭu ólú 'be 'bi Lomo komo ere go ǵi zǐ 'yǐ e. Kuru'busé, útúásásé kpá ólú íri wá togú mbú ótoómo bi zǐ 'yǐ máa yéé ǵa bi ayínǐ ólú íri ní wá.

15 “Sée 'yǐ 'dódo lorú e, kí Farusáyo e, ndǐsǐsé lóndo rosé ǵbékpǐne. Lomo ni í'bí 'do'dó rosé. Ndǐsǐsé ǵamá do sogo káńǵá kí mikavu mbá ǵámásó'do 'yǐ bi ni ngúngu ledre esé ní, simi bi ówosé kémǐ 'yǐ máa go ní, zǐse ndǐsǐsé 'dódo ledre bi ni ésǐ wo ku pho'du rómo ǵi do wo bi 'dá'dá ní ǵi ro zǐa ídǐne káa zǐ se.

16 “Ásé go simi 'do'dó. Sée 'yǐ 'dó'do ledre zǐ 'yǐ e ngára komosé ndaa ní. 'Dódosé ledre zǐ 'yǐ e kídǐ, 'Togú 'yǐ lobú 'Dǐcǐ 'bi Lomo yá, ndaa 'bi ené luyú wá. Tǐ lá togú 'yǐ lobú dábu bi 'Dǐcǐ 'bi Lomo ní, née luyú ledre.’

17 Ówosé ledre wá ǵi zǐ 'dǐ. Éyǐ bi kí ledrené owóowó ní ni 'dǐ? Dábu togú mbú 'Dǐcǐ 'bi Lomo bi oto dábu ne zǐa ídǐne luyú ndaa roa wá ní?

18 'Dódosé kpá ledre zǐ 'yǐ e kídǐ, 'Togú 'yǐ lobú mbayi bi ndǐsǐnǐ 'dáná éyǐ zǐ Lomo doa ní yá, ledre ndaa simi a wá. Tǐ lá togú 'yǐ lobú éyǐ bi i'bíni wo zǐ Lomo ní, née luyú ledre.’ 19 Ówosé ledre wá ǵi zǐ 'dǐ. Éyǐ bi kí ledrené owóowó ní ni 'dǐ? Éyǐ bi i'bíni zǐ Lomo ní togú mbú mbayi bi ndǐsǐnǐ 'dáná éyǐ zǐ Lomo doa ní, bi oto éyǐ née ne zǐa ídǐne luyú ndaa roa wá ní. 20 'Yǐ bi lobú mbayi 'bi Lomo ní, lobú go za éyǐ ǵa bi sǐ mbayi ore ní mbá. 21 Kpá kenée 'yǐ bi lobú 'Dǐcǐ 'bi Lomo go ní, lobú née go Lomo bi mǐngǐ 'dǐcǐ máa née ní. 22 'Yǐ bi lobú ere go ní, lobú née go kǐtǐ ngére 'bi Lomo kpá kí kuru'bu Lomo ma'daa.

23 “Sée 'yǐ 'dódo lorú e, kí Farusáyo e, ndǐsǐsé lóndo rosé ǵbékpǐne. Lomo ni 'dó'do sée bisinyíne. Ndǐsǐsé tǐ 'dǐ'bi zaá éyǐ ǵa bi ǵi yáká esé e ní í'bí yéé zǐ Lomo káa do mikawu. Tǐ lá méngǐsé esé mbǐǵǐ ledre bi kóo ásé méngǐ a káa zǐ méngǐ bilámá ledre zǐ 'yǐ e, lúrúndúwú 'yǐ e, méngǐ ma'dǐi ledre e ní wá. Née kóo éyǐ ǵa bi ásé ndǐsǐ méngǐ yéé ndro kí yéé ǵa bi ndǐsǐsé méngǐ yéé née. 24 Sée 'yǐ 'dódo ledre ǵa bi ngára komosé ndaa ba, ndǐsǐsé íkpǐóyó owú ngongó bi cúku'dée do inǐ bi ílisé éwé a ní 'dá'ba, tǐ lá íkpǐóyósé esé mongú misosókó bi simi inǐ née wá, zǐse éwé a simísé.

25 “Sée 'yǐ 'dódo lorú e, kí Farusáyo e, ndǐsǐsé lóndo rosé ǵbékpǐne. Lomo ni 'dó'do sée bisinyíne. Ndǐsǐsé lúgu lá duǐ ro kó'do kí éyǐ ǵa bi

ndìsìsè ánu éyì simiyé ní, tí lá zìsè ótóómo simiyé ngurongbo kí ìndrì bì mongù mímbe'de kí mongù 'bù éyì ní. ²⁶ Sée Farusáyo bì ngará komosé ndaá ní, idísé lúgu simi kó'do kí éyì ga bì ndìsìsè ánu éyì simiyé ní kí. Gí ore, royé bì 'dí sága ní ni kpá árá ené zíyè ídiyè drá.

²⁷ "Sée 'yì 'dódo lorù e, kí Farusáyo e, ndìsìsè lóndo rosé gbékpìne. Lomo ni 'dó'do sée bisinyíne. Ásè cé káa zì bì bi o'bóní wo bilámáne kí lámá roné gí 'dí sága, tí lá simi a ìrì yì ené lá dujú cóngó kí bisinyí alá éyì e ní. ²⁸ Ásè cé kenée gí 'dí sága. Do komo 'yì e, ásè 'yì mēngì bilámá ledre e, tí lá 'dí simisè, mímbe'desé kí mímēngì ledre esé emenì eyé e ngù.

²⁹ "Sée 'yì 'dódo lorù e, kí Farusáyo e, ndìsìsè lóndo rosé gbékpìne. Lomo ni 'dó'do sée bisinyíne. Ndìsìsè ó'bó bì zì nébì e zìsè ndìsìsè kpá kí kúrìrì yéme ro bì zì mbigì 'yì ga bì ndìsìsè mēngì ledre 'bì Lomo ní. ³⁰ Zìsè ndìsìsè úku ledre kídì, 'Togù ásè kóo bo simi sīndì kadra bì kóo 'bì bulúndusé e ní yá, káa bì útúásásé esé kóo ngūngu a zìsè kótrū rosé kéyè léfè sáma nébì e wá.' ³¹ Bì kenée ní, úkusé go cù kí tarasé kídì ásè bulúndu 'yì ga bì kóo ufunì nébì ga bì kóo nées. ³² Káa zì bì go kenée ní, 'dí'bisé mímēngì ledre 'bì bulúndusé ga gére nées mu ndéré kē 'dá'dá.

³³ "Ásè káa zì kámá okó ní. Ndìsìsè ùlú bisinyí ledre bì káa zì sùrú kámá ní. Ásè ómo gí simi pho'du bì Lomo ni ùcū sée simi a ní lárá a káa be 'dí? ³⁴ Bì kenée ní, Mááyì kása nébì e kí 'yì 'bì komokenzì e kí 'yì 'dódo ledre e zìsè. Tí lá ásè úfu ngítì géyì, zìsè phéphéonzó ngítì géyì do mīngbūngbu kágá, zìsè ndìsìsè kí ócò ngítì géyì simi 'Dìcì Kótruro e, kpá kí ógò lícì ngítì géyì gí simi ngítì gara simi ngítì a. ³⁵ Gí zì kéyì nées ní, Lomo ni 'bì 'do'dó rosé gí ro bilámá 'yì ené ga bì úfusé yée ní, tónóne gí ro Ábele ndéréoguné gí ro Zakariya wotj Berekiya, bì kóo úfusé wo za cù dongará 'Dìcì 'bì Lomo kí mbayi bì ndìsìsè 'dáná éyì sī a zì Lomo ní. ³⁶ Máúku zìsè ma'díi, Lomo ni 'bì 'do'dó 'bì bisinyí ledre ga gére nées dosé sée 'yì máa ga bì simi sīndì kadra bì cakaba ba."

*Yésu ini ini gí ro 'yì ga bì 'bì Yerusaléma ní
(Lúru kpá Lúka 13:34,35)*

³⁷ "Sée 'yì 'bì Yerusaléma, úfusé kóo nébì e, zìsè kpá óngbóonzó ngítì géyì 'yīmíkasa ga bì kóo Lomo kasaogu yée zìsè ní kí tutú. Máilì kóo tí gí ro kótrū owù 'bì esé e káa zì mbágá ngonon bì kotrū owù 'bì ené trīé sī fúndúne ní, tí lá ìlisé esé kenée wá. ³⁸ Bì kenée ní, 'Dìcì esé 'bì Lomo ni go ógu ídí tobó. ³⁹ Máúku ba go wo zìsè, tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, útúásásé aka lolu lúru máa wá 'búo togù ásè úku ledre kí tarasé kí kídì, 'Úndru ídí ídí zì wo bì ogu kí ìrì Ngére Lomo ní. "

24

*'Yì e ndaní lóndo sée wá
(Lúru kpá Máriko 13:1,2, Lúka 21:5,6)*

¹ Simi bì Yésu olúogù gí simi 'Dìcì 'bì Lomo gí ore ni nda go ndéréokpó ní, zì 'yì lódú kaciga ndìsì úku ledre toso mió'bó 'dìcì ga bì ore ní zía. ² Zía úkulúgu ledre zíyè kídì, "Lúrúsé 'dìcì ga gére nées go? Máúku zìsè ma'díi,

tutú bí kǐé'do karanée ní ídíáká do lafúne ní ndaá, niyí ndúrúónzó yée za mbá bí."

³ Simi bí Yésu ní mindísiné ngúcuné do Landa Olíva ní, zí 'yì lódú kacíga óguyé zía. Zíye ndú'yú wo kídí, "Ledre máa née ní méngì roné kí be 'dí? Sara éyì bí ní 'dódo mindá'baóguyì kí odu do sogo kángá ba ní ní 'dí?"

⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Komosé idí idí rosé, ngíti géyì 'yì e ndaní lóndo sée wá. ⁵ Tù'dú 'yì e niyí ógu úku ledre kídí mákása yée máa, ngíti géyì niyí úku 'bí eyé kídí, 'Mááyì Kírésìto,' bí kenée ní, niyí lóndo tù'dú 'yì e. ⁶ Ásé úwú gboru okó e, kí ledre okó máa yée ga bí niyí ndísi méngì royé do ngíti géyì bí e ní, ndásé síkpì mimbé'desé 'dága wá. Ledre ga gére née niyí méngì royé kenée kí, tí lá née ndaá 'bí ené aka odu do sogo kángá ba wá. ⁷ Ngíti géyì 'yì e gí simi ngíti kángá niyí ñnyì ndéré útú kí okó do ngíti kángá. Ngíti mǐngì kángá ní kása 'yì ené e ndéré útú kí okó do ezené bí 'bí ngíti kángá kpì ní. Bizóró 'bí 'bú ní útú do 'yì e mbá, zí mǐkì'dì kángá ídine do bí e mǐngúngúcuá bisinyíne. ⁸ Ga gére née aka yì ené lá dosì nduwú.

⁹ "Ngíti géyì 'yì e niyí 'dí'bí sée í'bí sée zí mǐngburoko mǐngì kángá e zíye 'dó'do sée, do kí úfu ngíti géyì 'yì e gí dongarásé. Tù'dú 'yì e mbá niyí sógó sée gí zía bí ngúngusé ledremá ní. ¹⁰ Gí zí ngírì, tù'dú ngíti géyì 'yì e niyí ási gí romá, zíye óyóló'bó royé sógó lafúye zíye kpá ndísiyé í'bí lafúye e zí ezeokóye. ¹¹ Nda kpá lá duú wo née wá, tù'dú ngíti géyì 'yì ranga e niyí ógu kídí yée niyí kpá nébí e zíye lóndo tù'dú 'yì e. ¹² Gí zí tù'dú bisinyí ledre ga bí niyí méngì royé kenée ní, zí tù'dú ngíti géyì 'yì e ótoómo kí óto 'bú lafúye. ¹³ Tí lá 'yì bí ní ódó mimbé'dené zía tóroné ngbúó oyó sogoné zíma mbá wá ní, simi odu síndì kadra, ní idí kí trídri bí za fí ní. ¹⁴ Bilámá ledre bí gí ro 'be 'bí Lomo ní, niyí aka úku 'dódo a zí 'yì e za mbá kí, odu do sogo kángá ba ní nda fú ógu.

¹⁵ "Née ní simi bí lúrúndíkisé 'mongú éyì bisinyí go kí tóro do bí 'bí Lomo' cé káa bí kóo nébí Dániyele uku ledreyé ní, 'yì bí ní ólo ledre ba ní, idí ówoyéme ini ledre gí simi a bilámáne. ¹⁶ Simi bí ledre máa ga gére née niyí go méngì royé ní, 'yì ga bí niyí simi Yúdáya ní, idíní ngásá komo landa e. ¹⁷ 'Yì bí ledre née ní ndíki wo do 'dìcì ní, ndaá ndítíógu olú 'dìcì 'dí'bí éyì e kí wá. ¹⁸ 'Yì máa wo bí ledre née ndíki wo yáká ní, ndaá ndá'ba 'be gí ro 'dí'bí bongó ené kí wá. ¹⁹ Ní idí bisinyí síndì kadra zí kará ga bí kí simiyé kpá kí kará máa yée ga bí owú niyí ndísi úlu umba kó'dúye ní. ²⁰ Ídísé ini ini zí Lomo, bisinyí ledre née ndaá méngì roné simi síndì kadra 'bí drú togú mbú simi Sílì 'bí 'Dówúro wá. ²¹ 'Do'dó née ní rómo yée ga bí kóo mengíní royé kú gí simi síndì kadra bí kóo Lomo otoogu kángá ba simi a ní. Toso bisinyí ledre née méngì andá lolu roné kenée píriwá. ²² Togú Lomo nda kóo 'dósoógu síndì kadra 'bí 'do'dó née zía ídine gbú'du wá, káa bí 'yì ómo ndaá. Tí lá gí ro ledre 'yì ené ga bí gelé yée ní, zía 'dósoógu síndì kadra née gbú'du.

²³ "Simi síndì kadra 'bí bisinyí ledre máa née ní, togú 'yì ógu úku ledre zise kídí, 'Kírésìto ní go ba,' togú mbú kídí 'Ní go bí 'dáa' yá, ndásé ngúngu a wá. ²⁴ Gí zía tù'dú 'yì ranga e niyí ógu zíye ndísi úku ledre ya yée niyí Kírésìto, ngíti géyì ya yée niyí nébí e. Zíye ndísiyé méngì

mìngburoko ledre ga bi kí roko'buyé ní gí ro lónodo kpá za cú mìgélé 'yì ga bi 'bì Lomo ní togú misi'di ni bo zíye ní. ²⁵ Ledre ga bi máenzi komosé kíe née ní, ndáá lígì sée wá.

²⁶ “Togú 'yì uku ledre zise ya, ‘Kírésito ni simi súwú 'dáa yá,’ ndásé ndéré iri wá. Togú uku mbú ya ‘Kírésito ni 'dìçì ona yá, ndásé ñgúngu a wá.’ ²⁷ Gí zia mindá'baógu Owú 'bì 'Yìma'dí, ni ídí káa zì nzagba bi 'bìle'be, zì pho'du a óngóne kú gí gbere gí gólú ní. 'Yì e niyí lúru a mbá kí komoyé. ²⁸ Bi bi umbu eyí ni doa ní, lugúnu e niyí yóko royé ore.

²⁹ “Geré gí do kací 'do'dó ga gére ní,

“ ‘zì kadra ìlìne mbùú,
éfé ñgò kpá wá,

zì kele e ndìsì ɾéreyé gí 'dága girí,

née ní zì éyì ga bi komo ere ni mbá ndìsì kiziyé.’

³⁰ “Simi sɿndì kadra máa née ní, éyì bi ni 'dódo miógu Owú 'bì 'Yìma'dí ni ni 'dódo roné komo ere, zì 'yìma'dí e do sogo kánga útúye mbá ndìsì íni ini. Niyí lurúndikiní Owú 'bì 'Yìma'dí kí ógu gí komo ere kpurú gí simi buɾungú kí cóngó roné kpá kí mongú roko'buné. ³¹ Ni kása maláyika e ené e ndéréye kí ímì dɿbìlì e do bi e za mbá gí ro zíye 'dó'dúyóko 'yì ené ga bi gelé yée go zine ní gí do sogo kánga mbá.

³² “Ídísé lúrútoke lílì ledre gí ro kágá e. Simi bi mbílì kágá tonó go ù'bulúgu roné ní, kídí ndumu ní go gbóo. ³³ Kpá kenée, simi bi lúrúsé éyì ga gére née niyí go kí méngì royé kenée ní, ídísé ówo a kídí, sɿndì kadra bi Owú 'bì 'Yìma'dí ni ndá'baógu simi a ní ni go gbóo. ³⁴ Máuku zise ma'dú, ledre née ni méngì roné 'dá'dá kí gí zì 'yì ga bi cakaba ba kí úyuónzó royé. ³⁵ Do sogo kánga kí ere niyí ùkú mbá, tí lá ledre amá ùkú ené wá.”

Sìlì kí sɿndì kadra ledre 'yì ówo a ndáá

(Lúru kpá Máriao 13:32-37, Lúka 17:26-30,34-36)

³⁶ “'Yì bi owo sɿndì kadra kí sɿlì bi ledre ga gére née niyí méngì royé simi a ní ndáá. Gba maláyika ga bi komo ere kí Owú 'bì 'Yìma'dí ní owoní wá. Tí lá Babá owo duú ne. ³⁷ Simi bi Owú 'bì 'Yìma'dí ni ndá'baógu ní, ledre niyí ídí cé káa zì bi kóo simi sɿndì kadra bi kóo 'bì Nówa ní. ³⁸ Gí zia, 'dá'dá gí zì mongú iní bi kóo e'dì zia úcuné do sogo kánga ba za mbá ní, 'yì e otoní yì eyé kóo komoyé lá duú gí ro ánu éyì e kí éwé éyì e, ngíti géyì kí ófú royé ndéréne kenée gí simi sɿndì kadra bi zì Nówa ólúye simi kuɾungba ní. ³⁹ 'Yì e owoní eyé kóo éyì bi ni ógu méngì roné ní wá, zaá gí simi bi mongú iní e'dì zia úcuné do sogo kánga ba zia úfuónzó 'yì e za mbá ní. Mindá'baógu Owú 'bì 'Yìma'dí ni líyì 'yì e gú kenée. ⁴⁰ Ma'dú, kadra bi mááyí ndá'baógu ní, togú 'yì e gbere niyí méngì moko yáká yá, mááyí yomo wo bi kíé'do ñgunu ledre amá go ní zima otoómo wo bi ñgunu ledre amá wá ní. ⁴¹ Kpá kenée, togú kará e niyí gbere do bi úsu éyì, mááyí yomo wo bi kíé'do ñgunu ledre amá go ní zima otoómo wo bi ñgunu ledre amá wá ní.

⁴² “Bi kenée ní, ídísé ídí kí komosé rosé, gí zia bi ngára ówosé kadra bi Ngére esé ni ndá'baógu simia ní wá ní. ⁴³ Ówosé bú kídí, togú kóo mɿngì 'be owo sɿndì kadra bi 'yì ugu ni ógu úgu éyì ené simi a bú ní, káa bi ni óndóráyì bi ndre, otoómo 'yì ugu zia úgu éyì ené e wá. ⁴⁴ Bi kenée ní,

ledre ndaá lǐgì sée wá, gí zía mǐndá'baogú Owú 'bì 'Yìma'dí nì lǐyì sée mǐlǐyì. Ówosé sǐndǐ kadra a wá.

⁴⁵ “Yì 'bì moko bì míméngì ledre ené nì miútúásáne nì kpá 'yì komokenzì ní nì wo be 'dì, wo bì mongú 'yì ené oto wo lúru bì kací lafúga 'yì 'bì moko e, zía ndǐsíné í'bì éyì miánu eyé e zíye simi sǐndǐ kadra bì miútúásáne ní? ⁴⁶ Nì ídì bilámáne zì 'yì moko néesé togú mongú 'yì ené ogú ndiki wo tí fú kí lúru bì kací lafúne kenée ní. ⁴⁷ Máúku zise ma'díi, mǐngì 'be néesé nì óto 'yì moko néesé zía ídine 'yì lúru bì kací yì ené ga bì 'be ore ní mbá. ⁴⁸ Tí lá ídì kóo 'yì 'bì moko néesé nì bisinyí 'yì zía sómú ledre kídí, 'Mongú 'yì ené nderé go gbála nda'baogú ené 'diya wá,' ⁴⁹ zía ndǐsíné kí ócò lafúne ga gére néesé bisinyíne kpá kí ánu éyì kí éwé le'yì kí 'yì kóyó e. ⁵⁰ Mongú 'yì néesé nì ndá'baogú simi sǐlǐ kí sǐndǐ kadra bì 'yì 'bì moko néesé owo wá ní. ⁵¹ Nì 'dó'do 'yì 'bì moko néesé bisinyíne, zía ónzó wo dongará 'yì ga bì ndǐsíní lóndo royé kídí yée niyì bilámá 'yì e ní kí'dí bì ini nì gú ídì kí náná do so 'yì gí zí éyì miówo ní.”

25

Muruwayi gí ro owúkará e sokó

¹ “Simi sǐndǐ kadra máa néesé nì, ledre gí ro 'be 'bì Lomo komo ere nì ídì káa zì owúkará ga bì sokó (10) 'dì'biní lámbe eyé ndéréye sóngó mikánda adrúgu bì ìlì ógú ní. ² Yée ga bì ìnyì (5) ní niyì 'yì komokenzì e, ngítì géyì ga bì ìnyì (5) ní niyì 'bì eyé 'yì cayi e. ³ Yée ga bì 'yì cayi e ní 'dì'biní lámbe eyé e tí go ní, tí lá 'dì'biutúní eyé yata sù'bù pho'du wá. ⁴ Yée ga bì 'yì komokenzì ní 'dì'biní 'bì eyé lámbe eyé, zíye 'dì'bi yata sù'bù pho'du kpa simi kúkú ndéré kée. ⁵ Zì mikánda adrúgu néesé lú'búne kíngaya ogú ené 'diya wá. Zì 'bì 'dì'bi owúkará ga bì ndǐsíní sóngó wo ba zíye útúye mbá 'dú'duyé.

⁶ “Nda go kí yana ndulù, zì ngítì 'yì gbúrógbóne kídí, “Dì'diya, mikánda adrúgu ogú go, ìnyìógusé mu 'dì'bi wo simi sùmu.’

⁷ “Zì owúkará ga gére néesé gbúgbu úruye óto pho'du do lámbe eyé e. ⁸ Zì yée ga bì 'yì cayi e ní úku ledre zì lafúye ga bì 'yì komokenzì ní kídí, ‘Sákásé aka zée kí owú sù'bù pho'du. Lámbe ezé ayíní go ìlǐ.’

⁹ “Zì owúkará ga bì 'yì komokenzì ní, úkulúgu ledre zì lafúye ga gére néesé kídí, ‘Sù'bù pho'du utúasá ásá zize kése mbá wá, bilámá a ídísé ndéré úgú 'bì esé.’

¹⁰ “Tí lá simi bì oyóní aka lá sogoyé ndéréye úgú sù'bù pho'du ní, zì mikánda adrúgu néesé óguné. Zì owúkará ga bì 'yì komokenzì bì kóo niyì yì eyé nziyiyé ní ndéréye kéye simi 'dǐçì bì ayíní ófú kára simi a ní. Do 'dútu mbotu.

¹¹ “Nda gí 'dá'ba zì yée ga bì gáa nderéní úgú sù'bù pho'du ní ndá'baoguyé. Zíye ndóndóló kídí, ‘Ngére, Ngére, líkpí mbotu zize.’

¹² “Tí lá zía úkulúgu ledre zíye kídí, ‘Máúku zise ma'díi, máowo amá sée wá.’

¹³ “Bì kenée ní, komosé ídì ídì rosé gí zía ówosé esé sǐlǐ kí sǐndǐ kadra bì ledre néesé nì méngì roné simi a ní wá.

*Ledre gí ro 'yì 'bì moko e ota
(Lúru kpá Lúka 19:11-27)*

14 “Ni ídí kpá káa zí 'yì bí ìnyì ndéré do ngíti bí zía í'bíómo éyì ené ga bí 'bì 'be ní mbá zí 'yì 'bì moko ené e ní. 15 Í'bí kẹsì álfu ìnyì (5,000) zí mizefíyé, zía í'bí álfu gbre (2,000) zí gbreyé nda zí otayé (3) 'bì ené álfu kǐé'do (1,000) kpìní kací roko'buyé mìkékẹrǐa. Zía ìnyìné ndéréókpóne. 16 Zí wo bí í'bíńí álfu ìnyì (5,000) zía ní, geré tónóné méngì moko kǐe zía ndíkì yata a doa kpá álfu ìnyì (5,000). 17 Wo bí í'bíńí zía álfu gbre (2,000) ní, zía ndíkì yata a doa kpá álfu gbre (2,000). 18 Tí lá wo bí í'bíńí zía álfu kǐé'do ní, zía 'dí'bí kẹsì 'bì mongú 'yì ené nées ndéréne ícíoóta a simi kǎngá.

19 “Nda gǐ do kací ngbángbá sǐlǐ, zí mongú 'yì nées ndá'baóguné. Zía ndóloyóko 'yì 'bì moko ené ga gère nées ndú'yú yée gǐ ro éyì bí méngìní wo go kǐ kẹsì ené ní. 20 Zí wo bí kóo mongú 'yì í'bí zía álfu ìnyì (5,000) ní 'dí'bíógú kpá ngíti álfu ìnyì. Zía úku ledre kídí, 'Mongú 'yì, í'bí kóo zíma álfu ìnyì (5,000), mándíkì yata a doa go kpá álfu ìnyì (5,000).’

21 “Mongú 'yì ené ya zía ní, 'Mbófo éyì zíyì, áyí cóngó 'yì 'bì moko. Méngì moko go kǐ owú kẹsì bí cùku'dée ní bilámáne, mááyí óto yǐ 'yì lúru bí kací tú'dú éyì amá e. Ógú mu zize ídize kẹyì simi rokinyi.’

22 “Zí wo bí í'bíńí zía álfu gbre (2,000) ní 'dí'bíógú kpá ngíti álfu gbre. Zía úku ledre kídí, 'Mongú 'yì, í'bí kóo zíma álfu gbre (2,000), mándíkì yata a doa go kpá álfu gbre (2,000).’

23 “Mongú 'yì ené ya zía ní, 'Mbófo éyì zíyì, áyí cóngó 'yì 'bì moko. Méngì moko go kǐ owú kẹsì bí cùku'dée ní bilámáne, mááyí óto yǐ 'yì lúru bí kací tú'dú éyì amá e. Ógú mu zize ídize kẹyì simi rokinyi.’

24 “Zí wo bí í'bíńí zía álfu kǐé'do (1,000) ní óguné. Zía úku ledre kídí, 'Mongú 'yì, máówo bú bí ndeke ndaá 'bì ené royí wá. Abú ó'do éyì wá áyí fú lá 'dí'bíógú éyì e gǐ yáká, zíyì ndìsìyì kpá kótrú éyì miánu gǐ do bí bí 'díyì éyì doa yǐ wá ní. 25 Ngiriyì méngì máa ne, zíma ótoécì kẹsì eyì simi kǎngá. Lúru aka ba tí kací sǐlǐyì bí kóo ódó kǐe ní.’

26 “Mongú 'yì ené ya zía ní, 'Áyí bisinyì 'yì kpá 'yì ngǐdrì. Ówo bú mándìsì 'dí'bíógú éyì e gǐ yáká bí máó'do máa wá ní, zíma ndìsìmá kpá kótrú éyì miánu gǐ do bí bí má'dìyì éyì doa wá ní. 27 Áyí kóo ndéré kǐ kẹsì amá nées óto a zía méngì moko zíma gǐ ro zíma ndá'baógumá ndíkì a ngoró go.’

28 “Zí mongú 'yì nées úku ledre kídí, “Dí'bisé álfu kǐé'do (1,000) nées gǐ zía 'dá'ba zise í'bí a zí wo bí ní kǐ álfu zíne sokó (10,000) ní. 29 Gǐ zía 'yì bí kǐ éyì zíne ní, Lomo ní í'bí yata éyì e zía, zía nda ídíne kǐ tú'dú éyì e zíne kíngaya. Tí lá 'yì máa wo bí éyì ndaá 'bì ené zía wá ní, owú a bí zía ní, nǐyì 'dí'bíógú a gǐ zía 'dá'ba. 30 'Yì 'bì moko máa wo bí moko ndaá simi a wá nées, 'dí'bisé wo, zise úcúogú wo simi mutúlurú sága kǐ'dí bí ini ní gú ídí kǐ náná do so 'yì gǐ zí éyì miówo ní.’

Yésu ní 'dēcì ngbanga 'yì e kací miméngì ledre eyé

31 “Simi bí Owú 'bì 'Yìma'dí ní ndá'baógú kǐ mongú roko'buné káa do Ngére kǐ maláyika e ené ní, ní ndìsì do kítì ngéne ené kǐ roko'bu bí gǐ komo ere ní. 32 Zía ndóloyóko rǐkǐ sǐ do 'yìma'dí e za mbá kó'dúne, zía ndìsìné ífì simiyé káa zí 'yì 'bá'ba kǎbǐrǐkǐ e ndìsì ífì simi ina e kǐ kǎbǐrǐkǐ e ní. 33 Ní óto kǎbǐrǐkǐ e do sǐlǐne 'bì ánu, zía óto ina e 'bì eyé do ngelì.

34 “Nées ní, Ngére Yésu ní úku ledre zí yée ga bí do sǐlǐne 'bì anú ní kídí, 'Sée ga bí Babá í'bí úndru go zise ní, ógusé mu 'dí'bí úndru bí Lomo

yemeomo gi rosé 'be 'bi ené kú 'desj 'dá'dá gi zí Lomo kí ótoógu do sogo kángá ba ní ní. ³⁵ Gi zía simi bi kóo mááyí kí 'bú ní, zise í'bí éyí miánu zíma, simi bi mááyí kí kodró ní, zise í'bí iní miéwé zíma, simi bi mááyí káa zí 'yí lónḡó ní, zise 'dí'bi máa simi sümü. ³⁶ Mááyí do lerí bongó, zise í'bí bongó zíma. Mááyí kí ndiyá, zise ndisísé cigíma. Onzóní máa simi síḡiní, zise ndisj óḡusé lúru máa.'

³⁷ "Née ní 'yí ga bi ndisíní méngi ledre ga bi Lomo ili yée ní niyí úkulúgu ledre kídí, 'Ngére, áyí kóo kí 'bú kí be 'di bi zize í'bí éyí miánu zíyí ní, togú mbú kí kodró royí kí be 'di bi zize í'bí iní miéwé zíyí ní? ³⁸ Áyí kóo káa zí 'yí lónḡó 'da bi zize 'dí'bi yíj simi sümü ní, togú mbú do lerí bongó kí be 'di bi zize í'bí bongó zíyí ní. ³⁹ Útú kóo ndiyá togú mbú onzóní yíj simi síḡiní zize ndéréze lúru yíj ní kí be 'di?'

⁴⁰ "Ngére Yésu ni úkulúgu ledre kídí, 'Máuku zise ma'díi, ledre ga bi za mbá ndisísé méngi yée zí 'yí amá e ga bi ngára ndaní kí ledreyé owóowó wá ní, méngisé née zíma.'

⁴¹ "Ni úku ledre zí 'yí ga bi do sílḡne 'bi ngelí ní kídí, 'Inyísé gi romá íri sée 'yí ga bi Babá ndaa kí rokinyi gi zise wá ní. Bi esé ni go mongú pho'du bi kotúomoní gi ro ngére 'bi bicayi lomo e kí maláyika ené e za fí ní. ⁴² Gi zía simi bi mááyí kí 'bú ní, í'bisé éyí miánu zíma wá, mááyí kí kodró, í'bisé iní miéwé zíma wá, ⁴³ simi bi mááyí 'yí lónḡó ní, 'dí'bisé esé máa simi sümü wá, mááyí do lerí bongó, í'bisé esé bongó zíma wá. Mááyí kí ndiyá zíma kpá ídíma simi síḡiní, óḡusé esé lúru máa wá.'

⁴⁴ "Niyí kpá úkulúgu ledre kídí, 'Ngére, áyí kóo kí 'bú togú mbú kodró, zíyí ídíyí 'yí lónḡó ní kí be 'di? Áyí kóo do lerí bongó togú kí ndiyá, togú mbú simi síḡiní ní 'da, bi zize óḡuzé lúru yíj wá ní?'

⁴⁵ "Ngére ni úkulúgu ledre kídí, 'Máuku zise ma'díi 'yí amá ga bi ledreyé ndaa owóowó wá, bi ngára sákásé yée wá ní, sákásé esé kpá máa wá.'

⁴⁶ "Nda gi ore niyí úçu bisinyí 'yí e simi 'do'dó bi odu a ndaa ní, tí lá bilámá 'yí e niyí ndéré 'bi eyé simi rokinyi bi za fí ní."

26

Yemení ledre gi ro úfu Yésu

(Lúru kpá Máriko 14:1,2, Lúka 22:1,2, Yiwáni 11:45-53)

¹ Simi bi Yésu ukuonzó ledre ga bi ndisj úku yée née go mbá ní, zía inyiné úku ledre zí 'yí lódu kacine e kídí, ² "Káa zí bi ówosé go bilámáne kídí sḡndj kadra 'bi Ayímbi Umbuokpó* ni go kílónadó sogo a re ní, née go kpá sḡndj kadra bi niyí í'bí ngbángá Owú 'bi 'Yíma'dí simi a zí ezeokóga phéphéonzo wo do mingbúngbu kágá ní."

³ Kpá çikj simi sílḡ bi kóo née ní, zí manda ga bi 'bi 'yí 'dáná éyí e kpá kí ngíti géyí mingburoko 'yí 'bi Yúda e yóko royé 'be 'bi ngúru mongú 'yí

* **26:2** 26:2 Ayímbi Umbuokpó: Ni sḡndj kadra bi Yúda e ndisjní sómúndíki ledre bi kóo Ngére Lomo okpó gi do 'be 'bi eyé e ufu owú 'bi eyé e wá gi zía bi oróni sáma owú kábijikj ro kágá mbotu eyé e ní. Zía kóo 'di'biogú yée gi simi ízibiti gi simi 'do'dó bi kóo niyí simi a ní. Ólo Ólúógu 12:14-17.

'dáná éyí kí ìrìné Kayáfa,† 4 yokoní royé yéme ledre gí ro 'dí'bi úgu Yésu úfu wo 'dá'ba. 5 "Tí lá ndazé 'dí'bi wo simi sîlî 'bi ayimbi wá, káa bi 'yì e niyí zíngi."

*Lefení sù'bù do Yésu simi Beteníya
(Lúrú kpá Máriko 14:3-9, Yiwáni 12:1-8)*

6 Simi bi kóo Yésu ni simi Beteníya 'be 'bi ngíti o'do kí ìrìné Simúna bi kóo kí sáamá roné ní, 7 zí ngíti kára óguné kí sù'bù mindonyo bi ugúní kí tú'dù késí ní simi kúkú, zía dúdù a mbá do Yésu simi bi ni mindísíné dongará 'yì lódù kacíne e ánu éyí ní.

8 Simi bi 'yì lódù kací Yésu lurúní kára néesé kí léfe sù'bù kenée ní, zí bi sínýíne royé zíye úku ledre kídí, "Kára néesé lefe sínýi nda sù'bù néesé bi kenéesé gí ro 'dí?" 9 Zíye kpá úku ledre kídí, "Niyí kóo úguóyó sù'bù néesé kí tú'dù késí do ifi báyi a zí 'yì lerí e."

10 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Ndásé sínýi ìrì kára néesé wá, mengi bilámá ledre go zíma. 11 'Yì lerí ga bi ndísísé úku ledreyé néesé, ásé ídí kéye kací kadra mbá, tí lá máútuásá lolù ídí kése kací kadra e mbá wá. 12 Simi bi kára néesé lefe sù'bù domá ní, yeme néesé umbumá gí ro óto a. 13 Máuku zíse ma'díi, k'dí bi 'yì e niyí go ndíshì úku bilámá ledre 'bi Lomo do sogo kángá mbá ní, ledre bi kára néesé mengi zíma néesé niyí ndíshì úkuógu a do ndíshì 'yì sómúndíki ledrea gí roa."

*Yúda Keriyóta yeme ledre gí ro úfu Yésu
(Lúrú kpá Máriko 14:10,11, Lúka 22:3-6)*

14 Zí ngúru 'yì lódù kací Yésu bi ndíshíní ndólo a Yúda Keriyóta ní ìnyíné ndéréne zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyí e ní, 15 zía ndú'yú yée kídí, "Togú má'biógú wo go zise ní, éyí bi ásé í'bi a zíma ní 'dí?" Zíye ólo késí cì kéréjì a doa sokó í'bi a zí Yúda. 16 Tónóne simi sîndjì kadra máa bi kóo néesé ní, zí Yúda ndíshíné gámásó'do bilámá misi'di bi gí ro 'dí'biógú Yésu doa zíye.

*Yésu anuní odu éyí miánu kí 'yì lódù kacíne e
(Lúrú kpá Máriko 14:12-21, Lúka 22:7-13, Yiwáni 13:21-30)*

17 Simi mizefè sîlî 'bi Ayimbi bi ndíshíní ndólo a 'De'dj ndaá ní,‡ zí 'yì lódù kací Yésu óguyé ndú'yú Yésu kídí, "Íli zíze ndéréze yéme éyí miánu zíyì gí ro Ayimbi Umbuokpó 'da?"

18 Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "Ídisé ndéré zí ngíti o'do simi gara 'dáa zíse úku ledre zía kídí, "Yì 'dódo ledre uku yaá sîndjì kadra ni go gbóo. Mááyí ógu kí 'yì lódù kacíma e ánu Ayimbi Umbuokpó zíyì 'be ona.' " 19 Zí 'yìmikása ga gère néesé ndéréye yéme éyí miánu 'bi Ayimbi néesé ìrì tí káa zí bi Yésu uku zíye ní.

† 26:3 26:3 Mongú 'yì 'dáná éyí: Mongú 'yì 'dáná éyí romo do manda 'bi 'yì 'dáná éyí e zí Lomo. Ndíshì lengbe ólù dájù ne simi 'dìcì bi Mongú Bi 'bi Lomo simi 'Dìcì 'bi Lomo ní gí ro 'dáná éyí zí Lomo kí'di kéréjì simi simibi k'édó. Ndíshì 'dí'bi sáma bangá bi ongoonzóni gí ro 'dáná a zí Lomo ní ólù k'édé ìrì gí ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e. ‡ 26:17 26:17 Ayimbi bi ndíshíní ndólo a 'De'dj ndaá: Ayimbi máa wo néesé ndíshì lengbe 'dí'bi sîlî ìnyì doa gbre, ndíshì tónó kí Ayimbi máa wo bi Umbuokpó ní Yúda e ndíshíní sómúndíki sîndjì kadra bi kóo Lomo 'dí'biogyó yée gí simi Ízibiti simia ní. Ólo Ólúógú 12:17-20.

²⁰ Simi bi nda go kí tagá ní, zí Yésu tónóye ánu éyí kí 'yí lódú kacíne ga bi sokó doa gbre ní. ²¹ Simi bi niyí go ánu éyí miánu ní, zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Máúku zise ma'díi, ngurusé ni i'bí ngbángáma zí ezeokóma e.”

²² Zí ledre née sínýíne royé, zíye tónóye ítí kangú gí royé kídí, “Wo bi ni ma'díi ní, Ngére, ndaá 'bi ené máa wá.”

²³ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Kpá tí akpa ngurusé bi ndisizé ési kótrú sílize kéne simi éyí miánu ní ni i'bí ngbángáma ne. ²⁴ Owú 'bi 'Yíma'dí, ni ndéré tí káa ledre bi ekéní gí roa ní. Tí lá mongú 'do'dó ni ídí zí 'yí bi ni i'bí ngbángáma Owú 'bi 'Yíma'dí ní. Ni kóo ídí zía bilámáne togú ndikioguní wo wá ní.”

²⁵ Zí Yúda bi ni i'bí ngbángá Yésu ní úku ledre kídí, “Wo bi ma'díi ní, 'yí 'dódo ledre, ndaá 'bi ené máa wá.”

Yésu ya zía ní, “Tí yí.”

²⁶ Simi bi niyí ndísi ánu éyí ní, zí Yésu 'dí'bi ambata, zía i'bí mbófo éyí zí Lomo gí roa, zía 'deweífi simi a zía i'bí a zí 'yí lódú kacíne e, zía úku ledre kídí, “Ba kuru'bumá, ídísé 'dí'bi a zise ánu a.”

²⁷ Gí do kací née, zía 'dí'bi kó'do, do i'bí mbófo éyí gí roa zí Lomo, zía i'bí a zíye, zía úku ledre kídí, “Sée mbá ídísé éwé a.” ²⁸ Née sámamá bi nde'yí bi káa do miyéme ledre dongarase kí Lomo gí ro zía ótoómo lúyú ledre esé ní. ²⁹ Gí do kací éyí miánu, zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Utúasázé lolú éwé le'yí kóró kése káa zí wo ba wá, gí simi síndí kadra bi azé éwé mikánda éyí kése 'be 'bi Babá ní.”

³⁰ Simi bi ukuní ke'bi ní, zíye ndéréokpóye do Landa Olíva.

Yésu ya Pétero ni ási gí roné

(Lúru kpá Máriko 14:27-31, Lúka 22:31-34, Yiwáni 13:36-38)

³¹ Nda née ní, zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Kí ndulú ba, ásé ási gí romá mbá, káa zí bi ni miékéne kídí,

“ Mááyí úfu 'yí 'bá'ba kábiri'kí e,

zí kábiri'kí e ngásá báyi royé mbá.”

³² Tí lá, gí do kací bí mááyí úru gí simi umbu ní, mááyí ógu ndéréútú romá máa 'dá'dá zise simi kángá bi Galiláya ní.”

³³ Zí Pétero úkulúgu ledre zía kídí, “Abú lafúma e niyí ngásáómo yíi mbá yá, máotoómo yíi wá.”

³⁴ Yésu ya zía ní, “Máúku ziyí ma'díi, kí ndulú ba ní, 'dá'dá zí ngono kí úcú koko, áyí ási gí romá kí'dí ota.”

³⁵ Tí lá zí Pétero úkulúgu ledre kídí, “Togú kpá umbu yá, máotoómo yíi wá.” Zí ngíti géyí lafúga ga bi 'yí lódú kací Yésu ní uku a kpá mbá kenée.

Yésu nderení kí 'yí ené e simi Getesemáni

(Lúru kpá Máriko 14:32-42, Lúka 22:39-46)

³⁶ Zí Yésu ñnyiyé kí 'yí lódú kacíne e gí ore ndéréye simi ngíti bi kí ñriñé Getesemáni, zía úku ledre zí 'yí lódú kacíne ga gére née kídí, “Ndísisé aka ona mááyí aka ndéré 'dá'dá 'dáa ini ini zí Lomo.” ³⁷ Zía ndólo Pétero e kí wotí Zebedíya e gbre, Yakóbo e kí Yiwáni zíye ndéréye kéye, zí simikozo kí sómú ledre tónóne méngí wo kíngaya. ³⁸ Zía úku ledre zíye kídí, “Mááyí go kí mongú lerí do mímbe'demá kíngaya 'dówúma ayí úkú gí zía geré miúkú. Ídísé ndísi kí komosé rosé.”

³⁹ Zía ndéré 'dóso roné cúku'dée 'dá'dá kenée, zía útúló'bu komoné bi ini ini zí Lomo kídí, “Babá, togú ni útúásáne kací komoyí yá, ndá otoómo máa zíma 'dó'dóma wá. Tí lá ndaá ídí káa zí bi máfli máa ní wá, ídí ídí kací miyéme ledre eyí.”

⁴⁰ Simi bi ini asá ini ní, zía ndá'balúgu roné zí 'yí lódú kacine e. Ni ógu ní, niyí yí eyé go mbá 'dú'du eyé. Zía ndú'yú Pétero kídí, “Útúásásé ó'bu rosé zise ndísisé dlá kí owú sɛndí kadra kɛ'do wá? ⁴¹ Ídísé ndísjí ini ini zí Lomo zí komosé ídine rosé káa bi ásé útú simi lúyú ledre ke. Ílísé tí gí ro méngj ledre ga bi ma'díi ní, tí lá roko'bu ndaá rosé wá.”

⁴² Zía kpá ndá'ba ándá roné ini ini káa zí gáa 'dá'dá ní kídí, “Babá, togú ni miyéméné gí ro zíma 'dó'dóma té kí yá, ídí mu méngj roné káa zí bi íli ní.”

⁴³ Simi bi nda'baogu ní, zía ndíki yée kpá mi'dú'duyé, gí zía ko'dóni gí zí 'bí go mikó'dó.

⁴⁴ Zía kpá ndá'balúgu roné ini ini zí Lomo. Née kóo go ota mindéré a ini ini zí Lomo, uku kpá fú ledre bi kɛ'do ba ní.

⁴⁵ Zía ndá'baoguné úku ledre zí 'yí lódú kacine e kídí, “Ásé aka yí esé fú lá 'dú'du 'dówúrosé? Lúrúsé go, sɛndí kadra ni go gbóo do í'bí ngbángá Owú 'bi 'Yíma'dí zí 'yí lúyú ledre e. ⁴⁶ Inyíógusé mu zize ndéréze. Lúrúsé aka, wo bi í'bí ngbángáma ní ni girí go ógu née.”

'Dí'biní Yésu

(Lúru kpá Máriko 14:43-50, Lúka 22:47-53, Yíwáni 18:3-12)

⁴⁷ Simi bi Yésu ni aka cɛkɛ ndísjí ódro ní, zí Yúda bi ngúru 'yí gí dongará 'yí lódú kací Yésu ga bi kóo sokó doa gbre (12) ní óguné. Oguní kóo kí tú'dú 'yí e mbá kí mingburoko maku e kí ngbóndó e do síliye. Manda ga bi 'bí 'yí 'dáná éyí e kí ngíti géyí mingburoko 'yí e kasaní yée ye. ⁴⁸ Yúda ma'dáa yemeomo ledre go kíye kídí, “Yí bi mááyí ndéré geré fáka wo í'bí mandá zía ní, née go wo, ídísé geré 'dí'bi wo.” ⁴⁹ Zí Yúda ndéréne geré mbí zí Yésu, zía fáka Yésu, í'bí mandá zía kídí, “Yí 'dódo ledre, mandá zíyí.”

⁵⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Ezegámá, méngj ledre bi ógu gí roa ní mu.”

Geré zí 'yí ga gére née óguyé 'dí'bi Yésu. ⁵¹ Zí ngúru 'yí lódú kací Yésu lálaógu mongú maku lágá 'dɛcɛ mbílí ngúru 'yí 'bí moko 'bí mongú 'yí 'dáná éyí e kɛ.

⁵² Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Ótolúgu mongú maku eyí née do biné, gí zía 'yí ga bi mbá úfu 'yí kí mongú maku ní, niyí úfu yée kpá kí mongú maku. ⁵³ Owo eyí bi kídí, togú mándólo Babá yá, ni geré kásaógu tú'dú maláyika e 'dii sáká máa ní wá? ⁵⁴ Tí lá togú máméngj go kenée ní, ledre bi miéké kúrú Lomo uku kídí ni méngj roné zíma kenée ní, ni nda ídí káa do ma'díi káa be 'dí?”

⁵⁵ Zí Yésu úku ledre zí 'yí ga bi oguní 'dí'bi wo née kídí, “Éyí bi ógusé kí maku e kí ngbóndó e 'dí'bi máa gí roa káa zí éyí bi malúyú ledre ní 'dí? Mándísjí 'dódo ledre simi 'Díçí 'bí Lomo kací kadra mbá 'dí'bisé máa wá gí zí 'dí? ⁵⁶ Tí lá éyí née méngj roné kenée gí ro zí ledre ga bi kóo nèbì e ukuní yée ní ídíye ma'díi.” Nda née ní, zí 'yí lódú kacíga ngásá báyi royé mbá.

*Oguni kí Yésu kó'dú Kayáfa**(Lúru kpá Máriko 14:53-65, Lúka 22:54,55,63-71, Yiwáni 18:13,14,19-24)*

⁵⁷ Zí 'yi ga bi 'dí'bi Yésu ní 'dí'bi wo ndéré kie 'be 'bi Kayáfa mongú 'yi 'dáná éyi e, kí'dí bi 'yi 'dódo lorú e kí ngiti géyi mingburoko 'yi e kotruni royé ní. ⁵⁸ Tí lá, zí Pétero útúne do kacíye gi gbála gi záye ndéré ólúye kí Yésu do ligá ngbanga 'bi mongú 'yi 'dáná éyi. Zí Pétero ólúne ndísiné dongará 'yi ga bi ndísiní óndó mbotu ore ní gi ro lúru ledre bi niyi ógu méngi a kie ní.

⁵⁹ Zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyi e kí mingburoko 'yi 'déci ngbanga e ndísiyé gámásó'do ledre bi gi ro úkuóto a ro Yésu gi ro záye úfu wo gi roa ní. ⁶⁰ Tí lá ndikiní eyé lúyú ledre roa wá, abú títí'dú 'yi e oguní gi ro trótro ledre roa kí ranga.

Odu a zí 'yi e gbere óguyé ⁶¹ úku ledre kídí, "O'do ba úku ledre kídí, 'Máayi nduru 'Dici' 'bi Lomo, zima úbúlúgu a simi sílì ota (3)."

⁶² Zí mongú 'yi 'dáná éyi néesé ñnyiné 'daga úku ledre zí Yésu kídí, "Ledre ndaa tarayi záyi úku a kací ledre ba wá? Úwú eyi ledre bi 'yi ga gére néesé niyi ndísi trótro a royí néesé wá?" ⁶³ Tí lá Yésu ití ené e wá.

Zí mongú 'yi 'dáná éyi úku ledre zía kídí, "Mándú'yú ba yi do komo Lomo. Ídí úku ma'dii zize, áyi Kírésito bi ni Owú 'bi Lomo ní?"

⁶⁴ Yésu ya zía ní, "Ei, tí káa zí bi úku néesé. Tí lá máuku ba wo zise mbá, karanée ásé lúru Owú 'bi 'Yima'dí kí ndísi zí Lomo bi roko'ba ofu go ní do anu kpá kí ógu gi komo ere kpuru gi simi burungú."

⁶⁵ Simi bi mongú 'yi 'dáná éyi uwú ledre néesé kenée ní, zía lófo bongó gi roné kí mimbé'dekesi. Zía úku ledre kídí, "Uku sinyi ledre go, éyi bi ilize ngiti géyi 'yi e záye óguyé úku ngiti ledre gi roa ní ndaa lolu wá. Úwúsé tara sinyi bi uku néesé go cú kí mbilise. ⁶⁶ Sómúsé 'bi esé káa be 'di?"

Záye úkulúgu ledre kídí, "Utúasá go gi ro do úfu wo 'dá'ba." ⁶⁷ Záye ndísiyé údru súrú komo Yésu kí útru wo kí síliye. Ngiti géyi sembini 'bi eyé kóo wo misembí. ⁶⁸ Kí ndísi ndú'yú wo kídí, "Bi úku ya néesé ni Kírésito ní, ambí oco yi néesé ne?"

*Pétero ási gi ro Yésu**(Lúru kpá Máriko 14:66-72, Lúka 22:56-62, Yiwáni 18:15-18,25-27)*

⁶⁹ Pétero ni kóo mindísiné dongará 'yi e do ligá kenée. Zí owúkára 'bi moko bi ore ní óguné úku ledre zí Pétero kídí, "Málúru káa zí áyi kpá nguru 'yi bi kóo ndísiní gámá kí Yésu bi gi simi Galiláya ní."

⁷⁰ Tí lá zí Pétero ití kangú do komoyé ore mbá kídí, "Máowo amá ledre gi ro ledre bi áyi úku a néesé wá."

⁷¹ Zí Pétero ñnyiné gi ore ndéréne tara mbotu gara, kí'dí bi ngiti owúkára lurúndiki wo zía úku ledre zí 'yi ga bi iri ní gi ro Pétero kídí, "Yi néesé niyi kóo kí Yésu 'yi 'bi Nazeréta."

⁷² Zí Pétero lolóbú kídí, "Do komo Lomo, máowo o'do néesé wá."

⁷³ Kací ledre ba lu'bu kpá wá, zí ngiti géyi 'yi ga bi kóo mítóroyé ore ní óguyé úku ledre zí Pétero kídí, "Ma'dii, áyi nguruyé gi zía ndísi ódro káa zí 'yi 'bi Galiláya e ní."

⁷⁴ Zía lolóbú kídí, "Do komo Lomo, máowo amá o'do néesé wá."

Geré, zí ngono úcu koko. ⁷⁵ Zí ledre bi kóo Yésu uku zía kídí, "Dá'dá zí ngono úcu koko, áyi ási gi romá kí'dí ota (3) ní," geré zí ledre néesé

ngásáóguné simi Pétero. Gére zí simikozo méngì wo, zía ólúóguné sága ndìsì ìní ìní kíngaya.

27

Yúda ingionzó roné

(Lúru kpá Máriko 15:1, Lúka 23:1,2, Yiwáni 18:28-32)

¹ Nda go kí sị ndóndó, zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kí ngítì géyì m̀ngburoko 'yì 'bi Yúda e ólúóguyé kí ledre bi kídì idíní úfu Yésu ní. ² Zíyè ódó Yésu do 'dí'bi wo ndéré ḱe kó'dù Piláto bi ní ne gávana ní.

³ Simi bi Yúda Keriyóta bi i'bí ngbángá Yésu owo kídì 'decínì ngbanga Yésu go 'bi umbu ní, zí simikozo méngì wo zía 'dí'bi késì bi kóo i'biní zía cì kéré a doa sokó (30) ní i'bilúgu a zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní kí ngítì géyì m̀ngburoko 'yì e. ⁴ Zía úku ledre zíyè kídì, "Málúyú ledre go zíma i'bí ngbángá 'yì bi ngára luyú ledre wá ní."

Zí 'yì ga gére née úkulúgu ledre zí Yúda kídì, "Née ndáá lolu ledre ezé wá, née ledre eyì."

⁵ Gí ore zí Yúda ónzóoto késì née cìkì simi 'Dìcì 'bi Lomo ore do ndá'bané ndéré ingionzó roné.

⁶ Zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní, 'dí'bi késì née gi bi, zía úku ledre kídì, "Kací lorù utúasání bándáoto késì ba 'Dìcì 'bi Lomo ona wá gi zía née késì sáma." ⁷ Née ní zíyè 'dí'bi késì née ndéréye úgú bi ḱe gi zí 'yì ó'bó phéré gi ro ndìsì óto umbu 'yì lóngó e simi a. ⁸ Née sị ledre bi ndìsini ndólo bi née gi zía zaá gi karaba kídì Yáká Sáma ní. ⁹ Zí ledre bi kóo nébì Yeremáya uku ní idíne ma'dú, "Zíyè 'dí'bi komo késì bi kóo cì kéré a doa sokó (30), née késì bi 'yì 'bi Isiréle e ngunguní ledre a i'bí a gi roa ní, ¹⁰ zíyè 'dí'bi késì née ndéréye úgú bi ḱe gi zí 'yì ó'bó phéré káa zí bi Ngére Lomo uku zíma ní."

Yésu do ngbanga kó'dù Piláto

(Lúru kpá Máriko 15:2-5, Lúka 23:3-5, Yiwáni 18:33-38)

¹¹ Simi bi oguní kí Yésu kó'dù Gávana Piláto ní, zía ndú'yú Yésu kídì, "Áyì mongú ngére 'bi Yúda e?"

Yésu ya zía ní, "È, ni kpá tí káa zí bi úku née."

¹² Simi bi manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kí m̀ngburoko 'yì 'bi Yúda e ukuotoní ledre roa ní, ìtì ené wá. ¹³ Zí Piláto kpá ndú'yú Yésu kídì, "Úwú eyì ledre bi niyí ndìsì trótro a royì née wá?" ¹⁴ Tí lá Yésu ìtì wá, uku gbawá bikéré ledre kacì ledre bi ukuotoní roa ní. Zí tara Piláto ìdrìne gi zí ledre née m̀idrì kíngaya.

¹⁵ Kadra Ayímbi Umbuokpó e mbá, gávana ndìsì lengbe ótoómo kémbì 'yì gi simi s̀gìni wo bi tú'dù 'yì e gelení go mbá wo ní. ¹⁶ Simi s̀ndì kadra m̀aa née ní, ngítì o'do ni kóo bo simi s̀gìni ore 'yì méngì bisinyí ledre kí ìrìne Barába. ¹⁷ Née ní simi bi Piláto ndú'yú tú'dù 'yì ga bi kotruní royé ní kídì, "'Yì bi ìlisé zíma ótoómo wo zise gi simi s̀gìni ní náambi, Barába togú mbú Yésu bi ndìsini ndólo wo yaá Kírésìto ní?" ¹⁸ Gí zía Piláto owo bú kídì Yúda e otoní bisinyí m̀mbé'deyé ro Yésu gbékpìne zíyè óguyé ḱe kó'dùne ní.

19 Simi bi Piláto ni mindiṣiné do kɛ́tɛ́ ngére ené ní, zí me'bea kákasa zía kídí, “Ndá óto sɛ́lɛ́yí ro o'do bi luyú ené ledre wá nées wá, gɛ́ zía bisinyí 'duru ogu ándá roné go domá gɛ́ ro ledre ené.”

20 Tí lá zí manda ga bi 'bi 'yí 'dáná éyí e kí mingburoko 'yí 'bi Yúda e 'dí'bi do tɛ́'dú 'yí ga gére nées kí ledre kídí idíní úku ledre gɛ́ ro do ótoómo Barába, do úfu Yésu 'dá'ba.

21 Zí gávana kpá ndúndu'yú kídí, “Yí ga bi gbre ba, 'yí bi ilisé zíma ótoómo wo zise ní náambi?”

Zí 'yí e ñnyiyé mbá úkulúgu ledre zía kídí, “Barába.”

22 Zí Piláto ndúndu'yú kídí, “Sara máídí nda méngí kí Yésu bi ndiṣiní kpá ndólo wo Kírésito ní go 'di?”

Zíye ñnyiyé mbá úkulúgu ledre kídí, “Ídí phéphéonzo wo do mingbúngu kágá.”

23 Zí Piláto ndú'yú yée kídí, “Gí ro 'di? Ledre bi luyú wo ní 'di?”

Tí lá zí tɛ́'dú 'yí ga gére gbúrógbó tátá royé nda 'dá'dá kídí, “Ídí phéphéonzo wo do mingbúngu kágá.”

24 Simi bi Piláto lurú 'yí e ayíní yí eyé go zíngi eyé, mbí éyí bi zíne méngí a ní ndaá ní, zía 'dí'bi iní lúgu sɛ́lɛ́ne kíe do komoyé ore. Zía úku ledre kídí, “Misi'di umbu o'do nées ndaá do sɛ́lɛ́ma wá. Nées yí ené ledre esé.”

25 Zí 'yí e ñnyiyé mbá úkulúgu ledre kídí, “Sáma a idí ndá'ba dozé kí owú 'bi ezé e.”

26 Gí ore zía 'dí'biógu Barába gɛ́ simi sígɛ́nɛ́. Zía 'dí'biógu Yésu ócó wo, do ótoómo wo zíye ndéréye kíe phéphé wo do mingbúngu kágá.

Asikiri e foloní Yésu

(Lúrú kpá Májiko 15:16-21, Yiwáni 19:2,3)

27 Zí asikiri ga bi 'bi gávana ní 'dí'bi Yésu ndéré kíe simi mongú bi eyé 'bi asikiri e zíye yóko royé mbá cigí a íri. 28 Zíye í'diógu bongó 'bi Yésu gɛ́ roa 'dá'ba do éšɛ́ mongú ngbángbá bongó eyé 'bi asikiri e roa, 29 do kúrókú kɛ́nɛ́ káa do komú éšɛ́ a ro doa. Zíye í'bí ngbángbá do sɛ́lɛ́ káa zí 'bi ngére ní. Do ndiṣiyé útúye do ngúrú sɛ́ndiyé fólo wo kídí, “Ba, mongú ngére 'bi Yúda e.” 30 Zíye ndiṣiyé údrú súrú roa, do 'dí'bi ngbángbá bi gɛ́ do sɛ́lɛ́ nées ndiṣiyé ócó wo kíe ro doa. 31 Simi bi folo asání wo go ní, zíye í'diógu mongú ngbángbá bongó bi gáa roa ní, zíye éšɛ́lúgu bongó máa 'bi ené ní roa. Zíye 'dí'bi wo ndéréye kíe phéphé wo do mingbúngu kágá.

Yésu do mingbúngu kágá

(Lúrú kpá Májiko 15:22-32, Lúka 23:27-43, Yiwáni 19:17-27)

32 Simi mindéréye, zíye ndíkíye kí ngíti o'do do misi'di kí ñrɛ́né Simúna ndiṣi ógu gɛ́ simi gara bi kí ñrɛ́né Kuréne ní. Zíye gága o'do nées ñmbí mingbúngu kágá 'bi Yésu. 33 Zíye ndéréóguyé do landa bi ndiṣiní ndólo a Gologóta bi ini ledre gɛ́ simi a kídí, “Cóngó do'yí ní.” 34 Simi bi nderéoguní do landa nées íri ní, zíye í'bí le'yí kóró bi lefení kágá simi a ní zí Yésu idí éwé a gɛ́ zí okó éyí miówo. Tí lá simi bi ewézu ní, zía ási ené kí éwé a. 35 Simi bi phephení wo go do mingbúngu kágá ní, zíye ónzó gbégbé* ífi báyi bongó ené e kíe dongaráye. 36 Zí asikiri ga gére nées ndéré ndiṣiyé

* 27:35 27:35 Ónzó gbégbé: Ba misi'di bi kóo Yúda e ndiṣiní gélé 'yí kíe gɛ́ moko 'bi Lomo ní.

bi ndiṣi lúrukása wo. ³⁷ Zíye ékéóto ledre bi ufuní wo gi roa ní gá doa 'dága kídí, BA YÉṢU, MONGU NGÉRE 'BI YUDA E. ³⁸ Phephéní kóo kpá 'yi ugu e gbre kéne simi sɛndí kadra máa née. Kémbí a do sɛlì Yésu 'bi anú, ngíti a do ngelì. ³⁹ Zí 'yi ga bi ndiṣiní ndéré kací misi'di gi ore ní ndiṣiyé úku sínýi ledre zí Yésu, kpá kí ndiṣi lágá doyé, ⁴⁰ kí ndiṣi úku ledre zía kídí, "Úku yaá née ni ógu ndúru 'Díçí 'bi Lomo zíne úbùlúgu a simi sɛlì ota, togú áyí tí Owú 'bi Lomo ma'dúú yá, ídí mu yómo royí, zíyí ndítíoguyí gi do mɛngbúngu kágá girí bi yáa."

⁴¹ Zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e ní kí 'yi 'dódo lorú e nda kí mɛngburoko Yúda e ndiṣiyé fólo wo kpá kenée. ⁴² Zíye ndiṣiyé úku ledre kídí, "Ní 'yi yómo 'yi e, tí lá utúasá yómo roné wá gi zí 'dí? Ní kpá mongú ngére 'bi Isiréle e. Idí mu ndítíogú gi do mɛngbúngu kágá girí, zíze ngúngu ledrea. ⁴³ Ndiṣi úku ledre kídí, 'Mááyí Owú 'bi Lomo.' Née ni 'yi bi ngunṅu ledre 'bi Lomo go ní. Lomo idí mu yómo wo cakaba togú Lomo ili wo bú ní." ⁴⁴ Kpá kenée, gba 'yi ugu ga bi phephéní yée kéye ní, zíye kpá ndiṣiyé úrú kese doa.

Ledre gi ro umbu Yésu

(Lúru kpá Máriko 15:33-41, Lúka 23:44-49, Yiwáni 19:28-30)

⁴⁵ Nda gi ore née ní, ni ndéréogú kí yana kadra ní, zí mɛtɛlɛlɛrú útúne simi gara ore mbúú bi onṅó wá zaá gi simi sɛndí kadra ota kí tagá. ⁴⁶ Simi sɛndí kadra ota (3) kí tagá née ní, zí Yésu gbúrógbóne 'dága kídí, "Ilóyi, Ilóyi, Lɛma sabákatani?" Ledre gi simi a kídí, "Lomo amá, Lomo amá, ótoómo máa gi zí 'dí?"

⁴⁷ Simi bi ngíti géyí 'yi ga bi niyí mítóroyé ore uwúní ledre ba ní, zíye úku ledre kídí, "Ní go ndólo Ilíya."

⁴⁸ Zí ngíti 'yi gi dongará 'yi ga bi gáa ore ní geré ngásáne 'dí'bi katúu. Zía ónzó a bu simi mindogó le 'yi kóró do ésióto a do kágá ndéré kée óto a tara Yésu gi ro zía mbùlú a. ⁴⁹ Zí ngíti géyí 'yi e úku ledre kídí, "Idízé ótoómo wo ngúcuné. Zíze aka lúru a togú Ilíya ni ógu yómo wo yá."

⁵⁰ Gi do kací bi Yésu gbúrógbó andá kpá roné kí kúrúne 'dága ní, zía ótoómo 'dówúne.

⁵¹ Simi sɛndí kadra bi kóo née, zí mongú mbílí bongó bi ingí 'decíní simi 'Díçí 'bi Lomo kée ní, lófo ífi siminé gberé gbre kú gi 'dága gi bi. Zí do sogo kángá kíziṅé landa e kí ífi báyi simiyé. ⁵² Zí bi ga bi zí 'yi ga bi kóo uyuní go 'desí ní ndókoyé. Zí 'yi ga bi ngunṅuní ledre 'bi Lomo go ní úrúye gi simi umbu do ídiye tridri. ⁵³ Zíye ólúoguyé gi simi bi. Nda gi do kací a bi Yésu urú gi simi umbu ní, zí 'yi ga gére née ndá'balúgu royé simi Yerusaléma zí tú'dú 'yi e lúru yée cú kí komoyé tridri.

⁵⁴ Simi bi mongú 'yi 'bi asikíri e kí asikíri ené ga bi ndiṣiní óndó Yésu simi bi bi otoní wo simi a lurúní kí'di kángá kí ledre ga bi mɛnginí royé mbá ní, zí ngirí útúne simiyé kángaya, zíye úku ledre kídí, "Ma'dúú, ni yí ené tí Owú 'bi Lomo."

⁵⁵ Tú'dú kará ga bi oguní kí Yésu gi simi kángá bi Galiláya ndiṣiyé sáká wo kí éyí bi ili ní, niyí kóo mítóroyé ndiṣi lúru kasa bi gi gbála. ⁵⁶ Dongará kará ga gére née kóo Mariya bi gi simi gara bi kí iríné Magidála ní, Mariya bi mbágá Yakóbo e kí Yoséfa, nda kí mbágá Yakóbo e kí Yiwáni.

*Otoní bi zí Yésu**(Lúru kpá Máríko 15:42-47, Lúka 23:50-56, Yiwáni 19:38-42)*

⁵⁷ Ni ndéréógu kí tagá ní, zí ngíti o'do kí ìriné Yoséfa ni 'yì bí kí tǔ'dù éyì zíne ní óguné gí simi gara bi ndìşşíní ndólo a Aramatáyo ní. Ni ngúru 'yì lódù kací Yésu. ⁵⁸ Zía ndéréne ndú'yú Piláto idí ngúngu a zíne 'dí'bi umbu Yésu ndéré óto a. Zí Piláto úku ledre do í'bi umbu Yésu zía. ⁵⁹ Zí Yoséfa 'dí'bi umbu Yésu yeme a simi bilámá bikenyí mbílí bongó, ⁶⁰ ndéré káe óto a simi mikánda bi ené bi iciomo gí roné simi landa ní. Zía gbúrúgbuóto mongú misisilekpe tutú ngbùturú tara bi ma'dáa do ndéréókpóne. ⁶¹ Mariya bi gí simi Magidála nda kí ezené Mariya niyí kóo mindìşşiyé ìri re kenée ndìşşì lúru kása bi máa née.

Asikíri e ondoní bi bi zí Yésu ní

⁶² Kílondó a née kóo Şilí 'bi 'Dówúro, zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní kí Faruşáyo e ìnyiyé ndéréye zí Piláto. ⁶³ Zíye úku ledre zía kídí, "Mongú 'yì, ledre bi 'yì řanga ba uku simi bi kóo ni aka trıdri ní ngásáógu go simizé. Uku kóo ledre kídí, 'Née ni úyu, gí do kací şilí ota zíne úrúne.' ⁶⁴ Idí kása asikíri e zíye ndéré ndìşşiyé şì bi ìri óndó bi kí şilí ota (3) káa bi 'yì lódù kacíga niyí ógu úgu umbua zíye úku a zí 'yì e kídí urú go gí simi umbu. Řanga máa wo née ni nda ánga zía sinyíne rómo gí do yée ga bi kóo 'dá'dá ní za mbá."

⁶⁵ Zí Piláto úku ledre zíye kídí, "'Dí'bisé asikíri e mu zíse ndérése óto yée ndìşşì óndó bi née zaá bilámáne káa zí bi ásé ówo kací a ní." ⁶⁶ Née ní zí ya'dá ga gére née ndéréye şì bi. Zíye kúrúru 'dùtu tara bi née kurí, do 'dí'bióto asikíri e ìri ndìşşì óndó a.

28*Yésu urú gí simi umbu**(Lúru kpá Máríko 16:1-8, Lúka 24:1-12, Yiwáni 20:1-10)*

¹ Akpa kí şì ndóndó simi şilí gí do kací Şilí 'bi 'Dówúro, zí Mariya Magidála kí ezené Mariya ìnyiyé ndéréye şì bi.

² 'Diya káa ní, zí mongú kǐ'di kánga méngi roné, zí maláyika 'bi Ngére Lomo óguné gí komo ere gbúrúgbuóyó tutú bi otoní ngbùturú tara mbotu bi bi zí Yésu ní 'dá'ba, do ndìşşíné gá do tutú née. ³ Zí simi komo maláyika née ndìşşì řirine ganya ganya káa zí mi'bilé'be iní ní, zí bongó bi roa ní ídine bikenyíne kphiléle. ⁴ Zí asikíri ga bi otoní yée ndìşşì 'há'ba bi née ní ní, zí royé úyuné za mbá miúyu gí zí ngiri, zíye ídíye káa zí éyì bi uyuní go miúyu ní.

⁵ Zí maláyika née úku ledre zí kará ga gére née kídí, "Ndásé esé éré ngiri wá. Máowo bú kídí ndìşşísé gámásó'do umbu Yésu bi phephéonzóní wo do mingbúngbu kágá ní. ⁶ Ndaá 'bi ené lolu ona wá, urú yì ené go káa zí bi kóo uku zise ní. Ógusé mu lúru bi kací a kí'dí bi kóo otoní wo ní. ⁷ Nderésé mu 'di'diya úku a zí 'yì lódù kacíga kídí, 'Urú yì ené gí simi umbu go, ndéréókpó go zise 'dá'dá ìri simi kánga bi Galiláya ní. Ásé ndéré ndíki wo ìri.' Née ledre bi mááyí úku a zise ní."

⁸ Gí ore zí kará ga gére née gbúgbuóguyé gí simi bi giri abú kí ngiri royé yá, mimbé'deyé ni mi'dúcuné kí mongú rokinyi. Zíye ngásáye úku ledre née zí 'yì lódù kacíga. ⁹ 'Diya káa ní zí Yésu ndíkíye kí kará ga gére née.

Zía úku ledre zíye kídí, “Mandá zise.” Zí kará ga gére née óguyé gbóo cigí a do útúye sị sịndíja óto úndrua.

¹⁰ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Ndásé éré ngiri wá. Nderésé mu úku a zí 'yi lódú kacíma e, zíye ndéréye simi Galiláya, niyi ógundíki máa íri.”

Asikíri ukuní ma'díi ledre gi ro miúru Yésu

¹¹ Simi bi kará ga gére née niyi do misi'di mindéréye ní, zí asikíri ga bi otoní yée ndísi óndó bi bi zí Yésu ní ñnyíyé ndéréye simi gara úku ledre ga bi mengini royé íri ní mbá zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyi e ní. ¹² Simi bi manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyi e yóko royé kí ngiti géyi mingburoko 'yi eyé e yéme ledre bi yée niyi méngi a ní, zíye úgu komo asikíri ga gére née kí tú'dú kési, ¹³ zíye úku ledre zíye kídí, “Ídísé úku a zí 'yi e kídí, “Yi lódú kacíga oguní kí nduluna zíye úgu umbua simi bi ásé 'dú'du ní.” ¹⁴ Togú gávana ni úwú ledre née yá, azé ódro zía utúasá méngi sée bisinyíne wá.”

¹⁵ Gi ore zí asikíri e 'di'bi kési née, zíye méngi a tí káa zí bi ukuní zíye ní. Zí phanda ledre née ángané tí kadra née dongará Yúda e ore mbá.

Yésu 'dodo roné zí 'yi lódú kacíne e

(Lúru kpá Máriko 16:14-18, Lúka 24:36-49, Yiwáni 20:19-23, Moko 'bi 'yimikása e 1:6-8)

¹⁶ Nda gi ore zí 'yi lódú kací Yésu ga bi sokó doa kje'do ní ñnyíyé ndéréye simi Galiláya do landa bi Yésu uku ledre a zíye ní. ¹⁷ Simi bi ogundikini wo íri, zíye óto úndrua, tí lá ledre née utúasá ené kací komo ngiti géyi 'yi lódú kacíga wá. ¹⁸ Zí Yésu nda go óguné za gbóo cigíye zía úku ledre zíye kídí, “Babá i'bi úndru ledre ga bi komo ere kí yée ga bi do sogo kángá ona ní go mbá zima. ¹⁹ Bi kenée ní, ídísé mu ndéré zí kífú 'yi e za mbá, zise óyóló'bó yée káa do 'yi lódú kacíma e, zise bábátizi yée kí iri 'Bu, kí iri Owú, nda kí 'Dówú Lomo. ²⁰ Ídísé 'dodo ledre zíye idíni óto úndru ledre ga bi máuku yée zise ní mbá. Ma'díi mááyí idí kése kací kadra mbá zaá gi simi bi mááyí ndá'baogu do sogo kángá ona ní.”

Bilámá ledre bi Máriko eké ní Ledre gi ro bukụ bi Máriko ní

Máriko eké Bukụ ba ne. Ndişiní kpá ndólo wo Yiwáni Máriko. Nì aka kóo lá owúphirangá simi bi kóo Yésu nì simi Yerusaléma ní, zía kóo ídine 'yi lódú kací Yésu. Nda gi 'dá'ba zíye ndişiye gámáye kí Páwulo bi 'yimikása 'bi Yésu ní, gi do kací a née, zía kpá ndişiné sáká Pétero bi nì kpá 'yimikása 'bi Yésu ní. Simi ledre bi eké gi ro Yésu ní, zía úkuógu ngíti géyi ini ledre ga bi simi tara 'bi Yúda e ní, zía kpá úkuógu ini ledre gi do bi ondu 'bi Yúda e. Ore, nì go miówoné kídí Máriko eké ledre ba 'dódoyéme ledre 'bi Yésu kícé zí 'yi ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní, bi ngununí ledre Yésu go ní.

Máriko uku kpá ledre gi ro ledre ga bi Yésu mengi yée ní rómo do ledre ga bi uku yée ní. Owozé go kídí Yésu mengi kóo tú'dú ledre ga bi kí mingburoko roko'buyé ní go, zía 'dí'bióyó ndiyá gi ro tú'dú 'yi e, zía lágaoyó dokéké e gi simi tú'dú 'yi e, zía kpá ndişiné ótoómo lúyú ledre 'bi 'yi e zíye. Miméngi ledre née 'dódo go kídí Yésu nì kí roko'bu ledre e zíne gi zí Lomo. Ogu zía úyuné do bi kací 'yima'dí e gi ro 'dí'bióyó umbu bi kóo niyi úyu a ye gi zí lúyú ledre eyé e ní 'dá'ba.

Máriko uku ledre gi ro mindişi Yésu do sogo kangá, kí ledre gi ro ledre moko ené, tonó kí ledre babatiza bi kóo Yiwáni i'bí zía ní. Lìkpì ledre ga bi menginí royé zí Yésu 'dá'dá phephení aka kóo wo wá ní, zía kpá lìkpì ledre gi ro miúrú Yésu gi simi umbu kpá kí ledre gi ro mindá'ba a bi komo ere ní.

Yiwáni babatiza uku ledre miógu Kírésito (Lúru kpá Matáyo 3:1-12, Lúka 3:1-18, Yiwáni 1:19-28)

¹ Ba dosì bilámá ledre gi ro Kírésito Yésu* Owú 'bi Lomo.

² Nì káa zí bi kóo nébì Isáya eké kídí,

“Mááyí kása 'yi kása amá ziyì 'dá'dá,
gi ro zía yémeómo misi'di ziyì nziyiné.”

³ “'Yì nì karanée ndişi ótrú ledre zí 'yi e simi súwú kídí,
yémeómosé misi'di mu nziyiné zí Ngére,
ídísé 'dózo yéme misi'di zía.”

⁴ Zí Yiwáni ógu ndişiné simi súwú ndişi úku ledre 'bi Lomo zí 'yi e kídí, “Ídísé ngunu ledre 'bi Lomo zise óyóló'bó mimbé'desé do babatizí sée gi ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre esé e.” ⁵ Zí tú'dú 'yi e gi do bi e mingungúcuá, ngíti géyi gi simi kangá bi Yúdáyá ní kí tú'dú ngíti géyi gi simi Yerusaléma ndéréye zí Yiwáni. Zíye úkuógu lúyú ledre eyé e, zía babatizí yée simi ngburu bi Yeredéne ní. ⁶ Yiwáni esì kóo roné bongó bi u'yúní gi simi bí bangá bi gémele ní, zía ódó roné ká'dá bi yemení gi simi saná ní, éyi miánu ené nì kóo mbíra kí tezi. ⁷ Zía kóo kpá úku ledre

* **1:1** 1:1 Kírésito: Ini ledre gi simia kídí, 'yi bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní. Yésu: Ini ledre gi simi a kídí, Lomo yomo 'yi e. **1:2** 1:2 Maláki 3:1 **1:3** 1:3 Isáya 40:3

kídí, “Yì bí ni ògú gí do kacíma ní, roko'buà romo do 'bi amá go kíngaya. Máuútasá gbawá ídíma káa do 'yì líkpí ká'dá wará ené gí ro í'diógú a gí sindjá. ⁸ Máí'bí babatíza zise lá kí iní, ni í'bí 'bi ené zise babatíza bí kí 'Dówú Lomo ní.”

Yiwáni í'bí babatíza zí Yésu

(Lúrú kpá Matáyo 3:13-17, Lúka 3:21-22)

⁹ Simi sɛndí kadra máa bí kóo nées ní, zí Yésu óguné gí simi gara bí Nazeréta simi kángá bí Galiláya ní, zí Yiwáni bábátízí wo simi ngburu bí Yeredéne ní. ¹⁰ Simi bí Yésu ní nda go ólúógú gí simi iní ní, zía lúrú ere líkpí roné go, zí 'Dówú Lomo óguné doa pá pá pá káa zí kíříkó'do ní. ¹¹ Geré zí kúrú ówúne zía girí kídí, “Áyí Owú 'bi amá 'búyí ofú domá go. Mááyí kí rokinyi gí zíyí.”

Satána uzu Yésu

(Lúrú kpá Matáyo 4:1-11, Lúka 4:1-13)

¹² Gí ore geré, zí 'Dówú Lomo, 'dí'bi wo ndéré kíe gbála simi súwú, ¹³ zía ndíşíné íri kí şılı çí gbre, zí Satána† ndíşíné úzu wo. Bangá súwú e niyí kóo kpá kíye íri. Zí ngíti géyí maláyika e ndíşiyé sáká wo.

Yésu tonó moko 'bi Lomo simi Galiláya

(Lúrú kpá Matáyo 4:12-17, Lúka 4:14-15)

¹⁴ Gí do kací bí Eróde ónzó Yiwáni simi şigini ní, zí Yésu ñnyiné ndéréne simi Galiláya, zía úku bilámá ledre 'bi Lomo zí 'yì e íri kídí, ¹⁵ “Şındí kadra ní go gbóo gí ro zí Lomo ídine Ngére esé. Ídise mu ngúngu bilámá ledre 'bi Lomo zise ótoómo bisinyi ledre e mbá 'dá'ba.”

¹⁶ Kadra kǵé'do, zí Yésu ñnyiné ndéréne do gbúróngó mikavu Galiláya, zía lúrúndiki Simúna e kí lúnduné Andiríya, kí ónzó mbírá eyé simi iní gí zía niyí yí eyé 'yì 'dí'bi kénzé e.

¹⁷ Zía úku ledre zíye, kídí, “Ógúse mu lódú kacíma, zíma 'dódo ledre zise, gí ro zise ídise 'yì 'dí'biógú 'yì e, ndaá lolu 'yì 'dí'bi kénzé wá.” ¹⁸ Geré zíye ótoómo mbírá gí do şılıye zíye lódú Yésu.

¹⁹ Zía ndéréókpóne gí ore lá cúku'dée, zía lúrúndiki wotí Zebedíya, Yakóbo e kí lúnduné Yiwáni simi kuřungba, ndíşiní tóko komo mbírá eyé. ²⁰ Simi bí Yésu lurúndiki yée ní, zía ndólo yée. Zíye ótoómo 'búyí Zebedíya e, kí 'yì 'bi moko eyé e simi kuřungba ore, zíye útúye do kací Yésu, yóo zíye ndéréókpóye.

Yésu ogóoyó bicayi lomo e

(Lúrú kpá Lúka 4:31-37)

²¹ Zíye ndéréóguyé simi ngíti gara simi Galiláya bí kí ñriné Kapáranawúma ní. Nda simi ngíti Şılı 'bi 'Dówúro,‡ zíye ólúye 'Díçí Kótruro, zí Yésu ndíşíné 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yì e. ²² Zí tara 'yì ga bí uwúní 'dódo ledre ené ní ñdrine mbá mađrǵ, gí zía mi'dódo ledre ené ní kóo kí roko'buné, ndaá 'bi ené kóo káa zí 'bi 'yì 'dódo lorú 'bi Músa wá.

† **1:13** 1:13 Satána: Satána ni kóo maláyika. Zía sínýi do lafúne e, zíye nda ídíye ezeokó Lomo. Gí zí keyí nées ní, zí Lomo ogóoyó gí komo ere 'dá'ba. Ni nda cakaba go ngére 'bi bicayi lomo e. Mi'dódo 12:9. ‡ **1:21** 1:21 Şılı 'bi 'Dówúro: Ni mongú şılı 'bi Isiréle 'bi iní zí Lomo, mengini moko simi a wá. Zíye ndíşiyé sómúndiki ledre kídí Lomo otoogu ere kí do sogo kángá kpá kí ledre bí Lomo yomo yée gí simi moko 'bi owúklúli e gí şí şılı ngére 'bi Ízibiti ní. Ólo Ólúógú 20:8-11, Gbre lorú 5:12-16.

²³ Simi sɪndɪ kadra máa bi kóo née ní, ngíti o'do ni kóo kpá bo simi 'Dìcì Kótruro ore ni kí dokéké siminé. Zía tónóne íni ini, zía ñnyiné úku ledre zì Yésu kídí, ²⁴ "Yìi, 'yì 'bi Nazeréta ba, éyì bi ìlì gì zize ní 'dì? Ógụ kára go gì ro úfuónzó zée? Máówo yìi bú. Áyí Yésu, Mbigi Owù 'bi Lomo."

²⁵ Zì Yésu úku ledre zì dokéké née cù kí siminé kídí, "Ídì ndécì tí, òlùógù gì simi o'do née mu" ²⁶ Zì dokéké kángba o'do née bisinyíne, zía óto wo ndìsì lángbané zì zì zì. Zì dokéké gbúrógbóne 'dága simi o'do née íri, ábuwá née go miólúógù a.

²⁷ Zì ledre née lùtùne komo 'yì e za mbá, zíye tónóye úku ledre dongaráye kídí, "Bi káa 'bié ledre 'dì? 'Bié mikánda ledre? O'do ba i'bí lorù zì dokéké e zíye tí úwú kúrúá." ²⁸ Zì phanda ledre bi Yésu menjí née ángané simi Galiláya za mbá.

Yésu yomo tú'dù 'yì e

(Lúrú kpá Matáyo 8:14-17, Lúka 4:38-41)

²⁹ Simi bi olùogunì gì simi 'Dìcì Kótruro ní, zíye ndéréye kí Yakóbo e kí Yiwáni 'be 'bi Simúna e kí Andiriya. ³⁰ Niyí ndéréogù íri ní, towù Simúna kára 'yì ni mì'dú'duné bi, gì zía roa írì mǐrǐ. Zíye ñnyíyè úku ledrea zì Yésu. ³¹ Zì Yésu ndéré 'dí'bi sǐlǐa, lálásìkpì wo 'dága. Geré zì simi saná kára née zázáne, zía menjí éyì miánu zì Yésu kí 'yì ené e.

³² Nda go kí tagáS, zì tú'dù 'yì e ndìsì óguyé kí 'yì ndíyá eyé e kpá kí yée ga bi kí dokéké e simiyé ní zì Yésu. ³³ Zì 'yì ga bi 'bi gara née yóko royé tú'dù tara mbotù 'dìcì bi Yésu ni simi a ní, ³⁴ zía 'dí'bióyó rǐkǐ ndíyá eyé e gì royé mbá. Yée ga bi kí dokéké e simiyé ní, zía lágaóyó yée gì simiyé mbá, zía ùcùómo dokéké ga gère née ndaní ódro wá, gì zía owoní Yésu bú.

Yésu 'dódo ledre 'bi Lomo simi Galiláya

(Lúrú kpá Lúka 4:42-44)

³⁵ Zì Yésu áfáne akpa ngúcuné kí sǐ ndónódo simi bi bi ni aka mbumbumbu ní, ndéréne gì cigí 'be re gbála íni ini zì Lomo. ³⁶ Zì Simúna e kí lafúne e ndéréye gámásó'do wo. ³⁷ Simi bi nderé ndikiní wo ní, zíye úku ledre zía kídí, "Tú'dù 'yì e niyí ndìsì gámásó'do yìi."

³⁸ Zía úku ledre zíye kídí, "Nderézé aka simi ngíti géyì owù gara ga bi kpì ní, máílì kpá úku bilámá ledre 'bi Lomo zì 'yì ga bi íri ní. Gì zía, née moko bi máógù gì roa ní." ³⁹ Zíye gámáye simi tú'dù ngíti géyì owù gara ga bi simi Galiláya ore ní, kí úku ledre 'bi Lomo simi 'Dìcì Kótruro e, kpá kí lágaóyó dokéké e gì simi 'yì e 'dá'ba.

Yésu yomo ngíti 'yì kí bisinyí umbunonó

(Lúrú kpá Matáyo 8:1-4, Lúka 5:12-16)

⁴⁰ Zì ngíti 'yì kí bisinyí umbunonó roné óguné ngúnú roné zì Yésu, kídí, "Áko, togù utúasá go kacì komoyí, ídì yómo máa."

⁴¹ Zì lerì menjí Yésu, zía óto sǐlǐne ro o'do née, zía úku ledre kídí, "Máílì go kenée, royì eme mu." ⁴² Geré, zì bisinyí umbunonó née ùkùne gì roa, zì roa ndá'baóguné bilámáne.

§ 1:32 1:32 Lorù 'bi Músa: Lorù 'bi Músa uku kídí 'yì e ndaní menjí moko simi Sǐlǐ 'bi 'Dówùro wá. Née sǐ ledre bi kóo 'yì e ndìsǐnì gì zì kadra útùne kí, née ní Sǐlǐ 'bi 'Dówùro ùkù go zíye óguyé kí 'yì ndíyá eyé e zì Yésu yómo yée ní.

43 Zí Yésu kásalúgu wo kí lórụ o'buó'bu kídí, 44 “Ndá úku 'dódo ledre née zí 'yì e wá. Ídí ndéré zí 'yì 'dáná éyì, zíyì òngóonzó bangá 'í'bí mbófo éyì kíe zí Lomo káa zí bì Músa eké ní, niyì geré ówo a kídí umbunono* bì royì ní ùkú go.”†

45 O'do née tonó nda yì ené geré úku ledre née zí 'yì e. Gí zí kényì née, Yésu utúasá lolu ndéré simi ngíti géyì gara e wá. Ndịsiní nda kóo lá do bì bì ngárá 'yì e ndaní doa tǔ'dú wá ní. Abú kenée ndotó, tǔ'dú 'yì e niyì kpa fú ndịsì ógu zía kací gara e mingúngúcuá.

2

Yésu yeme sìnđì miğìğìrì

(Lúrú kpá Matáyo 9:1-8, Lúka 5:17-26)

1 Gí do kací owù sǐlǐ ca, zí Yésu ndá'balúgu roné simi gara bì Kapáranawúma, zí 'yì e úwú ledrea kídí nda'baogu go 'be. 2 Zí tǔ'dú 'yì e óguyé, 'dúcu 'dǐcǐ bì ní simi a ní ndá, kémbì bifúó ndaa lolu wá. Zía ndịsiné 'dódo ledre 'bì Lomo zíye. 3 Zí ngíti géyì ya'dá e eso (4) ìmbíógu ngíti miğìğìrì kí gbagbara zía. 4 Gí zía bì bì ndéréóguyé zí Yésu ìri ndaa gí zí 'yì wá ní, zíye ékíye íciphútrụ do 'dǐcǐ fúó, zíye ìmbíesì o'do née zí Yésu 'dǐcǐ ìri, kí ká'dá nyé kí gbagbara née.

5 Simi bì Yésu lurú kídí ya'dá ga gére née nngunguní ledre ené go ní, zía úku ledre zí miğìğìrì née kídí, “Owù 'bì amáa, máótoómo lúyú ledre eyì go.”

6 Ngíti géyì 'yì 'dódo lorụ e niyì kóo mindịsiyé kenée ndịsì sómú ledre kídí, 7 “O'do née uku née kenée ledre 'dì? Uku sinyi ledre go. Lomo ní dũn ne 'yì ótoómo lúyú ledre 'bì 'yì e.”

8 Geré zí Yésu ówo sómú ledre eyé, zía úku ledre zíye kídí, “Ndịsìsé sómú ledre kenée gí zí 'dì? 9 Ledre be 'dì nì 'diya zíma gáa úku a zí o'do née, ‘Máótoómo lúyú ledre eyì go, togú ìnyíógu mu, 'dì'bí sáka eyì zíyì ndá'bayì 'be'? 10 Máílì ídísé ówo a kídí, máa Owù 'bì 'Yìma'dí, mááyì kí roko'bu gí ro ótoómo lúyú ledre 'bì 'yìma'dí e kíe do sogo kángá ba.” Zía óyó komoné úku ledre zí miğìğìrì née kídí, 11 “Ìnyíógu mu, 'dì'bí sáka eyì mu zíyì ndá'bayì 'be.”

12 Zí o'do née ìnyíoguné tí do komoyé née, 'dì'bí sáka ené, yóo do ndá'bané 'be. Zí tara 'yì ga bì kóo ore ní ìdríye mbá miđrì, zíye ndịsiyé úku ledre kídí, “Mbófo éyì zí Lomo. Tí bì ndịsìzé ona ní, lurúzé aka ledre káa zí wo ba kú wá.”

Yésu ndolo Léví lódú née

(Lúrú kpá Matáyo 9:9-13, Lúka 5:27-32)

13 Zí Yésu kpá ndá'ba ándá roné do gbúrúngó mǐkavu Galíláya, zí tǔ'dú 'yì e óguyé zía, zía ndịsiné 'dódo ledre zíye. 14 Zía ndéréókpóné gí ore, zía lúrúndíki 'yì 'dó'dú usóru* gí zí 'yì e kí ìríné Léví Matáyo, owù 'bì Alafáyo,

* **1:44** 1:44 Umbunono: Lorụ bì Músa eké ní uku kídí 'yì bì kí umbunono roné ní ndaa drá wá ìlì kpá zía ndịsiné dongará Yúda e wá. Togú ndíyá née ùkú gí roa go yá, 'yì née ídì ndéré 'dódo roné zí 'yì 'dáná éyì. Néé ní 'yì 'dáná éyì ní úku a ne kídí ní go drá. Ólo Léví 14:1-32. † **1:44** 1:44 Lorụ ga bì gí ro ro'yì ídine drá ní ní simi Léví 14:2-31. * **2:14** 2:14 “Usóru” ní késì bì akúma ndịsì 'dó'dú a gí zí 'yì e gí ro méngì moko eyé 'bì akúma kíe ní.

mindĩšíné simi mákitabu. Yésu ya zía ní, “Ógu mu, lódú kacíma.” Geré zí Matáyo ñnyíoguné zíye ndéréye kí Yésu.

¹⁵ Kí tagá a néesé zí Lévi yéme éyí miánu zí Yésu kí 'yí lódú kacíne e. Zí tų'dú ngíti géyí 'yí 'dó'dú ʊsórú kpá óguyé íri kí ngíti géyí 'yí lúyú ledre e gí zía niyí nda kóo go mbá 'yí lódú kací Yésu. ¹⁶ Simi bí 'yí 'dodo lorú e ga bí Farúšáyo e[†] lurúndiki Yésu kí ánu éyí miánu kí 'yí ga gére néesé ní, zíye ñnyíyé ndú'yú 'yí lódú kacíga kídí, “Mongú 'yí néesé ndĩšíní ánu éyí kí 'yí 'dó'dú ʊsórú kpá kí lúyú ledre ga gére néesé gí ro 'dí?”

¹⁷ Simi bí Yésu uwú ledre néesé kenée ní, zía úku ledre zíye kídí, “Yí ga bí ndaní 'yí ndiyá e wá ní, nderéní eyé lengbe zí dokotóro e wá, dujú 'yí ndiyá e. Máogú amá gí ro bilámá 'yí e wá, yí ené gí ro 'yí lúyú ledre e.”

*'Yí e ndu'yúni Yésu gí ro órú tara'yí
(Lúrú kpá Matáyo 9:14-17, Lúka 5:33-39)*

¹⁸ Yí ga bí ndĩšíní lódú kací Yiwáni ní, kí Farúšáyo e ndĩšíní lengbe órú éyí. Zí ngíti géyí 'yí e ndú'yú Yésu kídí, “Mongú 'yí, 'yí lódú kací Yiwáni e kí Farúšáyo e niyí go órú éyí, sara 'yí eyí e orúní 'bí eyé éyí wá gí zí 'dí?”

¹⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Yí ga bí oguní 'díyíoto mikánda kára ní, niyí ndĩší 'bú lará a káa be 'dí bí mikánda adrúgu ní kíye ore ní? Utúasání ndĩší 'bú wá. ²⁰ Sındí kadra ní ógu, do 'dí'bióyó mikánda adrúgu néesé gí zíye, néesé go sındí kadra bí zíye órú éyí ní.

²¹ “Utúasá zí 'yí íçí'dútu unğú bí ro kurú bongó ní, kí tara mikánda bongó wá. Mikánda bongó néesé, ní lálalófo kurú a néesé fúó, zí unğú néesé nda áyané rómo wo bí 'dá'dá ní. ²² Utúasá kpá do lóto mikánda le'yí kóró simi kurú ndoko wá, gí zía mikánda le'yí néesé ní 'bú kí cóngó roné, zía lóko kurú ndoko néesé gburá, zí le'yí kí ndoko néesé sınıyíye gbengará. Bilámá a, idíní lóto mikánda le'yí simi mikánda ndoko ené kpí.”

*Yésu ní kí roko'bu do Sílí 'bí 'Dówúro
(Lúrú kpá Matáyo 12:1-8, Lúka 6:1-5)*

²³ Kadra kǐé'do simi ngíti Sílí 'bí 'Dówúro, zí Yésu ñnyíyé kí 'yí lódú kacíne e ndéréye kpurú gí simi ngíti yáká kére, zí 'yí lódú kacíga ga gére néesé tónóye lófo ngorú kére, kí ánu a. ²⁴ Zí Farúšáyo e úku ledre zía kídí, “Mongú 'yí, éyí bí 'yí eyí e ndĩšíní mengí moko simi Sílí 'bí 'Dówúro bí ngará ndaá sílí 'bí moko wá ní gí zía ní 'dí?”

²⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ólosé esé ledre bí kóo Dawídi mengí simi sındí kadra bí kóo 'bú mengí yée kí 'yí ené mimengí ní wá? ²⁶ Kóo simi sındí 'bí Abiyatára mongú 'yí 'dáná éyí[‡] ní, 'bú mengí kóo Dawídi kí 'yí ené e go kíngaya, zía olúne 'Díçí 'bí Lomo. Zía 'dí'bí ambata bí kóo 'yí 'dáná éyí e niyí ánu a lá dujú ye ní, zía ánu a, zía í'bí ngíti géyí zí 'yí ené e ánu a.”

[†] **2:16** 2:16 Farúšáyo: Néesé ngíti géyí Yúda ga bí ngará ndití'dofuní do lorú bí Músa eké ní wá ní. Ngunğuní kídí lomo ro 'yíma'dí e ní bo, maláyika e niyí bo, 'yí e ndĩšíní kpá úru gí simi umbu. Ólo Moko 'bí 'yímikása e 23:6-8. [‡] **2:26** 2:26 Mongú 'yí 'dáná éyí: Mongú 'yí 'dáná éyí romo do manda 'bí 'yí 'dáná éyí e zí Lomo. Ndiší lengbe olú dujú ne simi 'díçí bí Mongú Bí 'bí Lomo simi 'Díçí 'bí Lomo ní gí ro 'dáná éyí zí Lomo kí'dí kéří simi simibi kǐé'do. Ndiší 'dí'bí sáma bangá bí onğoonzóní gí ro 'dáná a zí Lomo ní olú kǐe 'díçí íri gí ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bí 'yíma'dí e.

²⁷ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Sílí 'bí 'Dówúro ní gí ro 'yíma'dí e, ndaá 'bí ené 'yíma'dí e gí ro Sílí 'bí 'Dówúro wá. ²⁸ Owú 'bí 'Yíma'dí, ní Ngére do Sílí 'bí 'Dówúro.”

3

¹ Simi ngíti Sílí 'bí 'Dówúro, zí Yésu ólúne simi 'Díçí Kótruro, ngíti o'do ní kóo ore, kí umbusíline. ² Zí ngíti géyí Farusáyo e ndísiyé lúru bí togu Yésu yéme sílì o'do nées go simi Sílí 'bí 'Dówúro yá, zíye í'bí ngbángá a zí mngburoko 'yí e. ³ Zí Yésu úku ledre zí o'do nées kídí, “Ínyíogú mu tóro 'dága do komo 'yí ga ba.”

⁴ Zí Yésu ndú'yú Farusáyo ga gére ní, “Ledre be 'di ní miútúásá do méngí a simi Sílí 'bí 'Dówúro. Méngí bilámá ledre káa zí sáká 'yí? Togú méngí bisinyí ledre káa zí úfu 'yí?” Ukuluguní ledre mbá wá.

⁵ Zía lúru yée, zí bí sínýíne roa, zía ídine kpá kí mongú sómú ledre, gí zía bí doyé oru mióru ní. Zía úku ledre zí o'do nées kídí, “Dózo sílìyí nées mu mbí.” Zía 'dózo a, zí sílìá ndá'baoguné bilámáne. ⁶ Zí Farusáyo ga gére nées ínyiyé, ndéréye kótru royé kí mngburoko 'yí ga bí 'bí Eróde e ní yéme misómú ledre gí ro úfu Yésu.

Tú'dú 'yí e lodúní kací Yésu

⁷ Zí Yésu ínyiyé kí 'yí lódú kacine e ndéréye do gbúróngó mikavu Galiláya. Zí tú'dú 'yí e gí simi kángá bí Galiláya ní lódú wo íri. ⁸ Simi bí 'yí e uwúní ledre ga bí ndíshí méngí yée ní, zí ngíti géyí ínyiyé gí simi Yerusaléma kí kángá ga bí Yúdáya kí Ídumáya, nda kí ngíti géyí írìgbére ga bí sága Yeredéne kí gara bí Táyire, kí Sidóna ní óguyé zía. ⁹ Gí zía bí, 'yí máa ga gére nées ofuní nda go ní, zía úku ledre zí 'yí lódú kacine e yémeómo ngíti owú kurungba nziyiné zíne ndíshíné simi a gí zí bí kí ídine royé ndá ke. ¹⁰ Zía síkpi tú'dú 'yí e gí do ndiyá eyé e. Zí ngíti géyí 'yí ndiyá e ndíshí kí ítrí royé gí ro óguyé gbóo ro Yésu, gí ro óto sílìye roa. ¹¹ Simi bí bicayi lomo e lurúndikiní wo ní, zíye ndíshí útúye bí kó'dú Yésu gbúrógbóye 'dága kídí, “Áyí Owú 'bí Lomo.” ¹² Zí Yésu lóru yée kídí, ndaní úku 'dódo ledrené zí 'yí e wá.

Yésu geléogu 'yimikása e sokó doa gbre (Lúru kpá Matáyo 10:1-4, Lúka 6:12-16)

¹³ Zí Yésu ékíne do landa, zía ndólo 'yí ga bí ili yée ní, ¹⁴ zía geléogu ya'dá e sokó doa gbre (12), káa do 'yimikása ené e* gí ro zíne kása yée kací bí e kí úku ledre 'bí Lomo zí 'yí e, ¹⁵ kpá gí ro zíye ídíye kí roko'bu do dokéké e gí ro ndíshí lágaóyo yée kíe. ¹⁶ Ba írì 'yí ga bí gelé yée sokó doa gbre ní. Simúna, wo bí Yésu í'bí ngíti írì zía, “Pétero” ní, ¹⁷ nda Yakóbo e kí lúnduné Yiwáni, owú 'bí Zebedíya e. Nées yée ga bí kóo Yésu ífí írìyè kídí, “Owú Rará e” ní, ¹⁸ Nda Andíríya, Phílipo, Batilímáyo, Matáyo, Tóma, Yakóbo wotí Alafáyo, Tadéyo, Simúna Zílotó†, ¹⁹ nda kí Yúda Keriyóta, bí í'bí ngbángá Yésu ní.

* **3:14** 3:14 'Yimikása: Nées 'yí ga bí Yésu í'bí roko'bu zíye, zía ndíshí kása yée ndéré kí méngí moko ené e káa zí úku bilámá ledre ené zí 'yí e, kí síkpi 'yí ndiyá e kpá kí ógóoyo bicayi lomo e gí simi 'yí e ní. † **3:18** 3:18 Zílotó: Iní ledre gí simia kídí, Wo bí 'bú kángá ené ofú doa go ní.

*'Yì 'dódo lorù e ya Yésù ní kí Belezabùbù siminè
(Lúru kpá Matáyo 12:22-32, Lúka 11:14-23, 12:10)*

²⁰ Zí Yésù ndá'bayé 'be, zí tǔ'dù 'yì e kpá yóko royé, bi ánu éyì ndaá lolu zía kí 'yì lódù kacíne e wá. ²¹ Simi bí 'yì ené e uwúní ledre a ní, zíye ìnyíyè ndéréye gi ro 'dí'bilúgu wo, gi zía, ukuní go ya, "Simi doa sinyi go misinyi."

Roko'bu Yésù romo do 'bi Satána

²² Ngiti géyì 'yì 'dódo lorù ga bi oguní gi simi Yerusaléma ní, ukuní 'bi éyè kídí, "Yésù ní kí Belezabùbù siminè. I'bí cóngó ro zía ne, zía ndìshínè lágaóyó dokéké e kíe."

²³ Zí Yésù ndólo yée, úku ledre zíye simi muruwayi kídí, "Satána ni kpá ndìshì lágaóyó Satána 'dá'ba? ²⁴ Togú 'yì 'bi ngére ndìshíní méngì okó dengbìye yá, kángá 'bi ngére née toroyeme roné wá. ²⁵ Kpá kenée togú sùmu e ifiní royé, ndìshì méngì okó akpa dengbìye yá, 'be 'bi éyè née toroyeme roné wá. ²⁶ Togú Satána ndìshì nda go méngì okó akpa kí 'yì ené e ní, niyí nda ndìshì méngì moko ené káa be 'dí? Roko'bu a ní ùkú. ²⁷ 'Yì utúasá olù 'dìcì 'bi mongú ngére, ngáka éyì ené e wá, 'búó togú odóutù ngére née kí, ni nda fú ngáka éyì ené e gi 'dìcì ndéré kíe.

²⁸ "Máúku zise ma'díi, Lomo ni ótoómo milúyú ledre 'bi 'yì e, kí ledre ga bi ndìshíní úku sinyi yée ní mbá. ²⁹ Togú 'yì uku sinyi ledre gi do bi 'Dówú Lomo yá, Lomo otoomo ledre zía kú wá, gi zía méngì née go bisinyi ledre bi ngará utúasá ùkú kú wá ní." ³⁰ Yésù uku ledre née kenée, gi zía bi 'yì 'dódo lorù ga gére née ukuní ledre kídí, "Ní kí bicayi lomo siminè ní."

Ledre gi ro mbága Yésù kí lúnduga

(Lúru kpá Matáyo 12:46-50, Lúka 8:19-21)

³¹ Zí mbága Yésù kí lúnduga ndéréóguyé do bi bi ní doa ní, zíye tóroyé cìkì sága, kákasa 'dìcì íri ndóloógú wo zíye. ³² Zí tǔ'dù 'yì ga bi gbaá cigí Yésù ní úku ledre zía kídí, "Mongú 'yì, mbágáyì kí lúnduyì e niyí ndólo yìi sága 'dáa."

³³ Zí Yésù ndú'yú yée kídí, "Mbágáma e kí lúndumá e 'be náambi e?"

³⁴ Zía lúru 'yì ga bi niyí mindìshiyé cigíne gbaá ba, zía úku ledre kídí, "Ga bi niyí ndìshì ba, mbágáma e kí lúndumá e. ³⁵ 'Yì ga bi ndìshíní méngì ledre ga bi Lomo ili yée ní, niyí ye lúndumá e lémímá e kí mbágáma e."

4

Muruwayi gi ro kífú

(Lúru kpá Matáyo 13:1-9, Lúka 8:4-8)

¹ Simi ngiti sìnđi kadra zí Yésù kpá ndéréne ndìshì 'dódo ledre zí 'yì e do gbúrúngó mikavu Galiláya. Zí tǔ'dù 'yì e yóko royé cigí a gbaá. Zía ékì ndìshínè simi kurúngba ndìshì 'dódo kása ledre zíye.

² 'Dódo tǔ'dù ledre e zíye simi muruwayi kídí, ³ "Úwúsé aka ledre ba, ngiti o'do nderé kóo óyú kífú ené. ⁴ Simi bí ndìshì óyú kífú ní, zí ngiti géyì útúe do misi'di, zí solú e óguyé lágá yée. ⁵ Ngiti géyì utúní 'bi éyè do gbúgbúrú k'dí bí kángá ndaá 'be'be'de ore wá ní. Zíye útuyé 'diya gi zía cìyíye olù ené simi kángá mbí wá. ⁶ Simi bi birará kadra suwu kíngaya ní, zíye á'dáye gi zía cìyíye ndaá simi kángá mbí wá, zíye gágáye rufú.

⁷ Ngiti géyì kífú utú 'bi ené do bi kí kìnì e doné ní. Simi bi útù ní, ngboró

yeme roné wá gí zía kìnì olùjìndì yì ené nda 'dùtù bi ngbóro gí zía mbá. ⁸ Ngítì a utù 'bì ené simì ngomù kángá, zía ánáne bilámáne kíngaya. Gí simì ngítì bì m̀ngì yáká owo kongu k̀é'do doa sokó, gí simì ngítì a 'bì ené kongu ota. Zía ówo gí simì ngítì a kongu ìnyì."

⁹ Zí Yésù úku ledre kídí, "'Yì bì mbílía uwú ledre bú ní, idí úwú ledre née."

¹⁰ Simì bì Yésù ní nda go ngúcuné ní, zí 'yìmikása ené e kí ngítì géyì 'yì lódù kacíga ndú'yú wo kídí, "Mongú 'yì, ledre 'bié gí simì muruwayi gána ní káa be 'dì?"

¹¹ Zía úku ledre zíye kídí, "Mááyì ba go 'dódo a zise. Togú zí ngítì géyì 'yì e yá, mááyì 'dódo a zíye simì muruwayi, ¹² gí ro

" 'niyí lúru éyì ga bì m̀ndìsì méngì yée ní, utúasá esé ówoyème a wá, zíye ndìsìyè úwú ledre ga bì mááyì ndìsì úku yée ní utúasá ené olù simì dosé wá

Idí oyólo'bóní misómù ledre eyé ba bo, káa bì Lomo otoomo mìlúyú ledre eyé go."

¹³ Zía kpá úku ledre zíye kídí, "Ówosé esé ini ledre gí simì muruwayi née fú lá wá? Ásé nda ówoyème ngítì géyì muruwayi ga bì mááyì úku yée ní káa be 'dì? ¹⁴ Kúrú Lomo ní káa zí kúfú bì ndìsìní óyú a yáká ní.

¹⁵ Ngítì géyì 'yì e niyí 'bì eyé káa zí kúfú bì utù do misi'di ní. Niyí úwú kúrú Lomo 'diya, lu'bú kpá wá, geré zí Satána óguné 'dí'bióyó a gí simiyé.

¹⁶ Ngítì géyì 'yì e niyí 'bì eyé káa zí landa ní. Niyí úwú kúrú Lomo zíye ídiye 'diya kí rokinyi. ¹⁷ Nda gí zía bì cíyì ledre ma'dáa ndaa simiyé wá ní, geré zíye ótoómo a gí zí 'do'dó bì ndiki yée go ní. ¹⁸ Ngítì géyì niyí 'bì

eyé káa zí kúfú bì utù dongará kìnì ní, ¹⁹ nda gí zí sómù ledre éyì ga bì 'bì sága, zíye ndìsìyè óto 'búye kíngaya ní, zí 'bú ledre 'bì Lomo nda ùkúne gí

doyé, utúasání eyé lolu áná bilámá miánáye wá. ²⁰ Ngítì géyì 'yì e niyí 'bì eyé káa zí ngomù kángá ní. Simì bì úwú kúrú Lomo ní, zíye ngúngu a, zí sómù ledre eyé óyóló'bó roné bilámáne, zíye 'dí'bi a, zíye ndìsìyè méngì

ledre ga bì Lomo ili ní, zí miméngì ledre eyé ídine bilámáne káa zí kúfú bì anáogù kongu k̀é'do doa sokó (30), kongu ota (60) nda kí yée ga bì

anáoguní kongu ìnyì (100) ní."

Muruwayi gí ro bimióngó (Lúru kpá Lúka 8:16-18)

²¹ Zí Yésù kpá úku ngítì ledre zíye kídí, "'Yì uǹduoto pho'dù bú 'dìcì kacíne, zía ló'bu'dùtù a s̀ì pheré, togú s̀ì rangba? Nì óto pho'dù née do nyára bì. ²² Gí ro zí éyì ga bì simì mìtulurù ní, ídiye mbá do nyára bì. Gba

ledre ga bì niyí miótoécìyè ní do ówo yée mbá. ²³ 'Yì bì mbílía úwú ledre bú ní, idí úwú ledre née."

²⁴ Zía kpá úku ledre kídí, "Ídísé óto ledre ga bì úwúsé yée née simì dosé. Misi'di bì ndìsìsè méngì 'yì e kíe ní, nì idí kpá ne misi'di bì do méngìsè e

kíe nda za kíngaya ní. ²⁵ 'Yì bì nì kí éyì e zíne ní, niyí í'bí yata a zía nda za kíngaya. 'Yì máa wo bì ngára éyì eyení zía wá ní, abú wo bì zía cùku'dée

nee niyí 'dí'bióyó a gí zía kpúrú 'dá'ba."

Ngítì muruwayi gí ro kúfú

²⁶ Zí Yésu úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre gi ro 'be 'bi Lomo káa zí 'yi bi oyú kúfú yáká ní. ²⁷ Kí kadra kí ndulú mbá togú ní 'dú'du togú ní mbú dilá yá, kúfú ga bi oyú yéé ní niyí útú zíye ngbóróye abú owo wá. ²⁸ Kángá ndìsì 'bi éyí miánu zíye lá dujú ne, zíye ngbóróye kíe, aka kókó sindíye, nda girí zíye ngbóróye, zíye gbórúye, nda geré go miánáye. ²⁹ Nda simi bi kére ni go nzíyiné gi ro óngó a ní, zía nda tónóne óngó a.”

Muruwayi gi ro kúfú musitáda

(Lúru kpá Matáyo 13:31,32, Lúka 13:18,19)

³⁰ Zí Yésu kpá úku ngíti muruwayi zíye kídí, “Mááyí ótoásá ledre gi ro 'be 'bi Lomo 'dáa ní kí 'di? Muruwayi bi ni útúásá kíe ní wo be 'di? ³¹ Ni káa zí kúfú musitáda ní. Gi zía ni kúfú bi ni nzéré kángaya ní. ³² Abú kúfú kágá nées ni nzéré kenée ndotó, togú 'diyíni go yáká útú go yá, zía ngbóro rómoné do ngíti géyí éyí ga bi yáká ore ní mbá. Ni rásá tú'dú, zí solú e ndìsì úbú 'be 'bi eyé komoa.”

³³ Yésu ndìsì kóo 'dódo ledre zí 'yi e simi muruwayi. Mengi kenée gi do bi zíye ówo'dí'bi ini ledre gi simiyé. ³⁴ Kací kadra e mbá, togú Yésu ni go ndìsì 'dódo ledre yá, zía ndìsìné 'dódo ngíti géyí ledre e simi muruwayi. Simi bi lurú go tí lá céré yéé kí 'yi lódú kacine e ní, zía ñnyiné úkuogu ledre gi simi muruwayi ga gére nées mbá zíye.

Yésu uçuomo mongú síli kí ílì

(Lúru kpá Matáyo 8:23-27, Lúka 8:22-25)

³⁵ Nda ní tagá a nées ní, zí Yésu úku ledre zí 'yi lódú kacine e kídí, “Doguzé aka bi mu sága gi 'dí kerí.” ³⁶ Zíye ñnyiyé ótoómo tú'dú 'yi ga bi yokoní royé nées ore, zí 'yi lódú kaciga ékílódú kací a simi owú kuřungba bi gáa ndìsì simi a ní, zí ngíti géyí 'yi e ékí 'bi eyé simi ngíti géyí kuřungba e yóó, zíye ndéréókpóye. ³⁷ Zí mongú síli óguné kpìkpìkpìkpì, zía ndìsìné ílìogu ini simi kuřungba bi Yésu ni simi a ní, gbuwa gbuwa gbuwa, ngítí kuřungba nda kí 'dúcu go cúku'dée.

³⁸ Yésu, ni mi'dú'duné, kí doné gá do éyí 'dága. Zí 'yi lódú kaciga ga ba ñnyiyé úru wo, kídí, “Áko, 'Yi 'dódo ledre, sómú eyí ledre umbu bi azé go úyu a, ba wá?”

³⁹ Zía ñnyióguné, úku ledre zí síli kpá kí kúrúmu ini kídí, “Ídí tóro tí.” Zí síli tóroné tí, zí mongú gbořu bi bi gáa ba ídine síí.

⁴⁰ Zí Yésu óyó komoné úku ledre zí 'yi lódú kacine ga gére nées kídí, “Áyi, érésé ngirí gi zí 'di? Ngúngusé aka esé ledremá fú lá wá?”

⁴¹ Zí ngirí ledre bi Yésu mengi nées ólúne royé gbála, zíye tónóye úku ledre dengbiye kídí, “Bi káa lára 'yi 'di, bi síli kí kúrúmu ini uwúní ledre ené gba ye ní?”

5

Yésu lagaoyó dokéké gi simi ngíti o'do

(Lúru kpá Matáyo 8:28-34, Lúka 8:26-39)

¹ Zí Yésu kí 'yi lódú kacine e go 'dógu bi ndéréóguyé simi gara bi Gerésa ní. ² Simi bi Yésu ni go ndítíogu gi simi kuřungba ní, zí ngíti o'do kí dokéké siminé ólúoguné gi dongará bi e zía. ³ O'do máa nées, ambá bi ndìsì ené nda yi ené kóo sí bi e íri. 'Yi bi ni útúásá ódó wo abú kpá gba cú kí ká'dá

késí ní ndaá. ⁴ Odó andání kóo sɔndɔ́ja kí sɔ́lɔ́ go miódó ándá kí ká'dá késí ndɔ́sɔ́ 'dɛ́cɛ́ yéé gɛ́ roné fú lá mi'dɛ́cɛ́, gɛ́ zía, cóngó roa ofu kóo go. 'Yì bí zía útúásáne gba gɛ́ ro 'dí'bingéřɔ́ wo ní ndaá kpá wá. ⁵ Kí'dí bí nì go dongará bí máa ga gére née íri, togú kí kadra togú kí ndùlù yá, zía ndɔ́sɔ́ gbúrógbóne 'dága kpá ndɔ́sɔ́ kí óngó roné kí tutù e.

⁶ Simì bí o'do née lúrúndíkí Yésù gɛ́ gbála ní, geré zía ngásáógúné zía íri, zía útúne gbri do ngúrú sɔ́ndɔ́ne bí kó'dù Yésù. ⁷ Zía gbúrógbóne 'dága kídí, "Yésù, yì Owù 'bí Lomo bí komo ere ní, éyì bí ìlì gɛ́ zíma ní 'dí? Ídí lólóbù zíma do komo Lomo kídí, ógù eyì ba gɛ́ ro méngɛ́ bisinyí ledre kíma wá."

⁸ O'do née uku ledre kenée gɛ́ zía bí Yésù úku ledre zí dokéké née kídí, "Ólúógù gɛ́ simì o'do née mu."

⁹ Zí Yésù ndú'yú wo kídí, "Iřiyí náambi?"

Zía úkulúgu ledre zí Yésù kídí, "Iřimá Owùtù'dù, gɛ́ zía bí, azé tù'dù ní." ¹⁰ Zía ndɔ́sɔ́né dódó roné ro Yésù kíngaya kídí, "Ndá lágaoyó zéé gɛ́ ore wá."

¹¹ Tù'dù mùkúrù e niyí kóo gbóo ore, ndɔ́sɔ́nì ánu éyì dogbořu landa.

¹² Zí dokéké ga gére née dódó royé zí Yésù kídí, "Kása zéé ndéré ndɔ́sɔ́ simì mùkúrù ga bí 'dáa ba." ¹³ Zí Yésù í'bí misì'dì zí dokéké e ólúóguyé gɛ́ simì o'do née, zíye ndéré ólúye simì mùkúrù e. Zí tù'dù mùkúrù ga gére née éyì 'bí álifù gbre, ñnyiyé rù ndúrù'búye gɛ́ do gbořu landa, ndéré útúye mbá simì mongú mikavu do úyuyé mbá.

¹⁴ Zí 'yì 'bá'bá mùkúrù ga gére née ñnyiyé ngásáye úku 'dódo ledre bí méngɛ́ roné née simì gara, kpá kí ngiti géyì bí ga bí gbóo gbóo ore ní mbá. Zí 'yì e óguyé mbá lúrú ledre bí méngɛ́ roné née. ¹⁵ Simì bí ogunì zí Yésù ní, zíye ndíki o'do bí Yésù lagaogu dokéké e gɛ́ simì a ba kí ndɔ́sɔ́ bilámáne kí bongó roné. Zí ngiřì méngɛ́ 'yì ga gére née kíngaya.

¹⁶ 'Yì ga bí lurúnì ledre bí méngɛ́ roné zí o'do née, kpá kí wo bí zí mùkúrù e ní, zíye ndɔ́sɔ́iyé úku a zí lafúye e. ¹⁷ Zí 'yì máa ga gére née ndɔ́sɔ́ dódó royé ro Yésù, idí mu ólúógù gɛ́ simì kángá eyé gɛ́ ore 'dá'ba.

¹⁸ Simì bí Yésù ékì go simì kurúngba ní, zí o'do bí dokéké e olúogunì gɛ́ simì a ní dódó roné ro Yésù yéé idínì ndéré kéne. ¹⁹ Yésù ñgunu ené zíye ndéréye kéne wá, tí lá zía úku ledre zía kídí, "Ndá'ba aka 'be zí 'yì eyì e, zíyì lɔ́kpì bilámá ledre bí Ngére Lomo méngɛ́ zíyì kí bilámá mimbé'dené ní zíye." ²⁰ Zí o'do née ñnyìné ndéréne kí úku 'dódo ledre bí Yésù méngɛ́ zía née zí 'yì e simì kángá bí Dikapolìsì kí tù'dù gara ga bí ore sokó ní mbá. Zí tara 'yì ga bí kóo ore ní ìdriřne mbá miđriř.

*Yésù romo do umbu kí ndíyá
(Lúrú kpá Matáyo 9:18-26, Lúka 8:40-56)*

²¹ Zí Yésù ékílúgu roné simì kurúngba zía 'dógu bí sága gɛ́ 'dí kéri, zí tù'dù 'yì e kpá ñnyiyé yóko royé gbaá cigí a do gbúrúngó mikavu Galiláya íri.

²² Zí ngúru mongú 'yì 'bí 'Dìcì Kótruro kí iřiné Yáyro óguné íri. Simì bí lurúndíkí Yésù ní, zía ógù ndɔ́sɔ́né ndoo sɔ́ sɔ́ndɔ́ Yésù, ²³ ñgúngú roné kíngaya kídí, "Áko, mongú 'yì, nyíma nì kí ndíyá zaá o'buó'bu ógù aka ndéré óto sɔ́lìyì roa, gɛ́ ro zí ndíyá máa née úkúne gɛ́ roa zía ídine tridriř."

²⁴ Zí Yésù ñnyiyé ndéréye kí o'do née.

Zí tǔ'dú 'yì e útúye ruḡ do kacíye, misi'di eye lolu kóo zíye wá, ndìşinì nda ndéré kí ìtrì royé miḡtrì.

²⁵ Ngíti kára nì kóo dongará 'yì ga gère née kírí née kí ndíyá ká'dá 'bì kará e roné, simibi doa kié go sokó doa gbre. ²⁶ Gamá zì tǔ'dú dokotóro e go má, zì kèsì ùkúne gì zía miùkú, tí lá ndíyá tatá nda yì ené roa 'dá'dá. ²⁷ Simi bì kára née uwú ledre Yésu ní, geré zía ndéréne gì 'dí sogo a gì dongará tǔ'dú 'yì ga gère née oto sǐlne ro bongó bì ro Yésu ní. ²⁸ Zía somú ledre kídí, "Togú máóto sǐlma lá ro bongó ené yá, ndíyá ba nì ùkú gì romá." ²⁹ Simi bì mengì kenée ní, geré zì ndíyá née ùkúne gì roa. Zía ówo a kídí simi sanáne eme go.

³⁰ Zì Yésu kpá ówo a kídí roko'bu bì siminé ní mengì moko go. Zía lúru bì 'dí sogoné, zía ndúndu'yú kídí, "Ambí oto sǐlne ro bongó amá ne?"

³¹ Zì 'yì lódú kacíga úku ledre zía kídí, "Mongú 'yì, 'Lúru aka lá tǔ'dú 'yì ga bì gbaá cigiyì ba, áyí ówo 'yì bì oto sǐlne royì ní káa be 'di?" "

³² Abú ndotó, Yésu nì kpá fú ndìşì lúru bì kere gì ro ówo 'yì bì oto sǐlne roné ní. ³³ Zì kára née owo ledre bì mengì roné zíne ní, zía óguné kí mbé'bé gì zì ngirì útúne sǐ sǐndì Yésu, do úku ledre e gì do biné zì Yésu. ³⁴ Zì Yésu úkulúgu ledre zía kídí, "Owú 'bì amáa, ndíyá ùkú go gì royì, gì zía bì ngúngu ledremá ní. Ndéré mu bilámáne 'dó'dó lolu wá."

³⁵ Simi bì Yésu nì aka ndìşì ódro ní, zì ngíti géyì 'yì e óguyé gì 'be 'bì Yáyro, zíye úku ledre zì Yáyro kídí, "Mongú 'yì, nyiyì ootomo 'dówú go. Ndá lolu 'dó'do mongú 'yì née wá."

³⁶ Ledre née ata ené kóo kací komo Yésu wá, zía ñnyiné úku ledre zì Yáyro kídí, "Lomo royì ndaa úyu wá, ídí lá ngúngu ledremá."

³⁷ Yésu ili ené zì tǔ'dú 'yì e lódú née wá, lá duḡ Pétero e kí Yakóbo e kí lúnduné Yiwáni e. ³⁸ Niyì ógu bì 'be 'bì Yáyro íri ní, tǔ'dú 'yì e niyì go ñni ini kí mbúmbúdu. ³⁹ Zì Yésu ñnyiné ólúne 'dìçì ini, zía úku ledre zì 'yì ga bì íri née kídí, "Ndásé ini ini wá, owú née uyu ené wá, 'du'du yì ené née lá m'ídu'du." ⁴⁰ Zì 'yì ga bì 'dìçì íri née útúye coo kúgu wo mikúgu.

Gì do kací bì uku ledre zíye ólúóguyé sága ní, zía 'dí'bi 'bùmiowú kí mbágáa nda kí 'yì lódú kacíga ga bì ñyí kéye ní do ólúókópoye simi ngíti simi 'dìçì bì otoní umbu owú née simi a ní. ⁴¹ Zì Yésu 'dí'bi sǐlì owú née do úku ledre zía kí tara Aráma kídí, "Talíta kúmu" kídí, "Nyíma, ñnyíogu mu 'dága" ⁴² Geré zì owúkára née úrúne, zía ñnyíoguné 'dága ndìşì gámáne. Zì tara 'bua kí mbágáa kí 'yì lódú kací Yésu ìdríne mbá miḡdrì. ⁴³ Zì Yésu úku ledre o'buòbu zì 'bua kí mbágáa kídí 'yì e ndanì aka ówo ledre bì mengì roné née wá. Zía kpá úku ledre zíye idinì f'bí éyì miánu zía ánu a.

6

'Yì e asinì gì ro Yésu simi Nazeréta

(Lúru kpá Matáyo 13:53-58, Lúka 4:16-30)

¹ Gì do kací ledre née ní, zì Yésu e ñnyiyé kí 'yì lódú kacíne e gì ore ndá'balúgu royé simi Nazeréta, owú gara bì Yésu ngboró simi a ní. ² Simi Ngíti Sǐlì 'bì 'Dówúro zì Yésu ndìşiné 'dódo ledre zì tǔ'dú 'yì e simi 'Dìçì Kótruro. Zì tara 'yì e ìdríne mbá miḡdrì kí úwú ledre ga bì ndìşì úku yée ní.

Zíye ndìşiyé úku ledre kídí, "O'do ba ndiki mongú ówo ledre bì 'dényé káa ba gì 'da? Ambí 'dodo ledre ga gère née zía ne? Sara aka lá roko'bu

bi ndiṣi méngi mingburoko ledre ga gére née kíe née, ndiki gi 'da?" ³ Zí ngíti géyi 'yi e úku ledre kídí, "Née ndaá 'yi yéme éyi e gi simi kágá ba wá? Bi ni owú 'bi Mariya bi lúnduga niyi Yakóbo, Yoséfa, Yúda kí Simúna e ní wá? Lémiga ndiṣini ndiṣi fú kíze ona" Ziye lúrúciyi wo do ásiye kí ngungu ledre ené. ⁴ Yésu ya zíye ní, "Yi lóngó e ndiṣini óto úndru nébi ye. Togú nda 'be ya, sùmuṣa otoni eyé úndrua wá."

⁵ Gi zía bi tú'dúye ngunguní ledre ené wá ní, mengi ené ledre ga bi kí roko'buyé ní ore wá, 'di'bioyó ndiyá lá gi ro ngíti géyi 'yi e. ⁶ Zía kóo ndiṣinè sómúló'bó ledre bi 'yi ga gére née ngunguní ledrené, gi zía wá ní.

*Yésu kasa 'yimikása e sokó doa gbre
(Lúru kpá Matáyo 10:5-15, Lúka 9:1-6)*

Zi Yésu ñnyiyé ndéréye simi owú gara ga bi gbóo gbóo ore ní, kí 'dódo ledre zí 'yi e.

⁷ Nda simi ngíti sili, zía ndóloyóko 'yimikása ené ga bi sokó doa gbre (12) ní, zía í'bi roko'bu zíye ídiye do dokéké e, zía kása yée gbre gbre.

⁸ Zía úku ledre zíye kídí, "Simi mindérése, idíse 'di'bi lá duú ngbángbá. Ndásé 'di'bi kombo e, ambata e, kí kési wá. ⁹ Wará bi sùndise ní asá go, ndásé 'di'biróngó bongó wá.

¹⁰ "Togú ógusé go simi ngíti gara, idíse ndiṣi simi 'be bi 'di'biní sée go simi a simi sùmu ní ásé nda fú ókpó gi ore. ¹¹ 'Be máa wo bi 'di'biní sée simi a simi sùmu wá, uwúni ledre esé kpá simi a wá ní yá, idíse 'di'bu 'buru gi ro sùndise çiki ore simi bi ásé go ndéréókpó ní gi ro zía 'dódo a kídí, asini go gi romá."

¹² Ziye ndéréókpóye, ndiṣi úku ledre zí 'yi e, idini óyóló'bó mimbé'deyé.

¹³ Ziye lágaoyó dokéké e gi simi tú'dú 'yi e, zíye sùsù'bu ro tú'dú 'yi ndiyá e, zí ndiyá eyé úkúne.

*Ledre umbu Yiwáni Babatiza
(Lúru kpá Matáyo 14:1-12, Lúka 9:7-9)*

¹⁴ Zí ngére Eróde* úwú phanda ledre Yésu. Zí ngíti géyi 'yi e ndiṣiyé úkuló'bó ledre kídí, "Yiwáni 'yi babátizí 'yi e bi kóo ufuni wo ba, urú go ne, ndiṣi méngi ledre ga bi kí roko'buyé gére née gi zí keyi née."

¹⁵ Ngíti géyi 'yi e ya, Yésu ni, "Nébi Iliya kóna ní." Ngíti géyi ya, "Ni nguru nébi gi dongará nébi ga bi kóo 'desi ní."

¹⁶ Simi bi Eróde uwú ledre ga bi 'yi e ndiṣini úku yée gi ro Yésu kenée ní, zía úku 'bi ené kídí, "Zi Yiwáni kóo máufu wo ní, úrúne née go tí ne ma'dii?"

¹⁷ Eróde 'di'bi kóo Erodiya me'be lúnduné Philiipo. Zí Yiwáni úku ledre kídí ndaá bilámáne zía méngi keyi kenée wá. Zía 'di'bi Yiwáni óto wo simi sùgini. ¹⁸ Yiwáni ya kídí, "Ndaá miútúásáne zíyi 'di'bioyó kára gi zí lúnduyi† nda zíyi wá."

¹⁹ Gi zí keyi née ní, kémbi 'bu Yiwáni ndaá kóo do Erodiya wá. Zía kóo óto ledre siminé kídí, née ni úfu Yiwáni 'búo. ²⁰ Eróde ndiṣi kóo éré kí úfu Yiwáni kpá ngiri, gi zía owo bú kídí, Yiwáni luyú ené ledre wá. Zía

* **6:14** 6:14 Ngére Eróde: Ndiṣini ndólo wo Eróde Ánitipasi. Ni wotj mongú ngére Eróde bi kóo ni ngére simi sùndj kadra bi aráni Yésu ní. Eróde Ánitipasi ni kpá ngére bi onzó Yiwáni Babatiza simi sùgini do úfu wo ní. † **6:18** 6:18 Lúndu Eróde: Lúndu née ni aka kóo tí kí komoné zí Eróde Ánitipasi 'di'bi me'bea Erodiya gi zía zíne káa do kára.

úku ledre zí 'yì 'bì s̀gìnjì e idíní lùrú bi kací a. Abú ledre bi Yiwáni ndìşì kóo úku a ní ndìşì 'dó'do sómú ledre ené yá ili kóo kpá fú ndìşì úwú yata ledre e g̀i zí Yiwáni.

²¹ Zí misi'di líkpíne zí kára née Erodiya, g̀i ro úfu Yiwáni. Eróde menği ayĩmbi 'bì s̀lĩ b̀i kóo arání née simi a ní. Zía ndóloogu mĩngburoko 'yì ené e kpá k̀i mĩngburoko manda ga b̀i 'bì asikiri e[‡] ndìşini menği moko kéye simi kángá bi Galiláya ní. ²² Zí nyí Erodiya ólũne ndìşì lé'bé ke'b̀i, zí rokinyi menği Eróde e k̀i 'yì ga bi kóo ndìşini ánu éyì kéye ní mbá.

Zí Ngére ìnyìnè úku ledre zí owù née kídí, “Éyì b̀i ili zĩma í'b̀i a ziyì ní 'di? Mááyì í'b̀i a ziyì.” ²³ Zía ìnyìnè lolóbù zí owù née kídí, “Tí lá éyì b̀i ili wo ní mááyì í'b̀i a ziyì, abú yana kángá b̀i mááyì ngére simi a ba.”

²⁴ Zí owù née ngásáne ndù'yú mbágáne kídí, “Máidí úku ledre 'di?”

Mbágáa ya zía ní, “Idíní í'b̀iógù kúrógbó do Yiwáni 'yì bábátizì 'yì e ziyì.”

²⁵ Zí owù née geré ìnyìnè ngásándá'bané úku ledre zí ngére kídí, “Máili idíní í'b̀iógù kúrógbó do Yiwáni Babatiza zĩma do éyì ona.”

²⁶ Zí bi s̀nyĩne ro ngére gbála. Nda lá, g̀i zía bi, lolóbù go do komo 'yì ga bi ndoologu yée ní, zí ngirì menği wo asì wá. ²⁷ Zía kása 'yì kídí, “Ndéré mu úfu Yiwáni ziyì óguyì k̀i kúrógbó doa girì.” Zí asikiri née ndéréne simi s̀gìnjì iri, zía úfu Yiwáni, zía óngò 'dèc̀i goa, ²⁸ do óguné k̀i kúrógbó doa do éyì, zía ìnyìnè í'b̀i a zí owù née. Zía ndéréne k̀ie í'b̀i a zí mbágáne. ²⁹ Simi b̀i 'yì lódù kací Yiwáni uwúní ledre a ní, zıye óguyé 'dì'b̀i umbu a, ndéréye k̀ie óto a.

Yésu í'b̀i éyì miánu zí 'yì e álfu ìnyì

(Lùrú kpá Matáyo 14:13-21, Lúka 9:10-17, Yiwáni 6:1-14)

³⁰ Zí 'yìmikása e ndá'baóguyé, zıye úku 'dódo ledre ga bi menğini yée k̀i ledre ga bi 'dodoní yée zí 'yì e ní, mbá zí Yésu ma'dáa.

³¹ Née ní zí tú'dù 'yì e nda kóo ndìşì k̀i ógu zıye gbùrú gbùrù gbùrú gbùrù, s̀indì kadra zí Yésu ánu éyì k̀i 'yìmikása ené e ndaa. Zía úku ledre zí 'yìmikása ené e kídí, “Nderézé aka mu do ngiti owù bi g̀i ro zise aka 'dówurosé cuku'dée.”

³² Zıye ìnyiyé ngúcuyé k̀i kuřungba ndéréye do ngiti owù bi. ³³ Zí tú'dù 'yì e lùrú yée k̀i ndéré, zıye tónóye óguyé g̀i simi gara ga bi ore ní mbá, ndìşì ngásaye ruş g̀i do gbùróngó, óguútù royé f̀i ye g̀i zí Yésu iri. ³⁴ Simi bi Yésu ekìogù g̀i simi kuřungba ní, zía lùrú tú'dù 'yì ga gère née, zí lerıye menği wo, g̀i zía niyì kací komoa káa zí kábıřk̀i ga bi 'yì lùrú bi ndaa kacíye wá ní. Zía tónóne 'dódo tú'dù ledre e zıye.

³⁵ Nda go k̀i tagá, zí 'yì lódù kacíga óguyé úku ledre zía kídí, “Mongú 'yì, bi ba 'be ndanı doa wá, kadra utú kpá go. ³⁶ Ídí úku ledre zí 'yì ga ba ndéréye do bi ga bi gbóo gbóo kára ní ní, g̀i ro zıye úgù éyì miánu, zıye ánu a.”

³⁷ Zí Yésu úku ledre zıye kídí, “Ídísé í'b̀i éyì miánu zıye.”

Zıye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “'Yì ga gère née ofuní go. Abú kės̀i idi ba gáa zıze ona kpá za cù kės̀i 'b̀i 'yì b̀i menği moko g̀i roa simibi k̀ié'do ní yá, utúasá fú lá úgù éyì miánu, zía ásáne k̀i 'yì ga gère née wá.”

[‡] 6:21 6:21 Mongú manda 'bi asikiri e: Ndìşì lùrú bi kací asikiri e álfu. Nì 'bi ené do manda ga bi 'bi asikiri e ní.

³⁸ Zí Yésù ndú'yú yée kídí, “Ambata ni zise kírí née mbá ndu?”

Simi bi nderení lúru a ní, zíye óguyé kí ledre kídí, “Ambata ni íri lá dujú ìnyì, kí minzéré kénzè e gbre.”

³⁹ Zí Yésù úku ledre, idíní ifibáyí 'yì ga gére née zíye ndísiyé bi do súwú e ore. ⁴⁰ Zí 'yì e ndísiyé bi e mǎngúngúcuá, ngíti géyì míya, ngíti géyì cì gbre doa sokó. ⁴¹ Zí Yésù 'dí'bi ambata bi ìnyì kí minzéré kénzè ga bi gbre née, zía lúru bi komo ere 'dága, zía í'bí mbófo éyì zí Lomo, do 'dèweifí simi a. Zía í'bí yée zí 'yì lódú kacine e ífi yée zí 'yì e. Zía ífi minzéré kénzè ga bi gbre née kacíye kpá kenée. ⁴² Zí 'yì ga gére née ánu éyì, zía útuásáne kíye kpìní. ⁴³ Zí lódú kacíga 'dó'dúyóko nyunyú ambata kí kénzè bi 'yì e lereomoní ní, zí gbété e 'dúcuyé kíye sokó doa gbre. ⁴⁴ 'Yì ga bi kóo anuní éyì née ní, oloní ya'dá e mbá álifú ìnyì.

Yésù nderé do iní

(Lúru kpá Matáyo 14:22-33, Yiwáni 6:15-21)

⁴⁵ Geré gí ore, zí Yésù kása 'yì lódú kacine e ndéré 'bi eyé 'dá'dá kí kuřungba sóngó née simi Beteseýída. Zía aka idíáká 'bi ené 'dá'ba úku ledre zí 'yì ga gére née ndá'bayé 'be. ⁴⁶ Simi bi uku ledre go zí 'yì ga gére née kídí bayíní mu ní, zía ékíne do landa iní iní zí Lomo.

⁴⁷ Zía ndísiné do gbúróngó íri ngúcuné gí kí tagá, zí 'yì lódú kacíga ndéréóguyé kí kuřungba yana mongú mikavu. ⁴⁸ Zí Yésù lúruńdíkí 'yì lódú kacine e kí 'dó'dó kí ndéré yana iní, gí zía bi síli ilí 'dìyì roné yóo doyé ní. Nda go kí sù ndóndó zí Yésù tónó ndéréne do iní zíye íri, zía áyíne ókpóómo yée. ⁴⁹ Zíye lúruńdíkí Yésù kí ndéré do iní, somúní 'bi eyé kídí, ni 'yì lará, zíye tónó gbúrógbóye gí zí ngírì. ⁵⁰ Simi bi ìnyìní mbá lúruńdíkí Yésù ní, zí ngírì méngì yée kíngaya.

Zí Yésù úku ledre kídí, “Ndásé éré ngírì wá, idísé ódó mimbé'desé née yì ené máa.” ⁵¹ Zía ékíne zíye simi kuřungba, geré zí mongú síli bi gáa née ndécíne, zí bi idíne síí. Zí ledre née lútúne komoyé. ⁵² Abú lurúní ledre bi Yésù méngì zía óyóló'bó ambata bi cùku'dée ní, idíne mongú éyì zí tù'dù 'yì e mbá ánu a ní, go cù kí komoyé yá, zí sómù ledre eyé 'dùtúné owo'di'biní iní ledre gí simi a wá.

⁵³ Simi bi 'doguní bi go sága ní, zíye ndéréye simi gara bi Geneseréta ní, zíye ìnyìyé ódóngéřì kuřungba ore. ⁵⁴ Simi bi ekìoguní ní, geré zí 'yì e ówo a kídí Yésù ogú née ne. ⁵⁵ Zí 'yì ga gére née báyiyé simi gara ga bi ore ní mbá kí ìmbìògú 'yì ndíyá eyé e zí Yésù tí káa zí bi lengbe ndísiní méngì a togú owoní go ya Yésù ni go ore ní. ⁵⁶ Bi ga bi za mbá Yésù ndířì ndéré doyé ní, 'yì e ndířìní ìmbìògú 'yì ndíyá eyé e zía, togú simi sùu zíye ndířì dódó royé roa gí ro zí 'yì ndíyá eyé e 'dí'bi lá gba tara bongó bi gí roa ní. Yée ga bi 'di'biní sílìye roa ní, zí ndíyá eyé úkúne gí royé mbá.

7

Yésù 'dodo ledre gí ro ondú 'bi Yúda e

(Lúru kpá Matáyo 15:1-9)

¹ Kadra kǐé'do zí Farusáyo e kí ngíti géyì 'yì 'dodo lorú ga bi oguní gí simi Yerusaléma ní yóko royé cigí Yésù. ² Zíye lúruńdíkí ngíti géyì 'yì lódú kací Yésù kí ndířì ánu éyì kí “ìndrì” née kídí luguní sílìye kí wá. ³ Yúda e, kíngaya kí Farusáyo e, anuní eyé eyì geré miánu wá, niyì aka lúgu sílìye

kací ondu eyé kí. ⁴ Togú nda'baoguní go gi simi sùu yá, niyí aka lúgu sùlìye kí niyí fú ánu éyí. Zíye ndìsiyè kpá lódú kací ngiti géyí ondu ga bi káa zí lúgu simi éyí ga bi ndìsiní ánu éyí simiyé ní.

⁵ Zí Farusáyo e kí 'yí 'dódo lorú ga gére née ndú'yú Yésu kídí, "Éyí bi 'yí lódú kaciyí mengíní ledre e gi zía kací lorú 'bi ondu 'bi mǎngburoko 'yí ezé e gi zía wá ní 'dí? Bi zíye ndìsiyè ánu éyí geré miánu, luguní sùlìye kí wá ní?"

⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Ábuwá, nébì Isáya uku kóo gi rosé tí mbígí ledre kídí,

" 'Yí ga ba ndìsiní óto úndrumá lá dujú do tarayé,
tí lá mǎmbé'deyé ní yí ené gi romá gbála.

⁷ Ndìsiní mbófo máa lá gbékpíne,

ndìsiní tí 'dódo ledre ní, tí lá yí eyé lorú eyé 'bi 'yíma'dí e.'

⁸ Ótoómosé mbígí lorú 'bi Lomo kenée, zise nda yí esé lánýase ro ondu esé 'bi 'yíma'dí e."

⁹ Zía úku ándá ledre zíye kídí, "Ndìsisé lé'bé'dófu do lorú 'bi Lomo, zise ndìsisé méngí ledre esé e kací ondu 'bi bulúndusé e. ¹⁰ Músa i'bí kóo lorú 'bi Lomo go zise kídí, 'Ídí óto úndru 'bují e kí mbágáyí. 'Yí bi ní uku tara sinyí zí 'buné e kí mbágáne ní, idíní úfu wo 'dá'ba.' ¹¹ Ndìsisé 'dódo lorú bi 'bi bulúndusé e ní zí 'yí e kídí, togú 'yí 'bua togú mbú mbágáa ili sáká éyí gi zía yá, ní miútúásáne 'yí née idí úku ledre zí 'buné née togú mbágáne kídí, 'Éyí bi máili sáká yí kǎe ní, ndaá lolu wá, mái'bí go zí Lomo.' ¹² Ndìsisé née go sinyiónzó 'yí e, sakání lolu 'bujé e kí mbágáye wá. ¹³ Ótoómosé lorú bi 'bi Lomo kenée, zise lánýase ro ondu esé. Zise ndìsisé méngí tú'dú ngiti géyí bisinyí ledre e."

¹⁴ Zí Yésu ndóloogu tú'dú 'yí e, zía úku ledre zíye kídí, "Ídísé aka úwú ledre bi mááyí úku a ba, zise ówo ini ledre gi simi a. ¹⁵ Éyí bi 'yíma'dí ánu siminé ní, oto ené wo zía ídine bisinyíne do komo Lomo wá. Bisinyí ledre bi ndìsì olúogu gi tara'yí ní, ndìsì óto 'yí ne, zía ídine bisinyíne do komo Lomo. ¹⁶ 'Yí bi mbíliá uwú ledre bú ní, idí úwú ledre née bilámáne."

¹⁷ Simi bi Yésu nda'baní nda gi ore go 'be, niyí go 'dǎcì ní, zí 'yí lódú kacíga ndú'yú wo gi ro muruwayi bi gáa uku née. ¹⁸ Zía úku ledre zíye kídí, "Ówosé esé ini ledre gi simi ledre bi gáa máuku née fú lá wá? Máyá, éyí bi 'yíma'dí anu wo siminé ní, oto ené wo zía ídine bisinyíne do komo Lomo wá. ¹⁹ Éyí miánu nderé ené ndìsì simi mǎmbé'de 'yí wá, ndìsì lá simi 'yí, nda giri, zía olúóguné gi simi a sága. Éyí miánu e mbá niyí bilámáye gi ro ánu yée."*

²⁰ Zía ìnyíné kpá úku ngiti ledre kídí, "Éyí bi ndìsì 'dí'bióyó 'yí gi ro Lomo 'dá'ba ní, ní lá dujú bisinyí mǎmbé'de 'yí. ²¹ Gi zía 'yí bi mǎmbé'dea emengú ní, bisinyí misómú ledre niyí ndìsì ógu zía káa zí: méngí 'berí, kí úgu ugu, kí úfu 'yí e, kí só'do ro'yí kí 'yí bi ófúsé rosé kéne wá ní, ²² kí óto 'bú éyí 'bi 'yí e, kí ngiti géyí bisinyí ledre e, kí lónodo 'yí e, kí ledre bi ndìsì 'dí'biógu komokenyí ní, kí óto bisinyí mǎmbé'de ro 'yí e, kí líkpí ìrì 'yí,

7:7 7:7 Isáya 29:13 7:10 7:10 Ólúógu 20:12, Gbre lorú 5:16 7:10 7:10 Ólúógu 21:17, Lévi 20:9 * 7:19 7:19 Éyí miánu bi utúásá wá ní: Lorú 'bi Músa uku kídí Yúda e ndaní ánu ngiti géyí bangá ga bi esiyé utúásá zíye ánu a wá ní wá. Lúru simi Leví 11.

kí ílì, nda kpá kí bicayi ledre e. ²³ Bisinyí ledre káa zí ga gére ní, ndìsìní òlùògù gí simi mímbe'de 'yì, zíye óyóló'bó 'yì bísinyíne do komo Lomo."

*Yésu yomo nyí 'yì lóngó
(Lúru kpá Matáyo 15:21-28)*

²⁴ Zí Yésu ìnyìnè gí ore ndéréne simi gara bi Táyire ní. Zía òlúne simi ngíti 'dìçì ilì ené kóo zí ngíti 'yì ówo a wá. Abú kenée ndotó, ledrea utúasá ené ló'bo wá. ²⁵ Ngíti kára ni kóo ore nyíá ni kí dokéké siminé. Simi bi uwú ledre kídí Yésu ni simi ngíti 'be ore ní, zía geré óguné útúne do ngúrú sìnðine bi kó'dú Yésu. ²⁶ Kára máa nées ni nyí 'yì 'bi Gírígì arání wo simi kángá bi Súrìya bi ndìsìní kpá ndólo a Fonìsiya ní. Zía ógù dódó roné zí Yésu idí ndéré lágaoyó dokéké gí simi nyíne 'dá'ba.

²⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, "Éyì miánu 'bi owú e idíní ánu yì eyé ye, ndaní í'bí a zí ìsì e wá."[†]

²⁸ Kára nées ya, "Ni tí káa zí bi úku nées Ngéere. Abú kenée ndotó, ìsì nyí 'dó'dú 'bi eyé gbóo nyunyú a bi ni ndìsì rère gí tara owú maáge ní."

²⁹ Yésu ya zía ní, "Ódro go bilámáne, ndá'ba mu 'be, dokéké olùoguní gí simi owú 'bi eyì go."

³⁰ Zí kára nées ndá'balúgu roné 'be, zía ógundíki owú kí 'dú'du dokéké olùoguní gí simia go.

Yésu líkpí mbílí mímblí ngbútú

³¹ Zí Yésu ìnyìnè gí simi gara bi Táyire, ndéréne kpurú gí simi wo bi Sidóna ní, zía ndéréóguné do mikavu Galiláya, zía ndéréókpóne simi Dikapólìsì. ³² Zí ngíti géyì 'yì e óguyé kí ngíti o'do, ni mímblí ngbútú, odroenzi roné gí zía wá, zíye dódó royé ro Yésu, idí óto sílìne ro o'do nées.

³³ Simi bi Yésu 'dí'bi o'do nées ndoo 'dí sogo ní, zía èsì nzišìlìne gu mbílía. Zía lú'bu súrú, zía óto a do dondene o'do nées. ³⁴ Zí Yésu ìnyìnè lúru bi komo ere 'dága, zía 'dówúne difi, zía úku ledre kídí, "Éfata" ledre gí simi a kídí, "Líkpí mu" ³⁵ Geré, zí mbílí o'do nées líkpíne, zí dondene kpá líkpí roné, zía tónó ndìsì ódroné zí 'yì e bilámáne.

³⁶ Zí Yésu úku ledre kídí, "Ndásé aka úku 'dódo ledre nées zí 'yì e wá." Abú uçuomo yée kenée ndotó, ukutatání nda yì eyé ledre nées 'dá'dá.

³⁷ Simi bi 'yì e uwúní ledre nées ní, zía lútúne kací komoyé, zíye úku ledre kídí, "Ábuwá, Yésu ni yì ené bilámá 'yì. Mengiyeme ofu ledre e go. Yeme 'yì ga bi odroní wá ní zíye ódroyé. Yée ga bi mímblí ngbútú e ní, zíye uwú ledre."

8

*Yésu í'bí éyì miánu zí 'yì e álifu eso
(Lúru kpá Matáyo 15:32-39)*

¹ Simi ngíti sìnðí kadra, zí tų'dú 'yì e kpá yóko royé. Simi bi éyì miánu ndaá lolu zíye wá ní, zí Yésu ndóloógù 'yì lódú kacine e úku ledre zíye kídí, ² "Lerí 'yì ga ba mengì máa yáa go míméngì, mengizé kéye kára go sílì ota, éyì miánu ndaá zíye wá. ³ Utúasá zíma ótoómo yée ndá'bayé 'be kí 'bú wá, komoyé ni úlú do misi'di, zíye útúye gí zía ngíti géyì oguní gí gbála."

[†] 7:27 7:27 Éyì miánu bi í'bíní zí ìsì e ní: Yúda e ndìsìní ndólo 'yì ga bi ngará ndaní Yúda e wá ní ìsì e.

4 'Yì lódú kacíga ya zía ní, "Azé ówo éyì miánu simi súwú ona í'bí a zì tǔ'dú 'yì e káa zì ga gére nées gi 'da?"

5 Zì Yésu ndú'yú yée kídí, "Ambata ni zise kírí nées ndu?"

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Ambata ni lá dujì ìnyì doa gbre (7)."

6 Zía úku ledre zì 'yì e kídí ndìsìsè aka bi. Zía 'dí'bi ambata ga bi ìnyì doa gbre (7) nées, í'bí mbófo éyì zì Lomo gi royé, zía 'déweífi simiyé, í'bí yée zì 'yì lódú kacíne e gi ro ífi yée zì 'yì e, zíye méngì a tí kenée. ⁷ Mìnzéré kénzè e niyì kóo kpá bo zíye ore cúku'dée, zì Yésu kpá í'bí mbófo éyì zì Lomo, zía ìnyìné úku ledre zì 'yì lódú kacíne ga gére nées, idíní kpá ífi kénzè ga gére nées zì 'yì e. ⁸ Zì 'yì ga gére nées ánu éyì, zía ásáne kíye mbá. Zì 'yì lódú kacíga 'dó'dúyóko ngítí a bi 'yì e lereomoní ní, kí mbúra e kpá ìnyì doa gbre. ⁹ 'Yì e niyì kóo tǔ'dú, ya'dá e niyì 'bi eyé álfu eso (4,000). Zì Yésu í'bí misì'di zíye ndá'bayé 'be 'bi eyé e. ¹⁰ Geré zíye ìnyì 'bi eyé kí 'yì lódú kacíne e ékíye simi kurúngba ndéreye simi ngítí kángá kí ìrìnè Dalamanúta.

Farusáyo e uzuní Yésu (Lúru kpá Matáyo 16:1-4)

11 Zì ngítí géyì Farusáyo e óguyé úzu Yésu kí ndú'yú kídí, "Ídí méngì ngítí géyì ledre ga bi kí roko'buyé komo ere ní."

12 Zì Yésu 'dówúne difi, zía úku ledre zíye kídí, "Éyì bi 'yì ga bi cakaba ba ndìsìní ndúndu'yú gi ro zíye lúru ledre bi kí roko'buyé té kí kí komosé gi zía ní 'di? Máúku zise ma'dí, máútúásá méngì éyì kenée zì 'yì e káa zise nées wá." ¹³ Zía ótoómo yée ore, zía ndá'ba ékílúgu roné simi kurúngba, do 'dógu mikavu sága gi 'dí kerì.

Bisinyí 'dódo ledre 'bi Farusáyo (Lúru kpá Matáyo 16:5-12)

14 Ábuwá 'yìmikása e ootomoligíní ambata go. Wo bi zíye simi kurúngba ní ni lá dujì kíe'do. ¹⁵ Yésu ya zíye ní, "Komosé ídí ídí rosé. Zise 'bá'bá rosé gi zì bisinyí 'dódo ledre 'bi Farusáyo e kí 'yì 'bi Eróde e bi káa zì 'de'dì bi ndìsìní óto a simi ambata eyé e ní."

16 Zíye tónó ódroyé dengbíye kídí, "Uku ledre nées kenée gi zía bi ambata ndáá zíze ona wá ní?"

17 Yésu ówo sómú ledre eyé nées go, zía úku ledre zíye kídí, "Ndìsìsè ódro gi ro ambata bi ngará ndáá ní gi ro 'di? Ówoyemesé esé fú lá ledre nées wá? Éyì bi mimbé'desé ni gi zía bisinyíne kenée ní 'di? ¹⁸ Bi komosé ni bo ní, lúrúsé esé bi wá? Mbílíse uwú ené kpá ledre wá? Sómúndíkísé esé kpá ledre wá? ¹⁹ Simi bi kóo má'déweífi simi ambata ga bi ìnyì (5), zì 'yì ga bi álfu ìnyì (5,000) ní, ngítí a bi kóo anuomoní ní, 'ducuní kóo gbété e ndu?"

Zíye úkulúgu ledre kídí, "Gbété e sokó doa gbre (12)."

20 "Sara yée ga bi kóo ìnyì doa gbre (7) má'déweífi simiyé zì 'yì ga bi álfu eso (4,000) ní, 'dó'dú 'dúcusé kóo mbúra e kí ngítí ye ndu?"

Zíye úkulúgu ledre zì Yésu kídí, "Mbúra e ìnyì doa gbre (7)."

21 Yésu ya zíye ní, "Sara nées ní ní, ówosé aka ledre gi simi a fú lá wá?"

Yésu líkpí komo o'do simi Beteseyída

²² Zíye óguyé simi Beteseyída, zí ngíti géyì 'yì e 'dí'biógù ngíti o'do komoa ndaá, zíye dódó royé ro Yésù idí óto sīlīne ro o'do nées. ²³ Zí Yésù 'dí'bi sīlīa, zíye ólúóguyé kéne gi simi owù gara nées sága. Zía óró sùrú ro komo o'do nées, zía óto sīlīne roa, zía ndú'yú wo kídí, “Lúrúndíki éyì e go íri?”

²⁴ Zía lúrú bi cii, zía úku ledre kídí, “Málúrúndíki tí 'yì e go ní, tí lá niyí káa zí kágá e ndìşiní gámá ye ní.”

²⁵ Zí Yésù kpá ótoándá sīlīne ro komoa, zí komoa líkpíne zía nda lúrúyeme éyì e bilámáne. ²⁶ Zí Yésù úku ledre zía kídí, “Ndá'ba mu 'be, tí lá ndá aka 'dódo royì zí 'yì e simi gara íri wá.”

*Pétero uku ledre Yésù kídí ni Kírésito
(Lúrú kpá Matáyo 16:13-20, Lúka 9:18-21)*

²⁷ Zí Yésù ñnyiyé gi simi Beteseyída gi ore kí 'yì lódú kacíne e, do ndéréóguyé simi do 'be ga bi cigí gara bi Kayisariya Phīlīpo ní. Simi ndéréye do misi'di, zía ndú'yú 'yì lódú kacíne e kídí, “'Yì e ndìşiní úku a ya mááyí náambi?”

²⁸ Zíye úkulúgu ledre zí Yésù kídí, “Ngíti géyì 'yì e ukuní 'bi eyé kídí, áyí Yiwáni 'yì Bábátizí 'yì e, ngíti géyì ya, áyí nébì Ilíya, ngíti géyì ya, áyí ngúru nébì ga bi kóo 'desj ní.”

²⁹ Zí Yésù kpá ndú'yú ándá yée kídí, “Sara nda sée, úkusé 'bi esé kídí mááyí náambi?”

Pétero ya zía ní, “Áyí Kírésito.”

³⁰ Zí Yésù lórú yée kídí, “Ndásé aka úku 'dódo ledre máa nées zí 'yì e wá.”

*Yésù uku'dodo ledre umbuné
(Lúrú kpá Matáyo 16:21-28, Lúka 9:22-27)*

³¹ Zí Yésù tónóne 'dódo ledre bi 'yì e niyí méngì nées kíe ní zí 'yì lódú kacíne kídí, “Mingburoko 'yì e, kí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e, kpá kí 'yì 'dódo lorú e niyí karanée ñnyí mbá méngì láráma, zíye úfu máa, gi do kací sīlī ota, zíma úrúma.” ³² Simi bi uku ledre fúó kenée ní, kídí niyí karanée méngì láráne zíye kpá úfu nées ní, zí Pétero 'dí'bi wo ndéré kíe ndoo 'dí sogo, ndìşiné úku ledre zía éyì ndaá méngì roné kenée wá.

³³ Zí Yésù óyó kó'dùne zí 'yì lódú kacíne e, zía úku ledre zí Pétero kídí, “Ñnyí gi cigíma íri Satána. Sómú ledre eyì nées ndaá 'bi ené 'bi Lomo wá, yì ené 'bi 'yìma'dí.”

³⁴ Nda gi ore, zí Yésù ndóloyóko tú'dú 'yì e kpá kí 'yì lódú kacíne e zía úku ledre zíye kídí, “Togú 'yì ili idí 'yì lódú kacíma yá, idí ótoómo ledre ené e mbá zía ñmbì mingbúngbu kágá ené lódú máa. ³⁵ 'Yì bi ili yómo roné kí roné ní, omo gú wá. Togú 'yì i'bí roné za mbá zíma kpá gi ro bilámá ledre 'bi Lomo yá, ni idí kí trīdrī bi za fí ní. ³⁶ Abú 'yì ni ba kí éyì ga bi do sogo kángá ba za mbá zíne, togú trīdrī bi za fí ní ndaá zía wá yá, éyì ga gére nées méngìni éyì zía mbá wá. ³⁷ Éyì bi kíé'do do sogo kángá ona yaá ni 'dí'biógù trīdrī bi za fí ní zí 'yì ní ndaá. ³⁸ Togú dokuwu méngì 'yì zía otoomo ledre amá lá gi zí ngīrī 'yì lúyú ledre ga bi iliní ledre amá wá ní yá, simi bi karanée máa Owù 'bi 'Yìma'dí, mááyí ndá'baógù kí maláyika amá e simi roko'bù 'bi Babá ní, dokuwu ni kpá méngì máa zíma ótoómo 'yì máa nées.”

9

1 Zía kpá úku ándá ledre zíye kídí, “Máúku zise ma'díi, ngíti géyì 'yì e gí dongaràse bí ásé tóro née, niyí aka lúru roko'bu bí gí 'be 'bí Lomo ní kí komoyé té kí niyí nda fú úyu.”

Toso Yésu oyóló'bó roné

(Lúru kpá Matáyo 17:1-13, Lúka 9:28-36)

2 Gí do kací sǐlǐ ñnyì doa kéré (6), zí Yésu 'dì'bí Pétero e, kí Yakóbo e, kí lúnduné Yiwáni zíye ndéré ékíye ngúcuyé do ngbángbá landa 'dága. Zí toso Yésu oyóló'bó roné do komoyé do landa íri. 3 Zí bongó bí roa ní oyóló'bó roné bikenyíne kpílélé, ngíti éyí ndaá káa zía wá. 4 Zí mingburoko 'yì e gbre, Iliya e kí Músa bí kóo Lomo 'dì'bí yée go 'desì ní, ólúóguyé zí Yésu, zíye ndìsì ódroyé kéye.

5 Zí Pétero úku ledre zí Yésu kídí, “'Yì 'dódo ledre, utúasá miútúasá zíye ndìsìzé ona. Ní bílamáne zíye yéme kútù e ota kára, 'bí eyì, 'bí Músa kí 'bí Iliya.” 6 Pétero owo mbí éyì bí née ndìsì úku a née wá gí zía ngírì mengì yée go miméngì kíngaya.

7 Geré zí mongú buřunǔ óguné kuy sǒlu yée yeré, zí kúru 'yì ówúne girí kídí, “Ba Owú 'bí amá, 'búa ofú domá go. Ídisé úwú ledre gí taraa.”

8 Zíye lúru bí cigíye gbaá, lurúndikiní lá ñyú Yésu, Músa e kí Iliya ndaní eyé lolu wá.

9 Nda simi miékíóguyé gí do landa girí, zía ñnyíne lóru 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, “Ndásé úku 'dódo ledre bí gáa lúrusé née zí 'yì e wá, 'búo togú karanée máa Owú 'bí 'Yíma'dí, máuru go gí simi umbu.” 10 Pétero e ukuní ledre née zí 'yì e mbá wá. Zíye ndìsìyè úkuló'bó a lá dengbíye kídí, “Née kenée lará ledre 'dì, kí ledre 'bí úru gí simi umbu siminé kenée née?”

11 Zíye ndú'yú Yésu kídí, “Ndaá 'bí ené bí 'yì 'dódo lorú 'bí Músa ukuní kídí, Iliya ní aka ógu 'dá'dá kí zí Kírésito nda óguné ní wá?”

12 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ma'díi, Iliya ní aka ndá'baógu fì ne yémelúgu ledre ga bí kóo sinyíní ní kí. Sara éyì bí miéké kúru Lomo uku ledre gí zía kídí, Owú 'bí 'Yíma'dí ní 'dó'dó zí 'yì e ásiyè gí ro a gí zía kí ní 'dì? 13 Máúku zise, Iliya ogu kóo go mengíní kóo lará a bisinyíne cé káa zí bí miéké kúru uku Lomo ní.”

Yésu lagaoyó bicayi lomo gí simi owú

(Lúru kpá Matáyo 17:14-20, Lúka 9:37-43a)

14 Simi bí Yésu nda'baoguní zí 'yì lódú kacíne ga bí idiakání 'bí eyé 'dá'ba ore ní, zíye ógundíki tú'dú 'yì e, 'yì 'dódo lorú e niyí go ndìsì íti kangú kí 'yì lódú kacíga ga gére ní. 15 Simi bí tú'dú 'yì ga gére née lurúndikiní Yésu ní, zí tarayé ñdríne mbá miñdrí, zíye úduyè mbá ruu ngásáye í'bí mandá zía.

16 Zí Yésu ndúndu'yú kídí, “Ndìsìsé íti kangú bí 'dényé bí káa ba ba gí ro 'dì?”

17 Zí ngíti o'do gí do ngará 'yì e kírí née úku ledre kídí, “'Yì 'dódo ledre, máógu gáa kí owú 'bí amá ba zíyì. Dokéké ndìsì méngì wo, 'dútù taraa go, odro lolu gí zía wá. 18 Togú tonó wo go yá, zía láláonzó wo gbú bí, zí somú ndìsì óguné taraa kodu kodu kodu káa. Zía ndìsìné kí náná do soné, zía óruné gí zía 'duo gbigaga káa. Mándú'yú gáa 'yì lódú kacíyì ga ba, gí ro zíye lágaoyó a gí simi a ní, romo yée mirómo utúasání kíe wá.”

19 Yésu ya zíye ní, “Ngúnḡusé aka esé ledremá wá? Azé ndịsị go fú lá kése káa ní? Utúasá idí kenée wá. Óḡusé kí owú néesé giri mu zíma yáa.”

20 Zíye óḡuyé kí owú néesé zí Yésu. Simi bi bicayi lomo lúrúndíkí Yésu ní, zía óto owú néesé zí roa ndịsị lángbané, zía láláónzó owú néesé gbụ bi, zía ndịsị gbúrógbóne, zí somú kpá ndịsị óḡuné gị taraa.

21 Zí Yésu ñyìné ndú'yú 'bụa kídí, “Éyí máa néesé lu'bú kée goó?”

'Bụa ya zí Yésu ní, “Tonó kóo méngí wo go kú gị do owú a zaá gị karaba ba. 22 Ndịsị kí láláónzó wo ku pho'dụ, kpá kí láláónzó wo simi iní gị ro zíne úfu wo 'dá'ba. Togú útúasá go sáká zée, lúru aka leríze zíyí lágaóyó a gị simi owú néesé 'dá'ba.”

23 Yésu ya zí 'bụ owú néesé ní ní, “Úku yá togú mááyí útúasá yá? 'Yi bi nḡunḡu ledremá go ní, owo bú kídí máútúasá go méngí éyí e mbá.”

24 Geré zí 'bụ owú néesé úku ledre kídí, “Ma'díi, máḡnḡunḡu ledreyí go lá cúku'dée. Ídí sáká máa, gị ro zíma nḡunḡu ledreyí nda za kíngaya.”

25 Simi bi Yésu lurú tǔ'dú 'yí e nìyí go yóko royé cigiye kí o'do néesé ní ní, zía úku ledre zí bicayi lomo néesé kídí, “Yíi, bi 'dǔtǔ mbílí owú ba kpá kí taraa ní, ólúóḡu gị simi a mu ndá lolú ndá'balúgu royí simi a wá.”

26 Zí bicayi lomo néesé ídríónzó owú néesé gbụ bi zía ndịsị gbúgbúne káa zí ayí go úyu ní, geré zí bicayi lomo néesé ólúóḡuné gị simi a, zí owú néesé ídine káa zí uyu go ní. Zí tǔ'dú 'yí e úku ledre kídí, “Uyu go.” 27 Zí Yésu 'dí'bi sǐlǐ owú néesé, lálasǐkpí wo 'dága zí roa ídine bilámáne.

28 Zí Yésu ndá'bayé kí 'yí lódú kacíne e 'be zíye ndú'yú wo kídí, “Mongú 'yí, éyí bi gáa utúasázé lágaóyó bicayi lomo gị simi owú néesé gị zía wá ní 'dí?”

29 Yésu ya zíye ní, “Ini zí Lomo utúasá kí ledre e káa zí ga gére ne dǔyí ne.”

*Yésu uku andá ledre miúyuné
(Lúrú kpá Matáyo 17:22,23, Lúka 9:43b-45)*

30 Zíye ñyíyé gị ore ndéréye kpurú gị simi káḡá bi Galiláya ní. Yésu ili kóo zí kémǐ 'yí ówo bi bi yée nìyí ndéré ndịsị doa ní wá, 31 gị zía bi kóo ndịsị 'dódo ledre zí 'yí lódú kacíne e ní. Zía úku ledre zíye kídí, “Niyí karanée í'bí ngbáḡá, Owú 'bi 'Yíma'dí zí 'yíma'dí e, do úfu wo. Nda simi sǐlǐ ota (3) zía úru ené.” 32 'Yí lódú kacíga owo'di'biní ledre gị simi ledre bi kóo ndịsị 'dódo a néesé wá, gị zí kéyí néesé, 'yí ndú'yú wo ndáá kóo wá gị zí ngiri.

*Ambí nì kí ledrené owóowó ní ne?
(Lúrú kpá Matáyo 18:1-5, Lúka 9:46-48)*

33 Zíye ndá'baóḡuyé 'be simi gara bi Kapáranawúma ní. Zí Yésu ndú'yú 'yí lódú kacíne e kídí, “Ndịsísé gáa ítí kangú do misi'di 'dáa gị ro 'dí?”

34 Ukuluguní ledre kací a zía wá, gị zía ndịsíní ítí kangú gị ro ambí nì dongaráye ne ledrea owóromo do 'bi lafúne e.

35 Zí Yésu ndịsíné bi, zía ndóloóḡu 'yí lódú kacíne ga bi sokó doa gbre (12) ní, zía úku ledre zíye kídí, “Togú 'yí ili ídí 'dá'dá zí lafúne e yá, idí óto roné ndoo, zía ídine 'dá'ba, zía kpá ídine 'yí ñyí kasa zí lafúne e za mbá.”

36 Zí Yésu 'dí'bi ngítí owú úku ledre zía tóroné kó'dú 'yí lódú kacíne ga gére néesé. Zía fáka owú néesé zía úku ledre zí 'yí lódú kacíne e kídí, 37 “Togú

'yì 'di'bi owù káa zì wo ba simi sùmu gì zía bi nì 'yì lódù kacíma ní, 'di'bi née kpá go máa simi sùmu. 'Yì bi 'di'bi máa go simi sùmu ní, 'di'bi ené née lá dọ̀wá máa wá, 'di'bi née go kpá wo bi kasaogu máa ní simi sùmu."

*Bilámá ndịsị kị lafú 'yì e
(Lúru kpá Lúka 9:49-50)*

³⁸ Geré zì Yiwáni úku ledre kídí, "'Yì 'dódo ledre, ogu ndikizé ngíti o'do kị ndịsị lágaoyó dokéké e gì simi 'yì e. Zize úcuómo wo gì zía ndaa 'bi ené ngúruze wá."

³⁹ Yésu ya zía ní, "Ndásé úcuómo 'yì káa zì wo née wá. 'Yì bi ndịsị méngi bilámá ledre kị irimá ní, úku sinyi ené ledre gì do bi máa wá. ⁴⁰ 'Yì bi ngára ndaa okó rozé wá ní, née go 'yì ezé. ⁴¹ Máuku zise ma'dii, abú 'yì i'bi zise lá gba iní miéwé, gì zía bi, ásé 'yì 'bi Kírésito ní, Lomo ni karanée méngi bilámá ledre zía.

⁴² "Owù káa zì wo ba ngungu ledremá go, togú 'yì londo wo zía lúyú ledre yá, nì idí bilámáne togú odóni ká'dá ro goa, do odongerini wo kie ro tutu do úcu wo kie bu simi mongú iní yá, nì éme gbála. ⁴³⁻⁴⁴ Togú ngúru síllyi ayi óto yìi ziyi lúyú yá, idí ongooyó a 'dá'ba. Nì bilámáne ziyi ndéréyi 'be 'bi Lomo kị síllyi kịé'do, gì zì wo bi ayi ndéré kị síllyi gbengará ku pho'du bi ilí wá ní. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kpá kenée, togú ngúru sındiyi ayi óto yìi ziyi lúyú ledre yá, idí ongooyó a 'dá'ba. Nì bilámáne ziyi ndéréyi 'be 'bi Lomo kị sındiyi kịé'do, gì zì wo bi ayi ndéré ku pho'du kị sındiyi gbengará ní. ⁴⁷ Togú ngúru komoyi ayi óto yìi, ziyi lúyú ledre yá, idí cigiyoó a 'dá'ba. Nì bilámáne ziyi ndéréyi 'be 'bi Lomo kị komoyi kịé'do, gì zì wo bi ayi ndéré kị komoyi gbengará do úcu yìi nyé ku pho'du bi ilí wá ní, ⁴⁸ kị'dí bi

" 'kidri ga bi ndịsiní ánu 'yì e ngára uyuní wá,
kì pho'du bi ngára ilí kpá wá ní."

⁴⁹ 'Yìma'dí nì idí miútúásáne do komo Lomo kpurú gì simi 'do'dó káa zì to'do bi lefení simi ukú ní.

⁵⁰ "To'do nì bilámá éyí. Togú ayá lolu wá, moko ndaa lolu simi a wá. Míméngi ledre esé e idíní inyi zì lafúse e káa zì to'do ní gì ro zise ndịsise kéye simi bikidri."

10

*Ledre gì ro otoómo kára
(Lúru kpá Matáyo 19:1-12, Lúka 16:18)*

¹ Zì Yésu ìnyinè gì ore ndéréne simi kánga 'bi Yúdaya sága ngburu Yeredéne. Zì tị'dú 'yì e kpá óguyé zía ore, zía tónóne 'dódo ledre zíye káa zì bi lengbe ní.

² Zì ngíti géyi Farúsáyo e óguyé úzu wo kídí, "Mongú 'yì, nì miútúásáne zì 'yì otoómo me'bené?"

³ Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "Músa eké kóo zise simi lorú yaá 'di?"

⁴ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Músa ekéomo kóo zize kídí, togú 'yì otoómo me'bené yá, idí i'bi wáraga 'bi otoómo ro'yì zì kára máa née."

⁵ Zì Yésu úku ledre zíye kídí, "Músa eké kóo lorú née zise kenée gì zía bi dosé oruofu go ní. ⁶ Simi bi kóo Lomo otoogu éyí e ní, 'otoogu 'yìma'dí e

o'do kí kára.' ⁷ 'Gi zí kényí nées, o'do ni ótoómo 'buné kí mbágáne, zía ófú kára zíye óto 'be kéne. ⁸ Zí 'yì ga bì gbre nées ídíye nda éyí kǐé'do.' Ndaní lolu gbre wá, niyí goó éyí kǐé'do. ⁹ Éyí bì Lomo oto go káa do éyí kǐé'do ní, 'yìma'dí ndaá ifi simi a wá."

¹⁰ Simi bì olúní nda go 'dǐcǐ ní, zí 'yì lódú kacíga ndú'yú wo gí ro ledre gána nées. ¹¹ Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "Máúku zíse ma'díi, 'yì bì otoomo mízefí me'bené, zía ndéréne ófú ngíti kára ní, mengíní nées go 'berì ro mízefí me'bené. ¹² Kpá kenée, togú kára otoomo mízefí o'do 'bì ené, zía nda ndéréne 'dí'bì ngíti o'do yá, mengíní nées go kpá 'berì kí ngíti o'do nées ro mízefí o'do 'bì ené."

*Yésu í'bí úndru zí minzéré owú e
(Lúrú kpá Matáyo 19:13-15, Lúka 18:15-17)*

¹³ 'Yì e ndìsíní kóo ógu kí owú 'bì eyé e zí Yésu gí ro zía í'bí úndru zíye. Zí 'yì lódú kací Yésu úcúomo yée.

¹⁴ Zí ledre nées kóo sínýine ro Yésu. Zía úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére nées kídí, "Ndásé úcúomo owú e kí óguyé zíma wá, ótoómosé yée ídíní ógu zíma. Bì bì 'be 'bì Lomo ní gí ro 'yì ga bì káa zí minzéré owú ga gére nées. ¹⁵ Ma'díi, 'yì bì ngungu ledre 'be 'bì Lomo káa zí owú wá ní, utúasá olú íri wá." ¹⁶ Zía tónóne ìmbì owú ga gére nées kékǐé'do ndìsì kí óto sǐlǐne doyé í'bí úndru zíye.

*Ledre gí ro o'do bì kí tú'dú éyí sǐlǐne e ní
(Lúrú kpá Matáyo 19:16-30, Lúka 18:18-30)*

¹⁷ Simi bì Yésu ní nda go gí ro ndéréókpo ené gí ore ní, zí ngíti o'do ngásáóguné útúne gbri do ngúrú sǐndíne, úku ledre zí Yésu kídí, "Bílámá 'yì 'dódo ledre, mááyí méngí káa be 'dí zíma ndíki trídri bì za fí ní?"

¹⁸ Yésu ya zía ní, "Ndólo máa bílámá 'yì gí ro 'dí? Bílámá 'yì ndaá. Odu bílámá 'yì dujú Lomo. ¹⁹ Owo lorú e bú bílámáne, 'Ndá úfu 'yì wá, ndásé só'do rosé kí 'yì bì ófúsé rosé kéne wá ní wá, ndá úgu ugu wá, ndá úkuóto ledre ro 'yì wá, ndá lóndo 'yì gí ro éyí ené wá, ídí óto úndru 'buyì e kí mbágáyì."

²⁰ O'do nées ya, "'Yì 'dódo ledre, tónóne kú gí do owúma, málé'bé amá gí do lorú wá."

²¹ Gí zía 'búa ní kóo do Yésu. Zí Yésu lúru wo gbóo, zía úku ledre zía kídí, "Éyí ní bo kǐé'do méngí aka wá. Ndéré mu úgúoyó éyí ga bì zíyí 'be ní mbá 'dá'ba, zíyí ifibáyí késíye zí 'yì lerí e, zíyí ndá'baóguyí lódú kacíma. Lomo ní karanée í'bí tú'dú éyí zíyí."

²² Gí zí ledre bì Yésu uku kenée ní, zí bì sínýine ro o'do nées gbála. Zía ndéréne gí ore kí do komoné misínýine, gí zía ní kóo kí tú'dú éyí e zíne.

²³ Zí Yésu lúru bì keree, zía úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, "Ní miórúné kíngaya gí ro zí 'yì ga bì kí tú'dú éyí e zíye ní olúye 'be 'bì Lomo."

²⁴ Zí ledre nées lútúne komo 'yì lódú kacíga ga gére nées. Zí Yésu kpá úku ándá ledre zíye kídí, "Owú 'bì amáa e, ma'díi, ní miórúné kíngaya gí ro zí 'yì olúne 'be 'bì Lomo. ²⁵ Ní owú ledre cúku'dée zí mongú bangá bì gémele ní, olúóguné gí simi gu líbira gí 'dí kerí. Tí lá gí ro 'yì bì kí tú'dú éyí e zíne ní, ní miórúné gí ro zía olúne 'be 'bì Lomo."

²⁶ Simi bi 'yì lódú kacíga uwúní ledre née kenée ní, zía lútúne komoyé, zíye ódroyé dengbíye kídí, “Sara togú nda go kenée ní, ambí ni nda ómo ne?”

²⁷ Zí Yésu lúru yée keree, zía úku ledre zíye kídí, “Togú zí 'yìma'dí e yá, ledre káa zí née ni idí miórúné. Ledre e niyí yì eyé kací komo Lomo mbá cuku'dée.”

²⁸ Zí Pétero úku ledre zía kídí, “Lúru áka, mongú 'yì, ootomozé éyí ezé e go mbá, zize útúze do kacíyì káa zí ba.”

²⁹ Yésu ya zía ní, “Pétero, togú 'yì ootomo 'be 'bi ené, kí owú 'bi ené e, kí lúnduné e kí lémíné e nda kí mbágáne kí 'buné e, kpá kí yáká ené e gí romá kí bilámá ledre yá, ³⁰ ni ndíki tú'dú éyí e, 'díçí e, lúndu e, lémí e, mbágá e, owú e kí yáká e rómo gí do yée ga bi cakaba ba nda kpá kí 'do'dó e. Karanéé zía kpá ndíki trjdrj bi za fí ní. ³¹ Tú'dú 'yì máa yée ga bi ledreyé ni miówóne ní, utúásání lolu gú karanée idí kí ledreyé owóowó wá. Yée ga ledreyé ndaá owóowó wá ní, niyí nda idí ye kí ledreyé owóowó.”

Yésu uku andá ledre miúyuné

(Lúru kpá Matáyo 20:17-19, Lúka 18:31-34)

³² Zíye ñnyiyé 'dí'bi misi'di bi nderé 'díyì roné simi Yerusaléma ní, Yésu ni kóo za 'dá'dá zí 'yì lódú kacíne e, zí ledre née lútúne komoyé, zí ngítí géyí 'yì ga bi utúní do kací a ní, idíye kí ngírí royé. Zía kpá ñnyiné ndóloyóko 'yìmikása ené e 'dí sogo, zía úkuógu ledre bi ni gú méngí née ní zíye, ³³ kídí, “Úwúsé aka ledre bi mááyí úku a zise ba. Azé ba go ndéré simi Yerusaléma, kí'dí bi niyí í'bí ngbángá Owú 'bi 'Yìma'dí zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyí e kí 'yì 'dódo lorú e ní. Niyí 'decí ngbanga a idíní úfu wo, do í'bí wo do sǐlǐ 'yì ga bi ngará ndaní Yúda e wá ní. ³⁴ Zíye ndísiyé kí fólo máa, zíye lúbu súrú komomá, zíye ócò máa, zíye ñnyiyé úfu máa. Zíma ídíma umbumá kí sǐlǐ ota, zíma úru amá.”

Yakóbo e kí Yiwáni iliní idí káa do ngére e do lafúye e

(Lúru kpá Matáyo 20:20-28)

³⁵ Née ní, zí Yakóbo e kí Yiwáni wotǐ Zebedíya ógúyé ndoo zí Yésu, ya zía ní, “Mongú 'yì, éyí ni bo, ilizé gáa zíyì méngí a zize.”

³⁶ Zía ndú'yú yée kídí, “Ílisé gáa zíma méngí zise 'di?”

³⁷ Zíye úku a zía kídí, “Simi bi áyí gú karanée ndísi do kítí ngére eyí ní, ilizé zize idíze gbengará káa do mǐnguroko 'yì eyé e gbóo kíyì, ngiti 'yì do sǐlǐyì 'bi anú, ngítí 'yì 'bi ené do ngelí.”

³⁸ Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Fí, ówosé esé éyí bi ásé ndúndu'yú gí roa ní wá. Útúásásé go gí ro éwé tara kó'do nduwú bi mááyí gú ógu éwé a ní ma'díi? Útúásásé go gí ro 'dí'bi babatǐza 'bi nduwú bi mááyí gú ógu 'dí'bi a ní?”

³⁹ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Fí, azé útúásá.” Yésu ya zíye ní, “Fí, tí ma'díi, ásé tí gú éwé tara kó'do nduwú bi mááyí ógu éwé a ní kpá kí babatǐza 'bi nduwú bi mááyí gú ógu 'dí'bi a ní. ⁴⁰ Tí lá gí ro ndísi bi do anú kí do ngelí ní, ndaá 'bi ené ledre amá wá. Bi ga gére née niyí yì eyé gí ro 'yì ga bi yemeotoní go gí royé ní.”

⁴¹ Simi bi 'yì lódú kacíga ga bi sokó uwúní ledre née ní, zí simiyé ésíne ro Yakóbo e kí Yiwáni. ⁴² Zí Yésu ndóloyóko yée do úku ledre zíye kídí,

“Ídísé ówo a kídí 'yì ga bì lurúní yée káa do ngére e nda kpá kí ngítí géyì m̀ngburoko 'yì ga bì ngárá ndaní Yúda e wá ní niyí ye 'yì ga bì kí roko'buyé do 'yì e mbá ní. Zíye ndìsìyè óto 'yì e m̀ngì moko zíye káa zì éyì bì 'yì e niyí owùkùlù eyé e ní. ⁴³ Éyì ndaa kenée dongarase wá. Togù 'yì g̀ dongarase ili ídíné mongù 'yì, idí óto roné káa do 'yì kasa 'bì lafúne e mbá. ⁴⁴ Togù ngítí 'yì g̀ dongarase ili zine ídíné manda 'dá'dá zì lafúne e mbá yá, idí idí káa do 'yì 'bì moko 'bì lafúne e mbá. ⁴⁵ Abú gba Owù 'bì 'Yìma'dí ógù ené g̀ ro zì 'yì e m̀ngì moko zía wá, ogù yì ené g̀ ro m̀ngì moko zì 'yì e, kpá g̀ ro í'bì roné úyuné g̀ ro yómo t̀'̀dù 'yì e.”

Yésù líkpí koma owù 'bì Timáyo

(Lùrù kpá Matáyo 20:29-34, Lúka 18:35-43)

⁴⁶ Zì Yésù kí 'yì lódù kacine ndéréogùye simi gara bì Zérìko ní. Simi bì niyí go mindéréókpóye kí 'yì lódù kacine e nda kí t̀'̀dù 'yì e g̀ simi gara g̀ ore ní, zíye ndíki o'do bì komoa ndaa ní. Nì wotì Timáyo bì ndìsìní kpá ndólo a Batimáyo ní, nì mindìsìné dogboṛu misì'di ndìsì ómbo éyì g̀ zì 'yì e. ⁴⁷ Simi bì úwú ledre kídí, née Yésù 'yì 'bì Nazeréta ogù ne ní, zía gbúrógbóne 'dága kídí, “Yésù Owù 'bì Dawídi, lùrù aka lerìma.”*

⁴⁸ Zì t̀'̀dù 'yì ga bì ndìsìní ndéré kí Yésù e née, ndìsìyè kíngaya úcuómo wo kídí, idí m̀kù. Abú kenée ndotó, zì o'do née nda gbúrógbó tátá roné 'dá'dá kídí, “Yésù Owù 'bì Dawídi, lùrù aka lerìma.”

⁴⁹ Zì Yésù úwú ledre née, zía tóroné, zía úku ledre zì 'yì ga gère née kídí, “Ndólosé aka o'do bì ndìsì gbúrógbó née girí yáa.” Zíye ìnyiyé úku ledre zía kídí, “Royì inyi nda mu, ìnyiógù mu 'dága nì go ndólo yì.” ⁵⁰ Geré zía úcuóyó mongù bongó bì onzó roné ní 'dá'ba, zía ìnyiógùnè 'dága do s̀ndìne óguné zì Yésù.

⁵¹ Zì Yésù ndú'yú wo kídí, “Máidí m̀ngì zìyì 'dì?”

Zía úku ledre kídí, “'Yì 'dódo ledre, máìli lá dujù lùrù bì.”

⁵² Yésù ya zía ní, “Bilámáne, ndéré mu, komoyì eme go, g̀ zía bì ngunṅu ledremá go ní.” Geré née ní, zì komoa líkpíphùṛu roné. Simi bì Yésù niyí nda go ndéréokpó ní, zì o'do ba útúne kpírákà do kacíye, yóó, zíye ndéréye kèye.

11

Yésù olù simi Yerusaléma

(Lùrù kpá Matáyo 21:1-11, Lúka 19:28-40, Yiwáni 12:12-19)

¹ Simi bì Yésù kí 'yì lódù kacine e niyí go gbóo kí Yerusaléma, nderéní kpurù g̀ simi owù gara bì Betefége kí Beteniya cigí Landa Olíva ní, zì Yésù kása 'yì lódù kacine e gbre 'dá'dá, ² kídí, “Nderésé mu simi 'be ga bì do'dónozé 'dáa née. Ásé ógundíki owùphìrangá dongí bì ngárá 'yì e ekíní aka doa kú wá ní, miódóotoné kenée tara ngítí 'be. Ídísé líkpí a, zise ógusé kèe girí zìma yáa. ³ Togù 'yì e ndu'yúní sée kídí, m̀ngísé kèyì kenée g̀ ro 'díya yá, ídísé úku a zíye kídí, Ngére ili ne, nì girí kásalúgu a 'diya.”

* **10:47** 10:47 'Yì e owoní kóo bú kídí Kírèsìto bì yée ndìsìní sòngó wo g̀ ro zía óguné ní, nì idí ngùru bulúndu Dawídi bì kóo ngére 'bì Isiréle e 'desì ní. G̀ zì kèyì née ní, do kóo ndìsì ndólo Kírèsìto ma'daa kídí, “Bulúndu ngére Dawídi.” Ngunṅuní kóo kpá kídí Kírèsìto ma'daa togù ogù go yá, nì ndìsì yómo 'yì e g̀ simi ndíyá eyé e.

⁴ Zíye ndéréye, do óguyé ndíki phĩrangá dongí miódóótoné tara ngíti 'be cigí misi'di kenée tí káa zí bi Yésu uku ní. Geré zíye tónóye líkpí a. ⁵ Ngíti géyí 'yì e niyí kóo kpá mitóroyé do misi'di ore, zíye ñnyiyé úku ledre zí ya'dá ga bi gbre Yésu kasa yée née kídí, “Bié ledre 'di, bangá bi áse líkpí a née 'bi ambi?” ⁶ Zíye úkulúgu ledre zí 'yì ga gére née tí káa zí bi Yésu uku zíye ní. Zí 'yì ga gére née ótoómo yée, zíye 'dí'bi bangá née ndéréye kíe. ⁷ Zíye óguyé kíe zí Yésu, zíye ónzó ngiti géyí bongó eyé e doa, zí Yésu ékí ndĩsiné doa.

⁸ Zí ngíti géyí 'yì e 'dí'biógu bongó eyé e, ngíti géyí 'decíní 'bi eyé mbílí tìyì e do ízì yée zía kí rokinyi do misi'di gí ro óto úndrua. ⁹ Zí 'yì ga bi niyí 'bi eyé 'dá'dá, kí yée ga bi gí do kací a gí 'dá'ba ní, ndĩsiyè úçu koko kí yéyèyì kí ndĩsì ótrú ledre 'dága kídí, “Mbófo éyì zí Lomo.

Úndru idí idí zí wo bi ogu kí ìrì Ngére Lomo ní.”

¹⁰ Úndru idí idí zí wo bi ogu go ndĩsì do kítì ngére 'bi bulúnduzé Dawídí* ní.

Mbófo éyì zí Lomo Komo Ere.

¹¹ Zí Yésu ñnyiyé kí 'yì ené e ólúye simi Yerusaléma, do ndéréye do ligá 'Dìçì 'bi Lomo. Gí zía, kadra utú nda kóo go miútú, zía lúrú éyì ga bi ore ní, nda go lá 'di'diya, zíye ñnyiyé kí 'yì lódú kacíne ga bi sokó doa gbre (12) ní gí ore, yóó do ndá'balúgu royé 'dá'ba simi Beteniya.

*Yésu oto tarané kací ndórí
(Lúrú kpá Matáyo 21:18-19)*

¹² Zí bi aráló'bó roné, zí Yésu ñnyiyé ndá'balúgu royé gí simi Beteniya simi Yerusaléma, 'bú mengì nda kóo Yésu ma'dáa go mimengì. ¹³ Zía lúrúndíki ndórí 'bi 'be gí gbála kí mbílíne gbukú. Abú née ndaá aka kóo sɔndj kadra gí ro mikánda miáná a wá yá, zía sómù ledre kídí, ambi owo ne, éyì née kenée kurú miánága ga bi idiakání ní, niyí ba bo 'dága íri. Zía ñnyiné ndéréne gí sɔ ndórí née íri lúrú bi, lúrú bi má, kémbì miáná a ndaá.

¹⁴ Çikì ore, zí Yésu ñnyiné óto tarané kací a née kídí, “Tí káa zí bi áyí go née ní, útúásá 'bi eyì lolú ána gí ro zí 'yì e ánu miánáyì kú wá.” 'Yì lódú kacíga uwúní kóo ledre bi uku née go.

*Yésu olú do ligá 'Dìçì 'bi Lomo
(Lúrú kpá Matáyo 21:12-17, Lúka 19:45-48, Yiwáni 2:13-22)*

¹⁵ Simi bi olúní nda go simi Yerusaléma ní, zí Yésu ólúne do ligá 'Dìçì 'bi Lomo, zía ógóbáyì 'yì ga bi ndĩsiní úgú éyì e kpá kí úgúóyó éyì e ore ní 'dá'ba. Zía kpá ndĩsiné kí ìtríónzó tarabíza bi 'yì óyóló'bó kèsì e ndĩsiní óyóló'bó kèsì e doa ní kpukpukpu bi. Nda kpá kí bi ndĩsì 'bi 'yì ga bi ndĩsiní úgúóyó amámu e ní.

¹⁶ Yésu ìli ené zí 'yì e ìmbì éyì e ndéré'decì bi kíe gí do ligá 'dìçì 'bi Lomo wá. ¹⁷ Simi bi ndĩsì 'dódo ledre ní, zía úku ledre zíye kídí, “Ndaá 'bi ené miékéne bi kídí, “ ‘Dìçì amá ní

11:9 11:9 Ke'bi 'bi Dawidi e 118:25-26 * **11:10** 11:10 Dawidi: Ni kóo Mongú ngére 'bi Isiréle e kpá bulúndu Yésu bi Lomo kasaogu wo káa do Mongú ngére simi kángá bi Dawidi ní kóo ngére simi a ní. Ólo Sámele 16:1-13, Moko 'bi 'yìmikása e 2:3

'dǐǐ 'bi ini zǐma'?

Tí lá óyóló'bósé nda yí esé go káa do 'bi ló'bo 'bi 'yí ugu e.' "

18 Simi bi ledre ga bi Yésu ndǐsi 'dódo yéé do ligá 'Dǐǐ 'bi Lomo ní, owúndiki mbíli manda ga bi 'bi 'yí 'dáná éyí e kpá kǐ 'yí 'dódo lorú e ní, zíye ndǐsiyé gámásó'do misi'di gǐ ro zíye úfu wo. Abú kenée ndotó, niyí kóo mbá kǐ ngírǐ royé, gǐ zía, tú'dú 'yí e iliní yí eyé kóo mbá Yésu gǐ zǐ bilámá 'dódo ledre ené.

19 Nda go kǐ tagá ndulú, gǐ do kacǐ 'dódo ledre, zǐ Yésu ma'dáa ólúóguyé kǐ 'yí lódú kacine e gǐ simi gara gǐ ore 'dá'ba.

*Miówo ledre gǐ simi ledre 'bi ndórí bi Yésu oto tarané kacǐ a ní
(Lúru kpá Matáyo 21:20-22)*

20 Nda káa zǐ kílonódó a née kǐ phiyí, niyí kpá go ndá'balúgu royé simi Yerusaléma, zíye lúru ndórí bi karana Yésu oto tarané kacǐ a ní, gagá go zawu gǐ 'dága gǐ ro cýíne e. 21 Zǐ Pétero ñnyiné sómúndiki ledre bi karana Yésu mengǐ ní, zía úku ledre kídí, "ǐ, 'yí 'dódo ledre, lúru aka kágá bi karana óto tarayǐ kacǐ a ba, gagá go."

22 Zǐ Yésu úku ledre zíye kídí, "Ídísé ngúngu ledre 'bi Lomo. 23 Ídísé óto ledre ba simi dosé. 'Yí bi i'bí roné go za mbá zǐ Lomo ní, togú uku ledre zǐ landa bi 'dáa kídí, 'Ídǐ ñnyí gǐ ore zíyǐ ndéré útúyǐ simi mikavu bi 'dáa,' togú 'yí née owo go bilámáne kídí ledre bi née uku née ni méngǐ roné yá, zǐ Lomo óto ledre née, zía tí méngǐ roné zǐ 'yí née kenée. 24 Káa zǐ bi éyí ni kenée bo ní, máuku zise ma'díi, togú i'bisé rosé go mbá zǐ Lomo, nda simi bi ásé ndǐsi ini ini zǐ Lomo, zise ndú'yú wo gǐ ro éyí ní, ídísé ngúngu a kídí, éyí bi ndú'yúsé wo gǐ roa née, ásá tí ndíki a ma'díi, Lomo ni tí i'bí éyí ma'dáa zise. 25 Ndásé ini ini zǐ 'Buzé Lomo nyé kǐ bisinyí ledre simisé ro lafúse e wá, gǐ ro zǐ Lomo úwú ini esé. 26 Togú ásé go ini ini zǐ 'Buse Lomo gǐ ro zía ótoómo lúyú ledre esé yá, ídísé ówo a kídí lafúse ga bi niyí ógu ndú'yú sée gǐ ro zise ótoómo ledre zíye ní, ídísé ídri mimbé'desé, zise ótoómo ledre zíye. 'Buzé Lomo ni kpá ótoómo lúyú ledre esé."†

*Ndu'yú gǐ ro ówo roko'bu 'bi Yésu
(Lúru kpá Matáyo 21:23-27, Lúka 20:1-8)*

27 Née ní, zǐ Yésu ndéréóguyé kǐ 'yí lódú kacine e go simi Yerusaléma, zíye ndǐsiyé gámáye do ligá 'Dǐǐ 'bi Lomo. Zǐ ngíti géyǐ manda ga bi 'bi 'yí 'dáná éyí e, kǐ ngíti géyǐ 'yí 'dódo lorú e, kǐ ngíti géyǐ mingburoko ngére e óguyé zǐ Yésu. 28 Zíye úku ledre zía kídí, "Ndíki 'bi eyí roko'bu máa bi zíyǐ ndǐsiyǐ méngǐ ledre e kǐe 'dényé bi káa ba ba gǐ 'da? Ambí i'bí roko'bu máa née zíyǐ ne?"

29 Yésu ya zíye ní, "Máíli aka ndú'yú sée kǐ ndu'yú kǐé'do kǐ. Togú úkulúgusé ledre go kacǐ a zǐma, mááyí nda fú úku 'dódo ledre roko'bu bi mándǐsi méngǐ ledre e kǐe ba zise. 30 Úkusé aka zǐma, Yiwáni ndíki kóo roko'bu bi zía ndǐsiné bábátǐzǐ 'yí e kǐe ní gǐ 'da? Gǐ zǐ 'yíma'dí e? Togú kenée wá, nda gǐ zǐ Mbigí Lomo?"

11:17 11:17 Isáya 56:7 11:17 Yeremáya 7:11 † 11:26 11:26 Nda gǐ 'dá'ba, zǐ ngíti 'yí ékétóko ledre ro ledre ga bi Máriko eké yéé ní kídí, "Togú ídriyé mimbé'desé ro 'yí ga bi mengǐni bisinyí ledre zise ní wá, 'Buse bi 'dága 'dáa ní, ootoomo ené kpá milúyú ledre esé zise wá."

³¹ Zíye tónóye ndìşj úku ledre dengbìye kídí, “Azé úku a zía ba kídí 'di? Togú ukuzé ya gí zí Lomo, ni geré úku a kídí, bi kenée ní, ilizé nda kóo ledre ené wá gí zí 'di? ³² Togú ukuzé ya ndiki roko'bu nées gí zí 'yìma'dí e, utúasá kpá wá.” Gí zía, niyí kóo kí ngírí royé gí zí 'yì e, gí zía, tú'dù 'yì e ngunḡuní kóo go mbá kídí, Yiwáni ni nèbí.

³³ Zíye nda ñnyiyé úkulúgu ledre kací a zía kídí, “Owozé wá.”

Yésu ya zíye ní, “È, bi kenée ní, máli amá lolu kpá úku ledre roko'bu bi mándìşj mēngì ledre e kíe ní, zise wá.”

12

*Muruwayi gí ro bisinyí 'yì ga bi ufuní owú 'bi mīngí yáká ní
(Lúrú kpá Matáyo 21:33-46, Lúka 20:9-19)*

¹ Zí Yésu ñnyiné úku ledre zí mīngburoko 'yì ga gére nées simi muruwayi kídí, “Ngíti o'do, 'di'biogu kóo kúfú kóró zía 'dìyì a yáká ené. Zía ñnyiné íci'díkí gara ro yáká máa nées gbaá, zía íci gu gí ro do ndìşj lúru kóró ma'dáa simi a. Gí ore, zía ó'bóyeme bi gí ro zí 'yì bi ni ndìşj 'bá'bá yáká ma'dáa a nées ní, ndìşiné simi a 'dága kí lúru bi. Zía yéme ledre kí ngíti géyì 'yì e, zía ótoómo yáká máa nées zíye, idíní ndìşj mēngí moko simi a. Yóo zía ndéréókpóne gbála.

² “Nda simi kadra mi'déçj miáná kóró máa ga gére ní, zía ñnyiné kása ngíti 'yì kása ené zí 'yì ga bi yáká íri ní, gí ro zíye kpá í'bí 'bi ené kóró gí simi a. ³ Simi bi 'yì kása nées ogú íri ní, zí 'yì ga gére nées 'dì'bi wo, zíye ócò wo, zía ngásálúgu roné zí mīngí yáká kí gbékpí sīlīne. ⁴ Zí mīngí yáká ñnyiné kpá kása ngíti 'yì kása ené, zí 'yì ga gére nées kpá ñnyiyé ócò wo do ócólóko doa, zíye mēngílárá a 'duo bisinyíne. ⁵ Zía kpá kása ngíti 'yì kása, zé 'yì ga gére nées ñnyiyé úfu wo. Zía kpá kása tú'dù ngíti géyì, mēngíní yé kpá kenée, ocóní ngíti géyì bisinyíne, zíye úfu ngíti géyì miúfu.

⁶ “Ngíti 'yì kása gí ro zía kása a ndaá lolu kóo wá. Mbigí owú 'bi ené bi oto 'búa kingaya ní, idíaká nda kóo go lá dūj ne. Zía nda ñnyiné kása cù wo dūj gí 'dá'ba kí sómù ledre bi kídí, 'Bi ba nda go zaá mbigí owú 'bi amá ní, niyí go ógu éré wo.’

⁷ “Simi bi ya'dá ga bi yáká íri nées, lurúndikiní nda go cù mbigí owú 'bi mīngí yáká ní, zíye úku ledre dengbìye kídí, ‘Ndazé řifu zize ótoómo yáká ba wá. Idízé úfu owú 'bi ené nées kpá 'dá'ba, gí ro zí yáká máa ba nda idíne geré 'bi ezé.’ ⁸ Nées ní, zíye ñnyiyé 'dì'bi owú nées, ócò a, do ócóónzó wo, zíye 'dì'bi umbua ndéréye úçu a tara yáká kenée.”

⁹ Nées ní, zí Yésu ndú'yú yé kídí, “Bi kenée ní, mīngí yáká ni nda mēngí goó 'di? Máúku zise, ootoomo 'yì 'bi moko ga gére nées wá, ni ógu úfu yé mbá do bi kulú owú 'bi ené nées, zía nda óto ngíti géyì 'yì e ndìşiyé mēngí moko simi yáká ené nées.”

¹⁰ Ólosé aka esé miéké kúrú Lomo bi uku kídí,
“Tutú bi kóo 'yì ó'bó 'dìçj e asiní gí roa ní,
ogú nda yì ené go tutú bi kí ledrené owóowó ní.

¹¹ Ledre ba ní, Ngére ezé Lomo mēngí kóo ne,
zía nda ówóne go miówó, zía émené komozé.’ ”

¹² Zí m̀ngburoko 'yì 'bì Yùda e áyíye g̀i ro 'dì'bi Yésù, g̀i zía, owoní go kídí, uku muruwayi née royé. Tí lá zíye éré ng̀irì t̀j̀'̀d̀ú 'yì e, zíye ótoómo wo, do ndéréokpóye g̀i cigi a.

Ngíti géyì Farusáyo e uzuní Yésù kí ledre usóru
(Lúru kpá Matáyo 22:15-22, Lúka 20:20-26)

¹³ G̀i do kací ledre née ní, zí m̀ngburoko Isiréle ga gére née kása ngíti géyì Farusáyo e kí ngíti géyì 'yì 'bì Eróde e* zí Yésù g̀i ro úzu wo togú Yésù ma'dáa uku luyú ledre go ro akúma 'bì Róma yá, zíye 'dì'bi wo. ¹⁴ Zíye ìnyiyé óguyé zía, ya zí Yésù ní, "Yì 'dódo ledre, owozé bú kídí, r̀anga eyì lengbe r̀anga kú wá, ledre bi 'yì e ndìsìní sómú a ní, ata ené kací komoyì kpá wá, sómú eyì ledre moko 'bì 'yì e kpá wá, ndìsì 'dódo yì eyì tí lá d̀j̀ú m̀bigi ledre 'bì Lomo. Bi kenée ní, úku aka zize, utúasá miútúasá zize í'bí usóru zí mongú 'yì Káyisara† ngére 'bì k̀ngá Róma? Idízé í'bí a? Ídí úku a zize. Togú ndazé í'bí a wá, ídí kpá úku a zize."

¹⁵ Zí Yésù ówo mani eyé née téké, zía úku ledre zíye kídí, "Ílisé úzu máa g̀i ro 'dì? Í'bíogusé aka komo kèsì girí zíma yáa."

¹⁶ Zíye ìnyiyé ógu kíe zía. Zía ndú'yú yée kídí, "Bì ro kèsì ba lìlì simi komo ambi, sara ìrì 'yì ba, née ìrì ambi?"

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Née, lìlì simi komo Káyisara."

¹⁷ Née ní, Yésù ya zíye ní, "Togú kenée yá, ídísé í'bí éyì bi 'bì Káyisara ní zía, zise í'bí éyì bi 'bì Lomo ní, zí Lomo."

Zí tara ya'dá ga gére née ìdr̀ne mbá miđr̀, g̀i zí ledre bi Yésù ukulugu zíye ní, zíye ìnyiyé ótoómo wo.

Ledre g̀i ro úru g̀i simi umbu
(Lúru kpá Matáyo 22:23-33, Lúka 20:27-40)

¹⁸ Nda g̀i ore, zí Sadukáyo ga bi ngára ngunúní ledre úru g̀i simi umbu wá ní óguyé ndú'yú Yésù. ¹⁹ Zíye ndú'yú Yésù kídí, "Yì 'dódo ledre, Músa eké kóo lorù ba zize kídí, togú 'yì uyuomo owú e do kacíne wá, 'yì ma'dáa bi uyu née, lúndua ídí 'dì'bi kára umbu bi kací a née, g̀i ro zía ndikiógú owú do bi kací lúndu máa née. ²⁰ Ngíti ledre mengi kóo roné káa, owú ya'dá e niyí kóo bo ìnyì doa gbre (7) mbá lúndu e. Zí mongúye ofú kára, kára máa née ndiki aka kóo owú zía wá, geré zía úyúómo kára née. ²¹ Zí lúndua bi utú do sogoa ní, 'dì'bi kára umbu eyé máa née, ndikiní owú kéne kpá wá, zía kpá úyu ené, ótoómo kára máa née. Zí ota (3) lúnduyé 'dì'bitátá kára máa née, ndikiní owú kéne kpá wá, zía kpá úyuné. ²² Zí ledre née ndéréne kenée kací owú ya'dá ga gére née za mbá. Odu nda d̀j̀ú ambáodúye, zía 'dì'bi kára máa née, ndikiní owú kpá wá, zía kpá úyu ené, ótoómo kára née. Nda g̀i do kací ya'dá ga gére née mbá, zí kára née nda úyu 'bì ené d̀j̀ú g̀i 'dá'ba. ²³ Bì goó kenée ní, togú karanée urúní kí ya'dá ga gére née go g̀i simi umbu mbá ní, kára máa née ni nda ídí go mbì me'be ambi? Bì owú ya'dá ga bi ìnyì doa gbre (7) née, kára née ni kóo go me'beyé mbá ní."

* **12:13** 12:13 'Yì 'bì Eróde e niyí 'yì ga bi iliní zí ngúru 'yì g̀i dongará bulúndu Eróde e ídine mongú ngére 'bì k̀ngá 'bì Isiréle e ní. † **12:14** 12:14 Káyisara: Káyisara ini ledre g̀i simia kídí mongú ngére 'bì Róma. Ni mongú ngére do ngíti géyì lafúne ngére e ga bi 'bì ngíti géyì k̀ngá e káa zí Yùdáya kí Galiláya.

²⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Lúyúsé go gbála, gí zía bí ówosé esé ini ledre gí simi miéké kúrú Lomo kí roko'bu 'bí Lomo kpá wá ní.† ²⁵ Simi bí 'yì e niyí úrú gí simi umbu ní, kará e kí ya'dá e 'dì'biní lolu royé wá, niyí nda ídí eyé mbá káa zí maláyika ga bí komo ere 'dága 'dáa ní. ²⁶ Nda gí ro ledre miúrú gí simi umbu, ólosé esé miéké kúrú Lomo bí uku ledre gí ro kadra bí kóo kúrú Lomo owúogú zí Músa gí simi pho'du kí ndící komo kágá ní wá? Ekéní simi a írí kídí, Lomo uku zí Músa kídí, 'Mááyí Lomo bí ndìşì lúrú kací Abarayáma, kí Isáka nda kí Yakóbo e ní.’ ²⁷ Sée Sadúkáyo e, lúyúsé ledre go. Ndaá 'bí ené Lomo 'bí 'yì ga bí niyí umbuyé ní wá, yì ené Lomo 'bí 'yì ga bí trìdrì ní.”

Lorù bí kí ledrené owóowó kíngaya ní

(Lúrú kpá Matáyo 22:34-40, Lúka 10:25-28)

²⁸ Ngítì 'yì 'dódo lorù 'bí Músa nì kóo kpá dongará 'yì e ore, ndìşì kóo úwú ledre ga bí Sadúkáyo ga gére ndìşìní úkuló'bó a kí Yésu e ní, owo kóo go kídí, Yésu ukulugu ledre go zí Sadúkáyo e bilámáne, née ní, zía ìnyìné oguné ndú'yú Yésu kídí, “Mongú 'yì, lorù bí romo gí do lafúne e mbá ní, 'bié wo be 'dì?”

²⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Lorù bí kí ledrené owóowó ní nì ba, 'Úwúsé aka sée Isiréle e, Mbigí Lomo nì dujú kíé'do bí nì Ngére ezé ní.

³⁰ Ídí óto 'bú Ngére bí Lomo eyì ní kí mimbé'deyì kíé'do, kí sómù ledre eyì mbá, kí lomo royì mbá nda kpá kí roko'buyì za mbá.’ ³¹ Ngítì a bí kpá káa zía romo gí do lafúne e mbá ní, nì 'bí ené. Ídí óto 'bú lafúyì e káa zí bí óto 'búyì kí royì ní. Ngítì cóngó lorù bí romo gí do yée ga bí gbere née ndaá.”

³² Zí o'do née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Bilámáne, 'yì 'dódo ledre, ledre née nì tí kenée ma'díi. Káa zí bí úku née, tí lá ngére ezé Lomo nì dujú ne bikéřì ngére, ngítì a ndaá 'bí ené do kací a née wá. ³³ Togú óto 'bú Lomo kíngaya kí mimbé'deyì kíé'do, kí sómù ledre eyì mbá, kí roko'buyì za mbá, zíyì óto 'bú lafúyì e káa zí bí óto 'búyì kí royì ní yá, méngì née go mongú bilámá ledre bí Lomo nì ídí gí zíyì kí rokinyi kíngaya ní, gí zía, ledre née romo go do 'dáná éyì e za mbá.”

³⁴ Zí Yésu ìnyìné ówo a gí zía téké kídí, miúkulúgu ledre ené nì kí bilámá sómù ledre siminé, ya zí o'do née ní ní, “Mbófo éyì, sómù ledre eyì emesá. Áyì go lá gbóo gí ro ówo Lomo káa do ngére eyì.” Nda gí do kací ledre née ní, 'yì ga bí kóo niyì okó ro Yésu ní, utúasání lolu kóo ógu úzu Yésu kí ngítì ndu'yú wá.

Yésu uzu ezeokóne e kí ndu'yú

(Lúrú kpá Matáyo 22:41-46, Lúka 20:41-44)

³⁵ Zí Yésu kóo ndìşìné kpá fù 'dódo ledre zí 'yì e do ligá 'Dìcì 'bí Lomo írí, zía ìnyìné ndúndu'yú kídí, “Sara 'yì 'dódo lorù e ukuní ledre kídí Kírésìto nì bulúndu Dawídí lará káa be 'dì? ³⁶ Ngére Dawídí uku kóo ledre kací kúrú 'Dówù Lomo gí ro Kírésìto ma'dáa kídí,

† 12:24 12:24 Sadúkáyo e ndìşìní yì eyé kóo ólo lá dujú búku e ìnyì gí dongará tù'dù kurù búku ga bí 'bí miéké kúrú Lomo ní. Ólúógú nì ngúru búku gí dongará búku ga bí ìnyì Sadúkáyo e ndìşìní ólo yée ní. Née sù ledre bí Yésu 'dì'bí véresì née gí roa gí simi Ólúógú ní, gí zía, née ngúru véresì bí Sadúkáyo e owoní bú ní. 12:26 12:26 Ólúógú 3:6 12:30 12:30 Gbre lorù 6:4-5 12:31 12:31 Lévi 19:18

“ Ngére ezé Lomo ni úku ledre zí ngére amá kídí,

“Ndịsị do sịlịma 'bì anú ona,
gị simi sịndj kadra bì mááyí óto ezeokóyị e mbá
sị sịndjyị ní.” ’

³⁷ Dawídi kí roné ndịsị ndólo Kírésịto Ngére, togú kenée ní, Kírésịto ni ídị bulúndu a lárá a káa be 'dì?”

Zí tǔ'dù 'yị e ndịsịyé úwú ledre ené kí mongú rokinyi ní.

*Yésu mada 'yị e gị ro Farusáyo e kí 'yị 'dódo lorụ e
(Lúrú kpá Matáyo 23:1-36, Lúka 20:45-47)*

³⁸ Zí Yésu ñnyìné 'dódo ledre zíye kídí, “Komosé idí idí rosé, ndásé idí káa zí 'yị 'dódo lorụ e wá. Ndịsịní esị mǎngburoko mikokoro bongó e royé ndịsị kí gámáye kíe simi sụu, gị ro zí 'yị e ndịsịyé 'bì mandá zíye kí dokuwu. ³⁹ Togú olúní go simi 'Dịcị Kótruro e, togú mbú mǎngburoko ayĩmbi yá, iliní ndịsị té do mǎngburoko bì ndịsị e gị ro zíye idíye owóowó. ⁴⁰ Ndịsịní ẹrj 'be 'bì kará umbu e zí kará umbu ga gére nées ndịsịyé sáká yée. Owú ẹyị bì do sịlị kará ga gére ní, zíye ndịsịyé 'bì a zíye ánu. Togú nda go sịndj kadra 'bì ini zí Lomo yá, zíye ndịsịyé ódroyé ngbángbáne. Gị zí kẹyị nées ní, Lomo ni 'dó'do yée bisinyine.”

*Tákpásịlị 'bì ngíti kára umbu
(Lúrú kpá Lúka 21:1-4)*

⁴¹ Nda gị do kací 'dódo ledre do ligá 'Dịcị 'bì Lomo, zí Yésu ndéré ndịsịné gbóo cigí bì bì 'yị e ndịsịní ónzó kẹsị e doa ní, zia ndịsịné lúrú 'yị ga bì ndịsịní ónzó kẹsị káa do tákpásịlị zí Lomo ní. 'Yị ga bì kí tǔ'dù kẹsị e zíye ní, zíye ndịsịyé ónzó a simi sondụu nées ịri. ⁴² Nées ní, zí ngíti kára umbu 'yị lerj ngárá ẹyị ndaa zia wá ní, óguné kí odụ owú kẹsị bì zine bì niyị útúásá úgú lá owú ẹyị bì cuku'dée kie ní, ónzó a simi sondụu káa do tákpásịlị zí Lomo.

⁴³ Zí Yésu ñnyìné ndóloyóko 'yị lódú kacine e trjé do bì kẹrj a, ya zíye ní, “Máúku zise ma'díi, kára bì gáa ogu ónzó kẹsị kira ba, onzóromo kẹsị go gị do 'yị ga bì gáa onzóńí kẹsị ona ní za mbá, ⁴⁴ gị zia, 'yị máa ga gére nées onzóńí lá kẹsị bì gị do tǔ'dù a bì zíye ní. Kára ba, za kí lerj ené nées mbá, 'bì 'bì ené kẹsị bì do sịlịne ní go mbá, nées kóo wo bì otoomo gị ro ẹyị miánu zine ní.”

13

*Ledre gị ro mǎndúru 'dịcị 'bì Lomo
(Lúrú kpá Matáyo 24:1-2, Lúka 21:5-6)*

¹ Simi bì Yésu ni go olúogụ gị simi 'Dịcị 'bì Lomo ní, zí nguru 'yị lódú kacía ñnyìné úku ledre kídí, “Yí 'dódo ledre, lúrú aka lá mǎngburoko tutú ga bì o'bóní 'dịcị ga ba kie ba, kpá kí lámá bì ro 'dịcị máa ga gére nées.”

² Zí Yésu úkulúgu ledre zia kídí, “Nées kpá ẹyị? 'Dịcị ga gére nées kí mbágá lámá nées bì royé nées, kpá kí mǎngburoko tutú ga bì o'bóní yée kie nées mbá, niyị ógụ ndúrúónzó yée kírí nées mbá bì, bikẹrj tutú bì zia ídiákáne do ezené 'dága ní ndaa.”

³ Simi bì Yésu ni go mǎndịsịné gá do Landa Olíva mì'dí zí 'Dịcị 'bì Lomo ní, zí Pétero e, kí Yakóbo e, kí Yiwáni e, kí Andiríya óguyé ndoo ndú'yú

wo, ⁴ “Úku aka zíze, ledre máa née ni méngi roné kenée kí be 'di? Liji ledre bi ni 'dódo a zíze kídí ledre née ni ógu méngi roné kenée ní 'di?”

*Ledre gi ro 'do'dó bi 'yi 'bi Yésu niyi ógu 'dó'dó a ni
(Lúru kpá Matáyo 24:3-14, Lúka 21:7-19)*

⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Komosé idí idí rosé, 'yi e ndani lóndo sée wá. ⁶ Tù'dù 'yi e niyi karanée ógu kí irimá, zíye ndisi úku ledre kídí yée niyi Kírésito, gi zí kèyi née ní, niyi lóndo tù'dù 'yi e. ⁷ Ásé karanée úwú ledre kídí okó ni go ógu, ngiti géyi yá kídí okó ni go 'dáa, simi bi ledre ga gére niyi go ndisi méngi royé kenée ní, ndásé siki mimbé desé 'dága wá. Ledre ga gére niyi méngi royé kenée, tí lá née ndaa 'bi ené aka odu do sogo kángá ba wá. ⁸ Kúfú ngiti géyi 'yi e niyi karanée ndéré útú kí okó do kúfú ngiti géyi 'yi e, zí ngiti kángá ndéré útúne kí okó do ngiti kángá. Mongú 'bú ni útú, zí kidi kángá ndisi méngi roné do ngiti géyi bi e. Née aka lá dosi 'do'dó ma'dáa.

⁹ “Ídisé tóro ngbuó káa zí bi áse go 'yi lódu kacima e ní. Ngiti géyi 'yi e niyi karanée 'di'bi sée ógu kise kó'dù 'yi úku ngbanga e do ócò sée simi 'Dici Kótruro e. Niyi karanée 'di'biógu sée kó'dù gávana e kí mimburoko ngére e gi ro úku ledre gi romá zíye. ¹⁰ 'Dá'dá zí do sogo kángá ba úkúne, ni miútuásane do 'dódo bilámá ledre zí riki kúfú 'yi e za mbá. ¹¹ Togú karanée 'di'biní sée go do ógu kise kó'dù mimburoko 'yi ga gére née yá, ndásé ndisi sómú ledre sisikala 'dá'dá gi ro úku a togú ilini go úwú ledre gi tarasé ní wá. Ídisé úku zíye tí lá dùú ledre bi 'Dowú Lomo uku go zise ní. Gi zia, úkusé née kúru Lomo, née ndaa sómú ledre esé wá.

¹² “Lúndu e niyi 'i'bi lúnduyé e zí umbu, 'bumiowú ni méngi a kpá kenée zí owú 'bi ené. Owú e niyi zingi ro 'yi ndiki yée do 'i'bi yée zí umbu. ¹³ Tù'dù 'yi e niyi sógó sée gi zia bi áse 'yi lódu kacima e ní. Abú kenée ndotó, 'yi bi ni 'i'bi roné ndisi lódu kacima gi simi odu sindi kadra 'bi do sogo kángá ba ní, ni ndiki tridri bi za fi ní.”

*Ledre gi ro misinyionzó Yerusaléma
(Lúru kpá Matáyo 24:15-21, Lúka 21:20-24)*

¹⁴ “Simi bi lúru ndikise mongú bisinyi éyi kí tóro do bi bi ngará ndaa zia tóroné doa wá ní, 'yi bi ni ólo ledre ba ní, idí ówoyeme ini ledre gi simi a bilámáne. Gi ore 'yi ga bi niyi simi Yúdaya ní, idini ngásá komo landa e. ¹⁵ Togú bisinyi ledre máa née ogundiki 'yi do 'dici,* ndaa nditiógu ólú 'dici gi ro 'di'bi éyi kí wá. ¹⁶ Togú 'yi bi ledre máa née ndiki wo yáka ní, ndaa lolu ngásá nda'ba 'be gi ro 'di'bi yata bongó wá. ¹⁷ Kadra máa née ni sinyi gbála, zí kará ga bi kí simiyé, kpá kí yée ga bi kí owú e kó'dúye ní. ¹⁸ Ídisé ini ini zí Lomo kángaya kídí, ledre máa née, ndaa méngi roné simi kadra drú wá, ¹⁹ 'do'dó 'bi sindi kadra máa née ni idí bisinyine kángaya zia rómoné gi do bizóro e za mbá, gi zia méngi aka roné 'dá'dá a do sogo kángá ona kú wá, tónóne simi kadra bi kóo Lomo otoogu kángá ba kí ere e, do ndéréoguné gi cakaba ní. Ngiti ledre utúasá lolu kpá méngi roné kenée wá. ²⁰ Idí Ngére Lomo ndaa kóo 'dosoógu sindi kadra ledre máa née gbú'du wá, káa bi 'yi ómo ndaa. Nda lá gi ro migeléogú 'yi

13:14 13:14 Dániyele 9:27, 11:31, 12:11c * **13:15** 13:15 Do 'dici: Ga kóo 'desj ní Yúda e ndisini ubú 'dici eyé kí doné sisilekpe. Zíye ndisiyé ékiye doa 'dága iri ndisi méngi ngiti géyi ledre eyé e.

ené e, zía 'dósoógu a gbú'du. ²¹ Simi sɛ̀ndí kadra máa nées togú ngíti 'yì uku ledre kídí, 'Lúrúsé aka Kírésìto ogú go.' Togú kenée wá, 'Nì go bì 'dàa yá,' ndásé ngungu a wá. ²² Tù'dù 'yì ranga e niyí karanée ógu kí ìrì Kírésìto ngíti géyì kí ìrì nẹ̀bí e, zíye ndìsìyé méngì mingburoko ledre ga bì kí roko'bùyè ní gí ro ndìsì lónodo migélé 'yì ga bì 'bì Lomo ní, togú ní útúásá zíye méngì a kenée yá. ²³ Káa zì bì go kenée ní, komosé idí idí rosé kíngaya. Máénzì komosé go 'dà'dá gí zì ledre káa zì ga gère nées kí méngì royé.

²⁴ "Tí lá simi sɛ̀ndí kadra máa nées, gí do kací 'dó'dó nées ní,
" 'zì kadra ìlìne mbùyì,
éfé oṅgó kpá wá,

²⁵ zì kele e ndìsì rẹ̀reyé gí 'dága girí,
zì éyì ga bì komo ere ní mbá ndìsì kíziyè.'

²⁶ "Simi sɛ̀ndí kadra nées 'yì e niyí lúru Owú 'bì 'Yìma'dí kí ógu gí komo ere kpurú gí simi bùrɛ̀ngú kí cóngó roné kpá kí mongú roko'bùné. ²⁷ Nì kása maláyika ené e zíye báiyé do bì e do sogo káṅgá za mbá, zíye 'dó'dúyóko 'yì ené e ga bì gelé yée go ní, mbá do bì kǐé'do.

²⁸ "Ídísé lúru ìlì ledre bì mándìsì úku a ba lá dudu gí ro ndórí. Togú lúrusé mikánda mbílì ndórí niyí go ú'bù yá, kídí ndumu ni go gbóo. ²⁹ Kpá kenée, togú lúrusé ríkí ledre e go kí méngì royé kenée komo ere yá, idísé ówo a kídí, kadra mindá'baógumá ni go gbóo. ³⁰ Máúku zise kídí, ledre máa nées ni méngì roné simi bì 'yì ga bì cakaba ba uyuonzó aka roné wá ní. ³¹ Ere e kí do sogo káṅgá ba niyí ùkú mbá, tí lá kúrúma ùkú ené e wá.

Mindá'baógu Yésu ni l̄iyi 'yì e m̄l̄iyi (Lúru kpá Matáyo 24:36-44)

³² "Kadra mindá'baógumá, 'yì e mbá utúasáni ówo a wá, abú maláyika ga bì komo Ere ní, owoní wá, gba máa Owú 'bì Lomo máówo kpá wá. 'Buzé Lomo owo dudu ne. ³³ Káa zì bì go kenée ní, komosé idí idí rosé. Zise idíse nzíyisè gí zía kadra ledre máa nées ówosé wá.

³⁴ "Mindá'baógumá ni idí ené káa zì 'bì o'do bì kóo ìnyì gí 'be 'bì ené ndéréne do ngíti bì gbála ní. Simi bì kóo ìnyì ndéré ní, zía ífíbáyi moko zì 'yì 'bì moko ené e mbá kpìkpìkpì, zía kpá úkuómo ledre zì 'yì 'bì moko máa wo bì ndìsì 'bì ené lúru bì kací mbotù gara ní kídí, 'Komoyì idí idí kacíma do misi'di, mándéré go, mááyí ndá'baógu.'

³⁵ "Gí zì kéyì nées ní, komosé idí idí rosé gí zía ówosé esé kadra bì m̄nḡì 'be nées ní ndá'baógu simi a ní wá. Ambí owo ne ngíti géyì yá, ni ndá'baógu kí tagá, togú kí ndulù, kí simìbì, togú kí ph̄iyì. ³⁶ Abú miógu a ni l̄iyi sée m̄l̄iyi yá, idí ógundíki sée fú lá kí óndó bì. ³⁷ Ledre bì máúku zise ba, máúku go zì 'yì amá e mbá, 'Komosé idí idí rosé.' "

14

Ledre bì yemení wo wayí ro Yésu ní (Lúru kpá Matáyo 26:1-5, Lúka 22:1-2, Yiwáni 11:45-53)

1 Simi sɛndɛ kadra n e ngítı sɛlɛ idıak  koo go gbre gi ro do m ngɛ Ayımbı Umbuokp * k  Ayımbı Ambata bı 'De'dɛ nda  simi a w  nı.† Zı manda ga bı 'bı 'yı 'd n   yı e, k  'yı 'dodo loru e y me roy  ndısj ɡ m s 'do misi'dı bı do 'dı'bi Y su doa wayı gi ro ufu wo nı. 2 Zıye  ku ledre kıdı, "Tı l  ndaz  'dı'bi wo kadra ayımbı w , k a bı 'yı e niyı zıngı roz  ke."

Lefenı su'bı do Y su simi Betenıya

(L r  kp  Mat yo 26:6-13, Yıw ni 12:1-8)

3 Simi bı Y su nı simi Betenıya do bı  yı mi nu 'be 'bı Sim na bı k  umbunon  ron  nı, zı ngıtı k ra  gun  k  bil m  su'bı mindonyo bı ug nı k  tı'dı k sı nı, zıa l kpı tara k k  su'bı n e do lefe a mb  do Y su.

4 Zı bı sinyıne ro ngıtı g yı 'yı ga bı koo ore nı, zıye tonoy   ku ledre dongar ye kıdı, " yi, k ra n e lefe sinyı nda su'bı n e ken e gi ro 'di? 5 Nıyı koo  guoy  a k  tı'dı k sı, k a zı k sı bı gi ro ı'bı a zı 'yı bı mengı moko go k  tı'dı  f  e, go gboo zıa idıne simibi k 'do nı,‡ do ı'bı a zı 'yı lerı e." Zıye ınyıy   ku sinyı ledre zı k ra n e 'duo gb la.

6 Zı Y su  ku ledre zıye kıdı, "Otoomos  k ra n e, 'yı nda  'd 'do wo w . Mengı mongı bil m  ledre go zıma. 7  s  idı kacı kadra ga ba mb  k  'yı lerı ga g re n e, zıse ndısj s  ı'bı  yı zıye simi kadra bı ilıse go ı'bı a simi a nı. Tı l  mandısjı am  kıse za fı w . 8 Mengı zıma n e go 'bı en  ledre bı ut as  go m ngı a nı. Lefeutu su'bı mindonyo n e dom  ga ro y meomo m a nzıyin  gi ro bı bı niyı oto a zıma nı. 9 M uku zıse ma'dı, bı ga bı niyı  ku bil m  ledre doy  nı mb , ledre bı k ra n e mengı wo zıma nı, niyı  kuogu a zı 'yı e ndısjıy  s m ndıki ledrea gi roa."

10 Zı Y da Kerıyota, nguru 'yı l dı kacı Y su nd r ne zı manda ga bı 'bı 'yı 'd n   yı e nı ı'bı ngb ng  Y su zıye. 11 Zı bı  men  roy  gb la k   w  ledre bı Y da uku n e, zıye  ku ledre zıa kıdı, y e niyı ı'bı k sı zıa. N e nı, zı Y da tonone ɡ m s 'do bil m  misi'dı bı gi ro zıne ı'biogu Y su ma'd a doa zıye nı.

Yemenı  yı mi nu 'bı Ayımbı Umbuokp 

(L r  kp  Mat yo 26:17-25, L ka 22:7-14,21-23, Yıw ni 13:21-30)

12 Simi mizefı sɛlɛ 'bı Ayımbı Ambata bı ng r  'De'dɛ nda  simi w  nı, kacı ondı bı Y da e, n e sɛlɛ bı ndısjıni  ngoonz  phırang  kabıřıkı simi a gi ro Ayımbı Umbuokp  nı, zı 'yı l dı kacı Y su ınyıy  ndı'y  wo kıdı, " li g a zıze nd reze y me bı gi ro Ayımbı Umbuokp  'da?"

13 N e nı zıa k sa 'yı e gbre gi dongar ye 'yı l dı kacıne e kıdı, "N r s  mu simi Yerusal ma ıri,  s  ndıki ngıtı o'do ıri k  nd  baogu gi ngbuřu k  ndoko ıni don .  dıs  l dı wo 14 za  gi 'be, zıse ndı'y  mıngı 'be m a n e

* **14:1** 14:1 Ayımbı Umbuokp : Nı sɛndɛ kadra bı Y da e ndısjıni s m ndıki ledre bı koo Ng re Lomo okp  gi do 'be 'bı  y  e ufu owı 'bı  y  e w  gi zıa bı oronı s ma owı kabıřıkı ro k g  mbotı  y  e nı. Zıa koo 'dı'biogu y e gi simi  zıbitı gi simi 'do'do bı koo niyı simi a nı. Olo Oluogu 12:1-20. † **14:1** 14:1 Ayımbı 'bı Ambata bı 'De'dɛ nda  simi w  nı: Nı ayımbı bı Y da e ndısjıni m ngı a k  sɛlɛ ınyı doa gbre k  s m ndıki ledre mioluogu bulunduy  e gi simi 'do'do bı koo simi  zıbitı nı. Ayımbı Umbuokp  nı mizefı sɛlɛ 'bı Ayımbı 'bı Ambata bı 'de'dɛ nda  simia w  nı. Simi sɛlɛ bı ınyı doa gbre n e, lorı 'bı Mısa uku kıdı Y da e ndanı  nu ambata bı k  'de'dɛ simin  nı w . Olo Oluogu 12:17-20. ‡ **14:5** 14:5 Togı olo v resı ba simi bayıbulu 'bı girıgi e y ,  yı olondıki ledre din rı 'bı R ma miya ota (300) simi a. Din rı k 'do nı k sı bı ndısjıni ı'bı a zı 'yı gi ro moko bı mengı wo, ıli 'dı'bi k sa kadra k 'do nı.

kídí, 'Yì 'dódo ledre ya, 'bi ené 'dìçì bi yéé niyí ánu éyì miánu 'bi Ayímbi Umbuokpó simi a kí 'yì lódù kacíne e ní, ni 'bi ené wo bi 'dì? ¹⁵ Nì 'dódo bi 'bi ñgu e zise simi 'dìçì máa wo bi ùbùní wo gá do ezené 'dìçì 'dága ní, yemeomoní bi go mbá nziyiné, zise simi a íri, idísé yéme éyì miánu 'bi ayímbi simi a íri nziyiné gí rozé."

¹⁶ Zí 'yì lódù kacíga ga bi gbre née ndéréye, zíye óguyé simi Yerusaléma íri, zíye ndíki éyì e tí káa zì bi Yésu uku ledre a zíye ní, zíye ñnyiyé yéme éyì miánu 'bi Ayímbi Umbuokpó ore.

¹⁷ Nda go kí tagá, zì Yésu óguyé kí 'yì lódù kacíne ga bi sokó doa gbre née mbá simi Yerusaléma do bi bi gáa yemeomoní go zíye nziyiné ní. ¹⁸ Simi bi niyí nda go ánu éyì ní, zì Yésu ñnyiné úku ledre zíye kídí, "Máuku zise ma'díi, ngúrúsé ni 'bí ngbángáma zì ezeokóma e. Tí 'yì bi ndìszé éşikótrù sílize kéne simi éyì miánu ní."

¹⁹ Simi bi uwúní ledre née ní, zì bi sínýíne royé gbála, zíye tónóye úku ledre zía mikékeríja kídí, "Mongú 'yì, wo bi ma'díi ní ndaá 'bi ené máa wá."

²⁰ Yésu ya zíye ní, "'Yì ma'dáa ni ídì gí dongaráse ga bi sokó doa gbre bi ndìszé éşikótrù sílize kéye simi éyì miánu ní. ²¹ Gí romá, wo bi ogú go káa do 'yìma'dí ní, ledre amá ndaá. Miéke kúrú Lomo ukuyeme go kídí niyí 'dó'do máa, zíye úfu máa. Ledre née ni tí ógú méngí roné kenée ma'díi, ni sínýí gbála zì 'yì bi ni 'bíogú máa ní. Nì kóo ídì bilámáne zì 'yì máa née togú ndaní kóo ndíkiógú wo wá ní."

Éyì miánu gí ro sómúndíki ledre miúyu Yésu

(Lúru kpá Matáyo 26:26-30, Lúka 22:14-23, 1 Koríndo 11:23-25)

²² Simi bi niyí aka fú ánu éyì ní, zì Yésu ma'dáa ñnyiné 'dì'bi ambata, zía í'bi mbófo éyì zì Lomo, zía 'déweífi simi a, zía í'bi a zì 'yì lódù kacíne e ga gére née, ya zíye ní, "Ánúsé mu, née kuru'bumá."

²³ Zía kpá 'dì'bi kó'do bi kí le'yì kóró siminé ní, zía í'bi mbófo éyì zì Lomo, zía í'bi kó'do máa née zíye, zíye éwé le'yì kóró bi simi a née kacíye cé.

²⁴ Yésu ya zíye ní, "Ba lílì sámamá bi ndé'yì bi káa do yéme ledre zì tú'dú 'yì e ní, née go éyì bi ni yéme mikánda ledre dongará 'Buzé Lomo kí tú'dú 'yì e ní. ²⁵ Máuku zise ma'díi, máéwé ándá aka lolù le'yì kóró káa zì wo ba 'diya wá, mááyí éwé 'búo mikánda a 'be 'bi Lomo."

²⁶ Née ní, zì Yésu kí 'yìmikása ené e úku ke'bì mbófo Lomo, zíye ñnyiyé yóo ndéréye do Landa Olíva.

Yésu uku ledre miási Pétero gí roné

(Lúru kpá Matáyo 26:31-35, Lúka 22:31-34, Yiwáni 13:36-38)

²⁷ Zì Yésu úku ledre zì 'yì lódù kacíne e kídí, "Ásé ñnyì mbá ngásáomo máa, káa zì bi ni miékéne simi kúrú Lomo ní kídí, "Mááyí úfu 'yì 'bá'bá kábìrìkì e,

zì kábìrìkì e ngásá báyi royé mbá."

²⁸ Togú máúrú go gí simi umbu yá, mááyí ndéréokpó sòngó sée simi kángá bi Galiláya ní."

²⁹ Pétero ya zía ní, "Mongú 'yì, togú lafúma ga ba niyí ngásáomo yìi ye yá, mángásáomo yìi kú wá."

³⁰ Yésu ya zía ní, “fi, idí óto ledre ba simi doyí bilámáne, karaba kí nduḷu, simi bi o'do ngono uçu aka koko kí'dí gbre wá ní, áyí ási gi romá kí'dí ota (3), yá nées owo ené máa wá.”

³¹ Zí Pétero ñnyiné úku ledre çu kí siminé zía kídí, “Mongú 'yì, máútúásá úku ledre kídí 'máowo yì wá' ní kú wá. Togú umbu yá, umbu.” Zí lafúga ñnyiyé úku ledre kpá mbá kenée.

*Yésu ini ini zí Lomo simi Getesemáni
(Lúru kpá Matáyo 26:36-46, Lúka 22:39-46)*

³² Simi bi oguní nda go do Landa Olíva ní, zíye ñnyiyé óguyé do bi bi kí ñriné Getesemáni ní. Zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacine máa ga gére nées kídí, “Ndíjsé aka kára, mááyí aka ndéré ini ini zí Lomo.” ³³ Nées ní, zía ñnyiné 'dí'bi lá duḷ Simúna Pétero e, kí Yakóbo e, kí Yiwáni e, zíye ndéréye kéye. Zí Yésu ma'dáa ídine kí mongú sómú ledre, do nduwúne kpá mindúwú, ³⁴ zía úku ledre zíye kídí, “Sómú ledre bi mááyí kée yáa ní ofu go, másómú sómú ledre nées ni úfu máa goó ne, ídísé aka ndíjsé ona kí komosé rosé.”

³⁵ Zía ñnyiné ndéréne gje re cúku'dée kenée, zía útúne gbri do ngúrú sındine, do ló'bu komoné bi, tónone ini ini kídí, “Babá Lomo, togú sındí kára utúásá go ne gi zíyí yá, ndá lolu ótoómo máa zíma nduwúma wá.

³⁶ Babá, roko'buyí romo do ledre e za mbá, idí 'dí'bióyó nduwú ba gi romá 'dá'ba. Máuku amá nées kídí ídí méngi ledre ma'dáa káa zí bi máíli ní wá. Ledre bi yéme go yì ní, idí méngi duḷ wo.”

³⁷ Zía ñnyiné gi ore ndá'balúgu roné zí 'yì lódú kacine ga bi ota nées. Ni ógu iri ní, niyí yì eyé go mbá 'dú'du eyé. Zía ñnyiné úku ledre zí Pétero kídí, “Simúna, ásé yì esé go mbá 'dú'du esé, útúásásé esé ndíjsé dilá gba kí sındí kadra kíé'do wá? ³⁸ Komosé idí ídí rosé, zise kpá ndíjsé ini ini zí Lomo káa bi ásé lúyú ledre ke. Lomo rosé ili tí go ní, tí lá cóngó rosé ndaa.”

³⁹ Zía ñnyiné kpá ndá'balúgu roné ini ini zí Lomo, zía úku kpá té bikérij ledre bi gáa uku 'dá'dá ní. ⁴⁰ Zía ñnyiné ndá'balúgu roné zí 'yì lódú kacine e, zía ógundíki yée kpá kí 'dú'du eyé, gi zía, saná komoyé owó nda go miówó kíngaya. Ledre ndaa lolu koo tarayé zíye úku a zía wá.

⁴¹ Nda simi ota (3) mindá'baógu, zía úku ledre zíye kídí, “Ásé aka yì esé kpá fú 'dú'du esé? Asá go. Kadra ledre ogu go. Lúrusé aka, i'biní máa, wo bi ogu káa do 'yima'dí ní, go do sli 'yì milúyú ledre e. ⁴² Ñnyiógusé mu zise ndéréze. Lúrusé aka 'yì bi ni í'bi máa zí 'yì ga ba ní, ni giri go nées.”

*Yúda i'biógu Yésu zí ezeokóga
(Lúru kpá Matáyo 26:47-56, Lúka 22:47-53, Yiwáni 18:3-12)*

⁴³ Simi bi ngára Yésu ukuonzó aka ledre gi tarané wá ní, geré zí Yúda ma'dáa bi nguru 'yì lódú kací Yésu ní, óguyé kí tú'dú 'yì e ruu kí maku okó e, kí ngbóndó e do sliye. Manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyí e, 'yì 'dódo lorú e, kí mingburoko ngére e ní, kasaní koo yée ye gi ro 'dí'bi Yésu.

⁴⁴ Yúda uku gáa ledre go zíye kídí, “Tí lá 'yì bi mááyí fáka wo ní, nées 'yì máa bi ásé 'dí'bi wo ní. Ídísé geré 'dí'bingérij wo, zise ndéré kée.”

⁴⁵ Simi bi Yúda oguní ní, zía ndéréne geré zí Yésu ya zía ní, “Yì 'dódo ledre,” zía ñnyiné fáka wo. ⁴⁶ Geré nées ní, zíye ñnyiyé 'dí'bingérij Yésu. ⁴⁷ Zí

ngúru 'yì gì dongará 'yì lódú kací Yésu ma'dáa lálaogú maku okó gì simi sírìkpa, zía ìnyìné lágá'déçì mbílí 'yì moko 'bì mongú 'yì 'dáná éyì tù.

⁴⁸ Yésu ya zíye ní, “Ógùsé kí maku okó e, kí ngbóndó e gì ro 'dí'bi máa ní. Mááyí 'yì méngì bisinyí ledre e? ⁴⁹ Mááyí kíse kára kací kadra mbá kí ndìşì 'dódo ledre e zise do ligá 'Dìçì 'bì Lomo, 'dí'bisé nda kóo máa wá gì zì 'dì? Nì go méngì roné káa zì bì miéké kúrú Lomo uku ní.” ⁵⁰ Née ní, zì 'yì lódú kacíga úduyè mbá ngásáye, zíye ótoómo wo kí ngúcuné do sílì 'yì ga bì oguní 'dí'bi wo ní.

⁵¹ Ngíti owúphirangá nì kóo ore, onzó roné lá bongó mióonzó, zía ìnyìné lódú Yésu. Simi bì iliní nda kóo kpá gì ro 'dí'bi wo ní, ⁵² zì mióonzó bongó née líkpíne gì roa, zía ótoómo a çìkì kírí née, do ngásáne ngírá.

Yésu kó'dú 'yì 'déçì ngbanga e

(Lúru kpá Matáyo 26:57-68, Lúka 22:54,55,63-71, Yiwáni 18:13,14,19-24)

⁵³ Née ní, zì 'yì ga bì kóo 'dí'biní Yésu ní, ìnyiyé ndéréye kí Yésu ma'dáa 'be 'bì mongú 'yì 'dáná éyì. Zì manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e, kí mǎngburoko ngére e, kpá kí 'yì 'dódo lorú e yóko royé mbá íri. ⁵⁴ Abú ledre née nì kóo o'buò'bu ndotó, zì Pétero kóo ódó mǎmbé'dené, zía ndìşiné kpá fú lódú kací Yésu ndo ndo gì 'dá'ba gì ro zine lúru ledre bì iliní méngì a kí Yésu ma'dáa ní. Simi bì olúokpóní go kí Yésu 'be 'bì mongú 'yì 'dáná éyì íri ní, zì Pétero ma'dáa olúúgu roné do ligá íri do ndéré ndìşiné gì zì drú ro pho'du dongará 'yì ga bì 'bì moko ore ní.

⁵⁵ Zì manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e nda kí ngíti géyì mǎngburoko 'yì 'déçì ngbanga e ndìşiyé gámásó'do ledre bì zíye úkuóto a ro Yésu gì ro zíye 'dí'bi wo úfu a ní, tí lá ledre bì kǎ'do káa zíye ówo a ní ndáa. ⁵⁶ Simi ledre ga gére née mbá, abú tǔ'dú ngíti géyì 'yì e ukuotoní ledre ro Yésu ma'dáa ndotó yá, ledre ga bì ukuotoní yée ní, nderení eyé mbá cee kǎ'do wá.

⁵⁷ Zì ngíti géyì 'yì e úkuóto 'bì eyé kídí, ⁵⁸ “Uwúzé gì taraa kídí, née nì ndúruóonzó mongú 'Dìçì 'bì Lomo bì bulúnduzé e ubúní ye ba, zine ubúlúgu a do biné duşì simi sílì ota, 'yì e ubúní ye wá.” ⁵⁹ Abú ukuní kenée ndotó, kúrúye nì kóo kpá fú kpìkpìkpì.

⁶⁰ Zì mongú 'yì 'dáná éyì ìnyìogú tóroné kó'dúye mbá, zía ndú'yú Yésu, kídí, “Ledre ndáa tarayì ziyì úku a kací ledre ga bì 'yì ga gére née ukuní née wá?” ⁶¹ Tí lá Yésu ìtì ené wá.

Zì mongú 'yì 'dáná éyì kpá ndú'yú ándá Yésu kídí, “Áyí ba Kírésito, wo bì Lomo geléogú wo go káa do Mbígí Owú 'bì ené ní?”

⁶² Yésu ya zía ní, “Ì, mááyí tí wo ma'díi, ásé gú lúru Owú 'bì 'Yìma dí kí ndìşì zì Lomo bì roko'bu ofú go ní do anú, kpá kí ógu gì komo ere kpurú gì simi buřungú.”

⁶³ Geré zì mongú 'yì 'dáná éyì ìnyìné lófo bongó gì roné kí simikesì, zía úku ledre zì 'yì e kídí, “Éyì bì ilizé kpá fú úwú ledre gì zì ngíti géyì 'yì e gì roa ní 'dì ⁶⁴ bì uku tara sinyí go ro Lomo cù kí tarané ya née nì Ngére Lomo ní. Sómú ledre esé nì káa be 'dì?”

Zíye ìnyiyé mbá úku ledre kídí, “Née ndáa ledre bì niyì ótoómo kí úfu wo gì zía ní wá, idíní úfu wo 'dá'ba.”

⁶⁵ Zí ngíti géyí tónóye ndìşì lúbu sùrú komoa, do ìnyiyé ódó'dùtù komoa kí bongó, do ócò wo, zìye úku ledre kídí, “Ambí ocò yìí nées ne? Ifi aka írja.” Zí 'yì óndó bí ga bí ore nées ìnyiyé kpá ócò wo.

Pétero ití kangú kídí nées owo ené Yésù wá

(Lúru kpá Matáyo 26:69-75, Lúka 22:56-62, Yiwáni 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Simi bí Pétero ní aka kpá fú ndìşì do ligá ore ro pho'du ní, zí owúkára 'yì 'bí moko bí 'be 'bí mongú 'yì 'dáná éyì ore ní, ógúné. ⁶⁷ Simi bí lurúndiki Pétero ní, zía lúru wo gbóó.

Zía úku ledre zí Pétero kídí, “Áyí, áyí ba tí ngúru 'yì gí dongará 'yì ga bí 'bí Yésù 'yì 'bí Nazeréta ba ke.”

⁶⁸ Zí Pétero úkulúgu ledre zí kára nées kídí, “Úku nées kenées ledre 'dí? Máówo amá o'do nées wá. Máówo'dí'bí amá kpá ledre gí simi ledre bí áyí ndìşì úku a nées wá.” Zí Pétero ìnyiné ndéréne mi'dí ku mbotù bí olúogu sága ní. §

⁶⁹ Gí do kací a nées ní, zí owúkára nées kpá ìnyiné ndéréne tara mbotù íri, zía lurúndiki Pétero kí tóro, zía ìnyiné úku ándá ledre zí 'yì ga bí kóo ndìşíní tóro ore ní kídí, “Ní kpá tí ngúru 'yì gí dongará 'yì ga bí 'bí Yésù ní ma'dú.” ⁷⁰ Zí Pétero kpá ìnyiné ití kangú.

Do kací ledre má wo nées akpa kpá wá, geré zí 'yì ga bí kóo ndìşíní tóro ore ní, ìnyiyé kpá úku ledre zí Pétero kídí, “Utúasá zìyì ití kangú yá nées ndaá 'yì 'bí Yésù wá ní wá, gí zía, owozé kpá tí bú áyí 'yì 'bí Galiláya.”

⁷¹ Nées ní, zí Pétero tónóne lolóbù kídí, “Togú ledre bí máuku ba ndaá ma'dú ledre wá, Lomo idí í'bí mongú 'do'dó zíma. 'Yì bí ndìşísé úku ledre gí roa nées, máówo amá wo kú wá.”

⁷² Geré nées ní, zí o'do ngono úçu koko zí Pétero sómúndiki ledre bí Yésù uku zía kídí, “Karaba kí ndùlù kí'dí bí ngono úçu aka koko kí'dí gbre wá ní, áyí ití kangúma kí'dí ota yá, nées owo ené máa wá.” Zí mongú sìmikozo méngí Pétero, zía útúne geré ndìşíné ìni ìni.

15

Yésù kó'dú Ngére Piláto

(Lúru kpá Matáyo 27:1,2,11-14, Lúka 23:1-5, Yiwáni 18:28-38)

¹ Akpa kí phiyí, zí manda ga bí 'bí 'yì 'dáná éyì e ní, mǎngburoko 'yì e kpá kí 'yì 'dódo lorù ga bí 'bí Músa ní, nda kí mǎngburoko 'yì 'dəcì ngbanga e, yóko royé za mbá gí ro yéme ledre kǐé'do. Zìye ìnyiyé ódó Yésù, zìye 'dí'bí wo ndéréye kíe kó'dú Piláto.

² Simi bí oguní kí Yésù íri ní, zí Piláto ndúndu'yú kídí, “'Yì ga ba ukuní ya úku ledre yá nées ní mongú ngére 'bí Yúda e. Áyí tí mongú ngére 'bí Yúda e ma'dú?”

Yésù ya zía ní, “Kpá tí káa zí bí úku nées.”

³ Zí manda ga bí 'bí 'yì 'dáná éyì e ní úkuóto tǔ'dú ledre e roa. ⁴ Zí Piláto kpá ìnyiné ndú'yú wo kídí, “Ledre ndaá tarayí zìyì úku a kací ledre ga bí ndìşíní trótro yée ba wá? Lúru aka tǔ'dú ledre ga bí ndìşíní úku yée ba.”

⁵ Yésù uku ené ledre kací ledre ga gére nées zía mbá wá, zí ledre nées lútúne kací komo Piláto gbála.

§ 14:68 14:68 Simi ngíti géyí búku ga kóna ní, miéké yata ledre ba ní bo: Geré nées ní, zí o'do ngono úçu koko.

6 Simi kadra Ayímbi Umbuokpó, Piláto ndịsị lengbe ótoómo 'yì bì 'yì e ndu'yúní wo gí roa gí simi sịgìnì ní. 7 Simi sịndị kadra máa nées ní, ngítí o'do ní kóo ho simi sịgìnì ore kí ìrìné Barába. Wo kí ngítí géyì lafúne 'di'bi kóo yéé gí zía ufuní 'yì e simi bì tǔ'dú 'yì e yokoní royé ndịsị gbúrógbóye kí ndịsị méngì ledre bì utúasá wá ní. 8 Zí tǔ'dú 'yì ga bì yokoní royé ní ógúyè ndú'yú Piláto gí ro zía í'dí sǐlìne gí ro kémbì 'yì gí simi sịgìnì káa zí bì lengbe ndịsị méngì a ní.

9 Zí Piláto ndú'yú yéé kídí, “Ílísé zíma ótoómo zise ngéere bì 'bi Yúda e ní?” 10 Piláto owo bì kídí manda ga bì 'bi 'yì 'dáná éyì e ní, oguní kí Yésu zíne gí zía bì otoní bisinyí mímbe'deyé roa. 11 Zí manda ga bì 'bi 'yì 'dáná éyì e ní úku ledre, 'yì e idíní úku ledre zí Piláto idí ótoómo Barába gí simi sịgìnì.

12 Zí Piláto kpá ìnyìné ndú'yú yéé kídí, “Máídí nda méngì kí Yésu bì ndịsịsè ndólo wo mongú ngéere 'bi Yúda e ní 'di?”

13 Zíyè ìnyiyé ótrǔlúgu ledre zí Piláto kídí, “O'do nées idí úyu, idíní phéphé wo do mǐngbǔngbu kágá, zía úyuné 'dá'ba.”

14 Piláto ya zíyè ní, “Bisinyí ledre bì méngì wo ní, ni 'di?”

Tí lá otrútatání ledre nda 'dá'dá kídí, “Ídí phéphéónzo wo do mǐngbǔngbu kágá.”

15 Piláto ilí kóo méngì 'yì ga géere nées gí ro zí bì émené royé, zía ìnyìné ótoómo Barába zíyè. Zía úku ledre zí asikíri ené e ócò Yésu bisinyíne, do 'dí'bi wo ndéré phéphéónzó a.

Piláto í'bí Yésu zí asikíri ené e

(Lúru kpá Matáyo 27:27-30, Yiwání 19:2,3)

16 Zí asikíri ga géere nées nda 'dí'bi Yésu gí ore ndéré kée 'be 'bi ngéere, zíyè ìnyiyé ndóloyókò royé mbá do idíyè tǔ'dú íri. 17 Zíyè esì mǐgbagbawu bongó ro Yésu, zíyè kpá kúrókú kǐnì zíyè esì a ro do Yésu. 18 Nées ní, zíyè tónóyè ndịsị lágá sǐlìyè zía kí ledre kídí, “Simìbì idí idí doyí tǔ'dú, mongú ngéere 'bi Yúda e.” 19 Zíyè ndịsìyè kí ócò doa kí ngbángbá, kpá kí lúbu súrú komoa, zíyè útúyè do ngúrú sịndiye, ndịsìyè fóló wo kídí, yéé otoní nées úndrua. 20 Simi bì folo asání nda wo go ní, zíyè ìnyiyé í'díogú ngbángbá mǐgbagbawu bongó bì esíní gáa roa ní, do ìnyiyé esìlúgu mbigí bongó ené roa. Zíyè nda ìnyiyé ólúogú kée gí ro ndéré kée kí'dí bì bì ilíní phéphé wo doa ní.

Phephéní Yésu

(Lúru kpá Matáyo 27:31-44, Lúka 23:27-43, Yiwání 19:17-27)

21 Simi bì asikíri ga géere nées nìyí go mǐndéréyè do misì'di kí Yésu ní, zíyè ndíkíyè kí ngítí o'do do misì'di ìrja Simúna, o'do máa nées nì 'yì 'bi gara bì 'yì e ndịsìní ndólo a Kuréne ní. Simúna ma'dáa nì 'bù Alakizánde e kí Rǔfú. Ní kóo go ólú simi Yerusaléma. Zí asikíri ga géere nées gága wo ìmbì mǐngbǔngbu kágá bì Yésu ìmbì nées. 22 Zíyè ógúyè kí Yésu do bì bì ndịsìní úfu 'yì e doa ní, ndoloní Gologóta, ledre gí simi a kídí, cóngó do'yì. 23 Nda íri, zíyè ìnyiyé í'bí le'yì kóró bì kotruní kí ngítí kágá ní zí Yésu, gí ro zía éwé a gí ro zí okó éyì miówo ùkúne gí roa, zía ási ené kí éwé a. 24 Nées ní, zíyè í'díogú bongó ené, zíyè ìnyiyé phéphé wo do mǐngbǔngbu kágá máa nées, zíyè sǐkpì wo kée 'dága, zíyè ónzó gbégbé ífíbáyì bongó ené e kée dongaráyè.

²⁵ Ledre máa née mengi kóo roné simi sɪndi kadra ɪnyi doa eso kí phiyi.
²⁶ Zíye ɪnyiyé éké ledre bi kóo ufuni wo gi roa ní, do phéphéoto a doa 'dága kídí, "Ba, mongú ngére 'bi Yúda e." ²⁷⁻²⁸ Phephéni kóo yée kí 'yi ugu e gbre, ngiti a do sílɪ 'bi anú, ngiti a do ngeli.*

²⁹ 'Yi ga bi kóo ndisini ókpó kaci misi'di gi ore ní, zíye ndisiyé úku wo kpá kí ukucáyi ledre gi do bi a kídí, "Bi kóo úku yá áyi nduru mongú 'Dici 'bi Lomo, ziyi ubulúgu a lá simi sílɪ ota ní, ³⁰ ékiogú nda lolu giri ziyi yómo royí wá gi zí 'di?"

³¹ Zí manda ga bi 'bi 'yi 'dána éyi e, kí 'yi 'dodo lorú e ndisiyé kpá fóló wo kídí, "Ndisi kóo lá yómo ngiti géyi 'yi e ní, yomo nda lolu roné wá?"

³² Káa zí bi ni wo bi Lomo geleogu wo káa do Kírésito, mongú ngére 'bi Isiréle e ní, idizé aka lúru a, togú ekioгу gi do kágá giri go cakaba bi yáa yá, azé geré ngungu wo." 'Yi ga bi kóo gbre phephéni yée kí Yésu e ní, ndisini kóo kpá úku wo.

Ledre gi ro miyu Yésu

(Lúru kpá Matáyo 27:45-56, Lúka 23:44-49, Yiwáni 19:28-30)

³³ Simi bi kóo kadra ni nda go kpikpíríkpí simi do ní, zí mutuluru útúne do kángá mbá kí sɪndi kadra ota. ³⁴ Simi bi sɪndi kadra ota ogu nda go ní, zí Yésu ɪnyiné ini ini 'dága kídí, "Ilóyi, Ilóyi, Ljma sabákata ni?" Ledre gi simi a kídí, "Lomo amá, Lomo amá, ótoómo máa gi zí 'di?"

³⁵ Zí ngiti géyi 'yi ga bi ore ní, ɪnyiyé úwú doa, zíye úku ledre kídí, "Úwúsé aka, ni go ndólo nébi Ilíya."

³⁶ Née ní, zí nguru 'yi gi dongaraye ɪnyiné ngásáne 'di'bi éyi káa zí katúu ní, zía ónzó a bu simi mindógó le'yi kóró, zía ési a do kágá, zía síkpí a, óto a tara Yésu 'dága iri. Zía úku ledre zí lafúne e kídí, "Ndisisé aka tí, zize lúru a togú Ilíya ni giri oгу gi ro ɪmbioto wo bi yá."

³⁷ Zí Yésu ini ini kí mongú kúrúne 'dága, geré zía ótoómo 'dówúne.

³⁸ Née ní geré zí mongú mbilí bongó bi ingi 'decini simi 'Dici 'bi Lomo kie ní, lófo ifi siminé gberé gbre kú gi 'dága gi bi. ³⁹ Simi bi mongú 'yi 'bi asikiri e* bi kóo ndisi tóro ore kó'dú Yésu do mingbungbu kágá, uwú ini bi Yésu ini wo kí mongú kúrúne geré zía ótoómo 'dówúne ní, zía ɪnyiné úku ledre kídí, "Máuku zise zaá ma'dii, o'do ba ni mbigi Owú 'bi Lomo."

⁴⁰ Ngiti géyi kará e niyi kóo kpá ore, ndisi lúrukása bi gi gbála, Mariya Magidála kí Salomé kí Mariya mbágá Yoséfa kí Yakóbo owú, niyi kóo bo dongaraye. ⁴¹ Utúni kóo do kaci Yésu kú gi simi kángá bi Galiláya ní kóo kí ɪnyi kasa zía. Tù'dú ngiti géyi kará ga bi kóo oguní kí Yésu simi Yerusaléma ní, niyi kóo kpá mbá ore.

Otoni bi zí Yésu

(Lúru kpá Matáyo 27:57-61, Lúka 23:50-56, Yiwáni 19:38-42)

⁴² Nda kóo go za kí tagá simi sɪndi kadra bi 'yi e ndisini yéme royé gi ro Sílɪ 'bi 'Dówuro ní, ⁴³ zí ngiti o'do kí ɪriné Yoséfa gi simi gara bi Aramatáyo ódó mimbé'dené káa zí o'do 'yi ní, zía ndéréne ndú'yú Piláto gi ro umbu

* **15:27-28** 15:27 Simi ngiti géyi bukú ga bi 'bi Máriko ní, ngiti géyi 'yi e ekéni yata ledre ba ye: Kiri née 'dodo kídí ledre bi Miéke Kúru Lomo uku ní ogu go ma'dii kídí, "Niyi óto wo dongará 'yi milúyú ledre e." (Isáya 53:12) **15:34** 15:34 Ke'bi 'bi Dawídi e 22:1 † **15:39** 15:39 Mongú 'yi 'bi asikiri e: Ni mongú 'yi bi ndisi lúru bi do asikiri e miya (100) ní.

Yésu. Yoséfa ni ngúru 'yì gi dongará mingburoko 'yì 'bì Yúda e. Ndịsị kpá óto komoné gi ro miógu Lomo káa do ngére do 'yìma'dí e.

⁴⁴ Simi bì Piláto uwú kídí, Yésu uyu go ní, zí tara a ìdríne m̀̀̀drí, zía úku ledre kídí, "Née kenée lárá ledre 'dì, bì zí o'do née úyuné lá 'diya kenée ní?" Zía ndóloógu mongú 'yì 'bì asikíri e gána ní ndú'yú wo togú Yésu uyu tí go ma'dúí yá. ⁴⁵ Simi bì Piláto uwú ya Yésu uyu tí go ma'dúí ní, zía ìnyìné úku ledre zì Yoséfa kídí, "'Dí'bi umbu Yésu ma'dáa mu ndéré óto a." ⁴⁶ Zì Yoséfa úgú bilámá bikenyí mbílí bongó, zíye 'dì'biógu umbu Yésu, óto a simi a, zíye ndéréye óto wo simi bì bì kóo iciní kací ondú eyé simi landa ní. Zíye gbúrúgbuóto mongú tutú ngbùturú tara bì ma'dáa. ⁴⁷ Mariya Magidála, kí Mariya mbágá Yoséfa e ndịsini kóo lúrúkása bì bì otoní Yésu ma'dáa doa ní.

16

Yésu urú gi simi umbu

(Lúru kpá Matáyo 28:1-8, Lúka 24:1-12, Yiwáni 20:1-10)

¹ Gi do kací Sílí 'bì 'Dówúro, zì Mariya Magidála, kí Salóme, kí Mariya mbágá Yakóbo e úgú sù'bu mindonyo e gi ro ndéré sùsù a ro umbu Yésu.

² Akpa kí phiyí simi sílí gi do kací Sílí 'bì 'Dówúro simi bì sùlú kadra ní go 'dága ní, zíye ìnyiyé ndéréye sị bì. ³ Kí ndéréye do misi'di, zíye ndú'yú royé dengbiye kídí, "Ambi ní laká gbúrúgbuóyó mongú tutú karaba zize gi tara bì ne?"

⁴ Tí lá simi bì niyí lúru bì káa ní, zíye ówo a kídí gbùrùgbu oyóní mongú tutú née go 'dá'ba. ⁵ Simi bì kará ga gére née olúní simi bì íri ní, zíye ónzó komoyé káa gbó ro owùphirangá kí ndịsị simi bì íri do sílí 'bì anú, kí ngbángbá bikenyí bongó roné. Zì Lomo royé lỳíné, zì tarayé ìdríne mbá m̀̀drí, gi zì lárá ledre káa zì wo née.

⁶ Geré zì owùphirangá née úku ledre zíye kídí, "Tí, ndásé lỳyí wá, máowo bú kídí, ógusé ba lúru bì gi ro Yésu 'yì 'bì Nazeréta bì ufuní wo ní. Ndaá 'bì ené lolu kára wá, urú yì ené gi simi umbu go. Lúrúsé aka lá, ba bì bì kóo otoní wo doa ní. ⁷ Nderésé mu cakaba úku a zì Pétero e, kí lafúne e 'yì lódú kací Yésu kídí, 'Yésu ma'dáa ni ndéréútụ roné fì ne 'dá'dá zise simi kángá bì Galiláya ní, ásé nda ógundíki wo geré íri káa zì bì kóo uku zise ní.' "

⁸ Née ní, zíye ólúóguyé gi simi bì mlángbayé gi zì ngiri, geré zíye tónoye ngásáye. Uku'dodoní kóo ledre máa née zì 'yì e do misi'di mbá wá.

Odu ledre bì Máriko ekéne kí sílíne ní.*

Yésu 'dodo roné zì Mariya Magidála

(Lúru kpá Matáyo 28:9,10, Yiwáni 20:11-18)

⁹ Simi sílí gi do kací Sílí 'bì 'Dówúro bì Yésu urú gi simi umbu simi a akpa kí sị ndónó ní, zía 'dódoútụ roné zì Mariya Magidála, bì kóo Yésu lagaogu dokéké e ìnyí doa gbre (7) gi simia ní. ¹⁰ Zì Mariya ma'dáa ìnyìné ndéréne úku 'dódo a zì ezegámáne e, 'yì lódú kací Yésu ga bì kóo niyí 'bì eyé ndịsị ìni Yésu ma'dáa ní. ¹¹ Simi bì uwúní gi taraa kídí Yésu urú gi

* **16:8** 16:8 Ledre bì Máriko eké ne simi búku ba kí sílíne simi kápita ené sokó doa ìnyí doa kéri ní, tonó gi ro véresị kídí do gi ro ìnyí doa ota. Gi ore ndéréne 'dá'dá ngiti géyí 'yì e ekéni nda go ye.

simì umbu go, néesè lurú gáa wo go trɪdrɪ cù kí komoné ní, nḡunḡuní eyé kóo ledre máa néesè wá.

*Yésu 'dodo roné zí 'yì lódú kacíne ga bi gbre ní
(Lúrú kpá Lúka 24:13-35)*

¹² Gí do kací a néesè, zí Yésu kpá 'dodo roné simì ngítì tosoné kpí zí 'yì lódú kacíne ga bi kóo gbre, simì bì niyí m̀ndéréye do misi'di gí simì gara ní. ¹³ Zíye ndá'balúgu royé simì Yerusaléma, zíye úku 'dodo ledre néesè zí lafúye e, tí lá a nḡunḡuní eyé kóo ledre máa néesè kpá wá.

*Yésu 'dodo roné zí 'yimikása e sokó doa kéréf
(Lúrú kpá Matáyo 28:16-20, Lúka 24:36-49, Yiwáni 20:19-23, Moko 'bi 'yimikása e 1:6-8)*

¹⁴ Nda girí, simì bì 'yimikása ga bi sokó doa kéréf (11) néesè ndìsìní ánu éyí ní, zí Yésu 'dodo roné zíye, zía úku ledre zíye, gí zía do ngítì géyí lafúye e oru yí ené kóo miórù kí nḡunḡu ledre 'bi lafúye ga bi lurúní trɪdrɪnè go cù kí komoyé ní.

¹⁵ Nda néesè ní, zí Yésu ma'dáa úku ledre zíye kídí, “Ndérésé mu kací bi e za mbá kí úku bilámá ledremá zí 'yì e za mbá. ¹⁶ Yì bì nḡunḡu ledremá go ní, zise bábátɪzì wo, ni gú ómo gí simì 'do'dó bi odu nda ní. 'Yì bì nḡunḡu wá ní, niyí 'dó'do wo. ¹⁷ Zí 'yì ga bi nḡunḡuní go ní, ídiye kí roko'bu káa zí bì niyí go 'yì amá e ní, zíye kí ódroyé simì r̀k̀k̀ tara e kí ndìsì lágaóyó dokéké e gí simì 'yì e kí ìr̀imá. ¹⁸ Abú 'di'biní kámá okó kí s̀l̀l̀ye, abú ewení ngónù kémbì éyí mengì yée wá. Niyí óto s̀l̀l̀ye ro 'yì ndiyá e, zí ndiyá eyé úkúne.”

*Yésu nda'balugu roné komo Ere
(Lúrú kpá Lúka 24:50-53, Moko 'bi 'yimikása e 1:9-11)*

¹⁹ Simì bì Yésu ukuonzó ledre go zíye ní, zí Lomo nda 'dí'bilúgu wo 'be 'bi ené komo ere, zía ndìsìnè do s̀l̀l̀ anù 'bi Lomo káa do mongú ngére.

²⁰ Zí 'yì lódú kací Ngére Yésu ga gère ndéréye kí úku bilámá ledre zí 'yì e kací bi e za mbá. Zí Ngére kóo ndìsìnè méngì moko káye, zí m̀ngburoko ledre ga bi ndìsìní méngì yée kí roko'bunè ní 'dodo a kídí ledre ga bi úku yée ní ni ma'díi.

Bilámá ledre bi Lúka eké ní Ledre gi ro búkú bi Lúka ní

Búkú ba Lúka eké ne, eké wo bi Moko 'bi 'yimikása e ní kpá ne. Lúka ndaá 'bi ené gi simi kufú Yúda e wá, ni 'yi bi olo ledre go kóngaya gi simi kufú Gírígi e ní. Zía ìnyiné ngúngu ledre Yésu. 'Dìyìoto kóo Páwulo simi bi kóo Páwulo ni ndéré kí úku bilámá ledre 'bi Yésu zí 'yi e ní. Eké ledre gi ro Yésu kí ledre moko ga bi kóo Yésu ndìsì méngì yéé ní zí 'yi ga bi ngará ndaní Yúda e wá ní ówoyéme a.

Ledre ga bi Lúka eké yéé simi búkú ené ba ndaní miékéye simi ngíti géyi búkú ga bi Matáyo, Máriko kí Yiwáni ní wá. Ledre ga bi káa zí ledre gi ro mindíki Yiwáni 'yi í'bí babatíza, ledre gi ro mindíki Yésu kí mingbóro a, kpá kí ledre gi ro bilámá ledre ga bi kóo 'bi Lomo Yiwáni ndìsì ndéré kí úku yéé zí 'yi e ní. Zía kpá úku ledre gi ro káa zí bi Lomo oto 'bú 'yìma'dí e mbá ní. Yésu 'dodo kóo lílì ledre nées go simi muruwayi káa zí muruwayi bi gi ro bilámá 'yi 'bi Samáriya ní (simi kápita 10), kí muruwayi bi gi ro owú bi ìndrì ní (simi kápita 15) kí mindìsìyé bi kí manda 'dá'dá 'bi 'yi 'dó'dú usóru bi 'yi e iliní wo wá ní (simi kápita 19) nda kí ledre tridrì bi za fí bi mocú ledre a zí ngúru 'yi lúyú ledre bi kóo phephénì yéé kéne gi zí lúyú ledre eyé ní (simi kápita 23).

Zí Lúka úku andá ledre kí'dí tú'dú kídí 'Dówú Lomo ndìsì méngì moko simi Yésu ne gi zia ndìsì ìni ìni zí Lomo kóngaya. Nda go gbóo kí odú ledre, zía úku ledre kídí Yésu 'dodo kóo roné kí'dí tú'dú zí 'yi lódú kacíne e simi bi kóo urú gi simi umbu ní. Ledre ga gére nées 'dodoní go kídí ma'dú Yésu urú kóo go gi simi umbu.

Lúka eké ledre gi ro Yésu

¹ Mongú 'yi Teyófilo, tú'dú ngíti géyi 'yi e eké omoní ledre ga bi kóo gi do bi Yésu, bi kóo Yésu ma'dáa ndìsì méngì yéé dongaráze ní go bi 'desì. ² Ekénì tí za cé ledre ga bi kóo 'yimikása ga kóo 'desì lurúnì kí komoyé zíye ndìsìyé líkpí a ní. ³ Gi zía bi ledre ga bi 'yi ga gére nées ekénì ní, niyí mbá ma'dú ledre e ní, máyá ni miútúásáne zíma eké kása yéé zíyì, ⁴ gi do bi zíyì ówoyéme a yá 'dodoní kóo ma'dú ledre e go zíne.

Ledre gi ro mindíki Yiwáni Babatíza

⁵ Simi bi kóo Eróde ni mongú ngére 'bi kángá bi Yúdáya ní, ngíti 'yi 'dáná mbayi 'bi Lomo ni kóo bo kí ìríné Zakariya. Ni gi dongará 'yi 'dáná éyì ga bi manda eyé ni mbá Abiyáza ní. Ìrì me'bea Elizebéta, ni kpá gi simi kufú bulúnduyé bi Aróna ní. ⁶ Zakariya e gbengará kí me'bené, miméngì ledre eyé ni kacì kadra mbá fú lá mbì do kono Lomo, gi zía ndìsìní éré lorú 'bi Ngére Lomo. ⁷ Tí lá owú ndaá 'bi ené kóo zíye wá gi zía me'bea ni mikoto, niyí nda kpá yì eyé go ngokoyé utúasánì lolú ndiki owú wá.

⁸ Nda simi ngíti sílì, síndì kadra utúasá go zí Zakariya e kí lafúne ndéréye simi 'Dìcì 'bi Lomo 'dáná éyì zí Lomo, ⁹ kacì ondú 'bi 'yi 'dáná éyì e. Zí gbégbé 'dódo Zakariya zía ólúne 'Dìcì 'bi Lomo 'dáná éyì zí Lomo.

¹⁰ Simi bi Zakariya olú go 'Dìcì 'bi Lomo ni go ndìsì óngbó abùrèngú kí ndonyoné 'dìcì íri ní, tù'dù 'yì ga bi oguní ní niyì 'bi eyé ndìsì ini ini zì Lomo sága.

¹¹ Cìkì 'dìcì íri, zì maláyika bi Ngére Lomo kasa ní ógù tóroné do sùlì 'bi anù cigì mbayi bi ndìsìní 'dáná éyì doa ní. ¹² Simi bi Zakariya lurú maláyika nées kenée ní, zì lomo roa lỳyìné gì zì ngìrì. ¹³ Zì maláyika nées úku ledre kídí, “Ndá éré ngìrì wá Zakariya, Lomo uwú ini bi ndìsì ini a ní go. Me'beyì Elizébéta ni ndíki owù zìyì owù'o do. Ídí ífí ìrja Yiwáni. ¹⁴ Nì óto sée kí me'beyì zise ídise kí rokinyi, tù'dù 'yì e niyì ídí kí rokinyi simi bi niyì úwú a kídí arání wo go ní. ¹⁵ Nì ídí kí ledrené owóowó simi moko bi 'bi Ngére Lomo ní. Ndaá 'yì éwé le'yì wá, ni òwù mí'dúcuné kí 'Dówù Lomo kú gì simi mbágáne. ¹⁶ Nì 'dí'bilúgu ngíti géyì Isiréle e ga kóna luyúnì gì do misi'di 'bi Ngére Lomo go ní zì Lomo. ¹⁷ Nì ndìsì gámá kí úku kúrú Lomo simi roko'bu 'Dówù Lomo cé káa zì nébì Ilíya kóna ní, zì ndìsìné kí yéme dongará 'yì ga bi sinyì go kí owù 'bi eyé e ní, kpá kí sáká 'yì ga bi sómù ledre eyé ndaá bilámáne do misi'di 'bi Lomo wá ní, nda kpá kí yémeómo 'yì e nzíyiyé zì Ngére Yésu.”

¹⁸ Zì Zakariya ndú'yú maláyika nées kídí, “Mááyì ówo a bi kídí éyì ni ndéré mènjí roné zìma kenée ní lárá a káa be 'di? Bi mááyì go ngokomá káa zì ba, kára bi zìma ní ni go kpá ngokoné ní.”

¹⁹ Zì maláyika nées úkulúgu ledre zì Zakariya kídí, “Zakariya, ìrímá Gábirele. Kací kadra mbá azé fù lá kí Lomo do bi kíé'do, kasa máa ne kí bilámá ledre nées ógù úku a zìyì. ²⁰ Gì zía bi ìli ngùngu ledre bi máúku zìyì ba wá ní, tarayì ni ídí mí'dùtùnè ódro wá gì simi sìnđì kadra bi owù nées ni árá simi a ní.”

²¹ Gì zì kéyì nées, 'yì ga bi ndìsìní sòngó wo sága ní ndìsìní go má zìye úku ledre kídí, “Bié laká nda 'di, Zakariya lu'bu karaba simi 'Dìcì 'bi Lomo 'dényé káa ní ní.” ²² Simi bi olúogù gì 'Dìcì 'bi Lomo girì ní, ndìsì nda ódro zìye lá kí sùlìne. Zì 'yì ga gére nées tí geré ówo a kídí Lomo 'dodo ngíti mikánda ledre go zía 'dìcì íri.

²³ Simi bi sìnđì kadra 'bi moko ené ukù ní, zía ìnyì ndá'balúgu roné 'be. ²⁴ Nda gì do kacì sùlì cúku'dée, zì me'bea Elizébéta ídine kí siminé. Zía ndìsìné 'be éfé ìnyì, olúogù gì 'be wá. ²⁵ Zì Elizébéta í'bi mbófo éyì zì Lomo kídí, “Mbófo éyì zìyì Ngére Lomo gì ro ledre bi mènjí zìma ba. Ówo ledre go kíma zìyì 'dí'bióyó mongù dokuwu bi mááyì kíe ní gì domá 'dá'ba.”

Maláyika uku ledre gì ro mindíki Yésu

²⁶ Simi bi Elizébéta ni go kí siminé 'bi éfé ìnyì doa kéréjì (6) ní, zì Lomo kpá káa maláyika Gábirele simi Nazeréta ngíti owù gara simi Galiláya, ²⁷ zì owúkára tara mbotù ni kóo go mikóróné zì ngíti o'do kí ìrìné Yoséfa. Nì gì simi kúfú ngére Dawídi. Owù kára ma'dáa ìrì a Mariya. ²⁸ Zì Gábirele ndéréoguné ìri, zía í'bi mandá kídí, “Mandá zìyì Mariya, útúásá go kacì komo Ngére Lomo, Lomo ídí kíyì.”

²⁹ Zì Mariya ndìsì ónzó komoné kí toso mandá bi maláyika ogù í'bi a zine nées. ³⁰ Zì maláyika úku ledre zì Mariya kídí, “Mariya, ndá éré ngìrì wá, útúásá yì eyì miútúásá kacì komo Lomo.” ³¹ Áyì ógù ídí kí simiyì zìyì árá ógù a owù'o do. Ídí ífí ìrì a Yésu.* ³² Nì ídí mongù 'yì. 'Yì e niyì

* 1:31 1:31 Yésu: Ini ledre gì simi a kídí, Lomo yomo 'yì e.

ndìṣì ndólo wo Owú 'bi Lomo. Ngére Lomo ni óto wo káa do ngére káa zì bulúndua bi kóo Dawídi ní. ³³ Nì ídí ngére do kufú Isiréle e za fí, 'yì 'dí'bióyó wo ndaá.

³⁴ Mariya ya zì maláyika ní, “Ledre máa née ni méngì roné née lará a káe 'di bi máówo aka kpá ledre 'bi ya'dá e wá ní?”

³⁵ Maláyika ya zía ní, “Owú née ni ógù ené simi roko'bu' 'bi 'Dówú Lomo. Lomo ni ndìṣì ne sáká yìì gí zía owú bi áyí ndikiógu a née ni yì ené Owú 'bi Lomo. ³⁶ Lúru aka gba ngoko sùmu'yì bi Elizébéta ba, ni go kí siminè 'bi éfé ìnyì doa kéré (6). 'Yì e owoní go mbá kídí utúasá lolu kóo ndiki owú wá. ³⁷ Ledre bi Lomo uku go ní, ni méngì roné.”

³⁸ Mariya ya, “Káa zì bi mááyí 'yì 'bi moko 'bi Ngére Lomo ní, mángungu ledre bi úku ili méngì a zíma ní go.” Geré zì maláyika née lélí ené gí ore.

Mariya nderé lúru Elizébéta

³⁹ Zì Mariya yéme roné ndéréne lúru Elizébéta simi owú gara do bi ekéké simi Yúdáya, ⁴⁰ zía óguné 'be 'bi Zakariya zía i'bi mandá. ⁴¹ Simi bi Elizébéta uwú kúru Mariya ní, geré zì simia ndìṣinè ndéndeke kí mongú rokinyi. Zì Elizébéta lúru roko'bu' 'bi 'Dówú Lomo roné. ⁴² Zía ódróné kí kúrúne 'dága kídí, “Mariya, Lomo i'bi úndru go zíyì rómo do 'bi lafúyì e mbá. I'bi kpá úndru go zì Owú bi simiyì née. ⁴³ Áko, Lomo eme laká káma káa gí zì 'di, bi zì mbágá Ngére amá ìnyìnè za cù ne óguné lúru máa ní? ⁴⁴ Mariya, simi bi gáa máúwú kúru yìì ní, geré zì simimá ndìṣinè ndéndeke kí mongú rokinyi. ⁴⁵ Ngére Lomo idí idí kíyì, gí zía ngungu go yá éyì bi ili méngì a zíyì ní, idí mu méngì a.”

Ke'bi bi Mariya uku ní

⁴⁶ Mariya ya kídí, “Mákófó ìrì Ngére amá Lomo. ⁴⁷ Mááyí go kí rokinyi gí zì Lomo 'yì yómo máa. ⁴⁸ Máa bi mandá éyì wá ba, oto ledremá go zíne owóowó. Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, tú'dú 'yì e niyí ndìṣì úku ledre kídí Lomo i'bi úndru go zíma. ⁴⁹ Wo, Mbigí Lomo bi kí roko'buné kíngaya ní méngì mongú ledre go zíma. 'Yì e idíní ndìṣì kófó ìrì. ⁵⁰ 'Yì ga bi niyí ndìṣì óto úndru a ní, ni ndìṣì méngì bilámá ledre zíye ndéréne mindéré za fí. ⁵¹ Méngì tú'dú míngburoko ledre e go, Ngére máa yé ga bi ndìṣiní ìlì mílì ní, ni báyi yé mbá 'dá'ba. ⁵² Zía 'dí'bióyó roko'bu' gí zì yé ga bi ndìṣiní óto ledreyé kí royé owóowó ní, zía óto yé ga bi 'buo'buní royé mi'buó'bu' ní do bi kacíye. ⁵³ I'bi tú'dú éyì e go zì 'yì ga bi kóna ndìṣiní ndúwú gí zì lerí ní, oto yé ga bi kí tú'dú éyì e zíye ní go káa do 'yì lerí e. ⁵⁴ Ledre bi kóo mocú gí ro sáká Isiréle e ní lijì wo wá, ni go ndìṣì sáká yé. ⁵⁵ Uku kóo zì bulúnduzé Abarayáma kí owú 'bi owú 'bi ené e kpá kenée kídí née ni ndìṣì sáká yé kenée za fí odu a ndaá.”

⁵⁶ Mariya ndìṣì kóo zì Elizébéta ìrì káa zì éyì 'bi éfé ota ní, zía nda ndá'balugu roné 'be 'bi ené.

Miárá Yiwání

⁵⁷ Née ní, zì sɛndí kadra 'bi Elizébéta útúasáne, zía áráne owúo'do. ⁵⁸ Zì phanda ledre née owú ndiki sùmu Elizébéta kí eze 'be 'bi ené e mbá kídí, Ngére Lomo méngì bilámá ledre go zía. Zì Elizébéta kí 'yì ga gére née mbá ìlìye kí rokinyi.

⁵⁹ Simi bi siri owú méngì go sili ìnyì doa ota ní, zíye yóko royé ónzó wo ngburu, kací ondu eyé 'bi Yúda e. Iliní kóo gí ro ìfì ìrì 'bua doa, Zakariya.

60 Zí mbága a úku ledre kídí, “Í, ndaní ífí iri 'bua doa wá, irja idí idí Yiwáni.”

61 Zíye útuyé zía kídí, “Í, iri káa zí née ndaá simi kúfúse wá.”

62 Zíye ndú'yú Zakariya kí sǐllye togú ili zí iri owú ba ídine náambi yá? Zía ndú'yú yée kí sǐlline gi ro éyí 'bí éké ledre. Zía éké iri owú née zíye, “Yiwáni.” 64 Geré zí tara Zakariya líkpíne zía tónóne ódróné kí ndǐsǐ mbófo Lomo. 65 Zí tara eze 'be 'bí ené e ídríye mbá miǐdrí, zí 'yí e ídíye simi Yúdáyá mbá kí ledre née tarayé. 66 Ngíti géyí 'yí ga bí uwúní ledre máa née ní ní, zíye ndǐsǐyé sómú ló'bó ledre kídí, “Owú née ní gú idí toso 'yí máa bí kíe 'dí káa zí bí Ngére Lomo yeme ledre gi roa ne kenée ní?”

Ke'bi bí Zakariya uku ní

67 Zí 'Dówú Lomo 'dúcu Zakariya, zía ñnyiné úku ledre bí gú karanée ní méngí roné ní kídí, 68 “Mbófo éyí zí Lomo bí ní Ngére 'bí Isiréle e ní, gi zía ogú go yómo 'yí ené e. 69 Kasaogu 'yí bí kí roko'buné ní go gi simi kúfú ngére Dawídí gi ro yómo zée, 70 káa zí bí kóo ukui'bí tara nébí ené ga kóna 'desǐ ní. 71 Bí ba ní, omozé gi zí ezeokóze e kpá kí yée ga bí ndǐsǐní sógó zée ní go. 72 Lomo méngí bilámá ledre née zí bulúnduzé e kenée gi ro 'dódo a kídí ledre bí kóo née yeme zíye ní lígí ené née wá. 73 Née miyéme ledre kóo dongaráyé kí bulúnduzé Abarayáma, 74 gi ro zíze ómozé gi zí ezeokóze e, gi do bí zíze ndǐsǐzé méngí moko ené kí sómú ledre ezé kíe'do ngírí ndaá, 75 gi zía azé go mbígí 'yí ené e do komo a kací kadra mbá. 76 Yíi, owú 'bí amá, 'yí e niyí ndǐsǐ ndólo yíi kídí nébí 'bí Lomo gi zía áyí ndǐsǐ ndéré zía 'dá'dá kí yémeómo 'yí e zí Ngére nziyiné. 77 Áyí 'dódo ledre zíye yá idíní ngúngu ledre 'bí Lomo gi do bí zí Lomo ótoómo lúyú ledre eyé gi ro zíye ndíki trǐdrǐ bí za fí ní. 78 Ledre née ní méngí roné kenée gi zí bilámá mimbé'de Lomo bí rozé ní, ní kásaogu 'yí gi komo ere káa do bimióngó zíze do sogo kángá ona, 79 zí bí óngóné zí 'yí ga bí niyí simi mituluru 'bí lúyú ledre zí ngírí umbu ndǐsǐné méngí yée kací kadra mbá ní, zía ndǐsǐné 'dódo misi'dí 'bí Lomo zíze, zí mimbé'dezé ídríne gi zía.

80 “Née ní, zí Yiwáni nda ngbóro óguné go ya'dá 'yí. Zí Lomo í'bí roko'bu zía, zía ndéré ndǐsǐné simi súwú gbála gi simi sǐndǐ kadra bí zía tónóne 'dódo ledre 'bí Lomo zí Isiréle e ní.”

2

Ledre gi ro mindiki Yésu (Lúru kpá Matáyo 1:18-25)

1 Simi sǐndǐ kadra kíe'do, zí Agúsuto bí ndoloní wo Káyísara* ní í'bí lorú kídí, idíní ólo 'yí 'bí Róma mbá gi ro zíne ówo a togú niyí mbá ndu. 2 Née kóo mizefí ólo 'yí e bí oloní simi bí Koríniyo ní gávana simi ngíti gara 'bí Róma kí ñriné Súríya ní. 3 Zí 'yí e ndǐsǐ ndéréye simi gara eyé e gi ro do ólo yée íri.

4 Zí Yoséfa bulúndu ngére Dawídí ñnyiné gi simi Nazeréta owú gara simi Galiláya, ndéréne simi Beteléme mongú gara bí kóo Dawídí ní ngére simi a, simi Yúdáyá ní. 5 Nderení kí Mariya bí koróní zía ní gi do bí do ólo yée kéne íri. Sǐndǐ kadra 'bí Mariya ma'dáa ní kóo go gbóo gi ro zía

* 2:1 2:1 Káyísara: Káyísara ini ledre gi simia kídí mongú ngére 'bí Róma. Ní mongú ngére do ngíti géyí lafúne ngére e ga bí 'bí ngíti géyí kángá e káa zí Yúdáyá kí Galiláya.

aráne. ⁶ Simi bi niyí aka cìkì ìrì ní, zì sìnḍì kadra ené 'bi ará go útúásáne. ⁷ Zía tí ará mizefì owù 'bi ené nées owùo'do. Zía kùrùkù yéme wo kí mbílì bongó do óto wo kée yaa simi kuṛungbù bi bangá e ndìsìnì ánu éyì simi a ní, gì zía bi ndaá lolù kóo zíye simi 'dìcì 'bi ñgu e wá.

Maláyika 'bi Lomo ogù zì 'yì 'bá'bá kábìrìkì e

⁸ Simi sìnḍì kadra máa bi kóo nées ní, 'yì 'bá'bá kábìrìkì e niyí kóo gbóo kírì nées ndìsì 'bá'bá bangá eyé e kí ndùlù. ⁹ Zì maláyika 'bi Ngére Lomo ógùnè zíye ìrì, zì roko'bu 'bi Lomo óngó bi cigíye gbaá wéé, zì ngírì méngì yée kíngaya. ¹⁰ Zì maláyika nées úku ledre zíye kídì, “Ndásé éré ngírì wá. Máógù kí bilámá sanda zíse wo bi bi ni éme rosé gì zía miéme kpá kí tù'dù 'yì e mbá ní. ¹¹ Arání gáa owù go zíse wo bi ni idí 'Yì yómo 'yì e ní, simi Beteléme gara bi kóo Dawídì ni simi a ngére ní. Ni Kírésìto† kpá Ngére. ¹² Togù ndérésé yá, ásé ndíki owù ma'dáa mikùrùkùnè simi mbílì bongó otoní wo go kée simi kuṛungbù bi bangá e ndìsìnì ánu éyì simi a ní.”

¹³ Lu'bu wá, zì tù'dù ngítì géyì maláyika e óguyé gì komo ere ídíye ndro kí ezeyé gáa ogù ní. Zíye ndìsiyè kófó ìrì Lomo kídì, ¹⁴ “Ídízé kófó ìrì Lomo bi komo ere ní, bikìdrì idí idí zì 'yìma'dí e do sogo káṅgá gì zía méngì bilámá ledre go zíye.”

¹⁵ Simi bi maláyika e nda'baluguní royé komo ere ní, zì 'yì 'bá'bá kábìrìkì ga gére nées yéme ledre kídì, “Nderézé aka mu simi Beteléme lúru ledre bi méngì roné ìrì, bi Ngére Lomo kasa ledre a zíse ba.”

¹⁶ Zíye ndéréóguyé ìrì ndíki Mariya kí Yoséfa kí sírì owù mì'dú'duné simi kuṛungbù tí káa zì bi ukuní zíye ní. ¹⁷ Simi bi nderé ndikiní owù nées tí kenée ní, zíye líkpì ledre bi méngì roné zíye gì ro owù nées ní ní mbá zì Mariya kí Yoséfa. ¹⁸ 'Yì ga bi uwuní ledre nées kenée ní, zì tarayé ìdrìne mbá mǎdrì. ¹⁹ Zì Mariya ùlù ledre ga gére nées mbá siminè ndìsì kée. ²⁰ Zì ya'dá ga gére nées ìnyì ndá'balúgu royé kí kófó ìrì Lomo kpá kí mbófo wo gì ro ledre bi uwuní zíye lúru a go cù kí komoyé tí káa zì bi maláyika e ukuní zíye ní.

Nderení kí sírì Yésu simi 'Dìcì 'bi Lomo

²¹ Simi bi sírì Yésu méngì go sǎlì ìnyì doa ota (8) ní, nées kóo go sǎlì bi do ónzó wo ngbuṛu simi a ní kacì ondù 'bi Yúda e. Do ìfì ìrìya Yésu, nées ìrì bi kóo maláyika ìfì 'dodo simi bi Yésu ma'dáa ndaá aka kóo wá ní.

²² Nda gì ore zì sìnḍì kadra útúásáne zì Mariya gì do kacì ará bi ará ní, gì ro zía ndá'ba ólùlúgu roné 'Dìcì 'bi Lomo káa zì bi lorù 'bi Músa uku ní. Zíye 'dì'bi sírì Yésu ndéré kée simi Yerusaléma simi 'Dìcì kótruro í'bi mbófo éyì zì Lomo gì roa. ²³ Ni miékéne simi lorù 'bi Lomo kídì, “Owùndíká ga bi ya'dá e ní, idínì ndéré kíye zì Lomo,” ²⁴ gì ro do í'bi tákpásǎlì káa zì bi lorù 'bi Lomo uku ní, “Niyí 'dì'bi amámu e gbre kí kírìkó'do kpá gbre ndéré kée káa do éyì 'dáná.”

²⁵ Simi sìnḍì kadra máa bi kóo nées ní, ngoko o'do ni kóo bo simi Yerusaléma ore kí ìrìné Simiyóna, ni 'yì bi i'bi roné za mbá zì Lomo ní. O'do nées ni mì'dúcuné kí 'Dówù Lomo, kacì kadra mbá ndìsì óto komoné gì ro Kírésìto zía ógùnè yómo Isiréle e. ²⁶ 'Dówù Lomo uku kóo ledre go zía kídì, wo Simiyóna utúasá aka úyu wá 'búo togù luru Kírésìto bi Ngére

† 2:11 2:11 Kírésìto: Ini ledre gì simia kídì, 'yì bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní. 2:23 2:23 Ólùógù 13:2,12 2:24 2:24 Léví 12:8

Lomo ni kásaogụ wo ní go kí komoné kí. ²⁷ Simi sịlị máa bi kóo nées ní, zí 'Dówú Lomo kása Simiyóna zía ndéréne do ligá 'Dịcị 'bi Lomo. Ni ógụ ịri ní, Mariya kí Yoséfa 'di'bioguní sírí Yésu go ịri gị ro zía í'bí úndru zí Yésu ma'dáa káa zí bi búkụ 'bi lorụ uku ní. ²⁸ Zí Simiyóna ịmbị wo do í'bí mbófo éyí zí Lomo gị roa kídí, ²⁹ "Yịi Lomo bi kí mongú roko'buyi ní, uku kóo zima yá útúásá aka 'dí'bi máa wá, 'búó togú malúru 'yi yómo 'yi e bi kóo uku ledre a ní go, áyí nda fú 'dí'bi máa. Bi ba ní, 'dí'bi nda máa 'yi kasa eyí mu. ³⁰ Komomá lurú nda 'yi yómo 'yi e go, ³¹ kásaogụ wo go zí 'yi e za mbá. ³² Ni go káa zí bimióngó ní gị ro 'dódo yịi zí 'yi ga bi owoní aka yịi wá ní. Ni kpá óto kúfú Isiréle e ndịsị kófó ịrịyí."

³³ Zí tara Yoséfa kí Mariya ịdrịne gị zí ledre bi Simiyóna ndịsị úku a gị ro Yésu ní. ³⁴ Zí Simiyóna í'bí úndru zí Yoséfa kí Mariya, zía úku ledre zí Mariya kídí, "Owú 'bi eyí ba ní karanée óto Lomo zía 'dí'bióyó roko'bu gị zí ngíti géyí Isiréle, zía í'bí a zí ngíti géyí. Owú ba ní kpá ídí 'yi bi niyí lúru tóko lịlị ledre gị roa ní. Gị zí keyí nées, niyí karanée ndịsị sógọ wo. Ni óto 'yi ga bi nguguní ledre ené ní zíye ídiye kí rokinyi. ³⁵ Ni 'dódoogụ ledre ga bi do mimbé'de ngíti géyí 'yi e ní mbá. Gị zí keyí nées, mimbé'deyi ní karanée 'decị kí lúru ndúwú wo."

³⁶ Ngíti nébị ní kóo kpá bo ngoko kára kí ịrịne Ána nyi Fanuwéle gị simi kúfú bi ndoloní Aséra ní. Ni kára umbu. Ofúní royé kí o'do 'bi ené mengini simibi lá dūy ịnyị doa gbre (7) geré zí o'do 'bi ené nées úyu ené. ³⁷ Zía ndịsine gị kací o'do 'bi ené nées kí simibi cị eso doa eso (84). Ootomo 'Dịcị 'bi Lomo wá, ndịsị ini ini kí órú tarané zí Lomo kí ndulụ kí kadra mbá. ³⁸ Simi bi Simiyóna ni ndịsị í'bí úndru ní, zí kára nées óguné geré ndịsị í'bí mbófo éyí zí Lomo. Zía úku ledre bi gị do bi Yésu ní mbá zí 'yi ga bi ndịsini óto komoyé gị ro Ngére 'yi yómo 'yi e bi Lomo uku ledre kásaogụ wo simi Yerusaléma káa do 'yi yómo 'yi e ní.

³⁹ Simi bi Yoséfa e kí Mariya mengionzóni ledre bi lorụ 'bi Lomo ili zíye méngi a ní go ní, zíye ịnyiyé ndá'balúgu royé 'be simi Nazereta simi Galiláya. ⁴⁰ Zí Yésu ngbórone go mongune kí roko'buné, zía ídine kí mongú ówo ledre zine gị zía Lomo ndịsị sáká wo ne.

Yésu idiaká simi 'Dịcị 'bi Lomo

⁴¹ Kací simibi e mbá Yoséfa kí Mariya ndịsini ndéré simi Yerusaléma simi Ayímbi bi Umbuokpó ní. ⁴² Simi bi Yésu mengi go simibi sokó doa gbre ní, zíye ndéréye kí mbágá nées simi ayímbi máa nées kací ondú 'bi Yúda e. ⁴³ Nda go gị do kací ayímbi, zí mbágáa ịnyiyé ndá'balúgu royé 'be, ábuwá Yésu idiaká go ciki 'dá'ba simi Yerusaléma owoní eyé e wá. ⁴⁴ Somuní 'bi eyé kídí ni ba bo dongará tų'đú 'yi ga ba zíye ndéréye kadra teké. Zíye tóroyé lúru só'do wo dongará sụmụ yée kpá kí ezegámáye. ⁴⁵ Má, ndikini eyé wo wá. Zíye ịnyi ndá'balúgu royé drú 'dá'ba simi Yerusaléma ndéré lúru bi gị roa ịri. ⁴⁶ Nda gị do kací sịlị ota zíye ndéréye ndiki wo simi 'Dịcị 'bi Lomo, mịndịsine dongará 'yi 'dódo ledre e, ndịsị úwú yée, zía kpá kí ndú'yú yée. ⁴⁷ 'Yi ga bi ndịsini úwú wo ní zí tarayé ịdrịne mbá mịdrị gị zí ówo ledre bi ní kicé kpá kí ledre ga bi ndịsị kí

‡ 2:41 2:41 Ayímbi Umbuokpó: Ni sịndj kadra bi Yúda e ndịsini sómundiki ledre bi kóo Ngére Lomo okpó gị do 'be 'bi eyé e ufu owú 'bi eyé e wá gị zía bi oróni sáma owú kabiriki ro kágá mbotu eyé e ní. Zía kóo 'di'biogu yée gị simi Ịzibiti gị simi 'do'dó bi kóo niyí simi a ní. Ólo Ólúogụ 12:1-20.

úkúlúgu yée ní. ⁴⁸ Simi bi mbágáa kí 'bua lurúndikiní wo ní, zí wo bi gi zíye ní úkúne miúkú. Zí mbágáa úku ledre kídí, "Owú 'bi amáa, méngi zée káa gi zí 'di? Bi zize ndíşizé kí 'buyi gámásó'do yi má ní."

⁴⁹ Zía úkúlúgu ledre zí mbágáne kídí, "Ndíşisé gámásó'do máa gi ro 'di? Ówosé esé bi kídí ili zíma ndíşí ndíşimá simi 'díçí 'bi Babá ní wá." ⁵⁰ Owo 'di'biní eyé ledre gi simi ledre bi uku née wá.

⁵¹ Zía óto úndruyé do útúne do'dónoyé zíye ndá'bayé simi Nazeréta. Zí mbágáa óto ledre ga gére née mbá siminé. ⁵² Zí Yésu nda ngbóróóguné kí bilámá sanáne, do ídíne kí mongú ówo ledre zí 'búa ídíne do 'yi e kíngaya zía óto Lomo ídíne kí rokinyi.

3

Yiwáni 'yi Bábátizi 'yi e

(Lúru kpá Matáyo 3:1-12, Máriko 1:1-8, Yiwáni 1:19-28)

¹ Simi bi kóo Tíberíya Káyísara ni ngére do kángá 'bi Róma kí simibi sokó doa inyi ní, do kóo óto Pánato Piláto káa do gávana do 'yi ga bi simi Yúdáya ní, Eróde* ni 'bi ené gávana do 'yi ga bi simi Galiláya ní, Phílipo lúndu Eróde ni 'bi ené gávana do 'yi ga bi simi Itúríya kpá kí yée ga bi simi Trakóni ní, zí Liyasaniya nda ídí 'bi ené gávana do 'yi ga bi simi Abiléne ní. ² Simi şindí kadra máa bi kóo née ní, Ána kí towúne Kayáfa niyi ye mingburoko 'yi 'dáná éyi e. Yiwáni wotí Zakaríya ni yi ené kóo simi súwú. Zí Lomo í'bí moko zía íri. ³ Zía tónó gámáne kí úku ledre 'bi Lomo zí 'yi e kací kó'dú ngbuřu bi Yeredéne ní, sága gi 'dí keří kpá sága gi 'dí keří. Kídí 'yi e ídíni ótoómo kí lúyú ledre zíye ngúngu ledre 'bi Lomo gi ro do bábátizi yée zí Lomo ótoómo lúyú ledre eyé 'dá'ba. ⁴ Nébí Isáya uku kóo ledre a go 'desí simi búku ené kídí,

"Yi ni karanée ndíşí ótrú ledre simi súwú zí 'yi e kídí,

yémeómosé misi'di mu nziyiné zí Ngére,

ídísé 'dózo yéme misi'di zía ní.

⁵ Ídísé lóso'dútú 'bululu e 'dá'ba.

Landa e kí bi ekjekí e, ídísé lóso yée kpikásí.

Zise 'dózo yéme mingó'dú misi'di e zíye ídiye mbí.

Zise lóso'dútú gírítí e kurí.

⁶ Kúfú 'yíma'dí e mbá niyi ówo a kídí o'do ba Lomo kasa wo ne ógu yómo 'yi e."

⁷ Née ní, zí tú'dú 'yi e go ndíşí óguyé mutruu zí Yiwáni gi ro zía bábátizi yée. Zía úku ledre zíye o'buó'bu kídí, "Sée 'yi mani ga bi miméngi ledre esé ni bisinyíne káa zí kámá okó ní, ambi uku zise ya ídísé ngásáoyó rosé gi zí zingi 'bi Lomo bi ni ógu dosé ní ne? ⁸ Togú ilisé tí gi ro zise ndíki trıđrı yá, ídísé ótoómo lúyú ledre zise ngúngu ledre 'bi Lomo, zí miméngi ledre esé ndíşí ídíne bilámáne. Ndásé ídí ðuđ kí sómú ledre bi kídí, azé yi ezé bulúndu Abarayáma omozé 'bi ezé yi ezé go ní wá. Lomo ni kí roko 'bu zía óyóló'bó tutú ga bi bi ba zíye ídiye káa do bulúndu Abarayáma. ⁹ Ásé zí Lomo káa zí kágá bi 'diyíni mi'diyí yáká ní. Goņgo 'bi Lomo ni go do

* **3:1** 3:1 Ngére Eróde: Ndíşini ndólo wo Eróde Ánitipasi. Ni wotí mongú ngére Eróde bi kóo ni ngére simi şindí kadra bi arání Yésu ní. Eróde Ánitipasi ni kpá ngére bi onzo Yiwáni Babatiza simi şiginí do úfu wo ní. **3:6** 3:6 Isáya 40:3-5

şil̩a nziyiné, kágá máa wo bi bilámá miáná a ndaá ní, ni lágáónzó a do óngbóóyó a 'dá'ba."

¹⁰ Zí tǔ'dù 'yì ga gère née ndú'yú Yiwáni kídí, "Éyì bi idizé nda méngì a ní 'dì?"

¹¹ Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, "Togú bongó ni zíyì gbre, idí í'bí ngúru a zí 'yì bi bongó nda zía wá ní. Togú éyì miánu ni bo zíyì, idísé ánu a kí 'yì bi ni 'bú ní."

¹² Abú kpá 'yì ga bi ndìşiní 'dó'dù ʊşorù gì zí 'yì e simi sùʊ ní, zíye ndéréye gì ro babatíza. Zíye ndú'yú Yiwáni kídí, "Mongú 'yì, Sara nda zée, idizé méngì 'bi ezé 'dì?"

¹³ Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, "Ndásé 'dì'bi késì ma'dáa rómo do wo bi mingburoko 'yì e esé e iliní ní wá." ¹⁴ Zí asikiri e ndú'yú wo kídí, "Sara nda zée?"

Yiwáni ya zíye ní, "'Yì e ndanì úgú komosé wá, ndásé kpá gágaóto ledre ro 'yì wá. Késì bi ndìşiní í'bí a zise do bi moko ní, idísé 'dì'bi dǔyù wo."

¹⁵ Gì zí ledre ga gère ní, Zí sómù ledre 'bi 'yì e ndìşì idíne gì ro Yiwáni faa, ngítì géyì ya ala zía idíne née Kírésito bi Lomo uku ledre kásaógu a káa do 'yì yómo 'yì e ní wá? ¹⁶ Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, "Mábátízì 'bi amá sée lá kí iní. Ngítì 'yì ni bo roko'bu a romo do 'bi amá ni ógu. Máutuásá gbawá ndósoógu cigi a gì ro lálaógu wará ené gì şindía. Ni 'bi ené bábátízì sée kí 'Dówù Lomo. ¹⁷ Ni 'bi ené yì ené káa zí 'yì óco komo kére ní. Ni léfeóto kére ené simi bilámá éyì, cící a née zía kótrù a trè do óngbóóyó a 'dá'ba." ¹⁸ Née ledre bi kóo Yiwáni ndìşì úku a zíye do tǔ'dù mişì'di e gì ro bilámá ledre 'bi Lomo bi kóo ndìşì 'dódo a zíye ní.

¹⁹ Yiwáni ndìşì kóo kpá máda ngére Eróde Andipá gì zí bisinyì ledre ga bi ndìşì méngì yée káa zí bi ngakaoyó kára Erodiya gì zí lúnduné 'dì'bi yì ené zine ní. ²⁰ Zí Eróde kpá lúyù ngítì ledre zía 'dì'bi Yiwáni ónzó a ngbríwó simi şiginì.

Yiwáni í'bí babatíza zí Yésu

(Lúru kpá Matáyo 3:13-17, Máriao 1:9-11)

²¹ 'Dá'dá do ónzó Yiwáni simi şiginì, kadra kíé'do ni go ndìşì bábátízì tǔ'dù 'yì e, zí Yésu ndéréne zía, zía bábátízì wo. Simi bi Yésu ma'dáa ni ndìşì ini ini zí Lomo ní, zí ere líkpíne zía káa zí mbotù ní. ²² Zí 'Dówù Lomo óguné doa káa zí kířikó'do ní. Zí kúru 'yì ówúne girí kídí, "Áyì mbigì owù 'bi amá, 'búyì ofù domá go, mááyì kí rokinyi gì zíyì."

²³ Yésu tonó kóo méngì moko 'bi Lomo simi bi méngì go simibi cì kéréjì a do sokó (30) ní. 'Yì e mbá ndìşiní 'bi eyé kóo sómù a kídí ni owù 'bi Yoséfa bi kí irinè Éli ní. ²⁴ Éli ni 'bi ené owù 'bi Matáta, Matáta ni 'bi ené owù 'bi Lévi, Lévi ni 'bi ené owù 'bi Mèlikì, Mèlikì ni 'bi ené owù 'bi Zanáyì, Zanáyì ni 'bi ené owù 'bi Yoséfa. ²⁵ Yoséfa ni 'bi ené owù 'bi Matatiya, Matatiya ni 'bi ené owù 'bi Amósa. Amósa ni 'bi ené owù 'bi Nawúma. Nawúma ni 'bi ené owù 'bi Esíli. Esíli ni 'bi ené owù 'bi Nagáyì. ²⁶ Nagáyì ni 'bi ené owù 'bi Mátá. Mátá ni 'bi ené owù 'bi Matatiya. Matatiya ni 'bi ené owù 'bi Seméni. Seméni ni 'bi ené owù 'bi Yoséke. Yoséke ni 'bi ené owù 'bi Yóda. ²⁷ Yóda ni 'bi ené owù 'bi Yonána. Yonána ni 'bi ené owù 'bi Résa. Résa ni 'bi ené owù 'bi Zerubábele. Zerubábele ni 'bi ené owù 'bi Seretiyéle. Seretiyéle ni 'bi ené owù 'bi Néri. ²⁸ Néri ni 'bi ené owù 'bi Meléki. Meléki ni 'bi ené owù 'bi Ádi. Ádi ni 'bi ené owù 'bi Kosóma. Kosóma ni 'bi ené

owú 'bi Elimadáma. Elimadáma ni 'bi ené owú 'bi Éra. ²⁹ Éra ni 'bi ené owú 'bi Yósuwa. Yósuwa ni 'bi ené owú 'bi Eliyázara. Eliyázara ni 'bi ené owú 'bi Zoríma. Zoríma ni 'bi ené owú 'bi Matáta. Matáta ni 'bi ené owú 'bi Lévi. ³⁰ Lévi ni 'bi ené owú 'bi Simiyóna. Simiyóna ni 'bi ené owú 'bi Yúda. Yúda ni 'bi ené owú 'bi Yoséfa. Yoséfa ni 'bi ené owú 'bi Yonáma. Yonáma ni 'bi ené owú 'bi Alikíma. ³¹ Alikíma ni 'bi ené owú 'bi Melíya. Melíya ni 'bi ené owú 'bi Ména. Ména ni 'bi ené owú 'bi Matáta. Matáta ni 'bi ené owú 'bi Natána. Natána ni 'bi ené owú 'bi Dawídi. ³² Dawídi ni 'bi ené owú 'bi Zése. Zése ni 'bi ené owú 'bi Óbede. Óbede ni 'bi ené owú 'bi Bowáza. Bowáza ni 'bi ené owú 'bi Solomóna. Solomóna ni 'bi ené owú 'bi Nasóna. ³³ Nasóna ni 'bi ené owú 'bi Aminadába. Aminadába ni 'bi ené owú 'bi Adimíni ni 'bi ené owú 'bi Aráni. Aráni ni 'bi ené owú 'bi Ézorono. Ézorono ni 'bi ené owú 'bi Peréze. Peréze ni 'bi ené owú 'bi Zúda. ³⁴ Zúda ni 'bi ené owú 'bi Yakóbo. Yakóbo ni 'bi ené owú 'bi Isáka. Isáka ni 'bi ené owú 'bi Abarayáma. Abarayáma ni 'bi ené owú 'bi Téra. Téra ni 'bi ené owú 'bi Nówara. ³⁵ Nówara ni 'bi ené owú 'bi Serúga. Serúga ni 'bi ené owú 'bi Réwu. Réwu ni 'bi ené owú 'bi Pelége. Pelége ni 'bi ené owú 'bi Ébere. Ébere ni 'bi ené owú 'bi Séla. ³⁶ Séla ni 'bi ené owú 'bi Kayinána. Kayinána ni 'bi ené owú 'bi Arafakasáda. Arafakasáda ni 'bi ené owú 'bi Séme. Séme ni 'bi ené owú 'bi Nówa. Nówa ni 'bi ené owú 'bi Laméke. ³⁷ Laméke ni 'bi ené owú 'bi Metuséla. Metuséla ni 'bi ené owú 'bi Enóka. Enóka ni 'bi ené owú 'bi Zérada. Zérada ni 'bi ené owú 'bi Malále. Malále ni 'bi ené owú 'bi Kenána. ³⁸ Kenána ni 'bi ené owú 'bi Enósa. Enósa ni 'bi ené owú 'bi Séte. Séte ni 'bi ené owú 'bi Ádama. Ádama ni 'bi ené owú 'bi Lomo.

4

Satána uzu Yésu (Lúru kpá Matáyo 4:1-11, Mária 1:12,13)

¹ Simi bi Yiwáni i'bi babatíza go zí Yésu ní, zí 'Dówú Lomo 'dúcu Yésu, zía ñnyìnè gí simi Yeredéne gí ore simi roko'bù 'bi 'Dówú Lomo ndéréne simi súwú gbála, ² zí ngére 'bi bicayi lomo e* úzu wo simi súwú íri 'dényé kí sǎlǎ cǎ gbre anu éyí mbá wá, zí 'bú kóo méngǎ wo kíngaya.

³ Zí ngére 'bi bicayi lomo e úku ledre zía kídí, “Bí áyí tí Owú 'bi Lomo ní, ídí óyóló'bó tutú ga bi bi ba káa do ambata zíyí ánu a gí zí 'bú ke.”

⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Satána kídí, “Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Yíma'dí utúasá ídí trǎdrǎ lá dǎyí gí zí éyí miánu wá, kúrú Lomo ni óto 'yí e ne zíye ídíye trǎdrǎ.”

⁵ Zí ngére 'bi bicayi lomo e kpá ndólo wo ékǎ kǎe do mongú bi ekǎekǎ 'dága 'dódo éyí ga bi do sogo kǎngá ba mbá zía. ⁶ Zía úku ledre zí Yésu kídí, “Lúru go, éyí ga bi za mbá áyí lúru yéé nées, mááyí máa mǎngǎye. Togú ili yá, mááyí óto yǎ ngére doyé mbá. I'biní éyí ga gére nées go mbá zíma, mááyí i'bi yéé zí 'yí káa zí bi máíli ní. ⁷ Ili tí lá zíyí óto sómú ledre eyí romá zíyí óto úndrumá.”

* **4:2** 4:2 Ngére 'bi bicayi lomo e: Iř a ni Satána. Ni manda 'bi maláyika ga bi iřni okó ro Lomo do úçógu yéé gí komo ere ní. Zí maláyika ga gére nées nda ídíye go bicayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoogu 12:9. **4:4** 4:4 Gbre lorú 8:3

⁸ Yésu ya zí Satána ní, “Ínyì gí cigíma írí, nì miékéne kídí, ‘Ídí óto úndru Ngére Lomo eyí, zíyì ndìsìyì méngì dùú ledre ené.’ ”

⁹ Gí ore zí Satána ndólo wo ndéré ékì kíe do mongú ngbángbá 'Dìçì 'bì Lomo 'dága simi Yerusaléma do úku ledre zía kídí, “Togú áyí tí Owú 'bì Lomo ma'díi, lé'béúttí mu bì 'dáa. ¹⁰ Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, ‘Lomo nì kása maláyika ené e sáká yìi. ¹¹ Niyí sáká yìi káa bì áyí útú útru sìnđìyì ro tutú e ke.’ ”

¹² Zí Yésu úkulúgu ledre zí Satána kídí, “Nì miékéne kídí, ‘Ndá úzu Ngére Lomo eyí wá.’ ”

¹³ Simi bì ngére 'bì bicayi lomo e uzu wo go má ní, zía aka ótoómo wo gí ro ngíti sìnđì kadra.

'Yì e asinì gí ro Yésu simi Nazeréta

(Lúru kpá Matáyo 4:12-17, Máriko 1:14,15)

¹⁴ Nda gí do kací ledre ga gére ní, zí Yésu ñnyiné simi roko'bu 'bì 'Dówú Lomo ndá'balúgu roné simi káṅgá bì Galíláya ní. Zí phanda ledre ga bì ndìsì méngì yéé ní ángané simi gara ore za mbá. ¹⁵ Simi ngíti sìnđì kadra zía ólúne simi 'Dìçì Kótruro e ndìsìné 'dódo ledre 'bì Lomo zí 'yì e. Zí 'yì e ñnyiyé mbá ndìsì í'bí mbófo éyì zí Lomo gí ro 'dódo ledre ené.

¹⁶ Zía ndéréókpóne simi Nazeréta kí'dí bì kóo ngboró ní. Nda simi Sílì 'bì 'Dówúro† zía ndéréne simi 'Dìçì Kótruro káa zí bì lengbe ndìsì méngì a ní. Zía ñnyì tóroné 'dága ólo miéké kúrú Lomo. ¹⁷ Zíyè í'bíogú búkú 'bì nébì Isáya zía, zía líkpí bì bì ndìsì ódro kídí,

¹⁸ “Lomo i'bí 'Dówúne go zíma,

gí zía oto máa go ndìsì 'dódo bilámá ledre ené zí 'yì lerì e.

Kasa máa kídí née Lomo née nì líkpíoyó 'yì ga bì miódó yéé simi ká'dá 'bì lúyú ledre ní,

'yì ga bì komoyé lúru bì wá ní, née nì líkpí a gí ro zíyè lúru bì,

kasa máa kpá gí ro 'yì ga bì ngíti géyì 'yì e ndìsìní lúru 'dófu bì gí doyé ní, zíyè ídíyè kí ledreyé owóowó,

¹⁹ kasa máa kpá gí ro úku 'dódo a zí 'yì e kídí, sìnđì kadra bì gí ro zí Ngére Lomo yómo yéé simi a ní nì go gbóo.”

²⁰ Simi bì Yésu oloonzó ledre ní, zía í'bilúgu búkú zí 'yì 'bì moko bì ore ní, zía ndá'ba ndìsìné bì. Zí komo 'yì ga bì simi 'Dìçì Kótruro ore ní ídíyè mbá roa círii. ²¹ Zía ñnyiné úku ledre zíyè kídí, “Ledre bì gáa máólo née, ukuní kóo go 'desì, karaba ní, lúrúsé nda go cù kí komosé.”

²² Zí tara 'yì ga gére née ìdrìne mbá mụdrì gí zí ledre ga bì uku yéé ní. Zíyè ndìsìyè úkuló'bó ledre dongaraye kídí, “Áyí, owú née ndiki ledre née kenée gí 'da, née ndaá 'bì ené wotì Yoséfa bì kára ba wá?”

²³ Zí Yésu úkulúgu ledre zíyè kídí, “Ledre ga bì kóo úwúsé mándìsì méngì yéé simi Kapáranawúma ní, utúasá miútúasá kací komosé gí ro zíma méngì yéé ona? Nì miékéne kídí, “Yì mála idí yómo roné kí, zía nda yómo ngíti géyì 'yì e.’ ”

4:8 4:8 Gbre lorù 6:13 **4:11** 4:11 Ke'bj 'bì Dawídi e 91:1,12 **4:12** 4:12 Gbre lorù 6:16 † **4:16** 4:16 Sílì 'bì 'Dówúro: Née nì mongú sílì 'bì Isiréle 'bì ini zí Lomo, méngìní moko simi a wá. Zíyè ndìsìyè sómùndiki ledre kídí Lomo otoogu ere kí do sogo káṅgá kpá kí ledre bì Lomo yomo yéé gí simi moko 'bì owúkùlú e gí sù sílì ngére 'bì Ízibiti ní. Ólo Ólúogú 20:8-11, Gbre lorù 5:12-16. **4:19** 4:19 Isáya 61:1,2

²⁴ Zía kpá úku ledre zíye kídí, “Máúku zíse ma'díi, otoní úndru nébì simi kángá ené wá. ²⁵ Ídísé ówo a kídí tǔ'dú umbu niyí kóo bo simi kángá 'bi Isiréle e simi sǎndǎ kadra 'bi nébì Ilíya. Iní oro kóo kí simibi kǎé'do kí éfé ìnyì doa kǎrǎ doné, zǎ 'bú kóo útúne do 'yì e kǎngaya. ²⁶ Lomo kasa ené kóo Ilíya ndéré sáká kará umbu ga gére née mbá wá, kasa kóo wo ndéré sáká duú kára umbu máa wo bi simi gara bi Zarefáta simi kángá bi Sidóna ní. ²⁷ Ngíti géyì Isiréle e niyí kóo bo simi sǎndǎ kadra 'bi nébì Ilisa kí sáma royé, sáma née ukú kóo gí royé wá, odu 'yì bi 'di'bioyóní sáma née gí roa ní duú Námana bi 'yì 'bi Súrìya ní.”

²⁸ Simi bi 'yì ga bi simi 'Dǎçì Kótruro ore uwúní ledre bi Yésu uku née kenée ní, zíye zǎngi eyé geré mizǎngi. ²⁹ Zíye 'dí'bi Yésu lála wo ólúógu kǎe gí simi gara sága, ndéré ékǎ kǎe do bi ekǎekǎ 'dága née bi ekǎekǎ bi o'bóni gara née doa ní gí ro zíye ìtrǎ wo gǎrǎ gí do bi zía útúónzó roné 'dá'ba. ³⁰ Zía úcu ìlǎné dongará tǔ'dú 'yì e do ndéréókpo ené gí zíye.

*Yésu lagaoyó bicayi lomo e
(Lúru kpá Mǎrìko 1:21-28)*

³¹ Zía ìnyiné ndá'balúgu roné simi Kapáranawúma ngíti owú gara simi Galláya, simi Sǎlǎ 'bi 'Dówúro, zía ndǎsǎné 'dódo ledre 'bi Lomo zǎ 'yì e. ³² 'Yì ga bi kóo ìrǎ ndǎsǎni úwú 'dódo ledre ené ní, zǎ tarayé ìdrǎne mbá mǎdrǎ gí zía 'dódo ledre ené ní kí roko'bu 'bi Lomo siminé.

³³ Simi sǎndǎ kadra bi Yésu ní ndǎsǎ 'dódo ledre simi 'Dǎçì Kótruro née, ngíti o'do bi kí bicayi lomo siminé ní ní ore, geré zía tónóne gbúrógbóne do Yésu kídí, ³⁴ “Yì Yésu, máówo yì bú áyí mbígí Owú 'bi Lomo gí simi gara Nazeréta. Ógu ba go geré gí ro úfuónzó zée?”

³⁵ Zǎ Yésu ódroné zǎ bicayi lomo bi simi o'do née kí roko'bu kídí, “Ídì ndǎsǎ tǎ, ndá líkpǎ tarayí wá. Ólúógu gí simi o'do née mu.” Zǎ bicayi lomo kángba o'do née do ìdrǎónzó wo gbú bi do komo 'yì ga bi ore née mbá, do ólúóguné gí simi a, oto unǎgu ro o'do née mbá wá.

³⁶ Zǎ tara 'yì e ìdrǎne gí zǎ ledre née mbá mǎdrǎ zíye ndǎsiyé úku ledre kídí, “Bi káa lárá ledre bi káa be 'di, zǎ o'do ba ndǎsǎ ódroné kí cóngó ro kpá kí mongú roko'buné ní? Uku ledre zǎ bicayi lomo e, zíye úwú kúrúa, zíye ólúóguyé gí simi o'do ba tí ma'díi.” ³⁷ Zǎ phanda Yésu anǎné do bi ga gére née kǎrǎ née za mbá.

*Yésu yomo tǔ'dú 'yì ndíyá e
(Lúru kpá Matáyo 8:14-17, Mǎrìko 1:29-34)*

³⁸ Nda go gí do kacǎ 'dódo ledre, zǎ Yésu ólú óguyé gí simi 'Dǎçì Kótruro kí 'yì lódú kacǎne e ndéréye 'be 'bi Simúna Pétero. Ábuwá towú Simúna ma'dáa roa emengú, ní kí drú roné. Zǎ 'yì ga bi 'be ore ní ndú'yú Yésu, idí yómo wo. ³⁹ Zǎ Yésu ndéré tóroné cigí a, zía úku ledre zǎ bisinyí drú bi ro kára née kídí, “Ólúógu gí simi a mu.” Geré zǎ ro kára née zázáne, zía ìnyiné ndéréne méngi éyí miánu zíye.

⁴⁰ Nda go kí tagá ndulú, zǎ 'yì e ndǎsǎ 'dí'biógu 'yì eyé ga bi kí ndíyá royé ní ógu kǎye zǎ Yésu gí ro zía yómo yée. ⁴¹ Ngíti géyì 'yì ga gére née niyí 'bi eyé kí bicayi lomo e simiyé. Gí zǎ roko'bu Yésu, zíye gbúgbuóguyé gí simi 'yì ga gére ní kí ndǎsǎ gbúrógbóye kídí, “Áyí Owú 'bi Lomo.” Zǎ Yésu

ùçúómo yée kí ódro gí zía owoní wo bú ni Kírèsìto wo bi Lomo kasaogu káa do 'yì yómo 'yì e ní.

⁴² Nda káa zí kílondó a nées kí phiyí zí Yésu ìnyì ndéré ené do bi bi 'yì e ndaní doa wá ní. Zí 'yì e ndìsìyè gámásó'do wo. Simi bi ndikiní wo ní, zíyè úku ledre zía kídí, “Mongú 'yì, ilizé ezé lolú zíyì ndéréómo zée wá.” ⁴³ Zía úkulúgu ledre zí 'yì ga gére nées kídí, “Ndásé lá duú se 'yì ga bi Babá kasa máa 'dodo ledre ené zíyè ní wá. Máli kpá 'dodo biláma ledre bi gí ro 'be 'bi Lomo ní zí ngíti géyì 'yì e. Kasaogu máa gí ro zíma méngì a kenée.”

⁴⁴ Gí do kací ledre nées, zí Yésu kpá fú ndìsì kí gámáne kí 'dodo ledre 'bi Lomo zí 'yì e simi 'Dìçì Kótruro ga bi simi Yúdàya ore ní za mbá.

5

Yésu gelé mizefì 'yì lódú kacíne e

(Lúru kpá Matáyo 4:18-22, Máríko 1:16-20)

¹ Kadra kíé'do zí Yésu ndéré tóroné do gbúrúngó mongú mikavu bi Galiláya* ní, zí tú'dú 'yì e yóko royé cigí a zía ndìsíné 'dodo ledre 'bi Lomo zíyè. ² Zía óyó komoné do lúrúndiki kurúngba e gbre m̀ng̀yìye odóngerìní go kó'dú gbúrúngó kenée, niyì go ndìsì lúgu mbírá eyé e. ³ Zía ndéré ekíne simi ngúru kurúngba, nées wo bi 'bi Simúna ní. Zía úku ledre kídí, “Ìtrí 'dóso aka kurúngba ma'dáa m̀dí simi iní írí.” Simi bi Simúna ìtrí ní, zí Yésu ndìsì yéme roné bi ndìsì 'dodo ledre 'bi Lomo zí 'yì e.

⁴ Simi bi 'dodo asá ledre ní, zía úku ledre zí Simúna kídí, “Ìtrí tátá mu simi yana iní gí ro zíyì ónzó mbírá.”

⁵ Simúna ya zía ní, “Mongú 'yì, icizé rozé kí mbírá go bi ndre ba, kémbí éyì ndaa. Nda lá kací kúrúyì, mááyí ónzó a.”

⁶ Simi bi onzóní mbírá ní, zí tú'dú kénzè e útúye simi a. Gí zía bi ofuní nda go ní, zí mbírá tónóne lófoné. ⁷ Zí Simúna e tónó kéwu lafúye ga bi simi ngíti kurúngba ní, idíní ógù sáká yée. Zí lafúye ga gére nées óguyé do tónóye lála mbírá kí kénzè ga gére nées simi kurúngba. Zí kénzè e ídiye simi kurúngba ga bi gbre nées c̀d̀d̀. Nda gí zí miówó ye, kurúngba ayí nda go ólú s̀i iní.

⁸ Simi bi Simúna Pétero lurú ledre nées kenée ní, zía útúne s̀i s̀indí Yésu bi, ngungú roné do úku ledre zí Yésu kídí, “Ngére, mááyí 'yì lúyú ledre, máútúásá ídí gbóo kíyì wá, ídí ìnyì gí cigíma 'dá'ba.” ⁹ Zí tara Simúna Pétero kí lafúne ga gére nées ìdríne mbá m̀id̀r̀i gí zí tú'dú kénzè ga bi 'di'biní yée kenée ní. ¹⁰ Ngíti géyì lafú Simúna ga bi Yakóbo e kí Yiwáni wotí Zebedíya ní, zí tarayé ìdríne kpá mbá m̀id̀r̀i gí zí ledre máa nées.

Gí zí ledre bi gáa Simúna uku ní, zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Simúna ndá éré ngirí wá. Tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, ayí ídí go 'yì 'dí'biógu 'yì e zí Lomo.” ¹¹ Geré nées ní, zí Simúna ìnyiyé kí lafúne ga gére nées ódóoto kurúngba eyé e kó'dú gbúrúngó ore, yóó, do útúye do kací Yésu.

Yésu 'di'bioyó sámá gí ro ngíti o'do

(Lúru kpá Matáyo 8:1-4, Máríko 1:40-45)

¹² Simi ngíti s̀indí kadra simi ngíti owú gara, zí ngíti o'do kí sámá roné óguné zí Yésu. Zía útúne kó'dú Yésu bi ngungú roné zía kídí, “Ngére,

* 5:1 5:1 Mongú Mikavu bi Galiláya ní: Gírìgi e ndoloní 'bi eyé kídí Mikavu Geneseréta.

togú utúasá kací komoyí miútúasá, ídí 'dí'bióyó sámá ba gí romá gí ro zí romá ídíne drá."

¹³ Zí Yésu óto sǐlne ro o'do nées do úku ledre zí o'do nées kídí, "Mángungu go, royí ídí mu ídí drá." Tí ma'dú, geré zí sámá úkúne gí ro o'do nées.

¹⁴ Zí Yésu úku ledre zía kídí, "Ndá aka 'dí'bi ledre nées tarayí wá. Ídí aka ndéré zí 'yí 'dáná éyí kí. Zíyí í'bí tákpásǐl zí Lomo káa zí bí Músa eké ledre a 'yí e idíní ndǐsǐ mengí a kenées simi bí togú bilámá ledre mengí roné go zíye ní. Gí ro do ówo a mbá kídí éyí mengí roné go."

¹⁵ Abú kenées ndotó, 'desǐ phanda ledre bí Yésu mengí nées, aŋga go do bí ga bí kírí nées nées za mbá. Zí tú'dú 'yí e nda ndǐsǐ óguyé úwú ledre ga bí ní ndǐsǐ 'dódo yée ní. Zía kpá ndǐsǐné kí yómo ngíti géyí gí do ndíyá eyé e. ¹⁶ Simi ledre ga gére nées mbá, k'ídí bí Yésu ili go íni ini zí Lomo ní, zía ndéréne do bí bí 'yí e ndaní doa wá ní, zía íni ini zí Lomo íri.

*Yésu yomo o'do kí umbu sǐndǐne
(Lúru kpá Matáyo 9:1-8, Máriko 2:1-12)*

¹⁷ Simi ngíti sǐlǐ kpí, Yésu ní go ndǐsǐ 'dódo ledre 'bí Lomo zí 'yí e. Farúsáyo e† kí 'yí 'dódo lorú ga bí 'bí Lomo ní niyí kóo mindǐsǐyé gbóo kírí nées. Ngíti géyí oguní gí simi gara ga bí 'bí Gallíya mingúngúcuwa ní, ngíti géyí 'bí eyé gí simi kǎngá bí Yúdáya kpá kí Yerusaléma ní. Zí Ngére Lomo í'bí roko'bú zí Yésu, zía ndǐsǐné 'dí'bióyó ndíyá káe gí ro 'yí e ore. ¹⁸ 'Yí e niyí lúru bí ní, ñmbǐoguní ngíti o'do go do gbagbara ní kí umbu sǐndǐ gamá gí zía wá. Iliní kóo ólú káe ndéré óto wo kó'dú Yésu 'dǐcǐ íri. ¹⁹ Simi bí bí ólú kí o'do nées zí Yésu gí 'dí tara mbotú ndaa gí zí tú'dú 'yí e ní, zíye ékíye káe do 'dǐcǐ 'dága. Zíye líkpí phútrú bí mbí k'ídí bí Yésu ní ore ní, zíye ñmbǐ esǐ o'do nées nyé kí gbagbara nées gí doa zía íri.

²⁰ Simi bí Yésu owo kídí ya'dá ga gére nées ngunguní ledrené go ní, zía úku ledre zí o'do bí ñmbǐoguní wo nées kídí, "Lúndu 'bí ené e, máótoómo lúyú ledre eyí go."

²¹ Gí zí ledre bí Yésu uku nées ní, geré zí Farúsáyo e kí 'yí 'dódo lorú ga gére nées tónóye ódroyé dengbǐye kídí, "O'do máa nées 'be ené náambi bí ní ndǐsǐ úku bisinyí ledre kenées nées? Lomo ní dụy ne 'yí ótoómo lúyú ledre zí 'yí e."

²² Yésu owo sómú ledre eyé nées go zía ndú'yú yée kídí, "Éyí bí ndǐsǐsé sómú ledre do mimbé'desé gí zía kenées ní 'dí? ²³ Ledre máa wo be 'dí ní gáa nées gbóo zíma úku a, máótoómo lúyú ledre eyí go, togú kenées wá, máídí úku a máyá ñnyíogú mu 'dí'bí sáka eyí zíyí ndá'bayí 'be? ²⁴ Máílí úku a zise, máa bí Lomo kasaogu máa káa do 'yíma 'dí ní, mááyí kí roko'bú zíma do sogo kǎngá ona gí ro ótoómo lúyú ledre 'bí 'yí e káe." Zía ñnyíné úku ledre zí o'do bí kí umbu sǐndǐne nées kídí, "Ñnyíogú mu, 'dí'bí sáka eyí mu zíyí ndá'bayí 'be." ²⁵ Geré nées ní, kíráwu zía ñnyíogúné 'dága tí do komo 'yí ga gére nées mbá 'dí'bí sáka ené do ndá'bané 'be kí mongú rokinyi kí ndǐsǐ í'bilúgu mbófo éyí zí Lomo. ²⁶ Zí ledre nées ówóne komo tú'dú 'yí ga bí ore nées mbá zíye ídíye kí mongú ngírí royé do ndǐsǐyé í'bilúgu mbófo

† 5:17 5:17 Farúsáyo: Nées ngíti géyí Yúda ga bí ngará ndití'dofuní do lorú bí Músa eké ní wá ní. Ngunguní kídí lomo ro 'yíma'dí e ní bo, maláyika e niyí bo, 'yí e ndǐsǐní kpá úru gí simi umbu. Ólo Moko 'bí 'yímikása e 23:6-8.

éyí zí Lomo kídí, “Éyí bi mengi roné karaba ba, 'yìma'dí utúasá méngi a wá.”

Yésu ndolo Lévi

(Lúrú kpá Matáyo 9:9-13, Máriko 2:13-17)

²⁷ Zí Yésu olúóguné gí ore ndéré ndíki Lévi kí ndìsì tara mákitabú ené 'bi 'dó'dù ʊsórú gí zí 'yì e. Zí Yésu ndólo wo kídí, “Lévi, áyí go 'yì 'bi moko amá, ógú mu zize ndéréze kéyí.” ²⁸ Lévi kala wá, zía ótoómo éyí ga bi 'bi moko née yóo do útúne lódù kací Yésu.

²⁹ Nda simi ngíti sílì, zí Lévi yéme mongú éyí miánu kí irì Yésu. Zí Lévi ma'dáa ndólo tú'dù lafúne ga bi ndìsìnì 'dó'dù ʊsórú kéye í'bí a zí akúma ní, nda kpá kí ngíti géyì 'yì e gí ro zíye ánu éyí miánu máa née kí Yésu e. ³⁰ Simi bi Farúsayo e kí 'yì 'dódo lorú e lurúnì Yésu kí ánu éyí kí 'yì ga gére née kenée ní, zía sínýí ené royé misínýí. Zíye ndìsìyé úku mingúngúrú ledre ro Yésu. Zíye úku ledre zí 'yì lódù kacíga kídí, “Éyí bi mongú 'yì esé née ndìsì ánu éyí gí roa kí 'yì lúyú ledre e kpá kí 'yì 'dó'dù ʊsórú e káa zí née ní 'dì?”

³¹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zise, 'yì bi ndíyá ndaá roa wá ní, nderé ené zí dokotóro wá, 'yì ndíyá ndìsì ndéréne gí ro do yómo née. ³² Máógu amá gí ro 'yì ga bi ya yée niyí eyé bilámáye ní wá. Máógu gí ro 'yì lúyú ledre e zíye óyóló'bó mimbé'deyé gí ro zíye ómoyé.”

'Yì e ndu'yúnì Yésu gí ro órú tara'yì

(Lúrú kpá Matáyo 9:14-17, Máriko 2:18-22)

³³ Nda gí ore, zí ngíti géyì 'yì e gí dongará 'yì ga gére née ndú'yú Yésu kídí, “'Yì lódù kací Yiwáni 'yì í'bí babatíza ndìsìnì órú tarayé zíye kpá ndìsì ínì ínì zí Lomo, 'yì 'bi Farúsayo e ndìsìnì méngi a kpá kenée. Sara 'yì eyé e orúnì 'bi eyé tarayé wá gí zí 'dì?”

³⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre kídí, “Simi sómù ledre esé ní, 'yì ga bi ndoloogunì yée simi ayímbi 'bi ófú ro'yì ní ndanì ánu éyí wá tí bi mikánda adrúgu ni bo kíye ore ní? ³⁵ Sìnđì kadra ni ógú wo bi niyí 'dì'bióyó wo gí dongará 'yì ené ga gére ní, zíye nda ndìsìyé kí 'bú.”

³⁶ Zía kpá úku ngíti muruwayi kídí, “'Yì nda íçì tóko tara mikánda bongó ro kurú a wá. Togú mengi kenée yá, mikánda bongó née ni lála lófo kurú a née zí unğú a nda idíne mongúne, bi íçì a ndaá lolú wá. ³⁷ Kpá kenée, togú kára ili lótó le'yì ené yá, nda lótó a simi sorú ndoko wá. Gí zía simi bi le'yì née ni ú'bù ní, zí sorú ndoko née ndóko ené, zí le'yì sínýíne mbá bi. ³⁸ Bilámá a, idínì lótó le'yì tí simi mikánda ndoko. ³⁹ Ngíti géyì 'yì e ilínì éwé yì eyé tí fú lá kurú le'yì. Gí zí kéyì née ilínì eyé mikánda le'yì kóró[‡] wá kídí ndumu eme yì ené ne.”

6

Yésu uku ledre gí ro Sílì 'bi 'Dówúro

(Lúrú kpá Matáyo 12:1-8, Máriko 2:23-28)

¹ Kadra kíé'do simi Sílì 'bi 'Dówúro, zí Yésu ìnyíné kí 'yì lódù kacíne e ndéré 'decì bi kpurú gí simi yáká, simi bi kére ni aka lá ngoruné ní. Zí

[‡] 5:39 5:39 Mikánda le'yì kóró: Bilámá ledre bi 'dódonì gí ro Yésu ní ni káa zí mikánda le'yì kóró, lorú 'bi Músa ni 'bi ené káa zí kurú le'yì kóró ní. Yúda e ndìsìnì bándá le'yì kóró eyé kí simibi kíé'do ngíti géyì yá simibi gbre.

'yì lódù kacíga ndìşì lófo ngorù kére ga gére née kí ánu a. ² Zí Farúşáyo e ìnyíyè úku ledre kídí, “Áyi, tí bì ówosé bú karaba Sílì 'bì 'Dówùro ní, ndìşìsé nda méngì moko simi a gì ro 'dì?”

³ Zí Yésù úkulúgu ledre zí Farúşáyo ga gére née kídí, “Ólosé esé ledre bì kóo Dawídí méngì simi bì kóo 'bù méngì yée kí 'yì ené e ní wá? ⁴ Kadra kíé'do 'bù méngì kóo Dawídí kí 'yì ené go kíngaya. Zía ndéré ólùne simi 'dìçì 'bì Lomo, zía 'dì'bi ambata ga kóo ore, 'yì 'dáná éyì zí Lomo niyí ánu a dđù ye ní zía ánu a. Zía kpá í'bí a zí 'yì ené ga bì kóo niyí kéye ní.” ⁵ Zí Yésù úku odu ledre yaá, “Máa Owù 'bì 'Yìma'dí mááyí Ngére do Sílì 'bì 'Dówùro.”

*Méngì bilámá ledre simi Sílì 'bì 'Dówùro
(Lúru kpá Matáyo 12:9-14, Máriko 3:1-6)*

⁶ Simi ngíti sìnđì kadra kpì simi Sílì 'bì 'Dówùro, zí Yésù ndéré ólùne 'Dìçì Kótruro ndìşì 'dódo ledre. Ngíti o'do ni kpá ore sílja 'bì anù ngurogù m̀ngúrógù méngì moko wá. ⁷ Ngíti géyì Farúşáyo e kí 'yì 'dódo lorù e niyí kóo ore ndìşì gámásó'do misi'di bì togù Yésù luyú ledre go yá, zíye 'dí'bi wo. Gì zí kèyì née ní, zíye ndìşiyé sèmbè wo misèmbè kídí togù ní yéme sílì o'do née karaba simi Sílì 'bì 'Dówùro yá. ⁸ Yésù owo sómù ledre bì niyí káe née bú, zía ìnyiné úku ledre zí o'do bì kí m̀ngúrógù sílìne née kídí, “Ìnyìogù mu tóro do nyára bì kára gì do bì zí 'yì ga ba mbá lúru yì.” Zí o'do née tí ìnyì tóroné do komo 'yì e 'dága.

⁹ Zí Yésù úkulúgu ledre zí 'yì ga gére née kídí, “Mándù'yú aka sée, ledre máa wo be 'di emene do méngì a simi Sílì 'bì 'Dówùro, méngì bisinyí ledre togù mbù méngì bilámá ledre bì yómo 'yì togù mbù ótoómo 'yì zía úyuné?”

¹⁰ Zía lúru bì kere gbaá 'yì ìtì ndaa. Zía úku ledre zí o'do née kídí, “Dózo sílìyì mu.” Nì 'dózo sílìne káa ní, sílì a nì go bilámáne. ¹¹ Zí ledre née óto Farúşáyo e kí 'yì 'dódo lorù e kí mongù m̀mbé'de késì ro Yésù, zíye ndìşì ódroyé dengbìye gámásó'do misi'di bì yée niyí 'dí'bi Yésù úfu wo doa.

*Yésù gelé 'yìmikása e sokó doa gbre
(Lúru kpá Matáyo 10:1-4, Máriko 3:13-19)*

¹² Simi ngíti sílì gì do kací ledre née, zí Yésù ndéré ékìne do mongù landa, ndìşìné ìní ìní zí Lomo. ¹³ Zí bì áráne nda go kí phiyì, zía ndólo 'yì lódù kacíne e. Simi bì oguní ní, zía gelé ngíti géyì sokó doa gbre (12) zía úku ledre kídí, “Yée ga ba niyí go 'yìmikása amá e.”* Niyí, ¹⁴ Simúna, bì Yésù ìfì ngíti ìrja Pétero ní, niyí kí owù 'bì mbágáne Andiríya nda Yakóbo, Yiwáni, Phílipo, Batilimáyo, ¹⁵ Matáyo, Tóma, Yakóbo wotì Alafáyo, Simúna bì ndìşìní ndólo wo Owúrará ní. Gì zía m̀mbé'dea ndìşì éşì gì ro 'yì ené e. ¹⁶ Yúda wotì Yakóbo, nda Yúda Keriyóta bì í'bí ngbángá Yésù ní.

*Yésù 'dodo ledre zí 'yì e, zía kpá yómo 'yì ndíyá e
(Lúru kpá Matáyo 4:23-25)*

¹⁷ Zía ndítìoguné kí 'yì ené ga gére née gì do bì ekìkì girí ndéré tóroné kenée, zí t̀t̀d̀d̀ 'yì e ndìşì yóko royé cigí a. Zí 'yì lódù kacíga kí t̀t̀d̀d̀ ngíti géyì 'yì e gì simi Yúdáya mbá, yée ga bì gì simi Yerusaléma ní, nda kí ngíti

* **6:13** 6:13 'Yìmikása: Née 'yì ga bì Yésù í'bí roko'bu zíye, zía ndìşì kása yée ndéré kí méngì moko ené e káa zí úku bilámá ledre ené zí 'yì e, kí s̀kpì 'yì ndíyá e kpá kí ógòyó bicayi lomo e gì simi 'yì e ní.

gèyì ga bi oguní gí gbála gí simi Táyire kí Sidóna ní. ¹⁸ Ngíti gèyì 'yì ga gère nées oguní 'bí eyé úwú ledre ga bi Yésu ma'dáa ndìsì 'dódo yée ní. Ngíti oguní 'bí eyé kí ndíyá eyé e gí ro zía yómo yée. Yée ga bi kí bicayi lomo e simiyé ní gí ro zía lágaóyó yée 'dá'ba. ¹⁹ 'Yì ga bi kí ndíyá royé ní mbá, zíye ndìsiyè trìtrì royé gí zía ofuní go gí ro zíye óto sùlìye ro Yésu gí ro zí ndíyá eyé ùkùne mbá gí zía owoní go ni kí roko'bu 'bí yómo 'yì e zíne.

²⁰ Zía óyó komoné lúru 'yì lódù kacíne ga gère ní, zía úku ledre zíye kídí, "Sée 'yì lerì e, Lomo i'bí úndru go zise gí zía áse go 'yì 'bí 'Be 'bí ené e.

²¹ Sée ga bi kí 'bú rosé ní, Lomo i'bí úndru go zise gí zía ni karanée i'bí éyì miánu bi ùkù wá ní zise. Sée ga bi áse cakaba ndìsìsè ìni ìni ní, Lomo i'bí úndru go zise áse karanée ídí kí mongù rokinyi. ²² Togù 'yì e ndìsìní sógó sée, zíye 'dí'bióyó sée gí dongaráye 'dá'ba kpá kí ùkucáyì sée gí zía bi ngunḡusé ledremá máa bi Owù 'bí 'Yìma'dí ní, Lomo ni i'bí úndru zise.

²³ "Abù menḡiní sée bisinyíne kenée ndotó, ídísé ídí kí rokinyi gí zía Lomo ni karanée 'dí'bióto sée 'be 'bí ené. 'Yì ga gère nées 'yì eyé e ndìsìní kóo 'dó'do nébì ga kóna ní kpá kenée. ²⁴ Sée ga bi áse kí rokinyi gí zía áse kí tú'dù éyì e zise ní, odù a ni nda karanée ídí zise lerì simi bi ngárá éyì ga gère nées ndaní lolù zise wá ní. ²⁵ Sée ga bi áse bilámáse ndìsìsè ánu dḡù bilámá éyì e ní, áse karanée ídí do lerì éyì miánu. Kpá kenée, sée ga bi áse simi rokinyi ní, áse karanée ídí kí mongù lerì.

²⁶ "Sée ga bi 'yì e mbá ndìsìní mbófo sée ní, áse karanée ídí kí mongù lerì. 'Yì ga gère nées, 'yì eyé e ndìsìní kóo mbófo nébì 'yì ranga e kpá kenée."

Óto 'bú ezeokó 'yì

(Lúru kpá Matáyo 5:38-48, 7:12a)

²⁷ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zí 'yì lódù kacíne ga gère nées kídí, ídísé óto 'bú ezeokóse, zise ndìsìsè menḡi bilámá ledre zí 'yì ga bi otoní 'búse wá ní. ²⁸ Ndásé menḡi lúgu bisinyí ledre zí 'yì ga bi menḡiní sée bisinyíne ní wá, ídísé ìni ìni zí Lomo gí royé. ²⁹ Togù 'yì ongbo komoyì bi gí 'dí keḡ ní yá, ídí óyóló'bó wo bi gí 'dí keḡ ní zía óngbo a. Togù 'yì ngaka éyì eyì yá, ndá lálalúga a gí zía wá. ³⁰ Togù 'yì ombo éyì gí zíyì, ídí i'bí a zía, wo bi saká éyì gí zíyì ní togù ìli i'bilúga a wá, ndá lolù ndére ndú'yú wo gí roa wá. ³¹ Éyì bi ìli zí 'yì e menḡi a zíyì ní, ídí menḡi kpá wo zíye.

³² Togù ótosé dḡù 'bú 'yì ga bi ndìsìní óto 'búse ní, Lomo menḡi ené bilámá ledre zise wá. 'Yì ga bi ngunḡuní ledre 'bí Lomo wá ní, ndìsìní óto dḡù 'bú 'yì ga bi ndìsìní óto 'búye ní. ³³ Togù ndìsìsè menḡi bilámá ledre dḡù zí 'yì ga bi ndìsìní menḡi bilámá ledre zise ní yá, Lomo menḡi ené bilámá ledre zise wá. 'Yì ga bi ngunḡuní ledre 'bí Lomo wá ní, ndìsìní menḡi bilámá ledre dḡù zí 'yì ga bi ndìsìní menḡi bilámá ledre zíye ní. ³⁴ Togù i'bí éyì lá dḡù zí 'yì bi ni i'bí éyì zíyì ní yá, Lomo menḡi ené bilámá ledre zíyì wá. 'Yì ga bi ngunḡuní ledre 'bí Lomo wá ní, ndìsìní i'bí éyì dḡù zí 'yì ga bi niyì i'bí éyì zíye ní. ³⁵ Ídísé óto 'bú ezeokóse e zise ndìsìsè menḡi bilámá ledre zíye. Togù i'bisé éyì go zíye yá, ndásé lolù sómù ledre a wá. Lomo ni menḡi mongù bilámá ledre zise kací a gí zía áse go mbígì owù ga bi 'bí Lomo bi roko'bu a ofù go ní. Ndìsì lengbe menḡi

bilámá ledre zí bisinyí 'yì e kpá kí bilámáye e. ³⁶ Lerì lafúse idí méngì sée kpá káa zí bi lerìse ndìsì méngì 'Bùsé Lomo ní.

*Lerì lafúse idí méngì sée
(Lúru kpá Matáyo 7:1-5)*

³⁷ “Ndásé 'dècì ngbanga 'yì wá káa bi Lomo ni kpá 'dècì ngbangasé. Ndásé úku sínýi ledre gí do bi 'yì wá, káa bi ásé kpá idí zí Lomo bisinyí 'yì e. Ídísé ótoómo lúyú ledre 'bi lafúse e gí ro zí Lomo kpá ótoómo lúyú ledre esé. ³⁸ Ídísé í'bí éyì zí 'yì e gí ro zí Lomo kpá í'bí éyì zise. Togú méngísé go kenée, Lomo ni méngì bilámá ledre zise rómo wo bi méngísé née kíe. Bilámá ledre ga bi ndìsìsè méngì yée née, Lomo ni méngì lúgu a zise kpá kenée.”

³⁹ Zía kpá úku muruwayi máa wo ba kídí, “Simì sómú ledre esé ní, 'yì komo mi'dùtù ní 'dí'bi sîlì ezené 'yì komo mi'dùtù lála wo ndéré kíe? Togú méngì kenée, ni lála ezené née zíye útú eyé gbrengrá simì gu. ⁴⁰ 'Yì bi ndìsìní 'dódo ledre zía ní, romo ené do 'yì 'dódo ledre zína wá. Kí'dí bi owoyeme nda ledre go ní, zía ndìsìné méngì té ledre ga bi 'yì 'dódo ledre ené ndìsì méngì yée ní.

⁴¹ “Ndá ndìsì óto komoyí lá ñùj ro owù ledre bi ngítì 'yì méngì luyú go, zíyì ndìsìyì úku ñùj ledre a ní wá. Ídí óto komoyí ro mongù luyú ledre bi ndìsì luyú a ngárá ówo wá ní. ⁴² Bi áyì kpá 'yì luyú ledre ní, áyì úku lará ledre káa be 'di zí ngítì 'yì idí ótoómo kí luyú ledre. Yìjì 'yì mani ba idí ótoómo 'bi eyì luyú ledre kí, áyì nda fú úku ledre zí 'yì idí ótoómo kí luyú ledre.”

*Ledre gí ro miáná kágá
(Lúru kpá Matáyo 7:17-20, 12:34b,35)*

⁴³ “Née sî ledre bi bilámá kágá ndìsì ánáógù bilámá miánáne gí zía ní. Bisinyí kágá ndìsì ánáógù 'bi ené kpá té bisinyí miánáne. ⁴⁴ Ndìsìní ówoyeme kágá e mbá ñùj gí ro miánáye. Utúasání líkpí mánaga gí komo ngéyè wá. Togú goófo yá, líkpíní gí komo ráka kpá wá. ⁴⁵ Gí zí kéyì née ní, bilámá 'yì ndìsì méngì bilámá ledre ñùj ne gí zía bilámá ledre máa née ni simì mimbé'de a. Bisinyí 'yì ndìsì méngì 'bi ené ñùj bisinyí ledre gí zía mimbé'de a ni bisinyíne. Ledre bi 'yì ndìsì úku a kí méngì a ní, 'dìcì a ni yana mimbé'de a.”

*'Dìcì bi ùbúní rìngì ní
(Lúru kpá Matáyo 7:24-27)*

⁴⁶ “Éyì bi ndìsìsè ndólo máa gí roa Ngére, Ngére, ní 'di? Bi ngárá ílisé kpá méngì ledre ga bi mánđìsì 'dódo yée zise ní wá ní. ⁴⁷ Máúku aka owù ledre zise gí ro 'yì bi ndìsì méngì ledre amá ní. ⁴⁸ 'Yì née ni cé káa zí 'yì bi togú ili ùbú 'dìcì yá, ni aka ícì kágá 'dìcì née simì kángá ngírì kí, zía nda ùbú a. Abú mongù iní ni ógu kí mongù sílì é'dìné yá, 'dìcì née utú wá gí zía ùbúní go do bilámá misi'diné. ⁴⁹ 'Yì máa wo bi ili úwú ledre amá zía ndìsìné méngì ledre kací a wá ní, ni káa zí 'yì máa wo bi ùbú ené 'dìcì ené do bilámá misi'diné wá ní. Simì bi mongù iní ni ogù kpá kí mongù sílì ní, geré zí 'dìcì née útú ené gí zía ùbúní eyé do bilámá misi'diné wá.”

7

*Yésu yomo ngúru 'yì 'bì moko**(Lùrú kpá Matáyo 8:5-13, Yiwáni 4:43-54)*

¹ Simi bì Yésu ukuasá ledre ga bì gáa ndịsị úku yée née go ní, zíye ìnyiyé kí 'yì lódú kacine e gị ore ndá'bayé simi gara bì Kapáranawúma ní. ² Simi gara ore, ngíti mongú 'yì 'bì asikiri e* 'bì Róma nì kóo bo 'yì 'bì moko ené 'bì 'be bì kí ledrené zía owóowó ní nì kí ndíyá kíngaya, kpá gbóo gị ro zí 'dówú a úkúne. ³ Simi bì mongú 'yì 'bì asikiri e née uwú ledre Yésu ní, zía ìnyiné kása ngíti géyì mingburoko 'yì ga bì 'bì Yúda e ní zí Yésu idí ógu yómo 'yì 'bì moko ené ba. ⁴ Zí mingburoko 'yì ga gére née óguyé zí Yésu, zíye ngúngú royé kídí, “Áko mongú 'yì, utúasá miútúasá zíyì ndéréyì yómo 'yì moko 'bì mongú 'yì née. Mongú 'yì née nì zize kára bilámáne. ⁵ 'Bú 'yì ezé e nì doa kíngaya, ùbú mongú 'Dịcị Kótruro bì zize kára ba ne.” ⁶ Zí Yésu ìnyiné zíye ndéréye. Simi bì niyí nda go gbóo 'be ní, zí mongú 'yì 'bì asikiri e née kása ngíti eze lámáne ndéré úku ledre zí Yésu do mịsì'di kídí, “Ngére, ndá 'dó'dó royí óguyí cù zíma 'be wá áyí yì eyí mongú 'yì gị zía mándá 'bì amá kí ledremá owóowó wá.

⁷ “Née ngúru sị ledre bì máili ógu gị zía cù máa zíyì wá ní. Bilámá a idí lá úku kúrúyì, nì óto 'yì moko amá zía ìnyiné gị do ndíyá. ⁸ Mándịsị méngi moko sị lorú zíma kpá ídima kí asikiri e sị sịlịma. Togú máyá ngúru a idí ógu yá, zía tí óguné. Togú máyá idí ndéré do bì káa yá, zía ndéréne. Togú mái'bí moko zí 'yì moko amá 'be yá, zía tí méngi a.”

⁹ Simi bì Yésu uwú ma'dií ledre bì o'do née uku kenée ní, zí ledre née ówóné komoa. Zía ìnyì óyó komoné úku ledre zí títú'dú 'yì ga bì ndịsini lódú kací a née kídí, “Do ngará Isiréle e mbá, mándiki aka 'yì bì ngungu ledre 'bì Lomo go kíngaya káa zí 'bì o'do ba ní ní wá.” ¹⁰ 'Yì ga bì o'do née kasa yée zí Yésu, niyí ndá'baógu bì iri ní, 'yì moko bì kí ndíyá ba roa eme yì ené go.

Yésu uru owú 'bì ngíti kára umbu

¹¹ Do kací ledre máa wo née ní, zí Yésu ìnyiné kí 'yì lódú kacine ené e gị ore zí títú'dú 'yì lódú kací a útúye do kacíye zíye ndéréye simi ngíti gara kí ìriné Náyina. ¹² Ngíti kára umbu nì kóo simi gara née ore ndiki owú kpá lá dúpú kíé'do owú'o'do. Ábuwá bikéří owú née uyu yì ené go títú'dú 'yì e oguní go simi ini ore niyí go ndéré óto a. ¹³ Simi bì Ngére Yésu lurú kára née kenée ní, zí simikozo méngi wo zía úku ledre kídí, “Ndá lolú ini ini wá.”

¹⁴ Zí Yésu ma'dáa 'dì'bingéří gbagbara. Zí 'yì ga bì ndịsini ìmbi umbu ba tóroyé. Zía úku ledre zí umbu kídí, “Owú, ìnyioğú mu.” ¹⁵ Beré, zí owúphịrangá lkpí phịtrụ komoné, do ìnyioğú ndịsini 'dága ndịsị ódroné. Yésu ya zía ní, ndá'ba mu zí mbágáyì 'be.

¹⁶ Zí tara 'yì ga bì simi ini née ìdrine mbá mịdrí. Zíye ndịsiyé mbófo Lomo kídí, “Mbófo éyí, Lomo kasaogu ngúru mongú nẹbì go ógu ndịsị sáká zée 'yì ené e.” ¹⁷ Zí phanda ledre bì Yésu méngi née báyiné kací tara 'be ga bì simi kángá bì Yúdáyá ore ní za mbá.

* 7:2 Mongú 'yì 'bì asikiri e: Nì mongú 'yì bì ndịsị lùrú bì do asikiri e mīya (100) ní.

*Yiwáni kasa 'yì ené e gbre zì Yésu
(Lúru kpá Matáyo 11:1-19)*

¹⁸ Née ní, zì 'yì lódú kací Yiwáni ìnyiyé ndéré úku ledre ga bi Yésu mengi yée née mbá zì Yiwáni. ¹⁹ Zì Yiwáni ma'dáa kása 'yì e gbre gi dongará 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, ndérésé aka mu ndú'yú Ngére, "Nì née go tí onwí 'bi Lomo bi kóo uku ledre a kídí née ni kásaogú wo ní, ala née aka ngítí 'yì kpí?"

²⁰ Zì ya'dá ga bi Yiwáni Babatíza kasa yée née ndéréoguyé zì Yésu zíye ndú'yú wo kídí, "Mongú 'yì, mongú 'yì ezé Yiwáni kasa zée ógu ndú'yú yì kídí, áyí ba go tí 'yì bi Lomo uku ledre kásaogú wo káa do 'yì yómo 'yì e ní ala áyí aka ba ngítí 'yì kpí?"

²¹ Simi sɛndí kakra máa bi kóo née ní, Yésu ni go ndísi yómo tǔ'dú 'yì ndíyá e gi simi ríkí ndíyá eyé e. Zía kpá lágaoyó bicayi lomo e gi simi ngítí géyí 'yì e 'dá'ba. 'Yì máa yée ga bi komoyé 'dùtù mi'dùtù ní zía líkpí a. ²² Simi bi mengi onzó moko bi gáa 'yì 'bi Yiwáni ogu ndikiní wo roa ní, zía ìnyiné úku ledre zíye kídí, "Ledre ga bi lúrúsé yée kí yée ga bi úwúsé yée ní, idísé ndéré úku a zì Yiwáni. 'Yì ga bi kóo ngára luruní bi wá ní, niyí go lúru bi, yée ga bi kóo migigírí ní niyí go gámá. Yée ga bi kí sámá royé ní, royé eme go. Mimbílí ngbùtù niyí go ndísi úwú ledre. Umbu e uruní gi simi umbu go. 'Yì ga bi ndísiní lúru yée káa zì moko ndaá simiyé wá ní, niyí go úwú bilámá ledre 'bi Lomo. ²³ 'Yì bi ni i'bí roné ndísi lódú kacíma simi ledre e za mbá ní, ni ídí mbigí 'yì amá, Lomo ni óto wo zía ídine kí mongú rokinyi."

²⁴ Simi bi 'yì ga bi Yiwáni kasaogú yée née nda'baluguní royé ní, zì Yésu ndá'ba ndísi ódroné zì tǔ'dú 'yì ga bi gáa ba kídí, "Simi bi kóo ndísisé úwú ledre ga bi Yiwáni ndísi úku yée zise simi yana súwú ní, lúrúsé kóo wo kací komosé káa zì bicayi 'yì bi sómú ledre ené ni gbre gbre káa zì lómí ga bi síli ndísi ilíló'bó yée ní? ²⁵ Togú kenée wá ní, ndérésé nda kóo íri lúru 'yì bi esí bilámá bongó roné ní? 'Yì ga bi ndísiní esí bilámá bongó ga bi ugúní yée kí tǔ'dú késí ní, niyí ye 'yì ga bi ndísiní ndísi 'be 'bi mongú ngére ní, gi zía niyí yì eyé 'yì ga bi kí tǔ'dú éyí e zíye ní. ²⁶ Nì ma'díi, máowo bú kídí ndérésé kóo lúru Yiwáni gi zia ówosé bú kídí ni nébì. Máúku zise, roko'bu ledre ené romo do 'bi nébì e. ²⁷ Née o'do bi ekéní ledre a simi miéké kúrú Lomo kídí, " 'Mááyí kása 'yì kasa amá zíyí 'dá'dá, gi ro zía yémeómo misí'di zíyí nzíyiné."

²⁸ Máúku zise ma'díi, 'yima'dí ga bi ndikioguní yée do sogo kángá ba za mbá, wo bi ni rómo do Yiwáni ní ndaá. Dúú 'yì bi ni cúku'dée 'be 'bi Lomo ní, ledre ené ni rómo 'bi Yiwáni ne."

²⁹ Simi bi tǔ'dú 'yì ga gére née uwúní ledre bi Yésu uku kenée ní, zíye ìnyiyé za kí 'yì 'dó'dú usóru e mbá ngúnngu ledre 'bi Lomo, gi zía Yiwáni i'bí kóo babatíza go zíye. ³⁰ Zì Farúsáyo e kí yée ga bi niyí 'bi eyé 'yì 'dódo lorú ga bi kóo Músa eké yée ní, ási eyé miási gi ro Lomo kpá kí úwú ledre ga bi Yiwáni ndísi úku yée ní gi zía Yiwáni i'bí ené kóo babatíza zíye wá.

³¹ Zì Yésu úku ledre gi ro 'yì ga gére née kídí, "Mááyí ótoásá 'yì ga ba kí 'dí? Bi ngára ngunúní ledre amá wá ní? ³² Bilámá a niyí káa zì minzéré

owú e do bi ndeke kí lafúye ní. Yée ga bi ndìşşiní úku ke'bi kí úcu kídrí ní, zíye úku ledre zí ngíti géyí lafúye kídí,

“ ‘Ledre esé sinyí kenée gi zí 'dí? Togú ukuzé ke'bi rokinyi kí úcu kídrí yá, ilisé lé'bé ke'bi wá,

togú ukuzé nda ke'bi ini yá,

ilisé kpá ini ini wá ní.’

³³ Lúrúsé aka, simi bi kóo Yiwáni Babatíza ma'dáa ogú dongarásé zía ndìşşiné káa zí órú roné miórú ní, anu éyí miánu kíngaya wá, nda kpá 'yí éwé le'yí wá, zise ndìşşisé fála wo kídí ni kí bicayi lomo e siminé. ³⁴ Simi bi Owú 'bi 'Yíma dí ógú ndìşşí dongarásé kí ánu kótrú éyí kpá kí éwé éyí e ndro kése ní, ndìşşisé kpá fála Maa kídí Mááyí 'yí mimbé'de kpá 'yí kóyó zíma únzú 'yí lúyú ledre e kí 'yí 'dó'dú usóru óto yée káa do ezegámá e.

³⁵ Sée ga bi ndìşşisé úwú ledre ga bi Yiwáni uku yée kí yée ga bi máogú ndìşşí úku yée ní, ásé ówoyéme a dujú se kídí ndìşşizé úku née ledre ga bi 'bi Lomo ní.”

Yésu ootomo lúyú ledre 'bi ngíti kára

³⁶ Nda gi do kací ledre ga gére née simi ngíti sílí kpí, zí ngíti mongú 'yí ni Farúşáyó kí iríné Simúna. Zía yéme éyí miánu 'be 'bi ené do ndólo Yésu gi roa. Zí Yésu ndéréne go óguné iri do ndìşşiyé ánu éyí. ³⁷ Ngíti kára ni kóo bo simi gara bi Simúna ni simi a ore ní. 'Yí ga bi ore ní owoní wo mbá ni kára bi miméngí ledre ené emengú ní. Simi bi kára máa née uwú ledre kídí Yésu ni 'be 'bi Simúna bi Farúşáyó ore ní, zía 'dí'bi bilámá sù'bú mindonyo bi kí ndonyoné trúu ní, ndéréne ólúne káe ru 'díçí bi Yésu niyí ndìşşí ánu éyí simi a kí 'yí e ní. ³⁸ Zía óyó roné gi 'dí sogo Yésu ndéré útúne sí şindía bi, 'dí'bi şindí Yésu ma'dáa ngbúó ndìşşiné ini ini roa. Zí do sogo şindí Yésu sílíné zílí'béte gi zí ini komoa. Simi bi ini asá ini ní, zía ndìşşiné ó'dó ini komoné née gi ro şindí Yésu kí bi doné bi alamiála née. Zía 'dí'bi sù'bú mindonyo bi gáa ogú káe ní dűdű a mbá ro şindí Yésu.

³⁹ Simi bi Simúna bi Farúşáyó lurú ledre ga bi kára née ni ndìşşí méngí yée ro Yésu kenée ní, zía ndìşşí ódroné zine kí roné kídí, “Áyi, ábuwá mongú 'yí ba ndaá 'bi ené nébì wá ke. Idí idí nébì yá, káa bi owo go kídí kára née ni 'yí lúyú ledre, utúasá ótoómo wo ndósoóguné ndìşşí óto sílíne roné wá.”

⁴⁰ Simi bi Yésu owo kídí Simúna ni go ndìşşí sómú ledre kenée ní, zía ñnyíné úku ledre zí Simúna kídí, “Máílí aka gáa úku owú ledre zíyí.”

Zí Simúna úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ódro mu mongú 'yí.”

⁴¹ Zía úku ledre kídí ya'dá e niyí kóo bo gbre, zíye ñnyiyé ndéréye sáká késí gi zí ngíti mongú 'yí. Gi dongará ya'dá ga bi gbre née, ngíti 'yí saká 'bi ené míya ñnyí (500), 'bi ngíti a 'bi ené dujú cí gbre doa sokó (50). ⁴² Késí bi ya'dá ga gére née sakání ní úkú yí ené go. Roko'bu bi zíye í'bílúgu a káe ní ndaá 'bi ené lolé kpá wá. Zí mįngí késí lúru a kenée, zía úku ledre zí ya'dá ga gére née kídí, “Ndásé lolé sómú ledre wá, késí née idí mu ndásé í'bílúgu a wá. Gi dongará ya'dá ga bi gbre née, ambi ni óto 'bú mįngí késí née za kíngaya ní ne?”

⁴³ Zí Simúna úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yí, o'do bi kí tų'dú késí kacíne ní, ni óto 'bú mįngí késí née ne kíngaya.”

Yésu ya zía ní, “Úku go ma'díi, wo bi kí tǔ'dú kẹ̀sì sagoné ní, ni óto 'bú m̀ngí kẹ̀sì ne kíngaya.”

⁴⁴ Zí Yésu óyó komoné zí kára gáa ndìsì ìni ìni ní, zía úku ledre zí Simúna kídí, “Lúrú go Simúna, kára ba ńgunḡu ledremá go rómo doyí kíe. Bi gáa máogḡu 'be 'bì eyí ona ní, í'bì eyí ìní zíma lúgu 'buru gí ro s̀ndíma kíe wá. Zía lẹ́fe za cù ìní komoné ro s̀ndíma do ndìsìné ó'dóoyó a kpá za cù kí b̀ doné. ⁴⁵ Simì b̀ máólú zìyí 'be ona ní, fáka máa kí í'bì mandá zíma kí 'búne wá. Kára néesè í'bì mandá zíma ne kí 'búne, zía fáka s̀ndíma ndá simì kó'dúne. ⁴⁶ Dì'bi máa simì s̀mḡ bilámáne kpá wá, kára néesè 'dì'bi nda máa ne simì s̀mḡ káa zí m̀ngí 'be ni nda ne wo ní.† ⁴⁷ Máúku zìyí Simúna, gí zía bi kára néesè ńgunḡu ledremá go kíngaya ní, Lomo lḡlḡoyó tǔ'dú lúyú ledre ené ga kóo néesè go za mbá. 'Yì b̀ otoomoní lúyú ledre ené lá cùku'dée ní, 'bú 'yì e ni doa kpá cùku'dée. 'Yì b̀ otoomoní lúyú ledre ené mongḡne ní, 'bú 'yì e ni doa kpá mongḡne.”

⁴⁸ Zí Yésu úku ledre zí kára máa néesè kídí, “Máúku zìyí, máótoómo lúyú ledre eyí e go za mbá.”

⁴⁹ Zí ngítì géyí ńgu ga b̀ ñiyí kpá ore ní, ñnyiyé ndìsì úku ledre dengb̀ye kídí, “O'do néesè ìlì ótoásá roné kí Lomo ndìsì ótoómo lúyú ledre 'b̀ 'yì e 'dá'ba.”

⁵⁰ Yí Yésu kpá úku ándá ledre zía kídí, “Gí zía bi ńgunḡu ledremá go ní, ómo yí eyí go. Ndá'ba mu 'be, mimbé'deyí idí idí teeteké.”

8

Muruwayi gí ro kífú

¹ Nda gí do kací ledre máa wo néesè ní, zí Yésu ñnyíné kí 'yì lódú kacíne ga b̀ sokó doa gbre (12) néesè ndìsì gámáye kí úku bilámá ledre gí ro 'be Lomo zíye. ² Ngítì géyí kará ga b̀ kóo Yésu lagaoyó bicayi lomo e gí simiyé, kí yée ga b̀ kóo s̀kpí yée gí do ndiyá, káa zí Mariya b̀ gí simì Magidála b̀ Yésu lagaoyó bicayi lomo e gí simì a ñnyí doa gbre, ³ nda kí Zowána me'be Kúza. Kúza ma'dáa ni manda 'b̀ 'yì 'b̀ moko ga b̀ 'b̀ ñgére Eróde ní. Nda kpá kí ngítì kára kí ñrìné Suzéna, nda kpá kí ngítì géyí kará e. Kará ga gére néesè ndìsìní kóo lódú kací Yésu kí 'yìmikása ené e kí ndìsì í'bì eyí ga b̀ Yésu ilíní yée kí 'yìmikása ne e ní zíye.

⁴ Zí tǔ'dú 'yì e ñnyiyé gí simì gara gí ore kpá kí ngítì géyí kací do 'be ga b̀ ñnyíné ní ndìsì óguyé zí Yésu kí úwú bilámá ledre ga b̀ ndìsì úku yée ní. Zía úku ngítì ledre zíye simì muruwayi kídí, ⁵ “Kadra k̀é'do, zí ngítì o'do 'dì'bi kífú zía ndéréne yáká. Simì b̀ ogḡ go yáká ní, geré zía tónóné oyú kífú. Zí ngítì géyí lé'béútúye do mama, zí 'yì e ndìsìyè 'dítí a kí ndéréye. Gí zía b̀ ñiyí do nyára b̀ ní, zí solú e óguyé ánu yée. ⁶ Zí ngítì géyí útú 'b̀ eyé do landa. Gí zía b̀ ngára m̀'be'be káḡá ndaá ore bilámáne wá ní, zíye útúoguyé 'diya. Simì b̀ b̀rará kadra suwu nda ní, zíye gágáye rúfú gí zía m̀'be'be káḡá nda zí cíyíye ólḡne simì a wá. ⁷ Ngítì géyí útúní 'b̀ eyé dongará k̀ñí e. Zíye útúyè ngbóroye ndro kí k̀ñí ga gére ní. Simì b̀ k̀ñí ga gére olḡñd̀nì nda yí eyé ní, zí kère ga gére néesè nda idí eyé mbá andulé, anání eyé lolu wá. ⁸ Ngítì géyí útúní 'b̀ eyé do bilámá káḡá, do útúyè ngbóroye kí m̀ngburoko kókó s̀ndíye do ánáye mbá mḡdu.”

† 7:46 7:46 Kací ondú 'b̀ Yúda e kára néesè lefe kóo s̀'bu do Yésu kpá ro s̀ndí a gí ro 'dódo a kídí néesè 'dì'bi wo go simì s̀mḡ.

Simi bi ukuasá ledre née go ní, zía 'dùtù a kí ledre bi kídí, “Ídísé sómù simi ledre née bilámáne.”

⁹ Zí 'yì lódù kaciga ìnyiyé ndú'yú wo kídí, “Ini ledre gi simi muruwayi née yaá 'dì?” ¹⁰ Zía úku ledre zíye kídí, “Máúku phùtrù ledre gi ro ledre 'be 'bì Lomo zise go fúó. Mándìsì úku a zì ngítì géyì 'yì e simi muruwayi. “ ‘Abú niyí tí lùrú bi, utúasánì lùrùndikinì éyí wá.

Abú niyí tí úwú ledre e, utúasánì ówoyéme a.’

¹¹ “Ini ledre gi simi muruwayi bi gáa ba ni kídí, kúrú Lomo bi ndìsìnì úku a zì 'yì e ní ni káa zì ndìsìnì óyù kífú ní. ¹² Kífú máa yée ga bi utúnì do mama ní, niyí 'bì eyé káa zì 'yì máa yée ga bi ukunì tí ledre 'bì Lomo go zíye, 'dì'biotonì eyé ngírì simi yana mimbé'deyé wá ní. Simi bi ngére 'bì bicayi lomo e lurú ngará cìyí a ndaa do mimbé'deyé wá ní, zía óguné 'diya 'dì'bióyó a gi simiyé 'dá'ba káa bi niyí lánýá ro ledre 'bì Lomo, zía yómo yée ke. ¹³ Kífú máa yée ga bi utúnì do landa ní, niyí 'bì eyé káa zì 'yì máa yée ga bi togú ukunì ledre 'bì Lomo go zíye yá, zíye ngúnḡu a 'diya kí 'búne, tí lá cìyí ledre ma'dáa ndaa 'bì ené ngírì simi mimbé'deyé wá. Simi bi 'do'dó ndiki yée go ní, geré zíye ónzóoto ledre 'bì Lomo bi ngunḡunì née. ¹⁴ Kífú máa yée ga bi utúnì 'bì dongará kìnì e ní, niyí 'bì eyé káa zì 'yì máa yée ga bi ngunḡunì tí ledre Lomo go ní, ndaa 'bì ené za kí mimbé'deyé mbá wá, gi zì kényì née roko'buyé ndaa 'bì ené e wá. Gi zía mimbé'deyé ni yì ené kápá mongúné gi ro éyí ga bi 'bì sága ba, kápá kí rokinyi bi 'bì sága ba. Gi zì kényì née utúasánì eyé tóro ngbúó méngì ledre 'bì Lomo wá. ¹⁵ Kífú máa yée ga bi utúnì 'bì eyé simi ngomù kángá ní, niyí 'bì eyé káa zì 'yì máa yée ga bi uwúnì ledre 'bì Lomo zíye 'dì'bi a do mimbé'deyé kíngaya, zíye ndìsìyé méngì mbá bilámá ledre ga bi Lomo ili ní.”

Muruwayi gi ro bimiónḡo

(Lùrú kpá Márikò 4:21-25)

¹⁶ Zí Yésù kpá ìnyìné úku ngítì muruwayi gi do kací wo bi 'dá'dá ní kídí, “Máúku zise 'yì bi kǐé'do káa yaá unduoto pho'du go 'dìcì kacine kí ndulù zía ló'bu'dùtù a sǐ pheřé togú zía ésjóto e ru sǐ rangba ní nda. Togú unduotonì pho'du go kí ndulù 'dìcì yá, ndìsìnì lengbe óto a gá do éyí 'dága gi do bi zía óngó bi 'dìcì komo 'yì e. ¹⁷ Sǐndì kadra ni óḡu zì 'yì e ówoyéme ledre amá mbá zaá bilámáne wo bi kǐé'do zía ló'boné ní nda gi zía Lomo ni nda 'dódo a za cù ne zíye fúó. ¹⁸ Ídísé úwú ledre ga bi mándìsì úku yée zise ba bilámáne zise ngúnḡu a. Gi zía togú 'yì ngunḡu ledre amá go yá, Lomo ni nda 'dódo yata ledre e zía za kíngaya. 'Yì bi ili ngúnḡu ledre amá wá, gi zía somù yì ené ya néeso yì ené ledre bú, owù ledre bi owo née, Lomo ni lùlù a gi simi doa mbá zía ídíákáne gbékpié.”

Mbágá Yésù kí lúnduga

(Lùrú kpá Matáyo 12:46-50, Márikò 3:31-35)

¹⁹ Gi ore, zì ngítì géyì owù 'bì mbágá Yésù, nda kpá kí mbágáye Mariya ndéréye lùrú Yésù. Simi bi ogunì kí'dí bi Yésù ni ore ní, bi óḡuyé ndaa kóo gbóo ro Yésù ma'dáa wá gi zì tǐ'dù 'yì e. ²⁰ Zí ngítì 'yì gi dongará tǐ'dù 'yì ga bi ndìsì 'dódo ledre zíye née ìnyìné ndéréne ndoo gi zì Yésù uku ledre zía kídí, “Mongú 'yì, mbágáyì kí lúnduyì e niyí sága 'dáa ogunì zíyì.”

²¹ Zía úkulúgu ledre zí 'yì ga gére née mbá kídí, “Máuku zise ma'dí, 'yì ga bí ndìşşiní úwú ledre 'bì Lomo bí mándìşşì 'dódo a, zíye ndìşşiyé méngì ledre e kací a ní, niyí go kpá mbágáma e kí lúndumá e.”

Yésu uçuomo mongú sili

(Lúrú kpá Matáyo 8:23-27, Máriko 4:35-41)

²² Nda simi ngíti sílí, zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, “Doguzé aka mikavu mu sága gí 'dì keří.” Zíye ékíye simi kuřungba, go ndéréye gí ro 'dógu bí sága.

²³ Zíye ndéréóguyé go simi yana mikavu, ří zí Yésu útú 'dú'du ené. Zí mongú sili óguné kpì kpì, zí iní ndìşşì kádané gí zía simi kuřungba, zí kuřungba ndìşşì kízíné kí ízì roné kí éwé iní siminé áyíne go kpá gbóo gí ro ólú şì iní, umbu ogu go zíye.

²⁴ Gí zí ngírì, zí 'yìmikása ené ga gére née úru wo kídí, “Mongú 'yì, mongú 'yì, 'dì'diya ñnyiógu mu azé go úyu.” Zí Yésu úrúne ndíki ledre ní go tí ndìşşì méngì roné kenée.

Zía ñnyiné úku ledre zí sili kídí, “Ídí tóro tí, ndá ílí wá.” Zía kpá úku ledre zí iní bí ndìşşì káda ba kídí, “Ídí tóro kpá tí, ndá káda wá.” Tí ma'dí zí sili kí mikáda iní tóroyé zí bí idíne síí. ²⁵ Zía ñnyiné úku ledre zí 'yìmikása ené ga gére née kídí, “Érésé ngírì gí zí 'dì, ngúngusé aka esé ledremá fú lá wá ke?”

Zí tarayé ñdríne mbá miđrì gí zí ledre máa wo née zíye ndìşşì ódroyé dengbìye kídí, “Bì káa lárá 'yì bí káa be 'dì bí odro lá kí tarané zí sili kí iní úwú kúru a ní.”

Yésu lagaoyó bicayi lomo e gí simi ngíti o'do

(Lúrú kpá Matáyo 8:28-34, Máriko 5:1-20)

²⁶ Zíye 'dógu mikavu Galiláya ndéréóguyé simi gara 'bì 'yì ga bí Gerésa ní. ²⁷ Ábuwá ngíti o'do ní kóo simi ngíti gara simi kángá née íri, ní kí tú'dú bicayi lomo e siminé. Kpálá bí Yésu nditíogu gí simi kuřungba ní, geré zíye ndíkíye kí o'do bí kí bicayi lomo e siminé née. Ní nda 'yì ené kóo gí zíye go kí nzanga komoné ndìşşì nda gámá ené go ngírá, olúogu nda gí 'be ndìşşì 'dú'du ené dongará bí ga bí zí umbu e ní. ²⁸ Kpálá bí lurúndiki Yésu ní, zía tónó gbúrógbóne gí zí nzanga bicayi lomo ga gére née, zía ndéré útúne gbrì kó'dú Yésu do kpá gbúrógbóne 'dága kídí, “Yésu, 'yì owú 'bì mbígì Lomo, éyì bí íli méngì a kíma ní 'dì? Mángúngu romá zíyì, ndá geré 'dó'do máa wá.” ²⁹ O'do née uku ledre kenée gí zía, Yésu ódro zí bicayi lomo ga gére née idíní ólúógu gí simi o'do née 'dá'ba. Ndìşşiní nda kóo méngì wo bisinyíne zí 'yì e nda kóo ndìşşì éré wo mbá miéré. Abú utú'dì'biní ba zaá wo do ódó sílí kí şindíja miódó cù kí ká'dá késì, 'í'í, zía ndìşşì 'déci éyì ga gére née gí roné mbá kí roko'bu bicayi lomo ga gére née. Zía ndìşşì gámáne gí zíye nda lá říjì 'dága.

³⁰ Zí Yésu ndú'yú bicayi lomo bí simi o'do née kídí, “Ířiyì náambi?”

Zía úkulúgu ledre zí Yésu tara o'do née kídí, “Ířimá owútú'dú.” Ířì ñriné kenée gí zía niyí simi o'do née tí tú'dú ma'dí. ³¹ Zíye ngúngu royé zí Yésu kídí, “Ndaá aka geré ógó yé zíye ndéré útúye simi mongú gu 'bì nduwú bí gí ro bicayi lomo e ní wá.”

³² Tú'dú mikúru niyí kóo kpá ro ngíti owú landa ore ndìşşì ánu éyì. Zí bicayi lomo ga gére úku ledre zí Yésu idí ngúngu a zíye ndéré ólú ndìşşiyé

simi mikúrú ga bi íri née. ³³ Zíye ólúóguyé gi simi o'do née ndéré ólúye mbá simi mikúrú ga gére ní. Zí éyí ídíne simi do mikúrú ga gére née káa zí nzanga ní, zíye úduyé ruu ngásá ndúrú'búye, ndéré útúye simi mikavu nónyúye gi zí iní do úyuyé mbá.

³⁴ Simi bi 'yí 'bá'bá mikúrú ga gére née lurúní ledre bi mengi roné kenée ní, zíye ñnyíyé ngásá ndá'bayé simi gara kí úku ledre bi mengi roné née zí 'yí e kpá kí ngiti géyí bi ga bi gbóo gbóo ore ní mbá. ³⁵ Zí 'yí e ndéréye kací ledre ga bi uwúní ní. Zíye ndéréye ndíki o'do bi bicayi lomo e olúoguní gi simi a ba ni go ndísi cigí sındí Yésu bi kenée komoa ongó yí ené go ni go kí bilámá bongó roné. Zí ngiri ledre née ólúne ro 'yí ga bi lurúní ní mbá. ³⁶ Zíye ndísiyé úkutátá a zí 'yí ga bi lurúní kí komoyé wá ní kídí, ma'díi Yésu yomo o'do née go. ³⁷ Gi zí ngiri ledre bi mengi roné née, zí 'yí 'bi Gerésá e úku ledre zí Yésu idí mu ólúogu gi simi kángá eyé gi ore 'dá'ba. Zí Yésu ékiye kí 'yí ené e simi kuřungba zíye ndéréoyó royé gi ore 'dá'ba.

³⁸ Zí o'do bi lagaoyóní bicayi lomo e gi simia ba ngungú roné zí Yésu kídí, "Mongú 'yí azé ndéré ezé kése." Zí Yésu úku ledre zía kídí, ³⁹ "Ndá'ba aka 'be zíyí úku ledre bi Lomo mengi zíyí née zí 'yí e 'be íri." Tí ma'díi, zí o'do née ndá'bané 'be ndéré kí úku ledre bi Yésu mengi zía née zí 'yí e simi gara ore mbá.

Yésu uru nyí Yáyro gi simi umbu

(Lúru kpá Matáyo 9:18-26, Máriko 5:21-43)

⁴⁰ Zí Yésu ñnyíyé gi ore 'dógu bi ndá'balúgu royé simi Galiláya. Simi bi oguní íri ní, zí tų'dú 'yí e 'dí'bi wo simi sụmụ gi zía ndísiní go kú sǒngó wo. ⁴¹ Ngiti mongú 'yí ni kóo bo ore kí iríné Yáyro, ni mongú 'yí bi ndísi lúru bi kací moko simi 'Díci Kótruro 'bi Lomo ní. Zía óguné útúne sị sındí Yésu ngungú roné zía idí ógu 'be 'bi ené. ⁴² Ábuwá, bikéří nyí a, odu owú ma'dáa kpá dųé née kǐé'do née, owú 'bi simibi sokó doa gbre ni kí ndíyá gbála, go gbóo kí umbu.

Simi bi Yésu uwú ledre née kenée ní, zíye ñnyíyé kí Yáyro e go ndéréye lúru ndíyá. Gi zía 'yí e ofuní go, bi ndéré ndaa lolu kóo bilámáne wá.

⁴³ Ábuwá ngiti kára ni kóo kpá bo dongará tų'dú 'yí ga gére née ore ni kí ndíyá 'bi kará e roné ndísi nda kóo méngi wo bisinyíne ndaa do bilámá misí'diné káa zí bi lengbe ní wá. 'Dí'bi kǐe 'dénýe simibi sokó doa gbre. Tí lá 'yí bi ni yómo wo ní ndaa. ⁴⁴ Zí kára née ólúne ndoo gi ngará tų'dú 'yí ga gére née ndéré óto sǐlǐne ro tara bongó bi ro Yésu ní. Geré zí bisinyí sáma ndíyá bi kóo ndísi léféogu ro kára née káa zí 'díya ní tóro ní.

⁴⁵ Yésu owo gáa go kídí 'yí oto sǐlǐne go roné. Zía ndúndu'yú kídí, "Ambi oto sǐlǐne romá ne?"

Simi bi 'yí e itíní nda go mbá kangú ní, zí Pétero bi ngúru 'yimikása ené ní úku ledre kídí, "Mongú 'yí, lúru aka lá tų'dú 'yí ga ba, zíyí úku ledre yá ambi oto sǐlǐne royé ne?"

⁴⁶ Yésu ya, "Abú tí kenée ndotó, máowo go kídí 'yí oto sǐlǐne go romá, gi zía roko'bụ bi romá ní mengi moko go."

⁴⁷ Simi bi kára née lúru ledre bi mengi roné kenée ní, bi ló'bo a ndaa lolu wá, zía ñnyíné tí do komo tų'dú 'yí ga gére née ógu útúne sị sındí Yésu úku ledre zía kídí, "Mongú 'yí, máoto sǐlǐma máa royé gi zía mááyí kí ndíyá, gi zí kǐyí née, ndíyá bi romá ní ụkú go." ⁴⁸ Zía úku ledre zí kára

née kídí, “Owú 'bi amáa, ndíyá ̀kú gí royí gí zía bi ngũngu ledremá ní. Ndéré yí eyí mu, mimbé'deyí idí idí teéteke.”

⁴⁹ Simi bi Yésu ni ngbúrú ndíşí úku ledre máa wo née yá, sanda ogu go zí Yáyiroyi mongú 'yí bi ndíşí lúru bi kací 'Díçí Kótruro 'bi Lomo ní kídí, “Owú ootomo 'dówú go, ndá lolu ndolo mongú née zía ndéréne gbékpíe wá.”

⁵⁰ Simi bi Yésu uwú ledre bi ukuní zí Yáyiroyi kenée ní, zía óyó komoné úku ledre zí Yáyiroyi kídí, “Mimbé'deyí ndaa 'déchí gí zí ledre bi ukuní née wá, idí lá ngũngu ledremá kídí roko'bu ni bo zíma, owú 'bi eyí née ni ómo ené.”

⁵¹ Zí Yésu ñnyíyé gí ore mbá ndéréye 'be 'bi Yáyiroyi íri. Simi bi Yésu ayi olú 'díçí íri ní, zía úku ledre duşí zí 'yimikása ené e ota. Née kóo Pétero e kí Yiwáni nda kí Yakóbo. Nda lá duşí 'bumiowú kí mbágáa zíye olúye 'díçí ini. ⁵² Ini ni kenée mindéréne. Zí Yésu ma'daa ñnyíne úçúomo 'yí e kídí, “Ndásé ini ini wá, owúkára ba uyu ené e wá, 'du'du yí ené lá mi'dú'du.”

⁵³ Zí 'yí ga bi ndíşíní ini ini née útúye kúkuşú gí zía owoní tí go owúkára née uyu go miúyu ma'díi. ⁵⁴ Zí Yésu 'dí'bi şılı umbu do úku ledre kídí, “Owú 'bi amáa, ñnyíogu mu.” ⁵⁵ Beré, zí owúkára líkpíhútrú komoné, zí 'dówú a ndá'baoguné. Zía úku ledre kídí idíní í'bí eyí miánu zía. ⁵⁶ Zí tara mbágá owú née kí 'bua ñdríye mbá mi'drí. Tí lá zí Yésu úku ledre zíye kídí ledre bi mengí roné née ndaní úku a zí 'yí e wá.

9

Yésu í'bí roko'bu zí 'yimikása ené e

(Lúru kpá Matáyo 10:5-15, Mária 6:7-13)

¹ Simi bi Yésu ndolo yoko 'yimikása ené ga bi ñnyí doa gbre go mbá do bi kíe'do ní, zía í'bí cóngó ro kí roko'bu zíye gí ro zíye rómo komo bicayi lomo e kíe kpá gí ro zíye ndíşiyé 'dí'bióyó ndíyá kíe gí ro 'yí e 'dá'ba. ² Zía kása yée kídí, “Ndérésé mu kí 'dódo bilámá ledre bi gí ro 'be 'bi Lomo ní, zise kpá kí şíkpi 'yí e gí do ndíyá eyé e.” ³ Zía kpá úku ledre zíye kídí, “Simi bi ásé go ndéré ní, ndásé idí kí sómú ledre gí ro 'dí'bi eyí ga bi káa zí ngbángbá ní, togú kombo, togú ambata, togú mbú késí, nda kí ngíti géyi bongó e, gí ro zí eyí máa ga gére née sáká sée wá. ⁴ Togú óguşé go simi ngíti 'be, mĩngí 'be maáge 'di'biní sée go simi şumú yá, ndásé ndéréokpó wá, idíse ndíşí ore. ⁵ 'Be bi óguşé simi a 'di'biní sée simi şumú wá ní, idíse ú'bu 'buru bi gí ro şindíşe çíkí ore zía 'dódo a kídí asiní go gí ro bilámá ledre amá.” ⁶ Yóo, zí 'yimikása ga gére née ndéréye kací tara 'be ga bi ore ní za mbá kí úku bilámá ledre 'bi Lomo zí 'yí e kpá kí 'dí'bióyó ndíyá gí ro 'yí e 'dá'ba.

⁷ Zí ngíti géyi 'yí e úku ledre ga bi Yésu ndíşí mengí yée née mbá zí Eróde Andipá. Ngíti géyi somúní 'bi eyé kídí Yésu ni Yiwáni 'yí í'bí babatiza zí 'yí e bi kóo ufuní wo ní urú go ne gí simi umbu ndíşí mengí ledre ga gére née ne. Zí ledre máa née kóo şínyíne misíní ro Eróde. ⁸ Ngíti géyi yá Yésu ni nda mbú nébi kóo kí ñrĩne lílya ní urú ne gí simi umbu zía ndíşíné mengí ledre ga gére ní, ngíti géyi ya ni ngúru 'yí gí dongará nébi ga kóo uyuní 'desí ní urúne zía óguné ndíşí mengí ledre ga gére ní. ⁹ Zí Eróde ndíşíné úkuló'bó ledre zine kí roné kídí, “'Yí née ndaa Yiwáni wá. Gí zía

ufuní kóo Yiwáni go, do óngó 'dècì goa tų, ayí úrú láráne kíe 'dì? Née ndaá wo wá. Togú kenée yá, máli aka lúrú wo cù kí komomá."

Yésu i'bi éyí miánu zí 'yì e álfu ìnyì

(Lúrú kpá Matáyo 14:13-21, Máriko 6:30-44, Yiwáni 6:1-14)

¹⁰ Zí 'yìkásá ga bí Yésu kasa yée ndéré kí úku bilámá ledre 'bí Lomo zí 'yì e ní ndá'baóguyé, zíye úku ledre ga bí mengìni yée ìrì ní mbá zí Yésu. Gí do kací ledre ga gére ní, zí Yésu ma'dáa 'dí'bi yée ndéré kíye simi ngíti owú gara 'bí Galíláya ore kí ìrìné Beteseyída. ¹¹ Zí 'yì e úwú ledre a kídí nderéní go kí 'yì lódú kacíne e simi Beteseyída, zíye lódúógu wo gí ìrì. Zía 'dí'bi yée simi sùmu do ndìsiné úku bilámá ledre gí ro 'be 'bí Lomo zíye. Zía ndìsiné kpá kí s̀kpì 'yì máa yée ga bí kí ndíyá ní gí do ndíyá eyé e.

¹² Simi bí 'yìkásá ené e lurúní kídí kadra utú go ní, zíye óguyé úku ledre zía kídí, "Mongú 'yì, lurúzá kadra utú go ìlì go zí 'yì ga gére née báyyíe ndéréye do bí ga bí niyí útúásá ndíki bí 'dú'du kí éyí miánu zíye doa gí zía bí bí azé doa ba yì ené owú bí, bí 'dú'du kí éyí miánu utúásá ìdí ona gí ro sáká t̀d̀d̀ 'yì e káa zí née wá."

¹³ Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yìkásá ené ga gére née kídí, "Ásé í'bí éyí miánu zíye."

Zí 'yìkásá ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, "Í, mongú 'yì, azé ndíki éyí miánu í'bí a zí t̀d̀d̀ 'yì e káa zí née gí 'da? Odú éyí bí zíze ona lá d̀d̀ ambata e ìnyì kí mióngbó kénzè e gbre. Née ndaá éyí bí ní méngì moko ní wá. 'Búo azé 'dí'bi mongú komo kèsì ndéré úgú éyí miánu kíe téé?" ¹⁴ 'Yì ga gére née niyí kóo t̀d̀d̀, ya'dá e ngúcuyé niyí 'bí eyé álfu ìnyì (5,000).

Zía úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, "Ífì báyyisé yée idíní ndìsì bí, do bí e kékìé'do cì gbre doa sokó (50)." ¹⁵ Zí 'yì lódú kacíga ífì báyyi 'yì ga gére née tí kenée káa zí bí Yésu uku ní, zí 'yì e ndìsìyè bí.

¹⁶ Zí Yésu ìnyìné 'dí'bi ambata ga bí ìnyì kí kénzè ga bí gbre née, zía s̀kpì a 'dága, zía í'bí mbófo éyí zí Lomo gí roa, zía 'dí'bi ambata, zía 'déwe simi a. Zía í'bí kása a zí 'yì lódú kacíne e, idíní í'bí a zí 'yì ga gére née ánu a. ¹⁷ Zí 'yì ga gére née ánu éyí zíye léreyé mbá. Zí 'yìkásá e ùnzú 'dúcu gbété e sokó doa gbre (12) kí ngíti éyí miánu ga bí idiakání ní.

Pétero uku mbígí ledre gí ro Yésu

(Lúrú kpá Matáyo 16:13-19, Máriko 8:27-29)

¹⁸ Simi ngíti s̀nd̀ kadra zí Yésu ìnyìné lá kí 'yì lódú kacíne e ndéréye lé do ngíti owú bí kí'dí bí ngárá t̀d̀d̀ 'yì e ndaní ìrì wá ní, zía ndìsiné ìni ìni zí Lomo. Zía ìnyìné ndú'yú 'yìkásá ené ga gére née kídí zíye na, "Úkusé aka mbígí ledre zíma, 'yì e ndìsìní úku ledre gí do bimá kídí mááyí amá kù mbí náambi?"

¹⁹ Zí 'yìkásá ené ga gére née úkulúgu ledre e zía mbá m̀ng̀ng̀cua, "Ngíti géyì ya ní Yiwáni 'yì Bábátzì 'yì e kóna ní, ngíti géyì ya í'í, ní ǹb̀ kóo 'desjì kí ìrìné lílìya ní, ngíti géyì ya ní ngúru ǹb̀ gí dongará ǹb̀ ga kóna uyuní ní urú ne zía ndá'baóguné née."

²⁰ Zía nda ndú'yú za cù sómú ledre 'bí 'yìkásá ené ga gére née kídí, "Sara aka nda sée, ndìsìsé 'bí esé úku a dongarásé ní kídí, mááyí náambi?"

Zí ngúru 'yìkásá ené bí Pétero ní úkulúgu a zía kídí, "Áyí Kírésìto, wo bí Lomo kasa wo ógu yómo zée 'yìma'dí e ní."

21 Zí Yésu ési sîlîne komoyé kídí, “Ndásé aka úku ledre née zí 'yì e wá.”

Yésu uku ledre gî ro miúyuné

(Lúrú kpá Matáyo 16:20-28, Máriko 8:30—9:1)

22 Zí Yésu kpá úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, “Gì zía bi mááyí Owù 'bi 'Yíma'dí ní, ngíti géyì mîngburoko 'yì e kí mîngburoko manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e zì Lomo ní, nda kí 'yì ga bi ndîşíní 'dódo lorù ní niyí úfu máa, simi sîlî ota zíma úrúma.”

23 Zí Yésu úku ledre zí tû'dú 'yì ga gére née kídí, “Máuku zise ma'dú, togú 'yì ilí idíne 'yì lódú kacíma, idí idí nzíyíné gî ro úyu gî romá. 24 'Yì bi ilí yómo roné ne kí roné ní, ni úyu ené gî zía utúasá ené yómo roné wá. Wo bi ni ótoómo roné mbá zíma, togú umbu yá, née idí úyu kí lódú kacíma ní, mááyí yómo wo. 25 Wo be 'di emene, zíyì óyó sogoyí zí tû'dú gbékpí éyì ga bi 'bi do sogo kángá ba mbá zíyì ndîşiyí lódú dũy kacíma gî ro zíyì ídíyì kí trîdrî bi za fí ní? 26 Simi odu sîndí kadra kí'dí bi karanée Owù 'bi 'Yíma'dí ni ndá'baógu do sogo kángá ba kí maláyika e kpá kí roko'bu bi Babá i'bí zíma ní, mááyí kpá ási gî ro 'yì bi asi kí úwú ledre amá ní. 27 Máuku zise ma'dú, ngíti géyì 'yì e gî dongarásé bi ásé tóro née utúasání aka úyu cakaba wá, 'buó togú lurúní roko'bu 'bi 'be 'bi Lomo go.”

Yésu 'dodo Roko'buné

(Lúrú kpá Matáyo 17:1-8, Máriko 9:2-8)

28 Simi sîlî ñnyì doa ota gî do kací ódro née ní, zí Yésu ñnyíné 'dí'bi 'yimíkása ené ota, née kóo Pétero, Yiwáni, nda kí Yakóbo, zíye ndéréye do ngíti mongú landa do bi ené bi utúasá komoa gî ro zíne ndîşíné doa ini ini zì Lomo ní. 29 Simi bi ni aka çikí ini ini zì Lomo ní, zí roko'bu 'bi Lomo óyóló'bó tosoa, zí toso simi komoa óyóló'bó roné kpí, zí bongó bi roa ní ényíne kpílélé. 30 Zí ya'dá e gbre Músa e kí Ilíya, 31 ólúóguyé simi roko'bu 'bi Lomo zíye ndîşiyé ódroyé dongaráye kí Yésu. Ndîşíní kóo úku misi'di ledre umbu bi Yésu ni ndéré úyu a simi Yerusaléma ní.

32 Simi bi niyí ndîşí ódro ní, zí Pétero e kí lafúne ga bi gbre née útúye 'dú'duyé. Zíye gbúgbu úrúye ndíki Yésu kí ya'dá ga bi gáa gbre oguní zía ní. Zí roko'bu 'bi Lomo oto wo zí roa ndîşí rírí mîrírí. 33 Simi bi Pétero lurú kídí ya'dá ga gére née niyí go ndéré eyé ní, zí Pétero ma'dáa úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, 'yì ga gére née ayíní nda ndéré 'da, idízé ndîşí kéye ona. Azé yéme kútú ota (3) zise kéye, kíé'do zíyì, ngíti a zí Músa ngíti a nda 'bi ené zí Ilíya.” Pétero uku ledre née lá simi mitùluru owo wá.

34 Simi bi Pétero ni aka çikí ndîşí úku ledre née kenée ní, zí roko'bu 'bi Lomo óguné káa zí burungú ní, solú Yésu kí ya'dá ga gére née nda kí Pétero e kí lafúne ga gére née yeré. Zí ngirí méngí Pétero e gî zí ledre née míméngí kíngaya. 35 Zí Lomo úku kása ledre kpurú gî simi burungú née zí Pétero e kí lafúne ga gére née kídí, “Ba Owù 'bi amá, mágélé wo máa. Ídísé úwú ledre gî taraa.” 36 Simi bi Lomo odro go zíye ní, niyí idí kíe ní Músa e kí Ilíya ndaní eyé lolú wá, nda lá Yésu ngúcuné. Simi sîndí kadra bi kóo née, ukuní ledre née zí 'yì e wá.

Yésu lagaoyó bicayi lomo e gî simi owúo'do

(Lúrú kpá Matáyo 17:14-18, Máriko 9:14-27)

³⁷ Zí bi áráne kí p̄h̄ȳj̄, z̄iye ndítíóguyé ḡi do landa girí. Zí t̄p̄'dú 'ȳj̄ ga bi otoomoní yéé ore ní óguyé z̄i Yésu. ³⁸ Ábuwá ngítí o'do ni dongará 'ȳj̄ ga gére née kíri née ndiki ow̄j̄ kpálá kpó k̄ié'do ow̄j̄ née bicayi lomo e olúní go simi a. Zí o'do née ótr̄j̄ ledre z̄i Yésu kídí, “Monḡú 'ȳj̄, óḡu aka yómo ow̄j̄ 'bi amá, od̄u ow̄j̄ bi z̄íma ní tí d̄uj̄ née k̄ié'do née. ³⁹ Bicayi lomo ga gére née nd̄j̄s̄i nda mén̄ḡi wo bisinyíne kí lálaónzó wo bi z̄ia nd̄j̄s̄iné kí gbúrógbóne ḡi z̄iye, z̄i som̄j̄ nd̄j̄s̄i olúóguné ḡi taraa kotr̄j̄ kotr̄j̄ kotr̄j̄ káa. Ili nd̄j̄s̄i ótoómo wo wá 'búó toḡú lurú cóngó ro ow̄j̄ née ̀k̄j̄ go miúkj̄. ⁴⁰ Má'dí'bióḡu wo z̄i 'ȳj̄ lód̄j̄ kaciȳj̄ ga ba ḡi ro z̄iye lágaóyó dokéké ga gére née ḡi simi a ní, utúasání k̄ie wá, z̄íma nd̄j̄s̄imá s̄óngó ȳj̄ ba.”

⁴¹ Zí Yésu ìnyiné úku ledre z̄i 'ȳj̄mikása ga gére née kídí, “Ílísé nḡunḡu ledre 'bi Lomo kí m̄imbé'desé k̄ié'do wá ḡi z̄i 'di. Azé nd̄j̄s̄i go fú lá kése kenée?” Z̄ia úku ledre z̄i 'bumiow̄j̄ née kídí, “Óḡu kí ow̄j̄ née girí mu yáa.”

⁴² Simi bi ow̄j̄ née ni go óḡu z̄i Yésu ní, z̄i éȳj̄ kpá lálaónzó wo bi nd̄j̄s̄i kángba wo bisinyíne. Zí Yésu lágaóyó bicayi lomo ga gére née ḡi simi a z̄ia í'bílúgu wo z̄i 'b̄u. ⁴³ Zí tara 'ȳj̄ ga gére née ìdr̄j̄ne mbá m̄j̄dr̄j̄. Z̄iye úku ledre kídí, “Lurúzá m̄bigí roko'b̄u 'bi Lomo go c̄ú kí komozé.”

Simi bi 'ȳj̄ e niȳj̄ aka fú kí ledre máa née yá, z̄i Yésu óyóló'bó roné úku ledre z̄i 'ȳj̄ lód̄j̄ kacine ga gére née kídí, ⁴⁴ “Ídísé úwú ledre ba z̄ise óto a simi dosé. S̄ind̄j̄ kadra ni óḡu do í'bi Ow̄j̄ 'bi 'Ȳj̄ma'dí z̄i ezeokóga.” ⁴⁵ Owo'di'biní ini ledre ḡi simi ledre bi Yésu uku née wá, ḡi z̄ia ni ȳj̄ ené miótoécíné ḡi z̄iye. Utúasání kpá gbawá nd̄j̄'yú wo, ḡi z̄ia nḡir̄j̄ menḡi ȳj̄ ené yéé m̄iménḡi.

Ambí ni íd̄i manda z̄i lafúne e ne

(Lúrú kpá Matáyo 18:1-5, M̄ariko 9:33-37)

⁴⁶ Zí 'ȳj̄ lód̄j̄ kací Yésu gére née tónoye go nd̄j̄s̄i úkuló'bó ledre dongaráye yaá, “Ambí ḡi dongaráze ba ni íd̄ine manda 'dá'dá z̄i lafúne e ne?” ⁴⁷ Zí Yésu 'dí'bióto ngítí ow̄j̄ tóroné cigine ḡi z̄ia owo s̄om̄j̄ ledre 'bi 'ȳj̄mikása ené ga gére née go. ⁴⁸ Z̄ia úku ledre z̄iye kídí, “Lúrúsé ow̄j̄ ba go? 'Ȳj̄ bi 'dí'bi ow̄j̄ káa z̄i wo ba go simi s̄um̄j̄ ḡi romá ní, 'di'bi máa go simi s̄um̄j̄. 'Ȳj̄ bi 'di'bi máa go simi s̄um̄j̄ ní, 'di'bi kpá Lomo bi kasaoḡu máa ní go simi s̄um̄j̄. 'Ȳj̄ bi nd̄j̄s̄i 'búó'b̄u roné mi'búó'b̄u ní, ni íd̄i kí ledrené owóowó z̄i Lomo.”

⁴⁹ Zí Yiwáni nḡuru 'ȳj̄mikása 'bi Yésu ìnyiné úku ledre z̄i Yésu kídí, “monḡú 'ȳj̄, nderé ndikizé ngítí o'do kí nd̄j̄s̄i lága óyó bicayi lomo e ḡi simi 'ȳj̄ e kídí í'bi roko'b̄u z̄ine ȳj̄. Z̄ize úc̄uómo wo ḡi z̄ia owozé bú ndaá 'bi ené nḡuruzé wá.”

⁵⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre z̄i Yiwáni kídí, “Ndásé úc̄uómo wo wá. Nd̄j̄s̄i née go óto moko ezé z̄ia ngbóró tátá roné. Née ndaá ezeokóze wá.”

'Ȳj̄ 'bi Samáriya asiní ḡi ro Yésu

⁵¹ Simi bi s̄ind̄j̄ kadra ni nda go gbóo ḡi ro z̄i Yésu ma'dáa ndá'balúgu roné komo ere ní, z̄ia yéme roné nderéne simi Yerusaléma. ⁵² Z̄ia kása 'ȳj̄ kasa ené e id̄iní yémeómo bi nziyiné simi ngítí ow̄j̄ gara kí ìr̄j̄né Samáriya. ⁵³ Simi bi 'ȳj̄ kasa ga bi Yésu kasa yéé née oḡuní ìri ní, 'ȳj̄ 'bi Samáriya e ya yéé utúasání eyé yémeómo bi z̄i Yésu wá ḡi z̄ia ndaá 'bi ené ngu eyé wá, ili nderé ené mindéré simi Yerusaléma. ⁵⁴ Zí ledre bi 'ȳj̄ 'bi Samáriya e

mengĩnĩ ngárá ilinĩ yéme bi zĩ Yésu wá ní sínyĩne ro 'yĩ lódú kacĩ Yésu ga bi Yakóbo e kí Yiwáni ní. Zíye úku ledre zĩ Ngére Yésu, idí úku ledre, Lomo idí úcuògu pho'du gi komo ere simi Samáriya gi ro zĩ 'yĩ ga gére nées áráonzó royé 'dá'ba. ⁵⁵ Yésu ya zĩ 'yĩ lódú kacĩne ga gére ní, idíní ótoómo ledre nées 'dá'ba, sómú ledre eyé nées ndaa bilámáne wá. ⁵⁶ Yóó, zíye ndéréokpóye, 'dú'duyé nda gbála simi ngíti owú gara kpĩ.

Ambí ni idí bilámá 'yĩ lódú kacĩ Yésu ne

(Lúru kpá Matáyo 8:19-22)

⁵⁷ Yésu niyí aka fú do misi'di mindéreye simi Yerusaléma, zíye ndikiye kí ngíti o'do. Zĩ o'do nées úku ledre zĩ Yésu kídí, “Mongú 'yĩ, máli zize ndéréze keyĩ kí'di bi ili ndéré ní.”

⁵⁸ Zĩ Yésu úkulúgu ledre zĩ o'do nées kídí, “Máa Owú 'bi 'Yĩma'dí 'be ndaa 'bi ené gi romá wá, mááyí yĩ amá 'yĩ gámá 'dáa 'dága gba o'do bangá e niyí kí gu eyé ga bi ndĩshĩ ólú 'dú'du simi a ní. Kpá gba solú e niyí mbá kí 'be 'bi eyé e. Éyĩ ga gére nées ndaní gi romá mbá wá, gbawá bi 'dówúro zíma.”

⁵⁹ Simi ngíti sındĩ kadra, zĩ Yésu úku ledre zĩ ngíti o'do kídí, “Ógu mu lódú máa.”

O'do nées ya zĩ Yésu ní, “Ngére, máoto aka babá kí.”

⁶⁰ Yésu ya zĩa ní, ngíti géyĩ 'yĩ ga bi nguṅunĩ ledremá wá ní, niyí yĩ eyé go káa zĩ umbu e ní, idíní ndĩshĩ cigĩ 'buýĩ zíye óto wo. Yĩ bi nguṅgu ledremá go ba ní, idí mu ndéré kí úku bilámá ledre bi gi ro 'be 'bi Lomo ní zĩ 'yĩ e.

⁶¹ Kpá kenée simi ngíti sındĩ kadra, ngíti o'do ya zĩ Yésu ní, “Mánguṅgu ledreyĩ go Ngére, mááyí lódú yĩ. Tĩ lá ili aka zíma ndéréma 'dicĩ kacĩma zĩ 'yĩ amá e, zíma nda ndá'baógumá lódú kaciyĩ.”

⁶² Zĩ Yésu úkulúgu ledre zĩa kídí, “Máúku zíyĩ, 'yĩ bi ní kí misómú ledre gbre gbre ní, utúasá idí 'yĩ 'be 'bi Lomo wá.”

10

Yésu kasa 'yĩ ené e cĩ ota doa sokó doa gbre

¹ Gi do kacĩ ódro ga bi Ngére Yésu ódro yée nées mbá, wo Yésu ma'dáa zĩa inyĩné ndólo 'yĩ e cĩ ota doa sokó doa gbre (72) zĩa úku'bi ledre tarayé idíní idí gbre gbre ndéré kí úku ledre zĩ 'yĩ e do bi ga bi nées ili ndéréógu doyé ní mbá. ² Kídí, tú'dú 'yĩ e niyí go nzíyiyé ga ro nguṅgu mikánda bilámá ledre bi máógu kíe ní, 'yĩ kasa eyení aka zíma gi ro zíye 'dí'bi bilámá ledre máa ba báyiyé kíe zĩ tú'dú 'yĩ e mbá wá. Káa zĩ bi Ngére Lomo ní ne mĩngĩ moko ma'dáa ní, idísé ini ini zĩa idí géleógu yata 'yĩ kasa e gi ro zíye báyiyé kí úku bilámá ledre ené zĩ 'yĩ e za mbá. ³ Idísé mu ndéré. Ásé idí dongará bisinyĩ 'yĩ e íri káa zĩ kábĩrĩkĩ ga bi dongará máárára e mĩngíye ndaa ní. ⁴ Ndásé 'dí'bi komo kėsĩ gi ro ndéré kí úgu éyĩ miánu kíe zise wá, gba kombo, ndásé 'dí'bi a wá, ndásé kpá 'dí'bi yata éyĩ sındĩ drú yata wo bi sındĩse ní wá. Ndásé kpá sínyi sındĩ kadra kí í'bí mandá zĩ 'yĩ e do misi'di wá.

⁵ 'Be bi ógusé go simi a ní, idísé í'bí mandá. Gi do kacĩ a nées, mizefĩ ledre bi ásé úku a zíye ní idí idí kídí Lomo idí idí kiese simi 'be ba. ⁶ Togú mĩngĩ 'be nées ni 'yĩ bi kí ledre 'bi Lomo do mĩmbé'dené ní, mandá bi ásé

í'bí a kí úndru 'bí Lomo siminé ní, ni ídí káa do úndru simi 'be née. Togú ledre 'bí Lomo ndaa 'bí ené simi 'be née wá, úndru 'bí Lomo ogu ené ore kpá wá. ⁷ 'Be bí 'dí'biní sée go simi a simi sụmụ ní, ídísé ndịsị ụjụ ore, ndásé gámá faa wá. Éyị miánu esé e kí iní miéwé esé e ídí ídí ụjụ yée ga bí i'biní go zise ore ní. Ní miútúásáne zí 'yị 'bí moko ndíki éyị kací moko bí mengi wo ní.

⁸ 'Be ga bí za mbá ásé ógu simiyé ní, togú m̀ngiye 'dí'biní sée go simi sụmụ yá, ídísé ndịsị ore, zise ánu éyị ga bí niyí í'bí yée zise ore ní. ⁹ Togú 'yị ndiyá niyí ore yá, zise iní iní zí Lomo kí óto sịlise doye gị ro zí ndiyá eyé ụkúne gị royé. Zise úku ledre 'bí Lomo zíye kídí, sịndị kadra ogu go zíye, idíní mu ngungu ledre 'bí Lomo gị ro zíye óguyé 'be 'bí Lomo. ¹⁰ 'Be bí 'dí'biní sée simi sụmụ wá ní, ídísé ólúógu ókpó esé, zise úku ledre zíye kídí, ¹¹ “Azé go ụ'bu'buru gị ro sịndize ótoómo a ịkị zise ona. Ídísé ówo a kídí, sịndị kadra 'bí ledre ga bí 'be 'bí Lomo ní, ni go gbóo.” ¹² Gị do kací ledre máa wo née, zí Yésu úku ngíti ledre kpá zí 'yimákasa ga gére née gị ro 'yị ga bí niyí asi gị ro ledre 'bí Lomo ní kídí, “Máuku zise zaá ma'dú, 'yị ga bí za mbá niyí asi gị rosé ní, 'do'dó bí Lomo ní í'bí a royé ní, ni rómo do wo bí kóo í'bí ro 'yị lúyú ledre ga bí kóo simi kángá bí Sodóma ní.”

¹³ Zía kpá úku ngíti ledre gị ro 'yị ga bí ndịsị gámá kí ledre 'bí Lomo dongaraye ní kídí, “Sée 'yị ga bí 'bí gara Korazíni kí sée ga bí simi Beteseyída ní, karanée 'dá'dá íri Lomo ní í'bí 'do'dó rosé gị zía ílisé ngungu ledre ené wá. M̀ngburoko ledre ga bí 'bí Lomo máméngi simi gara esé ba, ídí máméngi kóo née simi gara 'bí ngíti géyị 'yị e káa zí yée ga bí simi Táyire kí Sidóna ní, káa bí oyólo'bóni sómú ledre eyé go, ngunguní ledre 'bí Lomo go 'desi. ¹⁴ Ídísé ówo a bilámáne kídí bí karanée Lomo ili go 'decị ngbanga 'bí 'yima'dí e do sogo kángá ní, sée 'yị 'bí Korazíni kí Beteseyída, Lomo ní 'do'dó sée rómo do 'bí Táyire kí Sidóna. ¹⁵ Kpá kenée gị rosé, sée 'yị ga bí simi mongú gara bí Kapáranawúma ní. Ndásé sómú a bí kídí 'bí esé ledre ní ídí bilámáne kadra 'decị ngbanga ní wá gị zía ásisé kpá kí ngungu ledre 'bí Lomo go. Ásé ídí kpá simi 'do'dó kí umbu bí odu a ndaa ní.”

¹⁶ Zí Yésu ma'dáa nda kpá úku ngíti ledre zí 'yị ga bí ní kása yée née kídí, “Togú 'yị asi gị rosé, asi née go kpá gị romá. Togú 'yị 'dí'bí sée simi sụmụ, 'dí'bí née go kpá máa simi sụmụ. Wo bí asi gị romá go ní, asi née go kpá gị ro Lomo bí kasaogu máa ní.”

Mindá'baogu 'yị ga bí Yésu kasa yée ní

¹⁷ Simi bí 'yị ga bí Yésu kasa yée nda'baoguní ní, zíye úku ledre zí Yésu kí mongú rokinyi kídí, “Ngére, simi bí ndịsízé 'dodo ledre eyí zí 'yị e ní, zí bicayi lomo e ndịsiyé éré ngiri gị zí iriyí bí ndịsízé ífí a ní, zía ndịsị ngásáoyó roné.”

¹⁸ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Málurúndiki Satána go kí útúoyo roné gị komo ere káa zí mi'bilé'be iní ní. ¹⁹ Roko'bu née ní gị ro zise ndịsízé méngi okó kí Satána kíe, zise kí rómo komoa simi ledre e za mbá za fí utúasá úfu tridrisé wá. ²⁰ Ndásé ídí kí rokinyi lá gị zía bí bicayi lomo e ngasáoyóni royé gị zise ní go wá. Ídísé ídí kí rokinyi gị ro irisé bí Lomo ní éké a simi búku 'bí tridri komo ere ní.”

*Yésu i'bí mbófo éyí zí Lomo
(Lúrú kpá Matáyo 11:25-27, 13:16,17)*

²¹ Simi kadra bi kóo née ní, zí 'Dówù Lomo óto Yésu zía ídíne kí rokinyi, zía úku ledre zí Lomo kídí, “Babá, áyí Ngére do ere kpá kí do sogo kángá mbá, mbófo éyí zíyí, zíyí ótoécí roko'buyí gí zí 'yí ga bi ndìşini óto royé kí royé káa do 'yí ówo ledre e ní, zíyí nda 'dódo a zí yée ga bi 'yí ówo ledre e lurúní yée moko ndáá simiyé wá ní. Méngí 'díyí kenée gí zía née ledre bi utúasá miútúasá kací komoyí ní.”

²² Zía kpá úku ledre kídí, “Babá, ootomo ledre e go za mbá do şilíma gí zía owoyeme máa ñu ne. Kpá káa zí bi máówoyeme wo ñu máa ní. 'Yí máa yée ga bi ngununi ledre amá go, niyí go 'yí amá e ní, mááyí 'dódoyéme wo ziye.”

²³ Simi bi Yésu niyí nda go céré ye kí 'yí lódú kacíne e ní, zía úku phútrú ledre zíye kídí, “Lúrúsé go, Lomo mengí bilámá ledre go zise, ndìşisé go lúrú a kí méngí mingburoko ledre ga bi kí roko'buyé ní cù kí komosé.

²⁴ Máúku ledre née zise gbékpíne wá. Tù'dù nébì e kí mingburoko ngére tonóní kóo go 'desí óto komoyé gí ro ziye lúrú ledre ga bi ásé lúrú yée ba, tí lá lurúndikiní wá, kpá gí ro úwú ledre ga bi ásé úwú yée ba, uwúní kpá wá.”

Muruwayi gí ro bilámá 'yí 'bi Samáriya

²⁵ Gí do kací ledre ga gére ní, nda go kpá simi ngíti şilí, zí ngúru mongú 'yí 'dódo lorú ga bi 'bi Lomo, ñnyíogú tóroné 'dága úzu Yésu kí'dí bi Yésu ní 'dódo ledre zí 'yí e ní kídí, “Mongú 'yí, éyí bi máídí méngí a gí ro zíma ndíki trídri bi za fí ní 'di?”

²⁶ Yésu ya zía ní, “Sara bi áyí tí mongú 'yí 'dódo lorú ní, lorú ma'dáa uku yaá 'di? Sara ndìşí ólo a zíyí ndìşiyí 'dódo a zí 'yí e lárá a káa be 'di?”

²⁷ Zía úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ídí óto 'bú Ngére bi Lomo eyí ní kí mimbé'deyí kje'do, kí lomo royí mbá za kí roko'buyí kí sómú ledre eyí mbá.” ‘Zíyí óto 'bú lafúyí e káa zí bi óto 'búyí kí royí ní.”

²⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do bi gáa née kídí, “Bilámáne, ídí méngí ledre ga gére née kenée, áyí ndíki trídri bi za fí ní.”

²⁹ O'do née ili kpá fú óto roné zí Yésu kídí ledre bi née ndìşí úku a née, née owoyeme bú. Zía ndú'yú Yésu kídí “Lafúma ga bi máídí óto 'búye ní náambi?”

³⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do née do ngíti misi'diné kpí kídí, “Kadra kje'do, ngíti o'do ñnyí kóo gí simi Yerusaléma ndéréne simi ngíti owú gara kí ñriné Zéríko, zí 'yí ugu e útúye roa ócò wo gbóo kí umbu ziye ngáka éyí ené e gí roa mbá do ngásáókpó eyé ótoómo wo ngbali bi kenée.” ³¹ Kutrú gí do kací 'yí ugu ga bi ngásá bayiní royé née ní, zí ngúru 'yí 'dáná éyí óguné kpá kací misi'di née. Zía ógundíki o'do née ngbali bi. Zía 'dəcí bi gí dogbořu misi'di yóo, ókpó ené. ³² Zí ngíti o'do gí simi kífú 'yí ga bi ndìşini ndolo yée Lévi e ní, ni kpá 'yí méngí moko simi 'Díçí Kótruro 'bi Lomo. Simi bi lurú o'do née ngbali bi ní, zía kpá 'dəcí bi yóo do ókpó ené.

³³ Zí 'yí 'bi Samáriya ógundíki o'do née kpá fú ngbali bi, zí lerí o'do née méngí wo kíngaya. ³⁴ Zí Samáriya née ndósoóguné truú ro o'do née do şíkpí wo 'dága. Zía lúgu unğú ga bi roa née drá, zía óto kágá komo a do

ódó a. Zía ìmbí óto wo do bangá ené bì ndìṣì ìmbí 'yì ní ndéré óto wo simi 'dìcì 'bì ngu e gí ro do lúru bì kací a ore. ³⁵ Simi bì bi arálo'bo roné ní, zía ótoómo késì zì 'yì bì ndìṣì lúru bì kací bì máa nées. Zía úkuómo ledre kídí togú késì ba ùkú go, idí kpá lúru kací a kí késì bì ni bo ní, mááyí ndá'baógu í'bilúgu a.

³⁶ Simi bì Yésu ukuonzó ledre ga gére nées go ní, zía ìnyiné ndú'yú 'yì 'dódo lorù nées kídí, “Simi sómù ledre eyì ní, gí dongarà ya'dá ga bì ota máuku ledreyé nées, ambí mēngì bilámá ledre zì 'yì bì 'yì ugu e ocóní wo ní ne?”

³⁷ Zía úkulúgu ledre zì Yésu kídí, “Yì bì saká o'do bì 'yì ugu e ocóní wo ní mēngì bilámá ledre ne.”

Yésu ya zía ní úku go ma'dí, “Ndéré mu zíyì ndìṣiyì mēngì bilámá ledre zì 'yì e kpá kenée.”

Márata e kí lémíné mariya

³⁸ Yésu niyí aka kpá fú do misi'di mindéréye simi Yerusaléma. Zíye ndéréóguyé simi gara bì Márata e kí lémíné niyí simi a ní. Zì Márata 'dí'bi yée 'be 'bì ené ore simi sùmu. ³⁹ Zì Mariya lémì Márata ma'dáa ndéré ndìṣíné cigí Ngére Yésu ndìṣì úwú ledre 'bì Lomo bì ndìṣì 'dódo a ní. ⁴⁰ Gí zía bì Márata 'dí'bi nda ambá sɛndj kadra go ngúcuné simi moko ndìṣì yéme éyì miánu zì Yésu kí 'yì kasa ené e ní, zía óguné úku ledre kídí, “Ngére, úku aka ledre zì Mariya idí ógu sáká máa. Lúru aka mongú moko bì mándìṣì mēngì a lá ngúcumá ba, ni nda lá ndìṣì ené cigíyì iri gbékpìne ní.”

⁴¹ Zì Ngére Yésu úkulúgu ledre zì Márata kídí, “Márata ndá óto tú'dú gbékpì ledre ga gére nées kí ledreyé zíyì owóowó wá. ⁴² Lémíyì gelé go ledre 'bì Lomo gí ro ndìṣì úwú a. Nées go éyì bì kí ledrené owóowó rómo do ledre e za mbá ní. Utúasání 'dí'bióyó a gí zía wá.”

11

Yésu 'dodo misi'di 'bì ìni ìni zì Lomo zì 'yì ené e (Lúru kpá Matáyo 6:9-13, 7:7-11)

¹ Kadra kù'do zì Yésu lúru ngiti owù bì zía ndéré ndìṣíné doa ìni ìni zì 'Buné Lomo. Simi bì ìni asá ìni go ní, zì ngúru 'yì lódù kacíga óguné ndú'yú wo kídí, “Ngére, 'dódo aka misi'di 'bì ìni ìni zì Lomo zize káa zì bì kóo Yiwáni 'yì Bábátizì 'yì e ndìṣì 'dódo a zì 'yì lódù kacíne e ní.”

² Gí ore zì Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Togú asá gí ro ìni ìni zì Lomo yá, ídísé ìni a káa,

“ “Buzé,
ìrìyì idí idí kí úndruné,
'yì e za mbá idíní ówo yjì káa do Ngére eyé.

³ Ídí í'bí éyì miánu ezé 'bì karaba zize.

⁴ Ídí ótoómo lúyú ledre ezé zize,

káa zì bì ndìṣizé ótoómo a zì yée ga bì ndìṣíní lúyú rozé ní.
Ndá ótoómo zée zize lúyú ledre gí zì úzu éyì wá.”

⁵ Zì Yésu kpá fú 'dodo yata ledre kídí, “Togú ngúru 'yì gí dongarase nderé kí yana ndùlù úku ledre zì eze 'be 'bì ené kídí, “Togú nzíyì éyì miánu ni bo

do sílìyì yá, sáká aka máa kíe. ⁶ Ngu ogu go zíma cakaba, nziyi éyì ndaa do sílìma zíma í'bí a zía wá.'

⁷ "Zí eze 'be 'bi ené nées úku kása ledre zía cikì gí 'dìcì girí kídí, 'Ndá 'dó'do máa wá, mbotu ni yì ené go mì'dùtuné, azé yì ezé kí owù e go kpá mbá mì'dú'duzé. Éyì bi zíma ìnyìógumá í'bí a zíyì cakaba ní ní ndaa 'bi ené e wá.' ⁸ Abú eze 'be 'bi ené nées ili ìnyìógumé méngì sáká éyì zía wá, nda lá gí zía bì ni fú lá ndìsì ngúngú roné ní, zì eze 'be 'bi ené nées ìnyìóguné í'bí sáká éyì nda za kángaya rómo wo bi gáa ili ní."

⁹ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Máúku zise, togù ilisé éyì, ídísé ómbo a, Lomo ni í'bí a zise. Éyì bi ilisé ní, ídísé gámásó'do a, áse ndíki a. Togù ndìsìsè kpá fú ngúngú rosé gí ro éyì yá, niyì í'bí a zise. ¹⁰ Nì ma'di, 'yì bi ndìsì ómbo éyì gí zì Lomo ní, ni í'bí a zía. Wo bì ndìsì gámásó'do éyì kí ìrì Lomo ní, ni ndíki a. Wo bì ndìsì ngúngú roné gí ro éyì ní, Lomo ni líkpí misì'di a zía.

¹¹ "Sée 'bùmiowù e, togù owù 'bi eyì ombo kénzè gí zíyì, gí ro zine ánu a ní, áyì nda í'bí zía kámá? ¹² Togù ombo gí zíyì mbù 'bu ngononí, áyì nda í'bí zía ágarabu? ¹³ Togù sée 'yìma'dí e kí lúyú ledre rosé ówosé kací í'bí bilámá éyì bú zì owù 'bi esé e ní, 'Bùsé Lomo bi komo ere ní, ni í'bí 'bi ené nda za cù 'Dówù Lomo bi eme romo do éyì e mbá ní zì 'yì bì ni ìni ini gí roa ní."

Yésu lágaoyó bicayi lomo

(Lúru kpá Matáyo 12:22-30, Máriko 3:20-27)

¹⁴ Kadra kìé'do zì Yésu lágaoyó bicayi lomo gí simì ngítì o'do. Geré zía o'do nées tónóné ódróné. Zì tara tù'dù 'yì ga bì ore nées ìdrìye mbá müdrì.

¹⁵ Zì ngítì 'yì gí dongará 'yì ga bì ore ní úku ledre kídí, Belezabùbù bi ngére 'bi bicayi lomo e ní í'bí roko'bù ne zì Yésu ndìsìné lágaoyó bicayi lomo e kíe. ¹⁶ Zì ngítì géyì 'yì ndú'yú wo idí méngì ledre bi kí roko'bù bi gí komo ere ní gí ro zíye lúru a.

¹⁷ Yésu owo sómù ledre eyé nées bú, zía úku ledre zíye kídí, togù 'yì 'bi kángá kìé'do, togù mbù 'be kìé'do ndìsìní méngì okó dengbìye yá, 'be 'bi eyé nées ní báyi ené. ¹⁸ Kpá kenée togù Satána ndìsìní méngì okó dengbìye yá, toro yemení royé wá, niyì báyi eyé mibáya. Máúku ledre nées kenée gí zía úku ledre kídí, Belezabùbù í'bí roko'bù ne zíma lágaoyó bicayi lomo kíe. ¹⁹ Togù málágaoyó bicayi lomo e kí roko'bù bi gí zì Belezabùbù ní, sara 'yì esé e ndìsìní lágaoyó yée kí roko'bù 'bi ambi? 'Yì esé maáge niyì úku yéme a ye kídí sómù ledre esé ndaa mbì wá. ²⁰ Togù kenée wá, málágaoyó bicayi lomo e kí roko'bù 'bi Lomo, 'dodo go kídí Lomo ogu go káa do Ngére dosé.

²¹ Míngì 'be bi ni yì ené kí roko'buné ní, 'yì ugu utúasá ndéré ugu éyì ené wá. ²² 'Búo togù roko'bù 'yì ugu romo do 'bi míngì 'be nées go yá, ni nda fú ndéré ngáka 'be nées kí éyì ga bì simì 'be nées mbá do ífíbáya yée.

²³ 'Yì bì nguṅgu ledre amá wá ní, ni okó romá. 'Yì máa wo bì ndolo yoko 'yì e zíma wá ní, ndìsì báyi 'yì amá e.

²⁴ "Togù bicayi lomo olúogu go gí simì 'yì, ni ndéré gámásó'do kpá té ngítì 'yì gí ro olú ndìsìné simì a. Togù ndiki ngítì 'yì mbá wá, ni úku ledre kídí, 'Bilámá a máídí ndá'ba kídí bi kóo mándìsì ndìsì ní.'

²⁵ "Togù nderé ndiki 'Dówù Lomo ndaa simì mímbe'de 'yì nées fú lá wá, ni idí ené kí rokinyi. ²⁶ Nì ndéré ndóloogu lafúne e bicayi lomo e ìnyì doa

gbre yée ga bi nda bisinyíyè kángaya ní zíyè ndìsìyè kéyè mimbé'de 'yì nées, zì 'yì nées nda síníyí tátá roné 'dá'dá."

²⁷ Simi bi Yésù ni aka fú ndìsì úku ledre ga gére ní, zì ngíti kára ore ìnyìné úku ledre kídí, "Yésù, mbágáyì bi ndiki yì ní, Lomo í'bí úndru go zía."

²⁸ Zì Yésù úkulúgu ledre kídí, "Lomo ni í'bí úndru zì 'yì ga bi ndìsìní úwú ledre ené zíyè 'dí'bióto a do mimbé'deyé ní."

*'Yì e iliní lúru ledre bi kí roko'buné ní
(Lúru kpá Matáyo 12:38-42, Mária 8:12)*

²⁹ Simi bi tú'dù 'yì e niyí fú lá ndìsì ógu ní, zì Yésù úku ledre zíyè kídí, "Sée 'yì luyú ledre e ga bi cakaba ba, ìlisé lúru ngiti ledre bi kí roko'buné ní. Útúásásé lúru a wá, go tí lá wo bi kóo mengì Yóna ní. ³⁰ Ledre bi mengì roné zì Yóna ní, 'dodo go zì 'yì 'bi Nìnévì kídí Lomo kasa wo ne. Kpá kenée, Maa Owú 'bi 'Yìma'dí, ni méngì roné zíma kenée gi ro zì 'yì ga bi cakaba ba, ówo a kídí Lomo kasaogu Maa ne. ³¹ Mongú ngére ni kóo bo kára, ìnyì kú gi simi kángá ené Séba ógu úwú ledre gi tara Solomóna. Ni karanée 'dècì ngbangasé, gi zía maa bi mārómo gi do Solomóna ní, ìlisé úwú ledre gi taramá wá. ³² 'Yì 'bi gara Nìnévì oyólo'bóní kóo mimbé'deyé zíyè ngunguní ledre 'bi Lomo gi zì Yóna. Niyí 'dècì ngbangasé, gi zía maa bi mārómo do Yóna ní, ìlisé ngungu ledremá wá."

*Bimióngó emesá
(Lúru kpá Matáyo 5:15, 6:22,23)*

³³ "Unduotoní eyé Pho'du 'dìcì do ló'bu'dùtu a sị pheré wá, ndìsìní óto a do nyará bi gi ro zía óngó bi zì 'yì e 'dìcì ore mbá. ³⁴ Komosé ni bimióngó. Togú komoyí ni bilámáne, áyì ndìsì simi bimióngó. Togú komoyí ndaa bilámáne wá, áyì ndìsì ndìsì simi mitùluru. ³⁵ Ledre ga bi má'dódo yée zise ní niyí go bimióngó zise. Ídísé ówo a kídí ndaní eyé mitùluru wá. ³⁶ Togú ledre 'bi Lomo ni go simisé, ngítí owú bisinyí ledre utúasá ídiáká simisé wá, ásá útúasá ówo ledre ga bi Lomo ili zì 'yì e ndìsì méngì yée ní mbá."

*Yésu uku ledre bisinyí ledre 'bi Farusáyo e
(Lúru kpá Matáyo 23:1-36, Mária 12:38-40, Lúka 20:45-47)*

³⁷ Simi bi Yésù 'dodo asá ledre go ní, zì ngúru 'yì gi dongará Farusáyo e óguné ndólo wo gi ro éyí miánu 'be 'bi ené. Zì Yésù ndéréne ndìsìné do bi éyí miánu. ³⁸ Simi bi m̀ngì 'be nées lúru Yésù tonó geré ánu éyí lugu s̀l̀l̀ne kací ondú eyé 'bi Farusáyo e kí wá ní, zì tara ìdrìne miđrì.

³⁹ Zì Ngére Yésù úkulúgu ledre zía kídí, "Sée Farusáyo e, ndìsìsè yéme lá d̀p̀y sanásé gi 'dí sága, yémesé esé mimbé'desé wá. Mimbé'desé ni mi'dúcuné kí 'bú éyí kpá kí bisinyí ledre e. ⁴⁰ Ówosé ledre wá gi zì 'di, ndaa 'bi ené bi kídí Lomo bi yeme sanásé nées, yeme mimbé'desé kpá ne ní wá? ⁴¹ Togú ndìsìsè go í'bí éyí zì 'yì lerì e, Lomo ni ídí kí rokinyi kise zise ídise mbigì 'yì ené e.

42 “Sée Farusáyo e, Lomo ni karanée 'do'dó sée kíngaya. Abú ásé tí ndịsị í'bí mīkawu éyí esé e zía yá,* ili ídísé kpá ndịsị méngì bilámá ledre zí 'yì e, zise kpá óto 'búa.

43 “Sée Farusáyo e, Lomo ni karanée 'dó'do sée kíngaya gi zía bi ndịsịsè óto ledresé owóowó simi 'Dịçì Kótruro e, ilisè ndịsị òwú do mingburoko bi ndịsị e, ilisè kpá 'yì e idíní ndịsị óto úndrusé togú ayíní go í'bí mandá zise ní.”

44 “Sée Farusáyo e, Lomo ni karanée 'dó'do sée kíngaya gi zía 'yì e ndịsịnì lúrú rosé gi 'dí sága ni bilámáne, owoní eyé bi kídí mimbé' desé emengú ní wá.”

45 Zí ngúru 'yì 'dódo lorú ìnyìné úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, ndịsị nées go kpá úkucáyi zée.”

46 Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Sée 'yì 'dódo lorú e, Lomo ni karanée kpá 'dó'do sée kíngaya gi zía ndịsịsè gága 'yì e idíní ndịsị lódú kací lorú, tí lá méngisè esé e wá.”

47 Zía kpá úku ngítì ledre kídí, “Sée Yúda e, abú ndịsịsè ó'bó yéme bi e zí nébì ga bi kóo ufuní yée 'desì ní ndotó, Lomo ni karanée 'dó'do sée kíngaya gi zía bulúndusé e ufuní kóo nébì ga gére nées ye. 48 Ndịsịsè nées 'dódo a kídí ledre bi kóo bulúndusé e méngíní nées ni bilámáne, ufuní nébì e, zise ídí 'bi esé 'yì ó'bó bi e zíye. 49 Gí zía bi Lomo ní 'yì ené 'yì komokenzì ní, zía úku ledre kídí, 'Mááyí kása nébì amá e kí 'yimíkása amá e zí Yúda e, niyí úfu ngítì géyí, zíye 'dó'do ngítì géyí bisinyíne.’ 50 Gí zí kényí nées, sée Yúda ga bi cakaba ba, Lomo ni nda 'dó'do go sée gi ro nébì ga bi kóo bulúndusé e tonóní úfu yée kú simi sịndì kadra bi kóo otoogu do sogo kángá ní. 51 Tónóne gi ro Káyina wotì Ádama bi kóo ufu Ábele lúnduné ní, ndéréoguné gi ro Zakariya bi kóo ufuní wo za cù dongará 'dịçì 'bi Lomo kí mbayi kí'dí bi ndịsịnì 'dáná éyí zí Lomo ní. Máúku zise ma'dú, sée 'yì ga bi cakaba ba niyí 'dódo sée gi ro ledre ga gére nées.

52 “Sée 'yì 'dódo lorú e, Lomo ni karanée kpá 'dó'do sée kíngaya gi zía ilisè esé zí 'yì e ówo mbígí ledre bi 'bi Lomo ní wá. Gí zía sée, ilisè esé kpá ledre 'bi Lomo wá.”

53 Simi bi Yésu ukuonzó ledre ga gére ní, zí Farusáyo e kí 'yì 'dódo lorú e ndịsịyé fála ledre gáa ndịsị úku yée ní kí ndịsị ndú'yú 'dó'do wo kí ndu'yú e, 54 gi do bi 'dí'bi wo kídí luyú ledre go.

12

Komosé idí idí rosé

1 Nda simi ngítì sịlì gi do kací ledre máa wo nées ní, zí tų'dú 'yì e yóko royé 'dii cigí Yésu gi ro úwú ledre bi gi taraa ní. Gí zía bi ofuní nda kóo go ní, zíye ndịsịyé 'dítílúyú do sogo sịndì lafúye. Simi bi Yésu tonó ódro ní, zía úkuútu ledre fì zí 'yì lódú kacíne e kídí, “Komosé idí idí rosé gi zí Farusáyo niyí 'yì mani e.” 2 Karanée 'dá'dá íri simi odu sịndì kadra 'bi 'dēcì ngbanga, bikérì luyú ledre 'bi Farusáyo ga gére nées wo bi yaá 'dodooguní do nyára bi wá ní ndaá. Niyí karanée ózoogu yée za mbá zí kadra. 3 Ledre ga bi za mbá úkuúgusé yée miúkuúgu simi mitùluru

* 11:42 11:42 Kìé'do gi simi sokó: Kací Lorú 'bi Músa, togú Yúda e owoní éyí go niyí ifi simia sokó, do 'dí'bi kémbj a gi simia do í'bí a zí Lomo.

togú mbú simi bi ólúsé go 'dìcì ní, Lomo ni karanée 'dódoógu yée zí tǔ'dú mbílí e mbá úwú a.

⁴ Máúku zise, ndásé éré ngírì 'yì ga bi roko'bu eyé ni cúku'dée lá òdú 'bi úfu sanáse bi ni kángá ní wá. Ngítì éyì bi niyí méngì a gí do kací a ní ndaá 'bi ené e wá. ⁵ 'Yì bi idísé éré a ní, ni Lomo gí zía ni ne kí roko'bu 'bi úfu 'yì kpá kí roko'bu 'bi ónzó 'yì ku mongú pho'du bi ngára ìlì kú wá ní. Máúku zise idísé éré wo.

⁶ Lúrúsé aka, abú mìnzeré owù solú ndaní kí ledreyé owóowó zí 'yìma'dí e wá yá, Lomo owo yée kékíé'do mbá bú. Wo bi kíé'do yaá owo wá ní ndaá. ⁷ Abú gba bi dosé, Lomo owo kékíé'do mbá. Ásé kí ledresé zí Lomo owóowó rómo do tǔ'dú owù solú e. Gí zí kéyì néesé, máyá zise ní, ndásé éré ngírì gí zí gbékpì roko'bu 'bi 'yìma'dí e wá.

⁸ 'Yì bi éré ngírì gí zí gbékpì roko'bu bi lá 'bi 'yìma'dí e ní, zía ódó mimbé'dené úku ledre fúó dongará tǔ'dú 'yì e kídí néesé ni 'yì amá gí zía néesé ngunḡu ledremá go ní, Maa Owù 'bi 'Yìma'dí, karanée kadra 'dēcì nḡbanga, Mááyí tóro do komo Lomo kí maláyika ené e úku ledre gí ro 'yì néesé kídí, ma'dí néesé 'yì amá nḡnḡu ledremá go. ⁹ 'Yì bi ni éré ngírì gí zí roko'bu 'bi 'yìma'dí e zía óyó sogoné zíma ní, mááyí karanée kpá óyó sogomá zía do komo maláyika e kadra 'dēcì nḡbanga. ¹⁰ Máúku aka ngítì ledre zise, togú 'yì uku cayi ledre gí do bi Má, Owù 'bi 'Yìma'dí yá, Lomo ni ótoómo ledre zía. Togú uku sinyi ledre kídí roko'bu bi Mándìsì méngì ledre e kíe ba ndaá roko'bu 'bi 'Dówù Lomo bi ogù gí zí Lomo wá, Lomo ootoomo ledre zí 'yì néesé wá.

¹¹ Togú karanée 'di'bioguní sée gí zía bi nḡnḡusé ledre amá ní simi 'Dìcì Kótruro e kó'dú mḡngburoko 'yì 'dáná mbayi 'bi Lomo, togú mbú kó'dú ngére e yá, ndásé éré ngírì kí ndìsì sómù ló'bó ledre bi ásé úkulúgu a togú ndu'yúní sée go ní wá. ¹² 'Dówù Lomo ni úku'bi ledre bi zise úkulúgu a ní ne zise.

Muruwayi gí ro bicayi 'yì bi kí tǔ'dú éyì e zíne ní

¹³ Zí ngúru 'yì gí dongará 'yì ga bi Yésù ndìsì ódro zíye néesé ìnyiné úku ledre zí Yésù kídí, "Mongú 'yì, idí úku ledre zí mongú lúndumá, éyì ga bi 'buzé uyuomo yée ní, idí mu ífi simiyé zía í'bíogù 'bi amá."

¹⁴ Zí Yésù úkulúgu ledre zía kídí, "Lúru goó, máogù amá do sogo kángá ona gí ro ífi simi éyì ga bi 'busé uyuomo yée ní wá." ¹⁵ Gí do kací ledre néesé ní, zí Yésù ndá'bané kpá úku ledre zí tǔ'dú 'yì ga bi ndìsì ódro zíye ní kídí, "Komosé idí idí rosé, ndásé 'dí'bi 'bú éyì 'bi sága ba óto a zise 'dá'dá wá, gí zía tǔ'dú éyì 'bi sága ba yomoní eyé 'yì wá abú áyí kíye ba cú káa zí 'díya."

¹⁶ Nda gí ore zí Yésù ìnyiné úku ngítì ledre zíye simi muruwayi kídí, "Ngítì o'do, o'do kóo mongú yáká ené zí kére ánaye zía nguku, do róngoyé mbá mḡróngo. ¹⁷ Zía ndìsìné sómù ledre kídí, 'Kíbi ba kére aná zíma go kíngaya, bi ngára gbagba eye wá ba, mááyí ndíríóto yée 'da?"

¹⁸ "Zía úku ledre zíne kí roné kídí, 'Togú kenée yá, mááyí ndírúoyó kurú gbagba néesé 'dá'ba, zíma úbù mikánda nda mongúne, zíma ndírí kére néesé za kí mìnzeré éyì ga bi 'bi 'be ní mbá simi a. ¹⁹ Kíbi ngítì a, máméngì moko wá, mááyí ánu kí éwé lá òdú éyì ga gére néesé zí odù ledre amá ídine òdú rokinyí.'

20 “Zí Lomo úkulúgu ledre zí o'do née kídí, ‘Ówo ledre wá gí zí 'di, sómù yá trìdrì nì do síllyì? Togù kenée yá, mááyí 'dí'bi 'dówúyì kí ndulù ba togù éyì ga bì kí ledreyé zíyì owóowó née niyí nda ídí 'bì ambì yá?’ ”

21 Yésù ya née ledre bì nì méngì roné zí 'yì ga bì onóní komoyé òwù gí ro éyì ga bì 'bì sága ba iliní óto ledre 'bì Lomo zíyè owóowó wá ní.

*Ndásé sómù simisé gí ro éyì wá
(Lúrú kpá Matáyo 6:25-34)*

22 Zí Yésù ndá'bané úku ledre zí 'yì lódù kacíne ga gère née kídí, “Bì kenée ní, máúku zise, ndásé sómù ledre gí ro trìdrìsè, éyì bì ásé ánu a ní, togù mbù sanáse kí bongó bì ásé ìsì a ní wá. 23 Trìdrì idí idí ne kí ledrené owóowó gí zía romo do éyì miánu kí bongó. 24 Lúrúsé aka solù e, tí bì ngárá ledreyé ndaá owóowó wá ní, Lomo ndìsì lúrú bì kacíye. Ledrésé nì zí Lomo owóowó nì lúrú bì kacíse rómo 'bì solù e mbá. 25 Éyì ga bì 'yì e ndìsìní sómù ledreyé née mbá, i'bíní eyé trìdrì zí 'yì e wá, Lomo ndìsì i'bì trìdrì zí 'yì e òwù ne. 26 Káa zí bì gbékpì éyì ga gère née, i'bíní eyé trìdrì zí 'yì wá ní, ndásé óto komosé òwù royé wá.

27 “Lúrúsé aka misúrú kágá ga bì simi súwú ní, kí lámá ga bì royé ní mbá, ngítì géyì miříříye gindri gindri 'dí'bioguní bongó zíyè wá. Abú za cù mongù ngère kóo kí ìříné Solomóna ní, abú nì kí tù'dù éyì zíne, bongó ené emeoguní káa zí misúrú kágá ga gère née mbá wá. 28 Éyì bì ìlisé ngunngu ledre 'bì Lomo gí zía wá ní 'di. Togù bì Lomo lúrú bì kací gbékpì misúrú kágá e simi súwú bú ní, nì nda 'bì ené ótoómo kí i'bì bongó e zise ga bì kí ledrésé zía owóowó wá ní káa be 'di? 29 Ndásé óto mimbé'desé òwù gí ro éyì miánu kí éyì miéwé, zise ndìsìsè sómù simisé gí royé wá 30 'Yì ga bì ngunnguní ledre 'bì Lomo wá ní, 'bù éyì ga gère née ndìsì 'dí'bióyó sómù ledre eyé gí zí Lomo. Ndásé sómù ledre wá, 'Bùsé owo éyì ga bì ìlisé yéè ní mbá bú nì i'bì yéè zise. 31 Bilámá a ídísé óto Lomo zise káa do Ngère esé. Owo éyì ga bì ìlisé yéè ní mbá bú, nì i'bì yéè zise.

32 “Sée 'yì lódù kacíma e, ngìřì ndaá méngísé wá. 'Bùsé bì komo ere ní, yemeomo bì go 'be 'bì ené gí rosé. 33 Ndásé óto komosé òwù ro éyì ga bì 'bì do sogo kángá ba wá gí zía ndìsìní sinyí eyé misínyí zíyè ndìsì ùkù eyé kpá miùkù. Ídísé óto komosé òwù ro ledre 'bì Lomo bì ùkù wá, sinyí kpá wá ní. 34 Bì bì óto éyì eyì bì kí ledrené owóowó doa ní, mimbé'deyì nì idí kpá fú ìri.”

*Ndásé ndìsì līgì rosé wá
(Lúrú kpá Matáyo 24:45-51)*

35 “Sée 'yì amá e máúku zise, ndásé ndìsì līgì rosé wá. Kací kadra mbá ídísé idí nzíyísé gí ro mindá'baógumá, 36 cé káa zí 'yì 'bì moko bì ndìsìní tí fú lá gó'do sòngó mongù 'yì eyé kí ndá'baógu gí simi ayimbì gí ro zine ìnyíné 'diya líkpì mbotù zía ní. 37 Togù mongù 'yì née ogù ndiki 'yì 'bì moko ené ga gère née kí óto komoyé kacíne yá, nì idí kíyè kí rokinyi zía méngì bilámá ledre zíyè gí ro zíyè ídiye kpá kí rokinyi. 38 Sįndį kadra 'bì mongù née ndaá miówoné wá. Togù simi kútù ndulù togù kí simibi miárá yá, 'yì ówo a ndaá. Mongù ledre tí lá togù ogù go yá, nì méngì bilámá ledre zí 'yì 'bì moko ga bì nì ógundiki yéè nzíyiyé ní. 39 Úwúsé aka ledre ba, 'yì bì owo bú bilámáne kídí 'yì ugu nì ógu karaba lágá 'dèwe mbotù

ené zía úgu éyì e ní, 'yì nées utúasá ené ólúúgú gí 'be wá. ⁴⁰ Ni kpá kenée gí ro mindá'baógú Owú 'bì 'Yìma'dí. Ídísé ídí nzíyísé gí zía mindá'baógumá ówosé esé e wá, Mááyì lǐyì sée mǐlyì.”

⁴¹ Zí ngúru 'yìmikása 'bì Yésu bì kí ìrìné Pétero ní ìnyìné ndú'yú Yésu kídí, “Ngére, muruwayi bì úku nées nì dǔjù zize togú kpá za zì ngíti géyì 'yì e mbá?”

⁴² Zí Ngére Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Bilámá 'yì bì nì kí komokenzi zía ndíshíné méngì ledre bì miútuásáne bì mongú 'yì ené utúasá go óto wo zía ndíshíné lúrú bì kací 'yì kasa ené e gí ro zía ndíshíné 'í'bí éyì eyé e simì sǐndǐ kadra ené ní, nì náambi? ⁴³ Nì ídí bilámáne zì 'yì kasa bì mongú 'yì ené nì ógundíki wo ndíshì méngì moko ené do bilámá mǐsì'díné ní. ⁴⁴ Máúku zise ba ma'díi, mongú 'yì nées nì óto wo zía ndíshì lúrú bì kací éyì ené e mbá. ⁴⁵ Togú zì 'yì 'bì moko nées somú a kídí, 'Mongú 'yì amá ógu aka 'diya wá,' zía ndíshì ené kóyó ené kí ócò ngíti géyì 'yì 'bì moko ga bì ya'dá e kí kará e kí le'yì komoné. ⁴⁶ Nì lǐyì nì mongú 'yì ené ógundíki wo go ngbúrú ro ledre nées kenée, mongú 'yì nées nì 'dó'do wo bisinyíne do ógóoyó wo zía ndéré ndíshíné zì 'yì ga bì ngunḡunǐ ledre 'bì Lomo wá ní.

⁴⁷ “Togú 'yì 'bì moko bì owo éyì ga bì mongú 'yì ené ìli zíne méngì a ní bú bilámáne zía ásiné kí méngì a ní, ma'díi, mongú 'yì ené nées nì 'dó'do wo kíngaya. ⁴⁸ Tí lá 'yì moko máa wo bì owo ené éyì bì mongú ené ìli zíne méngì a ní wá ní, togú luyú ledre go yá, mongú 'yì nées nì tí 'dó'do wo ndáa za kíngaya wá. Kpá kenée 'yì máa wo bì Lomo méngì bilámá ledre go zía ní, Lomo ìli zía méngì ledre bilámáne zíne. 'Yì máa wo bì Lomo méngì bilámá ledre go zía za kíngaya ní, Lomo ìli zía méngì ledre zíne kpá za kíngaya.”

*Máógu gí ro zì 'yì e ìfì simiyé
(Lúrú kpá Matáyo 10:34-36)*

⁴⁹ Zí Yésu kpá úku ledre kídí, “Máógu amá kí bikǐdrǐ do sogo kǎngá ba wá, yì ené pho'du. Nì kóo ídí bilámáne togú do sogo kǎngá máa tonó go árá. ⁵⁰ Tí lá mááyì ógu ídí simì mongú úzu éyì, zíma 'dó'dóma mǐ'dó'dó kíngaya, 'búó togú 'do'dó máa nées úkú go. ⁵¹ Lúrúsé ìrì káa zì éyì bì máógu kótru sée ní? 'fì, máógu gí ro zise ìfì simísé. ⁵² Togú 'yì e nǐyì 'be 'bì eyé ìnyì yá, yée ga bì gbre ní nǐyì óyóló'bó royé ìdiye okó ro yée ga bì ota ní. Togú kenée wá, yée ga bì ota ní, nǐyì óyóló'bó royé ìdiye okó ro yée ga bì gbre ní. ⁵³ 'Bumíowú nì ídí okó ro wotǐne, zì wotǐa ìdíne okó roa. Mbámíowú nì ídí okó ro nǐyìne, zì nǐyà ìdíne okó roa. Togú kára nì ídí okó ro me'be wotǐne, zì me'be wotǐa ìdíne okó roa.”

*Ídísé ówo éyì bì ayì go méngì roné ní
(Lúrú kpá Matáyo 16:2,3, 5:25,26)*

⁵⁴ Zía kpá úku ngíti ledre zì tǔ'dú 'yì ga gére nées mbá kídí, “Togú lúrúsé ìní nì go ùlú gí gbére kíngaya yá, geré zise ówo a kídí ìní nì go ógu é'dì. Tí ma'díi zì ìní é'díné.” ⁵⁵ Kpá kenée togú sǐlì nì go ndíshì ìlíoúgu ìrǐ ìrǐ yá, ásé geré ówo a kídí bì mǐrǐ ogú go. Tí ma'díi, zía ìdíne kenée. ⁵⁶ Sée ga bì ótosé rosé káa do 'yì ówo ledre e, kí ndíshì ówo ìní ledre gí simì toso sǐlì ledre ga bì ndíshǐnǐ ìlì komo ere kí yée ga bì bì ona ní, sara ówoyemesé ìní ledre gí simì lǐlǐ ledre bì Lomo ndíshì méngì yée zíma cakaba ba wá ní gí zì 'dì?

57 “Ni kóo ídí bilámáne zise ówo ma 'díi ledre zise méngi wo. 58 Togú ngíti 'yi i'bí ngbángáyì go zí ngére e yá, ídísé yéme dongaráse kéne 'dá'dá zía kí 'dí'bi ókpó yìi do ngbanga zíye 'dècì ngbanga royì do i'bí yìi zí asikíri e ndéréye kíyì simi s̀ìgìni. 59 Togú ótoómo go zí éyì méngi roné kenée, áyì ídí simi s̀ìgìni 'búo togú késì bi iliní gì zíyì nées i'bióonzó go, áyì fú olúógu.”

13

Ídísé óyóló'bó mimbé'desé zí Lomo

1 Simi s̀ìndì kadra máa bi kóo nées ní, zí ngíti géyì 'yì e úku ledre zí Yésu kídí, Piláto i'bí okó go ro 'yì ga bi 'bi Galiláya bi niyì ndìsì 'dáná éyì zí Lomo simi 'Dìcì Kótruro do úfu ngíti géyì. 2 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Lúrúsé íri káa zí éyì bi umbu bi ngíti géyì 'yì 'bi Galiláya ga gére uyuní nées ni gì zía bi lúyú ledre eyé romo do 'bi lafúye go mbá ní? 3 Máuku zise, togú óyóló'bósé mimbé'desé zise ngúngu ledre 'bi Lomo wá, ngíti géyì 'yì e gì dongaráse niyì úyu kpá kenée. 4 Sara nda yée ga bi kóo sokó doa ìnyì doa ota mongú 'dìcì nduruzonzó yée simi Yerusaléma cigi m̀ikava bi Silowámo ní. Sómúsé ledre nées ménginé roné zíye kenée nées gì zía bi lúyú ledre eyé romo do 'bi ngíti géyì 'yì ga bi simi Yerusaléma ní? 5 Ya'dá ga gére nées luyuní eyé ledre wá. Togú óyóló'bósé mimbé'desé zise ndá'baogusé zí Lomo wá, ásé úyu kpá kenée.”

Muruwayi gì ro kágá bi aná wá ní

6 Gì do kacì ledre máa wo nées ní, zí Yésu tónóne úku muruwayi kídí, “Ngíti o'do 'dìyì kóo ndórì 'bi 'be yáká ené. Kadra kíé'do zía ndéréne gì ro miáná a, ogú ndiki ené fú lá miáná a wá. 7 Zí m̀ingì yáká nées úku ledre zí 'yì 'bi moko bi oto wo ndìsì lúru bi kacì yáká nées ní ní kídí, 'Ndórì ba méngi kára go simibi ota aná wá. S̀ì ledre bi zía ndìsiné gì roa kíri nées ní ní ndaá, 'dùtù bi nées go gbékpìe, ídí lágáoyó a 'dá'ba.’

8 “Zí 'yì 'bi moko nées úkulúgu ledre zí mongú 'yì ené nées kídí, 'Mongú 'yì, ootomozé aka kenée kí simibi kíé'do. Mááyì aka ícì'díkí a gbaá, zíma unzu ngénye nyanqu léfe a s̀ì a. 9 Togú aná lolu kpá wá, kí bi ngíti a zise nda lágáoyó a.”

Yésu yomo ngíti kára simi S̀ìlì 'bi 'Dówuro

10 Simi ngíti s̀ìndì kadra simi S̀ìlì 'bi 'Dówuro, zí Yésu kóo ndìsiné 'dódo ledre zí 'yì e simi ngúru 'Dìcì Kótruro e. 11 Ábuwá ngíti kára ni kóo dongará 'yì ga bi Yésu ndìsì 'dodo ledre zíye nées ore ni kí dokéké e siminé, zíye gó'du wo zía ndìsì ndéréne gì zíye nda goro goro káa kí simibi e sokó doa ìnyì doa ota. 12 Zí Yésu lúru kára nées, zía ndólo wo kídí, Mamá, ogú girí zíma 'dá'dá yáa. Zí kára nées óguné, zí Yésu úku ledre zía kídí, “Ndíyá bi ndìsì 'dó'do yìi kí tú'dù simibi ba Lomo 'di'bioyó go.” 13 Zía oto s̀ìlìne ro sogo kára nées, geré zí sogoa 'dózo roné, zía tónóne i'bilúgu mbófo éyì zí Lomo.

14 Zí ledre bi Yésu méngi nées sínýì ené ro mongú 'yì 'bi 'Dìcì Kótruro misínýì kídí yomo 'yì simi S̀ìlì 'bi 'Dówuro gì ro 'dìya. Zí mongú 'yì 'bi 'Dìcì Kótruro nées kpá úku ledre zí 'yì e kídí, “Azé kí gbékpì s̀ìlì e ìnyì doa kéri gì ro méngi moko simi a, ídísé ógu dongará s̀ìlì ga gére ní gì ro do 'dí'bioyó ndíyá gì rosé simi a. Ndaá simi S̀ìlì 'bi 'Dówuro wá.”

¹⁵ Zí Ngére Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Ndíşşé lóndo rosé kenée gí zí 'di? Sara bî ndíşşé líkpí bangá esé e simi Şilî 'bi 'Dówúro ndéré kíye gí ro éwé ínî ní. ¹⁶ Kára née nî bulúndu Abarayáma, Satána odóngerî kóo wo kí simibi sokó doa ñnyî doa ota (18). Mándá líkpí wo simi Şilî 'bi 'Dówúro wá?”

¹⁷ Zí ledre bî Yésu uku née sínýíne ro ezeokóga ga gére ní. Zí bî émené ro tú'dú 'yî e mbá gí zí mongú bilámá ledre bî Yésu mengí née.

*Muruwayi gí ro kufú kágá bî musitáda ní
(Lúrú kpá Matáyo 13:31-33, Máríko 4:30-32)*

¹⁸ Zí Yésu úku muruwayi zíye kídí, “Be 'bi Lomo nî káa zí 'di? Éyî bî mááyí óto ásá a kíe ní 'di? ¹⁹ 'Be 'bi Lomo nî káa zí kufú kágá bî musitáda 'yî 'diyî wo yáká ené ní. Abú kufú a nî nzéré káa zí kufú kîndrî ní yá, nî ngbóro ógu ené mongú kágá kí tú'dú mirásáne e zí tú'dú solú e ndíşî ógu útúye komoa kpá kí ùbú 'be 'bi eyé e.”

²⁰ Zía kpá úku ándá ledre kídí, “Éyî bî mááyí óto ásá 'be 'bi Lomo kíe ní 'di? ²¹ Nî ídí káa zí owú 'de'dî bî cúku'dée ní, niyí lótó mongú le'yî kíe, zí le'yî née 'dî'diné gí zía.”

*Owú mbotu bî cúku'dée ní
(Lúrú kpá Matáyo 7:13,14,21-23)*

²² Zí Yésu ñnyíné gí ore ndéréne kí ólúne kací do 'be e kí gara ga bî kací misi'di ní kí 'dodo ledre 'bi Lomo zí 'yî e gí zía ndéré ólúne simi Yerusaléma. ²³ Zí ngíti 'yî gí dongará 'yî ga bî ndíşî 'dodo ledre zíye ní ndú'yú wo kídí, “Ngére, Lomo nî yómo lá ñdu ngíti géyî 'yî e ndaa 'yî e mbá wá?”

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye mbá kídí, ²⁴ “'Yî ídí gámásó'do misi'di za kí roko'buné mbá gí ro zía ólúne 'be 'bi Lomo. Tú'dú 'yî e niyí yéme royé gí ro zíye ólúye íri, utúasání eyé ólú wá. ²⁵ Simi bî togú Lomo 'dutu mbotu ené go ní, sée ga bî nî 'dútuómo sée sága ní, ásé tóro tara mbotu ndíşî ngungú rosé kídí, 'Mongú 'yî, ídí líkpí mbotu zize.’

“Nî úkulúgu ledre zise girí kídí, ‘Máowo amá sée wá. Máowo amá kpá bî bî ógusé gí doa ní wá?’

²⁶ “Ásé úku ledre zía kídí, ‘Luyúze komoyí go, anuzé kóo éyî miánu kí éwé éyî e kése, ndíşî kóo kpá 'dodo ledre simi gara ezé e.’

²⁷ “Nî úkulúgu ledre zise girí kídí, ‘Ma'dí, máowo amá sée wá, máowo amá kpá bî bî ógusé gí doa ní wá. Ídíse ñnyî gí ore 'dá'ba sée 'yî lúyú ledre e.’

²⁸ “Gí ore, ásé ndíşî ínî ínî kí ndíşî náná do sosé gí zía ásé lúru kása Abarayáma e kí Isáka e kí Yakóbo e nda kí ngíti géyî nébî e kí ndíşî 'be 'bi Lomo íri. Tí lá sée, ndásé íri wá. ²⁹ Říkí sî do 'yîma'dí e gí do sogo kánga ba za mbá niyí ógu simi ayímbi 'be 'bi Lomo íri. ³⁰ Ídíse lúru ledre née bilámáne. 'Yî ga bî kóo ledreyé ndaa zí 'yîma'dí e owóowó wá ní, niyí nda yî eyé go kí ledreyé zí Lomo owóowó.”

Yésu kasalugu Farusáyo e zí Eróde Andipá

³¹ Cíkí simi şindí kadra bî Yésu ndíşî 'dodo ledre simia née ní, zí ngíti géyî Farusáyo e óguyé úku ledre zí Yésu kídí, “Ólúogu mu gí ona 'dá'ba gí zía ngére Eróde Andipá yeme ledre go gí ro úfu yî.”

³² Zí Yésu úkulúgu ledre zí Farusáyo ga gère née kídí, “Ídísé ndá'ba úku ledre zí Eróde 'yì mani née kídí, karaba kí kílóndó máli aka lágaóyó bicayi lomo e gí simi 'yì e kí yómo 'yì ndíyá e kí. Nda simi ota sîlì zí moko máa née ùkúne.” ³³ Karaba kí kílóndó ndéréóguné simi sîlì ota, mááyí ídí mîndéréma 'dá'dá gí simi Yerusaléma, ngíti éyì uçuomo máa yana wá. Nébì ga bi kóo 'dá'dá ní ufuní yée mbá íri.

³⁴ Zí Yésu ngúngú roné gí ro 'yì ga bi 'bi Yerusaléma ní kídí, “Áko, sée 'yì ga bi 'bi Yerusaléma ní, mááyí kí mongú lerì gí rosé gí zía Lomo kasa kóo nébì e zise, zise úfu yée. Zise óngboónzó ngíti géyì 'yì ga bi Lomo kasa yée zise kí bilámá sanda ní kí tutú. Máí'bí romá gí ro kótrù sée tríé káa zí mbágángono bi kotrù owù 'bi ené e sî fúndúne ní, ilisé esé e wá.

³⁵ Ídísé ówo a bilámáne kídí Lomo oyó sogoné go zise. Útuásásé lúru máa cakaba wá 'búo togú sîndì kadra ogu go zise úku ledre kídí, “Úndru ídí ídí zí wo bi ní ógu kí ìrì Ngère Lomo ní.”

14

Yésu ndéré ngu 'be 'bi ngíti Farusáyo

¹ Nda go simi ngíti sîndì kadra kpì simi Sîlì 'bi 'Dówúro, zí ngúru manda 'bi Farusáyo e ndólo Yésu gí ro éyì miánu 'be 'bi ené. Zí 'yì máa yée ga bi niyí okó ro Yésu ní, ndísiyé lúru sémbe Yésu. ² Niyí ídí káe ní, ngíti o'do sîndia kí sîlì urúní mbá miúrú gí dongará 'yì ga bi ore ní, ìnyì toro go 'dága kó'dú Yésu kenée. ³ Zí Yésu ndú'yú Farusáyo máa ga gère née kí 'yì 'dódo lorù e kídí, “Ní miútuásáne do yómo 'yì simi Sîlì 'bi 'Dówúro?” ⁴ Ukuluguní ledre mbá wá. Zí Yésu 'dí'bi sîlìne ro o'do née geré zí ndíyá ùkúne gí roa. Zí Yésu kásalúgu wo 'be, bilámáne.

⁵ Gí do kací ledre née ní, zí Yésu ndú'yú yée kídí, “Togú ngúru 'yì gí dongaráse née zí owù 'bi ené, togú ngúru bangákulù ené útúne simi gu simi Sîlì 'bi 'Dówúro ní, ni ótoómo a íri gí zía née ndaa sîlì 'bi moko wá?”

⁶ Ledre ndaa tarayé mbá wá.

⁷ Simi bi Yésu lúru ngu ga bi ndísiní ógu gelení mbá mingburoko bi ndísi gí ro ndísi doa ní, zía ìnyiné úku muruwayi kídí, ⁸ “Togú ndoloní yìi go simi ayímbi yá, ndá lúru té mongú bi ndísi gí ro ndísi doa wá, éyì née kenée ndoloní kpá ngíti mongú 'yì bi romo doyì ní go. ⁹ Simi bi mongú ngu née ogu go ní, mîngì 'be ní ógu sîkpi yìi kídí, ‘Ídí ndéré ndísi do bi máa wo bi 'dáa, mongú 'yì bi ogu ba ní ógu ndísi ona.’ Mînyiyì ní ídí kí komokenyì. ¹⁰ Togú ndoloní yìi go do ngíti bi, kí'dí bi ógu go íri ní, ídí aka ndéré ndísi do owù bi ndísi kí. 'Yì bi ndolo yìi née ní ógu sîkpióto yìi ne do bi bi yeme gí royì ní. Áyí ówó komo 'yì ga bi ore née geré miówó. ¹¹ Gí zía 'yì bi ndísi óto roné cúku'dée ní, niyí sîkpi wo 'dága. Wo bi ndísi sîkpi roné 'dága ní, niyí óto wo nde.”

¹² Gí ore zí Yésu ndá'bané úku ledre zí mîngì 'be kídí, “Togú yéme éyì miánu go gí ro 'yì e yá, ndá ndólo lá dujù ezegámáyì e kí sùmuyì e kí mingburoko 'yì ga bi kí éyì e zíye ní wá. Gí zía togú iliní kpá yéme éyì miánu gí ro 'yì e yá, niyí ndólo kpá té dujù yìi. I'biluguní éyì bi kóo mîngì zíye née go zíyì. ¹³ Simi bi óto ayímbi go ní, ídí ndólo 'yì lerì e kí mîgígírì e, kí yée ga bi kí siri ro sîndíye ní, nda kí 'yì komo mî'dùtu e.

14 Abú utúasání méngì lúgu ledre zíse wá yá, karanée simi sɛ̀ndì kadra bi Lomo ni úru mbígì 'yì e ené e gì simi umbu ní, Lomo ni í'bí úndru zíyì."

*Muruwayi gì ro mongú Ayímbi
(Lúru kpá Matáyo 22:1-10)*

15 Simi bi ngúru 'yì gì dongará 'yì ga bi ndìşinì gbóo cigì Yésu ánu éyì, uwú ledre bi Yésu ndìşì 'dódo a nées kenée ní, zía ìnyìné úku ledre kídì, "Yì ga bi karanée niyì ndìşì ánu éyì simi ayímbi 'be 'bi Lomo ní, niyì ídì kí rokinyì."

16 Zì Yésu úkulúgu ledre zì o'do nées kídì, "Ngítì o'do méngì kóo mongú ayímbi zía ndóloyóko tú'dù 'yì e gì roa. 17 Simi bi sɛ̀ndì kadra utúasá go ní, zì m̀ngì 'be kása 'yì 'bi moko ené ndéré kí úku ledre zì 'yì e kídì, 'Sɛ̀ndì kadra utúasá go ogunì mu.'

18 "'Yì ga bi ndolonì yée ní ogunì eyé e mbá wá, ya yée niyì kí moko eyé e. Mizefì 'yì ya, 'Máugú yáká cakaba máfli ndéré lúru a. Gì zì keyì nées, máútúásá ógu wá.'

19 "Ngítì a ya, 'Máugú ìtì e cakaba ìnyì gì ro ndìşì méngì moko kíye, mááyì aka ndéré úzu yée togú utúasání go méngì moko yá. Máútúásá ógu wá.'

20 "Ngítì a ya, 'Máófú kára cakaba, máútúásá ógu wá.'

21 "Zì 'yì 'bi moko ndá'bané úku ledre ga gére nées zì mongú 'yì ené. Zì bi sínýine roa gbála. Zía kása 'yì 'bi moko nées kídì, 'Ídì ólúógu do misì'di írì zíyì ndólo 'yì lerì e kí migìgìrì e, kí 'yì komo mi'dùtù e, kí yée ga bi kí siri ro sɛ̀ndiye ní.'

22 "Zì 'yì 'bi moko nées ndéréne, zía ndá'baóguné úku ledre zì m̀ngì 'be kídì, 'Mongú 'yì, 'yì ga gére nées ogunì go, tí lá ngítì géyì bi ndìşì niyì aka gbékpìe 'yì ndaní doyé wá.' 23 Zía kpá kása ándá 'yì 'bi moko nées, 'Ídì ólúógu do misì'di kí 'be 'bi 'yì e, zíyì ndólo yée gì ro zì bi ndìşì ga gére nées ídíye mbá kí 'yì e doyé. 24 'Yì ga bi mándólo yée 'dá'dá ngára ogunì wá ní, ma'dú utúasání ndéne úzu to'do éyì miánu bi máyeme gì royé ba wá.'"

*Lódù kacì Yésu ni mongú ledre
(Lúru kpá Matáyo 10:37,38)*

25 Nda gè ore, zì Yésu ìnyìné kpá fú lódù misì'di ndéréne simi Yerusaléma. Tú'dù 'yì e niyì go kpá ruu do kacì a. Zía óyó komoné úku ledre zíye kídì, 26 "Togú 'yì ilì ídì 'yì lódù kacíma yá, ídì óto 'búma rómo do 'buné kí mbágáne, kí me'bené kí owú 'bi ené e kí lúnduné e kí léminé e kpá kí kuru'buné mbá, ni fú ídì 'yì lódù kacíma. 27 Ndaá kpá lá duù wo nées wá, 'yì bi ilì go ídíne 'yì lódù kacíma ní, ídì í'bí roné zì umbu gì romá.

28 "Ledre nées ni káa zì togú 'yì ilì úbù 'dìcì yá, ni aka ówo roko'bu késì do s̀lìne kí ni fú tónó moko. 29 Togú méngì kenée wá, ni méngì moko nées lá mburu yana zì roko'bu a úkúne zì 'yì e kúgu wo. 30 Zíye úku ledre kídì, 'Oto dosù moko, męngionzó wá romo wo go mburu yana.'

31 "Kpá kenée ngére bi ni kí 'yì e zíne álifú sokó, togú ilì ndéré útú kí okó do ezené ngére bi ni yì ené kí 'yì e ené álifú cì kéré a ní yá, ni aka lúru roko'buné kí ni fú ndéré méngì okó nées. 32 Togú owo go kídì roko'buné nda yá, ni kákasa zì ezeokóne nées kídì, 'Okó ndaá ídì wá, yée idínì yéme

dongaráye.' ³³ Ni gi rosé kpá kenée. Togú 'yì ili ídí 'yì lódú kacíma yá, ídí ótoómo yì ené e za mbá, zía ídíne 'yì lódú kacíma.

³⁴ "To'do ni bilámá éyì. Togú ayá lolu wá ní, áyí méngì lárá a káa be 'di zía áyálúgu roné? ³⁵ Bì ngará moko ndaá lolu simi a, gbawá gi ro do méngì ngíti géyì éyì e kíe wá ní, odu a duú do léféoyó a 'dá'ba.

"Yì bì uwú ledre bú ní, ídí úwú ledre bì máúku née."

15

Muruwayi gi ro Kábiriṅki (Lúru kpá Matáyo 18:12-14)

¹ Kadra kìé'do 'yì 'dó'dú ʊsóru e gi zì 'yì e kí tú'dú 'yì lúyú ledre e ogunì go ndìṣì úwú ledre ga bì Yésú ni ndìṣì 'dódo yée zì 'yì e ní. ² Zì Farusáyo e kí ngíti géyì 'yì 'dódo lorù e ndìṣiyé úku mìnḡngúrú ledre ro Yésú kídí, "O'do née otoomo 'yì lúyú ledre e zíye ndìṣiyé ánu éyì kéye."

³ Zì Yésú ódroné zíye simi muruwayi kídí, ⁴ "Togú áyí kí kábiriṅki e zíyì míya (100), zì wo bì kìé'do ní ìndrìné, útúásá ʊtoómo yée ga bì cì eso doa sokó doa ìnyì doa eso (99) née zíyì ndéréyì gámásó'do wo bì ìndrì kìé'do née wá? ⁵ Simi bì ndíki go ní, áyí ídí kí mongú rokinyi zíyì ó'bo a ndá'ba kíe 'be. ⁶ Simi bì ógu goó 'be ní, áyí ndóloyóko lafúyì e yá, 'Mándólo sée gi ro zíze ndìṣizé kése kí rokinyi gi zía kábiriṅki amá bì ìndrì ní mándíki go.' ⁷ Yésú ya zíye ní, ledre née ni kpá kenée komo ere. Togú 'yì lúyú ledre kìé'do, oyólo'bó sómú ledre ené go zía ngúnḡu ledre 'bì Lomo yá, Lomo ni ídí kí rokinyi gi roa rómo do tú'dú 'yì ga bì oyólo'bóní sómú ledre eyé wá ní.

Muruwayi gi ro kēsì bì ìndrì ní

⁸ "Sara togú ngíti kára ni kí komo kēsì ené sokó (10), zì wo bì kìé'do ní útúìndrì roné gi simi a cìkì 'dìcì ore, utúásá ʊndu pho'du zía ndìṣìné ókósó'do a gi zía ndíki a kí ní wá? ⁹ Simi bì ndíki go ní, ni ndóloyóko lafúne e kí eze 'be 'bì ené e zía úku ledre zíye kídí, 'Mándólo sée gi ro zíze ndìṣizé kése kí rokinyi gi zía kēsì amá bì ìndrì ní, mándíki go.' ¹⁰ Ledre née ni kpá kenée komo ere. Togú 'yì lúyú ledre kìé'do oyólo'bó sómú ledre ené go zía ngúnḡu ledre 'bì Lomo yá, maláyika e mbá niyì ídí kí rokinyi gi ro bì kērì 'yì lúyú ledre bì oyólo'bó sómú ledre ené zía ngúnḡu ledre 'bì Lomo ní."

Muruwayi gi ro owú bì ìndrì ní

¹¹ Zì Yésú kpá úku ngíti muruwayi kídí, "Ngíti o'do ni kóo bo kí wotíne e gbre. ¹² Zì wotíja bì owú ní úku ledre zì 'buyé kídí, 'Babá, éyì sílíyì ga bì gi ro ífi báyi yée zíze owú 'bì eyì e ní, í'bì 'bì amá mu gi simiyé.' 'Buyé kala kpá wá, zía ífi báyi éyì sílíne zía í'bì 'bì owú 'bì ené bì owú ní.

¹³ "Lá owú sílì cùku'dée, zì wotíja bì owú ní ʊgúoyó 'bì ené éyì bì 'buyé í'bì zía ní mbá 'dá'ba, zía 'dí'bi kēsì ndéréne gbála simi ngíti kángá. Zía síníyónzò kēsì née ìri simi ledre ga bì ngará moko ndaá simiyé wá ní. ¹⁴ Ni ídí kíe ní, 'bú utú go simi kángá bì ni simia ìri née, kēsì ndaá lolu zía ánu éyì kíe wá. ¹⁵ Zía ídíne káa do 'yì 'bì moko 'bì ngíti o'do gi dongará mìnḡ kángá ga bì ìri ní, ndìṣì lúru bì kacì m̀kúrú ené e kí í'bì éyì miánu zíye. ¹⁶ 'Yì í'bì éyì miánu ndaá zía wá, ni nda kóo go gbóo gi ro ánu éyì miánu ga bì 'bì m̀kúrú e ní.

17 “Zía sómúló'bó simi doné zía úku ledre kídí, “Yì 'bi moko ga bi 'bi babá ní, éyì miánu ni gi royé bo kángaya. Mááyí ndìşì úyú gi zì 'bú ona ba. 18 Mááyí ndá'ba zíma úku ledre zía máyá, “Babá, málúyú go ro Lomo kpá royì. 19 Máútuásá amá lolù ídíma káa do owù 'bi eyì wá. Ídí nda óto máa dongará 'yì 'bi moko eyì e.” 20 Yóó, zía ìnyìné ndá'bané 'be zì 'buné.

“Zì 'bua lúrúndíki wo gi gbála kí óguné do misi'di, zía ídíne kí mongú simikozo gi roa. Zía ngásáne ndéré útúne ro wotjéne fáka wo í'bí mandá zía kí 'búne.

21 “Zì wotjéna úku ledre zía kídí, ‘Babá, málúyú go ro Lomo kpá royì. Máútuásá lolù ídíma káa do owù 'bi eyì wá.’

22 “Zì 'bua úku ledre zì 'yì moko e kídí, ‘Ngásásé mu 'di'diya ndéréógu kí bilámá bongó, kí ngo'di kí éyì şındì zía éşì yée. 23 Zise ndéréóguşé kí zoro ítì óngoónzó a gi ro zize ánu a kí rokinyi. 24 Wotjéna ba ni kóo go umbuné. Bi ba ní, nda'baogu go tridri. İndri kóo go, nda'baogu go.’ Zíye tónóye ánu éyì kí rokinyi.

25 “Ledre ba ni ndìşì méngì roné ní, wotjéna bi mongú ní ni aka 'bi ené yáká. Zía ìnyìné gi yáká giri go sikala ndá'baoguné 'be. Zía ógu ólúne simi gbořu kídrì kí do 'yì e, ke'bi ni go ndìşì méngì roné zíye 'be. 26 Zía ndólo ngúru 'yì 'bi moko bi 'be ore ndú'yú wo kídí, ‘Éyì bi méngì roné ní 'di?’ 27 Zì 'yì 'bi moko néesé úkulúgu ledre kídí, ‘Bisinyì ledre ndaa, lúnduyì kóo İndri ní, nda'baogune zì 'buse úku ledre do óngoónzó zoro ítì gi ro zì 'yì e ánu a, bi niyì ndìşì ndéndeke néesé.’

28 “Zì ledre néesé sinyine ro wotjéna bi mongú néesé gbála, zía ásiné çikì do misi'di ili ógu 'be wá. Zì 'buyé ndéréne dódó roné roa idí mu ógu 'be. 29 Zía úkulúgu ledre zì 'buyé kídí, ‘Lúru aka, tù'dù simibi ga ba za mbá azé kéyì ona. Zíma ndìşimá óto úndruyì kí méngì moko kpá káa zì 'yì 'bi moko ní, í'bí zíma gbawá owù ina zíma gi ro zize ánu a kí lafúma e. 30 Lúru aka nda 'yì máa bi sinyionzó kesi eyì mbá do kará ga bi moko ndaa simiyé wá ní, simi bi ledre romo wo, nda'baogu nda goó 'be ní, zíyì úfu za çú ítì zía gi ro zì 'yì e óğuyé ánu a.’

31 “Zì 'bua úkulúgu ledre zía kídí, ‘Lúru ledre máa néesé kiese? Mbé bi azé kéyì ona ní, éyì ga bi 'bi amá ní niyì fú mbá 'bi eyì. 32 Ufunì ítì néesé gi zía lúnduyì néesé ni kóo go umbuné. Bi ba ní, nda'baogu go tridri. İndri kóo go, nda'baogu go.’”

16

Muruwayi gi ro ngiti 'yì 'bi moko

1 Zì Yésu úku ledre zì 'yì lódù kacine e kídí, “Ngiti mongú 'yì ni kóo bo, zì 'yì e úku ledre zía kídí, 'yì 'bi moko ené bi ndìşì lúru bi kacì kesi ní, ndìşì sinyi kesi. 2 Zì mongú 'yì néesé ndólo 'yì 'bi moko ené néesé úku ledre zía kídí, ‘Máuwú tù'dù bisinyì ledre go gi royì. 'Dí'biogu aka kesi ga bi ndìşì méngì moko kie ní zíma lúru a. Gi zía tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ndá lolù 'yì 'bi moko amá ona wá.’

3 “‘Yì 'bi moko néesé ya zía ní, ‘Mongú 'yì amá ni go ootomo máa gi simi moko. Roko'bumá ndaa gi ro ndéré kí ici gu kie zì 'yì e gi ro kesi wá, máútuásá kpá ómbo éyì wá, mááyì méngì ba goó 'di?’ 4 Zía sómúndíki ledre kídí togù kenéesé yá, gi ro zì 'yì e 'dí'bi néesé simi şumu gi do kacì a bi néesé ndaa lolù simi moko wá ní, néesé ni méngì éyì káa.’

5 “Zía ndólo 'yì ga bì kóo ndìşiní 'dí'bi kẹşì 'bi mongú 'yì ené gì zía ní. Zía ndú'yú mizefiyé kídí, “Dí'bi kóo kẹşì 'bi mongú 'yì amá gì zíma ndu?”

6 “Zía úkulúgu ledre zì 'yì 'bi moko nées kídí, ‘Má'dí'bi kóo gì zíyì kùkù sù'bü míya ìnyì doa ota.’

“Yì 'bi moko nées ya, ‘Ídí nda éké a lá duş míya eso.’

7 “Zía ndú'yú ngíti 'yì kídí, “Bì eyì 'bi ené ndu?”

“Zía úkulúgu a zì 'yì 'bi moko nées kídí, ‘Suwáli kére álifú kíé'do.’

“Zì 'yì 'bi moko nées úku a zía ya, ‘Éké nda lá míya ìnyì doa ota.’

8 “Zì mongú 'yì nées úku ledre zì 'yì 'bi moko ené nées kídí mènşì nées komokenşì zíyì. 'Yì 'bi do sogo kángá niyì kí komokenşì gì royé kí royé romo do 'yì ga bì 'bi Lomo ní. ⁹ Sées 'yì lódú kacíma e, ídísé mènşì bilámá ledre zì 'yì e kí éyì ga bì zise do sogo kángá ba, gì ro karanées togú éyì ga gére nées úkúnì go yá, ásé nda ndiki bilámá bì bi za fí ní komo ere.

10 “‘Yì bì utúasá go lúru bì kací owú éyì ní, nì kpá utúasá lúru bì kací mongú éyì. Togú utúasá lúru bì kací owú éyì wá, utúasá kpá lúru bì kací mongú éyì wá. ¹¹ Togú i'biní owú éyì 'bi do sogo kángá ba gì ro zíyì lúru bì kací a, utúasá lolú kée wá ní, niyì nda i'bí mongú éyì 'bi komo ere ní zíyì káa be 'dí? ¹² Togú utúasá lúru bì kací éyì 'bi ngíti 'yì wá ní, ambí nà nda i'bí éyì zíyì gì ro zía ídine káa do 'bi eyì ní ne?

13 “‘Yì kíé'do utúasá ídí 'yì 'bi ngére e gbere wá. Nì óto 'bü wo bì kíé'do ní, zía sógó ngíti a. Kpá kenées, utúasá óto ledre Lomo kí kẹşì zíyì mbá owóowó wá.”

14 Gì zía bì Faruşáyo e niyì kí 'bü kẹşì doyé kíngaya ní, simì bì uwúní ledre bì Yésú uku nées kenées ní, zíye ndìşiyé kúgú wo mikúgú. ¹⁵ Zì Yésú úku ledre zíye kídí, “Ndìşisé óto rosé zì 'yì e kí ledresé owóowó, ówosé esé bì kídí Lomo owo ledre ga bì do mimbé'desé bú ní wá. Éyì bì do sogo kángá ba ndìşiní lúru a kí ledrené owóowó ní, moko ndaá bì ené simì a zì Lomo wá.

16 “‘Dá'dá gì zì Yiwáni babatíza, 'yì e ndìşiní aka kóo mbá óto úndru lorú bì kóo Músa éké kpá kí ledre ga bì kóo nèbì e ndìşiní úku yée ní. Simì bì Yiwáni ogú nda ndìşì 'dódo bilámá ledre gì ro 'be 'bi Lomo kídí, 'yì e idínì ówo Lomo káa do Ngéreyé ní, mimbé'deyé nì go mbá írì. ¹⁷ Abú karanées Lomo nì óyóló'bó do sogo kángá ba kí ere yá, ngíti éyì bì kíé'do gì simì ledre ga bì kóo ekénì yée simì lorú niyì 'dí'bíoyó a 'dá'ba ní ndaá.

18 “‘Yì bì ootomo me'bené, zía nda ndéréne ofú ngíti kára ní, luyú ledre go. Nda gì ore o'do bì ofú kára nées go ní, luyú kpá ledre go.”

Lázoro e kí o'do bì kí tų'dú éyì e zine ní

19 “Ngíti mongú 'yì nì kóo bo, kací kadra mbá ndìşì esì roné fú lá bilámá bongó, zía ndìşiné ánu fú lá bilámá éyì miánu. ²⁰ Zì ngíti géyì 'yì e ndìşiyé ìmbìogú ngíti 'yì lerì nì kí ìřiné Lázoro, roa ba za mbá unşú, ndìşì óto wo tara mbotų 'be 'bi mongú 'yì nées. ²¹ Lázoro ma'dáa ili tí lá zine ndìşiné ánu nyunyú éyì miánu bì nì ndìşì řere şì tarabíza 'bi o'do nées bì ní káa bì néyè nì úyu gì zì 'bü ke. Simì ledre ga gére nées mbá zì řşì ndìşiyé léwe unşú ga bì ro Lázoro ní.

22 “Nda simì ngíti şılı, zì 'yì lerì nées úyuné. Zì maláyika e 'dí'bi wo ndéré kée do bì kídí bì Abarayáma ndìşì ndìşì ní. Zì mongú 'yì nées úyuné do óto bì zía. ²³ Zì trıđrı a ndéréokpó 'bi ené geré do bisinyì bì bi 'bi 'do'dó

kíngaya ní. Ni s̄k̄p̄i doné lúru bi 'dága káa ní, zía lúrúndíki Lázoro 'yì lerì bi kóo ba gbála kí nd̄is̄i eyé kí Abarayáma do bilámá bi. ²⁴ Ḡi zì éyì miówo, zì o'do nées gbúrógbóne 'dága kídí, 'Áko mongú 'yì Abarayáma, ótoómo ledre zíma, mááyì go úyu. Kása aka Lázoro idí lá es̄i nzis̄il̄ine bi do tifi ní simi iní k̄id̄r̄i, óḡu é'de a dondenemá, ḡe zì ow̄u bi ìdr̄ine romá.'

²⁵ "Zì Abarayáma úkulúgu ledre zía kídí, 'Sómù aka lá simi bi kóo áyì aka do sogo kán̄gá ní, rokinyi ni d̄ūy 'bi eyì, zì lerì idíne d̄ūy 'bi Lázoro. Bi ba ní, áyì go simi lerì Lázoro ni go simi rokinyi. ²⁶ Nda kpá lá d̄ūy nées wá, mongú gu ni go dongaraze kése. 'Yì ndaá ḡi yáa ndéréne íri togú ḡir̄i óḡuné yáa wá.'

²⁷ "Zì mongú 'yì nées úkulúgu ledre zì Abarayáma kídí, 'Togú kenée yá, kása nda lá Lázoro ma'dáa zize 'be 'dáa. ²⁸ Lúndumá e niyì bo íri ìnyì, idí úku ledre zíye ndanì ménḡi bisinyì ledre zì 'yì e wá, káa bi niyì óḡu kpá simi 'do'dó bi mááyì simi a yáa ba ke.'

²⁹ "Zì Abarayáma úkulúgu ledre zía kídí, 'F̄i Lázoro utúasá ndéré íri wá. Idínì nd̄is̄i úwú lorù bi kóo Músa eké kí ledre ga bi kóo néb̄i e nd̄is̄inì úku yée ní.'

³⁰ "O'do nées ya, 'F̄i, mongú 'yì, ili za c̄u 'yì bi urú go ḡi simi umbu ní, zía ndéréne uku ledre nées zíye ne niyì fú nḡun̄gu a.'

³¹ "Abarayáma ya zía ní, 'Togú utúasánì eyé nḡun̄gu ledre 'bi Músa e kí néb̄i e wá, abú 'yì urú ḡi simi umbu zía ndéréne úku ledre zíye ya, utúasánì eyé kpá fú lá nḡun̄gu a wá.' "

17

Yésu 'dodo ledre zì 'yì lódú kacíne e

(Lúrú kpá Matáyo 18:6,7,21,22, M̄ariko 9:42)

¹ Zì Yésu ìnyine úku nḡiti ledre zì 'yì lódú kací nées kídí, "'Yì bi nd̄is̄i lóndo lafúne e ḡi ro zíye lúyú ledre ní, ni go gbóo. 'Yì máa nées ni ndiki mongú bisinyì nduwú. ² 'Yì káa zì nées, 'be kóo do ódónḡer̄i mongú tutú ro goa do úc̄u wo k̄ie bu simi mongú iní zía úyuné íri. Ḡi zì wo bi ni óto ow̄u bi c̄uku'dée káa zì wo ba zía lúyú ledre ní. ³ Komosé idí idí rosé.

"Togú nḡuru 'yì ḡi dongarà 'yì ga bi nḡun̄guni ledremá go ní, luyú ledre go yá, idísé lorù wo. Togú oyólo'bó sómù ledre ené go yá, idísé ótoómo ledre zía.

⁴ "Togú luyú ledre royì kí'dí ìnyì doa gb̄re (7) kadra k̄ié'do, zía kpá óḡuné z̄iyì kí'dí ìnyì doa gb̄re (7) kadra k̄ié'do ya idí ótoómo ledre zíne yá, idí ótoómo ledre zía." ⁵ Kadra k̄ié'do zì 'yìmikása 'bi Yésu ìnyiyé úku ledre kídí, "Ngére, idí sáká zée, zize nḡun̄gu ledre eyì nda za kíngaya."

⁶ Zì Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Abú ledre 'bi Lomo bi nḡun̄gu ní ni c̄uku'dée káa zì kúfú kágá bi musitáda ní yá, áyì utúasá úku ledre zì mongú kágá bi káa zì ngónó ní kídí, 'F̄i'biyóy royì ḡi ore, z̄iyì ndéré tóroyì gbála simi mikavu 'dáa.' Kágá nées ni úwú yì, zía ménḡi a tí kenée."

⁷ Zì Yésu kpá úku nḡiti muruwayi zíye kídí, "Togú 'yì 'bi moko nda'baogu go 'be ḡi do bi moko gáa nd̄is̄i ménḡi a ní, mongú 'yì ené ni geré úku ledre zía ya, 'Óḡu nd̄is̄i bi ánu éyì?' ⁸ 'F̄i, mongú 'yì ené ni úku ledre zía kídí, 'Ménḡi éyì miánu 'bi tagá zíma ánu a kí, áyì nda fú óḡu nd̄is̄i bi ánu 'bi ené éyì.' ⁹ Simi ledre ga gére nées mbá, mongú 'yì nées utúasá ené í'bi mbófo

éyí zí 'yì moko nées wá gí zía nées moko bí ogù gí roa ní. ¹⁰ Ledre nées ní gí rosé kpá kenées. Togù méngísé moko bí i'bíni zíse ní go yá, ídísé lá úku a kídí, 'Azé 'bí ezé lá 'yì 'bí moko e, ndìsízé méngí dọ̀ moko bí i'bíni zíse ní.' "

Ya'dá e sokó kí umbunonó royé

¹¹ Simi bí Yésu ní do misi'di mindéréne simi Yerusaléma ní, nderé kóo kpurú gí dongará kángá ga bí gbre, Samáriya kí Galiláya ní. ¹² Zíye nderéoguyé go simi ngíti do 'bé, zí ya'dá e sokó (10) mbá kí umbunonó royé ogù tóroyé dogborù misi'di re kenées. ¹³ Simi bí Yésu ogù nda go gbóo ní, zíye ìnyiyé mbá ótrú ndólo wo kídí, "Áko, Yésu, mongú 'yì, ídí lúru leríze zíyì sáká zée ke."

¹⁴ Zí Yésu lúru yée zía úku ledre zíye kídí, "Ídísé nderé zí 'yì 'dáná éyì e gí ro zíye lúru rosé togù umbunonó nées ukú go yá." Niyí nderéogú yana ní, royé ní go bilámáne.

¹⁵ Simi bí ngúruyé lúru roné ní go bilámáne ní, zía ndá'baoguné ndìsì í'bilúgu mbófo éyì zí Lomo kí kúrúne 'dága. ¹⁶ Zía útúne ló'bu komoné bí kó'dú Yésu ndìsìne mbófo wo gí zía ndaa 'bí ené Yúda wá, ní gí simi kífú 'yì ga bí Samáriya e ní.

¹⁷ Zí Yésu ndú'yú wo kídí, "Ndaa 'bí ené bí gáa ásá sokó ní wá? Sara yée ga bí ìnyì doa eso ní niyí nda goó 'da? ¹⁸ Bí zí 'yì lóngó ba óguné dọ̀ ne í'bilúgu mbófo éyì zí Lomo ní?" ¹⁹ Zí Yésu úku ledre zí o'do máa nées kídí, "Gí zía bí ngúngu ledre 'bí Lomo go ní, Lomo yomo yì go, ndá'ba yì eyì mu 'be."

Ledre gí ro 'be 'bí Lomo

(Lúru kpá Matáyo 24:23-28,37-41)

²⁰ Nda gí ore zí Farúsáyo e ndú'yú Yésu kídí, "Lomo ní ogù ídine káa do ngére do sogo kángá kí be 'dí?" Yésu ya zíye ní, "Miógu Lomo ídine káa do ngére, lurúni eyé kí komo 'yì káa zí bí ndìsísé sómù a nées wá. ²¹ 'Yì e utúasáni kpá úku a bí kídí, 'Lúrúsé aka, ní goó ba, togù ní goó bí 'dáa ba wá,' gí zía Lomo ní cakaba go dongarase."

²² Zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacine ga gére nées kídí, "Sìndì kadra ní ogù zíse ídise nziyísé gí ro lúru mindá'baogú Owù 'bí 'Yìma'dí, tí lá útúasásé lúrúndíki a wá. ²³ Ngíti géyì 'yì e niyí úku ledre zíse kídí, 'Owù 'bí 'Yìma'dí ogù go ona togù mbú ogù go 'dáa yá,' ndásé úwú ledre eyé ga gére nées wá. ²⁴ Gí zía mindá'baogú Owù 'bí 'Yìma'dí ní ídí káa zí mí'bilé'be iní bí 'bile'be zía óngóné kú gí komo ere zaá gí bí ní. ²⁵ Éyì bí ní aka ídí ní, 'yì ga bí niyí aka trídri ba niyí ási gí romá, zíye 'dó'do máa kángaya kí tù'dú rìkì sí do 'do'dó e kí.

²⁶ "Simi sìndì kadra bí Mááyí ndá'baogú simi a ní, miméngì ledre 'bí 'yìma'dí e ní ídí ené cé káa zí ledre kóo 'yì e ndìsìni méngì a simi sìndì kadra bí kóo 'bí Nówa ní. ²⁷ 'Yì e otoní yì eyé komoyé dọ̀ ro éyì miánu eyé e kí éyì miéwé eyé e, zí ngíti géyì kí ófú royé. Zí ledre nées méngì roné kenée gí simi sìndì kadra bí zí Nówa kí 'yì 'bí 'be 'bí ené e ólúye mbá simi kurungba ní. Zí mongú iní úcuné úfuónzó 'yì ga bí kóo sága ní mbá.

²⁸ "Ledre nées méngì kóo roné kpá kenées simi sìndì kadra 'bí ngíti mongú 'yì kí ìrìné Lóto. 'Yì e otoní yì eyé kóo komoyé dọ̀ ro éyì miánu e kí éyì miéwé eyé e, ngiti géyì niyí ndìsì 'bí eyé úgúoyó éyì e, ngiti géyì ndìsìni 'bí

eyé úgú éyí e zíye, ngíti géyí niyí 'bi eyé ó'do éyí ngíti géyí ndìşiní 'bi eyé úbú 'dìçí e. ²⁹ Simi şindí kadra bi Lóto kí owú 'bi ené e olùoguní gí simi Sodóma ní, zí Lomo kasaogu pho'du kí mangurogó so pho'du bi ndìşiní ndóló a barútu ní gí komo ere ndìşí é'dìnè zí 'yí ga bi kóo ore ní áráónzó royé mbá.

³⁰ "Ledre née ni ídí cé kenée simi şindí kadra bi Owú 'bi 'Yíma'dí ndá'baógu simi a ní. ³¹ Simi şindí kadra née ní, 'yí bi ni do 'dìçí ní, ndaá ndítíógu ólú 'dìçí gí ro 'dó'dú ógu yí ené e sága kí wá. Wo bi gáa ni 'bi ené yáká ní, utúasá ndá'baógu 'be kí wá. ³² Ídísé sómúndíki ledre bi kóo mengí me'be Lóto ní. ³³ Togú 'yí ya née ili ndìşí lódú kacíma wá káa bi née ni úyu yá, omo ené e wá. 'Yí bi ya née ni lódú kacíma, abú née uyu yá mengí éyí wá ní, uyu ené e wá. ³⁴ Máúku zíse, simi ndúlú bi ledre née ni méngí roné simi a ní, togú 'yí e gbre niyí mi'dú'duyé do řangba kíé'do yá, wo bi ngunu ledrema go ní, Lomo ni 'dí'bi dujú wo zía ótóomo eze a née kenée. ³⁵ Kará e gbre niyí do bi úşu éyí, Lomo ni 'dí'bi wo bi ngunu ledrema go ní, zía ótóomo eze a née kenée. ³⁶ Kpá kenée ya'dá e niyí ídí yáká gbre, wo bi ngunu ledrema go ní, Lomo ni 'dí'bi dujú wo zía ótóomo eze a née kenée."

³⁷ Zí 'yí lódú kacíga ga gére née úku ledre zía kídí, "Ngére, ledre máa née ni méngí roné 'da?"

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye simi muruwayi kídí, "Ledre máa née lo'bo wá, ni ídí cé káa zí umbu bangá bi bi zí lugúnu e ówo a mbá ní."

18

Ndásé 'dó'dó gí zí ini ini zí Lomo wá

¹ Gí do kací ledre née ní, zí Yésu 'dódo ledre zí 'yí lódú kacíne ga gére née gí ro ledre 'bi ini zí Lomo, ndaní 'dó'dó gí zí ini ini zí Lomo wá. ² Zía úku ledre zíye kídí, "Ngíti ngére 'bi ngíti kángá ni kóo bo, ndaá 'bi ené 'yí éré Lomo wá, somú ené kpá do 'yí e wá. ³ Kára umbu ni kóo bo simi kángá 'bi ngére máa née ngíti géyí 'yí e méngíni kóo wo bisinyíne. Zí kára née ndìşí éřinè kí ngbanga ené née zí ngére née má.

⁴ "Zí ngére née ásiné kí sáká kára née kí ngbángbá şindí kadra. Odu a, zía úku ledre zíne kí roné kídí, 'Abú mándá 'yí éré Lomo wá, másómú kpá do 'yíma'dí e wá yá, ⁵ ni miútúásáne zíma sáká kára ba. Togú máméngí kenée wá, ni fú lá ndìşí ógu 'dó'do máa.' "

⁶ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Ngére née ndaá 'bi ené 'yí éré Lomo wá, sómúşé aka simi ledre bi uku née. ⁷ Sómúşé Lomo utúasá méngí bilámá ledre zí 'yí ga bi ndìşiní ndú'yú wo gbuú gí ro sáká éyí ní wá? Ni ndìşí ogólúgu yée fú lá miógólúgu? ⁸ Ni ndìşí sáká yée 'diya. Simi bi karanée, Owú 'bi 'Yíma'dí ni ndá'baógu ní, ni kpá fú ógundíki 'yí e kí ngunu ledrené?"

Muruwayi gí ro Farúşáyo e kí 'yí 'dó'dú úşóru

⁹ Zí Yésu kpá úku muruwayi gí ro 'yí ga bi ndìşiní lúru royé kídí yée niyí ye mbígí 'yí 'bi Lomo, zíye ndìşiyé lúru cáyi lafúye e mbá milúru cáyi ní ¹⁰ kídí, "Kadra kíé'do, zí ya'dá e gbre ñnyiyé ndéréye simi 'Dìçí 'bi Lomo ini ini zí Lomo. Ngíti a 'bi ené Farúşáyo, ngíti a 'bi ené 'yí 'dó'dú úşóru gí zí 'yí e. ¹¹ Zí wo bi Farúşáyo ní ñnyí tóroné 'dága mbófo roné zí Lomo kídí,

'Mbófo éyì zìyì Lomo, gì zía mándá 'bì amá 'yì lúyú ledre káa zì 'yì ugu e wá, kpá káa zì ngítì géyì 'yì ga bì ndìşìní méngì bisinyì ledre ní wá, máóto komomá dujú ro me'bemá. Mándá 'bì amá kpá káa zì 'yì 'dó'dù ʊsòrù bì 'dáa ba wá. ¹² Simì sîlì inyì doa gbre (7), mándşì őrú taramá kí'dí gbre máánu éyì wá. Zíma ndìşìmá í'bì ngítì géyì éyì ga bì mándşì ndíki yéé ní káa do tákpásîlì zìyì.*

¹³ "Nda née ní, zì ngítì o'do bì nì 'bì ené 'yì 'dó'dù ʊsòrù ba ìnyìné 'búó'bù roné ndéré tóroné gbála, őrú doné bì kí lerì gì zì lúyú ledre ené ndìşì ìni ìni zì Lomo kí ndìşì őrngbo kó'dùne kídí, 'Lomo, mááyì 'yì lúyú ledre, ídí őróómo ledre zíma.' "

¹⁴ Zì Yésù úku ledre zíye kídí, "Máúku zise ma'díi, 'yì bì nda'ba gì ore drá lúyú ledre ndaá lolù roa wá ní, nì wo bì ndìşì 'búó'bù roné ìni ìni zì Lomo ní, ndaá Farusáyo bì gáa née wá. 'Yì bì ndìşì 'búó'bù roné m' 'búó'bù ní, nì ídí kí ledrené owóowó, wo bì ndìşì őró ledrené owóowó ní, niyì őró wo nde."

*Yésù í'bì ʊndru zì minzéré owù e
(Lúru kpá Matáyo 19:13-15, Mároko 10:13-16)*

¹⁵ Kadra kíé'do zì 'yì e ndìşì őrğuyé kí owù 'bì eyé e zì Yésù gì ro zía í'bì ʊndru zíye. Zì ledre née kóo sínyì ené ro 'yì lódù kaciga misinyì. Zíye úku ledre kídí ndásé ndìşì 'dó'do mongù 'yì kí ledre esé née wá. ¹⁶ Yésù ya zíye ní, "Ídísé őróómo minzéré owù e zíye őrğuyé zíma, ndásé őrólógu yéé wá. Mbigì 'yì ga bì 'bì 'be 'bì Lomo ní, yì ené dujú yéé ga bì ndìşìní őróómo royé káa zì minzéré owù e ní. ¹⁷ Ma'díi, 'yì ga bì iliní őróómo royé káa zì minzéré owù e zì Lomo ídine Ngére eyé wá ní, utúasání őrğ 'be 'bì Lomo wá."

*O'do bì kí tù'dù éyì zíne ní
(Lúru kpá Matáyo 19:16-30, Mároko 10:17-31)*

¹⁸ Kadra kíé'do zì ngítì mongù 'yì őrğuné ndù'yú Yésù kídí, "Mongù 'yì, áyì bilámá 'yì 'dódo ledre, éyì bì máídí méngì a zíma ndíki trìdrì bì za fì ní 'dí?"

¹⁹ Zì Yésù úkulúgu ledre zía kídí, "Éyì bì ndólo máa gì roa bilámá 'yì ní 'dí? Odù bilámáne 'yì yì ené dujú Lomo. ²⁰ Ówo lorù bì Músa eké kídí, 'Ndásé sò'do rosé kí 'yì bì őrúşé rosé kéne wá ní wá, ndá úfu 'yì wá, ndá úgu ugu wá, ndá řaranga wá, ídí őró ʊndru 'buyì kí mbágáyì ní bú bilámáne.' "

²¹ Zía úkulúgu ledre zì Yésù kídí, "Mátónó kóo méngì ledre ga gére née go kù gì do owùma ndéréóguné gì karaba."

²² Simì bì Yésù uwù ledre née kenée ní, zía úku ledre zía kídí, "Bilámáne, ngítì ledre nì bo kíé'do méngì aka wá. Ídí ndéré úgúóyó éyì ga bì zìyì 'be ní mbá 'dá'ba. Zìyì í'bì késíye zì 'yì lerì e, zìyì ndá'baóğuyì lódù kacíma. Áyì ídí kí tù'dù éyì e zìyì komo ere."

²³ Simì bì o'do née uwù ledre née kenée ní, zì bì sínyine roa gì ro éyì ené e gì zía nì 'yì bì kí tù'dù éyì e zíne ní. ²⁴ Zì Yésù lúru kací o'do née kí ndéré, zía úku ledre zì 'yì lódù kacíne e kídí, "Máúku zise ma'díi, nì miórúné kíngaya zì 'yì ga bì kí tù'dù éyì e zíye ní gì ro zíye őrğuyé 'be 'bì

* **18:12** 18:12 Kíé'do gì simi sokó: Kací Lorù 'bì Músa, togù Yúda e owoní éyì go niyì ifi simia sokó, do 'dí'bì kémbj a gì simia do í'bì a zì Lomo. **18:20** 18:20 őrólógu 20:12, Gbre lorù 5:16-20

Lomo. ²⁵ Ni ídí mí'diyíne zí gémele ólúphútrụ bi gị simi gu lịbịra, tí lá ní ídí miórụné kíngaya zí 'yì bí kí tụt'ụdụ éyì e zíne ní óguné 'be 'bì Lomo."

²⁶ Zí 'yì ga bi uwúní ledre bi Yésu úku nées ndú'yú Yésu kídí, "Togú nda go kenée ní, ambí nì nda ómo ne?"

²⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Éyì bí nì miórụné zí 'yìma'dí e ní, orụ ené zí Lomo wá."

²⁸ Zí Pétero úku ledre zía kídí, "Mongú 'yì, sara zée ga bi ootomozé yì ezé e go mbá zize í'bì rozé lódú kacíyì ba, ledre nì ídí gị rozé káa be 'dì?"

²⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Ma'dú, togú 'yì ootomo 'be 'bì ené go, kí me'bené kí owú 'bì ené e, lúnduné e kí 'yì ga ndikioguní wo ní gị ro zíne ídíne 'yì 'bì 'be 'bì Lomo yá, ³⁰ Lomo nì í'bì tụt'ụdụ éyì e zí 'yì máa nées, zía kpá ndíki trịdrị bi za fí ní gị zí Lomo ma'dáa."

Yésu uku'dodo ledre umbuné

(Lúrú kpá Matáyo 20:17-19, Máriko 10:32-34)

³¹ Gị do kací ledre nées ní, zí Yésu ndólo 'yìmikása ené ga bi sokó doa gbre nées 'dí sogo, zía úku ledre zíye kídí, "Káa zí bí azé go ndéré simi Yerusaléma ba, ídíse ówo a bilámáne kídí, ledre ga bí kóo nébì e ukuní yée 'desì, gị ro Owú 'bì 'Yìma'dí ní, nìyì go ógu ménğì royé mbá káa zí bí kóo ukuní ní. ³² Nìyì í'bì ngbángá a zí asíkiri ga bí 'bì Róma ní, zíye ndìsyé kí fóló wo, kí úkucáyi wo, zí ngítì géyì kí údru súrú roa, zíye ócò wo, do 'dí'bi wo úfu a. ³³ Simi bí otoní bí zía ní, zía ménğiné lá dụnú sílì gbre, nda simi ota sílì, zía úrú ené."

³⁴ 'Yì lódú kacíga owoní eyé ini ledre gị simi ledre bí ndìsì úku a nées wá. Gị zía ledre nées nì yì ené miótoécíné gị zíye.

Yésu likpí komo o'do bí lurú bí wá ní

(Lúrú kpá Matáyo 20:29-34, Máriko 10:46-52)

³⁵ Simi bí Yésu nderé ógu go gbóo kí Zérìko ní, zíye ógundiki ngítì o'do komoa ndaá mindìsìné dogbořu misi'di kenée ndìsì ómbo éyì gị zí 'yì e.

³⁶ Simi bí uwú do tụt'ụdụ 'yì e kí ndìsì nderé ní, zía ndúndu'yú kídí, "Bíe karaba ledre 'dì bí tụt'ụdụ 'yì e ndìsìní nderé káa ní ní?" ³⁷ Zí ngítì géyì 'yì e úku ledre zía kídí, "Yésu bí 'yì 'bì Nazeréta ní nderéne bí zí tụt'ụdụ 'yì e ndìsìyé lódú wo nées."

³⁸ Geré zí o'do nées gbúrógbóne 'dága kídí, "Yésu bulúndu ngére Dawídi, ídí ówo ledre kíma."

³⁹ Zí ngítì géyì 'yì e gị dongará 'yì ga bí nìyì ndìsì nderé nées ìnyiyé úcúómo wo kídí, ndá gbúrógbó wá. Zía nda gbúrógbóne 'dá'dá kíngaya kídí, "Yésu bulúndu ngére Dawídi, ídí ówo ledre kíma."

⁴⁰ Zí Yésu tóroné zía úku ledre zí 'yì ga gére nées ídíní 'dí'biogụ o'do nées gírì zíne yáa. Simi bí 'dì'bioguní wo ní, zí Yésu ndú'yú wo kídí, ⁴¹ "Éyì bí ìlì máídí ménğì a zíyì ní 'dì?"

Zía úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Ngére, máílì lá dụnú lurú bí."

⁴² Zí Yésu úku ledre zía kídí, "Gị zía bí ngúnğu ledre 'bì Lomo go ní, komoyì likpí mu." ⁴³ Tí ma'dú, zí komoa líkpíne zía geré útune do kací Yésu nderé kí í'bílúgu mbófo éyì zí Lomo. Simi bí tụt'ụdụ 'yì ga gére nées lurúní ledre bí ménğì roné nées kenée ní, zíye tónóye kpá ndìsì mbófo Lomo.

19

Yésu nderé ngu 'be 'bi Zakáyo

¹ Zí Yésu óguyé simi ngíti gara kí iriné Zéríko, ni yí ené fú lá mindéréókpóne. ² Ngíti mongú 'yí kí tú'dú éyí e zíne ni simi gara née ore kí iriné Zakáyo, ni manda 'dá'dá 'bi 'yí 'dó'dú usóru gí zí 'yí e ndísi í'bí a zí akúma. ³ Simi bi Yésu olú simi gara née ore ní, Zakáyo ili kóo gí ro zíne lúru wo, misi'di ndaá zía wá gí zía ni gbúgbú 'yí, 'yí e ofuní kóo go. ⁴ Zí Zakáyo ngásá 'dècì bi nderé ékíne komo mongú bongó kí'dí bi Yésu ni ógu nderéókpóne gí ore ní.

⁵ Zí Yésu óguné sị kágá née ore, zía lúru bi 'dága, zía ndólo Zakáyo kídí, "Zakáyo ndítí ógu giri mu 'diya, mááyí ba nderé ngu 'be 'bi eyí." ⁶ Zí Zakáyo ndítí óguné 'dí'bi Yésu nderé kíe 'be 'bi ené, zía yéme mongú éyí miánu zí Yésu kí 'yí ené e mbá.

⁷ 'Yí ga bi owoní Zakáyo bú ní, simi bi uwuní ledre bi Yésu uku kídí née ni ngu 'bi Zakáyo ní, zíye ndísiyé úku mǎngúngúrú ledre kídí, "Nderé ngu 'be 'bi 'yí lúyú ledre."

⁸ Simi bi ndísiní nda go ní, zí Zakáyo ñnyíóguné úku ledre zí Yésu kídí, "Ngére, éyí ga bi 'bi amá 'bi 'be ní, mááyí ífí simiyé í'bí yée zí 'yí lerí e. Togú má'dí'bi kóo késí go gí zí 'yí e kí yatané simi ugu yá, mááyí í'bílúgu a zíye kpá kí yatané rómone mirómo kí'dí eso (4)."

⁹ Zí Yésu ñnyiné uku ledre zí Zakáyo kídí, "Zakáyo, yíí kí 'yí 'bi 'be 'bi eyí e mbá, Lomo otoomo lúyú ledre esé go karaba gí zía áyí bulúndu Abarayáma. ¹⁰ Owú 'bi 'Yíma'dí ogú ené gí ro bilámá 'yí e wá, ogú yí ené gí ro gámásó'do 'yí lúyú ledre e gí ro yómo yée."

*Muruwayi gí ro misi'di 'bi méngi moko kí késí
(Lúru kpá Matáyo 25:14-30)*

¹¹ Zí 'yí e ndísiyé kpá fú uwú ledre ga bi Yésu ndísi úku yée ní. Simi bi nderéoguní go gbóo kí mongú gara bi Yerusaléma ní, ngíti géyí 'yí e somuní 'bi eyé kóo go geré kídí sǎndí kdra bi zíye ídíye 'yí 'bi 'be 'bi Lomo ní ogú go. Gí zí kényí née ní, zí Yésu úku ledre zíye simi muruwayi kídí, ¹² Zía úku ledre zíye kídí, "Ngíti mongú 'yí ñnyí kóo gí simi kǎngá ené nderéne simi ngíti kǎngá gí ro do óto née giri mongú ngére, zíne ndá'baóguné ídine ngére simi kǎngá ené. ¹³ Simi bi ayí go gí ro nderé ní, zía ndólo 'yí ené ga bi sokó 'bi moko ore ní, zía ótoómo késí do sǎllye kídí, 'Ídí méngi moko kí késí amá ba zía ngbóróne zíma ndá'baógumá ndíki a.'

¹⁴ "Tú'dú ngíti géyí 'yí ga bi sị sǎllye ore ní, sogóní yí eyé wo misógó. Zíye kása 'yí zí mongú ngére kídí, 'Ílizé ezé do óto o'do née káa do ngére dozé wá.'

¹⁵ "Simi ledre ga gére née mbá, do tí óto wo káa do ngére. Simi bi nda'baogu ní, zía kákasa zí 'yí 'bi moko ené ga bi otoomo késí do sǎllye gí ro zíye ngbóro a ní, ili go zíne ówo a.

¹⁶ "Zí mizefíyé úku ledre kídí, 'Mongú 'yí, késí kóo í'bí zíma míya kǎjé'do gí ro ngbóro a ní, ndikiogu owú e go míya sokó.'

¹⁷ "Mongú 'yí ené ya zía ní, 'Mbófo éyí áyí bilámá 'yí 'bi moko. Káa zí bi útúásá go lúru bi kací owú késí bi cúku'dée ní, máoto yíí go káa do ngúru mongú 'yí ndísi lúru bi kací gara amá e sokó.'

18 “Zi gbre 'yi úku ledre kídí, ‘Mongú 'yi, kési máa 'bi amá bi í'bí zíma míya kíé'do gi ro ngbóro a ní, ndikiogu owú e go míya ñnyí.’

19 “Mongú 'yi ya zía ní, ‘Máoto yi go káa do ngúru mongú 'yi ndisi lúru bi kací gara amá e kpá ñnyí.’

20 “Zi ota 'yi 'dí'biogu 'bi ené tí dujú komo kési kóo mongú 'yi ené i'bí zía ní. Zía úku ledre kídí, ‘Mongú 'yi, 'bi amá kési bi í'bí zíma míya kíé'do ní ni goó ba, cé do bi née. Máódó wo, zíma ótoéci a rií káa bi ni ñndri. 21 Mámengi kenée gi zí ngiri, gi zía ndá 'bi eyí 'yi ndéndeke kí 'yi e wá. Éyi bi ngará ndaa 'bi eyí wá ní, ndisi 'dí'bi a. Éyi kací ngíti 'yi gi yáká, zíyi 'dí'bi a káa zí 'díyi yi ní.’

22 “Ngére ya zía ní, ‘Áyí bicayi 'yi 'bi moko. Mááyí go 'déci ngbangayi káa zí bi úku née. Ówo bú bilámáne kídí, mándá 'yi ndeke wá. Éyi bi ngará ndaa 'bi amá wá ní, mándisi 'dí'bi a. Éyi kací ngíti 'yi yáká, zíma 'dí'bi a káa zí má'díyi máa ní. 23 Éyi bi óto kési amá gi zía simi moko gi ro zía ngbóroné wá ní 'di? Káa bi mááyí ogu ba ndíki a ndiki owú go.’

24 “Zi ngére úku ledre zí ngíti géyi 'yi 'bi moko ga bi ñiyí mitóroyé kenée ní kídí, “Dí'bisé míya bi kíé'do née mu gi zía zise í'bí a zí wo bi ni káe zine sokó ní.’

25 “Zi ngíti géyi 'yi 'bi moko ga gére née úkulúgu ledre zí ngére kídí, ‘Mongú 'yi, ezezé née ni go kí kési zine 'dényé sokó.’

26 “Ngére ya zíye ní, ‘Máuku zise ma'dú, 'yi bi ní ká tú'dú éyi e zine ní, niyi í'bí yata a zía. Wo bi kí éyi e zine cúku'dée ní, niyi 'dí'bióyo a gi zía 'dá'ba. 27 'Yi ga bi otóní royé káa do ezeókoma e ní, ídisé 'dí'biógu yée kó'dúma ona úfu yée 'dá'ba.’”

Yésu olú simi Yerusaléma kí mongú roko'buné

(Lúru kpá Matáyo 21:1-11, Máriko 11:1-11, Yiwáni 12:12-19)

28 Nda gi do kací ledre ga bi Yésu uku yée ní, zí Yésu ñnyiné kpá fú lódú misi'di ndéréne simi Yerusaléma. 29 Simi bi nderéogu go gbóo kí owú gara ga bi gbre Betefége kí Beteniya do landa bi kí kágá ga bi ndisi ní ndólo yée Olíva doné ní, zía kása 'yi lódú kacine e gbre kídí, 30 “Ndéréókpósé mu simi gara bi kó'dúze íri née, simi bi ásé go olú íri ní, ásé ndiki phirangá Dongí bi ngará ekíní aka doa wá ní miódótoné dogboru misi'di kenée. Ídisé líkpí a ógu káe zíma yáa. 31 Togú ngíti 'yi ndu'yú sée ya líkpísé bangá née gi ro 'díya yá, ídisé úku a zía kídí, ‘Ngére iline.’”

32 Zí ya'dá ga gére née ndéréye ndíki éyi e tí káa zí bi gáa ngére uku ní.

33 Simi bi tonóní líkpí a ní, zí mungíga úku ledre kídí, “Ndísísé líkpí bangá née gi ro 'di?”

34 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére iline.”

35 Zíye ógu kí bangá née, zíye ónzó bongó eyé e doa, zíye ñmbíoto Yésu ga doa. 36 Zí ngíti géyi 'yi e ónzó 'bi eyé bongó eyé e do misi'di óto úndru Yésu káe gi ro zía ógu ndéréókpóne gi doa.

37 Simi bi nderéogu go gbóo kí misi'di bi ndur'u'bú gi do Landa Olíva ní, zí tú'dú 'yi lódú kacíga ga gére née tónóye ndisi mbófo Lomo kí mongú rokinyi kí kúruye 'dága kací mingburoko ledre ga bi Yésu mengi yée zíye lúru a za cù kí komoyé ní.

38 Zíye ndísiyé úku ledre kídí, “Úndru idí idí zí ngére bi ogú kí ịrị Ngére Lomo ní.”

“Mindịsị zé kéye idí idí bilámáne. 'Yì e za mbá idíní í'bí mbófo éyí zí Lomo bi nì komo ere ní.”

39 Zí ngítí géyí Farúsayo ga bì dongará tụt'ụdụ 'yì ga gére ní ìnyiyé úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, idí úku ledre zí 'yì lódụ kací 'yì ga gére nées ndanị ndịsị úku ledre kí gbúrógbó kenée wá.”

40 Yésu ya zíye ní, “Máuku zise ma'díi, togú yaá 'yì ga gére nées ndanị gbúrógbó wá, tutú ga bì bi nées niyí ìnyì mbá gbúrógbó kí ndịsị mbófo máa.”

41 Simi bi nderéogú go gbóo kí Yerusaléma, lurú do gara go cáa ní, zía útúne ìni ìni. 42 Zía úku ledre kídí, “Áko 'yì ga bi 'bì Yerusaléma ní, 'yì lódụ kacíma owoní éyí bì yée niyí méngí a zì dongaráye ídine bilámáne kí Lomo ní go. Nì kóo idí bilámáne togú ìnyisè káa mbá ówo a kenée ní. Tí lá nì yì ené mìl'boné gí zise. 43 Ídísé ówo a kídí, ezeokóse niyí ogú tóro 'díkí gara esé gbaá, zíye ndísiyé ícì okó rosé bì ólúógusé ndaá. 44 Niyí 'déwe gara nées, zíye sinyionzó éyí ga bì ore ní mbá ngítí éyí bì nì idiáká nì ndaá. Éyí nées nì méngí roné kenée gí zía ówosé esé sìnđí kadra bì Lomo ogú yómo sée simi a ní wá.”

Yésu ólú 'Dịcì 'bì Lomo

(Lúrú kpá Matáyo 21:12-17, Máriko 11:15-19, Yiwáni 2:13-22)

45 Zí Yésu ólúne do ligá 'Dịcì 'bì Lomo, zía lágaoyó 'yì ga bì ndịsìní úgúoyó éyí e ore ní mbá 'dá'ba. 46 Zía úku ledre zíye kídí, “Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Dịcì amá nì 'dịcì 'bì ini zíma,’ “Tí lá óyóló'bósé nda yì esé go káa do bì ló'bo 'bì 'yì ugu e.”

47 Gí do kací ledre nées ní, zía nda ndịsíné 'dódo ledre zí 'yì e simi 'Dịcì 'bì Lomo kací kadra mbá. Gí zì ledre nées ní, zì manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyí e, kí 'yì ga bì ndịsìní 'dódo lorú bì Músa eké ní, kpá kí ngítí géyí mngburoko 'yì e, zíye ndísiyé yéme ledre gí ro úfu Yésu. 48 Misi'di bì zíye ndíkí a gí ro úfu wo ní nda gí zía 'yì e ndịsìní yì eyé mbá úwú ledre ga bì Yésu ma'dáa ndịsị úku yée ní.

20

Yúda e ndu'yúni Yésu

(Lúrú kpá Matáyo 21:23-27, Máriko 11:27-33)

1 Kadra kíd' do zí Yésu ndịsíné 'dódo ledre kpá kí úku bilámá ledre 'bì Lomo zí 'yì e do ligá 'Dịcì 'bì Lomo. Nì idí kée ní, manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyí e kí 'yì 'dódo lorú e 'bì Músa nda kpá kí ngítí géyí mngburoko 'yì 'bì Yúda maáge oguní go. Zíye ndu'yú Yésu kídí, 2 “Yì ba, ambí i'bì roko'bu zíyí ndịsìyí 'dódo ledre kée simi 'Dịcì Kótruro ní ne?”

3 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “'Dá'dá zíma kí úkulúgu ledre zise, mándú'yú aka sée. 4 Roko'bu bì Yiwáni ndịsị í'bí babatíza kée zí 'yì e nées ndíkí gí 'da? Lomo i'bì zía ne gí komo ere, togú kenée wá ní, nda 'yìma'dí e gí do sogo kángá gí ona?”

5 Zí ya'dá ga gére nées tónóye ódroyé dongaráye kídí, “Togú uku luguzé ledre zía kídí, Lomo i'bì roko'bu ne zí Yiwáni yá, nì geré úku a kídí, 'Sara

togú kenée ní ńgunzúé nda ledre ené wá gí ro 'dí?' ⁶ Togú ukuzé kídí, "Yíma'dí, 'i'bí roko'bu nées ne zía yá, 'yí ga bí ndíşíní úwú 'dódo ledre ené ní, níyí zíngí zíye óngbo zée kí tutú gí zía ní go simi doyé bilámáne kídí Yiwáni ní yí ené nébì."

⁷ Zíye ñnyíyé úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Owozé wá togú Yiwáni ndiki roko'bu nées gí 'dáyá ya."

⁸ Yésu ya zíye ní, "Togú kenée yá, máúku lúgu amá kpá ledre zíse kací ndu'yú esé nées wá."

Muruwayi gí ro 'yí méngí bisinyí ledre e

⁹ Gí do kací ledre nées ní, zí Yésu úku muruwayi kídí, "Ngíti o'do o'do kóo yáká ené, zía ótoómo a do sílí ngíti géyí 'yí e idíní ndíşí méngí moko simi a. Zía ñnyíné ndéréne gbála simi ngíti kángá. ¹⁰ Simi bí éyí ga bí yáká nées anání go ní, zí mńgí yáká máa nées kása ngúru 'yí 'bí moko ené idí ndéré zí 'yí ga bí ndíşíní méngí moko yáká ené íri ní, idíní í'bí 'bí ené éyí bí gí yáká gírí ní zíne. Simi bí 'yí bí kasaní wo nées nderéogu íri ní, zí 'yí ga bí yáká íri ní ñnyíyé ócò wo zíye ógólúgu wo kí gbékpí sílíne. ¹¹ Zía kása ngíti 'yí 'bí moko zíye méngí wo kpá kenée óto dokuwu roa zíye ógólúgu wo kí gbékpí sílíne. ¹² Zía kpá kása ngíti 'yí, zíye kpá ócò wo óto ungu roa zíye ítrí ógu wo gí simi gara sága.

¹³ "Mńgí yáká ya, 'Mááyí nda méngí ba 'dí? Togú kenée yá, mááyí nda kása za cù mbígí owú 'bí amá bí kí 'búne domá kíngaya ní, éyí nées kenée níyí óto úndrua.'

¹⁴ "Simi bí 'yí ga gère lurúní nda owú 'bí mńgí yáká ní, zíye yéme ledre dongaráyé kídí, 'Wotíja ní bí ógu gírí nées, ní idí karanées ne mńgí yáká ba. Idízé úfu wo 'dá'ba gí ro zí yáká ba nda ídine káa do 'bí ezé.' ¹⁵ Zíye ñnyíyé 'dí'bi wo lála ógwa gí yáká sága zíye úfu wo.

"Bí nées ní ní, mńgí yáká nées ní nda méngí kíye goó 'dí? ¹⁶ Máúku zíse ma'dí, o'do nées ní 'dí'bi 'yí ga gère nées úfu yée mbá, zía í'bí yáká nées zí ngíti géyí 'yí e nda ndíşiyé méngí moko simi a ye." Simi bí ngíti géyí 'yí e uwúní ledre nées kenée ní, zíye úku ledre kídí, "Toso ledre káa zí wo nées nda méngí roné wá."

¹⁷ Zí Yésu lúru yée gbóó, zía úku ledre zíye kídí, "Úkusé go mbí, sara ledre bí miéké kúrú Lomo uku kídí,

"Tutú bí 'yí ó'bó 'díçí e asiní gí roa ní, ógu nda yí ené go tutú bí kí ledrené owóowó ní?"

¹⁸ 'Yí bí ní útú do tutú nées ní, ní útú 'dewe roné. Wo bí tutú nées ní útú doa ní, ní kányá a geré mikányá."

¹⁹ Geré zí manda ga bí 'bí 'yí 'dáná éyí e kpá kí 'yí 'dódo lorú e ní, yéme royé gí ro 'dí'bi Yésu gí zía owoní go kídí uku muruwayi nées gí royé. Utúasání kóo 'dí'bi wo simi sındí kadra nées wá gí zí ngírí. Owoní bú kídí 'yí e níyí zíngí royé gí zía 'yí e iliní yí eyé ledre 'bí Yésu ma'dáa.

Mani gí ro 'dí'bi Yésu

²⁰ Nda gí ore zí 'yí ga bí iliní 'dí'bi wo ní, ndíşiyé sémbe wo. Zíye kása mbeze eyé e ndíşí sémbe wo gí ro togú uku ledre go bisinyíne kí 'bí eyé yá, zíye 'dí'bi wo í'bí a zí akúma 'bí Róma. ²¹ Zí ngúru 'yí gí dongará mbeze ga gère nées ndú'yú Yésu kídí, "Mongú 'yí, owozé go kídí ledre ga bí ndíşí

úku yée kí 'dódo yée ní, niyí yí eyé mbá ma'díi. Ndá 'bi eyí 'yí ifi simi 'yí e wá. Ndịsị 'dódo zí 'yí e duú ma'díi ledre bi gi zí Lomo ní. ²² Sómú ledre eyí ni káa be 'di, idizé í'bi ụsórụ zí Káyísara ngére 'bi Róma togú ndazé í'bi a wa?"

²³ Yésu owo sómú ledre eyé néesé bú, zía úku ledre zíye kídí, ²⁴ "Ambi ni kí késí zine ore ne. Bi simi késí máa ba lili ambi?"

²⁵ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Née lili Káyísara."

Yésu ya zíye ní, togú kenée yá, "Éyí bi 'bi Káyísara ní idísé í'bi a zía, wo bi 'bi Lomo ní, idísé í'bi a zí Lomo."

²⁶ Gi zí títí 'dú 'yí ga bi ore néesé, bi 'dí'bi Yésu ndaá kóo wá káa bi 'yí ga gére néesé niyí zínjí ke. Odu a zíye ndá'ba ndịsịyé síí, tarayé ịdrí go mbá mịdrí gi zí ledre bi Yésu uku ní.

Úrú gi simi umbu

²⁷ Nda gi ore zí ngíti géyí Yúda ga bi ndịsini ndólo yée Sadukáyo e* ní, ngununí eyé bi kídí 'yí e uruní gi simi umbu bú ní wá. Zíye ịnyiyé ndéréye ndú'yú Yésu kídí, ²⁸ "Mongú 'yí, Músa eké simi lorú kídí togú 'yí 'dí'bi kára ndikiní owú kéne wá, zí o'do máa néesé úyuné yá, lúndua idí 'dí'bi kára umbu néesé. Gi ro zía ndiki owú zí lúnduné bi uyu néesé. ²⁹ O'do néesé ndikiní kóo yée ịnyí doa gbre (7). Mizefiyé 'dí'bi kára zía úyuné ótoómo kára máa néesé. ³⁰ Zí gbreyé kpá 'dí'bi wo zía kpá úyuné. ³¹ Simi bi otayé (3) 'dí'bi kára máa néesé ní ní, zía kpá úyu ené ótoómo kára néesé owú nda kpá wá. ³² Odu a nda zí kára máa néesé úyuné ne. ³³ Togú ma'díi 'yí e niyí tí úru gi simi umbu, kí'dí bi karanée uruní go ní, kára máa néesé ni nda idí go me'be ambi, bi ya'dá ga bi ịnyí doa gbre (7) néesé kára ni kóo go me'beyé mbá ní?"

³⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Ledre 'bi ófú kára kí ledre 'bi 'dí'bi o'do ní lá duú zí 'yí e do sogo kángá ona. ³⁵ 'Yí máa yée ga bi uyuní gi do sogo kángá gi ona go niyí nda go 'yí ga bi 'bi Lomo ní togú karanée Lomo uru yée go yá, éyí ndaá lolú zíye kídí 'dí'bi ro'yí káa do kára kí o'do ní wá. ³⁶ Utúasání lolú kpá úyu wá gi zía niyí nda yí eyé go káa zí maláyika e ní. Niyí go owú ga bi 'bi Lomo ní gi zía Lomo uru yée go gi simi umbu. ³⁷ Gi ro úrú gi simi umbu, Músa uku kóo ledre goó gi roa simi bi kóo lurú pho'dú kí ndící komo kágá ní kídí ma'díi, 'yí e niyí urú gi simi umbu. Ndịsị ndólo Ngére Lomo kídí, 'Mááyí Lomo bi ndịsị kírú kací Abarayáma, kí Isáka nda kí Yakóbo e ní.' ³⁸ Lomo bi ya'dá ga gére ndịsini kóo ini ini zía néesé ndaá 'bi ené Lomo 'bi 'yí ga bi uyuní go mụyú ní wá, yí ené Lomo 'bi 'yí ga bi niyí tridri ní."

³⁹ Zí ngíti géyí 'yí 'dódo lorú e úku ledre zí Yésu kídí, "Ledre bi úkulúgu néesé ni ma'díi." ⁴⁰ Gi do kací ledre néesé, 'yí bi ni útúásá ndú'yú Yésu ní ndaá.

Kírésito ni mbí owú 'bi ambi?

⁴¹ Zí Yésu ndú'yú Yúda ga gére néesé kídí, "Éyí bi ngíti géyí 'yí e ndịsini úku ledre gi zía kídí, Kírésito ni lá gbóo bulúndu ngére Dawídi gi zía ní

* **20:27** 20:27 Sadukáyo: Née ngíti géyí Yúda ga bi ngára nditi'dofuní do lorú bi Músa eké ní wá ní. Tí lá ngununí eyé bi kídí lomo ro 'yima'dí e ni bo, maláyika e niyí bo, 'yí e uruní gi simi umbu bú ní wá. Ólo Moko 'bi 'yimikása e 23:6-8. **20:37** 20:37 Ólúógú 3:6

'di? ⁴² Dawídi ma'dáa uku kóo go kpá cú kí tarané simi Ke'bi 'bi Dawídi e kídí,

“Ngére Lomo uku kóo ledre zí Ngére 'yì yómo 'yì e kídí,

“Ndìsj do sǐlǐma 'bi anú ona

⁴³ gǐ simi sǐndǐ kadra bi mááyí óto ezeokóyì mbá sǐ sǐndǐyì ní.”’

⁴⁴ Sara togú bi Dawídi ndolo nda kóo Kírésǐto go Ngére ené ní, Kírésǐto ma'dáa ni nda ídí owú 'bi ené lárá káa be 'di?”

⁴⁵ Simi bi 'yì e niyí ndìsj úwú ledre ga bi Yésu ni ndìsj úku yée ba ní, zía ñnyiné úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, ⁴⁶ “Komosé idí idí rosé gǐ zí 'yì ga bi ndìsjini 'dódo lorú ní. Ndìsjini esǐ mǐngburoko ngbángbá bongó e royé ndìsj kí gámáye kǐe gǐ dongará 'yì e gǐ ro zí 'yì e lúru yée kídí yée niyí mǐngburoko 'yì e. Zíye ndìsj ndìsjiyé do mǐngburoko bi ndìsj e 'dá'dá simi 'Dǐçǐ Kótruro e, nda kí mǐngburoko bi ndìsj ga bi do bi ayǐmbi ní. ⁴⁷ Zíye ndìsjiyé kpá lóndo kará umbu e, zí kará umbu ga gére née ndìsj i'bi éyì e zíye. Zíye ndìsj lóndo royé ndìsj ñni ngbángbá ñni gǐ ro zí 'yì e lúru yée káa do mbígí 'yì ga bi 'bi Lomo ní. Ábuwá Lomo ni karanée 'dó'do yée bisinyíne kíngaya.”

21

Kára umbu i'bi romo tákpásǐlǐ gǐ do 'yì e

¹ Nda go simi sǐndǐ kadra 'bi i'bi tákpásǐlǐ, zí Yésu ndìsjiné lúru 'yì ga bi kí tú'dú éyì e zíye ní kí ndìsj ndéré i'bi 'bi eyé tákpásǐlǐ eyé simi 'Dǐçǐ 'bi Lomo. ² Zía kpá lúru ngíti kára bi ni kára umbu ní kí ndéré i'bi 'bi ené odu owú kǐsǐ bi zíne ní 'dé káa do tákpásǐlǐ ne. ³ Zí Yésu ñnyiné úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, “Máuku zise ma'díi, kára umbu née i'bi kǐsǐ go káa do tákpásǐlǐ rómo do 'bi ngíti géyì 'yì e kǐe mbá. ⁴ 'Yì ga bi kí tú'dú kǐsǐ zíye ní, 'di'biní lá owú a bi cúku'dée ní i'bi a zí Lomo. Kára née 'di'bi tí lá odu owú kǐsǐ bi zíne ní mbá i'bi a zí Lomo.”

Yésu uku'dodo ledre ga bi niyí méngǐ royé ní

(Lúru kpá Matáyo 24:1,2, Mǎriko 13:1,2)

⁵ Zí ngíti géyì 'yì lódú kací Yésu ndìsj ódroyé gǐ ro 'Dǐçǐ 'bi Lomo bi o'bóní bilámáne kpá kí bilámá tutú e ní. Zíye kpá ndìsj ódroyé gǐ ro bilámá éyì ga bi 'yì e i'biní yée zí Lomo ní. Zí Yésu ñnyiné úkulúgu ledre zíye kídí, ⁶ “Máuku zise ma'díi, tutú ga bi ásé ndìsj úku ledreyé née, sǐndǐ kadra ni ógu do ndúrúónzó yée za mbá bi, wo bi kǐé'do káa yaá ni ídíáká do ezené ñtrǐonzóni bi wá ní ndaa.”

⁷ Gǐ zí ledre bi Yésu uku zíye kenée ní, zíye ñnyiyé ndú'yú lúgu wo kídí mongú 'yì, “Ledre máa née ni méngǐ roné née kí be 'di? Éyì bi ni 'dódo a zíze kídí ledre ayí go méngǐ roné kenée ní ní 'di?”

⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Mizefǐ éyì bi mááyí úku a zise ní ni komosé idí idí rosé. Ndásé ótoómo 'yì e zíye lóndo sée kídí yée niyí go máa Kírésǐto ní wá. Niyí kpá úku ledre kídí ba go sǐndǐ kadra bi zí Lomo ídíne ngére do 'yì e simi a ní. Ndásé ngúngu ledre née wá. ⁹ Nda kpá lá dǔyì wo née wá, togú ásé go ndìsj úwú ledre okó kǐ'dǐ kǐ'dǐ kǐ'dǐ, kídí okó ayí go útú 'dáa togú mbú ayí útú ona yá, ndásé éré ngirǐ wá, née ndaa

'bi ené aka sɛndj kadra bi zí do sogo káńgá ba ńkúne simi a ní wá. Éyí ga gére née niyí aka méńgí royé kenée mbá kí."

¹⁰ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zíye kídí, "Kúfú ngíti géyí 'yí e niyí ìnyí ndéré útú kí okó do ngíti kúfú. Mongú ngére 'bi ngíti káńgá ni ìnyí ndéré útúne kí okó do ezené 'bi ngíti káńgá. ¹¹ Zí kí'di káńgá kizí bi kí roko'buné kíngaya, zí mongú 'bú útúne simi ngíti géyí káńgá e zí 'yí e ndísi kí úyuyé, zí mingburoko lará ledre ga bi méńgíní aka royé 'dá'dá a wá ní ndísi méńgí royé komo ere, zí 'yí e lúru a kí komoyé zí ngírí ndísiné méńgí yée kíngaya gí zía.

¹² "Dá'dá zí ledre ga gére née kí méńgí royé, ngíti géyí 'yí e niyí karanée 'dì'bi sée zíye méńgí láráse kíngaya, zíye ógu kíse simi 'Díjì Kótruro e kó'dú mingburoko ngére eyé e kpá kí ngíti géyí mingburoko 'yí eyé 'bi Yúda e, do óto ngíti géyí lafúse simi sígíní gí zía bi ngúńgusé ledre amá ní. ¹³ Togú Yúda ga gére née 'dì'bioguní sée go dongaraye kenée yá, née go sɛndj kadra gí ro zise úku bilámá ledre amá zíye. ¹⁴ Simi bi 'dì'biní sée go ní, ndásé sómú ledre gí ro ledre bi ásé úku a gí ro zise ómosé ní wá. ¹⁵ Mááyí í'bí komokenzì zise, ledre bi ásé úku a ní, 'yí bi kije'do káa gí dongarà ezeokóse ga gére née ni kálá ní ndaa. ¹⁶ Ngíti géyí bisinyí ledre e kpí gí zí yée ga gére née niyí kpá bo niyí méńgí sée. 'Yí ndiki sée kí lúndusé e kí sùmùsé e kí eze lámáse e niyí í'bí ngbáńgá ngíti géyí 'yí e gí dongarase zí Yúda ga gére née úfu yée. ¹⁷ Tù'dù 'yí e niyí karanée sógó sée gí zía bi ngúńgusé ledremá ní. ¹⁸ Abú ledre e niyí karanée méńgí sée kenée ndotó, 'yí óto sílìne ndaa ro trjdrisè wá. ¹⁹ Togú ledre máa ga gére née niyí go méńgí sée yá, ídisé tóro ngbúó, ásé karanée ndíki trjdrì bi za fí ní.

²⁰ "Togú lúrusé mongú gara bi Yerusaléma, ezeokóga toro 'dikíní go gbaá kí okó, ídisé ówo a kídí née go bizóró. ²¹ Sée ga bi sɛndj kadra 'bi ledre máa née, ni ndíki sée ásé simi Yúdaya ní, ídisé ngásá 'bi esé geré komo landa. Lafúse ga bi ledre máa née ni ndíki yée simi Yerusaléma ore ní, ndaní ndísi wá idíní geré ólúógu 'dá'ba. Yée ga bi ngará ndaní gáa simi gara ore wá ní, ndaní lolu ndá'balúgu royé íri gí ro 'dó'dù éyí eyé e wá. ²² Née go sɛndj kadra zí éyí ga bi kóo ekéní ledreyé simi miéke kúru Lomo ní méńgí royé tí káa zí bi ekéní ní. ²³ Sɛndj kadra née ni ídì bisinyíne zí kará ga bi kí simiyé kpá zí yée ga bi kí owú e do sílìye ní. Simi Yúdaya ore mbá, niyí 'dó'do 'yí e zíye ídíye mi'dó'dóye kíngaya. ²⁴ Yúda e, 'yí ga bi 'bi Yerusaléma née, ezeokóye niyí lágáónzó ngíti géyí kí mingburoko maku e, do 'dì'bi ókpó ngíti géyí simi káńgá bi kpí ndaa 'bi eyé 'bi Yúda e wá ní. Yerusaléma, mongú gara née ni ídì sí sɛndj ezeokó née, 'búó togú sɛndj kadra utúasá go zí Lomo í'bí bikjdrì simi a.

²⁵ "Lára ledre niyí méńgí roné komo ere. Toso kadra kí toso éfé kpá kí toso kele e niyí óyóló'bó royé mbá kpí. Nda gí ore, zí mingburoko ngburu e ndísi kádayé kí kúkúye kí roko'buyé. Zí mimbé'de 'yíma'dí e do sogo káńgá mbá ndísi lé'béne kpíkpi kpíkpi gí zí ngírí ledre née. ²⁶ Zí cóngó ro 'yí e ńkúne miúkú gí zí ngírí, gí zía owoní go kídí Lomo ni go ndéré kizí ere zí éyí ga bi giri ní útúóguyé do 'yíma'dí e. ²⁷ Nda gí ore zíye lúruńdiki Owú 'bi 'Yíma'dí kí ógu gí komo ere kpurú gí simi burungú kí cóngó roné kpá kí mongú roko'buné. ²⁸ Éyí ga bi máúku ledreyé née, simi

bi niyi go méngi royé ní, ídísé tóro ngbúó gí zía sɛ̀ndí kadra bi zí Lomo 'dí'bióyó sée gí simi 'do'dó ní ni go gbóo."

²⁹ Zí Yésu úku muruwayi zí 'yi lódú kacíne ga gére née kídí, "Lúrúsé aka bongó née kpá kí ngiti géyi kágá ga gére. ³⁰ Togú lúrúsé mbufu niyi go ndísi ɛ̀'bu yá, ídísé ówo a kídí iní ni go gbóo gí ro ndá'baógu é'dí. ³¹ Ledre née ni kpá kenée gí ro Lomo. Éyi ga bi máúku ledreyé ní mbá togú lúrúsé yée niyi go méngi royé yá, ídísé ówo a kídí sɛ̀ndí kadra bi zí 'yi e ídiye 'yi ga bi 'bi 'be 'bi Lomo ní ni go gbóo."

³² Zí Yésu kpá úku ngiti ledre kídí, "Ma'dú, ledre ga bi máúku yée née mbá, ndaa 'bi ené bi ya kídí niyi méngi royé simi bi 'yi ga bi niyi tridri ba uyuonzóni royé go ní wá, niyi lúru a cù kí komoyé. ³³ Abú do sogo kánga kí ere niyi ɛ̀kú yá, ledre amá ɛ̀kú enée wá.

³⁴ "Káa zí bi goó kenée ní, ndásé ndísi lígi rosé duú sómú ledre éyi miánu kí éyi miéwé e kpá kí ledre 'do'dó ga bi niyi ndísi kí ndiki sée ní wá, káa bi sɛ̀ndí kadra 'bi ledre ga bi máúku yée zise née ni líyi sée mi líyi ke. ³⁵ Ledre ga bi máúku yée née ni líyi 'yi e mi líyi káa zí éyi nduru ne ru doyé ní. ³⁶ Gí zí kéyi née, ídísé ídí fú lá nzíyisé kací kadra mbá. Ídísé ndísi iní iní zí Lomo ídí í'bi roko'bu zise, gí ro zise ndísi tórosé ngbúó gí simi sɛ̀ndí kadra bi Owú 'bi 'Yíma'dí ni ndá'baógu ndíki sée simi a ní."

³⁷ Yésu ndísi kóo 'dódo ledre zí 'yi e simi 'Díçí 'bi Lomo simi Yerusaléma ore kací kadra e za mbá. Togú nda go kí ndulu yá, zíye ólúóguyé kí 'yi lódú kacíne e gí simi mongú gara gí ore ndéré 'dú'duyé simi owú gara do landa bi ndísiní ndólo a Landa Olíva ní. ³⁸ Togú bi ará go kí phiyí yá, zí tú'dú 'yi e ndísi óguyé ndísi úwú ledre bi ni ndísi 'dódo a zíye simi 'Díçí 'bi Lomo simi Yerusaléma ní.

22

Yúda Keriyóta yeme ledre gí ro úfu Yésu

(Lúru kpá Matáyo 26:1-5,14,16, Mária 14:1,2,10,11, Yiwáni 11:45-53)

¹ Née ní, sɛ̀ndí kadra 'bi Ayímbi bi ndísiní ndólo a 'De'dí ndaa* ndísiní kpá ndólo a Umbuokpó ní ni go gbóo. ² Simi sɛ̀ndí kadra máa bi kóo née ní, zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyi e ní, kí 'yi ga bi ndísiní 'dódo lorú ní, niyi go ndísi gámásó'do Yésu gí ro úfu wo wayí gí zí ngiri tú'dú 'yi e. ³ Ábuwá Satána olú go simi ngúru 'yimikása 'bi Yésu kí iriné Yúda. Ni gí simi owú gara kí iriné Keriyóta. Ndísiní nda ndólo wo Yúda 'yi 'bi Keriyóta. ⁴ Zí Yúda ma'dáa lolóné ndéréne zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyi e kpá kí ngiti géyi mĩngburoko 'yi ga bi ndísiní lúru bi kací 'Díçí 'bi Lomo ní, gámásó'do misi'di bi née ni í'biógu Yésu do a gí ro zíye 'dí'bi wo ní. ⁵ Zí ya'dá ga gére née ídiye kí rokinyi, zíye ngũngu ledre í'bi kési zí Yúda gí ro zía í'biógu Yésu zíye. ⁶ Simi bi Yúda 'dí'bi kési ní, zía ídine kí rokinyi, zía ndísiné gámásó'do misi'di bi née ni í'biógu Yésu zíye doa wayí tú'dú 'yi e utúasáni ówo a wá ní.

* **22:1** 22:1 Ayímbi bi ndísiní ndólo a 'De'dí ndaa: Ayímbi máa wo née ndísi lengbe 'dí'bi sɛ̀lĩ inyi doa gbre, ndísi tónó kí Ayímbi máa wo Umbuokpó ní. Yúda e ndísiní sómúndiki sɛ̀ndí kadra bi kóo Lomo 'dí'bióyó yée gí simi ízibiti simia ní. Ólo Ólúógú 12:17-20.

Yésu anuní odu éyí kí 'yì lódù kacíne e

(Lúru kpá Matáyo 26:17-25, Máriko 14:12-21, Yiwáni 13:21-30)

7 Zí sǐlǐ 'bì Ayímbi bì ndìṣìní ndólo a 'De'dì ndaá ní, nées mizefí sǐlǐ bì ndìṣìní óngóónzó phìrangá kábìrìkì e kí sómùndíkì ledre Umbuokpó. 8 Zí Yésu ìnyìné kása 'yì lódù kacíne e gbre, Pétero kí Yiwáni, kídí “Ndérésé mu yémeómo bì zize nzíyìné gí ro zize ndérésé ánu Ayímbi Umbuokpó doa.”

9 Zíyè ndú'yú lúgu Yésu kídí, “Íli idízé ndéré yémeómo bì máa nées 'da?”

10 Zí Yésu úkulúgu ledre zíyè kídí, “Ndérésé mu simì gara íri, ásé ndíki ngítì o'do kí ndá'baógu gí ngburu kí ndoko iní o'bo do goné, idísé lódùógú wo gí 'be. 11 Zíse ndú'yú mǐngǐ 'be kídí, Mongú 'yì ezé ya kídí, 'dìçì bì yémeómo gí ro zíne óguné kí 'yì lódù kacíne e ánu Ayímbi Umbuokpó simì a ní nì wo be 'dì? 12 Yésu ya kídí, nì 'dódo 'dìçì zíse wo bì o'bóní do ezené 'dága ní. Yeméní bì go simia íri mbá nzíyìné, idísé ótoyéme éyì miánu ma'dáa simì a íri.”

13 Zí 'yì lódù kacíga ga gére nées ndérésé ndíki éyì e, tí káa zí bì Yésu úku zíyè ní. Zíyè yéme Umbuokpó ore.

14 Simì bì go sǐndǐ kadra 'bì éyì miánu ní, zí Yésu ndérésé kí 'yìmikása ené ga bì sokó doa gbre (12) nées ndìṣìyè gbaá ánu éyì. 15 Zía ìnyìné úku ledre zí 'yìmikása ené ga gére nées kídí, “Mándìṣì kú óto komomá gí ro sǐndǐ kadra 'bì Ayímbi Umbuokpó ba gí ro zíse ánu a ndro kése káa 'dá'dá zí sǐndǐ kadra amá 'bì 'do'dó óguné. 16 Ma'díi, utúasázé aka lolu ánu kótru sǐlǐze kése kadra ayímbi káa zí wo ba 'diya wá, 'búó togú ini ledre gí simì ayímbi káa zí ba 'yì e owoyeméní go simì bì niyí go 'yì ga bì 'bì 'be Lomo ní.”

17 Gí do kací nées ní, zía 'dí'bi kó'do le'yì, zía í'bì mbófo éyì zí Lomo gí roa, zía úku ledre kídí, “Sée mikékerija mbá idísé éwé le'yì ba. 18 Utúasázé éwé ándá le'yì kóró kése káa zí wo ba aka lolu 'diya wá, 'búó togú sǐndǐ kadra bì Lomo ní ógu idí káa do Ngére do 'yì e simì a ní ogu go.”

19 Gí do kací nées, zía 'dí'bi ambata, zía í'bì mbófo éyì zí Lomo, zía 'dewe simì a, zía í'bì a zí 'yìmikása ené e, zía úku ledre kídí, “Ba kuru'bumá bì máí'bì gí rosé ní, idísé ánu a kí sómùndíkì ledremá.”

20 Kpá kenée gí do kací éyì miánu, zía 'dí'bi kó'do, zía úku ledre kídí, “Bì simì kó'do ba sáamámá bì nì ndé'yì bì gí rosé gí ro yéme ledre dongarése kí Lomo ní. 21 'Yì máa wo bì nì í'bì ngbángáma do úfu máa ní, nì dongarése ona ndìṣìzé ánu kótru sǐlǐze ba tí kéye. 22 Ma'díi, Maa Owú 'bì 'Yìma'dí, nì úyu, gí zía Lomo yeme ne kenée. Tí lá nì idí mongú nduwú zí 'yì bì nì tóro í'bì ngbángá a ní gí zía Lomo nì 'dódo wo kíngaya.” 23 Simì bì 'yìmikása ga gére nées uwúní ledre bì Yésu úku kenée ní, zíyè tónóye úku mǐngúngúrú ledre dongaraye kídí, “Ambí ili mǐngí bisinyí ledre nées kenée ne?”

24 Zí 'yìmikása ga gére nées kpá ndìṣìyè úkuló'bó ledre dongaraye kídí, “Ambí gí dongarése ba nì ídíné manda 'dá'dá zó lafúne e?” 25 Zí Yésu úkulúgu ledre zíyè kídí, “Ngére ga bì 'bì do sogo kángá ba ndìṣìní óto royé zí 'yì eyé e kídí yéé níyí mǐnguroko 'yì e. Zíyè óto royé kídí yéé niyí bilámá 'yì sáká 'yì e. 26 Máuku zíse, ndásé idí káa zíyè nées wá. Togú 'yì nì dongarése kí ledrené owóowó yá, idí idí káa zí 'yì bì ledrea ndaá owóowó wá ní. Wo bì nì manda ní, idí idí káa zí 'yì 'bì moko ní. 27 Mándú'yú aka sée ambí nì mongú 'yì ní ne? 'Yì máa wo bì ndìṣì lá mǐndìṣì mǐngí moko

wá ní togú mbú wo bi ndịsị méngị moko ní? Tí lá mááyí dongaráse ona káa zí 'yị méngị moko ní. ²⁸ Mbófo éyị zise, simi 'do'dó ga bi ndikiní máa ní mbá, óyósé sogosé zíma wá. ²⁹ Káa zí bi Babá i'bí roko'bu zíma, zíma ídíma káa do ngére ní, mááyí kpá i'bí roko'bu zise, ³⁰ gi ro zise ndịsizé do bi kíé'do kése 'be 'bi Lomo kí ánu éyị kpá kí 'dècị ngbanga ro kúfú Isiréle e bi sokó doa gbre ní.”

Yésu esị s̄l̄ine komo Simúna Pétero

(Lúrú kpá Matáyo 26:31-35, Máriko 14:27-31, Yiwáni 13:36-38)

³¹ Zí Yésu ñnyiné úku ledre zí Simúna kídí, “Lúrú aka Simúna, Satána yeme roné go gi ro úzu ȳi o'buó'bu káa zí miğombị méngị moko ne ní. ³² Abú kenée ndotó, máini ini go zí Babá gi royí, gi ro zíyị tóroyí ngbúó simi úzu éyị néesé útúásá útú wá. Simi bi ndá'baogụ go zíma ní, ídí ndịsị i'bí roko'bu zí lafúyị e.”

³³ Zía ñnyiné úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ngére, mááyí go nzíyímá gi royí. Togú s̄iginị yá, idíní óto zée kéyị, togú umbu yá, azé úyu kéyị.”

³⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “Máuku zíyị Pétero, kílondó kí simibi 'dá'dá zí ngono kí úcụ koko, áyị ási gi romá kí'dí ota yá néesé owo ené máa wá.”

³⁵ Gi do kací ledre bi uku zí Pétero ní, zía nda ñnyiné ndú'yú 'yị lódú kacíne ga gére néesé mbá kídí, “Simi bi kóo mákása sée lá kí gbèkp̄i s̄l̄ise ndéré kí 'dódo bilámá ledre amá zí 'yị e, 'dí'bisé kēsị gi ro ánu éyị k̄ie wá, gbawá kombo, gbawá ngiti wará ní, lerị éyị menginí kóo sée goó?”

Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Lerị kēmbi éyị mengi zée wá.”

³⁶ Zía úku ngiti ledre zíye kídí, “Ba ndaá lolu ledre máa bi kóo néesé wá, ili nda go zise 'dí'bi kēsị kí kombo esé e kpa. 'Yị bi mongú maku ndaá zía wá ní, ídí úgúoyó ngiti bongó ené 'dá'ba, zía ndéréne úgú maku zine. ³⁷ Ídisé ówo a kídí, ledre ga bi kóo ekéomoní gi romá 'desị simi miéké kúrú Lomo kídí, 'Niyí karanée 'dó'do máa káa zí 'yị bi méngị bisinyí ledre ní,' s̄indí kadra ené ogụ go.”

³⁸ Simi bi 'yị lódú kací a uwúní ledre bi uku néesé kenée ní, zíye úkulúgu ledre zía 'diya kídí, “Ngére, m̄ngburoko maku niyí bo zize ona gbre.”

Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Ledre máa wo néesé asá go kenée.”

Yésu ini ini zí Lomo

(Lúrú kpá Matáyo 26:36-46, Máriko 14:32-42)

³⁹ Zí Yésu ólúoguné gi simi yana gara gi ore káa zí bi lengbe ní ndéréne do Landa bi kí kágá ga bi ndịsini ndólo yée Olíva doné ní. Zí 'yị lódú kacíga ndéréye lódú wo íri. ⁴⁰ Simi bi nderéogụ íri ní, zía úku ledre zí 'yị lódú kacíne ga gére néesé kídí, “Ídisé ndịsị ini ini zí Lomo gi ro zía ndịsine sáká sée gi simi ledre ga bi niyí kí ndịsị ndíki sée ní.” ⁴¹ Gi do kací ledre néesé ní, zía ñnyiné gi cigiye ndéréne re, do útúne do ngúrú s̄indine ini ini zí Lomo kídí, ⁴² “Babá, togú ni útúásá kací komoyí yá, ndá ótoómo máa zíma ndúwúma simi nduwú bi ni go ógụ ba wá. Ledre ma'dáa ídí méngị roné kací miyéme ledre eyí, nda ídí kací sómú ledre amá wá.” ⁴³ Zí Lomo kásaogụ maláyika ogụ i'bí roko'bu zía. ⁴⁴ Gi zí mongú éyị miówo, zía ndịsine ini ini zí Lomo cù kí siminé. Zí bisuwu bi ndịsị kúkú gi roa triị bi ní, óyóló'bó roné ídine bikesine káa zí sáma ní.

⁴⁵ Zía ìnyìné ndá'balúgu roné zí 'yì lódú kacíne e. Nì ógù írí ní, niyí go mbá 'dú'du cóngó royé ụkú kpá go mbá miúkú gị zí lerí. ⁴⁶ Zía úku ledre zíye kídí, “Asé yì esé 'dú'du esé? Ídísé ndịsị ìnì ìnì zí Lomo gị ro zía ndịsìnè sáká sée gị simi ledre ga bì niyí kí ndịsị ndíki sée ní.”

'Dì'biní Yésu

(Lúru kpá Matáyo 26:47-56, Máriko 14:43-50, Yiwáni 18:3-11)

⁴⁷ Simi bì Yésu nì aka nghúrú ndịsị úku ledre zí 'yì ené ga gére ní, ruu, zí tų'dú ngíti géyí 'yì e ndé'yíóguyé, Yúda bì nì ngúru 'yì lódú kací Yésu ma'dáa ní, 'dì'biogu yée ne. Zía ndéréne geré fáka Yésu í'bí mandá zía.

⁴⁸ Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Yúda, ógù fáka 'dódo Owụ 'bì 'Yìma'dí kí í'bí mandá zía ba gị zía bì í'bí ngbángáma go ní?”

⁴⁹ Simi bì 'yì lódú kací Yésu owoní kídí bisinyí ledre ogu née go ne ní, zíye úku ledre zí Yésu kídí “Ngére, ilizé go tónó lágá yée kí m̀ngburoko maku ga ba?” ⁵⁰ Zí ngúrúyè ìnyìné kóo gị ro lágá ónzó 'yì 'bì moko 'bì mongú 'yì 'dáná éyí† fì umbu, zí mongú maku nda útúne lá gbóo ro mbílía do anú, lágá 'dəcì a tų.

⁵¹ Zí Yésu gbúrógbóne do 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, “Así go, ótoómosé yée mu.” Zía óto s̀lìne ro mbílí o'do née zí mbílí a émené.

⁵² Gị ore zí Yésu ìnyìné úku ledre zí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyí e kpá kí 'yì ga bì ndịsìnì lúru bì kací 'Dìcì 'bì Lomo ní, nda kí m̀ngburoko 'yì 'bì Yúda e kídí, “Mèngì káa be 'dì zise ógusé gị romá kí m̀ngburoko maku e kí ngbónó e káa zí éyí bì mááyí 'yì m̀ngjì bisinyí ledre ní? ⁵³ Kací kadra mbá azé kése do ligá 'bì 'Dìcì 'bì Lomo 'dì'bisé nda kóo máa wá gị zí 'dì togú mááyí 'yì m̀ngjì bisinyí ledre ní? Ba go s̀ndjì kadra gị ro zise m̀ngjì éyí bì ilisé m̀ngjì a ní gị zía roko'bu 'bì Satána ala'dutų do sogo kángá go.”

Pétero uku ya née owo ené Yésu wá

(Lúru kpá Matáyo 26:57,58,67-75, Máriko 14:53,54,66-72, Yiwáni 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Tí ma'díi, zíye 'dì'bi Yésu ndéré kíe 'be 'bì mongú 'yì 'dáná éyí. Zí Pétero útúne do kacíye gị gbála ndịsị lódú yée. ⁵⁵ Gị zí drú 'bì bì miará, zíye kótų mongú pho'dų simi yana ligá ndịsìyè gbaá roa. Zí Pétero kpá ógù ólúne dongaráye ndịsìné gị zí drú. ⁵⁶ Ábuwá, ngíti kára bì ndịsị m̀ngjì moko 'be 'bì mongú 'yì ore ní lurúndiki wo go kací mbílí pho'dų, zía úku ledre kídí, “O'do née nì ngúru 'yì gị dongará 'yì ga bì 'bì o'do née.”

⁵⁷ Zí Pétero úkulúgu ledre zí kára née kídí, “Ndá úku ledre kenée wá, máówo amá o'do née wá.”

⁵⁸ Kpá lá ca gị do kací ledre née ní, zí ngíti 'yì ógúné, zía ónzó komoné ro Pétero zía úku ledre zí Pétero kídí, “Áyí ngúru 'yì 'bì mongú 'yì bì 'dì'biní wo ba.”

Zí Pétero úkulúgu ledre zí o'do née kídí, “Ndá úku ledre kenée wá, máówo amá mongú 'yì née wá.”

† 22:50 22:50 Mongú 'yì 'dáná éyí: Mongú 'yì 'dáná éyí romo do manda 'bì 'yì 'dáná éyí e zí Lomo. Ndịsị lengbe ólú dų nì simi 'dìcì bì Mongú Bì 'bì Lomo simi 'Dìcì 'bì Lomo ní gị ro 'dáná éyí zí Lomo k'í d'í k'érí simi simibi k'íe'do. Ndịsị 'dì'bi sáma bangá bì ongoonzóni gị ro 'dáná a zí Lomo ní ólú k'íe 'dìcì írí gị ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bì 'yìma'dí e.

⁵⁹ Gi do kací sɛ̀ndi kadra kije'do, zi ngiti 'yi kpá úku ledre gi ro Pétero kídí, "Ma'díi, o'do ba ni ngúru 'yi 'bi mongú 'yi ba, gi zía niyi kéye mbá gi simi Galiláya giri."

⁶⁰ Zi Pétero úkulúgu ledre zi o'do née kídí, "Ndá úku ledre kenée wá, máówo amá mongú 'yi née wá." Simi bi Pétero ni aka ngbúrú ndisi ódro ní, kokořiyoko, zí ngono úcu koko. ⁶¹ Zi Ngére Yésu óyo komoné lúru Pétero, geré zí ledre bi Yésu uku kídí, "Kílondó 'dá'dá zí ngono kí úcu koko, áyi ási gi romá kí'dí ota ní ngásáoguné simi a." ⁶² Zi simikozo méngi Pétero, zía ólúóguné ndoo 'dí sogo ndisiñé ini ini kóngaya.

Asikiri foloní Yésu

⁶³ Zi asikiri ga bi otoní yée ndisi lúru bi káa bi Yésu ni ngásá ní, ndisiyé fóló wo kpá kí ndisi ócò wo. ⁶⁴ Ziye ódó'dútú komoa zí ngiti 'yi kpá ócò wo, ziye ndú'yú fóló wo kídí, "Nébi, úku aka zize, ambi ocó yií née ne?" ⁶⁵ Nda gi ore zíye ndisiyé úku sinyi tú'dú bisinyi ledre ga bi kí kese e simiyé ní zía.

Yésu kó'dú mɛ̀ngburoko 'yi e

(Lúru kpá Matáyo 26:59-66, Mária 14:55-64, Yiwáni 18:19-24)

⁶⁶ Akpa kí sɛ̀ndondó, zi mɛ̀ngburoko 'yi ga bi 'bi Yúda e ní, kí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyi e, kí 'yi 'dódo lorú e yóko royé, do 'dí'biógu Yésu dongaráye. ⁶⁷ Ziye úku ledre zía kídí, "Úku aka ma'díi zize, áyi ba Kírésito bi kóo ukuní ledre a yaá ni ógu ní?"

Zi Yésu úkulúgu ledre ziye kídí, "Togú máúku ledre zise yá, ngungusé esé e wá. ⁶⁸ Abú mándú'yú kpá sée, úkulúgusé esé ledre kací a zima wá. ⁶⁹ Éyi bi máówo ní, ásé karanée lúru Owú 'bi 'Yíma'dí kí ndisi zí Lomo bi roko'buá ofu go ní do anu."

⁷⁰ Zi mɛ̀ngburoko 'yi ga gére née ndú'yú wo kídí, "Káa zí bi úku kenée ní, áyi Owú 'bi Lomo?"

Zía úkulúgu ledre ziye kídí, "Ledre ma'dáa ni tí káa zí bi úkusé née."

⁷¹ Ziye ódroyé dengbiye kídí, "Éyi bi ilizé kpá fú ngiti géyi 'yi e úwú ledre gi tarayé gi roa ní 'di, otoasá roné go kí Lomo, uwúze go cù gi tara ní."

23

Yésu kó'dú Piláto

(Lúru kpá Matáyo 27:1,2,11-14, Mária 15:1-5, Yiwáni 18:28-38)

¹ Zi tú'dú 'yi e yóko royé, ziye 'dí'bi Yésu gi ore ndéré kie kó'dú Piláto, ngúru mongú 'yi 'bi akúma 'bi Róma. ² Ziye tónóye í'bí ngbángá a kídí, "O'do ba ndisi sinyi do 'yi ezé e kí ledre kídí ndani í'bí usorú zí Káyisara wá. Zía kpá úku ngiti ledre kídí née ni yi ené goó ne Kírésito, mongú Ngére 'bi Yúda e."

³ Zi Piláto go ndú'yú Yésu kídí, "Ma'díi, áyi ngére 'bi Yúda e?"

Yésu ya zía ní, "Tí káa zí bi úku née."

⁴ Zi Piláto ñnyiné úku ledre zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyi e kídí, "Málúrúndiki amá lúyú ledre bi do 'déci ngbanga ro o'do ba gi roa ní wá."

⁵ Zí 'yì ga gére née kpá fú ndịsị úku ledre zì Piláto kídí, “O'do née sinyi do 'yì e simi kángá bì Yúdáya ní go mbá. Tonó kóo sinyi do 'yì e go kú gị simi kángá bì Galiláya ní, bì ba ní ogụ kie go gị ona.”

⁶ Simi bì uwú ledre kenée ní, zì Piláto ndú'yú yée kídí, “O'do née nì gị simi gara Galiláya?” ⁷ Zí 'yì ga gére née úkulúgu ledre kídí ìì, Yésu nì gị simi gara bì Galiláya ní. Piláto yaá togú kenée yá, idíní 'dí'bi Yésu ndéré kie zì ngere Eróde, gị zía Eróde ma'dáa ogụ go simi Yerusaléma ore.

⁸ Simi bì Eróde lurú Yésu nì go kó'dúne ní, zía ídine kí mongú rokinyi gị zía ndịsị kóo go óto komoné gị ro lúru Yésu kí méngi ledre ga bì kí roko'buyé nì gị zía uwú andá go miúwú ándá. ⁹ Zía ndú'yú Yésu kí tú'dú ndu'yú e, Yésu ukulugu ené ledre zía mbá wá. ¹⁰ Manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kí 'yì 'dódo lorụ niyí kpá fú mitóroyé ore ndịsị í'bí ngbángá a kí roko'buyé mbá. ¹¹ Zí Eróde kí asikiri ené e ñnyiyé ndịsị fóló Yésu kpá kí úkucáyi wo. Zíye 'dí'biogụ bongó 'bì mąngburoko ngere e esì a roa fóló wo kie. Zí Eróde ma'dáa kásalúgu wo zì Piláto. ¹² Geré zì dongará Eróde kí Piláto bì kóo sinyi misínyi ní émené gị zía bì 'dí'biní Yésu go ní.

Piláto ici roné gị ro yómo Yésu má

(Lúru kpá Matáyọ 27:15-26, Mária 15:6-15, Yiwáni 18:39—19:16)

¹³ Zí Piláto ñnyiné ndóloyóko manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e ní, kí mąngburoko 'yì e, nda kpá kí ngíti géyì 'yì ga bì ore ní, ¹⁴ zía úku ledre zíye kídí, “Úkusé ledre kídí, o'do ba ndịsị sinyi do 'yì e, mándú'yú ló'bó wo go do komosé mbá, mándiki amá lúyú ledre gị zía gị ro 'dècì ngbanga roa káa zì bì úkusé ní wá. ¹⁵ Eróde kasalugu wo zíma yáa gị zía ndiki ené kpá lúyú ledre roa wá. Nì go miówoné mbá kídí sị ledre bì do úfu wo gị zía ní ndaá, luyú ené ledre wá. ¹⁶ Gị zì kéyì née, málii go ótoómo wo. 'Dá'dá zía kí ndéréne, mááyí aka í'bí wo zì asikiri amá e ócọ wo kí.” ¹⁷ Piláto nì kí roko'bu zíne 'bì ndịsị í'dí sịlìne kie gị ro kémbì 'yì simi sịndí kadra 'bì ayímbi.

¹⁸ 'Yì e iliní eyé ledre née wá, zíye ñnyiyé mbá gbúrógbóye 'dága kídí, “O'do née idí úyu, zíyì ótoómo sịlìyì gị ro Barába.” ¹⁹ Barába ma'dáa yéme kóo roné gị ro útúne kí okó do akúma 'bì Róma simi Yerusaléma. Zía kóo úfu 'yì simi sịndí kadra máa bì kóo née, do kóo 'dí'bi wo simi sịgini gị ro úfu a.

²⁰ Gị zía Piláto ili tí gị ro zíne yómo Yésu, zía úku ándá ledre zì 'yì ga gére née. ²¹ Zí 'yì e kpá gbúrógbó ándá royé kídí, “O'do née idí úyu, o'do née idí úyu.”

²² Zía kpá úku ándá ledre zíye kídí, “O'do née luyú ené ledre wá, sị ledre bì do úfu wo gị roa ní ndaá. Mááyí aka í'bí wo zì asikiri amá e ócọ wo kí, zíma nda ótoómo wo.”

²³ Zí 'yì e ñnyiyé mbá gbúrógbóye nda 'dága kینگaya kídí o'do née idí úyu. Gị zì kéyì née, zía ótoómo Yésu do úfu wo. ²⁴ Nda gị ore zì Piláto méngi ledre ma'dáa káa zì bì iliní ní. ²⁵ Barába bì kóo yéme roné gị ro útú kí okó do akúma 'bì Róma simi Yerusaléma ní, zía kóo úfu 'yì simi sịndí kadra máa bì kóo née. Do kóo 'dí'bi wo simi sịgini gị ro úfu a ní, zíye ótoómo wo. Zía nda í'bí Yésu zì asikiri ené e ndéréye ufua kacì kúrú 'yì e.

Phephéní Yésu do mingbúngbu kágá

(Lúru kpá Matáyo 27:31-44, Máriko 15:21-32, Yiwáni 19:17-27)

²⁶ Simi bi asikiri ga gére née niyi go mindéréye do misi'di kí Yésu gi ro úfu a ní, zíye ndíkiye kí ngíti o'do írja Simúna. Ni 'yi 'bi gara bi ndišiní ndólo a Kuréne ní, ayí ógu simi Yerusaléma. Zí asikiri ga gére née gága wo ímbí ngburu kágá bi Yésu ndiši ímbi a ba útúne kíe do kací Yésu ma'dáa. ²⁷ Zí tũ'dũ 'yi e útúye do kací Yésu mutruu, kará e kí ini kí mbúmbúdí. ²⁸ Zí Yésu óyó komoné úku ledre zí kará ga gére née kídí, "Sée kará 'yi 'bi Yerusaléma, ndásé ini ini gi romá wá, ídísé ini 'bi esé lerí bi ayí go ógu rosé kí owú 'bi esé e ba. ²⁹ Ídísé ówo a kídí sɛndí kadra ni go gbóo ngíti géyi 'yi e niyi úku ledre kídí, 'Kará ga bi ndikiní owú e wá, kí yée ga bi owú ɔluní umba kó'dúye wá ní, 'bi eyé eme yi ené ne." ³⁰ 'Yi ga bi niyi ídíáká simi Yerusaléma ore simi bisinyi sɛndí kadra née ní ní, niyi úku ledre kídí,

"Mingburoko landa ga ba ógusé mu útúló'bu zée."

'Kángá líkpí royí mu zíyí 'dútu zée simiyí.'

³¹ Maa bi ngará malúyú ledre wá, do 'dó'do maa kaa zí wo ba ní ní, Lomo ni karanée 'dó'do 'yi lúyú ledre ga gére née bisinyíne."

³² Ngíti géyi 'yi lúyú ledre e niyi koo bo gbre 'di'biní yée kpa kí Yésu gi ro úfu yée. ³³ Simi bi nderéoguní go kí Yésu do bi bi ndišiní úfu 'yi e doa, ndoloní Gologóta, ledre gi simi a kídí, cóngó do'yi ní, zíye phéphe wo ore. Zíye kpá phéphe ngíti géyi 'yi lúyú ledre e gbre, ngíti a do sɛlì Yésu 'bi anú, ngíti a do ngeli. ³⁴ Zíye ónzó gbégbé* ífibáyi bongó ené e kíe dongaráye. Zí Yésu ini ini zí 'Buné kídí, "Babá, ídí ótoómo ledre zí 'yi ga bi menginí bisinyi ledre zíma ba, gi zía owoní eyé éyi bi ndišiní méngi a née wá."

³⁵ Zí 'yi mindéré e ndiši tóroyé dogboɔu misi'di ndiši lúrukása wo do mingbúngbu kágá, zí mingburoko 'yi 'bi Yúda e ndišiyé fóló wo kídí, "Sara bi koo yá née ni Kírésito, 'yi yómo 'yi e, Lomo kasaogu née ne ní, idi mu yómo roné ke."

³⁶ Zí asikiri e kpá ndišiyé fóló wo gi zía bi uku ya née ni ngére ní. Zíye óguyé kí mindogó le'yi i'bí a zía, ³⁷ zíye úku ledre kídí, "Togú bi áyí tí ngére 'bi Yúda e ní, yómo royí mu ke."

³⁸ Zíye éké sɛ ledre bi ufuní wo gi roa ní phéphe óto a doa 'dága kídí, "BA MONGU NGÉRE 'BI YUDA E."

³⁹ Zí nguru 'yi lúyú ledre bi phephéní yée ba úku sinyi ledre kídí, "Togú áyí ba tí Kírésito ma'dií ní, yómo royí mu gi ro zíyí kpá yómo zée ke."

⁴⁰ Zí eze a úku ledre zía kídí, "Éré Lomo wá gi zí 'di, ndaá bi umbu bi áyí úyu a née ni úyu ba kpá wo ní wá? ⁴¹ Bi 'do'doní zée ba mbí gi zía bi luyúzé ledre ní. Sara o'do née luyú ledre go, luyú ené kémbí ledre wá."

⁴² Zía úku ledre zí Yésu kídí, "Mongú 'yi, kí'dí bi áyí go ngére ní, ndá sómúlgí ledre maa wá."

⁴³ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, "Ndá sómú ledre wá, azé ídí karaba kéyi simi 'be bi 'yi e ndišiní ídí simi a kí rokinyi ní."

Ledre gi ro umbu Yésu

(Lúru kpá Matáyo 27:45-56, Máriko 15:33-41, Yiwáni 19:28-30)

23:30 23:30 Uziya 10:8 * **23:34** 23:34 Ónzó gbégbé: Ba misi'di bi koo Yúda e ndišiní gélé 'yi kíe gi moko 'bi Lomo ní.

⁴⁴ Nda go kí yana kadra, zí kadra ìlìne m̀b̀ù, zí mìt̀l̀ur̀ù ídìne m̀b̀ìr̀ì ndéréòguné g̀ì ro s̀ìnd̀ì kadra ota. ⁴⁵ Zí mong̀ù m̀b̀ìl̀ì bongó b̀ì odó 'd̀ut̀uǹì simì 'D̀ìç̀ì 'b̀ì Lomo k̀ìe káa b̀ì ng̀ìt̀ì g̀éỳì 'ỳì e niỳì ól̀ù simì 'd̀ìç̀ì máa wo b̀ì kí ìr̀ì Lomo ní lófoné g̀beré kú g̀ì 'd̀ága g̀ì b̀ì. ⁴⁶ Zí Yésù ìni ìni zí Lomo kí kúrúne 'd̀ága kídì, "Babá, 'd̀ì'b̀ì 'd̀óẁùma mu z̀ỳì ìr̀ì." Kacì ledre b̀ì uku née lu'b̀ù wá, zí 'd̀óẁùa ól̀ùòguné.

⁴⁷ Simì b̀ì mong̀ù 'ỳì 'b̀ì asik̀ìr̀ì ga g̀ere née lur̀ù ledre b̀ì Yésù meng̀ì née kenée ní, zía í'b̀ì m̀b̀òfó éỳì zí Lomo kídì, "Ma'd̀ì, o'do ba ndaa 'ỳì l̀ỳù ledre wá." ⁴⁸ T̀ù'd̀ù 'ỳì ga b̀ì yokoǹì royé ore nd̀ìs̀ì l̀ur̀ù Yésù 'd̀ága do m̀ìng̀b̀ungbu kágá, simì b̀ì lur̀uǹì mong̀ù ledre b̀ì Yésù meng̀ì née ní kí k̀ìk̀ìné ní, z̀ỳìe báỳìỳé g̀ì ore kí nd̀ìs̀ì s̀émb̀ì kó'd̀ùye g̀ì zía ledre ma'd́aa ní kí mong̀ù roko'b̀uné. ⁴⁹ Zí eze lámá Yésù ma'd́aa kpá kí ng̀ìt̀ì g̀éỳì kará ga b̀ì ng̀uǹguǹì ledre ené z̀ỳìe lód̀ù kacì a kú g̀ì simì kángá b̀ì Galiláya ní, tóro kása royé gbála nd̀ìs̀ì l̀ur̀ù ledre b̀ì nd̀ìs̀ì m̀éng̀ì roné zí Yésù née.

Otoní b̀ì zí Yésù

(L̀ur̀ù kpá Matáyo 27:57-61, M̀ariko 15:42-47, Yiwáni 19:38-42)

⁵⁰ Ng̀uru mong̀ù 'ỳì 'b̀ì Yùda e ní kóo bo ìr̀ìra Yoséfa, ní bilámá o'do kpá m̀bigì 'ỳì 'b̀ì Lomo. ⁵¹ Ng̀uǹgu ené ledre 'b̀ì lafúga ga b̀ì nd̀ìs̀ìní yéme a g̀ì ro m̀éng̀ì Yésù k̀ìe ní wá. Og̀ù ỳì ené g̀ì simì oẁù gara 'b̀ì kángá 'b̀ì Yùdáya b̀ì nd̀ìs̀ìní ndólo a Aramatáyo ní, kí mong̀ù óto komo g̀ì ro 'ỳì b̀ì Lomo ní kása og̀ù a káa do mong̀ù ngéne ní. ⁵² Zía ìnyìné ndéréne zí mong̀ù 'ỳì Piláto nd̀ù'ỳù wo idí ótoómo umbu Yésù zine ndéréne óto a. ⁵³ Zí Yoséfa ìmb̀ìóto umbu Yésù b̀ì g̀ì do m̀ìng̀b̀ungbu kágá. Z̀ỳìe yéme wo simì bikenỳì m̀b̀ìl̀ì bongó, z̀ỳìe 'd̀ì'b̀ì umbua ndéré óto a simì gu b̀ì iciǹì simì landa ngárá otoní aka 'ỳìma'd̀ì simì a wá ní. ⁵⁴ Kadra máa née kóo s̀ìnd̀ì kadra 'b̀ì yéme ro'ỳì, g̀ì zía kílòndó a née go S̀ìl̀ì 'b̀ì 'D̀óẁùro.

⁵⁵ Zí kará ga b̀ì lod̀uǹì kacì Yésù ma'd́aa kú g̀ì simì Galiláya ní kpa út̀úye do kacì Yoséfa g̀ì s̀ì b̀ì ìr̀ì, z̀ỳìe l̀ur̀ù miótoa c̀ù kí komoyé. ⁵⁶ Simì b̀ì otonzónì b̀ì go ní, zí kará ga g̀ere née ndá'bayé 'be, yémeómo s̀ù'b̀ù m̀ìndonyo kpá kí ng̀ìt̀ì g̀éỳì kágá e mbá nz̀ỳìỳé z̀ỳìe nd̀ìs̀ìỳé kí g̀ì zía otoní née úndru lor̀ù 'b̀ì S̀ìl̀ì 'b̀ì 'D̀óẁùro.

24

Yésù ur̀ù g̀ì simì umbu

(L̀ur̀ù kpá Matáyo 28:1-10, M̀ariko 16:1-8, Yiwáni 20:1-10)

¹ Nda go akpa kí s̀ì ndòndó simì s̀ìl̀ì g̀ì do kacì S̀ìl̀ì 'b̀ì 'D̀óẁùro, zí kará ga g̀ere née 'd̀ì'b̀ì s̀ù'b̀ù m̀ìndonyo ga b̀ì yemeomoní yéé ní ndéré k̀ìe s̀ì b̀ì. ² Niỳì og̀ù ìr̀ì ní, gb̀ur̀ug̀b̀ù oyónì tutù g̀ì tara m̀bot̀ù b̀ì go. ³ Geré z̀ỳìe ól̀úye simì gu, lur̀uǹì b̀ì káa ní, umbu Ngéne Yésù ndaa 'b̀ì enée lolù wá, zí tarayé ìdr̀ìne mbá m̀ìdr̀ì. ⁴ Niỳì aka c̀ìk̀ì nd̀ìs̀ì sóm̀ùl̀'ó'bo ledre née yá, zí ya'dá e gb̀re mbá kí bikenỳì bongó gindri gindri royé ól̀ùòg̀ù tóroyé kenée. ⁵ Zí kará ga g̀ere née l̀ìỳìỳé, z̀ỳìe ès̀ì doyé mbá b̀ì g̀ì zí ng̀ìr̀ì. Zí ya'dá ga g̀ere née úku ledre kídì, "Nd̀ìs̀ìs̀é gámásó'do 'ỳì b̀ì ní tr̀ìdr̀ì ní dongarà umbu e g̀ì ro 'd̀ì? ⁶ Ndaa 'b̀ì ené lolù ona wá, ur̀ù ỳì ené go. Ledre kóo uku zise simì kángá b̀ì Galiláya ní ndaa l̀ìg̀ì sée wá, meng̀ì roné née ne. ⁷ Uku kóo kídì, 'Ng̀ìt̀ì g̀éỳì 'ỳì e niỳì karanée í'b̀ì ngbángá Oẁù 'b̀ì 'Ỳìma'd̀ì zí 'ỳì l̀ỳù

ledre e úfu wo. Nda simi ota sîlî, zía úrúne.' " ⁸ Geré zí kará ga gére née sómúndiki ledre kóo uku ní.

⁹ Zí kará ga gére née ñnyiyé gi sî bi gi ore ngásá ndá'bayé úku ledre bi lurúní sî bi íri née zí 'yímikása ga bi idiakání sokó do kéré ní, nda kpá kí ngíti géyí 'yí lódú kacíga ga bi ore ní. ¹⁰ Kará máa ga gére née kóo Mariya gi simi owú gara bi kí ñriné Magidála ní, nda kí ngíti a kí ñriné Zowána, kpá kí ngíti Mariya kpí, née 'bi ené mbágá Yakóbo nda kí ngíti géyí lafúye kará e, ukuní ledre máa née ye zí 'yímikása ga bi 'bi Yésu née.

¹¹ 'Yí ga gére née ñgunḡuní eyé kóo ledre bi kará ga gére née ukuní ní wá. Somúní yaá kará ga gére née ukuní yí eyé née ngbékpí ledre. ¹² Abú tí kenée ndotó, zí Pétero ñnyiné ngásáne sî bi íri, zía ndálané lúru bi simi gu, Ngére Yésu ndaa 'bi ené lolu wá. Lá bongó bi yemení wo simi a ní idiakáne simi gu. Zía ndá'bané kí ndísi sómú ledre née, owo 'di'bi mbí éyí bi mengi roné née wá.

*Yésu 'dodo roné zí 'yí lódú kacíne ga bi gbre ní
(Lúru kpá Máriko 16:12,13)*

¹³ Kpá çikí simi sîlî máa née ní, zí ngíti géyí 'yí lódú kací Yésu ga bi gbre ní ñnyiyé ndéréye simi owú gara bi kí ñriné Imawú ní. Ni méyilí e ñnyí doa gbre gi ro mongú gara Yerusaléma. ¹⁴ Simi mindéréye do misi'di, zíye ndísiyé kí ódroyé gi ro ledre bi mengi roné née. ¹⁵ Simi bi niyí ndísi kí úkuló'bó ledre ga gére née dongaraye ní, zí Yésu ólúóguné zíye, zíye ndísi lódú misi'di kéye. ¹⁶ Owoní eyé bi kídí née wo ní wá, gi zía Lomo uçuomo kóo yée née káa bi niyí ówo wo.

¹⁷ Zía ndú'yú yée kídí, "Ledre máa bi ndísisé ndéré kí úku a tí bi gáa ba ní 'bié ledre 'di?"

Zíye tóroyé, zí simi komoyé ídine mbá misínyine. ¹⁸ Zí ngúrúyé kí ñriné Kiliyópa úku ledre zía kídí, "Mongú ledre bi mengi roné do sîlî ga ba simi Yerusaléma íri ba ówo wá ní, oḡu 'bi eyí gi 'da?"

¹⁹ Yésu ya zíye ní, "Bié ledre 'di?"

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Née Yésu, nébì gi simi gara Nazeréta, Lomo i'bí kóo roko'bu go zía, zía ndísiné 'dódo ledre zí 'yí e kpá kí méngi mĩngburoko ledre e, zí Lomo kí 'yima'dí e ídiye mbá kí rokinyi gi zía. ²⁰ Kara kóo ba zí manda ga bi 'bi 'yí 'dáná éyí e kpá kí ngíti géyí mĩngburoko 'yí ezé e í'bí nḡbángá a zí akúma 'bi Róma idíní úfu wo. Do úfu wo do mĩngbũngbu kágá. ²¹ Azé 'bi ezé kóo go kí mongú rokinyi kídí née go Kírésito kóo Lomo uku ledre kásaógu a ní, oḡu go gi ro yómo zée Isiréle e. Éyí ndaa lolu wá, mengi karaba simi kángá go 'dényé sîlî ota. ²² Tarazé jdrí gáa gi zí ngíti géyí kará e gi dongaraze. Simi bi gáa ñnyíní akpa kí s̄ndónó ndéréye s̄ bi ní, ²³ niyí oḡu iri ní, o'do máa née ndaa 'bi ené lolu wá. Zí ngíti géyí maláyika e 'dódo royé zí kará máa ga gére née, zíye úku ledre kídí o'do máa urú yí ené. ²⁴ Zí ngíti géyí 'yí ezé e kpá gere ñnyí ngásáye íri, tí ma'dií oḡu ndikiní eyé wo wá."

²⁵ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Ówosé esé ledre wá gi zí 'di, ledre ga bi kóo nébì ukuní yée gi romá kídí Lomo ni kásaógu a ní ilisé ñgunḡu wá gi zí 'di?" ²⁶ Ídisé ówo a kídí Kírésito ni aka 'dó'dó zía kpá úyuné zía úrúne kí, zía ndá'balúgu roné komo ere kí mongú roko'buné. ²⁷ Nda gi ore zí Yésu ma'dáa tónóne úku yéme ini ledre gi simi ledre ga bi kóo nébì e

ukuní gí roné do éké yée simi miéké kúrú Lomo ní zíye. Tonó kí Músa nda kí yée ga bi ngíti géyí nébì e ukuní ní.

²⁸ Simi bi nderéoguní nda go gbóo kí gara bi ya'dá ga geré niyí ndéré simi a ní, zí Yésu idíne káa zí ayí ókpó ené miókpo ní. ²⁹ Zí ya'dá ga gére néesé úcúomo wo kídí, “Kadra utú go ndá lolu ndéré wá, idízé 'dú'du kése ona togú bi ará go yá, zíyí ndéréyí.” Zí Yésu ndéréye kéye.

³⁰ Nda go do bi éyí miánu, zí Yésu 'dí'bi ambata zía í'bí mbófo éyí zí Lomo gí roa, zía 'dewe simi a zía í'bí a zíye. ³¹ Geré zí komo ya'dá ga gére néesé óngóne zíye ówo a kídí ábuwá ba yí ené Yésu ke. Zía lélíne gí zíye gí ore. ³² Zí ya'dá ga gére néesé úku ledre dengbíye kídí, “Ábuwá ledre bi gáa ndíşşí úku a zíze do misi'di 'dáa ní utú yeme roné do mimbé'dezé kpínì gí zí kéyí néesé.”

³³ Geré zíye ìnyiyé ndá'balúgu royé simi Yerusaléma. Niyí ógu íri ní, ngíti 'yímikása ga bi sokó doa kéří ní nda kpá kí ngíti géyí 'yì e yokoní royé go mbá do bi kídí' do. ³⁴ Kpálá bi oguní ní, geré zí lafúye ga bi gáa ore ní, úku ledre zíye kídí, “Ma'díi, Ngére úrú go 'dodo roné go za cù zí Simúna.” ³⁵ Zí lafúye ga bi gáa gbre nda'baoguní gí simi Imawú ní kpá líkpí ledre bi mengí roné zíye do misi'di nda kpá kí wo bi simi bi 'dewe ambata ní, zíye ówoyeme wo.

Yésu olúogú dongará 'yì lódú kacíne e

(Lúru kpá Matáyo 28:16-20, Mária 16:14-18, Yiwáni 20:19-23, Moko 'bi 'yímikása e 1:6-8)

³⁶ Simi bi niyí aka ndíşşí líkpí ledre néesé kenéesé ní, ve, zí Yésu kpá olúoguné dongaráye ore. Zía úku ledre zíye kídí, “Mimbé'desé idri mu.”

³⁷ Simi bi Yésu olúogú ve dongaráye ní, zíye líyiyé gí zía somúní 'bi éyè go kídí 'yì lará ogú ne. ³⁸ Zía úku ledre zíye kídí, “Ndásé éré ngírì wá, idísé ngúnğu a kídí máurú gí simi umbu go ma'díi. ³⁹ Lúru aka mbirì ga bi simi şılıma ba kí yée ga bi ro şındıma ní. Táta lúru aka romá, néesé tí máa ndaá 'bi ené 'yì lará wá, 'yì lará ndaá kí esí roné kpá kí cóngó siminé wá.”

⁴⁰ Gí do kací ledre néesé ní, zía 'dózo şılıne zíye kí şındıne gí ro zíye lúru mbirì. ⁴¹ 'Yì ga gére néesé mbá, ledre néesé ní aka zíye káa zí ranga ní, togú Yésu urú néesé tí go néesé yá. Zía ndú'yú yée kídí, “Owú éyí miánu ní laká tí zíse ona bo?” ⁴² Zíye í'biógu milíci kénzè zía, ⁴³ zía ánu a tí dongaráye ore.

⁴⁴ Zía úku ledre zíye kídí, “Mááyí ba kpá úku ánda ledre kóo 'dá'dá ní zíse. Lorú ga bi kóo Músa ekéní yée kí nébì e kpá kí yée ga bi simi Ke'bi 'bi Dawídí e gí romá ní niyí méngí royé mbá.”

⁴⁵ Zía sáká 'yì ené ga gére néesé gí ro zíye ówoyeme ini ledre gí simi ledre ga bi ekéní gí roné simi miéké kúrú Lomo ní. ⁴⁶ Ba ledre bi ekéní ní kídí, “Kírésito ní 'dó'dó zía úyuné, nda simi şılı ota zía úrúne gí simi umbu. ⁴⁷ Ngíti a nda 'bi ené kídí 'yì ené e niyí tónó gí simi Yerusaléma ndéré kí úku bilámá sanda ené zí 'yima'dí e mbá idíní ótoómo méngí bisinyí ledre zíye ngúnğu ledre 'bi Lomo gí ro zíye ómoyé. ⁴⁸ Séé 'yímikása amá e ásá 'dókó ledre máa ga ba se kídí ledre ga bi mengíní royé zíma ba niyí ma'díi ledre e. ⁴⁹ Idísé ówo a kídí 'Dówú Lomo kóo Babá uku ledre a gí ro í'bí a

zise káa do sáká éyí ní, mááyí go ndéré kásaógu a. Tí lá ídísé aka ndìsì sìmì Yerusaléma ona zì sáká éyí néesé óguné káa do roko'bù zise té kí.”

Yésu nda'ba komo ere

(Lúrú kpá Mária 16:19,20, Moko 'bi 'yimikása e 1:9-11)

⁵⁰ Zì Yésu 'dí'bi yée zíye ólúóguyé gí sìmì Yerusaléma gí ore ndéréye sìmì ngíti owù gara kí ìrìné Beteniya. Sìmì bì oguní íri ní, zía síkpì sílìne 'dága í'bí úndru zíye. ⁵¹ Ngbúrú sìmì bì nì ndìsì ìni ini zì Lomo kí í'bí úndru ní, yóó zía ndá'balúgu roné komo ere. ⁵² Zíye óto úndrua ore, zíye nda ìnyiyé ndá'balúgu royé sìmì Yerusaléma kí mongù rokinyi. ⁵³ Kací kadra mbá, zíye ndìsì ndéréye sìmì 'Dìcì 'bi Lomo ìni ini zì Lomo.

Bilámá ledre bi Yiwáni eké ní Ledre gi ro búkú bi Yiwáni ní

Yiwáni eké búkú ba ne. Ni ngúru 'yì gi dongará 'yìmikása ga bi sokó doa gbre 'bi Yésu ní. Eké búkú ba gi ro 'dódo ledre kie zí Yúda e kpá kí kúfú ngíti géyí 'yì e gi ro zíye ngúngu ledre Yésu. Yiwáni líkpí ené ledre gi ro mindísi Yésu do sogo kángá wá. Uku ledre geré gi ro mingburoko ledre ga bi Yésu ndísi mengi yée kpá kí ledre ga bi ndísi 'dódo yée ní. Ledre née 'dodo kírí née kídí Yésu ndaá 'bi ené òdú 'yìma'dí wá, ni yì ené kpá za cù Lomo (Kápita 1:14).

Búkú ba uku ledre zíze kídí Yésu ni kúrú Lomo bi Lomo kasaogu wo do sogo kángá, ógù úyuné káa do éyí 'dáná gi ro 'dí'bióyó òdú lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e ní wá, ni Masiya bi kóo nébì e ndísiní úku ledrea kídí ni ógù ní. Simi kápita ga bi 13-17 Yiwáni uku ledre gi ro 'yì lódú kací Yésu kídí oto 'búye go kíngaya kpá kí ledre ga bi Yésu uku yée 'dá'dá do kí 'dí'bi wo kí tagá née ní ní. Simi odu a, Yiwáni uku ledre gi ro ngbanga Yésu kí miphéphé wo do mingbúngu kágá kí ledre gi ro miúrúga gi simi umbu kpá kí ledre bi 'dodo roné zí 'yì lódú kacíne e kí'dí tì'dù ní.

Yésu ni Ledre

¹ Simi bi kóo Lomo otoogu aka do sogo kángá ba wá ní, Ledre ni kóo kú goó bo 'desí, niyí kóo kí Lomo do bi kíe'do. Ni kpá Lomo bi kíe'do née. ² Ni kú kí Lomo do bi kíe'do 'dá'dá Lomo otoogu aka kóo do sogo kángá ba wá.

³ Ledre otoogu éyí ga bi do sogo kángá ba za mbá ne. Éyí bi kíe'do káa yaá otoogu ne wá ní ndaá. ⁴ Ledre ma'dáa ni yì ené ne tridri, zí tridri máa née nda ídine zí 'yìma'dí e káa do bimióngó. ⁵ Tridri máa née ogù ne káa do bimióngó zí 'yìma'dí e, mituluru utúasá 'dùtu a wá.

⁶ Née ní, zí Lomo kóo kásaogu ngíti o'do írja Yiwáni, ni 'yì í'bí babatiza zí 'yì e. ⁷ Yiwáni ma'dáa Lomo kasaogu wo 'dódo ledre gi ro bimióngó zí 'yìma'dí e gi do bi zíye ngúngu a. ⁸ Yiwáni ma'dáa ndaá 'bi ené ne bimióngó máa née ne wá, ogù 'bi ené lá 'dódo ledre zí 'yìma'dí e gi ro bimióngó ma'dáa. ⁹ 'Yì bi ni mbigí bimióngó zí 'yìma'dí e ní, ni go ógù zí 'yìma'dí e do sogo kángá.

¹⁰ Abú Lomo otoogu 'yìma'dí e do sogo kángá ba kpurú gi simi roko'bu 'bi bimióngó yá, simi bi bimióngó ogù nda ndísi dongará 'yìma'dí e do sogo kángá ní, owoní eyé lolú kóo bi kídí née wo ní wá. ¹¹ Tí bi ogù dongará 'yìma'dí e do sogo kángá ní, f'i, 'yì ené e asiní yì eyé gi roa fú lá miási. ¹² Bi nda kené ní, zí 'yì bi ni bimióngó née nda yì ené méngí bilámá ledre zí 'yì máa yée ga bi ngunguní ledre ené go ní, zíye ídiye mbigí owú ga bi 'bi Lomo ní. ¹³ Ndaá bi ya kídí Lomo ndikiogu yée káa zí bi 'yìma'dí e ndísiní ndiki owú e ní wá. Lomo 'di'bi yée káa do owú 'bi ené e, yì ené kací miyème ledre ené 'bi Lomo.

14 Zí 'yì bí ndìşşíní ndólo wo Ledre bí kóo niyí kú kí Lomo komo ere ní, ógù ndìşşíné dongaráze 'yìma'dí e do sogo kàngá, gí zía oto 'búze go kíngaya. Zée 'yìmikása ené e, owoyemezé roko'bu a go bilámáne kídí roko'bu 'bí bikérí Owù 'bí Lomo ogù go gí zí 'Buné kí ma'dií ledre kpá kí bilámá miméngì ledre do sogo kàngá.

15 Née 'yì bí kóo Yiwáni 'yì Bábátízí 'yì e uku ledre a kídí "Ngítí mongú 'yì ní bo ní ógù gí do kacíne roko'bu a kí miméngì ledre ené e mbá romoní do 'bí ené 'bí Yiwáni go ní. Romo doné gí zía ní 'yì ené kóo kú bo 'desí."

16 Zée 'yì ga bí ngunğuzé ledre 'bí mongú 'yì máa née go ní, azé go kí mongú rokinyi kací kadra mbá gí zí bilámá ledre ga bí mengì yée zíze kí úndru bí i'bí zíze odu a ndaa ní. 17 Ní tí kenée ma'dií, gí zía Lomo i'biogu ené kóo zí Músa lá dujú lorù idí éké a zíze 'yìma'dí e wá. Kasaogu za cù Kírésito* Yésu† ogù 'dódoyéme misi'di bí née ní yómo zée do a ní zíze. 18 'Yì bí yaá lurú Lomo go kí komoné ní ndaa. Lá dujú bikérí Owù 'bí Lomo, bí niyí kí 'Buné kje'do ní, ogù ne 'dódoyéme Lomo zíze.

Yúda e ndu'yúní Yiwáni Babatiza

(Matáyo 3:1-12, Máríko 1:1-8, Lúka 3:15-17)

19 Kadra kje'do zí mingburoko 'yì ga bí 'bí Yúda ga bí simi Yerusaléma ní ñnyiyé kása ngítí géyì 'yì e gí simi kufú 'yì ga bí ndoloní yée Lévi e ní kpá kí ngítí géyì 'yì 'dáná éyì e zí Lomo kídí, idíní ndéré ndú'yú Yiwáni, togú ní tí ma'dií Kírésito 'yì yómo 'yì e bí yée ndìşşíní óto komoyé kací a ba ya? 20 Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye fúó kídí, "Fí, mándá 'bí amá Kírésito wá."

21 Zíye ndú'yúlúgu wo kídí, "Sara bí née ní, áyí nda go náambi? O'do bí ní nébì‡ kí ìrìné Iliya§ ní?"

Zí Yiwáni kpá úkulúgu ledre kídí, "Fí, mándá 'bí amá Iliya wá."

Mingburoko 'yì ga gére née ya zía ní, "Áyí nda go náambi, ngúru nébì bí Lomo kasaogu wo ne ní?"

Yiwáni ya zíye ní, "Mándá 'bí amá kpá ngúru nébì bí Lomo kasaogu ne ní wá."

22 Mingburoko 'yì ga gére née ya zí Yiwáni ní bilámáne. Bí goó kenée ní, úku aka nda mbígì ledre gí royí zíze gí do bí zíze ndá'bazé úku a zí mingburoko 'yì ezé ga bí kasaní zée zíyì ba.

23 Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, "Mááyì ba 'yì bí kóo nébì Isáya uku ledre a 'desí kídí, 'yì ní karanée ndìşşì ótrú ledre zí 'yì e simi súwú kídí, " 'Yémeómosé misi'di mu nzíyíné zí Ngére, " idísé 'dózo yéme misi'di zía.' "

24 Zí ngítí géyì Farusáyo ga bí* niyí dongará mingburoko 'yì ga bí Yúda e kasaní yée ndéré ndú'yú Yiwáni ní, 25 " Ñnyiyé ndú'yú Yiwáni kídí, sara togú bí ndá Kírésito wá, ndá kpá nébì bí kí ìrìné Iliya ní wá, ndá kpá

* 1:17 1:17 Kírésito: Ini ledre gí simia kídí, 'yì bí Lomo gelé wo káa do Ngére ní. † 1:17 1:17 Yésu: Ini ledre gí simia kídí, Lomo yomo 'yì e. ‡ 1:21 1:21 Nébj: Ndìşşíní kóo úku ledre née gí ro nébj kóo Músa uku ledrea kídí ní ógù ní. Ólo Gbre lorù 18:15-18 kí Moko 'bí 'yìmikása e 3:22-23. § 1:21 1:21 Iliya: Iliya ní kóo nébì 'bí Yúda e bí kóo Lomo 'di'bilugu wo 'desí komo ere ní. 1:23 1:23 Isáya 40:3 * 1:24 1:24 Farusáyo: Née ngítí géyì Yúda ga bí ngará ndit' dofúní do lorù bí Músa eké ní wá ní. Ngunğuní kídí lomo ro 'yìma'dí e ní bo, maláyika e niyí bo, 'yì e ndìşşíní kpá úru gí simi umbu. Ólo Moko 'bí 'yìmikása e 23:6-8.

ngúru nébì bi Lomo kasaogu ní wá ní, ambi i'bí nda roko'bu zíyì, zíyì ndìsìyì méngì babatíza káe zì 'yì e ní ne?"

²⁶ Zì Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, "Mándìsì méngì 'bi amá lá dùy babatíza bi kí iní ní. 'Yì ni bo dongarase, tí lá ówosé esé wo wá. ²⁷ Née mongú 'yì bi kóo máúku ledre a kídí, ni ógu gí do kacíma ní. Máútúásá gbawá ndìsì méngì moko zía do bilámá misi'diné káa zì bi ili ní."

²⁸ Ledre máa née méngì kóo roné simi gara Beteniya sága mongú ngburu bi Yeredéne k'dí bi kóo Yiwáni ndìsì bábátízì 'yì e ní.

Yésu Owú Kábìrìkì 'bi Lomo

²⁹ Nda káa zì kilóndó a née, zì Yiwáni lúrúndiki Yésu ni go ndìsì ógu mì'dí zíye. Zì Yiwáni ma'dáa ìnyíné úku ledre zì 'yì ga bi cigíne ore ní kídí, "Lúrúsé aka o'do bi ni ndìsì ógu gí 'dáa ba, née Owú Kábìrìkì† bi Lomo kasaogu wo zía ógu 'dí'bióyó lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e ní." ³⁰ Née 'yì bi máúku ledre a zise kídí ni ógu gí do kacíma, roko'bu ledre ené romo do 'bi amá go kíngaya gí zía ni 'yì ené kóo kú go bo 'desj ní. ³¹ Máówoyéme amá aka kóo wo 'dá'dá kpá wá, nda té simi bi mándìsì bábátízì sée ní. Ábuwá Lomo yeme ledre née kenée zíma gí ro zíma ndìsímá bábátízì sée Isiréle e kí iní gí ro 'dódoyéme wo zise.

³² Yiwáni uku kóo ledre gí roa kídí, "Simi bi kóo mándìsì bábátízì wo zì 'Dówú Lomo‡ óguné gí komo ere doa káa zì kírikó'do ní. ³³ Nda té zì Lomo bi kasa máa ndìsì méngì babatíza zì 'yì e ní úku ledre a kídí, "Yì bi lúru 'Dówú Lomo ógu doa káa zì kírikó'do née ní, née wo bi ni bábátízì 'yì e kí roko'bu 'bi 'Dówú Lomo ní.' ³⁴ Máúku zise ma'díi, o'do née máówoyéme nda wo go, ni mbígì Owú 'bi Lomo."

Mizefì 'yì ga bi lodúní kacì Yésu ní

³⁵ Gí do kacì ledre née, nda simi ngiti sílì kpí, Yiwáni niyí go ndìsì tóro kí 'yì lódú kacíne e gbre. ³⁶ Zía lúrúndiki Yésu kí ndéré 'dècì bi gbála. Zía ìnyíné úku ledre zì 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, "Lúrúsé aka o'do bi 'dáa, née Owú Kábìrìkì bi Lomo kasaogu gí ro úyuné do bi kacì 'yìma'dí e ní."

³⁷ Simi bi 'yì lódú kacì Yiwáni uwúní ledre bi Yiwáni uku zíye kenée ní, zíye ìnyiyé gbengará ndéréye lódú kacì Yésu.

³⁸ Zì Yésu lúrúndiki yée do kacíne. Zía ndú'yú yée kídí, "Ílisé 'di?"

Zì ya'dá ga gére née úkulúgu ledre zì Yésu kídí, "'Yì 'dódo ledre ndìsì ndìsì 'da?"

³⁹ Zì Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Ógusé mu ndéré ówo bi ndìsímá."

Zíye ndéréóguyé do bi bi Yésu ndìsì doa ní. Zíye ndìsìónzó ngítí kadra née teké zì Yésu íri, gí zía ndikíní kóo née nda go kí kadra tagá éyì 'bi sîndí kadra eso.

⁴⁰ Ngúru 'yì gí dongará ya'dá ga bi gbre uwúní ledre bi Yiwáni uku zíye, zíye ìnyiyé ndéréye lódú kacì Yésu ní, ni Andiríya, lúndu Simúna Pétero. ⁴¹ Simi bi nda'baoguní gí zì Yésu girí ní, geré zì Andiríya ndéréókópone úku

† **1:29** 1:29 Owú kábìrìkì: Lomo uku ledre zì Músa kídí idí úku ledre zì 'yì e idíní 'dáná Owú kábìrìkì zì Lomo gí ro do ótoómo lúyú ledre eyé e. Née sì ledre bi ndìsìní ndólo Yésu Owú kábìrìkì gí zía ni úyu zía 'dí'bióyó lúyú ledre ezé e. ‡ **1:32** 1:32 'Dówú Lomo: 'Dówú Lomo ni 'Dówú bi simi Lomo ní. Bùkú 'bi Yiwáni uku zise kídí Lomo ni 'Bù, Yésu bi Owú 'bi ené ní ni kpá Lomo zì 'Dówú Lomo ni 'bi ené 'Dówú simi Lomo ní.

ledre zí lúnduné Simúna Pétero kídí, “Ndikizé Masíya go.” Ledre gi simi ndóló bi Masíya née kídí Kírésito, née wo bi Lomo kasaogu wo káa do 'yi yómo 'yi e ní.

⁴² Zí Andiriya 'diyóto lúnduné Simúna Pétero zí Yésu íri.

Zí Yésu lúru Simúna cii, zía úku ledre zí Simúna kídí, “Máowo yi bú, áyi wotí Yiwáni. Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, mikánda iriyi ni go Pétero.” Iní ledre gi simi a kídí, “Tutú.”

⁴³ Nda simi ngíti sili, gi do kaci ledre máa wo née ní, zí Yésu inyiné ndéréne simi kangá bi Galiláya ní. Zíye ndikiye íri kí ngíti o'do kí iriné Phílipo. Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Máli ziyi idiyi 'yi lódu kacima Phílipo.”

⁴⁴ Phílipo ma'dáa ni kpá gi simi Beteseyida, gara bi Andiriya kí lúnduné Pétero niyi gi simia ní. ⁴⁵ Zí Phílipo ndéréne ndiki ngíti ezené kí iriné Nataníyele zía úku ledre zía kídí, “Nataníyele, o'do bi kí iriné Yésu, wotí Yoséfa bi simi Nazeréta bi kóo Músa kí ngíti géyi nébi e ekéni ledre a simi búku 'bi lorú ní, ndikizé wo go.”

⁴⁶ Zí Nataníyele úkulúgu ledre zí Phílipo kídí, “Óo, éyi 'be kpá Nazeréta zí bilámá ledre méngi roné simi a?”

Phílipo ya zía ní, “Ndá íti kangú wá, nderézé mu kéyi, ziyi lúru wo za cú kí komoyi.”

⁴⁷ Simi bi Nataníyele ogu go gbóo ro Yésu ní, zí Yésu úku ledre gi roa kídí, “O'do ba ni mbigi Isiréle, bisinyi sómú ledre ndaa do mimbé'de a wá.”

⁴⁸ Zí Nataníyele úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yi, ówo máa 'da, bi ziyi úku ledre gi romá kenée ní.”

Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Málúru yi go simi bi gáa áyi ndisi 'dowúroyi si kágá íri, 'dá'dá Phílipo ndólo aka yi wá ní.”

⁴⁹ Gi zí ledre bi Yésu uku kenée ní, geré zí Nataníyele úku ledre fúo zí Yésu kídí, “'Yi 'dódo ledre áyi mbigi Owú 'bi Lomo ma'dii, Ngére do kufuze Isiréle za mbá.”

⁵⁰ Yésu ya zía ní, ngunngu ledremá née lá gi zí ledre bi máuku máya málúrúndiki yi kí 'dowúroyi si kágá ní? Togú kenée yá, áyi lúru tú'dú mingburoko ledre e gi zí wo née. ⁵¹ Zí Yésu kpá fú úku yata ledre zí Nataníyele kídí, “Ásé karanée lúru ere likpini go fúo káa zí mbotu ní. Maa Owú 'bi 'Yima'di zima idima dongará ere kí do sogo kangá káa zí 'bé'bé ní zí maláyika e ndisi ékíguyé gi doa bi kpá kí ékílúgu royé 'dága komo ere.”

2

Yésu oyólo'bó iní káa do le'yi kóró simi Kána

¹ Sili gbre gi do kaci a bi Yésu ndolo Phílipo e kí Nataníyele káa do 'yi lódu kacine e ní, zí ngíti 'yi méngi ayimbi 'bi ofú ro'yi 'be 'bi ené simi Kána, ngíti owú gara simi Galiláya. Mariya mbága Yésu ni kóo kpá simi ayimbi máa née íri. ² Ndoloní kóo kpá Yésu kí 'yi lódu kacine e simi ayimbi máa née íri. ³ 'Yi e niyi idi kie ní, le'yi kóró ukú go. Zí Mariya inyiné úku ledre zí Yésu kídí, “Bi áyi lúru a ba ní le'yi ukú yi ené go, éyi bi zí 'yi éwé a ní ndaa lolu wá.”

4 Zí Yésu úkulúgu ledre zí mbágáne kídí, “Mamá, ba ndaá aka sɛndí kadra bi zima 'dódo roko'bumá simi a zí 'yì e ní wá.”

5 Nda gi ore, zí Mariya ma'dáa ìnyiné úku ledre zí 'yì 'bi moko ga bi ore ní kídí, “Togú uku ledre go zise yá, ídísé méngì 'duo wo.”

6 Mìngburoko ndoko iní niyí kóo kírí nées ìnyì doa kéréjì (6) ndìsìní ìngì'dúcu yée kí iní gí ro do ndìsì méngì moko e kpá kí lúgu éyì e kíe kací ondú 'bi Yúda e. Pheré* máa ga gère nées kacíye kékié'do mbá bikéréye ndìsì 'dì'bi kúkú e cì kéréjì a (20) togú wá, cì kéréjì a doa sokó (30).

7 Zí Yésu ìnyiné úku ledre zí 'yì 'bi moko ga gère nées kídí, “Ndírí'dúcusé aka ndoko iní ga gère nées mu kí iní.” Zí 'yì 'bi moko ga gère nées tí méngì a kenée, zíye ìngì 'dúcu pheré ga gère nées 'bé.

8 Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Íngísé iní máa ga gère nées mu ndéré kíe zí 'yì bi ndìsì lúru bi kací 'yì e ní.” Zí 'yì 'bi moko ga gère nées méngì a tí kenée.

9 Zí 'yì lúru bi kací 'yì e 'dì'bi iní nées éwéúzu a. Simi bi ewéúzu ní, oyólo'bó yì ené roné go le'yì kóró, inyiromo nda kpá go do le'yì bi ewení 'dá'dá ore ní mbá. Owo bi bi oguní kí bikinyi le'yì nées gi doa ní wá, 'yì 'bi moko ga bi oguní kíe ní owoní dujì ye. Geré zí 'yì lúru bi kací 'yì e nées ìnyiné ndólo m̀ngì ayimbi, ¹⁰ do úku ledre zía kídí, “Méngísé bi káa ledre 'dì? Ásé aka gáa í'biógú m̀bigì le'yì zí 'yì e 'dá'dá kí, káa zí bi legbe ndìsízé méngì a ní abú ásé nda í'biógú iní a gi 'dá'ba yá ndaá káa do ledre wá, nées 'yì e lerení go.”

11 Nées mizefì mongú ledre bi Yésu méngì wo bi gbékpì 'yì utúasá méngì a wá, oyólo'bó iní káa do le'yì simi Kána owú gara simi bi Galiláya ní. Simi sɛndí kadra máa bi kóo nées ní, zí t̀t̀'jú 'yì e ówo a mbá kídí ní kí roko'bu ledre e zine. Gí zí kényì nées, zí 'yì lódú kacíga nda ngúnngu ledre a za kingaya.

12 Simi bi ayimbi utú nda go ní, zí Yésu ìnyiyé kí mbágáne kí lúnduné e nda kpá kí 'yì lódú kacíne e ndéré ndìsìyé simi ngítì owú gara kí ìriné Kaparanawúma kí owú s̀l̀l̀ cuku'dée.

Yésu ogóbayi 'yì e

(Matáyo 21:12-13, M̀ríko 11:15-17, Lúka 19:45-46)

13 Simi bi ngítì s̀l̀l̀ 'bi Ayimbi 'bi Yúda e bi ndìsìní ndólo a Umbuokpó† idiaká go lá cuku'dée gi ro zía tónóne ní, zí Yésu ìnyiné kí 'yì lódú kacíne e ndéréye simi Yerusaléma. ¹⁴ Simi bi oguní ìri ní, geré zíye ndéréokpóye do ligá mongú 'Dìcì 'bi Lomo.‡ Niyí ógu ìri ní, ngítì géyì 'yì e niyì go ndìsì úgúóyó ìt̀ e, kábìr̀k̀k̀ e kpá kí amámu e zí lafúye gi ro do ndìsì 'daná éyì kíe zí Lomo. Ngítì géyì 'yì oguní 'bi eyé kí késì e ndìsì kí óyóló'bó yée. ¹⁵ Zí ledre bi 'yì ga gère ndìsìní méngì a nées sínýine ro Yésu, zía 'dì'bi sí'dí bi kí mirásáne ní ndìsìné ócò bayi 'yì ga gère nées kpá kí bangá eyé ga gère nées kíe do ligá 'Dìcì 'bi Lomo. Zía s̀k̀p̀ tarabíza ga bi 'yì óyóló'bó késì e

* **2:6** 2:6 Pheré máa ga gère nées niyì gi simi tutú. † **2:13** 2:13 Ayimbi Umbuokpó: Nì sɛndí kadra bi Yúda e ndìsìní sóm̀nd̀k̀k̀ ledre bi kóo Ngère Lomo okpó gi do 'be 'bi eyé e ufu owú 'bi eyé e wá gi zía bi oróní sáma owú kábìr̀k̀k̀ ro kágá mbotu eyé e ní. Zía kóo 'dì'biógú yée gi simi Ìzibiti gi simi 'do'dó bi kóo niyì simi a ní. Ólo Ólúógú 12:1-20. ‡ **2:14** 2:14 'Dìcì 'bi Lomo: 'Dìcì máa wo nées ní dujì k̀é'do simi Yerusaléma. 'Yì 'daná éyì e ndìsìní lengbe 'daná éyì simia gi zía Lomo ní ore, gi ro zía ótóomo lúyú ledre 'bi 'yì e.

ndìsìní óyóló'bóló kèsì eyé e doyé ní do ìtríónzó yée kpùkpùkpù bi, zì kèsì eyé ga gère née báiyíyè faa bi. ¹⁶ Zía ndéréne úku ledre zì yée ga bi ndìsìní úgúóyó amámu e ní kídí, “Dí'bióyósé yì esé ga gère née gí ore mu káa zì bi mááyí úku a ba. Ndásé óyóló'bóló 'Dìcì bi 'yì e ndìsìní ógù ìni ini simi a zì Babá ní káa do sùú wá.”

¹⁷ Simi bi 'yì lódú kacì Yésù lurúní ledre ga bi Yésù mēngì yée gí ro 'Dìcì 'bi Lomo kenée ní, geré zíyè sómúndíkí ledre bi kóo ngère Dawídí uku wo do éké a simi miéké kúrú Lomo kídí, “Lomo, 'bú 'dìcì eyì ofù domá go.”

¹⁸ Zì ledre bi Yésù mēngì gí ro 'Dìcì 'bi Lomo née sínyíne ro mīngburoko 'yì ga bi 'bi Yúda e ní. Zíyè óguyé útúyè do Yésù kí ledre kídí, “Éyì bi mēngì kēyì gí zía kenée ní 'dì? Togú kenée yá, mēngìógù aka ngítì mongú ledre cakaba, wo bi kí roko'buné ní gí ro zíze ówo a kídí ma'díi Lomo kasaogu yì ne.”

¹⁹ Zì Yésù úkulúgu ledre zì Yúda ga gère née kídí, “Togú ìlisé ówo roko'bumá, ndúrúsé aka mongú 'Dìcì 'bi Lomo née mbá bi, mááyí ùbúlúgu a òyú simi sīlì ota.”

²⁰ Zì Yúda ga gère née úkulúgu ledre zì Yésù kídí, “Úu, úku née ledre? 'Dìcì 'bi Lomo bi simibi nderé do 'yì e kí ùbú a 'dényé cì gbre doa ìnyì doa kéré (46) ní, yá togú nduruní yá née ni ùbúlúgu a òyú simi sīlì ota (3)?” ²¹ Yésù uku ené née ledre 'Dìcì 'bi Lomo wá, uku yì ené née ledrené.

²² Simi bi úrú gí simi umbu ní, geré zì 'yì lódú kacìga sómúndíkí ledre bi kóo uku ní. Gí zì kēyì née, zì 'yì lódú kacìga ngúnngu ledre ga bi miékéyè simi miéké kúrú Lomo kpá kí ngítì géyì ledre ga bi Yésù ma'dáa uku yée ní.

²³ Simi bi kóo Yésù niyì simi Yerusaléma ní, simi Ayímbi 'bi Umbuokpó, zì Yésù ma'dáa kóo ndìsìné mēngì tú'dú mīngburoko ledre e ìri. Gí zì kēyì née, zì tú'dú 'yì e ngúnngu ledre a ma'díi. ²⁴ Tí lá Yésù ma'dáa ili ené kóo mēngì kēyì kacì misómú ledre 'bi 'yì e wá gí zía owo bú mimbé'deyé ndáa bilámáne wá. ²⁵ Yésù ma'dáa ili ené zì 'yìma'dí uku ledre 'yìma'dí zíne wá gí zía owo yì ené bisinyì misómú ledre 'bi 'yìma'dí e mbá bú.

3

Yésù 'dodo ledre 'bi Lomo zì Nìkodìmo

¹ Ngítì o'do ni kóo bo ìrja Nìkodìmo, ni ngúru 'yì gí dongará 'yì ga bi ndìsìní ndólo yée Farúsáyo e ní,* ni kpá ngúru mongú 'yì 'bi Yúda e. ² Simi ngítì sīlì, zía lóloné kí ndùlú ndéréne úku ledre zì Yésù kídí, “Yì 'dodo ledre, zée Isiréle e za mbá owozé go bú kídí Lomo kasaogu yì ené yì ne ógù 'dodo ledre ené. Owozé gí zía éyì ga bi ndìsì mēngì yée ní, gbékpí 'yì utúasá ené mēngì yée wá 'búó togú 'yì bi Lomo i'bi roko'bu ledre máa née go zía ní.”

³ Zì Yésù úkulúgu ledre zía kídí, “Máuku zíyì ma'díi, togú 'yì ili gí ro zíne óguné 'be 'bi Lomo yá, idíní ndíkíógù wo mīkándané kí.”

⁴ Nìkodìmo ya zì Yésù ní, “Ledre máa née ni mēngì roné kenée née láráa káa be 'dì? Bi mááyí nda kpá go mongúma káa zì ba, mááyí ólùlúgu

2:17 2:17 Ke'bi 'bi Dawídí e 69:9 * **3:1** 3:1 Farúsáyo: Née ngítì géyì Yúda ga bi ngará ndít' dofúní do lorù bi Músa eké ní wá ní. Ngúnngu ledre 'dówú Lomo, kí ledre maláyika e kpá kí ledre miúrú 'yì e gí simi umbu.

romá simi mbágama do ndikiógu máa kpá mikándané née lára a káa be 'di?"

⁵ Yésu ya, "Máuku zíyí ma'díi Nìkodìmo, togú ndikioguní 'yì mikándané kí 'Dówú Lomo kpá kí iní wá yá, utúasá ógu 'be 'bi Lomo wá. ⁶ 'Yì máa wo bi ndikiogu wo lá mindikiógu do sogo kángá ba ní, miméngì ledre ené ni dujú 'bi 'yìma'dí e. 'Yì máa wo bi 'Dówú Lomo ndikiogu wo go mikándané ní, ni go mbigí 'yì bi 'bi Lomo ní. ⁷ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zía kídí, 'Nìkodìmo, ndá ónzó komoyí gí zí ledre bi máuku máyá 'Dówú Lomo idí ndikiógu 'yìma'dí e mikándané ní wá.' ⁸ 'Yì bi ndikioguní wo go mikándané ní, miméngì ledre ené gbékpí 'yì e utúasání eyé ówo a wá gí zía 'Dówú Lomo ndìsì úku'bi yé zía ne. Cé káa zí sili bi 'yì e uwúní lá gboru a lurúní roa wá ní."

⁹ Nìkodìmo ya zí Yésu ní, "Ledre máa née ni nda kú méngì roné née kenée lára a káa be 'di?"

¹⁰ Yésu ya zí Nìkodìmo ní, "Bi áyí ba tí mongú 'yì, ndìsì 'dódo ledre zí lafúyì e Isiréle yì ní, sara ówo iní ledre gí simi ledre née wá gí zí 'di?"

¹¹ Máuku zíyí ma'díi Nìkodìmo, ledre ga bi za mbá ndìsìzè úku yé zise Yúda e ní, niyí za mbá ma'díi ledre e gí zía lurúze ledre máa ga gére née go za cú kí komozé. Tí lá ilisé esé ngúngu yé wá. ¹² Lúru aka Nìkodìmo, mándìsì úku ledre zise ótoásá a kí éyí ga bi do sogo kángá ona ní, útúasásé esé ówoyéme ini ledre gí simi a wá. Sara togú máuku zise lá dujú ledre ga bi 'bi Lomo komo ere ní, ásé ngúngu a, f'i, ngúngusé esé e wá. ¹³ 'Yì bi ogú go gí komo ere zía ówoyéme ledre ga bi íri ní ndaá, tí lá dujú máa bi Owú 'bi 'Yìma'dí ní. ¹⁴ Máa Owú 'bi 'Yìma'dí, máuku zise, káa zí bi kóo Músa yeme lìlì kámá zía phéphéngéří a ro kágá sìkpí a kúe 'dága ní, niyí karané phéphéngéří máa ro kágá do sìkpí máa kpá kenée, ¹⁵ gí ro 'yì bi ngúngu ledremá go ní zía ídine kí tridri bi za fí ní.

¹⁶ "Gí zía 'yìma'dí e do sogo kángá za mbá Lomo oto 'búye go kángaya, zía ñnyiné kásaógu bikéří Owú 'bi ené ógu úyuné gí royé. Yaá 'yì bi ngúngu ledre a go ní uyu wá, ni idí tridriné za fí. ¹⁷ Lomo kasaogu ené bikéří Owú 'bi ené née gí ro zía óguné 'decì ngbanga 'yìma'dí e wá. Kasaogu wo gí ro zía óguné yómo 'yìma'dí e. ¹⁸ 'Yì bi ngúngu ledre bikéří Owú 'bi Lomo née go ní, Lomo 'decì ené ngbanga roa bisinyíne wá. 'Yì máa wo bi ngúngu ledre Owú 'bi Lomo née wá ní, Lomo 'decì ngbanga roa go 'desì. ¹⁹ Lomo kasaogu owú 'bi ené kí bilámá 'dódo ledre, zí bilámá 'dódo ledre máa née ídine zí 'yìma'dí e káa zí bimióngó ní. 'Yìma'dí e asiní nda yí eyé gí ro bimióngó née miási gí zía miméngì ledre eyé ní yì ené mbá bisinyíne. ²⁰ Bisinyí ledre ni yì ené káa zí mituluru ní. 'Yì ga bi ndìsìni méngì bisinyí ledre ní sogóní yì eyé bimióngó misógó káa bi bimióngó ni 'dódoogu bisinyí ledre eyé ke. ²¹ 'Yì máa wo bi ndìsì méngì yì ené dujú bilámá ledre ní, ni yì ené simi bimióngó. 'Yì e niyí ñnyí mbá ówo bilámá miméngì ledre ené zíye ndìsìyè úku a kídí, ma'díi, 'yì ba ndìsì méngì ledre bi Lomo ili ní."

Yiwáni 'yì Bábátizì 'yì e uku ledre Yésu

²² Gí do kacì ledre máa wo née ní, zí Yésu ñnyiyé kí 'yì lódú kacine e gí simi Yerusaléma ndéréye simi kángá bi Yúdaya ní. Zíye ndìsìyè 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yì e. 'Yì máa yé ga bi ngúnguní go ní, zía ndìsìni kí bábátizì yé. ²³ Simi sındí kadra máa bi kóo née ní, Yiwáni ni kóo ore

simi ngíti owú bi kí ìrìné Ayinóno gbóo kí ngíti owú bi kí ìrìné Salíma ndìsì bábátìzì 'yì e. Gi zía mongú iní ni kóo bo ore utúasá go gi ro bábátìzì tǔ'dú 'yì e simi a. ²⁴ Ledre máa nées ndìsì kóo mēngì roné nées simi bi kóo ngárá ngére Eróde Andipá onzó aka kóo Yiwáni ma'dáa simi s̀ìgìni wá ní.

²⁵ Zí ngíti o'do gi dongará Yúda e óguné zíye ndìsìyè íti kangú dongaráye kí 'yì ga bi 'yì lódú kací Yiwáni ní gi ro ledre 'bi ídí 'yì drá do komo Lomo. ²⁶ Simi bi 'yì lódú kací Yiwáni uwúní ledre bi o'do nées uku zíye kenée ní, zíye ìnyiyé ndéréye ndú'yú Yiwáni kídí, "'Yì 'dódo ledre, o'do bi kóo Yésu ndìsìzè kéye sága Yeredéne 'dáa, bi zíyì úku yéme ledre gi roa ní, uwúze yaá ni nda yì ené íri go kpá ndìsì bábátìzì 'yì e, tǔ'dú 'yì e niyí nda yì eyé go ndìsì ndéré zía íri gi ro babatíza."

²⁷ Zí Yiwáni úkulúgu ledre zì 'yì lódú kacíne ga gére nées kídí, "'Íi, bi ndáá síní rosé wá. O'do nées mēngì ené ledre nées lá kí roné wá, Lomo i'bí roko'bu ledre nées ne zía. ²⁸ Máuku kóo ledre zise go fúó kídí, 'Mándá 'bi amá Kírésíto wá. Mándìsì lá yémeómo 'yì e nzíyiyé zì 'yì yómo 'yì e ma'dáa.' ²⁹ Máuku zise, máa Yiwáni, mááyí 'bi amá lá misanda. Káa zì bi ówosé bú togú 'yì ilí ófú kára yá, ni káa misanda 'dá'dá gi ro yéme misì'di ledre kára máa nées ní. Misanda nées ni ídí kí mongú rokinyi kí lúru o'do 'bi kára nées 'be 'bi towúga íri simi s̀ìndì kádra 'bi i'bí lafa. Máa Yiwáni, mááyí go kí mongú rokinyi gi zía 'yì bi mándìsì yémeómo 'yì e zía ní ogu go." ³⁰ Utúasá miútúasá zì ledre Yésu ídíne ne owóowó, ndáá zì ledremá ídíne ne owóowó zì 'yìma'dí e wá.

³¹ Gi zía bi Yésu ogu 'bi ené cù gi komo ere, Lomo kasa wo ne ní, ni ndìsì 'dódo zì 'yì e mbigí ledre bi gi zì Lomo ní. Máa Yiwáni, mááyí 'bi amá 'yìma'dí, 'bi amá mi'dódo ledre ni ndéré 'dìyì roné kací mimēngì ledre 'bi 'yìma'dí e. Duú wo bi Lomo kasaogu wo gi komo ere ní, roko'bu romo ne. ³² Ni ndìsì 'dódo 'bi ené zì 'yìma'dí e za cù ledre bi lurú kí komoné, zía úwú a kpá za cù kí mbílíne gi tara Lomo ní. Ledre ga bi ndìsì 'dódo yéé nées mbá, tǔ'dú 'yìma'dí e ilíní eyé ngúngu a wá. ³³ Togú 'yì ngúngu ledre ga bi Yésu ndìsì 'dódo yéé nées go yá, 'yì máa nées ngúngu kpá go kídí Lomo kasaogu wo ne. ³⁴ Ndìsì 'dódo mbigí ledre ga gére nées kenée gi zía Lomo kasaogu wo ne. Lomo ma'dáa i'bí roko'bu 'bi 'Dówúne go zía.

³⁵ Lomo ootomo ledre ené e za mbá zì Owú 'bi ené máa nées gi zía oto 'bú Owú ma'dáa go kíngaya. ³⁶ 'Yì máa wo bi ngúngu ledre Owú máa nées go ní, uyu wá ni ídí kí trìdrì bi za fí ní. 'Yì máa wo bi ni ási miási ngúngu ledre Owú máa nées wá ní, utúasá ndíki trìdrì bi za fí ní gi zì Lomo wá. Lomo 'decì ngbanga go roa 'desì.

4

Yésu uku ledre e zì nyì 'yì 'bi Samáriya

¹ Zí Farúsáyo e úwú ledre kídí, 'yì lódú kací Yésu ndìsìni nda go ógu eyé zì Yésu gi ro babatíza rómo do 'bi Yiwáni. ² Abú tǔ'dú 'yì e ndìsìni ndéré zì Yésu gi ro babatíza yá ní, i'bí ené babatíza zíye ne wá. 'Yì lódú kacíga ndìsìni yì eyé i'bí babatíza ye. ³ Simi bi Yésu owo kídí Farúsáyo owoní go ya tǔ'dú 'yì e ndìsìni nda go ndéré zine ní, zía ìnyì ené gi simi kángá bi Yúdáyá ní gi ore ndá'balúgu roné simi kángá bi Galíláya ní.

4 Simi mindá'ba a simi Galiláya, nderé kpurú gi simi kángá bi Samáriya ní. 5 Simi bi nderéogú simi Samáriya ní, zía nderéókpóne simi ngíti owú gara 'bi Samáriya bi kí ìríné Sakára gbóo kí bi bi kóo Yakóbo ndìsì ndìsì doa, zía ótoómo a zí owú 'bi ené Yoséfa ní. 6 'Dawú bi kóo Yakóbo iciomo ní ni kóo kpá bo ore. Simi bi Yésu oguní do 'dawú nées ore ní, zía 'dówuróné do 'dawú máa nées kírí nées gi zí kúrú 'bi ngbángbá nderé. Nées kóo kí yana kadra simi sɛndí kadra sokó do gbre.

7 Ndìsì aka kpá lá ca, geré zí ngíti kára nyí 'yì 'bi Samáriya óguné ìngi ìní ené. Zí Yésu úku ledre zí kára máa nées kídí, “Áko, sáká aka máa kí ìní miéwé” 8 Simi sɛndí kadra máa bi kóo nées ní, 'yì lódú kacíga nderéni go mbá úgú éyì miánu zíye simi owú gara bi ore nées.

9 Zí nyí 'yì 'bi Samáriya nées úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Úku nées kenées ledre 'di, tí bi ówo bú ngará zée Samáriya e ilizé rozé kí Yúda e wá ní, zíyì úku ledre yá máidí í'bi ìní zíyì ewé a?”

10 Zí Yésu úkulúgu ledre zí kára nées kídí, “Ídí ówo sáká éyì 'bi Lomo bi zíyì ní bo, zíyì ówo 'yì bi ombo ìní gi zíyì ba bo, káa bi ómbo ìní miéwé go gi do bi zía í'bi a zíyì, wo bi ìní óto yíi zíyì idíyì trídriyì za fí ní.”

11 Zí kára nées úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, bi 'dawú ba olú yì ené miólú kíngaya, ngará ká'dá 'bi lála ìní gi simi gu 'dawú gírì ndáá kpá zíyì wá ní, áyì ndíki ìní bi zía óto 'yì trídri za fí ní gi 'da? 12 Rómo do bulúnduzé Yakóbo bi kóo iciomo mongú 'dawú ba, zía úyuómo a zíze ndìsízé ewé a kí bangákulú ezé e ní kí 'di?”

13 Zí Yésu úkulúgu ledre zí kára nées kídí, “Yì bi ndìsì ewé dujú ìní 'dawú ba ní, kodró ni kpá fú ndìsì mɛngí wo. 14 Togú 'yì ewé ìní bi máí'bí máa zía ní, kodró mɛngí andá lolu wo wá, gi zía ìní máa nées ni ndìsì kúkúógu simi a káa zí 'dawú ní, zía í'bi trídri bi za fí ní zí 'yì ma'dáa.”

15 Geré zí kára nées úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, togú ngíti ìní ni bo kpí zíyì gi zí wo ba ní, ídí mu í'bi a zíma káa bi kodró ni kpá fú ndìsì mɛngí máa zíma ndìsì ógumá ona ke.”

16 Zí Yésu úkulúgu ledre zí kára nées kídí, “Bilámáne, nderé mu kací o'do bi eyí zíse ógusé kéne.”

17 Kára nées ya zía ní, “Mongú 'yì, o'do 'bi amá ndáa 'bi enées wá.”

Yésu ya zía ní, “Ni ma'díi, zíyì úku ledre yá o'do 'bi eyí ndáa, 18 gi zía 'dí'bi kóo ya'dá e go 'dá'dá ìnyì (5), o'do máa wo bi cakaba áyì zía nées ndáa 'bi ené o'do 'bi eyí wá. Éyì bi úku nées ni ma'díi.”

19 Zí kára nées úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, máówo go kídí áyì nèbì.” 20 Ngíti éyì kíe'do, zée Samáriya e, bulúnduzé e 'dodoomoní kóo zíze kídí, idízé ndìsì ìní ìní zí Lomo dujú do mongú landa ezé bi Gírízimí ní ona. Séé Yúda e, úkusé 'bi esé kídí odu bilámá bi 'bi ìní zí Lomo ni dujú simi Yerusaléma.

21 Yésu ya zía ní, “Ídí úwú ledre ba bilámáne. Sɛndí kadra ni go gbóo zí Babá ndìsìné úwú ìní 'bi 'yì e zaá do bi e mbá. Ndaá lolu bi yaá ni ndìsì úwú ìní 'bi 'yì e dujú do landa Gírízimí, togú mbú dujú simi Yerusaléma ní wá. 22 Séé Samáriya, ndìsìsè ìní ìní zí Lomo do bisinyí misí'di. Zée Yúda e, ndìsízé ìní ìní zí Lomo ma'dáa do bilámá misí'diné gi zía owowemézé wo bú, kasaogú 'yì yómo 'yì e gi simi kúfúze. 23 Máúku zíyì ma'díi, sɛndí kadra ogú go zí 'yì e ndìsìyé ìní ìní zí Babá simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo do bilámá misí'diné. Nées ledre bi Lomo ili mbígí 'yì ené e idíní ndìsì mɛngí a

ní. ²⁴ Lomo ni kpá ne 'Dówú. Gi zí kényí nées, ili mbígí 'yì ené e, idíní ndíṣì ini ini zía kí roko'bu' 'bì 'Dówú Lomo do bilámá misì'diné."

²⁵ Zí kára nées úkulúgu ledre kídí, "Ma'díi, máówo go kídí Masiya ni ógu. Nì ne wo bì ndíṣìní kpá ndólo wo Kírésìto ní. Nì ógu 'dódoyéme ledre gi ro ledre ga gére nées zize."

²⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zí kára nées kídí, "Kírésìto bì ndíṣì úku ledre a nées nì go tí máa bì mááyí ndíṣì ódro zíyì ba."

²⁷ Geré zí 'yì lódú kací Yésu ga bì gáa nderéní úgú éyì miánu ní ndá'baógu ndíki wo nì go ndíṣì úku ledre zí kára nées. Zí tarayé ìdríne mbá miìdrí. 'Yì bì zía líkpí tarané gi dongaráye úku ledre zía kídí, "Uku zí kára nées ledre 'di ní ndaá."

²⁸ Zí kára nées ótoómo ndoko iní ené cìkì do 'dawú ore zía ndá'balúgu roné 'be kídí bì gáa ógu ní. Zía úku ledre ga bì gáa Yésu uku yée zía do 'dawú ìrì ní mbá zí 'yì ga bì zíne 'be ní kpá kí tǔ'dú ngítí géyì 'yì e kídí, ²⁹ "Máógu ndíki ngítí o'do do 'dawú 'dáa, zía úku ledre ga bì gi do bimá ní za mbá zíma, máówo wá togú nées ndaá Kírésìto wá yá? Ógusé aka ndéré lúru wo." ³⁰ Zí tǔ'dú 'yì e ìnyiyé ndéréye lúru Yésu do 'dawú ìrì.

³¹ Gi do kací kára nées bì nderé go 'be ní, zí 'yì lódú kacíga 'dí'biógu éyì miánu bì gáa nderéní úgú a ní zí Yésu zíye úku ledre zía kídí, "Yì 'dódo ledre, utúasá miútúasá zíyì aka ánu éyì."

³² Zí Yésu ukulugu ledre zíye kídí, "F'i, éyì miánu amá nì yì ené bo, ówosé esé ledre gi roa wá."

³³ Zí 'yì lódú kacíga ga gére nées ndíṣì ódroyé dengbìye kídí, "F, nées kenée lára ledre 'di. Ngítí 'yì ógu kí éyì miánu ne zía tée?"

³⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Éyì miánu amá nì moko bì Babá kasaogu máa gi ro ndíṣì méngì a ní, gi ro zíma méngìónzó a." ³⁵ Yésu ní lúru bì ní, tǔ'dú 'yì e niyí go ndíṣì ógu ruu, zía úku muruwayi gi ro 'yì ga bì ndíṣìní ógu nées zí 'yimikása ené e kídí, "Káa zí bì owozé mbá bú otoomo go éfé eso gi do bì do óngo kére ní, lúrusé aka bì do misì'di 'dáa. Tǔ'dú 'yì ga bì niyí ógu nées niyí go káa zí kére bì sǐndí kadra 'bì óngo a utúasá go ní. ³⁶ Babá kasa máa ógu óyù ledre ené zí 'yíma'dí e za mbá cé káa zí 'yì ndíṣì óyù kúfú gi ro ó'do a ní. Sée 'yimikása amá e, ásé 'yì sáká máa kí moko ma'dáa gi ro zí 'yíma'dí e ndíki trǐdrǐ bì za fí ní. Idízé mu úku ledre 'bì babá kése zí 'yì ené e. Babá ma'dáa nì ídí kíze kí rokinyi, zía í'bì tákpásìlì zize. ³⁷ Muruwayi bì kídí, "Yì ó'do kére nì kpí, zí 'yì óngo a nda ídí 'bì ené kpá kpí ní,' nì ma'dú. ³⁸ Mákása sée lá ndéré óngo nzíyì kére gi yáká kídí bì ngára ó'dosé esé yáká máa nées se kí bisuwu komosé trǐ wá ní. Ídísé ánu 'bì esé lá nzíyì éyì miánu."

Tǔ'dú 'yì 'bì Samáriya nḡnḡnǔ ledre Yésu

³⁹ Simi bì nyí 'yì 'bì Samáriya uku ledre zí tǔ'dú 'yì e kídí, "Ledre ga bì kóo za mbá mǎméngì yée ní, wo bì kífé'do káa yaá o'do nées owo wá ní ndaá." Gi zí ledre bì kára nées uku kenée ní, zí tǔ'dú 'yì ga bì 'bì gara Samáriya nées nḡnḡngu ledre Yésu. ⁴⁰ Zí 'yì ga bì 'bì gara Samáriya nées óguyé gi zí Yésu ndú'yú wo kídí, ídí aka ndíṣì zíye ore cùku'dée. Zí Yésu kóo tí ndíṣìné zíye ore kí sǐlì gbre. ⁴¹ Gi zí sǐlì bì Yésu méngì zíye ore 'dényé gbre kí 'dódo ledre zíye ní, zí tǔ'dúyè nḡnḡngu ledre 'bì Lomo gi zí mǎ'dódo ledre ené.

⁴² Zí 'yì ga gère née úku ledre zì kára bi uku ledre Yésu zíye ní kídí, “Ma'díi, o'do née Lomo kasaogu wo ne káa do 'Yì yómo 'yì e. Uwúze ledre ga bi uku yée ní go za cù kí mbílize gí tara a, ndáá lolu dùy ledre bi úku zize gí roa ní wá. Gí zì kényì née nguṅguzé ledre a go.”

Yésu yomo owú

(Matáyo 8:5-13, Lúka 7:1-10)

⁴³ Gí do kací sǐlǐ gbre bi Yésu menǐnǐ simi kǎngá bi Samáriya ore ní, zíye ñnyiyé kí 'yìmikása ené e yóo ndéréókópoye simi kǎngá bi Galiláya ní. ⁴⁴ Ba ledre bi kóo Yésu uku 'dá'dá zì 'yìmikása ené e ní kídí, “Máúku zise, togú 'yì nì nébì yá, sùmuḡa otóní eyé úndru a wá.” ⁴⁵ Simi bi Yésu nderéogunǐ simi kǎngá bi Galiláya ní, zì tǔ'dú 'yì e 'dì'bi wo simi sùmuḡ gí zía lurúnǐ mǐngburoko ledre ga bi kóo ndǐsǐ menǐ yée simi Ayímbe bi Umbuokpó simi Yerusaléma ní go za cù kí komoyé.

⁴⁶ Gí simi Galiláya gí ore, zì Yésu ma'dáa ñnyiyé ndá'balúgu royé drú 'dá'ba simi Kána owú gara bi kóo oyólo'bó iní simi a káa do le'yì kóró ní. Simi sǐndǐ kadra máa bi kóo née ní, ngíti mongú 'yì nì kóo ore, nì gí simi ngíti owú gara 'bi Galiláya kí ñriné Kapáranawúma, owú 'bi mongú 'yì máa née nì kóo kí ndíyá bisinyíne. ⁴⁷ Simi bi o'do née uwú ledre kídí Yésu ogu go nì simi Galiláya ní, zía ñnyiné gí simi Yúdáya nderéne nguṅgú roné zì Yésu kídí, “Mongú 'yì, owú 'bi amá ndíyá eme roa íri ngú, ógú aka ndéré yómo wo.”

⁴⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zì o'do née kídí, “Sée 'yìma'dí e, ñlisé 'bi esé ba máidí menǐ mǐngburoko ledre ga bi kí roko'buyé nì té kí, ásé fú nguṅgu ledremá?”

⁴⁹ O'do née ya zì Yésu ní, “Áko mongú 'yì, ndíyá née eme íri ngú, ógú aka mu ndéré yómo owú née 'dá'dá zì cóngó roa kí ùkúne.”

⁵⁰ Zí Yésu kpá úkulúgu ledre zì o'do née kídí, “Ndá sǐkpǐ mǐmbé'deyǐ 'dága wá, ndá'ba mu zíye 'be íri, bisinyí ledre menǐnǐ ené owú née wá.”

Zí o'do née nguṅgu ledre bi Yésu uku née, zía ñnyiné ndá'bané 'be. ⁵¹ Simi bi o'do née nì aka cǐkǐ do mǐsǐ'di nda go gbóo 'be ní, zíye ndíkíye kí ngíti géyǐ 'yì 'bi moko ené e. Geré zíye úku ledre zía kídí, “Mongú 'yì, éyǐ ndá 'bi ené lolu ro owú wá, roa eme yǐ ené go.” ⁵² Zía ndú'yúlúgu yée kídí, “Ndíyá née ùkú gí roa sǐndǐ kadra 'dì? Zí 'yì moko ené ga gère née úkulúgu ledre zía kídí, ledre née menǐ roné karana kutrú gí do kací yana kadra, simi sǐndǐ kadra kǐé'do.”

⁵³ Geré zì 'bumiowú née sómúndíkǐ sǐndǐ kadra bi Yésu odro zía simi a kídí, “Ndá sǐkpǐ mǐmbé'deyǐ 'dága wá, ndá'ba mu zíye 'be íri, bisinyí ledre menǐ ené owú née wá ní.” Gí zì ledre bi menǐ roné née ní, zì o'do née ñnyiyé za kí 'yì 'bi 'be 'bi ené e mbá nguṅgu ledre Yésu.

⁵⁴ Née go ngíti mongú ledre gí dongará mǐngburoko ledre ga bi Yésu menǐ yée gbre simi Galiláya simi bi ogú gí simi Yúdáya ní.

5

Yésu sǐkpǐ 'yì ndíyá

¹ Gí do kací ledre máa wo née ní, zì Yésu ñnyiné gí ore ndá'balúgu roné simi Yerusaléma gí ro ayímbe 'bi Yúda e íri. ² Ngíti gǐrǐndǐ iní nì kóo bo simi Yerusaléma gbóo kí mbotú gara bi ndǐsǐnǐ ndólo a mbotú kabǐrǐkǐ e

ní, ndoloní Beteseyída kí tara Aráma. Ici'dikíní kóo kpíkí kí mǎngburoko kùtú e ìnyì. ³ Kací kadra mbá, tǔ'dù 'yì ndíyá e ndìşíní ndìşì cigí iní máa nées írì 'diì. Yée ga bì komoyé nda, yée ga bì kí umbu şindíye, nda kí yée ga bì mǐgígírì e ní. ⁴ Gí zía, uwúní kóo yaá maláyika 'bì Lomo ndìşì lengbe ógù ndìşì ndítí simi iní nées ore, zì iní máa nées ndìşì kádané gbuwa, gbuwa, gbuwa. 'Yì ndíyá máa wo bì utúutù roné go ne 'dá'dá simi iní nées gí zì lafúne ní, geré zì ndíyá ené úkùne gí roa. ⁵ Dongará tǔ'dù 'yì ndíyá ga gére nées ore, ngítì 'yì luru nì kóo bo, o'do máa nées mǎngí kóo go bì simìbì cì kéré a doa sokó doa ìnyì doa ota (38). ⁶ Simi bì Yésù nderéogù dongará 'yì ndíyá ga gére nées írì ní, geré zì komoa útúne ro o'do 'yì luru nées, gí zía Yésù owo kóo go kí roné kídí o'do nées lu'bú kí ndíyá bì go. Zì Yésù ndú'yú wo kídí, “Áyí kí 'bú ìnyì gí do ndíyá nées doyí?”

⁷ Zì o'do nées úkulúgu ledre zì Yésù kídí, “Áko, mǎngú 'yì, 'yì ndaá romá wá. Simi bì iní nées nì go káda ní, máaka ícì romá mǎnci yá, ezemá bì yì ené kí owù roku'buné ní, 'diya ndítí yì ené go fì ne.”

⁸ Zì Yésù úku ledre zía kídí, “Ìnyìogù mu, 'dí'bi sáka eyì zíyì ndá'bayì 'be.” ⁹ Kíráwu zì o'do nées ìnyìoguné 'dága, 'dí'bi sáka ené, yóó do ndá'bané 'be. Ledre máa nées mǎngí kóo roné nées simi Şìlì 'bì 'Dówùro.*

¹⁰ Simi bì mǎngburoko manda 'bì Yúda e onzóní komoyé ro o'do bì ìnyì gí do ndíyá ba kí sáka ené doné ní, geré zì Yúda ga gére nées máda wo o'bu'bu kídí, “Nées kenées 'di, tí bì ówo bú karaba Şìlì 'bì 'Dówùro ní, zíyì ìmbì éyì simi a 'du'dorù ndítí'dófu do lorù go.”

¹¹ Zì o'do nées úkulúgu ledre kídí, “Ledre amá nda, o'do bì şìkpì máa gí do ndíyá ní, úku ledre ne zíma kídí má'dí'bi sáka amá mu zíma ndá'bamá 'be.”

¹² Yúda ga gére nées ya zía ní, “O'do máa nées náambi, bì uku ledre zíyì ya 'dí'bi sáka éyì mu zíyì ndá'bayì 'be ní?”

¹³ O'do nées, gí zía bì 'yì e ofuní go ní, toso Yésù luyú yì ené komoyì go, Yésù olùokpó kpá yì ené go dongará tǔ'dù 'yì ga bì ore nées.

¹⁴ Nda simi ngítì şìlì, zì o'do bì kóo Yésù şìkpì wo gí do ndíyá ní ndéréne simi 'Dìcì 'bì Lomo, zì Yésù lúrúndíki wo írì. Zì Yésù úku ledre zía kídí, “Máuku zíyì, káa zì bì ómo go ní, ndá lolù luyú ledre wá, káa bì ngítì mǎngú bisíní ledre nì mǎngí yì ke.” ¹⁵ Zì o'do nées ìnyíné gí ore ndéréne úku ledre zì mǎngburoko 'yì 'bì Yúda e kídí, “O'do bì kóo şìkpì máa gí do ndíyá ní ìrja Yésù.”

Yésù niyí kí Lomo éyì kǐé'do

¹⁶ Geré zì Yúda ga gére nées ódó somù ledre gí ro 'dí'bi Yésù gí zía bì şìkpì kóo o'do nées gí do ndíyá simi Şìlì 'bì 'Dówùro ní. ¹⁷ Zì Yésù úkulúgu ledre zíye kídí, “Kací kadra mbá, Babá ndìşì fú lá mǎngí moko, Máa, mááyì kpá ndìşì mǎngí moko.” ¹⁸ Zì ledre bì Yésù uku nées síníne ro mǎngburoko 'yì 'bì Yúda ga gére nées gbála. Zíye yéme royé gí ro úfu wo, nda lá gí zía bì mǎngí moko simi Şìlì 'bì 'Dówùro ní wá, uku kpá ledre kídí Lomo nì 'Buné, ótoásá roné go kí Lomo.

* **59** 5:9 Şìlì 'bì 'Dówùro: Nées nì mǎngú şìlì 'bì Isiréle 'bì iní zì Lomo, mǎngíní moko simi a wá. Zíye ndìşiyé sómúndíki ledre kídí Lomo otoogu ere kí do sogo kǎngá kpá kí ledre bì Lomo yomo yée gí simi moko 'bì owùkúlù e gí şì şìlì ngére 'bì Ízibiti ní. Ólo Ólùógu 20:8-11, Gbre lorù 5:12-16.

Mááyí mbígí owú 'bi Lomo

¹⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zise ma'díi, Owú utúasá méngí ledre e kí roné wá, ni méngí dujú ledre ga bi lurú 'Buné ndiší méngí yée ní, gí zía éyí ga bi 'bua ndiší méngí yée ní, Owú ma'dáa ni méngí kpá wo. ²⁰ Babá 'dódo tí'bi ledre ené e go za mbá zíma Owú 'bi ené gí zía otoofo 'búma go. Ngíti géyí mǎngburoko ledre e niyí aka fú bo ni 'dodo yée zíma. Simi bi mááyí ndiší méngí ledre ga gére née ní, tarasé ni ndiší ìdrí mbá mǎdrí kí lúru yée. ²¹ Babá ni 'yí úru 'yí e gí simi umbu. Maa Yésu, roko'bu ledre e niyí go zíma, Mááyí ndiší úru 'yí ga bi máíli go úru yée ní gí simi umbu kpá kenée. ²² Gí zí kéyí née, ídísé ówo a kídí Babá i'bí roko'bu 'bi 'dècì ngbanga 'yí e goó za mbá zíma, ²³ gí ro zí 'yíma'dí e ndišíyè óto úndrumá cé káa zí bi ndišíní óto úndru Babá ní. 'Yí bi oto úndrumá wá ní, oto ené kpá úndru Babá bi kasaogu Maa ní wá.

²⁴ “Máúku zise ma'díi, togú 'yí uwú ledre ga bi mándiší úku yée ní, zía ngúngu a yaá Babá kasaogu máa ne yá, mááyí i'bí trídri bi za fí ní zía. Má'dècì lolu ngbanga roa wá, omo gí simi umbu go. Ni yí ené go trídri. ²⁵ Máúku zise ma'díi, éyí ga bi máúku ledreyé née sǎndí kadra eyé ni go gbóo gí ro zíye méngí royé. Sǎndí kadra ma'dáa ni go tí ba. Maa Owú 'bi Lomo, mááyí go kí roko'bu zíma gí ro úru 'yí ga bi kóo uyuní go ní gí do bi zíye ídíye kí mikánda trídri, uyu andání lolu royé wá. ²⁶ Gí zía Babá ni kí roko'bu 'bi i'bí trídri siminé. I'bí kpá roko'bu 'bi i'bí trídri ma'dáa née go zíma Owú 'bi ené. ²⁷ Née sǎ ledre bi Babá i'bí roko'bu 'bi 'dècì ngbanga 'yíma'dí e zíma ní, gí zía mááyí Owú 'bi ené.

²⁸ “Sómú ledre esé nda ídí sikala gí zí ledre bi máúku née wá. Togú sǎndí kadra 'bi ledre máa née ogú go yá, 'yí ga bi za mbá uyuní ní, mááyí ndólo yée kí kúrúma 'dága. ²⁹ 'Yí máa yée ga bi miméngí ledre eyé ni yí ené kóo bilámáne ní, zíma i'bí mikánda trídri zíye. Yée máa ga bi kóo miméngí ledre eyé ndaa bilámáne wá ní, mááyí 'dó'do yée kí 'do'do bi odu a ndaa ní. ³⁰ Máméngí amá ledre máa yée ga bi 'bi amá ní wá, mándiší 'dècì ngbanga dujú kací ledre ga bi Babá ukui'bí yée zíma ní. Née sǎ ledre bi mándiší 'dècì ngbanga 'yí e gí zía bilámáne ní. Máíli zía ídíne kí rokinyi gí zía kasaogu máa ne.

Babá i'bí roko'bu go zíma

³¹ “Togú máúku yéme ledre gí romá zise kí romá yá, ni ídí ené zise káa zí ledre ɽanga ní, ngúngusé esé wá. ³² Ngíti 'yí ukuyeme kóo ledre gí romá go zise. Ledre bi uku gí romá ní ni ma'díi.

³³ “Kásasé kóo ngíti géyí 'yí esé e ndéré ndú'yú Yiwáni 'yí i'bí babatíza. Ledre ga bi kóo uku yée zise gí romá ní, niyí za mbá ma'díi ledre e. ³⁴ Máúku zise, ndaa 'bi ené bi ya kídí mátóro dujú do ledre bi Yiwáni uku gí romá ní wá. Máúkuogu ledre Yiwáni ma'dáa gí do bi zise ngúngu ledre ga bi ndiší úku yée ní. Togú ngúngusé ledre ga bi uku yée gí romá ní go yá, ásé ndiki trídri bi za fí ní gí zí Lomo. ³⁵ Yiwáni ni kóo cé káa zí 'yí bi undú pho'du kí ndulú útú kíe zise 'dá'dá gí do bi zise ndiší ndérése kací nyára bi káa bi ásé 'díkí ní ke. 'Dí'bisé bilámá 'dódo ledre ga gére née lá kí sǎlì kǎ'do, lu'bu kpá wá zise ónzóoto a.

³⁶ “Abú kenée ndotó, éyí ga bi mándiší méngí yée ní, Babá i'bí roko'buyé zíma ne romoní do ledre ga bi Yiwáni uku yée zise ní. Ore, moko ga bi

máméngì yée ní, 'dodoní go kídí, Babá kasaogù máa ne méngìónzó yée. ³⁷ Lúrúsé aka, za cù kuru'bu Babá bi kasaogù máa ní, lúrúsé wo kí komosé wá, úwúsé kpá gbawá kúrúa kí mbílise. Uku mbigí ledre gí romá go za fúó. ³⁸ Ledre ga bi Babá uku yée gí romá ní, idí ngúngusé bo, káa bi ngúngusé go kídí Babá kasaogù máa née. ³⁹ Ndìsìsé ólo miéké kúrú Lomo za kí sómù ledre esé mbá gí zía ilisé gí ro zise ndíki trìdrì bi za fí ní. Sómúsé kídí 'yì í'bí trìdrì ma'dáa zì 'yì e ní 'be náambi, mbé fú máa bi miéké kúrú Lomo ndìsì ódro gí romá ní. ⁴⁰ Sara bi ngúngusé ledremá wá ní, mááyí nda í'bí lárá trìdrì máa née zise káa be 'dì?

⁴¹ "Ndìsìsé sómù ledre kídí, máúku ledre ga gére née kenée gí zía málli 'yì e idíní ndìsì mbófo máa? F'ì, née ndaá 'bi ené ledre amá wá. ⁴² Máówo bú kídí, ótosé esé 'bú Lomo dosé wá. ⁴³ Lúrúsé aka lá ledre bi méngìsé ní, tí bi Babá kasaogù máa ne dongarásé ní, 'dí'bisé esé máa simi sùmu wá. Togù ngítì 'yì ogù nda ne kí 'bi ené ledre ené 'bi 'yìma'dí yá, zise 'dí'bi wo simi sùmu. ⁴⁴ Ásé ngúngu ledremá lárá a kíe 'dí togù ilisé óto yì esé 'yìma'dí e zíyè idíyè kí rokinyi gí do bi zíyè ndìsìyè mbófo sée ní? Nì kóo idí miútúásáne zise óto Lomo zía idíne kí rokinyi kíse wá?

⁴⁵ "Ndásé sómù ledre kídí gí zì ledre bi máúku née, mááyí go í'bí ngbángásé zì Babá ní wá. Mùsa bi kóo eké lorù zise óto sómù ledre esé mbá roa ní, nì í'bí ngbángásé ne zì Lomo. ⁴⁶ Idí ngúngusé ledre ga bi Mùsa eké yée ní bo yá, kídí ngúngusé ledremá go. Gí zía eké ledre ga gére née mbá gí romá. ⁴⁷ Sara bi ngárá ngúngusé lolù ledre ga bi Mùsa eké yée ní wá ní, ásé nda ngúngu ledremá lárá a káa be 'dì?"

6

Yésù í'bí éyì miánu zì 'yì e álifù ìnyì (Matáyo 14:13-21, Márico 6:30-44, Lúka 9:10-17)

¹ Nda simi ngítì sǐlǐ, zì Yésù ìnyìné kí 'yìmikása ené e 'dógu mikavu Galíláya bi ngítì géyì 'yì e ndìsìní ndólo a mikavu 'bi Tìbériya ní. ² Zì tǔ'dù 'yì e kóo kpá lódù wo gí sága 'dí 'dí ìri gí zía owoyemení go kídí nì kí roko'bu 'bi sǐkpì 'yì e gí do ndíyá zìne. ³ Nda go sága ìri, zì Yésù ndéré ndìsìné gá do bi ekìékì 'dága zì 'yì lódù kaciga ógu ndìsìyè gbaá cigi a. ⁴ Ledre máa née mengì kóo roné née simi bi ngítì sǐlǐ idiáká go cúku'dée zì Yúda e méngì Ayímbi eyé bi ndìsìní ndólo a Umbuokpó ní.

⁵ Yésù nì lúru bi ní, tǔ'dù 'yì e niyì go mutruu ndìsì ógu. Zía ìnyìné úku ledre zì Phílipo ngúru 'yì lódù kacíne kídí, "Phílipo, azé ndíki éyì miánu í'bí a zì tǔ'dù 'yì ga gére née ánu a gí 'da?" ⁶ Yésù owo éyì bi née ìli méngì a ní bú, ndu'yú Phílipo tí lá gí ro úzu sómù ledre 'bi Phílipo kíe togù owo roko'bu bi née nì kíe ní bú yá.

⁷ Zì Phílipo úkulúgu ledre zì Yésù kídí, "F'ì, mongù 'yì, 'yì ga gére née ofuní go, kèsì bi zize úgù éyì miánu kíe zía ásáne kíyè ní ndaá. Abú kèsì ma'dáa nì gáa kpá bo zaá mongúne yá, utúasá fú lá úgù éyì miánu zía ásáne kí tǔ'dù 'yì ga gére née wá."

⁸ Simi ledre née ní, geré zì ngúru 'yì lódù kací Yésù bi kí ìríné Andiríya lúndu Simúna Pétero ní, ìnyìné úku ledre zì Yésù kídí, ⁹ "Ma'díi mongù 'yì, éyì ndaá. Odù éyì bi máówo ní, tí lá ngítì owù nì ona kí ambata e zìne

inyi (5) kí minzéré kéné e gbre, née ndaá kpá kú éyí bi do úku ledre a gi ro tǔ'dú 'yí e káa zí ga gére née wá."

¹⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yí lódú kacíne ga gére née kídí, "Ídísé úku ledre zí 'yí ga gére née idíní ndìsì za mbá bi." Zíye ndìsìyè mbá bi do bilámá mimomoli ngoru súwú e. Ya'dá e niyí 'bi eyé kóo álfu inyi (5,000).

¹¹ Zí Yésu 'dǐ'bi ambata bi owú née i'bí ní zía sǐkpí a zí Lomo 'dága, zía íni ini zí Lomo idí i'bí úndru simi a. Zía i'bí yée zí 'yí lódú kacíne e idíní ifi yée zí 'yí e. Zía íni ini gí ro kéné zé ga bi gbre née kpá kenée. Zí tǔ'dú 'yí ga gére née ánu éyí, zíye léreyé mbá zí éyí miánu idiákáne.

¹² Zí Yésu úku ledre zí 'yí lódú kacíne ga gére née kídí, "Ídísé ótoyéme ngítí éyí miánu bi idiáká née bilámáne káa bi niyí síní." ¹³ Zí 'yí lódú kacíga 'dó'dú 'dúcu gbété e za 'dényé sokó doa gbre (12) kí ngítí éyí miánu bi 'yí e lereomoní gí simi ambata ga bi gáa dǔyí inyi (5) kí minzéré kéné e cigíne dǔyí gbre ní.

¹⁴ Simi bi tǔ'dú 'yí ga gére née lurúní mongú ledre bi Yésu mengí kenée ní, zíye ndìsìyè úku ledre kídí, "Ba nda gbékpí 'yí wá, ba go nébi bi kóo ekéní ledre a simi miéké kúrú Lomo kídí, Lomo ni kásaógu wo gí komo ere do sogo kángá ní, ogu goó ne." ¹⁵ Simi bi Yésu owo sómú ledre 'bi 'yí ga gére née ni go gí ro óto gága née káa do ngére doyé ní, zía inyi ené gí dongaraye gí ore lá ndoo ndéré ékí ndìsì ené gbála do ngítí mongú bi ekékí ngúcuné gí zía ili ené ledre ma'dáa do méngí a kenée wá.

Yésu nderé do iní

(Matáyo 14:22-27, Máriko 6:45-52)

¹⁶ Nda go kí tagá ndulú a née, zí 'yí lódú kacíga ga gére née inyiyé ndéréye kó'dú mikavu íri. ¹⁷ Kadra ni nda go útú, Yésu ndaá aka íri fú lá wá. Zí 'yí lódú kacíga ga gére née ékíye simi ngítí kurúngba gí ro zíye 'dógu bi sága gí 'dǐ kerí ndéréye simi ngítí owú gara bi kí iríné Kapáranawúma ní. ¹⁸ Simi bi niyí aka lá cǐkí yana iní 'doguní aka bi wá ní, zí mongú síli óguné ríj kǐ kǐ kǐ kǐ, zí iní ndìsì kízíné bisinyíne née ndaá ledre wá. ¹⁹ Niyí kpá fú mindéréye. Simi bi niyí nda go za gbála simi yana iní ní, zíye lúrúndíki Yésu ni go ndìsì ógu 'dǐyí roné mi'dí zíye gá gá gá gí do iní. Zí ngírí méngí yée bisinyíne. ²⁰ Zí Yésu úku kúrúne zíye kídí, "Ndásé éré ngírí wá, née máa Yésu." ²¹ Zí síli ílíne ro 'yí lódú kacíga ga gére née vǐj. Zí Yésu ógu ékíne zíye simi kurúngba, 'diya káa ní zíye ndéréoguyé do gbúrúngó kí'dí bi gáa iliní ndéré ní.

²² Simi bi bi arálo'bó roné ní, zí 'yí ga bi karana Yésu i'bí éyí miánu zíye ní ndìsìyè gámásó'do wo. Gí zía simi bi karana niyí aka kí Yésu kí 'yí lódú kacíne e mbá do bi kǐé'do íri ní, kurúngba ni lá dǔyí kǐé'do. Zí 'yí lódú kacíga ékíye simi kurúngba ma'dáa 'dógu bi sága, Yésu ndaá 'bi ené dongaraye wá. ²³ Diya káa ní, zí ngítí géyí kurúngba e óguyé gí simi gara bi Tǐbériya ní gí kí'dí bi Ngére Yésu i'bí éyí miánu karana zí tǔ'dú 'yí e álfu inyi ní. ²⁴ Simi bi tǔ'dú 'yí ga gére née lurúní bi gí ro Yésu má, lurúndikiní wo kí 'yí lódú kacíne e mbá wá ní, zí 'yí máa ga bi ndìsìní lúru bi gí ro Yésu née ékíye simi kurúngba ga bi gáa oguní ní ndéréye gámásó'do Yésu simi Kapáranawúma.

²⁵ Simi bi 'yí ga gére née nderé ndikiní Yésu simi Kapáranawúma sága mikavu gí 'dǐ kerí ní, zíye inyiyé ndú'yú wo kídí, "'Yí 'dódo ledre, bi ngará

lurúzá kpá yìí kí èkí simi kurúngba gí 'dáa wá ní, ógụ yáa 'diya lára a káa be 'di, bí azé ndịsị gámásó'do yìí sága 'dáa ba?"

²⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Máowo sómụ ledre esé née bú. Gámásó'dosé esé máa née gí zía bí ówosé go kídí mááyí kí roko'bu 'bí méngí mingburoko ledre e ní wá. Gámásó'dosé máa lá gí zía bí máí'bí éyí miánu zise ní. ²⁷ Ndásé óto komosé lá duú ro gbékpí éyí ga bí ndịsini úkú miúkú káa zí éyí miánu ní wá. Ídise óto komosé romá Owú 'bí 'Yìma'dí, gí zía mááyí óto sée máa zise ídise trịdrịsé za fí. Mááyí duú máa 'yì bí Babá Lomo í'bí roko'bu go zíma gí ro zíma í'bí trịdrị bí za fí ní zí 'yìma'dí e."

²⁸ Simi bí 'yì ga gére née uwúní ledre bí Yésu uku zíye kenée ní, zíye ìnyiyé ndú'yú wo kídí, "Mongú 'yì, éyí bí idízé méngí a zíze ídize gí zía mbigí 'yì ga bí 'bí Lomo ní 'dí?"

²⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Gí do bí zise ídise mbigí 'yì ga bí 'bí Lomo ní, ídise ngúngu ledremá gí zía kasaogu máa ne."

³⁰ Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Togú kenée yá, ídì mu méngí ngítì ledre bí kí roko'buné ní zise lúrú a kí komozé gí do bí zise ngúngu ledreyí. Éyí ní bo áyí méngí a?" ³¹ Ukuzé kenée gí zía, simi bí kóo bulúnduzé e Isiréle e niyí simi yana súwú gbála ní, ndịsini kóo ánu éyí miánu bí ngúru mongú ezé Músa ndịsị í'biógụ a zíye gí komo ere ndịsini ndóló a Mána ní. Ledre née méngí kóo roné tí za cé káa zí bí kóo Músa ma'dáa eké simi miéké kúrú Lomo ní kídí, "Lomo ndịsị kóo í'biógụ éyí miánu zíye gí komo ere."

³² Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yì ga gére née kídí, "Máuku zise ma'díi, Músa ndịsị ené kóo ne í'biógụ éyí miánu zí bulúndusé ga gére née gí komo ere wá. Babá í'biógụ éyí miánu ga gére née ne zí Músa, zí Músa nda lá í'bí a zise." ³³ Yésu ya zíye ní, "Máuku zise ma'díi, mááyí máa mbigí éyí miánu 'bí Lomo bí ogụ gí komo ere gí ro í'bí trịdrị bí za fí ní zí 'yì e."

³⁴ Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Mongú 'yì, togú kenée yá, utúasá miútúasá zíyí í'bí éyí miánu bí ógụ kíe gí komo ere née zíze ánu a káa bí 'bú ní fú ndịsị méngí zée kací kadra mbá ke."

³⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Kupụ'bumá, mááyí máa éyí miánu bí gí komo ere ndịsị í'bí trịdrị bí za fí zí 'yì e ní. 'Yì bí ngúngu ledremá go, zía ndịsine lódú kacíma ní, 'bú kí kodró mengini lolu wo wá. ³⁶ Tí káa zí bí mándịsị úku a zise ní, abú lúrúsé máa go tí kí komosé yá, ìlisé esé ngúngu ledremá fú lá wá. ³⁷ Abú kenée ndotó, 'yì máa yée ga bí ngunguní ledremá go, utúasání go kací komo Babá káa do 'yì e amá e ní, máóyó amá sogomá zíye wá. ³⁸ Gí zía máogụ amá gí ro méngí ledre ga bí máli yée ní wá. Babá kasaogu máa méngí duú ledre ené e. ³⁹ Babá ili máídí ndịsị 'bá'bá 'yì ga bí née í'bí yée go zíma née káa bí ngúruyé ní lúyú ledre ke. Máídí 'bá'bá yée kenée, gí simi sịndí kadra 'bí í'bí trịdrị bí za fí zí 'yì e ní, simi sịndí kadra 'bí 'dəcì ngbanga. ⁴⁰ Babá ili kídí 'yì ga bí ngunguní ledremá go ní, idíní ídì kí trịdrị bí za fí ní. Née sị ledre bí ili Máídí ndịsị 'bá'bá yée gí simi odu sịndí kadra 'bí 'dəcì ngbanga ní."

⁴¹ Gí zí ledre bí Yésu uku kídí née ní éyí miánu bí Lomo kasaogu gí komo ere ní, zí Yúda ga gére née tónoye úku mingúngúrú ledre dongaraye kídí ní úku ledre yaá, "Mááyí éyí miánu gí komo ere lára a káa be 'di? ⁴² Tí bí

owozé wo bú ni wotí Yoséfa ní. Owozé ezé nda Yoséfa ma'dáa kí me'bené nées ba cakaba. Ni úku lárá ledre kídí nées ogu gi komo ere káa be 'di?"

43 Geré zí Yésu úku ledre zíye o'buó'bu kídí, "Ótoómosé ledre cayi esé ga gére nées 'da'ba. 44 Máúku zise, 'yi bi ni útúásá ídine káa do 'yi amá ní, dujú wo bi nguṅgu ledremá go, zí Babá í'bí wo zíma ní. Mááyí ndíṣi 'bá'ba wo gi simi odu sındí kadra 'bi ngbanga. 45 Ngiti géyi nébi ga bi kóo 'bi Lomo 'dá'dá ní ekeomoní kóo go simi miéké kúru Lomo kídí, 'Lomo ni ndíṣi 'dódo ledre ené zí 'yima'dí e.' 'Yi máa yée ga bi niyi nguṅgu ledre ga bi Babá ni 'dódo a zíye ní, niyi ídí mbigí 'yi amá e.

46 "'Yi bi lurú Babá Lomo go kí komoné ní ndaá. Málúru wo dujú máa gi zía máogú máa gi zía gi komo ere giri. 47 Máúku zise ma'díi, 'yi bi nguṅgu ledremá go ní, mááyí í'bí trıdrı bi za fi ní zía. 48 Gi zía mááyí máa éyi miánu bi ndíṣi óto 'yi, zí 'yi ídine trıdrıne za fi ní. 49 Sómúndíkise esé ledre nées wá gi zí 'di, bi kóo bulúndusé e anuní lá dujú gbékpí éyi miánu ní niyi karaba bo, mbé uyuní go mbá. 50 Mbigí éyi miánu ni wo bi Babá kasaogu gi komo ere ní. Togú 'yi anu éyi miánu máa wo nées go yá, ni ídí kí trıdrı bi za fi ní. 51 Mááyí máa éyi miánu bi ni trıdrı bi Babá kasaogu gi komo ere ní. Togú 'yi anu kuṛu'bumá go yá, mááyí í'bí trıdrı bi za fi ní zía. Gi zía Babá kasaogu máa ógu úyuma do sogo kangá gi ro 'yima'dí e gi do bi zíye ídiye kí trıdrı bi za fi ní."

52 Geré zí Yúda ga gére nées tónoye úku ledre dengbiye o'buó'bu kídí, "Nées kenée lárá ledre 'di, o'do nées ni í'bí kuṛu'buné zize ánu a lárá a káa be 'di?"

53 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Máúku zise ma'díi, máa Owú 'bi 'Yima'dí, togú ánusé kuṛu'bumá zise éwé sámamá wá, máútúásá í'bí trıdrı bi za fi ní zise wá. 54 Tí ma'díi, 'yi máa wo bi ni ánu kuṛu'bumá, zía kpá éwé sámamá ní, mááyí í'bí trıdrı bi za fi ní zía simi bi karanée mááyí úru 'yi e gi simi umbu, kadra 'deci ngbanga ní. 55 Kuṛu'bumá romo do gbékpí éyi miánu. Togú 'yi anu kuṛu'bumá, zía kpá éwé sámamá yá, 'bú kí kodró menginí lolu wo wá. 56 'Yi máa wo bi anu kuṛu'bumá, zía kpá éwé sámamá ní, azé kéne go éyi kíe'do. 57 Gi zía Babá bi kasaogu máa ní ni yi ené trıdrıne za fi. Nées si ledre bi mááyí gi zía kpá trıdrıma za fi ní. Gi zí kéyi nées, togú 'yi anu kuṛu'bumá go yá, ni kpá ídí trıdrıne za fi. 58 Mándá 'bi amá gbékpí éyi miánu bi kóo bulúndusé e ndíṣini ánu a zíye úyúnzó royé mbá ní wá. Mááyí mbigí éyi miánu bi ogu gi komo ere ní, togú 'yi anu kuṛu'bumá yá, ni ídí trıdrıne za fi." 59 Nées ledre ga bi kóo Yésu ndíṣi 'dodo yée zí ngiti géyi 'yi e simi 'Dici Kótruro* simi owú gara bi Kapáranawúma ní.

Muruwayi gi ro trıdrı bi za fi ní

60 Simi bi tú'dú 'yi lódu kacé Yésu uwuní ledre ga bi Yésu 'dódo yée kenée ní, zíye ndíṣiyé úku ledre dengbiye kídí, "Fi, owozé ezé ini ledre gi simi ledre ga bi uku yée nées wá. Ambí ni útúásá méngi ledre máa ga gére nées ne?"

61 Zí Yésu ówo sómú ledre bi simi 'yi lódu kacéne ga gére ní téké zía úku ledre zíye kídí, "Bi sinyí rosé nées gi zí ledre bi máúku zise nées ní? 62 Sara

6:45 6:45 Isaya 54:13 * 6:59 6:59 'Dici Kótruro: Nées 'dici ga bi Yúda e ndíṣini kótrı royé simiyé gi ro ini ini zí Lomo kpá gi ro ndíṣi 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yi eyé e simiyé ní.

togú bi lúrúsé nda máa Owú 'bi 'Yìma'dí kí ndá'balúgu romá komo ere kí'dí bi kóo máogú ní, ásé nda úku a yaá 'di? ⁶³ Trìdrì bi za fí ní 'Dówú Lomo ndìsì í'bíogú a ne zì 'yìma'dí e. Gbékpí 'yìma'dí utúásá í'bíogú trìdrì wá. Ledre ga bi máúku yéé zìsè néesè nìyí óto séesè zìsè ídìsè kí trìdrì bi za fí ní gí zía mááyí kí roko 'bù 'bi 'Dówú Lomo zíma. ⁶⁴ Máówo bú ngíti géyí 'yì e nìyí bo dongarásè ngunḡuní eyé ledremá wá. Yésu owo bú kídí ngíti 'yì nì bo dongará 'yì lódú kacíne e ngunḡu ené ledrené wá, nì karanée í'bí ngbángáne. ⁶⁵ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre kídí, “Néesè sù ledre bi máúku ledre zìsè gí zía kídí 'yì bi nì ídì 'yì lódú kacíma ní, òwú wo bi ngunḡu ledremá go zì Babá í'bí wo zíma ní.”

⁶⁶ Gí zì ledre ga bi Yésu uku yéé kenée ní, zì tǔ'dú ngíti géyí 'yì lódú kacíga ga gére néesè báyiye do ótoómo kí lódú wo.

⁶⁷ Zí Yésu óyó komoné úku ledre zì 'yìmikása ené ga bi sokó doa gbre ní kídí, “Sara séesè, ásisé 'bi esé kpá go, ásé go ótoómo kí lódú kacíma?”

⁶⁸ Zí Simúna Pétero úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére, ngíti 'yì yómo 'yì e gí do kacíyí ba ndaá, odu 'yì yómo 'yì e nì òwú yì, ootoomozé ezé kacíyí wá. ⁶⁹ Owoyemezé yì go bilámáne, áyí mbigí owú 'bi Lomo, gí zì kéyí néesè zìsè ngunḡu ledreyí.”

⁷⁰ Zí Yésu ñnyiné úkulúgu ledre zì Pétero kídí, “Be tí kenée mbí, lúru aka dongarásè ga bi sokó doa gbre mágélé séesè ní, ngíti 'yì nì bo kí'è do ìlì 'bi ené yì ené ledre 'bi ngére 'bi bicayi lomo e.”† ⁷¹ Yésu uku néesè ledre Yúda wotí o'do bi kí ñrìnè Simúna Keriyóta wo bi kóo í'bí ngbángá Yésu ma'dáa ní.

7

Lúndu Yésu lúru'dofuní bi do Yésu

¹ Gí do kací tǔ'dú ledre ga gére néesè mbá, zì Yésu yéme roné aka ndìsì ené fú simi kángá bi Galiláya ní 'dódo ledre 'bi Lomo zì 'yì e ore. Ìlì aka ené ndéré simi kángá bi Yúdaya ní wá gí zía mĩngburoko 'yì 'bi Yúda maáge yemení royé goó gí ro úfu wo. ² Simi sɛndí kadra máa bi kóo néesè, ngíti Ayímbi 'bi Yúda e bi ndìsìní ndólo a kídí, Ayímbi 'bi ndìsì sɛ kùtú ní nì go gbóo.* ³ Néesè ní, zì lúndu Yésu ñnyiyé úku ledre zì Yésu kídí, “Ndá ndìsì lá òwú simi Galiláya ona wá, káa zì bi sɛlì 'bi ayímbi nì go gbóo ba ní, ídì ndéré simi Yúdaya gí ro zì tǔ'dú 'yì lódú kací yì ga bi yóko royé ñrì néesè, lúru mĩngburoko ledre ga bi áyí mēngí yéé ní gí ro zìye ngunḡu ledreyí. ⁴ Bilámá a ídì olúogú zìye do nyára bi togú ìlì tí gí ro zì 'yì e ówoyí kí mĩmēngí ledre eyí e mbá ní.” ⁵ Ledre ga bi lúnduga ukuní néesè ndaní eyé gí yana mĩmbé'deyé wá gí zía ngunḡuní eyé ledre a wá.

⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zì lúnduné ga gére néesè kídí, “Máutúásá aka ndéré lá kenée wá, gí zía sɛndí kadra 'bi mĩndéréma ñrì utúásá aka gí zì Babá wá. Útúásásé bú ndéré gí zía sɛndí kadra 'bi ledre esé e nìyí yì eyé mbá do sɛlìsè. ⁷ Gí zía bi ndìsìsè mēngí òwú ledre ga bi bi ndìsì éme ro

† **6:70** 6:70 Ngére 'bi bicayi lomo e: ñrì a nì Satána. Nì manda 'bi maláyika ga bi ñcíní okó ro Lomo do ùcúogú yéé gí komo ere ní. Zì maláyika ga gére néesè nda ìdiye go bicayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoogú 12:9. * **7:2** 7:2 Ayímbi 'bi ndìsì sɛ kùtú: Néesè sɛlì bi kóo Ìsírèle ndìsìní sómũndkí ledre bulũnduyé ga kóna ndìsìní ndìsì sɛ kùtú simi súwú gbála kí simibi cɛ gbre simi bi olúoguní gí simi ñzibiti ní. Ólo Lévì e 23:39-43.

'yìma'dí e gí zíye ní, sogóní eyé sée wá. Ndìşşíní sógó máa misógó gí zía bî mândîşşî úku lóko bisinyí ledre eyé gburá gburá gburá doyé ní. ⁸ Káa zí bî şindî kadra 'bî Ayímbe utúasá go ní, ndérésé mu simi Ayímbe máa íri. Máutúasá aka ndéré wá gí zía şindî kadra 'bî mindéréma oğú aka wá." ⁹ Simi bî Yésú uku ledre née kenée ní, tí ma'dúí, zíye ótoómo wo çikî simi Galáláya ore.

¹⁰ Nda zaá ndoo gí 'dá'ba simi bî lúnduga nderéokpóní go simi Ayímbe ní, zí Yésú ma'dáa ñnyíné lódú kacíye gí 'dá'ba gí zía ili ené zí tû'dú 'yì e lúru née íri wá. ¹¹ Abú kenée ndotó, Yúda ga bî oğuní simi Ayímbe íri ní, yemení royé go nzíyiyé ndîşşî óndó Yésú. Zíye ndîşşiyé kí ndú'yú ledre kídí, "O'do ba komo 'yì e utú roa wá ní, ni 'da?"

¹² Tû'dú 'yì ga bî yokoní royé simi Ayímbe ore ní, ambá ledre bî ndîşşíní úku a ní dūú ledre Yésú.

Ngítí gèyì 'yì e ya kídí, "O'do Yésú née, ni bilámá 'yì." Zí ngítí gèyì úku 'bî eyé kídí, "Ótoómosé 'yì, bilámá 'yì 'di. Mongú 'yì ranga née." ¹³ 'Yì bî zía tóroné úku ledre Yésú fúó ní ndaá, gí zí ngírì mîngburoko 'yì 'bî Yúda ga gére née káa bî niyí zîngi ke.

¹⁴ Zí Yésú ndîşşíné tí kenée e, simi bî Yúda mengioguní Ayímbe go mburu yana, ngítí şilí 'bî miúkú a ni aka fú 'dá'dá ní, zí Yésú ólúóguné gí dongará 'yì e gí ore ndoo ndéré ólúne do ligá 'Dîçî 'bî Lomo ndîşşî 'dódo ledre zí 'yì e. ¹⁵ Zí ledre ga bî Yésú ndîşşî 'dódo yéé ní 'dí'bi do tû'dú mîngburoko Yúda e mbá mi'dí'bi. Zíye ndîşşiyé úku ledre dongaráye kídí, "Ma'dúí, o'do ba ndiki mongú ówo ledre bî káa ba gí 'da, bî ngará 'dódoní kpá ledre 'bî Lomo zía wá ní."

¹⁶ Zí Yésú úkulúgu ledre zíye kídí, "Sómúsé 'bî esé kídí mândîşşî 'dódo zise née lá ledre amá, née ledre 'bî 'yì bî Kasaogu máa gí ro zîma ndîşşímá 'dódo yéé zise ní. ¹⁷ 'Yì ga bî i'bí royé go ndîşşî lódú kací Lomo ní, niyí geré ówo a kídí, mândîşşî 'dódo ba ledre bî 'bî Lomo ní, ndaá 'bî ené ledre amá kí romá wá. ¹⁸ 'Yì ga bî ndîşşíní 'dódo ledre gí royé kí royé ní, iliní gí ro do ndîşşî 'yì mbófo yéé. Máa, mândîşşî 'dódo 'bî amá zise ma'dúí ledre ga bî 'bî 'yì bî kasaogu máa ní, gí ro zise ndîşşísé mbófo wo gí royé. Née şî ledre bî lúyú ledre ndaá simi 'dódo ledre amá e gí zía wá ní. ¹⁹ Ndîşşísé úku ledre kídí Músa ekéomo lorú zise, sara bî méngísé lolú ledre bî lorú ili ní wá ní, zise nda yéme rosé gí ro úfu máa ní, zéé kése ambí ni 'yì lúyú ledre ne?"

²⁰ Zí 'yì ga gére née úkulúgu ledre zía ñrî ñrî kídí, "Dokéké bî simiyí née, úku ledre kenée ambí iliní úfu yì ne?"

²¹ Zí Yésú úkulúgu ledre zíye kídí, "Máuku ledre née zise kenée gbékpíe wá, lúrusé aka ledre ga bî kóo ndîşşísé úku sínyi yéé zîma simi bî kóo másîkpí ngítí o'do gí do ndíyá simi şilí esé ní. ²² Bulúndusé e ukuní kóo ledre káa do lorú 'bî ónzó owú e ngburu, zí Músa kóo ekéómo ledre máa née kídí, toğú arání owú go, şilí ené 'bî ónzó wo ngburu† utúasá go yá, ídísé geré ónzó wo abú şilí máa née utú simi Şilí 'bî 'Dówúro. Ndaá bî ndîşşísé go tí méngí a kenée ní wá? ²³ Sara toğú bî ónzósé owú 'bî esé e bú ngburu simi Şilí 'bî 'Dówúro gí zía bî lorú 'bî Músa uku kenée ní, zîngísé nda romá simi bî másîkpí za çú kuru'bu 'yìma'dí gí do ndíyá simi Şilí 'bî

† 7:22 7:22 Útú ngburu: Lomo i'bí lorú zí Abarayáma kídí toğú Yúda e ndikiní mikánda owú go, owú'o do yá, idí méngí 'dîçî şilí ñnyí doa ota do ónzó wo ngburu gí ro zía ídine mbigí 'yì 'bî Lomo. Ólo Doşî éyí e 17:10.

'Dówúro ní gí ro 'di? ²⁴ Togú ásé úku ledre gí romá yá, ídísé sómú sogo a bilámáne kpó kpó kpó kí, káa bí ásé úku lúyú ledre e ke."

'Yì 'bi Yerusaléma ilíní 'dí'bi Yésu

²⁵ Gí do kací ledre bí Yésu uku kenée ní, zí 'yì 'bi Yerusaléma ga gére née ndíşì ódroyé dengbíye kídí, "Née ndaá laká o'do bí mingburoko 'yì ezé e ndíşìní gámásó'do wo gí ro úfu wo ba wá?" ²⁶ Sara bí nì nda tí goó bí do nyára bí ndíşì ódro zí tú'dú 'yì e ba, mingburoko 'yì ezé ga ba ìtíni lolu wá ní, ala owoyemení go kídí, "Née go Kírésìto bí kóo Lomo uku ledre a 'desì kídí née nì kásaógu wo yómo 'yì e ní tée?" ²⁷ Zí ngítì géyì 'yì e úku ledre kídí, "Fì, née ndaá Kírésìto bí Lomo uku ledre kásaógu wo ní wá. O'do née owozé ledre gí do bí a kí 'be 'bi ené e bú bilámáne. Idí née Kírésìto bí Lomo ilí kásaógu wo ní yá, utúasázé ówoyéme ledre gí do bí a wá."

²⁸ Yésu nì aka fú ndíşì 'dódo ledre do ligá 'Dìcì 'bi Lomo. Zía ìnyìné úku ledre kí kúrúne 'dága kídí, "Úkusé kídí ówosé bí bí máógu gí doa ní bú káa? Máúku zise, máógu amá kí 'bi amá ledre wá. Wo bí nì ma'díi ní kasaogu máa ne. Ówosé esé wo wá. ²⁹ Máówoyéme wo dūú máa, gí zía azé yì ezé kú kéne, kasaogu máa kpá ne."

³⁰ Zí ledre bí Yésu uku née útúne simi Yúda e 'duo vuu bisinyíne. Zíye ìnyiyé gí ro 'dí'bi wo, 'í, 'yì bí zía óto şìlne ro Yésu ní ndaá gí zía şindí kadra 'bí 'dí'bi wo utúasá aka ené e wá. ³¹ Simi şindí kadra máa bí kóo née ní, tú'dú ngítì géyì 'yì e nguṅuní yì eyé ledre Yésu go. Niyí go ndíşì úku ledre kídí, "Ma'díi, ba yì ené go tí Kírésìto bí kóo Lomo uku ledre kásaógu wo ní. Gí zía, mengí go tí za cé mingburoko ledre ga bí kóo Lomo uku ledreyé kídí nì ógu méngí yée ní."

³² Simi bí Farúşáyo e uwúní ledre ga bí 'yì e ukuní kenée ní, zíye ìnyiyé kí manda ga bí 'bi 'yì 'dáná éyì e kása ngítì géyì asikírì eyé ga bí ndíşìní 'bá'bá 'Dìcì 'bi Lomo ní, idíní ndéré 'dí'bi Yésu.

³³ Simi bí Yésu nì aka kpá fú ndíşì 'dódo ledre zí 'yì e do ligá 'Dìcì Kótruro ní, zía úku ledre zíye kídí, "Utúasázé lolu ndíşì kése ngbángbáne wá, şindí kadra nì go gbóo gí ro zíma ndá'balúgu romá zí wo bí kasaogu máa ní.

³⁴ Ásé lúru bí gí romá má, utúasásé ndíki máa wá gí zía bí bí mááyí ndéré doa ní útúasásé ógu írì wá."

³⁵ Gí zí ledre bí Yésu uku kenée ní, zí Yúda ga gére née ndíşiyé úku ledre dongaráyé kídí, "Ìlì ndéré 'da? Bí zía úku ledre kídí togú née nderé go yá utúasázé ndíki née wá ní? Ayí ndéré simi ngítì kánga kpí simi kánga 'bi Gírìgí e kí'dí bí kóo ngítì géyì bulúnduzé e nderéní ní gí ro zíne 'dódo ledre zí Gírìgí máa ga gére née írì? ³⁶ Sara togú kenée wá ní uku ledre kídí togú née nderé go yá, utúasázé ndíki née wá ní káa be 'di? Kpá kídí kánga bí née nì ndéré simi a ní utúasázé ógu simi a wá ní káa be 'di?"

³⁷ Nda go kadra mongú Ayímbi née go kadra miútú a. Zí Yésu ìnyìné úku ledre kí mongú kúru zí tú'dú 'yì ga bí ore ní kídí, "Yì bí ówo royí go kodró nì royí ní, idí ógu zíma gí ro iní miéwé. ³⁸ Káa zí bí miéne kúru Lomo uku ní kídí, 'yì bí nguṅgu ledremá go ní, Lomo ní kása iní bí zía óto 'yì trìdrì za fí ní zía ndíşì kúkuóguné simi a, zí mimbé'de a ìdríne fú lá mîdrì odù rokinyi ené ndaá." ³⁹ Yésu uku ené née ledre mbigí iní wá, uku yì ené née ledre 'Dówú Lomo kídí togú née nda'balugu roné go komo ere yá, née nì idí kí ledrené owóowó zí Lomo. Zíne kásaógu 'Dówú Lomo

zía ógu ndìşíné simi 'yì ga bi nḡḡḡuní ledrené go ní, zíye ídíye kí rokinyi za fí.

⁴⁰ Simi bi 'yì e uwúní ledre bi Yésu uku kenée ní, zí ngíti géyì ìnyiyé úku ledre kídí, “Ma'dú, o'do ba ni nébì, Lomo kásaógu wo ne.”

⁴¹ Ngíti géyì ya, “Ní Kírésito bi ógu 'yì yómo 'yì e ní.”

Ngíti géyì ya, “Kángá bi Galíláya ní ndaá bi bi 'yì yómo 'yì e ni ógu gi simi a ní wá. ⁴² Ní miékéne simi miéké kúru Lomo kídí, Kírésito ni ógu ené gi simi kúfú ngére Dawídi, niyí ndíki wo simi Beteléme kí'dí bi kóo Dawídi ma'dáa ndìşì ní.”⁴³ Gi zí miúkúló'bó ledre e, zí sómù ledre nda ídine simi do 'yì e go faa, utúasání lolù idí kí sómù ledre kí'è do gi ro Yésu wá. ⁴⁴ Simi ledre ga gére née mbá, ngíti géyì mingburoko 'yì 'bi Yúda e iliní 'bi eyé kóo go fú lá gi ro 'dí'bi Yésu ma'dáa, 'i, 'yì bi zía útúasáne oto şilíne roa gi ro 'dí'bi wo ní ndaá.

Manda 'bi Yúda e asiní gi ro Yésu

⁴⁵ Má, zí 'yì ga bi mingburoko 'yì eyé e kasaní yée ndéré 'dí'bi Yésu ní ndá'baóguyé gbékpì e, Yésu ndaá. Zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní kpá kí Farusáyo e ndú'yú ya'dá ga bi nda'baoguní née kídí, “O'do máa née ni nda goó 'da?”

⁴⁶ Zí ya'dá ga gére née úkulúgu ledre kídí, “'Dì'bioguzé wo wá gi zía, tí bi ndìşizé kése ona ní, 'yì bi zía aka 'dódoyéme ledre 'bi Lomo kí roko'buné zí 'yì e káa zí 'bi o'do née ní ní ndaá.”

⁴⁷ Zí Farusáyo ga gére née úkulúgu ledre o'buó'bu kídí, “Nḡḡḡusé go ledre 'bi 'yì ranga née ní? ⁴⁸ 'Yì bi kí'è do gi dongaraze kí mingburoko 'yì ezé e mbá lúrúse wo nḡḡḡu ledre 'bi 'yì ranga née go ní náambi? Ndaá.

⁴⁹ 'Yì ga bi lorù ezé ndaá zíye kí ledrené owóowó wá, zíye nda nḡḡḡu yì eyé ledre 'bi 'yì ranga née ní ní, Lomo idí 'i'bi 'dó'do royé.”

⁵⁰ Ledre ga gére née menginí kóo royé née mbá do komo Níkodímo bi kóo nderé ódro kí Yésu kí ndulù ni ngúruyé ní. ⁵¹ Zía ìnyiné úku ledre zí lafúne ga gére née kídí, “Ndazé aka geré 'dí'bi o'do née 'dó'do wo wá, idizé aka úwú ledre gi tara a zize ówo luyú ledre ené kí gi zía lorù ezé uku kenée.”

⁵² Zí lafúga úkulúgu ledre zía kídí, “Úku nda mbú bi káa lará ledre 'di, áyì go kpá 'yì 'bi Galíláya, ólo ndíki go kídí ngúru nébì 'bi Lomo ni bo ni ógu gi simi Galíláya?”

⁵³ Nda gi do kací ódro née ní, zíye báiyé gi ore ndá'bayé 'be 'bi eyé e.

8

Kára bi 'dì'biní wo kí o'do ní

¹ Nda gi do kací a bi 'yì ga gére née bayiní ní, zí Yésu ndéré ékíne do mongú landa bi ndìşiní ndólo a Olíva* ní. ² Simi bi bi arálo'bó roné ní, akpa kí şì ndóndó, zía ndá'balúgu roné giri ndéréne do ligá 'Dìçì 'bi Lomo. Zí tú'dú 'yì e yóko royé kpá 'dii kó'dú a, zía ndìşiné 'dódo ledre 'bi Lomo zíye. ³ 'Dódo ledre ni aka kpá fú ndéré, zí Farusáyo e kí ngíti géyì 'yì 'dódo lorù e lálaógu ngíti kára, ógu ndikiní wo nḡḡúrú kí méngì 'berì.

† 7:42 7:42 Matáyo 2:1, Lúka 2:4-6. Arání Yésu simi gara bi Beteléme ní gi simi kúfú ngére Dawídi.

* 8:1 8:1 Olíva: Née ngíti géyì kágá ga bi Yúda e ndìşiní 'dìyì yée gi ro ndìşì lúrù şu'bu gi simi miánáye gi ro ánuu kpá gi ro ndìşì úndu a ní.

Zíye ólúye kí kára máa nées ru dongará tǔ'dú 'yì ga gère nées do óto wo tóroné kó'dú Yésu kenée. ⁴ Zí Farusáyo ga gère nées úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, oguzé kí kára ba kó'dúyì gbékpje wá, luyú ledre. Ootomo o'do 'bi ené kenée zía ndéréne só'do ngíti o'do bi kpí ní. ⁵ Ni miékene zize simi lorú bi gí zí Músa ní kídí, togú kára luyú ledre go káa zí bi kára ba mengí ba yá, 'yì e idíní yóko royé óngbo wo kí tutú zía úyuné 'dá'ba. Éyì bi idíze méngí e kée ní goó 'dí?” ⁶ Farusáyo ga gère nées oguní eyé zí Yésu nées kí mbigí ngbanga wá, gamáso'doní yì eyé misi'di gí ro zíye 'dí'bi wo.

Zí Yésu ndéçì ené tí, do ndálané ndìsì éké éyì do kángá kí nzišilíne. ⁷ Zíye kpá fú ndìsì írìye kí Yésu idí úkulúgu ledre kací ndu'yú bi yée ndu'yúní wo kée ba. Zí Yésu síkpilúgu roné 'dága zía úku ledre zí Farusáyo ga gère nées kídí, “Yì bi owo roné bú bilámáne kídí nées ndaa 'yì lúyú ledre wá ní, idí 'dí'bi tutú óngboytú kára nées kée fì ne.” ⁸ Zí Yésu ndálalúgu roné bi kpá fú ndìsì éké ledre.

⁹ Simi bi Farusáyo ga gère nées uwúní ledre bi Yésu uku kenée ní, zíye báyiye mbá mikékerja tonó kí mingburokoyé e. Yésu idiaká kírí nées go lá dujú ne kára bi gáa oguní kée ba, ni go tóro kó'dú a nzuó. ¹⁰ Zí Yésu kpá síkpilúgu roné 'dága, zía úku ledre zí kára nées kídí, “Yì ga bi gáa ba niyí goó 'da? 'Yì bi idiaká gí ro óngboónzó yì ní ndaa?”

¹¹ Zí kára nées úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “fì, mongú 'yì, kémbì 'yì ndaa.”

Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Bilámáne, má'déçì amá kpá ngbangayí wá, ndéré mu 'be. Tí lá ndá lolú lúyú ledre wá.”

Yésu ni káa zí bimióngó ní

¹² Zí Yésu kpá úku ledre zíye kídí, “Mááyí zí 'yìma'dí e káa zí bimióngó ní, gí zía mándìsì 'dódo mbigí ledre 'bi Lomo zíye. 'Yì bi ngunngu ledremá go zía ndìsìné lódú kacíma ní, luyú lolú ledre wá, gí zía ngunngu ledremá go.”

¹³ Geré zí Farusáyo ga gère nées úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ledre ga bi ndìsì úku yée gí do biyí ní ndaní eyé ma'díi wá, gí zía ndìsì mbófo royí kí royí.”

¹⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ledre ga bi mándìsì úku yée gí do bimá ní niyí za mbá ma'díi. Gí zía bi bi máogú gí doa kpá kí'dí bi mááyí ndá'balúgu romá ní máówo bú. Séé, ówosé esé e wá. ¹⁵ Ndìsìsé 'déçì ngbanga kí sómú ledre 'bi 'yìma'dí e do sogo kángá ona. Maa, má'déçì amá ngbanga 'yìma'dí e lá kí romá wá. ¹⁶ Togú mááyí 'déçì ngbanga yá, ngbanga bi mááyí 'déçì a ní ní idí do bilámá misi'diné gí zía azé ndìsì do kítì 'déçì ngbanga ma'dáa kí Babá bi kasaogu máa ní. ¹⁷ Ówosé bú bilámáne simi lorú bi Músa ekeomo ní, kídí togú 'yì e gbre ukuní kúrúye go mbá kíé'do gí ro ledre yá, ledre nées ní go ma'díi. ¹⁸ Mándìsì tóro sogo ledre ga bi mándìsì úku yée ní gí zía máówo bú niyí mbá ma'díi ledre e. Babá bi kasaogu máa ní owo kpá bú kídí ledre ga bi mándìsì úku yée ní, niyí mbá ma'díi ledre e.”

¹⁹ Zí Farusáyo ga gère nées ndú'yú wo kídí, “Büyí bi úku ledre a nées ni 'da?”

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ásé ówo Babá ma'dáa lará káa be 'di bi ngára ówosé máa wá ní. Idí ówosé máa bo, káa bi ówosé Babá kpá go.” ²⁰ Nées ledre ga bi Yésu uku yée zí Farusáyo e simi bi ní ndìsì 'dódo

ledre zí 'yì e do ligá 'Dìcì 'bì Lomo ní. Yésù ma'dáa ndìsì kóo gbóo kí gbété bì onóní zí 'yì e ndìsì ónzó kèsì símì a káa do tákpásìlì ní. Abú 'yì ga bì niyí okó ro Yésù ma'dáa ní niyí kóo ore yá, 'yì bì kìé'do gí dongaráye zía óto sīlīne ro Yésù gí ro 'dì'bì wo ní ndaá. Gí zía sīndì kadra 'bì 'dì'bì wo utúasá aka gí zí Lomo wá.

'Yì ga bì nḡḡuní ledre 'bì Lomo wá ní

²¹ Gí do kací ledre máa wo née ní, zí Yésù úku ledre zí mīngburoko 'yì ga bì 'bì Yúda e née kídí, “Máúku zise ma'díi, sīndì kadra amá nì ógú zima ótoómosé e, ásé gámásó'do máa má útúasásé ndíki máa wá, zise úyusé nyé kí mlúyú ledre rosé gí zía Lomo ootomo ené lúyú ledre esé e wá.”

²² Zí mīngburoko 'yì 'bì Yúda ga gére née tónó ódroyé dengbīye kídí, “Uku née za cù ledre. 'Bì ené bì bì nì ndéré doa utúasázé ógú doa wá née 'bié bì máa wo be 'dì? 'Búó nì úfu roné miúfu tée?”

²³ Zí Yésù úkulúgu ledre zīye kídí, “Ndìsìsé lúrú máa komosé káa zí éyì bì mááyì gí do sogo kánḡá ona ní, í'ì, mándá 'bì amá gí ona wá, mááyì yì amá gí komo ere. Née sī ledre bì sómú ledre ezé ndíkí kése gí zía wá ní.

²⁴ Káa zí bì máúku máyá ásé úyú símì lúyú ledre ní, 'búó togú nḡḡḡusé ledremá go, kídí mááyì máa 'yì bì Lomo kasaogu wo gí komo ere ní, togú kenée wá ásé úyú mbá kí lúyú ledre rosé gí zía Lomo ootomo ené lúyú ledre esé e wá.”

²⁵ Zí 'yì ga gére née úkulúgu ledre zí Yésù kídí, “Ndìsì úku ledre kenée, áyì eyì kú náambi?”

Zí Yésù úkulúgu ledre zīye kídí, “Ásé ndú'yú máa kenée lárá káa be 'dì, mátónó úku ledre gí romá zise ba cakaba? ²⁶ Tù'dù ledre e niyí bo taramá gí ro úku yée 'dècì nḡḡangasé kīe gí zí mīmēngì ledre esé. Abú ndotó, mááyì úku zise ñḡḡ ledre 'bì 'yì bì ukui'bì taramá, zía kásaogu máa kīe ní. Ledre ga bì 'yì ma'dáa ukui'bì yée zima ní, niyí mbá ma'díi gí zía ndaá 'bì ené 'yì ranga wá.”

²⁷ 'Yì ga gére née owoní eyé bì kídí Yésù ndìsì úku zīye née ledre 'Buné Lomo komo ere ní wá. ²⁸ Zí Yésù úku ledre zīye kídí, “Máówo bú sīndì kadra nì ógú zise nḡḡḡu ledre ga bì máúku yée zise ní. Ledre ma'dáa nì mēngì roné símì bì togú phéphésé máa Owú 'bì 'Yìma'dì goó do mīngbúḡḡbu kágá, zise sīkpì máa kīe 'dága ní. Babá yeme ledre ga gére née ne zima úku yée zise née. ²⁹ Babá bì kasaogu máa ní nì kīma kí rokinyi, nì ndìsì í'bì roko'bu zima kací kadra mbá, gí zía mándìsì mēngì ñḡḡ ledre ga bì ilì yée ní.” ³⁰ Zí tù'dù 'yì ga bì ore ní ñnyiyé mbá nḡḡḡu ledre Yésù gí zí ledre bì uku née ní kídí ma'díi, Lomo kasaogu wo ne.

Bulúndu Abarayáma e

³¹ Zí Yésù kpá úku ngíti ledre zí Yúda ga bì nḡḡḡuní ledre ené née kídí, “Togú lánýásé tí fú ro ledre ga bì mándìsì 'dódo yée zise ní yá, ásé idí mbigì 'yì lódú kací amá e. ³² Zise ówo ma'díi ledre 'bì Lomo, zí mimbé'desé ídīne vīj, lúrúsé lolu rosé káa zí owúkùlú e wá.”

³³ Zí ledre bì Yésù uku née útúne símì manda 'bì Yúda ga gére née geré vuu bisinyíne, zīye úku ledre zí Yésù kídí, “Née ndaá ledre bì áyì úku a zīze ní wá. Tí bì ndìsìzé ona ní ndazé owúkùlú 'bì ngíti géyì 'yì e wá. Odú mongú 'yì ezé ñḡḡ kīé'do bulúnduzé bì Abarayáma ní. Áyì ndólo ñḡḡ owúkùlú e dozé lárá a káa be 'dì?”

³⁴ Yésu ya zíye ní, “Máúku zise zaá ma'díi, 'yì bi ndìsì lúyú ledre ní, ni go owúkúlú 'bì lúyú ledre. ³⁵ Owúkúlú 'dì'bi ené 'be kacì m̀ngì 'be wá. Mbigì owù 'bì m̀ngì 'be ndìsì yì ené 'dì'bi 'be ne kacì 'buné. ³⁶ Maa Yésu bi mbigì Owù 'bì Lomo ní, togù má'dí'bióyó lúyú ledre máa g̀ rosé yá, ásé útúásá kacì komo Babá, 'do'do lolu sée wá. ³⁷ Máówo bú bilámáne kídí ásé bulúndu Abarayáma. Abú kenée ndotó, zise ásisé 'du'dorù kí ǹngũgu ledre ga bi mándìsì 'dódo yée zise ní. Zise yéme rosé drú g̀ ro úfu máa. ³⁸ Nì kenée ma'díi, ndìsìsè m̀ngì née ledre ga bi 'busé Satána ndìsìnì 'dódo yée zise ní. Nì g̀ romá kpá kenée, mándìsì 'dódo zise ba ledre ga bi Babá 'dódo yée zima ní.”

³⁹ Zí 'yì ga gére née kpá úkulúgu ledre zì Yésu kídí, “Ma'díi, azé bulúndu Abarayáma.”

Yésu ya zíye ní, “Idí idísé ba tí bulúndu Abarayáma ma'díi ní, káa bi ásé ndìsì ba m̀ngì ledre ga bi 'bì Abarayáma ní. ⁴⁰ Lúrúsé aka nda bi ilísé úfu máa g̀ zía bi mándìsì 'dódo ledre 'bì Lomo zise ní. Abarayáma ili ené kóo úfu 'yì bi ndìsì 'dódo ledre 'bì Lomo ní wá. ⁴¹ G̀ zì k̀yì née, zise ndìsìsè m̀ngì òwù ledre ga bi 'busé Satána ndìsìnì 'dódo yée zise ní.”

G̀ zì ledre bi Yésu uku née, zì Yúda ga gére née úkulúgu ledre kídí, “Ndá úku ledre kenée wá. Lúrú zée íri káa zì éyì bi azé g̀ 'dì sogo ní? 'Buzé ni òwù k̀é'do Lomo.”

⁴² Yésu ya zíye ní, “Togù ma'díi Lomo ni tí 'Busé yá, káa bi ótosé 'búma go g̀ zía Lomo ma'dáa kasaogu máa née dongarase. ⁴³ Ledre ga bi mándìsì 'dódo yée zise ní ówosé éyì bi útúásásé ówoyéme a g̀ zía wá ní bú? G̀ zía bi ásisé miási kí índi mbílísé g̀ ro ledre ga bi mándìsì 'dódo yée zise ní. ⁴⁴ Máúku zise, ásé owù ga bi 'bì ngére 'bì bicayi lomo e ní. Née s̀ ledre bi ndìsìsè m̀ngì òwù ledre ga bi 'bì ené ní. Tí bi ngére 'bì bicayi lomo e ni née, ndaá cóngó 'yì wá. Odù ledre ené òwù ranga kí úfu 'yì e. ⁴⁵ Mándìsì 'dódo zise òwù ma'díi ledre e, g̀ zía bi ngárá ilísé esé ma'díi wá ní, zise ndìsì ásisé g̀ ro 'dódo ledre amá. ⁴⁶ 'Yì ni bo k̀é'do g̀ dongarase ni k̀é'du s̀l̀ne romá ya málúyú ledre go? Ndaá. Sara togù 'yì ndaá ní, ilísé ǹngũgu ma'díi ledre ga bi mándìsì 'dódo yée zise ní wá ní g̀ ro 'dì? ⁴⁷ Owù ga bi 'bì Lomo ní, ǹyì m̀ngì òwù ledre ga bi 'bì 'buyé Lomo ní. Ledre 'bì Lomo bi mándìsì 'dódo a zise ní, ilísé ǹngũgu a wá g̀ zía ásé yì esé owù ga bi 'bì Satána ní.”

Yésu ni 'dá'dá g̀ zì Abarayáma

⁴⁸ Zì Yúda ga gére née úkulúgu ledre zì Yésu bisinyíne kídí, “É'e, ábuwá ndaá g̀ simì k̀fúze Yúda e wá ma'díi. Áyì 'yì g̀ simì Samáriya simì doyì sinyì go misinyì g̀ zì dokéké.”

⁴⁹ Zì Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “F'i, dokéké ndaá 'bì ené simimá wá. Mándìsì yì amá óto úndru Babá g̀ zì k̀yì née, zise ndìsìsè úkucáyi máa. ⁵⁰ Máíli amá máa kídí, 'yì e idínì ndìsì óto úndrumá ní wá. Babá bi kasaogu máa ní ili yì ené ne kídí 'yì e idínì ndìsì óto úndrumá. M̀ngì ledre née kenée g̀ zía ni ne kí roko'bù 'bì 'dəcì ngbanga zine. ⁵¹ Máúku zise ma'díi, togù 'yì ǹngũgu ledre ga bi mándìsì 'dódo yée zise ba ní, 'yì née uyu ené wá.”

⁵² Yúda e ya zía ní, “Ma'díi, owoyemezé go kídí simì doyì sinyì go misinyì g̀ zì dokéké. Bulúnduzé Abarayáma kí m̀ngiburoko nébì ga kóna ní uyunì

go mbá, zíyí úku ledre yá togú 'yì nṅunṅu ledre eyí yá, uyu wá? ⁵³ Áyí náambi zíyí úku ledre kenée ní? Bulúnduzé Abarayáma kí nébì ga bì kóna ayuní ní, rómo doyé kí 'dì?"

⁵⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Togú mámbófo romá kí romá yá, moko ndaá simi a wá. Babá bì úkusé ledre a kídí ni kpá Lomo esé ní iline kídí 'yì e idíní ndìsì mbófo máa. ⁵⁵ Ma'dií ówosé esé Lomo wá. Máówoyéme wo dujú máa. Née sị ledre bì mándìsì óto úndrua gị zía ní. Togú máuku máyá máówo wo wá yá, mááyí go kpá 'yì ɽanga káa zí sée ní. ⁵⁶ Bulúndusé Abarayáma ndìsì kóo óto komoné kacima gị ro miógumá káa do mongú sáká éyí zí 'yìma'dí e. Simi bì owoyeme sındì kadra 'bì miógumá ní, zía kóo idíne kí mongú rokinyi."

⁵⁷ Zí mṅngburoko 'yì 'bì Yúda ga gére née úku ledre zí Yésu kídí, "ɽifu mṅɽifu, simibi ogu aka doyí cì gbere doa sokó (50) kpá wá, zíyí úku ledre yá, ówosé rosé kí Abarayáma bú?"

⁵⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Máuku zise ma'dií, Abarayáma ni owú. Niyi ndiki wo ní, mááyí yì amá kóo kú goó bo." ⁵⁹ Zí mimbé'de Yúda ga gére née ésiṅe, zíye 'dí'bi tutú e gị ro óngbóonzó Yésu kíe. Simi bì Yésu lurú ledre née kenée ní, zía úcu yì ené lṅlṅné gị do ligá 'Dìcì 'bì Lomo gị ore 'dá'ba.

9

Yésu likpí komo ngíti o'do

¹ Simi ngíti sṅlṅ, Yésu niyí go ndìsì ndéré 'décì bì kí 'yì lódú kacine e. Zíye óguyé ndiki ngíti o'do, tí bì kóo mbágáa ndiki wo ní komoa lurú bì wá. ² Zí 'yì lódú kacì Yésu ndú'yú Yésu kídí, "'Yì 'dódo ledre, o'do née lurú bì wá née gị zí lúyú ledre 'bì 'yì ga bì ndikini wo ní, togú lúyú ledre ené?"

³ Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yì lódú kacine ga gére née kídí, "Fì, 'yì lúyú ledre ndaá. Lomo mēngì ledre née kenée gị ro zí 'yìma'dí e ówo roko'buné gị roa. ⁴ Máuku zise, mé bì azé aka kése kadra utú aka wá ní, idízé mu mēngì moko bì Lomo kasa máa gị roa ní. Gị zía togú bì ɽlú go yá, 'yì utúasá lolu mēngì moko wá. ⁵ Máuku zise ma'dií, káa zí bì mááyí aka kise do sogo káṅgá ona ní, mááyí zise 'yìma'dí e káa zí bimióngó ní."

⁶ Simi bì Yésu uku ledre née kenée ní, zía lúbu súrú do káṅgá, zía ógo káṅgá máa née ọró a ro komo o'do née. ⁷ Zía úku ledre zí o'do máa née kídí, "Ndéré mu lúgu káṅgá née gị komoyí simi mikavu bì kí iriné Silowámo ní." Zí o'do née ndéréne lúgu komoné drá. Ni ndá'baogú giri ní, komoa ni go lúru bì.

⁸ Simi bì o'do née nda'baogú gị do mikavu giri ní, 'yì ga bì owoní wo bú ní, zíye ndìsìyé úku ledre kídí, "Áyí, née ndaá o'do bì komoa ndaá, ndìsì lengbe ómbo éyí e gị zí 'yì e kára ba wá?" ⁹ Ngíti géyí ya, "Fì née tí wo." Ngíti géyí ya, "Fì, née ndaá wo wá, tosoyé utúasá miútúasá."

Zí o'do née úku ledre kídí, "Née tí máa nda ngíti 'yì wá."

¹⁰ Zí 'yì ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, "Úku bì káa ledre 'dì, sara komoyí likpí láráne káa be 'dì?"

¹¹ Zí o'do máa née úku ledre zí 'yì ga gére née kídí, "Ngíti o'do kí iriné Yésu, likpí komomá ne. Yésu ma'dáa lubu súrú bì do káṅgá, zía ógo káṅgá bì kí súrú siminé née ọró a ro komomá, zía kása máa ya máidí ndéré lúgu

kángá máa née gí komomá simi mikavu bi kí ìrìné Silowámo ní. Zíma tí ndéréma, kpá lá bi málúgu ní, geré zí komomá líkpíne káa zí bi ásé lúru a née.”

¹² Zíye ndú'yú wo kídí, “Sara o'do máa née ni nda goó 'da?”

Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Máowo wá togú ni 'dáya yá.”

Komo o'do née líkpí káa be 'dí?

¹³ Zíye 'dí'bi o'do bi komo a líkpí née ndéréye kíe zí Farúsayo e. ¹⁴ Sílí bi kóo Yésu lubu súrú do kángá, zía ìnyìné ógo kángá bi kí súrú siminé née óró a komo o'do née zía líkpíne ní ni Sílí 'bi 'Dówúro. ¹⁵ Zí Farúsayo ga gére née ndú'yú wo kídí, “Úku aka ma'dúí ledre zize, komoyí líkpí lárá ne káa be 'dí?” Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “O'do bi kí ìrìné Yésu ní, líkpí komomá ne. Lubu súrú do kángá, zía ìnyìné ógo kángá bi kí súrú siminé née óró a komomá, ya máídí ndéré lúgu a. Simi bi málúguoyó kángá née gí komomá ní, geré zí komomá líkpíne.”

¹⁶ Zí ngítí géyí 'yí e gí dongará Farúsayo ga gére née úku ledre kídí, “O'do née ndaa 'yí 'bi Lomo wá. Idí née 'yí bi Lomo kasaogu wo née ní, káa bi utúasá méngí kényí kenée simi Sílí 'bi 'Dówúro wá, 'dewe lorú 'bi Lomo go.”

Ngítí géyí yaá “Lomo kasaogu wo ne, idí ndaa kenée wá, káa bi utúasá ndíjé méngí mingburoko ledre ga bi kí roko'buyé ní wá.” Gí zí miúkuló'bo ledre e zí sómú ledre 'bi 'yí ga gére née nda ídine go faa.

¹⁷ Zíye ndú'yú o'do bi komo a líkpí née kídí, “Sara aka nda yí, sómú 'bi eyí yá o'do bi líkpí komoyí née ni náambi?”

O'do née ya zíye ní, “Másómú née nébì Lomo kasaogu wo ne.”

¹⁸ Yúda ga gére née ngununí eyé kóo fú lá bi kídí, “Ma'dúí, o'do née komoa luru kóo bi wá ní wá.” Zíye ìnyiyé kákasa kací 'bua kí mbágáa. ¹⁹ Simi bi 'bua kí mbágáa oguní ní, zí Yúda ga gére née ndú'yú yée kídí, “Ba owú 'bi esé, ma'dúí, tí bi kóo ndíkisé wo ní, luru bi wá? Éyí bi méngíjé nda kí komoa ma'dáa ní 'dí, bi cakaba ni nda go luru bi ní?”

²⁰ Zí o'do née kí me'bené ìnyiyé úkulúgu ledre kídí, “È, née owú 'bi eze ma'dúí. Tí bi kóo ndíkizé wo ní, komoa luru bi wá. ²¹ Owozé wá togú komoa máa née méngí láráne káa be 'dí bi ni nda go ndíjé luru bi née. Bilámá a ndú'yúsé aka cù wo zize úwú a gí taraa.” ²² 'Bú ya'dá née iliní úku ledre bi ya kídí Yésu líkpí komo owú 'bi eyé ne ní wá, gí zí ngírí mingburoko manda 'bi Yúda e. Gí zía Yúda ga gére née i'bíní lorú kídí, togú 'yí uku ledre ya Yésu ni Kírésìto, Lomo kasaogu wo ne yá, 'yí máa née yée niyí ùcúómo wo, olú lolú dongará lafúne ìni ìni zí Lomo simi 'Dìcì Kótruro wá. ²³ Gí zí kényí née, zí 'bua kí mbágáa lá úku ledre kídí “Ídisé ndú'yú cù wo, ndaa owú wá, idí ódro gí roné kí roné.”

²⁴ Zí Yúda ga gére née kpá ndóloógu ándá ya'dá bi komoa líkpí née zíye úku ledre zía kídí, “Owozé bú bilámáne kídí, o'do bi Yésu née, ni 'yí lúyú ledre. Lóbù aka Lomo zize, éyí bi ówo gí roa ní 'dí?”

²⁵ Zí o'do née úkulúgu ledre zí Yúda ga gére née kídí, “Mándá kí tú'dú ledre gí ro úku a wá, togú Yésu ni 'yí lúyú ledre togú ndaa 'yí lúyú ledre wá. Éyí bi máowo ní, komomá luru ené kóo bi wá, bi nda ba ní, komomá ni go luru bi.”

²⁶ Zí Yúda ga gére née kpá ndú'yúlúgu wo kídí, “Sara éyí bi Yésu mengi zíyí, zí komoyí likpíne ní 'di?”

²⁷ Zí o'do née kpá úkulúgu ledre zí Yúda ga gére née kídí, “Máúku ga kpá ledre née go zise, ílisé esé úwú a wá. Éyí bi ílisé úwúándá ledre máa née gi roa ní 'di? Ílisé go ídí 'yí lódú kaciga téé?”

²⁸ Zíye úku ledre zí o'do née írì írì kídí, “Ndazé ezé 'yí lódú kací o'do née wá, áyí yìí 'yí lódú kacía wá. Lodúzé 'bi ezé yí ezé kací Músa. ²⁹ Gi zía kóo 'desí ní, Músa ma'dáa odroní kí Lomo bú. O'do bi Yésu née owozé wá togú ogú 'bi ené gi 'dáyá yá.”

³⁰ Zía úkulúgu ledre zí Yúda ga gére née kídí, “Née kenée lará ledre 'di, bi ówosé bi bi o'do née ogú gi doa ní wá ní. Éyí bi máówo ní, likpí 'bi ené komomá go. ³¹ Owozé bú bilámáne Lomo ndaa lengbe kí rokinyi kí 'yí lúyú ledre e wá. Ní kí rokinyi dujú kí 'yí ga bi ndisíní úwú ledre ené ní. ³² Tí bi kóo Lomo oto do sogo kángá ba, uwúzé aka bi ya kídí ngíti 'yí ní bo kí roko'bu 'bi likpí komomá 'yí bi ndikiní wo komoa lurú bi wá ní zíne ní wá. ³³ O'do bi likpí komomá ba, idí ndaa 'yí bi Lomo kasaogu wo née ní wá yá, káa bi likpí komomá wá.”

³⁴ Zíye ódroyé kpá o'buó'bu zí o'do bi komo a likpí née kídí, “Yìí 'yí lúyú ledre bi ndikioguní yìí kí lúyú ledre kú gi simi ní, íli 'dódo ledre zize? Togú kenée yá, tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ólú lolu dongará 'yí e simi 'Díçì Kótruro íni ini zí Lomo wá.”

'Yí bi owo'di'bi Lomo wá ní

³⁵ Zí Yésu úwú ledre kídí, o'do bi née likpí komoa ba Yúda iliní lolu zía ólúne simi 'Díçì Kótruro wá. Zí Yésu ndéréne zí o'do bi komoa likpí née ndú'yú wo kídí, “Ngúngu ledre Owú 'bi 'Yíma'dí goó?”

³⁶ O'do née ya zí Yésu ní, “Mongú 'yí, 'yí née máówo'dí'bi ledre gi roa wá, 'dódo aka ledre gi ro a zíma gi do bi zíma ngúngu ledrea.”

³⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Ndaa ngíti 'yí sikala wá, née kpá tí máa bi mááyí ódro zíyí ba.”

³⁸ Geré zí o'do née útúne sị sındí Yésu bi óto úndru a, zía úku ledre kídí, “Ngére, mángúngu ledreyí go,”

³⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do née kídí, “Máogu do sogo kángá ba gi ro 'dèçì ngbanga zí komo sómú ledre 'bi 'yíma'dí e likpíne. 'Yí ga bi owoyemení ledre gi ro Lomo wá ní, zíye ówoyéme a. 'Yí ga bi ya yée owoyemení yí eyé wo bú ní, niyí idíáká 'bi eyé simi luyú káa zí 'yí ga bi komoyé ndaa ní.”

⁴⁰ Geré zí Farusáyo ga bi gáa ore ní ñnyiyé úku ledre zí Yésu kídí, “Úku yá 'dí yaá, komozé ndaa káa?”

⁴¹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Idí ídísé ba káa zí 'yí ga bi komoyé ndaa ní yá, káa bi lúyú ledre esé ndaa lolu ba wá. Nda lá gi zía bi sómúsé yí esé kídí ówosé ledre bú ní, zí lúyú ledre esé ídine fú lá bo.”

10

Bilámá 'yí 'bá'bá kábìrìkì e

¹ Zí Yésu úku ledre zí Farusáyo ga gére née simi muruwayi kídí, “'Yí bi olú lódú kací kábìrìkì e 'díçì ndaa gi 'dí tara mbotuyé wá ní, née ndaa m̀ngì kábìrìkì maáge wá, née 'yí ugu, kpá yí ené bisinyí 'yí. ² M̀ngì

kábìrìkì e ndìṣì ọ́lú lódú kací kábìrìkì ené e fú lá gí tara mbotuyé. ³ Togú m̀ngí kábìrìkì ga gère née ogú go yá, zì 'yì 'bì moko bì ore ní líkpí mbotù. Simì bì ndolo kábìrìkì ené e kí ìrìyè ní, zìye úwú kúrú m̀ngíyè zìye ídiye mbá kí rokinyì. ⁴ Simì bì kábìrìkì ga gère née olùoguní go sága ní, kpá lá bì m̀ngíyè utú zìye 'dá'dá ní, geré zìye útúyè ngberì do kací a gí zía owoyemení simì kúrú a bú. ⁵ Togú ngítì 'yì kpí yá, kábìrìkì ga gère née niyí ngásá eyé gí zía m̀ngásá gí zía bì owoyemení eyé wo wá ní." ⁶ Farúsayo ga gère née owoní eyé ini ledre gí simì muruwayi bì Yésù uku née wá.

⁷ Zì Yésù úku phùtrù ledre zì Yúda ga gère née kídí, "Máúku zise ma'díi, mááyí zì 'yìma'dí e káa zì mbotù kábìrìkì e ní. ⁸ 'Yì ga bì ngárá Babá kasa ené yée ne wá ní, oguní yì eyé kí royé kídí yée niyí bilámá 'yì 'dódo ledre 'bì Lomo, ábuwá yì eyé 'yì ranga e kpá 'yì ugu e. 'Yì amá e uwúní eyé kóo ledre ga bì 'yì ga gère née ndìṣìní 'dódo yée ní wá. ⁹ Mááyí káa zì mbotù 'dìcì ní. Togú 'yì ogú gí 'dí zíma yá, mááyí yómo wo gí zía mááyí go 'yì 'bá'bá wo, káa zì m̀ngí kábìrìkì bì ndìṣì 'bá'bá yée do bì 'bì éyí miánu zía kpá ndá'bané kíyè 'be bilámáne ní. ¹⁰ 'Yì ugu ndìṣì ndéré 'bì ené gí ro úgu éyí, kí ngáka éyí kpá kí úfu 'yì e. Maa Yésù, mándá 'bì amá káa zì 'yì ranga ga gère née wá, máogú 'bì amá gí ro zì 'yì ga bì ngunṣuní ledremá go ní ídiye kí trìdrì kpá kí rokinyì bì ngárá odu a ndaá ní.

¹¹ "Mááyí bilámá 'yì lúru bì kací kábìrìkì amá e. Máí'bì romá tóromá kací kábìrìkì amá e gí zì bisinyì ledre kí m̀ngí yée. Togú umbu yá, máídí úyu máa, ndaní úyu wá. ¹² 'Yì bì ndaá m̀ngí kábìrìkì e wá, ogú 'bì ené lá m̀ngí moko gí ro késì ní, togú lurú bangá sinyì go kí ogú gí ro 'dí'bì ngúru kábìrìkì ga gère née yá, ní óyó sogoné zì kábìrìkì ga gère née, zì bangá sinyì nánáónzó ngúrúyè ánu a, zì ngítì géyì báiyé faa. ¹³ 'Yì 'bì moko née ngasáoyó roné gí zía kábìrìkì ga gère née ndaní eyé 'bì ené wá, m̀ngí 'bì ené lá dujú moko gí ro késì.

¹⁴ "Mááyí bilámá 'yì 'bá'bá kábìrìkì e gí zía mááyí máa m̀ngí ye. Kábìrìkì amá e owoní máa bú, ¹⁵ káa zì bì ledremá ní zì Babá owóowó zì ledrea ídine zíma kpá owóowó ní, ledre kábìrìkì amá e ní zíma kpá owóowó. Née sí ledre bì máí'bì romá zì umbu gí royé gí roa ní. ¹⁶ Ngítì géyì 'yì amá e niyí aka kpá fú bo yée ga bì ndaní gí simì kúfú Yúda e wá ní. Mááyí kpá 'dí'biógú yée, éṣì yée dongará lafúyè gí do bì zìye ídiye kíé'do ndìṣì úwú dujú kúrúma, gí zía mááyí máa 'yì 'bá'bá yée. ¹⁷ Ledremá ní zì Babá owóowó gí zía máúwú kúrúma bú. Mááyí í'bì romá zì umbu gí ro 'yìma'dí e. Abú máúyu yá, ní úrulúgu máa. ¹⁸ 'Yì bì kíé'do káa ní gága máa gí ro ledre ní ndaá. Mááyí kí roko'bù ledre e za mbá zíma gí zì Babá gí ro zíma í'bì romá zì umbu, togú mbú zíma ásimá gí roa."

¹⁹ Gí zì ledre bì Yésù uku kenée ní, zì sómú ledre 'bì Yúda e ífi siminé, toroní eyé lolú do sómú ledre kíé'do wá. ²⁰ Ngítì géyì odróní 'bì eyé gí do bì Yésù bisinyíne kídí, "O'do née ní kí dokéké siminé, née ndaá 'yì bí azé ndìṣì úwú ledre gí taraa ní wá."

²¹ Ngítì géyì ya, "Í'ì, o'do née dokéké ndaní simì a wá. 'Yì bì kí dokéké siminé ní, utúasá ndìṣì 'dódo ledre kí roko'buné wá. Utúasá kpá líkpí komo 'yì bì 'dùtù m̀' dùtù ní wá."

²² Gi do kací ledre née ní, geré zí sɛndí kadra bi legbe ndiṣiní sómúndíki ledre 'dɛ́ɛ́ bí kóo 'bi Lomo 'danání simi Yerusaléma ní ógúné. Ledre máa née menɛ́ kóo roné née kí yana ndumu. ²³ Zí Yésu ndiṣí gámáne do ligá 'Díɛ́ 'bi Lomo née. Zía ndéré ólúne gí do bi bí kóo o'bóni ngba'daka ro 'Díɛ́ 'bi Lomo, bi ifíní irí Solomóna doa ní. ²⁴ Zí Yúda ga gére née ólú lódú kací Yésu íri. Zíye úku ledre zía kídí, “Mongú 'yí, ndá lolu fú lá ndiṣí ló'bo gí zíze wá. Togú áyí go Kírésito bi Lomo kasaogu ní yá, idí geré úku a zíze.”

²⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ásé ndú'yú 'dó'do máa née kenée gí ro 'dì, tí bi máúku ledre go zíze, ilisé ngúnɔ́ a wá ní. Míngburoko ledre ga bi mándiṣí menɛ́ yée bi ngára gbékpí 'yí e utúasání menɛ́ yée wá ní, niyí 'dódo máa ye zíze ówo a kídí Babá kasaogu máa ne. ²⁶ Ngúnɔ́sú ledremá wá gí zía ndásé esé 'yí amá e wá. ²⁷ 'Yí ga bi ngúnɔ́nì ledremá go ní, ndiṣiní lengbe úwú kúrúma. Máowo yée bú bilámáne gí zía niyí 'yí lódú kacíma e. ²⁸ 'Yí amá ga gére née má'dí'bi sɛlɛ́ma go royé ndá, mááyí í'bí trɛ́drɛ́ bi za fí ní zíye. 'Yí bi nì 'dí'bióyó yée gí zíma ní ndaá. ²⁹ Babá bi í'bí 'yí amá ga gére née zíma ní, roko'bɔ́a romo do éyí e za mbá. 'Yí bi nì útúasá 'dí'bióyó 'yí amá ga bi í'bí yée zíma née ní ndaá. ³⁰ Zée kí Babá, azé ðú 'yí kíé'do.”

³¹ Zí ledre née útúne simi Yúda ga gére vuu bisinyíne. Zíye ñnyiyé 'dí'bi tutú e gí ro óngboónzó wo kíe. ³² Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Míngburoko ledre ga bi Babá í'bí yée zíma ndiṣí menɛ́ yée ní, mámenɛ́ yée mbá do komosé. Wo bi sinyí rosé ilisé úfu máa gí roa ní wo be 'dì?”

³³ Yúda e ya zía ní, “Lúyú ledre eyí nì wo bi úku yá née nì kpá Lomo tí bi áyí gbékpí 'yíma'dí ní. Née ledre bi azé úfu yí gí zía ní, ledre ezé ndaá 'bi ené kí bilámá moko eyí wá.”

³⁴ Yésu ya zíye ní, “Sara bi nì miékéne do sɛlɛ́se simi búku 'bi lorú, Lomo uku kídí, 'Sée ga bi mágéléogú sée káa do manda e ní, ásé go kí roko'bɔ́ zíze káa zí Lomo ní.’ ³⁵ Togú Lomo uku ledre kídí née geléogú ngíti géyí 'yí e kí roko'bɔ́ zíye káa zí Lomo ní. Ledre bi Lomo uku go ní, 'yí óyóló'bó a ndaá. ³⁶ Sara bi mááyí nda tí mbígí Owú 'bi Lomo, Babá ma'dáa kasa máa ne do sogo kángá menɛ́ moko ené ní, éyí bi bi sinyí nda rosé zíze úku ledre gí zía kídí máúku sinyi ledre go simi bi máúku máyá mááyí Owú 'bi Lomo ní 'dì? ³⁷ Moko ga bi mándiṣí menɛ́ yée ní za mbá, togú ndanì moko ga bi 'bi Babá ní wá, ndásé ngúnɔ́ ledremá wá. ³⁸ Abú ilisé ngúnɔ́ ledremá wá, moko ga bi mándiṣí menɛ́ yée ní togú ngúnɔ́sú go kídí Lomo uku ne ya máidí menɛ́ yée kenée, ngúnɔ́sú go kídí azé kí Babá 'yí kíé'do.” ³⁹ Zí Yúda ga gére née kpá ñnyiyé áyíye 'dí'bi Yésu gí zí ledre bi uku zíye kenée ní. Zía úcu lɛ́liné gí zíye gí ore.

⁴⁰ Zí Yésu ñnyiné gí simi Yerusaléma gí ore 'dógu ngburu Yeredéne, ndéré 'díyí roné do bi bi Yiwáni 'yí Bábátízí 'yí e ndiṣí í'bí babatíza doa zí 'yí e ní, zía ndiṣiné íri kí owú sɛlɛ́ cúku'dée. ⁴¹ Zí tɔ́'dú 'yí e ndiṣí ndéréye zí Yésu do bi bi nì doa íri ní. Zí ngíti géyí 'yí e ndiṣí úku ledre kídí, “Abú Yiwáni menɛ́ míngburoko ledre ga bi kí roko'buné ní wá yá, ledre ga bi uku yée gí ro Yésu ní, niyí mbá ma'díi ledre e.” ⁴² Gí zí kéyí née, zí tɔ́'dú 'yí e ngúnɔ́ ledre Yésu kídí nì owú 'bi Lomo.

11

Sanda ndiyá Lázoro nderé zí Yésu

¹ Ngíti o'do ni kóo bo kí ìríné Lázoro, lúndu Mariya e kí Máraata, ndìşiní simi Beteníya. Lázoro ma'dáa ni kóo kí ndiyá bisinyíne. ² Lémja bi Mariya máa née, née wo bi kóo lefe su'bu' mindonyo ro şindí Ngére Yésu, zía ndìşiné ó'doóyó a kí bi doné ní. ³ Zí owú kará ga gére née kákasa zí Yésu kídí, "Ngére, ro ezegámáyí mēngi wo yáa mímēngi bisinyíne."

⁴ Simi bi Yésu uwú ledre née kenée ní, zía úku ledre kídí, "Í'í abú ro Lázoro ma'dáa mēngi wo kenée ndotó, utúasá 'dí'biógu zía umbu wá. Roa née ni óto 'yi e zíye ówo roko'bu 'bi Lomo, zíye ndìşiyé óto úndrumá bi Owú 'bi Lomo ní." ⁵ Lázoro kí lémjine ga bi gbre née, Yésu oto kóo 'búye go kíngaya. ⁶ Abú tí kenée ndotó, simi bi sanda ledre ro Lázoro nderé ndiki Yésu ní, Yésu ma'dáa ñnyí ené kóo geré nderé wá, mēngi aka yi ené kóo kpá za 'dényé şilí gbre kí.

⁷ Nda gi 'dá'ba, zí Yésu úku ledre zí 'yi lódú kacíne ga gére née kídí, "Nda'baluguzé aka rozé mu simi Yúdaya 'dáa."

⁸ Zí 'yi lódú kacíga ga gére née úku ledre zía kídí, "Í, 'yi 'dódo ledre, lúru aka mongú ledre bi Yúda e mēnginí yi káe íri, ayíní gi ro óngboónzó yi kí tutú ní, ili ba kpá go ndá'balúgu royí zíye íri?"

⁹ Yésu eré ené ngírí kí ndá'ba íri wá, gi zí kéyi née ní, zía úku ledre kídí, "Togú bi ará go yá, mişuluru ndaá lolu wá. 'Yi bi ndişi gámá kí kadra ní, utúasá ené 'diki wá gi zía bimióngo 'bi kadra oŋgó bi go zía bilámáne. ¹⁰ 'Yi bi ootomo nda bimióngo kenée zía nda ndişi gámáne kí ndulu ní, ndişi 'díkine gi zía ni yi ené simi mişuluru."

¹¹ Gi do kací ledre bi Yésu uku née ní, zía kpá úku ngíti ledre zí 'yimikása ené ga gére née kídí, "Káa zí bi mááyí úku ledre ba, lúnduzé Lázoro ni go 'dú'du, nderézé mu íri gi do bi zíma úru wo."

¹² Zí 'yi lódú kacíga ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, "Ngére, bisinyí ledre ndaá ke. Togú 'du'du yi ené kpá lá mi'dú'du ní, ili nderé té yi úru wo gi ro 'di?" ¹³ 'Yi lódú kacíga ga gére née owoní eyé kóo ini ledre gi simi ledre bi Yésu uku née wá. Ábuwá uku née kídí Lázoro uyu go.

¹⁴ Zí Yésu nda úku a zíye fúo kídí, "Lázoro uyu go." ¹⁵ Ni bilámáne gi zía simi bi Lázoro uyu ní, ndazé kése íri wá. nderézé mu gi ro zise lúru ledre bi mááyí mēngi a íri ní za cù kí komosé gi do bi zise ŋgúngu ledremá nda za kíngaya.

¹⁶ Zí ngúru 'yi lódú kací Yésu bi kí ìríné Tóma bi ndìşiní kpá ndólo wo Máarátoŋgo ní ñnyine úku ledre zí lafúne e kídí, "Ndazé ótoómo kací mongú 'yi wá, idizé nderé kéye. Togú Yúda iliní úfu wo yá, zíye úfukótru zée ndro kéye."

Yésu nderé simi ini ro Lázoro

¹⁷ Simi bi Yésu nderéoguní simi Beteníya ní, Lázoro mēngi simi káŋga go şilí eso (4). ¹⁸ Gara bi Beteníya ininí Lázoro simi a ní, ndaá gbála gi ro Yerusaléma wá. ¹⁹ Gi zí ledre bi utú do Máraata e kí lémjine Mariya ní, zí tū'dú ngíti géyi Yúda e nderéye zí Máraata kí lémjine íri ndişi ñdri mimbé'deyé kací lúnduyé bi uyu ní.

²⁰ Simi bi Máraata uwú ledre ya Yésu ni go gbóo do mişi'di ní, zía ñnyine nderé óndó do Yésu, Mariya idíaká 'bi ené ciki 'be.

21 Simi bi Máraata lurúndiki Yésu ní, zí simikozo menḡi wo, zía útúne íni ini zía úku ledre zí Yésu kídí, “Áko Ngére, idí idí karakóna ona, káa bi owú 'bi babá ba uyu wá. 22 Máowo bú togú ndú'yú Lomo yá, ni menḡi éyí bi ndú'yú wo ḡi roa née zíyí.”

23 Yésu ya, “Máraata, ndá sómú simiyí wá, lúnduyí ni úrú ḡi simi umbu bi uyu née.”

24 Máraata ya zí Yésu ní, “Ma'dúí mongú 'yí, máḡuḡu go kenée kídí simi sḡndí kadra 'bi úru 'yí e ḡi simi umbu, ni úrú zía ídine trḡdriné.”

25 Yésu ya, “Máraata, mááyí máa 'yí úru 'yí e ḡi simi umbu. Mááyí kpá máa 'yí í'bí trḡdrí bi za fí ní zí 'yí e. 'Yí bi ḡuḡu ledremá go ní abú uyu yá, mááyí úru wo. 26 'Yí bi ni aka trḡdrí togú ḡuḡu ledremá go yá, uyu lolú wá. ḡuḡu ledre née go Máraata?”

27 Máraata ya kídí, “Ngére, máḡuḡu ledre née go. Máowo go kídí áyí Kírésito Owú 'bi Lomo bi Lomo uku ledre kásaogú wo káa do 'yí yómo 'yí e ní.”

28 ḡi do kací ódro ga gére ní, zí Máraata ndá'balúgu roné 'be zía úku ledre zí léminé kídí, “'Yí 'dódo ledre ogú go ni ndíḡi ndúndu'yú ḡi royí.”

29 Simi bi Mariya uwú ledre née kenée ní, zía ñnyiné kpuru ndéréne zí Yésu. 30 Yésu ni aka do misi'di kí'dí bi Máraata nderé ndiki wo ní. 31 Yúda ga bi oguní simi ini ore, simi bi lurúni Mariya ñnyí kpuru ndéréne mi'di do misi'di ní, zí ḡítí géyí útúye do kacía ḡi zía somúní 'bi eyé ya, ayí ndéré sḡ bi ini ini.

32 Simi bi Mariya nderé ndiki Yésu ní, zía útúne sḡ sḡndí Yésu bi ini ini kí úku ledre kídí, “Áko Ngére, idí idí karakóna ona, káa bi owú 'bi babá ba uyu wá.”

33 Simi bi Yésu lurú Mariya kí Yúda ga bi oguní zíye simi ini niyí nda go ndíḡi ini ini kíngaya ní, zí simikozo kpá menḡi Yésu, zí Yésu kpá útúne ini ini. 34 Zí Yésu ndúndu'yú kídí, “Otoní wo 'da?”

Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Azé 'dḡiyíto yí Ngére.”

35 Geré zí ini komo Yésu ndé'yíoguné.

36 Zí Yúda ga gére née ndíḡi ódroyé dongaraye kídí, “Lúrúsé aka, ábuwá mongú 'yí ba oto 'bú Lázoro go kíngaya.”

37 Zí ḡítí géyí úku ledre kídí, “Bi ni kí roko'bu ledre zíne, likpí komo 'yí go zía lúru bi ní, sara ogú nda kóo úcuómo Lázoro kí úyu wá ḡi ro 'di?”

Lázoro urú ḡi simi umbu

38 Otoní bi zí Lázoro simi gu bi lagání simi landa ní, do ḡbúrúgbu misisilekpe tutú ḡbúturú tara a. Simi bi Yésu nderéogú sḡ bi íri ní, zí simikozo menḡi wo rómo wo bi gáa 'dá'dá ní. 39 Zía úku ledre kídí, “ḡbúrúgbuoyósé aka tutú née 'dá'ba.”

Máraata ya zía ní, “Ngére, karaba go 'dényé sḡlḡ eso (4), ndonyo bi eme lolú íri ḡú.”

40 Yésu ya zía ní, “Máúku amá gáa zíyí máyá 'di Máraata? Ndaa bi máyá togú ḡuḡu ledremá go yá, áyí lúru roko'bu 'bi Lomo kí komoyí ní wá?”

41 ḡi zí ledre bi Yésu uku kenée ní, zí 'yí e ḡbúrúgbuoyó tutú bi tara mbotu gu landa kí'dí bi otoní Lázoro ní. Zí Yésu ñnyiné ini ini zí 'buné kídí, “Babá, mbófo éyí zíyí ndíḡiyí úwú máa. 42 Máowo bú bilámáne togú mándú'yú yí go yá, zíyí tí menḡi ledre ma'dáa. Máúku ledre née kenée

gi ro zí 'yi ga bi azé kéye ba úwú a gi do bi zíye ɲɔ́ŋɔ́ a kídí ma'dú kásaógu máa yi."'

⁴³ Gi do kací ledre née ní, zía ɲɔ́ŋɔ́ ndólo Lázoro kí mongú kúrú kídí, "Lázoro ólúógu giri mu." ⁴⁴ Geré zí Lázoro úrúne, zía ólúóguné nyé kí ká'dá bongó bi ciringbíní wo kíe kpá kí mbílí bongó bi odó'dutuní komo a kíe kací ondú eyé 'bi Yúda e ní roné.

Zí Yésu úku ledre kídí, "Líkpsé ká'dá ga gére née gi roa mu zía ndá'bané 'be."

Yemení ledre gi úfu Yésu

(Matáyo 26:1-5, Máríko 14:1,2, Lúka 22:1,2)

⁴⁵ Yúda ga bi nderení kí Maríya gi zí Yésu íri, simi bi lurúni ledre bi Yésu mengí née, geré zíye ɲɔ́ŋɔ́ ledre Yésu kídí ma'dú, Lomo kasaogu wo ne.

⁴⁶ Zí ngíti géyi ndéréye úku ledre bi Yésu mengí née zí Farusáyo e. ⁴⁷ Zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyi e kí Farusáyo kpá kí ngíti géyi mingburoko 'yi 'dəcí ngbanga e, ndísiyé ndómo tarayé kídí,

"Éyi bi idíze méngi a kí Yésu ní 'di? Míngburoko ledre ga bi ndísi méngi yéé kí roko'buné ní ofuní nda go. ⁴⁸ Togú lurúomozé wo kenée, tú'dú 'yi e niyi nda ówo go tí dujú wo kídí ni Kírésito ma'dú. Geré zí asikíri 'bi Róma ógyé ndúru mongú 'dəcí ezé bi 'bi ini zí Lomo kpá kí 'be 'bi ezé e mbá, utúasázé lolu idí kí bi zize wá."

⁴⁹ Zí ngúruyé bi mongú 'yi 'dáná éyi* kí ɲɔ́ŋɔ́ Kayáfa mongú manda 'dá'dá simi sɛ́ndí kadra máa bi koo née ɲɔ́ŋɔ́ úku ledre zí lafúne ga gére née kídí, "Ówosé ledre wá gi zí 'di? ⁵⁰ Bilámá a, bikérí 'yi idí úyu ne gi do bi zí 'yi ezé e ómoyé, gi zí wo bi zí 'yi ezé e úyuyé ye zí bikérí 'yi ómoné ní."

⁵¹ Kayáfa uku ené née koo lá ledre ené wá. Gi zía bi ni mongú 'yi 'dáná éyi ní, zí Lomo úku'bi ledre née taraa gi ro zía úku a kenée. Lomo yeme ne kú kenée zí Yésu úyuné ne gi do bi zée Yúda e zize ómozé. ⁵² Míúyu Yésu née nda kíngaya lá dujú gi ro Yúda e wá, kpá gi ro kufú ngíti géyi 'yíma'dí e mbá, zíye idíye dujú kíe'do owú ga bi 'bi Lomo ní. ⁵³ Tónóne gi simi sɛ́ndí kadra née ndéréne 'dá'dá, zí mingburoko 'yi ga gére née ndísiyé gámásó'do misi'di gi ro úfu Yésu.

⁵⁴ Gi do kací ledre née ní, Yésu ndísi ené lolu koo zí Yúda ga gére née do nyára bi wá. Zía ɲɔ́ŋɔ́ kí 'yi lódú kacine e gi ore yóo ndéréye simi ngíti owú gara kí ɲɔ́ŋɔ́ Efarayíma gbóo cigí bi bi ngára 'yi e ndaní do a wá ní ndísiyé íri.

⁵⁵ Simi sɛ́ndí kadra máa bi koo née ní, Ayímbi 'bi Yúda e bi ndísiní ndólo a Umbuokpó ní ni go gbóo. 'Dá'dá zí ayímbi née tónóne, tú'dú 'yi e ndísiní lengbe ɲɔ́ŋɔ́ gi simi gara eyé e mingbúgúca ndéréye simi Yerusaléma íri gi ro órú royé kací ondú eyé 'bi Yúda e gi ro zíye utúasáye kací komo Lomo. ⁵⁶ Simi bi niyi do ligá 'Dəcí 'bi Lomo ní, zíye ndísiyé ndómo tarayé gi ro 'dí'bi Yésu. Zíye ndísi ndú'yú royé kídí, "Sómú ledre esé ni kíe 'dí, togú ogu go ona ní?" ⁵⁷ Ukuní ledre née kenée gi zía manda

* **11:49** 11:49 Mongú 'yi 'dáná éyi: Mongú 'yi 'dáná éyi romo do manda 'bi 'yi 'dáná éyi e zí Lomo. Ndísi lengbe ólú dujú ne simi 'dəcí bi Mongú Bi 'bi Lomo simi 'Dəcí 'bi Lomo ní gi ro 'dáná éyi zí Lomo kí'di kérí simi simibi kíe'do. Ndísi 'dí'bi sáma bangá bi ongoonzóní gi ro 'dáná a zí Lomo ní ólú kíe 'dəcí íri gi ro zí Lomo ótóomo lúyú ledre 'bi 'yíma'dí e.

ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e kí Farusáyo e ní i'biomoní lorú go zí 'yi e kídí togú lurúndikiní Yésu go simi ayímbi ore yá, idíní úku 'dódo ledrea gí ro do 'dí'bi wo.

12

Mariya oto úndru Yésu (Matáyo 26:6-13, Mária 14:3-9)

¹ Simi bi ngítí sǐlǐ idíaká go ñnyí doa kéré (6) gí ro zí Ayímbi Umbuokpó 'bi Yúda e née tónóne ní, zí Yésu ñnyiné gí simi owú gara bi Efarayíma ní ndéréne 'be 'bi Lázoro simi Beteníya kí'dí bi kóo uru Lázoro ma'dáa gí simi umbu ní. ² Zí 'yi e yóko royé do ménǵi mongú éyí miánu gí ro 'dí'bi Yésu káe simi sùmu. Máraata ndísi kóo lúru bi kací éyí miánu bi zí 'yi e née ne, Lázoro anuní 'bi eyé éyí kí Yésu. ³ Zí Mariya lémi Lázoro ndéré 'dí'biogú bilámá sù'bú mindonyo bi kóo ugú kí tú'dú késí ní, dùdú a za mbá ro sǐndí Yésu kí'dí bi ndísiní kí Lázoro e ánu éyí 'díçí ní. Zía ndísiné ó'dóoyó sù'bú máa née gí ro sǐndí Yésu kí bídóné bi alamiála ní. Zí ndonyo sù'bú 'dí'bi simi 'díçí bi Yésu ndísiní simi a née yeré.

⁴ Geré zí Yúda Keriyóta bi ngúru 'yi lódú kací Yésu bi ni ógu i'bí ngbángá Yésu ní, ñnyiné úku ledre zí Mariya kídí, ⁵ “Áyi, lefe sinyiní nda sù'bú née bi kenée gí ro 'di, niyí kóo úgúoyó a kí mongú tú'dú késí bi 'yi ní ménǵi moko gí roa kí simibi kpuú ní do sáká 'yi lerí e kí késí máa née.” ⁶ Yúda uku ené ledre née gí zía bi ili ndísi sáká 'yi lerí e ní wá, yi ené gí zía bi ni 'yi lúru bi kací késí ní, ili idíní i'bí késí née do sǐlǐne gí do bi zine ndísi úgu ngítí géyí éyí e gí simi a sáká roné káe.

⁷ Geré zí Yésu úkulúgu ledre zí Yúda kídí, “Ndá úku ledre zí kára née wá. Sù'bú bi sùsù romá née, yemeomo née go máa gí zía sǐndí kadra 'bi óto máa simi gu ni go gbóo. ⁸ Ídí ówo a kídí kací kadra mbá, ásé fú lá kí 'yi lerí e do bi kǐé'do. Máa, utúasázé ídí kése fú lá do bi kǐé'do wá.”

⁹ Ábuwá tú'dú Yúda e uwúní go ya Yésu ní simi Beteníya ore. Zí tú'dú ye ndéréye íri. Ndaa 'bi ené bi yaá nderení née lá dùú zí Yésu ní wá, nderení kpá gí ro lúru Lázoro bi Yésu ma'dáa uru wo gí simi umbu ní. ¹⁰ Zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e ní yéme royé kídí, yéé idíní kpá úfu Lázoro 'dá'ba, ¹¹ gí zía bi Yésu uru wo gí simi umbu ní, zí tú'dú Yúda e nda yi eyé ngúnḡu ledre Yésu.

Yésu olú kí mongú roko'buné simi Yerusaléma (Matáyo 21:1-11, Mária 11:1-11, Lúka 19:28-40)

¹² Zí bi áráló'bó roné, Zí Yésu ñnyiné gí simi Beteníya gí ore ndéréne simi Yerusaléma. Zí ledre owú ndíki tú'dú 'yi ga bi yokoní royé simi ayímbi simi Yerusaléma ore ní kídí Yésu ní go ógu simi Yerusaléma íri. ¹³ Zí tú'dú 'yi ga gére née 'deçí mbilí tǐyí e do sǐlǐye ñnyiyé mutruu ndéré óndó do Yésu do misi'di. Zíye ndísiyé ótrú ledre e 'dága kídí, “Mbófo éyí zí Lomo.”

“Úndru idí idí zí wo bi ogú kí ñri Ngére Lomo ní.”

“Úndru idí idí zí Mongú Ngére 'bi Isiréle e.”

¹⁴ Yésu ekí ndísi go do owú dongí bi oguní káe zía ní, tí káa zí bi kóo miéké kúru Lomo uku ní kídí,

15 “Sée nyí 'yì ga bi 'bi Yerusaléma ní, ndásé éré ngìrì wá,
lúrúsé aka ngére esé bi ni ógù
ni bi mindìşşiné do owù dongí girí née.”

16 Simi şindj kadra máa bi kóo née ní, 'yì lódù kací Yésù owoyemení aka eyé kóo bi ya kídí miógu Yésù née 'dodo go kídí ledre bi kóo ni miékéne ní şindj kadra ené ogù go ndişi méngi roné née goó ne ní wá. Owoyemení nda té simi bi Yésù nda'balugu roné go komo ere niyí nda go kí ndişi sómúndiki ledre ga bi kóo Yésù ndişi méngi yée ní kídí ábuwá miéké kúrú Lomo uku ba kóo ledrea, yée ndişişini kóo ba tí óto úndrua.

17 'Yì ga bi kóo lurúní Yésù uru Lázoro gi simi umbu do komoyé ní, niyí 'bi eyé fú lá ndişi úkutátá ledre máa bi kóo née zí tù'dù lafúye.

18 Née kpá ngúru şì ledre bi tù'dù 'yì e nderéní gi zía lúru Yésù simi bi ogù simi Yerusaléma ní gi zía uwúní ledre Lázoro bi kóo uru wo ní go.

19 Zí Farúşáyo ga gére née ódroyé dengbìye kídí, “O'do ba 'dódo ledre ené nda yì ené zí 'yì e goó kí roko'buné. Lúrúsé aka tù'dù 'yì e niyí nda yì eyé go ndişi ndéré kací a. Ngiti éyì bi zize méngi a ní, ndaá lolu wá.”

Yésù uku'dodo ledre umbuné

20 Simi şindj kadra bi kóo 'bi ayímbi née ní, ngiti géyì 'yì ga bi kí şì doye Gírìgi e ní, oguní kóo kpá go simi Yerusaléma ore gi ro mbófo Lomo ndro kí 'yì ga bi ore ní. 21 Zí Gírìgi ga gére née ndéréye zí ngúru 'yimikása 'bi Yésù bi kí iriné Phìlipo ní, zìye ndú'yú wo kídí, “Mongù 'yì, ilizé ga gi ro ówo Yésù.” Phìlipo ma'dáa ni gi simi ngúru owù gara 'bi Galiláya bi kí iriné Beteseýida ní. 22 Zí Phìlipo ñnyiné ndéréne úku ledre née zí ezené Andiríya. Zìye nda ñnyiyé gbrengrára ndéréye kí ledre née zí Yésù.

23 Zí Yésù úku ledre kídí, “Şindj kadra ogù go zí 'yì e lúru roko'bu 'bi Lomo kí úru máa Owù 'bi 'Yìma'dí gi simi umbu. 24 Ídísé úwú ledre ba bilámáne. 'Yì ga bi za mbá ndişişini ó'do kére ní, niyí aka óyù kúfú kére née simi kángá kí, ni nda fú anaógu tù'dù do ónzó a do lángbá. Ledre ni gi romá kpá kenée. Mááyí aka úyu do óto máa simi kángá kí, zíma úrúma í'bi mikánda tridri zí tù'dù 'yìma'dí e. 25 'Yì bi ni lúrucáyi máa, zía óto mimbé'dené lá gi ro ledre ga bi 'bi sága ba ní ní, simi bi uyu go ní, tridri bi za fi ní, ndiki wá. Wo bi nguŋgu 'bi ené yì ené ledremá ní, ni ndiki tridri ne. 26 'Yì bi nguŋgu go ídine káa do 'yì lódù kacíma ní, idí ndişi méngi dujú ledre amá e. Bi bi mááyí idí doa ní, 'yì amá máa née ni idí kpá doa. Babá ni idí kí rokinyi kí 'yì amá máa née.”

27 Zí Yésù úku ledre zine kí roné kídí, “Lomo romá ndaá lolu wá. 'Bié ba gáa zíma úku ledre zí Babá idí 'dí'bióyó umbu ba gi komomá 'dá'ba? 'í, née go tí ledre bi kasaogu máa gi roa ní.” 28 Gi do kací ódro née ní, zí Yésù ini ini zí Lomo kídí, “Babá, idí mu 'dódo roko'buyi gi do bi zí 'yìma'dí e do sogo kángá mbá ówo a.”

Geré gi do kací ini née ní, zí kúrú Lomo ówúne gi komo ere kídí, “Mingburoko ledre ga bi méngi yée ní za mbá, 'dodoní go kídí, méngi ledre ga gére née kí roko'bumá, mákása yií máa. Áyì kpá méngi ngiti mongù ledre gi do bi zìye ówotátá a kídí ma'dú, mááyí bo.” 29 Tù'dù ngiti géyì 'yì ga bi kóo toroní cigi Yésù ore ní, owo'di'biní eyé bi kóo ya kídí,

Lomo odro née ne gi komo ere zí Yésu ní wá. Ngíti géyì ukuní 'bi eyé yaá "Nzagba embé ne." Ngíti géyì ya "F'i, maláyika odrone zía."

³⁰ Zí Yésu úku ledre zí 'yì ga bì ndìsìnì úkuló'bó ledre née kídí, "Ledre bì ukuní née ndaá zíma wá, ukuní zise gi do bì zise ngúngu a gi do bì zí Lomo sáká sée. ³¹ Sìnđì kadra ogu go gi ro zíma 'dècì ngbanga 'yìma'dí e kacì míméngì ledre eyé, kpá gi ro zíma rómo komo Satána za fí. ³² Née go kpá sìnđì kadra bi niyí úfu máa, zíma kí úrúma simi a ní. Gi do kacì a née ní, zíma úku ledre zí říkí sđ do 'yìma'dí e za mbá, gi ro zíye óguyé mbá zíma." ³³ Yésu uku ledre née kenée gi do bì zí 'yì e ówo toso umbu bì née ni uyu a, zíne kí úrúne ní.

³⁴ Zí 'yì ga gère née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Bì loru bì Músa eké ní uku zíze kídí, Kírésito ni ídí trídri za fí ní. Ayí úku lará ledre káa be 'dì, 'Yá niyí phéphéonzó Ówú 'bi 'Yìma'dí do mĩngbúngbu kágá'? Owú 'bi 'Yìma'dí máa née nda 'bi ené go náambi?"

³⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Mé bì mááyì aka dongarásé kí 'dódo yata ledre e zise ba, ngúngu ledre esé idí ngbóro tátá roné kpá fú 'dá'dá gi zía 'dódo ledre amá ni zise káa zí bimióngó ní. 'Yì máa wo bì 'dì'bi sómú ledre amá wá ní, utúasá méngì ledre e do bilámá misi'diné wá, gi zía 'dì'bi sómú ledre gi zíma wá, ni yì ené simi mĩtuluru. ³⁶ Mé bì mááyì aka dongarásé káa zí bimióngó ba, idísé lánýá ro ledre ga bì mándìsđ 'dódo yée zise ní, gi do bì zise idíse mbigì 'yì amá e. Simi bì Yésu uku ledre née zíye kenée ní, zía ndéréóyó yì ené roné gi do komoyé gi ore."

Yúda e asiní yì eyé gi ro ledre 'bi Yésu fú lá miási

³⁷ Abú Yésu mengì kóo tí mĩngburoko ledre e go za cù do komo Yúda ga gère née yá, asiní yì eyé gi ro Yésu fú lá miási. ³⁸ Ledre bì Yúda mengìni née utúasá 'duo kpìni kí ledre bì kóo nébì Isáya uku ní kídí, "Ngère Lomo, ukuzé tí ledre eyì go zí 'yì e, ambì ngunngu kóo ne?"

'Yì ngunngu a bi ya yìi Lomo 'dodo roko'bu'yì go zíye do sogo kánzá ní ndaá kpá wá."

³⁹ Gi zía bì doye oru mióru kenée ní, utúasání kpá ngunngu ledre Yésu wá. Utúasá kpá té kí ledre bì kóo nébì Isáya uku kídí,

⁴⁰ "Lomo 'dutu komoyé go

zía óto yée zí doye óruné,

née ní, utúasání lúrúndiki ledre e kí komoyé wá,

utúasání gbawá ówoyéme simi ledre e kí mimbé'deyé,

utúasání kpá gbawá ndá'baógu Lomo kídí gi ro zía yómo yée."

⁴¹ Isáya uku ledre ga gère née kóro kóro kóro kenée gi zía Lomo 'dodo kóo Yésu go zía. Yésu ma'dáa, ni kí roko'bu 'bi ledre e zíne. Isáya úku ledrea kenée gi zí keyí née.

⁴² Abú ngíti géyì mĩngburoko 'yì 'bi Yúda e ngunguní kóo tí ledre Yésu go ní, iliní zí lafúye ga bì Farúsáyo e bì ndìsìnì 'dódo loru 'bi Lomo ní ówo a wá. Káa bì lafúye máa ga gère née niyí zĩngi do úcúomo yée kí ólú simi 'Dìcđ Kótruro 'bi Lomo ke. ⁴³ Yúda ga gère née iliní nda yì eyé zí 'yìma'dí e idíye ye kí rokinyi kíye, gi zí wo bì Lomo ni ídí ne kí rokinyi kíye ní.

'Yì bi nḡḡḡḡ ledre Yésu go ní, nḡḡḡḡ kpá ledre Lomo go

⁴⁴ Zí Yésu úku ledre kí mongú kúrú zí Yúda ga gére née kídí, “Máúku zise ma'dúí, togú 'yì nḡḡḡḡ ledremá go yá, nḡḡḡḡ go kpá ledre Babá bi kasaogu máa ní. ⁴⁵ 'Yì bi lurú kuru'bumá go ní, lurú kuru'bu Babá kpá go. ⁴⁶ Máógu kí bilámá 'dódo ledre zí 'yìma'dí e do sogo kángá. 'Yì bi nḡḡḡḡ ledremá go ní, luyú lolu ledre wá gí zía ní go kí bilámá ówo ledre simi doné.

⁴⁷ “Togú 'yì nḡḡḡḡ lolu ledre ga bi mándìsì úku yée ba wá, née ndaa lolu ledre amá wá, gí zía máógu amá 'decì nḡḡḡḡ 'yìma'dí e wá, máógu yì amá gí ro yómo yée. ⁴⁸ 'Yì ga bi asiní 'du'dorú kí nḡḡḡḡ ledre ga bi mándìsì 'dódo yée ní, karanée simi odu sɛndì kadra 'bi 'decì nḡḡḡḡ, ledre ga gére née niyí 'decì nḡḡḡḡ ro 'yì máa ga gére née ye, ndaa máa wá. ⁴⁹ Gí zía ledre máa ga bi mándìsì 'dódo yée née, ndanì eyé ledre amá e wá, née ledre ga bi Babá uku'bí yée ní. ⁵⁰ Máówo bú ledre ga bi Babá uku yée ní togú 'yì e nḡḡḡḡnì yá, niyí ndiki trɛdrɛ bi za fí ní. Gí zí kényí née, zima ndìsímá 'dódo ledre ga gére née zí 'yì e.”

13

Yésu lugu sɛndì 'yì lódú kacine e

¹ Káa zí kílonáo a née go Ayímbi Umbuokpó. Yésu owoyeme go bilámáne kídí sɛndì kadra oḡu go zíne óyó sogoné zí 'yì kasa ené e, zíne ndá'balúgu roné zí 'Buné komo ere. Zía méngì ledre sɛmú zí 'yìmikása ené ga gére gí do bi zíye ówo a kídí, ma'dúí née oto 'búye go kíngaya née í'bí roné go zí umbu gí royé.*

² Nda go kí tagá, Yésu yokoní royé go kí 'yìmikása ené e do bi éyì miánu. Abú Yúda Keriyóta wotì Simúna ní kpá tí ngúru 'yìmikása ga gére née yá, ngére 'bi bɛcayi lomo e olú yì ené go simi a, gága wo gí ro zía í'biógú Yésu zí mɛngburoko 'yì 'bi Yúda e. ³ Yésu owo bú bilámáne kídí 'Buné Lomo í'bí roko'bu ledre e go mbá zíne, kasaogu née ne do sogo kángá, née ní ndá'balúgu roné kpá zía írí. ⁴ Nda gí do kacì éyì miánu, zí Yésu lálaóyó bongó bi esɛrongó do ezené ní 'dá'ba, zía 'dí'bi ngíti mbílí bongó kpí ódó a ro siminé. ⁵ Zía léfe iní simi pheéré ndúgú ndìsì lúgu sɛndì 'yì lódú kacine ga gére née kíe, do ndìsíné ó'dóóyó iní née gí ro sɛndiye kí mbílí bongó bi gáa ro siminé née.

⁶ Simi bi Yésu ayí nda go gí ro lúgu sɛndì Simúna Pétero ní, zía ìnyìné úku ledre zí Yésu kídí, “Ngére, nda za cú yì zíyì lúgu sɛndìma?”

⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “Nda lúru éyì bi mándìsì méngì a née kacì komoyí káa zí owú ledre wá, ní útúásá kacì komoyí karanée 'dá'dá írí.”

⁸ Zí Pétero kpá úku ándá ledre kídí, “'Fì, Mongú 'yì, ndaa miútúásáne zíyì lúgu sɛndìma za cú yì wá.”

Yésu ya zía ní, “Pétero, togú málúgu sɛndìyì wá, útúásá ídí káa do 'yìmikása amá wá.”

* **13:1** 13:1 Ayímbi Umbuokpó: Ní sɛndì kadra bi Yúda e ndìsínì sómúndíkì ledre bi kóo Ngére Lomo okpó gí do 'be 'bi eyé e ufu owú 'bi eyé e wá gí zía bi orónì sáma owú kábìrìkì ro kágá mbotu eyé e ní. Zía kóo 'dí'biogú yée gí simi ízibiti gí simi 'do'dó bi kóo niyí simi a ní. Ólo Ólúógu 12:14-17.

9 Simúna Pétero ya Ngére, “Togú nda go kenée yá, ndá lolu lúgu lá dujú sɪndɪma wá, ídí lúgu máa geré mbá mlúgu.”

10 Yésu ya zía ní, “Íi, royí ni go drá gí zía ndúgú go. Éyí bi ili ní, nda lá dujú lúgu sɪndɪyí. Rosé ni go mbá drá dujú bikérí 'yí gí dongarásé ndáá ne drá wá.” 11 Yésu owo 'yí bi ili í'bíógú néesé zí mɪngburoko 'yí ga bi 'bi Yúda e ní bú.

12 Simi bi luguonzó sɪndɪye go ní, zía ési lúgu bongó bi gáa lalaogu gí roné ní roné, do ndá'ba ndɪsiné bi. Zía ndú'yú 'yimikása ené ga gère néesé kídí, “Ledre bi máméngí zise néesé, ówoyémésé ledre gí simi a go? 13 Ni zise ma'díi, zise ndɪsɪsé ndólo máa Ngére kpá 'yí 'dódo ledre, mááyí tí kenée ma'díi. 14 Togú Ngére esé kpá 'yí 'dódo ledre zise lugu sɪndɪse yá, idísé kpá ídí 'yí lúgu sɪndɪ lafúse e. 15 Máméngí 'dódo ledre néesé zise kenée gí do bi zise ndɪsɪsé méngí a zí lafúse e kpá kenée. 16 Máúku zise ma'díi, 'yí 'bi moko romo ené do mongú 'yí ené wá, 'yí kasa romo ené kpá do 'yí bi kasa wo ní wá. 17 Ídísé méngí ledre ga bi má'dódo yée zise néesé tí za cé kenée gí do bi zí Lomo í'bí undru zise.

18 “Máúku amá ledre néesé gí rosé mbá wá, 'yí máa yée ga bi niyí go mbigí 'yí amá e ní, máówo mimbé'deyé mbá bú. Máméngí kenée gí do bi zía útúásáne kí ledre bi ni miékéne kídí, 'Ngiti 'yí kíe'do gí dongarásé ndɪsɪzé ánuokótrɔ sɪlize ndro kéye ní ni ne okó romá.’

19 “Máúku 'dódo ledre ga gère néesé zise kenée gí ro karanée togú ledre máa néesé méngí roné go kenée yá, zise ngúngu a kídí ma'díi, mááyí Kírésɪto. 20 Ledre ga bi ásé ndéré kí 'dódo yée zí 'yí e gí romá ní togú 'yí ngúngu go yá, ngúngu ledremá go. Togú 'yí ngúngu ledremá go yá, ngúngu kpá ledre Babá bi kasaogu máa ní go.”

Yésu uku ledre kídí niyí 'dí'bi néesé

(Matáyo 26:20-25, Máriko 14:17-21, Lúka 22:21-23)

21 Gí do kací ledre ga bi Yésu uku yée zí 'yimikása ené ga gère ní, zí bi sɪnyíne roa kíngaya zía ñyíné úkulóko ledre zíye fuó kídí, “Ngúrúsé ni í'bíógú máa zí 'yí e, zíye úfu máa.”

22 Zí ledre néesé ówóne kací komo 'yí lódú kacíga ga gère néesé zíye tónóye lúra komoyé kí sómú ledre kídí ambí ni méngí bisinyí ledre néesé kenée ba ne bi Yésu uku ledre a néesé. 23 Ngúrúyé 'yí lódú kací Yésu, wo bi Yésu oto 'búa kíngaya ní ni kpá bo ore ndɪsɪ 'bi ené geré gbóo cigí Yésu. 24 Zí Simúna Pétero ódróné zí ezeyé néesé kí komoné, ídí aka ndú'yú Yésu togú uku néesé ledre ambí yá.

25 Zí ya'dá bi Pétero odro zía néesé 'dóngo roné ndoo gí ro Yésu zía ndú'yú wo kídí, “Ngére, úku néesé ledre ambí?”

26 Zí Yésu úku ledre kídí, “'Yí bi mááyí úgu nduku ési a simi ukú í'bí a do sɪlɪa ní, néesé go wo bi máúku ledre a ní.” Zía ñyíné 'dí'bi éyí miánu í'bí a zí Yúda Keriyóta wotí Simúna. 27 Simi bi anu ní, geré zí Satána† óto 'bú méngí bisinyí ledre kí Yésu, zí mimbé'dea kpúrúkpú ne.

Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Ndá ndɪsɪ wá, éyí bi yéme royí go gí ro méngí a ní, ídí mu méngí a 'diya.” 28 Lafú Yúda Keriyóta ga gère néesé

13:18 13:18 Ke'bj 'bi Dawídi e 41:9 † 13:27 13:27 Satána: Satána ni kóo maláyika. Zía sɪnyí do lafúne e, zíye nda ídíye ezeokó Lomo. Gí zí kéyí néesé ní, zí Lomo ógóoyó gí komo ere 'dá'ba. Ni nda cakaba go ngére 'bi bicayi lomo e. Ólo 'Dódoogu 12:9.

owoní sị ledre bi Yésu uku ledre zí Yúda gị zía kenée ní wá. ²⁹ Ngíti géyị somúní 'bi eyé kídí gị zía bi Yúda ma'dáa ni 'yì lúru bi kací késí ní, ambí owo ne Yésu kasa wo go ndéré úgú éyì miánu zíye gị ro ayímbi, togú kenée wá, ili Yúda idí í'bí késí káa do sáká áyí zí 'yì lerí e. ³⁰ Nda go kí ndụlu simi bi Yúda anuonzóní éyì miánu go kí lafúne e ní, geré zía olúóoguné gị dongará ye sága.

Yésu uku ledre kídí Pétero ni ási gị roné

³¹ Simi bi Yúda olúogu ní, zí Yésu úku ledre zí lafúga ga gére née kídí, "Ba go sındí kadra zí 'yìma'dí e ówo a mbá kídí mááyí Owú 'bi 'Yìma'dí zíye ndịsìyè mbófo máa gị zí éyì bi mááyí mēngị a ní. Gị do bi zíye kpá mbófo Lomo gị zí éyì bi mááyí mēngị a ní. ³² Togú 'yì e mbofoní Lomo gị zí éyì bi Máa mēngị ní yá, Máa Owú 'bi ené ledre Má ni idí zía owóowó gị zí éyì bi Mááyí go ndéré mēngị a 'diya née.

³³ "Owú 'bi amáa e, sındí kadra ndaa lolu zíma ngbara gị do bi zize ídize fú lá kése ní wá. Káa zí bi kóo máúku zí lafúse ga bi Yúda e ní, mááyí lélí gị dongarase cakaba. Bi bi mááyí ndéré doa née útúásásé ogu íri wá.

³⁴ "Ba go kúrúma zise, idísé óto 'bú lafúse e kینگaya kí mimbé'desé kígé'do kpá káa zí bi máóto 'búse ní. ³⁵ Togú ótosé 'bú lafúse e go tí káa zí bi máúku née yá, 'yì e niyí ówo a mbá kídí ma'díi, áse 'yì lódú kacíma e."

³⁶ Zí Simúna Pétero ngúru 'yìmikása ené ndú'yú wo kídí, "Ngére, ndịsị úku ledre kenée ní ili ndéré 'da?"

Yésu ya zía ní, "Pétero, bi bi mááyí ndéré doa ní, útúásá lódú máa zize ndéréze kéyí wá, 'búo togú karanée sındí kadra ogu go zíyí."

³⁷ Pétero ya zí Yésu ní, "Ngére, máútúásá ótoómo kacíyí wá, togú umbu yá, idízé úyú kéyí."

³⁸ Yésu ya zía ní, "Pétero úku ledre née gbékpíe. Máúku zíyí, simi bi karaba kadra ledre ni súwu ní, áyí ási gị romá 'dénýé kí'dí ota yá née owo máa wá. Gị do kací a née geré zí ngono úcu koko."

14

Yésu ni misi'di

¹ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Bi ndaa sínýí rosé wá. Ídísé fú ngúngu ledre 'bi Lomo, zise kpá ngúngu ledremá. ² 'Be 'bi Babá ni mongú 'be. Mááyí ba go ndéré yémeómo bi zise íri nzíyíné. Idí bilámá ledre ndaa íri kenée wá, káa bi máúku go zise. ³ Togú máyémeómo bi gị rosé go nzíyíné yá, mááyí ndá'baógú 'dí'bi sée zize ndéré ndịsízé kése do bi máa née íri za fí. ⁴ Ówosé misi'di bi nderéogú zí Babá íri ní go bilámáne."

⁵ Zí ngúru 'yìmikása 'bi Yésu bi kí ìríné Tóma ní ìnyíné úku ledre kídí, "Ngére, bi bi ili ndéré doa née owozé aka ezé e wá. Azé 'dí'bi misi'di máa wo be 'di zize ndéréoguzé íri?"

⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre kídí, "Mááyí máa misi'di 'be 'bi Lomo, mándịsị 'dódo ma'díi ledre ga bi gị do bi Lomo ní máa zí 'yì e. Mááyí kpá máa 'yì í'bí trídri zí 'yì ga bi ngunguní ledre ma'dáa go ní. Togú 'yì ngunguní ledremá wá, máútúásá ótoómo wo zía ndéréne 'be 'bi Babá Lomo wá. ⁷ Káa zí bi ówosé máa go ní, ówosé Babá kpá go. Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ówoyemesé Babá go za kpó kpó kpó."

8 Zí ngúru 'yìmikása bi Phìlipo ní kpá ìnyìnè úku ledre zí Yésù kídí, “Ngére, 'dódo aka 'Bùyì bi úku ledre a nées zise gi do bi zise ówoyème wo.”

9 Zí Yésù úkulúgu ledre zí Phìlipo kídí, “Phìlipo, tǔ'dú simibi ga ba za mbá, ówo aka eyí fú lá bi kídí azé yí ezé kí Babá kǐé'do ní wá. Togú 'yì owo máa go yá, owo Babá kpá go. Mengí káa be 'dì zìyì úku ledre yá, máídí 'dódo Babá zise? 10 Ngúngu bi kídí azé kí Babá kǐé'do ní wá gi ro 'dì? Sómù yá ledre ga bi mándǐsì 'dódo yée zise nées oguní gi 'da? Bi Babá ukui'bí yée ne zíma ní. 11 Ni miútúásáne zise ngúngu a kídí azé kí Babá kǐé'do. Togú ledre bi máúku nées owó komosé gi ro zise ngúngu a wá, mǐngburoko ledre ga bi máméngì yée ní, ídísé nda ngúngu ledremá lá gi royé. 12 Máúku zise ma'díi, togú 'yì ngunu ledremá, 'yì máa nées ní kpá méngì mǐngburoko ledre e káa zí ga bi mándǐsì méngì yée ní. Gí zía bi mááyí go ndá'balúgu romá zí Babá ní, mááyí 'bí roko'bu zía, zía nda ndǐsìnè méngì mǐngburoko ledre e kǐe rómoné mirómo. 13 Éyí ga bi za mbá áse ndú'yú Babá gi royé kí ìrímá ní, Mááyí úku ledre zía idí méngì yée zise gi do bi zí 'yì e ówo a mbá kídí kasaogu Máa ne zíye ndǐsìyè mbófo wo. 14 Gí zía bi ngúnusé ledremá go ní, éyí ga bi za mbá áse ndú'yú máa gi royé ní, mááyí méngì yée zise.”

Ledre gi ro kása 'Dówù Lomo

15 Zí Yésù kpá úku ngíti ledre zí 'yìmikása ené ga gére nées kídí, “Ma'díi, togú ótosé tí 'búma go yá, ídísé méngì ledre ga bi máúku yée zise ní. 16 Mááyí ndú'yú Babá zía kása 'Dówù Lomo óguné kpá ndǐsì sáká sée za fí. 17 Nées 'Dówù Lomo bi ndǐsì 'dódo ma'díi ledre gi do bi Lomo ní. 'Yì ga bi ngununí ledremá wá ní, 'dì'biní eyé wo simi sùmù wá gi zía owoní eyé wo wá. Sée ga bi ngúnusé ledremá go ní, ówosé wo go, ni ógu ndǐsì simisè.

18 “Máotoómo amá sée ngúcúsé káa zí owúsala e wá, mááyí ndá'baógu. 19 Sǐndí kadra idíaká go lá cúku'dée zíma ótoómo do sogo kǎngá ba. 'Yì ga bi ngununí ledremá wá ní, lurúní 'bi eyé lolu komomá wá, áse lúru ándá komomá dǔjì se. Gí zía bi mááyí idí trǐdrímá za fí ní, áse kpá idí trǐdrì za fí. 20 Simi bi karanée mááyí ndá'baógu gi zí Babá gi komo ere gi ro 'décì ngbanga 'yì e ní, áse geré ówo a kídí ábuwá azé yí ezé kí Babá kǐé'do. Zise kpá ówo a kídí azé kése kpá éyí kǐé'do. 21 'Yì bi ní úwú ledre ga bi mándǐsì úku yée zise ba, zía ndǐsìnè méngì ledre e tí kací a ní, nées go 'yì bi oto 'búma go ní, Babá ni kpá oto 'bú a. Mááyí kpá oto 'bú 'yì máa nées zíma 'dódo ledre ga bi gi do bimá ní mbá zía.”

22 Zí ngúru 'yìmikása kí ìrínè kpá Yúda, ndaá Yúda Keriyóta wá, ìnyìnè ndú'yú Yésù kídí, “Ngére, ledre simi ledre nées káa be 'dì bi úku yá simi bi karanée áyí ndá'baógu gi zí 'Bùyì gi komo ere ní, 'yì ga bi ngununí ledreyí wá ní lurúní komoyí wá, azé lúru komoyí dǔjì ze ní?”

23 Zí Yésù úkulúgu ledre zí Yúda kídí, “Máúku ledre nées kenée gi zía, 'yì bi oto 'búma go ní, ni ndǐsì méngì té ledre ga bi máúku yée zía ní. Babá ni kpá oto 'bú 'yì máa nées. Zée kí Babá azé ndǐsì kí 'yì máa nées do bi kǐé'do za fí. 24 'Yì bi oto 'búma wá ní, utúásá ené kpá méngì ledre ga bi mándǐsì 'dódo yée zise ní wá. Gí zía ledre ga bi mándǐsì 'dódo yée zise ní, Babá bi kasaogu máa ní ndǐsì úku'bí yée ne zíma.

25 “Máúku ledre ga gére née zise gi zía bi mááyí aka dongaráse ba. 26 ‘Dówú Lomo bi Babá ni kásaógu a zise do bi kacíma ní, ni nda ndísi sáká sée ne kí ‘dódoyéme ledre ga gére née zise káa bi niyi lígísé e. 27 Bi ndaa sínyí rosé wá, ngiri nda kpá méngísé wá. Máili ídísé ndísi bilámáne. Mááyí óto sée zise ídise kí rokinyi. ‘Yi ‘bi do sogo kángá e utúásání méngi ledre máa wo née wá. Abú ‘yi e niyi méngi láráse yá, ídísé tóro ngbúó.

28 “Máúku go zise fúó kídí, mááyí go gbóo gi ro ndá ‘balúgu romá zí Babá ‘dáa, mááyí kpá giri ndá ‘baógu. Togú ótosé tí ‘búma go kíngaya, ídísé ídí kí rokinyi gi ro mindá ‘balúgu romá bi zí Babá íri ní, gi zía ni ne kí roko ‘bú ledre e rómo domá. 29 Ni bilámáne zíma úku ‘dódo ledre née zise kenée ‘dá ‘dá gi zí sındí kadra a. Simi bi ledre ma ‘dáa méngi roné go tí káa zí bi mándísi úku a ní, gi do bi zise ngungu a kídí ma ‘díi, Babá kasaógu máa ne. 30 Máili lolú lála ledre zise wá, gi zía ba goó sındí kadra ‘bi Satána ngére ‘bi ‘yi ga bi ngunguní ledremá wá ní zía óguné. Tí lá wo Satána, ndaa ‘bi ené ngére domá wá. 31 Mááyí ba go ndéré méngi éyí bi Babá ili zíma méngi a ní, gi do bi zí ‘yi ga bi ‘bi do sogo kángá ní mbá ówo a kídí ‘bú Babá ofu domá go.” Gi do kací ledre máa wo née ní, zía úku ledre zí ‘yímikása ené ga gére née kídí,
 “Ínyísé mu zize ndéréze.”

15

Ídísé lánýá romá

1 Zí Yésu kpá úku ngiti ledre zíye kídí, “Mááyí mbigí kókó kóró bi ‘di ‘bioguní ‘díyí a* yáká ní, Babá ni ‘bi ené mǎngí yáká ma ‘dáa. 2 Babá ndísi lágáoyó mirásama ga bi anání wá ní ‘dá ‘ba gi do bi zí bi ídine fúó ro yée ga bi anání bú ní, zíye ndísiyé anátátá royé kíngaya. 3 Ledre ga bi mándísi ‘dódo yée zise ní, oto sée go zise ídise mbigí ‘yi amá e. 4 Ndásé lolú ‘dí ‘bióyó sómú ledre esé gi romá wá gi do bi zize ídize kése kíé ‘do. Ídísé ówo a kídí sílì kóró bi ‘deweoyó roné go ní, aná ené lolú wá gi zía ndaa lolú ro kókóne wá. Ni gi rosé kpá kenée, utúásásé méngi bilámá ledre e wá ‘búó togú lánýásé go romá.

5 “Mááyí úku ándá zise, mááyí zise go káa zí kóró ní ásé nda ‘bi esé zíma káa zí mirásama ní. Azé kése go éyí kíé ‘do. ‘Yi bi óto sómú ledre ené go mbá romá ní, zí sómú ledre amá ídine kpá za mbá roa. ‘Yi bi oto sómú ledre ené romá wá ní, utúásá méngi bilámá ledre e káa zí éyí bi ndísi aná miáná ní wá. 6 ‘Yi bi ‘di ‘bioyó sómú ledre ené gi romá go ní, ni yi ené go káa zí sílì kágá bi ‘deweoyó roné gi ro kókóne go ní, ni geré gágá ené do óngbóoyó a ‘dá ‘ba gi zía moko ndaa lolú simi a wá. 7 Togú ótosé sómú ledre esé za mbá romá, zise lánýáse ro ledre ga bi mándísi ‘dódo yée zise ní yá, ásé ówo kací ini ini zí Babá. Ni ídí kí rokinyi zía í ‘bí éyí bi inisé ini gi roa ní zise. 8 Togú ndísiésé go kpá fú méngi bilámá ledre e káa zí éyí bi ndísi aná miáná ní yá, ‘yi e niyi ówo a kídí ásé go mbigí ‘yi lódú kacíma e, zíye ndísiyé mbófo Babá.

* **15:1** 15:1 Kóró: Née kóró ‘bi ‘be, niyi kí ledreyé owó owó zí Yúda e. Ndísiní ‘díyí yée yáká do ndísiyé méngi le ‘yi gi simi miánáye. Ledre Isiréle ni zí Lomo owó owó káa zí ledre kóró bi ni owó owó zí Yúda e ní. Née sí ledre bi Lomo ndolo Isiréle e gi zía kóró ní. Ólo Isáya 5:1-7, Ke ‘bi ‘bi Dawídi e 80:8-16.

9 “Máoto 'búse go kíngaya cé káa zí bi Babá oto 'búma ní. Bi goó kenée ní, ndásé méngi ledre bi zí 'búse nzúlúne gi domá gi zía ní wá. 10 Togú lánýásé tí fú lá ro lorù amá yá, éyí bi ní 'dí'bióyó 'búse gi domá ní ndaá. Kpá káa zí bi mándísi lánýá ro lorù 'bi Babá ní, ngíti éyí bi zía 'dí'bióyó 'búma gi doa ní ndaá. 11 Máúku ledre ga gére née zise kenée gi do bi zise ídise kí rokinyi kíngaya káa zí bi mááyí kí rokinyi ní. 12 Ba go kúrúma zise, ídise óto 'bú lafúse e káa zí bi máoto 'búse ní. 13 Ídise ówo a kídí máoto 'bú 'yíma'dí e go kíngaya zíma í'bi za cù kùrù'bumá zí umbu gi ro zíye ómoyé. Ngíti óto 'bú 'yí e káa zí wo née ndaá. 14 Togú ndísisé go tí fú méngi ledre ga bi mándísi úku yée zise née yá, ásé ógù ídí mbígí lúndumá e. 15 Ndásé lolù zíma káa zí 'yí 'bi moko e wá. Gi zía 'yí bi ogù miógu ní utúasá ené ówoyéme ledre bi m̀ngí 'be ndísi méngi a ní wá. Ásé go mbígí lúndu má e gi zía ledre ga bi Babá ukui'bi yée zíma ní, má'dódo yée go mbá zise.

16 “Ndólosé esé máa se wá, mándólo sée máa zíma í'bi moko amá zise méngi a gi do bi zía áná ne kíngaya 'yíma'dí e utúasáni ánuónzó a wá. Éyí ga bi ásé ndú'yú Babá gi royé ní, ni méngi yée zise gi zía ndísisé go méngi ledre e kací kúrúma. 17 Mááyí kpá úku ándá a, ídise óto 'bú lafúse e.”

Yésu lorù 'yí lódú kacíne e

18 “Máúku zise, togú ngíti géyí 'yí e niyí sógó sée yá, ídise ówo a kídí niyí yí eyé kú kenée, sogóṭṭuní go cù máa. 19 Togú sómù ledre esé ni ndro kí 'yí ga bi ngunṅuní ledre 'bi Lomo wá ní yá, sogóní eyé sée wá. Niyí sógó sée ba gi zía bi ngunṅusé ledre amá zíma ndólo sée káa do 'yí amá e ní. 20 Ídise sómúndíki ledre bi máúku zise máyá, “Yí 'bi moko romo ené do mongú 'yí ené wá ní.’ Togú sogóní máa bi mongú 'yí esé ní, niyí sógó sée kpá kenée. Ídí ngunṅuní kóo ledre amá bo, káa bi niyí kpá ngunṅu ledre esé.

21 “Yí ga gére née niyí sógó sée gi zía bi ngunṅusé ledre amá ní. Gi zía owoní eyé bi ya kídí Lomo kasaogu máa ne ní wá. 22 Yí ga gére née, Lomo ní 'dí'bi yée kí ngbanga bisinyíne gi zía tí bi máogù 'dódo bilámá ledre ené go zíye gi ro zíye ótoómo bisinyí ledre e ní, iliní eyé e wá. Gi zí kèyí née, Lomo otoomo ené ledre zíye wá.

23 “Yí bi sógó máa go ní, sógó kpá Babá go. 24 Ídí ndaní kóo lúru m̀ngburoko ledre ga bi mándísi máméngi yée, yée ga bi ngíti 'yí utúasá méngi yée wá ní kí komoyé wá yá, kídí Lomo ní kóo ótoómo ledre zíye. Nda tí lá bi lurúní ledre ga gére née go cù kí komoyé, zíye 'dùṭù mbíliye ngbúrú ndísi sógó zée gbrenḡará kí Babá ní. 25 Míméngi ledre 'bi 'yí ga gére née utúasá go kpìni kí ledre bi miékéne simi lorù ní kídí, “Yí ga gére née sogóní eyé máa née gi zía bi ya málúyú ledre ní wá, sogóní máa lá gbékpíne.’

26 “Mááyí kása 'Dówù Lomo 'yí 'dódo ma'díi ledre e gi zí Babá giri, zía óguné 'dódo ma'díi ledre bi gi do bimá ní zise. 27 Ídise kpá fú ndísi 'dódotátá ledremá zí 'yí e gi zía tonóze moko ma'dáa ba kú kése.”

16

¹ Zí Yésu kpá úku ándá ledre zí 'yìmikása ené ga gére née kídí, "Máénzi komosé kí ledre ga gére née gí zía máílí zise tórosé kpá fú ngbúó simi moko amá. ² Yúda ga gére née ngíti géyí niyí karanée lágaóyó sée gí simi 'Dìçì Kótruro 'bi Lomo sága. Zí ngíti géyí úfu lafúse e, zíye ndìsiyé mbófo royé gí zí ledre bi mēngini nēe kídí yēe niyí go mēngi yēme ledre 'bi Lomo. ³ Gí zía bi ngárá owoní eyé zēe kí Babá wá ní, zíye ndìsiyé mēngi bisinyí ledre ga gére née zise. ⁴ Simi bi ledre ga gére née niyí go mēngi sēe kenée ní, ídísé sómúndíki a kídí, ba goó ledre ga bi máénzi komosé gí royé ní. Máúku kóo ledre née zise 'dá'dá gí zía azé aka kóo kése do bi kḗ'do.

Yésu uku ledre gí ro 'Dówú Lomo

⁵ "Máúku phútrú ledre ga gére née zise gí zía mááyí go ótoómo sée. Sɨndí kakra ogú go gí ro zíma ndá'balúgu romá zí Babá bi kasaogu máa ní. Itísé mbá wá, ngúrúsé ndu'yú gbawá máa ní, 'be káa be 'di? ⁶ Bi sinyí rosé née go gí zí ledre bi máúku máyá niyí karanée mēngi lárásé ní? ⁷ Utúasá miútúasá zíma ndéréma gí ro zí bilámá ledre óguné zise. Togú mándéré go yá, mááyí kása 'Dówú Lomo zía óguné ndìsi sáká sée.

⁸ "Togú 'Dówú Lomo nēe ogú go yá, ni 'dódo ma'díi ledre zí 'yìma'dí e zíye ówo mímēngi ledre eyé kídí emēngú, togú ootoomoní wá, Lomo bi ngárá ndaá 'yí lúyú ledre wá ní, ni 'dēçì ngbangayé bisinyíne. ⁹ Lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e bi 'Dówú Lomo ni 'dódo a zíye ní ni wo bi asiní kí ngúnngu ledremá ní. ¹⁰ Ni 'dódo a zí 'yìma'dí e kídí, ma'díi, mánda 'yí lúyú ledre wá, nēe sɨ ledre bi mááyí go ndá'ba gí zía zí Babá ní. 'Yìma'dí e utúasáni lolú lúru máa wá. ¹¹ Ndaá kpá lá dujú ledre máa wo nēe wá, 'Dówú Lomo ni kpá 'dódo a zíye kídí, Satána ngére 'bi 'yí lúyú ledre e, Lomo 'dēçì ngbanga a go bisinyíne.

¹² "Tú'dú yata ledre e niyí gáa kpá fú bo tí gí ro zíma úku yēe zise ní, útúasásé ówoyēme ini ledre gí simiyé mbá wá. ¹³ Simi bi 'Dówú Lomo 'yí 'dódo ma'díi ledre e ogú go ní, ni sáká sēe zise ówo minzénzéré ledre e za mbá. Ni úku zise dujú ledre ga bi Lomo ukui'bí yēe ne zía ní, zía kpá 'dódo ledre ga bi niyí mēngi royé karanée ní zise. ¹⁴ 'Dówú Lomo ni óto úndrumá zía 'dódoyēme ledre ga bi mándìsi úku yēe ní mbá zise. ¹⁵ Máúku ledre nēe kenée gí zía sómú ledre bi simi Babá ní, ni kpá sómú ledre bi simimá ní. Nēe sɨ ledre bi máúku ledre gí zía máyá 'Dówú Lomo ni ógu úku 'dódo a zise fúó kídí ledre ga bi má'dódo yēe zise ní, niyí mbá ma'díi ledre e ní.

Leɾí esé ni óyóló'bó roné káa do rokinyi

¹⁶ "Ngítí sɨlɨlɨ idíaká go lá cúku'dée zíma ndéréóyó romá gí dongarásé gí ona. Málú'bú íri wá, mááyí ndá'baógu 'diya zize ndíkílúgu rozé kése."

¹⁷ Zí 'yí lódú kacíga ga gére née ndìsi ódroyé dengbìye kídí, "Mongú 'yí ndìsi úku nēe kenée lárá ledre 'di bi kídí, ngítí sɨlɨlɨ idíaká go lá cúku'dée zíne ndá'balúgu roné zí 'Buné nēe lu'bú íri wá, nēe ni ndá'baógu 'diya zize ndíkílúgu rozé kéye ní." ¹⁸ Zíye kpá úku ándá ledre kídí, "Sara aka nda ngítí sɨlɨlɨ bi uku ledre a kídí idíaká go lá cúku'dée ní, nēe sɨlɨlɨ 'bi 'di bi ngárá owo'di'bizé ledre gí roa wá ní."

¹⁹ Yésu owo sómú ledre 'bi 'yìmikása ené ga gére née go kídí iliní ndú'yú nēe. Zía ìnyiné úku ledre zíye kídí, "Ílisé ndú'yú máa ba gí ro ledre bi máúku máyá ngítí sɨlɨlɨ idíaká go cúku'dée zíma ndéréóyó romá

gi dongarásé, málú'bú iri wá, mááyí ndá'baógu 'diya zíse ndíkílúgu rozé kése ní? ²⁰ Ní ma'díi zíse sómú ledre kenée. 'Yì ga bi 'búma ndaá doyé wá ní, niyí idí kí rokinyi kí lúru ledre bi ní méngi máa ní. Ásé idí gboó simi iní komosé. Nda gi 'dá'ba zí simikozo esé óyóló'bó roné káa do rokinyi zíse.

²¹ “Cé káa zí mbámiowú simi bi sɪndí kadra ené utúasá go gi ro zía áráne ní. Ní aka náná do soné gi zí miówo owú kí. Simi bi owú 'bi ené ará nda go ní, somúndiki lolú ledre éyí miówo bi gáa roné ní wá gi zía lurú owú 'bi ené ni go do sɪlɪne. ²² Ní zíse cakaba kpá kenée bi sinyí rosé go misínyí. Karanée ásé idí kí mongú rokinyi simi bi azé ndíkílúgu rozé kése ní. Nda gi ore ngiti 'yì bi zía óguné óto lerì rosé ní ndaá lolú wá. ²³ Ledre e orunì lolú zíse wá, éyí ga bi ásé ndú'yú Babá gi royé kí ìrimá ní, ni geré méngi yée zíse. Ndaá lolú té bi ya ásé ndú'yú máa kí ní wá. ²⁴ Káa zí bi ndú'yúsé aka Babá gi ro éyí wá ní, ba go bilámá sɪndí kadra zíse. Ndu'yúsé wo mu gi ro éyí ga bi ilisé yée ní gi do bi zía méngi yée zíse, zíse idíse nda kí rokinyi kíngaya.

²⁵ “Abú mándìsì kóo 'dódo ambá ledre e zíse simi muruwayi yá, tónóne gi do kací sɪndí kadra cúku'dée ndéréne 'dá'dá, ledre ga bi gi do bi Babá ní, mááyí nda úku yée zíse fúó fúó fúó, ndaá lolú simi muruwayi wá. ²⁶ Togú sɪndí kadra 'bi ledre máa ga gére née ogunì go yá, gi zía bi ngúngusé ledremá go ní, éyí ga bi ilisé yée gi zí Babá ní, ásé nda úku ledreyé geré se zía, ndaá lolú fú lá bi zíma ndìsì máa úku'bí ledre esé e máa zía ní wá. ²⁷ Oto 'búse gi zía ótosé 'búma zíse ngúngu ledremá kídí kasaogu máa ne. ²⁸ Ma'díi, Babá kasaogu máa ne do sogo kángá ona. Mááyí ba go ótoómo do sogo kángá ba zíma ndá'balúgu romá zía komo ere íri.”

²⁹ Zí 'yì lódú kacíga ga gére née úku ledre zía kídí, “Mongú 'yì, ledre bi úku née owoyemezé go gi zía ndaá lolú miótoécíné simi muruwayi wá. ³⁰ Owoyemezé go bilámáne kídí éyí bi kì'édó káa ya ówo wá ní ndaá. Ma'díi, ngunguzé go kídí Lomo kasaogu yìi ne.”

³¹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ngúngusé ledremá go nda té bi cakaba ba ní?” ³² Sɪndí kadra ni go gbóo, zíse ngásá báyi rosé mbá ótoómo lá ñu' máa ngúcumá dongará ezeokóma e. Abú kenée ndotó, Babá ni bo kíma.

³³ Káa zí bi azé kése go éyí kì'édó ní, máili zí mimbé'desé ìdrìne. Née sɪ ledre bi máuku ledre ga gére née zíse gi zía ní. Márómo komo do sogo kángá go. Abú 'yì ga bi sogóní máa misógó ní niyí méngi lárásé gi zía bi ngúngusé ledremá ní yá, bi ndaá sinyí rosé wá.

17

Yésu ini ini zí 'Buné

¹ Simi bi Yésu ukuonzó ledre go zí 'yì ené ga gére ní, zía sɪkpì doné lúru bi 'dága komo ere. Zía ini ini zí 'Buné kídí,

“Babá, idí mu 'dódo a zí 'yì e kídí í'bí roko'bu go zíma Owú 'bi eyí. Kpá gi romá, Máa Owú 'bi eyí ma'dáa zíma í'bí mbófo éyí zíyí. ² Í'bí roko'bu née mu zíma, gi ro zíma ídíma Ngére do 'yì e za mbá, gi do bi zíma í'bí trɪdrɪ bi za fí ní zí 'yì ga bi í'bí yée go zíma ní. ³ 'Yì ga bi mááyí í'bí trɪdrɪ bi za fí zíye ní, ñu' 'yì ga bi owoní yìi bú kídí áyí mbigí Lomo, zíye kpá ówo a kídí máa Kírésito Yésu, kásaogu máa yìi. ⁴ Simi bi máméngi onzó

moko bi kásaogụ máa gi roa do sogo káńgá ní, zí 'yìma'dí e mbá ówo a kídí ma'díi, máóto ìrìyí go tara 'yìma'dí e zíye ndìsiyè mbófo yí. ⁵ Babá ídì mu í'bí roko'bu zìma, zìyí 'dí'bióto máa zíze ídíze kèyí do bi kìé'do káa zí bi kóo azé kèyí do bi kìé'do simi roko'bu 'dá'dá do sogo káńgá ba ndaá aka wá ní."

Yésu ini ini zí 'Buné gi ro 'yì lódú kacíne e

⁶ "Mbófo éyí zíyí gi ro 'yì ga bi í'bí yéé zìma ba. Niyí kóo 'yì ga bi 'bi do sogo káńgá, zìyí í'bí yéé go zìma, gi ro zìma ídìma Ngére eyé. Má'dódoyéme yí go zíye, niyí go ndìsì méngì ledre eyí káa zí bi ìli ní. ⁷ Owoyemení kpá go bilámáne kídí, ledre ga bi za mbá mándìsì méngì yéé ní í'bí yéé yí zìma, gi do bi zìma ndìsímá méngì yéé kenée. ⁸ Ledre ga bi í'bí yéé zìma nées, má'dódo yéé go mbá zí 'yì ga bi í'bí yéé zìma ba. Ngunguní ledre ga gère nées go mbá kídí nées mbígì ledre e gi zía owoní go kídí kásaogụ máa yí.

⁹ "Máini ini zíyí gi royé, ndaá gi ro 'yì ga bi 'bi do sogo káńgá ba wá gi zía í'bí yéé go zìma. Abú í'bí yéé go zìma yá, ídì sáká yéé gi zía niyí yí eyé kú 'yì eyé e. ¹⁰ Abú í'bí yéé go zìma kenée yá, niyí kpá fú 'yì ezé e kèyí. Káa zí bi í'bí yéé zíye ídíye sì sílìma ní, owoní go kídí roko'bu ni bo zìma. ¹¹ Babá káa zí bi sındí kadra ogụ go gi ro zìma ndá'balúgu romá zíyí írì ní, máútúásá lolu fú lá ndìsì dongará 'yì ezé ga ba do sogo káńgá ona wá. Ídì 'bá'bá yéé gi zí bisinyí ledre e, idíní ndìsì kí mimbé'deyé mbá kìé'do káa zí bi ndìsízé ndìsì kèyí kí mimbé'dezé kìé'do ní. ¹² Simi ndìsì ezé bi kèye ní, mándìsì lúru bi kacíye kpìnì kpìnì kpìnì kí roko'bu bi í'bí zìma ní káa bi ngúrúyè nì ìndrì gi ngarà lafúne e ke. Tí ma'díi, ngúrúyè bi ìndrì ní ndaá. Odụ 'yì bi ìndrì gi dongaráye ní dỤj wo bi kóo miéké kúrúyí úku ledre gi roa yaá nì lúyú ne gi dongarà lafúne e ní. Ledre bi miéké kúrúyí uku ní mengì roné go tí ma'díi.

¹³ "Sındí kadra ogụ go zìma ndá'balúgu romá zíyí írì. Ledre ga bi gi do bizé kèyí ní, máúku go mbá zíye gi do bi zíye ídíye kí rokinyí kángaya káa zí máa ní. ¹⁴ 'Yì ga bi ngunguní ledre eyí wá ní, otoní mimbé'deyé go bisinyíne ro 'yì ezé ga ba, gi zía bi 'yì ezé maáge otoomoní ledre 'bi sága ba go zíye nda ngungu ledre eyí ní niyí go kpá káa zí máa ní. ¹⁵ Babá, máúku amá nées kídí ídì mu 'dí'bióyó 'yì ezé ga ba gi do sogo káńgá 'dá'ba wá. Ídì 'bá'bá yéé gi zí Satána. ¹⁶ 'Yì ezé maáge 'di'bioyóní sómú ledre eyé gi ro 'yì ga bi ngunguní ledre eyí wá ní go. Míméngì ledre ezé nì nda yí ené go kèye kìé'do gi zía ndazé ezé 'yì ga bi 'bi do sogo káńgá ní wá. ¹⁷ Káa zí bi goó kenée ní, idíní mu ídì mbígì 'yì ezé e kèyí za fí, gi zía ndìsínì úku dỤj ma'díi ledre e. ¹⁸ Kpá káa zí bi kásaogụ máa ógụ 'dódo ledre eyí zí 'yìma'dí e do sogo káńgá ní. Mákása kpá yéé go idíní mu ndéré kí 'dódo ledre eyí zí 'yìma'dí e do sogo káńgá za mbá. ¹⁹ Káa zí bi máótoómo romá za mbá zíyí ní, ídì sáká yéé gi do bi zíye ótoómo royé kpá za mbá zíyí.

²⁰ "Máini amá ini zíyí ba lá dỤj gi ro 'yì ezé máa yéé ga ba wá. Máini ini kpá gi ro yéé ga bi karané niyí ngungu ledremá kídí mááyí 'yì yómo 'yì e gi zí 'dódo ledre 'bi 'yì ezé ga ba ní ní. ²¹ Babá 'yì ezé ga ba idíní ndìsì mbá kí mimbé'deyé kìé'do káa zí bi zéé kèyí mimbé'dezé nì yí ené kìé'do ní. Kpá gi do bi zí mimbé'dezé ídine kèye kìé'do gi ro zí 'yì ga bi

ngunḡuní ledre eyí wá ní ówo a kídí, ma'díi kásaóḡu máa yíi. ²² Máóto úndruyé go kpá káa zí bì óto úndrumá ní gí ro zíye ídíye kǐé'do káa zí bì azé kǐyí kǐé'do ní. ²³ Ma'díi, mimbé'dezé ní go kéye kǐé'do káa zí bì mimbé'dezé ní yí ené kǐyí kú kǐé'do ní. 'Yíma'dí e niyí ówo a mbá kídí kásaóḡu máa yíi. Zíye kpá ngunḡu a kídí ma'díi 'yí ezé ga ba 'búye ní bo doyí kǐngaya kpá káa zí 'búma bì doyí ní.

²⁴ "Babá, 'yí ga bì í'bí yée zíma ba, mándú'yú yíi gí royé, ídí sáká yée gí do bì zíze ndǐszé kéye do bì kǐé'do 'be 'bì eyí ńrì. Gí do bì zíye ówo a kídí 'búma ní bo doyí gí zía í'bí roko'bú ledre e go zíma 'desí, 'dá'dá zíyí kóo kǐ ótoóḡu do sogo kǐngá ba.

²⁵ "Babá, yíi bì áyí mbigí Lomo kpá 'yí méngí bilámáne ledre ní, abú 'yíma'dí e owoní kenée wá, máówo bú bilámáne. Má'dódo yíi go zí 'yí ezé ga bì í'bí yée zíma ba, owoyemení go bilámáne kídí kásaóḡu máa yíi. ²⁶ Abú má'dódo yíi go zíye yá, mááyí kpá fú 'dódo ándá yíi zíye gí do bì zíye ówo a kídí máóto 'búye go kpá káa zí bì óto 'búma ní gí ro zíze ídíze kéye kǐé'do."

18

Yúda e 'dí'biní Yésu

(Matáyo 26:47-56, Mǎriko 14:43-50, Lúka 22:47-53)

¹ Gí do kací ini bì Yésu ini wo zí 'Buné ní, zía ñnyiné kǐ 'yí lódú kacíne e gí ore, zíye ndéréye sága 'bilulu bì kǐ ñríné Kídrone ní, zíye ólúndǐsiyé simi ngítí mongú yáká ńrì, kǐ'dí bì 'díyíni kágá ga bì ndǐşini ndólo yée olíva ní.

² Yúda, ngúru 'yimíkása 'bì Yésu bì í'bí ngbángá Yésu gí ro do úfu wo ní owo bì máa née bú gí zía Yésu ndǐşí lengbe ndéré ndǐşí ńrì kǐ 'yí lódú kacíne e. ³ Zí Yúda 'dí'bi asikíri ga bì manda ga bì 'bì 'yí 'dáná éyí e kǐ Farúsáyo e kasaní yée ní kǐ ndulú kpá kǐ asikíri ga bì ndǐşini lúru bì kací 'Díçí Kótruro ní, ngítí géyí unduní 'bì eyé pho'du, zíye ndéré útúye do Yésu kǐ ndulú née.

⁴ Yésu owo éyí bì ní go óḡu méngí née ní bú. Simi bì lurú asikíri ga gére née oguní go ní, geré zía ndéréne zíye, zía ndú'yú yée kídí, "Gámásó'dosé náambi?"

⁵ Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Gamásó'dozé Yésu, o'do bì gí simi Nazeréta ní."

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "O'do máa née máa, mááyí ba." Yúda bì í'bí ngbángáa ní ní 'bì ené kenée mítóroné. ⁶ Simi bì Yésu uku ledre kídí, "O'do máa née máa ní," zí ya'dá ga bì oguní 'dí'bi wo née ndá'bayé mǐ'dí sogo do útúye mbá bì káa zí éyí bì uyuní go miúyu ní.

⁷ Zí Yésu kpá ndú'yú ándá yée kídí, "Gámásó'dosé náambi yaá?"

Zíye úkulúgu ledre kídí, "Gamásó'dozé Yésu, o'do bì gí simi Nazeréta ní."

⁸ Zí Yésu kpá úkulúgu ledre kídí, "Máúku gáa ledre go zíse, máyá o'do bì ndǐşí gámásó'do wo née máa. Ídíse 'dí'bi nzúó máa, ndásé 'dí'bi 'yí lódú kacíma ga ba wá." ⁹ Yésu uku ledre née kenée gí do bì zía útúásáne kǐ ledre bì uku zí 'Buné kídí, "Babá, 'yí ga bì í'bí yée zíma ba ngúrúyè bì kǐé'do yaá ñndrì gí dongará lafúne e go ní ndaá."

¹⁰ Simúna Pétero ngúru 'yìmikása 'bi Yésu ni kpá nyé kí 'bi ené maku. Simi bi lurú kídí 'yì ga gére nées ayíní go gí ro 'dí'bi Yésu ní, zía láláogú 'bi ené maku gí simi siríkpa ku, lágá'déçì mbílí Málakasa ngúru 'yì 'bi moko 'bi mongú 'yì 'dáná éyì kíe tų milágá, sáma ni go trii.

¹¹ Zí Yésu úku ledre zí Pétero kídí, “Née ndaá ledre bi áyí méngì a ní wá. Ésilúgu maku nées simi siríkpa. Sómú yá 'do'dó bi Babá kasaogu máa gí roa ní, mándá 'dó'dó a wá?”

Yésu kó'dú Ána

(Matáyo 26:57-58, Máríko 14:53-54, Lúka 22:54)

¹² Zí asikíri ga gére nées kí mongú 'yì* eyé, nda kí mĩngburoko 'yì 'bi Yúda e 'dí'bi Yésu do ódó sílì a ndá miódó. ¹³ Zíye 'dí'bi wo gí ore fì ndéré kíe kó'dú ngúru mongú 'yì kí iríné Ána, o'do bi Kayáfa ofú nyí a ní. Simi sɛndj kadra máa bi kóo nées ní, Kayáfa ma'dáa ni kóo ne mongú 'yì 'dáná éyì. ¹⁴ Nées 'yì bi kóo uku ledre zí Yúda e kídí, utúasá miútúasá zí bikérì 'yì úyuné gí ro zí tú'dú 'yì e ídíye tridriyé ní.

Pétero asi gí ro Yésu

(Matáyo 26:69-70, Máríko 14:66-68, Lúka 22:55-57)

¹⁵ Simi bi 'di'biní Yésu niyí go ndéré kíe ní, zí Simúna Pétero kí ngíti ezené bi kpá 'yì lódú kací Yésu ní útúye do kací a. Eze Pétero máa nées mongú 'yì 'dáná éyì owo wo bú. Nées sí ledre bi otoomoní misi'di zía ólúlódú kací Yésu gí do ligá 'be 'bi Kayáfa mongú 'yì 'dáná éyì íri ní. ¹⁶ Pétero idíaká aka 'bi ené çikì tara mbotų gara sága. Zí eze a bi kpá 'yì lódú kací Yésu bi gáa olú nées, gí zía bi mongú 'yì 'dáná éyì owoní wo bú ní, zía ndéréne úku ledre zí kara bi ndiši líkpí mbotų gara ní kídí idí í'bi misi'di zí Pétero ólúne simi gara.

¹⁷ Simi bi Pétero olú ní, zí kára nées ndú'yú wo kídí “Tosoyì nda káa zí ngúru 'yì gí dongará 'yì lódú kací o'do bi 'di'biní wo ba ní ní?”

Pétero ya “Fì, nées ndaá máa wá.”

¹⁸ 'Di'biní kóo Yésu nées kí ndulų, drų ni nda go kíngaya, bi idrì kpá go lílìlì. Zí bolışi ga bi ndišiní 'bá'bá 'be 'bi mongú 'yì ore, nda kpá kí 'yì máa yée ga bi ndišiní méngì moko ore ní kótų pho'du ndišiyé roa. Zí Pétero kóo kpá ndósoóguné ndoo ro pho'du máa nées ibi roné gí zí drų.

Mongú 'yì 'dáná éyì ndu'yú Yésu

(Matáyo 26:59-66, Máríko 14:55-64, Lúka 22:66-71)

¹⁹ Nées ní, mongú 'yì 'dáná éyì bi oguní kí Yésu kó'dú a bi kí iríné Ána ní, ni go ndiši ndú'yú Yésu gí ro 'yì lódú kacíga kí ledre ga bi ndiši 'dódo yée zí 'yì e ní.

²⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zí mongú 'yì nées kídí, “Ledre ga bi mándiši 'dódo yée ní za mbá, ndaní eyé simi ugu royé wá. Mándiši 'dódo ledre zí 'yì e simi 'Dçì Kótrųro e kpá kí 'Dçì 'bi Lomo nda kpá do bi ga bi tú'dú Yúda e ndišiní yóko royé doyé ní. ²¹ Ndá ndú'yú máa wá, bilámá a ídí geré ndú'yú 'yì ga bi mándiši 'dódo ledre máa nées zíye ní, owoyemení go bilámáne gí zía uwúní go çú kí mbíliye.”

* **18:12** 18:12 Mongú manda 'bi asikíri e: Ndişì lúru bi kací asikíri e álifú. Nì 'bi ené do manda ga bi 'bi asikíri e ní.

22 Simi bi Yésu uku ledre née kenée ní, geré zí ngíti bolísi bi toro gbóo cigí Yésu ní ñnyiné óngbo komo Yésu gbiya mióngbo. Zía úku ledre zí Yésu kídí, “Née ndaá ledre bi áyí úku a zí mongú 'yì 'dáná éyì ní wá.”

23 Zí Yésu úku ledre zí o'do née kídí, “Bisinyí ledre bi máúku zí mongú 'yì ní wo be 'di, bi zíyì ócò máa gí zía geré miócó ní, úku 'dódo aka zíma. Togú máúku tí bilámá ledre ní, sara ócò nda máa gí ro 'di?” 24 Nda gí ore, zí Ana úku ledre kídí 'di'biokpóní Yésu mu nyé miódóne kenée ndéré káe kó'dú Kayáfa bi mongú 'yì 'dáná éyì ní.

Pétero asi andá kpá roné gí ro Yésu

(Matáyo 26:71-75, Máriko 14:69-72, Lúka 22:58-62)

25 Simi bi niyí ndísi ndú'yú Yésu ní, Simúna Pétero ni aka fú ndísi tóro ro pho'du gí zí drú. Zí ngíti géyì 'yì e ndú'yú Pétero kídí, “Tosoyí nda tí káa zí áyí ngúru 'yì gí dongará 'yì lódu kací o'do bi 'di'biní wo ba ní ní?”

Zí Pétero úkulúgu ledre kídí, “Fí, mándá 'bi amá gí dongará 'yì ga gére née wá.”

26 Ngíti o'do ni kóo kpá bo dongará 'yì ga bi ndísiní úku ledre zí Pétero née. O'do máa née ni sümü o'do bi Pétero lagá'deci ngúru mbíli a kí mongú maku ní, ni 'yì 'bi moko 'bi mongú 'yì 'dáná éyì. Zí o'do máa née kpá úku ledre zí Pétero kídí, “Simi bi gáa 'di'biní Yésu yáká 'dáa ní, komomá utú ro ngíti 'yì íri tí káa zíyì ní.” 27 Zí Pétero kpá ítiándá kangú kídí, “Fí, née ndaá 'bi ené máa wá.” Geré zí ngono úcu koko.

Yésu kó'dú gávana Piláto

(Matáyo 27:1-2,11-14, Máriko 15:1-5, Lúka 23:1-5)

28 Nda gí ore akpa kí sündónó, zí Kayáfa kásaokpó Yésu kó'dú Piláto gávana 'bi Róma. Simi bi Yúda nderéoguní kí Yésu 'be 'bi Piláto ní, Yúda maáge idiakání 'bi eyé ciki sága olúní 'dìcì wá gí zía Piláto ni 'yì lóngó, orú roné káa zí yée Yúda e wá. Togú yée olúní go simi gara 'bi Piláto yá, yée 'dewení lorú 'bi ondu eyé go, yée utúasání lolú ánu Ayímbi Umbuokpó ndro kí lafúye e wá. 29 Née sí ledre bi Piláto olúogú zíye sága ndú'yú yée kídí, “O'do bi ógusé káe ba luyú ledre ené ni 'di?”

30 Zí mingburoko 'yì 'bi Yúda ga gére née úkulúgu ledre zí Piláto kídí, “Idí o'do née luyú ledre wá yá, káa bi 'di'bioguzé wo kó'duyì ona wá.”

31 Zí Piláto úku ledre zí Yúda ga gére née kídí, “Dí'biyósé wo mu gí ona zise 'decì ngbanga roa kací lorú esé bi 'bi Yúda e ní.”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Mongú 'yì, oguzé kí o'do née kó'duyì gí zía áyí dujú yì 'yì 'decì ngbanga 'yì gí ro do úfu a.” 32 Ledre née mengi roné kenée gí ro zía utúásáne kpìni kí ledre bi Yésu uku kídí niyí úfu née miúfu ní.

33 Zí Piláto olúlúgu roné 'dìcì ngbanga, zía úku ledre kídí idíní ndá'baogú kí Yésu kó'dú ne. Simi bi Yésu ogú ní, zía ndu'yú Yésu kídí, “Ma'díi, áyí Ngére 'bi Yúda e?”

34 Zí Yésu úkulúgu ledre zí zía kídí, “Ledre bi úku née tí sómú ledre eyì, ala née sómú ledre 'bi ngíti géyì 'yì e?”

35 Piláto yaá, “Ledre amá ndaá, mándá 'bi amá Yúda wá. 'Yì eyì e kí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e 'di'bioguní yì ye kó'dúma. Éyì bi mengi bisinyíne ní 'di?”

³⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Piláto kídí, “Roko'bu 'bi ídíma bi káa do Ngére ní, oḡu ené gí zí 'yíma'dí e gí do sogo kángá ona wá. Idí roko'bu amá ní gí zí 'yíma'dí e yá, káa bi 'yímikása amá e ụdúní okó go simi bi Yúda e 'dì'biní máa óḡu kíma kó'dù m̀ngburoko 'yì eyé e ní.”

³⁷ Piláto ya zí Yésu ní, “Úku ledre kenée ní, áyí Ngére ke.”

Yésu ya zía ní, “Úku go ma'dúí yá mááyí Ngére. Née sị ledre bi kasaoguní máa do ndiki máa do sogo kángá ona gí roa ní, gí ro zíma 'dódo ma'dúí ledre 'bi Lomo zí 'yíma'dí e. 'Yì ga bi iliní ma'dúí ní, ndịsíní índi mbílye dụn̄ ye úwú ledre ga bi mándịsị 'dódo yée ní.”

'Decíní ngbanga Yésu gí ro úfu wo

(Matáyo 27:15-31, M̀ríko 15:6-20, Lúka 23:13-25)

³⁸ Piláto yaá, “Ma'dúí bi úku ledre a kírí née, née ma'dúí 'bi 'dì?” Simi bi uku ledre née kenée ní, geré zía ólúḡu ndéréne zí Yúda ga bi 'dì'bioguní Yésu ní, zía úku ledre zíye kídí, “Málúrúndiki amá lúyú ledre gí zí o'do bi 'dì'biogusé wo ba wá. ³⁹ Káa zí bi ní miyemené kací ondú esé 'bi Yúda e kídí, kadra Ayímbi Umbuokpó máídí ndịsị ótoómo 'yì kíé'do zía ólúḡuné gí simi sịgìnì ní, máídí mu ótoómo Yésu Ngére esé 'bi Yúda e ba zía ólúḡuné?”

⁴⁰ Zí Yúda ga gére née ñnyiyé mbá ótrụ ledre kídí, “Ídì ótoómo Barába zía ólúḡuné zíze.” (Barába ni 'yì lúyú ledre bi kóo ịcị okó ro akúma 'bi Róma zíye úfu 'yì e ní.)

19

'Decíní ngbanga úfu Yésu

¹ Gí do kací a bi 'yì e ya yée iliní Piláto idí ótoómo zíye Barába ní, zí Piláto í'biogú Yésu zí asikiri e idíní mu ócò wo. ² Simi bi ocóasání wo go ní, zí asikiri maáge lágáḡu kìnì kúrókú a káa zí tagíya 'bi m̀ngburoko ngére e ní èsị a ro do Yésu. Zíye 'dì'biogú m̀ngbagbawu bongó* bi káa zí 'bi m̀ngburoko ngére ní, zíye èsị a ro Yésu ma'dáa. ³ Zíye ndịsịyé fólo wo kí úku ledre zía kídí, “Azé go óto úndrụyì ngére 'bi Yúda e.” Nda gí 'dá'ba, do ndịsịyé óngbo komoa.

⁴ Zí Piláto kpá ólúḡu ándá roné zí Yúda ga gére née sága zía úku ledre zíye kídí, “O'do bi óḡusé kíe ba málúrúndiki amá lúyú ledre gí zía, bi ní óto máa zíma 'decí ngbanga ro a bisinyíne ní wá.” ⁵ Zí Piláto úku ledre kídí Yésu olúḡu mu sága. Zí Yésu ólúḡuné sága nyé kí mikúrókú kìnì gána ní ro doné, kpá kí m̀ngbagbawu bongó gáa esíní roa ní roné. Zí Piláto úku ledre zí Yúda maáge kídí, “'Yì esé ba ní goó ba.”

⁶ Simi bi manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kí m̀ngburoko 'yì eyé e lurúní Yésu ní, zíye ñnyiyé mbá úku ledre kídí, “O'do née idí úyu 'dá'ba.”

Piláto ya zíye ní, “Togú gí ro úfu wo yá, ídísé úfu yì esé se. Togú máa yá, málúrúndiki amá lúyú ledre roa do úfu wo gí zía wá.” Zía ndólolúgu Yésu kpá 'dịcị.

⁷ Zí Yúda ga gére née úkulúgu ledre zí Piláto kídí, “Lorụ ezé ni bo, uku ledre kídí, 'yì káa zí o'do née idí úyu 'dá'ba gí zía o'do ma'dáa uku ledre ya née ni Owú 'bi Lomo.”

* **19:2** 19:2 M̀ngbagbawu bongó e: Bongó ga gére née m̀ngburoko ngére e ndịsíní kóo èsị a dụn̄ ye.

8 Simi bi Piláto uwú ledre gi tara Yúda ga gére née kídí Yésu uku ya née ni Owú 'bi Lomo ní, zí ngírì méngì wo bisinyíne. 9 Zí Piláto ma'dáa ólúlúgu roné 'dìcì, zía ndú'yú Yésu kídí, “Áyí yí eyí gi 'da? Yésu ìtì ené e wá.” 10 Gi zía bi Yésu ìtì wá ní, zí Piláto úku ledre zía kídí, “Ìtì eyí wá ní, ówo eyí bi kídí misi'di yómo yì kí úfu yì niyí mbá do sùlìma ní wá?”

11 Yésu ya zía ní, “Áyí 'dècì ngbangamá lá dùy gi zía bi Lomo i'bí roko'bu ledre máa née ne zíyì ní. Idí ndaá kenée wá yá, 'yìma'di e utúasání 'dècì ngbangamá wá. 'Yì bi i'bí máa zíyì gi ro zíyì 'dècì ngbanga má ní, lúyú ledre ené romo gi do 'bi eyí go.”

12 Gi zí ledre ga bi Yésu uku yée kenée ní, Piláto ili ené lolu kóo bi yaá idíní úfu Yésu ní wá. F'i, Yúda ilíní kenée wá. Zíye ndìsì ódroyé o'buó'bu kídí, “Togú yómo o'do née go yá, áyí go okó ro Káyísara† ngére 'bi Róma. Gi zía togú 'yì ya née ni go kpá ngére yá, oto roné go ezeokó ngére ezé Káyísara.”

13 Gi zí ledre bi Yúda e odóní royé go kíé'do kídí 'buó Yésu idí úyú kí ní, zí Piláto ólúògu ndìsíné do nyára bi do kítì ngére kí'dí bi ndìsì lengbe ndìsì 'dècì ngbanga umbu ní, ìrì bi máa née kí tara Aramáyika kídí, “Gabata” (ini ledre gi simi a kídí misisilekpe tutú.) 14 Ledre máa née méngì kóo roné née simi bi kadra ni go kpitere simi do ní. Née kóo go sùndì kadra bi Yúda e ndìsíní yéme royé simi a gi ro Ayímbi bi Umbuokpó ní.

Zí Piláto i'bí Yésu zíye, zía úku ledre kídí, “Ngére esé ba ni goó ba.”

15 Zí Yúda ga gére née kpá fú úku ledre kídí, “Idí úyú 'dá'ba. O'do née idí úyú 'dá'ba.”

Piláto ya zíye ní, “Bi ni Mongú ngére esé, idíní úfu wo 'dá'ba?”

Manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní ya zí Piláto ní, “Ngére ezé ni dùy kíé'do Káyísara.” 16 Gi zía bi ukuní yì eyé ye kenée ní, Piláto yaá ufuní wo mu.

Ufuní Yésu

(Matáyo 27:32-44, Márico 15:21-32, Lúka 23:26-43)

Geré zí asikíri e 'dí'bi Yésu. 17 Zí Yésu ìmbì mingbúngbu kágá bi ayíní ndéré úfu wo doa ní ólúògu kíe gi simi yana gara sága ndéréye kíe do bi bi lengbe ndìsíní úfu 'yì e doa ní. Aramáyika ndoloní ìrì bi máa née kídí, “Gologóta.” Ya cóngó do'yì. 18 Ufukotrùnì yée kí 'yì ugu e gbre, phephénì yée mbá miphéphé do mingbúngbu kágá. Yésu ni 'bi ené yana.

19 Zí Piláto éké ledre ro éyì orúorú zía i'bí a idíní phéphéngérì a ro mingbúngbu kágá kpitere do Yésu 'dága kídí, “BA YÉSU 'YÌ 'BI NAZERÉTA, MONGÚ NGÉRE 'BÌ YÚDA E.” 20 Piláto éké kóo ledre née simi tara e mingúngúcuu káa zí tara Latínì, Aráma nda kpá kí Gírìgì gi do bi zí tú'dú Yúda e ólo a zíye ówoyeme ledre gi ro Yésu, gi zía ufuní kóo wo gbóo kí mongú gara bi Yerusaléma ní. 21 Zí ledre née sinyíne ro manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní gbála, zíye ìnyìyè ndéréye úku ledre zí Piláto kídí, “Nda idí ya Yésu ni Ngére ezé 'bi Yúda e wá. Ídí éké a yá, uku ya née ni Ngére ezé 'bi Yúda e.”

22 Zí Piláto úkulúgu ledre zí mingburoko 'yì ga bi oguní zíne née o'buó'bu kídí, “Ledre bi máéké go ní máéké go.”

† 19:12 19:12 Káyísara: Káyísara ini ledre gi simi a kídí mongú ngére 'bi Róma. Ni mongú ngére do ngítì géyì lafúne ngére e ga bi 'bi ngítì géyì kángá e káa zí Yúdáyá kí Galiláyá.

²³ Zí asikíri ga gére née láláógu ngíti géyì bongó 'bi Yésu gi roa, zíye phéphé wo do mǎngbúngbu kágá. Gi do kací a née, zíye 'dí'biógu bongó ené e ifi báyi a simi a eso, 'yì kí 'bi ené kíé'do. Ngíti bongó ené ma'dáa ni 'bi ené mbílíne, ndìsì ónzó a roné mióonzó.

²⁴ Gi ro bongó máa wo bi mbílíne née ní, zí asikíri ga gére née úku ledre kídí, "Ndazé lófosínyi wo ba mlófosínyi wá, idizé ónzó gbégbé. 'Yì bi utú go zía ní, zía 'dí'bi a ne."

Ledre ga bi asikíri ga gére née mengíní ní, utúasá go kpìnjí kí ledre ga bi kóo Lomo ukui'bí zí ngúru nébì úku a kídí,

"Nìyí ifi báyi bongó amá dongaráye,
zìye kpá ónzó gbégbé gi ro mbílí bongó amá ní."

Asikíri ga gére née mengíní kóo ledre née tí za cé káa zí bi kóo nébì uku ní.

²⁵ Née ní, Mariya mbágá Yésu odóní mimbé'deyé kí lémíné nderé toroní go gbóo cigí mǎngbúngbu kágá bi phephéní Yésu doa ní. Zí ngíti géyì kará e gbre ìrìyè mbá Mariya, ngíti a 'bi ené me'be Keliyópa, ngíti a 'bi ené gi simi gara bi kí ìrìné Magidála ní ndìsì tóroyé ndro kí mbágá Yésu.

²⁶ Simi bisinyí sǎndì kadra née ní, zí ngúru 'yì lódù kací Yésu bi 'búa ni do Yésu kíngaya ní, nderé toro go gbóo cigí mbágá Yésu kenée. Zí Yésu úku kása ledre gi do mǎngbúngbu kágá girí zí mbágáne kídí, "Mamá, owúo'do bi ni tóro cigiyí ìri née, idí nda idí zíyí káa do owú 'bi eyí." ²⁷ Zí Yésu kpá úku ledre zí 'yì lódù kacíne née kídí, "Kára née ni nda go mbágáyí." Tónóne simi sǎndì kadra máa bi kóo née, 'yì lódù kací Yésu née ndìsì nda lúru bi kací mbágá Yésu go ne.

Ledre gi ro umbu Yésu

(Matáyo 27:45-56, Máríko 15:33-41, Lúka 23:44-49)

²⁸ Simi bi Yésu owoyeme go bilámáne kídí ledre ga bi 'Buné kasaogu née gi ro méngì yée, née méngì go mbá tí káa zí bi ili ní, zía úku ledre kídí, "Mimbé'demá ìrì mǎìrì." Ledre née utúasá go kpìnjí kí ledre ga bi niyí miékéye simi miéké kúru Lomo ní. ²⁹ Ábuwá asikíri ga gére née 'dí'bioguní mindogó le'yì kóró eyé go kírí née ndìsì kí éwé yí eyé. Simi bi uwúní ledre bi Yésu uku kídí, mimbé'dené ìrì mǎìrì ní, zí ngúrúyè nderéne 'dí'biógu éyí káa zí katúu ní ónzó a bu simi mindogó le'yì eyé ba, ési a ro ngbángbá kágá sǎkpíóto a tara Yésu. ³⁰ Simi bi Yésu mbulúonzó mindogó le'yì née ní ní, zí Yésu ma'dáa úku ledre kídí, "Moko ga bi kóo kásaógu máa gi royé ní, máméngíonzó yée go." Geré gi do kací ledre née ní, zía ótóomo 'dówúne, geré zí komo go a útúne ngere.

³¹ Gi zía yí ené go sǎndì kadra 'bi Yúda e 'bi yéme royé kílondó a née go Sǎlì 'bi 'Dówúro bi kí ledrené owó owó ní. Zí mǎngburoko 'yì 'dáná éyí e nderéye zí Piláto, idí í'bi lorù gi ro zí asikíri e nderéye ócódéwe sǎndì 'yì ga bi phephéní yée née gi ro zíye úyuyé 'diya zí sǎmuyé e óguyé 'dí'bióyó yée gi do mǎngbúngbu kágá 'dá'dá zí ngíti kadra kí útúne gi zía kílondó go Sǎlì 'bi 'Dówúro, kací ondù ezé 'yì méngì moko ndaa. ³² Zí Piláto kása asikíri ené e idíní mu ndéré ócódéwe sǎndì 'yì ga phephéní yée née. Tonóní ócódéwe fì sǎndì 'yì ga bi phephéní yée kí Yésu ní. ³³ Simi bi oguní

nda gi ro 'dewe sɛndi Yésu ní, niyi lúru bi káa ní, Yésu uyu yi ené go. Gi zí keyi nées 'deweni eyé lolu sɛndia wá.

³⁴ Zí nguru asikiri ñyini luku dogboru simi Yésu kí phala, geré zí sama kí iní ndé'yióguné gi simia. ³⁵ Maa Yiwáni, máéké zise ba ma'dii ledre, ledre ma'daa mengi roné za cú do komomá. Máéké gi do bi zise ówo a, gi ro zise ngungu ledre Yésu ma'daa. ³⁶ Gi zia miéké kúru Lomo uku kenée kídí, "Kémbi cóngó Yésu bi 'dewe ní ndaa." Ledre bi mengi roné zí Yésu ní ní go tí kenée, kémbi cóngó a bi 'dewe ní ndaa. ³⁷ Ni kpá miékéne kídí, "Niyi karanée ndisi lúru kása 'yi bi lukuni wo kí phala ní."

Yoséfa oto umbu Yésu

(Matáyo 27:57-61, Máríko 15:42-47, Lúka 23:50-56)

³⁸ Simi sɛndi kadra máa nées ní, ngiti o'do ni koo bo kí ñrini Yoséfa, ni gi simi gara bi ndisini ndólo a Aramatáyo ní. O'do nées ni koo 'yi lódu kací Yésu, tí lá ili ené zí 'yi e ówo a wá gi zia ngiri Yúda e ndisi mengi wo mimengi. Zí o'do nées ñyini ndéréne ndú'yú Piláto, idi ngungu a zine 'dí'bi umbu Yésu ndéré óto a. ³⁹ Níkodimo bi koo ndéré ódro kí Yésu kí ndulu ní ni koo kpá bo ore simi bi Yoséfa ni ndéré ndundu'yú gi ro 'dí'bi umbu Yésu ní. Zí Níkodimo ma'daa 'dí'bi mongu su'bu bi kí bilamá kágá mindonyo e siminé bi ugúni kí tú'dú kési ní kpa gi ro ndéré susu a ro umbu Yésu. Zíye ndéreye kí Yoséfa.

⁴⁰ Simi bi oguni iri ní, zíye 'dí'bi umbu Yésu ciringbi a yeré kí bilamá kádá bongó, zíye susu su'bu mindonyo bi oguni kie ní ro a kací ondu eyé 'bi Yúda e gi ro zíye óto wo. ⁴¹ Bi bi koo ufuni Yésu doa nées, yáká ni koo ore. Míngi yáká ma'daa iciomo koo gu ore nziyiné otoni aka 'yi simi a wá. ⁴² Gi zia nées silí bi Yúda e ndisini yéme royé simi a gi ro Silí 'bi 'Dówuro ní, gi zí keyi nées zíye 'dí'bi umbu Yésu 'diya ndéré óto a ore.

20

Miúru Yésu gi simi umbu

(Matáyo 28:1-10, Máríko 16:1-8, Lúka 24:1-12)

¹ Simi silí gi do kací Silí 'bi 'Dówuro akpa kí si ndondó, zí Mariya bi gi simi gara bi Magidála ní, ñyini ndéréne si bi zí Yésu. Ni ógu iri ní, misisilekpe tutu bi gburu gburu otoni ngbuturu tara mbotu gu ní, gburu gburu oyóni go, bi kací a go fuó. ² Zí kára nées ñyini gi ore ngásalúgu roné úku ledre zí 'yimikása ga bi 'bi Yésu ní, Simúna Pétero e kí ngiti 'yi lódu kací Yésu bi 'búa ni doa kingaya ní. Zia úku ledre zíye kídí, "Máogu ba gi si bi, ngiti géyi 'yi e 'di'bioyóni umbu Ngére Yésu gi simi gu go, togú otoni nda wo go 'dáya yá, máowo wá."

³ Simi bi Pétero uwuni ledre nées kí ezené nées kenée ní, geré zíye ñyiyé ngásaye si bi iri. ⁴ Zí eze Pétero bi nguru 'yi lódu kací Yésu ngasani kí Pétero ní, óguutu roné fi ne si bi iri. ⁵ Simi bi ógu iri ní, zia ndisine ciki sága lúrukása bi simi gu. Lurundiki lá duu bikenyi bongó bi otoni Yésu kie ní.

⁶ Zí Simúna Pétero ngásáogu 'bi ené nda gi 'dá'ba, geré zia olúne simi gu. Ndiki iri kpá lá duu bikenyi bongó bi otoni Yésu kie ní. ⁷ Zia kpá lúru mbili bongó máa wo bi lo'bu'dutu ni komo Yésu kie ní, kó'dú gu 'dí kerí

kenée. ⁸ Zí 'yì lódù kací Yésù gáa oguutù roné sị bi ńrì ní òlùne simì gu. Gí zía bì ogundiki tí bongó ga gére née ńrì ní, zía ngúngu a kídí, ma'díi, Yésù urú go. ⁹ 'Yì lódù kací Yésù owoyemení aka eyé kóo ledre bì simì miéké kúrú Lomo bì ya Yésù ní urú gí simì umbu ní wá.

¹⁰ Nda gí ore, zí Pétero ìnyiyé kí ezené née ndá'balúgu royé 'be.

Yésù 'dodo roné zì Mariya Magídalá

(Márikò 16:9-11)

¹¹ Zí Mariya Magídalá kpá ndá'balúgu roné sị bi ńrì ndịsị ìni ìni kí ndálané kpá fú kí lúrú bì simì gu. ¹² Zía lúrúndíkí maláyika e gbre simi toso 'yìma'dí e, esìní royé mbá bikenyí bongó niyí go mindịsìyé kídí bì otoní Yésù ní. Ngítí a ndịsị 'bì ené 'dí sị do, ngítí a 'bì ené sị sịndí.

¹³ Zí maláyika ga gére née ndú'yú wo kídí, “Mamá, ndịsị ìni ìni gí ro 'dí?”

Zí Mariya úkulúgu ledre zíyè kídí, “Ngítí géyí 'yì e 'dì'bioyóní umbu Ngére amá gí ona go. Máówo wá togú nderéní nda oto wo ba go 'dáya yá.” ¹⁴ Gí do kací ódro née, zía óyó roné ní lúrú bì káa yá, zía lúrúndíkí Yésù kí tóro, owo ené bì ya née Yésù ní wá.

¹⁵ Zí Yésù nda kpá ndú'yú wo kídí, “Mamá, ndịsị ìni ìni gí ro 'dí? Sara ndịsị gámásó'do náambi?”

Mariya somú 'bì ené ya née go o'do bì ndịsị lúrú bì kací yáká ba ogu ndịsị ódro née ne. Zí Mariya úkulúgu ledre zía kídí, “Mongú 'yì, togú 'dì'bioyó wo gí ona yìí yá, ídì 'dódo a gí ro zíma ndéréma 'dì'bi ókpó wo.”

¹⁶ Geré zí Yésù ndólo wo fúó kídí, “Mariya.”

Zí Mariya óyó roné 'diya zía, gí zía owoyeme simi kúrú a go kídí, née Yésù. Zía ndólo Yésù kí tara Aramáyika kídí, “Raboní.” Ìni ledre gí simì a kídí, “'Yì 'dódo ledre.”

¹⁷ Zía úku ledre zí Mariya kídí, “Ndá aka óto sịllyí romá wá, gí zía máókpó aka amá gí zí Babá 'dáa wá. Nderé mu zí 'yì lódù kacíma e, mándịsị kpá ndólo yéè lúndumá e. Ídì úku ledre zíyè yá, máúrú gí simì umbu go. Mááyí go yéme romá gí ro ndá'balúgu romá zí 'Buzé bì ní kpá Lomo ezé kése ní.”

¹⁸ Nda gí ore, zí Mariya Magídála ndéréne úku a zí 'yì ga bì ndịsịní lódù kací Yésù ní kídí, “Ngére urú go, málúrú wo go cù kí komomá.” Zía kpá lịkpị ledre ga bì Yésù uku yéè zía ní mbá zí 'yì lódù kacíga.

Yésù 'dodo roné zì 'yì lódù kacíne e

(Matáyo 28:16-20, Márikò 16:14-18, Lúka 24:36-49)

¹⁹ Nda go kí tagá ndulú simi sịllyí gí do kací Sịllyí 'bì 'Dówúro zí 'yì lódù kacíga yokoní royé go mbá simi 'dịcị kíé'do, zíyè 'dùtù mbotù kacíyè go ndá ndá ndá gí zí ngírì mngburoko 'yì 'bì Yúda e. Ábuwá Yésù ogu go tóroné dongaraye 'dịcị ńrì. Niyí óyó komoyé káa yá, gbó ro Yésù. Zía úku ledre zíyè kídí, “Lomo ídì kíse.” ²⁰ Zía 'dódo mbiři bì simi sịllyíne kí wo bì dogboř siminè ní zíyè. Simi bì 'yì lódù kacíga lurúní kenée ní, zíyè ídiyè mbá kí rokinyi kídí Ngére eyé nda'baogu go.

²¹ Zí Yésù kpá úku ándá ledre zí 'yì lódù kacíne ga gére née kídí, “Lomo ídì kíse. Káa zí bì Babá kasaogu máa 'dódo ledre ené zí 'yìma'dí e ní, mááyí go kpá kása sée, ídísé mu ndéré kí 'dódotátá ledre ené zí 'yìma'dí e.”

²² Simi bì ukuonzó ledre ga gére go ní, zía lúwụ roko'bu 'bì 'Dówú Lomo

doyé, zía úku ledre zíye kídí, “Dówú Lomo idí ndìṣì sáká sée. ²³ Kí roko 'bù 'bì 'Dówú Lomo bì máí'bí zise née togú ótoómosé ledre go zí 'yì lúyú ledre yá, Lomo nì kpá ótoómo ledre zía. Togú ótoómosé ledre zía wá yá, Lomo otoomo ené kpá ledre zía wá.”

Yésu uku ledre zí Tóma

²⁴ Simì sìnḍí kadra bì kóo Yésu 'dodo roné zí 'yì lódú kacíne ga bì sokó doa gbre (12) ní, ngúrúyè bì Tóma ní nda kóo ore wá. Gí zía bì Tóma ma'dáa niyí tonḡo e ní, ndìṣìní nda ndólo wo, “Máárátongo.” ²⁵ Simì bì Tóma nda'baogu dongará lafúne e 'yì lódú kací Yésu ní, zí lafúga maáge úku ledre zía kídí, “Lurúzé Ngére Yésu go trìdrì cù kí komozé.”

Zí Tóma úku ledre zí lafúne ga gère née kídí, “Fì, 'búó togú málúru bì kací musumári ga bì kóo phephéní wo kíe, zíma tátáúzu mbiṛi phala bì kóo lùkúní wo kíe ní go, mááyí fú ngúnḡu ledre bì úkusé née. Togú kenée wá, mánḡúnḡu amá ledre esé née wá.”

²⁶ Gí do kací sǐlì e ìnyì do a gbre (7), 'yì lódú kací Yésu yokoní royé kpá go mbá 'dìcì kǐé'do, Tóma nì kóo nda goó bo, mbotù nì kpá mì'dútuné. Geré zí Yésu ógu tóroné dongaráye zía úku ledre zíye kídí, “Lomo idí kǐse.”

²⁷ Zía úku ledre zí Tóma kídí, “Tóma, lúru aka mbiṛi bì simì sǐlìma ba, zíyì tátáúzu wo bì dogboṛu simimá ní. Ídí ótoómo kála ledre, zíyì ngúnḡu a kídí ma'díi, máúru go gí simì umbu.”

²⁸ Nda gí ore, zí Tóma úku ledre zí Yésu kídí, “Ma'díi, áyí Lomo kpá Ngére amá.”

²⁹ Yésu ya zía ní, “Ngúnḡu ledremá née lá gí zía bì lúru máa go cù kí komoyí ní? Mongú undru nì ídí zí 'yì ga bì ngúnḡuní ledremá 'dá'dá zíye kí lúru máa kí komoyé ní.”

³⁰ Tú'dú mǐngburoko ledre e niyí kóo bo Yésu menḡi yée, zí 'yì lódú kacíga ga gère née kóo lúru yée cù kí komoyé, tí lá ledre maáge ndaní mbá miékéye simì búkù ba wá. ³¹ Yée ga bì máéké yée simì búkù ba, niyí gí do bì zise ówo yée, zise ngúnḡu ledre Kírésito Yésu ma'dáa kídí, nì mbigí Owú 'bì Lomo. Lomo kasaogu wo do sogo kǎngá káa do Ngére. Togú ngúnḡusé ledre ené go yá, nì 'bì trìdrì bì za fí ní zise.

21

'Yì lódú kací Yésu 'dì'biní tú'dú kénzé e

¹ Gí do kací ngítì géyì sǐlì e, zí Yésu kpá 'dodo ándá roné zí 'yì lódú kacíne e kó'dú mikavu simì Galiláya kí ìrìné Tǐbériya. Ledre ma'dáa menḡi kóo roné káa. ² Ngítì géyì 'yì lódú kací Yésu ga gère née kóo Simúna Pétero kí Tóma bì ndìṣìní kpá ndólo wo Máárátongo ní, kí Nataníyele ngítì o'do gí simì gara kí ìrìné Kána simì Galiláya, nda kí owú ga bì 'bì Zebedíya ní, nda kpá kí ngítì géyì 'yì e gbre. Zí 'yì ga gère née yóko royé go mbá do bì kǐé'do. ³ Zí Simúna Pétero úku ledre zí lafúne ga gère née kídí, “Mááyí ba ndéré ónzó kénzé.” Lafúga ya zía ní, “Bilámáne, nderébe aka yì ezé mu.” Zíye ìnyiyé gí ore nderéye ngbuṛu do ékíye simì kuṛúnḡa tónó ónzó mbiṛá simì iní kí ndulù née zaá bì dre, 'dì'biní kénbǐ éyì wá.

⁴ Nda goó akpa kí phiyí zí Yésu ndéré tóroné do gbúrónḡó, 'yì lódú kacíga owoní eyé bì kídí née wo ní wá.

⁵ Zí Yésu ndú'yú yée kídí, “Owú 'bì amáa e, 'dì'bindíkisé laká yée goó?”

Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “É'e mongú 'yì, kèmbì éyì ndaa.”

⁶ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Ónzó'diyísé aka mbírá ma'dáa do sɔ̀lɔ̀sè 'bì anú ásé 'dí'bi kénzè e” Simi bì onzóní ní, zíye 'dí'bi tú'dù kénzè e utúasání lálalúgu mbírá néesimi kúrúngba wá gí zí miówó a.

⁷ Née ní, zí 'yì lódù kací Yésu bì 'búa nì do Yésu kíngaya ní úku ledre zí Simúna Pétero kídí, “Yì bì ìrì nées Ngére Yésu.” Simi bì Pétero uwú ya nées Ngére Yésu ní, zía ésilúgu bongó gáa lalaogu gí roné ní do lé'béoguné gí simi kúrúngba ndéréne zí Yésu do gbúrúngó ìrì. ⁸ Zí ngítì géyì 'yì lódù kací Yésu idíakání 'bì eyé cìkì simi kúrúngba ndíjì lálalúgu mbírá bì kí kénzè e siminè ní do gbúrúngó, gí zía niyí nda kóo go lá mítiri míya (100) gí ro gbúrúngó. ⁹ Simi bì lalaoguní kénzè eyé e go do gbúrúngó ní, niyí lúru bì ní, kotúní pho'du go, otóní kénzè e go komoa ambata e niyí go kpá mbá nziyiyé.

¹⁰ Zí Yésu úku ledre zí 'yì lódù kacine ga gére nées kídí, “Ógusé aka kí ngítì géyì kénzè ga bì 'dí'bisé yée nées gírì zíma yáa.”

¹¹ Née ní, zí Simúna Pétero ékine simi kúrúngba lálalúgu mbírá kí kénzè ga bì siminè nées bì. Kénzè maage niyí kóo mbá míya kígé'do kí doné cì gbre doa sokó do a ota (153). Simi tú'dù kénzè ga gére nées mbá, komo mbírá 'decì gbawá kígé'do. ¹² Zí Yésu ndólo 'yì lódù kacine ga gére nées kídí, “Ógusé mu ánu éyì.” Gí zía bì 'yì lódù kaciga ga gére nées owoyemení go ya nées Ngére Yésu ní, 'yì bì kígé'do káa zía ndú'yú wo ya áyí náambi ní ndaa. ¹³ Simi bì yokoní royé go ní, zía 'dí'bi ambata í'bí a zíye. Zía kpá 'dí'bi kénzè bì liciní ní í'bí a kacì a zíye. ¹⁴ Nées kóo go ota 'dódo ro bì Yésu 'dodo roné zí 'yì lódù kacine e simi bì urú gí simi umbu ní.

Yésu í'bì úndru zí Pétero

¹⁵ Simi bì anuonzóní éyì go ní, zí Yésu ndólo Pétero 'dí sogo zía ndú'yú wo kídí, “Simúna wotì Yiwáni, ma'díi 'búma nì tí doyì?”

Pétero ya zía ní, “Ngére, ówo bú bilámáne kídí 'búyì nì domá.”

Yésu ya zía ní, “Ídí mu lúru bì kacì kábírìkì amá e.”

¹⁶ Zí Yésu kpá ndú'yú ándá bikéřì ndú'yú nées kídí, “Simúna wotì Yiwáni, ma'díi 'búma nì tí doyì?”

Zí Pétero kpá úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére, ówo bú bilámáne kídí 'búyì nì domá.”

Yésu ya zía ní, “Ídí mu lúru bì kacì kábírìkì amá e.”

¹⁷ Zí Yésu kpá ndú'yú ándá Pétero kídí, “Simúna wotì Yiwáni ma'díi 'búma nì tí doyì?”

Zí simàkoko méngì Pétero gí zí ndu'yú bì Yésu ndu'yú wo za 'dénýé kí'dí ota ní. Zía ñnyiné úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ngére, éyì bì kígé'do káa ya ówo wá ní ndaa. Ówo go bú bilámáne kídí 'búyì nì bo domá.”

Yésu ya zía ní, “Ídí mu lúru bì kacì kábírìkì amá e.” ¹⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “Máúku zíyì ma'díi, simi bì kóo áyí aka owúphirangá ní, ndíjì yéme royì zíyì ndíjì idíyì drá drá drá. Éyì ga bì ìlì méngì yée ní, 'yì úcúómo yìi ndaa gí royé wá. Simi bì ngóko go ní, áyí 'dóko sɔ̀lɔ̀yì zí ngítì 'yì ndíjìné ne lála yìi ndéré kíyì do bì bì gáa ngára ìlì ndéré doa wá ní.”

¹⁹ Yésu 'dodo zí Pétero nées misì'dì bì karanée niyí úfu wo Pétero kígè gí ro

zì 'yìma'dí e ndìsìyè mbófo Lomo ní. Nda simi bi Yésu ukuasá ledre máa wo nées go zì Pétero ní, zía kpá úku ledre kídí, "Ídí lánýá romá Pétero."

²⁰ Zì Pétero óyó roné káa zì ayí lúru bi sogoné káa yá, zía ónzó komoné ro ngúru ezeyé 'yì lódú kací Yésu bi 'búa ni do Yésu kíngaya ní. Née wo bi kóo 'dongo roné ndoo gí ro Yésu simi bi kóo niyí ánu odú éyí miánu 'bi tagá ní. Zía ndú'yú Yésu kídí, "Ngére, ambí ni mengi bisinyí ledre née zíyí kenée ba ne." ²¹ Simi bi komo Pétero utú ro ezeyé née kenée ní, zì Pétero ndú'yú Yésu kídí, "Ngére, sara ezezé ba, éyí bi ni 'bi ené méngí roné zía ní 'dí?"

²² Zì Yésu úkulúgu ledre zì Pétero kídí, "Ledre eyí nda zía wá. Togú máíli zía ídine trìdrìné gí simi sùndí kadra bi karanée mááyí ndá'baógu simi a ní yá, ni mbá do sùlìma née ndaá ledre eyí wá. Éyí bi máíli ní lá dudu, ídí lánýá romá." ²³ Gí do kací ódro née ní, zì ledre ángané dongará 'yì lódú kací Yésu kídí, ezeyé bi 'búa ni do Yésu kíngaya ba uyu 'bi ené lolu wá, ni ídí 'bi ené trìdrìné za fí. Yésu uku ené kóo ledre née bi kídí o'do née uyu wá ní wá. Úku yì ené kídí, "Togú máíli máa, o'do née ni ídí trìdrìné gí simi sùndí kadra bi mááyí ndá'baógu simi a ní, ledre bi 'yì ndaá simi a wá."

Odú kúru

²⁴ Ba máa Yiwáni bi 'yì lódú kací Yésu ní. Ledre ga bi simi miéké ledre ba máuku yée máa. Zée kése owozé mbá bú bilámáne kídí niyí za mbá ma'dí ledre e.

²⁵ Tú'dú ngiti géyí mǎngburoko ledre e niyí kóo bo Yésu mengi yée, togú ekéní kóo ledre máa ga gére née mbá yá, 'yì ga bi do sogo kángá ba mbá utúasání ìmbìsìkpì búkú ma'dáa gí do biné wá.

Moko 'bi 'yimikása e Ledre gi ro búkú 'bi 'yimikása e

Lúka eké búkú ba ne. Eké wo bi ndịsịnị ndólo a Lúka ní kpá ne. Simi búkú ba eké ledre gi ro káa zí bi kóo 'Yimikása 'bi Yésu ndịsịnị ndéré kí úku ledrea zí 'yi e gi do kacía bi nda'balugu roné go komo ere ní. Mizefi a simi kángá 'bi Yúda e kpá kí kángá 'bi 'yi ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní. Eké simi búkú ba ledre gi ro bilámá ledre ga bi 'Yimikása 'bi Yésu ndịsịnị kóo ndéré kí úku yée simi kángá 'bi Yúda e kpá kí kángá 'bi 'yi ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní. Lúka uku kpá ngíti ledre kídí 'Dówú Lomo ni ógụ fi zí 'yi ga bi 'yi lódú kací Yésu ní, zía ndịsịnị 'dódo bilámá misi'di zíye kpá kí í'bí roko'bụ zí manda eyé e.

Simi kápita 1-12 Lúka uku tǔ'dú ledre e gi ro ledre ga bi 'yimikása Pétero mengi yée nda kpá kí ledre ga bi kóo menginí royé zí 'yi e ga bi ngununí ledre 'bi Yésu go simi Yerusaléma ní. 'Dówú Lomo ndịsị kóo sáká yée do tǔ'dú misi'di e gi ro zíye ówoyème a kídí Lomo ili zí Bilámá ledre bi gi ro Yésu ní idíní úku a zí kúfú rịkí sị do 'yima'di e mbá, nda lá dují zí Yúda e wá. Kápita 13-28 Lúka uku andá kpá ledre kídí 'Dówú Lomo ndịsị kóo sáká 'yimikása Páwulo zía ndịsịnị ndéréne kí úku bilámá ledre née simi rịkí kángá e káa zí Ásiya, Yúropi odu a simi gara bi Róma ní. Zía kpá úku ledre gi ro kúrú Lomo bi Páwulo kí ngíti géyí lafúne 'yimikása ndịsịnị ndéré kí úku yée ní. Owoyemezé go bilámáne kídí Páwulo 'dodoní bilámá ledre bi gi ro Yésu ní go zí tǔ'dú 'yi e simi rịkí ngíti géyí sındí kadra e.

Yésu nda'ba komo ere

1 Áko mongú 'yi Teyófilo, mizefi búkú bi kóo máéké ní, máéké kóo ledre gi ro ledre ga bi Yésu* tonó 'dodo yée kí yée ga bi mengi yée ní, ndéréóguné 2 gi simi sındí kadra bi Lomo 'di'bilugu wo simia komo ere ní. 'Dá'dá gi zía kóo kí ndá'balúgu roné komo ere, zía kóo úku ledre kí roko'bụ 'bi 'Dówú Lomo zí 'yi ga bi gelé yée káa do 'yimikása† ené e ní. 3 Gi do kací 'do'dó bi kóo 'do'dóní Yésu ma'dáa kíe, zía úyuné do mingbúngbu kágá, zía kóo úrúne go gi simi umbu, zía 'dódo roné zí 'yimikása ené e kí'dí tǔ'dú kí sịlị cị gbre. 'Dodo kóo roné zíye kí'dí tǔ'dú née gi ro zíye ówo a kídí ma'dií née urú go. Zía ndịsịnị 'dódo yème misi'di ledre ga bi 'be Lomo ní zíye. 4 Kadra kịé do simi bi Yésu kotruní royé go do bi kịé do kí 'yimikása ené e ánu éyí ní, zía úku ledre zíye kídí, “Ndásé aka inyi báyi rosé gi simi Yerusaléma gi ona wá. Ídisé ndịsị ona gi simi sındí kadra bi Babá ni kása 'Dówúne zise káa do sáká éyí káa zí bi mocú ledre a, zima kóo ndịsímá úku ledre a zise ní. 5 Yiwáni ndịsị í'bí babatıza kí iní, tí lá gi do kací sịlị ca Lomo bábátizị sée kí 'Dówúne.”

Mindá'ba Yésu komo ere

* 1:1 1:1 Yésu: Iní ledre gi simia kídí, Lomo yomo 'yi e. † 1:2 1:2 'Yimikása: Née 'yi ga bi Yésu í'bí roko'bụ zíye, zía ndịsị kása yée ndéré kí mengi moko ené e káa zí úku bilámá ledre ené zí 'yi e, kí sịkpi 'yi ndiyá e kpá kí ógọyó bicayi lomo e gi simi 'yi e ní.

⁶ Simi bi Yésu kotruní royé go ndro kí 'yìmikása ené e ní, zíye ndú'yú wo kídí, “Ngére,‡ bi ba ní áyí go ógù í'bilúgu ngére 'bi Isiréle e zíye?”

⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Sìndí kadra gi ro ledre ga gére ni yí ené do sǐlǐ Babá. Ndaá 'bi ené miútuásáne gi ro zise ówo a wá. ⁸ Tí lá idísé ówo a kídí, 'Dówú Lomo ni ógù ndìsì simisè. Zía ndìsìnè í'bí roko'bu zise, zise ndìsìsè úku ledre gi romá kí roko'buñè zí 'yì ga bi simi Yerusaléma, kpá kí ngíti géyì bi ga bi simi Yùdáya kí Samáriya ní, zaá gi do odù do sogo kángá mbá.”

⁹ Gi do kací bi Yésu ukuonzó lá ledre gi tarané káa ní, tí do komoyé née ní, geré zí Lomo 'dì'bilúgu wo komo ere. Niyí idí kíe ní, yeré ni yí ené go sogo burungú lurúndikiní lolù wo wá.

¹⁰ Simi bi niyí aka fú lá ndìsì lúru lódú kací a kí ndéréókpóne 'dága ní, 'diya káa ní, zí ya'dá e gbre mbá kí bikenyí bongó royé niyí go mitóroyé cigíye kenée. ¹¹ Zí ya'dá ga bi gbre ba úku ledre zí 'yìmikása ga gére née kídí, “Sée 'yì 'bi kángá bi Galiláya ní, éyì bi tórosé ndìsì lúru bi gi roa komo ere ní 'dì? Yésu bi Lomo 'dì'bilugu wo gi zise komo ere née, ni karanée ndá'baogù cé káa zí bi lúrusé wo kí ndéréókpó komo ere née ní.”

Geléní 'yì do bi kací Yúda

¹² Gi ore, zí 'yìmikása e ndá'balúgu royé gi do Landa bi ndìsìní ndolo a Olíva ní, simi Yerusaléma. Landa máa née ni kilomíta kǐé'do gi simi Yerusaléma. ¹³ Simi bi nda'baoguní simi gara íri ní, zíye ékí ókpóye geré 'dága simi 'dǐcǐ bi o'bórongóní do ezené kí'dí bi kóo ndìsìní ndìsì ní. 'Yì ga bi kóo ore ní niyí kóo, Pétero, Yiwáni, Yakóbo e kí Andiriya, Phǐlipo e kí Tóma, Batilímáyo e kí Matáyo, Yakóbo wotǐ Alafáyo, Simúna ngúru 'yì ga bi kí 'bú kángá eyé 'bi Isiréle e doné ní, nda kí Yúda wotǐ Yakóbo. ¹⁴ Zí 'yìmikása ga gére née ndìsì ndìsì kótru royé trǐé do bi kǐé'do ini ini zí Lomo kací kadra mbá. Ndìsìní kóo ndìsì ini ini máa née ndro kí ngíti géyì kará e nda kí Mariya mbágá Yésu kpá kí lúndu Yésu maáge.

¹⁵ Gi do kací owú sǐlǐ cúku'dée, zí 'yì e míya kǐé'do doa cǐ kéré a yée ga bi ngunguní ledre 'bi Yésu go ní kótru royé do bi kótru'o 'bi ini zí Lomo. Zí Pétero ìnyíoguné 'dága ódróné zí 'yì ga bi kotruní royé née kídí, ¹⁶ “Owú 'bi babá e, miéké kúru Lomo ogù go ma'dí káa zí bi kóo 'Dówú Lomo ukui'bi zí Dawídí éké a gi ro Yúda bi kóo utú káa do manda 'dá'dá zí 'yì ga bi kóo 'dì'biní Yésu ní. ¹⁷ Yúda ni kóo ngúru 'yì gi dongaráze. Geléní kóo wo káa do ezezé simi moko bi azé simi a ba ní.”

¹⁸ Gi zí késǐ bi kóo Yúda owo gi simi bisinyí miméngǐ ledre ené ní, simi bi kóo ingionzó roné zía útúlóko siminè ní, zí manda 'bi Yúda e kóo úgú bi bi kóo ingionzó roné doa née óto umbua simi a. ¹⁹ 'Yì ga bi kóo simi Yerusaléma ní uwúní kóo ledre née go za mbá. Zíye ndìsìyè ndólo bi máa née kí tara Aramáyika kídí Akeledáma, ini ledre gi simia kídí, Bi 'bi óto Umbu e.

²⁰ Zí Pétero tátáne 'dá'dá kí ledre kídí, “Ni miéké née simi Ke'bi 'bi Dawídí kídí, “Be 'bi ené idí idí káa do tobó, 'yì ndìsì simi a ndaá.’ Ni kpá miékéne kídí, ‘Ngíti 'yì idí 'dì'bi moko kací a ne.’

‡ **1:6** 1:6 Ngére: Ndólo bi Ngére ní, ni zí Lomo kpá zí Yésu gi zía niyí gbengará mbá Lomo kpá Ngére e. **1:20** 1:20 Ke'bi 'bi Dawídí e 69:25 **1:20** 1:20 Ke'bi 'bi Dawídí e 109:8

21 “Bi go kenée ní, ni miútúásáne zíze gélé ngúru 'yì gì dongaráze bi azé kú kéye simi sìnđi kadra bi kóo Ngére Yésu ni dongaráze ní, 22 tónóne gì simi sìnđi kadra 'bi Yiwáni Babatíza zaá gì simi sìnđi kadra bi Lomo 'di'bilugu Yésu gì zíze komo ere simi a ní. Gì ro zì 'yì máa nées ídíne 'yì bi lurú miúru Yésu gì simi umbu go cù kí komoné ní.”

23 Gì ore, zì 'yìmikása e kí ngíti géyì 'yì ga bi ngununí ledre 'bi Lomo go ní í'bí somú ledre eyé gì ro ya'dá e gbre Yoséfa bi ndišiní kpá ndólo wo Barasába (bi owoyemení wo kpá kí írja bi Zúsuto ní) kí Matíya. 24 Zíye ótú doyé ini ini zì Ngére Yésu kídí, “Ówo mimbé'de 'yì e mbá bú mikékeřja. Ídí nda mu 'dódo 'yì bi gì dongará ya'dá ga bi gbre ba wo bi gélé wo go 25 gì ro zía ídíne káa do 'yìmikása do bi kací Yúda bi kóo ootomo moko zía ndéréne do bi ené bi ili ní.” 26 Gì do kací ini zì Lomo, zíye ónzó gbégbé[§] gì ro gélé kémbì 'yì gì dongará ya'dá ga gére nées. Zì gbégbé útúne zì Matíya. Do go gélé wo káa do ngúru 'yìmikása yata yées máa ga bi kóo sokó doa kíé'do (11) ní.

2

'Dówú Lomo ogú do 'yì e simi Yerusaléma

1 Simi bi sìnđi kadra 'bi Pénítakote* utúasá ní, zì 'yì ga bi ngununí ledre 'bi Yésu go ní kótrú royé mbá do bi kíé'do simi Yerusaléma. 2 Niyí ídí kée ní, zì gboru éyí ówúne gì komo ere káa zì gboru mongú síli bi káa zì mīgombì ní simi 'dìçì bi kóo niyí simi a ní. 3 Simi ledre bi ndišì méngì roné ba ní, zíye lúrúndíki éyí káa zì mīgálánga mbílí pho'du ní. Zì éyí bi káa zì mbílí pho'du ba ífi báyi roné do 'yì ga bi ngununí ledre 'bi Yésu go ní za mbá. 4 Gì do kací ledre bi méngì roné kenées ní, zì 'Dówú Lomo í'bí roko'bu zíye, zíye tónóye ódroyé simi ngíti géyì tara e káa zì bi 'Dówú Lomo 'dodo zíye ní.

5 Simi sìnđi kadra máa kóo nées ní, tù'dú Yúda ga bi ngununí ledre 'bi Lomo go ní, niyí kóo bo oguní simi Yerusaléma ore gì do bi e do sogo kángá za mbá. 6 Simi bi 'yì ga gére nées uwúní mongú gboru éyí bi owú nées ní, zíye údúyé mbá ngásáye do bi bi ledre ba méngì roné doa ní. Zíye ndišì ónzó komoyé gì zía ledre ga bi 'yì ga bi ngununí ledre 'bi Yésu go ndišiní úku a ní, ndišiní úwú a tí káa zì ndišiní úku ledre nées simi tara eyé ní.

7 Zì tarayé jdríne mbá miđrì gì zì ledre bi méngì roné nées. Zíye ndišiyé ódroyé dengbìye kídí, “'Yì ga ba niyí mbá gì simi Galiláya méngì káa be 'di zíye ndišì ódroyé simi tara ezé? 8 Éyí bi méngì roné ní 'di. Bi uwúze nda ledre ga bi ndišiní úku yées tí káa zì ukuní simi tara ezé ní? 9 Bi oguzé 'bi ezé yì ezé zaá gì simi kángá ga bi Pátíya, Medíya kí Elamítì, kpá zaá gì simi Mesopatómíya, Yúdáya nda kí Kapadósiya, kpá gì simi Pánato kí Ásiya, 10 ngíti géyì oguní 'bi eyé gì simi Pharagáyi, Pamafiliya kí gì simi Ízibiti kí bi ga bi simi Ljbiya gbóo kí Seréna ní. Ngíti géyì oguní 'bi eyé gì simi mongú gara bi Róma ní, 11 gba Yúda e kí ngíti géyì kúfú ga bi oyólo'bóní

§ 1:26 1:26 Ónzó gbégbé: Ba misi'di bi kóo Yúda e ndišiní gélé 'yì kée gì moko 'bi Lomo ní. * 2:1 2:1 Sìnđi kadra 'bi Pénítakote: Nées sílì çì gbre doa sokó gì do kací Umbuokpó. Yúda e ndišiní ógu simi sílì nées simi Yerusaléma í'bí mizefí éyí eyé ga bi gì yáká ní zì Lomo. Ólo Lévi e 23:15-21.

royé káa do 'yì ga bi 'yì ngúnngu 'dódo ledre 'bi Yúda e ní, kí ngíti géyì ga bi oguní 'bi eyé gí simi Kuréto kí Arábiya ní, uwúzé ledre ga bi ndìşiní úku yéé kí tara ezé gí ro mongú ledre bi Lomo menği ba mbá bú.”¹² Gí zì ledre née ní, zì tarayé ìdríne mbá mǐdrí. Zíye ndìşş ónzó komoyé kací ledre bi menği roné née ní, owo 'di'biní mbí éyí bi menği roné ní wá. Zíye ndìşş ndú'yú ló'bo royé dengbìye kídí, “Ini ledre gí simi ledre bi menği roné ba 'di?”

¹³ Zì ngíti géyì 'yì e gí dongaráyé fóló 'yì ga bi ngunğuní ledre 'bi Yésu go née kídí, “'Yì ga gére née koyóní yì eyé mikóyó.”

Pétero odro zì 'yì e kadra Pénítakote

¹⁴ Zì Pétero e kí lafúne 'yìmikása ga bi kóo sokó doa kǐ'edo (11) ní ìnyióğuyé 'dága. Zì Pétero úku ledre kí mongú kúrú zì tǔ'dù 'yì ga bi kóo kotruní royé ní kídí, “Lafúma e Yúda e kí 'yì ga bi ndìşiní ndìşş simi Yerusaléma ona ní, ìndisè aka mbílíse zíma yáa gí ro zíma úku 'dódo ini ledre simi ledre bi menği roné ba zise.”¹⁵ 'Yì ga ba ní koyóní eyé e wá. Ba aka lá şindí kadra ìnyí doa eso kí phiyí.¹⁶ Yì ené ba ledre bi kóo nèbí Yúwele uku ledre gí roa kídí,

¹⁷ “ ‘Lomo uku ledre kídí, simi odu şılı,

Mááyí karanée kásaogú 'Dówúma zía ógu ndìşşiné simi 'yì e za mbá. Wotíşe e kí nyíşe e niyí karanée ndìşş úkutátá ledre gí romá zì 'yì e, phirangá esé e niyí karanée lúrúndiki éyí ga bi niyí menği royé ní 'dá'dá gí zíye kí menği royé, zì ngoko 'yì e ndìşşiyé 'dú'duru bí Mááyí ógu kie doyé ní.

¹⁸ Gba 'yì kasa amá e, ya'dá e kí kará e

Mááyí karanée kása 'Dówúma zía ógu ndìşşiné simiyé simi kadra bi ni útúásá ní gí ro zíye ndìşş úkutátá ledre amá zì 'yì e.

¹⁹ Mááyí karanée menği mǐngburoko ledre e komo ere kí ngíti géyì do sogo kángá ona gí ro zía 'dódo roko'bu amá zì 'yì e.

Simi bi karanée ledre máa née ni ndìşş menği roné do sogo kángá ona ní, okó ni útú zì sáma 'yì e kúkúne, pho'du kí mongú cika ni ídí lǐrì do bi e mbá.

²⁰ Komo kadra ni ìlì zì mǐtǔluru útúne mbúí, zì komo éfé óyóló'bó roné bǐkesşine káa zì sáma ní.

Ledre ga gére née niyí menği royé 'dá'dá gí zì mongú şılı 'bi Ngére Lomo kí óguné.

²¹ Gí ore, 'yì bi ni ìni ini

zì Ngére Lomo ní, Lomo ni tí yómo wo.'

²² “Lafúma e Isiréle e, ídísé úwú ledre bi mááyí úku a zise ba. Yésu 'yì 'bi Nazeréta ni kí roko'bu 'bi menği mǐngburoko ledre zine, káa zì bi 'dodo roné go zise simi ledre ga bi ndìşş menği yéé kí roko'bu bi Lomo i'bí zía ní. Ówoyemesé bú bilámáne káa zì bi kóo ndìşş menği yéé dongarése ona ní.²³ Kací miyéme ledre 'bi Lomo, ótoómo kóo Yésu do şılışe gí ro zise í'bí wo zì 'yì lúyú ledre e phéphe wo zía úyuné do mǐngbúngbu kágá.

²⁴ Bi kenée ní, Lomo uru wo go gí simi umbu gí zía Yésu utúásá ídí şí şılı roko'bu 'bi umbu wá. Cakaba ba ní, Lomo oto yì ené wo go zía ídíne kí ro

doné. ²⁵ Dawídi eké kóo owú 'bi mbágá ledre go kpá kenée gi ro Yésu ya Yésu ni gú úku ledre kídí,

“ Máówo bú kídí Ngére Lomo ni gbóo kíma kací kadra mbá.

Gi zía bi ni gbóo kíma ní,
máútuásá éré ngirí gi zí ledre e wá.

²⁶ Gi zí keyí née ní, rokinyi ucu go do mimbé'demá,

gba ódro ga bi ndisíní ólúógu gi taramá ní niyí mbá ódro 'bi rokinyi.
Káa zí bi mááyí ba ní, mimbé'demá idrj go nzoó kací óto komo bi kóo mándjisi óto a ní,

²⁷ gi zía útuásá ótoómo máa simi bi wá,

útuásá kpá ótoómo 'Yi eyí bi lúyú ledre ndaá roa wá ní ényené wá.

²⁸ Bi kenée ní, 'dódo misi'di trjdrj go zíma,

gi ro zíze ndisizé keyí simi rokinyi bi za fi ní.'

²⁹ "Owú 'bi babá e, máuku ba wo zíze fúó kídí, bulúnduzé ngére Dawídi bi 'yi e owoní wo mbá wú ní, uyu kóo do óto bi zía, bi ní zía karaba bo do sogo kánga ona. ³⁰ Owozé bú kídí Dawídi uku ené kóo ledre ga gére née gi ro kuru'buné wá. Tí lá ni yí ené kóo nébi, owo bú kídí Lomo mocú kóo éyí go zíne. Lomo mocú ya née ni gú karanée óto ngúru bulúndu Dawídi káa do ngére káa zí Dawídi ní. ³¹ Dawídi owo yí ené kóo ledre bi Lomo ni méngi a ní go 'desj 'dá'dá. Née sj ledre bi kóo uku ledre kídí, Lomo ni úru Kírésito[†] gi simi umbu gi zía ní. Lomo utúasá ené ótoómo wo simi bi wá, útuásá kpá gbawá ótoómo wo zía ényené.

³² "Bi kenée ní, Lomo uru Yésu go gi simi umbu. Lurúzé ledre bi mengi roné née go ma'díi cú kí komozé. ³³ 'Bua Lomo, i'bi mongú undru go zí Yésu ma'dáa gi ro zía ídine mándjisiné do sili 'bi anú 'bi 'Buné Lomo. Lomo i'bi kóo roko'bu 'bi 'Dówúne go zí Yésu káa zí bi kóo mocú ledre a zía ní. Ledre bi lúrúsé kí wo bi úwúsé wo ba ní, yí ené née 'Dówú Lomo bi Yésu kasa zía ógu ndisíné simizé ní. ³⁴ Ndaá 'bi ené bi kídí Dawídi nderé kóo komo ere, zía kóo uku ledre kídí,

“ Ngére Lomo uku ledre zí Ngére amá Kírésito kídí,

“Ndjisi do sili ma 'bi anú ona,

³⁵ gi simi sındj kadra bi Mááyí óto ezeokóyi e mbá

sí sındjyi káa zí owú gbá'dá bi ndjisi óto sındjyi doa ní.”

³⁶ “Bi go kenée ní, sée 'yi 'bi Isiréle e, idísé ówo a ma'díi kídí, Yésu bi phéphésé wo do mingbungbu kágá née ní, ni ne wo bi Lomo oto wo zíye idiye kéne káa do Ngére kpá Kírésito dozé ní.”

³⁷ Simi bi 'yi ga gére née uwúní ledre bi Pétero uku zíye kenée ní, zí mimbé'deyé 'decine 'duo tu. Zíye ndú'yú Pétero e kí ngiti géyi lafúga 'yjmikása e kídí, “Owú babá e, azé nda méngi go 'di?”

³⁸ Zí Pétero úkulúgu ledre zíye kídí, “Sée mikékeria mbá, idísé ótoómo kí lúyú ledre. Do bábátjzi sée kí jrj Kírésito Yésu* gi ro zí Lomo lúluóyó lúyú ledre esé. Gi ore, Lomo ni i'bi tákpásilj bi 'Dówúne ní zíze. ³⁹ Ledre bi kóo Lomo mocú wo ní, ni kóo gi rosé kí owú 'bi esé e, kí 'yi ga bi niyí

2:28 2:28 Ke'bi 'bi Dawídi e 16:8-11 † **2:31** 2:31 Kírésito: Ini ledre gi simia kídí, 'yi bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní. **2:35** 2:35 Ke'bi 'bi Dawídi e 110:1 ‡ **2:38** 2:38 Kírésito Yésu: Ini ledre gi simia kídí, 'yi bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní. Yésu, ledre gi simi jrj née kídí, ómo, 'yi yómo 'yi e.

gbála gi ro Lomo ní kí yée ga bi Ngére ezé Lomo ndolo yée káa do 'yi ené e ní."

⁴⁰ Zí Pétero úku tǔ'dú ledre ga bi o'buóbù ní zíye. Zía ndéndj roné zíye kídí, "Mé ba ní, ídísé mu ndú'yú Lomo gi ro zise ómosé káa bi Lomo ní 'dó'do sée simi bi ní 'dó'do 'yi ga bi 'yi lúyú ledre e ní." ⁴¹ Gi ore 'yi ga bi nḡunḡuní ledre bi Pétero uku ní, zíye óyóló'bó somú ledre eyé do í'bí babatǔza zíye. 'Yi ga bi kóo oyólo'bóní somú ledre eyé simi kadra máa bi kóo nées ní, niyí kóo mbá álifú ota.

⁴² Nda gi do kací a bi oyólo'bóní somú ledre eyé ní, zíye í'bí royé ndísi ówoyéme ledre gi ro Yésu gi zí 'yjmikása ené e, zí ndísi eyé kí ánu éyi miánu 'bi sómúndíki ledre umbu Ngére Yésu kí ini zí Lomo ídine ndro do bi kǐé'do.

Ndísi 'bi 'yi ga bi nḡunḡuní ledre 'bi Lomo go ní

⁴³ Zí 'yi ga bi simi Yerusaléma ní ñnyiyé mbá ndísi óto úndru Lomo gi zí roko'bù bi ndísi í'bí a zí 'yjmikása e ndísiyé méngi mingburoko ledre e kǐe kací kadra e mbá ní. ⁴⁴ Bi kenée ní, zí 'yi ga bi nḡunḡuní ledre Yésu go ní kótrú royé zíye ndísiyé méngi ledre eyé e kací kadra mbá ndro. ⁴⁵ Zí 'yi ga bi nḡunḡuní ledre 'bi Yésu go ní ndísiyé togú ugúoyóní éyi eyé e go yá, zíye ndísiyé ífi kǐsiye dongaráye miútúásáne kpǐni kací éyi bi 'yi ili wo ní. ⁴⁶ Kací kadra mbá zíye ndísiyé kótrú royé do ligá 'Dǐcǐ 'bi Lomo, S ngíti géyi yá 'be 'bi eyé e ndísiyé ánu éyi miánu 'bi sómúndíki ledre umbu Ngére Yésu kí mongú rokinyi do mimbé'deyé. ⁴⁷ Simi bi ledre nées ni ndísi méngi roné kenée ní, zíye ndísiyé kófo ñri Lomo. Zí 'yi ga bi simi Yerusaléma ní mbá ndísiyé óto 'bú ledre bi ndísiní méngi a nées doyé. Nda gi zí kǐyi nées ní, zí Ngére Yésu ndísiné 'dí'biógú ngíti géyi yata 'yi e gi ro zíye ómoyé.

3

Pétero yomo o'do bi migigiri ní

¹ Kadra kǐé'do zí Pétero e kí Yiwáni ñnyiyé ndéréye simi 'Dǐcǐ 'bi Lomo simi sǐndǐ kadra ota (3) gi do kací yana kadra simi bi 'yi e niyí go mbá ñri ndísi ñni ini zí Lomo ní. ² Simi bi oguní ku mbotú bi ndísiní ndólo a Mbotú Lámá ní, zíye ndíki o'do bi arání wo kú migigiri ní ore. 'Yi e ndísiní ñmbjótó wo ore gi ro zía ndísiné ómbo kǐsǐ gi zí 'yi ga bi ndísiní ndéré ñni ini zí Lomo do ligá 'Dǐcǐ 'bi Lomo ore ní.

³ Simi bi onzó komoné ro Pétero e kí Yiwáni kí olú simi 'Dǐcǐ 'bi Lomo ní, zía ñnyiné ómbo kǐsǐ gi zíye. ⁴ Zí Pétero e kí Yiwáni lúru wo gbóó, zí Pétero úku ledre zía kídí, "Lúru aka bi zize yáa." ⁵ Zía sǐkpǐ komoné lúru yée kí sómú ledre bi yaá niyí go í'bí éyi zíne.

⁶ Simi bi ni go gbóó ndísi lúru yée ní, zí Pétero úku ledre zía kídí, "Kǐsǐ ndaa 'bi ené zima wá, éyi bi Mááyí í'bí a zíyi ní ni, kí ñri Kírésito Yésu 'yi 'bi Nazeréta, ñnyiógu mu 'dága zíyi tónó ndéréyi do sǐndíyi." ⁷ Gi do kací ledre bi Pétero uku nées ní, zía sǐkpǐ o'do bi migigiri nées 'dága kí sǐlǐne 'bi anú. Sǐndíga kí komo rǐgiga ga bi kóo ngára roko'búyé ndaa ní, zíye geré ídiye eyé kí roko'búyé. ⁸ Zía ñnyiógu tóroné 'dága, zía tónóne gámálíci roné do sǐndíne. Gi ore zíye olúye ndro kí Pétero e kí Yiwáni do ligá 'Dǐcǐ

§ 2:46 2:46 'Dǐcǐ 'bi Lomo: 'Dǐcǐ máa wo nées ni duǐ kǐé'do simi Yerusaléma. 'Yi 'dáná éyi e ndísiní lengbe 'dáná éyi simia gi zía Lomo ni ore, gi ro zía ótoómo lúyú ledre 'bi 'yi e.

'bi Lomo ni go mindéréne ndişi kí lé'bélící roné kí kófó iri Lomo. ⁹ Simi bi 'yi e lurúni wo ni go mindéréne kí ndişi kófó iri Lomo ní, ¹⁰ zíye ówoyéme ledre gi roa kídí, ba tí o'do bi ndişi ómbo éyi ku mbotu 'Díci' 'bi Lomo bi ndişini ndólo a Mbotu Lámá ona ba. Zí tara 'yi e idriñe mbá miđri gi zí mongú ledre bi mengi roné zía née.

Ledre bi Pétero uku zí 'yi e ní

¹¹ Gi zía bi o'do née lanyá nda go fú lá ngónó ngónó do kaci Pétero e kí Yiwáni ní, zí tara 'yi e idriñe mbá miđri. 'Yi e owo 'di'biní mbi éyi bi niyi méngi a ní wá. Zíye údüyé mbá ngásá lódú Pétero e kí Yiwáni sí mbíli 'dici bi ndişini ndólo a Mbíli 'dici 'bi Solomóna ní. ¹² Simi bi Pétero lurú nda ledre ba káa ní, zía úku ledre zíye kídí, "Lafúma Isiréle e, tarasé idri kí lúru ledre bi mengi roné zí o'do ba gi zí 'di? Éyi bi ndişise ndá'ba kí lúru zée kenée gi zía ní 'di? Sómúse 'bi esé kídí roko'bu bi o'do née inyioğu kie do şindine née oğu gi zize? ¹³ Máuku zise ma'dii, éyi bi mengi roné née, Lomo bi kóo ndişi lúru bi kaci bulúndusé Abarayáma, kí Isáka e nda kí Yakóbo ní, i'bí kóo mongú undru go zí 'yi 'bi moko ené Yésu. Zise kóo 'di'bi wo i'bí a zí ngére ga bi do sogo kánga ona ní gi ro do úfu a, zise kpá ásisé gi roa simi bi 'di'bioguní wo kó'dú Pilátó ní, tí bi kóo Pilátó ayi go i'di şilñe gi roa ní. ¹⁴ Ti 'yi bi ngará lúyú ledre ndaá roa wá ní, zise ásisé gi roa yaá Pilátó idi i'di şilñe gi ro 'yi bi kóo úfu 'yi e ní. ¹⁵ Zise inyise úfu 'yi bi ni ne misi'di triđri bi za fi ní. Bi ba ní, Lomo úru wo gi simi umbu go. Lurúze wo go cü kí komozé. ¹⁶ Gi zía bi nguñguzé ledre Yésu ní, o'do bi migigiři bi lúrusé wo karaba go kí sanáne bilámáne filo née ní gi zí roko'bu 'bi Yésu. Nguñgu ledre Yésu oto wo ne zía idíne bilámáne káa zí bi lúrusé wo née ní."

¹⁷ "Owú 'bi babá e, máówo bú kídí ledre bi mengise kí manda esé e zí Yésu née ní, gi zía bi ówosé esé yaá ni 'Yi yómo 'yi e ní wá. ¹⁸ Ledre née ní oğu go té do ledre bi kóo Lomo uku'bí tara nébi e 'desi gi ro zíye úkutátá a ya Kírésito bi Lomo ni kása wo ní ni 'dó'dó mi'dó'dó, simi odu a zía úyuné. ¹⁹ Bi kenée ní, idíse nu otoómo kí lúyú ledre, zise ndişise méngi duđ ledre bi ni oto Lomo zía idíne kí rokinyi kisé ní gi ro zía lúluóyó lúyú ledre esé, gi ro zise idíse kí rokinyi gi zía. ²⁰ Togú otosé Lomo go zía idíne kí rokinyi, şindj kadra ni óğu, zía kása Kírésito Yésu bi kóo gelé wo go 'desi káa do Ngére ní zise. ²¹ Gi zí keyi née ní, Yésu ni aka ndişi fú komo ere gi simi şindj kadra bi togú Lomo óyóló'bo ledre e go mbá mikándayé ní. Lomo uku'bí kóo ledre née go 'desi tara nébi ené e yaá idini úkutátá a zí 'yi e. ²² Músa uku kóo kídí, 'Ngére esé Lomo ni karanée kásaóğu nébi zise káa zí bi kasa máa ní gi dongará 'yi esé e. Ledre ga bi mbá ni úku yée zise ní idíse úwú yée zise nguñgu a. ²³ 'Yi máa yée ga bi uwuní ledre gi tara nébi máa née wá ní, Lomo ni 'di'bióyó yée gi dongará 'yi ené e 'dá'ba.'

²⁴ "Ma'dii, nébi e mbá tónóne gi simi şindj kadra 'bi nébi Sámele, ndéréóguné gi ro lafúga nébi ga bi kóo gi do kaci a ní, ndişini kóo go úkuóğu tí fú lá ledre ga bi ndişi méngi roné do şilñe ga ba ní ní. ²⁵ Miyéme ledre bi Lomo yeme kpurú gi simi nébi ené e ní, ni gi rozé kése mbá, áse ndiki miyéme ledre bi Lomo yeme kí bulúndusé ní. Káa zí bi kóo uku go zí Abarayáma kídí, 'Kpurú gi simi bulúnduyi e, Mááyí karanée i'bí undru

zí ríkí sí do 'yíma'dí e do sogo káńgá ona za mbá.' ²⁶ Gi zí kényí nées ní, zí Lomo gélé 'yimikása ené Yésu zía kásaútu wo zise Isiréle e, gi ro zise otoómo kí méngí bisinyí ledre gi ro zí Lomo í'bi úndru zise."

4

Yúda e 'di'biní Pétero e kí Yiwáni

¹ Simi bi Pétero e kí Yiwáni niyi aka ciki ndisi úku ledre máa bi mengi roné ba zí 'yi e ní, ve, zí 'yí 'dáná éyí e kí manda 'bi 'yi ga bi ndisini 'bá'ba 'Díçí 'bi Lomo ní kí Sadúkáyo e* óguyé. ² Zí komoyé éšine 'duo káa zí so pho'du ní gi zía bi 'yimikása ga gére nées ndisini 'dódo ledre zí 'yi e kí ndisi úku ledre kídí 'yi e niyi úru gi simi umbu cé káa zí bi Yésu urú gi simi umbu ní. ³ Zíye 'dí'bi Pétero e kí Yiwáni gi zía bi koo go kí tagá ní, do bándá yée simi šigini zaá gi kí phiyí. ⁴ Abú kenée ndotó, tú'dú 'yi máa yée ga bi uwúni ledre bi gi tara Pétero e kí Yiwáni zíye go ngungu ledre Yésu ní, zíye éye óguyé za álfu inyi.

⁵ Simi bi bi arálo'bó roné ní, zí manda 'bi Yúda e kí mǎngburoko 'yi eyé e kí 'yi 'dódo lorú e kótru royé mbá simi Yerusaléma. ⁶ Mongú 'yi 'dáná éyí' bi kí iriné Ána ní niyi koo bo kí Kayáfa, Yiwáni e kí Alakizánde nda kí ngiti géyi 'yi e gi tara mbotu 'bi mongú 'yi 'dáná éyí niyi koo za mbá bo do bi kótru ro máa nées ore. ⁷ Zíye 'dí'biógu Pétero e kí Yiwáni kó'dúye do ngbanga. Zíye tónó ndú'yú yée kídí, "Ówosé roko'bu bi méngisé ledre ba kie ní gi 'da? Méngisé ledre máa nées kí roko'bu 'bi ambi?"

⁸ Zí Pétero úkulúgu ledre zíye simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo kídí, "Sée manda ezé e kí ngiti géyi mǎngburoko 'yi e, ⁹ togú ndisise ndú'yú zée ba gi ro bilámá ledre bi mengi roné zí o'do bi migigiri ba gi ro zise ówo misi'di bi šindja eme doa ní yá, ni bilámáne. ¹⁰ Sée 'yi 'bi Isiréle e mbá, idise ówo a kídí o'do bi ni mitóroné kó'dúye go bilámáne ba ní, ni gi zí roko'bu 'bi Kírésiito Yésu 'yi 'bi Nazeréta bi koo phéphésé wo zía úyuné do mǎngbúngu kágá zí Lomo úru wo gi simi umbu ní. ¹¹ Ekéni koo ledre go gi roa simi miéké kúru Lomo kídí,

"Tutú bi sée 'yi ó'bó 'dici e ásisé gi roa ní,

ogu nda yi ené go tutú bi kí ledrené owóowó ní.'

¹² Do sogo káńgá ba mbá, ngiti 'yi bi zía yómo zée ní ndaá 'bi ené wá. Ni dúyí nées 'yi yómo zée."

¹³ Simi bi mǎngburoko 'yi ga gére nées lurúni ngiri ndaá ro Pétero e kí Yiwáni kí úkulúgu ledre kací ndu'yú eyé wá ní, kí ówo a bi yaá oloní eyé ledre kpá wá ní, zí tarayé idrine mbá miidri. Zíye ówo a ma'di kídí ya'dá ga ba ní niyi 'yi lódu kací Yésu. ¹⁴ Gi zía bi o'do bi migigiri bi yomoní wo ba ni nda go tí mitóroné kó'dúye kenée ní, éyí bi zíye méngi a ní ndaá. ¹⁵ Gi ore, zí manda 'bi Yúda e úku ledre zíye kídí idini 'dí'bióyo

3:25 3:25 Dosí éyí e 22:18, 26:4 * **4:1** 4:1 Sadúkáyo: Nées ngiti géyi Yúda ga bi ngára nditi'dofuni do lorú bi Músa eké ní wá ní. Tí lá ngunguní eyé bi kídí lomo ro 'yíma'dí e ni bo, maláyika e niyi bo, 'yi e úru gi simi umbu bú ní wá. Ólo Moko 'bi 'yimikása e 23:6-8. † **4:6** 4:6 Mongú 'yi 'dáná éyí: Mongú 'yi 'dáná éyí romo do manda 'bi 'yi 'dáná éyí e zí Lomo. Ndisi lengbe olú dúyí ne simi 'dici bi Mongú Bi 'bi Lomo simi 'Dici 'bi Lomo ní gi ro 'dáná éyí zí Lomo kí'di kéri simi simibi kí'do. Ndisi 'dí'bi sáma bangá bi ońgoonzóni gi ro 'dáná a zí Lomo ní olú kie 'dici iri gi ro zí Lomo otoómo lúyú ledre 'bi 'yíma'dí e. **4:11** 4:11 Ke'bi 'bi Dawídi e 118:22

Pétero e kí Yiwáni nda kí o'do bi yomoní wo née gi kó'dúye gi ore 'dá'ba. Nda née ní, zí mingburoko 'yí 'dəcí ngbanga ga gére née tónóye ndómo tarayé dongaraye. ¹⁶ Azé mēngi kí ya'dá ga gére née 'di? 'Yi ga bi simi Yerusaléma ona ní owoní go mbá kídí mongú ledre bi mēngi roné ba mēnginí ye, 'yi bi ni kála a ní ndaá. ¹⁷ Éyí bi ni bo ní, káa bi ledre Yésu ni báyi zí 'yi e mbá, idízé máda yée ndaní lolu fú lá ndiši kí iri Yésu tarayé wá.

¹⁸ Zíye ndólolúgu Pétero e kí Yiwáni iri máda yée kídí, gi do kací ledre ba ní, ndásé lolu ndiši ódro togú mbú 'dódo ledre Yésu zí 'yi e wá. ¹⁹ Gi zí ledre née ní, zí Pétero e kí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, "Ídísé mu ifiyéme simi ledre bi ni ma'díi do komo Lomo ní, idízé ndiši mēngi ledre kací kúrúse togú mbú kací kúrú Lomo? ²⁰ Ukuzé zise ma'díi, utúasázé ezé ótoómo kí úku ledre bi lurúze go cú kí komozé kí wo bi uwúze kpá go cú kí mbílize ní zí 'yi e wá."

²¹ Gi do kací mada bi mingburoko 'yi ga gére née madaní Pétero e kí Yiwáni ní, zíye ótoómo síliye gi royé. Utúasání ówo mbí éyí bi yée niyí 'dó'do Pétero e kí Yiwáni gi roa ní wá, gi zía 'yi e niyí kóo go mbá kófó iri Lomo gi ro bilámá ledre bi mēngi roné ba ní. ²² Simibi 'bi o'do bi kóo yomoní wo ba ní romo kóo gi do cì gbre go.

Lomo uwú iní 'bi 'yi e gi ro Pétero e kí Yiwáni

²³ Kpá tí lá gi do kací bi ootomoní síliye gi ro Pétero e kí Yiwáni ní, zí Pétero e kí Yiwáni ndá'balúgu royé do bi bi lafúye niyí doa ní. Zíye líkpí ledre ga bi manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e kí mingburoko 'yi 'bi Yúda e ukuní zíye ní zí lafúye. ²⁴ Simi bi lafúye uwúní ledre née kenée ní, zíye kótru royé ndro ini ini zí Lomo kídí, "Áko Ngére Lomo, 'yi ótoógu ere kí do sogo káṅgá, mingburoko ngbuṛu e kí éyí ga bi simiyé ní mbá. ²⁵ Kí roko'bu 'bi 'Dówú Lomo, úkuí'bí kóo ledre go tara bulúnduzé Dawídi bi 'yi 'bi moko eyí ní kídí,

"Éyí bi mimbé'de 'yi ga bi gi simi ngíti géyí káṅgá e ní ndiši ésí gi zía ní 'di?

Zí 'yi eyí e ndišiyé mēngi bicayi ledre bi ngará moko ndaá simiyé wá ní?

²⁶ Mingburoko ngére ga bi do sogo káṅgá ona
kí ngíti géyí 'yi lúru bi do 'yi e, kotruní kóo royé go ndro
íçí okó ro Ngére Lomo

kí 'yi ené bi kasaogu wo káa do 'Yi yómo 'yi e ní.'

²⁷ Bi ba ní ledre bi kóo née ogu go tí ma'díi. Eróde[‡] e kí Pánato Piláto kotruní royé go ndro simi gara ona kí 'yi ga bi ngará ndaní Yúda e wá ní nda kí 'yi 'bi Isiréle e íçí okó ro Yésu 'yi moko eyí ngará luyú ndaá roa wá, bi óto wo káa do 'Yi yómo 'yi e ní. ²⁸ Kotruní kóo royé née mēngi ledre ga bi yíí kí roko'bu eyí nda kí kací íli ledre eyí, yéme kóo go gi ro zía mēngi roné kenée ní. ²⁹ Cakaba ní, Ngére Lomo ówo ledre bi ndišiní yéme a gi ro 'dó'do zée ní bú, ídí nda mu sáká zée 'yi 'bi moko eyí e gi ro zíze ndišizé 'dódo ledre eyí zí 'yi e kí roko'buze za mbá. ³⁰ Ídí mu 'dóko síliyi síkpí 'yi

4:26 4:26 Ke'bi 'bi Dawídi e 2:1-2 † **4:27** 4:27 Ngére Eróde: Ndisiní ndólo wo Eróde Ánitipasi. Ni wotí mongú ngére Eróde bi kóo ní ngére simi sɔndí kadra bi arání Yésu ní. Eróde Ánitipasi ni kpá ngére bi onzó Yiwáni Babatíza simi síginí do úfu wo ní.

ndiyá e, zíyí kpá ndísiyí méngí ledre ga bi 'yí e ndísiní lúrútóko roko'buyí gi roa kí ngíti géyí mĩngburoko ledre ga bi ndísiní méngí royé kí irí Yésu bi ní 'yí moko eyí bi ngará lúyú ledre ndaa roa wá ní."

³¹ Simi bi ini onzóní ini ní, zí bi bi kóo ndísiní íni ini doa née ní tónóne kízíné. Zí 'Dówú Lomo ógu ndísiné simiyé do í'bí roko'bu zíye, ngirí ndaa lolú royé kí 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yí e wá.

Ndísi 'bi 'yí ga bi ngununí Yésu go ní

³² Sómú ledre 'bi 'yí ga bi ngununí ledre 'bi Yésu go ní kí míméngí ledre eyé e ní kóo mbá kíé'do. 'Yí bi zía úku ledre ya ba éyí ené ní ndaa, tí lá éyí bi ní bo ní, ndísiní kóo ifi simiyé mbá ndro. ³³ Gi zí mongú roko'bu bi 'Dówú Lomo í'bí zí 'yimikása e ní, zíye ndísiyé úku ledre miúru Ngére Yésu gi simi umbu zí 'yí e. Gi zí kéyí née ní, zí Lomo í'bí úndru zíye mbá.

³⁴ Éyí bi zí lerí a ídine ro 'yí ga bi ngununí ledre 'bi Yésu go ní ndaa. Simi ngíti géyí sındí kadra e, 'yí máa yée ga bi kí yáká zíye ngíti géyí ga bi kí 'dící e zíye ní, zíye ndísiyé úgúóyó éyí ga gére née 'dá'ba ndísiyé ógu kí késí a ³⁵ í'bí a zí 'yimikása e do ndísiyé ifi a dongaraye 'yí ga bi ngununí ledre 'bi Yésu go ní mikékeríja mbá miútúásáne kpíní kací éyí bi 'yí ili wo ní.

³⁶ Ngíti o'do ni kóo bo kí iríné Yoséfa, gi simi kúfú Lévi e gi do cúkú bi Sáyipuroso ní. 'Yimikása e ndísiní kpá ndólo wo Baranába, ini ledre gi simi irí máa née yaá, "Yí 'dókó lafúne e simi ledre e," ³⁷ úgúóyó ngúru yáká ené zía óguné kí késí a í'bí a zí 'yimikása e.

5

Ananíya e kí me'bené Safíra

¹ Tí lá ngíti o'do ni kóo bo kí iríné Ananíya niyí kí me'bené Safíra, zíye kpá úgúóyó 'bi eyé yáká eyé. ² Kací miyéme ledre eyé kí me'bené, zíye ótoécí ngíti késí bi kóo owoní gi do yáká bi uguoyóní ní gi royé zí Ananíya lá 'dí'bi wo bi ní bo ní ndéré kícé zí 'yimikása e.

³ Simi bi ogú íri ní, zí Pétero úku ledre zía kídí, "Ananíya, éyí bi ótoómo royí gi roa zí Satána* ála'dútú doyí kí roko'bu ené, zíyí óguyí řaranga zí 'Dówú Lomo simi bi ótoécí ngíti késí bi ówo gi do yáká bi úgúóyó wo ní 'dí? ⁴ 'Dá'dá gi zíyí kí úgúóyó yáká née, yáká née ni yáká eyí, gi do kací bi úgúóyó ní, késí a ni yí ené kpá fú késí eyí. Bicayi ledre bi méngí wo née sómú yá ni sáká yíi? Ranga eyí ranga née zíze wá, yí ené zí Lomo."

⁵ Simi bi Ananíya uwú ledre née kenée ní, zía útúne bi geré fi umbu. Zí ngirí útúne simi 'yí ga bi kóo uwúní ledre bi méngí Ananíya née ní kíngaya. ⁶ Zí owúphirangá ga bi kóo ore ní óguyé yéme umbua kí mbílí bongó ímbí a ndéré kícé ícióto a.

⁷ Zí kací ledre née lú'búne éyí 'bi sındí kadra ota, zí me'bea óguné ówo ené ledre bi méngí ya'dá 'bi ené ba wá. ⁸ Simi bi ogú ní, zí Pétero ndú'yú wo kídí, "Ídí aka úku zaá ma'díi, ba go tí odú késí bi ówosé kí ya'dá 'bi eyí gi do yáká bi úgúóyósé ní?"

Zía úkulúgu ledre zí Pétero kídí, "Íi, née go tí odú a."

* 5:3 5:3 Satána: Satána ni kóo maláyika. Zía síní do lafúne e, zíye nda ídíye ezeokó Lomo. Gi zí kéyí née ní, zí Lomo ógúóyó a gi komo ere 'dá'ba. Ni nda cakaba go ngére 'bi bicayi lomo e. Ólo Mí'dódo 12:9.

⁹ Gi do kací ledre bi uku kenée ní, zí Pétero úku ledre zía kídí, “Sée kí ya'dá 'bi eyí, éyí bi ílisé úzu 'Dówú Ngére Lomo gi zía ní 'di? Úwú go, ya'dá ga bi gáa nderení óto umbu o'do 'bi eyí ní, niyí go bi tara mbotu ba, niyí kpá ìmbíògú umbuyí cakaba sága.”

¹⁰ Gi ore, zí Safíra geré útúne fí umbu dongá sɛndí Pétero kenée. Zí phírangá ga bi gáa ba ógundiki Safíra uyu go. Zíye ìmbí umbua ndéré ícioto a cigí ya'dá 'bi ené. ¹¹ Zí ngírí útúne simi 'yí ga bi nḡunḡuní ledre 'bi Yésu go ní kɛngaya, gi zí ledre bi Lomo mengí wo zí Ananíya e kí me'bené Safíra ní.

'Yimikása e yomoní tǔ'dú 'yí e

¹² Zí Lomo í'bí roko'bú zí 'yimikása e ndísiyé méngj mɛngburoko ledre ga bi kí roko'buyé ní, kí yée ga bi tara 'yí ndísi ídrí gi zíye mǔdrí ní káe. Zí 'yí ga bi nḡunḡuní ledre 'bi Yésu go ní ndísi kótrɔ royé kací kadra e mbá do bi bi ndísiní ndólo a Mbílí 'dǐcǐ 'bi Solomóna ní. ¹³ Zí ngírí ndísi ólúne ro 'yí ga bi ngárá nḡunḡuní aka ledre Yésu wá ní kí kótrɔ royé kí yée ga bi nḡunḡuní ledrea go ní. Abú kenée ndotó, 'yí e ndísiní tí fú óto ɛndru 'yí ga bi nḡunḡuní ledre 'bi Yésu go ní. ¹⁴ Gi ore zí tǔ'dú ya'dá e kí kará e tónóye nḡunḡu ledre 'bi Ngére Yésu, zíye óguyé kótrɔ royé kí 'yí ga bi nḡunḡuní ledre 'bi Yésu go ní. ¹⁵ Gi zí kéyí nées ní, zí 'yí e ndísiyé ìmbíògú 'yí ndiyá e óto yée do ɛrangba e kí sáka e dogboɔ misí'di gi ro togú Pétero nderéogú go gi ore yá, abú lǐlǐa okpó gi doyé gba ne yá, niyí ìnyíògú gi do ndiyá eyé e. ¹⁶ Zí tǔ'dú 'yí ga bi gbóo gbóo simi Yerusaléma ní ndísi óguyé kí sɔmuyé e kí ezegámáye ga bi niyí kí ndiyá ní, kí yée ga bi kí bicayi lomo e simiyé ní, zí 'yimikása e ndísi yómo yée.

'Do'doní 'yimikása e

¹⁷ Gi ore zí mongú 'yí 'dáná éyí e kí mɛngburoko 'yí ené ga bi Sadúkayo e simi Yerusaléma ore ní, óto ledre simiyé ro 'yimikása e. ¹⁸ Zíye 'dí'bi 'yimikása e do ónzó yée simi mongú sǐgɛnɛ. ¹⁹ Tí lá kí ndulú a nées ní, zí maláyika 'bi Ngére Lomo óguné líkpí phútrɔ mbotu sǐgɛnɛ do 'dí'biògú 'yimikása e sága. ²⁰ Zí maláyika úku ledre zí 'yimikása e kídí, “Nderésé mu do ligá 'Dǐcǐ 'bi Lomo zise ndísisé 'dódo ledre Yésu zí 'yí e gi ro zí mɛmɛngj ledre eyé ídine mikándané.”

²¹ Zí 'yimikása e úwú kúrú maláyika nées, kí sǐ ndóndó zíye ìnyiyé ndéréye do ligá 'Dǐcǐ 'bi Lomo tónóye 'dódo ledre gi ro Yésu zí 'yí e.

Zí mongú 'yí 'dáná éyí e óguné kí ngíti géyí mɛngburoko 'yí ené e, zía ndóloyóko mɛngburoko 'yí 'dɛcǐ ngbanga e 'bi Isiréle e zíye kótrɔ royé. Do kákasa kací 'yimikása e simi sǐgɛnɛ. ²² Tí lá Simi bi asíkiri nderéoguní íri ní, niyí lúru bi káa ní, 'yimikása e ndaní eyé lolu simi sǐgɛnɛ wá. Zíye ndá'balúgu royé kí sanda zí mɛngburoko 'yí eyé e, ²³ “Simi bi oguzé íri ní, mbotu sǐgɛnɛ ní tí ngbúrú mǐ'dútúné, asíkiri ga bi otoní yée ndísi óndó bi ore ní niyí tí mítóroyé ku mbotu. Simi bi líkpízé mbotu ólúze 'dǐcǐ íri gi ro 'dí'biògú yée ní, azé lúru bi káa ní, 'yí e ndaní eyé e wá.” ²⁴ Simi bi manda ga bi 'bi 'yí 'dáná éyí e kí manda 'bi asíkiri ga bi ndísiní lúru bi kací 'Dǐcǐ 'bi Lomo uwúní ledre ba ní, zí tarayé ídrɛne mbá mǔdrí, owoní éyí bi mengí roné zí 'yimikása e nées wá.

²⁵ Niyí ídǐ káe ní, ngíti o'do ógu go zía úku ledre zíye kídí, “Úwúsé ledre ba goó. Ya'dá ga bi ótosé yée simi sǐgɛnɛ ba ní, niyí yí eyé go do ligá 'Dǐcǐ

'bi Lomo 'dáa ndìṣì 'dódo ledre gí ro Yésu zí 'yì e." ²⁶ Gí ore, zí manda 'bi asikíri ga bi ndìṣìní lúru bi kací 'Dìcì 'bi Lomo ní ìnyiyé kí 'yì ené e ndéréye 'dí'biògú 'yìmikása e. Rokpóní kóo yéé mirókpo wá, gí zía 'yì ga bi ndìṣìní lúru bi kací 'Dìcì 'bi Lomo ní eréni ngírì káa bi 'yì e niyí ógboónzó yéé kí tutú ke.

²⁷ Simi bi 'di'bi oguní 'yìmikása e kó'dú mingburoko 'yì 'dècì ngbanga e ní, zíye óto yéé tóroyé kó'dú mongú 'yì 'dáná éyì gí ro zía ndú'yú yéé. ²⁸ Zí mongú 'yì 'dáná éyì úku ledre zíye kídí, "Madazé kóo sée go o'buòbu kídí ndásé ndìṣì 'dódo ledre zí 'yì e kí ìrì o'do ba wá. Lúrúsé aka, ledre bi 'dódosé zí 'yì e ní ifi bayi roné go simi Yerusaléma za mbá, ìlisé néesé óto ledre umbu Yésu dozé."

²⁹ Zí Pétero e kí lafúne 'yìmikása e úkulúgu ledre zía kídí, "Azé úwú òdú kúru bi ógu gí zí Lomo ní, ndaá wo bi gí zí 'yìma'dí e ní wá. ³⁰ Lomo 'bi bulúnduzé uru kóo Yésu go gí simi umbu, gí do kací bi phéphéónzósé wo do mingbúngu kágá ní. ³¹ Lomo 'bí mongú úndru go zí Yésu, zía ídine karaba go mindìṣìné do sílǎ 'bi anú káa do Manda kpá káa do 'Yì yómo 'yì e. Lomo mengì ledre néesé kénée gí ro 'bí síndì kadra zí 'yì 'bi Isiréle e gí ro zíye ótoómo kí lúyú ledre, gí ro do lúluóyó lúyú ledre eyé gí royé 'dá'ba. ³² Ndìṣìzé úku zí 'yì e ba ledre bi owozé bú mengì roné zí Yésu ní. 'Dówú Lomo bi Lomo 'bí wo zí 'yì ga bi nguṅuní ledre ené ní, ndìṣì úku a kpá kénée yaá ledre néesé ní tí ma'díi."

³³ Simi bi ukuluguní ledre zí mingburoko 'yì ga gére néesé kénée ní, zí mimbé'deyé ésìne ro 'yìmikása e zíye áyì go gí ro úfu yéé. ³⁴ Tí lá zí ngúru Farúsáyo' kí ìrìné Gamaléle, 'yì 'dódo lorú 'bi Yúda e bi 'yì e ndìṣìní óto úndrua kíngaya ní, ìnyíòguné 'dága úku ledre zí mingburoko 'yì 'dècì ngbanga ga bi kotruní royé néesé kídí, 'di'bioguní aka 'yìmikása ga gére néesé cuku'dée sága. ³⁵ Gí do kací bi 'di'bioguní yéé go sága ní, zía úku ledre zí lafúne ga gére néesé kídí, "Lafúma e Isiréle e, ídísé lúru rosé bilámáne kí ledre bi ìlisé méngì a kí ya'dá ga gére néesé. ³⁶ Lúrúsé aka, simi ngíti simìbi kóo 'desì 'dá'ba 'dáa ní, ngíti o'do kí ìrìné Tadéyo ìnyì kóo kí do okó ndìṣì mbófo roné kídí ngíti 'yì bi zía ídine káa zíne ní ndaá. Zí 'yì e eyì 'bi miya eso útúye do kací a. Simi bi ufuní wo ní, ngbríi, zí 'yì ga gére néesé báiyiyé mbá. Néesé kóo go miúkú ledre máa néesé. ³⁷ Gí do kací a néesé ní, zí ngúru 'yì gí simi kángá bi Galiláya kí ìrìné Yúda kpá ìnyíné kí 'bi ené, simi síndì kadra bi kóo ndìṣìní éké ìrì 'yì e ní, zía 'dí'bi tú'dú 'yì e do kacine. Simi bi ufuní wo ní, zí 'yì e ené ga gére néesé kpá báiyiyé mbá.

³⁸ "Máuku ba wo zise, gí ro ledre máa wo bi ní ndìṣì méngì roné cakaba ba ní, ndásé méngì éyì kí ya'dá ga gére néesé wá. Ótoómosé lá yéé zíye méngì ledre eyé ga gére néesé. Togú ledre bi ndìṣìní méngì a néesé ogú gí zí 'yìma'dí e, ní ùkú ené. ³⁹ Togú yì ené gí zí Lomo, útúásásé esé rómo komo ya'dá ga gére néesé wá. Káa bi ásé ídí kée ní, ásé go ndìṣì ìcì okó ro Lomo." Zí mingburoko 'yì ga bi kóo do bi kótruro ore ní úwú kúru Gamaléle bi uku zíye ní.

† 5:34 5:34 Farúsáyo: Néesé ngíti géyì Yúda ga bi ngará ndití'dofuní do lorú bi Músa eké ní wá ní. Nguṅuní kídí lomo ro 'yìma'dí e ní bo, maláyika e niyí bo, 'yì e ndìṣìní kpá úru gí simi umbu. Ólo Moko 'bi 'yìmikása e 23:6-8.

⁴⁰ Gi ore, zíye ndólólúgu 'yimikása ga gère née zíye íri, èsì sí'dí simiyé do máda yée kpó kpó kpó kídí ndaní lolu ífí ìrì Yésù tarayé wá. Zíye í'dí sǐllye gi ro 'yimikása e zíye ndéréye.

⁴¹ Káa zí bi 'yimikása e olúoguní gi do ngbanga gi ore niyí go mindéréye ní, zíye ídíye kí rokinyi kángaya gi zía owoní bú ya Lomo i'bí úndru go zíye, 'do'doní yée go gi zía bi yée niyí 'yì ga bi 'bi Yésù ní. ⁴² Zí 'yimikása e ndísiyé nda go kí 'dódo bilámá ledre zí 'yì e do ligá 'Dìcì 'bi Lomo kpá kací 'be e kací kadra e mbá, ya Yésù ni Kírésìto.

6

Geléní 'yì e ìnyì doa gbre

¹ Simi sǐndí kadra máa bi kóo née, simi bi 'yì lódú kací Yésù eyení nda go ní, zí ófú ìnyiné dongará Yúda ga bi ndísiní úku tara Èbere kí Yúda ga bi ndísiní úku 'bi eyé tara Gírìgì ní. Yúda máa yée ga bi ndísiní 'bi eyé úku tara Gírìgì ní kídí, kací kadra e mbá lurúní eyé bi kací kará umbu eyé e bilámáne kí'dí bi niyí go ndísi ífi éyí miánu zí 'yì e ní wá.

² Simi bi ledre née utú gu mbílí 'yimikása ga kóo sokó doa gbre (12) ní, zíye ndóloyóko 'yì lódú kací Yésù úku ledre zíye kídí, "Ndaa miútúásáne zíze ótoómo kí 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yì e, zíze nda ndá'baóguzé ndísi lúru bi kací éyí miánu wá. ³ Bi goó kenée ní, owú 'bi babá e ídísé mu gélé 'yì e ìnyì doa gbre (7) gi dongarásé 'yì ga bi ówosé bú kídí niyí 'yì 'bi komokenzì, 'Dówú Lomo ni bo simiyé gi ro zíze óto yée zíye ídíye káa do 'yì lúru bi kací moko máa bi 'bi éyí miánu née ní. ⁴ Zí odú moko ezé ídine dǔyí ini zí Lomo kí úku kúru Lomo zí 'yì e."

⁵ Zí ledre née óto 'yì e mbá kí rokinyi, zíye gélé Sitifáno bi ngunu ledre 'bi Yésù go kángaya kí 'Dówú Lomo siminé ní. Zíye kpá gélé Phílipo, Purukoróna, Nikonóra, Timóna, Paména kí Nikóla bi ni gi simi gara bi Anatiyoko ní. Ni nda yì ené go 'yì bi ndísi lódú ondú 'bi Yúda e ní. ⁶ Zíye óguyé kí ya'dá gère née zí 'yimikása e óto sǐllye doyé simi bi niyí ini ini gi royé zí Lomo ní.

⁷ Nda gi ore, zí 'yì ga bi ngununí ledre 'bi Yésù go ní kpá ndísiyé úku kúru Lomo zí 'yì e. Zí 'yì lódú kací Yésù éye eyé nda go faa simi Yerusaléma mbá. Do ngará 'yì ga gère ní, tǔ'dú 'yì 'dáná éyí 'bi Yúda e niyí kóo bo bi ngununí ledre Yésù ní.

Yúda e 'dì'biní Sitifáno

⁸ Sitifáno ni 'yì bi kí úndruné kí roko'bu gi zí Lomo, zía ndísiné méngi mingburoko ledre ga bi kí roko'buyé kí yée ga bi tara 'yì ndísi ìdrí gi zíye miìdrí ní dongará 'yì e. ⁹ Tí lá, ngíti géyí Yúda ga bi ndísiní kótru royé kací kadra e mbá simi 'Dìcì Kótru bi ndísiní ndólo a 'Yì ga bi kí ro doyé ní, ndísiní úkucáyi ledre gi ro Sitifáno. Yúda máa ga gère née oguní kóo gi simi kángá bi Kuréne kí gara bi Alakizandaríya ní. Yée kí ngíti géyí Yúda ga bi oguní gi simi kángá ga bi ndoloní yée Silísiya kí Ásiya ní tónóye íti kangú kí Sitifáno. ¹⁰ Simi ledre ga gère née mbá, 'yì bi zía 'dì'bi ledre gi tara Sitifáno ní ndaa, gi zía komokenzì 'bi 'Dówú Lomo ndísi saká wo ne zía ndísi ódroné do bilámá misi'diné.

¹¹ Gi ore, zíye lolóye ndéréye úgú komo ngíti géyí 'yì e, idiní rǎranga ro Sitifáno kídí, "Owozé wo kí úkucáyi ledre ro Músa kpá ro Lomo."

¹² Ledre bi ukuní née ní, esiní pho'du go simi 'yi e kí mɔngburoko 'yi eyé e kpá za kí 'yi ga bi ndiṣiní 'dódo loru ní. Ziye 'dí'bi Sitifáno ndéréye kíe kó'dú mɔngburoko 'yi 'dècì ngbanga e. ¹³ Ziye 'dí'biògu ngiti géyì 'yi e gi ro ráranga roa. Simi bi oguní ìrì ní, zìye úku ledre kídí, "Kací kadra mbá o'do ba ndiṣi fú lá úkucáyi ledre gi ro bi 'bi Lomo bi lúyú ledre ndaá simia wá ní kpá kí loru 'bi Músa. ¹⁴ Zize kpá úwú ledre gi tara a kídí, Yésu bi 'yi 'bi Nazeréta ní ni ndúru 'Dìcì 'bi Lomo ba, zía óyóló'bó 'dú'du 'be 'bi ezé kpí gi zí wo bi kóo Músa 'dodo zí bulúnduzé e ní."

¹⁵ Zí 'yi ga bi mɔndiṣiyé do ngbanga ore ní ìnyiyé mbá ndiṣi lúru sínyi Sitifáno. Niyí idí kíe ní simi komo Sitifáno ni yi ené nda go mɔríríne káa zí simi komo maláyika ní.

7

Sitifáno ukulugu ledre zí 'yi 'dècì ngbanga e

¹ Zí mongú 'yi 'dáná éyì ndú'yú Sitifáno kídí, "Ledre bi ukuní née ní ni ma'díi?"

² Zí Sitifáno úkulúgu ledre zía kídí, "Ídísé aka úwú ledre bi mááyí úku a ba mɔngburoko 'yi amá e kí owú 'bi babá e. Simi bi kóo bulúnduzé Abarayáma ni simi káṅgá bi Mesopatómiya bi ni dongará mɔngburoko ngburu e gbre ómú aka ndiṣi simi gara bi Arána wá ní, Lomo bi kí roko'buné bi 'yi e mbá ndiṣiní kófó ìrja ní, 'dodo kóo roné zía. ³ Zí Ngére Lomo úku ledre zí Abaráma kídí, 'Ídí ótoómo káṅgá esé, 'yi eyé e kí 'bùyì e mbá ziyí ómúyì simi káṅgá bi Mááyí 'dódo a ziyí ní.'

⁴ "Née ní, zí Abarayáma ómúne gi simi káṅgá bi Kaladíya bi ni dongará mɔngburoko ngburu e gbre ní ndéré ndiṣiné simi Arána. Gi do kací umbu 'bua, zí Lomo kása Abarayáma idí ndéré ndiṣi simi káṅgá bi ásé cakaba mɔndiṣisè simi a ba ní. ⁵ Simi ledre ga bi Lomo mengì née mbá, i'bí ené bi zí Abarayáma ya née go 'bi ené ní wá, gbawá owú bi kí ìrja. Zí Lomo mócú ledre zía kídí, 'Mááyí karanée í'bí káṅgá ba ziyí kí bulúnduyì ga bi niyí ógu gi do kacíyì ní za fi.' Simi sɔndì kadra bi kóo Lomo ni mócú ledre née ní, owú ndaá aka kóo zí Abarayáma wá. ⁶ Ba ledre bi kóo Lomo uku zí Abarayáma ní, 'Bulúnduyì e niyí karanée idí káa do owúkúlú e simi káṅgá 'bi ngiti géyì 'yi e. Zí mɔngì káṅgá máa ga gére née ndiṣiyé 'dó'do yée kí simìbi e miya eso.' ⁷ Zí Lomo úku ledre zìye kídí, 'Mááyí í'bí mongú 'do'dó ro mɔngì káṅgá máa ga gére née bi niyí óto bulúnduyì e káa do owúkúlú e née ní kíngaya. Nda gi do kací a née, bulúnduyì ga gére née niyí ólúógu gi simi káṅgá 'bi 'yi ga gére née zìye nda ndiṣi óto undrumá simi káṅgá máa wo ba ní.'

⁸ "Zí miyéme ledre ídine dongará Lomo kí Abarayáma yaá, owú ga bi owú ya'dá e ní, idíní mbá útú ngburu. Nda gi do kací ledre née ní, do ndíki Isáka gi do kací sɔlì ìnyì do ota, zía útúne ngburu. Gi do kací née ní, zí Isáka ndíki Yakóbo, zí Yakóbo ndíki owú e sokó doa gbre (12) bi sɔ dozé Yúda e tonó gi royé ní.

⁹ "Gi zía bi Yakóbo mengì ofu ledre owú 'bi ené Yoséfa go ní, zí lúnduga óto ledre simiyé roa. Kací ledre bi ndiṣiní sómú a roa ní, zìye úgúóyó wo zí 'yi ga bi ndiṣiní úgúóyó éyì e ní zìye 'dí'bi ókpó a simi Ízibiti káa

do owúkùlù. Abú kenée ndotó Lomo otoomo ené wo wá, ¹⁰ zía 'dí'biógu wo kí sanáne filo gí simi mbágá tǔ'dú 'do'dó bi ndiki wo ní. Zí Lomo í'bí komokenzì zí Yoséfa gí zí bilámá miméngì ledre ené. Zí mongù ngére 'bi Ízibiti óto wo káa do mongù 'yì simi Ízibiti kí 'be máa 'bi ené 'bi ngére ní za mbá.

¹¹ “Simi ledre née ní, zí mongù 'bú útúne simi kángá ga bi Ízibiti kí Kanána ní mbá. Éyì miánu bi zía útúásáne kí 'yì e ní ndaa. Zía kóo í'bí 'do'dó ro bulúnduzé e kíngaya. ¹² Simi bi Yakóbo uwú ya éyì miánu ni bo simi Ízibiti ní, zía kása owù 'bi ené ga bi niyí bulúnduzé e ní úgú éyì miánu ógu kíe zíye. Née kóo mizefì ndéré eyé simi Ízibiti. ¹³ Nda simi gbre ógu eyé simi Ízibiti, zí Yoséfa 'dódo ledre gi roné zí lúnduné e. Née kóo go sǐndǐ kadra bi mongù ngére 'bi Ízibiti ówo ledre gi ro Yoséfa kí sùmuğa ní. ¹⁴ Gí do kací née ní, zí Yoséfa ítrǐ sanda kací 'buné Yakóbo kí 'yì ga bi 'be 'bi eyé íri ní za mbá gi ro do óguyé simi Ízibiti. 'Yì máa ga gére née niyí kóo cǐ ota doa sokó doa ñnyì. ¹⁵ Gí ore, zí Yakóbo ñnyiyé kí 'yì 'bi 'be 'bi ené e ndéréye simi Ízibiti, kí'dí bi uyuní kí owù 'bi ené ga bi bulúnduzé e ní. ¹⁶ Do 'dí'bilúgu umbuyé ndá'ba ícióto a simi bi bi kóo Abarayáma ugú kí késì gi zí owù 'bi Amóra simi Sekéme ní.

¹⁷ “Simi bi sǐndǐ kadra 'bi ledre bi Lomo mocù ledre a zí Abarayáma ni nda go gbóo ní, zí 'yì ezé ga bi simi Ízibiti ní ídíye nda go miéyeyé kí kíngaya. ¹⁸ Zí ngíti 'yì bi owo ledre gi ro Yoséfa wá ní ídine go née káa do ngére 'bi Ízibiti. ¹⁹ Zí ngére née ndǐsǐné méngì bulúnduzé e bisinyí kíngaya. Zía ndǐsǐ rókpó 'yì ezé e kí cóngó ro idíní ùcùoyó sǐrǐ owù 'bi eyé ga bi owù ya'dá e ní 'dá'ba gi ro zíye úyuyé.

²⁰ “Née simi sǐndǐ kadra bi kóo arání Músa simi a ní. Músa ni kóo owù bi kí lámá roné kíngaya ní. Zí 'yì ndiki ga lúru bi kací a kí éfé ota (3). ²¹ Simi bi 'di'bioyoní wo gí 'be óto wo 'dí sogo ní, zí nyí ngére 'bi Ízibiti ndiki wo. Zía 'dí'bi Músa ùlù a káa do owù 'bi ené. ²² Zí 'yì 'dódo ledre ga bi 'bi Ízibiti ní 'dódo tǔ'dú ledre e zí Músa bi ni í'bí komokenzì zía ní. Simi bi ngoró ogù nda go káa do ya'dá 'yì ní, zí ódro ené kí miméngì ledre ené e ídíye mbá kí roko'buyé.

²³ “Simi bi simibi 'bi Músa ni go cǐ gbre ní, zía ñnyiné ndéréne ñgu zí lafúne Isiréle e. ²⁴ Zía lúrúndiki nguru 'yì 'bi Ízibiti kí ndǐsǐ ócò 'dó'do ngíti 'yì 'bi Isiréle. Zí Músa ndéréne útúne simi okó née ní, zía ñnyiné úfu 'yì 'bi Ízibiti bi kóo ndǐsǐ ócò 'dó'do 'yì 'bi Isiréle ní. ²⁵ Músa somù 'bi ené kídí lafúne Isiréle niyí ówo a kídí Lomo kasa née go gi ro zíne óguné yómo yéé gí simi moko 'bi owúkùlù e. Ábuwá owoní eyé e wá. ²⁶ Kílóndó a née ní zí Músa ógundíki Isiréle e gbre kí ócò royé. Zía úku ledre zíye simi bi ayí gi ro láfa yéé ní kídí, 'Ya'dá e, éyì bi ndǐsǐsé ócò rosé dengbǐse Isiréle e gí ro ní 'di'?

²⁷ “Tí lá, o'do máa wo kóo ndǐsǐ ócò láya ezené née ní ñtrǐoyó kóo Músa gi roné 'dá'ba. Zía ndú'yú Músa kídí, 'Ambí oto yǐ káa do ngére zíyì ndǐsǐyì 'decǐ ngbangazé ní ne? ²⁸ Íli go gi ro úfu máa kpá káa zí 'yì 'bi Ízibiti bi karana úfu wo ní? ²⁹ Simi bi Músa uwú ledre bi o'do née uku zía kenée

ní, zía ngásáne gí simi Ízibiti ndéré ndìşíné simi káŋgá 'bi Mìdiyáni e. Simi bì nì ìrì ní, zía ndiki owù 'bi ené e owù ya'dá e gbre.

³⁰ “Gì do kací simìbì cì gbre, zì maláyika 'bì Ngére Lomo 'dódo roné zì Mùsa simì mindícì pho'dù komo kágá simì súwú do landa bì kí ìrìné Sináya ní. ³¹ Simi bì Mùsa lurúndiki pho'dù kí ndícì komo kágá ní, zía ndìşíné ónzó komoné kí ledre ba zía ndéréóguné za gbóo gí ro zìne lúru yéme a. Tí lá simi bì nì nda go gbóo kíe ní, zía úwú kúru Ngére Lomo kí úku ledre kídí, ³² 'Mááyì Lomo bì ndìşì lúru kací bulúndusé Abarayáma, kí Isáka nda kí Yakóbo e ní.' Zì Mùsa lánghané gí zì ngìrì zía óto'dùtù komoné káa bì nées nì lúru pho'dù nées.

³³ “Zì Ngére Lomo úku ledre zía kídí, 'Ídí í'díogù wará eyì nées 'dá'ba, gí zía bì bì tóro doa nées ní, nées bì amá lúyú ledre ndaá doa wá. ³⁴ Máówo bisinyí 'do'dó bì ro 'yì amá Isiréle e simi Ízibiti ní go. Máuwú ìnì bì ndìşínì ìnì a gí simiyé gí zì 'do'dó ní go, máyéme romá go gí ro sáká yée. Ógù mu zíma kása yì ndéré 'dí'biogù yée gí simi Ízibiti 'dá'ba.'

³⁵ “Nées tí kémbì Mùsa bì Isiréle e asiní gí roa simi bì ndu'yúnì wo kídí, 'Ambí oto yì káa do ngére zíyì ndìşiyì 'dècì ngbangazé ní ne?' Nì kóo ne 'yì bì Lomo kasa wo zía ídine káa do ngére do Isiréle e gí ro zía sáká yée zíye ídiye kí ro doyé kí sáká éyì gí zì maláyika bì 'dodo roné zía simi mindícì pho'dù komo kágá simì súwú ní. ³⁶ Nì kóo manda zì Isiréle e simi bì niyí ólúogù gí simi Ízibiti ní, zía ndìşíné méngì m̀ngburoko ledre ga bì kí roko'buyé kí yée ga bì tara 'yì ndìşì ìdrì gí zíye m̀drì ní simi bì niyí aka simi Ízibiti ní, kí kací kó'dù Bikesì m̀kavu kí simìbì cì gbre (40) simi yana súwú.

³⁷ “Mùsa uku kóo ledre nées zì Isiréle e kídí, 'Lomo nì karanée kásaogù nébì zise káa zì bì kasa máa ní gí dongará 'yì esé e.' ³⁸ Nì kóo ne manda zì Isiréle e do bì kótruro bì kóo simi súwú kí bulúnduzé e kpá kí maláyika bì úku ledre zía do Landa Sináya ní, zía ndìşíné úku'bí kúru Lomo zise ní.

³⁹ “Tí lá bulúnduzé e iliní eyé úwú ledre ené wá. Gí ore zíye nda óto yì eyé m̀mbé'deyé kíngaya gí ro ndá'ba eyé simi Ízibiti. ⁴⁰ Zíye úku ledre zì Aróna kídí, 'Yéme lomo mu zise bì nì útú káa do manda 'dá'dá zise ní. Owozé ezé lolù éyì bì ndìşì méngì Mùsa bì kóo 'di'biogù zée ne gí simi Ízibiti ní wá.' ⁴¹ Nées şindì kadra bì kóo zíye yéme lomo kí tosoné káa zì owù ìtì ní, do 'dáná éyì e zía. Zíye ndìşiyé lé'bé ke'bi kí rokinyi kí óto úndru lomo máa nées ní. ⁴² Gí zì kéyì nées zì m̀bigì Lomo óyó sogoné zíye, do ótoómo yée zíye ndìşì óto nda gbóo úndru kadra, éfé kí kele e ga bì komo ere, káa zì bì nì miékéne simi búkù 'bì nébì e yaá Lomo uku ledre kídí,

“ 'Sée Isiréle e bangá ga bì kóo ndìşísé óngoonzó yée

kí ndìşì 'dáná yée kí simìbì cì gbre simi bì ásé simi súwú ní, 'dánásé esé kóo yée nées zíma wá.

⁴³ Ndìşísé kóo yì esé ìmbì tátá kùtù 'bì lomo bì Moléke ní,*

kí ìlì Ráfana kele bì ótosé wo káa do lomo esé ní,

née mbá lili éyí ga bi kóo yémesé yée gi ro zise ndišísé óto úndruyé ní.

Bi kenée ní, mááyí kása sée simi ngíti káńgá gbála sogo bi bi kí ịrịné Babelóniya ní.'

44 "Kútú 'bi Lomo bi ndiši 'dódo a kídí, Lomo ni bo kíye ni kóo bo zí bulúnduzé e simi súwú ịrị. Yemení kóo kútú née kací kúrú Lomo bi uku zí Músa ní kí toso a bi 'dodo ní. 45 Gi do kací a née ní, zí bulúnduzé e 'dí'bi kútú née gi zí 'búyé e, do ịmbjútú a simi bi nderení kí Yósuwa e 'dí'bi káńgá bi Lomo ogóoyó ịkí sị do 'yí e gi simi a zíye ní. Zí kútú née ndišíné fú lá ore gi simi sịndí kadra 'bi Dawídí, 46 bi Lomo oto wo zía ịdine kí rokinyi ní, zía ndú'yú Lomo gi ro zí Lomo ńgúngu a zine ụbú 'Dịcị zí Lomo bi lúru bi kací Yakóbo ní ndišíné simi a. 47 Tí lá Solomóna wotí Dawídí ụbú nda kóo 'Dịcị 'bi Lomo máa née ne zí Lomo.

48 "Nda tí lá gi zía Lomo bi roko'bu a romo do éyí e mbá ní, ndiši ené simi 'dịcị bi 'yíma'dí e ụbúní kí sịllye ní wá, káa zí bi nébị Isáya éké ní kídí,

49 "Ngére Lomo uku ledre kídí, 'Ere ni bi ndiši amá, do sogo káńgá ni 'bi ené bi óto sịndjima.

'Dịcị bi ásé ụbú a zima ní toso a ni ịdí káa be 'dí?

Bi bi ni útúásá zima ndišímá simia ní wo be 'dí?

50 Ndaá 'bi ené bi máméngi éyí ga gére née mbá máa ní wá?'

51 "Éyí bi ịlisé líkpí mbotụ mimbé'desé úwú kúrú Lomo, zise ndišísé ịndi mbílise gi ro ledre bi úku yée zise gi zía wá ní 'dí. Míméngi ledre esé ni yí ené go cé káa zí 'bi bulúndusé ga kóna ní. Kací kadra mbá ndišísé ịcị okó ro 'Dówú Lomo káa zí bi kóo bulúndusé e ndišíní méngi a ní. 52 Nébị ni bo kịé'do káa yaá bulúndusé e 'do'doní wo wá? Ufuní gba nébị ga bi kóo ndišíní úku ledre miógu 'Yí bi ngára lúyú ledre ndaá roa wá ní. Bi ba ní, méngisé lára a go zise úfuóyó wo. 53 Úwúsé lorụ bi kóo Lomo i'bí zí maláyika ógụné kíe i'bí a zí bulúnduzé e ní mbá bú, simi ledre ga gére née mbá, ịlisé esé ńgúngu lorụ née wá."

Onboonzóní Sitifáno kí tutú

54 Simi bi 'yí 'dēcị ngbanga e uwúní ledre bi Sitifáno uku káa ní ní, zí mimbé'deyé esíne. Zíye ndiši náná do soyé gi ro Sitifáno kí mimbé'de késị.

55 Tí lá gi zía Sitifáno ni kí 'Dówú Lomo siminé ní, zía lúru bi komo ere, zía lúrúndíkí roko'bu 'bi Lomo kí Yésu mitóroné do sịlị Lomo 'bi anú. 56 Zí Sitifáno uku ledre kídí, "Lúrúsé aka, málúru mbotụ ere líkpí go, Owú 'bi 'Yíma'dí ni mitóroné cigí Lomo do sịlịa 'bi anú."

57 Zí 'yí 'dēcị ngbanga e ụcụ koko kí esị 'dútú gu mbíllye kí sịllye. Zíye ụdúyé mbá ngásá ngáka Sitifáno, 58 do 'dí'bi wo olúógúyé kíe 'dí sogo gi simi yana gara, tónóye ńgbo wo kí tutú. 'Yí ga bi kóo nderení ńgbo Sitifáno ní ootomoní kóo bongó eyé e zí owú'do kí ịrịné Sáwulo zía ndiši lúru bi kací a.

59 Tí bi niyí ndiši ńgbo Sitifáno ní, zía ịni ịni zí Lomo kídí, "Ngére Yésu, 'dí'bi 'dówúma mu zíyí ịrị." 60 Zí Sitifáno útúne do ńgúrụ sịndjine. Zía úku ledre kí kúrúne gbélí kídí, "Ngére, ndá 'dó'do yée wá. Ịdí ótoómo ledre zíye gi simi lúyú ledre eyé." Gi do kací ledre bi uku káa ní zungu, zía úyuné.

8

'Do'dó ro 'yì ga bi nḡunḡuní ledre 'bi Yésu ní

¹ Sáwulo nḡunḡu kóo ne kídí idíní úfu Sitifáno.

Simi sḡndí kadra máa bi kóo nées ní, zí mongú okó tónóne ro 'yì ga bi nḡunḡuní ledre 'bi Kírésito Yésu simi Yerusaléma ní. Zíye ngásá báyi royé simi kángá bi Yúdáya kí Samáriya ní mbá, do ótoómo 'yìmikása e ngúcuyé simi Yerusaléma. ² Zí ngíti géyì 'yì ga bi i'biní royé go ndìṣi méngì moko 'bi Lomo kí mimbé'deyé k'è'do ní, ini Sitifáno kí roko'buyé mbá. Zíye 'dí'bi wo ndéré óto a. ³ Tí lá zí Sáwulo tónóne 'dó'do 'yì ga bi nḡunḡu ledre 'bi Yésu ní, do ndéréne kí 'dí'bi yée, ya'dá e kí kará e kí cóngó ro kací 'be 'bi eyé e mikékerja ndìṣiné kí ónzó yée simi sḡḡinì.

Phìlipo uku kúrú Lomo zí 'yì e simi Samáriya

⁴ Zí 'yì ga bi kóo nḡunḡuní ledre 'bi Yésu simi Yerusaléma bi ogó bayiní yée ní, ndìṣiyé kpá fú 'dódo bilámá ledre bi gi ro Ngére Yésu ní zí 'yì e do bi ga bi niyí doyé ní. ⁵ Zí Phìlipo ndéréne zaá simi ngíti gara simi kángá bi Samáriya ní, ndìṣiné 'dódo ledre gi ro Kírésito zí 'yì e iri. ⁶ Simi bi tú'dú 'yì e uwú ledre bi Phìlipo ndìṣi úku a zíye kí lúrúndíki mḡngburoko ledre ga bi ndìṣi kí méngì yée ní, zíye ndìṣi índi mbíliye úwú ledre bi Phìlipo ndìṣi úku yée ní. ⁷ Zí bicayi lomo e ndìṣi olúóguyé gi simi tú'dú 'yì e 'duo kí ini tarayé, zí 'yì máa yée ga bi ngárá nderení wá ní kí migìgìrì e ìnyìóguyé mbá. ⁸ Nda nées ní, zí 'yì e ídíye kí mongú rokinyi simi gara ore.

⁹ Ngíti o'do ni kóo simi gara ore kí ìriné Simúna, ni mongú 'yì mála bi tara 'yì 'bi Samáriya e ìdrì gi zía mbá mḡdrì ní. Zía ndìṣi mbófo roné kídí ngíti 'yì bi zía rómo gi doné ní ndaá. ¹⁰ 'Yì ga bi simi gara ore ní za mbá, gbékpì 'yì e kí mḡngburoko 'yì ga kí ledreyé owóowó ní ndìṣiní úwú mbá ledre ené. Zí 'yì e ndìṣiyé úku ledre gi roa kídí, "O'do ba ni kí mongú roko'bu 'bi bicayi lomo e bi yaá, Roko'bu a ofu go ní zíne." ¹¹ Ndìṣiní índi mbíliye úwú ledre ené kángaya gi zía go nḡbángbá sḡndí kadra ndìṣi óto yée zí tarayé ndìṣi ìdrìne mḡdrì gi zí mióonzó mála ené. ¹² Tí lá simi bi nḡunḡuní bilámá ledre bi Phìlipo 'dódo zíye gi ro bi bi Lomo ni ne mongú Ngére doa kí ledre gi ro Kírésito Yésu ní, zí Phìlipo bábátizí yée ya'dá e kí kará e. ¹³ Zí Simúna kpá nḡunḡu ledre Yésu do bábátizí wo. Gi do kací bi babatizíní wo ní, ootomo lolu kací Phìlipo wá, zí tara a ìdrìne kí lúru mḡngburoko ledre ga bi Phìlipo méngì yée kí roko'buyé kí yée ga bi tara 'yì ndìṣi ìdrì gi zíye mḡdrì ní.

¹⁴ Simi bi 'yìmikása e uwúní ledre nées simi Yerusaléma yaá 'yì ga bi simi Samáriya nḡunḡuní ledre 'bi Yésu go ní, zíye kása Pétero e kí Yiwáni iri. ¹⁵ Simi bi oguní zí 'yì ga gére nées iri ní, zíye ini ini zí Lomo idí kása 'Dówúne ógu ndìṣiné simiyé. ¹⁶ Gi zía bi 'Dówú Lomo ndaá aka simiyé wá ní, 'di'biní go lá babatiza kí ìrì Ngére Yésu. ¹⁷ Zí Pétero e kí Yiwáni óto sḡliye doyé, zí 'Dówú Lomo ógu ndìṣiné simiyé.

¹⁸ Simi bi Simúna owo ya, 'Dówú Lomo ogu go simi 'yì ga bi nḡunḡuní ledre 'bi Yésu, gi zía bi 'yìmikása e otoní sḡliye doyé ní, zí Simúna áyi ne gi ro í'bí késí zí Pétero e kí Yiwáni. ¹⁹ Zía úku ledre zíye kídí, "Ídísé kpá í'bí roko'bu nées zíma, gi ro 'yì bi máoto sḡlìma go doa ní, zía ndíki 'Dówú Lomo."

20 Zí Pétero úkulúgu ledre zía kídí, “Umbu 'di'bi yí kí késí eyí née wá gí zí 'di, gí zía sómú 'bi eyí kídí útúásá bú úgú tákpásílí 'bi Lomo kí késí. 21 Bifúó ndaá zíyí togú mbú éyí gí royí simi moko bi azé simia ba wá, gí zía mimbé'deyí ndaá 'bi ené miútúásáne do komo Lomo wá. 22 Ídí óyóló'bó sómú ledre eyí gí simi bisinyí ledre 'dá'ba. Zíyí ini ini zí Ngére Lomo gí ro zía lúlúoyó bisinyí sómú ledre née gí simiyí 'dá'ba. 23 Málúru yí, mimbé'deyí sinyí ofu go, bi ndiši ódóngéři yí simi lúyú ledre ní.”

24 Zí Simúna úku ledre zí Pétero e kí Yiwáni kídí, “Ídisé mu ini ini zí Ngére Lomo gí romá káa bi 'do'dó bi úkusé ledre a née ni ndéréógu romá ke.”

25 Gí do kací bi Pétero e kí Yiwáni ukuní ledre gí do biyé kí ledre gí ro Ngére Yésu go zí 'yí e ní, zíye ñnyiyé ndá'balúgu royé simi Yerusaléma. Kí ndá'bayé, zíye ndéréye kí úku bilámá ledre 'bi Yésu zí 'yí e simi minzénzéré gara ga bi simi Samáriya ní mbá.

Phílipo e kí mongú 'yí 'bi Itópiya

26 Kadra kíé'do, zí maláyika 'bi Ngére Lomo úku ledre zí Phílipo kídí, “Yéme royí mu zíyí ndéréyí kí misi'di súwú bi ogú gí simi Yerusaléma mi'dí do anú ndéré née simi gara bi kí ñřiné Gáza ní.” 27 Zí Phílipo 'di'bi misi'di súwú née tónó ndéréne, zíye ndíkíye kí ngíti o'do gí simi káńgá bi Itópiya ní. Ni kóo mongú 'yí bi kí ledrené owóowó, 'yí lúru bi kací késí 'bi Kandáke, kára bi me'be ngére 'bi Itópiya ní. O'do née nderé kóo ini ini zí Lomo simi Yerusaléma. 28 Nda go simi mindá'ba a 'be, zía ékíne simi arabiya ené bi usáni ndiši lála a ne ní, ndišine ólo ledre gí simi búku 'bi nébì Isáya.

29 Zí 'Dówú Lomo úku ledre zí Phílipo kídí, “Ídí ndéré mi'dí zí arabiya bi usáni ndiši lála a ñri née, zíyí ndiši ndéréyí gbóo cigí a.”

30 Zí Phílipo ngásá ndíki o'do bi simi arabiya née kí ólo ledre gí simi búku 'bi nébì Isáya. Zía ndú'yú o'do née kídí, “Ówo yéme ini ledre gí simi ledre bi ndiši ólo a née bú?”

31 Zí o'do née úkulúgu ledre zí Phílipo kídí, “Mááyí ówoyéme a káa be 'di? 'Búó togú ngíti 'yí ni úku yéme a ne zíma.” Zía úku ledre zí Phílipo ya, ékí girí mu zize ndéréze kényi.

32 Ledre bi kóo o'do née ndiši ólo a ní ni káa zí ba, “Ni yí ené káa zí kábĩřĩkĩ bi 'di'biní wo ndéré kíe ñngóonzó a ní, kpá káa zí Owú Kábĩřĩkĩ bi ndecí yí ené tí lá tí simi bi niyí ólooyó bi a mengi kényi wá ní.

33 Niyí méngi lárá a 'du'dorú 'deciní ngbanga a do bilámá misi'diné wá. 'Yí bi kíé'do káa bi ni útúásá úku ledre gí ro 'yí ené e ní ndaá, gí zía ndiši ené do sogo káńgá ona úkú go.”

34 Zí o'do née ndú'yú Phílipo kídí, “Úku yéme aka ledre ba mu zíma, nébì ndiši úku ledre née gí ro ambi? Gí roné togú mbú gí ro ngíti 'yí kpí?”

35 Zí Phílipo tónóne 'dódo bilámá ledre zía gí simi miéké kúru Lomo bi gáa ndiši ólo a ba gí ro Ngére Yésu.

36 Káa zí bi niyí mindéréye kací misi'di ní, zíye ndéréóguyé do bi bi kí iní doné ní, zí o'do ba úku ledre zí Phílipo kídí, “Iní ni go ba. Éyí bi ni úcúómo máa kí 'di'bi babatíza ní 'di?” 37 Zí Phílipo úku ledre zía kídí,

“Togú ngúngu ledre 'bi Kírésito Yésu go za kí mimbé'deyí kǐé'do, mááyí bábátízi yíi.”

Zí o'do nées úkulúgu ledre zí Phílipo kídí, “Mángúngu go kídí Kírésito Yésu ni mbigí Owú 'bi Lomo.” ³⁸ Zí o'do nées úku ledre zí 'yì ené bi ndìsi úku ledre zí usáni ndìsi lála yée kí arabíya ba ní yaá idí tóro. Zí Phílipo e gbre kí o'do nées ndítíye simi iní, zí Phílipo bábátízi wo.

³⁹ Simi bi olúoguní gí simi iní ní, 'diya káa ní zí 'Dówú Lomo 'dí'bíoyó Phílipo gí ore 'dá'ba. O'do ba owo ené lolu bi bi Phílipo nderé doa ní wá, zía ndéréokpóne gí ore kí mongú rokinyi.

⁴⁰ Nda gí ore, zí Phílipo lúrúndíki roné gére simi gara bi kí ìríné Azóto. Zía ndéréokpóne simi gara bi ndìsiní ndólo a Kayisariya ní ndìsiné kí úku bilámá ledre gí ro Yésu zí 'yì e simi gara ga bi kací misi'di ore ní mbá.

9

Sáwulo ngúngu ledre Ngére Yésu

(Lúru kpá Moko 'bi 'yìmikása e 22:6-16, 26:12-18)

¹ Simi sǐndí kadra máa bi kóo nées ní, Sáwulo ni aka kóo fú lá māmada kí simi kēsí kídí nées ni úfu 'yì ga bi 'yì lódú kací Ngére Yésu ní. Zía ndéréne zí mongú 'yì 'dáná éyí, ² ndú'yú wo gí ro zía í'bi wáraga bi nées ni ndéré kée do sǐlǐne zí manda 'bi Yúda ga bi simi 'Díçí Kótruro ga bi simi gara bi kí ìríné Damásika ní, gí ro togú nées ogú ndiki 'yì e go ìri bi ndìsiní lódú kací Misi'di 'bi Ngére ní, zíne 'dí'bi yée giri ya'dá e kí kará e ógu kíye ónzó yée simi sǐginí simi Yerusaléma. ³ Simi bi Sáwulo nderéogú nda go gbóo kí Damásika ní, 'diya káa ní zí roko'bu 'bi Lomo óngóne zía gí komo ere. ⁴ Zía útúne geré bi, zía úwú kúrú 'yì kí úku ledre kídí, “Sáwulo, Sáwulo, éyí bi ndìsi 'dó'do máa gí ro kenée ní 'di?”

⁵ Zí Sáwulo ndúndu'yú kídí, “Nées náambi Ngére?”

Zía úkulúgu ledre zí Sáwulo kídí, “Nées máa Yésu bi ndìsi esí 'do'dó romá ní. ⁶ Ìnyíogú mu zíyí ndéréokpóyí simi mongú gara ìri, áyí ówo 'yì ìri ni 'dódo éyí bi áyí méngí a ní zíyí.”

⁷ Zí 'yì ga bi kóo ndìsiní ndéré kí Sáwulo e ní tóroyé, 'yì úku ledre ndaá. Uwúní tí kúrú 'yì go, tí lá lurúndikiní kuru'bu 'yì ma'dáa wá. ⁸ Simi bi Sáwulo ìnyíogú gí bi ní, ni líkpí komoné bi káa ní, mbúyú komoa lurú ené lolu bi wá. Nda nées ní, zí 'yì ga bi kóo niyí kéye ní kókó wo goó mikókó ndéré kée simi Damásika. ⁹ Sáwulo lurú bi wá kí sǐlǐ ota, anu éyí wá, ewé gbawá iní.

¹⁰ Ngíti o'do ni kóo bo simi Damásika ni 'yì lódú kací Yésu ìrĩa Ananiya. Zí Ngére Yésu 'dódo roné zía káa zí ndìsi 'dú'duru ní kídí, “Ananiya.”

Zía ndìziné, “Íí, Ngére.”

¹¹ Zí Ngére úku ledre zí Ananiya kídí, “Ídí ndéré 'be 'bi Yúda bi kací misi'di bi ndìsiní ndólo a misi'di bi Mbí ní, zíyí ndúndu'yú gí ro o'do bi ogú gí simi gara bi Tarasísi kí ìríné Sáwulo ní. Ni go ndìsi ìni ini zí Lomo. ¹² Simi 'duru máa bi kóo nées ní, zía kóo lúrúndíki ngíti o'do kí ìríné Ananiya bi ogú zía óto sǐlǐne doa gí ro zí komo a óngóne ní.”

¹³ Zí Ananiya úkulúgu ledre zí Ngére kídí, “Tú'dú 'yì e ukuní ledre gí ro o'do nées go zíma kí bisinyí ledre ga bi ndìsi méngí yée kí 'yì eyí e simi Yerusaléma ní. ¹⁴ Ogú simi Damásika ona ba kí roko'bu gí zí manda ga bi

'bi 'yi 'dáná éyí e ní gí ro zíne 'dí'bi 'yi eyí ga bi ndịsini óto úndruyí ona ní."

¹⁵ Zí Ngére úku ledre zía kídí, "Ndéré mu. Gí zía mágélé wo go káa do 'yi 'bi moko amá bi ní 'dódo ledre gí romá zí 'yi ga bi ndaní kúfú Yúda e wá ní kí mngburoko ngére eyé e nda kí 'yi 'bi Isiréle e. ¹⁶ Mááyí 'dódo tú'dú ledre e zía, zía ndịsine 'dó'dóne simi a simi bi ní ndịsì 'dódo ledre gí romá zí 'yi e ní."

¹⁷ Zí Ananiya ìnyine ndéré ólúne simi 'dịcì bi Sávulo ní simi a ní do óto sılíne do Sávulo, zía úku ledre kídí, "Sávulo lúndu 'bi ené, Ngére Yésu bi 'dodo roné zíyí do misi'di simi bi áyí ógu yáa ní, kasa máa nées zíyí gí ro zí komoyí líkpílúgu roné zí 'Dówú Lomo ógu ndịsine simiyí." ¹⁸ Née ní, geré zí éyí útúoguné gí komo Sávulo silekpe káa zí sókó kénzè ní, zí komoa líkpíne zía ndịsine lúru bi. Zí Sávulo ìnyióguné 'dága zí Ananiya bábátzì wo. ¹⁹ Gí do kacì bi ánu éyí ní, zí roko'ba ndá'baoguné roa.

Sávulo uku ledre Yésu zí 'yi e simi Damásika

Kí tú'dú sılí e, Sávulo ndịsini nda kóo ndịsì kí 'yi ga bi ndịsini lódú kacì Yésu ní simi Damásika. ²⁰ Zía ìnyine ndéréne simi 'Dịcì Kótruro e tónó 'dódo ledre zí 'yi e gí ro Yésu kídí, Yésu ní Owú 'bi Lomo. ²¹ 'Yi ga bi owoní Sávulo kí úku ledre gí ro Ngére Yésu ní, zíye ndịsiyé ónzó komoyé kíngaya. Zíye ndịsì úkuló'bó ledre dengbíye kídí, "També ba fú o'do bi ndịsì úfu 'yi ga bi ndịsini óto úndru Yésu simi Yerusaléma 'dáa ní? Ogu ona ba kpá go gí ro 'dí'bi 'yi ga bi 'bi Yésu ní ndá'ba kíye zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e ní?" ²² Tí lá zí 'dódo ledre 'bi Sávulo ídí ené kí roko'buné kíngaya. Zí ledre bi ndịsì úku a ní 'dódo a kídí Yésu ní Kírésìto. Zía 'dí'bi do Yúda ga bi simi Damásika ní mbá ledre bi zíye úkulúgu a zía kacì a ní ndaá.

²³ Nda gí do kacì tú'dú sılí e, zí ngíti géyí Yúda e kótrú royé do bi kíé' do yéme ledre gí ro zíye úfuoyó wo 'dá'ba. ²⁴ Tí lá uwú kóo ledre ga bi yemení nées go mbá. Zíye ndịsiyé óndó wo tara misi'di ga bi ndịsini ólúogú gí simi gara gí ore ní kí ndulú e kí kadra e mbá gí ro zíye úfu wo. ²⁵ Tí lá zí 'yi lódú kacì Sávulo ódó ká'dá ro mongú mbúra do ìmbíoto wo kíe kí ndulú gí do bifúo gí dogbořu gara bi o'bóni wo gbaá dongá Damásika ní.

Míndá'baogu Sávulo simi Yerusaléma

²⁶ Simi bi Sávulo ogu simi Yerusaléma ní, zía áyíne gí ro zíye ídiye ndro kí 'yi ga bi 'yi lódú kacì Yésu ní, tí lá ngírja ndịsì yi ené kóo mēngí yée mímēngí kí ngūngu a bi yaá ni go mbigí 'yi lódú kacì Yésu ní. ²⁷ Zí Baranába óguné 'dí'bi Sávulo ndéré úku ledre gí roa zí 'yimikása e. Zía líkpí yéme ledre bi kóo Ngére Yésu 'dodo roné zí Sávulo do misi'di Damásika, kí ledre ga bi Ngéré uku zía ní. Zía kpá líkpí ledre bi ngírj olú ro Sávulo kí 'dodo ledre zí 'yi e gí ro ledre Yésu simi Damásika wá ní.

²⁸ Née ní zí Sávulo e nda go kótrú royé ndro kí 'yimikása e do gámáye simi Yerusaléma mbá ndịsì úku ledre gí ro Ngére Yésu ngírj ndaá lolú royé wá. ²⁹ Zía kpá íti kangú kí úku ledre zí Yúda ga bi ndịsini ódro tara Gírígí ní, tí lá ayíní go gí ro úfu wo. ³⁰ Simi bi 'yi ga bi 'yi lódú kacì Yésu uwúní ledre ba ní, zíye 'díyíoto Sávulo simi gara bi Kayisariya ní, do ótoómo wo zía ndéréokpóne simi Tarasisi.

³¹ Née go sɛndɛ kadra bi zɛ 'yɛ ngũngu ledre 'bi Yésu ga bi simi kángá bi Yúdáyá, Galiláyá, Samáriyá ní 'dówúroyé zɛ mindɛsiyé ídíne bilámáne ní. Kí sáká éyɛ gɛ zɛ 'Dówú Lomo zɛ 'yɛ ga bi ngũngunɛ ledre 'bi Yésu go ní éyeyé do ídíye kí roko'buyé, káa zɛ bi ndɛsi éyé ní nda go fú lá óto úndru Ngére Yésu ní.

Pétero nderé simi Lída kí Zópa

³² Káa zɛ bi Pétero gamá go do bi e mbá ní, simi ngíti sɛlɛ zɛa ñnyiné nderéne lúru 'yɛ lódú kacɛ Yésu ga bi simi gara bi kí ñriné Lída ní. ³³ Simi Lída ɛri, zɛa ógundiki o'do kí ñriné Enási, ní migigírɛ mengi go simibi ñnyí dóda ota ñnyí gɛ do ɛngba wá. ³⁴ Zɛ Pétero ndólo wo kídí, “Enási, Kírésjto Yésu yomo yɛ go. Ñnyíogu mu 'dága yéme bi 'dú'du eyɛ.” Geré zɛ Enási ñnyíoguné 'dága. ³⁵ Zɛ tú'dú 'yɛ ga bi ndɛsinɛ ndɛsi simi Lída kí Sáróna ní mbá lúru wo, zɛye ngũngu ledre Ngére Yésu.

³⁶ Kára ní kóo bo kí ñriné Tabíta ndɛsi ndɛsi simi gara bi kí ñriné Zópa ní ní 'yɛ lódú kacɛ Yésu. (Ñria bi kí tara Gírɛgɛ ní ní Dóroka, ñni ledre bi gɛ simi a ní ní nyazu.) Dóroka i'bi sɛndɛ kadra ené mbá ndɛsi mengi bilámá ledre kí ndɛsi sáká 'yɛ lerɛ e. ³⁷ Simi sɛndɛ kadra née ní zɛ ndíyá 'dí'bi Dóroka zɛa úyuné. Do yéme umbua óto a simi 'dɛɛ bi o'bórongóni do ezené 'dága ní. ³⁸ Do ngará Zópa akpa ené kóo kí Lída wá. Simi bi 'yɛ lódú kacɛ Yésu ga bi simi Zópa uwúni ya Pétero ní bo simi Lída ní, zɛye kása ya'dá e gbre kí sanda zɛa kídí, “Áko mongú 'yɛ, nderézé aka mu 'diya kése simi Zópa.”

³⁹ Née ní zɛ Pétero geré ñnyiné zɛye nderéye. Simi bi ogunɛ ñri ní, do 'dí'bi wo nderé kɛe simi 'dɛɛ bi o'bórongóni do ezené kɛ'dí bi bi kará umbu e toro 'dikini wo gbaá ndɛsi ñni ní kí ndɛsi 'dódo bongó ga bi miɛɛ yé kɛ mbíli bongó ga bi i'bi yé zɛ 'yɛ e simi bi Dóroka ní aka trɛdrɛ ní.

⁴⁰ Zɛ Pétero úku ledre zɛye yaá idini aka ólúogu sága, zɛa útúne gbri do ngúrú sɛndɛne ótú doné ñni ní zɛ Lomo. Nda gɛ ore zɛa sɛkpɛ doné lúru umbu zɛa ndólo wo kídí, “Tabíta, ñnyíogu mu 'dága.” Zɛ Tabíta líkpɛ komoné, simi bi onzó komoné gbó ro Pétero ní, zɛa ñnyíoguné ndɛsiné 'dága. ⁴¹ Nda née ní, zɛ Pétero 'dí'bi sɛlɛ, zɛa lála sɛkpɛ wo 'dága. Zɛ Pétero nda ndólolúgu 'yɛ ga bi ngũngunɛ ledre 'bi Yésu go ní kí kará umbu ga gére mbá 'dɛɛ ñri, zɛa i'bi wo zɛye go trɛdrɛ.

⁴² Zɛ phanda ledre bi mengi roné ore née nderéne mindéré simi Zópa zɛa mbá. Gɛ zɛ kɛyɛ née ní, zɛ tú'dú 'yɛ e ngũngu ledre Ngére Yésu. ⁴³ Gɛ do kacɛ née ní, zɛ Pétero ndɛsiné simi Zópa kí tú'dú sɛlɛ e 'be 'bi ngíti o'do kí ñriné Simúna ní 'yɛ yéme éyɛ e gɛ simi saná.

10

Pétero e kí Koronóliyo

¹ Ngíti o'do ní kóo bo simi gara bi Kayisariyá ní kí ñriné Koronóliyo, ní kóo mongú 'yɛ 'bi asikiri e* bi ndɛsinɛ ndólo yé asikiri e gɛ simi Itáliya ní. ² Wo kí 'yɛ 'be 'bi ené e mbá ñnyí 'yɛ óto úndru Lomo abú ndaní gɛ simi kúfu Yúda e wá. Ndɛsi sáká 'yɛ lerɛ e zɛa ndɛsiné kpá ñni ní zɛ Lomo gbuú. ³ Kadra kɛ'do, simi sɛndɛ kadra ota (3) gɛ do kacɛ yana kadra, zɛ maláyika 'bi Lomo 'dódo roné zɛ Koronóliyo zɛa ndólo wo kídí, “Koronóliyo.”

* **10:1** 10:1 Mongú 'yɛ 'bi asikiri e: Ní mongú 'yɛ bi ndɛsi lúru bi do asikiri e míya (100) ní.

4 Zí Koronólíyo lúru wo gbóo gi zí ngiri, do ndú'yú wo kídí, “Káa be 'di?”

Zí maláyika úkulúgu ledre zía kídí, “Lomo ni kí rokinyi kí úwú ini bi ndísi ini a, kí sáká éyi bi ndísi sáká 'yi lerí e kúe ní, ni go nzíyiné gi ro úkulúgu ledre kací a zíyi. 5 Cakaba ní ídí mu kása 'yi e simi Zópa kací ngíti o'do kí iriné Simúna bi ngíti irja Pétero ní. 6 Ni ngu 'be 'bi Simúna bi 'yi yéme éyi e gi simi saná e ní, 'be 'bi ené ni kací kó'dú mikavu bi simi Zópa iri ní.”

7 Simi bi maláyika nderéokpóní ní, zí Koronólíyo ndólo 'yi kasa ené e gbre kí kémbí asikiri ené bi i'bí roné go zí Lomo ngúru 'yi bi ndísi lúru bi kací a ní. 8 Zía líkpí ledre bi mengi roné zíne ní mbá zíye, do kása yéé simi Zópa.

Lomo 'dodo roné zí Pétero

9 Simi bi bi arálo'bó roné, ya'dá ga gére née niyi go gbóo kí Zópa ní, zí Pétero ékíne do 'díjí kí yana kadra ini ini zí Lomo. 10 Simi sındí kadra máa née ní 'bú mengi kóo wo go kíngaya ili kóo go zíne ánu éyi. Simi bi niyi aka méngi éyi miánu miméngi ní, zí Lomo 'dódo roné zía. 11 Zí Pétero lúruńdiki ere líkpí roné go fúó, zía lúruńdiki mongú sáka éyi kí óguné do sogo káńgá kí ríríne eso. 12 Do mongú sáka éyi née iri, za éyi trídri e kací sí doyé mbá, bangá e, kí éyi ga bi ndísiní lála royé do simiyé ní nda kí solú e. 13 Zí kúru Lomo ówúne zía kídí, “Inyiógú mu 'dága Pétero, zíyi úfu éyi ga gére née zíyi ánu yéé.”

14 Tí lá zí Pétero úkulúgu ledre zía kídí, “Ndaá kenée wá, Ngére. Tí bi mááyí ba ní, máánu amá éyi ga bi lorú yaá 'yi e ndaní ánu wá ní wá.”†

15 Zí kúru Lomo kpá ówú ándá roné zí Pétero kídí, “Éyi ga bi Lomo uku yaá 'yi e idíní ánu a ní, ndá úku a kídí ndaní ánu a wá ní wá.”

16 Ledre née mengi roné kenée kí'dí ota, gi ore zí Lomo 'dí'bilúgu éyi ga gére née komo ere.

17 Simi bi Pétero ni ndísi sómú só'do ini ledre gi simi ledre née ní, ya'dá ga bi Koronólíyo kása yéé ní, ndu'yú so'doní misí'di 'be 'bi Simúna owoní go niyi go mitóroyé tara mbotu gara. 18 Zíye ndólo 'yi ndú'yú a kídí, “Ngu ni bo 'be ona kí iriné Simúna Pétero?”

19 Simi bi Pétero ni aka fú lá sómú ledre bi Lomo 'dodo roné kúe zía ba ní, zí 'Dówú Lomo úku ledre zía kídí, “Simúna, ya'dá e niyi bi ota (3) 'dáa ba ndísi gámásó'do yi. 20 Yéme royí mu zíyi ídiyí nzíyiyí zise ndérése kéye. Ndá asi wá, makása yéé máa kacíyi.”

21 Zí Pétero ndítíoguné zía úku ledre zí ya'dá ga gére née kídí, “Mááyí 'yi bi ndísisé gámásó'do wo ba. Ógusé gi ro 'di?”

22 Zíye úkulúgu ledre zí Pétero kídí, “Mongú 'yi 'bi asikiri e bi Koronólíyo ní kasa zéé née zíyi abú ndaá gi simi kífú Yúda e wá. Ni bilámá 'yi, ndísi óto úndru Lomo, 'yi 'bi Yúda e mbá ndísiní óto dokuwu a kíngaya. Maláyika 'bi Ngére Lomo uku ledre zía kídí, idí úku ledre zíyi, zíyi óguyí 'be 'bi ené zía úwú ledre bi gi tarayí ní.” 23 Zí Pétero 'dí'bi ya'dá ga gére née simi sumu 'be 'bi ené.

Simi bi bi arálo'bó roné ní, zí Pétero yéme roné zíye ndéréye kéye. Zí ngíti géyi 'yi ga bi nguńuní ledre 'bi Yésu simi Zópa ore ní, ndéréye ndro kéye. 24 Nda káa zí kílonó a née ní, zíye ndéréoguyé simi Kayisariya.

† 10:14 10:14 Éyi ga bi lorú yaá 'yi e ndaní ánu wá ní: Ólo Lévi 11.

Niyí ógù írí ní, Koronóliyo ndoloyoko sùmuné e kí bilámá ezegámáne e go ndìsì sǒngó yéé. ²⁵ Simi bi Pétero ayí go gí ro olú 'be ní, zì Koronóliyo 'dí'bi wo simi sùmu 'duo gí tara misi'di, zía útúne do ngúrú sǐndíne óto úndru Pétero. ²⁶ Nda gí ore zì Pétero úku ledre zía kídí, "Inyíogù mu 'dága. Ndá óto úndrumá wá, mááyí 'bi amá kpá 'yíma'dí káa zíyí ní."

²⁷ Zì Pétero ndìsíné fú lá ódróné zì Koronóliyo zaá gí simi bi olúní 'dìcì bi tǔ'dú 'yì e yokoní royé simi a ní. ²⁸ Zì Pétero úku ledre zíye kídí, "Sée, ówoyéme bú bilámáne kací lorù ezé 'bi Yúda e, ndìsì kotrùzé ezé rozé kí 'yì ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní wá. Tí lá Lomo uku'dodo go zíma ya, mándá úku ledre gí ro 'yì yaá ndá miútúásáne do komo Lomo wá ní wá. ²⁹ Bi kenée née ní, simi bi kákasa kacíma ní, máási wá, máinyì geré zíma ógumá. Mándú'yú nda ba go yìj, kákasa kacíma gí ro 'di?"

³⁰ Zì Koronóliyo úkulúgu ledre kídí, "Mááyí kóo mindìsímá 'dìcì ini ini zì Lomo káa zì bi lengbe mándìsì méngì a simi sǐndí kadra ota kací kadra mbá ní. 'Diya káa ní, zíma lúrúndíki o'do kí bikenyí miříríří bongó roné kí tóro kó'dúma. Kací ledre née méngì karaba go sǐlì eso. ³¹ Zía úku ledre zíma kídí, 'Koronóliyo, Lomo uwú ini eyì go kí ledre sáká eyì bi ndìsì sáká 'yì lerì e kíe ní. ³² Kása 'yì e mu simi Zópa kací o'do kí iríné Simúna bi ndìsìni kpá ndólo wo Pétero ní. Ni ngu 'be 'bi Simúna bi 'yì yéme eyì e gí simi saná ní, 'be 'bi ené ni kó'dú mikavu bi Zópa íri ní.' ³³ Née ní, zíma geré kákasa zíyì. Mióguyì eme go sá. Cakaba kotrùzé rozé do komo Lomo ona gí ro zize úwú ledre ga bi mbá Ngére Lomo ni úku'bí a tarayì gí ro zíyì úku a zize ní."

Ledre bi Pétero uku ní

³⁴ Gí ore zì Pétero tónóne ódróné kídí, "Máówoyéme go bilámáne kídí ma'dú Lomo ifi ené dongará 'yì e wá. ³⁵ Lomo ndìsì óto 'bú říkì sǐ do 'yì ga bi nguṅuní ledre ené zíye ndìsìyé méngì ledre bi ma'dú do komoné ní. ³⁶ Úwúsé sanda bi kóo Lomo kasa zì 'yì 'bi Isiréle e, bi ndìsì 'dódo ledre gí ro bilámá ledre 'bi bikídrí kpurú gí zì Kírésìto Yésu bi ni ne Ngére do 'yì e mbá ní go. ³⁷ Ówosé mongú ledre bi kóo méngì roné simi kángá bi Yúdáyá, tonó gí simi kángá bi Galiláya ní gí do kací ledre babatíza bi Yiwání 'dodo zì 'yì e ní go. ³⁸ Ówosé kpá ledre gí ro Yésu 'yì 'bi Nazeréta káa zì bi Lomo i'bí 'Dówúne kí roko'buné zía ní bú. Gamá kóo do bi e mbá ndìsì méngì bilámá ledre zì 'yì e kí ndìsì yómo 'yì ga bi sǐ sǐlì roko'bu 'bi ngére 'bi bicayi lomo e ní,† gí zía Lomo ni bo kíe.

³⁹ "Zée 'yimikása e, lurúzé eyì ga bi Yésu méngì yéé simi kángá 'bi Yúda e nda kí simi Yerusaléma ní go cù kí komozé. Zíye phéphéonzó wo do míngbúngbu kágá. ⁴⁰ Tí lá, zì Lomo úru wo gí simi umbu simi sǐlì ota do óto wo zía 'dódo roné zì 'yì e, ⁴¹ ndaá kóo 'yì e mbá wá, tí lá zì 'yì ga bi lúrúní wo go cù komoyé bi kóo Lomo gelé yéé go 'dá'dá ní. Née zée ga bi ndìsìzè anu eyì kí éwé eyì kéye gí do kací bi urú go gí simi umbu ní. ⁴² Zía úku ledre zize ndìsìzè 'dódo ledre zì 'yì e kí ndìsì úku ledre gí roné ya née ni 'yì bi Lomo gelé née gí ro zine 'dècì ngbanga 'yì ga bi uyuní go kí yéé ga bi niyí aka trǐdrǐ ní. ⁴³ Za nébì e mbá ukuní kóo ledre go gí roa

† **10:38** 10:38 Ngére 'bi bicayi lomo e: Irì a ni Satána. Ni manda 'bi maláyika ga bi icǐni okó ro Lomo do úcúogù yéé gí komo ere ní. Zì maláyika ga gére née nda ídìye go bicayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoogù 12:9.

kídí, 'yì ga bì mbá niyì ńgúnḡu ledre ené ní, Lomo ni lùlùóyó lúyú ledre eyé mbá 'dá'ba kpurú gí simi roko'bu 'bi Yésu."

⁴⁴ Simi bi Pétero ni aka tí ngbúrú ódro ní, zí 'Dówú Lomo óḡu ndìshíné simi 'yì máa ga bi kóo ndìshíní úwú ledre bi ndìshì úku a nées ní. ⁴⁵ Yúda máa yée ga bi kóo ńḡunḡuní ledre 'bi Yésu go oguní kí Pétero e gí simi Zópa ní, zíye ndìshiyé ónzó komoyé kídí Lomo i'bí kpá tákpásìlì ené bi 'Dówú Lomo ní go zì 'yì ga bi ngára ndanì Yúda e wá ní. ⁴⁶ Zí Yúda ga bi ńḡunḡuní ledre 'bi Yésu go ní úwú doyé kí ndìshì mbófo Lomo kí ódro simi tara bi ngára odroní aka simi a 'desì wá ní.

Zí Pétero úku ledre kí kúrúne 'dága kídí, ⁴⁷ "'Yì ga ba ndikiní 'Dówú Lomo go kpá cé káa zí ze ní. 'Yì ni bo bi ni úçuómo yée kí 'dí'bi babatíza bi kí iní ní?" ⁴⁸ Zí Pétero úku ledre do bábátízi yée kí ìrì Kírésìto Yésu. Nda nées ní, zíye úku ledre zía ya yée idíní aka ndìshì kéye kí owú sílì cùku'dée.

11

Pétero odro zì 'yì e simi Yerusaléma

¹ Zí 'yìmikása e kí ngiti géyì 'yì ga bi ńḡunḡuní ledre 'bi Yésu go simi kángá 'bi Yúdaya ní mbá úwú ledre yaá 'yì ga bi ngára ndanì gí simi kífú Yúda e wá ní ńḡunḡuní ledre 'bi Yésu go. ² Simi bi Pétero nderé simi Yerusaléma ní, zì 'yì ga bi utúní go ngburu zíye ńḡunḡu ledre 'bi Yésu go ní útúye do Pétero fála wo. ³ Zíye úku ledre zía kídí, "Nderé kóo ńḡu 'be 'bi 'yì ga bi ngára utúní ngburu wá ní zise go ánu éyì kéye."

⁴ Zí Pétero tónóne ìkpì ledre bi mengì roné ní zíye zaá gí do sḡne. ⁵ "Simi bi mááyì ndìshì ìni ìni zì Lomo simi gara bi Zópa ní, zì Lomo 'dódo roné zíma. Zíma lúrúndíki mongú sáka éyì kí ríríne eso (4) kí óḡu gí komo ere. Zía óḡu tóroné do bi bi mááyì doa ní. ⁶ Simi mongú sáka éyì ba ní, zíma lúrúndíki éyì trìdrì e kacì sì doyé mbá, bangá 'bi 'be, kí bangá súwú e, kí éyì ga bi ndìshíní lála royé do simiyé nda kí solú ga bi ndìshíní gámá 'dága simi sili ní. ⁷ Gí ore, zì kúrú Lomo ówúne zíma kídí, 'Inyìóḡu mu 'dága Pétero zíyì úfu éyì ga gére nées zíyì ánu yée.'

⁸ "'Zíma úkulúgu ledre zía kídí, 'Ngére Lomo, wo bi ma'dii ní, máánu amá aka éyì bi ndaá miútúásáne do komoyì wá ní wá.'

⁹ "'Zí kúrú Lomo kpá ówú ándá roné zíma gí komo ere kídí, 'Ndá úku ledre gí ro éyì bi Lomo óto go miútúásáne ní, kídí ndaá miútúásáne gí ro zì 'yì ánu a wá ní wá.' ¹⁰ Ledre nées mengì roné kí'dí ota, gí ore do lálalúgu mongú sáka éyì bi kí éyì trìdrì ga bi doné nées nyé komo ere.

¹¹ "Simi sḡndì kadra máa bi kóo nées ní, zì ya'dá ga bi kóo ota kasanì yée zíma gí simi gara bi Kayisariya ní óḡuyé simi 'be bi kóo mándìshì ndìshì simi a ní. ¹² Zí 'Dówú Lomo úku ledre zíma kídí, mándá ási kí nderé kéye wá. Zí 'yì lódú kacì Yésu ga bi inyì doa kéřì (6) simi gara bi Zópa ore ní ìnyiyé útúye do kacíma 'dìyìjótó máa zaá gí zì Koronólìyo 'be. ¹³ Zí Koronólìyo úku 'dódo ledre mióḡu maláyika kóo zíne 'be ní zíze, kpá kí ledre bi úku zíne kídí, 'Kása 'yì e mu simi Zópa kacì o'do kí ìrìnè Simúna Pétero ní. ¹⁴ Ni úku ledre bi yì kí 'yì 'bi 'be 'bi éyì e ásé ómo gí zía ní zíyì.'

¹⁵ "Nda simi bi mátónó ódro ní, zì 'Dówú Lomo óḡuné doyé cé káa zì bi kóo ogu dozé simi mizefì óḡu ené ní. ¹⁶ Gí ore nées ní, zíma sómúndíki

ledre bi kóo Ngére Yésu uku ní, 'Yiwáni ndiṣi í'bí babatíza kí iní, tí lá Lomo babátizí sée kí 'Dówúne.' ¹⁷ Togú Lomo í'bí go kpá kébí tákpásílí bi kóo í'bí zize ga bi nṅunṅuzé ledre 'bi Ngére Kírésito Yésu ní, zí 'yí ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní, mááyí 'bi amá náambi zíma úcúómo ledre bi Lomo mengi yí ené go ne ní?"

¹⁸ Simi bi uwúní ledre ba káa ní, ledre bi tarayé ní ndaá lolu wá. Nda nées ní zíye mbófo Lomo kídí, "Lomo í'bí bifúó zí 'yí ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní zíye ótóómo kí méngi bisinyí ledre zíye ówo tridri bi za fí ní."

'Yí e nṅunṅuní Ledre 'bi Yésu simi Ánatiyoko

¹⁹ Zí ngíti géyí 'yí nṅunṅu ledre 'bi Yésu ga bi kóo ngasá bayiní royé gi zí 'do'dó bi kóo ndiṣi méngi yée simi sṅndí kadra bi ufuní Sitifáno ní, ndéréóguyé gi simi kángá 'bi Fonṣiya, kí cúkú bi Sáyipuroso ní nda kí gara bi Ánatiyoko, ndiṣiyé úku bilámá ledre bi gi ro Ngére Yésu ní dujú zí Yúda e. ²⁰ Tí lá ngíti géyí 'yí nṅunṅu ledre 'bi Yésu máa yée ga bi kóo gi simi Sáyipuroso kí kángá bi Kuréne ní, ndéré 'bi eyé simi Ánatiyoko ndiṣi úku bilámá ledre zí Gírígí e kpá kí 'dódo bilámá ledre bi gi ro Ngére Yésu ní zíye. ²¹ Roko'bu 'bi Ngére Lomo ni kóo bo kíye, zí tú'dú 'yí e nṅunṅu ledre 'bi Lomo zíye óyóló'bó mimbé'deyé zí Ngére Yésu.

²² Zí phanda ledre nées ndéréóguné zí 'yí nṅunṅu ledre 'bi Yésu ga bi simi Yerusaléma ní, zíye kása Baranába simi Ánatiyoko íri. ²³ Simi bi ogú íri ní, nda kí lúru úndru bi Lomo í'bí zí 'yí e ní, zía ídine kí mongú rokinyi. Zía ñnyiné úku ledre zíye mbá kídí ma'díi, ídísé kpá fú nṅunṅu ledre Ngére Yésu kí mimbé'desé kíé'do. ²⁴ Baranába ni kóo bilámá o'do kí 'Dówú Lomo siminé kpá 'yí bi nṅunṅu ledre 'bi Lomo go ní, zía 'dí'biógu tú'dú 'yí e zíye nṅunṅu ledre Ngére Yésu.

²⁵ Nda gi ore zí Baranába ndéréne gámásó'do Sáwulo simi gara bi Tarasísi ní. ²⁶ Simi bi nderé ndiki wo ní, zía 'dí'bi wo zíye ndéréye simi Ánatiyoko. Mengi nyé simibi kíé'do Baranába e kí Sáwulo niyí ro moko ndíkí kí 'yí ga bi nṅunṅuní ledre 'bi Yésu go simi Ánatiyoko ní ndiṣi 'dódo ledre gi ro Ngére Yésu zíye. Nées sṅndí kadra bi tonóní ndólo 'yí lódú kací Yésu kídí 'yí ga bi 'bi Kírésito ní.

²⁷ Simi sṅndí kadra bi kóo nées ní, zí ngíti géyí nébí e ñnyiyé gi simi Yerusaléma ndéréye simi Ánatiyoko íri. ²⁸ Zí ngúru nébí gi dongará nébí ga gére nées, kí ñriné Ágaba tóroné 'dága simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo úku 'dódo ledre mongú 'bú bi ni ógu útú do sogo kángá mbá ní. Mongú 'bú nées utú kóo go simi sṅndí kadra bi kóo Kiládiyo Káyísara ni mongú ngére 'bi Róma ní. ²⁹ Zí 'yí lódú kací Yésu yéme ledre kídí, yée niyí kótrú kēsí kpini kací éyí bi zíye ní kacíye mikékeřa mbá, kása a sáká lafúye ga bi 'yí nṅunṅu ledre 'bi Yésu simi kángá 'bi Yúdáyá ní. ³⁰ Zí 'yí ga bi 'yí lódú kací Yésu ní kótrú kēsí nées tí káa zí bi yemení ledre gi roa ní do kása Baranába e kí Sáwulo kie zí manda 'bi 'yí ga bi nṅunṅuní ledre 'bi Yésu go simi Yerusaléma ní.

1 Simi sɛndɛ kadra bi kóo née ní, zí ngére bi Eróde ní tónóne méngi lára ngíti géyí 'yi e gi dongará 'yi ga bi nɔnɔguní ledre 'bi Yésu go ní. 2 Zía úku ledre do lágáonzó Yakóbo lúndu Yiwáni kí mongú maku. 3 Simi bi lurú nda go kídí ledre née ní oto 'yi 'bi Yúda e go kí rokinyi ní, zía ndéréne 'dí'bi Pétero. Ledre née méngi roné kadra Ayimbi bi ndisíní ndólo a 'De'dí ndaá ní.* 4 Gi do kací bi 'di'biní Pétero ní, do ónzó wo simi sígini, kí'dí bi oní asikíri e eso (4) eso (4) dongá a gbaá ndisí bándá wo ní. Eróde yeme kóo ledre gi ro 'dɛɛi nɔnɔngá Pétero gi do kací Ayimbi Umbuokpó† do komo tú'dú 'yi 'bi Yúda e.

5 Née ní, do bándáóto Pétero simi sígini íri. Tí lá zí 'yi ga bi nɔnɔguní ledre 'bi Yésu go ní ndisíyé kótrɔ royé ini ini zí Lomo gi ro Pétero kí roko'buyé mbá.

6 Simi ndulɔ bi 'dá'dá gi zí Eróde kí 'dí'biógu Pétero 'dɛɛi nɔnɔngá a ní, Pétero ni kóo mi'dú'duné miódóne kí ká'dá kɛsí e gbre, kí asikíri gbre dongáne. Asikíri máa yée ga bi kóo do bi moko ore ní niyí 'bi eyé mítóroyé bándá mbotɔ sígini. 7 'Diya káa ní, zí maláyika 'bi Ngére Lomo ólúne tóroné, zí bi óngóne 'dɛɛi sígini ore wéé. Zía kízi Pétero ro fúndú a, do úrú wo, zía úku ledre zí Pétero kídí, “'Di'diya inyiógu mu 'dága.” Geré zí ká'dá kɛsí ga gére née ndé'dé útúoyó royé gi ro sílɔa.

8 Nda gi ore zí maláyika úku ledre zía kídí, “Ési bongó eyí mu kí wará eyí.” Zí Pétero méngi ledre ga gére née tí kenée. Zí maláyika kpá úku ledre zía kídí, “Kúrɔkú mongú nɔnɔngá mbilí bongó eyí née mu royí ziyí lódú máa.” 9 Zí Pétero lódú kací a zíye ólúóguyé sága gi simi sígini. Tí lá owo ené bi yaá ledre bi maláyika ndisí méngi a ba ni ma'díi ní wá. Somú 'bi ené ya kídí Lomo 'dodo roné zine ne simi 'duru. 10 Zí maláyika e kí Pétero ókpóomo mizɛfi bi 'bi asikíri ga bi ndisíní óndó bi ní, kí gbre bi eyé, ndéréóguyé gi ro odu a bi mbotɔ kɛsí bi ndisí ólúógu simi mongú gara ní. Zí mbotɔ kɛsí née líkpí roné zíye kí roné, zíye ólúóguyé sága. Simi bi ólúoguní ní, zíye lódú mongú misí'di re kenée, 'diya káa ní, zí maláyika léli ené ótoómo wo.

11 Nda née ní, zí somú ledre 'bi Pétero ndá'baóguné roa, zía úku ledre kídí, “Cakaba ní, máowo go ma'díi. Ngére Lomo kasaogu maláyika ené née ne gi ro yómo máa gi simi ledre bi Eróde yemeoto gi romá kí ledre ga bi mbá Yúda e ndisíní somú a idíní méngi máa kíe ní.”

12 Simi bi Pétero owoyeme nda kenée ní, zía ndéréne 'be 'bi Mariya mbága Yiwáni bi ngíti írja ni kpá Mária ní, kí'dí bi tú'dú 'yi e kotruní royé ndisí ini ini zí Lomo ní. 13 Miógu Pétero íri, zía ndóndóló ku mbotɔ, zí owúkára bi 'yi moko 'be ore kí írjiné Róda ní ógu ndizíné zía. 14 Simi bi owo kídí née kúrú Pétero ní, zía idíne kí mongú rokinyi líkpí aka gbawá mbotɔ, zía ngásálúgu roné úku ledre kídí, “Pétero ni bi tóro sága 'dáa ba ní.”

* 12:3 12:3 Ayimbi bi ndisíní ndólo a 'De'dí ndaá: Ayimbi máa wo née ndisí lengbe 'dí'bi sílɔ inyi doa gbre, ndisí tónó kí Ayimbi máa wo Umbuokpó ní. Yúda e ndisíní sómúndiki sɛndɛ kadra bi kóo Lomo 'di'bioyó yée gi simi ízibiti simia ní. Ólo Ólúógu 12:17-20. † 12:4 12:4 Ayimbi Umbuokpó: Ni sɛndɛ kadra bi Yúda e ndisíní sómúndiki ledre bi kóo Ngére Lomo okpó gi do 'be 'bi eyé e ufu owú 'bi eyé e wá gi zía bi oróní sáma owú kábíríkí ro kágá mbotɔ eyé e ní. Zía kóo 'di'biogu yée gi simi ízibiti gi simi 'do'dó bi kóo niyí simi a ní. Ólo Ólúógu 12:1-20.

¹⁵ Zíye úku ledre zía kídí, “Áyí 'yì rifu.” Zía kpá fú lányáne ro ledre née. Gi ore zíye úku ledre kídí, “Née ba íri maláyika ené.”

¹⁶ Simi ledre bi niyí kíe ba ní, Pétero ni 'bi ené kpá fú ndóndóló. Nda simi bi líkpíni mbotu zíye lúrúndiki wo ní, zí tarayé ídríne. ¹⁷ Zí Pétero méngí kényi zíye kí sǐlǐne yaá idíní ndécí tí, zía líkpí ledre mi'dí'biógu wo bi Ngére Lomo 'di'biogu wo gi simi sǐgini ní zíye. Zía úkuómo ledre zíye kídí, “Ídísé líkpí a zí Yakóbo e kí ngiti géyí 'yì ga bi 'yì lódú kací Yésu ní kenée.” Nda née ní zía ndéréokpó ené do ngiti bi.

¹⁸ Kí phiyí a née ní, zí mongú ófú ñnyiné dongará asikiri ga bi kóo ndíşini bándá Pétero ní gi zía owoní éyí bi méngí wo ní wá. ¹⁹ Zí Eróde úwú ledre née ní, zía kása asikiri e gámásó'do wo. Gamání má, ndikiní wo wá. Zí Eróde ndólo asikiri ga bi kóo ndíşini bándá Pétero ní ndú'yú yée, zía úku ledre kídí idíní úfu yée 'dá'ba. Gi do kací ledre née ní, zí Eróde ómúne gi simi kángá 'bi Yudáya ndéré ndíşiné ca simi gara bi Kayisariya ní.

Miúyu Eróde

²⁰ Ndíşí 'bi Eróde ndaa kóo bilámáne kí 'yì ga bi simi gara ga bi Táyire kí Sidóna ní wá. Zíye kótru royé ndéré lúru Eróde. 'Dá'dá odroní kí ngiti o'do kí ñriné Bilásita ní, ni ne 'yì bi kí ledrené owóowó 'be 'bi Eróde ore ní gi ro zía sáká yée. Nda gi do kací née ní, zíye ndéréye zí Eróde gi ro zíye yéme ndíşí eyé zía ídine bilámáne, gi zía yée ndíşini ómo do éyí miánu bi ndíşini ógu kíe gi simi kángá bi Eróde ni ne mongú ngére simi a ní.

²¹ Simi şindí kadra bi otoní gi ro zíye ódroyé ní, zí Eróde eşi 'duo bongó bi ngére e ndíşini eşi a duşí ye ní ógu ndíşiné kíe do kítí ngére ené ndíşí ódroné kí 'yì e. ²² Zíye ángáye 'duo diri kídí, “Ba nda kúru 'yima'dí wá, yì ené kúru lomo.” ²³ Geré zí maláyika 'bi Ngére Lomo sémbí ónzó Eróde gbú bi, gi zía oto ené úndru Lomo wá. Zí kidri e ólúye ro Eróde zía úyuné.

²⁴ Tí simi ledre née ní, ledre 'bi Yésu ni yì ené fú lá ngboró ené 'dá'dá kí ndíşí ángané.

²⁵ Simi bi Baranába e kí Sávulo mengionzóní moko bi kóo kasaní yée ndéré méngí a ní, zíye ndá'balúgu royé gi simi Yerusaléma simi gara bi Ánatiyoko, 'di'biutúní Yiwáni bi ngiti ñrja kpá Máriko ní kpa kíye.

13

Geléní Baranába e kí Sávulo kása yée

¹ Dongará 'yì ga bi nguṅuní ledre 'bi Yésu simi gara bi Ánatiyoko ní, nébi e kí 'yì 'dódo ledre e niyí kóo bo. Baranába, Simiyóna bi ndíşini kpá ndólo wo Búkulu gi zí saná a bi bukúluné ní, Luşiya bi ógu gi simi kángá bi Kuréne ní, Manéna bi ngboró 'be 'bi ngére Eróde ní nda kí Sávulo. ² Simi bi niyí ndíşí oto úndru Ngére Yésu kí ndíşí órú éyí miánu ní, zí 'Dówú Lomo úku ledre zíye kídí, “Ídísé i'dí sǐlǐse gi ro Baranába e kí Sávulo zíma, gi ro zíye méngí moko bi mágélé yée gi roa ní.” ³ Nda gi do kací éyí miánu bi orúní kí ini bi ininí zí Lomo ní, zíye oto sǐlǐye do Baranába e kí Sávulo do i'dí sǐlǐye gi royé zíye ndéréye.

Baranába e kí Sávulo oguní simi Sáyipuroso

⁴ Kí roko'bú 'bi 'Dówú Lomo zí Baranába e kí Sávulo ndéréóguyé simi gara bi kí ñriné Selúsiya ní, zíye nda 'dógu bi gi ore kí kuřungba simi cúkú

bì Sáyípuroso ní. ⁵ Simi bì nderéoguní simi gara bì kí ìrìné Salamísa ní, zíyè 'dódo ledre 'bì Lomo zì 'yì e simi 'Dìçì Kótruro e 'bì Yúda e. 'Dì'biutúní kóo Yiwáni* kpa zía ndìşj sáká yéè kí moko.

⁶ Zíyè ndéré 'dèçì bì gí simi cùkú nées vé gí simi gara bì kí ìrìné Páfoso, kí'dí bì ogú ndikiní 'yì mála kí ìrìné wotí Yósuwa bì menğì roné ya nées ni nébì ní. ⁷ Nì ezegámá Sereğisu Páwulosu gávana 'bì cùkú máa nées ní, nì 'yì ówo ledre kíngaya. Gí ore, zì gávana nées kákasa kacì Baranába e kí Sáwulo gí zía ilì gí ro úwú kúrú Lomo gí zíyè. ⁸ Tí lá zì 'yì mála bì Elimási, bì nées ìrì a simi tara Gìrìgì ní ndìşinè fála yéè, áyine gí ro 'dí'bióyó sómú ledre 'bì gávana 'dá'ba káa bì nì ngúngu ledre Yésu ke. ⁹ Nda nées ní, Sáwulo bì ndìşiní kpá ndólo wo Páwulo ní, simi roko'bu 'bì 'Dówú Lomo, zía lúrú bì mbì komo Elimási zía úku ledre kídí, ¹⁰ "Áyí owú ngére 'bì bicayi lomo e. Bì nì kpá okó ro bilámá ledre e za mbá. Áyí 'yì ɽanga kpá 'yì méngì bisinyí ledre e. Kacì kadra e mbá, ilì 'bì eyí fú lá óyóló'bó ma'dúú ledre 'bì Ngére Lomo káa do ɽanga. ¹¹ Cakaba ní, Ngére Lomo nì í'bì 'do'dó zíyì, zì komoyí 'dùtuné kí sîlì nyere útúásá lúrúndiki misúwu kadra wá."

Geré zì komo Elimási 'dùtuné, zía ndìşj gámálící roné kí só'do 'yì bì nì kókó nées ní. ¹² Simi bì gávana lurú ledre bì menğì roné zì Elimási káa ní ní, zía ngúngu ledre Ngére Yésu. Zì taraa ìdrine kíngaya kí úwú ledre bì 'dódoní gí ro Yésu ní.

Páwulo úku bilámá ledre 'bì Yésu simi Pìşđiya

¹³ Gí simi Páfoso, zì Páwulo e kí lafúne e ìnyiyé ndéréye kí kuřungba simi Períga gara bì simi Pamafíliya, kí'dí bì Yiwáni otoomo yéè zía ndá'balúgu roné simi Yerusaléma ní. ¹⁴ Zíyè ìnyiyé gí simi Períga ndéréoguyé simi gara bì kí ìrìné Anatiyoko bì simi Pìşđiya ní, nda simi Sîlì 'bì 'Dówuro† zíyè ndéré ndìşiyé bì simi 'Dìçì Kótruro 'bì Yúda e. ¹⁵ Gí do kacì ledre bì oloní gí simi lorú bì Músa eké kí yéè ga bì nébì e ekéní ní, zì manda 'bì 'Dìçì Kótruro kákasa zíyè kídí, "Lúndumá e, togú ledre nì bo tarasé gí ro zise sáká 'yì e kie yá, ógusé mu úku a."

¹⁶ Zì Páwulo ìnyjoguné 'dága, zía úcuómo yéè kí sîlìne, zía nda tónóne ódroné. "Lafúma Isiréle e kí 'yì ga bì ngárá ndaní Yúda e wá ní bì ndìşisè óto úndru Lomo ní, ìndisè aka mbílise zíma. ¹⁷ Lomo bì 'yì lúrú bì kacì Isiréle e ní, gelé kóo bulúnduzé e ne káa do 'yì ené e, zía óto yéè zíyè étriyé kíngaya simi bì niyí simi kángá 'bì Ízibiti ní, kí mongú roko'bu 'bì Lomo, zía 'dí'biógu yéè gí simi Ízibiti 'dá'ba, ¹⁸ zía útusimáné kí simibi cì gbre sáká yéè simi bì niyí simi súwú ní. ¹⁹ Zì Lomo í'bì roko'bu zì Isiréle e zíyè rómo komo sî do 'yì ga bì ìnyì doa gbre bì ndìşiní ndìşj simi Kanána ní, zía í'bì kángá nées zì 'yì ené e ndìşiyé simi a káa do 'bì eyé. ²⁰ Ledre nées menğì kóo roné mbá kí simibi míya eso doa cì gbre doa sokó (450).

* **13:5** 13:5 Yiwáni: Yiwáni ba ndìşiní kpá ndólo wo Máriko. Mizefj ledre bì ukuní gí roa ní nì simi Moko 'bi 'yìmikása e 12:12. Bùku bì Bilámá ledre bì Máriko eké ní eké ne. † **13:14** 13:14 Sîlì 'bì 'Dówuro: Nées nì mongú sîlì 'bì Isiréle 'bì ini zì Lomo, menğini moko simi a wá. Zíyè ndìşiyé sómúndiki ledre kídí Lomo otoogu ere kí do sogo kángá kpá kí ledre bì Lomo yomo yéè gí simi moko 'bì owúkúlú e gí sî sîlì ngére 'bì Ízibiti ní. Ólo Ólúógu 20:8-11, Gbre lorú 5:12-16.

“Gi do kací ledre née ní, zí Lomo gélé 'yì 'dècì ngbanga e zíye ndìsì lúru bi doyé gì simì sìnđì kadra 'bì nẹ̀bì Sámele. ²¹ Nda simì bi 'yì e ndu'yúni ndu'yú gì ro do óto ngére zíye ní, zí Lomo óto Sáwulo owú 'bì Kísi gì simì kúfú Benzemúna káa do ngére, menđì kóo moko kí simibi e cì gbre. ²² Gi do kací bi 'dì'bioyóní wo ní, zí Lomo óto Dawídi káa do ngére. Ba ledre bi Lomo úku gì roa ní, 'Máowo bú kídí Dawídi owú 'bì Zése ni o'do bi utúasá kpínì kací mimbé'demá ní. Nì 'yì bi ni menđì ledre ga bi máili yéé ní mbá.

²³ “Gi dongará bulúndu Dawídi e, Lomo 'dì'biogu Yésu 'Yì yómo 'yì e go zí Isiréle e káa zí bi kóo mocú ledre a 'desì ní. ²⁴ 'Dá'dá gì zí Yésu kí óguné, Yiwáni ndìsì kóo 'dódo ledre óyóló'bó sómú ledre kí í'bí babatíza zí Isiréle e. ²⁵ Káa zí bi Yiwáni ni kóo go gbóo gì ro menđìgónzó moko ené ní, zía kóo úku ledre kídí, 'Sómúsé esé ya mááyí 'bì amá náambi? Mándá 'bì amá 'Yì yómo 'yì e bi ndìsìsè óto komosé gì roa ní wá. Tí lá ni ógu 'bì ené gì do kacíma, máutúasá í'diógu gbawá wará ené gì sìnđja.'

²⁶ “Lafúma Isiréle e, bulúndu Abarayáma e, nda kíse 'yì óto úndru Lomo ga bi ngará ndásé Yúda e wá ní mbá, sanda bi gì ro 'Yì yómo 'yì e ba ní, Lomo kasa gì rozé mbá. ²⁷ 'Yì ga bi ndìsìni ndìsì simì Yerusaléma kí manda eyé e mbá, owo 'dì'biní eyé bi ya Yésu ni 'Yì yómo 'yì e ní wá. Gba kúrú nẹ̀bì ga bi ndìsìni ólo a kací Sílì 'bì 'Dówúro ní za mbá owo 'dì'biní eyé ini ledre gì simì a wá. Zíye 'dècì ngbanga roa gì ro zì ledre bi nẹ̀bì e ukuní ní óguné ma'díi. ²⁸ Abú owoní eyé mbígí sì ledre bi gì ro do úfu wo gì roa ní wá yá, zíye úku ledre zì Piláto idi úfu wo 'dá'ba.

²⁹ “Simì bi menđìgónzóní ledre bi nẹ̀bì ekéní gì ro Yésu go ní, zíye ìmbíóto wo gì do mìnđbúnđu kágá ndéré kíe óto a. ³⁰ Tí lá, Lomo uru wo goó gì simì umbu, ³¹ zía 'dódo ándá roné kí tǔ'dù sǐlì e zí 'yì ené ga bi kóo nderéní kéye gì simì kángá bi Galíláya simì Yerusaléma ní. Niyí cakaba go ye 'yì ga bi lurúní wo go cù kí komoyé do ndìsìyè úku ledre gì roa zí 'yì ezé e ní.

³² “Oguzé ona úku 'dódo bilámá ledre zise. Éyì bi kóo Lomo mocú ledre a zí bulúnduzé e ní, ³³ menđì roné go zise bulúndu yéé, kpurú gì simì miúru Yésu zía ídine trídri. Káa zí bi Dawídi eké simì gbre Búkú ené 'bì ke'bì ní. “ ‘Áyí owú 'bì amá,

karaba mááyí go 'Buyí.'

³⁴ Ba ledre bi Lomo uku gì ro miúru Yésu ní, umbua utúasá énye simì bi wá,

'Mááyí í'bí úndru bi ma'díi lúyú ledre ndaá simì a wá ní ziyì, káa zí bi māmócú ledrea zí Dawídi ní.'

³⁵ Káa zí bi Dawídi eké do ngítí bi simì ke'bì ené kídí,

'Útúasá eyí ótoómo 'Yì eyì bi lúyú ledre ndaá roa wá ní zía ényené wá.'

³⁶ “Simì bi kóo Dawídi menđì ledre bi Lomo ili zía menđì a simì sìnđì kadra máa 'bì ené ní, zía úyuné, do óto wo káa zí 'bì bulúnduga ga kóna ní, zí umbu a ényené cìkì simì bi ore. ³⁷ Tí lá Yésu bi Lomo uru wo gì simì umbu ní, umbu a enye ené simì bi wá.

³⁸ “Bì nda go kenée ní, lúndu 'bì ené e, máili go zise ówo a kídí bilámá ledre bi má'dódo zise 'bì lùlúoyó lúyú ledre ní, ni kpurú gì simì Yésu.

³⁹ Kpurú gì simì Yésu ma'dáa 'yì ga bi nṅunṅuní ledrea go ní, Lomo ni

hùlùòyó lúyú ledre eyé bi lorù 'bi Mùsa utúasá lùlùóyó a gi rosé 'dá'ba wá ní. ⁴⁰ Ídísé bándá rosé káa bi ledre bi nèbì e ukuní ní kí méngì sée. ⁴¹ Zí Lomo úku ledre kídí,

“ Lúrúsé aka, sée 'yì ga bi ndìsísé úkucáyi ledre gi romá ní,
tarasé ni karanée ìdrì zìse úyusé miúyu.

Mááyì ógù méngì ledre simi sìnđì kadra esé
utúasásé ngúnğu a wá,
abú ngíti 'yì uku yeme ledre gi roa zìse.' ”

⁴² Káa zì bi Páwulo e kí Baranába niyí go ólúògu eyé gi simi 'Dìcì Kótruro 'dá'ba ní, zì 'yì e úku ledre zíye ya idíní ndá'baògu simi ngíti Sílì 'bi 'Dówúro gi do kacì wo ba gi ro úku ándá bilámá ledre gi ro ledre née zíye. ⁴³ Simi bi 'yì e bayiní gi do bi kótruro ní, zì tù'dù Yúda e kí 'yì ga bi ngárá ndanì Yúda e wá ní bi oyólo'bóní royé káa do 'yì ngúnğu 'dódo ledre 'bi Yúda e ní, ìnyiyé lódù Páwulo e kí Baranába, bi odroni zíye kídí idíní kpá fú lánýa ro bilámá ledre 'bi Lomo bi uwúní née.

⁴⁴ Simi Sílì 'bi 'Dówúro bi gi do kacì a née ní, zì 'yì e gi simi gara ore za mbá óguyé úwú ledre gi ro Ngére Yésu. ⁴⁵ Simi bi Yúda e lurúní tù'dù 'yì ga bi yokoní royé ní, zíye óto ledre simiyé kí ndìsì úku sinyi ledre gi ro ledre ga bi Páwulo ndìsì úku yée ní.

⁴⁶ Nda née ní, zì Páwulo e kí Baranába úkulúgu ledre zì Yúda ga gére née o'buó'bu kídí, “Azé kóo úku ùtu ledre 'bi Lomo zìse 'dá'dá kí. Tí lá bi ásisé yì esé miási ilísé esé óto rosé kí ledresé owóowó gi ro zìse ówo trìdrì bi fí ní wá ní, azé go ógù ótoómo sée zíze ndéré ezé zì 'yì ga bi ngárá ndanì Yúda e wá ní. ⁴⁷ Ba ledre bi Ngére Lomo uku zíze ní,
“ Máoto sée go bimióngó zì 'yì ga bi ngárá ndanì Yúda e wá ní,
gi ro zì 'yì e do sogo kángá mbá ómoyé.' ”

⁴⁸ Simi bi 'yì ga bi ngárá ndanì Yúda e wá ní uwúní ledre née kenée ní, zíye ídiye kí rokinyi kpá kí óto úndru bilámá ledre Ngére Yésu. Zì 'yì máa ga bi kóo niyí go migéleye gi ro trìdrì bi za fí ní ngúnğu ledre Yésu.

⁴⁹ Zì ledre 'bi Ngére Yésu aṅgané kacì bi e za mbá. ⁵⁰ Tí lá, zì Yúda e esì ledre simi mĩngburoko kará ga bi kí ledreyé owóowó bi ndìsìní óto úndru Lomo ní kpá kí mĩngburoko ya'dá ga bi niyí ye manda zì lafúye simi gara ore ní. Zíye tónó méngì lará Páwulo e kí Baranába, do ógóoyó yée gi simi kángá eyé gi ore 'dá'ba. ⁵¹ Nda gi ore née ní, zì 'yjmikása ga gére née ú'bu 'burù gi ro sìnđiye gi ro 'dódo a zì Yúda e kídí Lomo asi gi kí royé, zíye ndéréokpó eyé simi gara bi kí ìrjné Ikoniyomo ní. ⁵² Zì 'yì lódù kacì Yésu ga bi simi Ánatiyoko ní, ndìsì ídiye kí mongú rokinyi kpá kí 'Dówú Lomo simiyé.

14

Páwulo e kí Baranába oguní simi Ikoniyomo

¹ Ledre keyì kẹrì ba méngì kpá roné simi gara bi Ikoniyomo ní. Zì Páwulo e kí Baranába ndéréye simi 'Dìcì Kótruro. Zíye ndìsì úku 'duo ledre ga bi ndìsì 'dí'bi do 'yì e mì'dí'bi ní. Zì tù'dù Yúda e kí 'yì ga bi ngárá ndanì Yúda e wá ní ngúnğu ledre Ngére Yésu. ² Tí lá zì Yúda máa yée ga bi asiní kí ngúnğu ledre Yésu ní, esì ledre simi 'yì ga bi ngárá ndanì

Yúda e wá ní gì ro zí simi doyé sínýíne ro 'yì ga bi ñgunḡuní ledre Yésu go ní. ³ Née ní zí Páwulo e kí Baranába lú'búye ore cùku'dée, do ndìṣi ódroyé kí roko'bu gì ro Ngére Yésu, bi 'dodo kídí ma'díi í'bí roko'bu ne zíye ndìṣiyé méngì mingburoko ledre ga bi kí roko'buyé, kí yée ga bi tara 'yì ndìṣi ìdrì gì zíye miḡdrì ní.

⁴ Zí 'yì ga bi kóo simi gara ore ní ífi simiyé, ngíti géyì ñgunḡuní 'bi eyé kóo ledre 'bi Yúda e, ngíti géyì ñgunḡuní 'bi eyé ledre 'bi 'yìmikása e. ⁵ Gí ore, zí ngíti géyì 'yì ga bi ngará ndaní Yúda e wá ní kí Yúda e, ndro kí manda eyé e yéme ledre dongaráye gì ro méngì lará 'yìmikása e gì ro óngboónzó yée kí tutú. ⁶ Simi bi 'yìmikása e uwúní ledre née ní, zíye ngásáókpo eyé simi Lísitra kí Dérebe gara ga bi simi Lìkóniya kpá kí ngíti géyì bi ga bi simi Lìkóniya ní. ⁷ Simi bi niyí íri ní, zíye ndìṣiyé fú lá 'dódo bilámá ledre 'bi Ngére Yésu zí 'yì e.

Páwulo 'dodo ledre simi Lísitra kí Dérebe

⁸ Simi bi Páwulo ni ndìṣi 'dódo ledre zí 'yì e simi Lísitra ní, o'do ni kóo bo ore migigìrì kú bi arání wo ní nderé ené wá. ⁹ Zí o'do née ndìṣíné índi mbílíne úwú ledre bi Páwulo ndìṣi úku a ba. Zí Páwulo lúru cù mbigí kuṣu'bu komoa, zía ówo a kídí o'do ba ñgunḡu ledre Yésu go, utúasá go do yómo wo. ¹⁰ Zí Páwulo ndólo wo kí kúrúne 'dága kídí, "Ínyìogú mu tóro 'dága do sìnḡiyì." Zí o'do née lé'béne geré milé'bé 'dága do tónóne gámálíci roné.

¹¹ Simi bi tú'dú 'yì e lurúní ledre bi Páwulo méngì ba ní, zíye gbúrógbóye kí tara eyé 'bi Lìkóniya e kídí, "lomo e oguní go zíze kí toso 'yìma'dí royé." ¹² Zíye ífí ìrì lomo eyé bi Zíya ní do Baranába, lomo máa wo bi kí ìrìné Ámasi ní do ífí ìrìja do Páwulo gì zía 'di'bi kóo manda 'bi ódro ne. ¹³ Zí 'yì 'dáná éyì zí lomo bi Zíya, bi kí 'dìcì 'bi lomo gbóo cigí gara ore ní, óguné kí ya'dá ìtì e kí misúrú kágá e, gì zía wo kí tú'dú 'yì ga gére née ilíní í'bí éyì ga gére née káa do 'dáná éyì eyé zí 'yìmikása e.

¹⁴ Simi bi 'yìmikása ga bi, Baranába e kí Páwulo uwúní ledre née kenée ní, zíye lófo bongó e gì royé zíye ngásá útúye dongará tú'dú 'yì ga gére née, kí gbúrógbóye kídí, ¹⁵ "Méngìsè ledre kenée gì ro 'di? Azé 'bi ezé kpá lá 'yìma'dí káa zí sée ní. Oguzé ona ba kí bilámá ledre zise, ódrozé zise gì ro zise ótoómo kí méngì bicayi ledre e, zise ndá'balúgu rosé zí Lomo bi ní trìdrìné za fí ní, bi otú ere kí do sogo kángá nda kí mikavu e kí éyì ga bi simiyé za mbá ní. ¹⁶ Ga kóo 'desì ní, Lomo otoomo kóo rìkì sì do 'yì e zíye ndìṣiyé méngì ledre eyé bi utúasá kací komoyé ní. ¹⁷ Tí lá bi ba ní, Lomo ndìṣi fú lá 'dódo roné zise kídí, née ni bo kí bilámá éyì ga bi ndìṣi méngì yée zise ní. Ndìṣi kása iní zise gì komo ere do futú éyì miánu esé e simi bilámá sìnḡi kadra, ni ne 'yì bi ndìṣi í'bí éyì miánu zise, kpá 'yì óto sée kí rokinyi." ¹⁸ Tí do mbágá ledre bi 'yìmikása e ukuní ba ní, ní kóo miórúné zíye kíngaya gì ro zíye úcúomo tú'dú 'yì ga gére née kí 'dáná éyì zíye.

¹⁹ Gí ore, zí ngíti géyì Yúda e óguyé gì simi Anatiyoko kí Ikoníyomo simi Pìṣìḡiya sínýíonzó simi do tú'dú 'yì ga gére née zíye útú eyé go do kacíye. Zíye óngbo Páwulo kí tutú do óyo wo ndéré ónzó óto a gì simi gara sága kí sómú ledre bi yaá uyu go ní. ²⁰ Tí lá simi bi 'yì lódú kací Yésu oguní tóro gbaá dongá Páwulo ní, zía ìnyìoguné 'dága ndá'balúgu roné simi gara íri.

Simi bi bi aráló'bó roné ní, zí Páwulo e kí Baranába ndéréókópoye simi gara bi kí iriné Dérebe ní.

'Yimikása nda'baní simi Ánatiyoko kí Súrìya

²¹ Zí Páwulo e kí Baranába ndìsiyé 'dódo ledre bilámá ledre simi gara do 'dí'bi do tú'dú 'yì e zíye ídíye 'yì lódú kací Yésu. Nda née ní zíye ndá'balúgu royé simi Lísitra, Ikoníyomo nda kí Ánatiyoko. ²² Simi gara ga bi nderéoguní gí simiyé née ní, zíye ndìsiyé sáká 'yì ga bi 'yì lódú kací Yésu ní gí ro zíye tóroyé ngbúó simi ngúnḡu ledre eyé. Zíye úku ledre kídí, “Azé 'dó'dó mì'dó'dó kí azé fú óḡu 'be 'bi Lomo.” ²³ Zí Páwulo e kí Baranába gélé manda e zí 'yì ga bi ngunḡuní ledre Yésu go ní do bi eyé e mikékerija za mbá. Zíye órú éyì kí iní iní zí Lomo, zíye ótoómo manda ga gére née do sīlì Ngére Yésu, bi nì dujú ne 'yì bi ótoní mimbé'deyé roa ní.

²⁴ Gí do kací bi Páwulo e kí Baranába gamáonzóní bi ga bi simi Pìsìdiya go ní, zíye ndéréogúyè simi kánḡá bi Pamafíliya ní. ²⁵ Nda simi bi 'dodoní ledre zí 'yì e simi gara bi Períga ní, zíye ókpóye simi gara bi kí iriné Atalíya.

²⁶ Nda gí ore, zíye 'dóḡu bi kí kurúngba ndá'balúgu royé simi Ánatiyoko kí'dí bi kóo 'yì ga bi ngunḡuní ledre Yésu i'bíní yée do sīlì Lomo kí sáká éyì ené gí ro moko bi Páwulo e kí Baranába mengionzóní ní.

²⁷ Simi bi oguní simi Ánatiyoko bi simi kánḡá 'bi Súrìya ní, zíye yóko zaá 'yì ga bi ngunḡuní ledre Yésu go ní ndro do bi kìé' do do līkpì ledre ga bi Lomo mengì yée kí misì'di bi Lomo likpì zí 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní ngúnḡu ledre Yésu ní. ²⁸ Nda née ní, zíye ndìsiyé kí lafúye ga bi niyí 'yì lódú kací Yésu ní ore kí ngbángbá sīlì e.

15

'Yì e kotruní royé simi Yerusaléma

¹ Zí ngítì géyì ya'dá e óḡuyé gí simi kánḡá 'bi Yúdáyá simi gara bi Ánatiyoko ní tónóye 'dódo ledre zí 'yì ga bi 'yì lódú kací Yésu ní kídí, “Togú útúsé ngbuḡu káa zí bi lorú bi Músa 'dodo ní wá, ómosé wá.” ² Zí Páwulo e kí Baranába ndìsiyé ítí kangú kíngaya kí úku ló'bó ledre née dongarayé kéye. Gí ore née ní, do gélé Páwulo e kí Baranába kí ngítì géyì lafúye 'yì ga bi ngunḡuní ledre 'bi Yésu go ní gí ro do ndéréye ódro ledre gí ro ledre née kí 'yimikása e kí mīngburoko 'yì ga bi simi Yerusaléma ní. ³ Zí 'yì ga bi ngunḡuní ledre 'bi Yésu go ní í'bi misì'di zíye ndéréye. Nderení kóo kpurú gí simi kánḡá ga bi Fonìsiya kí Samáriya ní. Zíye līkpì ledre gí ro 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní bi ngunḡuní ledre 'bi Yésu ní. Zí ledre née óto 'yì ga bi 'yì lódú kací Yésu ní ídíye kí mongú rokinyi. ⁴ Simi bi nderéoguní simi Yerusaléma ní, zí 'yì ga bi ngunḡuní ledre 'bi Yésu go ní, kí 'yimikása e nda kí mīngburoko 'yì ga bi íri ní 'dí'bi yée simi sūmu. Zí Páwulo e kí Baranába līkpì ledre ga bi Lomo mengì yée kpurú gí simiyé ní zíye.

⁵ Tí lá zí ngítì géyì 'yì ngúnḡu ledre 'bi Yésu máa yée ga bi 'bi eyé Farusáyo e ní úku ledre kídí, “'Yì lódú kací Yésu ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní, idíní útú ngbuḡu, do ndìsiyé lódú lorú 'bi Músa.”

⁶ Zí 'yimikása e kí mingburoko 'yì e yóko royé ódroyé do ledre née. ⁷ Gi do kací ngbángbá ódro, zí Pétero ìnyìjòguné 'dága ódroné zíye kídí, “Owù 'bi babá e, ówosé bú kídí Lomo gelé máa goó 'desì gi dongarásé gi ro zì 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní úwú bilámá ledre 'bi Yésù gi taramá gi ro zíye nḡḡḡḡ a. ⁸ Lomo bi owo sómù ledre 'bi 'yì e mbá bú ní, 'dodo go kídí nées oto 'búye go. Simi bi kása 'Dówúne zía óḡu ndìṣìne simiyé káa zì bí kóo mengì zize ní. ⁹ Ifi ené dongarásé kéye wá, lùḡoyó lá lúyú ledre eyé gi zía bi nḡḡḡḡni ledre Ngére Yésù go ní. ¹⁰ Bi kenée ní, éyì bi ilisè úzu Lomo kí ìmbìóto mongù éyì owóowó do 'yì lódù kací Yésù ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní, bi gba zée kí bulúnduzé e utúasázé ìmbì a wá ní gi ro 'dì? ¹¹ Ngére ezé Yésù mengì bilámá ledre go zize, gi zía bi nḡḡḡḡzè ledre ené ní, zì Lomo yómo zée kpá káa zì bi kóo yomo 'yì ga bi ndaní Yúda e wá simi bi nḡḡḡḡni ledre Yésù ní.”

¹² Zí 'yì ga bi kóo yokoní royé ore ní m̀k̀k̀ye 'duo tí, ndìṣì úwú kací mingburoko ledre kí ledre ga bi tara 'yì e ndìṣì ìdrì gi zía miìdrì bi Baranába e kí Páwulo ndìṣìní ìkpì a bi Lomo mengì kpurù gi simiyé dongará 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní. ¹³ Simi bi ukuonzóní ledre eyé go ní, zì Yakóbo úku ledre zíye kí kúrúne 'dága kídí, “Owù 'bi babá e, úwúsé aka ledre bi mááyí úku a ba. ¹⁴ Simúna ìkpì yeme mìsi'di bi kóo Lomo 'dodo sáká éyì ené zì 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní go simi bi gelé 'yì e gi dongarásé zíye ídíye káa do 'yì ené e ní. ¹⁵ Kúrú nébì e utúasá go kpìní kicé, káa zì bi ni miéké ní. ¹⁶ Lomo uku kídí, “ ‘Gi do kací ba ní, mááyí ndá'baóḡu í'bilúgu ngére 'bi Dawídi bi utú káa zì kútù bi ndurù go ní.

Mindurù a née ní,

mááyí ùbùlúgu a zía ndá'baóḡuné rìṅṅì do biné,

¹⁷ gi ore, ngíti géyì s̀ì do 'yì e mbá niyí óḡu zíma kí 'yì máa yée ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní, niyí ídí 'yì amá e. Máa Ngére máyème kóo ledre ga gére née máa’

¹⁸ káa zì bi 'yì e ówoní kóo bú 'desì ní.

¹⁹ “Kací sómù ledre amá, ndazé ndìṣì tóro 'dùtù kó'dù 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní kí ndá'balúgu royé zì Lomo wá. ²⁰ Ni miútúásáne idízé éké wáraga zíye kídí, ndaní ánu éyì miánu bi 'danání zì lomo ga bi yemení yée kí s̀ìlì 'yì ní wá. Ndaní só'do royé kí 'yì bi ofúní aka royé kéne wá ní wá. Ndaní kpá ánu esì togù mbù sáma bangá bi kpuronyó 'dewení lá go a ngárá sáma loloonzó roné gi simi wá ní wá. ²¹ Gi zía 'dodoní kóo lorù bi Músa eké ní go 'desì zì 'yì e simi mingburoko gara e kací S̀ìlì 'bi 'Dówúro e mbá simi 'Dìcì Kótruro e.”

Wáraga zì 'yì 'bi Yésù ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní

²² Nda née ní, zì 'yimikása e kí ngíti géyì mingburoko 'yì e ndro kí 'yì ga bi nḡḡḡḡni ledre 'bi Yésù go ní za mbá, yéme ledre gi ro do gélé 'yì e gi dongarásé do kása yée kí Páwulo e kí Baranába simi Ánatiyoko. Zíye gélé ya'dá e gbre Yúda bi ndìṣìní ndólo wo Barasába ní kí Síla bi niyí kí ledreyé owóowó zì 'yì ga bi nḡḡḡḡni ledre 'bi Yésù go simi Yerusaléma ore ní. ²³ Ba wáraga bi ekéní do kasa yée kicé ní.

Zée 'yimikása e kí ngíti géyì mĩngburoko 'yì e nda kí lafúse ga bi ñgunḡuní ledre 'bi Yésu káa zì sée ní. I'bízé mandá go zise, sée ga bi ngárá ndásé Yúda e wá zise ñgunḡu ledre ené simi gara bi Ánatiyoko simi kángá bi Súrìya nda kí kángá bi Silísiya íri ní.

²⁴ Uwúzé go kídí ngíti géyì 'yì e gĩ dongaráze gi yáa oguní go ndĩsì 'dó'do sée kí ledre bi ní i'bí lerí simi sanáse zía kpá kí sínìyì sómù ledre esé kí ledre ga bi ndĩsìnì úku a ní. I'bízé ezé misi'di nées ze zíye wá.

²⁵ Bi kenée ní, kotruzé rozé go ndro do bi kǐé'do zize go gélé 'yì e zíye ndéréye zise íri kí bilámá ezegámáze ga bi Baranába e kí Páwulo, ²⁶ ga bi kóo i'biní royé zì umbu gi ro kéyì Ngére ezé Kírésìto Yésu ní. ²⁷ Bi nda go kenée ní, kasazé Yúda e gi yáa go zise íri kí Síla gi ro zise úwú ledre bi ekézé zise ba cù gi tarayé. ²⁸ Utúasá go ro 'Dówù Lomo kpá ndro kize kídí, utúasázé óto ngíti éyì miówó dosé rómo gi do lorù bi ndĩsìsè lódù a ní wá. ²⁹ Ndásé ánu éyì miánu bi 'danánì zì lomo ga bi yemení yée kí sǐlì 'yì ní wá. Ndásé só'do rosé kí 'yì bi ófúsé aka rosé kéne wá ní wá. Ndásé kpá ánu sáma togù mbú esì bangá bi kpuronyó 'dewení lá go a ngárá sáma loloonzó roné gi simi a wá ní wá. Ídísé i'dí sǐlìse gi ro éyì ga gére zì mindĩsìsè ídine bilámáne.

Lomo idí kise íri.

³⁰ Zì ya'dá ga bi gelení yée nées ní 'dí'bi misi'di ndéréye simi Ánatiyoko kí'dí bi ndolo yokoní zaá 'yì ga bi ñgunḡuní ledre 'bi Yésu go ní do i'bí wáraga nées ní zíye. ³¹ Simi bi 'yì e ononí wáraga nées ní, zíye ídiye mbá kí rokinyi kí úwú ledre bi ukuní zia sáká yée ní. ³² Yúda e kí Síla ñiyi ye nébi ga bi kóo 'di'biní ngbángbá sǐndǐ kadra ndĩsì sáká yée kí úku ledre zíye gi ro zíye ídiye kí roko'buyé ní. ³³⁻³⁴ Gi do kací bi ndĩsìnì ore kí owù sǐlì ca ní, zì 'yì ga bi ñgunḡuní ledre 'bi Yésu go ní i'bí misi'di zíye ndá'bayé, bilámáne zì 'yì ga bi kóo kasaní yée ní. ³⁵ Páwulo e kí Baranába idiakánì 'bi eyé cǐkǐ simi Ánatiyoko ore, kí'dí bi yée kí ngíti géyì tǔ'dù lafúye ndĩsìnì 'dódo bilámá ledre 'bi Ngére Yésu ní.

Páwulo ifnì dongaráye kí Baranába

³⁶ Gi do kací sǐlì ca, zì Páwulo úku ledre zì Baranába kídí, "Nda'bazé aka mu lúru lafúze ga bi kóo 'dodozé ledre gi ro Ngére Yésu zíye kací gara ga gére nées mbá, gi ro zize ówo misi'di bi ndĩsìnì mǐngǐ ledre ga bi kóo 'dodozé zíye doa ní." ³⁷ Baranába ili kóo 'dí'biútù Yiwáni bi ndĩsìnì kpá ndólo wo Máriko ní kpa zíye ndéréye kéye. ³⁸ Tí lá kací sómù ledre 'bi Páwulo, ndaá miútúasáne zíye 'dí'biútù wo wá, gi zia otoomo kóo yée simi kángá bi Pamafliya ní, mǐngǐ oguzé kóo moko kéye gi do oduné wá. ³⁹ Zì lála ká'dá ídine dongará Páwulo e kí Baranába miórúné kíngaya. Gi ore zíye ífi simiyé. Zì Baranába 'dí'bi Máriko zíye 'dógu bi kí kurungba ndéréye do cùkú Sáyípuroso. ⁴⁰ Zì Páwulo gélé Síla zíye ndéré 'bi eyé kéne, gi do kací bi 'yì ga bi 'yì lódù kací Yésu ininí ini zì Lomo do ótoómo yée do sǐlì Ngére Lomo gi ro zia lúru bi kacíye ní. ⁴¹ Zia 'dí'bi misi'di bi kpurù gi simi Súrìya kí Silísiya ní, kí úku ledre bi ní sáká 'yì ga bi ñgunḡuní ledre 'bi Yésu go íri ní.

¹ Zí Páwulo e kí Síla ndéréye simi gara ga bi Dérebe kí Lísitra ní, kí'dí bi ngúru 'yí lódú kací Yésu bi kí iríné Timatiyo ndísi ndísi ní. Mbágáa ni kóo Yúda bi nḡḡḡu ledre 'bi Yésu go ní, tí lá 'bụ a ni kóo 'bi ené Gírígi. ² 'Yí lódú kací Yésu ga bi simi gara ga bi Lísitra kí Ikoniyomo líkpíní mbá bilámá ledre gí ro Timatiyo. ³ Páwulo ili kóo 'dí'biútú Timatiyo kpa zíye ndéréye kéye, née ní zía óto Timatiyo zía útúne nḡḡḡu, gí zía Yúda ga bi kóo do bi bi ndísi ndísi doa ní owoní mbá bú kídí 'bụ Timatiyo ni Gírígi.

⁴ Káa zí bi Páwulo e niyí ndísi kí gámá kací gara ga gére ní, zíye ndísiyé 'dódo lorụ bi kóo 'yimikása e kí mḡḡḡuroko 'yí ga bi simi Yerusaléma ekéni gí ro zí 'yí ga bi nḡḡḡuní ledre 'bi Yésu go ní zíye ndísiyé lódú a. ⁵ Bi kenée ní, zí 'yí ga bi nḡḡḡuní ledre 'bi Yésu go ní tóroyé nḡḡḡo simi nḡḡḡu ledre eyé. Zí ledre 'bi Lomo ndísi nḡḡḡóne 'dá'dá kací kadra mbá.

Lomo 'dodo roné simi 'duru zí Páwulo simi Tóra

⁶ Zí Páwulo e kí lafúne ndéréye kí gámáónzó bi e simi káḡá 'bi Pharaḡáyi kí Galatiya mbá, gí zía 'Dówú Lomo ili ené kóo zíye úku kúru Lomo zí 'yí e simi káḡá 'bi Ásiya wá. ⁷ Simi bi nderéoguní do mama bi dongará káḡá ga bi Mayásiya kí Beteniya ní, zíye áyíye go gí ro ndéréye simi Beteniya, tí lá 'Dówú Yésu nḡḡḡu ené kóo zíye ndéréye íri kpá wá. ⁸ Bi kenée ní, zíye 'deci bi gí dongá Mayásiya zíye ndéréókpóye simi gara bi Tóra ní. ⁹ Kí ndúlu a née ní, zí Lomo 'dódo roné simi 'duru zí Páwulo, zía lúrúndiki lílì 'o'do gí simi káḡá bi Mekedoníya ní kí ndéndí roné zía kídí, "Ógụ mu sáká zée 'yí 'bi Mekedoníya." ¹⁰ Kpá lá gí do kací bi Lomo 'dodo lílì 'o'do née zí Páwulo ní, geré zíze inyíze ndéréze simi Mekedoníya, gí zía nḡḡḡuzé go kídí Lomo ndolo zée* go ndéré 'dódo bilámá ledre 'bi Yésu zí 'yí ga bi íri ní.

Lúdiya nḡḡḡu ledre Ngére Yésu

¹¹ Zíze 'dógu bi gí simi Tóra kí kurúḡba mbí geré simi cúkú bi kí iríné Samoturési. Nda simi bi bi arálo'bó roné ní, zíze ndéréóguzé simi gara bi Nipólisi ní. ¹² Gí ore zíze ndéréze simi gara bi Phílípoyi, bi ni ne mongú gara simi Mekedoníya bi kóo tų'dú 'yí 'bi Róma e omúoguní ndísi simi a ní. Zíze ndísiyé ore ca.

¹³ Simi Sílì 'bi 'Dówuro, zíze ólúóguzé gí simi mongú gara gí ore ndéréze kó'dú nḡḡḡu, kí'dí bi somúze 'bi ezé ya 'yí e kotruní royé go íri íni ini zí Lomo ní. Zíze ndísiyé ódrozé zí kará ga bi kóo kotruní royé íri ní. ¹⁴ Ngúru 'yí gí dongaráye bi uwú ledre ezé ní, ni kára kí iríné Lúdiya 'yí 'bi gara bi kí iríné Tayatira, moko ené ndísi úgúóyó mḡḡḡawu bongó e. Ni kóo kára bi ndísi óto úndru Lomo ní. Zí Ngére Yésu líkpí somú ledre ené zía ndísiné índi mbílíne úwú ledre bi Páwulo ndísi úku a ní. ¹⁵ Simi bi babatizíní wo kí 'yí 'bi 'be 'bi ené e ní, zía ndólo zée 'be 'bi ené. Zí Lúdiya úku ledre kídí, "Togú miútúásá go komosé káa do 'yí bi nḡḡḡu ledre Ngére Yésu go ní yá, óguzé mu zise ndísiyé 'be 'bi amá ona." Ledre ga bi uku yéé ní, zía 'dí'bi dozé zíze ndéré ndísiyé zía 'be.

Páwulo lagaoyó bicayi lomo gí simi owúkára

* **16:10** 16:10 Zée: Zée bi ukuní ledre kára ní gí zía Lúka bi eké búkú 'bi Moko 'bi 'yimikása e ní olú go dongará Páwulo e kí 'yí ené e zíye ndéréye kíye.

¹⁶ Kadra kǐé'do, simi bi azé mindéréze do bi bi ndǐsíní íni ini doa zǐ Lomo ní, zize ndíkize kí owúkára ní kóo owúkùlù kí bicayi lomo siminé bi ndǐsǐ óto wo zǐa ndǐsiné úkuógu ledre bi gú karanée ní méngǐ roné ní. 'Dí'biogu tú'dú késǐ zǐ mongú 'yǐ ené gǐ do ledre ga bi ndǐsǐ úku 'dódo yée ní. ¹⁷ Zǐ owúkára nées tónóne lódú zée kí Páwulo e, zǐa ndǐsiné gbúrógbóne kídí, "Ya'dá ga ba ndǐsiní méngǐ moko 'bǐ mbigi Lomo bi kí roko'buné ní. Ndǐsiní úku 'dódo zise nées misi'di bi ásé ómo doa ní."

¹⁸ Zǐa ndǐsiné fú lá úku ledre nées kenée kí tú'dú sǐlǐ e. Odu a, zǐ Páwulo 'dó'dóne gǐ zǐ ledre nées, zǐa óyó roné úku ledre zǐ bicayi lomo bi simi owúkára nées kídí, "Kǐ ǐrǐ Kírésǐto Yésu, idí mu ólúógu gǐ simia 'dá'ba." Zǐ bicayi lomo bi kóo simi owúkára nées ní geré ólúóguné 'dá'ba.

¹⁹ Simi bi mǐngburoko 'yǐ 'bi owúkára nées owoní yaá misi'di 'bi ówo késǐ eyé sinyí go ní, zǐye 'dí'bi Páwulo e kí Síla lála yée ndéré kíye kó'dú mǐngburoko 'yǐ e do bi bi tú'dú 'yǐ e ndǐsiní kótrɔ royé doa ní. ²⁰ Zǐye ógyé kíye kó'dú mǐngburoko 'yǐ ga bi 'yǐ lúru bi simi ledre e ní. Zǐye úku ledre zǐ royé kídí, "Ya'dá ga ba niyí Yúda e, niyí go ndǐsǐ óto tú'dú 'yǐ e zǐye méngǐ bisinyí ledre zize simi mongú gara ona. ²¹ Ndǐsiní 'dódo ondu kí lorɔ bi nderé ené kí lorɔ ezé 'bi Róma wá ní gǐ ro zize ngúnɔ a zize ndǐsǐzé lódú a."

²² Zǐ tú'dú 'yǐ e ólúye simi ledre nées ǐcǐ okó ro Páwulo e kí Síla. Nda nées ní, zǐ mǐngburoko 'yǐ lúru bi simi ledre ga bi ore ní úku ledre do lófo bongó gǐ ro Páwulo e kí Síla do ócǐ yée. ²³ Gǐ do kacǐ mongú ócǐ bi ocǐ sinyiní Páwulo e kí Síla kǐe ní, do ónzó yée kpá drú simi sǐgǐnǐ. Zǐye úku ledre zǐ 'yǐ bi ndǐsǐ lúru bi kacǐ sǐgǐnǐ ore ní kídí, idí 'dútu mbotu kacíye bilámáne. ²⁴ Simi bi ukuní ledre zǐa kenée ní, zǐ 'yǐ lúru bi kacǐ sǐgǐnǐ nées ónzó yée simi sǐgǐnǐ do ódóngéřǐ sǐndíye ro nɔgburu kágá bi řǐjǐ yana 'dǐcǐ ǐri ní.

²⁵ Nda go gbóo kí yana ndulɔ, simi bi Páwulo e kí Síla niyí ndǐsǐ íni ini zǐ Lomo kí ndǐsǐ kófó ǐřǐa ní, zǐ 'yǐ ga bi kóo mi'dí'biyé simi sǐgǐnǐ ore ní ndǐsǐyé ǐndi mbilíyé zǐye. ²⁶ 'Diya káa ní, zǐ mongú bisinyí kǐ'dǐ kǎngá kǐzǐ 'dǐcǐ sǐgǐnǐ kú gǐ simi kǎngá. Geré zǐ mbotu e líkpíye mbá, zǐ ká'dá késǐ ga bi odongerǐnǐ 'yǐ ga bi niyí mi'dí'biyé simi sǐgǐnǐ ore ní 'décíyé mbá. ²⁷ Zǐ 'yǐ bi ndǐsǐ lúru bi kacǐ sǐgǐnǐ ní úrúne gǐ simi 'bí. Simi bi lurúndiki mbotu sǐgǐnǐ niyí go mbá fúo ní, zǐa lálaógu mongú maku ené áyǐ ne go gǐ ro úfu roné kǐe gǐ zǐa somú 'bi ené ya 'yǐ ga bi simi sǐgǐnǐ ore ní ngasá okponí yǐ eyé go. ²⁸ Tǐ lá zǐ Páwulo gbúrógbóne zǐa kídí, "Ndá úfu royǐ wá. Azé yǐ ezé za mbá bo."

²⁹ Zǐ 'yǐ bi ndǐsǐ lúru bi kacǐ sǐgǐnǐ ní ndólo 'yǐ kí pho'du, zǐa gbúgbu ólúne 'dǐcǐ do útúne kó'dú Páwulo e kí Síla ndǐsǐ lǎngbané. ³⁰ Nda nées ní, zǐa 'dí'biógu Páwulo e kí Síla sága do ndú'yú yée kídí, "Mǐngburoko 'yǐ e, mááyǐ méngǐ káa be 'di zǐma ómomá?"

³¹ Zǐye úkulúgu ledre zǐa kídí, "Ídí ngúnɔ ledre Ngéře Yésu zǐyǐ ómoyǐ, yǐjǐ kǐ 'yǐ 'bi 'be 'bi eyé e mbá." ³² Nda nées ní zǐye úku kúru Ngéře Yésu zǐa kí ngítǐ géyǐ 'yǐ ga bi 'be 'bi ené ní mbá. ³³ Kpá tǐ geré kí ndulɔ a nées ní, zǐ 'yǐ bi ndǐsǐ lúru bi kacǐ sǐgǐnǐ ní 'dí'bi yée ndéré ráya komo unǔgye. Gǐ ore, zǐye bábátǐzǐ wo kí 'yǐ 'bi 'be 'bi ené e mbá. ³⁴ Nda nées ní zǐa 'dí'bi Páwulo e kí Síla ndéré kíye gǐ 'be 'bi ené do 'í'bí eyǐ miánu zǐye ánu a. Zǐ

o'do née kí 'yì 'bi 'be 'bi ené ídíye mbá kí rokinyi gi zía bi nḡunḡuní ledre 'bi Lomo go ní.

³⁵ Simi bi miárá a née ní, zí mḡnburoko 'yì ga bi 'yì lúró bi simi ledre e ní, kása mongú 'yì 'bi bolḡḡi e zí 'yì bi ndḡḡi lúró bi kací sḡḡiní ní kídí, “Ótoómo ya'dá ga gére née mu zíye ndéréye.” ³⁶ Zí 'yì bi ndḡḡi lúró bi kací sḡḡiní née úku ledre zí Páwulo kídí, “Mḡnburoko 'yì ga bi 'yì lúró bi simi ledre e ní ukuní go kídí sée kí Síla máídí mu í'dí sḡḡima gi rosé. Cakaba ní, útúásásé go ndéré esé. Ndérése mu, Lomo idí káse.”

³⁷ Tí lá zí Páwulo úku ledre zí mḡnburoko 'yì 'bi bolḡḡi ga gére née kídí, “Ocóni zée dongará tǔ'dú 'yì e 'dá'dá zíye 'dēcǔ ngbangazé, tí bi azé 'yì 'bi Róma e ní. Gi ore zíye kpá ónzó zée simi sḡḡiní. Bi ba ní, iliní go í'dí sḡḡiye gi rozé lá wayí kenée. Fí, Mḡnburoko 'yì ga gére née idíní óḡu 'búó ye í'dí sḡḡiye gi rozé.”

³⁸ Zí mḡnburoko 'yì 'bi bolḡḡi ga gére née 'dí'bi ledre née ndéré káe zí mḡnburoko 'yì ga bi ndḡḡiní lúró bi simi ledre e ní. Simi bi uwúní ya, Páwulo e kí Síla niyí 'yì 'bi Róma e ní, zí ngirí útúne simiyé. ³⁹ Nda gi ore zíye ñnyiyé ndéréye ndéndí royé zí Páwulo e kí Síla, do 'dí'bióḡu yée gi simi sḡḡiní. Zíye úku ledre zí Páwulo e kí Síla kídí idíní ólúóḡu gi simi gara gi ore 'dá'ba. ⁴⁰ Gi do kací bi Páwulo e kí Síla olúoguní gi simi sḡḡiní ní, zíye ndéréye 'be 'bi Lúdíya kí'dí bi ndikíní kí 'yì ga bi nḡunḡuní ledre Yésu go ní. Zí Páwulo e kí Síla sáká yée kí ódro bi ní sáká yée ní. Zí Páwulo e ñnyiyé ndéréókpóye.

17

Páwulo uku kúrú Kírésito simi Tasalonika

¹ Simi bi Páwulo e kí Síla nderení kóo kpurú gi simi gara ga bi Amufipolisi kí Apoloníya ní, zíye ndéréóḡuyé simi gara bi kí ñriné Tasalonika ní kí'dí bi bi 'Dǔcǔ Kótruro 'bi Yúda e ní doa ní. ² Káa zí bi lengbe ní, zí Páwulo ndéréne simi 'Dǔcǔ Kótruro, simi Sǔlǔ 'bi 'Dówuro e ota zía ndḡḡiné ódroné kí 'yì e do ledre ga bi simi miéké kúrú Lomo ní. ³ Zía ndḡḡiné úku yéme ledre gi roa zíye kí 'dódo a kídí, Kírésito ní aka 'dó'dó zía úyuné 'búó kí, zía úróne gi simi umbu. Zí Páwulo úku ledre zíye kídí, “Yésu bi mándḡḡi úku ledre a zise ba ní, ní ne Kírésito ma'dáa.” ⁴ Zí ledre née 'dí'bi do ngíti géyí Yúda e zíye útúye do kací Páwulo e kí Síla. Zí tǔ'dú kará ga bi kí ledreyé owóowó kí tǔ'dú ngíti géyí 'yì ga bi ndḡḡiní óto úndru Lomo bi niyí Gírǔḡi e ní útúye do kacíye kpá kenée.

⁵ Tí lá Yúda e otoní kóo ledre simiyé ro Páwulo. Zíye yóko 'yì ga bi moko ndaá royé wá ní gi simi sḡu ore, zíye ñnyiyé ndéréye mutruu kí gbúrógbóye simi gara ore zaá gi 'be 'bi o'do bi kí ñriné Yásona kí gámásó'do Páwulo e kí Síla gi ro 'dí'bi yée ndéré kíye do bi bi tǔ'dú 'yì e yokoní royé doa ní. ⁶ Tí lá niyí óḡu íri ní, owoní eyé yée wá. Zíye útúye ro Yásona e kí ngíti géyí 'yì ga bi 'yì lódu kí Yésu ga bi kóo ore ní óvo yée ndéré kíye kó'dú mḡnburoko 'yì ga bi simi gara ore ní. Zíye ndḡḡiyé gbúrógbóye kídí, “Ya'dá ga ba sinyi onzóní do tǔ'dú 'yì e go do tǔ'dú ngíti géyí bi e. Cakaba ní, oguní kí ledre née go zize gara ona. ⁷ Bi ba ní, Yásona 'di'bioto yée go káa

do ngu e 'be 'bi ené. Ndịsịnì 'déwe lorù 'bi mongú ngére Káyísara* kídí ngítì Mongú ngére nì bo kí ìrìné Yésù." ⁸ Simi bì uwúní ledre née kenée ní, zía útúne simi 'yì e kí m̀ngburoko 'yì ga bì ore ní 'duo káa zì pho'du ní. ⁹ Zì m̀ngburoko 'yì ga gèrè née óto Yásona kí ngítì géyì lafúne ga gèrè née 'bì késì gì ro do 'dì s̀lìye gì royé zìye ndéréye.

Páwulo uku kúrú Lomo zì 'yì e simi Beréya

¹⁰ Geré kí ndùlù a née ní, zì 'yì ngúngu ledre 'bi Yésù 'd̀yìóto ókpó Páwulo e kí Síla gì ore 'dá'ba simi gara bì kí ìrìné Beréya ní. Simi bì oguní ìrì ní, zìye ndéréye simi 'Dìçì Kótruro 'bi Yúda e. ¹¹ 'Yì 'bi Beréya niyì yì eyé 'yì ga bì kí m̀ngburoko simi doyé rómo do 'bi 'yì ga bì simi Tasalonjika ní. Zìye ndịsìyè ìndì mbílìye kí 'búne ro ledre bì Páwulo ndịsì ́úku a gì ro Yésù ní. Zìye ndịsìyè kpá ólo kúrú Lomo kacì kadra mbá gì ro ówo a togú ledre bì Páwulo ndịsì ́úku a ba nì ma'dú yá. ¹² Zì t̀d̀d̀ Yúda e ngúngu ledre Yésù nda kpá kí m̀ngburoko kará Gírìgì ga bì kí ledreyé owóowó kí t̀d̀d̀ ngítì géyì ya'dá ga bì Gírìgì e ní.

¹³ Tí lá simi bì Yúda ga bì simi Tasalonjika uwúní ya Páwulo nì go kpá ́uku kúrú Lomo zì 'yì e simi Beréya ní, zìye kpá ìnyìyè ndéréye ìrì ́uku ledre zì 'yì e gì ro zì m̀mbé'de t̀d̀d̀ 'yì ga gèrè née ésiné ro Páwulo. ¹⁴ Geré née ní, zì 'yì lódú kacì Yésù ga bì ore ní kásaókpó Páwulo kó'dú mikavu, tí lá Síla e kí Timatíyo idiakání ye simi Beréya ore ye. ¹⁵ 'Yì ga bì kóo 'd̀yìotoní Páwulo ní, 'd̀yìotoní wo gì simi mongú gara bì kí ìrìné Átani ní, zìye ndá'balúgu royé kí sanda zì Síla e kí Timatíyo gì ro zìye lódú Páwulo ìrì 'diya.

Páwulo uku kúrú Lomo zì 'yì e simi Átani

¹⁶ Simi bì kóo Páwulo nì ndịsì s̀ngó Síla e kí Timatíyo simi Átani ní, zía ìdine kí mongú lerì do m̀mbé'dené kí lúrú lomo ga bì yemení yée miyéme kí s̀lì 'yì ní do bi e simi mongú gara ore za mbá. ¹⁷ Née ní, zía ìnyìné ndéréne simi 'Dìçì Kótruro ódroné kí Yúda e kí Gírìgì ga bì ndịsìnì óto úndru Lomo ní, kpá kí 'yì ga bì nì ówo yée simi s̀uñ nì kacì kadra mbá. ¹⁸ Zì ngítì géyì 'yì 'dódo ledre ga bì ndịsìnì ndólo yée Epìkuríya e kí Sotéke ní tónóye ítì kangú kí Páwulo. Zì ngítì géyì ndúndu'yú kídí, "Wo bì owo kacì ledre kpá wá ba, ili ́uku 'bi ené ba kpá yaá 'dì?" Zì ngítì géyì ́ukulúgu ledre kídí, "Káa zì ndịsì ́uku ledre gì ro lomo 'bi ngítì géyì 'yì e ní." Ukuní ledre née kenée gì zía Páwulo ndịsì 'dódo bilámá ledre gì ro Yésù kí miúrú a gì simi umbu. ¹⁹ Gì ore, zìye 'd̀'bi Páwulo óguyé kie do bì ndịsìnì ndólo a Arupágu kídí bì m̀ngburoko 'yì lúrú bì kacì gara ndịsìnì kótrú royé doa ní. Zìye ́uku ledre zì Páwulo kídí, "Ilizé ówo a gì zìyì, mikánda ledre bì ndịsì 'dódo a ba nì gì ro ambi? ²⁰ Ngítì géyì ledre ga bì ndịsìzè úwú yée ní utúasání eyé gu mbílìze wá. Ilizé gì ro zize úwú yéme ini ledre bì gì simi a ní." ²¹ Gì zía, 'yì 'bi Átani e kí ngu ga bì oguní ndịsì ona sinyì onzoní s̀ndì kadra eyé go gbékpìne ndịsì ́uwú mikánda ledre kí ódro gì ro mikánda ledre máa née.

²² Zì Páwulo ìnyìjòguné 'dága do bi kótruro ore do ́uku ledre kídí, "Sée 'yì 'bi Átani e, máowo go kídì simi ledre e mbá, ledre 'bi Lomo nì simisè

* **17:7** 17:7 Káyísara: Káyísara ini ledre gì simia kídì mongú ngére 'bi Róma. Nì mongú ngére do ngítì géyì lafúne ngére e ga bì 'bi ngítì géyì kangá e káa zì Yudáya kí Galiláya.

kíngaya. ²³ Káa zí bì mándìṣì gámá simì gara ona kí lúró éyí ga bì ndìṣìsè óto úndruyè ní, zíma lúrúndíki mbayi kí miéké ledre roné kídí, 'Zí LOMO BÍ OWOZÉ WO WÁ NÍ.' Éyí bì ndìṣìsè óto úndrua abú bì ówosé wo wá ní, cakaba, mándìṣì 'dódo ba ledre gí roa zise.

²⁴ "Lomo ní 'yì bì otoogu do sogo kángá kí éyí ga bì siminé ba mbá ne ní. Nì ne Ngére 'bì do sogo kángá kí ere. Ndìṣì ené simì 'dìcì ga bì 'yìma'dí e ubúní yée kí sílíye ní wá. ²⁵ Ili ené kpá éyí ga bì azé í'bí a zía simì bì azé ndìṣì méngì moko ené ní wá. Gí zía bì nì ne 'yì í'bí trìdrì kí 'dówú nda kí éyí e mbá zí 'yì e ní. ²⁶ Lomo otoogu kóo 'yìma'dí duú k'édò, gí simia zí rìkì sì do 'yìma'dí e óguyé do sogo kángá ba mbá. Zía kpá yéme ledre gí ro bì bì sì do 'yì ga gère née niyí ndìṣì doa kí sùndì kadra bì nì útuásá zíye simì bì máa née ní ní. ²⁷ Lomo méngì ledre née kenée gí ro zí 'yì e gámásó'do née. Ngíti géyí yá zíye óguyé zíne gí ro zíye ówo née, abú ndaa gí rozé gbála wá. ²⁸ Yì ené gí zí ówo ledre ené kí ze, zíze ídize trìdrì kí ndìṣì gámáze kí méngì ledre ga bì ndìṣìzè méngì yée ba, káa zí bì kóo ngíti mongú 'yì éké ledre esé uku kídí, 'Azé owú 'bì Lomo ní.'

²⁹ "Gí zía bì azé go owú ga bì 'bì Lomo ní, ndazé sómú a bì kídí Lomo ní éyí bì káa zí lílì éyí bì 'yì e yemení gí simì dábu, togú késì, togú mbú gí simì tutú kí ówo ledre 'bì 'yìma'dí e ní wá. ³⁰ 'Desì ga kóo ní, Lomo ndìṣì lúró cáyi ledre née gí zía bì 'yì e owoní aka wo wá ní, tí lá bì nda ba ní, Lomo ndìṣì go í'bí lorú zí 'yì e do bì e mbá kídí 'yì e idíní óyóló'bó sómú ledre eyé. ³¹ Otoyeme sùndì kadra bì née nì ógú 'dècì ngbanga 'yìma'dí e simì a do bilámá misi'dinè do sogo kángá mbá kpínì kací miméngì ledre eyé ní go kpurú gí simì 'yì ené bì gelé wo ní. 'Dodo ledre née go zí 'yì e ma'dií kí miúru a bì uru wo gí simì umbu ní."

³² Simì bì uwúní ledre gí ro ledre úró gí simì umbu ní, zí ngíti géyí 'yì e kúkugú fóló Páwulo kíe. Tí lá zí ngíti géyí úku ledre kídí, "Ilizé aka úwú ándá ledre bì úku née." ³³ Gí do kací ledre bì ukuní kenée ní, zí Páwulo ndéréokpó ené gí do bì kótruro gí ore 'dá'ba. ³⁴ Gí ore née ní, zí ngíti géyí 'yì e útuýe kpa do kací Páwulo zíye ngúngu ledre Yésu. Dongará 'yì máa ga gère née kóo ngíti o'do bì ndìṣì ógú gbúú do bì kótruro ore kí ìrìnè Diyonósisi kpá kí ngíti kára kí ìrìnè Damariya nda kí ngíti géyí 'yì e.

18

Páwulo uku kúrú Kírésìto zí 'yì e simì Koríndo

¹ Gí do kací ledre née ní, zí Páwulo ìnyìnè gí simì mongú gara bì Átani ní ndéréne simì gara bì kí ìrìnè Koríndo ní. ² Zía ógundíki ngíti Yúda bì ogú gí simì kángá bì kí ìrìnè Ponítíyo ìrìja Akúwíla. Oguní kí me'bené Purisíla gí simì kángá bì kí ìrìnè Ítali ní, kacíye lu'bú aka wá, gí zía Káyisara Kíládiyo mongú ngére 'bì Róma 'di'biogu lorú kídí Yúda e idíní ólúogú gí simì Róma mbá 'dá'ba. Zí Páwulo ndéréne lúró yée. ³ Nda gí zía bì Páwulo ní kpá 'yì yéme kútú káa zí ye ní, zía ndìṣìné zíye ndìṣì méngì moko eyé kéye ndro. ⁴ Kací Sílì 'bì 'Dówúro mbá, zí Páwulo ndìṣì ndéréne ódroné simì 'Dìcì Kótruro 'bì Yúda e, gámásó'do misi'di bì née nì 'dí'bi do Yúda e kí Gírìgì e kíe ní.

⁵ Simì bì Síla e kí Timatíyo oguní gí simì kángá bì Mekedoníya ní, zí Páwulo í'bí roné mbá ndìṣì 'dódo ledre gí ro Yésu kí ndìṣì úku 'dódo a zí

Yúda e kídí Yésu ni Kírésito. ⁶ Simi bi Yúda e falaní Páwulo kí ndịsị úku sínýi ledre gị roa ní, zía ù'bù 'buru gị ro bongó ené kí simi kēsị zía úku ledre kídí, “Sámasé idí ndá'ba dosé kí rosé. Ledre amá ndaá lolu simi a wá. Gị ona ndéréne 'dá'dá mááyí go ndéré amá zí 'yị ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní.”

⁷ Gị ore zía ólúóguné otoómo yée simi 'Dịcị Kótruro ore, zía ndéréne ndịsiné 'be 'bi Titíyo Zúsuto bi ngára ndaá Yúda wá ní, ni 'yị oto úndru Lomo. 'Be 'bi ené ni gbóo cigi 'Dịcị Kótruro ore. ⁸ Zí Kírísipo manda 'bi 'Dịcị Kótruro 'bi Yúda e kí 'yị 'bi 'be 'bi ené e mbá ngungu ledre Ngére Yésu. Zí tụtú 'yị 'bi Korindo ga bi uwuní ledre née ní kpá ngungu ledre Yésu do ñnyiyé bábátizí yée.

⁹ Simi ndulu kịé'do, zí Ngére Yésu ódroné zí Páwulo simi 'duru kídí, “Nda éré ngiri wá. Ídí kpá fú ódro zí 'yị e gị romá, ndá mụkụ wá. ¹⁰ Mááyí sáká yị, 'yị bi kịé'do káa bi ni útúásá méngi bisinyí ledre kiyi ona ní ndaá 'bi ené wá, gị zía tụtú 'yị amá e niyí bo simi mongu gara ba ona.” ¹¹ Nda gị ore zí Páwulo ndịsiné ore kí simibi kịé'do kí yanané, ndịsị 'dodo ledre 'bi Lomo zí 'yị e.

¹² Simi bi otoní Galíyo káa do gávana 'bi kángá bi Ákaya ní, zí Yúda ga bi iri ní kótrú royé 'dí'bi Páwulo do ndéré kie do ngbanga. ¹³ Zíye úkuoto ledre ro Páwulo kídí, “O'do ba ndịsị ƴaranga zí 'yị e kídí née ndịsị 'dodo ledre 'bi Lomo. Zía 'dí'bioto yée do misi'di 'bi oto úndru Lomo bi kpị gị zí wo bi 'bi lorú ní.”

¹⁴ Simi bi Páwulo ayí aka lá gị ro sịkpị tarané gị ro ódro ní, zí Galíyo úku ledre zí Yúda ga gére née kídí, “Togú o'do ba luyú gáa lá owú ledre cuku'dée, togú mbú mongu bisinyí ledre yá, ni gáa idí miútúásáne zíma índi mbílíma úwú ledre esé. ¹⁵ Bi togú yị ené tí lá ledre bi kálasé tarasé gị ro ledre 'bi ódro kí ledre 'bi iri e nda kí ledre lorú esé ní, ásé yéme ledre esé ga gére née se. Mándá 'yị 'dēcị ngbanga ledre ga bi kenée née wá.” ¹⁶ Nda née ní, zía lágaoyó yée gị do ngbanga gị ore 'dá'ba. ¹⁷ Née ní, zíye óyóló'bó royé 'dí'bi ngiti o'do kí iriné Soseténe bi ni manda 'Dịcị Kótruro 'bi Yúda e ní, ócọ a tí do ngbanga ore. Tí bi méngini kenée ní, Galíyo somụ ené do ledre eyé née wá.

Páwulo nda'balugu roné simi Ánatiyoko

¹⁸ Páwulo ndịsị simi Korindo kí tụtú sịlị e, zía otoómo 'yị ga bi 'yị lódú kací Yésu ní ndéréne yéme roné gị ro zíne 'dógu bi ndéréne simi kángá bi Súrriya ní. Purisila e kí Akúwíla 'dịyotoní kóo wo ye. 'Dá'dá gị zíye kí 'dógu bi, zí Páwulo ndéréne ólo doné simi gara bi kí iriné Kenekariya ní gị zí ledre bi kóo mocu wo zí Lomo ní. ¹⁹ Zíye ndéréóguyé simi gara bi Éfeso ní, kí'dí bi Páwulo ootomo Purisila e kí Akúwíla ní. Zía ndéréne ódroné kí Yúda e simi 'Dịcị Kótruro. ²⁰ Simi bi ucuomoní wo kídí yée idini aka ndịsị kéye ore kí ngbángbá sındi kadra ní, zí Páwulo ási ené. ²¹ Tí lá simi bi ñnyị go gị ro ndéré ní, zía mocu éyị kídí, “Togú Lomo ngungu go, mááyí giri ndá'baogu.” Nda née ní, zía ñnyiné 'dógu bi gị simi Éfeso ndéréókponé.

²² Simi bi 'doguoguní bi simi gara bi Kayisariya ní, zía ndéréne í'bi mandá zí 'yị ngungu ledre 'bi Yésu ga bi simi Yerusaléma ní. Nda gị ore zía ndéréókponé simi gara bi Ánatiyoko simi Súrriya ní.

²³ Gi do kací ndíşî bi ndíşî simi Ánatiyoko ní, zí Páwulo ìnyìné gi ore ndéré kí gámáne kací bi ga bi kóo gámá go doyé simi kángá ga bi Galatíya kí Pharagáyi ní mbá, kí úku ledre bi ni óto 'yi lódú kací Yésu zíye idíye kí roko'buyé ní.

²⁴ Simi şındî kadra máa bi kóo née ní, Yúda ni kóo bo kí ìrìné Apólo, arání wo simi gara bi Alakizandaríya ogu gi simi Éfeso. Ni 'yi bi olo ledre go kíngaya, owoyeme ledre gi ro miéké kúrú Lomo go bú ní. ²⁵ 'Dodoní kóo misi'di 'bi Ngére Yésu go zía, zía ndíşíné 'dódo ma'díi ledre gi ro Yésu kí mongú rokinyi do mimbé'dené do bilámá misi'diné, abú owo duş ledre gi ro babatíza 'bi Yiwáni. ²⁶ Zía tónóne ódroné o'buóbú zí 'yi e simi 'Díçî Kótruro. Simi bi Purisíla e kí Akúwíla uwúní ledre bi ndíşî 'dódo a ní, zíye 'dí'bi wo ndéré kíe 'be 'bi eyé, do úku yéme ledre gi ro misi'di 'bi Yésu zí Apólo.

²⁷ Simi bi Apólo yéme ledre gi ro zíne ndéréne simi Ákaya ní, zí 'yi lódú kací Yésu ga bi simi Éfeso ore ní sáká wo éké wára ga zí 'yi lódú kací Yésu ga bi simi Ákaya ní kídí idíní 'dí'bi wo simi şumú. Simi bi ogu ìri ní, ni kóo mongú sáká éyi zí 'yi ga bi ngunguní ledre 'bi Yésu kpurú gi simi sáká éyi 'bi Lomo zíye ní. ²⁸ Gi zí ódro bi tara Apólo kí roko'buné ní, zía 'dí'bi ledre gi tara Yúda e dongará tú'dú 'yi e, kí ledre bi gi simi miéké kúrú Lomo ní, bi 'dódo kídí ma'díi, Yésu ni Kírésito ní.

19

Páwulo nda'balugu roné simi Éfeso

¹ Simi bi Apólo ni simi gara bi Koríndo ní, zí Páwulo 'dèçî bi kí misi'di bi gi yana ní ndéréóguné simi Éfeso. Zía ógundíki ngíti géyi 'yi ga bi 'yi lódú kací Yésu ní ìri, ² do ndú'yú yéé kídí, "Ndíkísé 'Dówú Lomo go simi bi ngungusé ledre 'bi Yésu ní?"

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "F'i, uwuzé gbawá ledre kídí 'Dówú Lomo ni bo."

³ Gi ore, zí Páwulo ndú'yú yéé kídí, "Bi kenée ní babatízíní sée kí babatíza máa wo be 'di?"

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Babatíza 'bi Yiwáni."

⁴ Zí Páwulo úku ledre kídí, "Babatíza 'bi Yiwáni ni kóo babatíza bi zí 'yi e oyólo'bó sómú ledre eyé ní. Uku kóo ledre zí 'yi e kídí, idíní ngungu ledre 'yi bi ni ógu gi do kacíne ní, 'yi ma'dáa ni Yésu." ⁵ Simi bi uwúní ledre née kenée ní, do bábátízî yéé kí ìrî Ngére Yésu. ⁶ Nda simi bi Páwulo óto şíline doyé ní, zí 'Dówú Lomo ogu ndíşíné simiyé, do í'bí roko'bu zíye, zíye ndíşî ódroyé simi ríkî tara e kpá kí úku 'dódo ledre bi 'Dówú Lomo 'dodo zíye ní. ⁷ Niyí kóo mbá 'yi e káa zí sokó doa gbre (12) ní.

⁸ Zí Páwulo ndíşî ndéréne ódroné o'buóbú zí 'yi e simi 'Díçî Kótruro simi éfé bi kóo ota (3) née mbá. Zía ndíşíné úku ledre bi ni 'dí'bi doyé gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo 'dáa ní. ⁹ Tí lá ngíti géyi 'yi e simi 'Díçî Kótruro doyé orú yi ené mínyí ngunguní eyé ledre Yésu wá. Tí dongará 'yi e ore zíye ndíşiyé úku sínyí ledre gi ro misi'di 'bi Ngére Yésu. Gi ore, zí Páwulo ótoómo yéé zía lá 'dí'bi 'yi ga bi 'yi lódú kací Yésu ní zíye ndíşî ódroyé do ledre e kí ndíşî 'dódo ledre zíye simi mongú 'díçî 'bi ngíti o'do kí ìrìné Tarána. ¹⁰ Ledre máa née mengî kóo kenée kí simibi gbre gi ro zí Yúda e

kí Gíríḡi ga bi ndiṣiní ndiṣi simi káṅgá bi Ásiya ní úwú ledre gi ro Ngére Yésu.

Bicayi lomo odro zí wotfi Sekéva e

¹¹ Zí Lomo ndiṣi méngi mingburoko biku'dú ledre e kpurú gi simi Páwulo. ¹² Gba mandili kí bongó bi Páwulo esi roné togú 'di'biní ndéré kíe zí 'yi ndiyá e yá, zí ndiyá eyé ndiṣi úkúne gi royé kpá zí bicayi lomo e ndiṣi ólúóguyé gi simiyé.

¹³ Ngíti géyi Yúda ga bi ndiṣiní gámá kí lágaóyó bicayi lomo e gi simi 'yi e ní, ayíní kóo gi ro 'di'bi iri Ngére Yésu ndiṣiyé lágaóyó bicayi lomo e kíe. Zíye úku ledre zí bicayi lomo e kídí, “Máúku zise, idísé ólúógu 'dá'ba kí iri Yésu bi Páwulo ndiṣi 'dódo ledre gi roa ní.” ¹⁴ Wotfi Sekéva bi manda 'bi 'yi 'dáná éyi ga bi kóo inyi doa gbre ní ndiṣiní kóo méngi ledre née ye. ¹⁵ Kadra kíé'do zí bicayi lomo úkulúgu ledre zíye ya, “Máówo Yésu bú, máówo kpá ledre gi ro Páwulo bú, ásé 'bi esé náambi?” ¹⁶ Nda née ní, zí o'do bi kí bicayi lomo e siminé ba útú'dí'bi yée tónóne ócò yée zí roko'bu a rómoné gi do 'bi eyé mbá. Zíye údúyé ngásáye gi 'be 'bi ené, kí ungu royé, bongó e mbá milófoné.

¹⁷ Simi bi Yúda e kí Gíríḡi ga bi simi Éfeso ore uwúní ledre née kenée ní, zí ngiri útúne simiyé, zíye ndiṣiyé óto úndru Ngére Yésu. ¹⁸ Simi sindi kadra née ní, zí tú'dú 'yi ga bi ngunguni ledre Yésu go ní óguyé úkuógu bisinyi ledre eyé fuó dongará 'yi e. ¹⁹ Zí tú'dú 'yi máa yée ga bi 'bi eyé 'yi kágá e ní óguyé kí kágá eyé e do ongbóoyó yée mbá 'dá'ba do komo tú'dú 'yi e. Simi bi oloní kési kágá ga bi ongbóni yée née mbá ní, kési a ni kóo mongúne kíngaya. ²⁰ Gi zí kéyi née ní, zí ledre 'bi Ngére Yésu ngbórone, zía báyiné kí roko'buné kíngaya.

²¹ Gi do kací ledre ga bi mengini royé née mbá ní, zí Páwulo yéme ledre gi ro ndéréne simi Yerusaléma kpurú gi simi káṅgá ga bi Mekedoniya kí Ákaya ní. Zía úku ledre yaá, “Gi do kací máógumá iri, Mááyí kpá ndéré simi mongú gara bi Róma ní.” ²² Gi ore, zía kása Timatiyo e gbre kí Erésito gi dongará 'yi ené ga bi ndiṣiní sáká wo ní 'dá'dá simi Mekedoniya iri, simi bi ndiṣi kí owú sili ngbara simi káṅgá bi Ásiya ní.

'Yi 'boro e zingini simi Efeso

²³ Simi sindi kadra máa bi kóo née ní, zí mongú 'do'dó idíne kíngaya ro 'yi ga bi ngunguni ledre Ngére Yésu ní. ²⁴ Ngíti 'yi 'boro ni kóo bo kí iriné Dometiriyo ni 'yi yéme lili 'dici 'bi kára lomo bi kí iriné Aratémisi ní gi simi kési. Moko née ndiṣi kóo 'di'biogu kési, zí 'yi úcu ga kíngaya. ²⁵ Zí Dometiriyo ndóloyóko lafúne e mbá kí ngíti géyi lafúye ga bi ndiṣiní kpá úcu éyi káa zí 'bi eyé ní. Zía úku ledre zíye kídí, “Ya'dá e, ówosé bú kídí ndiṣizé ówo tú'dú kési gi do moko bi ndiṣizé méngi a ba. ²⁶ Cakaba ní, ledre bi 'yi bi Páwulo ba ndiṣi méngi a ní, lúrúsé go cú kí komosé, úwúsé kpá go cú kí mbilíse. 'Di'bi do tú'dú 'yi ga bi simi Éfeso ona kí simi káṅgá bi Ásiya ní go mbá kí ledre bi yaá lomo ga bi 'yima'di yemeni ye ní, ndani eyé lomo e wá. ²⁷ Bisinyi a, moko ezé bi ndiṣizé méngi a ba ní iri a ni go ógu sinyi. Nda kpá lá dudu wo née wá, tí lá moko utúasá lolu kpá idí simi 'dici 'bi lomo bi Aratémisi bi 'yi e ndiṣiní óto úndrua simi káṅgá bi Ásiya kí do sogo káṅgá mbá ní wá. Úndrua née utúasá lolu idí zía wá.”

²⁸ Simi bi uwúní ledre née kenée ní, zía ónzó komoyé 'duo rifu. Zíye tónóye gbúrógbóye, “Mongú úndru idí idí zí Aratémisi bi 'bi lomo 'bi Éfeso e ní.” ²⁹ Kpá lá 'diya née ní, zí ledre née báyiné simi gara ore mbá. Zí 'yì e yóko royé tǔ'dú tǔ'dú ndìşì méngì ledre ga bi utúasání wá ní kí gbúrógbóye. Zíye útú'dí'bi Gáyosi e kí Arisitáka 'yì 'bi Mekedoníya bi ndìşìní gámá kí Páwulo e ní do ngásá kíye do mongú bi bi 'yì e ndìşìní yóko royé doa ní. ³⁰ Páwulo ili kóo go gí ro zíne ndéréne zíye dongará tǔ'dú 'yì ga gére née íri, tí lá 'yì lódú kací Yésu otoomoní sǐlye gí roa zía ndéréne wá. ³¹ Gba ngíti géyì mǐngburoko 'yì ga bi ore ní, zaá ezegámá ga mbá, zíye kákasa zía kídí, ndá ndéré do mongú bi bi 'yì e ndìşìní yóko royé doa née íri wá.

³² Simi bi kotruní royé niyí nda go lá gbúrógbó faa, yée ga bi niyí kí 'bi eyé, ngíti géyì niyí kí 'bi eyé gí 'dí kerí gí zía tǔ'dú 'yì e owoní eyé sǐ ledre bi kotruní royé gí roa ní wá. ³³ Zí ngíti géyì 'yì e úku ledre kídí Alakizánde ní ne manda 'dá'dá, gí zía bi Yúda e itriní wo 'dá'dá ní. Zí Alakizánde méngì kéyì kí sǐlye zí 'yì e gí ro zíye mǔkúye, gí ro zíne úku yéme ledre née zíye. ³⁴ Tí lá simi bi owoní ya Alakizánde ní Yúda ní, zíye gbúrógbóye kí kúrúye kǐ'do kí sǐndí kadra gbre, “Mongú úndru idí idí zí Aratémisi bi 'bi lomo 'bi Éfeso e ní.”

³⁵ Odú a, zí 'yì éké ledre 'bi mongú 'yì bi simi gara ore ní óguné úcuómo tǔ'dú 'yì ga gére née. Zía úku ledre zíye ya, “Lafúma e 'yì 'bi Éfeso e. 'Yì e mbá owoní bú kídí gara bi Éfeso ba ni bi bi ndìşìní bándá 'dǐcǐ 'bi mongú kára lomo Aratémisi doa kí lílǐa bi utúogu gí komo ere ní. ³⁶ 'Yì bi ní kála ledre ba ní ndaá. Bi kenée ní, ndécísé mu ndásé méngì bicayi ledre e wá. ³⁷ 'Dí'biógusé ya'dá ga ba go ngákáne, abú ngakaní eyé éyì gí simi 'dǐcǐ 'bi lomo ezé e wá, uku sinyini kpá gbawá ledre gí ro kára lomo ezé. ³⁸ Togú Dometíríyo e kí 'yì 'bi moko ené e niyí kí ledre kí 'yì yá, mǐngburoko 'yì 'dǐcǐ ngbanga ezé e niyí bo kací sǐlye ga bi 'bi 'dǐcǐ ngbanga ní mbá, niyí 'dǐcǐ ngbanga née ye íri. ³⁹ Tí lá togú ledre ni bo, wo bi ilisé bi romo gí do wo máa ba ní, niyí ótoyéme a do bi kótruro bi 'yì e inyini za mbá ówo ledre gí roa ní. ⁴⁰ Gí do kací ledre bi méngì roné karaba ba ní, 'yì e niyí úku a kídí ndìşìzé gbúrógbó bisinyí gbúrógbó simi gara. Simi ledre née ní, utúasázé úku ma'dú wá gí zía sǐ ledre bi zía ídine káa ní ndaá 'bi ené wá.” ⁴¹ Gí do kací bi uku ledre káa ní, zía úku ledre zí 'yì ga bi kotruní royé ní zíye báiyié.

20

Páwulo nderé simi Mekedoníya kí Ákaya

¹ Simi bi mongú gbúrógbó née ukú ní, zí Páwulo kákasa kací 'yì ga bi 'yì lódú kací Yésu ní. Zía úku ledre zíye bi ni óto yée zíye ídiye kí roko'buyé ní. Zía í'bí mandá zíye zía ndéréókpóne simi kángá bi Mekedoníya ní. ² Zía ndéréne gí do bi ga gére née mbá, ndìşì sáká 'yì e kí ledre bi ni í'bí roko'bu zíye ní, do ndéréókpóne simi kángá bi Ákaya, ³ kí'dí bi ndìşì íri kí éfé ota (3) ní. Ndìşì kóo ore kí yéme roné gí ro 'dógu bi simi kángá bi Súríya ní. Simi bi owo kídí Yúda e niyí go ndìşì yéme bisinyí ledre gí ro méngì née kie ní, zía yéme sómú ledre gí ro ndá'balúgu roné kpurú gí simi Mekedoníya. ⁴ Zí Sopáta wotí Pírísa bi gí simi gara bi Beréya ní

nderéye kí Páwulo. Niyí kóo kí Arisitáka e kí Sékenduşu niyí 'bi eyé gi simi gara bi Tasalonjka, Gáyo e kí Timatíyo gi simi gara bi Dérebe, Takíka e kí Tarafimo niyí 'bi eyé gi simi kángá bi Ásiya ní. ⁵ Ya'dá ga gére nderení 'bi eyé kóo sóngó zée simi gara bi kí iríné Tóra ní. ⁶ Tí lá zize 'dógu 'bi ezé bi gi simi gara bi Phílípoyi gi do kací Ayimbi bi ndişiní ndólo a Ambata bi 'De'dí ndaa ní. Zize ndíki ze kéye simi Tóra gi do kací şılı inyi. Zize ndişizé ore kí şılı inyi doa gbre (7).

Odu ógu 'bi Páwulo simi Tóra

⁷ Simi şılı gi do kací Şılı 'bi 'Dówuro, zize kótru rozé ndişizé ánu éyi miánu 'bi sómúndiki ledre umbu Ngére Yésu. Zí Páwulo tónóne ódroné zí 'yi e, ódroné, ódroné zaá gi kí yana nduļu, gi zía kílondó a née ili go gi ro nderéokpó. ⁸ Tú'dú lámba e niyí kóo bo mindíciye simi 'dici bi o'bórongóni gá do ezené kí'dí bi kotruzé rozé ní. ⁹ Phirangá ni kóo bo kí iríné Yutíka ni kóo mindişiné do subáa kenée, simi bi Páwulo ni nda go fú lá ódro ngbágbáne ni, zí Yutíka tónóne ři'bíne, ři'bíne, odu a ři 'bí 'di'bi wo go, zía ndé'déne kú gi 'dága giri útúne gbū bi. Simi bi şikpini wo káa ní, uyu yi ené go. ¹⁰ Zí Páwulo ndítíoguné útúne doa fáka wo, zía úku ledre ya, “Ndásé ini ini wá, ni go tridri.” ¹¹ Nda née ní, zí Páwulo ékílúgu roné 'dága simi 'dici bi gáa niyí simi a ní, zía 'déwe ambata ánu a. Gi do kací ledre née ní, zí Páwulo ódroné zí 'yi e tí má zaá gi kí phiyi. Zía inyiné ótoómo yée zía nderéne. ¹² Zí ngíti géyi 'yi e 'di'bi phirangá née ndá'bayé káe 'be tridri zíye nda ídiye kí mongú rokinyi.

Mínderéze gi simi Tóra simi Meléto

¹³ Nderéze kóo 'dá'dá do bi kuřungba 'dógu bi nderéze simi gara kí iríné Áso, kí'dí bi bi kóo azé ógu 'di'bi Páwulo doa simi kuřungba ní. Yeme kóo ledre née kenée gi zía nderé kóo ři kí şindine. ¹⁴ Simi bi ndikizé simi Áso ní, zize 'di'bi wo kize simi kuřungba nderéoguzé simi gara bi Mítuléne ní. ¹⁵ Zize inyizé gi ore simi bi miará a née nderéze simi cúkú bi Kíyo. Gi do kací şılı kije'do zize 'dógu bi nderéoguzé simi cúkú bi kí iríné Sámó. Nda káa zí kílondó a née, zize óguzé simi gara bi kí iríné Meléto ní. ¹⁶ Páwulo yeme kóo sómú ledre gi ro zine 'déci bi geré mi'déci gi cigi gara bi Éfeso ní, káa bi née ni sínvi şindj kadra simi kángá bi Ásiya ní ke. Nderé kóo 'di'diya gi ro togú ni útúásá yá, zine ídine simi Yerusaléma simi şindj kadra 'bi Pénítakote.

Páwulo odro kí mingburoko 'yi ga bi 'bi Éfeso ní

¹⁷ Gi simi Meléto, zí Páwulo kákasa simi Éfeso kací mingburoko 'yi ga bi 'bi 'yi lódu kací Yésu ní. ¹⁸ Simi bi oguní ní, zía úku ledre zíye ya, “Ówosé káa zí bi kóo ndişizé kése ní bú, gi simi mizefi kadra bi máogu simi a simi kángá bi Ásiya ní. ¹⁹ Mándişj 'bó'bú romá zí ini komomá ndişj ídine trij kí ndişj méngi moko káa zí 'yi 'bi moko 'bi Ngére Yésu kí mbága tú'dú 'do'dó bi mándişj ndiki yée gi zí bisinyi ledre 'bi Yúda e ní. ²⁰ Ówosé bú bilámáne, máotoómo kémbj ledre kije'do wo bi ni útúásá sáká sée, simi bi mándişj úku kúru Lomo zise kí 'dódo ledre zí tú'dú 'yi e kpá kí 'be 'bi esé e ní wá. ²¹ Máuku 'dódo go zí Yúda e kí Gırıgi e mbá kidi, idini óyóló bó sómú ledre eyé ngungu ledre Ngére Yésu gi ro zíye óguyé zí Lomo.

22 “Cakaba ní, kací ìlì ledre 'bi 'Dówù Lomo, mááyí go ógù ndéré simi Yerusaléma, máówo éyí bi ní méngì roné zíma írí ní wá. 23 Éyí bi máówo ní, 'Dówù Lomo mada máa go kídí, simi mĩngburoko gara ga bi mááyí ógù simiyé ní mbá, sǐgĩnĩ kí 'do'dó niyí bo ndĩsĩ sǒngó máa írí. 24 Tí lá máóto amá ledre trĩdrĩmá zíma owóowó wá, máalĩ ðùù méngìonzó ledre bi mándĩsĩ óto komomá gĩ roa ní kí moko 'bi Ngére Yésù bi i'bí zíma ndĩsĩmá méngì a, bi ní úku 'dódo bilámá ledre gĩ ro sáká éyí 'bi Lomo zí 'yì e ní.

25 “Mágámá go kí úku ledre gĩ ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo 'dáa ní zise mbá. Bi ba ní, máówo go kídí útúásásé lolù lúru máa ona wá. 26 Bi kenée ní, máúku zise ba go wo karaba, togù 'yì luyú ledre go, ledre amá ndaa lolù simi a wá. 27 Gĩ zía máótoómo amá kí ótrú kodo miyéme ledre bi Lomo yeme go gĩ rosé ní zise wá. 28 Bi kenée ní, idísé bándá rosé kpá kí kábĩrĩkĩ ga bi 'Dówù Lomo i'bí yée zise ndĩsĩsé lúru bi kacíye née ní. Ídísé ídĩ 'yì lúru bi kací 'yì ga bi ñgununĩ ledre 'bi Lomo go, bi ugú yée kí sáma Wotĩne ní. 29 Máówo bú kídí gĩ do kacíma ba, ngítĩ géyí 'yì e niyí ógù òlù dongarase káa zĩ máarára e ní, gĩ ro báyĩ kábĩrĩkĩ ga gére née 'dá'ba. 30 Sĩndĩ kadra ní ógù kí'dí bi ngítĩ géyí 'yì e gĩ dongarase niyí ndĩsĩ ráranga gĩ ro sinyíonzó simi do 'yì lódù kací Yésù gĩ ro do ndĩsĩyè lódù kacíye ní. 31 Gĩ zĩ kéyí née ní, komosé idĩ idĩ rosé, zise ndĩsĩsé sómúndĩki ledre ga bi má'dódo yée zise kí inĩ komomá trĩĩ kací kadra e kí ndùlù mbá kí simibi ota ba ní.

32 “Cakaba máótoómo sée go do sǐlĩ Lomo kí ledre 'bi sáká éyí ené bi útúasá go i'bí roko'bu zise gĩ ro zise ndĩki úndru 'bi Lomo bi yeme gĩ ro migélé 'yì ené e ní. 33 Máóto amá 'bú kėsĩ, togù mbú dábu kí bongó 'bi 'yì e wá. 34 Sée kí rosé ówosé bú, mándĩsĩ kóo méngì moko amá kí sǐlĩma gĩ ro éyí ga bi ilizé yée ní kí 'yì amá e. 35 Má'dódo go zise simi ledre ga bi mbá mándĩsĩ méngì yée ní kídí, méngì moko kí roko'puné kenée ní óto ze zise sáká 'yì ga bi ngára roko'buyé ndaa ní kí sómúndĩki kúru Ngére Yésù bi uku ya, 'Rokinyi 'bi 'yì i'bí éyí rómo gĩ do 'bi 'yì 'dĩ'bi nzíyí éyí ní. ”

36 Simi bi Páwulo uku ledre née zíye kenée ní, zíye útúye do ngúrù sĩndíye bi inĩ inĩ zĩ Lomo. 37 Zíye údúyè mbá inĩ inĩ kí óto sǐlĩye do go Páwulo fáka wo simi bi niyí i'bí mandá dongaraye kí Páwulo e ní. 38 Simikozo 'dĩ'bi kóo yée kíngaya gĩ zía bi Páwulo uku go zíye kídí útúasání lolù lúru née wá ní. Nda née ní zíye 'dĩyíjoto wo do bi kurungba.

21

Mĩndéré Páwulo simi Yerusaléma

1 Gĩ do kací odù mandá bi i'bízé dongaraze ní, zise ótoómo yée ndéze do ékize simi kurungba, zise 'dógu bi geré mbĩ simi cúkú bi Kóso ní. Simi bi miará a née zise ndéréoguzé simi cúkú bi kí irĩné Róde, nda gĩ ro zise ndéréokpóze simi cúkú bi Patára ní. 2 Gĩ simi Patára, zise ówo kurungba bi ndĩsĩ ndéré simi kángá bi Fonĩsiya ní, zise ékize simi a zía 'dógu ógù zée sága. 3 Zise ndéze do inĩ zaá gĩ do bi bi luruzé nda do cúkú bi Sáyipuroso ní go za mbá, zise óyó rozé do gborù a mi'dí do anú ndéze simi kángá bi Súrĩya ní. Zise ndítíoguzé do gbúróngó simi gara bi Táyire do bi bi ìmbíoyóní éyí ga bi kóo simi mongú kurungba máa née 'dá'ba doa ní. 4 Zise ówo ngítĩ géyí 'yì lódù kací Yésù ore, zise ndĩsĩzé kéye ore kí

sílí ìnyí doa gbre. Simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo, zíye úku ledre zí Páwulo kídí ndaá ndéré simi Yerusaléma wá. ⁵ Tí lá bi sındí kadra ezé utúasá ní, zíze 'dí'bi misí'di ndéréze Yerusaléma. Zí 'yí lódú kací Yésu ga bi ore ní ìnyíyè kí me'beyé e, owú 'bi eyé e mbá, 'díyíóto zée gí simi gara gí ore gí kó'dú mikavu, kí'dí bi utúze do ngúrú sındíze kéye bi ìni ìni zí Lomo ní. ⁶ Nda gí ore, zíze í'bi mandá dongaraze, azé 'bi ezé ékí simi kurungba, zíye ìnyí 'bi eyé yóo ndá'bayé 'be 'bi eyé.

⁷ Zíze ìnyízé kí kurungba gí simi Táiyire née ní ndéréze simi gara bi kí ìriné Potolemáyi, kí'dí bi ndéréze í'bí mandá zí 'yí ga bi 'yí lódú kací Yésu ga bi ore ní, zíze 'dú'duzé ore sílì k'è'do. ⁸ Kílondó a née ní, zíze ìnyízé ndéréóguzé simi gara bi Kayisariya ní. Nđisizé kóo íri 'be 'bi Phílipo bi nđisí úku kúrú Lomo zí 'yí e ní, ni ngúru 'yí gí dongará 'yí ga bi kóo gelení yée ìnyí doa gbre* ní. ⁹ Nyí ga niyí kóo bo eso 'di'biní aka ya'dá e wá, nđisíní ukutátá ledre bi Lomo ukui'bí tarayé ní zí 'yí e.

¹⁰ Gí do kací bi nđisizé ore go kí sílì nyere ní, zí nébì bi kí ìriné Ágaba óguné gí simi kángá bi Yúdáya ní. ¹¹ Simi bi ogú lúru zée ní, zía í'dí ká'dá bi gí ro Páwulo ní, ódó sílìne kí sındíne kíe, zía ìnyíné úku ledre ya, "Dówú Lomo uku ya, 'Yúda ga bi simi Yerusaléma ní niyí ódó mǐngí ká'dá ba káa, do í'bí wo do sílì 'yí ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní.' "

¹² Simi bi uwúze ledre née kenée ní, zíze ìnyízé kí 'yí ga bi ngununí ledre 'bi Yésu go ní mbá úku ledre zí Páwulo kídí ndaá ndéré simi Yerusaléma wá. ¹³ Nda née ní, zí Páwulo úkulúgu ledre zize ya, "Éyí bi nđisizé ìni ìni, zíze nđisizé 'dəcí mimbé'demá kenée gí roa ní 'di? Mandá nziyimá lá dųđ gí ro do ódó máa simi Yerusaléma wá, kpá gí ro zima úyumá íri gí ro ledre Ngére Yésu." ¹⁴ Simi bi ngunu ené ledre bi ukuzé zía née wá ní, zíze ndécí ezé. Zíze lá úku ledre zía ya, "Ídì mu mǐngí roné kací ìli ledre 'bi Ngére Yésu."

¹⁵ Gí do kací née ní, zíze nđisizé ore cuku'dée kí yéme éyí ezé e zíye ídiye nziyiyé gí ro zíze ndéréze simi Yerusaléma. ¹⁶ Zí ngíti géyí 'yí lódú kací Yésu ga bi simi gara bi Kayisariya ní 'díyíóto ógu zée zaá gí 'be 'bi Menasóna, kí'dí bi ilizé ndéré nđisí ní. Ni 'yí gí simi cuku bi Sáyipuroso ní, ni kurú 'yí lódú kací Yésu kú 'desí.

Páwulo ndéré ngu 'be 'bi Yakóbo

¹⁷ Simi bi oguzé simi Yerusaléma ní, zí 'yí lódú kací Yésu ga bi íri ní 'dí'bi zée simi sụmụ bilámáne kǐngaya. ¹⁸ Simi bi miárá a née, zí Páwulo 'dí'bi zée zíze ndéréze lúru Yakóbo kí mǐngburoko 'yí ga bi 'yí lódú kací Yésu ní, niyí kóo mbá 'be 'bi ené ore. ¹⁹ Zí Páwulo í'bí mandá zíye mbá, zía tónóne líkpí ledre ga bi Lomo mǐngí yée zí 'yí ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní kpurú gí simi moko bi née mǐngí ní.

²⁰ Simi bi uwúní ledre née ní, zíye mbófo ìri Lomo. Gí ore, zíye úku ledre zí Páwulo ya, "Lúndu 'bi ené, lúru káa zí bi tú'dú álifú Yúda e ngununí ledre 'bi Yésu ní go, ówo kpá káa zí bi nđisíní í'bí royé lódú lorú 'bi Músa ní bú. ²¹ Uwúní ledreyí go kídí nđisí kóo 'dódo ledre zí Yúda ga bi simi kángá 'bi 'yí ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní ya, ndaní nđisí lódú kací lorú bi Músa eké ní wá, owú 'bi eyé e ndaní kpá útú ngburu togú mbú lódú

* 21:8 21:8 Ya'dá e ìnyí doa gbre: Ólo ledre gí ro ya'dá ga ìnyí doa gbre ba simi Moko 'bi 'yimikása e 6:1-6.

ondú 'bi Yúda e wá. ²² Ma'dú, niyí go ógụ úwú a kídí ógụ go, azé méngi go 'di? ²³ Ba ledre bi ilizé zíyí méngi a ní. Ya'dá e niyí ona eso mocúní éyí† go zí Lomo. ²⁴ Ídí 'dí'bi yée zise ndérése méngi ondú bi ndịsị óto 'yí zía idíne drá ní gí rosé ndro kéye, zíyí í'bi késí gí ro eyí bi niyí 'dáná éyí zí Lomo simi bi niyí ólo doyé ní. Gí ore 'yí e niyí ówo a mbá kídí ábuwá ndịsị yí eyí méngi ledre e kací lorụ 'bi Músa, ledre bi ndịsịni lịkpí a gí royí ba nda 'bi ené ma'dú wá. ²⁵ Tí lá 'yí máa yée ga bi ngununí ledre 'bi Yésú ngára ndani Yúda e wá ní, kasazé wáraga go zíye kídí, ndani ánu éyí miánu bi 'danání lomo ga bi 'yíma'dí yemení ye kí sílíye ní wá. Ndaní ánu esí bi kí sáma siminé ní wá, esí bangá bi kpuronyó 'dewení lá goa sáma a loloonzó roné gí simi a wá ní wá, ndani kpá só'do royé kí 'yí ga bi ofúní aka royé kéye wá ní wá.”

²⁶ Zí Páwulo 'dí'bi ya'dá ga gére née kílonódó a née, zíye ndéréye méngi ondú bi ndịsị óto 'yí zía idíne drá ní gí roné ndro kéye. Nda gí ore zía ndéréne úku 'dódo ledre ódu sll 'bi ondú bi méngini ní kí sındí kadra bi niyí 'dáná éyí gí royé simi 'Dịçí 'bi Lomo ní.

Yúda e 'dí'biní Páwulo simi 'Dịçí 'bi Lomo

²⁷ Simi bi sll 'bi ondú bi ñnyí doa gbre ni go gbóo gí ro úkú ní, zí ngíti géyí Yúda e gí simi kángá bi Ásiya ní lúrúndiki Páwulo simi 'Dịçí 'bi Lomo. Zíye óto 'yí e zí mimbé'deyé éšine ro Páwulo gí ro zíye 'dí'bi wo. ²⁸ Zí Yúda ga gére née gbúrógbóye, “Lafúze Isiréle e, sákásé zée. Ba o'do bi ndịsị gámá kí 'dódo bisinyi ledre ro 'yí ezé e kí lorụ bi Músa eké ní, kí ledre gí ro bi 'bi Lomo. Cakaba ní, 'dí'biogụ Gíríçí e go sínýionzó do ligá 'Dịçí 'bi Lomo bi ngára lúyú ledre ndaa doa wá ní.” ²⁹ Ukuní kóo ledre née kenée gí zía lurúndikini Páwulo e kí Tarafimo 'yí 'bi Éfeso simi mongú gara, somúní 'bi eyé ya, Páwulo nderé kie go do ligá 'Dịçí 'bi Lomo.

³⁰ Simi bi 'yí e uwúní ya bisinyí ledre ni go méngi roné do ligá 'Dịçí 'bi Lomo 'dáa ní, zíye úduyé ngásáye íri, kací tara misi'di e mbá 'yí e. Zíye 'dí'bi Páwulo óvoógu wo 'dá'ba gí do ligá 'Dịçí 'bi Lomo, geré zíye 'dútu mbotu e mbá. ³¹ Simi bi tú'dú 'yí ga gére née ayíní go gí ro úfu Páwulo ní, zí sanda óguné zí mongú manda 'bi asikíri 'bi Róma e‡ kídí, bisinyí ledre ni go méngi roné simi Yerusaléma, gara 'dáa. ³² Zí mongú manda 'bi asikíri 'bi Róma née geré 'dí'bi asikíri e 'diya ndéréye íri. Simi bi 'yí e lurúndikini wo kí asikíri ené e ní, zíye ótoómo kí ócò Páwulo.

³³ Zí mongú manda 'bi asikíri e née óguné zí Páwulo, do 'dí'bi wo. Zía úku ledre zí 'yí ené e kídí idíní ódó wo kí ká'dá késí e gbre. Gí ore zía ndúndu'yú ya, “O'do máa ba 'bi ené náambi, éyí bi méngi ní 'di?” ³⁴ Zí ngíti géyí 'yí e gí dongará tú'dú 'yí ga gére née ndịsịyé gbúrógbóye kí ledre kí' do, ngíti géyí gburogbóní 'bi eyé kí ngíti ledre kpí. Gí zí ledre ga bi faa née ní, mongú manda 'bi asikíri ga gére utúasá ówo mbígí ma'dú sị ledre bi méngi roné ní wá. Zía úku ledre zí 'yí ené e kídí, idíní mu 'dí'bi Páwulo ndéré kie do bi eyé 'bi asikíri e. ³⁵ Simi bi Páwulo nderéoguní do bi bi gí ro zíye ékí ókpóye simi 'dịçí bi o'bóní wo do ezené ní, zí asikíri ga gére née ìmbí wo gí zía roko'bu 'bi okó bi kóo tú'dú 'yí ga gére née ndịsini ógu

† **21:23** 21:23 Mocúní éyí: Ídí ólo ledre gí ro éyí bi kóo Yúda e ndịsini méngi a simi bi mocúní éyí go ní simi búkú bi Ólo 'yí e ní 6:1-27. ‡ **21:31** 21:31 Mongú manda 'bi asikíri e: Nđsị lúrtú bi kací asikíri e álfu. Ní 'bi ené do manda ga bi 'bi asikíri e ní.

kíe ní ofu go. ³⁶ Zí tǔ'dú 'yì ga gère née ìnyiyé lódú wo kí ndìṣì gbúrògbóye ya, “Úfusé wo miúfu.”

Páwulo odro zí tǔ'dú 'yì ga gère née

³⁷ Simì bí asikíri niyí go gbóo gí ro ógu kí Páwulo do bí eyé 'bí asikíri e ní, zía úku ledre zí mongú manda 'bí asikíri e née kídí, “Máútuásá go úku ledre ba zíyì?”

Zía úkulúgu ledre zí Páwulo kídí, “Úku tara Gírìgì bú? ³⁸ Bí kenée ní, ndá 'bí eyí 'yì 'bí Ízibiti bí kóo 'dí'bí do okó álifú eso do ólú kíye simì súwú ní wá?”

³⁹ Zí Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, “Mááyí yì amá Yúda, arání máa simì gara bí Tarasísi simì Silísiya ní, 'yì gí simì gara bí kí ledrené owóowó ní. Mándéndì romá gí ro zíyì í'bí misì'di zíma ódromá kí 'yì ga ba.”

⁴⁰ Simì bí mongú manda née í'bí misì'di zía ní, zí Páwulo tóroné 'dága méngì kéyì zí 'yì e kí sǐlǐne gí ro zíye mǔkúye. Simì bí mǔkúnì ní, zí Páwulo úku ledre zíye kí tara Aramáyika.

22

¹ “Owú 'bí babá e kí babá e, ídísé índi mbílise úwú ledre bí mááyí úku a zise ba.” ² Simì bí uwúnì kídí ndìṣì ódro zíye kí tara Aramáyika ní, zíye mǔkúye 'duo síí.

Gí ore, zí Páwulo úku ledre zíye kídí, ³ “Mááyí yì amá Yúda, arání máa simì gara bí Tarasísi simì Silísiya ní, tí lá mángbóro simì Yerusaléma ona. Gamaléle 'dodo kóo ledre gí ro lorù 'bí bulúnduzé e go zíma bílámáne kíngaya, zíma í'bí romá karaba méngì ledre 'bí Lomo kí roko'bumá kpá cé káa zí se ní. ⁴ Mándìṣì kóo 'dó'do 'yì ga bí ndìṣìní lódú kací Misi'di 'bí Yésu ní, kí úfu yée, kpá kí ódó ya'dá e kí kará e ónzó yée simì sǐgìní. ⁵ Mongú 'yì 'dáná éyí kí mǐngburoko 'yì lúru bí simì ledre ga bí simì gara ona ní, niyí ngúngu ledre bí mááyí úku a zise ba ya ní ma'dí. I'biní wáraga bí ekení zí lafúma Yúda ga bí simì Damásika ní zíma 'dí'bí a ndéré kíe gí ro 'dí'bí 'yì lódú kací Yésu máa yée ga bí íri ní, ógu kíye simì Yerusaléma gí ro do 'dó'do yée.

Misi'di bí Páwulo oyólo'bó sómú ledre ené doa ní

⁶ “Káa zí bí mándéréogú go gbóo kí Damásika ní, kí yana kadra, zí mongú bimíóngó óngóne gí komo ere cigíma gbaá. ⁷ Zíma útúma bí, nda née ní zíma úwú kúru 'yì kí úku ledre zíma kídí, ‘Sáwulo, Sáwulo, Éyì bí ndìṣì 'dó'do máa gí roa kenée ní 'dí?’

⁸ “Zíma ndúndu'yú kídí, ‘Áyí náambi Ngére?’

“Zía úkulúgu ledre zíma kídí, ‘Née máa Yésu, 'yì 'bí Nazeréta bí ndìṣì 'dó'do wo ní.’ ⁹ 'Yì ga bí kóo azé kéye ní lurúndikiní 'bí eyé lá bimíóngó, úwú 'dí'biní eyé kúru 'yì bí ndìṣì ódro zíma ba wá.

¹⁰ “Zíma ndúndu'yú kídí, ‘Máídí méngì 'dí Ngére?’

“Zí Ngére úku ledre zíma kídí, ‘Ìnyíogu mu 'dága zíyì ndéréyì simì Damásika. Niyí úku 'dódo ledre ga bí Lomo ilí yée zíyì méngì a ní zíyì íri.’ ¹¹ Gí ore, zí komomá 'dútuné gí zí mongú bimíóngó bí utú komomá ní. Zí 'yì amá ga bí kóo azé kéye ní 'dí'bí sǐlǐma kókó máa ndéré kíma simì Damásika.

12 “Zí ngítí o'do kí ìríné Ananíya óguné lúru máa. Ní 'yì bí ndìsì óto úndru Lomo kí ndìsì lódú kací lorù ezé ní. Yúda ga bí símì Damásika ní ndìsìní óto dokuwu a kíngaya. 13 Zía óguné tóroné cigíma, zía úku ledre ya, 'Lúndu 'bí ené e Sáwulo, komoyí idí mu líkpí, zíyí lúru bí.' Geré símì síndí kadra née ní, zí komomá líkpíne, zíma lúruéndíki wo.

14 “Nda née ní, zía úku ledre zíma ya, 'Lomo 'bí bulúnduzé e gelé yíi go zíyí ówo ìli ledre ené, zíyí lúru 'Yì bí ngará lúyú ledre ndaá roa wá ní, zíyí úwú ledre cù gí taraa kí mbíliyí. 15 Áyí idí 'yì bí ní ndìsì úku 'dódo ledre ga bí lúru yéé kí komoyí kí yéé ga bí úwú yéé gí roa ní zí 'yì e mbá. 16 Éyí bí ndìsì sǒngó a ní 'dí? Ìnyíògù mu 'dága, do bábátizí yíi, zíyí ìni ìni kí ìrì Yésù ní lúguoyó lúyú ledre eyí 'dá'ba.'

17 “Símì bí mándá'balúgu romá símì Yerusaléma ndìsímá ìni ìni zí Lomo símì 'Dìçí 'bí Lomo zí Ngére Yésù 'dódo roné zíma. 18 Zía úku ledre zíma ya, 'Dí'diya. Ídí mu geré ólúógù gí símì Yerusaléma gí ona 'dá'ba, gí zía 'yì e utúasání eyé ngunḡu ledre bí áyí úku a gí romá ní wá.'

19 “Zíma úkulúgu ledre zía kídí, 'Ngére, 'yì ga gére née owoní bú kídí mándìsì kóo tátá kí 'dí'bí 'yì e gí símì 'Dìçí Kótruro kí ndìsì ócò 'yì ga bí ngunḡuní ledre eyí go ní. 20 Sími bí kóo niyí úfu Sitifáno 'yì eyí bí ndìsì úku ledre gí royí ní, mááyí kóo bo ìrì ndìsì ngunḡu ledre miúfu a kí ndìsì lúru bí kací bongó 'bí 'yì ga bí ufuní wo ní.'

21 “Zí Ngére úku ledre zíma kídí, 'Ndéré mu, Mááyí kása óyó yíi gí ona 'dá'ba gbála zí 'yì ga bí ngará ndaní Yúda e wá ní.' ”

Páwulo ní 'yì 'bí Róma

22 Zí tǔ'dú 'yì ga gére née ndìsìyé úwú ledre née tí kenée e, lá símì bí Páwulo ukuogu ledre gí ro 'yì ga bí ngará ndaní Yúda e wá ní, zí ledre née útúne símiyé 'duo vuu zíyè tónóyè gbúrógbóyè kí kúrúyè 'dága, “Úfusé wo miúfu. Utúásá zía ídine trídri wá.”

23 Káa zí bí kóo niyí ndìsì gbúrógbó kí láláoyó bongó gí royé úcúoyó a, kí ndìsì óyú 'burù símì síli ní, 24 zí mongú manda 'bí asikíri ga gére née úku ledre zí asikíri ené e idíní 'dí'bí Páwulo ndéré kíe do bí eyé 'bí asikíri e. Zía úku ledre idíní ócò wo gí ro zía úku 'dódo sù ledre bí 'yì e ndìsìní gbúrógbó doa kenée gí roa ní. 25 Tí lá símì bí odóonzóní wo go bí kenée gí ro do ócò wo ní, zí Páwulo úku ledre zí mongú 'yì 'bí asikíri e bí kóo mítóroné ore ní kídí, “Ní miútúásáne zise ócò 'yì 'bí Róma bí 'decíní aka ngbanga a do ówo lúyú ledre ené wá ní?”

26 Sími bí mongú 'yì 'bí asikíri e née uwú ledre née kenée ní, zía ndéréne ndú'yú mongú manda 'bí asikíri e née kídí, “Áyí méngi go 'dí? O'do ba ní yì ené 'yì 'bí Róma.”

27 Zí mongú manda née ndéréne ndú'yú Páwulo, “Ídí aka úku a zíma, ma'dúí áyí 'yì 'bí Róma?”

Zí Páwulo úkulúgu ledre zía ya, “È, mááyí 'yì 'bí Róma.”

28 Gí ore, zí mongú manda 'bí asikíri e née úku ledre kídí, “Máí'bí kóo mongú késí gí ro zíma ídíma 'yì 'bí Róma.”

Zí Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, “Arání 'bí eyé máa kú 'yì 'bí Róma.”

29 Geré zí 'yì ga bí kóo niyí gí ro ndú'yú Páwulo ní, ígí royé gí roa. Zí ngírì útúne símì mongú manda 'bí asikíri ga gére née símì bí owo kídí née odó Páwulo bí ní 'yì 'bí Róma ní go kí ká'dá késí e ní.

'Di'bioguní Páwulo do ngbanga

³⁰ Simi bi bi arálo'bó roné ní, zí mongú manda 'bi asikíri ga gére née áyíne fú lá gí ro zíne ówo sị ledre bi Yúda e ndịsíní 'bi ngbángá Páwulo gí roa ní. Zia líkpí ká'dá késị gí ro Páwulo, zia úku ledre zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní kí mingburoko 'yì 'dècì ngbanga e yóko royé. Gí ore zia 'dí'biógú Páwulo, zí Páwulo tóroné kó'dúye.

23

¹ Zí Páwulo lúru bi mbị komo mingburoko 'yì 'dècì ngbanga ga gére née, zia úku ledre zíye kídí, "Lafúma e Yúda e, gí karaba máméngìnzó moko amá go zí Lomo bilámáne, máówo amá éyì bi máméngì wo ni bisinyí ní wá." ² Gí zí ledre bi uku kenée ní, zí mongú 'yì 'dáná éyì, Ananíya úku ledre zí 'yì ga bi toroní gbóo cigí Páwulo ní kídí, idíní óngbo tara a. ³ Zí Páwulo úku ledre zia kídí, "Lomo ni 'dó'do yì bi lónodo royí ya née ni 'yì lódú kací lorú ní. Ndịsị 'dècì ngbanga romá née kací lorú, zíyì tóroyì 'dèwe lorú ya idíní ócò máa."

⁴ Zí 'yì ga bi kóo toroní gbóo cigí Páwulo ní úku ledre zia kídí, "Ngírì menjí yì kí úku ledre zí mongú 'yì 'dáná éyì 'bi Lomo wá gí zí 'dì?"

⁵ Zí Páwulo úkulúgu ledre zíye kídí, "Owú 'bi babá e, máówo amá bi ya née mongú 'yì 'dáná éyì ní wá. Nì miékéne kídí, 'Ndá úku tara sinyí ro ngére bi nì do 'yì eyì e ní wá.'"

⁶ Simi bi Páwulo owo kídí ngíti géyì 'yì e gí dongaráye niyí Sadúkáyo, ngíti géyì 'bi eyé Farúsáyo ní, zia úku ledre kí kúrúne 'dága do ngbanga ore kídí, "Lafúma e Yúda e, mááyí owú Farúsáyo, babá ni kpá Farúsáyo. 'Di'bioguní máa do ngbanga ona gí zia bi máóto komomá kídí 'yì ga bi uyuní go ní niyí karanée úru gí simi umbu ní."

⁷ Simi bi Páwulo uku ledre née kenée ní, zí Farúsáyo e kí Sadúkáyo e tónóye ófúye. Nda née ní, zí kótruro ifi roné. ⁸ Sadúkáyo e ngununí eyé bi ya 'yì ní úru gí simi umbu bú ní wá, ngununí eyé kpá bi ya maláyika e kí lomo e niyí bo ní wá. Tí lá Farúsáyo e ngununí 'bi eyé ledre ga gére née ye ota cé. ⁹ Gí ore tonóní nda go gbúrógbó eyé 'dága, zí ngíti géyì 'yì 'dódo lorú ga bi 'bi eyé 'yì 'bi Farúsáyo e ní tóroyé 'dága ití kangú o'buó'bu kídí, "Owozé ezé lúyú ledre ro o'do ba wá. Ambí owone, maláyika e, ngíti géyì yá lomo e ukuní ledre go zia?"

¹⁰ Zí kangú née ólúne simi miólúmbírì. Zí ngírì útúne simi mongú manda 'bi asikíri e ba kídí, niyí go ógu lófo báyi Páwulo nzénzéré. Zia úku ledre zí asikíri ené e kídí idíní ndéré 'dí'bióyó Páwulo gí dongaráye gírì kí cóngó ro ógu kíe do bi eyé 'bi asikíri e yáa.

¹¹ Kí ndulú a née, zí Ngére Yésu ógu tóroné cigí Páwulo, zia úku ledre zia ya, "Ndá ére ngírì wá, úku ledre gí romá go zí 'yì e simi Yerusaléma, idí méngì a kpá cé kenée simi mongú gara bi Róma ní."

Yúda e yemení royé gí ro úfu Páwulo

¹² Kí phiyí née ní, zí ngíti géyì Yúda e kótrú royé yéme ledre gí ro úfu Páwulo. Zíye lolóbú kídí, yéé utúasání ánu éyì togú mbú éwé éyì wá, 'buó togú yéé ufuní Páwulo go. ¹³ 'Yì ga bi kóo kotruní royé ndro yéme ledre née ní romoní kóo gí do cị gbre go. ¹⁴ Gí ore, zíye ndéréye úku

ledre ba zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kí m̀ngburoko 'yì 'bi Yúda e ní kídí, “Lobúzé lóbú go ya, utúasázé ánu éyì togú mbú éwé éyì wá, 'búó togú ufuzé Páwulo go. ¹⁵ Bi go kenée ní, ili go yìí kí m̀ngburoko 'yì 'dècì ngbanga eyì e zise kákasa zí mongú manda 'bi asikíri 'bi Róma née, lóndo wo idí ógú kí Páwulo zise, ilisé ówo mbígí ledre gi roa. Azé idí nzíyíze gi ro úfu wo 'dá'dá gi zía kí óguné ona.”

¹⁶ Tí lá simi bí wotí lémí a uwú ledre bí yemení née ní, zía ndéréne úku ledre zí Páwulo simi bí ní doa, bí 'bi asikíri e ní.

¹⁷ Née ní, zí Páwulo ndólo ngúru mongú 'yì 'bi asikíri e úku ledre zía ya, “'Dí'bi phirangá ba ndéré kíe zí mongú manda esé, ledre ní bo taraa ili úku a zía.” ¹⁸ Zía 'dí'bi phirangá née ndéré kíe zí mongú manda eyé.

Zía úku ledre zí mongú 'yì 'bi asikíri e née ya, “Páwulo bí simi sígini ona ba kakasa kacíma, zía úku ledre zíma ya máidí ógú kí phirangá ba zíyì, gi zía ledre ní bo taraa ili úku a zíyì.”

¹⁹ Zí mongú manda 'bi asikíri e née 'dí'bi sílì phirangá née, zíye ólúóguyé kíe 'dí sogo, zía ndú'yú wo ya, “Ledre bí ili úku a zíma ní ledre 'dí?”

²⁰ Zía úkulúgu ledre zía kídí, “M̀ngburoko 'yì 'dècì ngbanga 'bi Yúda e yemení ledre go gi ro zíyì 'dí'biógu Páwulo zíye kílondó, ya kídí yée iliní ówo mbígí ledre gi roa. ²¹ Ndá 'bi eyì úwú ledre eyé née wá. Gi zía 'yì e yemení royé go rómo gi do 'yì e cì gbre m̀lò'boyé sòngó wo. Lobúní lóbú go kídí, yée utúasání ánu éyì togú mbú éwé éyì wá 'búó togú yée ufuní Páwulo go. Niyí cakaba go nzíyiyé gi ro zíye sòngó ledre bí ní ógú gi tarayí ní.”

²² Zí mongú manda 'bi asikíri e née úku ledre zía ya, “Ndá úku a zí ngíti 'yì kídí née uku'dodo ledre née go zíma ní wá.”

Asikíri e 'dijyotoní Páwulo simi Kayisaríya

²³ Nda née ní, zí mongú manda 'bi asikíri e née ndólo mongú 'yì 'bi asikíri ené e gbre, zía úku ledre zíye ya, “Ídísé yéme asikíri e míya gbre, 'yì ícì okó kí Usání e cì ota doa sokó ndro kí ya'dá e míya gbre mbá kí phala do sílye, zise ndérése kéye simi gara bí Kayisaríya ní kí ndulú ba simi síndí kadra ñnyí doa eso. ²⁴ Zise 'dí'biógu usání gi ro zí Páwulo ndéréne kíe. Zí komosé ídine roa gi ro zise ógusé kíe kí sanáne filo 'be gávana Fílekisi.”

²⁵ Zí mongú manda 'bi asikíri e éké wára.

²⁶ Mandá eyì. Ḿaa Kiládiyo Lj́sija, máéké ledre ba ḿaa zíyì gávana Fílekisi.

²⁷ Yúda e 'dí'biní o'do ba áyíye go gi ro úfu wo, tí lá zíma ógumá kí asikíri amá e yómo wo gi zíye, gi zía máúwú ledre gi roa kídí ní 'yì 'bi Róma. ²⁸ Máílì kóo gi ro zíma ówo éyì bí ndisíní í'bí ngbángá a gi roa ní. Zíma 'dí'bi wo ndéré kíe kó'dú m̀ngburoko 'yì 'dècì ngbanga e. ²⁹ Zíma ówo a kídí luyú ené ledre bí ní útúásá do úfu wo togú mbú do óto wo simi sígini gi roa ní wá. Ledre bí uku otoní roa ní, yì ené ledre lorú eyé 'bi Yúda e. ³⁰ Simi bí máúwú ya yemení ledre go gi ro úfu wo ní, geré zíma kása wo zíyì íri. Máúku ledre go zí 'yì ga bí uku otoní ledre roa ní, idiní ndéré úku ledre ga gére née kó'dúyì íri.

³¹ Gi ore née ní, zí asikíri ga gére née méngí a tí káa zí bí manda eyé uku ní. Zíye 'dí'bi Páwulo kí ndulú née ndéréóguyé gi simi gara bí Anitipatírísi ní. ³² Simi bí bí arálo'bó roné ní, zí asikíri ḿaa yée ga bí nderení 'bi eyé

kí s̄ind̄iye ní ndá'balúgu royé do bi eyé 'bi asikíri e bi simi Yerusaléma ní. Zíye ga bi nderení 'bi eyé kí usáni ní ókpóye kí Páwulo. ³³ Simi bi asikíri ga bi 'd̄iȳjotoní Páwulo oguní simi Kayisariya ní, zíye í'bí wáraga bi mongú manda eyé eké zí gávana ní, do ótoómo Páwulo do s̄il̄i a. ³⁴ Zí gávana ólo wáraga née, zía ndú'yú Páwulo kídí, “Ógu gi simi kángá máa wo be 'di?” Zí Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, “Gi simi Silísiya.” ³⁵ Gi ore, zí gávana úku ledre kídí, “Mááyí úwú ledre gi royí simi bi 'ȳj ga bi í'biní ngbángáyí ní oguní go ní.” Zía úku ledre kídí Páwulo idí idí mibándáne simi mongú 'be 'bi ngére Eróde.

24

Páwulo do ngbanga kó'dú F̄ilekisi

¹ Kací ledre née mengi lá s̄il̄i ìnyì, zí mongú 'ȳj 'dáná éyì, Ananiya ìnyiyé kí ngíti géyì m̄ngburoko 'ȳj e nda kí ngíti o'do bi owo ofu loru go ní kí ìriné Tetùlu ndéréye simi gara bi Kayisariya ní kí ledre eyé bi uku otoní ro Páwulo ní, óto a kó'dú gávana. ² Simi bi ndolo oguní Páwulo ní, zí Tetùlu tónóne óto ledre ené e kó'dú F̄ilekisi káa zí ba, “Mongú 'ȳj, t̄ú'dú simibi bi mengizé s̄j s̄il̄iyì ní oto zée go zí nd̄is̄i ezé ìdine bilámáne. Komokenzì eyì bi 'bi ótoyéme ledre oyólo'bó toso ledre go zíye idíye bilámáye simi kángá ba. ³ Bi kenée ní, mongú 'ȳj F̄ilekisi, azé kí mongú rokinyi kí nd̄is̄i í'bilúgu mbófo éyì zíyì kací ledre bi méngi yée zize do t̄ú'dú misi'di e do bi e mbá ní. ⁴ Tí lá káa bi mááyí 'dí'biónozó s̄ind̄i kadra eyì, mándéndì romá zíyì gi ro zíyì ìndi mbilíyì úwú owú gbúgbú ledre bi tarazé ba.

⁵ “Owozé go, o'do ba ni 'ȳj méngi bisinyi ledre. Nd̄is̄i éš̄i mimbé'de kés̄i simi Yúda e zíye nd̄is̄i ìnyiyé kí okó do sogo kángá ba mbá ne. Ni kpá ne manda 'bi 'ȳj ga bi 'ȳj lódú kací Yésu 'ȳj 'bi Nazeréta ní. ⁶ Ayí go kpá ìngbí roné óto 'D̄ic̄i 'bi Lomo káa do bi lúyú ledre. Gi zí kényì née zize 'dí'bi wo. ⁷ Tí lá zí L̄is̄iya bi manda 'bi asikíri 'bi Róma e ní óguné kí asikíri ené e do 'dí'bíoyó wo gi zize kí cóngó ro. ⁸ Togú ndú'yú wo ní, ayí útúásá ówo a kídí ledre ga bi ukuzé yée gi roa ba ní, niyí mbá ma'dií ledre e.”

⁹ Zí Yúda ga bi kóo ore ní ngún̄gu a kídí, ledre ga gére née niyí mbá ma'dií.

Páwulo uku yomo roné kó'dú F̄ilekisi

¹⁰ Simi bi gávana ndolo Páwulo gi ro úwú ledre gi tara a ní, zí Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, “Mongú 'ȳj, máówo bú kídí 'dec̄i ngbanga go kí t̄ú'dú simibi e simi kángá 'bi Yúda e ona. Bi kenée ní, mááyí kí rokinyi gi ro zima úku ledre gi romá gi 'dáa kó'dúyì ona. ¹¹ Káa zí bi ówo bú kí royí ní, s̄il̄i okpó aka sokó doa gb̄re (12) simi bi mándéré ìni ini zí Lomo simi Yerusaléma ní wá. ¹² Yúda e ogu ndikiní eyé máa kí íti kangú kí 'ȳj e simi 'D̄ic̄i 'bi Lomo wá. Gbawá kí éš̄i ledre simi 'ȳj e simi 'D̄ic̄i Kótruro e togú mbú do ngíti bi kp̄i simi Yerusaléma ona ní kpá wá. ¹³ Bi kenée ní, utúasání eyé 'dódo ma'dií ledre máa bi ni 'dódo ledre bi nd̄is̄iní úkuóto a roma née wá.

¹⁴ “Ledre bi mááyí ngún̄gu a zíyì ní ni, Mánd̄is̄i óto ùndru Lomo 'bi bulúnduzé e kí nd̄is̄i lódú Misi'di 'bi Ngére Yésu bi Yúda e ukuní kídí ni bicayiné ní. Mángún̄gu zaá ledre ga bi utúasání kací lorú 'bi Músa ní, kí yée ga bi miékéye simi búku 'bi néb̄i e ní mbá. ¹⁵ Mááyí kí óto komo ro

Lomo cé káa zí 'bi Farúşáyo e bi kídí Lomo ni karanée úru 'yì e mbá gi simi umbu, bilámáye kí bisinyíye ní. ¹⁶ Gi zí kéyì nées ní, zíma í'bí romá ndìşì méngì ledre bi ma'díi do komo Lomo kpá kí 'yìma'dí e ní.

¹⁷ “Gi do kací tǔ'dǔ simibi bi ngárá mándá simi Yerúsaléma wá ní, mándéré kóo íri kí késì zí 'yì amá e, sáká éyì zí 'yì lerì e nda kí 'dáná éyì e zí Lomo. ¹⁸ Simi şindǔ kadra bi kóo mándìşì méngì ondǔ bi ni óto 'yì zía ídine drá ní, zíye ogu ndíki máa do ligá 'Dǔcǔ 'bi Lomo kí méngì a. Ndazé kóo íri tǔ'dǔ wá, ledre bi zía ídine bisinyine ní ndaá kpá wá. ¹⁹ Tí lá ngítì géyì Yúda ga bi ogunǔ gi simi kángá 'bi Ásiya ní niyí kóo ore. Utúasá kóo miútúasá zíye óguyé kó'dúyì ona í'bí ngbángáma togú ledre ni tarayé romá yá. ²⁰ Togú mbú yée ga bi niyí ona ba, idíní úku 'dódo lúyú ledre bi owoní romá simi bi 'di'biogunǔ máa kó'dǔ mingburoko 'yì 'dēcǔ ngbanga e ní. ²¹ Odǔ ledre bi máúku ní dǔyú kǔé'do simi bi mááyì mitóromá kó'dúye ní yaá, “Di'biogunǔ máa karaba do ngbanga ona ba gi zía bi mángúnǔ kídí Lomo ni karanée úru 'yì e gi simi umbu ní.”

²² Gi ore, Fìlekisi bi owoyeme ledre gi ro Misi'di 'bi Ngére Yésu bú ní, zía úcúómo Páwulo e kí 'yì ga bi ukuotoní ledre roa ní kídí idíní múkǔ. Zía úku ledre zíye kídí, “Simi bi Lísíya mongú manda 'bi asikíri 'bi Róma e ni ógu ní, mááyì ógu úku ledre simi ledre esé nées.” ²³ Zía úku ledre zí mongú 'yì 'bi asikíri bi ndìşì lúrú kací Páwulo káa bi ni ngásá ní kídí, idí idí mibándáne, tí lá idíní otomo owú bifúó zía ídine kí ro doné kí ezegámága, ga bi ndìşìní sáká wo kí éyì ga bi ili yée ní.

Páwulo lǔkpǔ ledre Yésu zí Fìlekisi e kí Durusíla

²⁴ Gi do kací şǐlǔ cǔku'dée, zí Fìlekisi kí me'bené Durusíla, bi ni 'yì 'bi Yúda ní ndéréye do bi bi ndìşìní bándá Páwulo doa ní. Zí Fìlekisi kákasa kací Páwulo gi ro zíye úwú ledre ngúnǔ ledre Kírésito Yésu gi tara a. ²⁵ Tí lá bi Páwulo odro aka lá gi ro éyì bi 'yì ni méngì a zía óto Lomo kí rokinyi, bándá ro'yì kí ledre 'bi şindǔ kadra 'bi 'dēcǔ ngbanga ní, zí ngirí útúne simi Fìlekisi zía úku ledre kídí, “Cakaba bi ní asá go ore. Máayi ndólo yìi togú máówo bifúó go ní.” ²⁶ Simi şindǔ kadra bi kéyì kǔrǔ nées, Fìlekisi oto kóo komoné kídí Páwulo ni úgú komoné kí késì. Nées şì ledre bi kóo ndìşì kákasa kací Páwulo kpurú kpurú zíye ndìşì ódroyé kéne ní.

²⁷ Gi do kací simibi gbre, zí Porúkíyo Fésito óguné káa do gávana do bi kací Fìlekisi. Tí lá gi zía bi Fìlekisi ili zí Yúda e ídíye kí rokinyi gi zíne ní, zía ótoómo Páwulo zía ídine simi şǔgǔnǔ.

25

Páwulo úku yómo roné kó'dǔ Fésito

¹ Şǐlǔ ota (3) gi do kací bi Fésito ogu káa do gávana 'bi kángá nées ní ní, zía ñnyíne gi simi gara bi Kayisariya ndéréne simi Yerúsaléma, ² kí'dí bi manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kí mingburoko 'yì 'bi Yúda e ogunǔ kí ledre bi ukuotoní ro Páwulo ní. Zíye úku ledre zí Fésito, ³ gi ro zía sáká yée 'dí'biogú Páwulo zíye simi Yerúsaléma kí sómú ledre bi gi ro zíye sǔngó wo do misi'di gi ro zíye úfu wo ní. ⁴ Zí Fésito úkulúgu ledre zíye kídí, “Páwulo ni mibándáne simi şǔgǔnǔ simi gara bi Kayisariya, máa kí romá mááyì ógu ndá'balúgu romá íri do şǐlǔ ga ba. ⁵ Idízé ndéré kí ngítì géyì

manda esé e simi Kayisariya zíye í'bí ngbángá Páwulo íri togú luyú tí ledre go yá."

⁶ Gi do kací née ní zí Fésito ndišiné kíye ore éyí 'bi sīlī ñnyí doa ota (8) togú mbú sokó (10) yá, zía ñnyí ndá'balúgu roné simi Kayisariya. Simi bi miárá née zía ndéréne do bi bi ndiší úku ngbanga doa ní, zía úku ledre ya idíní oḡu kí Páwulo. ⁷ Simi bi Páwulo oḡu ní, zí Yúda ga bi oḡuní gi simi Yerusaléma ní tónóye úkuóto mĩngburoko ledre máa yée ga bi utúasání úku 'dódo ma'díi ledre ga gére wá ní ro Páwulo.

⁸ Tí lá zí Páwulo úku yómo roné kídí, "Máméngi amá bisinyí ledre kí lorú 'bi Yúda e wá, togú mbú ro 'Díçí 'bi Lomo kí Káyísara kpá wá."

⁹ Tí lá gi zía bi Fésito ili zí ledre ené émené ro Yúda e ní, zía ndú'yú Páwulo kídí, "Útúásá go ndéré simi Yerusaléma gi ro do 'decí ngbanga eyí kó'dúma íri?"

¹⁰ Zí Páwulo úkulúgu ledre zía kídí, "Mátóro ba do bi bi Káyísara ndiší 'decí ngbanga doa ní, ni bilámáne do 'decí ngbanga romá ona. Máméngi amá bisinyí ledre zí Yúda e kíe' do káa wá, káa zí bi yíi ówoyéme bú bilámá née ní. ¹¹ Togú máidí bisinyí 'yí bi máméngi ledre bi ni útúásá gi ro do úfu máa ní, káa bi máigí romá gi zía wá. Tí lá togú ledre bi ukuotoní romá née nda 'bi ené ma'díi wá, 'yí bi ní í'bí máa zíye gi ro do úfu máa ní ndaa 'bi ené wá. Ni bilámáne zí Káyísara 'decí ngbanganamá ne."

¹² Gi ore, simi bi Fésito lurúní bi simi ledre née kí mĩngburoko 'yí 'decí ngbanga ené e ní, zí Fésito úkulúgu ledre zía kídí, "Káa zí bi úku go kídí née ni ndéré kí ledre ené zí Káyísara 'decí ngbangané ne ní, áyí go oḡu ndéré kí ledre eyí 'dá'dá kó'dú Káyísara."

'Di'bioguní Páwulo kó'dú Agurípa e kí Buruníke

¹³ Gi do kací owú sīlī cúku'dée, zí gére bi Agurípa kí léminé Buruníke ní oḡuyé ngu simi Kayisariya gi ro 'dí'bi Fésito simi sũmũ. ¹⁴ Gi do kací bi ndišíní ore kí sīlī cúku'dée ní, zí Fésito úku yéme ledre bi gi ro Páwulo zí gére née kídí, "Ngíti o'do ni bo Fílekisi otoomo wo simi sũḡiní ona. ¹⁵ Nda simi bi mándéré simi Yerusaléma ní, zí manda ga bi 'bi 'yí 'dáná éyí e kí mĩngburoko Yúda e í'bí ngbángá a zíma. Zíye ndú'yú máa gi ro zíma 'decí ngbanga roa.

¹⁶ "Zíma úkulúgu ledre zíye kídí, ondú 'bi Róma e 'decí ené ngbanga ro 'yí 'dá'dá gi zí ngbanga wá, 'búo togú 'yí bi i'biní ngbángá a kí 'yí bi i'bí ngbángá ní toroní go úku ngbanga dongaráye, zí 'yí bi i'biní ngbángá a ní úkulúgu ledre kací ledre bi ukuotoní roa ní.

¹⁷ "Simi bi oḡuní ní, lu'bú wá, kílonódó a née geré zíma sīkpi ngbanga, zíma úku ledre do ndéré 'dí'biogú o'do née. ¹⁸ Zí 'yí ga bi i'biní ngbángá ní tóroyé 'dága úku ngbanga. Tí lá ukuoguní eyé ledre bi Páwulo menḡi bisinyíne káa zí bi kóo mándiší sómú a ní wá. ¹⁹ Ledre bi kóo ndišíní úku a ní, yí ené ledre gi ro ngũngu ledre eyé 'bi Yúda e kí ledre ngiti o'do bi kóo uyu kí ñríné Yésu bi Páwulo ndiší úku ledrea ya ni tridri ní.

²⁰ "Ma'díi ledre bi zíma ówo'dí'bi a simi ledre ba, gi ro zíma ndú'yú Páwulo kíe ní nda 'bi ené wá. Zíma ndú'yú wo togú ni útúásá zía ndéréne simi Yerusaléma gi ro do 'decí ngbanga máa née íri yá. ²¹ Tí lá zí Páwulo úkulúgu ledre kídí, ni bilámáne do bándá née ona gi ro zí Káyísara 'decí

ngbangané. Zíma úku ledre idíní ótolúgu wo simi sígìni, gí simi sɛndí kakra bɛ mááyí kása wo do ngbanga 'be 'bi Káyísara ní.”

²² Zí Agurípa úkulúgu ledre zí Fésito kídí, “Máflí úwú ledre nées cù máa gí tara o'do nées.” Zí Fésito úkulúgu ledre zía kídí, “Áyí úwú a gí tara a kílónódó.”

'Di'bioguní Páwulo kó'dú Agurípa

²³ Zí bɛ áraló'bóló roné, zí ngére Agurípa e kí Buruníke esí bilámá bongó 'bi 'yí ga bɛ kí ledreyé owóowó ní royé ógu ólúye kíe simi 'dìcì ngbanga. Niyí kí mɛngburoko manda 'bɛ asikíri e kí mɛngburoko 'yí ga bɛ kí ledreyé owóowó simi gara ore ní. Zí Fésito úku ledre idíní 'dì'biogú Páwulo 'dìcì íri. ²⁴ Zí Fésito úku ledre kídí, “Ngére Agurípa kí 'yí ga bɛ azé kéye 'dìcì ona ní mbá, lúrúsé aka o'do ba. Bɛ Yúda ga bɛ simi Kayísaríya ona kí yée ga bɛ simi Yerusaléma oguní 'bɛ ngbángá a zíma ní. Ukuní ledre gí roa kí ndísjì gbúrógbóye kídí mándá ótoómo wo zía ídine trɛdrɛ wá. ²⁵ Tí lá máowo amá éyí bɛ mɛngí bisinyíne zía útúásáne gí ro do úfu wo ní wá. Bɛ uku ledre go kídí nées ili ndéré kí ledre nées 'dá'dá kó'dú Káyísara ní, máyeme sómú ledre go gí ro kása wo simi mongú gara bɛ Róma ní. ²⁶ Tí lá ledre ndaá taramá bɛ zíma éké a gí roa zí ngére Káyísara ní wá. Nées sí ledre bɛ má'dì'biogú wo kó'dúse okpó rá kó'dú ngére Agurípa gí ro zise lúrú bɛ simi ledre ené, ambí owone mááyí ówo ledre bɛ zíma éké a gí roa ní gí zise. ²⁷ Ndaá miútúásáne gí ro zíma kása 'yí bɛ ní m'dì'biné simi sígìni ngará ma'dii ndaá simi ngbángá bɛ i'biní roa wá ní wá.”

26

Páwulo uku ledre gí roné zí Agurípa

¹ Zí Agurípa úku ledre zí Páwulo kídí, “Otoomoní misi'di go zíyí, gí ro zíyí úku ledre bɛ gí royí ní.” Zí Páwulo kóko komo sílìne, zía tónóne líkpí ledre gí roné káa zí ba. ² “Ngére Agurípa, málúru romá kídí kodo amá ní bo, bɛ karaba mááyí go úku ledre gí romá kó'dúyí ona gí simi tú'dú ledre ga bɛ mbá Yúda e ndísjìni úku a gí romá ní. ³ Kíngaya gí zía bɛ ówoyeme ondu kí kangú 'bɛ Yúda e mbá bú ní, mándéndí romá go zíyí gí ro zíyí ìdrì mimbé'deyí úwú ledre bɛ mááyí úku a ba.

⁴ “Yúda e mbá owoní ndísjì amá simi bɛ mááyí aka do owúma ní bú. Owoní ledre ga bɛ mándísjì mɛngí yée simi mizefí ndísjì amá dongará 'yí amá e simi mbigí kánga amá kí simi Yerusaléma ní mbá bú. ⁵ Owoní ledre gí romá go kí tú'dú simibi e. Utúásání bú líkpí a zíyí togú iliní go kenée ní kídí 'dá'dá kóna mááyí ngúru 'yí bɛ toro ngbúo gí ro ledre ngúnngu ledre ezé káa zí Farúsáyo e ní. ⁶ Bɛ ba ní 'dì'bioguní máa go do ngbanga gí zía bɛ mándísjì óto komomá gí ro éyí bɛ kóo Lomo mócú ledre a zí bulúnduzé e ní. ⁷ Ba mócú éyí bɛ sí dozé ga bɛ sokó doa gbre ndísjìni óto komoyé gí roa, zíye ndísjíyé ini ini zí Lomo kí ndulú e kí kakra mbá ní. Ngére, Yúda e i'biní ngbángama ba gí zí kéyí nées. ⁸ Éyí bɛ ní miórune zise ga bɛ ona gí ro zise ngúnngu a kídí Lomo uru umbu bú gí zía ní 'dì?

⁹ “Máa kí romá, mándísjì kóo gámásó'do misi'di bɛ ní útúásá fála ledre 'bɛ Yésu 'yí 'bɛ Nazeréta ní. ¹⁰ Nées ledre bɛ mámɛngí wo simi Yerusaléma ní. Manda ga bɛ 'bɛ 'yí 'dáná éyí e ní i'biní roko'bú zíma ndísjímá óto tú'dú 'yí ga bɛ 'bɛ Yésu ní simi sígìni. Simi bɛ togú 'decíní ngbangayé gí ro do

úfu yée yá, zíma ndíşî tóromá sogo ledre bi kídî idínî úfu yée ní. ¹¹ Zíma ndíşî gámá andá romá kí'dí tú'dú simi 'Díçî Kótruro e gi simi ngíti a 'duo simi ngíti a ndíşî í'bí 'do'dó royé, gi ro zíye úku sínîyi ledre gi ro Kírésîto. Mimbé'demá eşî kóo royé go gbála zíma ndéréma kí gámásó'do yée gba simi káŋgá 'bi 'yî lóngó e gi ro 'dó'do yée.

¹² "Née şî ledre bi kóo mándéré gi roa simi gara bi Damásika ní. Manda ga bi 'bi 'yî 'dáná éyî e ni ukunî ye kí roko'bu bi i'bínî zíma ní. ¹³ Ngére, simi bi 'di'bizé misi'di go mindéréze ní, kí yana kadra zí mongú bimióngó óngóne gi komo ere cigíma kí 'yî ga bi kóo azé kéye ní gbaá. ¹⁴ Zíze útúze mbá bi, nda née ní zíma úwú kúrú 'yî kí úku ledre zíma kí tara Aramáyika kídî, 'Sáwulo, Sáwulo. Éyî bi ndíşî 'dó'do máa gi roa kenée ní 'di? Ndíşî née 'dí'biógu bisínîyi ledre zíyî kí royí.'

¹⁵ "Zíma ndúndu'yú kídî, 'Áyî náambi Ngére?'

"Zía úkulúgu ledre zíma kídî, 'Née máa Yésu 'yî 'bi Nazeréta bi ndíşî 'dó'do wo ní. ¹⁶ Tí lá İnyíogu mu zíyî tóroyî 'dága do şındíyî. Má'dódo romá zíyî gi ro zíyî idíyî káa do 'yî moko amá ndíşî úku 'dódo ledre ga bi ówo yée gi romá ní kí yée ga bi mááyî karanée 'dódo yée zíyî ní. ¹⁷ Mááyî yómo yîi gi zí Yúda e kí 'yî ga bi ngára ndanî Yúda e wá ní. Mááyî ógu kása yîi zíye ¹⁸ gi ro zíyî líkpî komoyé, zíye ólúóguyé gi simi mituluru simi bimióngó, gi şî şılı roko'bu 'bi Satána do şılı Lomo, gi ro zíye ngúngu ledremá, Lomo ni ótoómo lúyú ledre eyé, zíye ólúye dongará 'yî ga bi Lomo gelé yée go ní.'

¹⁹ "Ngére Agurípa, gi ore mákála amá ledre bi Ngére Yésu uku ya máidî méngî a simi bi 'dodo roné zíma gi komo ere ní wá. ²⁰ Má'dódoútu ledre gi roa zí Yúda ga bi simi gara bi Damásika ní, gi ore simi Yerusaléma, nda kí simi káŋgá 'bi Yúdáya mbá, odu a zí 'yî ga bi ngára ndanî Yúda e wá ní. Má'dódo zíye kídî idínî óyóló'bó mimbé'deyé zíye ndá'baóguyé zí Lomo, zíye ndíşîyé méngî ledre ga bi ni 'dódo a kídî oyólo'bónî mimbé'deyé go ní.

²¹ "Née şî ledre bi Yúda e 'di'binî máa gi do ligá 'Díçî 'bi Lomo áyiye gi ro úfu máa ní. ²² Tí lá do şılı ba, Lomo ndíşî sáká máa née. Mátóro ona ba uku ledre zise mingburoko 'yî ga bi kí ledreyé owóowó ní kí yée ga bi ndanî kí ledreyé owóowó wá ní mbá. Máúku amá ledre rómo gi do ledre bi nébî e kí Músa ukunî kídî ni ógu méngî roné ní wá. ²³ Bi ya kídî, Kírésîto ni 'dó'dó kí, zía ídîne ne mizefî 'yî bi ni úrú gi simi umbu, ni ótrú kodo bimióngó zî 'yî ené e kí 'yî ga bi ngára ndanî Yúda e wá ní."

²⁴ Páwulo líkpî ogu aka ledre lá gî kúra ní, zí Fésito gbúrógbóne kídî, "Páwulo, rífu yî eyî go. Mongú ólo ledre bi ólo ba ni go óto yîi zíyî rífuyî."

²⁵ Zí Páwulo úkulúgu ledre zí Fésito kídî, "Gávana, mándá amá 'yî rífu wá. Mándíşî líkpî née mbígî cóngó ledre bi ma'díi ní. ²⁶ Máéré amá ngirî kí úku ledre zí ngére Agurípa wá, gi zía owo ledre gi ro ledre ga gére née bú. Máówo bú ma'díi kídî ledre ga bi máúku yée ba, 'di'bi do ledre ga gére née go mbá gi zía méngîni kóo royé miótoéçinê dogboşu bi wá. ²⁷ Ngére Agurípa, ngúngu ledre ga bi 'bi nébî e ní bú? Máowo bú kídî ngúngu bú."

²⁸ Nda gi ore zí Agurípa úku ledre zí Páwulo, "Sómú 'bi eyî yá simi owú şındî kadra bi cúku'dée ba útúásá go óto máa zíma ídíma 'yî 'bi Kírésîto?"

²⁹ Zí Páwulo úkulúgu ledre kídî, "Togú owú şındî kadra cúku'dée togú mbú mongúne, ini amá ni zí Lomo kídî yîi kí 'yî ga bi karaba bi uwúnî

ledre bi máúku ba ní, idíní ngũngu ledre Yésu káa zí máa ní, tí lá ndaní ónzó sée simi sǐgìní wá.”

³⁰ Gi ore zí ngére e ìnyiyé 'dága, kí gávana e kí Bũrunike nda kí 'yì ga bi kóo niyí kéye ní. ³¹ Zíye ólúóguyé gi 'dìcì ndéréye, simi bi ndìşiní ódro kí úkuló'bó ledre née dongaraye ní, zíye úku ledre ya, “O'do née menği ené bisinyi ledre bi gi ro do úfu wo toğú mbú óto wo simi sǐgìní ní wá.”

³² Zí Aguripa úku ledre zí Fésito ya, “Idí óto née ndaa úku ledre kídí née ní ndéré 'dá'dá zí Káyisara 'dècì ngbangané wá, káa bi i'dízé sǐlize gi roa go zía ndéré ené.”

27

Páwulo 'dogu bi ndéréne simi Róma

¹ Simi bi yemezé sómú ledre gi ro zize 'dógu bi ndéréze simi kángá bi Ítali ní, do i'bí Páwulo e kí ngíti géyì 'yì ga bi niyí kéye simi sǐgìní ní do sǐlì mongú 'yì 'bi asikiri e kí ìrìné Zúluya, bi ni ne manda zí asikiri ga bi ndìşiní ndólo yée do okó 'bi Káyisara ní. ² Zize ékize simi mongú kuřungba gi simi gara bi kí ìrìné Adaramiği bi ni go nziiyiné gi ro ndéréne simi gara ga bi do mama bi dongaraye kí kángá bi Ásiya ní. Zize 'dógu bi sága. Azé kóo kí Arisitáka bi 'yì 'bi gara bi Tasalonika bi simi Mekedoniya ní.

³ Simi bi bi arálo'bó roné ní, zize ndéréóguzé simi gara bi kí ìrìné Sidóna. Mimbé'de Zúluya ni kóo bilámáne ro Páwulo kíngaya, zía i'bí misi'di zí Páwulo zia ndéréne kí lúru ezegámáne e gi ro zíye sáká wo kí éyì bi ili ní. ⁴ Zize ìnyizé ndéréze gi ore, gi zía bi kóo azé sǐ sili ní, zize izi rozé óyóómo cúkú Sáyípuroso mi'dí do ngeli. ⁵ Simi bi 'doguzé mikavu sága do mama kángá ga bi Silisiya kí Pamafiliya ní, zize óguzé simi gara bi ndìşiní ndólo a Míra bi simi kángá bi Lìşiya ní. ⁶ Gi simi Míra, zí mongú 'yì 'bi asikiri e née óto zée simi mongú kuřungba bi oğú gi simi gara bi Alakizandaríya bi simi Ízibiti gi ro ndéréne simi Ítali ní. ⁷ Zize ndéréze gi ore tí ndoo kí tǔ'dú sǐlì e zize ndéréóguzé gbóo cigi gara bi kí ìrìné Nidúşu ní. Simi bi sili ni nda go kí roko'buné kíngaya, utúasázé lolu ndéré mbí kó'dúze wá ní, zize izi rozé dogbořu cúkú bi Keréto bi oto asá roné ndro kí bi bi ndìşiní ndólo a Salamúne mi'dí do anú ní. ⁸ Gi ore zize ndéréze fú lá ndoo gbóo kací kó'dú gbúróngó Keréto, zize ndéréóguzé do bi bi kí ìrìné Bilámá bi bándá kuřungba e bi gbóo kí gara bi Laséya ní.

⁹ Ndìşizé kóo ore kí ngbángbá sǐlì, ndéré kí kuřungba ni yì ené kóo go bisinyine kíngaya gi zía née kóo gi do kací Sǐlì 'bi Órú Éyì* miánu. Zí Páwulo úku ledre zí 'yì ga bi niyí kéye ní ya, ¹⁰ “Ya'dá e, mindéréze gi ona 'dá'dá ni oğú idí bisinyine kíngaya. Kuřungba ezé ni sinyi kí éyì ga bi roné ní mbá, ngiti géyì yá, iní ni kpá 'dí'bi ókpó 'yì.” ¹¹ Tí lá mongú 'yì 'bi asikiri e née oto ené komoné ro ledre bi Páwulo uku ní wá, lodú nda yì ené kací ledre 'bi 'yì kpúrónyó kuřungba e kí ledre bi mĩngĩ kuřungba ukuní ní. ¹² Gi zía bi gbúróngó mikavu bi ndìşiní bándá kuřungba e simi a ní utúasá gi ro zí 'yì e ndìşiyé simi a kí lĩmì wá. Zí tǔ'dú 'yì e yéme sómú

* 27:9 27:9 Sǐlì 'bi Órú Éyì: Née sǐlì bi mongú 'yì 'dáná éyì ndìşì ólú simi Mongú Bi 'bi Lomo bi simi 'Dìcì 'bi Lomo ní ndìşì óyú sáma gi ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bi Isiréle e ní. Zí Isiréle e ndìşiyé órú éyì simi kadra máa née ní. Ólo Lévi 16.

ledre kídí, idizé mu ndéré gí ona kí óto komo gí ro zize óguzé simi gara bí kí iriné Phonékisi bí simi kángá bí Keréto ní togú nì utúásá yá, zize ndíşizé ore kí limi ba.

Migombi kangba kuşungba komo mikavu

¹³ Simi bí owú sili tonó ílí gí 'dí do anú ní, zí 'yì kpúrónyó kuşungba e sómú 'bi eyé kídí ledre bí kóo yéé iliní wo ní utúásá go. Zíye imbişoyó kési bí ndíşí ódóngéřì kuşungba simi iní káa bí nì ndéré ní, zize tónóze ndéréze kací kó'dú gbúróngó Keréto. ¹⁴ Tí lá gí do kací owú şindí kadra cuku'dée, zí mongú bisinyí sili bí 'yì e ndíşiní ndólo a "sili gí 'dí do ngeli mi'dí gbere ní" óguné kpurú gí 'dí simi cuku girí. ¹⁵ Zía kpére mongú kuşungba ba bisinyine kینگaya bí ndéréze ndaa 'dá'dá gí zí migombi née wá. Zí 'yì kpúrónyó kuşungba e nda lá ótoómo a zí migombi ndéréne kie kí'dí bí ndíşí ílí 'diyí roné ní. ¹⁶ Simi bí okpóomozé owú cuku bí kí iriné Kawuda mi'dí do anú ní, kí 'do'dó ga gére née mbá, zize 'dí'biógu owú kuşungba bí ndíşí sáká 'yì e simi ledre bí kakara ní tí do roné. ¹⁷ Zíye imbişoto owú kuşungba née do mongú kuşungba zíye ódóngéřì mongú kuşungba née kí ká'dá ngiri. Eréni ngiri káa bí yéé niyi ngásá ógu do bí bí sayi urú 'dutu komo iní do bí bí ndíşiní ndólo Sítiresi bí simi kángá bí Líbiya ní, zíye ónzólugu kési bí ndíşí ówóngéřì kuşungba káa bí nì ndéré ní simi iní do ótoómo sili zía ndíşiné itri mongú kuşungba ne ndéré kie. ¹⁸ Simi bí bi arálo'bó roné ní, cóngó ro migombi kí mikáda iní tata nda 'dá'dá zize tónóze ucuşoyó éyì ga bí simi mongú kuşungba ní 'dá'ba. ¹⁹ Şilí ota gí do kací ledre née ní, zíye ucuşoyó ambá éyì ga bí simi mongú kuşungba ní 'dá'ba cù kí şilíye. ²⁰ 'Di'bi zée tu'dú şilí utúasázé lúrúndiki kadra togú mbú kele wá. Migombi nì 'bi ené fú lá ro moko ílí ené kí roko'buné kینگaya. Odu a, zize 'dí'bişoyó ledre bí ya azé ómo ní gí simi dozé 'dá'ba.

²¹ Gí do kací bí 'yì ga bí simi kuşungba mengini go tu'dú şilí anuni éyì wá ní, zí Páwulo inyişoguné 'dága úku ledre zíye kídí, "Ya dá e idí úwúşé kóo ledre bí máuku zize kídí ndazé inyi gí simi Keréto ndéréze wá ní, káa bí éyì bí zía sinyine kí inđriné káa ní ní ndaa. ²² Tí lá cakaba ní, mándéndi romá go zize idíşé ódó mimbé'desé, 'yì bí nì úyu gí dongaráşe ní ndaa, mongú kuşungba nì sinyí lá ne. ²³ Kí nduluna, Lomo bí máayí 'yì ené, mándişi méngi moko zía ní, kasa maláyika ené zíma, ²⁴ zía úku ledre kídí, 'Ndá ére ngiri wá Páwulo. Áyí tóro kó'dú Káyisara úku nğbanga née. Lomo yomo 'yì ga bí ásé kéye simi kuşungba née go mbá gí zí bikidri mimbé'dea bí royí ní.' ²⁵ Bi kenée ní, ya dá e idíşé ódó mimbé'desé. Máówo bú kídí Lomo nì méngi ledre née tí káa zí bí maláyika uku zíma ní. ²⁶ Tí lá mongú kuşungba nì útru roné zía sinyine kíze do ngiti cuku."

²⁷ Simi sokó doa eso (14) şilí, migombi nì fú lá ndíşí itri ló'bó zée komo mikavu bí kí iriné Meditereniya ní. Kí yana ndulu zí sómú ledre óguné simi do 'yì kpúrónyó mongú kuşungba e kídí azé go gbóo gí ro 'dógu bí. ²⁸ Zíye ndrabi miólú iní do ówo a kídí miólú a nì mítiri cí gbere. Zíye ndéré 'dóso royé cuku'dée 'dá'dá do kpá ndrabi ánda a, zíye ówo a kídí miólú a nì go mítiri cí kéri a doa sokó. ²⁹ Ngiri ndíşí kóo méngi yéé káa bí mongú kuşungba nì ndéré útru roné ro tutú e, zíye ónzóoto kési ga bí ndíşiní ówóngéřì kuşungba ní eso (4) simi iní gí 'dí sogo mongú kuşungba. Zíye

ndìsìyè ìní ìní zì Lomo gí ro zì bì árá ndíki yée. ³⁰ Gí ore, 'yì kpúrónyó kuṙúngba e ayíní kóo go gí ro lólo eyé gí simi mongú kuṙúngba 'dá'ba. Zíyè ìmbìóto owú kuṙúngba bì simi mongú kuṙúngba ní simi ìní, lóndo royé káa zì ayíní ndéré óto kèsì bì ndìsì ówóngèrì kuṙúngba ní tara somo mongú kuṙúngba. ³¹ Tí lá zì Páwulo úku ledre zì mongú 'yì 'bì asikíri e kí asikíri e ya, "Togú 'yì kpúrónyó mongú kuṙúngba e ndìsìni eyé simi kuṙúngba ona wá, ndásé óto komosé kídí ásé ìdí trìdrì ní wá." ³² Née ní, zì asikíri e óngo 'dècì ká'dá bì odóní owú kuṙúngba kíe ní tọ do ì'dí síllye gí roa zía ndéréókpóne.

³³ Simi bì bì ní aka lá 'bo'boṅgo gí ro árá ní, zì Páwulo úku ledre zì 'yì ga bì kóo niyí kéye simi mongú kuṙúngba ní gí ro zíyè ánu éyì. "Órúsé tarasé cakaba go kí sílì sokó doa eso zise ìdise kí mongú sómú ledre, sìnđì kadra ga gére née mbá ánu sé éyì miánu wá. ³⁴ Cakaba ní, mándéndì romá go zise gí ro zise ánu éyì miánu. Sanáse ìli éyì miánu gí ro zise ìdise trìdrìsé. 'Yì bì dongarásé kíé'do káa bì ní úyu ní ndáa." ³⁵ Gí do kacì bì Páwulo úku ledre née kenée ní, zía 'dì'bi ambata do ì'bì mbófo éyì zì Lomo do komoyé ore, zía 'dèwe a tónóne ánu a. ³⁶ Zì ledre née ì'bì roko'bù zize, zize ìnyizé mbá ánu éyì miánu. ³⁷ Azé kóo simi mongú kuṙúngba za mbá (276) míya gbre cì ota doa sokó doa ìnyì doa kèrì. ³⁸ Gí do kacì bì 'yì e anuní éyì go zíyè léreyé mbá mìlére ní, zíyè ùcùoyó kúfú éyì ga bì kóo simi mongú kuṙúngba ní simi minkavu gí ro óto kuṙúngba zía ìdine fáfáka.

³⁹ Simi bì bì onṅozó nda roné go ní, 'yì kpúrónyó mongú kuṙúngba e owo'dì'biní mbì ìrìgbère bì niyí simia ní wá. Zíyè lúrúndíki do mongú nyára bì were kí sayi doné kó'dù gbúrúngó ore. Zíyè yéme sómú ledre ya, togú ní útúásá yá, yée niyí kpúrónyó mongú kuṙúngba ndéré tóro kíe do ngáká bì née ìri. ⁴⁰ Gí ore, zíyè óngo 'dècì ká'dá gí ro kèsì bì ndìsì ówóngèrì kuṙúngba ní do ótoómo a zía ólúne sì ìní. Nda simi sìnđì kadra máa née ní, zíyè líkpíoyó ká'dá bì ro éyì bì ndìsìni kírigbì ìní kíe gí ro zì kuṙúngba ndéréne ní 'dá'ba. Nda née ní, zíyè síkpíoyó éyì bì tara somo mongú kuṙúngba ní 'dága gí ro zì síli ndìsìné ìli mongú kuṙúngba ndéré kíe 'dá'dá, née go mindérezé do gbúrúngó. ⁴¹ Tí lá zì mongú kuṙúngba útru roné ro miùrù sayi do ngásá óṅuné do ngáká bì. Zì tara somo a lánýáne ngírì útúásá lolù ndéré wá. Zì sono mongú kuṙúngba 'dèwe sínìni roné nzéré nzéré gí zì bisínì míkáda ìní bì kí roko'buné ní.

⁴² Zì asikíri e yéme ledre gí ro úfu 'yì ga bì kóo niyí mì'dì'biyé simi sígìni ní mbá 'dá'ba káa bì niyí ndéré 'dógu bì zíyè ngásáókpóye kía. ⁴³ Tí lá mongú 'yì 'bì asikíri ga gére née ìli kóo gí ro yómo Páwulo zía ìdine trìdrì, zía ùcùómo asikíri ga gére née kí méngì ledre bì kóo yemení née. Zía nda yì ené úku ledre zì 'yì ga bì ùcùnì bada bú ní kídí ìdínì mu útú simi ìní zíyè 'dóguùtù bì sága. ⁴⁴ Ngítì géyì 'yì ga gére née ìdínì 'dì'bi síllye ro nṅbangbála kágá togú mbú mì'dèwe éyì ga bì gí ro mongú kuṙúngba ní zíyè 'dógu lódù kacì lafúye. Née mìsì'dì bì 'doguzé bì doa sága kí sanáze bilámáne ní.

28

Páwulo do cùkú bì Maláta ní

¹ Simi bì 'doguoguzé bì go mbá bilámáne do gbúrúngó ní, zíyè úwú ledre kídí azé ba do cùkú bì ndìsìni ndólo a Maláta ní. ² Zì 'yì ga bì simi cùkú ore

ní, 'dí'bi zée simi sùmu do bilámá misi'di. Zíye kótú pho'du zíze ndịsịze roa gi zí drú gi zía iní ndịsị kóo é'di kángaya.

³ Zí Páwulo káka ụrụ nzi ngírí, simi bi ni go oto a ku pho'du ní, zí kámá gbúgbuógúné gi simi nzi ngírí née gi zí bi miírí zía náná Páwulo ro sịlịa.

⁴ Simi bi 'yi ga bi ndịsịni ndịsị simi cúkú ore lurúndikiní kámá kí círíngbí roné sịlị Páwulo ní, zíye úku ledre dongaraye kídí, “O'do ba ni 'yi úfu 'yi e. Abú omo gi zí umbu gi simi mikavu go ní, nguru lomo ga bi 'yi 'dēcị ngbanga 'bi 'yi e ní, utuásá otoómo wo zía ídine trídri wá.” ⁵ Gi ore, zí Páwulo fúfuóyó kámá née gi ro sịlịne ku pho'du, éyi bi zía ídine roa bisinyíne ní ndaa. ⁶ Ndịsịni kóo go lá sòngó Páwulo zí saná a ụrúne ngíti géyi yá, 'diya káa ní ni útú geré fí umbu. Tí lá bi ndịsịni má, lurúndikiní éyi bi bisinyí zía mēngi wo ní wá ní, zíye óyóló'bó tarayé kídí, “O'do ba ni nguru lomo káa zí lomo bi kí iriné 'Yi 'dēcị yéme ngbanga ní.”

⁷ Gbóo cigi bi bi kotúni pho'du zíze doa née ní, yáká 'bi ngíti o'do kí iriné Pábulisí ni kóo ore, ní ne 'yi bi kí ledrené owóowó simi cúkú máa níné. Zía 'dí'bi zée simi sùmu kí sịlị ota (3) azé ngu e 'be 'bi ené. ⁸ Simi sındi kadra née ní, 'bu Pábulisí ni kóo kí ro miírí kpá kí simikowo m'đú'duné komo řangba. Zí Páwulo ólúne lúru wo 'dịcị iri, gi do kací iní zí Lomo, zí Páwulo óto sịlịne doa zí saná a zázáne. ⁹ Simi bi ledre née mēngi roné kenée ní, zí ngíti géyi 'yi ga bi kóo kí ndiyá do cúkú ore ní óguyé zí Páwulo zí sanaye kpá zázáne. ¹⁰ Zíye óto úndruzé do tų'dú misi'di e. Simi bi azé go nziyízé gi ro 'dógụ bi ní, zíye óguyé kí éyi ga bi ilizé yée ní 'bí yée zíze.

Mindéze gi simi Maláta simi Róma

¹¹ Gi do kací éfé ota (3), zíze ñnyizé ndéréze kí mongú kurúngba bi kóo ni mitóroné ore kí limi ní. Mongú kurúngba máa née ni kóo gi simi gara bi Alakizandariya ní, kí lili kúrógbó do lomo ga bi tongo e, kí iriyé Kásata e kí Pólusu ní roné. ¹² Zíze ndéréóguzé simi mongú gara bi kí iriné Surakúso ní. Zíze ndịsịze ore kí sịlị ota (3). ¹³ Gi ore, zíze 'dógụ bi ndéréóguzé simi gara bi kí iriné Rígimu ní. Simi bi miára a née ní zí sili tónó ilíne gi 'dí do anú, lá sịlị gbre zíze ndéréóguzé simi gara bi kí iriné Potiyólisí ní. ¹⁴ Zíze ówo ngíti géyi 'yi ga bi 'yi lódú kací Yésu ní ore. Zíye úku ledre zíze kídí, idízé ndịsị kéye ore kí sịlị ñnyị doa gbre. Nda née ní, zíze 'dí'bi misi'di ndéréze simi mongú gara bi Róma ní.

¹⁵ Zí 'yi ga bi 'yi lódú kací Yésu simi Róma ní úwú ledrezé kídí azé go ógu. Zíye lódú ndiki zée zaá gi simi gara bi Sụp 'bi Apiyosu bi kí 'Dịcị 'bi Ngu e Ota ní. Simi bi Páwulo lurúndiki yée ní, zí ledre née 'bí rokinyi do mimbé'dea zía 'bí mbófo éyi zí Lomo gi ro ledre née. ¹⁶ Simi bi oguzé simi Róma ní, do 'bí misi'di zí Páwulo idí ndịsị kí ro doné zí kēmbi asikiri ndịsịné bándá wo.

Páwulo 'dodo ledre 'bi Lomo simi Róma

¹⁷ Gi do kací sịlị ota (3), zí Páwulo ndóloyóko manda 'bi Yúda e. Simi bi yokóni royé ní, zía úku ledre zíye kídí, “Lafúma e Yúda e, abú máuku bisinyí ledre ro 'yi ezé e kí gi ro ledre ondu bi bulúnduzé e i'biní zíze ní wá, zí manda ezé e 'dí'bi máa simi Yerusaléma do 'bí máa do sịlị 'yi 'bi Róma e. ¹⁸ Simi bi mingburoko 'yi 'bi Róma e lurúní bi simi ledre née ní, iliní go gi ro 'dí sịllye gi romá gi zía owóni eyé bisinyí ledre bi māmēngi zía utuásáne gi ro do úfu máa ní wá. ¹⁹ Tí lá gi zía bi ngará Yúda e ngunguní

eyé kenée wá ní, zía óto máa zíma úku ledre kídí ní bilámáne zíma ndéré kí ledre née kó'dù Káyísara. Ndaá 'bi ené bi ya mándéré née í'bí ngbángá mbigi 'yi amá e ní wá. ²⁰ Gi zí keyí née zíma ndólo sée gi ro lúru sée zíma kpá ódromá kíse. Onzóní máa simi s̀g̀ǹǹ gi zía bi mángũngu ledre bi zée Isiréle e nd̀s̀z̀é óto komozé gi roa ní.”

²¹ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ndikizé ezé wáraga gi simi kángá bi Yúdaya kú iriyí wá. Gbawá 'yi ezé bi zía óguné líkpí ledre togú mbú úku bisinyí ledre kí iriyí ní ndaá. ²² Tí lá ilizé úwú sómú ledre eyí gi ro 'yi ga bi ngũnguní ledre 'bi Yésu go ní, gi zía owozé bú kídí do bi e mbá 'yi e nd̀s̀s̀ǹ úku sinyi ledre gi ro 'yi lódú kacíga.”

²³ Zíye óto s̀ǹd̀j̀ kadra kí Páwulo e bi yée niyí ndíkí simi a ní. Kadra née ní, zí Yúda ga gére née óguyé kí tú'dù ngíti géyi lafúye do bi bi Páwulo nd̀s̀j̀ nd̀s̀j̀ doa ní. Zí Páwulo úku yéme ledre gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo ní zíye kú kí phiyí gi kí tagá. Zía áyine gi ro zíné 'dí'bi doyé kí ledre Yésu gi simi lorú 'bi Músa kí 'bi nébì e. ²⁴ Zí ledre née 'dí'bi do ngíti géyi, tí lá ngíti géyi ngũnguní 'bi eyé e wá. ²⁵ Zíye báyyé kí nd̀s̀j̀ íti kangú dongaraye gi do kací bi Páwulo uku odú kúrúne zíye kídí, “Dówú Lomo uku kóo ledre go ma'dúí simi bi ukui'bi ledre tara nébì Isáya zí bulúndusé e kídí Lomo uku ya,

²⁶ “ Ndéré mu úku ledre zí 'yi ga ba,

“Ásé índi mbílise úwú sanda bi gi ro Lomo ní má,

tí lá útúásá esé úwú yéme ini ledre bi simi a ní wá.

Ásé kpá lúru eyí ga bi nd̀s̀j̀ méngi yée ní, tí lá útúásásé esé lúruńdiki a wá.”

²⁷ Gi zía simi do 'yi ga ba ni yí ené go mi'dútuné, esí 'dütuní gu mbílíye go,

'dütuní komoyé kpá go mi'dütú.

Idí kóo ndaá kenée wá,

káa bi niyí lúru bi kí komoyé zíye úwú ledre kí mbílíye,

zí simi doyé ówo'dí'bi ini ledre gi simi a,

zíye ndá'balúgu royé zíma.

Nda née ní, zíma yómo yée.’

²⁸⁻²⁹ “Bi kenée ní, máílí sée Yúda e, zise ówo a kídí Lomo kasa sanda bi 'bi yómo 'yi e ní go zí 'yi ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní. Niyí úwú a zíye ngũngu a.”

³⁰ Zí Páwulo nd̀s̀s̀ǹé ore kí simibi gbre simi 'd̀c̀j̀ ené bi nd̀s̀j̀ í'bí késí gi roa née ní. 'Yi ga bi mbá nd̀s̀s̀ǹ ógu lúru wo ní, zía nd̀s̀s̀ǹé 'dí'bi yée simi sũmũ. ³¹ Gi ore, zía nd̀s̀s̀ǹé úku ledre zí 'yi e gi ro 'be 'bi Lomo nda kí 'dódo ledre gi ro Ngére Kírésito Yésu, ngirí ndaá roa wá. 'Yi bi zía úcũómo wo ní ndaá kpá wá.

Wáraga bi Páwulo eké zí 'yì ga bi simi Róma ní Ledre gi ro búkú bi Róma ní

Páwulo bi 'yìmikása ní eké ledre ba ne zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Róma ní. Eké gi ro ótoyéme ledre gi ro ledre ga bi née 'dodo kóo yée simi ngíti géyì bi e ní zíye. Uku kídí bilámá ledre 'bi Yésù 'dodo kídí Lomo oto 'yì e do sogo kángá mbá káa do mbígí 'yì ené e kací miméngí ledre eyé e kpá kí ledre ené bi nḡunḡuní ní káa be 'dí? Uku zí Yúda ga bi nḡunḡuní kpá ledre 'bi Kírésìto go ní kídí bilámá ledre née ni kpá bo simi kuṙú búkú, zí 'yì máa yée ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní, kídí bilámá ledre née oto yée go zíye kpá ídíye mbígí 'yì ga bi 'bi Lomo ní. Uku kpá kídí utúasázé go kací komo Lomo káa do mbígí 'yì ené e, éyì ndaá lolú ìri bi kídí azé óto Lomo kí rokinyi simi bi azé ndìṣì lódú kací lorù ené kí roko'bužé ní wá. Togú ootomozé 'Dówú Lomo go zía ndìṣíné simizé kí 'dodo mbígí ledre e zize yá, azé ndìṣì méngí ledre e káa zí bi Lomo ili ní.

Simi kápita ga bi 12-15 ní, Páwulo í'bí lorù zí 'yì e ro misi'di bi niyí útúasá ídí doa káa do mbígí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní. Uku ledre gi ro óto 'bú lafú 'yì e, ndro kí yée ga bi iliní ledre ezé e wá, kpá kí yée ga bi ndìṣíní méngí lará ze ní. Kídí idizé kpá óto úndru yée ga bi simi akúma Lomo óto yée dozé ní. Odu a simi kápita 16 í'bí mandá zí ezelámáne ga bi simi Róma ní kí ìrìyè kékíé'do mbá.

¹ Maa Páwulo bi Lomo gelé máa káa do 'yì 'bi moko ené, kpá 'yìmikása ené gi ro ndéré kí úku bilámá ledre ené zí 'yìma'dí e ní, máéké ledre ba máa zise, sée 'yì ga bi 'bi Kírésìto Yésù ásé simi Róma ní. ² Née bilámá ledre bi kóo Lomo yemeomo, zía úku a zí nébì ga bi kóna 'desì ékéómo a simi miéké kúrú Lomo ní. ³ Ábuwá, Lomo uku kóo ba ledre kásaógú owú 'bi ené do ndikiógú wo simi kúfú Dawídi bi kóo ni ngére ní. ⁴ Simi bi Lomo uru wo gi simi umbu ní, zí Lomo ma'dáa í'bí roko'bu zía simi 'Dówúne, zía ídine Owú 'bi ené bi kí roko'buné ní. Née Kírésìto Yésù bi ni Ngére ezé ní. ⁵ Nda gi zí Yésù ma'dáa, zí Lomo í'bí roko'bu zize gi ro zize ndìṣizé úku bilámá ledre ené kie zí kúfú 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní gi ro zíye nḡunḡu a, zíye ndìṣiyé óto úndruné. ⁶ Née éyì bi oto máa zima eké ledre ba zise gi roa ní, gi zía ásé go kpá ngíti géyì 'yì ga bi 'bi Kírésìto Yésù ní.

⁷ Lomo oto 'búse go kíngaya, née sù ledre bi gelé sée gi roa zise ídise káa do 'yì ené e ní. 'Bužé Lomo ma'dáa kí Kírésìto Ngére Yésù idíní í'bí úndru zise gi do bi zise ndìṣisè bilámáse.

Páwulo í'bí mbófo éyì zí Lomo

⁸ 'Dá'dá gi zí ledre e za mbá, máí'bí mbófo éyì zí Lomo gi rosé za mbá, gi zía phanda ledre aṅga go do bi e kpá za mbá kídí 'dí'bisé sùlìse go nḡbúo ro ledre 'bi Kírésìto Yésù bi nḡunḡusé ní. ⁹ Lomo bi mándìṣì 'dódo bilámá ledre 'bi Owú 'bi ené zí 'yì e kí mimbé'demá mbá ní, owo bú bilámáne kídí mándìṣì ìni ìni zine gi rosé kací kadra mbá.

10 Mándìşj kpá ini ini kídí togú utúasá go kací komo Lomo yá, idí líkpí misi'di zíma, gí ro zíma ngásáógumá íri ónzó komomá rosé. 11 Máílí ngásáógu lúru sée gí ro í'bí yata komokenzì zise gí ro zise ídise kí roko'busé simi moko 'bi Kírésìto. 12 Togú azé kése kǐé'do simi ledre 'bi Kírésìto bì ngunguzé ní yá, azé ndìşj sáká rozé, zize ídize kése mbá kí roko'buzzé. 13 Káa bí máógu ba kóo go íri 'desj, ngíti géyì ledre e ndìşiní 'dəcjómo máa ye. Máílí ógu úku bilámá ledre 'bi Lomo zise káa zì bí máúku zì tǔ'dú ngíti géyì 'yì e ní.

14 Lomo iline kídí máídí úku bilámá ledre née zì 'yì e mbá. 'Yì komokenzì e, kí 'yì máa yée ga bì ngárá ndaní 'yì komokenzì e wá ní. 15 Née şj ledre bí máílí ndéré úku bilámá ledre née zise simi gara 'bi Róma íri gí roa ní.

Odu misi'di ni dujú ngungu ledre 'bi Kírésìto

16 Domá utúasá ówó kí úku bilámá ledre 'bi Ngére Yésu zì 'yì e wá. Roko'bu 'bi Lomo ni simi a gí ro yómo 'yì ga bì ngunguní ledre ené go ní kǐe. Tonó kóo go 'dá'dá kí Yúda e, zía nda ndéréóguné gí ro říkǐ şj do ngíti deya 'yìma'di e mbá. 17 Bilámá ledre 'bi Kírésìto née 'dodo misi'di bí azé ídí doa káa do mbigí 'yì ga bì 'bi Lomo ní go zize. Odu misi'di ni dujú kǐé'do togú ngungu ledre 'bi Kírésìto go zíyì lánáyì roa. Káa zì bí ni simi miéké kúrú Lomo kídí, "Mbigí 'yì amá e niyí ndíki trjdrj bì za fí ní gí zía ngunguní ledre amá go ní."

Lomo ni 'dó'do 'yì lúyú ledre e

18 Lomo uku'dodo kóo go zize fúó gí komo ere kídí née ni 'dó'do 'yì ga bì asiní kí ngungu ma'dú ledre ené 'du'dorú zíye nda ndìşiyé méngi bisinyí ledre e ní. 19 Lomo 'dodo tí ledre ené go zíye do tǔ'dú misi'di e mingúngúcuá. 20 Abú utúasázé lúru Lomo kí roko'buné bí odu a ndaa née wá yá, azé ówo wo kpurú gí simi éyì ga bì otoogu yée ní. Gí zì keyì née, utúasání ítí kangú bí kídí yée owoní wo wá ní wá.

21 Tí bí owoní Lomo bú ní, iliní óto úndrua wá, i'biní gbawá mbófo éyì zía. Mimbé'deyé ni yì ené dujú ro bicayi ledre eyé ga bì moko ndaa simiyé wá ní. 22 Abú ukuní ledre ya yée niyí 'yì komokenzì e yá, í'í, ndaní eyé 'yì komokenzì e wá. 23 Iliní eyé óto úndru Lomo bí ni trjdrj za fí ní wá. Ndìşiní nda yì eyé óto úndru lǐlǐ éyì ga bì 'yì yemení yée ní, káa zì lǐlǐ 'yìma'dí, lǐlǐ solú, lǐlǐ bangá nda kí lǐlǐ ngíti géyì éyì ga bì káa zì kámá ní. Éyì ga gére née niyí úyu eyé miyyu.

24 Gí zì keyì née ní, zì Lomo í'bí misi'di zíye idiní ndìşj méngi bisinyí eyé ledre ga bì mimbé'deyé ili ní. Zíye nda ndìşiyé go méngi ledre ga bì ndìşj 'dí'biógu dokuwu zì 'yì e ní, akpa dongaráye. 25 Ma'dú ledre bí 'bi Lomo ní iliní eyé ngungu a wá, zíye nda ngungu yì eyé ledre ranga. Zíye ótoómo kí óto úndru Lomo kenée do nda yì eyé óto úndru éyì ga bì Lomo otoogu yée née ní. Lomo ni dujú ne 'Yì bí do ndìşj óto úndrua ní. Idí kenée.

26 Gí zì ledre cayi eyé ga gére ní, Lomo otoomo şǐlǐne gí royé go. Kará e ndìşiní nda go óto lafúye kará e sogoyé káa do kará e. Née ndaa 'bí ené ledre máa wo bí kóo Lomo otoogu ní wá. 27 Ya'dá e go kpá kenée. Mbigí ledre máa wo bí kóo Lomo otoogu ní, otoomoní nda go kenée ndìşiní nda

óto lafúye ya'dá e sogoyé káa do kará e. Lomo ni 'dó'do yée gi zí ledre née bisinyíne.

²⁸ Káa zí bi asiní go 'du'dorú gi ro Lomo ní, Lomo ootomo yée go, idíní aka mu méngi ledre bi mimbé'deyé ili ní. ²⁹ Yi ga gére née ndišiní méngi bisinyí ledre e. Niyí 'yi mimbé'de e, ngíti géyi 'yi sógó lafúye, ngíti géyi 'yi óto mimbé'de sinyí ro lafúye, ngíti géyi 'bi eyé 'yi úfu 'yi e, ngíti géyi 'bi 'yi méngi okó e, ngíti géyi 'yi lóndo 'yi e, ngíti géyi 'bi eyé 'yi líkpí e, ³⁰ ngíti géyi 'yi tara sinyí e, ngíti géyi 'yi sógó Lomo, ngíti géyi 'yi úku kese e, ngíti géyi 'yi íl e, zí ngíti géyi ídí 'bi eyé 'yi síkpí fúndúye 'dága, kací kadra mbá ngíti géyi ndišiní gámásó'do misi'di gi ro méngi bisinyí ledre e, nda kí yée ga bi iliní 'bi eyé úwú kúrú 'yi ndíki yée wá ní. ³¹ Yi ga gére née yi eyé bicayi 'yi e, ma'dií ndaá simi ledre eyé e mbá wá. Otoní kpá 'bú 'yi e wá, lerí 'yi e méngi yée kpá wá. ³² Tí bi owoní bú bilámáne kídí togú 'yi e ndišiní méngi kéyi kénéé yá, Lomo ni karanée 'decí ngbangayé, odu a dují umbu. Ndišiní nda yi eyé méngi ledre máa ga gére née akpa ye. Zíye ndišiyé lóndo 'yi e kídí ga gére née ndaá 'bi ené bisinyí ledre wá, 'yi idíní ndiši méngi yée.

2

Lomo ni 'decí ngbanga 'yi e

¹ Máuku zise, ndásé idí 'yi 'decí ngbanga lafúse e wá, káa bi Lomo ni 'decí ngbangasé ke. Gi zía bisinyí ledre bi ndišiní méngi a zise idíse 'yi 'decí ngbangayé gi roa née ní, ndišisé méngi kpá wo. ² Owozé bú bilámáne kídí Lomo ni útuásá ne 'decí yéme ngbanga bisinyí ledre 'bi 'yima'dí e káa zí ga gére ní gi zía ni ne kí ma'dií zine. ³ Sée ga bi ásá kpá 'yi lúyú ledre e káa zí lafúse ga gére ní, ásá 'decí ngbangayé ní, sómúsé Lomo ni ótoómo sée? Fi, ootomo ené sée wá, ni kpá 'decí ngbangasé. ⁴ Bilámá ledre bi Lomo méngi zise ili aka 'decí ngbangasé wá, zía ndiši útusiminé kí ótoómo ledre zise ní, lúrúsé yi esé káa zí éyi bi rifu mífú ní? Lomo ili idíse óyóló'bó mimbé'desé zise ótoómo kí méngi lúyú ledre.

⁵ Gi zía bi dosé oru yi ené mióru ngára ílisé óyóló'bó mimbé'desé wá ní, ómosé esé e wá. Kí'dí bi karanée sɔndí kadra ogu go gi ro zí Lomo 'decí ngbanga 'yima'dí e ní, ni 'decí ngbangasé bisinyíne kíngaya.

⁶ Lomo "ni 'decí ngbanga 'yima'dí e miútuásáne kací miméngi ledre eyé." ⁷ Yi máa yée ga bi ndišiní méngi bilámá ledre gi zía iliní gi ro zí Lomo idíne kí rokinyi kíye, kpá gi ro zía óto úndruyé gi zía ndišiní óto komoyé gi ro trídri bi za fi ní, Lomo ni í'bi trídri bi za fi ní zíye. ⁸ Yée ga bi iliní ledre 'bi Lomo wá, iliní yi eyé ndiši méngi ledre bi iliní yi eyé ye ní, Lomo ni 'decí ngbangayé bisinyíne. ⁹ Kúfú 'yi ga bi ndišiní lúyú ledre káa zí ga gére ní, Lomo ni 'decí ngbangayé bisinyíne. Ni tónó a aka fi kí kúfú Yúda e, zía nda óguné kúe ro kúfú 'yi ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní. ¹⁰ Yi máa yée ga bi ndišiní méngi bilámá ledre ní, Lomo ni mbófo yée, zía ndišiní óto úndruyé. Míndišiyé ni idí bilámáne, ni tónó kí Yúda e zía nda óguné ro 'yi ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní. ¹¹ Lomo ífi ené simi 'yi e zía méngi bilámá ledre kpara zí ngíti géyi, zía ótoómo ngíti géyi wá.

¹² Kífú 'yì ga bi ndaní Yúda e wá, owoní kpá lorù bi kóo Lomo i'bí zì Músa ndìshìné 'dódo a ní wá ní, togú luyúní ledre yá, Lomo ni 'dècì ngbangayé kpá kací 'bi eyé miméngì ledre. Togú Yúda e luyúní ledre ye yá, Lomo ni 'dí'bi akpa lorù bi kóo Músa ndìshì 'dódo a zíye ní 'dècì ngbangayé káe. ¹³ 'Yì ga bi niyí útúásá kací komo Lomo ní, ndaá 'bi ené yée ga bi ndìshìní úwúómo lorù 'bi Lomo lá kí mbílíye ní wá, yì ené yée ga bi ndìshìní méngì ledre ga bi lorù 'bi Lomo ili ní. ¹⁴ 'Yì máa yée ga bi ngará ndaní Yúda e wá, owoní eyé kpá lorù 'bi Lomo wá, zíye ndìshiyé méngì ledre ga bi Lomo ni kí rokinyi gí royé ní, méngìní nées go ledre ga bi lorù ili yée ní. ¹⁵ Utúásá yì ené go káa zì éyì bi eké omoní kóo lorù 'bi Lomo go 'desì do mimbé'deyé zíye ndìshiyé méngì ledre e dujù kací a ní. Gí zía owoyemení go, miméngì ledre máa wo be 'di ni bilámáne, wo be 'di ni bisinyíne. ¹⁶ Karanéé simi odu sɛndì kadra, Lomo ni 'dí'biógú 'yìma'dí e mbá kó'dùne zì Kírésìto Yésu ndìshìné 'dècì ngbangayé kací miméngì ledre eyé kpá kí misómù ledre eyé e mbá. Née ledre ga bi mândìshì 'dódo yée zì 'yì e ní.

Lorù bi Músa eké ní

¹⁷ Sée ga bi ásé Yúda e ndìshìsè mbófo rosé kídí ówoyemesé lorù 'bi Lomo se, zise óto rosé kídí ásé go mbígì 'yì ga bi 'bi Lomo ní. ¹⁸ Ówoyemesé miméngì ledre ga bi Lomo ili yée ní go, gí zía ówosé lorù ené bú bilámáne útúásásé go ifiyéme dongará ledre e bisinyí a kí bilámá a. ¹⁹ Ni simi dosé kídí útúásásé go 'dódoyéme ledre 'bi Lomo zì 'yì ga bi niyí simi mitùlurù ní, zise ídise zíye káa zì bimíóngó ní. ²⁰ Gí zía bi komokenzì kí ma'dúú ni simi lorù 'bi Lomo ówosé bú bilámáne ní, zía ídíne simi dosé kídí ásé útúásá 'dódo a zì 'yì ga bi owoní aka wá ní, togú mbù zì yée ga bi owoní aka lá cúku'dée ní. ²¹ Káa zì bi ótosé rosé ya ásé 'yì 'dódo ledre zì 'yì e ní, sara méngìsè lolù ledre máa ga bi ndìshìsè 'dódo a née wá gí zì 'di? Ndìshìsè úku ledre kídí 'yì e ndaní úgu ugu wá, zise nda mbú ndá'basé kpá akpa se ndìshì úgu ugu. ²² Ndìshìsè úku ledre kídí 'yì e ndaní só'do royé kí 'yì ga bi ofúní royé kéye wá ní wá, zise nda mbú ndìshì méngì ledre ga gère née kpá akpa se. Ndìshìsè kpá úku ledre kídí 'yì e ndaní ndéré zì lomo ga bi yemení yée miyéme ní wá, zise nda mbú ndá'basé kpá akpa se ndìshì 'dí'biúgu dábu ga bi 'bi lomo ga bi yemení yée miyéme ní. ²³ Ndìshìsè úku ledre kídí ówoófusé lorù 'bi Lomo go, zise ndìshì ndítì'dófusé do lorù ma'dáa kpá akpa se, ndìshìsè née í'bilúgu komokenyí zì Lomo. ²⁴ Miméngì ledre esé ni yì ené go cé káa zì ledre kóo ekéní simi miéké kúrú Lomo kídí, "Sée Yúda e, 'yì ga bi ngará ndaní Yúda e wá ní niyí ndìshì úku sinyi irì Lomo gí zise ní."

²⁵ Sée Yúda e, togú ótosé mimbé'desé lá dujù ro útú ngburu, ndaá ro lorù 'bi Lomo wá, moko ndaá simi útú ngburu wá. Togú ndìshìsè go ndítì'dófusé gí do lorù 'bi Lomo yá, ásé ídí esé kpá cé káa zì 'yì ga bi ngará owoní lorù 'bi Lomo wá ní. ²⁶ 'Yì máa yée ga bi owoní lorù 'bi Lomo wá, togú ndìshìní go méngì mbá ledre ga bi Lomo ni kí rokinyi gí royé ní, niyí útúásá ídí kací komo Lomo káa do 'yì úwú lorù ené e. ²⁷ 'Yì máa yée ga bi owoní lorù 'bi Lomo wá, zíye ndìshiyé méngì ledre ga bi ndìshìní óto Lomo zía ídíne kí

rokiyi ní, niyí útúásá í'bí ngbángáse, sée ga bi ndìsìsè ndítí'dófu gi do lorù 'bi Lomo ní.

²⁸ Ndìsìsè útú ngburu gi ro do ówo a kídí ásé Yúda e, née lá ledre 'bi sága ba, ndaá 'bi ené gi ro zise ídise mbígí 'yì ga bi 'bi Lomo ní wá. ²⁹ Sée Yúda e gi ro zise útúásáse kací komo Lomo káa do mbígí Yúda e, ídise óyóló'bó mimbé'desé, ndaá 'bi ené òwù méngì ledre kací lorù wá.

3

Bilámá miméngì ledre 'bi Lomo

¹ Mándú'yú aka sée, togú 'yì ní gi simi kúfú bi Yúda ní, togú 'yì utú ngburu kací lorù 'bi ondu 'bi Yúda e ní, éyì bi ní kí ledrené owóowó ní 'di? ² Máówo bú kídí zée Yúda e Lomo 'dodoutù kóo ledre ené zize.

³ Nì ma'díi ngítì géyì Yúda ga gére née ngunḡunì eyé ledre 'bi Lomo wá. Ndásé sómù ledre bi kídí Lomo ní ótoómo Yúda e go mbá gi ro yée ga bi ngunḡunì ledre ené wá ní wá. Miyéme ledre bi Lomo yeme gi ro í'bí trìdrì bi za fí zì 'yì e ní, ní yì ené fú lá bo ní í'bí trìdrì née zíye. ⁴ Lomo oyóló'bó ené ledre ené wá, éyì bi uku go ní, ní fú lá méngì a. 'Yìma'dí e niyí yì eyé 'yì ranga ye. Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "Lomo, ndaá 'bi eyì 'yì ranga wá.

Simi bi Lomo í'bí trìdrì née go zì 'yì e ní, 'yì e mbá niyí ówo a kídí Lomo ndaá 'bi 'yì ranga wá."

⁵ Kací kadra mbá lúyú ledre ezé ndìsì 'dódo a zì 'yì e kídí Lomo ndaá 'bi ené 'yì lúyú ledre wá. Togú kenée yá ní miútúásáne zì Lomo 'dècì ngbangazé. Mándìsì úku ledre ba kí sómù ledre bi 'bi 'yìma'dí ní. ⁶ 'Ìi, ndaá 'bi ené kenée wá. Togú idí kóo kenée yá, sù ledre bi zì Lomo 'dècì ngbanga 'yì lúyú ledre e gi roa ní ndaá 'bi ené e wá. ⁷ Togú 'yì uku ledre kídí, "Ranga bi mándìsì ranga ndìsì óto ngítì géyì 'yì e zíye ndìsìyè kófó irì Lomo gi zía bi Lomo ndaá 'bi ené 'yì ranga wá ní, Lomo ní nda 'dècì ngbangamá gi ro 'di?" ⁸ Ngítì 'yì utúásá kpá go úku ledre kídí, "Idizé ndìsì úku sínìyì ledre gi ro zì 'yì e ówo éyì bi ní bilámáne ní 'di?" Ngítì géyì 'yì e ukunì kídí ndìsìzè úku ledre kenée. Éyì ndaá 'bi ené kenée wá, ranganì yì eyé née ranga. Nì miútúásáne zì Lomo 'dó'do 'yì ga gére née.

'Yì e niyí mbá 'yì lúyú ledre e

⁹ Ngítì géyì 'yì e gi dongaráze Yúda e somúnì 'bi eyé kídí miméngì ledre eyé ní òwù ne bilámáne do komo Lomo rómo 'bi kúfú 'yì ga bi ngárá ndanì Yúda e wá ní. Éyì ndaá 'bi ené kenée wá, gi zía zée Yúda e kí 'yì ga bi ngárá ndanì Yúda e wá ní, azé mbá 'yì lúyú ledre e. ¹⁰ Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

"Yì bi kìé'do káa yaá ní miútúásáne kací komo Lomo ní ndaá.

¹¹ 'Yì bi kìé'do káa yaá owoyeme ledre 'bi Lomo go, bilámáne ní ndaá.

'Yì bi ní kí 'bú Lomo doné ní ndaá.

¹² 'Yì e za mbá oyónì sogoyé go zì Lomo,

Niyí yì eyé go káa zì gbèkpì cìcì éyì ní.

'Yì bi kìé'do káa yaá ndìsì méngì bilámá ledre ní ndaá."

¹³ "Ledre ga bi ndìsìní úku yée ní inyinì wá.

Dondeneyé ndịsị ranga yị ené ụjụ ranga.”

“Ódro bi ndịsị ọlúógu gị tarayé ní ni bisinyíne káa zí wowó kámá okó ní.”

¹⁴ “Yị ga géré nées odu ledre eyé ni ụjụ lómụ 'yị e.”

¹⁵ “Mimbé'deyé ndịsị ẹsị 'diya zíye ndịsịyé oto ụngú ro 'yị e.

¹⁶ Oguni eyé dongará 'yị e kí bikidri wá, ndịsini ógu 'bi eyé yị eyé fú lá kí bisinyi ledre.

¹⁷ Ilini eyé ledre bi ndịsị oto 'yị e zíye ídiye kí rokinyi ní wá.”

¹⁸ “Simi ledre ga géré nées mbá, eréni eyé kpá Lomo wá.”

¹⁹ Nées sị ledre bi máúku ledre gị zía zise lorụ uku kídí, 'yị bi kíe'do yaá ndaa 'yị lúyú ledre wá ní ndaa. 'Yi'ma'dí e za mbá niyí 'yị lúyú ledre e do komo Lomo. ²⁰ 'Yi ni bo ni úku ledre ya nées ndaa 'yị lúyú ledre wá, Nées ndịsị méngi ledre e za mbá kací lorụ? Lorụ ndịsị úku 'dódo mbá bisinyi miméngi ledre ezé e.

Ngungu ledre ni misi'di 'bi ómo

²¹ Bi ba ní, mikánda misi'di ni goó bo kpí gị zí lorụ bi kóo Músa eké simi miéké kúrú Lomo bi 'yị ni útúásá ídí doa káa do mbígí 'yị 'bi Lomo ní. Lomo 'dodo ogu go. Misi'di máa nées ni ledre bi kóo Músa eké, zí nébị e kpá ódroyé kóo gị roa go 'desi ní. ²² Odu misi'di bi zí 'yị e ídiye doa mbígí 'yị ga bi 'bi Lomo ní ni ụjụ ngungu ledre Kírésito Yésu, abú áyí gị simi kúfú máa wo be 'di. ²³ 'Yi'ma'dí e za mbá luyúni kóo ledre go, utúasáni útúásá kací komo Lomo káa do mbígí 'yị ené e wá. ²⁴ Yị ené tí lá gị zía bi Lomo ni bilámá 'yị ní, 'búze 'yi'ma'dí e ofu doa go. Zía kása Kírésito Yésu ógu yómo zée gị simi umbu bi kóo azé úyu a ze gị zí lúyú ledre ezé e ní. ²⁵ Lomo kasaogu Yésu úyuné káa do 'dáná éyí gị ro yémelúgu dongaraze kéne. 'Yi ga bi ngunguni ledre 'bi Yésu go ní, Lomo ni yómo yée. 'Dá'dá zí Yésu kí óguné, Lomo ndịsị kóo útusiminé miútu 'do'do ené kóo 'yị lúyú ledre e wá. ²⁶ Gị zí kéyí nées ní, cakaba Lomo 'dódo ma'dii ledre ené go kpurú gị simi umbu bi Yésu uyu gị rozé ní. Méngi ledre ga géré nées kenée gị ro zía 'dódo a kídí nées lụlụoyó lúyú ledre 'bi 'yị ga bi ngunguni ledre 'bi Yésu ní go 'dá'ba.

²⁷ Bi nées ní ní, éyí ni bo zize mbófo rozé gị roa? 'f'i, éyí ndaa. 'Yi'ma'dí utúásá ené útúásá kací komo Lomo gị zí lódú kací lorụ 'bi Músa wá, yị ené gị zía bi ngunguzé ledre Yésu ní. ²⁸ Utúásázé kací komo Lomo ba ndaa 'bi ené gị zía bi ndịsizé méngi ledre ga bi lorụ 'bi Músa uku yée ní wá, yị ené gị zía bi ngunguzé ledre Yésu ní. ²⁹ Ndịsísé sómú a káa zí éyí bi Lomo oto lá ụjụ 'bú kúfúze Yúda e ní? 'f'i, oto kpá 'bú kúfú 'yị ga bi ngárá ndani Yúda e wá ní. ³⁰ Lomo ni ụjụ kíe'do. Misi'di bi azé útúásá doa kací komoog togu zée Yúda e togu mbú 'yị ga bi ngárá ndani Yúda e wá ní, ni ụjụ kíe'do togu ngunguzé ledre Yésu go ní. ³¹ Káa zí bi ngunguzé nda go ledre Yésu ní, idízé mu úcúoyó lorụ ga bi Músa eké yée ní 'dá'ba? 'f'i, ndaa kenée wá. Ndịsizé nées oto ledre ga bi kóo Músa eké yée ní zíye ídiye ma'dii.

4

Abarayáma ni mbígí 'yị 'bi Lomo

1 Owú 'bi Babá e, ídísé ówo a bilámáne kídí Abarayáma ni tí ma'dúí 'yì bí 'di'bi ledre 'bi Lomo go kíngaya, ni kpá mongú bulúnduzé tara mbotù ezé 'bi Yúda e ní. 2 Idí ya kóo bilámá miméngì ledre 'bi Abarayáma oto wo ne zía útúásáne káa do mbígì 'yì 'bi Lomo, káa bi ni kóo ndìsì mbófo roné gì roa. Fì, ndaá 'bi ené kenée wá. 3 Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Abarayáma utúasá kacì komo Lomo káa do mbígì 'yì ené yì ené gì zía bi nḡunḡu ledre 'bi Lomo ní.”

4 Késì bi ndìsìní í'bí a zí 'yì 'bi moko do odu éfé ní ndaá 'bi ené káa do sáká éyì wá, yì ené gì zía mēngìní moko go gì roa. 5 Togú 'yì ndìsì tí fú dḡú mēngì moko óyóló'bó sómù ledre ené zía nḡunḡu ledre 'bi Lomo wá, utúasá útúasá kacì komo Lomo káa do mbígì 'yì ené wá.

6 Ngúru mongú 'yì Dawídi eké omo kóo ledre simi miéké kúrú Lomo kídí, éyì bi ndìsì óto 'yì zía ídíné mbígì 'yì 'bi Lomo ní ndaá 'bi ené bilámá moko ené wá, yì ené nḡunḡu ledre 'bi Lomo. 7 Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

“Yì ga bi niyì ídí kí rokinyi kíngaya ní
yì ené yée ga bi Lomo otoomo lúyú ledre eyé go ní.

8 Ma'dúí, 'yì nées ni ídí kí rokinyi kíngaya
gì zía lúyú ledre bi kóo roa ní Ngére Lomo 'di'bioyó go.”

9 Sómùsé 'bi esé kídí rokinyi nées ni ídí dḡú zize Yúda e gì zía bi utúze go nḡburu ní, togú kpá zì kúfú 'yì ga bi ngára ndanì Yúda e wá ní? Káa zì bi kóo máuku úwúsé go ní, kídí Abarayáma utúasá kacì komo Lomo káa do mbígì 'yì ené gì zía bi nḡunḡu ledre 'bi Lomo ní. 10 Abarayáma utúasá kacì komo Lomo ndaá 'bi ené gì do kacì a bi utú go nḡburu ní wá, yì ené 'dá'dá gì zía kí útúne nḡburu. 11 Abarayáma nḡunḡu ledre 'bi Lomo 'dá'dá ni nda fú útú nḡburu. Utú nda nḡburu gì 'dá'ba lá gì ro do 'dódo a kídí nées ni go mbígì 'yì 'bi Lomo. Nées sù ledre bi ni gì zía bulúndu 'yì ga bi za mbá nḡunḡunì ledre Lomo go abú utúnì nḡburu wá ní. 12 Abarayáma ni kpá bulúndu 'yì ga bi utúnì go nḡburu ní, 'búó togú nḡunḡunì ledre 'bi Lomo go káa zì bi kóo Abarayáma ma'dáa nḡunḡu ledre 'bi Lomo 'dá'dá zía kí útúne nḡburu ní.

13 Lomo uku kóo ledre kídí nées ni í'bí do sogo káḡá mbá zì Abarayáma kí owú 'bi ené e zía ídíné káa do 'bi eyé. Lomo uku ené kóo ledre nées gì zía bi Abarayáma ndìsì lódù kacì lorù ga bi Músa eké yée ní wá, yì ené gì zía bi Abarayáma ma'dáa nḡunḡu ledre 'bi Lomo ní. 14 Idí yaá Lomo ili kóo mēngì bilámá ledre dḡú zì 'yì ga bi ndìsìné lódù kacì lorù ní yá, káa bi moko ndaá ba simi nḡunḡu ledre 'bi Lomo wá. 15 Togú lorù ni bo yá, 'do'dó ni bo zì 'yì ga bi niyì 'dewe lorù ma'dáa ní. Togú lorù ndaá yá, éyì bi niyì 'dewe a ní ndaá.

16 Lomo ndìsì í'bí éyì zì 'yì e kacì bilámá mimbé'dené gì zía ili idínì otoómo royé mbá zine. Éyì bi kóo Lomo uku ledre a kídí nées ni í'bí a zì Abarayáma kí owú 'bi ené e ní, ni gì ro 'yì ga bi nḡunḡunì ledre 'bi Lomo go káa zì Abarayáma ní. Ndaá 'bi ené dḡú zì 'yì ga bi niyì kí lorù zíye ní wá. Gì zì kényì nées zì Abarayáma ídíné go bulúnduzé ga bi nḡunḡuzé ledre 'bi Lomo ní. 17 Nées sù ledre bi Lomo uku ledre zì Abarayáma kídí, “Máoto yì ga káa do bulúndu tḡ'dù rìkì sù do 'yìma'dí e.” Gì zía miméngì

ledre 'bi Abarayáma ni miútúásáne kací komo Lomo, zía ìnyiné nḡunḡu ledre 'bi Lomo bi ndiṣi úru 'yi e ne gi simi umbu, kpá 'yi otoogu éyí e ní.

¹⁸ Gi zía bi Abarayáma oto komoné kací ledre bi Lomo uku zía ní, zía ídine 'bú 'yi ga bi nḡunḡuní ledre 'bi Lomo ní za mbá tí káa zí kóo Lomo uku zía kídí, “Bulúnduyí e niyí karanée ídí kpá tǔ'dú kenée.” ¹⁹ Abú Abarayáma owo tí go kídí nées ngoko go gi zía simibi doné go cí ìnyí (100), me'bené Sára ni go kpá ngokoné yée utúásání lolu kóo ndiki owú e wá yá, ²⁰ zía kóo fú lá oto komoné kací ledre kóo Lomo uku zía ní. Zí nḡunḡu ledre ené í'bí roko'bú zía, zía ndiṣiné í'bí mbófo éyí zí Lomo. ²¹ Gi zía owo bú kídí ledre bi Lomo uku zíne ba ní, ni mēngi roné gi zía, roko'bú ni zí Lomo ma'dáa. ²² Née sǐ ledre bi Abarayáma utúasá kací komo Lomo gi zía káa do mbigí 'yi ené ní. ²³ Abú Abarayáma ni miútúásáne kací komo Lomo yá, ndaá lá dǔyí wo wá, ²⁴ azé kpá miútúásaze kací komo Lomo gi zía nḡunḡuzé ledre ené go, gi zía uru Ngére ezé Yésu ne gi simi umbu. ²⁵ Yésu uyu gi ro lúguoyó lúyú ledre ezé.

5

Utúasázé go kací komo Lomo

¹ Éyí bi karaba oto zée zíze útúásáze kací komo Lomo ní, ni ledre ené bi nḡunḡuzé ní. Gi zí kényí nées zía kásaogú owú 'bi ené Kírésito Yésu bi ni Ngére ní 'dí'bilúgu zée zíne. ² Gi zía bi nḡunḡuzé ledre 'bi Lomo ní, oto zée go zíze ówoyéme mimbé'de Lomo bi bilámáne rozé ní. Azé go kí mongú rokinyi gi zía owoyemezé go kídí, azé karanée ídí 'be 'bi Lomo simi mongú rokinyi. ³ Ndaá kpá lá dǔyí ledre máa wo nées wá, togú 'do'dó ndiki zée mbú ne yá, azé kpá lá ndiṣi í'bí mbófo éyí zí Lomo gi zía karanée gi do kací 'do'dó nées, azé ídí kí rokinyi gi zí Lomo. ⁴ Togú torozé go kpá fú lá nḡbúo yá, azé útúasá kací komo Lomo gi zía azé go kí mongú oto komo zía. ⁵ Utúasá ené otoómo zée fú lá simi 'do'dó wá gi zía oto 'búze go doné kíngaya zía í'bí 'Dówúne ógu ndiṣiné simizé ndiṣi í'bí roko'bú zíze gi ro zíze oto 'búne kíngaya.

⁶ Mengi bilámá ledre nées zíze kenée gi zía owo bú kídí utúasázé yómo rozé kí rozé wá. Zía kása Kírésito ógu yómo zée. ⁷ Ma'díi 'yi bi kǐé'do do sogo kǎngá ba ni nḡunḡu a zíne úyuné gi ro ezené ní ndaá. Abú eze a máa nées ni mbigí 'yi 'bi Lomo togú ni 'yi mēngi bilámá ledre. Togú zí 'yi úyuné gi ro ezené kenée yá, 'búo togú ni ódó mimbé'dené miódó. ⁸ Lomo oto 'búze go kíngaya tí bi ngará ndazé bilámá 'yi e wá ní, zía kásaogú Kírésito úyuné do bi kacíze.

⁹ Káa zí bi Yésu uyu go gi rozé, Lomo 'di'bioyó lúyú ledre ezé go gi zía ní, azé nda go mbigí 'yi ga bi 'bi Lomo ní, mimbé'de Lomo esǐ lolu rozé wá. ¹⁰ Abú azé kóo ezeokó Lomo yá, simi bi Yésu oḡu úyu gi rozé ní, dongaraze eme go kí Lomo. Azé ídí go trǐdrǐzé za fí káa zí bi Yésu urú gi simi umbu zía ídine trǐdrǐné za fí ní. ¹¹ Ndaá ídí lá dǔyí ledre máa wo nées wá, idízé ndiṣi mbófo Lomo gi ro bilámá ledre bi Kírésito Yésu Ngére ezé mēngi, zía yéme dongaraze kí Lomo gi ro zíze idíze mbigí 'yi ené e ní.

Ledre gi ro Ádama e kí Kírésito

¹² Gi zía bi Ádama ni mizefí 'yì lúyú ledre ní, zì lúyú ledre óguné do sogo kángá mbá, zì umbu óguné do 'yìma'dí e gi zía niyí go mbá 'yì lúyú ledre e. ¹³ Lomo ni úkuí'bí lorù zì Mùsa éké a ní, lúyú ledre ni kóo kú goó bo. Tí lá gi zía bi lorù ndaá 'bi ené aka kóo wá ní, éyí bi ni 'dódo a kídí 'yì ndítí'dofu do lorù go ní ndaá. ¹⁴ 'Yìma'dí e tonóní kóo úyú go kú 'desí do ndéréóguné gi simi sɪndí kadra bi zì Lomo í'biógù lorù zì Mùsa éké a ní. Abú 'yì ga gére nées ndítí'dofuní eyé gi do lorù 'bi Lomo káa zì bi kóo Ádama mengí ní wá ndotó.

Ledre nées 'dodo kídí Ádama ni manda 'bi 'yì ga bi kóo 'desí ní, Yésu ni 'bi ené manda 'bi 'yì ga bi utúasání go kací Lomo ní. ¹⁵ Éyí ga bi Ádama kí Yésu mengíní ní oto éyí e gbre zíye méngí royé zì tǔ'dú 'yì e. Éyí ga bi mengíní yée ní niyí mbá mingúngúcuá nderení eyé do misi'di kǐé'do wá. Kála ledre bi Ádama kala kúrú Lomo ní 'di'biogù umbu go do tǔ'dú 'yì e. Kpá kenée úwú kúrú Lomo bi Kírésìto Yésu uwú ní, 'di'biogù trǐdrǐ go zì tǔ'dú 'yì e gi zì bilámá mǐmbé'de Lomo bi royé ní. ¹⁶ Lúyú ledre 'bi bikérí 'yì oto mǐmbé'de Lomo ésíne zía 'dēcì ngbanga 'yìma'dí e. Sáká éyí bi Lomo mengí kpurú gi simi Yésu ní oto tǔ'dú 'yì e go zíye utúásáye komo Lomo káa do mbígí 'yì ené e. ¹⁷ Bikérí 'yì luyú ledre ne zì umbu óguné komo 'yìma'dí e mbá. Simi bi Kírésìto Yésu ogù zía úyuné gi ro 'yìma'dí e ní, zì mǐmbé'de Lomo ìdrǐne ro 'yì ga bi ndikiní sáká éyí bi gi zì Lomo ma'dáa ní, zía yómo yée.

¹⁸ Káa zì bi kenée ní, kála ledre bi kóo Ádama kala ledre 'bi Lomo ní, zì ledre ené kpá kí ledre 'bi 'yìma'dí e mbá sínýíne komo Lomo zía 'dēcì ngbangayé mbá. Nda gi zía bi ngárá Yésu kala ené kúrú Lomo wá ní, zía óguné úyuné gi rozé karaba zíze utúásáze kací komo Lomo káa do mbígí 'yì ené e. ¹⁹ Gi zì kála ledre 'bi bikérí 'yì, zì tǔ'dú 'yì e ídíye mbá 'yì lúyú ledre e. Kpá kenée gi zì bikérí 'yì bi uwú kúrú Lomo ní, zì tǔ'dú 'yì e ídíye mbígí 'yì ga bi 'bi Lomo ní.

²⁰ Ekéní lorù gi ro zía 'dódoógù lúyú ledre nda za kíngaya. Simi bi 'yì e niyí ndíşì lúyú ledre nda za kíngaya ní, zì mǐmbé'de Lomo nda ìdrǐne royé kíngaya. ²¹ Káa zì bi lúyú ledre ala'dutù do 'yìma'dí e mbá, zía 'dí'biógù umbu doyé ní, kpá kenée mǐmbé'de Lomo ala'dutù do 'yì ga bi utúasání go kací komoa ní zía 'dí'biógù trǐdrǐ bi za fí ní zíye kpurú gi simi Kírésìto Yésu bi ni Ngére ezé ní.

6

Urúze gi simi umbu 'bi lúyú ledre go

¹ Owozé go kídí mǐmbé'de Lomo ni bilámáne káa zì bi goó kenée ní, idízé fú ndíşì lúyú ledre 'du'dorù gi ro zì Lomo ndíşíné otoómo ledre zíze gi zía bi mǐmbé'dea ni bilámáne ní? ² †i, ndaá kenée wá. Simi bi kóo ngárá ngunguzé aka ledre Yésu wá ní, azé yì ezé kóo go mbá umbuzé simi lúyú ledre. Nda bi i'bíní babatǐza zíze ní, uruní zée go gi simi umbu 'bi lúyú ledre zíze idíze trǐdrǐzé. ³ Zée ga bi za mbá 'di'bízé babatǐza kí ìrǐ Kírésìto Yésu ní, ni yì ené kóo go káa zì éyí bi uyuzé go ndro kí Yésu ní. ⁴ Simi bi i'bíní babatǐza zíze ní, ni kóo káa zì éyí bi kóo uyuzé go miúyú do oto zée ndro kí Kírésìto ní. I'bíní babatǐza zíze gi ro zíze urúze simi

mikánda trɪdri cé káa zí bi 'Buzé Lomo kí mongú roko'buné uru Kírésɪto ní.

⁵ Káa zí bi azé kóo go kí Yésu éyí kǐé'do simi miúyua ní, azé go kpá éyí kǐé'do kéne simi miúrúa. ⁶ Owozé go kídí kurú miméngǐ ledre ga bi kóo azé kǐe ní, Yésu 'di'bi kóo go mbá roné úyuné kǐe do mǐngbúngbu kágá. Gǐ zí kéyǐ née ní, ndazé lolu fú lá 'yǐ lúyú ledre e wá. ⁷ Lúyú ledre ndaa lolu kí roko'buné dozé wá gǐ zía uyuzé go zize ólúógu ezé gǐ simi a.

⁸ Káa zí bi Kírésɪto uyu gǐ rozé ní, uyuzé kóo go ndro kéye. Nda simi bi urú ní, zize úrúze ndro kéye. ⁹ Gǐ zí kéyǐ née, owoyemezé go bilámáne, kídí bi kóo Kírésɪto uyu zía úrúne ní, uyu andá ené lolu roné wá, ni nda ídí ené go trɪdri za fí. ¹⁰ Simi bi uyu gǐ ro lúyú ledre ezé ní, uyu ñuǐ kǐ'di kǐrǐ, urú kpá ñuǐ kǐ'di kǐrǐ. Ni cakaba mǐndǐsiné trɪdri kí Lomo do bi kǐé'do za fí.

¹¹ Ídísé ówo a kídí lúyú ledre ala'ñuǐ lolu dosé wá, Kírésɪto Yésu i'bí mikánda trɪdri go zise, ásé go trɪdriyé zí Lomo. ¹² Káa zí bi goó kenée ní, ndásé ótoómo lúyú ledre zía ídíne ngére esé, zise ndǐsísé méngǐ ñuǐ bisinyǐ ledre ga bi rosé ili yée ní wá, gǐ zía rosé née ni ógu úyu ené miúyu. ¹³ Káa zí bi Lomo i'bí mikánda trɪdri go zise ní, ndásé lolu i'bí rosé ndǐsi méngǐ bicayi ledre ga bi rosé ili yée ne ní wá. Ídísé i'bí rosé ndǐsi méngǐ ñuǐ ledre ga bi Lomo ili yée ní. ¹⁴ Lúyú ledre nda ídí ngére dosé wá gǐ zía loru bi Músa eké ní ala'ñuǐ ené dosé wá. Bilámá mǐmbé'de Lomo bi rosé ní, ala'ñuǐ yǐ ené dosé goó ne.

Azé nda go owúkúlú 'bi Lomo

¹⁵ Káa zí bi ndazé lolu sí loru bi Músa eké ní wá ní, bilámá mǐmbé'de Lomo bi rozé ní, ala'ñuǐ yǐ ené dozé goó ne ní, idízé mu ndá'ba ndǐsi lúyú ledre? 'i, éyí ndaa ídí kenée wá.

¹⁶ Ndásé ótoómo rosé káa do owúkúlú 'bi lúyú ledre zía ídíne ngére esé wá, gǐ zía lúyú ledre ndǐsi 'dí'biogú umbu. Bilámá a ídísé ótoómo Lomo zía ídíne ne Ngére esé zise ndǐsísé méngǐ ñuǐ ledre ga bi ili yée ní.

¹⁷ Kóo 'desǐ ní, ásé kóo owúkúlú 'bi lúyú ledre. Mbófo éyí zí Lomo gǐ zía 'dí'bisé bilámá ledre ené bi ndǐsiní 'dódo a zise ní go kí mǐmbé'desé kǐé'do.

¹⁸ Lomo otoomo sée gǐ simi lúyú ledre esé e go, ásá nda go owúkúlú ené e.

¹⁹ Mándǐsi úku ledre owúkúlú e zise gǐ ro zise ówoyéme ledre ga bi mǐndǐsi úku yée ní gǐ zía ngúngu ledre esé ndaa aka kí roko'buné wá. Kóo 'desǐ ní, ótoómosé kóo rosé káa do owúkúlú 'bi lúyú ledre, zise ndǐsísé méngǐ ledre ga bi Lomo ndaa kí rokinyi gǐ royé wá ní. Ili nda go zise i'bí rosé mbá ndǐsi méngǐ ñuǐ éyí ga bi Lomo ili yée ní. ²⁰ Simi bi kóo lúyú ledre ni aka ngére esé ní, sómúndíkisé esé kóo ledre méngǐ bilámá ledre ga bi niyǐ miútúásáye kacǐ komo Lomo ní wá. ²¹ Simi sǐndǐ kadra máa bi kóo née ní, éyí bi kóo ndíkisé simi miméngǐ ledre ga bi kóo ásé simi a ní 'di? Bi tí lá komokenyǐ kí umbu ní. ²² Káa zí bi lúyú ledre ndaa lolu ngére esé wá ní, ásé nda go owúkúlú ga bi 'bi Lomo ní. Ndǐsísé nda go méngǐ ledre ga bi niyǐ miútúásáye kacǐ komo Lomo ní, odu a ásé ndíki trɪdri bi za fí ní. ²³ Lúyú ledre ndǐsi 'di'biogú zí 'yǐ e umbu, Lomo 'di'biogú 'bi ené zí 'yǐ e sáká éyí bi ni trɪdri bi za fí ní gǐ zía bilámá mǐmbé'dea bi rozé kpurú gǐ simi Kírésɪto Yésu bi ni Ngére ezé ní.

7

Ólúógusé gí simi lorù 'bi Músa go

¹ Owù 'bi Babá e, másómù ówosé bú bilámáne kídí lorù ní kí roko'buné òwù do 'yì bí ní aka trídri ní. Máúku ledre ba zise, sée ga bí ówosé lorù bú ní. ² Lìlì a ní káa zì togù ofúní kára go yá, lorù odóngeřì wo go òwù zì o'do bí ofù wo nées. 'Búo togù o'do máa nées uyu go yá, kára nées ndaá lolù miódóngéříné zì o'do máa nées wá. ³ Togù o'do 'bí kára nées ní aka bo zía ndéřéne só'do ngítì o'do yá, lorù ya kídí nées go lúyú ledre, kára nées menğì 'berì go. Togù o'do 'bí kára nées uyu go miúyu yá, kára máa nées menğì ené nées 'berì wá.

⁴ Zée kése, azé kóo mbá sù lorù. Simi bí Kírésìto uyu gí rozé ní, uyuzé kóo go ndro kéye. Zíze úrúze kpá ndro kéye gí ro zíze ndìsìzè menğì éyì ga bí Lomo ilí yée ní. ⁵ Simi bí kóo ngára ngunğuzé aka ledre Yésù wá ní, ndìsìzè kóo mbá menğì ledre ga bí rozé ilí yée ní, ambá ledre maáge ndìsìní 'dí'biógù umbu gí zía ndìsìzè kóo lódù òwù kacì lorù bí Músa eké ní. ⁶ Bí ba ní, ndazé ezé lolù sù lorù wá gí ro zíze menğì òwù éyì ga bí Lomo ilí yée ní gí zía kpurú ledre ga bí azé kée ní uyuní gí simizé go, mikánda ledre ní nda goó ne simizé simi roko'bu 'bí 'Dówù Lomo.

Içì okó kí lúyú ledre

⁷ Bí nées ní ní, lorù ní bisinyí éyì ke? F'ì, togù lorù ndaá kóo ídí wá yá, káa bí máútúásá ówo a bí kídí lúyú ledre ní bo ní wá. Káa zì bí lorù uku kídí, "Ndá óto 'bú éyì 'bí 'yì wá ní." Káa bí máútúásá kpá ówo a bí kídí óto 'bú éyì 'bí lafú 'yì e ní bisinyí ledre ní wá. ⁸ Lúyú ledre oyólo'bo lorù gí ro zì 'bú bisinyí ledre ndìsì ngbóróne simimá. Ídí kóo lorù nda ídí wá, káa bí lúyú ledre ndaá ba kí roko'buné wá. ⁹ Simi bí kóo ngára máówo aka kóo lorù wá ní, mááyì yì amá kóo kí ro domá. Simi bí máówo nda lorù ní, zì komomá líkpíne zíma ówoyéme a kídí lúyú ledre ní go simimá kóngaya. ¹⁰ Másómù 'bí amá kóo kídí mindìsìmá ní ídí bilámáne gí zì lorù, ábuwá lorù ogù nda yì ené óto mindìsìmá zía ídìne bisinyíne.

¹¹ Lúyú ledre owo mi'dogu ené kpurú gí simi lorù, zía lóndo máa. Gí zì kéyì nées ní, zì mindìsìmá nda ídìne go bisinyíne. ¹² Abú kenée ndotó, lorù ní yì ené 'bí Lomo, ní bilámáne ndìsì 'dódo mbígì ledre ga bí Lomo ilí yée ní.

¹³ Togù lorù ní bilámá éyì ní, ní óto mindìsìmá zía ídìne bisinyíne lára a káa be 'dí? F'ì, éyì ndaá kenée wá. Yì ené lúyú ledre bí owo mi'dogu ené kpurú gí simi lorù zía óto mindìsìmá bisinyíne ní. Gí zì kéyì nées ní, 'dodo go kídí lúyú ledre ní bisinyí éyì. ¹⁴ Owozé go kídí lorù ní yì ené 'bí Lomo. Lúyú ledre ní yì ené gí zíma bí malányá yì amá fú ro menğì bisinyí miménğì ledre ní. ¹⁵ Máówoyéme amá éyì bí mándìsì méngì a ní wá, máménğì nda yì amá éyì bí ilí zíma méngì a wá ní. ¹⁶ Togù mándìsì méngì éyì ga bí ilí kóo zíma méngì yée wá ní yá, mángúnğù go kídí ma'dií lorù ní yì ené bilámá éyì. ¹⁷ Máménğì amá éyì ga gére nées máa wá, yì ené lúyú ledre bí ála'dùtù domá ní, oto máa nées zíma ndìsìmá méngì ledre ga gére nées.

¹⁸ 'Bú méngì bilámá ledre ní yì ené kóo tí bo domá, bí méngì a ndaá kóo zíma wá gí zía lúyú ledre oto kóo 'be 'bí ené go simimá. ¹⁹ Gí zía bí 'be 'bí

lúyú ledre ni nda kóo simimá ní, zía ndìşiné gága máa, zíma nda ndìşimá méngì ledre ga bì ili yée ní. ²⁰ Togú máméngì lúyú ledre yá, née ndaá 'bì ené ledre amá wá, née ledre 'bì lúyú ledre bì oto 'be 'bì ené simimá ní.

²¹ Lorù ndìşì 'dódo a zíma, kí'dí bì máìli go méngì bilámá ledre ní, lúyú ledre bì simimá ní ndìşine 'dùtù misì'di a gì zíma. ²² Abú kenée ndotó, zíma í'bí romá kí sómù ledre amá mbá méngì òùù ledre bì lorù 'bì Lomo ili zíma méngì a ní. ²³ Máówo go kídí do okó e niyí bo gbre do mimbé'demá kacì kadra mbá ndìşì óró royé. Ngíti a ili máídí ndìşì méngì bisinyí ledre, ngíti a ili 'bì ené máídí ndìşì méngì ledre bì Lomo ili ní. ²⁴ Máówo kóo wá, mááyí kóo ólúògù gì sì sìlì lúyú ledre bì ala'dutù domá ní lárá a káa be 'di? ²⁵ Mbófo éyì zì Lomo, zía kásaògù Kírésìto Yésù Ngére ezé yómo máa.

Mándìşì nda go méngì éyì bì lorù ené ili ní, tí lá gì zía bì mááyí 'yìma'dí ní, romá ili fú lá máídí méngì bisinyí ledre.

8

Mikánda trìdrì ní gì zì 'Dówù Lomo

¹ Káa zì bì azé go 'yì ga bì 'bì Kírésìto Yésù ní, Lomo 'decì ené ngbangazé bisinyíne wá, ² gì zía 'Dówù Lomo 'dì'bioyó zée gì simì roko'bu 'bì lúyú ledre bì kóo ní 'dì'biògù umbu dozé ní go. I'bí nda mikánda trìdrì go zize gì zì bilámá ledre bì Kírésìto Yésù méngì zize ní. ³ Lorù 'bì Mùsa utúasá ené í'bì mikánda trìdrì zize wá, gì zía lúyú ledre bì ala'dutù dozé ní 'dì'bioyó roko'bu gì zize go. Née sù ledre bì Lomo kasaogù owù 'bì ené Yésù zize yáa káa do 'yìma'dí gì ro zía rómo komo lúyú ledre. ⁴ Lomo méngì ledre née kenée gì ro zize ndìşizé méngì òùù bilámá ledre ga bì niyí miútúasáye káa zì bì Lorù 'bì Mùsa uku ní. Ndìşizé nda go méngì òùù ledre ga bì 'Dówù Lomo uku yée ní, ndaá lolù kacì ledre ga bì rozé ili yée ní wá.

⁵ 'Yì ga bì ndìşiní méngì ledre ga bì royé ili ní, i'bíní 'bì eyé sómù ledre eyé mbá gì ro ledre ga bì royé ili yée ní. 'Yì máa yée ga bì ndìşiní lódù kacì ledre ga bì 'Dówù Lomo ndìşì úku yée ní, i'bíní 'bì eyé sómù ledre eyé mbá zì 'Dówù Lomo. ⁶ Míméngì ledre kacì sómù ledre bì rozé ili yée ní, ndìşì 'dì'biògù zì 'yì umbu. Míméngì ledre kacì sómù ledre bì 'Dówù Lomo ndìşì í'bì a ne ní, ndìşì óto 'yì e zíye ídiye kí trìdrì bì za fí ní kpá kí mimbé'de kídrì. ⁷ 'Yì ga bì ndìşiní méngì òùù ledre ga bì royé ili yée ní, niyí ezeokó Lomo. Gì zì keyì née utúasání eyé méngì ledre kacì lorù 'bì Lomo wá. ⁸ 'Yì ga bì ndìşiní méngì òùù ledre ga bì royé ili yée ní, utúasání eyé óto Lomo zía ídine kí rokinyi wá.

⁹ Sée ga bì ngárá méngìsè lolù ledre ga bì rosé ili yée ní wá ní, ásá nda go kpí gì zía 'Dówù Lomo ní nda go simisè ndìşisè nda go méngì ledre ga bì ndìşì úku yée zise ní. 'Yì ga bì ngárá Kírésìto ndaá do mimbé'deyé wá ní, ndaní eyé 'yì ené e wá. ¹⁰ Káa zì bì Kírésìto ní go do mimbé'desé ní, abú gbékpí rosé née ní úyu gì zía bì lúyú ledre 'dì'biògù umbu go do sogo kángá ní yá, 'Dówù Lomo ní í'bì mikánda trìdrì zise gì zía útúasásé go kacì komo Lomo káa do mbigí 'yì ené e. ¹¹ Lomo bì kóo uru Kírésìto Yésù gì simì umbu ní, ní kpá úru sée gì simì umbu gì zía 'Dówù Lomo ní go simisé.

¹² Owù 'bì Babá e, káa zì bì ngárá lúyú ledre ala'dutù lolù dosé wá ní, ndásé lolù ndìşì méngì éyì ga bì rosé ili yée ní wá. ¹³ Togú ndìşisè

méngì bisinyí ledre, Lomo ni 'dècì ngbangasé bisinyíne. Ídíse ótoómo mimbé'desé zí 'Dówù Lomo ndìşíné simi a zía í'bí roko'bu zise, gí ro zise ótoómo bisinyí ledre e za mbá 'dá'ba.

¹⁴ 'Yì ga bi ndìşíní méngì ledre e kací kúrú 'Dówù Lomo ní, niyí go mbigí owù ga bi 'bi Lomo ní. ¹⁵ Lomo í'bí 'Dówùne simizé nées gí ro 'dí'bióyó ngírí kíe gí rozé 'dá'ba, gí do bi zize owo nées káa do 'Buzé. ¹⁶ 'Dówù Lomo ndìşí ódro do mimbé'dezé kídí ma'dúí, azé owù ga bi 'bi Lomo ní. ¹⁷ Káa zí bi ngunğuzé ledre 'bi Kírésito Yésu owù 'bi Lomo go ní, azé go ndro kí Yésu owù ga bi 'bi Lomo ní. Káa zí bi kóo Yésu 'do'dó gí rozé ní, ni bilámáne zize kpá 'dó'dóze gí ro ledre ené azé karanée ídí ndro kí Yésu ma'dáa simi rokinyi.

Ídíze kpá fú tóro ngbúó

¹⁸ 'Do'dó ga bi ndìşizé 'dó'dó yée ba za mbá ni lá owù éyí cuku'dée, utúasání ótoásá a kací mongù úndru bi Lomo ni karanée í'bí a zize ní wá. ¹⁹ Éyí ga bi Lomo otoogu yée do sogo kángá ba za mbá ndìşíní óto komoyé gí ro mongù úndru bi karanée Lomo ni í'bí a zize owù 'bi ené ní. Niyí kpá ndíki éyí gí simi a. ²⁰ Lomo otoogu yí ené kóo éyí ga bi do sogo kángá ba go za mbá bilámáne. Karaba ba ní, éyí ga gére nées ledre eyé sinyí go za mbá ndaa 'bi ené bi yaá iliní ye kenée ní wá. Yí ené gí zí lúyú ledre 'bi bulúnduzé Ádama. Abú kenée ndotó, sinyíonzó ené roné za fí wá, ²¹ gí zía Lomo ni líkpí éyí ga bi otoogu yée ní gí simi umbu bi niyí ógu úyu a ní za mbá. Zía kpá í'bí éyí gí simi mongù úndru bi ni gú í'bí a zí owù 'bi ené e ní zíye.

²² Owozé go kídí éyí ga bi do sogo kángá ní za mbá ndìşíní náná do soyé gí zí éyí miówo bi royé ní káa zí mbámiowù ndìşí náná do soné gí zí owù miówo gí ro ará ní. ²³ Abú kenée ndotó, zée ga bi kí 'Dówù Lomo simizé ní, ndìşizé aka kpá fú náná do sozé kí óto komozé gí ro zí Lomo 'dí'bi zée zize ídíze káa do mbigí owù 'bi ené e. Owozé go kídí ma'dúí karanée óyóló'bó zée zize ídíne mikándazé. ²⁴ Simi bi Lomo yomo zée ní, zía í'bí óto komo nées zize. Şí ledre bi zí 'yí ndìşí óto komoné gí ro éyí bi í'biní go zía ní ndaa. ²⁵ Káa zí bi ngará ledre nées méngì aka roné wá ní, ídíze tóro ngbúó kí ndìşí útusimizé káa zí bi azé go ndìşí óto komozé gí ro ledre máa nées ní ní.

²⁶ Simi bi azé go ini ini zí Lomo ní, ngíti géyí yá owozé ezé kací ini ini ma'dáa do bilámá misi'diné wá. Zí 'Dówù Lomo nda óguné sáká zée ndìşí ini ini kí ngunğú roné zí Lomo gí rozé. ²⁷ Lomo owo ledre ga bi do mimbé'dezé ní mbá bú, káa zí bi owo sómù ledre 'bi 'Dówù Lomo bú simi bi 'Dówù Lomo ma'dáa ni ndìşí ngunğú roné gí ro 'yí ga bi 'bi Lomo ní káa zí bi Lomo ili ní.

²⁸ 'Yì ga bi otoní 'bú Lomo go za kí mimbé'deyé mbá ní, Lomo ni ndìşí lúru bi kacíye kí roko'buné kpá za mbá. Gí zía geléogu yée go káa do mbigí 'yí ené e. ²⁹ Lomo owo kóo kú go 'desí kídí nées ni géleogu zée, zine óyóló'bó zée zí sómù ledre ezé ídíne káa zí 'bi Yésu ní. Yésu ma'dáa ni nda 'bi ené zize káa zí mizefí owù ní. ³⁰ 'Yì máa yée ga bi Lomo géleogu yée go ní, ni 'dí'bióto yée káa do mbigí 'yí ené e. Simi bi niyí go 'yí ené e kenée ní, zíye nda ídíye kéye kíe'do simi rokinyi.

Éyí bi ni 'dí'bióyó zée gí ro Lomo ní ndaa

³¹ Ledre ni bo tarazé zíze úku a kací bilámá ledre bi Lomo mengi zíze née ní? Káa zí bi Lomo oto 'búze go cú kenée ní, ngiti éyí ni bo zíze ndíşizé sómú simizé gi zía? ³² Káa zí bi Lomo kasaogu za cú owú 'bi ené ógu úyuné gi rozé ní, sómúşé 'bi esé kídí éyí ga bi za mbá ilizé yée ní Lomo utúasá í'bí yée zíze wá? ³³ Togú Lomo gelé yí ené zée go cú ne káa do mbígí 'yí ené e ní, ngiti 'yí ni bo ni ógu tóro zía 'déci ngbanga rozé? ³⁴ 'Yí 'déci ngbangazé nda gi zía Kírésíto Yésu uyu kóo ne gi rozé. Zí Lomo kóo úru wo gi simi umbu, ni cakaba mindíşiné do sílì a 'bi anú ndíşì ngúngu roné zía gi rozé.

³⁵ Káa zí bi goó kenée ní, éyí bi ni 'dí'bióyó 'bú Kírésíto Yésu gi dozé ní 'di? 'Do'dó bi rozé gi zí ngiti géyí 'yí e ní, rokinyi bi ndaá rozé wá ní, ndíşì bi ndíşì yemezé rozé wá ní, 'bú bi ndíşì méngí zée gi zía 'yí í'bí éyí miánu ndaá zíze wá ní, lerí bongó bi ndíşì méngí zée ní, nda kí umbu? ³⁶ Káa zí bi miéké kúrú Lomo uku ní, "Ndíşizé ótoómo rozé zí umbu gi rosé kací kadra mbá káa zí Kábiríkì e ní."

³⁷ Simi ledre ga gére née mbá, Kírésíto oto 'búze go, zía ndíşiné kpá fú í'bí roko'bu zíze, zíze ndíşizé rómo komo ledre ga gére née kíe. ³⁸ Gi zí keyí née ní, máówo go bilámáne kídí éyí bi ni 'dí'bióyó zée gi ro Kírésíto Yésu ní ndaá. Togú umbu, togú rokinyi, abú kpá za maláyika e gi komo ere, togú mbú bicayi lomo e, togú mbú ledre ga bi niyí ndíki zée kí yée ga bi niyí ndíki zée karanée ní. ³⁹ Gba roko'bu ga bi komo ere 'dága kí yée ga bi do sogo kańgá ona ní, togú kpá mbú ngiti géyí éyí ga bi gi do dongará éyí ga bi Lomo otoogu yée ní yá, utúasání 'dí'bióyó zée gi ro Lomo bi oto 'búze kpúrú gi simi Kírésíto Yésu Ngére ezé ní wá.

9

Lomo gelé 'yí ené e

¹ Owú 'bi Babá e, Maa Páwulo máúku zíze ma'díi do komo Kírésíto kpá do komo 'Dówú Lomo bi 'yí ówo ledre gi do mimbé'demá ní. ² Mááyí kí mongú simikozo gi ro 'yí ezé e Yúda e gi zía bi asiní kí ngúngu ledre 'bi Ngére Yésu ní. ³ Idí kóo éyí bi Lomo ngungu bo zíne 'dí'bióyó máa 'dá'ba gi ro Kírésíto gi do bi zíne yómo Yúda e yá, mááyí geré ngúngu a. ⁴ Lomo gelé kóo Isiréle e go 'desí káa do mbígí 'yí ené e gi ro zíye ídiye kéye éyí kíé'do. Zía 'dódo roko'buné zíye, zía óto miyéme ledre dongaráne kéye, zía í'bí lorú ené zíye kí misi'di bi niyí ndíşì ini ini doa simi 'Díçì 'bi Lomo ní, zía móçú éyí zíye kídí, née ni í'bí úndru zíye kíngaya. ⁵ Míngburoko bulúnduzé ga bi kúfú Yúda e tonó gi royé ní, niyí kpá ye bulúndu Kírésíto bi ni ngére do éyí e za mbá ní. Irí Lomo idí idí mimbófoné za fi. Idí kenée.

⁶ Úndru bi kóo Lomo uku ledre í'bí a zí bulúndu Abarayáma e ní, tú'dúye ndikiní eyé e wá. Bi née ní ní Lomo ni 'yí řanga? 'fi, ndaá kenée wá. Yí ené gi zía bi Isiréle e ndaní eyé mbá mbígí 'yí ga bi 'bi Lomo ní wá. ⁷ Ndaá 'bi ené bi kídí bulúndu Abarayáma ñnyini za mbá ngúngu ledre 'bi Lomo káa zí 'bi Abarayáma ní wá. Lomo uku ledre zí Abarayáma kídí, "Iríyí ni ówú do Isáka e kí owú 'bi ené e." ⁸ Káa zí bi kenée ní, ndaá 'bi ené bi kídí bulúndu Abarayáma niyí za mbá 'yí ga bi ngunguní ledre bi Lomo

mocú wo ní káa zí bi Abarayáma ma'dáa nḡuḡu ní wá, lá duḡ yé ga bi Lomo mocú ledre ḡ royé 'desḡ ní. ⁹ Ba mocú éyí bi Lomo mocú ní kídí, kibi ngíti a káa zí ba ní, “Mááyí ndá'baóḡu ndíki Sára go kí owú'odo kó'dúne.”

¹⁰ Ówosé kpá Ledre kóo mēḡí roné zí Rebéka me'be Isáka simi bi kóo ní kí siminé ní go. ¹¹ Simi bi arání aka toḡgo ga gére née wá ní, zí Lomo úku ledre zí Rebéka kídí, 'dá'dá zí ngúrúyé kí mēḡí bilámá ledre toḡú mbú bisinyí ledre, mócú éyí 'bi Lomo ni 'bi ené yí ené tí fú do biné. ¹² Ndaá 'bi ené ḡ zí bilámá mímēḡí ledre kpá wá, Lomo ili yí ené kú ne kídí, “Owú'dá'dá ni ídí 'yí ìnyí kasa zí owú'dá'ba.” ¹³ Káa zí bi ni miékéne simi miéké kúrú Lomo ní kídí, “Bú Yakóbo ofu domá go, 'bú Ésawu ndaá 'bi ené domá wá.”

¹⁴ Káa zí bi kenée ní, azé úku a kídí Lomo ni bisinyí 'yí? 'fí, ndaá bisinyí 'yí wá. ¹⁵ Lomo uku kóo ledre zí Músa kídí, “Yí bi mágélé wo go ní,

mááyí mēḡí ledre zía duḡ kací mímbé'demá.”

¹⁶ Lomo ndíḡ mēḡí ledre ené kací mímbé'dené ndaá 'bi ené kací mímēḡí ledre 'bi 'yíma'dí e wá. ¹⁷ Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, Lomo uku kóo ledre zí mongú ngére 'bi Ízibiti kídí “Máoto yí káa do ngére ḡ ro zí 'yí e ówo roko'bumá ḡ ro zíye ndíḡyé mbófo nda duḡ máa do sogo kángá.” ¹⁸ Lomo ndíḡ mēḡí bilámá ledre duḡ zí 'yí bi ili go mēḡí bilámá ledre zía ní. 'Yí máa wo bi ili go zí doa óruné mióru ní, ni óto wo zí doa óruné.

¹⁹ Ngíti géyí 'yí e niyí úku ledre kídí, “Sara Lomo ni nda 'dēcḡ nḡbangazé lará a káa be 'dí? Ndaá 'bi ené bi ndíḡ óto ngíti géyí 'yí e ne zí doyé óruné mióru ní wá?” ²⁰ 'Yí bi ni útúásá ìtrí ledre do Lomo ní 'be náambi? “Éyí bi Lomo yeme ne ní, utúásá go úku ledre kí Lomo kídí, 'Yéme máa káa ḡ ro 'díya?” ²¹ 'Yí ó'bó pheḡé ni kí roko'bu do ko'bó bi ogo ḡ ro ó'bó a ní. Ni ó'bó a kací ili ledre ené toḡú kí bilámá tífi roné ríḡríḡ toḡú mbú fufuroto.

²² Abú utúásá kóo go miútúásá kací komo Lomo ḡ ro 'dó'do 'yí ga bi uwúní ledre ené wá, utúásání go miútúásá ḡ ro do 'dó'do yé, ḡ ro zíye ówo roko'buné yá, zía 'dó'dóne kí útúsiminé nḡbángbáne. Lomo ni kí ma'díi zine ḡ ro mēḡí éyí e kenée. ²³ Lomo mēḡí ledre née kenée ḡ ro do 'dódo mongú óto 'bú 'yí e kí mīḡdrí mímbé'dené bi née oto ro 'yí ga bi née yemeoto ḡ royé ní. ²⁴ 'Yí ga bi Lomo ndolo yé ní, ndaá 'bi ené lá duḡ kúfúze Yúda e wá, ndolo kpá kúfú 'yí ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní. ²⁵ Uku simi búku 'bi Uzíya kídí,

“Yí ga bi kóo ngára ndaní 'yí amá e wá ní, zíma ndíḡsimá ndólo yé 'yí amá e,
yé ga bi kóo 'búye ndaá domá wá ní, zí 'búye ídine domá.”

²⁶ Zí Uzíya úku ánda a kídí,
“Kpá tí do bi bi ndíḡsiní kóo úku a kídí
ndásé 'yí e amá e wá ní,

niyí ndolo sée owú ga bi 'bi Lomo bi ni trídri ní.”

²⁷ Nébi Isáya uku kóo ledre o'bu'bu zí Isiréle kídí Lomo uku kídí,
“Abú Isiréle etriní káa zí sayi bi kó'dú mongú nḡburu ní yá,

'yì ga bì niyí ómo ní niyí ídí lá ca.

28 Tí káa zí bì kóo Ngére Lomo uku kídí nées ni 'dècì ngbanga 'yì e do sogo kángá mbá ní,

ní tí 'dècì ngbangayé kíngaya kenée."

29 Isáya uku kpá ngíti ledre kídí,

"Ídí Ngére Lomo bì roko'bu a ofu go ní ndaá kóo ótoómo ngiti géyì 'yì e káa do kúfú wá,

káa bì ụkúzé go káa zí kúfú 'yì ga bì kóo

simi gara bì Sodóma kí Gomóra bì Lomo ufuonzó yée ní."

Misi'di ómo ni dujú k'è'do

30 'Yì ga bì kóo ngára iliní ledre 'bì Lomo wá ní, simi bì oyólo'bóni mimbé'deyé zíye nṅunṅu ledre 'bì Lomo ní, zíye útúásaye kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené e. 31 Isiréle e iliní 'bì eyé, yée idiní éme komo Lomo ba gí zía bì yée ndìşiní méngì ledre e mbá kací lorù 'bì ondu eyé ní. Ábuwá lorù 'bì ondu yomo ené 'yì wá. 32 Utúásání kací komo Lomo wá gí zía iliní eyé nṅunṅu ledre 'bì Yésu zíye ndìşiyé méngì ledre e káa zí bì Lomo ili ní wá. 33 Ledre nées utúásá go kpìñì kí ledre bì kóo ngiti nébì uku kídí ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

"Lúrúsé aka mááyí go óto tutù bì 'yì e niyí ndìşì 'díki roa ní simi gara amá bì Záyono ní.

Kpá tutù bì 'yì e niyí ndìşì léseútú doa ní nṅunṅuní ledre 'bì 'yì nées wá, utúásání ndiki misi'di zíye óguyé zíne wá.

'Yì ga bì niyí nṅunṅu ledre a ní, komokenyí utúásá ídí ro doyé e wá."

10

Páwulo ini ini zí Lomo gí ro Yúda e

1 Owú 'bì Babá e, mándìşì ini ini zí Lomo gí ro Yúda e cù kí simimá, idiní ómo. 2 Máówo bú iliní tí go kíngaya gí ro méngì ledre ga bì Lomo ili yée ní, tí lá owoyemení aka eyé éyì bì Lomo ili zíye méngì a ní wá.

3 Gí zía bì owoyemení misi'di bì Lomo ni óto 'yì doa káa do mbigí 'yì ené wá ní, zíye ndìşiyé lódú 'bì eyé misi'di eyé bì iliní wo ní. Nées sị ledre bì iliní lódú misi'di 'bì Lomo ní wá ní. 4 Simi bì Kírésito ogu ní nées go odu lorù bì Músa eké ní, gí do bì zí 'yì e ídíye mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní togú nṅunṅuní ledre Kírésito go ní.

5 Músa uku kídí, "'Yì bì ili zíne útúásáne kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené gí zía bì nées ndìşì lódú kací lorù ní yá, idí ndìşì méngì ledre ga bì lorù ili yée ní kí mimbé'dené mbá." 6 'Yì bì nṅunṅu ledre Yésu go ní, ni go mbigí 'yì bì 'bì Lomo, úku ené ledre bì kídí, "Ambí ni ndéré komo ere ne gí ro 'dí'biógu Kírésito girí bì do sogo Kángá ona ní ne?" 7 Uku ené kpá ledre bì kídí, "'Yì bì ni ndéré do bì bì 'bì trìdrì 'yì ga bì uyuní go ní ne, gí ro 'dí'biógu Kírésito girí ní?" 8 'Yì bì nṅunṅu ledre Yésu go, gí zí kéyì nées ni go mbigí 'yì 'bì Lomo ní, ni úku ledre kídí, "Kúrú Lomo ni go gbóo kíyì, ni kpá go tarayí kí do mimbé'deyé." Kúrú Lomo nées ni sanda 'bì nṅunṅu ledre Kírésito bì ndìşizé úku a ba. 9 Togú nṅunṅu go do mimbé'deyé kídí, Lomo uru kóo Yésu go gí simi umbu, ziyí úku a fúó

yá, “Yésu ni Ngére amá,” Lomo ni í'bí trìdri bì za fi ní zíyì. ¹⁰ Gi zía bi ngúngu go do mimbé'deyì útúásá go komo Lomo káa do 'yì ené ní, zíyì kpá úku a go fúó kí tarayì ní, Lomo ni í'bí trìdri zíze. ¹¹ Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Yì bi nguṅgu ledre a go ní, komokenyì utúasá idí ro doa wá.” ¹² Ndaá 'bi ené kí ledre wá togú ayì gí simi kúfú Yúda e togú gí simi kúfú 'yì ngárá ndaní wá ní yá, Ngére esé ní za mbá òwú kíé'do Yésu. 'Yì ga bi niyí ini zía idí yómo yéé ní, ni tí yómo yéé ma'díi. ¹³ Ni kenée ma'díi, “Yì bi ni ini ini zí Ngére Lomo ní, Lomo ni tí yómo wo.”

¹⁴ 'Yì e niyí ndú'yú Yésu yaá idí sáká yéé lará a káa be 'di togú nguṅguní ledre a wá ní? Niyí nguṅgu ledre a káa be 'di togú uwúní ledre a wá ní? Niyí úwú ledre a lará a káa be 'di togú 'yì úku ledre a nda zíyè wá ní? ¹⁵ Niyí 'dódo ledre 'bi Lomo káa be 'di idí kóo ndaní kása yéé wá ní? Gi zía bi ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Yì ga bi ndìşiní úku bilámá ledre 'bi Lomo zí 'yì e ní, ledre eyé ma'dáa ñnyiofu go, 'yì e ndìşiní úwú a mbá kí 'búne.”

¹⁶ Ndaá 'bi ené kóo bi ya Yúda e ñnyini kóo mbá nguṅgu bilámá ledre 'bi Lomo ní wá. Nébì Isáya éké kóo kídí, “Ngére Lomo, ukuzé tí ledre eyì go zí 'yì e, ambí nguṅgu kóo ne?” ¹⁷ Niyí aka úku bilámá ledre gí ro Kírésito zí 'yì e úwú a kí, niyí nda fú nguṅgu a. ¹⁸ Bi née ní ní Yúda e uwúní aka bilámá ledre bi 'bi Kírésito ní fú lá wá? Uwúní go gí zía miéké kúrú Lomo uku kídí,

“Ledre 'bi Lomo aṅga go zaá do sogo kaṅgá mbá.”

¹⁹ Bilámá ledre bi gí ro Kírésito née Isiréle e owoyemení kóo goó? Ì, owoyemení go gí zía Músa éké kóo go kídí, Lomo uku yaá, “Mááyí óto 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá, bi ndìşiní lúru yéé kídí owoní ledre amá wá ní, zíyè ídiye mbigí 'yì amá e.

Mááyí óto sée Yúda e zí mimbé'desé ndìşì éşine royé miésì.”

²⁰ Lomo ukui'bí kóo ledre zí nébì Isáya uku tátá a o'buò'bu kídí, “Yì ga bi kóo owoní máa wá ní, owoyemení nda máa go.

Má'dódo ledre bi gí do bimá ní go zí 'yì ga bi kóo ngárá owoyemení máa wá ní.”

²¹ Zí Lomo úku ledre kídí,

“Máoto 'bú Isiréle e go kingaya. Mándìşì yáya şlìma gí royé kí kadra kí ndulù mbá gí ro zíyè óguyé zíma, doyé orù yì ené fú lá mióru iliní eyé ledre amá née mbá wá.”

11

Lomo oyó ené sogoné zí Yúda e wá

¹ Owú 'bi Babá e, bi née ní ní Lomo oyó sogoné go zí Isiréle e? F'i, mááyí ngúrúyè. Mááyí bulúndu Abarayáma gí tara mbotù bi 'bi Benzemúna ní. ² Máuku zise, zée Isiréle e azé yì ezé 'yì ga bi kóo Lomo gelé utù kóo zée 'desì zine káa do mbigí 'yì ené e ní. Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo, nébì Iliya uku sinyi kóo ledre gí do bi zée Isiréle e zí Lomo kídí, ³ “Áko Ngére Lomo, Yúda ga gére née emení ngú, 'di'biní kóo ngíti géyì nébì ga bi kóo 'dá'dá ní úfu yéé 'dá'ba, zíma ngásá ómomá gí zíyè òwú máa. Zíyè

inyiyé ólúyè simi 'díçì bì 'bì mbófo yì ní zíyè óngbo lóko mbayi ga bì o'bóní yéè gi simi tutú gi ro ndìsì 'dáná éyì e zíyì doyé ní mbá 'dá'ba." ⁴ Zí Lomo úkulúgu ledre zì lliya kídí, "Ndá sómù ledre wá. Tù'dù 'yì amá e niyì bo éyì 'bì álfu inyi doa gbre (7,000) mábándá oto yéè go zima, née 'yì ga bì iliní eyé ledre 'bì bicayi lomo bì ndìsiní ndólo a Bála ní wá." ⁵ Ngítize ngíti géyì niyì bo Lomo bandá oto yéè go gi zì bilámá mimbé'de a bì royé ní gi zía ngununí ledre ngére Yésu go. ⁶ Bilámá ledre bì Lomo mengi née ndaá 'bì ené gi zì bilámá miméngì ledre 'bì 'yìma'dí e wá, yì ené gi zì bilámá mimbé'dea bì royé ní.

⁷ Ngíti géyì Isiréle ga bì Lomo gelé yéè ní ndikiní bilámá ledre bì gi zì Lomo ní dūyè ye. Yéè ga bì doyé oru mióru ní ndikiní eyé bilámá ledre máa née wá. ⁸ Nì miékéne simi miéké kúru Lomo kídí,

"Gi zía bì doyé oru mióru ní, zì Lomo otoómo yéè. Gi zì keyí née, abú komoyé nì ba tí ro ledre ga bì Lomo nì ndìsì méngì yéè ní yá, í'ì utúasání eyé lúru yéme a wá gi zía niyì yì eyé go káa zì 'yì ga bì komoyé ndaá ní.

Abú niyì ba tí ndìsì kí úwú ledre 'bì Lomo bì 'yì ené e niyì ndìsì úku a zíyè ní yá, utúasání úwú yéme a wá gi zía niyì yì eyé go káa zì mimbílí ngbutù e ní."

⁹ Ngére Dawídi uku koo ledre kídí,

"Áko Lomo, 'yì ga gére née rokinyi 'bì sága ba 'dūtù komoyé go, gi zì keyí née utúasání eyé lúru ndiki ledre eyì wá,

niyì go milákayé simi ká'dá eyì nzíyiyé gi ro zíyì 'dó'do yéè.

¹⁰ Gi zía bì iliní ledre eyì wá ní, ídí 'dūtù komo sómù ledre eyé, gi ro zì odu ledre eyé ídine dūyè méngì bisinyì ledre."

Lomo nì í'bì tridri zì kúfú ngíti géyì 'yì e

¹¹ Ma'dii Lomo oyó sogoné go zì Yúda e za fí utúasá 'dí'bilúgu yéè zíne wá? Í'ì, ndaá kenée wá. Lomo í'bì tridri zì kúfú ngíti géyì 'yì e, zì ledre née sinyíne ro Yúda e zíyè ngúngu ledre Yésu. ¹² Togú Lomo í'bì tridri zì kúfú ngíti géyì 'yì e gi zía bì Yúda asiní miási ní, simi bì Yúda maáge niyì ngúngu ledre 'bì Lomo ní, niyì ídí kí mongú rokinyi kíngaya gi zì Lomo.

¹³ Máuku ledre ba rì zise, sée ga bì ndásé gi simi Yúda e wá ní. Moko bì Lomo í'bì zíma gi ro méngì a dongaráse ní, mááyí méngì a kí roko'bumá mbá. ¹⁴ Máli kpá zì ngíti géyì 'yì amá e Yúda e ngúngu ledre 'bì Lomo káa zise ní gi ro zíyè ómoyé. ¹⁵ Simi bì Yúda e oyóní sogoyé zì Lomo ní, zì Lomo yì ené í'bì tridri zì kúfú ngíti géyì 'yì e. Simi bì Yúda ga gére née niyì óyóló'bó mimbé'deyé zíyè ngúngu ledre Kírésito ní, nì ídí bilámá ledre káa zì éyì bì Lomo uru yéè gi simi umbu ní. ¹⁶ Káa zì bì bulúnduzé nì mbigí 'yì 'bì Lomo ní, zéè owù ga bì gi simi a ní, azé go kpá mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní. Cé káa zì togú ciyí kágá nì simi kángá bilámáne yá, mirásága niyì ídí kpá mbá bilámáye.

¹⁷ Ngíti géyì Yúda e, owù ga bì gi simi bulúnduzé Abarayáma ní Lomo asi gi royé go. Sée ga bì ndásé Yúda e wá ní, ásé zì Lomo go kí ledresé owóowó. ¹⁸ Káa zì bì ásé go zì Lomo kí ledresé owóowó ní, ndásé ndìsì mbófo rosé wá. Gi zía í'bísé esé úndru zì Lomo se wá, Lomo í'bì yì ené

úndruné zise. ¹⁹ Ngíti géyì yá, sómùsé ledre go kídí, Lomo oyó sogoné zí Yúda e gí ro zí ledresé ídíne zía owóowó. ²⁰ Nì kpá tí kenée, Lomo oyó sogoné zíye gí zía bì nḡnḡnḡnì ledre ené wá ní. Sée, ásé zía kí ledresé owóowó gí zía nḡnḡnḡsé ledre ené go. Káa zí bì goó kenée ní, ndásé ndìsì ìlì kí óto ledresé owóowó wá. Ídíse óto komosé gí ro éyì bì Lomo nì karanée mēngì a zise ní. ²¹ Togú ótoómosé ledre ené, nì óyó sogoné zise kpá káa zí bì oyó sogoné zí Yúda e gí zía bì nḡnḡnḡnì ledre ené wá ní.

²² Ídíse ówo a kídí 'yì bì nḡnḡnḡ ledre 'bì Lomo go ní, Lomo nì ídí kíe kí rokinì. Wo bì nḡnḡnḡ ledre 'bì Lomo wá ní, Lomo nì 'dí'bióyó wo 'dá'ba gí dongará 'yì ené e. ²³ Togú Yúda ga gére née nda'baogunì go nḡnḡnḡ ledre 'bì Lomo yá, Lomo nì 'dí'bilúgu yée zine. Nì kí roko'bu 'bì mēngì ledre e káa zí ga gére née zine. ²⁴ Sée ga bì ngárá ndásé Yúda e mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní wá ní, nda gí zía bì nḡnḡnḡsé ledre 'bì Lomo go zía 'dí'bióto sée go káa do mbigí 'yì enée ní, wo Lomo nì 'dí'bilúgu Yúda e kí ledreyé zine owóowó.

Lomo oyó ené sogoné zí Yúda e fí wá

²⁵ Sée ga bì ndásé Isiréle e wá ní, máìli ídíse ówo mongú ledre bì Lomo mēngì ba bilámáne, káa bì ásé ndìsì mbófo rosé ke. Ngíti géyì Isiréle e esì'dùtunì mbiliye kí úwú ledre 'bì Lomo go. Niyí mēngì ledre née kenée 'búó togú sée ga bì ndásé Yúda e wá ní ìnyísé go mbá nḡnḡnḡ ledre Kírēsìto. ²⁶ Nda gí 'dá'ba zí Lomo yómo Isiréle ga gére née kpá za mbá. Lomo uku kóo go simì miéké kúrúne kídí, "Yì yómo 'yì e bì mááyí kásaogú wo ní, nì ógú gí do landa bì Záyono simì gara bì Yerusaléma ní,

'dí'bióyó bulúndu Yakóbo e gí sì sùlì Satána 'dá'ba.

²⁷ Ledre kóo máyeme dongaráze kí Yúda e

kídí mááyí lùlùyóyó lúyú ledre eyé ní nì do biné."

²⁸ Gí zía bì kóo Yúda e asinì kí nḡnḡnḡ bilámá ledre bì gí ro Kírēsìto Yésu ní, zíye ídíye go ezeokó Lomo. Gí zí kéyì née ní, zí Lomo nda yì ené mēngì bilámá ledre zise ga bì 'yì lóngó e ní. Abú kenée ndotó, Yúda e niyí kpá fú kí ledreyé owóowó gí zía bulúnduyé Abarayáma nḡnḡnḡ ofunì kóo ledre 'bì Lomo go. ²⁹ Togú Lomo yeme ledre go zí 'yì yá, oyólo'bó enée wá, ledre lìgì ené kpá wo gí roa wá. ³⁰ Sée ga bì ndásé Yúda e wá ní, ásisé kóo gí ro ledre 'bì Lomo kpá káa zí Yúda e ní. Simì bì Yúda e asinì 'bì eyé ní, zí Lomo nda mēngì bilámá ledre née zise. ³¹ Gí zía bì nḡnḡnḡsé ledre 'bì Lomo zía mēngì bilámá ledre zise ní, togú Yúda ga gére née oyólo'bónì mimbé'deyé zíye nḡnḡnḡ ledre 'bì Lomo yá, Lomo nì ìdrì mimbé'dené zía mēngì bilámá ledre zíye kpá kenée. ³² 'Yìma'dí e za mbá niyí 'yì lúyú ledre e gí zía asinì kóo gí ro Lomo go mbá miási. Zíye ídíye go mbá miódóye simì ká'dá 'bì Lomo. Mēngì kenée gí ro zine ótoómo ledre zí 'yìma'dí e za mbá.

³³ Ambí nì utúásá kí mongú ówo ledre 'bì Lomo kpá kí komokenzì bì Ngére Lomo nì kíe ní ne?

Sara ambí nì utúásá ówo mímēngì ledre ga bì 'bì Lomo ní ne zía ndìsìné úkuogú a kídí Lomo ndìsì mēngì kéyì káa ní ní ne?

³⁴ "Ambí utúásá bì ówoyème sómù ledre 'bì Ngére Lomo ní ne,

bì zía ndịsíné í 'bì lorụ zía ní?"

35 "Yì nì bo Lomo 'dì 'bì éyì gị zía bì ilì zì Lomo í 'bílúgu a zíne?"

36 Lomo nì ne m̀ng̀í éyì e za mbá gị zía otoogu éyì e za mbá ne. Gị zì ḱéyì ńe, ìrì Lomo idí idí m̀mb̀f̀oné za fí. Idí kenée.

12

Yésu nì mbígí éyì 'dáná

1 Owù Babá e, miméngì ledre 'bì Lomo nì bilámáne gị ro 'yìma'dí e za mbá. Gị zì ḱéyì ńe ní, idísé í 'bì rosé zì Lomo káa do éyì 'dáná bì nì tr̀dr̀í ní. 2 Miméngì ledre esé nda idí káa zì 'bì 'yì ga bì owoná aka ledre 'bì Ngére Yésu wá ní wá. Lomo idí óyóló'bó m̀mb̀é'desé gị ro zì sómù ledre esé ḱì miméngì ledre esé idíne kpì mikándané. Toso miméngì ledre ga bì ndịsì óto Lomo zía idíne ḱì rokinyi ní ásé ówo a zise ndịsísé méngì dujú wo nì idí ḱì rokinyi ḱise.

3 Káa zì bì Lomo ma'dáa gelé máa ne káa do 'yìmikása ené ní, máésì s̀l̀l̀ma go komosé o'buó'bu ndásé lúru rosé kídí r̀mosé go do 'yì e mbá ní wá. Miméngì ledre esé idí idí bilámáne m̀iútuásáne kpìnì ḱì ledre 'bì Lomo bì do m̀mb̀é'desé ní. 4 Kuru'buzé bì ḱìé'do ní nì m̀iúfì báyíné t̀t̀'̀d̀ú, zíye idíye ḱì moko eyé e mbá m̀ng̀ung̀ucua. 5 Ledre ńe nì gị rozé kpá kenée, abú azé t̀t̀'̀d̀ú yá tokozé rozé mbá ro Kírésìto bì ḱìé'do ní, azé ndịsì idí ndro ḱì lafúze. 6 Lomo í 'bì moko e zise go mbá kpì kpì kpì. Yì bì Lomo í 'bì zíyì moko 'bì úku 'dódo ledre bì ńe Lomo ilì méngì a ní yá, idí úku a ḱì roko'bu 'bì ng̀ngu ledre bì Lomo í 'bì zíyì ní. 7 Togú 'bì eyì moko bì Lomo í 'bì zíyì ní nì 'bì ndịsì sáká 'yì e yá, idí méngì a ḱì 'búne. Yì bì áyì 'yì 'dódo ledre zì 'yì e ní, idí 'dódo a do bilámá misi'diné. 8 Yì bì áyì 'bì eyì 'yì ìdr̀ì m̀mb̀é'de 'yì e simi bì bì sinyí royé misínyì ní yá, idí méngì a ḱì 'búne. Yì bì ḱésì nì bo zíyì ní, idí sáká 'yì ga bì ilínì sáká éyì ní ḱie. Togú Lomo í 'bì zíyì moko 'bì idí káa do manda yá, idí tóro zíye 'dá'dá ḱì bilámá m̀mb̀é'deyì ḱìé'do. Togú áyì 'bì eyì 'yì méngì bilámá ledre zì 'yì e yá, idí ndịsì méngì a ḱì rokinyi.

Óto 'bú lafúse idí ógu gị yana m̀mb̀é'desé

9 Togú gị ro óto 'bú lafú 'yì e yá, 'búye idí idí zaá gị yana m̀mb̀é'deyì. Ídì sógó bisinyí miméngì ledre zíyì lánýáyì dujú ro méngì bilámá ledre. 10 Ídì lúru 'yì e zíyì mbá káa do lúnduyì e ḱì lémìyì e zíyì óto 'búye doyì ḱingaya. Zì ledreyé idíne zíyì owóowó rómo do ledreyé bì zíyì ḱì royì ní. 11 Ngìdr̀ì moko nda méngì yì wá, idí méngì moko 'bì Ngére Lomo ḱì 'búne kací kúrú 'Dówù Lomo. 12 Ledre ga bì za mbá Lomo yéme yé ní, idínì méngì royé zíyì ní togú niyì go ndịsì méngì royé yá, idí idí ḱì rokinyi. Togú 'do'dó ogu ne zíyì yá, idí ùtusimiyì, zì mongù ledre eyì idíne ini zì Lomo. 13 Togú ngítì géyì lafúse 'yì 'bì Kírésìto ogunì zise ro sáká éyì yá, idísé sáká yé. Mbotu 'be 'bì esé idí idí zì ngu e fúó.

14 Togú 'yì e méngìnì bisinyí ledre zise gị zía bì ásé 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní yá, ndásé méngì lúgu bisinyí ledre zíye wá. Ídísé ini ini zì Lomo gị royé, Lomo ndáa méngì bisinyí ledre zíye wá. 15 'Yì ga bì niyì simi rokinyi

ní, ídísé ndéré zíye gí ro zíse ídísé kéye simi rokinyi ma'dáa. Yéé ga bi niyí simi ini ní, ídísé ndéré zíye simi ini. ¹⁶ Míndíşşí esé kí 'yíma'dí e za mbá idí idí bilámáne. Ndásé óto rosé zí 'yí e káa zí éyí bî rómósé go do 'yí e mbá ní wá.

¹⁷ Ndásé méngí lúgu bisinyí ledre 'bî 'yí ga bî méngíní bisinyí ledre zíse ní wá. Ídísé méngí zí 'yí e mbá bilámá ledre gí ro zíye óto úndrusé.

¹⁸ Ídísé méngí za mbá ledre ga bî utúásání miútúásá ní gí ro zí míndíşşíe kí 'yí e ídine simi bikídrí. ¹⁹ Owú 'bî Babá e, mááyí kpá úku ándá a zíse, ndásé méngí lúgu bisinyí ledre zí 'yí ga bî méngíní bisinyí ledre zíse ní wá, ídísé ótoómo a zí simikesí bî 'bî Ngére Lomo ní gí zía ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "Mááyí ðuú máa wo bî ni miútúásáne gí ro méngí lúgu bisinyí ledre zí 'yí ní." ²⁰ Gí zía ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

"Togú ezeokóyí ni 'bú yá, idí í'bí éyí miánu zía.

Togú ni kodró, idí í'bí iní zía éwé a.

Bilámá ledre bî méngí zía née ni í'bí zía komokenyí gí zía méngí kóo bisinyí ledre go zíyí." ²¹ Ndásé ótoómo bisinyí ledre zí roko'bú a rómóné dosé wá. Roko'bú 'bî bilámá miméngí ledre esé idí rómo ne.

13

Ídísé óto úndru manda esé e

¹ Ídísé óto úndru manda esé e gí zía Lomo gelé yéé ne. 'Yí bî Lomo gelé ené wo ne wá ní, utúásá idí káa do manda wá. Manda e za mbá ndíşşíní méngí moko kí roko'bú bî gí zí Lomo ní. ² Togú 'yí así go kí óto úndru lorú bî gí tara manda ní, así née go cù gí ro ledre bî Lomo ukui'bíne ní. 'Yí bî méngí kéyí go kenée ní, Lomo ni 'dəcí ngbanga roa. ³ Manda e ndíşşíní lengbe 'dó'do 'yí ga bî ndíşşíní méngí bisinyí ledre ní mî'dó'do. Togú ilísé gí ro zíse ndíşşísé bilámáne simi bikídrí gí zí manda esé e yá, ídísé úwú lorú gí tarayé. ⁴ Lomo gelé manda e ne gí ro zíye sáká sée. Gí ro zíse ndíşşísé kéye bilámáne ngírí méngí sée wá. Ídísé ndíşşí méngí ðuú bilámá ledre e gí zí ngíríyé kí méngí sée ke. Manda ga gére ní, moko eyé ni ndíşşí 'dó'do 'yí ga bî ndíşşíní méngí bisinyí ledre e ní. ⁵ Ni bilámáne zíse óto úndru manda esé e, ndaá lá gí zía bî ndíşşíní 'dó'do 'yí méngí bisinyí ledre e ní wá, kpá gí ro zíse ídísé kí bilámá ówo ledre simi dosé.

⁶ Éyí ga bî manda ilíní gí zíse ní, togú ya ídísé í'bí usóru yá, ídísé í'bí a gí ro zíye útúásáye méngí moko bî Lomo gelé yéé gí roa née do bilámá mîsî'díné. ⁷ 'Yí ga bî niyí manda e ní, éyí ga bî ilíní gí zíse ní, ídísé í'bí a zíye. Togú ya ídísé usóru yá, ídísé í'bí a. Togú ngíti moko eyé ni bo ilíní késí gí zíse gí roa yá, ídísé í'bí a. Togú ilíní ídísé lúru yéé zíse kí ledreyé owóowó zíse ndíşşísé óto úndruyé yá, ídísé méngí a.

Óto 'bú lafú'yí e ni bilámá ledre

⁸ Togú sáká éyí go gí zí 'yí yá, idí í'bílúgu a zía kpá 'diya. Ídí ndíşşí óto 'bú lafúyí e kíngaya. 'Yí bî ndíşşí óto 'bú lafúne ní, ndíşşí go méngí ledre ga bî Lomo ili yéé ní gí zía ni miékéne simi lorú kenée. ⁹ Ndaá lá ðuú wo née wá, tù'dú ngíti géyí ledre e niyí kpá bo simi lorú máa née káa zí, "Ndá

méngì 'berì wá. Ndá úfu 'yì wá. Ndá úgu ugu wá. Ndá óto 'bú éyì 'bì 'yì wá." Ledre ga gére née niyí go za mbá simì lorù bì uku kídí, "Ídí óto 'bú lafúyì káa zì bì óto 'búyì kí royì ní." ¹⁰ 'Yì bì k' 'bú 'yì e doné ní, ndaá 'bì ené 'yì méngì bisinyí ledre zì 'yì e wá. Gì zì kéyì née ní, óto 'bú lafú'yì e kotrù go za tù'dù lorù ga gére née mbá siminé.

¹¹ Ndásé ndìşì lîğì rosé káa zì bì kóo ngũngusé aka ledre 'bì Lomo lá mikándané ní wá. Lîkpísé komosé mu şindî kadra bì zì Ngére Yésù ndá'baóguné yómo zée simì a ní nì go gbóo. ¹² Ndìşizé aka kóo ndìşì káa zì 'yì ga bì niyí simì mitulurù ní, bì ba ní, bimiónğó nì go ógu. Gì zì kéyì née, ndazé lolù fú lá ndìşì káa zì 'yì ga bì niyí simì mitulurù ní wá. Miméngì ledre ezé idí idí 'bì 'yì ga bì ngũnguní ledre 'bì Kírésìto Yésù Ngére go ní. ¹³ Miméngì ledre ezé e za mbá idíní idí bilámáye ledre 'bì 'yì bimiónğó e. Ndásé ndéré simì ayímbi bì k' bisinyí miméngì ledre siminé ní, zise ndìşisè éwé le'yì kí kóyó kîe, kí só'do rosé kí 'yì ga bì ófúsé rosé kéye wá, zise ndìşisè méngì okó kí óto mimbé'desé bisinyíne gì ro éyì 'bì lafúse e wá. ¹⁴ Kací kadra za mbá, ídísé 'dí'bí şîşse ngbúro ro Kírésìto Yésù Ngére ezé, idí 'dí'bióyó 'bú bisinyí ledre 'bì sága ba gì dosé 'dá'ba.

14

Ídísé 'dí'bí lafúse simi şumù

¹ 'Yì ga bì ciyí ledre 'bì Kírésìto ndaá aka simiyé rîngì wá ní, ndásé ndìşì ítí kangú kéye gì ro miméngì ledre eyé e wá. ² 'Yì ga bì ciyí ledre 'bì Kírésìto nì go ngîrî simiyé ní, anuní yì eyé éyì e mbá miánu. Yée ga bì ciyí ledre 'bì Kírésìto nì aka simiyé lá cúku'dée ní, ukuní 'bì eyé kídí yée niyí ánu lá dujú mbílí ukú. ³ 'Yì ga bì anuní 'bì eyé éyì e mbá miánu ní ndaní lúru cáyi yée ga bì geléní 'bì eyé éyì e migélé ní wá. Gì zía utúasání go kpá miútúasá kací komo Lomo. ⁴ 'Yì ga gére née ndaní eyé 'yì kasa esé e wá, niyí yì eyé 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní. Togú ledre eyé ndaá mbì wá, Ngére eyé nì 'dózo yéme yée ne.

⁵ Ngítì géyì 'yì e gì dongarásé somúní 'bì eyé kídí odù şîlî bì k' ledrené owóowó ní nì dujú kîé'do şîlî gì do kací Şîlî 'bì 'Dówúro. Ngítì géyì ya şîlî e niyí kí ledreyé mbá owóowó. Ídísé óto a simi dosé kídí şîlî e mbá niyí yì eyé kí ledreyé owóowó zì Lomo. ⁶ 'Yì bì ya kídí şîlî gì do kací Şîlî 'bì 'Dówúro nì dujú ne kí ledrené owóowó ní, méngì go kpá bilámáne zì Ngére Yésù. Wo bì ya née gelé éyì ánu wá ní, méngì go kpá bilámáne zì Ngére Yésù. Wo bì ya née nì gelé éyì migélé ánu a gì ro zì Lomo ídine kí rokinyi ní, méngì go kpá bilámáne zì Ngére Yésù. ⁷ Ndazé ezé lá kí ro dozé gì ro ndìşì méngì dujú ledre ga bì ilizé yée gì ro zize ídize kí rokinyi ní wá, ledre ga bì g' do bizé ní niyí za mbá do şîlî Lomo. ⁸ Togú azé trîdrî, azé 'yì 'bì Ngére Yésù. Abú uyuzé kpá mbú miúyu yá, azé fú 'yì ené e. Trîdrî kí umbu, éyì ga bì gbre née ngúrúyè utúasá ené 'dí'bióyó zée gì zì Ngére Yésù wá.

⁹ Née şì ledre bì Kírésìto uyu zía úrúne gì zía ní, gì ro zía ídine Ngére 'bì 'yì ga bì niyí trîdrî kpá kí yée ga bì uyuní go ní. ¹⁰ Gì zì kéyì née ní, ndásé lúru'dófù bì g' do 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní zise ndìşisè 'dəcì ngbangayé wá.

Lomo ni òwú ne 'yì bí ni 'dècì ngbangazé ní. ¹¹ Ngére Lomo uku simi miéké kúrúne kídí,
 "Málóbù romá kí romá,
 'yìma'dí e za mbá niyí ndìsì ngúnḡú royé zíma
 zíye ndìsìyé mbófo òwú máa."

¹² Zée mìkékeḡḡa mbá, 'yì ní úku té 'bí ené ledre bí gí do biné ní ne zí Lomo kí tarané.

¹³ Gí zí kéyì nées ní, ídísé ótoómo kí 'dècì ngbanga lafúse 'dá'ba. Ndásé ndìsì 'dùtù misì'di ledre 'bí Kírésìto gí zí lafúse wá. ¹⁴ Ngére Yésù 'dodo yeme go bilámáne kídí Lomo otoogu eyí e za mbá bilámáne gí ro ánu yée. Togú ngítì 'yì uku ledre kídí ngítì éyì ní bo ndaá bilámáne gí ro zíne ánu a wá, lúyú ledre ndaá nées go éyì bí eme zía ngú ní. ¹⁵ Éyì bí ndìsì ánu a ní togú bí ndìsì sínyì ro ngítì géyì lafúyì e 'yì 'bí Kírésìto gí zía misínyì yá, ndá gága a wá káa bí niyí ótoómo kí lódú kací Kírésìto gí zía Kírésìto ma'dáa uyu kóo kpá gí royé. ¹⁶ Bilámá éyì miánu eyí ndaá óto ngítì 'yì e zíye ndìsì úku sínyì ledre gí do bí a wá. ¹⁷ 'Yì utúasá ené ídine mbígí 'yì 'bí Lomo gí zí éyì miánu wá, yì ené gí zí mēngì ledre ga bí Lomo ili yée ní, kí bilámá ndìsì, nda kí rokinyì bí 'Dówú Lomo ndìsì í'bíógú a ne ní. ¹⁸ Yì bí ndìsì mēngì moko 'bí Kírésìto kí bilámá mimēngì ledre ní, áyì óto Lomo zía ídine kí rokinyì. Zí 'yì e kpá ídíye káyì kí rokinyì.

¹⁹ Zée 'yì ga bí 'bí Kírésìto ní, idizé ídí éyì kḡ' do gí ro zí lafúze ídíye kí roko'bu royé. ²⁰ Ndá sínyíonzó moko 'bí Lomo lá gí ro éyì miánu wá. Abú éyì miánu niyí kpá tí za mbá bilámáye yá, togú lúru éyì bí ndìsì ánu a ní ní óto ngítì 'yì zía ótoómo kí lódú kací Kírésìto, zía kpá ótoómo kí mēngì bilámá ledre yá, ndá gága a ánu a wá. ²¹ Ní bilámáne togú mbú ánu esi, togú éwé le'yì, togú mbú ngítì géyì mimēngì ledre ga bí niyí óto lafúyì e zíye ótoómo kí lódú kací Kírésìto, zía kpá lúyú ledre yá, ídí ótoómo yée 'dá'ba.

²² Mimēngì ledre bí lúru ní ídí zí ngítì géyì 'yì 'bí Kírésìto bisinyíne abú ní yì ené tí bilámáne yá, ídí nda ídí lá òwú do mimbé'deyí zí Lomo ówo a kpá òwú ne. Lomo ní í'bí úndru zíyì gí zía ówoyēme mimēngì ledre eyí bú. ²³ Éyì bí ngárá ówoyēme wá, sómù ledre eyí ní gí roa gbre gbre ní ndá ánu a wá, togú ánu yá ní ídí zíyì lúyú ledre gí zía nées ndaá 'bí ené ledre bí ngúnḡu ní wá.

15

Ídíze óto lafúze e zíye ídíye kí rokinyì

¹ Zée ga bí cìyì ledre 'bí Kírésìto olú go do mimbé'dezé ní, idizé sáká lafúze ga bí cìyì ledre ma'dáa ndaá aka do mimbé'deyé wá ní kí bilámá 'dódo ledre gí ro zíze óto yée zíye ídíye kí rokinyì. ² Togú 'dodozé ledre go zíye kenée yá, ní óto yée zíye ídíye kí rokinyì gí zía 'dìyízé nées go ledre 'bí Lomo zía ngbórone simiyé. ³ Kírésìto oto ené roné zine ídine kí rokinyì wá. Ní miékéne simi miéké kúrú Lomo, Kírésìto uku kídí, "Babá, 'yì ga bí ndìsìní úkucáyi yì ní niyì go kpá ndìsì úku máa kenée." ⁴ Eké omoní kóo ledre ga gére nées kenée zíye ídíye káa do 'dódo ledre zíze gí ro zíze ídíze kí roko'bu rozé kí ndìsì óto komozé òwú ro ledre bí 'bí Lomo ní.

⁵ Lomo bi ndiši í'bí roko'bu zize, zize ndišizé útusimizé ní, ídí sáká sée zí mindišisé kí lafúse 'yì ga bi 'bi Kírésìto Yésu ní ídíne bilámáne. ⁶ Gí ro zise ìnyisè mbá ndiši kófó ìrì Lomo bi 'Bu Ngére ezé Kírésìto Yésu ní.

⁷ Ledre lafúse ídí ídí zise owóowó káa zí bi ledrese ní zí Kírésìto owóowó ní gí ro zí 'yì e ndišiyé í'bí mbófo éyì zí Lomo. ⁸ Máúku zise, Kírésìto ogu zía ídíne káa do 'yì kasa zí Yúda e gí ro zíye ówo a kídí ledre kóo Lomo ukuomo zí bulúnduyé ní mengì roné go. Kírésìto ogu tí go ma'díi. ⁹ Ní kenée gí ro zí 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní kpá í'bí mbófo éyì zí Lomo gí zía mengì kpá bilámá ledre go zíye. Ní simi miéké kúrú Lomo kídí, "Mááyí ndiši mbófo yì dongará 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní.

Zíma ndišimá kófó ìrìyì simi ke'bi."

¹⁰ Ngíti a ní kpá miékéne kídí,

"Sée ga bi ndásé Yúda e wá ní, ídíse ìnyì kí Yúda e mbá ndiši kófó ìrì Lomo."

¹¹ Do kpá éké ngíti a kídí,

"Sée 'yì ga bi ngára ndásé Yúda e wá ní, ídíse kófó ìrì Ngére Lomo.

Sée 'yìma'dí e do sogo kángá za mbá, ídíse kófó ìrìya."

¹² Nébj Isáya uku kóo ledre kídí,

"Ngúru 'yì gí simi kúfú ngére Dawídi ní karanée ógu

zía ídíne ngére do 'yì ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní mbá.

Zíye ìnyiyé mbá ndiši óto úndru 'yì máa née."

¹³ Lomo bi ndiši sáká 'yì e zíye ndišiyé óto komoyé ro ledre ené ní, ídí 'dúcu sée kí rokinyi gí ro zise ndišisè bilámáse. Gí zía 'Dówù Lomo í'bí roko'bu go zise ngúnqu ledre ené kíe.

Páwulo dongará 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní

¹⁴ Owù 'bi Babá e, máowo bú bilámáne kídí ásé 'yì ówo ledre e, ledre bi máéké ba útúásásé go 'dódo yée zí lafúse. ¹⁵ Máúkulógú née lá ledre ma'dáa zise káa bi ní lígì sée ke. Née bilámá ledre bi Lomo mengì zía í'bí moko ené gí ro zíma ndišimá méngì a ní. ¹⁶ Gelé máa káa do 'yì kasa zí Kírésìto Yésu gí ro zíma ndišimá úku bilámá ledre ené zí 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní gí ro zíye ngúnqu bilámá ledre máa née, gí do bi zí 'Dówù Lomo lúguráyi yée drá zíye útúásáye kací komo Lomo káa do mbígì 'yì ené e.

¹⁷ Mááyí kí mongú rokinyi gí ro roko'bu bi Kírésìto Yésu í'bí zíma, zíma ndišimá méngì moko kíe zí Lomo ní. ¹⁸ Máútúásá 'dó'dó kí ndiši úku gbékpì ledre e wá. Odu ledre bi mááyí ndiši úku a ní dujì ledre Kírésìto bi í'bí roko'bu zíma, ndišimá úku bilámá ledre ené kíe zí 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní, gí ro zíye óto úndru Lomo. ¹⁹ Mbófo éyì gí ro 'Dówù Lomo kí roko'buné bi simimá ní. Zía sáká máa zíma méngì mungburoko ledre e kpá kí úku bilámá ledre 'bi Kírésìto zí tú'dù 'yì e kú gí simi gara bi Yerusaléma ní, ndéréógu kíe gí simi kángá bi ndoloní kídí Ilíríkúma ní. ²⁰ Kací kadra mbá, mongú sómù ledre amá ní kíngaya gí ro úku bilámá ledre 'bi Kírésìto zí 'yì ga bi ngára uwúní aka wá ní, gí zí wo bi mááyí úku ándá a kpá fú zí 'yì ga bi ukuní go zíye ní. ²¹ Gí zía ní miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

"Yì ga bi ukuní ledrea zíye wá ní, ñiyì lúru wo kí komoyé,

yée ga bi uwúni ledre a kí mbílíyè wá ní, niyí ówoyéme ledre gi roa.”
 22 Moko 'bi úku bilámá ledre 'bi Kírésìto zí ngíti géyì 'yì e uçuomo kóo máa ne kí ógumá zise írí 'diya, gi zí keyì née zise sǒngó máa kí tú'dù simibi e.

Páwulo yeme roné gi ro ndéréne simi Róma

23 Bi ba ní moko bi do sǐlìma ní ukú go. Mááyì go nziyímá gi ro ógumá zise írí. 24 Máa yeme romá go gi ro ndéréma simi kǎngá bi Isipáyini ní, 'dá'dá zíma kí ndéréókpóma geré mindéréókpó, mááyì aka ógu zise ndìsìzé cùku'dée kése simi Róma ore kí, zise nda í'bí misi'di zíma ndéréókpóma. 25 Ngíti géyì 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi gara ga bi Mekedoníya kí Ákaya ní, yokoní kèsì sáká lafúye ga bi simi Yerusaléma ní kǐe, mááyì aka ókpó kí kèsì née geré í'bí a zíye írí kí zíma nda ndá'baógumá zise ore. 26 'Yì ga gère née yokoní kèsì gi zía uwúni kídí lafúye 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Yerusaléma ní niyí mi'dó'dóye kíngaya. 27 Gi zía bi 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ndikiní bilámá ledre 'bi Kírésìto gi zí Yúda e ní, utúasá miútúasá zíye méngì éyì kenée zí Yúda e. 28 Togú máí'bí sáká éyì eyé née go zí Yúda e simi Yerusaléma írí yá, mááyì geré ógu zise írí zíma nda ókpóma simi Isipáyini. 29 Máówo bú miógumá zise írí ní kí mongú úndru bi gi zí Kírésìto ní.

30 Owú 'bi Babá e, mándú'yú sée kí roko'bu bi gi zí Kírésìto Yésu Ngére ezé ní, kpá gi zía 'Dówú Lomo oto 'búma go dosé. Ídísé ìni ini zí Lomo gi romá. 31 Ídísé ìni ini zí Lomo gi zía ngíti géyì 'yì ga bi simi kǎngá 'bi Yúdáyá ní iliní eyé ledre 'bi Lomo wá, Lomo idí yómo máa gi zíye. Ídísé kpá ìni ini zí Lomo gi ro zí moko bi mááyì ndéré méngì a simi Yerusaléma írí ní ndéréne bilámáne. 32 Lomo idí líkpí misi'di zíma ógumá kí rokinyi do mimbé'demá gi ro zise sáká rozé kése kí 'búne. 33 Mándìsì kpá ìni ini kídí Lomo bi 'yì méngì bilámá ledre zí 'yì e idí ndìsì lúru bi kacise mbá. Ídí kenée.

16

Mandá gi zí Páwulo

1 Owú 'bi Babá e, kára bi Fóyìbe ba, ni ngúru 'yì 'bi moko simi Kanísa bi ndoloní Kenekariya ní. Togú ógu go zise írí yá, ídísé 'dí'bi wo simi sùmu simi Lomo. 2 Ídísé 'dí'bi wo simi sùmu kí ledrené zise owóowó gi zía ni ngúru 'yì 'bi Ngére Yésu. Ndìsì go sáká tú'dù 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní do bilámá misi'diné. Ndìsì sáká máa kpá kenée.

3 Mandá zí Akúwíla kí me'bené Purisíla. Née 'yì ga bi ndìsìzé méngì moko 'bi Kírésìto Yésu kéye ní. 4 I'biní royé cù zí umbu gi ro sáká máa. Gi zí keyì née ní, zíze ìnyíze kí 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní za mbá ndìsì mbófo yée. 5 Mandá kpá zí 'yì ga bi ndìsìní yóko royé ìni ini zí Lomo zíye 'be írí ní mbá. Mandá kpá zí Epenétono, 'bú a ni domá kíngaya gi zía ni mizefì 'yì bi simi kǎngá bi Ásiya ngunu ledre Kírésìto ní. 6 Mandá kpá zí Maríya bi ndìsì méngì moko zise írí kíngaya gi ro zise ndìsìsè bilámáne ní. 7 Androníka e kí Zúníya, ga gère née sùmumá e onzóní kóo zée kéye simi sǐgìñì gi ro ledre Kírésìto. Ngunu utuní ledre Kírésìto 'dá'dá gi zíma. 'Yimíkása e ndìsìní oto úndruyé kíngaya. Máí'bí mandá go zíye

kíngaya. ⁸ Nda kpá lá òwù yéé ga gére née wá, mandá kpá zí Ambilétono, máoto 'bú a go domá kíngaya gí zía nḡḡḡḡ ledre Ngére go. ⁹ Máí'bí kpá mandá zí Ūrúbáno e kí Isitéka. Ga gére née kpá 'yì ga bí ndìsìzè méngì moko 'bí Kírésìto kéye ní. ¹⁰ Mandá zí Ápelene, nì 'yì bí miútúásáne kacì komo Kírésìto ní. Mandá kpá zí 'yì ga bí 'be 'bí Arisitobùlù. ¹¹ Máí'bí kpá mandá zí Erodiyána sùmùmá bí ìrì ní. Mandá kpá zí 'yì ga bí 'bí Ngére Yésù ndìsìní yóko royé ìní ìní zí Lomo 'be 'bí Narakisówù ní. ¹² Mandá zí Traphéna e kí Traphósa. Kará ga gére née ndìsìní méngì moko 'bí Ngére za kí mimbé'deyé mbá. Mandá kpá zí Peresísi née kpá ngúru kára bí ndìsì méngì moko 'bí Ngére kí mimbé'dené mbá ní. ¹³ Mandá zí Rùfúsa e kí mbágáne. Née 'yì ga bí Ngére gelé yéé go zíne ní. Kára née mááyí zía káa zí mbígì owù gí simì a ní.

¹⁴ Mandá zí Asenekírìto e kí Phélégono e kí Érémesi e kí Pátroba e kí Érémasi e nda kí ngítì géyì 'yì ga bí niyí kéye ìrì ní mbá. ¹⁵ Máí'bí kpá mandá zí Philólogu e kí Zúliya e kí Néra e kí Lémíné, nda kí Ólimbása kpá kí 'yì ga bí 'bí Kírésìto niyí kéye ìrì ní mbá. ¹⁶ Kí'dí bí ndíkísé go do bí k'è'do ìní ìní zí Lomo ní, ídísé ndìsì í'bí mandá dongarásé kí 'búne. 'Yì ga bí 'bí Kírésìto azé kéye yáa ní, í'bí'ní mandá zise ìrì kíngaya.

Odu lorù gí zí Páwulo

¹⁷ Komosé idí idí rosé gí zí ngítì géyì 'yì ga bí ilíní 'bí eyé òwù bisinyì ledre gí ro zí 'yì e ndìsìyé ífì dongaráyé kí lafúye ní. 'Yì ga gére née 'dódo ledre eyé nì bisinyíne kpí gí zí ledre ga bí 'dodozé yéé zise ní. Ndásé ndìsì, ndìsì kótru rosé kéye wá. ¹⁸ 'Yì ga gére née méngìní eyé née moko bí 'bí Kírésìto Yésù Ngére ezé ní wá, méngìní yì eyé moko eyé gí royé. Ndìsìní lóndo 'yì ga bí owoyemení aka ledre 'bí Kírésìto wá ní kí bíkinyi ódro gí ro zíye nḡḡḡḡ ledre řanga eyé ga gére née. ¹⁹ Tú'dù 'yì e owoní go kídí ndìsìsè go óto úndru ledre 'bí Kírésìto kíngaya. Éyì bí méngìsè née oto máa go zíma ídíma kí mongú rokinyi. Ídísé idí 'yì komokenzì e, zise ígì rosé miígì gí zí méngì lúyú ledre.

²⁰ Lomo 'yì í'bí bíkídrí zí 'yì e nì í'bí roko'bu zise rómo komo ezeokóse Satána kíe zía nda ídíne káa do simì sḡḡḡḡse.

Kírésìto Yésù Ngére ezé idí sáká sée.

²¹ Timatiyo eze 'yì mokoze í'bí mandá zise. Lúkúyo e kí Zésona e kí Sosopéta ga bí sùmùmá e ní, í'bízè mandá kéye zise ìrì za mbá.

²² Maa Teritáyo 'yì éké ledre ba, máí'bí kpá mandá go zise 'yì ga bí 'bí Ngére Yésù ní.

²³ Gáyo bí mándìsì zía 'be gí zía 'yì ga bí 'bí Kírésìto ndìsìní yóko royé zía 'be ìní ìní ní, í'bí kpá mandá zise ìrì.

Ngítì mongú 'yì bí 'bí akúma yáa, Erésito, nda kí Kúta lúnduzé simì Lomo, í'bí'ní mandá zise ìrì.

²⁴ Kírésìto Yésù Ngére ezé idí sáká sée.

²⁵ Lomo bí mándìsì 'dódo bílámá ledre 'bí owù 'bí ené Kírésìto Yésù zise ní, idí í'bí roko'bu zise. Bílámá ledre née nì kóo miótoécíné gí zise kí tú'dù simìbí e. ²⁶ Bí ba ní, nì nda go mi'dódoné zise fúó. Lomo bí nì trìdrì za fí ní ukui'bí ledre zí nébì e éké bílámá ledre máa née gí ro zí říkí sḡ do 'yìma'dí e mbá ówo a gí do bí zíye nḡḡḡḡ a. ²⁷ Gí zía bí Lomo nì 'yì

komokenzi kasaogu Kírésito Yésu ne ní, írja idí ndísi ídí mimbófoné za fí.
Idí kenée.

Mizefi wáraga bi Páwulo eké zí 'yì ga bi simi Koríndo ní

Ledre gi ro mizefi búkú bi Koríndo ní

Páwulo bi 'yìmikása ní eké ledre ba ne zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Koríndo bi ngúru mongú gara simi Giríṣi ní. Páwulo 'dodo kóo bilámá ledre 'bi Yésu zí 'yì e simi Koríndo rómo do simibi kí'èdo. Simi Moko 'bi 'yìmikása e kápita 18, zí tǔ'dù 'yì e kóo ngúngu ledre Yésu. Simi bi Páwulo nderéokpó do ngítì bi ní, zí bisinyí ledre e óguyé dongará 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní íri. Née éyì bi oto Páwulo eké ledre ba kása a simi koríndo ní gi ro zíye ótoómo kí méngì bisinyí ledre káa zí ga gére née 'dá'ba.

Simi kápita 1-4 Páwulo eké kídì ndaa bilámáne zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní ífi simiyé ndíṣi ófúye dongaraye wá. Simi kápita 5-6 esi ṣìlìne komo yée ga bi ndíṣiní méngì kéyì kenée káa zí éyì bi owoní aka Lomo wá ní. Simi kápita 7, 'dodo ledre gi ro toso ndíṣi 'bi 'yì ga bi ngúnguní ledre Kírésìto go ní niyí ndíṣi kí me'beyé e, ya'dá 'bi eyé e kí 'yì 'bi 'be 'bi eyé e mbá ní. Zía í'bi lorù zíye gi ro 'yì ga bi ngúnguní ledre 'bi Lomo go ní niyí ndíṣi kí yée ga bi ngúnguní eyé ledre 'bi mbígì Lomo wá ní káa be 'di. 'Yì ga bi ngúnguní ledre 'bi Lomo go ní niyí ndíṣi íni ini zí Lomo káa be 'di? Zía kpá úku ledre kídì 'Dówù Lomo i'bi úndru moko go zize tǔ'dù míngúngúca, kíngaya simi kápita 13 uku ledre úndru 'bi óto 'bù lafù 'yì e. 'Dówù Lomo née ni sáká zée zize ndíṣizé íni ini zí Lomo do bilámá misi'diné tí káa zí 'yì ga bi ngúnguní ledre Kírésìto go ní. Née ní zía úku ledre zíye kídì káa zí bi Lomo uru kóo Kírésìto go gi simi umbu ní togù karanée uyuzé go yá ni kpá úru zée.

Mandá zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Koríndo ní

¹ Owù 'bi Babá e, máa Páwulo bi Lomo gelé máa, zía óto zée kí Sosoténe káa do 'yìmikása 'bi Kírésìto Yésu ní.

² Máéké ledre ba máa zise, sée 'yì ga bi ngúngusé ledre 'bi Lomo go simi Koríndo íri ní. Ledre bi máéké ní, ndaa kpá lá dūy zise wá, kpá zí 'yì ga bi do ngítì géyì bi e ngúnguní kpá ledre Kírésìto Yésu Ngére ezé gi zía gelé zée go kéye káa do mbígì 'yì ga bi Lomo ní.

³ 'Buzé Lomo kí Kírésìto Yésu Ngére ezé, idíní lúru bi kacise, zíye méngì bilámá ledre zise gi do bi zise ndíṣisè bilámáse.

⁴ Kací kadra mbá, mándíṣi í'bi mbófo éyì zí Lomo kací bilámá ledre bi méngì zise, zise ídise go mbígì 'yì ga bi 'bi Kírésìto Yésu ma'dáa ní.

⁵ Ngére Yésu i'bi roko 'bù née zise gi ro zise ndíṣisè ówoyème ledre ené zaá bilámáne kpá gi ro zise ndíṣisè 'dóoyème a zí 'yì e do bilámá misi'diné.

⁶ Gí zí kéyì née ní, 'yì e niyí ìnyì mbá ówo a kídì ledre bi 'dodozé zise gi ro Kírésìto Yésu ní ni ma'díi ledre. ⁷ 'Dówù Lomo i'bi tákpásìlì ga gére née zise kenée gi ro zise ndíṣisè méngì mbá ledre ga bi utúasání miútúásá ní gi zía ndíṣisè go óto komosé gi ro mindá'baógu Kírésìto Yésu Ngére ezé.

8 Ngére Yésu ni ndịsị 'dókó sée gi ro zise ndịsị tórosé fú lá ngbúó gi simi sịndị kadra bi Ngére ezé Kírésìto Yésu ma'dáa ni ndá'baógu simi a ní. ⁹ Ị, tí ma'di, Lomo gelé sée ne gi ro zí mindịsịsé ídine kịé'do kí Owụ 'bi ené Kírésìto Yésu bi ni Ngére ezé ní. Ledre ga bi uku yée gi rosé ní ni méngi yée mbá tí káa zí bi uku yée ní.

'Yi 'bi Kírésìto idíní ndịsị kí mimbé'deyé kịé'do

¹⁰ Owụ 'bi Babá e, maésị sịlma komosé kí roko'bu bi zima gi zí Kírésìto Yésu Ngére ezé ní kídí, ndásé sógó rosé zise ndịsịsé kí ófúse dongarásé wá. Ídísé ndịsị káa do 'yi e kịé'do. Mimbé'desé ká míméngi ledre esé idí idí mbá kịé'do. ¹¹ Máúku ledre née gbékpíe wá, mbílíma uwú ndiki ledre go. Ngiti géyi 'yi e oguní gi 'be 'bi Kulúwe yáa zíye úku ledre zima kídí, ndịsị esé ndaá 'bi ené íri bilámáne wá. Ndịsịsé ndịsị íri fú lá kí ófú dongarásé. ¹² Ngiti géyi 'yi e gi dongarásé ya yée niyi yi eyé 'bi eyé 'yi ga bi 'bi "Páwulo ní." Ngiti géyi ya yée niyi yi eyé 'yi ga bi 'bi "Apólo ní." Ngiti géyi ya yée niyi yi eyé 'bi eyé 'yi ga bi 'bi "Pétero ní." Ngiti géyi ya yée niyi yi eyé 'bi eyé 'yi ga bi 'bi "Kírésìto ní."

¹³ Ásé ífi simi Kírésìto kenée lará a káa be 'di? Ambí uyu kóo gi ro yómo sée ní ne? Páwulo? Babatizíní kóo sée kí iri ambi? Kí iri Páwulo? ¹⁴ Mámbofo Lomo go, gi zía máí'bí amá kóo babatiza zí bikéří 'yi gi dongarásé wá. Odu 'yi ga bi má ówo, máí'bí kóo babatiza go zíye ní duú, Kirísipo e kí Gáyo. ¹⁵ Gi zí kéyi née ní, bikéří 'yi gi dongarásé bi ni úku ledre kídí babatizíní kóo née kí irimá ní ndaá. ¹⁶ Woyi, ledre Sitifáno ayi go līgi máa. Ngiti 'yi bi kóo máí'bí bábátizí go zía ní, Sitifáno kí 'yi 'bi 'be 'bi ené e. Gi do kacíye née togú ngiti 'yi ni kpá bo mábábátizí kóo wo go yá, mäsómündiki aka wá. ¹⁷ Kírésìto Yésu kasa ené kóo máa lá duú í'bi babatiza zí 'yi e wá, kasa máa úku bilámá ledre ené zí 'yi e za mbá. Mándisị úku zí 'yi e duú ledre miúyu kí miúru Yésu gi simi umbu nda kí ledre roko'bu 'bi yómo 'yi e bi zía ní. Idí mándisị kóo úku ledre née kí sómú 'bi 'yima'dí e yá, káa bi miúyu Yésu bi kóo do mingbungbu kágá ní moko ndaá ba simi a wá.

Ledre gi ro umbu Yésu

¹⁸ Owụ 'bi Babá e, ledre gi ro umbu Yésu ni mongú ledre gi zía 'Buzé Lomo yeme ledre née kenée gi ro yómo zée. Owozé ledre née kenée gi zía owoyemezé ledre gi ro roko'bu 'bi Lomo go. 'Yi máa yée ga bi ngárá owoyemení ledre gi ro roko'bu 'bi Lomo wá ní, lurúní yi eyé ledre umbu bi kóo Yésu uyu do mingbungbu kágá ní zíye káa zí ledre cayi ní. ¹⁹ Ni simi miéké kúru Lomo kídí, "Yi ga gére née kí ówo ledre ga gére née niyi yi eyé kací komomá mbá bicayiyé moko ndaá simiyé wá.

Mááyí óto yée zí bi ndịsị sinyiné royé misinyiní kí ówo ledre ga gére née mbá."

²⁰ Togú nda go kenée ní, 'yi ga bi ndịsíní méngi kéyi kídí yée owoofuní ledre go ní, niyi kací komo Lomo go káa be 'di? Niyi go mbá bicayiyé. Gi zía Lomo uku go kenée. ²¹ Lomo ni duú ne 'yi bi owoonzó ledre gi ro ledre e za mbá ní, ili ené zí 'yima'dí e ówo née kí 'bi eyé ówo ledre eyé 'bi 'yima'dí e wá. Gi zí kéyi née ní zía úku ledre kídí, ledre ené bi ndịsizé

'dódo a zí 'yì e, zí ngítì géyì 'yì e ndìşiyé lúró a kídí moko ndaá simi a wá ní, nì ídíne misì'di 'bì ómo zí 'yì ga bì ngunḡunì ledre ma'dáa go ní. ²² 'Yì ga bì Yúda e ní, ilinì 'bì eyé yéé idinì lúró mingburoko lará ledre e kí méngì royé té kí yéé niyì fú ngunḡu a kídí ma'díi, Lomo kasaogú Yésu ne. Ngítì géyì 'yì máa yéé ga bì ndanì gí simi kúfú Yúda e wá ní, ilinì 'bì eyé idizé 'dódo ledre ma'dáa kí ówo ledre bì 'yìma'dí e 'bì do sogo kángá ní yéé niyì fú ngunḡu a. ²³ Ndìşizé 'dódo duḡ ledre umbu bì kóo Kírésito Yésu uyu do mingbunḡbu kágá ní. Yúda e ngunḡunì eyé bì kídí Lomo nì kásaogú Kírésito zía úyuné do mingbunḡbu kágá ní wá. Kúfú ngítì géyì 'yì e lurúnì 'bì eyé kídí nées ledre cayi. ²⁴ 'Yì máa yéé ga bì Lomo gelé yéé go káa do mbígì 'yì ené e ní, togú Yúda e togú kúfú ngítì géyì 'yì e yá, lurúnì ledre ga bì 'dodozé yéé nées káa do ledre bì kí roko'buné ní gí zía owonì go bilámáne kídí, Kírésito 'dodo ledre máa ga gére nées ne zize. Zía kpá 'dódo ledre gí ro roko'bù bì 'bì Lomo kpá komokenzì ené ní zize. ²⁵ Ledre bì Lomo menḡì nées ngítì géyì 'yì e lurúnì 'yì eyé kaci komoyé káa do bicayi ledre. Ábuwá roko'bù 'bì Lomo kí ówo ledre ené romo gí do 'bì 'yìma'dí e do sogo kángá go za mbá.

²⁶ Owú 'bì Babá e, sómúsé aka kí rosé. Simi bì kóo ngára Lomo ndolo aka sée gí ro zise ídise káa do 'yì lódù kaci Kírésito wá ní ndásé kóo kaci komo 'yì e káa zí 'yì ówo ledre e ní wá, ndásé kóo kpá káa zí mingburoko 'yì e ní wá. ²⁷ Lomo ootomo bicayi ledre ga bì 'bì do sogo kángá ba gí ro zí dokuwu méngì 'yì ga bì ya yéé niyì 'yì ówo ledre e ní gí zía. Zía ótóómo ledre máa yéé ga bì moko ndaá simiyé wá ní zí dokuwu méngì 'yì ga bì kí cóngó royé ní gí zía. ²⁸ Lomo ndìşì lengbe gélé 'yì ga bì yaá owonì ledre wá ní gí ro zíye ídíye káa do 'dódo ledre zí 'yì ga bì otonì royé ya yéé owoofunì ledre go ní kídí ówo ledre eyé nées moko ndaá 'bì ené simi a zíne wá. ²⁹ Lomo menḡì ledre nées kenée káa bì ngítì géyì 'yì e niyì ndìşì mbófo royé zíne. ³⁰ Lomo 'di'bilugu zée, zía óto zée zize ídize kí Kírésito Yésu káa do 'yì e kíe'do ba ndaá gbékpíne wá, gí zía Yésu ma'dáa uyu kóo go gí rozé, zía kpá 'dódo ledre bì gí ro Lomo ní zize ówoyeme a. Gí zí keyì nées, zía yómo zée, zía 'dí'bióyó lúyú ledre gí rozé, zize ídize mbígì 'yì ga bì 'bì Lomo ní. ³¹ Nì simi miéké kúró Lomo kídí, "Togú 'yì ili mbófo roné yá, idí mbófo roné gí ro éyì ga bì Ngére Lomo ndìşì méngì yéé ní."

2

¹ Owú 'bì Babá e, simi bì kóo máogú zise simi Koríndo íri ní, má'dódo kóo zise duḡ ledre bì 'bì Lomo ní. Mándìşì amá kóo mbófo romá kí úku mingburoko ledre e zise káa zí éyì bì máówoófù ledre go ní wá. ² Máóto kóo sómù ledre amá ndìşì 'dódo zise lá duḡ ledre Yésu kí ledre umbu bì kóo Kírésito Yésu ma'dáa uyu wo do mingbunḡbu kágá ní. ³ Simi bì kóo mándìşì 'dódo ledre ga gére nées ní, mimbé'demá ndaá kóo wá. Máya 'bì amá útúásásé esé kóo ngunḡu ledre ga bì kóo mándìşì 'dódo yéé zise nées wá. ⁴ Ngunḡusé kóo ledre ga bì má'dódo yéé zise gí ro Ngére Yésu nées ndaá gí zía bì ya máówo kaci 'dódo a go ní wá, yì ené gí zía 'Dówú Lomo ndìşì kóo 'dódo yéme ledre máa ga gére nées zise za cú ne kí mongú roko'buné kídí, nées mbígì ledre bì gí zí Lomo ní. ⁵ Gí zí keyì nées, ndásé óto mimbé'desé ro misómù ledre 'bì 'yìma'dí e wá. Ídíse óto mimbé'desé

dujú ro ledre bi 'bi Lomo ní gí zía bi Lomo ni kí roko'bu ledre e za mbá zíne ní.

Cóngó komokenzì ni dujú gí zì 'Dówù Lomo

⁶ Ledre ga bi ndìsìzè 'dódo yée zì 'yì ga bi ñgununí ledre 'bi Kírèsìto go kíngaya ní, niyí komokenzì bi 'bi Lomo ní. Ndaá komokenzì bi gí zì 'yìma'dí e ní wá, ndaá kpá komokenzì gí zì 'yì ga bi kí mĩngburoko roko'buyé do sogo káńgá ba ní ní wá. Gí zía moko nda simi komokenzì 'bi 'yìma'dí e zì Lomo wá. ⁷ Ndìsìzè úku ba ledre komokenzì bi 'bi Lomo bi Lomo ma'dáa otoeci kóo miótoécì gí zì 'yìma'dí e ní. Lomo yemeomo kóo ledre go gí rozé 'desì 'dá'dá zía kí ótoógu éyì e, kídí, nées ni óto zée kí ledrezé zíne owóowó. Otoeci yì ené kóo ledre nées miótoécì uku'dodo ené kóo zì bikérí 'yì do sogo káńgá wá. ⁸ Mĩngburoko ngére ga bi 'bi do sogo káńgá ba owoyeméni ledre gí ro mongú komokenzì bi Lomo yemeomo kóo ledre kíe gí ro 'yìma'dí e nées wá. Idí owoyeméni kóo bo yá, káa bi i'bíní kóo lorú do phéphéónzó Ngére Yésu bi ní kí mongú úndruné ní wá. ⁹ Ledre nées utúasá go 'duo kpìni kí ledre bi kóo nẹbì Isáya uku ní kídí,

"Yì e utúasání lúrú a,

'yì e utúasání kpá úwú a wá,

abú uku'dodoní zíye utúasá kpá olú simi doyé wá.

Nées Ledre bi Lomo yemeomo gí ro mēngì a zì 'yì ga bi otoní 'búa go ní."

¹⁰ Zée 'yì ga bi 'bi Ngére Yésu ní, Lomo 'dodo yeme kóo ledre máa nées go zize simi roko'bu 'bi 'Dówùne.

Gí zía 'Dówù Lomo ma'dáa owoyeme sómù ledre 'bi Lomo bú bilámáne. ¹¹ Ngíti 'yì kpì utúasá bú ówoyéme sómù ledre 'bi ezené? 'f'i, éyì ndaá kenée wá. 'Yì ndìsì ówoyéme sómù ledre ené dujú ne kí roné. Ní gí ro Lomo kpá kenée. 'Dówù Lomo ndìsì ówoyéme sómù ledre 'bi Lomo dujú ne. ¹² Owoyemezé ledre bi Lomo mēngì zize ní go bilámáne. Bi owoyemezé ní, ndaá bi ya kídí 'yì ga bi do sogo káńgá ba 'dodoní ye zize ní wá. Lomo kasa 'Dówùne ne zía ógu ndìsìné simizé ndìsì 'dódoyéme ledre ga bi yeme yée go gí rozé ní zize.

¹³ Gí zì kẹyì nées ní, zize ndìsìzè 'dódo zì 'yì e 'duo dujú cóngó ledre bi 'Dówù Lomo 'dodo yée ne zize ní. 'Dodozè ezé ledre bi ogú gí zì 'yìma'dí kí sómù ledre 'bi 'yìma'dí siminé ní wá. ¹⁴ 'Yì máa wo bi ngára 'Dówù Lomo ndaá simi a wá ní, utúasá ené ówoyéme ledre ga bi 'Dówù Lomo ndìsì 'dódo yée zize ní wá. Ledre ga gére nées niyí idí eyé zía káa zì ledre cayi ní gí zía utúasá ené ówoyéme yée lá kí roné wá. 'Búo togú 'Dówù Lomo 'dódo yée ne zía ní fú ówoyéme yée gí zía ledre ga gére nées oguní yì eyé gí zì Lomo. ¹⁵ 'Yì bi ní kí 'Dówù Lomo siminé ní, utúasá go ówoyéme dongarà ledre e za mbá bilámáne. 'Yì máa wo bi ngára ñgunu ené ledre 'bi Lomo wá ní, utúasá ené ówoyéme ledre 'bi 'yì máa wo bi ñgunu ledre 'bi Lomo go, ní kí 'Dówù Lomo siminé ní wá. ¹⁶ Ledre nées utúasá go kpìni kí ledre bi nẹbì Isáya uku ní kídí,

"Ambí utúasá bi ówoyéme sómù ledre 'bi Ngére Lomo ní ne,

bi zía ndìsìné í'bi lorú zía ní?"

Tí lá utúasázé ówoyéme ledre bi Kírèsìto ndìsì sómù ní.

3

'Yì 'bi Kírésìto ndaní ifi royé wá

¹ Owù 'bi Babá e, simi bi kóo mááyí zise simi Koríndo iri ní, mándìsì kóo 'dódo ledre 'bi Lomo zise lá ndoo káa zì éyì bi ngungusé aka ledre 'bi Lomo wá ní. Mándìsì kóo 'dé'de sée née mi'dé'de gi zía ciyí ledre 'bi Kírésìto Yésu bi ngungusé ní ndaá aka kóo simisè kíngaya wá. ² Togù owù ni aka síríné yá, ndìsì aka ùlù 'bi ené lá dujú umba. Née sị ledre bi kóo mándìsì 'dódo ledre zise gi zía ndoo ní, gi zía roko'busé ndaá aka kóo gi ro mingburoko 'dódo ledre ga bi 'bi Lomo ní wá. ³ Máméngì kenée gi zía ambá miméngì ledre esé ni aka yì ené fú lá 'bi 'yì ga bi owoyemení aka ledre 'bi Lomo wá ní. Ásé aka fú kí ledre 'bi simikesì ro lafúse e kíngaya, ledre 'bi ófù kí lafúse e ni aka kpá fú zise kíngaya. Miméngì ledre ga gére née 'dodoní kídí ciyí ledre 'bi Lomo ndaá aka simisè wá. Miméngì ledre esé ni aka yì ené mbá 'bi 'yì ga bi ngunguní aka ledre 'bi Lomo wá ní. ⁴ Togù ngítì 'yì gi dongarése uku ledre kídí, “Káa zì bi ásé lúrú máa ba, máuwú amá ledre 'bi ngítì 'yì kpí wá, mándìsì úwú dujú ledre ga bi Páwulo ndìsì 'dódo yée ní.” Zì ngítì á úku 'bi ené kídí, “Fì, mándá 'bi amá simi tú'dù ledre esé ga gére née wá. Mándìsì úwú 'bi amá ledre amá dujú gi zì Apólo.” Máuku zise ma'dúì, ndìsìsè née aka fú lá méngì miméngì ledre 'bi 'yì máa yée ga bi ngunguní aka ledre Kírésìto káa do Ngére eyé fú lá wá ní.

⁵ Maa Páwulo kí Apólo, ndazé ezé mingungúcuwa wá. Azé lá dujú kǐé'do 'yìmikása ga bi 'bi Ngére Yésu ní. Née sị ledre bi 'dodozé ledre ené zise, zise go ngungu a ní. Ndìsìzè méngì née moko bi Lomo i'bí zize ní. ⁶ Maa Páwulo, mááyí 'bi amá káa zì 'yì bi o'doomo kére yáká ní. Ezemá Apólo ni nda 'bi ené káa zì 'yì ícì tó'dó gi komo kére ma'dáa ní. 'Yì bi ndìsì í'bí roko'bu zì kére ga bi yáká née ngbóroye kíe ní, yì ené Lomo ndaá 'bi ené zée 'yìma'dí e wá. ⁷ Gi dongarése ga bi gbre née, 'yì ó'do yáká kí 'yì ícì tó'dó, wo bi romo do ezené ní ndaá 'bi ené wá. Odù 'yì bi romo ní dujú Lomo bi i'bí roko'bu zì éyì ga bi yáká née ngbóroye kíe ní. ⁸ Abú moko ga bi ndìsìzè méngì yée kí Apólo née niyí cúku'dée kpí kpí yá, ndìsìzè méngì yée mbá kí sómù ledre kǐé'do. Tákpásìlì ni nda ifi simizé goó ne. Lomo ni nda í'bí tákpásìlì zì 'yì kacì 'bi ené moko bi méngì ní. ⁹ Zée gbrengrá, azé 'yì moko ga bi 'bi Lomo ní. Gelé zée gi ro zize méngì moko simi yáká ené. Sée 'yì ga bi 'bi Koríndo ní, ásé se yáká 'bi Lomo. Ndaá kpá lá dujú yáká wá, ásé kpá káa zì 'dìcì ní.

¹⁰ Maa Páwulo, Lomo méngì bilámá ledre zíma zía kásau'tu máa ógu 'dodoútu ledre ené zise. Mááyí káa zì 'yì bi otoutu sị 'dìcì gi ro ó'bó a ní. 'Yì ga bi ndìsìní 'dódotátá ledre née zise ní, niyí 'bi eyé nda káa zì 'yì ga bi ndìsìní ó'bótátá 'dìcì ma'dáa ní. Mongù ledre bi mállì gi zì 'yì máa ga gére ní, idíní 'dódo ledre ma'dáa zise do bilámá misi'diné káa zì 'yì ga bi ó'bótatání 'dìcì ma'dáa go bilámáne ní. ¹¹ Kírésìto Yésu ni dujú ne dosì 'dìcì bi 'yì e ndìsìní ó'bótátá ní, ngítì 'yì bi ni óto ngítì dosì 'dìcì kpí gi zì wo máa née ní ndaá. ¹² Simi mi'dódo ledre 'bi Ngére Yésu, ngítì géyì 'yì e 'dodoní 'bi eyé tí kí roko'bu 'bi 'Dówù Lomo gi ro zía ídine kí roko'buné. Ledre née ni cé káa zì 'dìcì bi ubúní kí bilámá kágá e do ítì doa kí ngoko súwú bi utúasá énye 'diya wá ní. Ngítì géyì 'yì e ubúní 'bi eyé kí

ngorū kágá kpá kí ngorū súwú e. ¹³ Simi bi karanée Yésu ni ndá'baógu do sogo kánká ona ní, ni lúru kací moko ezé, zée 'yì lódú kacíga mikékeriá mbá togú mengizé moko ené go do bilámá misi'diné togú ndaa do bilámá misi'diné wá yá. Éyì bi kíe'do togú mengizé go ni ló'bo gi zì Yésu ma'dáa yaá lurú wá ní nda. ¹⁴ 'Yì máa wo bi kací moko ené ni ídí bilámáne do komo Yésu káa zì 'dìçì bi ubúní rìngí utú gi zì mongú sili wá ní, zì Yésu ma'dáa í'bì tákpásìlì bi trìdrì bi za fi ní zì 'yì máa nées. ¹⁵ 'Yì máa wo bi Yésu ni ndá'baógu ndiki kací moko ené ndaa bilámáne wá, cé káa zì 'yì bi ubú 'dìçì bicayiné zì 'dìçì ma'dáa ndúrúné gi zì mongú sili ní, 'yì máa nées abú ni aka tí ómo tako yá ní, utúasá ídí kí ledrené owóowó zì Ngére Yésu wá.

¹⁶ Sée 'yì ga bi 'bi Korīndo ní, ídísé ówo a kídí ásé 'Dìçì 'bi Lomo, 'Dówú Lomo ndìšì ndìšì simisé. ¹⁷ Máúku zise, togú ngiti 'yì sinyi dosé kí bicayi 'dódo ledre, ni yì ené go káa zì 'yì bi ili ndúrū 'Dìçì 'bi Lomo ní. Lomo ni 'dó'do 'yì máa nées kí 'do'dó bi ngára odu a ndaa ní gi zía ásé yì esé mbigi 'Dìçì 'bi Lomo, Lomo ma'dáa ndìšì ndìšì simisé.

¹⁸ Gi zì keyì nées ní, owú 'bi Babá e, ndásé lóndo rosé kídí ásé 'yì ówo ledre e ní wá. Ídísé óto rosé káa do 'yì ga bi owoní ledre wá ní, gi ro zì Lomo í'bì mbigi ówo ledre zise ne. ¹⁹ Éyì ga bi ndìšizé méngì yée kí ówo ledre 'bi 'yìma'dí e ní, niyì yì eyé kací komo Lomo mbá bicayiyé. Gi zì keyì nées, ni miékéne simi miéké kúru Lomo kídí, "'Yì ga bi otoní royé ya yée owoofuní ledre e go ní, Lomo ndìšì lengbe óyóló'bó ówo ledre eyé nées káa do gbékpí cìcì eyé e bi moko ndaa simiyé zì Lomo wá." ²⁰ Ndaa kpá lá duú wo nées wá, uku kóo kpá kídí, "'Yì ga bi ya yée owoofuní ledre go ní, sómú ledre eyé ni yì ené kací komo Ngére Lomo 'duo bicayiné moko ndaa simi a wá." ²¹ Gi zì keyì nées ní, ndásé ndìšì mbófo rosé kí ledre manda e wá. Gi zía Lomo kasa zée 'yì kasa e 'dódo ledre ené zise gi do bi zise ídísé kí roko'bu zise simi ledre e za mbá. ²² Mbágá tù'dú éyì ga bi do sogo kánká ba niyì go mbá 'bi esé, kpá cù mbigi do sogo kánká ma'dáa kí ledre 'bi ndìšì bi simi a trìdrì, kpá kí ledre miúyu 'yì, nda kpá kí ledre máa wo bi ni méngì roné karaba togú mbú kílonódo ní, ledre gi ro ledre ga gére nées niyì go mbá do sùlìse. Nées ledre ga bi máa Páwulo, kí Apólo nda kí Pétero, Lomo kasa zée ógu 'dódoyéme misi'diyé zise ní. ²³ Gi zì keyì nées ní, sée ga bi ngúngusé ledre Kírésito Yésu go ní, ídísé ndìšì méngì duú ledre ga bi Kírésito ili zise méngì yée ní. Gi zía ndìšì yì ené méngì lá duú ledre ga bi Lomo ili ídí méngì yée ní.

4

'Yìmikása ga bi 'bi Yésu ní

¹ Owú 'bi Babá e, máa Páwulo máúku zise, ndásé lúru zée kí ledrezé owóowó rómo do ngiti 'yì e wá, azé lá duú 'yìmikása ga bi 'bi Kírésito Yésu ní. Yésu ma'dáa kasa zée ne ndéré kí 'dódo ledre bi kóo Lomo yemeomo 'desj ní zì 'yìma'dí e gi zía, sùndì kadra utúasá go gi ro zíye ówo a. ² Ni miútuúasáne togú i'bíní moko go zíyì méngì a ya, ídí méngì a kí 'búne, gi zía m̀ngì moko ma'dáa owo bú kídí áyì utúasá méngì moko ené nées káa zì bi nées ili ní. ³ Gi romá ní, togú 'yì ga bi 'bi do sogo kánká ba 'deciní

ngbangamá ya, máowo kací moko 'bi Ngére Yésu wá yá, owo ené romá wá. Máútuásá amá kpá 'dəcí ngbangamá kí romá kídí máméngí yéme moko go ní wá. ⁴ Málúróndíkí amá bisinyi ledre amá simi moko 'bi Yésu bi mándší méngí a ní wá. Máúku amá née bi ya kídí mándá 'yí lúyú ledre wá ní wá. Ngére Yésu ni ówo kací 'dəcí ngbangamá ne miútuásáne kpini kací miméngí ledre amá.

⁵ Sée 'yí ga bi simi gara bi Korindo ní, ndásé ndší 'dəcí ngbanga lafúse 'dá'dá zí sındí kadra 'bi 'dəcí ngbanga bi gí zí Ngére Yésu kí útuásáne ní wá. Ídísé ndší zí Yésu ndá'baóguné té kí. Lúyú ledre ga bi 'yí e otoeciní yée miótoəcí ní, Yésu ma'dáa ni 'dódoógu yée mbá, zía nda 'dəcí ngbangayé gí roa. 'Yí máa yée ga bi ledre eyé ni yí ené mbá bilámáne ní, zí Lomo óto yée zíye idíye kí rokinyi.

⁶ Owú 'bi Babá e, Maa Páwulo, máúku ledrezé kí eze 'yí mokomá Apólo zise gí do bi zise 'dí'bi miméngí ledre ezé. Ledre ga bi ngára ndaní miékéye simi miéké kúru Lomo wá ní, ndásé méngí yée wá. Kaa bi ásé ndší lúru ngiti géyi manda e kí ledreyé owóowó rómo gí do lafúye ke. ⁷ Ndásé óto rosé kaa zí éyí bi ówo rómosé ledre go gí do lafúse e ní wá. Ndaá 'bi ené bi Lomo i'bí roko'bu née zise ne ní wá? Sara togú i'biní éyí zíyí kpá mü'bi ní zíyí ndší mbófo royí kaa zí éyí bi yémeógu éyí máa née yíí ní?

⁸ Ma'dúí, éyí ga bi ilisé yée ní, niyí go zise. Lúrúsé rosé go éyí ofuní zise go. Née go sị ledre bi ilisé úwú ledre gí tarazé gí zía wá ní. Idí koo Lomo oto sée bo kaa do ngére e yá, kaa bi ba ní azé idí ba go kaa do ngére e kése do lafúze e. ⁹ Gí rozé, zée 'yí ga bi Lomo gelé zée kaa do 'yimikása ené e kí Ngére Yésu, gí zí ledre ga bi ndšízé úku yée zí 'yí e ní, zize nda idíze go kaa zí 'yí ga bi ufuní umbu ní, ili idíní úfu zée kpá 'dá'ba. Azé cé kenée gí ro zí 'yíma'dí e kpá kí maláyika e mbá lúru a. Gí zía i'bíze rozé zí lerí kí umbu gí ro ledre Ngére Yésu. ¹⁰ Ma'dúí, zée 'yí kasa ga bi 'bi Kírésito ní, ndšísé lúru zée kaa zí moko ndaa simizé wá ní. Zise ndšísé úku ledre kídí, ówosé yí esé ledre 'bi Kírésito bú bilámáne. Ndšísé lúru zée kací komosé kaa do 'yí ga bi ngára roko'buyé nda ní, zise óto rosé yí esé kaa do 'yí ga bi kí roko'buyé kíngaya ní. 'Yíma'dí e ndšíní óto úndrusé, zíye ndšíyíe lúrúcáyí zée mílúrúcáyí. ¹¹ Tí bi koo i'bíze rozé ndší méngí moko née ní ní, azé yí ezé fú lá 'yí lerí e. Simi ngiti géyi sındí kadra, ndšízé 'dú'du 'bú, ngiti géyi yá, zize 'dú'duzé kodró, ngiti géyi yá, bilámá bongó bi zize esí a rozé ní ndaa. Simi ledre ga gére née mbá, 'be ndaa zize kpá wá. Zí ngiti géyi 'yí e ndšíyíe kí óc'ó'dó'do zée kpá drú. ¹² Simi 'do'do ga gére née mbá, ndšízé méngí moko ezé cù ze kí sịlize kí bisuwu komozé trị gí ro zize ndšízé sáká rozé. 'Yí máa yée ga bi ndšíní úkucáyí zée ní, kuguzé zíye lá kugú. Yée ga bi ndšíní kí óc'ó zée ní, zize ndšízé útusimizé gí ro zí moko 'bi Ngére Yésu ndéréne fú 'dá'dá. ¹³ 'Yí ga bi ndšíní trótro ranga rozé ní, ndšízé úkulúgu zíye fú lá bilámá ledre e. Simi ledre ga gére née mbá, zize idíze kací komoyé 'duo bicayizé kaa zí cící éyí bi moko ndaa lolu simi a wá lefeoyóni go do gúsu ní.

¹⁴ Owú 'bi amaa e, máúku ényí née komosé wá, máénzi née komosé gí zía máoto 'búse go gbála. ¹⁵ Abú tú'dú ngiti géyi 'yí e niyí bo ndšíní kpá 'dódo ledre 'bi Kírésito Yésu zise yá, máa Páwulo mááyí zise go kaa zí 'búse ní gí zía má'dódoútu ledre 'bi Lomo zise go fí máa gí zí ngiti géyi 'yí máa ga gére née. ¹⁶ Máílí idísé ngúngu ledre 'bi Yésu kíngaya kaa zí bi

mánguṅgu ní. ¹⁷ Née sị ledre bi mákása owú 'bi amá simi Lomo, Timatiyo zise یری ցի roa ní, 'bú a ofu domá go, ցի zía ndịsị méngị moko 'bi Ngére Yésu kí mimbé'dené mbá káa zíma ní. Mákása wo zise یری née ցի ro zía ndéréne énzị yata komosé kí ledre 'bi Kírésịto. Nì énzị komosé tí káa zí bi mándịsị énzị komo tú'dụ 'yị e do tú'dụ ngiti géyị bi e ní.

¹⁸ Mákása wo ցի zía bi eme go ro ngiti géyị 'yị e, somúní yị eyé go kídí máutuásá amá lolu ógu zise simi Korīndo یری wá. ¹⁹ Togú Ngére Yésu saká máa yá, mááyí ngásáógu lúru sée یری sịlị a ndaa lolu gbála wá. Gị ro zíma aka lúru ledre 'bi 'yị ga bi ndịsịni րանցա րանցա royé یری kídí yée niyí go manda esé e ní, togú ndikini roko'bu 'bi ledre máa ga gére née ցի 'dáya yá. ²⁰ Misi'di bi 'yị e ndịsịni útúásá ídíye doa káa do manda 'bi Lomo ní, ndaa 'bi ené lá dụn ցի zí ódro ga bi ndịsịni ódro yée lá kí tarayé née wá. Lomo ndịsị yị ené í'bí roko'bu ne zí 'yị ցի ro zía ídíne káa do manda. ²¹ Ílisé máídí ógu zise یری láráma káa be 'di, kí sí'dí ndịsị ócó sée kícé miócó? 'i, ndaa kenée wá. Mááyí ógu ndịsímá mindịsị zise bi ցի zí 'búse bi domá ní. Ledre ga bi niyí bo ní, zíma úku yée zise ndoo ցի ro zíye ólúye simi dosé bilámáne.

5

'Yị 'bi Kírésịto ndani méngị bisinyí ledre wá

¹ Owú 'bi Babá e, máuwú ledre kídí bicayi ledre ofu dongarése یری go. Ngiti 'yị ցի dongarése 'yị ga bi 'bi Kírésịto یری ní, méngị 'berị kí me'be 'buné. Abú gba 'yị ga bi nṅunṅuní ledre Yésu wá ní, méngini kéyí kenée kpá wá. ² Bicayi, ledre káa zí née bi ndịsị éme rosé kí lúru a kí ndịsị méngị roné dongarése née lárá a káa be 'di? Née éyí bi kóo ni ndịsị í'bí lerị rose ní. 'Yị bi ndịsị méngị kéyí káa zí née ásé kóo ógóóyó wo ցի dongarése gére 'dá'ba. ³ Máúku zise máa Páwulo, abú kuru'bumá ndaa dongarése یری wá yá, azé kése simi 'Dówú Lomo. 'Yị bi méngị bicayi ledre née, má'décị ngbanga a go káa zí éyí bi azé kése یری do bi kjí'do ní. ⁴ Ídisé yóko rosé tí káa zí 'yị ga bi 'bi Ngére Yésu ní, zise lúru bi simi bicayi ledre 'bi o'do née zise 'décị ngbanga roa. Ndásé ngúcúsé wá, azé kése simi 'Dówú Lomo. Roko'bu 'bi Ngére Yésu ni sáká sée zise 'décị ngbanga née bilámáne. ⁵ Gị zía bi ili ndịsị méngị ledre bi Satána ili ní, ídisé 'dí'bióyó wo ցի dongarése 'dá'ba zise ótoomo wo zí Satána 'dó'do wo ցի ro zía óyóló'bó sómụ ledre ené. Gị do bi karanée zí Ngére Yésu ndá'baoguné ndíki wo otoomo méngị bisinyí ledre go ցի ro zía ídíne kí tridri bi za fi ní.

⁶ Owú 'bi Babá e, ndásé mbófo rosé káa zí éyí bi bisinyí ledre káa zí née utúásá sínýionzó sée wá ní wá. Ówosé bi kídí togú ngáká esị niyí tú'dụ zí kidri ólúne simi wo bi kjí'do ní, ni óto ngáká esị ga gére née zíye ényeyé mbá ní wá? Mbé ówosé tí bú? ⁷ Máúku zise, bisinyí 'yị káa zí née dongarése ni go cé káa zí ngénye esị bi kjí'do dongará lafúne e ní. Ídisé 'dí'bióyó ledre káa zí ga gére née ցի dongarése 'dá'ba ցի do bi zise ídisé mbígí 'yị ga bi 'bi Kírésịto ní, ցի zía í'bí kóo roné úyuné káa zí owú kábiriķi

bi Yúda e ndịsini ongoonzo a simi Ayimbi Umbuokpo* ni gi ro yomo zee gi simi umbu 'bi luyú ledre ezé. ⁸ Káa zí bi goó kenée ní, idízé otoómo ledre 'bi méngi bisinyi ledre e kací sị doyé za mbá 'dá'ba. Zíze ndịsízé duú méngi ledre ga bi niyi ndịsị oto Lomo zía ídine kí rokinyi ní.

⁹ Máúku koo ledre go zise 'dá'dá kídí, ndásé ndịsị kótrụ rosé kí 'yi ga bi mongú ledre eyé lá duú ndịsị só'do royé kí ngiti géyi kará e togú mbú ngiti géyi ya'dá e 'dí sogo ní wá. ¹⁰ Ledre bi koo máúku née, ndaa 'bi ené zí 'yi ga bi ngununí aka ledre Ngére Yésu wá, káa zí 'yi ga bi ndịsini só'do royé kí 'yi ga bi ofuní royé kéye wá ní, 'yi 'bú éyi e, 'yi londo 'yi e, nda kí yée ga bi ndịsini oto úndru lomo ga bi yemení yée kí sili 'yi ní wá. Togú otoómosé kí ndịsị kótrụ rosé kí 'yi ga bi ndịsini méngi ledre káa zí ga gére née go yá, ásé ási gi ro 'yi ga bi ngununí aka ledre 'bi Ngére Yésu wá ní mbá. ¹¹ Máéké ledre ba tí zise ga bi ngunusé ledre 'bi Ngére Yésu go ní. Ngiti géyi 'yi e niyi bo ndịsini úku ledre kídí, "Yée niyi mbigi 'yi ga bi 'bi Yésu ní." Abú ndịsini úku ledre kenée yá, méngi eyé nda ledre ga bi Yésu ma'dáa ili yée ní wá. Ngiti géyi ndịsini yi eyé só'do royé kí 'yi ga bi ofuní royé kéye wá ní, ngiti géyi yi eyé nda 'yi 'bú éyi e, zí ngiti géyi ídì 'bi eyé 'yi íni ini zí lomo ga bi yemení yée kí sili 'yi, zí ngiti géyi ídì 'bi eyé 'yi úku tarasinyi, zí ngiti géyi ídì 'bi eyé duú 'yi ndịsị kóyó e kací kadra mbá, zí ngiti géyi ídì 'bi eyé 'yi londo lafúye e gi ro ndịsị 'dí'bi éyi e gi zíye. 'Yi káa zí ga gére née ndásé esé kótrụ sili kéye simi éyi miánu wá.

¹² Gi ro 'yi máa yée ga bi ngununí ledre 'bi Lomo wá, asini yi eyé miási ní, née ndaa 'bi ené ledre amá gi ro 'déci ngbanga royé wá, ásé ídì se 'yi ifiyéme simi miméngi ledre 'bi lafúse ga bi 'yi 'bi Ngére Yésu ní. ¹³ 'Yi ga bi ilini otoómo bisinyi ledre wá ní, miéké kúru Lomo uku kídí, "Ídísé ógóoyó yée gi dongarase 'dá'ba." Gi zía Lomo ni 'déci ngbanga 'yi ga bi ngará ilini ngunu ledre Ngére Yésu wá ní.

6

'Yi ga bi 'bi Kírésito ní

¹ Owú 'bi Babá e, togú owú ledre ni goó bo dongarase kí lafúse e yá, ndásé ndéré kíe zí ngere e do ngbanga wá gi zía ndani eyé 'yi 'bi Kírésito wá. Bilámá a ídísé yéme ledre esé e dengbise. ² Ówosé esé bi kídí Lomo ni karanée oto sée zise ndịsísé ifiyéme simi ledre dongarase kí 'yi ga bi ngununí ledre 'bi Ngére Yésu wá ní wá? Sara togú útúásásé bú ífi simi ledre e kenée ní, éyi bi méngi sée togú owú ledre ni go bo dongarase yá, ilisé yéme a dengbise gi zía wá ní 'di? ³ Ówosé esé bi kídí simi bi karanée Ngére Yésu ni ndá'baogu ní azé ndịsị ndro kéye zíze 'déci ngbanga maláyika e kéye ní wá? Togú roko'bu ni bo zíze gi ro méngi mngburoko ledre e kíe kenée ní, sara minzéré ledre ga bi dongarase ní útúásásé yéme yée wá gi zí 'di? ⁴ Togú owú ledre luyú go dongarase kí lafúse yá, ídísé ndólo ngiti géyi 'yi ga bi dongarase ní zíye óguyé ódroyé simi ledre née do bilámá misi'di bi 'bi Lomo ní, gi ro zí dongarase ídine

* 5:7 5:7 Ólúógú 12:21-22 Ayimbi Umbuokpo: Ni sındj kadra bi Yúda e ndịsini sómúndiki ledre bi koo Ngére Lomo okpo gi do 'be 'bi eyé e ufu owú 'bi eyé e wá gi zía bi oróni sáma owú kábiriki ro kágá mbotu eyé e ní. Zía koo 'di'biogu yée gi simi ízibiti gi simi 'do'dó bi koo niyi simi a ní. Ólo Ólúógú 12:14-17. 5:13 5:13 Gbre lorú 17:7, 19:19, 21:21, 22:21,24, 24:7

tí fú lá bilámáne. ⁵ Komosé enyí wá gí zí 'di? 'Yí bi kǐé'do káa dongarásé iringi ní utúásá yéme ledre e dongarásé ní ndaá? ⁶ Ledre bi ndǐsísé méngi a, zise ndǐsísé ndólo lafúse 'yí ga bi 'bi Kírésito do ngbanga kó'dú 'yí ga bi ngunguní ledre 'bi Ngére Yésu wá ní emengú.

⁷ Née ndaá kóo éyí bi 'yí ga bi ngunguní ledre Yésu go zíye ndǐsiyé méngi a ní wá. Togú ezeyí méngi bisinyí ledre zíyí ní, utúásá útusimiyí zíyí otoómo ledre zí 'yí née wá? ⁸ Ndǐsísé lúyú ledre ro lúndusé ga bi simi Lomo ngunguní ledre Ngére Yésu go káa zí se ní. Née ndaá bilámá ledre wá.

⁹ Ówosé ledre bi kídí, togú 'yí ngungu ledre 'bi Lomo wá yá, 'yí née utúásá ógú 'be 'bi Lomo wá ní wá? 'Yí ga bi ndǐsiní méngi 'berí, nda kǐ ya'dá ga bi ndǐsiní só'do royé kǐ lafúye ya'dá e ní, kpá kǐ 'yí ga bi ndǐsiní iní iní zí lomo ga bi yemení yée kǐ sǐlǐ 'yí ní omoní wá ¹⁰ 'Yí mimbé'de e kǐ 'yí ugu e kǐ 'yí éwé le'yí e nda kpá kǐ 'yí úku kесе e, yée ga gére née mbá, Lomo ni 'decí ngbangayé bisinyíne. ¹¹ Ga kóo 'desí ní, ndǐsísé kóo méngi tí ledre ga gére ní. Eme lá gí zía otoómosé ledre máa ga gére née go, zí Lomo lúguráyi sée kǐ sáma Owú 'bi ené Kírésito Yésu Ngére ezé kpá kǐ roko'bu 'bi 'Dówú Lomo zise nda ídise karaba go mbígí 'yí ga bi 'bi Lomo ní. Ídísé oto Lomo zía ídine kǐ rokinyi.

'Berí ni lúyú ledre

¹² Ngíti géyí 'yí e gí dongarásé ndǐsiní sómú ledre kídí, “Éyí ndaá, yée utúasání go méngi ledre eyé e mbá káa zí bi yée iliní ní.” ‘Be tí kenée mbí ní, ndaá 'bi ené bi ya kídí éyí e za mbá niyí ídí zise bilámáye ní wá. Máútúásá ngungu a zí ngíti géyí ledre e oto máa zíma lúyú ledre wá.

¹³ Ngíti géyí 'yí e ndǐsiní úku ledre kídí, “Togú éyí miánu, yée niyí ánu a gí zía Lomo otoogu 'yíma'dí tí gí ro zía ánu éyí.” ‘Be tí kenée ní, ídísé ówo a kídí 'yíma'dí kǐ éyí miánu niyí úkú eyé miúkú. Gí zí kéyí née máúku zise, Lomo otoogu ené zée 'yíma'dí e gí ro zise ndǐsízé kǐ só'do rozé sikala 'dí sogo kǐ 'yí ga bi ofúzé rozé kéye wá ní wá gí zía kuru'buzzé ni 'bi Ngére Yésu. ¹⁴ Lomo uru kóo Owú 'bi ené Ngére Yésu gí simi umbu. Zée ga bi ngunguzé ledre 'bi Lomo ma'dáa go ní, ni úru zée gí simi umbu kpá kenée.

¹⁵ Owú 'bi Babá e, ásé go kǐ Kírésito ma'dáa kuru'bu 'yíma'dí kǐé'do. Káa zí bi azé go kǐ Kírésito kuru'bu 'yí kǐé'do ní, utúásá miútúásá zise ndǐsízé kpá fú kǐ só'do rozé kǐ kará ga bi ofúzé rozé kéye wá ní? 'i. Éyí utúásá ndǐsí méngi roné kenée wá. ¹⁶ Ówosé bi kídí togú 'yí olúogu 'dí sogo só'do royé kǐ 'yí bi ofúní royé kéne wá ní, “Niyí goó éyí kǐé'do” káa zí bi miéké kúrú Lomo uku ní wá? ¹⁷ 'Yí bi i'bí roné go mbá zí Ngére Yésu ní, niyí kǐ Yésu ma'dáa go 'yí kǐé'do simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo.

¹⁸ Ídísé otoómo só'do rosé kǐ 'yí ga bi ofúsé rosé kéye wá ní 'dá'ba. Míméngi ledre káa zí ga gére née ni oto sée zise ídise bisinyí 'yí e do komo Lomo. Abú ngíti géyí lúyú ledre e niyí bo yá, née yée ga bi 'yí e niyí lúyú yée ro lafúye ní. Lúyú ledre 'bi só'do ro'yí 'dí sogo ndǐsí oto kuru'bu 'yíma'dí zía lúyúne roné kǐ roné. ¹⁹ Ndásé lúru rosé káa zí éyí bi ndásé 'yí 'bi Lomo wá ní wá, ásé 'yí ga bi 'bi Lomo ní. Lomo ma'dáa kasa 'Dówúne zía ógú ndǐsiné simisé gí zí kéyí née. ²⁰ Lomo ugu sée kǐ sáma owú 'bi

ené, áse go mbígí 'yì ené e. Ídíse óto úndrua simi miméngí ledre esé e mbá.

7

Ledre gi ro ófú ro'yì

¹ Ékésé kóo ledre ndú'yú máa gi ro ledre ófú ro'yì kídí ndaá bilámáne zí 'yì e ófú royé wá ya? Ní bilámáne togú 'yì e ofúní royé wá. ² Nda lá gi zía bi ambá ya'dá e mimbé'deyé ní mbá gi ro kará e ní, bilámá a idíní mu ófú kará e. Togú kára yá, idí kpá mu 'dí'bi o'do. ³ O'do idí ndísi méngí ledre zí me'bené bilámáne. Zí kára kpá ndísiné méngí ledre zí o'do 'bi ené bilámáne. ⁴ Gi zí keyí nées ní, kára nda lúru roné ngíti 'yì kpí gi zí o'do, zí o'do lúru roné kpá 'yì kpí wá, niyí go duú 'yì kíé'do. ⁵ Gi zí keyí nées, 'yì nda ási gi zí ezené wá. 'Búo togú yemení miyéme kídí karaba yée ndaní 'dú'dukótrú royé wá gi zía yée ilíní ini ini zí Lomo. Nda simi bi inionzóní ini go ní, idíní ndá'baógu 'dú'dukótrú royé káa bi Satána ní lóno ngúrúyé zía lúyú ledre gi zí 'bú ledre bi doa ní. ⁶ Máuku ledre nées zise kenée nda káa do lorú wá, máí'bí lá sómú ledre. ⁷ Ní kóo ídí bilámáne zí 'yì e ndísiyé mbá káa zíma ní ofúní kára wá. Nda lá gi zía bi Lomo i'bí toso miméngí ledre e zí 'yì e go mbá mingúngúcuá ní, ní miútúásáne zí ngíti géyí 'yì e ófú kará e zí ngíti géyí ndísiyé bángá.

⁸ Togú gi ro kará umbu e, nda kí 'yì máa yée ga bi ofúní aka royé wá ní yá, mááyí úku a máyá ní bilámáne togú ndísiní nda yì eyé geré fí ngúcuyé káa zíma ní, ndaní lolú fú lá sómú ledre gi ro ófú royé wá. ⁹ Togú yì bi útúásá útusimiyí wá ní yá, ní bilámáne ídí 'dí'bi kára togú o'do. Gi zí wo bi áyí ndísi 'dó'dó kí sómú simiyí gi zí 'bú ledre bi doyí ní.

¹⁰ Sée ga bi ófúsé rosé go ní, máuku zise kí roko'bú 'bi Ngére Yésu, kára ndaá ñnyí gi zí o'do 'bi ené nées wá. ¹¹ Kára bi ñnyí gi zí o'do 'bi ené go ní, ndaá lolú 'dí'bi ngíti o'do wá, idí nda ndísi geré gbékpíe, togú kenée wá, idí ndá'balúgu roné té zí o'do 'bi ené nées. Kpá kenée, o'do nda ótoómo me'bené wá.

¹² Yì 'yì máa wo bi ngúngu ledre Ngére Yésu go, togú me'beyí ní 'yì bi ngúngu ledre Yésu wá ní yá, ndá ógó kára máa nées wá, ídíse mu óto 'be kéne. Nées lorú bi máí'bí máa zise ní, ogú ené gi zí Ngére Yésu wá. ¹³ Kpá kenée gi ro yì kára bi ngúngu ledre Ngére Yésu go, togú o'do 'bi eyí ní 'yì bi ngúngu ledre Yésu wá ní yá, togú ili kpá fú zise ndísisé kéne káa do kára kí o'do yá, ndá ñnyí gi zí o'do máa nées wá, ídíse mu óto 'be kéne. ¹⁴ Kára bi ngúngu ledre Yésu go, togú o'do 'bi ené ndaá 'yì bi ngúngu ledre Yésu go ní wá yá, Lomo ní idí kí rokinyi kí o'do nées gi zía oto 'be go kí 'yì bi ngúngu ledre Ngére Yésu go ní. Ní kpá kenée, o'do bi ngúngu ledre Yésu go, togú me'be a ní 'yì bi ngúngu ledre Yésu wá ní yá, Lomo ní idí kí kára nées kí rokinyi gi zía oto 'be go kí 'yì bi ngúngu ledre 'bi Yésu go ní. Lomo yéme ledre nées kenée gi ro zí owú 'bi 'yì ga bi káa zí nées, zíye ídíye mbígí 'yì ga bi 'bi Ngére Yésu ní.

¹⁵ Togú kára bi ngúngu ledre Yésu wá ili go ñnyí gi zí o'do 'bi ené bi ngúngu ledre Yésu go ní yá, o'do 'bi ené ndaá ási kíe wá, kára máa nées ñnyí yì ené mu. Kpá kenée o'do bi ngúngu ledre Yésu wá togú ili ótoómo me'bené bi ngúngu ledre 'bi Yésu go ní yá, kára nées ndaá ási wá, idí mu ndá'ba ené 'be 'bi eyé gi zía Lomo ili zí mindísiyé idíne bilámáne. ¹⁶ Ambí

owo ne o'do bi kóo otoomo yìi, togú kára bi kóo ìnyì gí zìyì ní ni oyólo'bo mimbé'dené zía ngúngu ledre 'bi Lomo.

¹⁷ Owú 'bi Babá e, káa zì bi Ngére Yésu ifi bayi miméngi ledre e zì 'yì e za mbá mingúngúcuwa ní, idísé ndìsì méngi ledre e 'duo òu kací ndólo bi Lomo ndolo sée gí roa ní. Née lorù bi máa Páwulo má'bí zíse, sée 'yì ga bi 'bi Kírésìto do bi ga bi áse doyé mbá ní. ¹⁸ Togú 'yì gí dongarásé ndìsì kóo méngi ledre e òu kací ondu 'bi Isiréle e yá, ndaá lolu óyóló'bo a wá. 'Yì bi ngára ndaá Isiréle wá, ngúngu ledre Ngére Yésu go ní, ndaá gámásó'do ngíti géyì misì'di gí ro zíne ndìsíné méngi ondu 'bi Isiréle e wá. ¹⁹ Togú méngi ledre kací ondu 'bi Yúda e togú méngi wá ndaá 'bi ené káa do ledre wá. Éyì bi kí ledrené zì Lomo owóowó ní, yì ené óto lorù 'bi Lomo kí ledrené owóowó. ²⁰ 'Yì idi ndìsì méngi ledre ené e tí káa zì bi kóo ndìsì méngi yée ndéréógúné kíe gí simi sìnđi kadra bi kóo zì Lomo óyóló'bo wo káa do mbigi 'yì ené 'bi Lomo ní.

²¹ Yì bi áyì owúkúlú ní bi nda sínýi royì wá, ídì ídì kí rokinyi. Togú 'yì bi áyì do sǐlǐ a née áyì ótoómo yìi gí zía bi ngúngu ledre Ngére Yésu ní yá, bi ndaá sínýi royì wá ídì ndéré eyì. ²² Togú 'yì ni owúkúlú zía ngúngu ledre Ngére Yésu yá, Ngére ni ídì kíe kí rokinyi gí zía ndaá lolu owúkúlú wá. Kpá kenée togú 'yì ndaá owúkúlú wá, zía ngúngu ledre Kírésìto yá, 'yì máa née ni go owúkúlú 'bi Kírésìto. ²³ Lomo kasaogu Yésu úyuné gí rozé káa bi azé kpá fú ídì owúkúlú e ke. Gí zì kéyì née 'yì ndaá ngúngu ledre gí ro ídine owúkúlú 'bi ngíti 'yì wá. ²⁴ Togú áyì Isiréle togú mbú gí simi ngíti kúfú zì Lomo go ndólo yìi káa do mbigi 'yì ené yá, ídì ídì tí fú gí simi kúfú máa wo née. Mááyì úku a kpá kenée zì 'yì bi ni owúkúlú kí wo bi ndaá owúkúlú wá ní.

²⁵ Gí ro owú kará ga bi bángá e ní, Yésu i'bí ené lorù gí ro ledre eyé wá. Máa Páwulo mándìsì i'bí lorù zíse gí ro ledre ga gére née gí zía Ngére Yésu i'bí roko'bu gí ro ledre káa zì ga gére née go zíma gí ro zíma ndìsímá kí i'bí lorù zì 'yì e simi ledre káa zì ga gére ní. ²⁶ Lúrúsé aka lá bisinýi sìnđi kadra bi azé simi a ba. Togú kóo lá máa yá, ndaá 'bi ené lúyú ledre zì 'yì ídine kí kára zíne togú mbú ídine bángá wá. ²⁷ Yì bi ófú kára go ní, ndá lolu 'dì'biógú sómú ledre gí ro ótoómo wo wá. Yì bi ófú kára wá ní, ndá lolu 'dì'biógú sómú ledre gí ro ófú kára wá. ²⁸ Yì bi ófú kára go ní, ndaá 'bi ené zìyì lúyú ledre wá. Kára bi 'dì'bi o'do wá ní, ndaá 'bi ené kpá lúyú ledre zía wá. Sée ga bi ófúsé kará e go ní, 'do'dó esé ni ídì go 'bi sómú ledre gí ro mindìsì kará ga gére ní. Gí zì kéyì née ní, máyá ídísé ndìsì gbékpìne ndásé ófú kará e wá káa bi áse ndìsì ídì kí yata 'do'dó 'bi sómú ledre ke.

²⁹ Máuku zíse, sìnđi kadra ni go gbóo. Sée ga bi kí kará e zíse ní, ídísé mu tónó ndìsì káa zì éyì bi kará e ndaní zíse wá ní. ³⁰ Sée ga bi 'yì esé e uyuní go ní, ndásé íni yée za kí roko'busé mbá wá. Sée ga bi áse simi rokinyi ní, rokinyi née ndaá ídì zíse kí ledrené owóowó wá. Sée ga bi áse ndìsì úgu ógu éyì e ní, éyì esé máa ga gére née ndaní ídì zíse kí ledreyé owóowó wá. ³¹ 'Yì ga bi kí tǔ'dù éyì e zíye ní. Do sogo kángá ba ni ógu úkú ené kí éyì ga bi siminé née cakaba.

³² Ndásé ndìsì sómú ledre éyì ga bi 'bi do sogo kángá ba wá. Yì bi kára ndaá zìyì wá ní, ídì sómú òu ledre éyì bi áyì méngi a zía óto Ngére Yésu zía ídine kí rokinyi ní. ³³ 'Yì bi kí kára zíne ní, sómú ledre ené ndaá òu

gi ro óto Lomo zía ídíne kí rokinyi wá. Ambá sómú ledre ené ni ídí ené ro me'bené gi zía ili óto me'bené née zía ídíne kí rokinyi. ³⁴ Misómú ledre ené ni ídí ené gbre gbre. Kára máa wo bi o'do 'bi ené ndaa ní, sómú ledre ené ndaa 'bi ené kenée wá. Sómú ledre ené ni ðujú ro Ngére Yésu. Togú 'di'bi o'do yá, sómú ledre ené ni ídí gbre gbre. Ni ndişi óto mimbé'dené ro éyi ga bi 'bi sága ba gi ro zí ledre ené émené komo o'do 'bi ené. ³⁵ Máuku ledre ga gére née zise gi ro kuşu'busé ndaa bi ya maóóngéři see ní wá, máili misómú ledre esé ídí ídí bilámáne ðujú kíe'do zí Ngére Yésu.

³⁶ Togú o'do owo kára gi ro ófú a, şindí kadra ni nda go fú lá ndéré ofúní aka royé fú lá wá yá, mimbé'de o'do máa née ni nda go fú 'dága gi ro kára máa née yá, idi mu geré 'dí'bi kára máa née, née ndaa lúyú ledre wá. ³⁷ 'Yi bi oyólo'bó sómú ledre ené gi ro ófú kára go, ya née ni útúásá ndişi bángá ní, ni bilámáne née ndaa lúyú ledre zí 'yi máa née wá. ³⁸ 'Yi bi ofú kára go ní, mengi go bilámáne. 'Yi máa wo bi ya née ili ené ófú kára wá, née ili ndişi bángá ní, mengi go bilámáne kíngaya.

³⁹ Kára bi ofúní wo go ní, ni ídí ðujú me'be o'do bi kíe'do née. Togú o'do 'bi ené máa née uyu go yá, kára umbu née ni nda fú 'dí'bi ngiti o'do. Mikánda o'do ma'dáa idi ídí 'yi bi ngunşu ledre Ngére Yésu go ní. ⁴⁰ Simi ledre ga gére née mbá, togú kóo lá máa yá, 'yi bi ni kí dokulú ní ndaa lolu kóo lúru bi kpá fú gi ro zíye ófú royé kí ngiti 'yi wá. Másómú 'Dówú Lomo ukui'bi ledre née taramá ne gi ro zíma úku a.

8

'Dáná lomo e

¹ Togú gi ro ledre éyi bi ndişini 'dáná lomo ga bi yemeni yée kí şılı 'yi ní yá, owozé ledre gi roa kése kpá mbá bú. Ówo ledre ni kpá tí bilámá éyi, mongú a óto 'bú lafú 'yi e ni ne éyi bi ndişi óto 'yi e zíye idiye kíe'do kí lafúye ní. ² 'Yi bi ya, née owoofú ledre go ní, řanga yi ené řanga owo aka ené ledre wá. ³ 'Yi bi oto 'bú Lomo go doné ní, zí Lomo ówo wo káa do mbigi 'yi ené.

⁴ Togú gi ro ánu éyi bi 'danáni lomo ga gére kie ní yá, owozé bú moko ndaa 'bi ené simi lomo e wá, Lomo ni yi ené ni ðujú kíe'do. ⁵ Togú tú'dú ngiti géyi 'yi e ndişini sómú a kídí lomo e niyi tú'dú, ngére niyi 'bi eyé kpá tú'dú yá, ngiti géyi niyi komo ere ngiti géyi niyi do sogo kángá. ⁶ Owozé bú kídí, mbigi Lomo ni ðujú kíe'do Lomo bi ni 'Buzé ní. Ni kpá ne Lomo bi otoogu éyi e, zise ídize 'yi ené ní. Gi zí kéyi née, zise ngunşu ledre ené. Ngére ezé ni kpá ðujú kíe'do Kírésito Yésu. Lomo i'bi éyi ga bi mengi yée do sogo kángá ba go za mbá do şılı Yésu ma'dáa. Trıdrı bi za fi azé kie ni ni kpá gi zí Yésu ma'dáa.

⁷ Ngiti géyi 'yi e owoní eyé ledre née wá. Somúní 'bi eyé kídí togú yée anuní éyi bi 'danáni lomo ga bi yemeni yée kí şılı 'yi ní yá, yée luyúni ledre go. ⁸ Éyi miánu 'di'biogu 'yi gbóo kí Lomo wá, togú anuzé wá yá, ndaa 'bi ené lúyú ledre wá, togú anuzé yá, oto ené kpá zée kí Lomo kíe'do wá.

⁹ See ga bi ndişişe úku ledre kídí ásé 'yi ówo ledre e ní, ndásé mengi ledre e sisikala zí sómú ledre 'bi 'yi máa yée ga bi owoní aka ledre wá ní ndişi síníne gi zí se wá. ¹⁰ Yi bi yá née ngunşu ledre Kírésito go ndişi úku ledre yá moko ndaa simi 'dáná éyi zí lomo ga gére née wá, nda simi

ngíti sīlì, zì ngíti ezeyì 'yì 'bì Kírésìto ndéré ndíki yìi do bi 'dáná éyì zì lomo e kpá kí ánu éyì ga bi ndìsìnì 'dáná yéé ore ní, ezeyì néesè nì sòmù a kídì togù kenée yá, ma'dúì nì bo simì ledre néesè. Néesè nì ba kpá ndá'ba ndìsì méngì a kenéesè. ¹¹ Yìi bì ndìsì méngì kéyì kenéesè ní, áyì go 'yì bì zì lafúyì ga bì 'yì 'bì Kírésìto, bì Kírésìto uyu gì royé ní ótoómo kí lódù kací Kírésìto gì zìyì. ¹² Yìi bì ndìsì méngì kéyì kenéesè, zì sòmù ledre 'bì ngíti géyì 'yì e ndìsì sínyìne gì zìyì ní, áyì go 'yì lúyù ledre ro Kírésìto Yésù. ¹³ Togù éyì bì mándìsì ánu a ní ayì óto sòmù ledre 'bì ngíti 'yì zìá lúyù ledre yá, bilámá a máidì ótoómo a 'dá'ba káa bì sòmù ledre 'bì ezemá néesè nì sínyì zìá lúyù ledre ke.

9

Máa Páwulo, mááyì 'yìmikása 'bì Ngére Yésù

¹ Owù 'bì Babá e, kídì mándá kí ro domá wá? Mándá 'yìmikása wá? Málúrú kóo Ngére Yésù cù kí komomá wá? Ngúngusé ledre Yésù néesè, ndaá bì má'dódo ledre ené zìsè máa ní wá? ² Abú ngíti géyì 'yì e owoní kenéesè wá, séesè 'yì ga bì 'bì Korindo ní, ngúngusé ledre Ngére Yésù néesè ndaá gì zì ngíti 'yì kpì wá, má'dódo ledre ené tí máa zìsè. Ore, nì go miówoné kídì ma'dúì, mááyì 'yìmikása 'bì Ngére Yésù.

³ Néesè go kúrúma zì 'yì ga bì ilinì ndìsì ítí kangù roko'bu moko bì do sīlìma ní. ⁴ Simì sòmù ledre esé ní, zéé ga bì ndìsìzè méngì moko 'bì Ngére Yésù ní, ndaá miútúásáne zìsè í'bì éyì miánu zìsè kací kúrù moko néesè wá? ⁵ Ndaá miútúásáne zìsè 'dì'bi me'bezé e kpa kízè gì zìá ngunguní kpá ledre 'bì Lomo go ní wá? Káa zì bì kóo ngíti géyì 'yìmikása e kí lúndu Ngére Yésù nda kpá kí Pétero menginì ní wá? ⁶ Ala ílisé kóo tí lá dūjé zéé kí Baranába idízè sáká rozé kí rozé 'yì e ndanì sáká zéé wá? ⁷ Lìlì ledre bì mándìsì úku a ba nì káa zì 'yì bì nì asikíri 'bì akúma ní, ndaá bì akúma nì ndìsì í'bì késì zìá ne ní wá? Kpá kenéesè 'yì bì ndìsì 'bá'bá yáká ní, ndaá bì nì ndíki éyì miánu zìsè cìkì gì yáká gì ore ní wá? Sara aka nda 'yì bì ndìsì lúrù bì kací ìtì e ní, ndaá bì nì ndìsì éwé kpá tí akpa inì umba ìtì ga gére néesè ní wá?

⁸ Ledre bì máúku néesè ndaá lá kí sòmù ledre 'bì 'yìma'dí wá, ndaá bì nì miékéne simì Lorù bì Músa eké ní ní wá? ⁹ Lorù bì Músa eké ní nì kídì, "Ndá ótoómo 'yì moko eyì zìá ndìsìnè méngì moko yáká kí 'bú wá." Sòmùsè Lomo uku ledre néesè kenée dūjé gì ro 'yì ga bì ndìsìnì méngì moko yáká ní?*" ¹⁰ Odro néesè ndaá lá dūjé gì ro 'yì ga bì ndìsìnì méngì moko yáká ní wá, ódro néesè nì kpá gì rozé zéé ga bì ndìsìzè gámá kí 'dódo ledre 'bì Yésù zì 'yì e ní. Ndaá 'bì ené bì togù otoní 'yì o'do éyì yáká ní, nì ánu éyì gì simì yáká néesè ní ní wá? Kpá kenéesè togù ndìsì ócò kéré ní, ndaá 'bì ené bì nì 'dì'bi tákpásìlì ne ní wá? ¹¹ Zéé 'dodozè ledre 'bì Lomo go zìsè káa zì 'dìyìzè kúfú ní. Azé ze mizefì 'yì ga bì 'dodozè ledre 'bì Lomo zìsè ní. Bì néesè ní, utúasázè ndíki tákpásìlì gì zìsè kací moko bì mengìzè ní wá? ¹² Togù ngíti géyì 'yì e ndikinì sáká éyì bú gì zìsè ní, ndaá 'bì ené bì ásé í'bì sáká éyì zìsè rómo do 'bì eyé kíe ní wá? Ilizé ezé óto ledre 'bì sáká zéé zìsè kí ledrené owóowó wá, káa bì nì 'dùtù misi'di 'bì ngbóro moko 'bì Kírésìto dongarásè ke.

9:9 9:9 Gbre lorù 25:4 * **9:9** 9:9 Lorù bì Músa eké ní, uku kídì togù óto ìtì go méngì moko zìyì yá, idì ánu cìkì kéré bì ore ní.

13 Ówosé bi kídí 'yì ga bi ndìṣìní méngì moko simi 'Dìcì 'bi Lomo ní ndìṣìní ndìkí sáká éyì zíye cìkì gì ore ní wá? Yée ga bi ndìṣìní 'bi eyé 'dáná éyì sị mbayi 'bi Lomo ní ndìṣìní sáká royé akpa kí éyì ga bi ndìṣìní 'dáná Lomo kíe ní wá? 14 Ni kpá kenée gì rozé, zée ga bi Ngére Yésu kasa zée ndéré kí 'dódo ledre ené zì 'yì e ní, uku kídí azé ndìkí sáká éyì cìkì gì simi moko bi ndìṣìzè méngì a née.

15 Abú ma'díi née ni tí bo kenée yá, máúku amá té bu kídí idíní ndìṣì sáká máa ní wá. Máéké amá ledre ba zise gì ro zise í'bí éyì sáká máa kíe wá. Togú máúyu gì zì 'bú ngbúrú kí méngì moko 'bi Lomo yá, méngì éyì wá gì zì wo bi mááyí ótoómo moko 'bi Lomo gì zì 'bú ní. 16 Máílì amá ndìṣì mbófo romá gì zía bi mándìṣì 'dódo bilámá ledre 'bi Ngére Yésu ní wá gì zía née moko bi í'bí zima méngì a ní. Nì ídì zima mongú lerì togú máotoómo moko 'bi Ngére ní. 17 Ídì mándìṣì méngì née moko bi máyème ledre gì roa máa ní yá, ni kóo ídì bilámáne zì 'yì e sáká máa. Bi Lomo í'bí moko máa née ne ní, mááyí méngì a káa zì bi ili ní. 18 Káa zì bi kenée ní, máútúásá ndìkí sáká éyì simi moko bi mándìṣì méngì a née mbá wá? Mongú sáká éyì bi mándìṣì ndìkí a ní ni rokinyi bi Yésu ndìṣì í'bí a zima ní. Yésu ndìṣì í'bí rokinyi née simimá gì zía mándìṣì 'dódo bilámá ledre ené zise lá gbékpìe. Née sị ledre bi máílì amá sáká éyì gì zise gì zía wá ní gì zía rokinyi bi mááyí kíe gì zì Yésu ní romo do éyì e go mbá.

19 'Yì bi kíé'do káa ya mááyí sị sịlìá ní ndaá. Máoto yì amá romá máa ídìma owúkùlú 'bi 'yìma'dí e gì zía máílì 'yì e idíní úwú ledre 'bi Ngére Yésu. 20 Simi bi mándìṣì 'dódo ledre 'bi Ngére Yésu zì Yúda e ní, mándìṣì méngì kpá té toso ledre ga bi ndìṣìní méngì yée ní. Zíma ndìṣìmá kpá té méngì kéyì kacì lorù eyé 'bi Isiréle e bi Músa eké ní abú lorù eyé ma'dáa ndaá 'bi ené lolù kí ledrené zíma owóowó wá. Máílì tí lá oto yée zíye ídíye kí rokinyi gì ro úwú 'dódo ledre 'bi Ngére Yésu. 21 Kpá kenée togú mándìṣì 'dódo ledre 'bi Kírésito zì kufú ngíti géyì 'yì e kpì yá, zíma ótoómo Lorù bi Músa eké ní kenée, zíma ndìṣìmá méngì ledre e té káa zì wo bi kufú ngíti géyì 'yì ga gére née ndìṣìní méngì a ní. Máméngì ledre ga gére née kenée ndaá 'bi ené bi ya kídí máoyó sogomá go zì Lorù 'bi Lomo ní wá, máílì tí lá zì 'yì ga gére née ídíye kí rokinyi gì ro úwú 'dódo ledre 'bi Kírésito Yésu. 22 Togú mááyí nda mbú dongará 'yì ga bi owoní aka ledre wá ní yá, zíma ídìma zíye kpá káa zì 'yì bi owo ledre wá ní. Máílì tí lá gì ro zíye úwú ledre 'bi Ngére Yésu. Mándìṣì olù dongará 'yì e zíma ndìṣìmá méngì té ledre ga bi ndìṣìní méngì a ní gì ro zíye úwú ledre 'bi Ngére Yésu gì do bi zíye ómoyé. 23 Mándìṣì méngì ledre ga gére née kenée gì ro 'yì e mbá idíní úwú bilámá ledre 'bi Ngére Yésu gì taramá gì do bi zì Lomo í'bí undru zize kéye ndro.

24 Owú 'bi Babá e, ówosé bú bilámáne kídí togú 'yì e ndìṣìní ngásá midogelígélì yá, gì dongará tú'dú 'yì ga gére ní, kébmbì 'yì ni ngásá rómo doyé òyè ne. Bi kenée ní, ídìsè ìnyì mbá ngásá gì ro zì Ngére Yésu í'bí tákpásìlì zise.

25 Ma'díi, 'yì ga bi ndìṣìní ngásá midogelígélì ní, yemení royé gì roa miyème kíngaya, zíye ndìṣì ngásáye kí roko'búyè za mbá gì do bi zíye ndìkí tákpásìlìye. Tí lá 'bi eyé tákpásìlì eyé ndìṣì ùkú ené miùkú. Ngasázé 'bi ezé gì ro tákpásìlì bi ngará ùkú wá ní.

²⁶ Née s̄j ledre bi máí'bí romá méngi moko 'bi Ngére Yésu kí roko'bumá gi zía mbá ní, kpá káa zí 'yi bi i'bí roné simi midogelígeli zía ngásane za kí roko'buné gi ro zine ngásá óguũtu roné ne ní. ²⁷ Máí'bí romá kí sómũ ledre amá za kí roko'bumá mbá ndĩs̄i 'dódo duũ ledre 'bi Ngére Yésu zí 'yi e gi ro zía í'bí tákpásĩli bi trĩdrĩ bi za fĩ ní zĩma.

10

Isiréle e olúoguní gi simi Ízibiti

¹ Owũ 'bi Babá e, ndásé sómũlĩgi ledre bi kóo Lomo mengi zĩ bulúnduzé ga kóna Isiréle e simi bi kóo oto roko'buné zía ídĩne doyé gi zĩ pho'du kadra gi simi Ízibiti zĩye 'dógu Bikesi Mikavu sága ní wá. ² 'Dógu bi bi kóo 'doguní née ni kóo zĩye káa zĩ i'bíni babatĩza zĩye simi mongũ iní née ní ní gi zía lanyání kóo go ro ledre ga bi Mũsa ndĩs̄i úku a zĩye ní. ³ Ndĩs̄iní kóo ánu tí fũ lá duũ toso éyi miánu bi Lomo ndĩs̄i kóo í'bíógu a zĩye ne ní. ⁴ Zĩye kpá ndĩs̄i éwé iní bi Lomo ndĩs̄i í'bíógu a zĩye ne ní. Iní máa née ndĩs̄i ógu gi simi roko'bu bi kóo ndĩs̄i ndéré ndro kéye bi ni Kírés̄ito ní. ⁵ Simi ledre ga gére née mbá, tú'dũ ngiti géyi mengini éyē ledre ga bi Lomo ndĩs̄i úku a zĩye ní wá. Gi zĩ kéyi née zĩ Lomo ótoómo yēe zĩye ndĩs̄i úyuyé, zĩ kángáye ídĩne kacĩ misi'di faa.

⁶ Ledre née idí idí zĩze káa do 'dódo ledre káa bi azé ndĩs̄i méngi bisinyi ledre káa zĩ bulúnduzé ga kóna née ke. ⁷ Ngiti géyi lanyání yi éyē fũ lá ro ledre 'bi 'dáná éyi zĩ lomo ga bi yemení kí s̄li 'yi ní. Ndásé idí káa zĩ ye wá. Ni miékéne kídí, "Yi ga gére née ndĩs̄iní fũ lá óngoońzó bangá s̄i mbayi, do ndá'bayé kpá akpa ndĩs̄i ánu esi máa ga gére ní. Zĩye ídiye kí rokinyi do ndĩs̄iyé éwé le'yi kóyó kie kí ndĩs̄i lé'bé ke'bi." ⁸ Ngiti géyi ndĩs̄iní kóo kpá méngi bicayi ledre kí só'do royé kí 'yi ga bi ofuní royé kéye wá ní. Gi zĩ kéyi née, zĩ mimbé'de Lomo ési ne royé zía úfu tú'dũ ngiti géyi simi ndulũ kíe'do álifu cĩ kéri a doa ota (23,000). ⁹ Ndazé kála ledre Kírés̄ito káa zĩ 'bi lafúze ga bi kóna née wá káa bi mimbé'de Lomo ni ési rozé zía úfu zée káa zĩ bi kóo kasaogu tú'dũ kámá e úfu lafúze ga bi kóna née ní ní ke. ¹⁰ Yi ga bi Lomo gelé yēe go zĩye ndĩs̄i úku ledre ené zise ní, ndásé kála ledre gi tarayé wá. Isiréle ga gére née ngiti géyi ndĩs̄iní kóo kála ledre gi tara manda éyē e kenée, zĩ Lomo kóo kása ngiti géyi maláyika ené e ógu úfu 'yi kála ledre ga gére née mbá 'dá'ba.

¹¹ Ledre née mengi kóo roné káa do 'dódo ledre zĩze. Ekéotoní kóo ledre máa née simi miéké kúrú Lomo kenée gi ro zēe 'yi ga bi 'bi Ngére Yésu ní, zĩze lúrútoko ledre gi roa gi zía s̄indĩ kadra 'bi ndá'baógu Yésu ma'dáa ni go gbóo.

¹² Sée ga bi ówosé rosé go kídí ngũngusé ledre 'bi Kírés̄ito go ní, ídisé tóro ngbúo káa bi ásé lúyú ledre ke. ¹³ Ídisé ówo a kídí 'do'dó ga bi oguní rosé ní mbá gi ro zise lúyú ledre ní, oguũtuní kóo royé go zĩ ngiti géyi lafúze 'dá'dá. Abú kenée ndotó, Lomo ootomo ené 'do'dó née zía rómo roko'busé wá, ni í'bí roko'bu 'bi útusimi zise gi do bi zise olúógusé gi simi 'do'dó máa née.

¹⁴ Káa zĩ bi goó kenée ní owũ 'bi Babá e, ídisé ótoómo óto úndru lomo ga bi yemení yēe kí s̄li 'yi ní 'dá'ba. ¹⁵ Sée ga bi ásé 'yi ówo ledre e ní,

ówosé bú kídí ledre bi máúku ba ni ma'díi. ¹⁶ Sáma Kírésìto bi ndìsìzè éwé a kí í'bilúgu mbófo éyí zí Lomo gí roa ní, 'dodo kídí azé kí Kírésìto go k'íé'do. Kpá kenée gí ro ambata bi ndìsìzè 'dèwèifí a dongaráze kí ánu a ní 'dodo kídí anuzé née kuru'bu Kírésìto. ¹⁷ Zée ga bi ndìsìzè ánu ambata bi k'íé'do née abú azé tú'dú ndotó, azé go duú 'yí k'íé'do.

¹⁸ Ledre née ni kpá kenée gí ro Isiréle ga bi kóna ndìsìní ánu éyí ga bi kóo ndìsìní 'dáná mbayi 'bi Lomo k'íe ní. Née 'dodo kídí niyí kí Lomo go éyí k'íé'do. ¹⁹ Máúku zise ma'díi, togú 'yí ánu éyí ga bi ndìsìní 'dáná lomo ga bi yemení yée kí s'ílí 'yí ní, togú anuní wá, moko ndaa simi lomo ga gére née wá. ²⁰ Éyí bi 'danání lomo ga gére k'íe ní, ndìsìní 'dáná a née zí bicayi lomo e, menginí eyé moko kí 'Buzé Lomo wá. Máíli ndásé ídì k'íé'do kí bicayi lomo e wá. ²¹ Utúasá ené zise ndìsìsè éwé sáma Ngére Yésu kpá kí ánu kuru'bu a, zise nda mbú ndá'basé kpá ndìsì kí 'dáná éyí zí bicayi lomo e wá. ²² Ílisé óto mimbé'de Ngére Yésu zia éšine rosé? Togú mimbé'de a esí go rosé ní, roko'busé ni bo zise rómo komo a k'íe?

'Yí 'bi Kírésìto niyí kí ro doyé

²³ Abú ngiti géyí 'yí e ukuní ledre kídí ledre e emení kací komoyé mbá miéme gí ro méngi yée yá, í'í, utúasání eyé mbá sáká yée wá. Ngiti géyí miméngí ledre e niyí bo ndìsìní sinyíonzó sómú ledre 'bi 'yí e. ²⁴ Ndásé ndìsì sómú duú ledresé gí ro bilámá ledre wá, ídísé kpá sómú ledre lafúse e.

²⁵ Togú ógundíkisé esí go 'bi miúgu a yá, ídísé lá geré úgu a ánu a ndásé ndú'yú a bi kídí, 'danání bicayi lomo e kí esí máa née wá ya ní wá. ²⁶ Gí zia miéké kúru Lomo uku kídí, "Do sogo kángá ba kí éyí ga bi siminé ní za mbá Ngére Lomo otoogu yée ne."

²⁷ Togú 'yí bi ngungu ledre Ngére Yésu wá, ndolo sée go gí ro éyí miánu yá, ídísé geré ánu a miánu ndásé ndú'yú a kídí esí ba 'danání lomo e k'íe wá ya ní wá, éyí miánu sinyionzó ené 'yí do komo Lomo wá. ²⁸ 'Búo togú ngiti 'yí uku go kídí, "Ndásé ánu esí née wá 'danání lomo ga bi yemení kí s'ílí 'yí go k'íe yá," zise ótoómo a kí ánu a. Togú kálasé ledre bi 'yí née uku née yá, ótosé 'yí máa née go zí sómú ledre ené lúyúne zia ánu esí bi 'danání bicayi lomo e go k'íe ní gí zise. ²⁹ 'Yí née ni úku ledre kídí, togú kenée yá, née utúasá ótoómo bilámá ledre ené gí zí sómú ledre 'bi ngiti 'yí wá. Gí zí k'eyí née ní, ndá ánu éyí bi 'danání wo zí bicayi lomo e wá káa bi sómú ledre 'bi 'yí ni sinyi gí zíyí ke. ³⁰ Togú éyí bi gáa máíli go ánu a, máí'bí mbófo éyí go zí Lomo gí roa ní, éyí bi ngiti 'yí idí úçuómo máa kí ánu a ní 'dì?

³¹ Míméngí ledre esé e za mbá togú éyí miéwé togú mbú éyí miánu yá, idíní idí bilámáye gí do bi zí 'yí e í'bí mbófo éyí zí Lomo gí royé. ³² Ndásé méngí ledre bi zí bi ndìsì sinyíne ro lafúse gí zia misínyí ní wá. Togú 'yí bi ngungu ledre Ngére Yésu go, togú mbú Yúda e, Gírígí e, togú mbú ngiti 'yí bi 'bi Lomo ní, bi ndaa sinyí roa gí zí miméngí ledre esé wá. ³³ Máa Páwulo, mongú ledre amá ni kací kadra mbá ndìsì óto 'yí e zíye idíye kí rokinyi. Máoto amá ledremá owóowó gí zí ledre 'yí e wá, mándìsì óto ledre 'yí e owóowó. Gí ro zíye ngungu ledre Ngére Yésu zíye ndíki tridri bi za fí ní gí zí Lomo.

11

1 Ídísé méngì lódù kací míméngì ledre amá e gí zía mándìsì méngìlódù ledre ga bi 'bì Kírésìto Yésù ní.

Yata lorù zí 'yì ga bi 'bì Kírésìto ní

2 Mbófo éyì zise gí zía ledremá lìgì sée wá, ledre ga bi kóo má'dódo yée zise ní, ndìsìsè go kpá fú méngì yée káa zí bi kóo má'dódo yée zise ní.

3 Ídísé ówo a kídí, Ngére Yésù ní dùjù ne kí mongù roko'buné do ya'dá e, zí ya'dá e nda ídí 'bì eyé kí roko'buyé do me'beyé e. 'Buzé Lomo ní nda 'bì ené ne kí roko'buné do Kírésìto. 4 Gí zí kèyì nées, togù o'do ini ini zí Lomo, togù ndìsì mbú úku kúrú Lomo yá, ndaá ódó'dùtù doné wá. Togù odó 'dùtù doné yá, 'yì e niyí fála wo gí zí ledre máa nées. 5 Gí ro kára e, togù kára ìnyine ini ini zí Lomo, togù mbú úku kúrú Lomo togù odó doné wá, 'yì e niyí fála wo nda káa zí éyì bi kára máa nées luyú kóo ledre do ólo doa miólo gí zí lúyú ledre ma'dáa ní. 6 Togù kára ili ódó 'dùtù doné wá, ídí geré ólo doné ma'dáa drá 'dá'ba. Gí zí kèyì nées ní, kará e ndanì ótoómo doyé fúo wá, idíní ndìsì ódó'dùtù doyé miódó'dùtù.

7 Gí ro o'do, ndaá miútuásáne zía ódó'dùtù doné wá, gí zía Lomo yeme o'do kí roko'bu ledre e zíne káa zíne Lomo ní, gí ro zí 'yì e ndìsìyè mbófo nées. Kará e idíní ndìsì ódó doyé miódó gí ro zí 'yì e ndìsì mbófo ya'dá 'bì eyé e gí zí bilámá míméngì ledre eyé. 8 Lomo yemeogu ené mizefì o'do bi kpá mizefì bulúnduzé ní gí simi kára wá, yemeogu mizefì kára bi kpá mizefì tetéze ní gí simi o'do máa nées. 9 Lomo yemeogu ené o'do zí kára wá, yemeogu kára zía ndìsì sáká o'do ma'dáa. 10 Káa zí bi goó kenée ní, utúasá miútuásá zí kára ndìsì ódó doné miódó gí ro zí 'yìma'dí e do sogo kángá kpá kí maláyika e komo ere ówo a mbá kídí kára nées ndìsì go óto undru o'do 'bì ené.

11 Lomo yeme o'do zía kpá yéme kára gí ro zíyè ndìsìyè kí sáká lafúyè gí zía niyí dùjù 'yì kíé'do simi Ngére Yésù. 12 Ní tí kenée, Lomo yemeogu kára gí simi cóngó kó'dù o'do, nda gí 'dá'ba zí kára ndíkiógu o'do. Lomo yeme ledre ga gère nées kenée gí zía ní ne 'yì yéme éyì e.

13 Sómùsé aka ledre nées kí rosé. Ní miútuásáne zí kára ndìsìné ini ini zí Lomo do komo 'yì e odó'dùtù doné wá ní, ní mbí? 14 Ní gí ro o'do kpá kenée. Togù o'do otoomo doné ù'busínyì roné gbùku yeme wá, 'yì e niyí ndìsì kúgu wo mikúgú. 15 Zí kará e ní, kára máa wo bi bì doa ala miála ní, lámá ní nda ídí roa za kíngaya. Zí 'yì e ndìsìyè mbófo wo kídí, "Lámá ofù ro kára nées go." Bì doa nées oto nda doa go zía ídine káa zí éyì bi ndìsì ódó'dùtù a fú lá miódó'dùtù ní. 16 Togù ngiti 'yì kpí ní kí ledre tarané gí ro ledre ódó do'yì zí kará e yá, zée bi kése, 'yì ga bi 'bì Kírésìto ní, lorù ní zize kídí, kará e idíní ndìsì ódó doyé miódó do bi ga bi niyí ndìsì doyé ini ini zí Lomo ní.

Sómù ledre 'bì 'yì ga bi 'bì Kírésìto ní ídí ídí kíé'do

17 Mizefì ledre amá, mándá kí rokinyì gí zise wá, gí zía kí'dí bi yókosé rosé go do bi kíé'do ini ini zí Lomo ní, bilámá ledre ndaá dongarase wá.

18 Mándìsì úwú a kídí kí'dí bi yókosé rosé go do bi kíé'do ní, sómù ledre esé ndaá kíé'do wá, ífísé rosé mbá miífi. Másómù ledre nées ndaá ranga wá ní ma'dí. 19 Ì, mbígí miífi simi 'yì e ní bo wo bi ní 'dódo a kídí ba goó mbígí 'yì 'bì Kírésìto kí mimbé'dené kíé'do ní, wo ba mimbé'de a ní 'bì

ené gbre gbre. ²⁰ Mándá kí rokinyi gí zise wá. Gí zía kí'dí bi yókosé rosé go do bi kíé'do ánu éyí miánu 'bi sómúndíki ledre miúyu Ngére Yésu ní, miméngí ledre esé ndaá bilámáne wá. ²¹ Kí'dí bi 'di'bioguní éyí miánu go ní, ngíti géyí 'yí e songóní eyé lafúye wá, tonóní geré ánu éyí zí lafúye ga bi gí 'dá'ba ní idíáká 'bi eyé 'bú. Yée ga bi tonóní éwé le'yí kóró go ní, niyí 'bi eyé go mikóyóye. ²² 'Be 'bi esé ndaá gí ro zise ndísisé kí ánu éyí e kí éwé éyí e simi a wá? Ílisé tí lá óto írì 'yí ga bi 'bi Kírésíto ní zía ndísi ázáne, zí komokenyí ndísi ndá'bané do 'yí ga bi éyí miánu nda zíye wá ní. Ma'díi, nées ndaá ledre bi mááyí mbófo sée gí roa ní wá.

²³ Ledre sómúndíki ledre miúyu Ngére Yésu koo máúku zise ní, máúwú koo za cù gí tara a. Simi bi koo i'biní ngbàngá a zí ezeokóga ní, zía koo ìnyiné 'dí'bi ambata, ²⁴ simi bi i'bí mbófo éyí zí Lomo gí roa ní, zía 'deweífi simi a zía úku ledre kídí, "Ba kuru'bumá bi máí'bí gí rosé ní. Ídísé ndísi ánu a kí sómúndíki ledremá." ²⁵ Kpá kenée gí do kací éyí miánu, zía 'dí'bi kó'do bi kí éyí miéwé siminé ní, zía úku ledre kídí, "Bi simi kó'do ba sáamámá bi 'di'biogu mikánda yeme ledre dongarase kí Lomo ní. Ídísé éwé a zise ndísisé kí sómúndíki ledremá." ²⁶ Simi bi áse ndísi ánu ambata nées kpá kí éwé sáma nées ní ní, ndísisé nées go 'dódotátá ledre gí ro miúyu Ngére Yésu ndéréoguné gí simi sɛndí kdra bi karanée ni ndá'baogú simi a ní.

²⁷ Togú 'yí lurú éyí miánu 'bi sómúndíki ledre miúyu Ngére Yésu lá káa zí owú ledre cùku'dée, zía ndísiné ánu a yeme roné gí roa miyéme wá, 'yí nées luyú ledre go cù ro Ngére Yésu. ²⁸ Togú ílisé go ánu éyí miánu 'bi sómúndíki ledre miúyu Ngére Yésu yá, ídísé órú rosé bilámáne kpó kpó kí, áse nda fú 'dí'bi éyí miánu ánu a kí éwé sáma. ²⁹ 'Yí bi ndísi ánu éyí miánu nées kí éwé sáma nées lá káa zí gbékpí éyí ní, Lomo ni 'dó'do wo bisinyíne. ³⁰ Nées sɛ ledre bi ndíyá ndísi méngí ngíti géyí 'yí e gí dongarase, zí ngíti géyí ndísi kí ó'bóye bisinyíne, gí zí keyí nées tú'dú ngíti géyí uyuní go. ³¹ Togú ndísizé órú rozé bilámáne zise ndísizé ánu éyí miánu 'bi sómúndíki ledre miúyu 'bi Ngére Yésu yá, éyí bi bi ni sinyí ro Lomo zía 'déci ngbanga rozé gí zía bisinyíne ní ndaá. ³² Togú Ngére Yésu i'bí 'do'dó rozé yá, ndaá bisinyí ledre wá. Ndísi nées énzí komozé gí ro zize óto komozé dujú roné, zíne yómo zée simi bi karanée, nées ni 'déci ngbanga 'yí ga bi ngunguní ledrené wá ní.

³³ Togú yókosé rosé go do bi éyí miánu 'bi sómúndíki ledre miúyu Ngére Yésu yá, ídísé sóngó lafúse kí, zise nda ánu éyí ma'dáa ndro. ³⁴ Togú lúrúsé miyóko rosé nées 'bú ndísi méngí sée kíngaya yá, bilámá a kí'dí bi áse go ìnyí gí 'be ní, ídísé ánu owú éyí kí. Gí ro kí'dí bi áse nda ánu éyí miánu 'bi sómúndíki ledre miúyu Ngére Yésu ní, zise ánu a ndoo do bilámá misí'di, bisinyí ledre utúasá ídí simi a wá.

Togú ngíti géyí yata ledre e niyí bo yá, mááyí úku yée zise simi bi máogú go zise simi Korindo íri ní.

12

Roko'bu 'Dówú Lomo

¹ Owú 'bi Babá e, máíli ídísé ówoyème ledre gí ro ledre ga bi 'Dówú Lomo ndísi méngí yée zise ní bilámáne. ² Simi bi koo ngára ngungusé aka ledre Ngére Yésu wá ní, ndísisé koo óto úndru lomo ga bi yemení yée

kí sǐlǐ 'yì ní. ³ Gí zǐ kényì nées máúku zíse, 'yì bí ngárá 'Dówú Lomo ndaa simi a wá ní, ndìsì ukusinyi ledre gí do bí Yésu ne. 'Yì bí kí 'Dówú Lomo siminè ní, ndìsì úku ledre fúó kídí, "Yésu ni Ngére."

⁴ 'Yìma'dí e za mbá niyí kí moko eyé e mbá mǐngúngúcuá. 'Dówú Lomo bí kǐé'do ní ífíbáyí moko nées zíye ne. ⁵ Abú 'yì ga bí 'bí Kírésìto ndìsìní mǐngì toso moko e mǐngúngúcuá yá, mǐngìní nées mbá moko 'bí Ngére Yésu bí kǐé'do ní. ⁶ Tù'dù moko ga bí za mbá ndìsìzè mǐngì yée mǐngúngúcuá nées, Lomo bí kǐé'do ní ndìsì í'bí roko'bu zíze ndìsìzè mǐngì moko ga gére nées kǐe ne.

⁷ 'Dówú Lomo ndìsì í'bí roko'bu zǐ 'yì e gí ro zíye ndìsìyè sáká lafúye kǐe. ⁸ Í'bí roko'bu zǐ ngítì géyì 'yì e gí ro zíye ówoyème kúrú Lomo bí ekéní ní kǐe bílámáne. Zía í'bí zǐ ngítì géyì 'yì e roko'bu 'bí úkuógu ini ledre gí simi miéké kúrú Lomo zǐ lafúye. Éyì ga gére nées oguní mbá gí zǐ 'Dówú Lomo. ⁹ Í'bí zǐ ngítì géyì 'yì e roko'bu 'bí ngúngu ledre 'bí Lomo kíngaya, zía í'bí zǐ ngítì géyì 'yì e roko'bu 'bí ini ini zǐ Lomo geré zǐ ndíyá úkúne gí ro 'yì 'dá'ba. ¹⁰ Í'bí zǐ ngítì géyì 'yì e 'bí ené roko'bu 'bí mǐngì mǐngburoko ledre ga bí 'yì e utúasání mǐngì yée kí gbékpì roko'buyé wá ní kǐe, 'bí ngítì géyì 'bí ené úkutátá ledre bí Lomo ukui'bí ní. 'Bí ngítì géyì 'yì e 'bí ené roko'bu 'bí ífíyème simi ledre e wo bí gí zǐ 'Dówú Lomo kí wo bí gí zǐ bicayi lomo e ní. Zía í'bí zǐ ngítì géyì 'yì e 'bí ené roko'bu 'bí ndìsì ódro simi rǐkì tǐ'dù tara e. 'Bí ngítì géyì 'bí ené roko'bu 'bí ówo ini ledre gí simi ngítì géyì tara e do ndìsìyè úku 'dódo a zǐ lafúye. ¹¹ Bikérì 'Dówú Lomo bí kǐé'do ní ndìsì ífíbáyí tǐ'dù moko ga bí mǐngúngúcuá nées zǐ 'yì e ne kací ìli ledre ené.

Kurù'bu 'yìma'dí ní kǐé'do bí tókoga tǐ'dù

¹² Ledre gí ro 'yìma'dí e ní cé kenée. Abú bí tóko 'yìma'dí niyí tǐ'dù yá, kurù'bu 'yìma'dí ní dùy kǐé'do. Ní kpá kenée gí rozé azé tǐ'dù, tokozé rozé mbá ro Kírésìto Yésu bí kǐé'do ní. ¹³ Togú azé gí simi kúfú Yúda e, togú mbú gí simi Gírìgì e, togú mbú owúkúlú e, togú azé lá gbékpì 'yì e yá, í'bíní babatǐza zíze mbá simi roko'bu 'bí 'Dówú Lomo bí kǐé'do ní. Zǐ 'Dówú Lomo ma'dáa ndìsìní simizé kí í'bí roko'bu ledre e zíze.

¹⁴ Lúrútókosé aka ledre nées lá gí ro 'yìma'dí. 'Yìma'dí ní kurù'bu éyì kǐé'do bí tókoga niyí 'bí eyé nda tǐ'dù. ¹⁵ Togú sǐndì uku ledre kídí, ngárá nées ndaa sǐlǐ wá ní, nées ndaa 'bí ené ngúru éyì gí ro 'yìma'dí wá. Abú kenée yá, sǐndì ní kpá fú ngúru éyì gí ro 'yìma'dí. ¹⁶ Kpá kenée togú mbílí uku ledre kídí, ngárá nées ndaa komo wá ní, nées ndaa 'bí ené ngúru éyì gí ro 'yìma'dí wá, Abú kenée yá, mbílí ní kpá fú ngúru éyì gí ro 'yìma'dí. ¹⁷ Sara togú kurù'bu 'yìma'dí ní kóo lá dùy komo ní, ní nda ndìsì úwú ledre kí 'dí? Togú kurù'bu 'yìma'dí ní kóo lá dùy mbílí ní, ní nda kóo ndìsì ótúlúru ndonyo éyì kí 'dí? ¹⁸ Éyì ga bí rozé ní za mbá, Lomo oto yée kí sǐ ne gí ro zíye ídíye kpá mbá kí moko eyé e. ¹⁹ Togú kurù'bu 'yìma'dí ní lá dùy éyì bí kǐé'do ní, 'yì máa nées ní nda kóo ndìsì mǐngì moko lará a káa be 'dí? ²⁰ Abú éyì niyí ro 'yìma'dí tǐ'dù ndìsìní mǐngì moko e mbá mǐngúngúcuá yá, kurù'bu 'yìma'dí ní dùy kǐé'do.

²¹ Komo utúasá go úku ledre zǐ sǐlǐ kídí, "Sǐlǐ máílí yì wá?" Do utúasá go úku ledre zǐ sǐndì kídí, "Sǐndì máílí yì wá." ²² Ngítì géyì éyì niyí bo rozé, lurúzé yée káa zǐ éyì bí ngárá moko ndaa simiyé wá ní. Togú éyì ga gére

née ndaní kóo wá, káa bi utúasázé méngi yéme moko wá. ²³ Tú'dú éyi e niyi bo rozé, niyi kí ledreyé owóowó. Ngíti géyi niyi bo, niyi 'bi eyé 'bi dokuwu. Gi zí kéyi née, zize ndíshizé éshí bongó rozé káa bi azé ndíshí gámá kí dokuwu ke. ²⁴ Ngíti géyi éyi niyi bo rozé utúasázé ótoéci yée miótoéci wá, éyi ga bi rozé née za mbá, Lomo yeme yée kí sí ne, abú lurúze ngíti géyi káa zí moko ndaa simiyé wá yá, niyi mbá kí ledreyé mbá owóowó. ²⁵ Gi zí kéyi née, wo bi romo do ezené do ndíshí 'yi ífi simiyé gi zía miifi ní ndaa. ²⁶ Káa zí bi éyi ga bi rozé niyi mbá kí'é'do ní, togú ngúrúyé ni go ówo yá, zí éyi ga bi rozé née ówoyé kpá za mbá. Togú éyi owo ro ngúrúyé wá, zí rozé ídine kpá za mbá bikídrine.

²⁷ Sée 'yi ga bi 'bi Kírésito ní, ídísé ówo a kídí, abú ásé tú'dú yá, ásé mbá mitókosé ro Yésu bi kí'é'do ní. ²⁸ Née sí ledre bi Lomo ifbayi moko e zize gi zía mbá mungungúcuá ní. Mizefí a, zée ga bi gelé zée káa do 'yimikása ga bi 'bi Ngére Yésu ní. Gbre, 'yi e 'bi eyé nda nébi e. Ota, 'bi eyé yée ga bi 'yi 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yi e ní. Zí ngíti géyi ídí 'bi eyé 'yi méngi mungburoko ledre ga bi kí roko'búyé ní. Zí ngíti géyi ídí 'bi eyé 'yi íni ini do 'yi ndiyá e, zí ndiyá ndíshí úkúne gi ro'yi. Ngíti géyi 'yi e niyi 'bi eyé 'yi sáká lafúye. Ngíti géyi 'bi eyé 'yi ótoyéme misi'di moko zí lafúye. Ngíti géyi 'bi eyé 'yi ódro simi ríkí tara e káa zí bi 'Dówú Lomo i'bí roko'bu a zíye ní. ²⁹ 'Yi e ndaní eyé mbá 'yimikása 'bi Kírésito wá, ndaní kpá mbá nébi e wá, ndaní kpá mbá 'yi 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yi e wá, ndaní kpá mbá kí roko'bu 'bi méngi mungburoko ledre zíye wá. ³⁰ Ndaní kpá mbá 'yi íni ini do 'yi ndiyá e zí ndiyá ndíshí úkúne wá. Ndaní kpá mbá 'yi ódro simi ríkí tara e wá, ndaní kpá mbá 'yi úkuogú ini ledre e gi simi ngíti géyi tara e wá. ³¹ Ídísé óto komosé gi ro bilámá miméngi ledre bi 'Dówú Lomo i'bí wo zise gi ro zise ndíshí sáká lafúse 'yi ga bi 'bi Kírésito kúe ní.

Ba go éyi bi kí ledrené owóowó máíli úku a zise ní.

13

Óto 'bú lafú'yi e

¹ Togú mááyí 'yi úku ríkí tara ga bi do sogo kángá ba, zíma kpá úku tara ga bi maláyika e ndíshíni úku a dujú ye ní, togú 'bú 'yi e ndaa domá wá, éyi ga bi mándíshí méngi yée née mbá, moko ndaa simiyé wá. ² Kpá kenée togú mááyí nébi 'yi úkutátá ledre 'bi Lomo zí 'yi e, togú mááyí kpá 'yi bi ngungu ledre 'bi Lomo go kángaya, máówoyéme ledre gi ro mungburoko ledre ga bi 'bi Lomo ní mbá bú bilámáne bi utúasá bú óto máa zíma méngi mungburoko ledre kúe ní, togú 'bú 'yi e ndaa domá wá, ranga, moko ndaa simi tú'dú ledre amá ga gére née za mbá wá. ³ Simi ledre ga gére née mbá, togú má'dí'bi éyi ga bi zíma 'be ní mbá í'bí yée zí 'yi lerí e, zíma kpá ótoómo romá za cú zí ezeokó Kírésito úfu máa gi zía bi máyá mááyí go 'yi 'bi Kírésito ní, togú 'bú 'yi e ndaa domá wá, ranga, ledre amá ga gére née mbá moko ndaa 'bi ené simiyé wá.

⁴ 'Yi óto 'bú 'yi e ní 'yi simikútu, ni 'yi méngi bilámá ledre zíye. 'Yi óto 'bú 'yi e ndaa kpá 'yi mongú mimbé'de gi ro éyi 'bi 'yi e wá, ndaa kpá 'yi ilí wá. ⁵ Óto 'bú 'yi e ndaa 'bi ené ndíshí méngi bisinyí ledre zíye wá. 'Yi óto 'bú 'yi e oto ené roné zí 'yi e fú lá 'dá'dá wá, nda kpá 'yi 'bi simi kési wá, nda kpá 'yi óto ledre siminé wá. ⁶ 'Yi bi ní kí 'bú 'yi e doné ní, togú

bisinyí ledre mengi go zí ngíti 'yí yá, bi ndişi síníyí roa misíníyí. Ndişi ídí kí rokinyi simi bi bilámá ledre mengi go zí lafúga ní. ⁷ Óto 'bú 'yí e ni ótoómo bisinyí ledre bi 'yí mengi ní zía, 'yí óto 'bú 'yí e, 'bú ledre 'bi 'yí e nzulú ené doa wá ndişi lúru ledre eyé zíne mbá ma'dúí, kací kadra mbá mimbé'dea ni fú lá kí rokinyi gi ro zí bilámá ledre ndişi méngi roné zíye. Zí 'bú 'yí bi mengi bisinyí ledre née kpá fú ídíne zía simi ledre e mbá.

⁸ Óto 'bú 'yí e ni éyí bi ngára úkú wá ní. Abú áyí ba nébì, abú áyí 'yí owo ríki tara e, zíyí ídíyí 'yí úkuógu ini ledre gi simi ríki tara e, zíyí ídíyí kí mongú ówo ledre gi ro ledre 'bi Lomo, éyí ga gére née mbá ndişiní úkú eyé miúkú zí óto 'bú 'yí e ídíákáne dujú ne. ⁹ Zée 'yíma'dí e, utúasázé ówoyéme ledre 'bi Lomo lá kí roko'buzé wá, gi zía tú'dú ngíti géyí ledre e niyí aka bo zí Lomo lurúzé aka yée wá. ¹⁰ Simi bi karanée Lomo otoyeme ledre ga bi ili yée ní go mbá ní, azé lúru ngíti géyí ledre ga bi lurúzé aka yée wá ní mbá kí komozé. ¹¹ Simi bi kóo mááyí aka owú ní, miódromá kí misómú ledre amá kí miméngi ledre amá e mbá niyí kóo 'bi owú e. Nda té simi bi mángbóroógu go mongú ya'dá 'yí ní, zíma nda ndişimá méngi dujú ledre ga bi 'bi mingburoko 'yí e ní. ¹² Cakaba ní, azé aka simi ledre 'bi Lomo káa zí minzéré owú e ní, gi zía owoyemezé aka za mbí mbí wá. 'Búo simi bi karanée oguzé go za cú 'be 'bi Lomo íri ní, zíze nda ówoyéme mbigí ledre 'bi Lomo zaá bilámáne kpá káa zí bi wo Lomo ma'dáa owoyeme zée kí miméngi ledre ezé e ní. Káa zí bi mááyí aka ba ní, máówoyéme aka ledre 'bi Lomo za kíngaya wá, mááyí ówoyéme a simi bi karanée máógu go 'be 'bi ené íri ní.

¹³ Ledre e niyí bo ota, ngúngu ledre 'bi Lomo, óto komo 'yí gi ro ledre ga bi Lomo yemeomo yée gi rozé ní, nda óto 'bú lafú'yí e. Gi dongará ledre ga bi ota née mbá, óto 'bú 'yí e okpó romo do lafúne e mbá gi zía Lomo ni dosí a ne.

14

Tákpásîlî 'bi ódro simi ngíti géyí tara e

¹ Mongú ledre esé, ídísé ndişi óto 'bú 'yí e za kíngaya, zise óto mimbé'desé ro ledre ga bi 'Dówú Lomo ni ndişi 'dódo yée zise ní. Mongú a, 'dódo ledre bi Lomo ukui'bí ne ní zí 'yí e. ² Gi zía togú 'yí ndişi ódro simi ngíti tara bi ngára tú'dú 'yí e owoní wá ní yá, ledre bi 'yí née ndişi úku a ní, Lomo uwú dujú ne gi zía née yí ené miótoéçi ledre bi 'Dówú Lomo ndişi úku'i'bí a ne ní. ³ Togú 'yí 'dodo ledre bi Lomo ukui'bí ne ní zí lafúne yá, ledre née ni geré sáká lafúga ga gére née zíye ídíye kí roko'bú royé zíye ndişiyé bilámáne.

⁴ 'Yí bi ndişi úku ledre 'bi Lomo lá dujú simi tara máa bi lafúga owoní wá ní, uku ledre née yí ené dujú zíne ngúcuné. Togú uku ledre 'bi Lomo zí 'yí e simi tara bi 'yí e owoní mbá bú ní, ni ídí mongú sáká éyí zí tú'dú lafúga. Gi zía niyí úwúyéme ledre 'bi Lomo zíye ngúngu ledre Ngére Yésu. ⁵ Ni kóo ídí bilámáne togú ásé ba kóo mbá kí roko'bú 'bi ówo ngíti géyí tara e zise. Mongú a, 'yí ídí ídí kí roko'bú 'bi 'dódo ledre bi Lomo ukui'bí ne ní zí lafúne gi ro zí lafúga máa ga gére née ngúngu ledre Yésu.

⁶ Owú 'bi Babá e, togú máógu 'dódo ledre bi Lomo ukui'bí ní zise simi ngíti tara bi ngára ówosé wá ní, É'e utúasásé ówo ini ledre gi simi a wá.

'Búo togú má'dódo ledre 'bi Lomo zise, simi tara bi ówosé bú ní, ásé fú ówoyéme ini ledre gi simi a. ⁷ Togú simi ke'bi, micéyé kí kídri kí alabiri, 'di'bioguní bilámá gboṣṣyé wá ní ambí ni lé'bé ke'bi ne? 'Yi lé'bé ke'bi ndaá. ⁸ Kpá kenée togú dibili owúyeme roné gi ro mara wá ní, 'yi e niyi yóko royé lará a káa be 'di? ⁹ Gi rosé kpá kenée, togú ódrosé zí 'yi e simi tara bi ngára owoní wá ní, niyi úwúyéme a lará a káa be 'di? Uwúyemení eyé ini ledre gi simi a wá.

¹⁰ Tú'dú říkí tara e niyi bo do sogo kángá ndišiní mbá úkuógu ini ledre e. ¹¹ Togú 'yi ódro zíma simi tara bi ngára máówo ini ledre gi simi a wá ní, 'yi nées ndazé kéne gi simi kífú kíé'do wá. ¹² Ndišisé sómú ledre kídí 'Dówú Lomo idí í'bí roko'bu zise gi ro méngi moko kie. Káa zí bi goó kenée ní, ídísé ini ini zí Lomo idí í'bí 'Dówúne zise gi ro zise ndišisé sáká lafúse e gi ro zí moko 'bi Kírésiṣo ngbóróne dongarase.

¹³ Kpá kenée, togú 'Dówú Lomo 'dodo ledre zíyi ndišiyí úku a simi ngiti tara yá, idí ndú'yú Lomo idí í'bí roko'bu zíyi, gi ro zíyi úkuógu ini ledre gi simi ngiti tara máa nées zí lafúyi e ówoyéme a bilámáne. ¹⁴ Togú máini ini zí Lomo simi tara bi ngára máówo ini ledre gi simi a wá ní, lomo romá ndiši ini ini nées lá duji ne ciyi a ndaá yana mimbé'demá wá. ¹⁵ Gi zí kényí nées ní, ngiti géyi yá ledre ga bi mándiši úku yée simi ini zí Lomo ní, 'Dówú Lomo owoyeme duji ne, ngiti yá zíma ówoyéme a. Ngiti géyi yá, zíma ndišimá kófó ři Lomo máówo ini ledre gi simi a wá, ngiti géyi yá zíma ówo ini ledre gi simi a. ¹⁶ Togú ndiši í'bí mbófo éyi zí Lomo simi tara bi kpí ní, sara 'yi máa wo bi dongarase ore ngára owo tara máa nées wá ní, ni ngunṣu a kídí, "Idí kenée" ní lará káa be 'di? ¹⁷ Ambí owo ne, ngiti géyi yá, ledre ga bi áyi ndiši úku yée nées yi eyé mbá bilámá ledre. Nda lá togú 'yi e uwuní ini ledre máa nées wá, éyi bi ni sáká yée gi simi a ní ndaá 'bi ené e wá.

¹⁸ Máí'bí mbófo éyi zí Lomo gi zía mándiši ódro simi říkí tú'dú tara e rómo dosé kie mbá. ¹⁹ Togú nda dongará tú'dú 'yi e yá, mándiši ódro zíye simi tara bi owoní bú ní. Abú máuku lá owú ledre cúku'dée, zíye ówo ini ledre gi simi a yá eme romo do wo bi mááyí úku tú'dú ledre simi tara bi kpí owoní ini ledre gi simi a wá ní.

²⁰ Misómú ledre esé simi ledre 'bi Lomo ndaá idí káa zí 'bi minzéré owú e wá, ídísé idí tí mingburoko 'yi e. Togú nda simi méngi bisinyí ledre yá, ídísé ási ndásé méngi bisinyí ledre wá. ²¹ Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

"Máa Ngére Lomo, abú mákása 'yi lóngó e
ndéré úku ledre amá simi tara bi kpí ní,
zíma kpá ódromá zí 'yi ga gére nées yá,
iliní eyé uwú wá."

²² Togú Lomo ódro zí 'yi ga bi ngunṣuní ledre ené wá ní simi tara bi ngára owoní wá ní yá, ili nées zí 'yi máa ga gére nées óguyé zíne. Togú nda zí 'yi ga bi ngunṣuní ledre ené go ní, ndiši ódro zíye kí tara bi owoní bú ní gi ro zíye ídiye fú kí roko'bu royé. ²³ Togú yókosé rosé kí tú'dú 'yi e do bi kíé'do ini ini zí Lomo, zise ndišisé ódrosé duji simi tara bi ngiti géyi 'yi e owoní wá ní yá, 'yi ga bi dongarase ore ngunṣuní aka ledre 'bi Lomo wá ní niyi úku ledre kídí simi dosé sinyí go misinyí gi zía bi owoní ini ledre

bi ndiṣisṣé úku a nées wá ní. ²⁴ Togú 'yì bí ngúngu aka ledre 'bi Lomo wa ní ogú olú dongarásé do bi ini zí Lomo, ndiṣisṣé ódro simi tara bi 'yì nées owoyeme ledre gí simia bú ní, 'yì nées ní geré óyóló' b'ó sómú ledre ené, zía úku ledre kídí ábuwá ledre ga bi nées ndiṣi méngi yée ní emení ngú zía ngúngu ledre 'bi Lomo. ²⁵ Kpá kenée, togú 'yì lúyú ledre ní dongarásé, ndiṣisṣé úku ledre 'bi Lomo simi tara bi owo bú ní, ngiri ní útú simi a zía úkuógú lúyú ledre ga bi kóo miótoécíné do mimbé'dea ní. Nda gí ore, zía tónóné mbófo Lomo. Zía úku ledre kídí, "Lomo ní dongarásé ona."

Ledre gí ro ini zí Lomo

²⁶ Owú 'bi Babá e, togú yókosé rosé go do bi kije'do ini ini zí Lomo, zí ngiti 'yì gí dongarásé ídine kí ke'bi mbófo Lomo yá, nées bilámá ledre. Togú ngiti 'yì ní 'bi ené kí lorú gí ro lorú lafúne káe yá, ní bilámáne. Togú ngiti 'yì ní kí ledre bi Lomo ukui'bí zía ní, ili úkutátá a zí lafúne e yá, ní bilámáne. Togú ngiti 'yì ní kí roko'bu 'bi ódro simi ngiti tara yá, ní bilámáne. Togú ngiti a ní 'bi ené kí roko'bu 'bi úkuógú ini ledre gí simi ngiti tara yá, ní bilámáne. Ídísé méngi éyì ga gére nées mbá kenée do bilámá misi'diné gí ro zía óto ledre 'bi Kírésito zía ídine kí roko'buné simisé. ²⁷ Togú 'yì e niyí bo, iliní gí ro ódro simi ngiti géyì tara e yá, ndaní idí t'ú'dú wá. Idíní idí lá 'yì e gbere kí ota zíye ndiṣi ódroyé kékije'do gí ro zí ngiti géyì 'yì e ndiṣiyé úkuógú ini ledre gí simi ledre ga bi niyí ndiṣi úku yée nées zí lafúye. ²⁸ Togú ngiti 'yì bi zía úkuógú ini ledre gí simi ngiti géyì tara ga gére nées ndaní wá yá, 'yì ga bi iliní ódro simi ngiti géyì tara e nées ndaní ódro fúo fúo wá. Idíní ódro lá çikí gí do mimbé'deyé Lomo ní úwú a.

²⁹ Togú yókosé rosé go do bi ini ini zí Lomo yá, lá duú 'yì e gbere kí ota idíní úkutátá ledre bi Lomo ukui'bí zíye ní ye, ngiti géyì 'yì e idíní ndiṣi 'bi eyé lá lúru bi simi ledre ga bi lafúye ndiṣiní úkutátá a nées togú ukuní nées tí ledre bi Lomo ukui'bí zíye ne ní yá. ³⁰ Togú Lomo ukui'bí ledre zí ngiti 'yì, ní go úkutátá a, zí Lomo kpá úku'bí ledre zí ngiti 'yì gí ro úkutátá a yá, 'yì máa wo bi gáa ndiṣi úkutátá ledre 'dá'dá nées, idí ótoómo bi zí ezené nées kpá ódroné. ³¹ Ndásé ñnyí ndro simi sɛndí kadra kije'do úku kúru Lomo wá. Ídísé ndiṣi úku kúru Lomo kékije'do. Gí do bi zise ówoyeme ledre 'bi Lomo zise ídise kí roko'busé. ³² 'Yì ga bi ndiṣiní úkutátá ledre bi Lomo ukui'bí ní 'Dówú Lomo ndiṣi í'bí sɛndí kadra gí roa ne zíye. ³³ Gí zía Lomo ní yì ené 'yì 'bi bikidri, ndiṣi ótoyéme ledre ené e mbá miótoyéme.

Simi bi 'yì ga bi 'bi Kírésito yokoní royé go gí do bi e mbá ndiṣi ini ini zí Lomo ní, ³⁴ kará e ndaní idí káa do manda e ndiṣi 'dódo ledre 'bi Kírésito zí 'yì e wá. Idíní idí sɛ lorú 'bi ya'dá 'bi eyé e káa zí bi ní miékéne simi lorú bi Músa eké ní. ³⁵ Togú ngiti géyì ledre e niyí bo iliní gí ro ówoyéme a yá, idíní ndú'yú ya'dá 'bi eyé 'be. Gí zía ní miékéne kará e ndaní ódro do bi yóko ro'yì do bi 'bi ini zí Lomo wá.

³⁶ Sée 'yì 'bi Korindo, óworómosé esé ledre 'bi Lomo gí do ngiti géyì 'yì e wá. Ndásé esé kpá se mizefí 'yì ga bi ledre 'bi Lomo ogúutu roné zíye ní wá. ³⁷ 'Yì bi owo roné bú kídí nées ní 'yì úkutátá ledre 'bi Lomo zí 'yì e ní, idí kpá ówo a kídí ledre bi máéké zise ba ní lorú gí zí Ngére Yésu. ³⁸ Ledre

bi máéké zise ba 'yì bi lurú kí ledrené owóowó wá ní, ndásé kpá lúrú wo kí ledrené zise owóowó wá.

³⁹ Mongù ledre esé idí idí úku kúrú Lomo zí 'yì e. Togù ngíti 'yì ili kpá úkutátá kúrú Lomo simi ngíti tara yá, ndásé úçuómo wo wá. ⁴⁰ Ídísé ndìsì méngì yéme ledre e mbá miméngì yéme do bilámá misi'diné.

15

Miúrú Yésu gí simi umbu

¹ Owù 'bi Babá e, máili úku ándá ledre zise gí ro bilámá ledre kóo má'dódo zise gí ro Kírésìto Yésu, zise ngúngu a kí mimbé'desé kìé'do ní.

² Bilámá ledre néesè ní óto sée zise ndíki trìdrì bi za fí ní. Togù karanée zise zángá trìdrì yá, kídí ngúngusé esé kóo ledre máa néesè kí mimbé'desé kìé'do wá.

³ Máéké zise ba ledre bi 'Buzé Lomo 'dodoyeme ní, ni ledre bi kí ledrené owóowó ní, kídí Kírésìto uyu kóo simi lúyú ledre ezé, káa zí bi ni miékéne simi miéké kúrú Lomo ní, ⁴ do kóo óto wo. Nda simi sílì ota zía úrúne, Ledre néesè méngì kóo roné tí cé káa zí bi miéké kúrú Lomo uku ní. ⁵ Zía kóo 'dódo roné zí Pétero kpá kí ngíti géyì lafúga bi kóo niyí kéye sokó doa gbre (12) ní. ⁶ Zía kóo kpá 'dódo roné zí tù'dù ngíti géyì 'yì e rómoní cì ìnyì (500) go. Abú ngíti géyì uyuní kóo go yá, tù'dù ngíti géyì niyí aka bo kí komoyé. ⁷ Zía kóo kpá 'dódo roné zí Yakóbo, nda gí do kací a néesè, zí 'yìmikása ené e za mbá.

⁸ Odu a nda òwù zía ógu 'dódo roné zíma 'duo kakara káa zí owù bi utúogu miútúogu sìnđì kadra ené 'bi árá utúasá ené wá ní.

⁹ Mááyì gí dongará 'yìmikása ga bi gbála 'dá'ba ní. Miútúasá kóo gbawá ídíma káa do 'yìmikása 'bi Yésu gí zía mándìsì kóo méngì 'yì ga bi 'bi Yésu ma'dáa ní bisinyíne kpá kí úfu ngíti géyì. ¹⁰ Simi ledre ga gére néesè mbá, Lomo oyó sogoné zíma wá. Gí zí kényì néesè, zíma ídíma káa zí bi mááyì ba. Ídrì mimbé'dené romá zía í'bí moko ené zíma ndìsímá méngì a. Abú máméngì moko ené néesè za kí roko'bumá mbá rómo ngíti géyì 'yì e kíe yá, yì ené gí zí roko'bu bi Lomo i'bí zíma ní. ¹¹ Ídísé ówo a kídí ledre 'bi Ngére Yésu ni yì ené òwù kìé'do, togù má'dódo máa zise, togù ngíti géyì 'yì e 'dodoní ye, néesè òwù ledre bi kìé'do ngúngusé ní.

Miúrú 'yì e gí simi umbu

¹² Togù máa kí ngíti géyì lafúma e, 'dodozé kóo ledre go zise kídí Lomo uru kóo Kírésìto gí simi umbu ní, sara méngì káa be 'di zí ngíti géyì 'yì e gí dongarásè ndìsì ití kangú kídí togù 'yì uyu go yá utúasá úrú gí simi umbu wá ní? ¹³ Máúku zise togù úrú gí simi umbu ndaá yá, káa bi sí ledre bi zí Kírésìto úrúne gí simi umbu ní ndaá. ¹⁴ Togù Kírésìto nda kóo úrú gí simi umbu wá, ledre ga bi kóo ndìsìzé 'dódo yée zise ní moko ndaá simiyé mbá wá, moko ndaá kpá simi ngúngu ledre esé wá. ¹⁵ Azé kóo idí go 'yì ranga e ro Lomo gí zía ukuzé kídí uru kóo Kírésìto gí simi umbu. Ábuwá uru ené wo wá, 'yì e uruní eyé kpá gí simi umbu ní.

¹⁶ Idí yaá 'yì e uruní gí simi umbu wá, káa bi Kírésìto urú ené kpá wá. ¹⁷ Idí Kírésìto ndaá kóo úrú gí simi umbu wá, ngúngu ledre esé néesè moko ndaá ba simi a wá, káa bi ásé aka ba fú lá 'yì lúyú ledre e. ¹⁸ Káa bi lafúze 'yì 'bi Kírésìto ga kóna ngúnguní ledre a uyuní go ní, moko ndaá lolu ba

simiyé wá, uyuní go fí. ¹⁹ Idí Kírésìto nda kóo idí kí roko'bu 'bi úrú gí simi umbu wá, zée ga bi azé aka trıdrı ba ní, éyí bi zíze óto komozé gí roa káa do trıdrı bi za fí ní ndaá. Odu a azé kóo idí kacı komo 'yí e éyí bi moko ndaá simi a wá ní.

²⁰ Bilámá a Kírésìto ni go ne mızefı 'yí bi urúutu roné ne gı simi umbu gı zı lafúze ga bi uyunı kóo go 'dá'dá ní. ²¹ Kóo 'desı ní, mızefı 'yima'dı bi Ádama ní 'di'biogu lúyú ledre ne zı 'yima'dı e ndışı úyuyé. Kpá kenée Yésu bi Lomo kasaogu káa do 'yima'dı ní urúutu roné ne gı simi umbu karaba zı 'yima'dı e ndışı úrúye gı simi umbu. ²² Máuku zıse ma'dıı, 'yima'dı e za mbá niyí úyu miúyu gı zıa Ádama 'di'biogu umbu doye ne. Yée ga bi ngunıni ledre Kírésìto go ní, togú uyunı go yá, niyí úrú. ²³ Gı zıa bi Kírésìto ni ne mızefı 'yí bi urúutu roné gı simi umbu ní, zée ga bi 'yí ené e ní, togú sındı kadra 'bi úrú ogu go yá, azé úrú mbá. ²⁴ Simi bi Yésu romo komo roko'bu 'bi bicayi lomo e gı do sogo kángá ba go ní, zıa nda ótoómo bi zı 'Buné Lomo idıne ne Ngére za fı. Née go miúku do sogo kángá kí bisinyı ledre ga bi siminé ní za mbá.

²⁵ Cakaba ní, Yésu ma'dáa ni aka fú ne Ngére do sogo kángá ba gı simi sındı kadra bi zıa rómo komo ezeokóne zıye idıye mbá sı sındıa ní. ²⁶ Odu ezeokó Yésu bi Yésu ni rómo komo a ní duı umbu. ²⁷ Ni miékéne simi miéké kúru Lomo kídı, "Lomo oto éyí e goó za mbá sı sındıa." Ndaá bi kídı Yésu ni kpá idı Ngére do Lomo ní wá, gı zıa Lomo oto wo ne zıa idıne káa do Ngére do éyí e mbá. ²⁸ Gı do kacı a bi Yésu ni kóo go Ngére do éyí e za mbá ní, zıa nda ótoómo bi zı 'Buné Lomo nda idıne ne Ngére doné kí éyí e za fı. Gı zıa wo Lomo, i'bí roko'bu ne zı Yésu zı Yésu idıne káa do Ngére.

²⁹ Togú bi Lomo uru 'yí e gı simi umbu wá ní, sara 'yí ga bi i'bíni babatıza zıye do bi kacı sumuyé ga bi uyunı ní, niyí nda męngı goó 'di? Sara togú Lomo uru ené 'yí e wá ní, éyí bi 'yí e ndışını ngunıni ledre babatıza do i'bí a zıye gı roa ní 'di? ³⁰ Aka nda zée, idı ndaá gı zıa bi ya kídı 'yí e niyí úrú gı simi umbu ní wá ní, káa bi i'bíze ezé rozé ndışı 'dó'dóze gbékpıe wá? ³¹ Máı'bí romá zı umbu zıma ndışı 'dó'dóma gı ro Kírésìto Yésu bi ni Ngére ezé née ndaá gbékpıe wá, gı zıa ma'dıı ni simi ledre ené. Zıma kpá idıma kí mongú rokinyı gı zıa ngungusé ledre ené go. ³² Máotoómo romá zı ngıti géyı 'yí ga bi 'bi Éfeso yée ga bi ngunıni aka ledre 'bi Lomo wá ní ndışı 'dó'do máa kınaya née gbékpıne wá, gı zıa máowo go bilámáne kídı úrú gı simi umbu ni bo. Idı ndaá kóo kenée wá, "Idıze lá ndışı ánu éyí e kí éwé éyí e, sındı kadra ogu go yá, zıze úyuzé."

³³ Ndásé ótoómo rosé zı 'yí e lóndo sée wá. "'Yı bi sómú ledre ené ndaá bilámáne wá ní, ndışı sinyıónzó ezené bi kí bilámá sómú ledre siminé ní." ³⁴ Idıse ótoómo ledre cayı 'bi 'yí ga gére née 'dá'ba. Zıse idıse tí fú bilámáse. Zıse kpá ótoómo męngı bisinyı ledre 'dá'ba. Ngıti géyı 'yí e niyí fú lá bo gı dongarése owonı aka eyé ledre 'bi Lomo fú lá wá. Dosé owó gı zı ledre née wá gı zı 'di?

Umbu e niyí úrú kí mikánda sanáye royé

³⁵ Ngíti 'yì ní ndúndu'yú kídí, "Togú 'yì uyu go miúyu ní ní nda úrú 'bì ené gí simi umbu lárá a káa be 'dì? Nì ólúógú kí toso sanáne máa wo bì káa be 'dì?" ³⁶ Née kenée bicayi sómú ledre bì káa be 'dì. Bì ndìsìsè 'dìyì kúfú ní, ndìsì ỳtù zía ólúógúné nyé kí kùrú sókóne roné, mbé uyu kí? ³⁷ Èyì ga bì ndìsìsè 'dìyì yée ní, togú mbómú togú 'dìya, ndaa 'bì ené bì kídí 'dì'bisé kùrù'bu èyì née 'dìyì a ní wá, tí lá d̀yù kúfú a. ³⁸ Lomo ndìsì nda í'bì mikánda saná zíye ne kací miyéme ledre ené. ³⁹ Èyì trìdrì ga bì za mbá ní, Lomo í'bì saná zíye kpá za mbá m̀ng̀ng̀ucua. 'Yìma'dì togú bangá togú solú togú kénzè èyì ga gére née za mbá, toso sanáye ní mbá m̀ng̀ng̀ucua. ⁴⁰ Èyì ga bì komo ere ní niyí 'bì eyé kpá bo tosoyè kí lámáye ní mbá m̀ng̀ng̀ucua gí ro èyì máa yée ga bì do sogo kángá ona ní. ⁴¹ Misúwu kadra ní kpì gí zì éfé, zì kele e ídìye kpá kpì. Ngíti géyì ndìsìní ndící kí roko'buyé rómo do lafúye.

⁴² Ledre ní gí ro miúrú 'yì e gí simi umbu kpá kenée. Saná 'yì bì niyí óto wo kíe simi gu ní, ní wo bì ndìsì úyu miúyu ní. Wo bì ní úrú kíe ní, ní nda 'bì ené toso saná bì ngará uyu lolù wá ní. ⁴³ Togú 'yìma'dì uyu go yá zì saná a née ènyené, roko'bu a ndaa lolù wá do óto a simi kángá. Simi bì Lomo ní nda úru wo gí simi umbu ní, saná a enye lolù wá, zía nda ídine kí roko'bu. ⁴⁴ Sanáze bì azé kíe ba ní, ní 'bì do sogo kángá. Mikánda a bì Lomo ní í'bì a simi bì ní úru zée ní, ní nda ídì simi roko'bu 'bì 'Dówù Lomo za fí.

⁴⁵ Miéké kúrú Lomo uku kídí, "Zì mizefì 'yìma'dì bì Lomo otoogu wo Ádama ní, ídine trìdrì." Zì gbre 'yì ídì 'bì ené nda Yésù, 'yì í'bì trìdrì bì za fí ní zì 'yì e simi roko'bu 'bì 'Dówù Lomo ní. ⁴⁶ Lomo otoutu aka kóo sanáze bì 'bì do sogo kángá ní. Nda gí do kací a née, zía ótoogu sanáze bì kí roko'bu 'bì 'Dówù Lomo ní. ⁴⁷ Lomo yeme mizefì 'yìma'dì gí simi kángá, zía nda kásaogu gbre 'yìma'dì bì ní Yésù ní 'bì ené gí komo ere. ⁴⁸ 'Yì 'bì do sogo kángá niyí 'bì eyé 'yì ga bì 'bì Ádama ní gí zía ní 'yì 'bì do sogo kángá. 'Yì 'bì komo ere niyí 'bì eyé 'yì ga bì 'bì Yésù ní gí zía ní yì ené 'yì 'bì komo ere. ⁴⁹ Cakaba ní, azé aka káa zì mizefì 'yì bì 'bì do sogo kángá bì Ádama ní. Nda karanée zize ídize káa zì Yésù bì ogù gí komo ere ní.

⁵⁰ Owù 'bì Babá e, sanáze bì 'bì do sogo kángá ba, utúasázé ndéré ndìsì kíe komo ere 'be 'bì Lomo wá, gí zía ndìsì úyu miúyu, zía ndìsì ènye ené kpá miénye. ⁵¹ Máuku zise ma'dí, ndaa 'bì ené bì kídì Yésù ní ndá'baogu simi bì zée 'yì ené uyuonzóze rozé go mbá ní wá. Nì ndá'baogu ndiki ngiti géyì 'yì e gí dongaraze aka tí kí komoyé. Zía nda oyóló'bó sanáze mbá kpì mikándané, yée ga bì uyuní go kí yée ga bì uyuní aka wá ní. ⁵² Ledre máa née ní líyì 'yì e m̀l̀l̀yì simi bì niyí ímí d̀b̀l̀l̀ gí ro úru 'yì ga bì kóo uyuní go ní, zíye ólúóguyé kí mikánda sanáye royé née go saná máa bì enye lolù wá ní, zize ídize kéye nda mbá trìdrìzè za fí. ⁵³ Rozé máa wo bì ndìsì úyu miúyu, zía ndìsì ènyené kpá miénye ní, Lomo ní oyóló'bó a simi ngiti tosoné kpì ndaa lolù wo bì ní kpá fú úyu miúyu ní wá.

⁵⁴ Simi bì Lomo í'bì mikánda saná go zize mbá ní, zì ledre ma'dáa ídine tí káa zì bì ní miékéne simi miéké kúrú Lomo ní kídí, "Umbu, èyì ndaa lolù wá, roko'buyì ỳkù go." ⁵⁵ "Umbu, roko'buyì bì dozé káa zì ngére ní

ndaá lolu wá, ụkú go. Útúásá lolu ndịsị í'bí éyí miówo do mimbé'deze wá." ⁵⁶ Lúyú ledre ndịsị 'dí'biógu umbu. Gị zía lúyú ledre ndịsị óto lorụ 'bi Lomo káa do roko'bu zine. ⁵⁷ Mbófo éyí zí Lomo kásaógu Ngére ezé Kírésito Yésu ógu úyuné 'dí'bióyó umbu bi kóo azé úyu a ze gị zí lúyú ledre ezé e ní gị komozé.

⁵⁸ Owú 'bi Babá e, káa zí bi goó kenée ní, ídísé tóro simi moko 'bi Lomo ngbúó. Ndásé ótoómo rosé zí ngíti géyí ledre e 'dí'bióyó sée wá. Gị zía kúrú moko 'bi Ngére Yésu bi ndịsísé méngí a née nderé ené gbékpíne wá.

16

Yóko késí gị ro kása a simi Yerusaléma

¹ Owú 'bi Babá e, togú gị ro yóko komo késí sáká lafúze 'yí ga bi 'bi Kírésito ní kíe yá, ídísé méngí ledre bi kóo máúku zí yée ga bi simi kángá bi Galatiya ní. ² Simi sịlị gị do kací Sịlị 'bi 'Dówuro mbá, ídise ndịsị 'dí'bióto ngíti géyí késí e kpí kí irị lafúze ga gére ní, gị do bi zíma ógumá ndíki a nzíyíné gị ro zíma kása a sáká yée kíe. Gị zí wo bi ásé méngí a gbagbagba simi bi mááyí go zise íri ní. ³ Ídísé kpá lúruómo ngíti géyí 'yí e gị do ngárá 'yí ga bi ásé kéye íri míméngí ledre eyé ní za mbá bilámáne ní gị ro togú máógu go zise íri yá, zíma éké wáraga í'bí a kí késí bi yókósé ní do sịllye gị ro zíye ndéré sáká lafúze ga bi simi Yerusaléma íri ní kíe. ⁴ Togú málúru útúásá miútúásá zíma nderéma yá, zize nderéze kéye.

Miyéme ledre 'bi Páwulo

⁵ Ní kóo ídí tí bilámáne zíma nderéma geré zise íri, tí lá máili aka ndéré lúru ngíti géyí lafúze 'yí ga bi 'bi Kírésito simi kángá bi Makedoniya ní kí, mááyí nda fú ógu zise íri. ⁶ Togú máógu go zise íri yá, azé aka lú'bu kése zaá milú'bu kí. Gị zía kí lịmị ba máili ndịsị bi. Togú nda go kí ndumu yá, mááyí nda fú ìnyí ndéré do ngíti géyí bi e. Ili kpá zise sáká máa gị ro gámá ga bi mándịsị kí gámá yée kací moko e ní. ⁷ Ndaá bilámáne zíma ógumá zise íri lá 'dá'dága wá. Togú Ngére Yésu ngunu go zíma ógumá zise íri yá, azé aka lú'bu kése zaá milú'bu kí. ⁸ Mááyí aka ídí fú simi Éfeso yáa gị simi sịndị kadra bi 'bi Pénítakote ní.* ⁹ Máili aka fú ndịsị simi gara bi Éfeso yáa gị zía Lomo ili aka zíma ndịsịmá 'dódo ledre ené zí 'yí ga bi yáa ní abú t'í' d'ụ ngíti géyí iliní kenée wá.

¹⁰ Togú Timatiyo ogu go zise íri yá, ndásé lúru wo lá kí komosé wá, ídísé 'dí'bi wo simi sụmụ kí sịllye sokó gị zía ní 'yí bi ndịsị méngí moko 'bi Ngére Yésu kí mimbé'dené mbá k'íe' do kpá káa zí bi mándịsị méngí a ní. ¹¹ Ndásé lúrúcáyí wo wá. Ídísé sáká wo gị ro zía gámáne kací moko 'bi Ngére Yésu kí rokinyi do mimbé'dené kpá gị ro zía ndá'baóguné zíma yáa 'diya. Mándịsị yáa óto komomá kací a kpá kí ngíti géyí 'yí ga bi 'bi Kírésito ní.

15:55 15:55 Uzíya 13:14 * **16:8** 16:8 Sịndị kadra 'bi Pénítakote: Née sịllye sokó doa ìnyí doa k'érí gị do kací Umbuokpó. Yída e ndịsịní ógu simi sịllye nées simi Yerusaléma í'bí mizefí éyí eyé ga bi gị yáká ní zí Lomo. Née kpá sịllye bi kóo 'Dówú Lomo ogu do 'yí ga bi ngununí ledre ené ní. Ólo Léví 23:15-21, Moko 'bi 'yimikása e 2:1-4.

¹² Máúku ledre go zí Apólo eze 'yì mokoze o'buó'bu idíní ndéré kí ngíti géyì 'yì 'bì Kírésìto lúru sée íri. Másómú utúasá aka kací komoa wá, togú ndiki bilámá sɔ̀ndí kadra go yá, nì ogú lúru sée íri.

Odu ledre zise

¹³ Ídísé 'dí'bi sɔ̀lìse ro ledre Kírésìto sokó gí do bi zise ídísé kí roko'busé do ndìsì tórosé ngbúó. ¹⁴ Ídísé ndìsì óto 'bú lafúse e simi ledre e za mbá.

¹⁵ Káa zí bi ówosé Sítifáno kí 'yì 'bì 'be 'bì ené e mbá bú bilámáne niyí ye mizefí 'yì ga bi kóo simi kángá bi Ákaya ngununí ledre 'bì Ngére Yésu zíye ndìsìyé sáká 'yì ga bi 'bì Yésu ní, ¹⁶ máúku zise, ídísé 'dí'bi lorú gí tara sítifáno kpá kí ngíti géyì 'yì ga bi niyí íri ngununí ledre 'bì Ngére Yésu go ní. ¹⁷ Simi bi kóo Sítifáno ma'dáa, kí Forotonáto nda kí Akayíka oguní zíma yáa ní, abú ndásé yáa wá, mááyí geré kí mongú rokinyi gí zíye zíma ndìsímá mbófo yée kíngaya gí ro sáká éyì bi oguní kíe zíma gí zise gírì ní. ¹⁸ I'bíní rokinyi go zíma kíngaya kpá káa zí bi ndìsíní i'bí rokinyi zise íri ní. Idízé ndìsì mbófo yée kíngaya gí zía ndìsíní go méngí moko 'bì Kírésìto cù kí simiyé.

Odu ledre gí zí Páwulo

¹⁹ 'Yì ga bi 'bì Kírésìto gí simi ngíti géyì gara ga bi simi kángá bi Ásiya yáa ní, i'bíní mandá zise kíngaya. Akúwíla kí me'bené Purisíla nda kpá kí 'yì ga bi ndìsíní yóko royé 'be 'bì Akúwíla íni ini zí Ngére Yésu ní, i'bíní kpá mandá zise kíngaya. ²⁰ Lafúze 'yì ga bi 'bì Kírésìto yáa ní, i'bíní mandá zise íri kíngaya. Ídísé ndìsì ídí kí rokinyi dongarásé kací kadra za cé.

²¹ Maa Páwulo, máí'bí kása kpá mandá zise íri.

²² 'Yì ga bi niyí óyó sogoyé zí Lomo ní, Lomo ma'dáa idí í'bí 'do'dó royé. Ngére Yésu ndá'baogú mu 'diya.

²³ Ngére Yésu idí ndìsì lúru bi kacise gí do bi zise ndìsìsè bilámase.

²⁴ Kací kadra mbá ásé simi yana mimbé'demá sée 'yì ga bi 'bì Kírésìto Yésu ní.

Gbire wáraga bi Páwulo eké zí 'yì ga bi simi Korinto

ní Ledre gi ro gbire búkú bi Korinto ní

Páwulo eké ledre ba ne zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Korinto ngúru mongú gara simi káńgá 'bi 'yì ga bi Gírìsì e ní. Eké ledre nées zíye simi bi ni do misi'di mindéréne íri ní. Oto kóo dosì ledre 'bi Lomo go zíye íri, gí zí kéyì nées ili ndéré íri í'bí yata bilámá sómú ledre zíye. Nées sù ledre bi eké ledre ba kása zíye íri gí roa ní. Abú ni tí kí ledre ga gère nées kenée yá, bisinyí ledre ni fú lá yì ené bo dongaráye íri. Páwulo ili 'yì ga bi 'bi Kírésìto nées idíní yéme dongaráye 'dá'dá zine kí óguné íri.

Ngíti géyì ukuní 'bi eyé kídí Páwulo ndaaá 'bi ené mbigí 'yìmikása 'bi Kírésìto wá ndìsì sínyì késì 'bi kanísa. Simi ledre bi eké ba, uku mbigí ledre gí roné kí ledre bilámá ledre 'bi Yésù bi Lomo í'bí zine bi nées ndìsì úku a zí 'yì e ní. Simi kápita 9-10 'dodo ledre zí 'yì e gí ro káa zí bi niyí ndìsì sáká 'yì ga bi 'bi Lomo kpá kí Kanísa ga bi do ngíti géyì bi e kí késì ga bi zíye nées.

¹ Sée 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi gara bi Korinto kí lafúse ga bi simi káńgá bi Ákaya ní.

Máa Páwulo bi Lomo gelé máa káa do 'yìmikása 'bi Kírésìto Yésù ní, máéké wáraga ba máa zise. Lúnduzé Timatiyo simi Lomo, bi azé kéye yáa ní, í'bizé mandá kéné zise íri kíngaya.

² 'Buzé Lomo kí Ngére ezé Kírésìto Yésù, idíní í'bí úndru zise gí do bi zise ndìsìsé bilámáne.

Páwulo í'bí mbófo éyì zí Lomo

³ Mbófo éyì zí Lomo bi 'Bù Ngére ezé Kírésìto Yésù ní. Ni ne 'yì bi ndìsì sáká zée do rìkì tù'dù misi'di e za mbá ní. ⁴ Lurúomo zée lá kí komoné wá, simi bi azé go simi ledre ní, ndìsì sáká zée kí í'bí roko'bu zize gí do bi zize útúásaze ndìsì sáká lafúse e simi ledre e káa zí bi ndìsì sáká zée ní.

⁵ Ni kenée ma'díi, káa zí bi kóo Kírésìto 'do'dó gí rozé ní, zée ga bi azé go 'yì ené e ní, azé 'dó'dó kpá kenée. Káa zí bi kóo Lomo ndìsì í'bí roko'bu zía simi bi ndìsì 'dó'dó ní, Lomo ni kpá í'bí roko'bu zize kenée. ⁶ Simi bi azé go ndìsì 'dó'dó ní, zize ndìsì ndíki roko'bu kí komokenzì gí zí Lomo gí ro sáká sée kie gí ro zise ndíki trídri. Sáká zée simi 'do'dó ga bi ndìsìndíki ndíki zée ní gí do bi zise ówo a kídí ndìsì í'bí roko'bu zize ne gí do bi zize sáká sée. Simi bi ásé ndìsì útusimisé cé káa zí bi ndìsìzè útusimizé ní. ⁷ Owozé go bilámáne kídí gí zía bi ndìsìsé go útusimisé simi 'do'dó kpá cé káa zize ní, Lomo ni í'bí roko'bu zize káa zí bi í'bí zize ní.

⁸ Owù 'bi Babá e, utúasá miútúasá zize úku ledre 'do'dó bi kóo 'dodozè simi Ásiya ní zise. Nées ndaaá kóo 'do'dó wá, yì ené umbu, olúoguzé gí simi gu. ⁹ Lomo rozé ndaaá lolù kóo wá, gí zía owozé nda kóo tí go kídí azé yì ezé go umbu. Gí zí kéyì nées, zize nda kóo ótoómo rozé mbá ñù zí Lomo gí zía roko'bu 'bi úru 'yì e gí simi umbu ni ñù zía. ¹⁰ Ma'díi, zía kóo yómo

zée gí tara umbu née. Owoyemezé go bilámáne kídí ni ndìşì sáká zée fú kenée simì ledre e za mbá. ¹¹ Ídísé ìni ìni zì Lomo gí rozé. Simì bì ni ndìşì sáká zée ní, ni óto tǔ'dù 'yì e zíye ídíye kí rokinyi do ndìşìyè mbófo Lomo gí zise.

Páwulo oyólo'bó ledre kóo yeme ní

¹² Dukuwu ndaá ro dozé wá. Ndìşìzè ndìşì kí dozé 'dága gí zía ndìşì bì ndìşìzè ndìşì a kí 'yì e kpá kése ní ni do misì'di bì Lomo ili ní. ¹³ Togú mákása ledre go zise yá, ndìşìsè ówoyème a 'diya gí zía sómù ledre amá ndaá 'bì ené gbre gbre wá. ¹⁴ Abú ówoyemesé aka ledre ga bì ukuzé yée zise ba wá, simì bì karanée Ngére Yésù ní ndá'baógu ní, ásé ídí kí rokinyi kíze kpá káa zì bì azé kí rokinyi gí zise ní.

¹⁵ Máowo go bilámáne kídí ásé kí rokinyi. Nì bilámáne zíma ógu andá romá zise íri gí ro zise ídíse kí úndru za kíngaya. ¹⁶ Mizefì sómù ledre amá nì kídí, mááyí ìnyì gí simì kángá bì Ásiya ní ndéréma simì Mekedoníya. Mááyí 'dècì bì kpurù gí zise gí ore kí lúru sée. Kpá kenée simì mindá'baógumá, mááyí ógu kpá kpurù gí 'dí zise gí ore gí ro zise sáká máa gí ro zíma ndéréma simì Yúdáyá kángá 'bì Yúda e. ¹⁷ Ndásé lúru máa káa zì 'yì bì togú yeme ledre go yá, zía ndìşìnè óyóló'bó a gbù gbù ní wá.

¹⁸ Mándá 'yì óyóló'bó ledre wá, éyì bì máúku go ní, nì méngì roné tí káa zì bì máúku ní. Máúku née ledre bì Lomo owo bú ní. ¹⁹ Kírésìto Yésù Owù 'bì Lomo bì zée kí Timatiyo e kí Siliváno e ndìşìzè úku ledre a zise ba ní, nì 'yì bì togú uku ledre go yá zía tí méngì a ní. ²⁰ Ledre ga bì za mbá Lomo yeme yée gí ro yómo 'yìma'dí ní, Yésù ogù méngì yée go mbá. Gí zì kéyì née, zise ndìşìzè í'bì mbófo éyì zì Lomo. Zise ngúngu a kídí "Ídí kenée." ²¹ Wo, Lomo ma'dáa geléogù zée ne zía í'bì roko'bu née zise kése gí do bì zise ngúngu ledre Kírésìto kíngaya zise ndìşì tórozé ngbúo simì moko ené bì i'bì zise ní. ²² 'Dá'dá kasa 'dówùne simizé káa do mizefì sáká éyì zise gí ro zise ndìşìzè méngì dǔjì ledre ené gí do bì zì 'yì e ówo a mbá kídí azé go mbígì 'yì ené e.

²³ Lomo owo sù ledre bì máogù gí zía zise íri 'diya wá ní bú. Togú máogù kóo 'diya yá, mááyí kóo ódro zise o'buó'bu. ²⁴ Otozè ezé rozé zise zise ídíse kí ledrezé owóowó wá. Ilizé zise ndìşì méngì moko 'bì Kírésìto kése ndro gí zía bì ngúngusé ledre ené go ní gí do bì zise ídíse kí rokinyi.

2

¹ Gí zì kéyì née, máoyóló'bó sómù ledre amá go kí ndéréma zise íri káa bì mááyí úku ledre bì nì óto unǔ do mimbé'desé ní zise ke. ² Togú máoto unǔ do mimbé'desé kí ódro bì o'buó'bu zì bì sínýine rosé ní, ásé nda óto máa zì bì émené romá ní lárá a káa be 'dí? Ótosé esé lolù máa zì bì émené romá wá. ³ Máódro 'dìyì romá simì ledre bì máéké ba kenée gí zía simì bì mááyí ógu íri ní, ásé óto máa se zì bì émené romá. Rokinyi bì ásé ídí kè ní, nì óto máa ne zíma ídíma kí rokinyi. ⁴ Simì bì kóo mááyí éké ledre née zise ní, rokinyi ndaá kóo romá wá, bì sínýí kóo romá misínýí zía oto máa zíma ndìşìmá gí zía gboó simì ìní komomá. Máéké kóo ledre née zise kenée gí zía 'bùse ofù domá go.

Ótoómo ledre zì 'yì lúyú ledre e

⁵ Togú ngúrúsé luyú ledre yá, abú bi ní tí sínyí romá gí zía yá ní, bi ní sínyí rosé mbá rómo domá. ⁶ 'Do'dó bi í'bisé zía gí zí ledre bi luyú wo nées ní utúásá go kíe kpìni. ⁷ Bi ba ní, sìnđi kádra ogú go gí ro zise ótoómo ledre zía, zise 'dí'bilúgu wo simi sùmù dongarásé káa bi ní nda lúru roné káa zí kébùj moko ndaá lolu siminé wá ní ke. ⁸ Ídisé fú lá 'dódo a zía kídí ní ngúrúsé bi 'bú a ní fú bo dosé ní. ⁹ Máéké kóo ledre zise 'dá'dá gí ro ówo a togú ásé tí óto úndrumá simi ledre ga bi mándisj úku yée zise ní yá. ¹⁰ Togú ótoómosé ledre go zí 'yí yá, mááyí kpá ótoómo ledre zía. Togú máotoómo ledre go zí 'yí yá, Kírésito Yésu owo tí go kídí ma'díi máotoómo ledre go zí 'yí nées gí zía ótoómosé kpá ledre go zía. ¹¹ Ni miútúásáne zise ndisjísé ótoómo ledre zí 'yí bi luyú ledre go ní káa bi Satána ní ndiki bifúó zía ólúne dongaráze, gí zía owozé miméngj ledre ené bú.

¹² Simi bi máinyi ndéré simi gara bi Tóra gí ro úku ledre 'bi Kírésito zí 'yí ga bi íri ní, mááyí ogú íri ní, Ngére Yésu olú go do mimbé'de tú'dú 'yí e niyí go nzíyiyé ndisj sòngó bilámá ledre bi máogú kíe ní. ¹³ Gí zía bi ngará máogú ndiki lúnduzé Títo simi Lomo ore wá ní, má'dú'du nda kóo zíye ore lá ca, zíma 'dícíómo kacíma zíye, yóó zíma ndéréókpóma simi Mekedonjya.

¹⁴ Mbófo éyí zí Lomo zía óto Kírésito káa do mongú manda zía ndisj útúne zíze 'dá'dá simi ledre e za mbá kí mongú roko'buné káa zí mongú manda 'bi asikiri e ní. Zí Lomo ma'dáa ndisjiné sáká zée zíze ndisjzé úku bilámá ledre bi gí do bi Yésu ní zí 'yí e. Bilámá ledre nées inyi kóo zí 'yí e rómo do bikinyi ledre e mbá. ¹⁵ Azé zí Lomo kí ledrezé owóowó káa zí bilámá sù'bú mindonyo ní. Kpá zí 'yí ga bi ngunguni ledre Kírésito go ní, kí yée ga bi ngunguni wá ní. ¹⁶ 'Yí ga bi ngunguni ledre Yésu wá ní, ndisjiné éré gí zí ndonyozé ngiri gí zía ndonyozé nées ní zíye káa zí ndonyo umbu ní gí zía niyí úyu kpá kenée. Ambí ní utúásá méngj moko 'bi Lomo ní ne? Nda zí yée ga bi ngunguni ledre Yésu go ní ndonyozé ní zíye ndonyo tridri gí zía niyí ídí 'bi eyé tridri. ¹⁷ Ndazé ezé káa zí tú'dú ngíti géyí 'yí ga bi ilini ndisj úku kúru Lomo gí do bi do í'bí éyí zíye ní wá. Ndisjzé úku zí 'yí e mbigí ledre 'bi Lomo gí zía uzu zée, go utúásázé go komoa 'yí ga bi 'bi Kírésito ní gí ro moko ené.

3

Mikánda miyéme ledre 'bi Lomo

¹ Ndisjísé lúru a íri káa zí éyí bi ndisjzé mbófo rozé ní? Ílisé kóo idini éké do siliže wáraga káa zí bi ndisjiné éké a do sili ngíti géyí 'yí e ní ogú 'dódo a zise kídí azé 'yí ga bi 'bi moko 'bi Lomo ní, togú kenée wá ní, ílisé kóo éké wáraga ma'dáa zíze se? Fí, ndaá 'bi ené kenée wá. ² Ásé se zíze káa zí miéké wáraga ní. Gí zía 'dódosé kací moko bi ndisjzé méngj a dongarásé ní go zí 'yí e ówo a mbá kídí azé 'yí 'bi moko 'bi Lomo. ³ Ásé go káa zí mbigí wáraga bi Kírésito éké ne ní, gí zía 'dódosé bilámá moko bi mengizé zí Lomo ní go simi miméngj ledre esé e. Ledre ga bi gí do bisé ní ekéni eyé miéké wá, 'Dowú Lomo mengi yí ené ne.

⁴ Ukuzé ledre ga gére nées kenées gí zía owozé go ma'díi kídí Lomo i'bí roko'bú go zíze ndisjzé méngj moko ené kíe sj sili Kírésito. ⁵ Utúásázé úku ledre bi kídí ndisjzé méngj ledre ga gére nées kí roko'bú ezé 'bi 'yíma'dí e

ní wá. Lomo i'bí roko'bu ledre ga bi mengizé nées zize ne. ⁶ Geléogú zée ne gi ro zize ndisizé úku bilámá ledre bi yeme mikándané ní. Ndaá 'bi ené lorú bi kóo Músa eké ní wá. Gi zía 'Dówú Lomo ndisí i'bí tridri ne zí 'yí e, ndaá 'bi ené lorú wá.

Lorú i'bí ené tridri zí 'yí e wá

⁷ Lorú bi kóo Músa eké ní uku kídí togú 'yí ngunḡu ledre 'bi Lomo wá yá, ni úyu. Lorú nées ni kóo miékéotoné ro tutú. Abú kenée ndotó, lorú máa nées oto kóo simi komo Músa ndisí rírine miřírí Isiréle e utúasání ndisí lúru a wa. Abú kenée ndotó, roko'bu máa nées ni úkú ené miúkú. ⁸ Mikánda yéme ledre bi Lomo yeme zía kásaogú 'Dówúne gi ro i'bí tridri bi za fi ní romo do lorú bi ekéni miéké ní. ⁹ Togú 'yí e niyí kí rokinyi lá gbóo gi ro lorú bi ngára i'bí ené tridri zí 'yí e wá ní, sara niyí nda idí kí rokinyi gi ro mikánda ledre bi ni i'bí tridri zíye ní cù káa be 'di? ¹⁰ Mikánda lorú bi Lomo i'biogú ba, romo do lorú bi kóo Músa eké ní. ¹¹ Togú 'yí e niyí kóo kí rokinyi gi ro lorú bi ndisí úkú miúkú ní, sara niyí nda idí kí rokinyi gi ro lorú bi ngára úkú 'bi ené kú wá cù káa be 'di?

¹² Káa zí bi Lomo gelé zée ne zize ndisizé 'dódo mikánda miyéme ledre ené ba zí 'yí e ní, azé oto komozé ndisí méngi moko nées ngiri ndaá rozé wá. ¹³ Ndazé ezé káa zí Músa bi kóo onz'đutú komoné kí mbili bongó gi zí Isiréle e kí lúru roko'bu 'bi Lomo bi ni ókpó gi roné ní wá. ¹⁴ Bi ba ní, 'đutuní yí eyé simi doyé go, abú 'dodoní ba nda tí mbigi lorú ga bi Músa ekéni ní zíye yá, utúasání eyé úwú a wá. 'Búo togú ngunḡuní ledre Kírésito go, zí simi doyé líkpíne. ¹⁵ Gi zí kéyi nées ní, abú oloní ba nda tí lorú ga bi kóo Músa eké yée ní zíye yá, mimbé'deyé utúasá ené lolú ngunḡu a wá gi zía simi doyé ni yí ené fú lá mi'dútuné. ¹⁶ 'Búo togú 'yí ngunḡu ledre 'bi Lomo go, Ngére Lomo ni fú ótoómo ledre zía. ¹⁷ Ngére Lomo kí 'Dówú Lomo ni k'íe'do. 'Yí bi ngunḡu ledre 'bi Lomo go ní, 'Dówú Lomo ni go simi a gi zía owo yí ené Lomo go, ni go simi rokinyi. ¹⁸ Gi zía bi ngára komozé ndaá mi'dútuné wá ní, 'yí e ndisíni lúrutóko bilámá miméngi ledre 'bi Ngére bi ndisí ngbóro tátá roné simizé ní gi zí roko'bu 'bi 'Dówú Lomo bi simizé ní.

4

Úku ledre 'bi Lomo

¹ Yí ené gi zí 'búze bi do Lomo ní, zía gelé zée gi ro zize ndisizé 'dódo mikánda yéme ledre ené zí 'yí e. Gi zí kéyi nées ní, rozé uyu ené kí méngi moko ma'dáa wá. ² Ledre ga bi ndisizé méngi yée ní za mbá, kémbj ledre bi ni 'dí'biogú dokuwu zí 'yí ní ndaá. Ukuḡbízé ezé ledre zí 'yí e simi bi azé ndisí 'dódo ledre 'bi Lomo zíye ní wá. Ledre ezé e niyí za mbá miózoyé zí kadra 'yí bi ni úkuóto ledre rozé ní ndaá. ³ Bilámá ledre ga bi ndisizé 'dódo yée ní togú ngiti géyi 'yí e owoyemení ini ledre gi simi a wá, nées yí ené yée ga bi asini miási kí úwú a ní. ⁴ Gi zía Satána bi oto roné ngére 'bi do sogo kángá ba 'đutú yí ené simi doyé go ní. Utúasání eyé 'dí'bi bilámá ledre 'bi Kírésito bi ni káa zí Lomo bi ndisizé 'dódo ledre ené zíye káa zí bimióngó zíye ndisíyé méngi ledre e kací a ní wá. ⁵ Ledre ga bi ndisizé 'dódo yée ní, ndaní eyé ledre e ga bi gi rozé ní wá, ndisizé 'dódo bilámá ledre bi 'bi Kírésito Yésu Ngére ezé ní. Kasa zée kí bilámá ledre nées ne zise. ⁶ Lomo uku kóo ledre kídí, "Bimióngó idí óngó simi

mitùlurù.” Karaba ní bilámá ledre 'bì Lomo bì Kírésìto ogù kíe ní, oto zée go zíze ndìsìzè lùrú roko'bu 'bì Lomo gí zía azé go simi bimióngó.

⁷ Abú azé 'yìma'dí e roko'buzzé ndaá, azé káa zí pheré ní yá, Lomo i'bì moko ené bì kí ledrené owóowó ní go do sùlìze. Gí zí kèyì nées, zí 'yì e ówo a mbá kídí ma'dú, Lomo ndìsì í'bì roko'bu zíze ne, zíze ndìsìzè méngì moko ma'dáa kíe utúasázé ótoómo a wá. ⁸ Abú 'yì e ndìsìní 'dó'do zée kací kadra mbá yá, cóngó rozé utúasá ùkú wá. Abú simi ngítì géyì sìnđì kadra owo'di'bizé éyì bì azé méngì a ní wá yá, oyózé sogozé zí Lomo wá. ⁹ Togú azé go simi 'do'dó yá, Lomo ndìsì kpá fú sáká zée. Abú simi ngítì géyì sìnđì kadra azé go gbóo gí ro do úfu zée yá, Lomo ndìsì kpá fú sáká zée. ¹⁰ Kací kadra mbá ndìsìzè gámá kí umbu komozé gí zí 'yì e káa zí 'bì Yésu kóna ní. Togú uyuzé yá ni úru zée zí 'yì e lùrútóko roko'buá rozé.

¹¹ Ní ma'dú, kací kadra mbá 'yì e niyí fú lá nzíyiyé gí ro úfu zée gí zía bì ndìsìzè úku bilámá ledre ené ní. Nda gí ore, zí 'yì e ówo a mbá kídí Yésu ní kí roko'bu gí ro yómo rozé bì ndìsì úyu miúyu ba. ¹² Ndìsìzè gámá kí umbu komozé kací kadra mbá gí zía bì ilizé gí ro zíze ndíki trìdrì bì za fí ní.

¹³ Ní miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Mándìsì 'dódo ledre 'bì Lomo gí zía mángúngu go.” Gí zía bì zée kése nguunguzé go mbá ledre bì kíe do nées ní ní, zíze ndìsìzè go 'dódo a zí 'yì e. ¹⁴ Gí zía owozé go kídí Lomo uru kóo Ngére Yésu go gí simi umbu, ni úru zée kpá kenée. ¹⁵ Ledre ga gére nées mbá, niyí gí do bì zíze ídise mbí, simi bì 'yì e niyí ówoyème a gí zíze kídí ábuwá Lomo ni bilámáne ní, zíye ndìsìyè mbófo wo kpá kí óto úndrua.

¹⁶ Nées sù ledre bì utúasázé ótoómo ledre nées gí zía wá ní. Abú roko'buzzé ìlì ba za ùkú miùkú yá, zí 'Dówù Lomo ndìsìné í'bì roko'bu zíze. ¹⁷ 'Do'dó ga gére nées ndìsìní yème zée gí ro zíze ndíki trìdrì bì za fí ní. ¹⁸ Gí zí kèyì nées ní, otozé ezé komozé ro éyì ga bì ndìsìzè go lùrú yée nées wá, ndìsìzè óto komozé gí ro éyì ga bì ngará lurúzé aka yée wá ní.

5

Azé ndìsì simi mikánda 'be

¹ Kuru'bu rozé bì trìdrìzè ndìsì ndìsì simi a do sogo kángá ona. Togú kuru'bu rozé bì trìdrìzè ndìsì ndìsì simi a ba uyu go yá, Lomo ni 'dí'bióto trìdrìzè simi mikánda 'be bì yemeomo gí rozé komo ere ní, zíze ndìsìzè ìrì za fí. ² Abú 'do'dózé kí ndìsì ndándada gí zí éyì miówo rozé do sogo kángá ona ndotó, azé kí mongú óto komo gí ro 'dówùro bì Lomo yemeomo go zíze komo ere ìrì ní, ³ gí zía utúasázé ndìsì ìrì kí sanáze bì 'bì do sogo kángá ba wá. Azé ídì ìrì kí mikánda sanáze bì 'Dówù Lomo yemene ní. ⁴ Kuru'bu rozé 'bì sága ba ndìsì ówo miówo zíze ndìsìzè ìni ìni gí zí éyì miówo. Abú kenée ndotó, ilizé ezé zí trìdrìzè ólúóguné gí simi a wá. Éyì bì ilizé ní, mikánda trìdrì bì 'bì Lomo ní ídì ógu ndìsì simizé óyóló'bó zée mikándané. ⁵ Lomo yeme ledre nées ne zíze bilámáne kenée. Kasa 'Dówùne gí ro zíze ówo a kídí ledre ga bì nées yeme yée gí rozé ní, nées ni méngì yée mbá.

⁶ Gí zí kèyì nées, zíze ówoyème a bilámáne kídí togú azé aka kí kuru'bu rozé 'bì do sogo kángá ba yá, ndazé aka mbígì 'yì ga bì 'bì Ngére Yésu ní

wá. ⁷ Ndişizé ndişi ba gi zía nḡuḡuzé go kenée abú ledre ma'dáa mengi aka roné wá ndotó. ⁸ Idizé ídí kí rokinyi gi zía bi azé ótoómo do sogo káḡá ba zize ndéré ndişizé kí Ngére Yésu do bi kíé'do ní. ⁹ Togú azé go kéne do bi kíé'do, togú ndazé kéne do bi kíé'do wá, ili zize óto wo zia ídíne kí rokinyi. ¹⁰ Gi zía azé karanée tóro mbá kó'dú Kírésito zía 'déci nḡbangazé mbá mikékeriá kací miméḡi ledre ezé e do sogo káḡá ona.

Miyéme ledre dongará 'yi e kí Lomo

¹¹ Gi zía bi nḡuḡuzé ledre Ngére Yésu go, zize ndişizé óto úndrua kí ndişi 'dí'bióḡu 'yi e zía ní, Lomo owo bú kídí ndişizé úku ma'díi ledre e. Sée ówosé kpá bú kenée. ¹² Ndişizé ezé née mbófo rozé zise wá, ilizé gi ro zise ídíse kí ledre tarasé. Gi do bi zise útuásáse úkulúgu ledre zí 'yi ga bi ndişini mbófo royé abú mengini éyè ma'díi ledre zí Lomo wá ní. ¹³ Togú lúrúsé zée kací komosé káa zí řifuzé miřifu ní yá, yi ené gi ro zí 'yi e ndişi f'bi mbófo éyi zí Lomo. Togú řifuzé wá, ilizé sáká sée gi ro zise ówoyéme Lomo. ¹⁴ 'Búze bi Kírésito oto ní, oto zée née zize ndişizé méḡi ledre ga gére née kenée gi zía ni duḡi ne bikéri 'yi bi uyu yómo tú'dú 'yi ga bi kóo ununí simi lúyú ledre ní. ¹⁵ Uyu káa bi yée ga bi ni yómo yée ní, niyi ndişi ḡuḡucyé ke. Ili gi ro zíye ídíye káa do 'yi ené e zíye ndişi ndişiyé kéye. Gi zía uyu zía úrúne gi royé.

¹⁶ Bi ba ní, 'decizé ezé lolu nḡbanga 'yima'dí e kací ledre ga bi ndişini méḡi a ní kí sómú ledre ezé 'bi 'yima'dí e wá. Abú bi ndişizé kóo 'dá'dá 'déci nḡbanga Kírésito kenée yá, bi ba ní, owoyemezé wo go 'decizé ezé lolu nḡbanga a kenée wá. ¹⁷ 'Yi bi nḡuḡu ledre Kírésito go ní, ni go mikánda 'yi simi miméḡi ledre ené e. Ledre ga bi kóo ndişi méḡi yée 'dá'dá bisinyiye ní otoomo yée go mbá, ndişi nda go méḡi ledre ga bi bilámáye ní. ¹⁸ Lomo oyólo'bó zée ne zí miméḡi ledre ezé e ídíye bilámáye née. Kasaogu Kírésito ógu yéme ledre dongaraze kéne Lomo. Zía kása zée kí bilámá ledre ndişi úku a zí 'yi e idini yéme dongaraye kí Lomo gi ro zí mindişiyé ídíne bilámáne. ¹⁹ Gi zía bi Lomo kí Kírésito niyi kíé'do ní, zía kása Yésu ógu yéme ledre dongarane Lomo kí 'yima'dí e. Gi zía ili ené lolu fú lá lúru 'yima'dí e káa do 'yi lúyú ledre e wá, idini ndá'baógu zine. ²⁰ Azé ba 'yimikása ga bi 'bi Kírésito ní. Ndişizé úku ba ledre ga bi gi taraa ní. Éyi bi Lomo ili gi zise ní ídíse úwú ledre ma'dáa zise ndá'baóḡusé zine. ²¹ Abú Yésu ma'dáa ndaá 'bi ené 'yi lúyú ledre wá, zí Lomo kásaógu wo ógu 'dí'bi lúyú ledre 'bi 'yima'dí e roné. Zía úyuné káa zí 'yi lúyú ledre ní gi ro zí 'yima'dí e útuásáye kací komoné káa do mbigi 'yi ené e.

6

¹ Káa zí bi azé go kíé'do kí Yésu simi miméḡi ledre ezé e ní, bilámá ledre bi kóo Lomo mengi zize zí Yésu úyuné gi rozé ní, nḡuḡuzé rozé zise ndásé ótoómo a zía ndéréne gbékpíne wá. ² Gi zía bi Lomo uku simi miéké kúrúne kídí,

“Togú inisé ini zima gi ro sáká éyi, zima lúru a kídí née go bilámá şindí kadra gi ro zima sáká sée yá, mááyí sáká sée.

Togú şindí kadra 'bi yómo 'yi e utuásá go yá, mááyí kása 'yi yómo 'yi e zía óḡuné yómo sée.”

Máúku zise, ba goó sɛndí kadra 'bi sáká éyí gí zí Lomo kí sɛndí kadra 'bi yómo 'yí e.

'Do'dó ga bi ndikiní Páwulo ní

³ Nɛɛsɛzé óto komozé ro moko bi nɛɛsɛzé méngí a ní kíngaya gí do bi zía ndéréne do bilámá misi'diné káa bi ngíti géyí 'yí e niyí lúrúndíki lúyú ledre rozé zíye ásiyé kí ngúngu ledre 'bi Lomo ke. ⁴ Simi ríki tú'dú 'do'dó ga bi ndikiní nées za mbá, nɛɛsɛzé tí fú lá útusimízé zíye gí ro zía 'dódo zée kídí azé mbígí 'yí 'bi moko ga bi 'bi Lomo ní. ⁵ Simi ngíti géyí sɛndí kadra nɛɛsɛzé ócò zée, 'dì'bi zée ónzó zée simi sígini, nɛɛsɛzé kí gbúrúgbóye dozé kí simikesí, do nɛɛsɛzé kí í'bí mɛngburoko moko e zise. Simi ngíti géyí ndulú 'bi 'dì'bi komozé wá, zise nɛɛsɛzé kí 'dú'duzé kpá 'bú. ⁶ Ledre ga bi méngízé yée ní za mbá 'dodoní go kídí, azé go mbígí 'yí ga bi 'bi Lomo ní gí zía lúyú ledre ndaá simi míméngí ledre ezé e wá, owozé éyí ga bi Lomo ili zise nɛɛsɛzé méngí yée ní go bú, zise kí útusimízé simi ledre e kpá kí méngí bilámá ledre zí yée ga bi nɛɛsɛzé méngí zée bisinyíne ní kí mbígí óto 'bú 'yí e dozé nda kpá kí 'Dówú Lomo bi simízé ní. ⁷ Nɛɛsɛzé úku mbígí ledre 'bi Lomo zí 'yí e, zí Lomo nɛɛsɛzé í'bí roko'bu moko ma'dáa zise ne. Gí zía bi utúasázé go komo Lomo ní, zise nɛɛsɛzé ðuú méngí éyí ga bi Lomo ili yée ní. Simi 'do'dó ezé mbá, ledre ga bi nɛɛsɛzé úku yée kí éyí ga bi nɛɛsɛzé méngí yée ní, niyí mbá miútúasáye. ⁸ Nɛɛsɛzé 'dódo ðuú mbígí ledre 'bi Lomo zí 'yí e. Togú ngíti géyí otoní úndruzé bú togú otoní wá, togú ngíti géyí mbofoní zée bú nées ndaá 'bi ledre ezé wá, kací kadra mbá nɛɛsɛzé úku ðuú mbígí ledre. Simi ma'dí ga gère nées mbá, ngíti géyí 'yí e ya azé fú lá 'yí ranga e. ⁹ Abú owoní bú kídí azé 'yimíkása ga bi 'bi Lomo ní yá, fi, ngíti géyí 'yí e iliní eyé kenée wá. Zíye nɛɛsɛzé ócò zée í'bí zise 'duo umbu, abú kenée ndotó uyuzé ezé gí zí ócò nées wá. ¹⁰ Abú mimbé'dezé nɛɛsɛzé 'dəcí m'đəcí gí zí ledre ga gère nées yá, azé kpá fú lá kí rokinyi. Abú éyí ga bi 'bi sága ba ndaní zise wá, nɛɛsɛzé kpá fú óto ledre 'bi Lomo zía ngbórone mɛngbóró simiyé. Éyí ga bi Lomo otoogu yée sága ba niyí mbá 'bi ezé.

¹¹ Séé lúnduzé e simi Lomo 'yí ga bi 'bi Koríndo ní, ukuzé kóo ledre go fúó zise kídí otozé 'búse go dozé kíngaya. ¹² Ma'dí, 'búse ni yí ené fú bo dozé. Yí ené séé, ilisé yí esé 'dì'biyó 'búze gí dosé se. ¹³ Mándísi ódro zise ba káa zí 'yí odro zí owú 'bi ené ní, ídísé óto 'búze.

'Yí ga bi nɛnguní ledre 'bi Yésu wá ní

¹⁴ 'Yí ga bi nɛnguní ledre 'bi Yésu go ní, nɛɛsɛzé kotruní eyé royé kí yée ga bi nɛnguní ledre a wá ní wá. 'Yí ga bi nɛɛsɛzé méngí bilámá ledre ní nɛɛsɛzé kotruní eyé royé kí 'yí méngí bisinyí ledre e wá. Kpá káa zí bi bimióngó ndikiní eyé kí mɛtɛlurú wá ní. ¹⁵ Kpá kenée, togú Kírésito nɛɛsɛzé kotruní royé kí Satána wá ní, sara zée 'yí ga bi 'bi Yésu ní azé nda nɛɛsɛzé kotru 'bi ezé rozé kí 'yí ga bi nɛnguní ledre Yésu wá ní lára a káa be 'dì? Kenée ogu wá. ¹⁶ Séé 'yí ga bi nɛnguní ledre 'bi Yésu go ní, ásé go káa zí 'D'íç 'bi Lomo ní gí ro zía nɛɛsɛzé simisé. Gí zí kéyí nées ní, ndaá miútúasáne zise ndá'basé nɛɛsɛzé óto úndru lomo ga bi yemení yée kí sɛlì 'yí ní wá. Lomo uku kenée kídí, "Mááyí nɛɛsɛzé dongará 'yí amá e, zima nɛɛsɛzé

gámáma dongaráye gí zía mááyí Lomo eyé niyí 'bi eyé nda 'yí amá e.”

¹⁷ Zí Ngére kpá lórú 'yí ené ga gére née kídí,

“Yí ga bi nḡḡḡuní ledre amá wá ní,
ndásé ndíṣí kótrú rosé kéye wá.

Ndásé ndíṣí méngí lódú ledre eyé wá,
gí ro zise útuásase kací komomá.”

¹⁸ Zí Lomo úku ledre kídí,

“Mááyí ídí 'Bùsé, zise ídíse owú 'bi amáa e,

Mááyí Ngére Lomo, bi kí roko'bu ledre e zíma ní, máúku ledre ga gére
née máa.”

7

¹ Owú 'bi Babá e simi Lomo, káa zí bi 'Bùzé uku ledre go zise kenée ní,
ídízé í'bí rozé za mbá zía zise ndíṣízé ðúḡ méngí ledre ga bi niyí óto wo
zía ídíne kíze kí rokinyi ní.

Páwulo ni go kí rokinyi gí ro Tító

² Mánḡḡḡnú romá zise, ídíse óto 'búze. Luyúze ezé ledre rosé mbá
wá, méngíze ezé gbawá ledre máa wo bi zí bi sínýíne ro nḡurusé ní wá.
Londoze gbawá nḡuru 'yí gí dongarase gí ro éyí ené. ³ Máúku amá ledre
née kí sómú ledre bi kídí ásé bisínýí 'yí e ní wá. Máúku ledre née kenée gí
zía 'búze ni domá kíngaya káa zí bi kóo máúku zise 'dá'dá ní. Togú mbú
umbu yá, azé úyu kése, togú mbú ídí trídri yá, azé ídí trídri kpá kése.
⁴ Máówo bú kídí ásé ndíṣí méngí fú lá ledre ga bi Lomo ili yée ní. Gí zí
kéyí née zí bi ndíṣí émené romá gí zise. Míméngí ledre esé esí roko'bu go
simimá. Simi 'dó'dó ga bi mánḡṣí 'dó'dó yée née za mbá, mááyí fú lá kí
rokinyi gí zise.

⁵ Simi bi oguzé simi kánḡá bi Mekedoníya, síli ilí rozé wá, 'di'bize
mímbe'dezé mbá do sḡlize gí zí ríki 'do'dó ga bi 'do'doní zée kée ní. ⁶ Lomo
ndíṣí lengbe í'bí rokinyi zí 'yí ga bi utúasání ndíki a wá ní. Míndá'baóḡu
Tító gí zise girí í'bí mongú rokinyi go zise. ⁷ Ma'díi, míndá'baóḡu a oto zée
go zise ídíze kí mongú rokinyi. Mongú a, ni wo bi ndíṣíse kóo sáká wo íri
ní. Uku zise kídí ásé íri kí mongú sómú ledre gí romá. Ledre ga gére née
mbá oto máa go zíma ídíma kí mongú rokinyi.

⁸ Máówo bú kídí wára ga kóo máéké ní, oto unḡu go ca ro mímbe'desé.
Abú kenée ndotó, mánḡá kí mongú sómú ledre wá, gí zía máówo bú ni zise
káa do sáká éyí. ⁹ Káa zí bi mááyí úku ledre ba ní, azé go kí rokinyi. Ndaá
gí zía bi ya odrozé kóo go zise zía ówoné rosé ní wá, yí ené gí zía ówosé
kóo go kí rosé kídí lúyúsé kóo ledre go. Gí zí kéyí née, zise nda go óyóló'bó
sómú ledre esé gí zía Lomo ili kenée. Ídíse ówo a kídí otoze ezé unḡu ro
mímbe'desé wá. ¹⁰ Togú bi sínýí ro 'yí gí zía bi luyú gí do misí'di 'bi Lomo
ní, zía óyóló'bó sómú ledre ené do ndá'baóḡuné do misí'di 'bi Lomo yá,
Lomo ni í'bí trídri bi za fí ní zía, zía ídíne kí rokinyi. Togú do sogo kánḡá
ba oto yí zí bi sínýíne royí, zíyí ídíyí kí lerí gí zía yá, ni 'dí'bióḡu yí zí
umbu.

¹¹ Lúrúsé aka bilámá mímbe'de Lomo rosé. Simi bi lúyúsé ledre, zise
óyóló'bó mímbe'desé do ndá'baóḡusé zía ní, zía 'dí'bilúḡu sée zíne simi

şumụ. Gị zị kényi née ni cakaba go miówóné kídí ásé go mbigí 'yị ga bi 'bi Lomo ní, gị zía lúyú ledre ndaá lolu rosé wá. ¹² Máéké amá ledre née gị ro óto 'yị bi luyú ledre née do bisinyí misi'di, togú gị ro úku yéme ledre gị ro 'yị máa wo bi mengini bisinyí ledre zía ní wá. Máéké gị ro zise ówo a kídí méngi yémesé ledre go gị rozé. ¹³ Ledre née oto zée go zize ídíze kí rokinyi.

Ndaá kpá lá òjù zée wá, kpá Tító. Gị zía Simi bi kóo kasazé wo zise iri ní, zise 'di'bi wo simi şumụ kí 'búne, zía ndịşiné bilámáne somú ledre wá. ¹⁴ Máúku ledresé zía máyá ásé bilámá 'yị e. Simi bi ogụ zise iri ní, zía lúru ledre ga bi máúku yée zía gị rosé ní za cù kí komoné. Ótosé máa go zíma ídíma kí rokinyi. ¹⁵ Ledresé ni go zía owóowó gị zí bilámá ledre bi méngisé zía, zise 'di'bi wo kí 'búne simi şumụ ní. ¹⁶ Mááyí kí mongú rokinyi gị zise, ledresé ni zíma owóowó.

8

'Yị 'bi Mekedoniya e sakáni lafúye

¹ Owụ 'bi Babá e, ilizé úku 'dódo a zise kídí Lomo mengi bilámá ledre go simi 'yị ga bi 'bi Kírésito simi kangá bi Mekedoniya ní. ² 'Yị 'bi Mekedoniya ga gére née abú tų'dú 'do'dó ndịşị ndiki yée, zíye kpá ídíye 'yị lerị e yá, yokoní şılıye za kí sómú ledre eyé mbá sáká lafúye 'yị ga bi 'bi Kírésito ní. ³ Şılıye bi yokoní ní, rorómó go, gị zía i'bini za kí mimbé'deyé mbá. ⁴ Bi ba ní, niyí ba ndịşị ngungú royé zize, idízé ngungu a gị do bi zíye yóko şılıye sáká lafúye 'yị ga bi 'bi Kírésito simi Yerusaléma ní kía. ⁵ Éyị bi mengini ní, ni nda yí ené go kpí gị zí ledre bi ndịşizé sómú a gị royé ní. I'biútuní aka yí eyé royé mbá zí Ngére Yésu kí, zíye nda ndá'baóguyé ndịşị lódú kacize káa zí bi Lomo ndịşị úkuí'bí a zíye ní. ⁶ Káa zí bi kóo ówosé bú Tító lúnduzé simi Lomo ndịşị kóo 'dókó sée ne kí sómú ledre 'bi yóko şılı ní, azé go kpá kásalúgu wo zise iri gị ro zía kpá fú 'dókó sée kí sómú ledre gị ro zise yóko şılıse rómo gị do wo bi kóo 'dá'dá ní. ⁷ Ásé go ndịşị méngi tų'dú bilámá ledre e. Ledre 'bi Kírésito bi ngungusé ní i'bí roko'bu 'bi 'dódo ledre go zise, ásé go kí mingburoko ówo ledre e, kpá nzíyisé gị ro sáká 'yị e gị zía ótosé 'búze go. Bi ba ní, ídíse nda mu ndịşị sáká 'yị e rónoné mirómo.

⁸ Máúku amá bi kídí ídíse mu yóko şılıse ní wá, máúku 'dódo lá ledre ga bi lafúse 'yị 'bi Kírésito ndịşini méngi a ní zise, togú ndịşisé go kpá méngi a kenée kí mimbé'desé kígé'do yá. ⁹ Lúrútokosé aka ledre bi Kírésito Yésu Ngére ezé ní. Inyị za cù gị komo ere óguné do sogo kangá ona káa zí 'yima'di ní, ídíne káa do 'yị lerị gị do bi zise ídíse kí éyị zise bi ni tridri bi fi ní.

¹⁰ Kibi kóna áse se mizefi 'yị ga bi i'bini royé ndịşị yóko şılıye gị ro sáká lafúse ga bi 'yị 'bi Kírésito niyí 'yị lerị e ní. ¹¹ Káa zí bi kóo tónósé go yóko şılıse ní, ídíse kpá fú mu méngi a kenée gị do bi zía útúásáne kpini kací mimbé'desé bi kóna née. Ídíse i'bí a kpini kací roko'bu éyị bi do şılıse ní. ¹² Éyị bi ni kí ledrené owóowó ní ndaá 'bi ené bi ya i'bí go cù kía 'di ya ní wá, yí ené bilámá mimbé'deyi bi ndịşị i'bí a kía ní, ndịşị óto Lomo ne ídíne kí rokinyi.

¹³ Máílí amá gága sée migága gí ro í'bí éyí zí 'yì e, zise ídiákase simi 'do'dó wá. Yí ené duú sáká éyí bí kí 'búne ní gí ro zise ídise mbá kí éyí e zise. ¹⁴ Bí ba ní, éyí ní bo zise ídise mu í'bí a zí lafúse. Simi ngíti sɔ̀ndí kakra niyí óyóló'bo royé í'bí a zise. Míméngí kẹ̀yí bí kenée ní ní òtósé e mbá zise ídise kí éyí e zise. ¹⁵ Káa zí bí ní miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Yí ga bí 'do'dú yokoní éyí miánu go kíngaya ní, bandáomoní eyé ngíti a gí royé wá. Yée ga bí 'do'dú yokoní 'bí eyé lá ca ní, ídiákání eyé lá kí wo bí zíye ca née wá.”

Kasaluguní T̄to simi Korīndo

¹⁶ Mbófo éyí zí Lomo zia óto 'búse do T̄to kpá káa zí bí óto 'búse domá ní. ¹⁷ Simi bí ukuzé ledre zía gí ro zía ndá'ba ándá roné zise íri ní, ní kóo kí rokinyi gí zía ili kpá fú gí ro ndíṣí sáká sée kí sómú ledre. ¹⁸ Kasazé yée gí yáa kí ngíti lúnduzé simi Lomo, ní 'yì bí 'yì 'bí Kírés̄ito owoní wo mbá bú gí zí bilámá ledre 'bí Lomo bí ndíṣí úku a ní. ¹⁹ Lafúze e 'yì 'bí Kírés̄ito gelení wo ye gí ro zía 'díyíoto zée kí éyí ga bí yókosé yée zise ndéréze saká lafúze ga bí simi Yerusaléma ní kíe ní. Née míméngí ledre bí ní óto 'yì e zíye ndíṣíyé í'bí mbófo éyí zí Ngére Lomo gí roa ní. 'Dodo kírí née kídí azé nzíyíze gí ro ndíṣí sáká lafúze e ga bí ilíní sáká éyí ní. ²⁰ Ní miútuásáne zise ndéréze kí lúnduzé bí gelésé wo ní, káa bí ngíti géyí 'yì e niyí sómúlúyú ledre kídí kẹ̀ṣí bí yókosé ní, sinyíze go kíe. ²¹ Máuku ledre née kenée, gí zía máílí Ngére Lomo kí 'yima'dí e mbá idíní ówo a kídí ndíṣíze go mēngí moko ené do bilámá misi'diné.

²² Káa do yata ledre, esíze ngíti lúnduzé simi Lomo go zí T̄to e kí ezené bí máuku ledre a née, niyí ndéré gí yáa zise íri ní. Owoyemezé ledre gí roa go bilámáne do tú'dú misi'dí e, moko ené zí Ngére Yésu ní bilámáne. Ní kí rokinyi gí ro zíye ndéréye kí lafúne ga gére née zise íri. ²³ Togú 'yì niyí ndú'yú sée gí ro T̄to yá, née kú ngúru eze 'yì mokomá bí ndíṣíze mēngí moko kéne gí ro sáká sée ní. Gí ro ngíti géyí ya'dá ga bí gbre née, 'yì 'bí Kírés̄ito ga bí yáa ní kasaní yée ye gí ro zíye ndíṣí mēngí moko zise íri. Kací moko eyé ndíṣí óto tú'dú 'yì e zíye ndíṣíyé í'bí mbófo éyí zí Yésu. ²⁴ Ídise óto 'búye, zise 'dí'bí yée simi sùmú gí do bí zí 'yì ga bí kasaní yée ní, ówo a kídí ledre ga bí ndíṣíze mbófo sée kíe ní, niyí ma'díi.

9

Yóko s̄l̄i zí 'yì 'bí Kírés̄ito ga bí simi Yerusaléma

¹ Máílí amá fú lá ndíṣí éké ándá ledre gí ro yóko s̄l̄i bí yémesé ledre gí ro ndíṣí í'bí a gí ro zía sáká 'yì 'bí Kírés̄ito ga bí simi Yerusaléma ní wá. ² Máowo bú kídí í'bisé rosé go zise ndíṣí sáká lafúse. Née s̄i ledre bí mándíṣí mbófo sée zí 'yì 'bí Kírés̄ito ga bí simi káṅgá bí Mekedoníya ní, kídí sée 'yì 'bí Korīndo simi káṅgá bí Ákaya ní yémesé kóo rosé go 'desí kibi kóna gí ro yóko s̄l̄ise sáká lafúse kíe. Ledre bí mēngíse née, oto tú'dú ngíti géyí 'yì ga bí 'bí Kírés̄ito ní go ndíṣí yóko s̄l̄iye gí ro sáká lafúye kíe. ³ Gí zí kẹ̀yí née, mááyí gí yáa go kása T̄to kí lafúne ga gére née gí do bí zíye sáká sée kí moko 'bí yóko s̄l̄i gí ro zise ídise kí nzíyí éyí do s̄l̄ise. Gí zía togú oguzé íri ndásé nzíyíse wá, niyí sómú ledre kídí mbágá tú'dú ledre ga bí mándíṣí úku yée gí do bisé ní niyí yì eyé mbá

ranga. ⁴ Máúku kenée gi zía togú oguzé gi yáa kí ngúru 'yi gi dongará 'yi 'bi Kírésito ga bi simi Mekedoníya ní togú nziyi éyí ndaa yá, mááyí idí kí mongú komokenyi, zí 'bi esé nda rómoné cù gi do 'bi amá. ⁵ Née sị ledre bi mákása Tjto kí lafúne ga gére née idíní ndéré 'dá'dá iri gi ro sáká sée kí moko 'bi yóko sịlị née. Gi ro zise í'bí a káa zí bi yémesé ní, ndaa káa zí gaganí sée gi roa migága ní wá.

⁶ Ásé lúru lịlị ledre née gi ro ledre 'bi yóko sịlị. Togú 'yi i'bí éyí cúku'dée, Lomo ní í'bí úndru zía kpá cúku'dée, togú 'yi i'bí éyí mongúne, Lomo ní í'bí úndru zía kpá mongúne. ⁷ 'Yí idí í'bí éyí kací mimbé'dené bi ili ní, ndaa sómú siminé káa zí éyí bi gaganí wo roa migága ní wá. Lomo ndịsị lengbe óto 'bú 'yi ga bi iliní ndịsị í'bí éyí kí mimbé'dené kịé'do ní. ⁸ Togú ndịsị go í'bí éyí zí 'yi e kí mimbé'deyí kịé'do kenée yá, Lomo ní í'bí úndru zíyí, zíyí ídíyí kí rịkị tų'dú éyí e, zíyí ndịsịyí sáká ngíti géyí 'yi e kíe. ⁹ Káa zí bi miéké kúrú Lomo uku ní kídí, "Yí ga bi ndịsịnị sáká 'yi lerí e ní,

Lomo ní ndịsị mēngi bilámá ledre zíye za fí."

¹⁰ Lomo bi ní 'yi í'bí kúfú kí éyí miánu zí 'yi e ní, ní í'bí úndru zise gi ro zí éyí e úwúye zise miúwú gi do bi zise ndịsịsé sáká 'yi e kíe. ¹¹ Lomo ní í'bí úndru zise, zise ídise kí éyí e do sịlịse ndịsị sáká 'yi e kíe. Zíye ndịsịyé í'bí mbófo éyí zí Lomo simi bi togú i'bízé sáká éyí bi gi zise ní go zíye ní.

¹² Ídise ówo a kídí, yóko sịlị bi ndịsịsé yóko a sáká 'yi 'bi Kírésito ga bi simi Yerusaléma kíe ní, ní óto yée zíye ndịsịyé í'bí mbófo éyí zí Lomo kingaya. ¹³ Yóko sịlịse née ní óto 'yi 'bi Kírésito ga bi simi Yerusaléma ní, zíye ndịsịyé mbófo Lomo kídí ma'dii, ngúngusé bilámá ledre 'bi Ngére Yésu go. ¹⁴ Bi ba ní, niyí ba ndịsị ini ini gi rosé kí mimbé'deyé kịé'do gi do bi zíye kóo ídíye kése do bi kịé'do. Gi zía bi owoní sáká éyí 'bi Lomo go gi zise ní. ¹⁵ Mbófo éyí zí Lomo zía kásaogu owú 'bi ené káa do mongú sáká éyí ené zise.

10

Páwulo uku yeme ledre gi ro moko 'bi Kírésito

¹ Ba máa Páwulo, índisé aka mbílise zíma, zise úwú ledre bi málii úku a zise ndoo kpá kí bikịdrị mimbé'demá káa zí bi Kírésito ndịsị mēngi a ní. Abú ngíti géyí 'yi e gi dongarase ukucayiní ledre kídí mándịsị ódro o'buó'bu zise lá dujé simi miéké ledre togú nda goó do komosé yá, máódro kenée wá. ² Ngíti géyí 'yi e gi dongarase ndịsịnị úku ledre kídí ndazé ezé mbigi 'yi ga bi 'bi Lomo ní wá. Mángungú romá zise, ídise úcuómo yée. Gi zía simi bi togú máógu go zíye iri ní, mááyí éşí sịlịma komoyé o'buó'bu. ³ Máówo bú azé 'yima'dí e do sogo kángá, ndịsizé mēngi 'bi ezé yi ezé ledre ga bi Lomo ili yée ní, ndaa káa zí mímēngi ledre 'bi 'yi ga bi owoní Lomo wá ní wá. ⁴ Éyí ga bi ndịsizé ícị okó kíe ní mbá oguní gi zí Lomo, ndaní eyé komokenzị 'bi okó ga bi 'bi do sogo kángá ba wá. Yí ené roko'bu 'bi Lomo bi zise ní ndịsịne rómo cóngó ro Satána. ⁵ Ndịsizé 'deweóyó cóngó ro 'bi Satána bi ndịsị úcuómo 'yi e kí ngúngu ledre 'bi Lomo, zise kpá ndịsizé 'deweóyó cóngó ro bicayi ledre ga bi ndịsịnị úku yée ní. Zise ndịsizé 'dódo ledre 'bi Kírésito zíye kí roko'bu 'bi Lomo bi

zíze nées gi do bi zíyee ngúnḡu a. ⁶ Sée ga bi 'bi Koríndo ní, ilizé idísé ìnyí mbá ngúnḡu ledre 'bi Kírésìto. Togú mēngísé go tí kenée yá, azé ìnyí kéesé mbá èsì sǐlǐze o'buó'bu komo 'yì ga bi iliní ngúnḡu ledre Kírésìto wá ní.

⁷ Sómù ledre nées ogù simisè kenée yì ené gi zía bi ótosé komosé lá duḡ ro ledre ga bi ndìsiní mēngì royé do sogo kángá ona ní. Idísé ówo a bilámáne kídí ndazé ezé káa zì ngítì géyì 'yì ga bi ndìsiní ímí dǐbilí kí ledreyé kídí yée niyí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní wá. Azé yì ezé ze mbigì 'yì ga bi 'bi Kírésìto ma'dáa ní. ⁸ Togú lúrúsé káa zì éyì bi mǎndǐsì ìlì kí úku ledre roko'bu bi Ngéree i'bí zíze nées yá, ni bilámáne. I'bí roko'bu nées gi ro zíze 'dódo ledre kí zíse, ndáa gi ro ónzóoto sée kíe bi wá. Nées sǐ ledre bi dokuwu mēngì máa gi zía wá ní. ⁹ Bi goó kenée ní, ndásé sómù a bi kídí mǎndǐsì èsì ngírǐ simisè kí wáraga ga bi mǎndǐsì éké yée zíse ní wá. ¹⁰ Máúku ledre nées kenée, gi zía ngítì géyì 'yì e gi dongarásé ukuní ledre kídí, "Togú Páwulo eké kasa ledre miékékása yá, ledre ga bi uku kasa yée ní niyí kí roko'buyé. Togú nda do komosé yá, ledre ga bi zía úku a zíse kí roko'buné kenée ní ndáa." ¹¹ 'Yì ga géree nées ndìsiní úku nées gbékpì ledre. Ledre bi máúku o'buó'bu simi wáraga ní, ni ídì kpá ledre bi mááyì úku a simi bi máógu go zíse íri ní.

¹² Otozé ezé ledrezé zía ídine owóowó káa zì bi ngítì géyì 'yì e ndìsiní mēngì a ní wá, ndìsiní yì eyé nées lá óto royé kí royé kídí ledreyé ní owóowó, rífuni yì eyé nées mi'rifó. ¹³ Ndìsìzè úku duḡ ledre moko bi Lomo i'bí zíze ndìsìzè mēngì a gi ro ndéréógumá kíe gi zíse íri ní. ¹⁴ Sǐ ledre bi zíze ndìsìzè mbófo rozé gi roa ní ndáa. Owozé wá azé ze mizefì 'yì ga bi oguṡṡuní royé kí bilámá ledre 'bi Kírésìto zíse ní. ¹⁵ Ilizé ezé kpá mbófo rozé gi ro éyì ga bi ngítì géyì 'yì e mēngíní ye, káa zì éyì bi mēngízé ze ní wá. Mongú óto komozé ni gi ro zì ledre 'bi Lomo ngbórone simisè zía óto moko ga bi ndìsìzè mēngì yée nées ángané do bi e mbá. ¹⁶ Gi do bi zíze útúásáze ndéree kí bilámá sanda 'bi Kírésìto kpá zì ngítì géyì 'yì ga bi simi ngítì géyì gara e kí'dí bi ngítì géyì 'yì e oguní aka íri wá ní. Ilizé ezé mbófo rozé kí moko bi ngítì géyì 'yì e mēngíní go simi ngítì géyì gara ní wá. ¹⁷ Miéke kúrú Lomo uku kídí, "Togú 'yì ilì mbófo roné yá, ídì mbófo roné gi ro éyì ga bi Ngéree Lomo ndìsì mēngì yée ní." ¹⁸ 'Yì ndáa sómù a bi yaá ledre ga bi nées ndìsì mēngì yée ní utúásání go miútúásá ní wá. Ngéree Lomo ndìsì ówoyème mimēngì ledre 'bi 'yì bi utúásá go miútúásá ní duḡ ne.

11

Páwulo ukucayi ledre gi ro 'yì ranga e

¹ Owù 'bi Babá e, togú ni zíse káa zì éyì bi mǎndǐsì mbófo romá ní yá, ónzósé aka mimbé'desé zíma ndoo simi ledre rifu máa nées. ² Kací kadra mbá ledresé ni zíma owóowó kpá káa zì bi ledresé ni zì Lomo owóowó ní. Máilì idísé ídì duḡ 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní zíse ndìsìsè mēngì duḡ ledre ené. ³ Mǎndǐsì sómù simimá gi rosé kídí karanée ngítì géyì 'yì e niyí lóndo sée káa zì bi kóo Satána londo Áwa ní, zíse óyó sogosé zì Kírésìto. ⁴ Ótosé komosé kǐé do wá gi zì 'dì? Simi bi kóo 'dodozé ledre 'bi Ngéree Yésu zíse ní, zíse kóo ngúnḡu a zì 'Dówù Lomo kóo go óguné simisè. Bi ba ní

ótoómosé bilámá ledre 'bi Lomo bi kóo nées go kenée, ndịsịsé nda yị esé go úwú 'dódo ledre bi kpí ngará ndaa 'bi Yésu kí 'Dówú Lomo siminé wá ní. ⁵ Abú 'yị ɽanga ga gére nées ukuní ledre kídí yée niyí mbígí 'yìmikása ga bi 'bi Yésu ní yá nées ɽanga, utúasání rómo domá kí ledre wá. ⁶ Abú 'yị ɽanga ga gére nées ndịsịnì 'dódo ledre káa éyí bi owo romoní ledre domá ní yá, wo bi ma'dú ní, máówo rómo doyé kí ledre. Ówo yémesé go bilámáne simi ledre ga bi mándịsị 'dódo yée zise ní.

⁷ Ndaá 'bi ené kóo lúyú ledre zima ndịsịmá 'bó'bu romá kí óto úndrusé simi bi mándịsị 'dódo bilámá ledre 'bi Lomo zise lá gbékpíne má'dí'bi éyí gí zise wá ní wá. ⁸ Má'dí'bi gága amá éyí gí zí 'yị e méngí moko 'bi Kírésìto kíe dongarase wá. 'Yị e i'biní yị eyé éyí e ye kí mimbé'deyé kị'do. ⁹ Simi bi kóo mááyí dongarase ɽi ní, abú lerí ngiti géyí éyí e ménginí kóo máa ndotó, máómbo amá kóo éyí e gí zise wá. Ngiti géyí 'yị ga bi 'bi Kírésìto oguní gí simi Mekedonija ní, i'biní sáká éyí go zima. Gí zí kéyí nées, tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, máílí ídì káa do éyí miówó dosé gí ro sáká éyí wá. ¹⁰ Máúku zise ma'dú káa zí bi mááyí 'yìmikása 'bi Kírésìto ní, ledre bi kóo mándịsị mbófo romá kíe máyá ndásé í'bí éyí sáká máa kíe wá ní, mááyí fú lá ndịsị mbófo a simi Ákaya ona 'yị bi nì ùçúómo máa ní ndaa. ¹¹ Ndaá 'bi ené gí zía bi ya 'búse ndaa domá wá ní wá. Lomo owo bú kídí 'búse ni domá kینگaya. ¹² Mááyí ndịsị méngí moko amá tí fú káa zí bi lengbe ní. Káa bi 'yị ɽanga ga gére nées niyí ndịsị mbófo royé kídí moko eyé ni kpá káa zí 'bi ezé ní ke. ¹³ 'Yị ga gére nées ndaní eyé mbígí 'yìmikása ga bi 'bi Kírésìto ní wá, moko eyé ndaa kpá miútuásáne wá. Ndịsịnì lá lóndo sée kí úku ledre kídí yée niyí 'yìmikása 'bi Kírésìto. ¹⁴ Miméngí ledre eyé nées utúasá ówó kací komomá wá, gí zía Satána utúasá kpá bú lóndo roné zí 'yị e, ndịsị lóndo 'yị e kídí nées nì maláyika 'bi Lomo. ¹⁵ Gí zí kenée nées, 'yị ɽanga ga gére nées utúasání yị eyé bú kí roko'bu bi gí zí Satána ní ógu ndịsị 'dódo ledre zí 'yị e káa zí 'yìmikása ga bi 'bi Kírésìto ní. Karanéé Lomo ni 'dó'do yée ásáne kpìní kí miméngí ledre ga gére nées.

Pawulo 'do'dó gí ro ledre 'bi Kírésìto

¹⁶ Mááyí kpá úku ándá zise, 'yị ndaa sómú a bi ya mándịsị mbófo romá nées mááyí 'yị ɽifu ní wá. Togú nì káa zí mándịsị mbófo romá ní yá, índísé aka mbílísé zima zise úwú ledre ga bi mándịsị úku yée ní mbímjí. ¹⁷ Mámbofo amá romá nées kí sómú ledre bi kídí Ngére ili ne ní wá, máílí máa zima ídima káa zí 'yị ɽifu ní. ¹⁸ Káa zí bi ngiti géyí 'yị e ndịsịnì mbófo royé gí ro éyí ga bi ménginí yée ye ní. Mááyí kpá ndịsị mbófo romá gí ro moko 'bi Kírésìto bi mándịsị méngí a ní. ¹⁹ Káa zí bi lúrúsé kídí ásé 'yị ówo ledre e ní, ídísé mu ndịsị ndịsị kótrụ rosé fú kí 'yị ɽanga ga gére nées ásé ówo misínyíye. ²⁰ Ówosé ledre wá gí zí 'dí? 'Yị ga bi ndịsịnì óto sée káa do owúkụlụ eyé e, zíye ndịsịyé lóndo sée kí 'dí'bi éyí esé e ní, do ndịsịyé kí óngbo komosé kpá drú ní. Éyí bi méngí sée zise ndá'ba ndịsị ndịsị kótrụ rosé kéye ní 'dí? ²¹ Mángúngu go kídí máúku kóo ledre e go zise káa zí 'yị bi owo ledre wá ní káa zí bi ngiti géyí 'yị e somúní ní.

Abú 'yị ɽanga ga gére nées ndịsịnì mbófo royé gí ro ledre ga bi ndịsịnì méngí yée nées yá, mááyí mbófo romá kpá kenée abú ni zise káa zí ledre ɽifu ní. ²² Togú ukuní kídí yée niyí gí simi kúfú bi Ébere ní yá, mááyí kpá gí simiyé, togú ya gí simi kúfú Isiréle e yá, mááyí kpá gí simiyé, togú

ukuní ya yée niyí gí simi bulúndu Abarayáma yá, mááyí kpá bulúndu Abarayáma. ²³ Togú ukuní ledre zise kídí yée niyí 'yí 'bi moko 'bi Kírésito yá, mááyí úku ledre zise káa zí 'yí bi doa sinyí misinyí ní, mándísi méngí moko 'bi Kírésito rómo doyé mbá, do óto ándá máa miótoándá simi sǐgǐnǐ, do ndísiyé ócó máa kíngaya do í'bi zíma 'duo umbu zíma ndísi ólúógumá gí zíye 'duo gí gu.

²⁴ Kí'dí ñnyí simi ngíti géyí sǐndí kadra, Yúda ga gére née ndísiní ócó máa kí sí'dí cǐkérí a doa sokó doa ñnyí doa eso (39). ²⁵ Míngburoko 'yí 'bi Róma ocóní máa kí ngbángbá kí'dí ota (3), zí ngíti géyí 'yí e óngbo máa kí tutú e kí'dí kéréj. Simi ngíti sǐndí kadra zí kuřungba 'déwené kima kí'dí ota (3), zí bi áráne domá ndre kí ndísi éle do iní. ²⁶ 'Do'dó ga bi mándíki yée simi gámá ga bi kací moko 'bi Kírésito ní, ngíti géyí niyí ngburu e ndísiní kí úcu'dútú misi'di e, ngíti géyí yá 'yí ugu e ndísiní kí tóro 'dútú misi'di e, ngíti géyí yá 'yí amá e kí 'yí lóngó e ndísiyé 'dó'do máa. Ngíti géyí yá zíma ndísi 'do'dó gí zí 'yí ga bi simi gara ní. Zíma kí 'dó'dóma simi yana súwú gí zí ndéré ga bi gbála ní, ngíti géyí yá, gí zí míngburoko sili ga bi ndísi kízi kuřungba do iní ní, ngíti géyí yá gí zí 'yí ga bi ndísiní óto royé kídí yée niyí 'yí ga bi 'bi Kírésito ní. ²⁷ Mándísi méngí moko kí roko'bumá mbá gí ro zíma sáká romá. Ngíti géyí yá 'bí 'di'bi komomá kí ndulú wá. Ngíti géyí yá zíma ndísimá kadra teké éyí miánu kí iní oguní taramá wá. Ngíti géyí zíma ndísi 'dó'dóma gí zí drú gí zí lerí bongó. ²⁸ Simi ledre ga gére née mbá, mongú a mándísi sómú ledre 'do'dó ga bi ndísi ndíki 'yí ga bi 'bi Kírésito ní. ²⁹ Kací kadra mbá mándísi sómú ledre gí ro yée ga bi roko'bu 'bi Lomo ndaá aka simiyé wá ní gí ro zíma sáká yée, zí mimbé'demá ndísi éšne miésí gí ro yée ga bi londoní yée go gí ro zíye lúyú ledre ní.

³⁰ Togú mándísi mbófo romá, ni miútuásáne zíma ndísi mbófo romá gí ro éyí ga bi mándísi méngí yée zise ndísisé lúru máa káa zí mááyí 'yí řifu ní. ³¹ Máuku zise ba ma'díi ledre. Lomo bi 'Bu Ngére Yésu, bi ni miútuásáne zí 'yí e ndísiyé mbófo wo ní owo bú kídí maránga amá ranga wá, mándísi úku mbígí ledre. ³² Simi bi kóo mááyí simi gara bi Damásika ní, gávana bi kóo ndísi méngí moko sǐ sǐlǐ mongú ngére bi Aréta ní oto kóo asikíri ené e tara mbotu gara máa née gí do bi zíye 'dí'bi máa. ³³ Gí zí keyí née ní, zíma ékí ndísimá simi mongú gbété zí ngíti géyí 'yí e éšíogu máa kie kí ká'dá sága gí do bifúo bi ro gara bi o'bóní ro gara máa née ní ní. Née misi'di bi máómo doa ní.

12

Lomo 'dodo ere zí Páwulo

¹ Ni miútuásáne zíma ndísi mbófo romá, abú máútuásá amá ndíki éyí gí simi a wá ndotó. Ledre ga bi Ngére Yésu 'dodo yée zíma ndísi lúru yée ní, mááyí fú lá ndísi úku ledreyé. ² Máowo bú bilámáne kídí Lomo 'di'bi kóo ngúru 'yí 'bi Kírésito go gí komo ere 'desí. Kací ledre máa née menjí simibi go sokó doa eso (14). Éyí bi máowo'dí'bi wá ní, togú Lomo 'di'bi kóo née kuřu'bu a nyé, togú lá lomo roa yá máowo wá. Lomo owo yí ené ne. ³ Ma'díi éyí bi máowo'dí'bi ní, Lomo 'di'bi kóo wo go. Togú kuřu'bu a nyé, togú lá lomo roa yá, Lomo owo ne. ⁴ Lomo 'di'bi kóo wo go gí komo ere simi 'be 'bi rokinyi bi ndísiní ndólo a paradísa ní. Zíma úwú tú'dú ledre e řiri wo bi 'yima'dí utuásá lǐkpǐ a ne zise wá ní. ⁵ Togú gí ro ledre

mbófo ro 'yì káa zì o'do nées yá, nées kóo go éyì bí mááyí mbófo romá gí roa ní, tí lá máílì méngì ledre máa wo nées wá. Mááyí ndìşì gbúrògbó òwù kí ledre máa wo bí kídì mááyí 'yì lúyú ledre ní. ⁶ Abú mááyí kóo mbófo romá yá, ndaá 'bì ené řifu wá, gí zía máúku yì amá nées ma'ddì ledre. Tí lá máílì amá mbófo romá wá. Máílì 'yì e idínì óto komoyé òwù ro ledre bí mándìşì méngì a kpá kí úku a zìye ní.

⁷ Gí zía bí mándìşì mbófo ledre ga bí Lomo 'dodo yée zíma ní, zì Lomo ótoómo mìsì'dì zì Satána óguné ndìşì í'bì 'do'dó romá.

⁸ Máíni ini go zì Ngére Yésù kí'dì ota, idí 'dì'bióyó 'do'dó nées gí romá 'dá'ba. ⁹ Zì Kírésìto úkulúgu ledre zíma kídì, “Ndá sómù ledre wá, mááyí sáká yì, roko'bumá ni bo kíngaya gí ro sáká 'yì ga bí roko'buyé ndaá ní kíe.” Káa zì bí goó kenée ní, mááyí ndìşì mbófo romá kíngaya gí zía máówo go kídì Kírésìto ni ndìşì í'bì roko'bu zíma. ¹⁰ Nées éyì bí mááyí gí zía kí rokinyi ní. Abú roko'bu ndaá romá wá, abú ukucayiní máa, abú 'do'dó ndiki máa ba káa zì 'diya, abú kpá umbu, mááyí ngúngu éyì ga gére nées mbá gí zía mááyí 'yì 'bì Kírésìto. Abú ni káa zì roko'bumá ndaá yá, roko'bumá ni bo.

Sómù ledre 'bì Páwulo gí ro 'yì ga bí 'bì Korindo ní

¹¹ Ní zíma komokenyì zíma ndìşímá ódromá gí romá káa zì 'yì řifu ní, ndaá káa do ledre wá, ótosé máa sée zíma ndìşì ódromá kenée. Ásè kóo idí se 'yì ndìşì úku yéme ledre gí romá. Abú mááyí kenée yá, ndaá 'bì ené bí yaá 'yì ranga ga gére nées romoní domá ní wá, márómo doyé simì míméngì ledre e. ¹² Simì bí kóo mááyí dongarásè íri ní, mándìşì kóo méngì mbá éyì ga bí kí roko'buyé 'dodoní kídì ma'ddì, mááyí 'yìmikása 'bì Kírésìto mándìşì útusimímá miútù. ¹³ Togù lúrúsé kóo káa zì éyì bí 'búse ndaá domá wá gí zía bí mándù'yú sée gí ro zise sáká máa wá káa zì bí mándìşì ndù'yú ngíti géyì 'yì ga bí 'bì Kírésìto ní wá ní, ídísè ótoómo ledre zíma.

¹⁴ Ba ní şindì kadra ogù go gí ro ota ngásáógumá lúru sée íri. Máútúásá idí káa do éyì miówó dosé gí ro zise sáká máa wá. Mongù ledre amá ní gí ro sáká sée gí do bí zì ledre 'bì Kírésìto ngbóróne simisé. Gí zía mááyí 'búse simì Lomo. Ówosé bú bilámáne kídì minzéré owù e sakání eyé 'yì ndiki yée ye wá, 'yì ndiki yée ndìşìní sáká yée ye gí ro zìye ngbóroye. ¹⁵ Gí zì kéyì nées ní, mááyí í'bì éyì ga bí zíma ní za mbá ndìşì sáká sée kíe zíma kpá í'bì cù kùrù'bumá zì řikì 'do'dó e gí ro sáká sée. Sara togù máméngì éyì e go gí rosé kenée ní, útúásásé gbawá óto 'búma cùku'dée? ¹⁶ Ma'ddì, tù'dù ngíti géyì 'yì e gí dongarásè owoní bú kídì simì bí kóo mááyí zise íri ní, mándá 'bì amá kóo éyì miówó dosé zise ndìşì sáká máa wá. Abú kenée ndotó, ngíti géyì 'yì e ndìşìní kóo fú uku ledre kídì mándìşì kóo 'dì'bi éyì e gí zise simì ugu roné. ¹⁷ Abú gba 'yì ga bí kóo mákása yée zise íri ní, 'dì'biní kóo eyé éyì e gí zise ógu kíe zíma wá. ¹⁸ Mákása kóo Tìto e kí ngíti 'yì lódù kacì Yésù zise íri. Míméngì ledre ezé kí ya'dá ga gére nées ní yì ené kóo mbá kíe'do, bikérì 'yì bí gí dongaraye 'dì'bi kóo éyì e go gí zise ní ndaá.

¹⁹ Ledre bí mááyí úku a ba, ndásé sómù a bí kídì ndìşìzé nées ítì kangúze gí zía bí ngíti géyì 'yì e ukuní kídì 'dì'bizé kóo éyì e go gí zise ní wá. Ukuzé zise mbígì ledre do komo Lomo gí zía azé mbígì 'yì ga bí 'bì Kírésìto Yésù

ní. Ilizé sáká sée gí do bi zise ídísé mbígí 'yì ené e. ²⁰ Mándìsì yáa sómù simimá gí rosé gí ro ledre ga kóna mándìsì 'dódo yée zise ní. Simi bi mááyí ógù zise íri ní, máógundíki amá lolù gú sée do misì'di 'bi Kírésìto káa zí kóo má'dódo zise ní wá. Ngítì géyì 'yì e gí dongarásé niyí nda yì eyé ba íri go ndìsì ófù dongaráye kí lafúye, kí óto 'bù éyì 'bi lafúye doyé, kí ledre 'bi rará dongaráye, zíye ndìsì kí ífi dongaráye kí lafúye 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní, kí rāngā óto rāngā ro lafúye, kí līlīkpī dongaráye, kí ndìsì óto royé kídí yée oworomoní ledre gí do lafúye, nda kpá kí úkuóto ledre ga bi zía ífi dongaráye ní. ²¹ Mándìsì kpá sómù ledre kídí, simi bi mááyí ógù zise íri ní, mááyí ídì kí mongù dokuwu kó'dù Lomo. Gí zía tù'dù ngítì géyì 'yì ga bi kóo luyúní ledre ní, oyólo'bóní eyé aka sómù ledre eyé zíye ndá'baóguyé zí Lomo fú lá wá. Niyí aka yì eyé fú lá ndìsì méngì ledre 'bi dukuwu 'bi ndìsì méngì 'berì.

13

Páwulo mada 'yì 'bi Kírésìto ga bi simi Korīndo ní

¹ Ídísé ówo a kídí ba go ota miógumá gí ro lúru sée íri. “Ledre ga bi za mbá áse ótoyéme yée dongará 'yì kí ezené ní idí idí do komo 'yì e gbre togù mbú ota.” ² Máésì kóo sīlīma go komosé simi gbre miógumá bi kóo íri ní. Mááyí ba go kpá éšì ándá sīlīma komosé abú mándá aka íri wá. Simi bi mááyí ógù íri ní, mááyí í'bí 'do'dó ro 'yì ga bi kóo luyúní ledre go ní. ³ Idí idí miówoné zise kídí, Kírésìto ndìsì úku ledre ga gére née ne kpurú gí simimá zise. Ndaá 'bi ené bi kídí roko'bù ndaá zía méngì ledre kíe wá ní wá. Roko'bù romo do ledre e mbá. ⁴ Abú ufuní kóo Yésù káa zí 'yì bi roko'bù ndaá ní yá, Lomo ili ne kenée. Zí Lomo kóo go úru wo kí roko'buné. Zée 'yì ené e azé kpá cé káa zía ní, Lomo ni í'bí roko'bù zize káa zí bi kóo í'bí roko'buné zía ní gí ro zize ndìsìzè sáká sée kíe.

⁵ Ídísé lúru miméngì ledre esé e bilámáne, togù niyí bilámáye yá kídí ngúngusé ledre 'bi Kírésìto Yésù go, áse kéne go éyì kíe'do. ⁶ Másómù ówoyemesé go bilámáne kídí azé mbígí 'yì 'bi moko ga bi 'bi Kírésìto ní. ⁷ Ndìsìzè íni iní zí Lomo idí ndìsì sáká sée gí do bi zise ndìsìzè méngì mbá ledre ga bi niyí miútúásáye ní. Ukuzé ezé ledre née kenée gí zía bi yaá azé bilámá 'yì e ní wá. Ilizé gí ro zise ndìsìzè méngì ledre ga bi niyí bilámáye ní, abú ngítì géyì 'yì e gí dongarásé lurúní zée káa zí moko ndaá simizé wá ndotó. ⁸ Ilizé yì ezé ndìsì méngì duú mbígí ledre ga bi Kírésìto ili yée ní, káa bi azé ndìsì méngì ledre bi ngárá ndaní eyé ma'dií ledre e wá ní ke. ⁹ Azé kí rokinyi abú 'yì e lurúní zée káa zí roko'bù ndaá zize wá, owozé go bilámáne kídí ngúngusé ledre 'bi Kírésìto bi 'dodozé zise ní go. Azé ndìsì íni iní gí rosé gí ro zise útúásáse kací komo a káa do mbígí 'yì ené e. ¹⁰ Née sī ledre bi máéké ledre ba kása zise énzì komosé kíe ní. Simi bi mááyí ógù zise íri ní, mááyí ógundíki sée fú ndìsì méngì ledre ga bi útúasání miútúásá ní. Gí zía roko'bù bi Ngére Yésù í'bí zíma ní, ndaá gí ro zíma ndìsì 'dó'do sée kíe wá, ni gí ro sáká sée.

Odu mandá gí zí Páwulo

¹¹ Owù 'bi Babá e, ba go odu kúrúma zise. Ídísé ndìsì bilámáne. Zise óto komosé ro ledre ga bi máúku yée zise ní, gí ro zí ndìsì esé kí lafúse

ídíne bilámáne. Mááyí íni ini gí rosé zí Lomo idí óto 'bú lafúse dosé gí do bî zise ndîşîsé bilámáse.

¹² Ídîsé ndîşî í'bí mandá dongaráse kí lafúse kí 'búne. ¹³ 'Yî 'bî Kírésîto ga bî azé kéye yáa ní, í'bí mandá zise íri kíngaya.

¹⁴ Sáká éyî 'bî Ngére ezé Kírésîto Yésu, kí óto 'bú 'yî e bî 'bî Lomo ní, kí kéyî lámá 'bî 'Dówú Lomo idí idí kíze cakaba za fí.

Wáraga bi Páwulo eké zí 'yì ga bi simi Galatíya ní Ledre gi ro búkù bi Galatíya ní

Kápita 1-2, Galatíya ni káṅgá bi ndịsịnị karaba ndólo a Táki ní. Simi Moko 'bi 'Yìmikása e kápita 13-14, Páwulo e kí Baranába ukuní kóo bilámá ledre 'bi Kírésìto simi ngítì géyì gara bi 'bi Galatíya ní. Zí tǔ'dù 'yì e kóo ngúngu ledre 'bi Kírésìto. Simi sịndj kadra máa bi kóo née ní, zí ngítì géyì 'yì e kpì kóo óguyé 'dódo ngítì ledre kpì kídí 'yì 'bi Kírésìto idíní óto úndru lorù kí ondù 'bi Yúda e. Ndaá lá duú ledre máa wo née wá, ya'dá e mbá, idíní útú ngburu. Née ní zí Páwulo úku ándá ledre zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto née kídí Lomo yomo 'yì e go mbá, ndaá 'bi ené 'yì ga bi ndịsịnị lódú lorù 'bi ondù eyé e ní wá. Simi Moko 'bi 'Yìmikása e 15, uku ledre zíye kídí née go ledre bi 'yìmikása ga bi 'bi Kírésìto simi Yerusaléma odóní go kenée ní.

Simi kápita 3-4, Páwulo otoyeme do bilámá misi'diné kídí utúasázé ezé óto Lomo zía idíne kí rokinyi kí ledre ga bi ndịsịzé méngì yéé ní wá. Zía kpá úku ledre kídí azé idí mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní gí zí ledre ené bi nṅunguzé go ní cé káa zí Abarayáma bi mizefj bulúndu Yúda e ní. Zía kpá úku ngítì ledre simi kápita ga bi 5-6 ní kídí 'Dówù Lomo idí ndịsị otoyéme zée gi ro zize ndịsịzé úwú ledre 'bi Lomo kí ndịsị óto 'bú 'yì e.

1 Maa Páwulo, mááyí 'yìmikása 'bi 'Buzé Lomo kpá 'bi Kírésìto Yésù 'yì yómo 'yì e. Roko'bu bi zíma ní Kírésìto Yésù kí 'Buzé Lomo bi uru Yésù ma'dáa gi simi umbu ní i'bínì ye ndaá 'bi ené 'yìma'dí e wá.

2 Máéké ledre ba máa zise, sée ga bi nṅungusé ledre Kírésìto Yésù ásé do bi e mṅungúcua simi káṅgá bi Galatíya ní. Lafúze ga bi nṅunguní kpá ledre Kírésìto Yésù go azé kéye yáa ní, i'bízé mandá kéye zise íri kíngaya.

3 'Buzé Lomo kí Kírésìto Yésù* Ngére† ezé idíní ndịsị sáká sée, gi ro zise ndịsịsé bilámáse. 4 Ídísé ówo a bilámáne kídí 'Buzé Lomo yeme ledre née ne gi rozé. Zí Yésù úyuné gi ro lúyú ledre ezé gi ro zí Lomo yómo zée gi zí bisinyi ledre ga bi 'bi do sogo káṅgá ba. 5 Gi zí bilámá ledre née ní, idízé ndịsị mbófo Lomo kací kadra za mbá. Idí kenée.

Mbigí 'dódo ledre ni duú 'bi Kírésìto

6 Owù 'bi Babá e, éyì bi mēngì sée ní 'di? Lomo yeme ledre go zise, gi zía bi oto 'búse go kíngaya zise nṅungu ledre owù 'bi ené Kírésìto Yésù ní, mēngì káa be 'di, zise óyó sogosé 'diya zí Lomo. Zise nṅungu ledre bi ngárá ndaá bilámá 'dódo ledre wá ní. 7 Máówo go kídí ngítì géyì 'yì 'bi Kírésìto oguní go zise íri ndịsị sinyi dosé kí 'dódo ledre kpì gi ro bilámá ledre bi 'bi Kírésìto ní. 8 Mááyí kpá úku ándá a zise, togù ngúrúzá, togù mbú ngúru maláyika ogu ne 'dódo bilámá ledre kpì gi ro ledre 'bi Kírésìto

* 1:3 1:3 Kírésìto Yésù: Iní ledre gi simia kídí, 'yì bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní. Yésù, ledre gi simi ìrì née kídí, ómo, 'yì yómo 'yì e. † 1:3 1:3 Ngére: Ndólo bi Ngére ní, ní zí Lomo kpá zí Yésù gi zía niyì gbengárá mbá Lomo kpá Ngére e.

bi 'dodozé zise ní yá, 'yì máa née Lomo idí 'dècì ngbanga roa bisinyíne. ⁹ Mááyí úku ándá a kídí togú 'yì ogú kí ngíti 'dódo ledre kpí gí zí wo bi 'dodozé zise ní yá, 'yì máa née Lomo idí 'dècì ngbanga roa bisinyíne.

¹⁰ Máílí amá 'dódo ledre lá gí ro zise ídise kí rokinyi wá. Lomo idí idí ne kí rokinyi gí zí 'dódo ledre amá. Idí máílí gí ro zí 'yì e mbófo máa gí ro zíma ídíma kí rokinyi yá, káa bi mándá ba 'yì moko 'bi Kírésìto wá.

Lomo gelé Páwulo

¹¹ Owú 'bi Babá e, ídísé ówo a kídí bilámá ledre ga bi mándìsì 'dódo yée zise ba ní, ogú ené gí zí 'yìma'dí e wá. ¹² Hì, ni kenée 'yìma'dí i'bí ené ne, togú mbú 'yìma'dí 'dodo ne zíma ní wá. Kírésìto Yésù i'bí ne zíma simi bi kóo roné zíma ní.

¹³ Úwúsé kóo go simi bi kóo Ngére Yésù 'dodo aka kóo roné zíma wá ní, mándìsì kóo méngì dúpú ledre ga bi kací ondú ezé bi mǎngburoko 'yì ezé 'bi Yúda e 'dodoní yée zise ní. Gí zí kényí née ní, zíma kóo ndìsímá méngì 'yì ga bi ngunguní ledre Yésù ní bisinyíne, kí ónzó ngíti géyì simi sígìnjì zíma ídíma kpá nzíyímá gí ro úfu ngíti géyì. ¹⁴ Má'dí'bi kóo sílìma sokó ro ondú bi Lomo i'bí zise Yúda e ní rómo do 'bi eze síndìma e mbá. Máóto kóo sómú ledre amá mbá dúpú 'dódo ledre bi kóo bulúnduzé e Yúda e 'dodoní yée zise ní.

¹⁵ Simi ledre ga gére née mbá, ábuwá Lomo oto 'búma go kíngaya, yeme yì ené kóo ledre go gí ro zíma ídíma 'yì méngì moko ené 'dá'dá ndikioguní aka kóo máa do sogo kǎngá ba wá. Simi bi Lomo ili ¹⁶ 'dodo Owú 'bi ené Yésù zíma gí do bi zíma ndìsímá 'dódo bilámá ledre 'bi Owú 'bi ené máa née zí kúfú 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní, mándéré amá kóo zí ngíti géyì 'yì e gí ro zíye i'bí komokenzì 'bi moko máa née zíma wá. ¹⁷ Má'nyì amá kóo kpá geré ndéré simi Yerusaléma ndéré 'dí'bi komokenzì moko máa née gí zí ngíti géyì 'yìmikása ga bi niyí kóo kú simi Yerusaléma íri 'dá'dá gí zíma ní wá. Mándéré yì amá kóo geré simi kǎngá bi 'bi Árabi e ní. Nda giri, zíma ndá'balúgu romá simi Damásika.

¹⁸ Nda gí do kací simibi ota, zíma ñnyímá ndéréma lúru Pétero simi Yerusaléma, mǎméngì kóo zía íri sílì sokó doa ñnyì. ¹⁹ Ngíti 'yìmikása bi kóo mándíki wo zí Pétero íri ní ni Yakóbo, bi lúndu Ngére Yésù ní. ²⁰ Máúku zise ba ma'díi ledre do komo Lomo ndáa ranga wá.

²¹ Nda gí simi Yerusaléma gí ore zíma ñnyímá ndéréma simi kǎngá 'bi 'yì ga bi Súriya kí yée ga bi Silísiya e ní. ²² Simi síndì kadra máa bi kóo née ní, 'yì 'bi Kírésìto ga bi niyí simi Yúdáyá ní, owoní aka eyé kóo máa wá. ²³ Ndìsìnjì tí lá úwú ledre kídí, "O'do bi kóo ni okó ro 'yì ga bi 'bi Yésù gí zía bi ngunguní ledrea ní, oyólo'bó sómú ledre ené go, ngunngu ledre Yésù go, ndìsì nda go cú ne 'dódo bilámá ledre 'bi Yésù zí 'yì e." ²⁴ Zíye mbófo Lomo kí mongú rokinyi gí zía mǎngúnngu ledre Yésù go.

2

'Yìmikása e ngunguní ledre 'bi Páwulo

¹ Gí do kací simibi sokó doa eso (14), zíma kpá ndéré ándá romá simi Yerusaléma. Nderézé kí Baranába, mándólóútú Títo kpa do kacíma.

² Mándéré ándá romá íri née gbékpìe wá. Lomo yeme ne kídí máídí ndéré ótoyéme bilámá ledre ené bi mándìsì 'dódo a zí kúfú 'yì ga bi ndaní

Yúda e wá ní zí 'yì ga bi kí ledreyé owóowó, zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto írí ní, gí zí moko ga bi kóo máméngì yéé kí yéé bi mááyí ndìsì méngì yéé ba kí ndéréye gbékpìe. Ndìsìzè kóo céré ze kí manda máa ga gère née simi bi mándìsì ótoyéme ledre née zíye ní.

³ Abú Tító ndaá Yúda wá, utú ngburu kací ondú ezé 'bi Yúda e wá, nda gí zía bi ngunḡu ledre Kírésìto go ní, simi bi azé simi Yerusaléma írí ní, zí manda ga gère née kpá fú ówo wo káa do mbígì 'yì 'bi Kírésìto. ⁴ Nderézé simi Yerusaléma gí zía ngítì géyì 'yì ranga e ya yéé niyí kpá 'dódo ledre 'bi Yésu. Iliní tí lá sínýionzó moko 'bi Kírésìto bi do s̄l̄l̄ze ní gí ro zize ídíze miódóze káa do owúkùlù 'bi lúyú ledre. ⁵ Abú niyí kí ledre eyé ga gère née kenée yá, indizé ezé mbílize zíye wá, gí zía ilizé zí bilámá ledre 'bi Lomo bi ndìsìzè 'dódo a ní ndíki bi do mimbé' desé kíngaya.

⁶ Abú manda ga bi 'bi 'yì 'bi Kírésìto ga gère née niyí kací komo t̄'d̄d̄ 'yì e mingburokoyé yá, née ndaá 'bi ené mongú ledre zíma wá. Gí zía zée 'yìma'dí e ledrezé nì kací komo Lomo mbá owóowó. Ndaní kí yata ledre ès̄j̄ a simi ledre ga bi mándìsì 'dódo yéé ní wá. ⁷ Manda ga gère née owoní bú bilámáne kídí Lomo kasa máa ne 'dódo bilámá ledre ené zí kufú 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní. Kpá káa zí bi kasa Pétero kí ledre máa née ndéré 'dódo a zí Yúda e ní. ⁸ Lomo bi kasa Pétero 'yìmikása nderé 'dódo ledre ené zí Yúda e ní, nì kpá ne bikérì Lomo bi kasa máa káa do 'yìmikása ndéré 'dódo ledre ené zí 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní.

⁹ Zí Pétero e kí Yakóbo e kpá kí Yiwáni e bi niyí kí ledreyé owóowó zí 'yì 'bi Kírésìto ga bi simi Yerusaléma ní ídíye kí mongú rokinyi kíze kí Baranába gí zía Lomo ifi bayi moko ené go zize kéye. Zize ndìsì 'bi ezé 'dódo ledre zí kufú 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní. Zí Pétero e kí Yakóbo e kí Yiwáni ndìsì 'bi eyé 'dódo ledre zí Yúda e. ¹⁰ Odú owú ledre bi ukuní zize ní nì idizé sáká lafúze ga bi 'yì 'bi Kírésìto ngára éyì ndaá zíye wá ní. Née kóo ledre bi mándìsì gámá kíe simi domá kací kadra mbá ní.

Páwulo maḡa Pétero simi Ánatiyoko

¹¹ Simi bi kóo Pétero ogundiki máa simi Ánatiyoko ní, zíma kóo máda wo zaá o'buó'bu gí zía ndìsì nda go méngì ledre ga bi utúasání wá ní. ¹² Simi bi kóo Yúda ga bi ngunḡuní ledre 'bi Kírésìto oguní aka gí zí Yakóbo gí simi Yerusaléma wá ní, Pétero ndìsìní aka kóo tí ánu kótru éyì kí kufú 'yì ga bi ngunḡuní ledre 'bi Kírésìto utúní ngburu wá ní. Nda gí 'dá'ba, simi bi ngítì géyì Yúda ga bi niyí kí Yakóbo e simi Yerusaléma oguní ní, zí Pétero ásiné kí ánu kótru éyì kí 'yì ga bi ngunḡuní ledre 'bi Kírésìto utúní ngburu wá ní káa bi Yúda e ga gère née niyí sínýi ìríné ke. ¹³ Ngítì géyì Yúda ga bi ngunḡuní ledre Kírésìto go, simi bi lurúní Pétero kí méngì kéyì kenée ní, zíye kpá ásiyé kí ánu kótru éyì kí 'yì ga bi ngunḡuní ledre 'bi Kírésìto utúní ngburu wá ní. Zí Baranába kpá 'dí'bi ledre 'bi Pétero née, zí miméngì ledre eyé ndìsì ídíne kpí gí zí ledre ga bi ngunḡuzé gí ro ndìsì méngì yéé ní.

¹⁴ Simi bi málurú miméngì ledre 'bi 'yì 'bi Kírésìto ga gère née utúasá ené lolu kací bilámá ledre 'bi Kírésìto ní wá gí zí miméngì ledre 'bi Pétero ní, zíma ìnyimá máda Pétero do komoyé o'buó'bu kídí, "Pétero, née kenée lará ledre 'dí? Abú áyì Yúda yá, méngì lolu ondú bi 'bi Yúda e wá ní, sara

ili nda gága 'yì máa yée ga bi kúfúye ndaní Yúda e wá ní, idíní ndìṣì méngì ledre máa wo bi ondu 'bi Yúda e iliní gì ro 'dì?"

¹⁵ Simi bi 'buzé e ndikiní zée ní, 'dodoní zize tí za mbá lorù ga bi Lomo i'bí zize Yúda e ní. 'Yì máa yée ga bi ndikiní yée simi ngíti kúfú ndaní Yúda e wá ní, ndìṣìzé kóo lóru yée káa do 'yì lúyú ledre e gì zía bi meniginí eyé ledre kací lorù bi Lomo i'bí zize wá ní. ¹⁶ Nda gì 'dá'ba zize óguzé ówoyéme a kídí, f'ì, 'yìma'dí utúasá ené idí mbigí 'yì 'bi Lomo gè zía bi ndìṣì méngì ledre e dujú kací lorù bi Lomo i'bí zize ní wá, yì ené dujú togú 'yì nṅungu ledre Kírésìto Yésu go. Née sì ledre bi nṅunguzé ledre Yésu gì zía ní, gì do bi zize idíze mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní.

¹⁷ Gì zía bi ootoomozé lorù ezé 'bi Yúda e kenée zize nṅungu ledre Kírésìto ní, zì ngíti géyì 'yì ezé e lúru zée káa do 'yì lúyú ledre e. Ma'dú, nṅungu ledre 'bi Kírésìto, oto zée go káa do 'yì lúyú ledre e? Ranga, éyì ndáá kenée wá. ¹⁸ Mááyí idí 'yì lúyú ledre togú máotoómo mbigí 'dódo ledre bi 'bi Lomo ní go, zíma ndá'bamá kpá té méngì ledre kací ondu 'bi lorù ezé 'bi Yúda e bi kóo máotoómo go ní.

¹⁹ Simi bi kóo mánṅungu aka ledre 'bi Kírésìto wá ní, lorù ezé 'bi Yúda e ni kóo dujú ne kí ledrené zíma owóowó. Gì zì kéyì née zíma ówo a máyá mándá mbigí 'yì 'bi Lomo wá. Bi ba ní, ledre 'bi lorù ezé ndaá 'bi ené lolù lá dujú ne zíma owóowó wá, mándìṣì nda méngì yì amá go dujú éyì ga bi Lomo ili yée ní. ²⁰ Míméngì ledre ga bi kóo mándìṣì méngì yée 'dá'dá ngará ndaní bilámáye wá ní, miúyu Kírésìto Yésu do mingbúngbu kágá ufuoyó yée go mbá gì zía mánṅungu go kídí ni Owú 'bi Lomo, mááyí nda go mbigí 'yì ené. Mándìṣì nda go méngì dujú ledre ené gì zía oto 'búma go zía úyuné gì romá. ²¹ Sómúṣé kídí bilámá ledre bi Lomo méngì zize zía yómo zée née gì zía bi ndìṣìzé méngì ledre kací ondu 'bi lorù ezé 'bi Yúda e ní? f'ì, ndaá 'bi ené gì zì ledre née wá. Yì ené gì zía bi 'búze ni doa kíngaya ní. Máási amá gì ro bilámá ledre bi méngì zíma née wá. Idí yaá lorù ni yómozé e ne yá, káa bi umbu bi kóo Kírésìto uyu wo ní moko ndaá simi a wá.

3

Lorù bi Lomo i'bí ní yomo ené 'yì wá

¹ Áko, sée 'yì ga bi 'bi Galatíya ní, méngìsé kéyì káa zì éyì bi ówosé ledre wá ní gì zì 'dì? Ambí londo sée ne? Tí bi kóo 'dodozé ledre gì ro Kírésìto Yésu go zise fúo kídí ufuní wo do mingbúngbu kágá gì rosé ní.

² Úkusé aka zíma, sómú ledre esé ni kídí Lomo i'bí kóo 'Dówúne simisé gì zía bi ndìṣìsé méngì kéyì kací lorù bi Lomo i'bí zize Yúda e ní? f'ì, yì ené gì zía bi nṅungusé ledre Kírésìto bi 'dodozé zise ní. ³ Rífusé mífúfu, zise óyó sogosé zì 'Dówú Lomo bi ndìṣìsé go lódú a ní, zise ndìṣì lódú kací lorù kídí gì do bi zise ómosé? ⁴ Kúrú ga bi rosé gì zì ngíti géyì 'yì e gì zía bi nṅungusé ledre 'bi Kírésìto ní, ilisé zía idiákáne lá goo rosé gbékpíne? ⁵ Lomo i'bí 'Dówúne simisé zise ndìṣìsé méngì mingburoko ledre e kie née gì zía bi ndìṣìsé méngì kéyì kací lorù bi 'bi Yúda e ní? f'ì, yì ené gì zía bi nṅungusé ledre Kírésìto bi 'dodozé zise ní.

⁶ Ídísé óto ledre ba simi dosé, "Abarayáma útúasá kací komo Lomo káa do mbigí 'yì yì ené gì zía bi nṅungu ledre 'bi Lomo ní." ⁷ Ídísé ówo a

bilámáne kídí 'yì ga bi za mbá nḡunḡuní ledre 'bi Lomo go ní, niyí go owú ga bi 'bi Abarayáma ní simi Lomo. ⁸ Ni kóo go miékéne 'desì simi miéké kúrú Lomo kídí, 'yì ga bi niyí zì Lomo kí ledreyé owóowó káa do mbígí 'yì ené e ní, duḡ yéé ga bi nḡunḡuní ledre 'bi Lomo go ní. Káa zì bi kóo Lomo ma'dáa uku zì Abarayáma ní kídí, "Mááyí í'bí undru zì rìkí kúfú 'yìma'dí e do sogo káḡá mbá kpurú gí simiyí." ⁹ 'Yì ga bi za mbá nḡunḡuní ledre 'bi Lomo go ní, Lomo ni í'bí undru zìye káa zì bi kóo í'bí undru zì Abarayáma ní.

¹⁰ 'Yì máa yéé ga bi í'bíni 'bi eyé royé duḡ ndìsì méngì ledre kací lorù bi Lomo í'bí zì Yúda e gí do bi zìye útúásáye kací komo Lomo ní, utúasáni eyé méngì lorù ga gére née mbá wá. Gí zì keyí née, Lomo ni í'bí 'do'dó royé. Káa zì bi ní miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "'Yì bi méngì ledre kací lorù ga bi miékéye simi miéké kúrú Lomo née mbá wá ní, Lomo ni 'do'dó wo bisinyíne ní." ¹¹ Owoyemezé go bilámáne kídí, 'yìma'dí utúasá ídì mbígí 'yì 'bi Lomo kí méngì keyí kací lorù bi kóo í'bí zì Yúda e ní wá, gí zía "Mbígí 'yì amá e niyí ndiki trìdrì bi za fí ní gí zía nḡunḡuní ledre amá go ní." ¹² 'Dí'bi lorù bi Lomo í'bí zì Yúda e kí ledre ené owóowó ndaá 'bi ené mbígí misì'di 'bi nḡunḡu ledre 'bi Lomo wá. Yì ené nḡunḡu ledre 'bi Lomo ni óto 'yì ne kí ledrené owóowó. "'Yì bi ili zìne útúasáne kací komo Lomo káa do mbígí 'yì ené gí zía bi née ndìsì lódú kací lorù ní yá, idí ndìsì méngì ledre ga bi lorù ili yéé ní kí mimbé'dené mbá." ¹³ Umbu bi kóo azé úyu a gí zì Lomo gí zía bi utúasázé kúrú bi kací lorù bi Lomo í'bí ní bilámáne wá ní, Kírésìto 'dì'bioyó gí komozé go, uyu nda kóo go ne do bi kacíze. Ni miékéne kídí, "Mimbé'dekesì 'bi Lomo ni nda ídì go ro 'yì bi niyí úfu wo do mḡnbḡnḡbu kágá ní." ¹⁴ Simi bi Yésu uyu do bi kacíze 'yìma'dí e ní, zì undru bi kóo Lomo í'bí zì Abarayáma ní báyiné ndéréógúné gí zì kúfú 'yìma'dí e do sogo káḡá za mbá gí zía bi nḡunḡuzé ledre Kírésìto Yésu ní. Zì 'Dówú Lomo bi Lomo uku ledrea ní óḡu ndìsìné simizé.

Miyéme ledre 'bi Lomo

¹⁵ Owú 'bi Babá e, máuku aka zise kací míméngì ledre 'bi 'yìma'dí e, sómúsé togú 'búmiowú yeme ledre go zì owú 'bi ené, zì 'búmiowú máa née go úyuné ní, ngítì 'yì gí 'dí sogo ni óḡu 'dì'bioyó ledre née togú 'dì'bi ngítì ledre ésì a simi a? Fí, éyì utúasá méngì roné kenée wá. Ni gí ro ledre bi Lomo yeme ní kenée. ¹⁶ Kpá kenée, Lomo yeme ledre go í'bí undru zì Abarayáma kí ngúru owú gí dongará bulúnduga owú ga bi gí simi kúfú Abarayáma ma'dáa ní. "Ngúru owú" bi Lomo uku ledre a née ni "Kírésìto." Ndaá 'bi ené Yúda e wá. ¹⁷ Ba éyì bi máli zise ówoyéme a gí simi ledre bi kóo Lomo yemeomo zì Abarayáma ní. Do kací a méngì kóo simibi míya eso, cìkèrì a doa sokó (430), zì Lomo kóo í'bí lorù zì Músa. Bi kenée ní, lorù bi kóo Músa ekéomo née, roko'bu a ndaá zía 'dì'bioyó miyéme ledre bi Lomo yeme zì Abarayáma ní wá. ¹⁸ Ndásé sómú lúyú ledre kídí, Lomo ni í'bí undru bi ni trìdrì ní zise gí zía bi ndìsìsé 'dì'bi sùlìse ro lorù ndá ní wá. Yì ené gí zía Lomo ma'dáa yemeomo yì ené ledre

3:8 3:8 Dosì éyì e 12:3, 18:18, 22:18 **3:10** 3:10 Gbre lorù 27:26 **3:11** 3:11 Abùkùkú 2:4

3:12 3:12 Léví 18:5 **3:13** 3:13 Gbre lorù 21:23 **3:16** 3:16 Dosì éyì e 12:7, Dosì éyì e 13:15,

Dosì éyì e 24:7

máa née ne kú kenée. Née sị ledre bi zía úku a zí Abarayáma gi roa ní. 'Yì bi ni 'dí'bióyó miyéme ledre 'bi Lomo née ní ní ndaa.

¹⁹ Sara togú Lomo yeme kóo ledre go kenée ní, i'biogụ nda kóo lorụ zí Músa éké a gi ro 'di? Lomo kasa kóo maláyika ené ógụ úku'bí lorụ née zí Músa éké a gi do bi zí lorụ ma'dáa ndịsíné 'dókó zée gi zía zée 'yìma'dí e ndịsízé lúyú kací kadra za mbá. Lorụ máa née ni ndịsì 'dókó zée gi ro zize ówo ma'díi ledre gi simi sịndjì kadra bi bulúndu Abarayáma Kírésìto ni ógụ dongaráze, zía nda ndịsíné 'dódo ma'díi ledre e zize ní. ²⁰ Lomo kasa ené kóo ngíti 'yì do bi kacíne idí ndéré úku ledre zí Abarayáma kídí née yeme ledre go zía ní wá. Lomo ìnyì yì ené cù ne úku ledre kídí, "Abarayáma, máyéme ledre go zìyì."

²¹ Ndásé sómù lúyú ledre kídí, lorụ bi Lomo i'bí zí Músa éké a ní ni nda go ne do bi kací miyéme bi ledre bi kóo Lomo yeme zí Abarayáma gi ro i'bí úndru zí kúfú 'yìma'dí e za mbá ní wá. Ì'ì, ndaa kenée wá. Lorụ née ndaa kpá gi ro zía óto zée zize útuásáze kací komo Lomo gi ro trịdrì bi za fí ní wá. ²² Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "Zée 'yìma'dí e za mbá, azé mlákazé simi ká'dá 'bi mlúyú ledre e." Nda gi zí ledre née ní, zía yéme ledre kídí, née ni yómo zée gi simi umbu 'bi lúyú ledre 'buó togú ñgunguzé ledre Kírésìto Yésu go.

²³ Simi bi kóo ñgunguzé aka ledre Kírésìto wá ní, azé kóo mbá mlákazé simi ká'dá 'bi mlúyú ledre e. Lorụ ni kóo fú lá ndịsì kù'du sịlìne rozé kídí ndazé mēngì lúyú ledre e wá. Omozé karaba ba gi zía bi Kírésìto ogu go, ñgunguzé ledre ené nda go ní. ²⁴ Lorụ ndịsì 'bi ené kóo 'dódo zize lá ñdụ mīsi'di. Nda té simi bi Kírésìto ogu, zize ñgungu ledre ené ní, karaba utúasázé go kací komo Lomo káa do mbigì 'yì ené e. ²⁵ Mbófo éyì gi zía Kírésìto ogu go likpíoyó zée gi simi ká'dá 'bi mlúyú ledre e. Lorụ kù'du lolu sịlìne rozé fú lá kídí azé 'yì lúyú ledre e wá, gi zía ñgunguzé ledre 'bi Kírésìto go.

Mbigì owù ga bi 'bi Lomo ní

²⁶ Lúrúsé aka, gi zía bi ñgungusé ledre Kírésìto Yésu go ní, útuásásé kací komo Lomo go káa do owù 'bi ené e. ²⁷ Gi zía bi kóo ñgungusé ledre Kírésìto ma'dáa ní, née sị ledre bi do i'bí babatíza zise gi zía ní. Gi ro do ówo a mbá kídí ásé go mbigì 'yì ené e, ndịsísé go mēngì ñdụ ledre ga bi 'bi ené e ní. ²⁸ Nda gi ore, azé do komo Lomo go ñdụ owù 'bi ené e. Ngíti éyì ndaa lolu íri, yaá wo ba ni 'bi ené gi simi ngíti kúfú kpì, togú wo ba ni 'bi ené Yúda, ba 'bi ené gbékpì kára, togú wo ba 'bi ené ya'dá 'yì, togú 'yì bi kí ro doné togú mbú owùkùlú ní wá. Éyì ndaa lolu íri kenée wá gi zía ñgungusé ledre Kírésìto Yésu go, ásé go ñdụ éyì kje'do simi Lomo. ²⁹ Gi zía bi ñgungusé ledre 'bi Kírésìto go ní, ásé nda go kpá bulúndu Abarayáma simi Lomo. Ásé ómo gi simi umbu mbá káa zí bi kóo yeme go kenée zí Abarayáma ní.

4

¹ Gi ro zise ówoyéme ledre née bilámáne, mááyí aka úku lili ledre zise gi ro owù 'bi 'be. Togú 'bu a uyuomo wo ni aka lá cúku'dée, abú éyì ga bi 'bi 'bu a ní niyì tí 'bi ené yá, gi zía bi ni aka cúku'dée ní, ni aka yì ené káa zí owùkùlú ní. ² Owù née ngíti 'yì ni aka ndịsì lúru bi kací a ne, gi simi

sindí kadra bi 'bu a yéme zí owú née útúásáne 'dí'bi 'be ní, zía nda 'dí'bi 'be.

³ Do sogo kángá ba odongerí zée kenée, káa zí 'yì bi 'di'bigaganí wo mi'dí'bigága ní gí ro zíze ndìszé méngí dujú ledre ga bi ili yée ní. ⁴ Simi bi sindí kadra bi kóo Lomo oto utúasá nda go ní, zí Lomo kásaogú mbígí owú 'bi ené do ndíkiógu wo káa do 'yìma'dí dongará Yúda e bi kóo Lomo i'bí lorú zíye ní. ⁵ 'Bu a Lomo kasaogu wo lálaogu zée gí sù sù lorú 'bi Yúda e gí ro zíze ídíze mbígí 'yì ené e. ⁶ Gí zí kényí née ní, sée mbá, ídísé ówo a kídí ásé go mbígí 'yì ga bi 'bi Lomo ní ma'dú, gí zía kasa 'Dówúne go ógu ndìsiné simi mimbé'dezé 'dódo Lomo zíze gí ro zíze ówo wo káa do 'Buzé. ⁷ Gí zí miyéme ledre 'bi Lomo gí rozé, ndásé lolú owúkúlú e wá, ásé go owú 'bi ené e, bilámá ledre ga bi ndìsì méngí yée zí 'yì e ní, ní kpá méngí yée zise.

Ídísé kpá fú ídí mbígí 'yì ga bi 'bi Lomo ní

⁸ Simi bi kóo ngára ówoyémesé aka ledre gí ro mbígí Lomo wá ní, ndìsìsè aka kóo íni ini zí lomo ga bi ngára ndaní mbígí Lomo wá ní. ⁹ Bi ba ní, ówoyémesé Lomo go káa do mbígí 'Buse, ásé zía go kí ledresé owóowó káa do mbígí owú 'bi ené e gí zía 'di'bi sée go zíne. Sara ílisé óyó sogosé zía, zise ndá'basé méngí bicayi ledre 'bi lomo ga bi ngára ndaní mbígí Lomo wá ní gí zí 'di? ¹⁰ Ngiti géyì 'yì e ukuní zíma kídí ndá'basé yì esé go drú ndìsì méngí ondú ga bi, óto undru mikánda éfé kí ngiti géyì sùlú ga bi simi 'dú'du 'bi éfé ní nda kpá kí ngiti géyì mimburoko ayímbi ga bi kací ondú 'bi Yúda e ní. ¹¹ Éyì bi méngísé née oto máa go zíma ídíma kí mongú sómúsimi gí zí ledre bi méngísé née. Ngiri mengi máa gí zía, máli zí mongú 'dódo ledre bi kóo má'dódo zise íri ní ndéréne gbékpíe wá.

¹² Owú 'bi Babá e, mángungú romá zise, ídísé ótoómo ledre 'bi ndìsì óto undru ondú bi 'bi Yúda e ní 'dá'ba, zise ídísé káa zí máa ní gí zía mándá 'bi amá miódongérimá kí ondú 'bi Yúda ga gére née wá, mááyí nda go káa zí bi kóo ásé 'dá'dá ní. Bisinyí ledre ndaá dongaraze kése wá. ¹³ Ówosé bú bilámáne simi bi kóo máogu 'dódo bilámá ledre 'bi Kírésito zise íri ní, simi sanáma ndaá kóo bilámáne wá. ¹⁴ Abú miídíma bi kóo kí ndíyá dongarase íri née ní kóo zise mongú úzu éyì yá, zise kpá fú 'dí'bi máa simi sùmú kí sùlúe sokó. Zise ídísé kí rokinyi gí romá káa zí maláyika, togú kenée wá, nda káa zí éyì bi mááyí go za cù Kírésito Yésu ní. ¹⁵ Máowo kóo bú bilámáne kídí simi sindí kadra bi kóo née, togú ya ídísé kóo útú ku pho'du gí romá, ásé kóo tí geré méngí a kenée. Bi nda ba ní, éyì ndaá 'bi ené lolú kenée wá, bilámá ledre née lelú nda gí zí 'di? ¹⁶ Óyósé nda máa karaba go káa do ezeokóse ba gí zía bi mándisì 'dódo mbígí ledre zise ní?

¹⁷ 'Yì 'dódo ledre ga gére née oguní ndìsì úku bilámá ledre ga gére née zise za mbá gbékpíe, iliní tí lá lóndo sée. 'Dódo ledre eyé ga gére née ndaní eyé ma'dú 'dódo ledre e wá. Iliní tí lá gí do bi zise ótoómo 'dódo ledre amá, zise lánýase ro 'dódo ledre eyé. ¹⁸ Utúasá miútúasá zí mimbé'desé ídíne 'dága gí ro méngí bilámá ledre e, abú simi sindí kadra bi ndazé kése do bi kéré a wá ní. ¹⁹ Owú 'bi amáa e simi Lomo, máí'bí ándá kpá romá go zí 'do'dó gí ro 'dódo ándá ledre 'bi Lomo zise 'búo togú malúru kídí 'dí'bisé Kírésito go ngírí do mimbé'desé. ²⁰ Má'dí'bi mimbé'demá yáa do

sìlìma gi rosé. Ni kóo ídí bilámáne togú azé kése ba do bi kíjé'do, káa bi máútúásá úku ledre zise o'bùó'bù káa zì ba wá.

'Yì ga bi ilíní fú lá ídí sị sịlì lorù ní

²¹ Sée ga bi 'dí'bisé lorù bi Músa ekeomoní zì Yúda e ndá do sịlìse ní, ówosé iní ledre gi simi a bú, uku yaá 'dí? ²² Miéké kúrú Lomo uku kídí, Abarayáma ndíkí kóo owù e gbre. Ngúru a mbágáa ni kára 'be. Ngúru a mbágáa ni 'bi ené gi 'dí sogo owúkùlù. ²³ Owù máa wo bi mbágáa ni 'bi ené gi 'dí sogo ní, ndikiní 'bi eyé wo kí sómù ledre bi gi zì 'yìma'dí ní. Wo bi mbágáa ni kára 'be ní, ndikiní 'bi eyé wo gi zía Lomo yemene kenée.

²⁴ Kará ga bi gbre née, Agára kí Sára, ledre ga bi gi royé ní 'dodoní misí'di ga bi gbre niyí miyéme ledre 'bi Lomo gi ro 'yì ené e ní. Miyéme ledre bi kóo Lomo i'bí zì Músa do Landa bi kí ìrìné Sináya ní, owù ga bi 'bi Agára niyí 'bi eyé mbá káa zì 'yì ga bi niyí sị sịlì lorù ní, gi zía mbágáye ni owúkùlù. ²⁵ Ledre gi ro Agára 'dodo ledre gi ro Landa bi kí ìrìné Sináya ní. Landa née ni simi kángá bi ndoloní Arábiya ní, ni cé káa zì Yerusaléma bi do sogo kángá ona ní. Gi zía 'yì ga bi 'bi Yerusaléma ní, lorù ni ne kí roko'buné doyé. ²⁶ Sára bi ni 'bi ené kára 'be ní, ni 'bi ené go káa zì mikánda Yerusaléma bi ni ógu gi komo ere ní. Zée ga bi ngunzuguzé ledre Kírésìto go ní, azé go mbá owù 'bi ené e ndazé lolù sị sịlì lorù káa zì owúkùlù e wá. ²⁷ Ledre ba ni kpá miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "Bi eme royì mu yìi kára mìkoto,

Ídí mu yéyéyì 'dága kí rokinyi
abú ndíkí eyì owù kú wá.

Áyì ndíkí tù'dù owù e

rómo kára bi tonó ndíkí owù e go gi zíyì 'dá'dá ní."

²⁸ Bi ba ní owù 'bi babá e, azé go owù ga bi 'bi Lomo ní gi zía Lomo ma'dáa yeme kóo ledre née go kú kenée 'desj kpá káa zì bi kóo yeme ledre gi ro Isáka zì Sára ndíkí wo zì Abarayáma ní. ²⁹ Simi bi kóo owù 'bi Abarayáma ga bi gbre née niyí aka nzéré, zì wo bi kóo mbágáa ni gi 'dí sogo owúkùlù ní, i'bí 'do'dó ro owù máa wo bi ndikiní wo kacì miyéme ledre 'bi Lomo simi roko'bù 'bi 'Dówù Lomo bi mbágáa ni kára 'be ní. Ni karaba zize kpá kenée, 'yì ga bi gi 'dí sogo ní ndjìsini 'dó'do zée 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní mì'dódo. ³⁰ Owù 'bi Abarayáma ga bi gbre née, miéké kúrú Lomo uku 'bi ené gi royé yaá 'dí? Miéké kúrú Lomo uku kídí, "Ídí ógóoyó kára owúkùlù née kí owù 'bi ené née gi 'be gi ona 'dá'ba. Máli zì owù gi simi kára owúkùlù née karanée ífi simi éyì sịlìyì kí wotjima Isáka wá."

³¹ Gi zì kényì née ní owù 'bi babá e, máuku zise kídí ndazé ezé owù ga bi mbágáze ni owúkùlù ní wá. Azé yì ezé gi simi kára bi ni mbigí kára 'be ní.

5

Idízé lánýá òwù ro ledre 'bi Kírésìto

¹ Máuku zise owù 'bi babá e, Kírésìto uyu gi ro 'dí'bióyó zée gi sị roko'bù 'bi lorù. Káa zì bi goó kenée ní, idízé lánýá òwù ro ledre 'bi Yésù káa bi azé fú ídí sị lorù ke.

2 Máúku zise ma'díi, togú ótosé komosé fú lá gi ro ledre 'bi útú ngburu gi do bi zise útúásásé kací komo Lomo káa do mbígí 'yí ené e yá, umbu bi kóo Kírésíto uyu do mingbúngbu kágá gi rosé ní, moko ndaa simi a zise wá. 3 Mááyí kpá úku ándá a zise, togú 'yí ya nées ili útú ngburu té kí kací lorú yá, idí ndísi méngí ledre ga bi lorú uku yée ní za cé. 4 Sée ga bi ilisé ndísi méngí ledre dujú kací lorú gi do bi zise útúásásé kací komo Lomo káa do mbígí 'yí ené e ní, idísé ówo a bilámáne kídí óyósé sogosé go zí Kírésíto, trídri bi Lomo yemeomo gi rosé ní, ndaa lolu 'bi esé wá. 5 Gí zía 'bi ezé ní, 'Dówú Lomo 'dodo yeme go zise bilámáne kídí togú sındí kadra utúasá go yá, azé útúasá idí mbígí 'yí ga bi 'bi Lomo ní gi zía ngunğuzé ledre Kírésíto go. 6 Yíi 'yí bi ngunğungu ledre Kírésíto Yésu go ní, togú útú go ngburu togú útú wá, nées ndaa 'bi ené mongú ledre zí Lomo wá. Eyi bi ní kí ledrené owóowó ní, yí ené ledre 'bi Kírésíto bi ngunğusé, zía óto sée zise ndísisé óto 'bú lafúse ní.*

7 Málúru, 'dí'bisé kóo ledre 'bi Kírésíto bi 'dodoní zise ní go kíngaya ndísi lódú a, sara ambí lóndo nda sée ne, zise óyó sogosé zí mbígí 'dódo ledre ní? 8 Sómú ledre bi 'bi óyó sogo 'yí zí mbígí 'dódo ledre ní, ogú ené gi zí Lomo wá. Gí zía Lomo ma'dáa ndolo sée nées gi ro zise ngunğungu ledre Kírésíto. 9 Bisinyí 'dódo ledre ni káa zí kidri ní. Ni óto ngáká esí k'édó zía ényené. Zí ngáká esí bi k'édó nées nda óto tú'dú lafúne e zíye ényeyé mbá. 10 Gí zía ngunğusé ledre Ngére Yésu go, máowo bú kídí ledre bi mááyí úku a ba ásé úwú a. 'Yí bi ndísi sinyi dosé nées, karanée 'dá'dá iri Lomo ni 'dəcí nğbanga roa bisinyíne.

11 Owú 'bi Babá e, idí mándísi ba kóo fú 'dódo ledre gi ro útú ngburu yá, káa bi 'yí e 'do'doní máa ba wá. Ledre bi kóo má'dódo zí 'yí e ní, ni dujú wo bi kídí Yésu uyu kóo do mingbúngbu kágá gi ro 'yima'dí e, 'yí e idíni ngunğungu ledrea gi ro zíye ómoyé ní. Nées éyi bi oto Yúda e zí mimbé'deyé ésíne ní. 12 Áko, 'yí ga bi ndísiní sinyi dosé kídí, útú ngburu emesá, útú ngburu emesá ní, ndaa kóo idí zíye dujú útú ngburu nées wá, 'be kóo zí Lomo i'díoyó yée gi simi bongó mií'díoyó 'dá'ba gi do bi zíye idíákáye lá woróye kenée.

13 Owú 'bi Babá e, Lomo 'di'bioyó sée gi simi kurú lorú 'bi Yúda ga gére nées go, ásé nda go kí ro dosé. Ndásé lolu 'dí'bi bilámá ledre bi Lomo méngí zise nées ndísi méngí bisinyí ledre kée gi zí 'bú ledre bi dosé ní wá. Bilámá a, idísé óto 'bú lafúse e zise ndísisé inyi kasa zíye. 14 Lorú bi Músa ekéomo zise ní mongú ledre gi simi a ni wo bi uku kídí, "Ídí óto 'bú lafúyí e káa zí bi óto 'búyí kí royí ní." 15 Togú ndísisé kpá fú kí méngí okó dengbise yá, bilámá ledre utúasá ené lolu idíne dongarase wá, zí moko 'bi Kírésíto úyuné gi dongarase.

'Dówú Lomo idí sáká sée ne

16 Máúku zise, idísé i'bi rosé ndísi méngí dujú ledre ga bi 'Dówú Lomo ni ndísi 'dódo yée zise ní. 'Bú ledre 'bi do sogo kángá ba ndaa lóndo sée zise lúyú ledre wá. 17 'Dówú Lomo nderení eyé do misi'di k'édó kí 'bú méngí bisinyí ledre wá. 'Dówú Lomo bi simisé kpá kí 'bú méngí bisinyí ledre bi

* 5:6 5:6 Ónzó wo ngburu: Lomo i'bi lorú zí Abarayáma kídí togú Yúda e ndikiní mikánda owú go, owúo'do yá, idí méngí 'd'icé s'ili inyi doa ota do ónzó wo ngburu gi ro zía idíne mbígí 'yí 'bi Lomo. 5:14 5:14 Lévi 19:18

simisé ní, éyí ga bi gbre née ndìşşíní óró royé simisé. Gí zí keyí née ní, útúásásé ndìşşí méngí bilámá ledre bi ilisé ndìşşí méngí a ní wá. ¹⁸ Togú ndìşşísé méngí duşşí ledre ga bi 'Dówú Lomo ni ndìşşí 'dódo yée zise ní yá, moko esé ndaá lolu kí loru bi koo Músa eké ní wá.

¹⁹ Ga ba bisinyí ledre ga bi kí 'búne dozé ili zize ndìşşí méngí yée ní, só 'do ro 'yí kí 'yí bi ófúşé rosé kéne wá ní, ledre ga bi ndìşşíní 'dí'biógu dokuwu, ledre bi 'yí e ndìşşíní 'dí'biógu royé do şılıye ní, ²⁰ óto úndru lomo ga bi yemení yée kí şılı 'yí ní, ledre 'bi lóndú, kí méngí okó, bisinyí mimbé'de, mimbé'dekesí, sómú ledre bi 'yí oto lá gí roné ní, ²¹ óto 'bú éyí 'bi lafú 'yí e, kóyó, nda kpá kí ngítí géyí bisinyí ledre ga bi niyí bo ní. Mááyí kpá úku ándá a zise, 'yí ga bi ndìşşíní méngí toso ledre káa zí ga gére ní, bi ndaá gí royé dongará 'yí ga bi Kírésító ni ídí Ngére doyé karanée ní wá.

²² Míméngí ledre 'bi 'yí ga bi kí 'Dówú Lomo simiyé ní ni káa, Niyí 'yí óto 'bú lafúye, niyí 'yí ga bi kí rokinyi 'bi Lomo do mimbé'deyé ní, niyí 'yí mimbé'de kídrí, niyí 'yí ga bi sómú ledre eyé ni bilámáne ní. Niyí 'yí útusimi, 'yí í'bí şılı zí lafúye e, kpá 'yí ndìşşí méngí cóngó ledre e. ²³ Kpá 'yí ódro ndoo zí lafúye e, niyí 'yí ódó mimbé'deyé simi ledre e. 'Yí bi méngí ícì şí do bilámá ledre ga gére née go mbá kenée ní, utúasá lúyú ledre zí Lomo 'decí ngbanga roa bisinyíne ní wá.

²⁴ 'Yí bi ngunḡu ledre Kírésító Yésu go ní, ufu oyó 'bú bisinyí ledre ga bi 'bi sága ba gí doné go za mbá. ²⁵ Káa zí bi 'Dówú Lomo ni nda go simizé ní, ídízé nda ndìşşí méngí duşşí ledre ga bi 'Dówú Lomo ma'dáa ili zize ndìşşí méngí yée ní. ²⁶ Ndazé ndìşşí mbófo rozé, zize óto rozé rómo do lafúze e wá. Ndazé kpá ndìşşí óto mimbé'dezé bisinyíne ro lafúze wá.

6

Sáká lafú 'yí e simi ledre

¹ Owú 'bi Babá e, káa zí bi ásé 'bi esé go kí 'Dówú Lomo simisé ní, togú lúrúsé ngítí 'yí ni go lúyú ledre yá, ídíşé ódro zía ndoo gí ro zise ótolúgu wo do misi'di 'bi Lomo. Simi bi ásé go kí ledre máa née kenée ní, ídíşé kpá 'bá'ba rosé bilámáne káa bi ásé lúyú ledre ke. ² Ídíşé ndìşşí sáká lafúşé ga bi kí miówóowó ledre doyé ní misáká. Togú ndìşşísé go méngí keyí kenée, kídí ndìşşísé née go méngí ledre ga bi Kírésító ili yée ní.

³ Togú 'yí ya née ni kí ledrené owóowó, tí bi ledrea ndaá 'bi ené owóowó wá ní, ndìşşí ené lóndro roné kí roné. ⁴ 'Yí ídí lúru 'bi ené míméngí ledre ené e, togú niyí bilámáye yá, zía nda ídine kí rokinyi. Tí lá ndaá óto ásé roné kí 'yí wá. ⁵ Ídí kpá ndìşşí méngí 'bi ené moko bi Lomo i'bí zía ní.

⁶ Togú 'yí ndìşşí sáká yíí do misi'di máa wo bi 'bi 'dódo ledre 'bi Lomo zíyí ní yá, ídí nda 'bi eyí sáká wo kí éyí máa wo bi ni bo do şılıyí ní.

⁷ Ndásé lóndo rosé wá, gí zía 'yí utúasá ené méngí fóló ro Lomo wá. Lomo ndìşşí í'bí tákpásíllí zí 'yí té kací míméngí ledre ené. Lúrúsé aka lá, 'yí ó'do yáká ndìşşí 'dí'bi té éyí bi o'do wo ní ndá'ba kíe 'be. ⁸ Togú 'yí ndìşşí méngí bisinyí ledre gí zí 'bú bisinyí ledre ga bi doa ni yá, tákpásíllí ené ni ídí umbu bi ni úyu a ní. 'Yí máa wo bi ndìşşí méngí duşşí ledre ga bi 'Dówú Lomo ndìşşí úkuí'bí yée zía ne ní yá, Lomo ni í'bí trıdrı bi za fí ní zía káa do tákpásíllí. ⁹ Ndásé 'dó'dó kí méngí bilámá ledre zí 'yí e wá, gí ro karanée kadra bi Yésu ni ndá'baógu simi a ní, zí Lomo í'bí tákpásíllí ezé trıdrı bi

za fi ní. ¹⁰ Togú ledre ni goó bo ili sáká éyí gí zise yá, ídísé sáká a. Ídísé ndíşşí méngí bilámá ledre e kenée zí 'yí e za mbá. Kíngaya zí lafúse ga bi ngununí ledre Kírésito go ní.

Odu kúrúma zise

¹¹ Ledre ba máéké máa zise, ídísé lúru lá kací şılıma ga bi máéké mingburokoné née.

¹² 'Yí ga bi ndíşşíní gága sée kídí ni miútúásáne ídísé útú ngburu ní, gaganí sée née gbékpíe wá, iliní gí ro zí Yúda e ídíye kí rokinyi kíye gí zía iliní eyé do 'dó'do yée gí ro ledre Kírésito bi uyu do mingbúngbu kágá ní wá. ¹³ Máúku ledre née kenée gí zía yée ga bi ndíşşíní úku ledre kídí ídísé méngí ledre e kací lorú 'bi ondu ní, kuru'buyé, mengíní eyé kpá wá. Iliní tí lá ídísé útú ngburu gí ro zíye ndíşşiyé mbófo royé kídí ngunungusé ledre eyé go. ¹⁴ Togú lá máa Páwulo ba yá, málli amá mbófo romá gí ro éyí ga bi mándíşşí méngí yée ní wá. Éyí bi mámbófo 'bi amá Lomo gí roa ní duú Kírésito Yésu Ngére ezé bi ufuní wo do mingbúngbu kágá gí ro yómo 'yíma'dí e ní. Gí zí kéyí née, 'bú do sogo káńgá ba ndaá domá wá, kpá káa zí bi 'búma ndaá doa wá ní.

¹⁵ Útú ngburu, togú útú ngburu wá, ndaá 'bi ené kí ledrené owóowó wá. Mongú éyí bi kí ledrené owóowó ní yí ené togú Lomo oyólo'bó 'yí go mikándané gí zía ngunu ledre Yésu go ní.

¹⁶ 'Yí ga bi ngununí ledre ba go ní, Lomo idí kíye gí ro zíye ndíşşiyé bilámáye bisinyí ledre nda ndíki yée wá gí zía niyí go mbígí 'yí ené e.

¹⁷ Máúku zise tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, 'yí ndaá lolú fú lá ndíşşí 'dó'do máa gí zí ledre ga bi mándíşşí 'dódo yée ní wá. Ambá mbiři ga bi romá ba 'dodoní go kídí mááyí mbígí 'yí 'bi Ngére Yésu.

¹⁸ Owú 'bi Babá e, Kírésito Yésu Ngére ezé idí méngí bilámá ledre zise gí do bi zise ndíşşisé bilámáse. Idí kenée.

Wáraga bi Páwulo eké zí 'yì ga bi simi

Éfeso ní

Ledre gi ro búkù bi Éfeso ní

Éfeso ni kóo ngúru mongú gara simi bi kángá bi karaba ndịsini ndólo a Tàki ní m'í dí gólù. Simi Moko 'bi 'Yìmikása e kápita 19 Páwulo ndịsì kóo íri simìbi ota ndịsì 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yì e íri. Zí 'yì ga bi simi gara ore kí yée ga bi simi ngítì géyì bi ga bi gbóo gbóo ore mbá ngúngu ledre 'bi Kírésìto. Nda gi do kacì a néesì simi bi otóní Páwulo simi s̀g̀inì simi Róma ní, zía eké ledre ba zíye kídí Lomo yeme ne gi ro zíye ngúngu ledre ené gi ro zíye ówo a kídí Kírésìto nì ne Ngére do éyì ga bi do sogo kángá ba kí yée ga bi komo ere ní za mbá.

Simi kápita 1-3 Páwulo uku yeme kídí Lomo yeme ledre ne gi ro zí Kírésìto ógù úyuné simi lúyú ledre eyé gi ro zíye ómoyé simi miúrúye ndro kí Yésù simi bi nì úrú gi simi umbu ní. Nda simi kápita 4-6 uku ledre zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní idíní ndịsì bilámáne tí káa zí 'yì ga bi ngunúnì ledre kírésìto ndịsini ndịsì ní.

1 Maa Páwulo bi Lomo gelé maa káa do 'yìmikása 'bi Kírésìto Yésù ní.

Máéké ledre ba maa zise 'yì ga bi 'bi Lomo bi ngúnugusé ledre 'bi Kírésìto ásé simi gara bi Éfeso ní.

2 'Buzé Lomo kí Kírésìto Yésù Ngére ezé, idíní ówo ledre kíse, zíye mēngì bilámá ledre zise gi do bi zise ndịsìsè bilámáse.

Úndru bi gi komo ere ní

3 Idízé í'bí mbófo éyì zí Lomo bi 'Bù Kírésìto Yésù Ngére ezé ní, gi zía í'bí úndru bi gi komo ere ní go mbá zize, gi zía azé 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní. 4 Wo Lomo, uku kóo go 'desì zí Kírésìto idí gelé zée zine, zize ídize drá do komoné lúyú ledre ndaa rozé wá, gi zía bi oto 'búze go ní. Yeme kóo ledre néesì go 'desì simi bi kóo otoogù aka do sogo kángá ba wá ní. 5 Ledre bi kóo yeme gi ro zize ídize káa do owù 'bi enée kpurù gi simi umbu bi Kírésìto Yésù uyu gi rozé ní, oyólo'bo ené e wá, nì kóo kí mongú rokinyi gi roa.

6 Idízé í'bí mbófo zí Lomo gi zí bilámá ledre bi mēngì wo zize, gi zía ngunuguzé ledre owù 'bi ené bi 'búa ofù doa go ní go. 7 Kírésìto í'bí roné úyuné gi rozé gi ro zí Lomo líkpí zée gi do ká'dá 'bi lúyú ledre gi zía ootomo ledre go zize, gi zí bilámá mimbé'dea bi rozé ní. 8 Lomo mēngì ledre néesì kenée gi ro zize ówo a kídí néesì ootofù 'búze go, néesì nì kpá 'yì í'bí ówo ledre gi ro ledre e mbá zize. 9 Miyéme ledre 'bi Lomo bi nì miótoéciné gi zize ní, 'dodo go zize. Lomo ma'dáa nì kí rokinyi zía kása ógù Yésù mēngì ledre bi kóo otoeçì wo néesì. 10 Ba miyéme ledre ma'dáa. Togù s̀ndj kadra utúasá go kacì komo Lomo yá, zí Kírésìto ídine Ngére do éyì e mbá, yée ga bi komo ere kí yée ga bi do sogo kángá ní.

11 Lomo gelé kóo zée Yúda e go 'desì káa do 'yì ené e gi zía azé go kìé'do kí Kírésìto. Éyì bi Lomo yeme go ní, nì tí mēngì a. 12 Gi zí keyì néesì,

ni miútuásáne zí 'yì e í'bí mbófo éyì zí Lomo, gí zía nḡḡḡu ụṭuzé ledre Kírésìto ze gí zí nḡtì géyì 'yì e mbá. ¹³ Bì ba ní, sée ga bì nḡará ndásé Yúda e wá ní, úwúsé ma'díi ledre go kí mbilise, kídí Lomo yomo sée go. Gí zía bì nḡḡḡusé bilámá ledre 'bì Kírésìto go ní, zí Lomo kása 'Dówúne óḡu ndìsíné simisé káa zí bì uku ní, gí ro do ówo a kídí ásé go 'yì ené e za fí. ¹⁴ 'Dówú Lomo bì kasa simizé ní, 'dodo go kídí bilámá ledre ga bì yeme yée ní nì mēngì yée zize za mbá. Gí zí kéyì nées, idízé ndìsì kófó ìrìja kpá kí óto úndru a.

Páwulo ìnì ìnì zí Lomo

¹⁵ Máúwú go kídí nḡḡḡusé ledre Nḡére Yésu go, ndìsísé kpá go óto 'bú lafúse 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní. ¹⁶ Gí zí kéyì nées, kací kadra mbá zíma ndìsímá í'bí mbófo éyì zí Lomo gí rosé simì bì mááyì go ndìsì ìnì ìnì zía ní. ¹⁷ Mándìsì ìnì ìnì zí 'Buzé Lomo bì kí roko'buné, bì kpá 'Bú Kírésìto Yésu Nḡére ezé ní, idí í'bí komokenzì bì gí komo ere ní zise gí ro zise ówoyēme ledre ené kíe. ¹⁸ Mándìsì kpá ìnì ìnì zía, idí líkpí mbotu mimbé'desé gí ro zise ówo a kídí rokinyì bì yemeomo gí rosé kí nḡtì géyì lafúse ní, nì kí ledrené owóowó. Ídísé ówo a kídí í'bí mongú úndru go zise 'yì ené e. ¹⁹ Ídísé kpá ówo a kídí Lomo í'bí mongú roko'bú go zize ga bì nḡḡḡuzé ledre Kírésìto go ní. ²⁰ Nées roko'bú bì kóo uru Kírésìto kíe, zía 'dí'bióto wo zíye ndìsìyé kéne do bì bì kí ledrené owóowó bì komo ere ní. ²¹ Lomo í'bí roko'bú go zí Kírésìto ídine Nḡére do 'yì ga bì kí roko'bú zíye kpá kí nḡtì géyì éyì ga bì komo ere kí roko'bú zíye ní mbá. Nì Nḡére do éyì trìdrì e do sogo kángá za mbá, yée ga bì niyì go bo kpá kí yée ga bì niyì idí karanée ní. ²² Ma'díi, Kírésìto nì go Nḡére do éyì e za mbá. Nì kpá Nḡére do 'yì ga bì nḡḡḡuní ledre ené go ní. ²³ 'Yì ga bì nḡḡḡuní ledre Kírésìto go ní, niyì go kùṛṛ 'Bú Kírésìto ma'dáa. Zía ndìsíné kéye ndro komo ere kpá do sogo kángá ndìsì í'bí roko'bú zíye gí ro ledre e za mbá.

2

Lomo í'bí trìdrì go zize

¹ Ásé kóo go mbá umbusé gí zí lúyú ledre esé zí Lomo. ² Ndìsísé yì esé kóo mēngì mbá ledre 'bì 'yì 'bì do sogo kángá e, zise ndìsísé óto úndru Satána bì nì nḡére 'bì bicayi lomo e bì kí roko'buné do 'yì ga bì nḡḡḡuní ledre 'bì Lomo wá ní. ³ Azé kóo kpá kenée, ndìsízé kóo mēngì mbá ledre ga bì rozé kí somú ledre ezé iliní yée ní. Otozé kóo mimbé'de Lomo go esíne rozé. Ayí kóo go í'bí 'do'dó rozé káa zí 'bì 'yì ga bì kóo nḡḡḡuní ledre ené wá ní. ⁴ Nda lá gí zía bì 'búze nì doa kíngaya ní, zía ndìsíné ówo ledre kíze. ⁵ Abú uyuzé kóo go gí zí lúyú ledre ezé yá, bì nda ba ní, gí zía bì azé go 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní, Lomo í'bí trìdrì go zize simì bì kóo uru Kírésìto gí simì umbu ní. Yomo zée gí zí bilámá mimbé'dea bì rozé ní. ⁶ Gí zía bì uru kotṛu zée gí simì umbu ndro kí Kírésìto ní, í'bí bì ndìsì go zize cigí Kírésìto Yésu komo ere 'dága. ⁷ Lomo oto ledre nées zía mēngì roné kenée, gí ro 'dódo a kídí nées ìdrì mimbé'dené go rozé. Owo ledre kíze kenée nées, gí zía bì Kírésìto Yésu uyu gí rozé ní. ⁸ Máúku zise, Lomo yomo ené sée nées gí zí bilámá mímēngì ledre esé wá, yì ené tákpásìlì gí zía kí bilámá mimbé'dea bì rosé gí zía bì nḡḡḡusé ledre ené ní. ⁹ Ómo bì omozé gí simì umbu nées ndaa 'bì ené gí zí bilámá mímēngì ledre ezé wá,

gi zí kényí née ní, sị ledre bi zí 'yì mbófo roné ní ndaa. ¹⁰ Zée 'yì ga bi 'bi Kírésìto Yésù ní, Lomo otù zée zía í'bí moko ené ga bi ili zize méngì yée ní mbá zize. Yemeomo kóo ledre máa ga gére née go kú 'desì.

Kírésìto kotrù zée go

¹¹ Sée ga bi ngárá ndásé Yúda e wá ní, ledre mindísìsè ga bi kóo 'dá'dá ní ndaa lígì sée wá. Yúda e ndísìnì kóo lùrú cáyi sée ga bi útúsé ngburù káa zí 'bi eyé wá ní. Ídísé ówo a kídí útú ngburù utúasá ené í'bí trìdrì zí 'yì wá. ¹² Ga kóo 'desì ní, ówosé aka esé kóo ledre 'bi Kírésìto wá. Lomo gelé ené aka kóo sée zía óto sée dongará 'yì ené e Isiréle e kpá wá. Ówosé aka esé ledre bi kóo Lomo yeme kí 'yì ené e ní wá. Éyì bi zise óto komosé gí ro a ní ndaa gi zía ówosé aka esé Lomo wá. ¹³ Bi nda ba ní, Lomo 'di'biogu sée go truu roné gi zía bi Kírésìto Yésù uyu kóo gi ro yómo sée ní.

¹⁴ Karaba ní, Yúda e kí 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní ndaní lolu mingúngúcuá wá, niyí nda go òdù 'yì e kìé'do, gi zía Kírésìto yeme ledre bi kóo dongaráye ní go gi ro zí mimbé'de késì bi kóo dongaráye ní ùkùne. ¹⁵ Kírésìto uyu gi ro zí lorù 'bi ondù 'bi Yúda e bi kóo Músa eké ní ùkùne 'dá'ba, gi ro zí Yúda e kí 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní ídiye kìé'do zí mindísìyè ídìne bilámáne. ¹⁶ Umbu bi Kírésìto uyu wo do mingbúngbu kágá ní 'di'bioyó sógó ro bi kóo do ngárá Yúda e kí 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní go, gi zía niyí go 'yì e kìé'do kó'dù Lomo. 'Di'biogu kpá bikìdrì go dongaráze 'yìma'dí e kí Lomo. ¹⁷ Kírésìto ogù úku bilámá ledre 'bi bikìdrì zí Yúda ga bi kóo owoní ledre 'bi Lomo go ní kpá zise 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní bi ówosé aka ledre 'bi Lomo wá ní. ¹⁸ Gi zí umbu bi Kírésìto uyu ní, 'Dówù Lomo oto zée go zize ídize òdù 'yì e kìé'do kó'dù 'Buzé Lomo.

¹⁹ Sée 'yì ga bi ngárá ndásé Yúda e wá ní, ndásé lolù fú lá 'yì lóngó e wá, ásé go kìé'do kí 'yì ga bi ngununí ledre 'bi Lomo go ní, ásé go mbígì 'yì 'bi Lomo. ²⁰ Ásé káa zí 'dìçì bi 'yìmikása e kí nébì e o'bónì ye ní, Kírésìto Yésù ni nda 'bi ené káa zí cóngó tutù bi o'bónì 'dìçì máa née doa ní. ²¹ Kírésìto ma'dáa í'bí roko'bu ne zí 'dìçì máa née ídìne rìngì mbígì 'Dìçì 'bi Lomo. ²² Sée 'yì ga bi ngárá ndásé Yúda e wá ní, ásé go ndro kí Yúda ga bi ngununí ledre 'bi Kírésìto go ní, gi zía Kírésìto yeme sée go gi ro zí 'Dówù Lomo ndísìné simisé.

3

Moko bi Lomo í'bí zí Páwulo méngì a ní

¹ Máa Páwulo, mááyí simi sùgìni ba gi zía bi mándìsì úku bilámá ledre 'bi Kírésìto Yésù zise ga bi ndásé Yúda e wá ní.

² Úwúsé kóo go bilámáne kídí Lomo í'bí moko née ne do sùlìma gi ro zíma ndísìmá úku bilámá ledre bi yeme gi rosé ní zise ga bi ngárá ndásé Yúda e wá ní, gi zía oto 'búze go kíngaya. ³ Káa zí bi máuku 'dá'dá ní, Lomo 'dodo ledre bi kóo ní miótoécíné 'desì ní go zíma. ⁴ Simi bi ásé ólo ledre bi máké zise ba ní, ásé ówo a kídí, máowoyéme ledre bi ní miótoécíné gi ro Kírésìto ní go. ⁵ Ledre bi kóo Lomo otoecjí née 'dodo aka ené kóo zí 'yì e wá, gi simi sùndì kadra máa 'bi ezé ba ní, zí 'Dówù Lomo úku 'dodo a zí 'yìmikása ené e kí nébì e. ⁶ Ba ledre bi kóo Lomo otoecjì ní.

Úndru 'bi Lomo ni go zí 'yì e mbá, zí Yúda e kpá kí 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní. Bilámá ledre bi gi ro Kírésìto Yésu ní, oḡu go zí Yúda e kí 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní mbá.

⁷ Lomo i'bí moko nées zíma gi zí bilámá mimbé'dea bi romá ní. Zía í'bí roko'bù zíma ndìsì má úku bilámá ledre ené kíe zí 'yì e. ⁸ Mándá 'bi amá kí ledremá owóowó káa zí 'bi ngíti géyì 'yì ga bi 'bi Lomo kí ledreyé owóowó ní wá. Abú kenée ndotó, zía ówo ledre kíma, zía kása máa ndéré úku bilámá ledre ené zí 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní kídí, togú nḡunḡuní ledre Kírésìto go yá, niyí idí kí úndru bi ukú wá ní. ⁹ Lomo bi 'yì ótoḡu éyì e mbá ní, kasa máa ne ndéré úku 'dódo miyéme ledre bi kóo nées otoeçì gi zí 'yì e ní, gi ro zíye ówo a. ¹⁰ Lomo menḡì ledre nées kenée, gi ro zí maláyika e kí bicayi lomo e ówo a kídí Lomo ni mongú 'yì ówo ledre kíngaya, gi zía 'yì ené e niyí go éyì kí'do. ¹¹ Lomo yeme kóo ledre nées go kenée kú 'desì. Zí Kírésìto Yésu bi ni Ngére ezé ni ḡu úyuné gi ro zí ledre nées menḡì roné. ¹² Gi zía bi nḡunḡuzé ledre Kírésìto go ní, azé kéne go ndro kí'do, utúasázé go ḡu kó'dú Lomo kí rokinyi, ngiri ndaá lolu rozé wá. ¹³ Bi ndaá síní rosé gi zía bi ndìsì ní 'dó'do máa yáa ba gi zía bi mándìsì úku bilámá ledre 'bi Lomo zise ní wá. 'Do'dó nées ni 'dí'biḡu zise bilámá ledre.

Páwulo íni ini gi ro 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní

¹⁴ Gi zí kéyì nées, zíma ndìsì má íni ini zí 'Buzé Lomo, ¹⁵ gi zía i'bí tridri ne zí éyì ga bi komo ere kí yée ga bi do sogo kángá ona ní. ¹⁶ Lomo ni kí tú'dú éyì e zíne gi ro sáká zée kíe. Máini ini zía, 'Dówú idí í'bí roko'bù zise, gi ro zise ídise kí roko'bùsé kíngaya. ¹⁷ Kací kadra mbá, Kírésìto idí idí simi yana mimbé'desé gi zía nḡunḡusé ledre ené go. Ídise óto 'bú lafúse kíngaya gi ro zise ídise kí roko'bùsé. ¹⁸ Séé 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní kí lafúse e za mbá, Lomo idí sáká séé zise ówo a kídí ma'díi Kírésìto oto 'búse go kíngaya. ¹⁹ Ídise ówo a kídí Kírésìto oto 'búse go za kíngaya abú bi ni miórúné gi ro do ówoónzó a. Máini ini zía, idí ndìsì simisé, gi ro zí miménḡì ledre esé ídiye káa zí 'bi ené ní.

²⁰ Lomo ni kí roko'buné kíngaya gi ro menḡì ledre e kíe zise rómo do éyì ga bi zée kí ówo ledre ezé azé ndú'yú wo gi royé ní. Ni nzíyiné gi ro menḡì ledre e zise kí roko'buné máa nées. ²¹ Kírésìto Yésu kí 'yì ené e mbá, idíni ndìsì í'bí mbófo éyì zía odu a ndaá idí wá. Idí kenée.

4

Ídise idí kí'do simi Kírésìto

¹ Máa Páwulo, mááyì simi sḡinì ba gi zía bi mándìsì úku bilámá ledre 'bi Ngére Yésu ní. Máuku zise mindìsìsé kí miménḡì ledre esé e mbá idíni idí tí 'bi 'yì ga bi Lomo gelé yée go káa do mbigí 'yì ené e ní. ² Kací kadra mbá, ídise 'búó'bù rosé mi'búó'bù, ídise idí ndoo. Ídise idí 'yì útusimi zí lafúse gi zía 'búye ni dosé. ³ Zise ódó rosé kí lafúse káa do éyì kí'do. 'Dówú Lomo idí kótru séé gi ro zí mimbé'desé ídine kí'do gi do bi zí mindìsìsé ídine simi bikìdri. ⁴ Azé go éyì kí'do, 'Dówú Lomo bi simizé ní ni kpá duḡ kí'do. Lomo ndolo zée duḡ gi ro bilámá éyì kí'do bi ndìsìzè óto komozé gi roa ní. ⁵ Ngére ezé ni duḡ kí'do bi ni Kírésìto ní, zise nḡunḡu duḡ ledrea, do bábátizì zée kpá duḡ kí babatiza bi kí'do ní. ⁶ Lomo ni duḡ

kíé'do kpá 'Bù 'yì e za mbá. Nì ne do 'yì e kpá za mbá, ndìşì sáká zée ne zize ndìşì tórozé ngbúó gí zía ndìşì ndìşì simizé.

⁷ Kírésìto kací miyéme ledre ené zize, i'bí úndru ledre e zize go mbá mingúngúcuá. ⁸ Née sị ledre bi ni miékéne gí zía simi miéké kúrú Lomo kídí,

“Simi bi kóo ìnyì ndá'bané komo ere ní,

'dodo aka kóo kí kídí née romo komo ezeokóne e go.

Zía nda ifi báyi úndru zí 'yì ené e.”

⁹ Ledre bi yaá, “Ìnyì ndá'bané komo ere ní,” ledre gí simi a kídí ogú aka kóo nde do sogo kángá ona kí. ¹⁰ Kírésìto kóo ogú nde do sogo kángá ní, nda'balugu roné 'dága komo ere. Roko'bua ni do éyì ga bi komo ere kí do sogo kángá ní mbá.

¹¹ I'bí bayi moko e ne zize. Oto ngíti géyì 'yì e káa do 'yìmikása ené e. Zía óto ngíti géyì káa do nébì e. Zía óto ngíti géyì káa do 'yì ndéré kí úku bilámá ledre ené zí 'yì e. Ngíti géyì 'bi eyé pásita e. Zía óto ngíti géyì káa 'yì 'dodo ledre e. ¹² Kírésìto ifi bayi moko zí 'yì ga gére née kenée gí ro zíye sáká 'yì ga bi ngunḡuní ledre ené go ní zíye idíye kí roko'buyé gí ro zíye ndìşiyé méngì moko ené do tóroyé ngbúó simi ngunḡu ledre eyé. ¹³ Ledre née ni idí fú kenée 'buó togú zée 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní mbá, azé go kíé'do simi ledre ené bi ngunḡuzé ní, zize ówoyéme wo káa do mbigí Owú 'bi Lomo zí ledre ené ndìşì ngbóro tátá roné simizé yá, azé útúásá idíze káa zía ní.

¹⁴ Nda gí ore, 'yì ranga e utúasání lolu lóndo zée káa zí mìnzeré owú ga bi ngunḡuní 'bi eyé tí lá ledre máa wo bi ukuní go zíye ní wá. ¹⁵ Ambá ledre ezé idí idí 'dodo ma'dú ledre 'bi Lomo zí 'yì e, zize ndìşizé kí óto 'búye. Gí ro zize ndìşì útúásáze kací kadra mbá, tí káa do mbigí 'yì ga bi 'bi Kírésìto bi ni manda ezé ní. ¹⁶ Gí zía tokozé rozé go mbá roa, ni nda 'bi ené zize go káa zí do ní. Ndìşì í'bí roko'bù ne zize, zize ìnyizé mbá ndìşì méngì moko ené kíe do bilámá misi'diné.

Miméngì ledre esé idí nda mu idí mikádané

¹⁷ Kí roko'bù bi Ngére Yésù i'bí zíma ní, máúku zise ndásé lolu fú lá ndìşì lúyú ledre káa zí 'yì ga bi owoní aka ledre 'bi Lomo wá ní wá, gí zía sómù ledre eyé toro yeme aka roné wá. ¹⁸ Owoní eyé dongará bilámá ledre kí bisinyí ledre wá, mikánda ledre bi Lomo i'biogú zíye ba owoní aka eyé e wá. Ilíní eyé kpá do 'dodo mikánda ledre zíye wá. ¹⁹ Otoní nda yì eyé somù ledre eyé go mbá ndìşì méngì òwú ledre ga bi royé ili ní.

²⁰ Ledre 'bi Kírésìto bi 'dodoní zise ní ndaá 'bi ené ledre máa wo née wá. ²¹ Úwúsé kóo ledre Yésù go, 'dodoní zise tí ma'dú bi gí do bi a ní ²² 'Dodoní kóo zise kídí ledre ga bi kóo ndìşisè méngì yée simi bi kóo ngunḡusé aka ledre Kírésìto wá ní, idísé ótoómo yée mbá 'dá'ba gí zía, nìyí lóndo sée zíye 'dí'biogú zise umbu. ²³ Misómù ledre esé kí miméngì ledre esé idí nda mu idí mbá mikádané. ²⁴ Káa zí bi ásé nda go mikánda 'yì e ní, ledre ga bi za mbá ásé ndìşì méngì yée ní, idíní idí kpá za mbá mikádayé gí ro zise idíse mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní lúyú ledre ndaá lolu rosé wá.

²⁵ Ndazé lolu idí fú 'yì ranga e wá, idíze ndìşì úku òwú ma'dú ledre zí lafúze 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní gí zía azé go òwú 'yì e kíé'do. ²⁶ “Simikesì

eyi ndaa oto yi ziyi luyú ledre wá.” Ndá ndisjútú kadra kí simikesi do mimbé'deyi wá. ²⁷ Ndá otoómo misi'di zí ngére 'bi bicayi lomo e wá. ²⁸ Yi bi ayi 'yi ugu ní, idi otoómo kí ugu ugu, ziyi ndá'bayi mengi moko gi ro zí eyi idine ziyi, ziyi ndisiji sáká 'yi lerí e.

²⁹ Idísé otoómo tara sinyi 'dá'ba, ódro ga bi gi tarasé ní idini idi mbá bilámaye gi ro zíye ndisije sáká 'yi e. ³⁰ Bi nda ndisi sinyi ro 'Dowú Lomo gi zí mimengi ledre esé wá, gi zia 'Dowú Lomo bi simiyi née 'dodo go kidi karané kadra 'dési ngbanga, Lomo ni yómo sée. ³¹ Idísé otoómo rará, kí bisinyi mimbé'de, kí ndisi gbúrógbó do lafú'yi e, kí 'dewe ledre zí lafú'yi e, kí mimbé'de kési ro lafú'yi e, kí likpi, kí sógo lafúse mbá 'dá'ba. ³² Idísé idi 'yi sáká lafúse e, 'yi mengi bilámá ledre zí 'yi e, zise kí otoómo ledre zí yee ga bi mengi sée bisinyine ní, zise ndisise otoómo ledre zí 'yi e kaa zí bi Lomo ootomo ledre zise ní, gi zia bi ngungusé ledre Kírésito ní.

5

¹ Kaa zí bi áse go owú ga bi 'bi Lomo ní, idísé 'di'bi mimengi ledre ga bi 'bi Lomo ní. ² Zise ndisise oto 'bú lafúse e kaa zí bi Kírésito oto 'búze zia í'bi roné zí umbu do úyuné kaa do 'dáná eyi gi ro zí Lomo idine kí rokinyi zia otoómo luyú ledre ezé e ní.

³ Kaa zí bi goó kenée ní, idísé otoómo ledre 'bi só'do ro'yi kí 'yi ga bi ofúse rosé kéye wá ní 'dá'ba. Idísé kpá otoómo mimengi ledre ga bi ngará ndani bilámaye wá ní, kpá kí mongu mimbé'de mbá 'dá'ba, gi zia áse go mbigi 'yi ga bi 'bi Lomo ní. ⁴ Gba toso ódro ga bi ndisi 'di'biógu dokuwu ní, kí likpi ledre cayi ga bi ngará utúasá sáká 'yi e wá ní, idísé otoómo yee za mbá 'dá'ba. Ni miutúasáne zise ndisise mbofo Lomo. ⁵ 'Yi mongu mimbé'de ndisi oto mimbé'dené mbá ro eyi ga ili yee ní. Ówo yemesé bú bilámáne kidi 'yi ga bi ndisini mengi toso ledre kaa zí ga gére ní, utúasáni ndisi kótru royé kí Kírésito kpá kí Lomo do bi kije'do wá. Gi zia 'yi mongu mimbé'de ni yi ené kaa zí 'yi bi oto undru bicayi lomo ní. ⁶ 'Yi ga bi ndisini mengi bisinyi ledre kaa zí ga gére née, ndani lóndo sée zise 'di'bi ledre eyé ga gére née wá. Mimbé'de Lomo ndisi ési ro 'yi ga bi kaa zí ga gére née miési. ⁷ 'Yi kaa zí ga gére née, ndásé oto ezegamá kéye wá.

⁸ Ga koo 'desi ní, ndisise koo mengi ledre e simi mituluru kaa zí 'yi ga bi owoni ledre 'bi Ngére Yesu wá ní. Bi nda ba ní, áse go mikandasé kaa zí 'yi ga bi ndisini ndisi simi bimiogó ní. Gi zia ngungusé ledre ené go. Mimengi ledre esé idi idi kaa do bimiogó zí 'yi e. ⁹ Bilámá mimengi ledre esé ni 'dodo ma'dii ledre bi zí 'yi e mengi a ní. ¹⁰ Idísé ndisi mengi duyi eyi ga bi Ngére Yesu ili yee ní. ¹¹ Ndásé ndisi mengi ledre kaa zí 'bi 'yi ga bi ndisini ndisi simi mituluru ní wá. Idísé úku a fúo kidi ga gére née bisinyi mimengi ledre e. ¹² Abú ni komokenyi do ndisi úkuogu ledre 'bi 'yi ga bi owoni Lomo wá ndisini mengi yee simi mituluru ní. ¹³ Simi bi uku lokoni yee go ní, zí 'yi e ówo a mbá kidi née luyú ledre. ¹⁴ Ma'dii ledre 'bi Lomo ni kaa zí bimiogó ní. Ndisi 'dodo ogu luyú ledre sága, kaa zí bi ukuni simi ke'bi simi miéke kuru Lomo ní kidi,
 “Sée ga bi simi 'bi ní, úrusé mu,
 inyiogusé mu gi simi umbu,

gi ro zí Kírésìto í'bí bimiòngó mimbé'desé."

¹⁵ Míméngì ledre esé idí idí 'bi 'yì ga bi owoní ledre bú ní, ndásé idí káa zí 'yì ga bi owoní ledre wá ní wá. ¹⁶ Togù bifúó nì go bo gi ro méngì bilámá ledre yá, idísé mu méngì a gi zía ambá 'yì e ndìsìní nda go méngì bisinyí ledre. ¹⁷ Ídísé idí 'yì komokenzì e, zise ówo éyì bi Ngére Yésu ili zise méngì a ní, zise méngì wo. ¹⁸ Ndá éwé le'yì wá, káa bi roko'bua ni ála'dùtù doyì. 'Dówù Lomo idí ála'dùtù doyì ne gi ro zíyì ndìsì méngì bilámá ledre. ¹⁹ Togù ndíkísé go kí lafúse yá, ódro ga bi niyí ndìsì ólúògu gi tarasé ní idíní idí bikinyiyé, ke'bi ga bi Dawídi ekéní yée ní, kpá kí ngíti géyì ke'bi ga bi 'bi mbófo Lomo ní, nda kí yée ga bi 'Dówù Lomo ukui'bí yée do mimbé'desé ní idísé úku yée zí Ngére Yésu. ²⁰ Kací kadra mbá, idísé ndìsì í'bí mbofo éyì zí 'Buzé Lomo gi ro ledre e mbá kí ìrì Ngére ezé Kírésìto Yésu.

Kará e kí Ya'dá 'bi eyé e

²¹ Ídísé óto ledre lafúse owóowó rómo gi dosé gi zía bi ndìsìsè óto úndru Kírésìto ní.

²² Kára idí óto ledre o'do 'bi ené owóowó káa zí bi ndìsì óto ledre Ngére Yésu owóowó ní. ²³ Gi zía lorù 'bi ledre e mbá ndìsì ólúògu gi zí o'do 'bi ené, káa zí bi lorù ndìsì ólúògu zize gi zí Kírésìto bi yomo zée ní. ²⁴ Káa zí goó bi kenée ní, kará e idíní óto ledre ya'dá 'bi eyé e zíye owóowó káa zí bi 'yì ga bi 'bi Kírésìto otoní ledre Kírésìto zíye owóowó ní.

²⁵ Ya'dá e, idísé óto 'bú me'besé e dosé kíngaya káa zí bi Kírésìto oto 'búze, zée ga bi ngunzuzé ledre ené go ní. Zía í'bí roné úyuné gi rozé, ²⁶ gi ro zize idízé mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní, lúyú ledre ndaá lolu rozé wá gi zía bi ngunzuzé ledre Kírésìto go, zía go lúguráyi zée drá káa zí 'yì bi ndugú mindúgú ní. ²⁷ Kírésìto méngì ledre née kenée gi ro zine 'dí'biògu zée zine káa do mbigí 'yì ené e, ngíti owù lúyú ledre ndaá rozé wá. ²⁸ Kpá kenée, ya'dá e idíní óto 'bú me'beyé e káa zí bi ndìsìní óto 'búye kí royé ní. 'Yì bi ndìsì óto 'bú me'bené ní, ndìsì née go óto 'búne kí roné. ²⁹ 'Yì bi sogó roné bú ní ndaá. Ndìsì ánu éyì, zía ndìsìné kí lúru bi kací kuru'buné káa zí bi Kírésìto ndìsì lúru bi kacize ní, ³⁰ gi zía azé go kuru'bua. ³¹ Née sù ledre bi nì gi zía miékéne simi miéké kúru Lomo ní kídí, "O'do nì ótoómo 'buné kí mbágáne zía ófù kára zíye óto 'be 'bi eyé gi zía niyí goó éyì kíé'do." ³² Née lili ledre bi o'bù mió'bù ní, née lili ledre gi ro Kírésìto kí 'yì ené e. ³³ Káa zí bi goó kenée ní, o'do idí óto 'bú me'bené káa zí bi oto 'búne kí roné ní. Kára idí óto úndru o'do 'bi ené.

6

Owù e kí 'yì ndiki yée

¹ Owù e, idísé úwú kúru 'yì ndiki sée. Née ledre bi ili zí owù ga bi ngunzuní ledre Ngére Yésu go zíye ndìsìyè méngì a ní. ² Ba mizefì lorù bi Lomo uku ledre a kídí née í'bí úndru zí 'yì e gi roa ní. Uku kídí, "Ídí óto úndru 'buyì kí mbágáyì, ³ gi ro zí mindìsìyì idíne bilámáne, zíyì lú'búyì milú'bú do sogo kanjá ba." ⁴ Sée 'bumiowù e kí mbamiowù e, ndásé ndìsì méngì owù 'bi esé e bisinyíne zí mimbé'deyé ndìsì éšìne wá. Ídísé 'dódo bilámá ledre zíye gi ro zíye ngunzu ledre Ngére Yésu.

Owùkùlù e kí mingburoko 'yì eyé e

⁵ Owùkùlù e, ídísé úwú kúrú mingburoko 'yì esé e, zise ndìsìsè óto ùndrúyè kí mimbé'desé kíé'do káa zì ótosé néesé ùndru Kírésìto ní. ⁶ Ndásé ndìsì méngì moko kí roko'buné lá gì zì komoyé gì ro zíyè ídíyè kí rokinyi wá. Ídísé méngì moko kí mimbé'desé mbá gì zía ndìsìsè méngì moko néesé zì Kírésìto, néesé éyì bí Lomo iline kenée ní. ⁷ Ídí méngì moko eyì kí 'bù ne kpa kí rokinyi gì zía méngì moko néesé zì Ngére Yésù nda 'bí ené dújú zì 'yìma'dí wá. ⁸ Ídísé ówo a kídí Ngére Yésù ndìsì í'bí tákpásìlì zì 'yì bí ndìsì méngì moko kí 'búne ní. Togù 'yì néesé nì owùkùlù togù nì 'yì bí kí ro doné ní.

⁹ Kpá kenée, sée mingburoko 'yì e ídísé méngì owùkùlù esé e bilámáne, ndásé èsì ngìrì simiyé wá, gì zía ásé kéyè mbá owùkùlù 'bí Mongù 'yì esé bí nì komo ere ní. 'Yìma'dí e nìyí zía kí ledreyé mbá owóowó.

Okó kí Satána

¹⁰ Odù ledre, káa zì bí ásé 'yì ga bí 'bí Kírésìto Ngére ezé ní, idí í'bí roko'bù zise gì ro zise ndìsì tórosé ngbúó. ¹¹ Bilámá ledre ga bí Lomo í'bí yée zise ní, ídísé ùnzú yée káa do éyì sùlì ya'dá e gì ro zise ícì okó kíe ro mani ga bí 'bí ngére 'bí bicayi lomo e ní. ¹² Okó bí ndìsìzè ícì a néesé nda kí lafúze 'yìma'dí e wá. Ndìsìzè ícì okó kí Satána kí 'yì ené e ga bí í'bí roko'bù zíyè, zíyè ídíyè do bí e za mbá do sogo kángá ní. ¹³ Káa zì bí goó kenée ní, ídísé 'dí'bí sùlìse ro éyì sùlìse e bí Lomo í'bí ní ngbúó gì ro ícì okó kí Satána kí mani ené e, gì ro zise tórosé ngbúó káa bí nì lóndo sée ke.

¹⁴ Kací kadra mbá, ídísé tóro ngbúó simi mbigì ledre 'bí Lomo gì ro zise ídise nzíyisè káa bí Satána nì lóndo sée ke. Káa zì bí Lomo lugurayi sée go ásé go mbigì 'yì ené e ní, ídísé lánýá ro ledre néesé káa bí Satána nì úkuóto ledre rosé. ¹⁵ Bilámá ledre bí Lomo yeme dongaráne kí 'yìma'dí e ní, ídísé ndéré kí úku a zì 'yì e, gì ro zise ídise mbá nzíyisè ícì okó kí Satána. ¹⁶ Kací kadra mbá, ídísé lánýá ro ledre 'bí Kírésìto bí ngúngusé ní zía bándá sée. Togù méngìsè go kenée, abú Satána uzu sée ba cù káa zì 'díya yá, útúásásé lúyú ledre wá. ¹⁷ Kpá kenée, ídísé ówo a kídí, Kírésìto yomo sée go nì bándá sómù ledre esé. Ídísé lánýá ro úku kúrú Lomo bí nì kí roko'bù 'bí 'Dówù a siminè ní, nì rómo komo Satána. ¹⁸ Simi ledre ga gére néesé mbá, ídísé ndìsì ini ini zì Lomo gì ro éyì ga bí ilisè yée ní, káa zì bí 'Dówù Lomo ní 'dódo yée zise ní. Ídísé ndìsì kí komosé rosé zise kpá fú ndìsì ini ini gì ro lafúze 'yì ga bí 'bí Kírésìto ní.

¹⁹ Zise kpá ini ini gì romá, Lomo idí í'bí bilámá ódro taramá gì ro úku bilámá ledre 'bí Kírésìto zì 'yì e kí roko'bùmbá mbá. ²⁰ Néesé ledre bí onzóní máa gì roa simi sùgìni ní. Lomo í'bí moko néesé ne zíma ndìsìmá méngì a. Bí kenée ní, ídísé ini ini gì romá, zíma ndìsìmá méngì moko néesé kí roko'bùmbá mbá.

Odù ledre gì zì Páwulo

²¹ Takíka lúndumá simi Lomo, bí 'yì méngì moko 'bí Ngére Yésù kí mimbé'dené kíé'do ní, togù ogù go zise írì yá, nì úku yéme ledre gì rozé kí ledre ga bí mándìsì méngì yée yáa ní zise írì. ²² Néesé sù ledre bí mákása wo zise írì gì roa ní gì ro ówoyéme ledre gì do bizé gì ro zise ídise kí rokinyi.

²³ 'Buzé Lomo kí Ngére ezé Kírésìto Yésù, idíní lúró bí kacise gì do bí zise ndìsìsè bilámásé kí óto 'bù lafúze, zise tórosé ngbúó simi ledre 'bí

Kírésìto bi ngúngusé ní. ²⁴ 'Yì ga bi za mbá ndìşìní óto 'bú Kírésìto Yésu Ngére ezé ní, Lomo idí lúru bi kacíye.

Wáraga bi Páwulo eké zí 'yì ga bi simi Phílipoyì ní Ledre gi ro búkù bi Phílipo ní

Gara bi Phílipoyì ní ni simi Mekedoníya bi ni mongù gara 'bi kángá bi Gírìşjì m'ídí do ngelì ní. Simi Moko 'bi 'Yìmikása e kápita 16 Páwulo uku kóo ledre 'bi Lomo zí 'yì e íri zía kpá óto dosj kanísa zí 'yì e íri. Nda gi do kací tǔ'dù simibi, do kóo ónzó Páwulo simi sǐgìnjì, zí 'yì 'bi Kírésìto ga bi simi Phílipo íri ní kása kèsj sáká wo kíe. Gi zí kèyì nées zí Páwulo eké ledre ba kása zíye mbófo yéé kíe.

Zía kpá úku ledre zíye simi ledre bi eké ba kídí nées Páwulo, nées eré ené ngírì umbu wá. Nées uku ba wo zíye idíní tóro ngbúo simi ledre 'bi Lomo bi ngunguní ní simi bi ngiti géyì 'yì e níyì karanée go ndìsj méngj láráye ní. Páwulo ili 'yì 'bi Kírésìto ga gére nées idíní ndìsj 'búó'bù royé m'ibúó'bù káa zí 'bi Kírésìto ní. Zía úku andá ledre zíye kídí ledre 'bi Kírésìto bi ngunguní zíye ídíye go éyì kǐé'do kí kírésìto ní ni tákpásìlì 'bi Lomo zíye. Gi zí kèyì nées ndanì lódù kací 'yì 'dódo ledre ga bi yì eyé 'yì ranga e ndìsjìni úku ledre kídí 'yì e idíní lódù kací toso míméngj ledre 'bi Lomo bi kací ondù 'bi Yúda e ní wá.

¹ Sée 'yì ga bi simi gara bi Phílipoyì, ngungusé ledre 'bi Kírésìto Yésù Ngére ezé ní, máa Páwulo kí Timatíyo ezemá 'yì moko 'bi Kírésìto Yésù.

Máéké ledre ba máa zíse kí manda esé ga bi íri ní, nda kpá kí 'yì ga bi do kacíye ní.

² Buzé Lomo kí Kírésìto Yésù Ngére ezé idíní ówo ledre kíse, zíye méngj bilámá ledre zíse.

Páwulo i'bí mbófo éyì zí Lomo

³ Mándìsjì sómù ledresé kací kadra mbá, zíma ndìsjímá kí mbófo Lomo gi rosé. ⁴ Ndaá kpá lá dǔyì wo nées wá, mándìsjì ini ini zí Lomo kí rokinyi do mimbé'demá gi rosé, ⁵ gi zía í'bisé rosé go kíngaya ndìsjì sáká máa gi ro zí bilámá ledre 'bi Kírésìto bi mándìsjì méngj a ní ngbóro tátá roné fú 'dá'dá. Tónósé kóo sáká máa go kú geré gi simi mizefì ógu kóo máógu zíse simi Phílipoyì íri ní. ⁶ Gi zí kèyì nées, máówo go kídí bilámá ledre bi Lomo oto do mimbé'desé ásé go ndìsjì méngj ledre e kíe kenée nées, utúasá ídí lá gbékpìne wá. Wo Lomo ni ndìsjì í'bí roko'bù zíse, gi ro zíse ndìsjìsé méngj bilámá ledre ga gére nées kíe fú kenée ndéréóguné gi simi sǐndjì kadra bi karanée Kírésìto Yésù ni ndá'baógu simi a ní.

⁷ Utúasá miútúasá zíma kpá óto 'búse gi zía bi ótosé 'búma go gbála ní. Ótoómosé máa simi bi mááyì ndìsjì úkulúgu ledre kací ndu'yú 'bi 'yì e kídí ledre 'bi Kírésìto ni ma'díi, kpá simi bi onzóní máa simi sǐgìnjì gi ro moko 'bi Kírésìto ní óyósé sogosé zíma wá. Ndìsjìsé kpá fú tóro ngbúo sogomá kí sáká máa do tǔ'dù misì'di e. ⁸ Gi zí kèyì nées ní, Lomo owo go bilámáne kídí máoto 'búse go kí mimbé'demá kǐé'do káa zí bi Kírésìto Yésù oto 'búze ní.

⁹ Ba sị ledre bi mándịsị ini ini zía, idí sáká sée zise ndịsịsè óto 'búse kí lafúse e gị ro zí ciyí ledre ené idíne simisè ngírí, zise ówoyéme ledre ené nda za kíngaya gị zía ní, ¹⁰ gị ro zise ówo mbígí ledre 'bi Lomo bilámáne kpá gị ro zise idísé 'yì ga bi lúyú ledre ndaa royé wá, ndéréóguné gị simi sịndí kadra bi karanée Kírésìto Yésu ni ndá'baógú simi a ní. ¹¹ Togú ndịsịsè tí go ndịsị méngí ledre ga bi utúasání miútúásá ní do komo Lomo kí 'yìma'dí e simi roko'bu 'bi Kírésìto Yésu ndéré káe fú kenée 'dá'dá yá, nì óto 'yì e zíye ndịsìyè í'bí mbófo éyì zí Lomo kíngaya.

Moko 'bi Kírésìto idí ngbóro

¹² Owú 'bi Babá e, máílí zise ówo a kídí mióonzó máa bi simi sịgìnì ní, líkpí misì'di go zí bilámá ledre 'bi Kírésìto ngbóro tátá roné 'dá'dá. ¹³ Ndaa 'bi ené miótoócí ledre wá, asikírí ga bi yáa kpá kí ngíti géyì m̀ngburoko 'yì e owoní go mbá kídí onzóní máa simi sịgìnì ba gị zía bi mándịsị méngí moko 'bi Kírésìto ní. ¹⁴ Gị zía bi onzóní máa simi sịgìnì ní, zí Lomo í'bí roko'bu zí t̀t̀d̀d̀ ngíti géyì 'yì ga bi 'bi Ngére Yésu ní, zíye ndịsìyè úku bilámá ledre ené zí 'yì e nda za kí roko'buyé, gị zía ngírí ndaa lolu royé wá.

¹⁵ Ngíti géyì 'yì e ndịsìnì 'bi eyé méngí moko 'bi Kírésìto ma'dáa kí bisinyí mimbé'deyé gị zía iliní gị ro zí 'yì e ndịsìyè mbófoyé, ngíti géyì méngìnì 'bi eyé kí bilámá mimbé'deyé. ¹⁶ Yée ga bi ukuní 'bi eyé ledre ma'dáa kí bilámá mimbé'deyé kí 'búne ní, gị zía owoní go kídí onzóní máa simi sịgìnì gị zía bi mándịsị úku yéme bilámá ledre gị ro Kírésìto ní. ¹⁷ Yée ga bi ndịsìnì úku ledre 'bi Kírésìto kí bisinyí mimbé'deyé née, gị zía bi iliní 'bi eyé zíma idíma kí lerí do mimbé'demá simi sịgìnì yáa ní. ¹⁸ Yée ga bi ukuní 'bi eyé kí bisinyí mimbé'deyé, kí yée ga bi ukuní 'bi eyé kí bilámá mimbé'deyé ní, ledre ga gére née ata ené komo wá, mááyí kí rokinyí gị zía moko 'bi Kírésìto nì mindéréne 'dá'dá.

Gị zí ledre ga gére née mááyí kpá fú idí kí rokinyí, ¹⁹ gị zía máówo bú kídí ini bi ndịsịsè ini a zí Lomo gị romá ní, Lomo nì úwú a, karanée niyí 'dí'biógú máa gị simi sịgìnì simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo bi Kírésìto Yésu kasa ní. ²⁰ Ba ledre bi mándịsị óto komomá gị roa ní, dokuwu méngí máa wá. Máílí í'bí romá ndịsị méngí moko 'bi Kírésìto za kí sómú ledre amá mbá. Togú idí trịdrí, togú mbú umbu yá, mááyí nzíyímá gị roa. ²¹ Mongú sómú ledre amá cakaba d̀d̀d̀ ndịsị méngí moko 'bi Kírésìto. Togú ufuní mbú máa gị zía bi mándịsị méngí moko zía ní yá, méngí éyì wá, kasaluguní née máa 'diya zí Kírésìto ma'dáa. ²² Togú umbu 'di'bi aka máa wá, nì kpá bilámáne zíma aka 'dódo yata ledre 'bi Kírésìto zía ndịsìné sáká sée. Máówo wá wo be 'di nì miútúásáne. ²³ Ledre e niyí bo gbre mbá gị romá. Mongú a nì wo bi utúasá miútúásá zíma úyuma gị ro zíma ndá'bamá zí Kírésìto Yésu ní. ²⁴ Nda lá gị rosé gị ro zíma 'dódo yata ledre 'bi Kírésìto zise, utúasá miútúásá zíma aka idíma fú kí komomá. ²⁵ Gị zí kéyì née máówo bú bilámáne kídí, Lomo nì yómo máa gị simi 'do'dó bi mááyí simi a ba máúyu wá, gị ro zíma 'dódo ledre ené zise gị do bi zise nguní a za kí mimbé'desé mbá, zise ndịsị idíse kí rokinyí. ²⁶ Togú luguoguní máa gị simi sịgìnì go, simi bi mááyí ógú zise írí ní, áse idí mbá kí mongú rokinyí kí ndịsị í'bí mbófo éyì zí Kírésìto Yésu gị romá.

²⁷ Abú ledre e niyí kí méngì máa yá, mindísísé idí idí fú 'bi 'yi ga bi 'bi Kírésìto ní, gí ro zí 'yi e ndísiyé óto úndru bilámá ledre ené bi ndísiyé 'dódo a nées. Togú máógu go lúrúsé e togú máógu wá, mááyí kpá fú úwú a kídí mindísísé nì kìé'do tí 'yi ga bi 'bi Kírésìto ní, gí ro zí moko ené ngbóróne. ²⁸ Togú 'yi ga bi niyí okó ro Kírésìto ní ayíní ndísi úkucáyi sée yá, ndásé éré ngírì gí zìye wá, gí ro zí 'yi e ówo a kídí Lomo yomo sée ne, nì 'dó'do yée gí rosé. ²⁹ Bilámá ledre bi Lomo yeme zise ní ndaa 'bi ené lá duú gí ro ngúngu ledre Kírésìto Yésu wá, kpá gí ro zise 'dó'dóse mì'dó'dó gí ro ledre ené. ³⁰ Togú 'dó'dóse yá, má'dó'dó kóo kpá kenée, ndéréóguné gí karaba ní mááyí aka kpá fú 'dó'dó gí ro moko 'bi Kírésìto.

2

Ídísé 'bó'bú rosé káa zí 'bi Yésu ní

¹ Owú 'bi Babá e, káa zí bi ásé go kìé'do kí Kírésìto gí zí kényí nées zía óto 'búse zía ndísiné sáká sée simi ledre e ní, kpá káa zí bi ásé go kìé'do kí 'Dówú Lomo, ndísi go í'bí roko'bu zise zí lerì lafúse ndísiné méngì sée kíngaya ní. ² Káa zí bi goó kenée ní, máílì ídísé ndísi kí mimbé'desé mbá kìé'do kí 'bú lafúse dosé. Togú máúwú go kídí ásé go ndísi méngì ledre ga gère nées kenée yá, mááyí idí kíse kí rokinyi kíngaya. ³ Ndásé óto rosé káa zí éyì bi rómosé go do 'yi e mbá ní wá. Ídísé 'bó'bú rosé mì'búó'bú. Ledre lafúse idí idí zise owóowó rómo do ledresé. ⁴ Ndásé ndísi sómù lá duú ledresé wá, ídísé kpá ndísi sómù ledre lafúse zise ndísiyé sáká yée.

⁵ Misómù ledre esé idí idí mbá bilámáne kpá cé káa zí 'bi Kírésìto Yésu ní.

⁶ Tí bi Yésu ma'dáa nì ma'díi Lomo ní,
tí lá ilì ené óto roné zí 'yi e owóowó káa zí Lomo wá.

⁷ Otoomo roné zía óguné do sogo kángá
káa do 'yìma'dí ídìne
káa zí owúkùlú ní.

⁸ 'Búó'bú roné mì'búó'bú zí Lomo,
zía ótoómo roné zí umbu,
do phéphé wo do mìn gbùngbu kágá káa zí 'yi lúyú ledre ní.

⁹ Gí zía bi uwú kúrú Lomo ní, zí Lomo óto ledrea owóowó rómo do 'bi
'yìma'dí e kí maláyika e komo ere mbá.

Gí zí kényí nées zía ídìne kí úndruné kíngaya rómo do éyì e za mbá.

¹⁰ Káa zí bi ledre nì goó gí ro Yésu kenée ní, 'yìma'dí e,
yée ga bi niyí aka trìdrì kí yée ga bi uyuní go ní, kí maláyika e komo
ere kpá mbá, niyí ìnyì mbá óto úndru Yésu,

¹¹ niyí ìnyì kpá mbá ndísi úku ledre kí tarayé kídí ma'díi Kírésìto Yésu nì
Ngére.

Gí zí kényí nées ní, zí ìrì 'Buzé Lomo ídìne mìkófóne kíngaya.

Míméngì ledre esé idí 'dì'biógu 'yi e zí Yésu

¹² Owú bi Babá e, máówo bú bilámáne kídí 'dì'bisé kóo sílìse go ro ledre 'bi Lomo kíngaya simi bi kóo mááyí dongarásé ìrì ní. Abú cakaba mándá dongarásé ìrì wá, ídìse nda méngì ledre 'bi Lomo kíngaya rómoné mìrómo kí óto úndrua. Nì óto 'Buzé Lomo zía ídìne kí rokinyi karanée zía í'bí trìdrì bi za fí ní zise. ¹³ Káa zí bi Lomo iline ídísé ndísi méngì éyì ga bi ilì yée ní, nì í'bí roko'bu zise gí royé.

¹⁴ Ndásé ndịsị méngị moko 'bi Lomo kí m̀ng̀ng̀g̀r̀r̀ ledre e dongaráse kpá kí ndịsị ití kangú wá, ¹⁵ ídísé ndịsị méngị bilámá ledre gị zí 'yì ga bi asiní gị ro ledre 'bi Lomo áse dongaráye iri nées, kí lúrúndiki lúyú ledre rosé gị zía áse zíye go bimióngó, ¹⁶ gị zía lányásé go ro 'dódo ledre bi ndịsị í'bí trjdrj zí 'yì e ní. Ídísé ndịsị méngị ledre e kenée, gị ro zíma ídíma kí mongú rokinyi simi bi karanée Kírésìto Yésu ni ndá'baógu ní, káa bi kúrú moko bi mándịsị méngị a dongaráse ní ni ndéré lá gbékpíne ke. ¹⁷ Togú ngungusé ledre Kírésìto go yá, kídí í'bisé nées go rosé káa do 'dáná èyì zí Lomo. Abú ufuní máa ndotó, nées mbá yata 'do'dó bi ndịsísé ndíki a gị ro ledre Kírésìto ní. Ní óto máa zíma ídíma kí rokinyi gị zía máúyu nées gị ro moko 'bi Kírésìto ma'dáa. ¹⁸ Bi ndáa kpá sínýí rosé wá, idízé idí kése mbá kí rokinyi.

Ledre gị ro Timatiyo

¹⁹ Togú Ngére Yésu ngungu zíma yá, mááyí kása Timatiyo zise iri do s̀l̀l̀ ga ba gị ro zía ndá'baóguné úku yéme ledre ga bi gị do bisé iri ní zíma gị ro zí mimbé'demá ídríne. ²⁰ Ní yáa kí ledresé ḱngaya. Ngítí 'yì bi máówo yáa káa zía ní ndáa. ²¹ Lúrúsé aka, tú'dú 'yì e somúní eyé ledre lafúye 'yì ga bi 'bi Kírésìto Yésu ní wá, ndịsíní somú yì eyé ledreyé ḱngaya. ²² Tí lá ní go miówoné Timatiyo ní go bilámá 'yì 'bi Yésu. Ndịsị sáká máa yáa ne kí moko 'bi úku bilámá ledre 'bi Kírésìto káa zí owú bi ndịsị sáká 'buné kí moko ní. ²³ Másómú niyí 'decj ngbangamá do s̀l̀l̀ ga ba. Ledre bi niyí úku a gị do bimá ní mááyí kása Timatiyo ḱe zise iri gị ro zise ówo a. ²⁴ Máówo go bilámáne kí roko'bu 'bi Ngére Yésu, mááyí ógu lúrú sée.

Páwulo mbofo Epáfaradita

²⁵ Másómú ní miútúásáne zíma aka nda mbú kásalúgu lúndumá simi Lomo Epáfaradita zise iri. Ní bilámá 'yì moko káa zí asikíri bi kóo kásasé wo gị ro zía óguné sáká máa ní, saká máa go do bilámá misi'di. ²⁶ Ili ndéré lúrú sée gị zía 'búse ndịsị go méngị wo ḱngaya. Zía ídíne kpá kí mongú sómú ledre gị do kací mongú ndíyá kóo méngị wo zise úwú ledre a ḱe ní. ²⁷ Ma'díi, ndíyá nées méngị kóo wo go ḱngaya Lomo saká kóo wo lá ne. Lomo saká ené nées kóo lá d̀d̀ wo wá, saká nées kóo kpá máa gị zía lerj ní kóo méngị máa gị do kací a ḱngaya. ²⁸ Utúasá miútúásá zía aka kpá ndá'bané gị zise iri gị ro zise lúrú wo zise ídise kpá kí rokinyi káa zí máa ní. ²⁹ Ídísé 'dí'bi wo simi sumú zise óto úndru a gị zía ndịsị méngị moko 'bi Ngére Yésu, zise ndịsísé kpá óto úndru ngiti géyí 'yì ga bi káa zía nées ní. ³⁰ Ma'díi, Epáfaradita í'bí kóo roné go zí umbu gị ro moko 'bi Kírésìto káa zí bi kóo ogu gị ro ndịsị sáká máa ní gị zía ndásé yáa wá.

3

Owo Kírésìto ní bilámá ledre

¹ Owú 'bi Babá e, máútúásá 'dó'dó kí úku ándá ledre ga ba zise wá, máílí zise ídise kí rokinyi gị zía áse go 'yì ga bi 'bi Ngére Yésu ní. Ledre bi mááyí úku a ba ní sáká sée.

² Komosé idí idí rosé gị zí 'yì ga bi ndịsíní lóndo 'yì e kí úku ledre kídí 'búó togú 'yì utú ngburu kí ní fú útúásá káa do 'yì 'bi Kírésìto ní. ³ Azé yì ezé go ze mbígí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní, togú utúzé go ngburu togú utúzé wá. 'Dówú Lomo í'bí roko'bu ne zise ndịsízé óto úndru Ngére Yésu

kíe. Mbofozé ezé rozé gí zí éyí ga bí ndìsìzè méngí yéé ní wá. ⁴ Idí kóo míméngí ledre kací ondú 'bí Yúda e í'bí trìdrì zí 'yí e bo yá, káa bí ledrea ní kóo ídí zíma owóowó rómo 'bí ngítí géyí 'yí e mbá. ⁵ Mááyí ba mbígí Ébere 'yí 'bí Isiréle gí simi kífú Benzemúna. Simi bí kóo arání máa ní, zíma méngímá sǐlǐ ñnyí doa ota do ónzó máa ngbuṛu káa zí bí kóo Músa eké káa do lorú ní. Ledre lorú néesé ní kóo zíma owóowó gí zía bí mááyí Farúsayó ní. ⁶ Gí zí kéyí néesé, zíma kóo í'bí romá ndìsì 'dó'do 'yí ga bí 'bí Ngére Yésu ní kíngaya, gí ro do ówo a kídí má'dí'bí sǐlǐma go ro lorú néesé kíngaya. Gí zí kéyí néesé lafúma e utúasání kóo lúrúndíki lúyú ledre romá wá.

⁷ Gí zía bí máówo nda ma'dú ledre 'bí Kírésìto Yésu go ní, ledre ga bí kóo 'bí ondú ní, moko ndaá 'bí ené lolu simiyé zíma wá. ⁸ Bí ba ní, ledre ga bí kóo mándìsì sómú yéé kí méngí yéé ní mbá, ma'dú moko ndaá 'bí ené kóo simiyé wá, máúcuóyó yéé gí do sǐlǐma go mbá gí ro zíma 'dí'bí Ngére Yésu kí sǐlǐma sokó (10). Odú ma'dú ledre ní ñyú ówo Kírésìto bí ní Ngére amá ní. ⁹ Néesé éyí bí oto máa zíma utúasáma kací komo Lomo gí zía káa do mbígí 'yí ené ní. Ndaá 'bí ené gí zía bí má'dí'bí ledre lorú kíngaya ní wá, yí ené gí zía bí mángúngu ledre Kírésìto ní. ¹⁰ Máílí ówoyéme wo bilámáne. Lomo í'bí kóo roko'bu zía úrúne gí simi umbu. Idí kpá í'bí roko'bu máa néesé zíma gí ro tóromá ngbúó simi 'do'dó gí zí umbu ógundíki máa kpá káa zí 'bí Yésu ma'dáa ní, ¹¹ gí ro togú máuyu go yá, zíma kpá úrúma káa zí bí kóo Yésu ma'dáa urú ní.

Í'bí ro'yí kíngaya zí Yésu

¹² Ndaá 'bí ené bí ya máméngí ledre ga gére néesé go mbá ní wá. Mándìsì méngí moko kí roko'bumá mbá gí ro zía ídíne káa zí bí Kírésìto Yésu ìlì zíma méngí a ní. ¹³ Owú 'bí Babá e, ma'dú máméngí ógú aka amá moko ma'dáa gí do oduné wá, éyí bí máówo ní, máótoómo ledre ga bí kóo mándìsì méngí yéé ní go mbá 'dá'ba, máóto nda komomá go lá ñyú ro ledre bí do'dónomá ní. ¹⁴ Máí'bí romá méngí moko 'bí Kírésìto Yésu kí roko'bumá mbá gí ro tákpásǐlǐ bí komo ere gí zí Lomo kí Kírésìto ní zíma ndíki a.

¹⁵ Zée ga bí kése komozé enzí go simi moko 'bí Kírésìto ní, sómú ledre káa zí ga gére néesé ídí ídí simi dozé. Togú misómú ledre 'bí ngítí 'yí ní kpí yá, Lomo ní 'dódo ma'dú zía. ¹⁶ Zíze lánýáze ro ledre 'bí Kírésìto kíngaya rómoné mirómo.

¹⁷ Owú 'bí Babá e, ìlì ídíse ñnyí mbá í'bí rosé méngí moko ma'dáa káa zí bí mándìsì méngí a ní. Zíse kpá ndìsìsé méngí lódú kací yéé ga bí kóo 'dodozé ledre ma'dáa zíye 'dá'dá ní. ¹⁸ Máúku kóo ledre ba go zíse 'dá'dá. Mángúngú romá zíse kí ìní komomá, ídíse 'bá'ba rosé gí zí 'yí lónodo 'yí e. Otoní royé go káa do okó ro Kírésìto bí uyu do mǐngbúngbu kágá ní. ¹⁹ 'Yí ga gére néesé Lomo ní karanée 'dó'do yéé bisinyíne. Ledre ga bí royé ìlì ní, ní yí ené zíye go lomo eyé. Ledre ga bí 'bí dokuwu ní, bí ndìsì éme ené royé gí zía mieme. Mongú sómú ledre eyé ní yí ené gí ro éyí ga bí 'bí do sogo kángá ba. ²⁰ Azé 'bí ezé yí ezé 'yí ga bí 'bí komo ere ní. Ndìsìzé yí ezé ba sǐngó mindá'baogú 'Yí yómo zée, bí ní Kírésìto Yésu Ngére ezé ní. ²¹ Ní ndá'baogú kí mongú roko'buné bí ní ídí do éyí e mbá ní, zía óyóló'bó kuru'bužé káa zí ne ní, uyuzé lolu wá.

4

Ídísé kpá fú 'dí'bi s̄l̄ise n̄gbúó ro ledre 'bi Lomo

¹ Owù 'bi Babá e simi Lomo, ledresé nd̄is̄i ówo romá ḡi z̄ia máóto 'búse go k̄ingaya. Ngére Yésu idí 'í'bi roko'bu z̄ise ḡi ro z̄ise tórosé n̄gbúó simi moko ené. Máówo go kídí karanée Yésu ni mbófo máa ḡi rosé. Mááyí k̄i rokinyi ḡi z̄ise.

² Kará ga gére née, Ewudíya k̄i Sitike idíní nda mu nd̄is̄i k̄i m̄imbé'deyé k̄ié'do ḡi z̄ia niyí go 'ȳi ga bi 'bi Ngére Yésu ní. ³ Ȳi lúndumá simi Lomo, idí sáká kará ga gére née, i'bíní kóo royé go nd̄is̄i sáká máa simi moko 'bi Kírés̄ito. Ídí sáká yée idíní nd̄is̄i bilámáye k̄i m̄imbé'deyé k̄ié'do. Kará ga gére née ndro k̄i Kelémeniti kpá k̄i nḡiti géȳi 'ȳi e, niyí ye 'ȳi ga bi nd̄is̄iní sáká máa k̄ingaya simi moko 'bi úku bilámá ledre 'bi Ngére Yésu z̄i 'ȳi e ní. Ga gére née go 'ȳi ga bi ir̄iyé ni go miékéne simi búk̄u 'bi tr̄id̄r̄i ní.

⁴ Ḡi z̄ia bi ásé go 'ȳi ga bi 'bi Ngére Yésu ní, kac̄i kadra mbá idísé idí k̄i rokinyi. Mááyí kpá úku ándá a, idísé idí k̄i rokinyi. ⁵ Kac̄i kadra mbá idísé idí k̄i bik̄id̄r̄i m̄imbé'de z̄i 'ȳi e za mbá. Ḡi z̄ia s̄ind̄j kadra ni go gbóo ḡi ro z̄i Ngére Yésu ndá'baoguné. ⁶ M̄imbé'desé nda nd̄is̄i idí kp̄uk̄kp̄uk̄p̄u ḡi ro éȳi ga bi 'bi sága ba wá. Éȳi ga bi il̄is̄e yée ní, idísé úku ledreyé z̄i Lomo, ni 'í'bi yée z̄ise. Z̄ise 'í'bi mbófo éȳi z̄ia ḡi ro éȳi ga bi menḡi yée go z̄ise ní. ⁷ Toḡú menḡis̄e k̄eȳi go kenée yá, Lomo ni 'dí'bióyó m̄imbé'de bi kp̄uk̄kp̄uk̄p̄u ḡi ro éȳi ní ḡi simis̄é 'dá'ba, z̄ia 'í'bi monḡú simik̄ut̄u z̄ise ḡi z̄ia ásé go 'ȳi ga bi 'bi Kírés̄ito Yésu ní.

⁸ Owù 'bi Babá e simi Lomo, nḡiti yata ledre ni ba máli kpá úku a z̄ise. Ídísé óto m̄imbé'desé duj̄i ḡi ro ledre 'bi Lomo, ḡi ro ledre bi ni óto 'ȳi e z̄iye óto úndrusé ḡi z̄ia ní, ḡi ro ledre bi utúasá miútúasá ní, ḡi ro bilámá m̄iménḡi ledre, ḡi ro ledre bi 'ȳi e il̄iní ní, ḡi ro ledre bi utúasá kac̄i komo 'ȳi e mbá miútúasá ní, ḡi ro ledre bi ni bilámáne ní, nda k̄i ledre bi niyí mbófo sée ḡi z̄ia m̄imbófo ní. ⁹ Ówosé ledre ga bi kóo má'dódo yée z̄ise ní go, úwúsé kpá yée ga bi kóo máúku yée z̄ise ní go, nda k̄i yée ga bi lúrúsé máa c̄u k̄i komosé k̄i menḡi yée ní, idísé nd̄is̄i menḡi yée kpá kenée. Lomo 'ȳi 'í'bi bik̄id̄r̄i z̄i 'ȳi e ni sáká sée.

Páwulo mbofo 'ȳi 'bi Ph̄il̄ipoyi e

¹⁰ Mbófo éȳi z̄i Ngére Yésu ḡi ro nḡiti sáká éȳi bi menḡi ándásé z̄ima ní. Tónósé kóo ici rosé ḡi ro sáká ándá máa go 'des̄j̄, tí lá misi'di ndaá kóo z̄ise wá ne. ¹¹ Máúku amá ledre née ḡi z̄ia bi mááyí do ler̄j̄ ní wá, máówo ȳi amá kac̄i idí k̄i rokinyi k̄i owù éȳi bú. ¹² Toḡú tú'dú éȳi niyí bo z̄ima, toḡú mbú c̄uku'dée yá, máówo ȳi amá kac̄i idí k̄i rokinyi k̄ie bú. ¹³ Ngére Yésu nd̄is̄i 'í'bi roko'bu z̄ima ne simi ledre e za mbá.

¹⁴ Abú kenée ndotó, m̄ambófo sée go ḡi z̄ia 'í'bisé rosé sáká máa simi s̄ind̄j kadra 'bi ler̄j̄. ¹⁵ Sée 'ȳi ga bi 'bi Ph̄il̄ipoyi, simi bi kóo nḡunḡusé aka ledre 'bi Kírés̄ito mik̄ándané ní, sákásé kóo máa duj̄i se simi bi kóo máinyi ḡi simi k̄angá esé Mekedoníya ní. ¹⁶ Ndaá kpá lá duj̄i wo née wá, kpá simi bi kóo mááyí simi gara bi Tasaloníka ní, sáká ándásé kóo máa go misáká ándá simi bi mááyí do ler̄j̄ ní. ¹⁷ Máúku amá née ḡi z̄ia bi máli gága sée ḡi ro sáká éȳi ní wá, ȳi ené Lomo idí menḡi bilámá ledre z̄ise ḡi z̄i sáká éȳi bi nd̄is̄is̄é menḡi a z̄ima ní. ¹⁸ Éȳi ga bi kásasé sáká máa k̄ie do s̄l̄j̄ lúnduzé simi Lomo Epáfarad̄ita ní, m̄ándiki yée go mbá, utúasání

go miútúásá. Lomo ni kí mongú rokinyi gí royé gí zía niyí káa zí bilámá 'dáná éyí ní. ¹⁹ 'Buzé Lomo bi ni múnjí éyí e mbá, ni í'bí éyí ga bi za mbá ílisé yée ní zise gí zía ásé go 'yí ga bi 'bi Owú 'bi ené Kírésito Yésu ní. ²⁰ Idizé ndịsị kófó ịrị 'Buzé Lomo kací kadra za mbá. Idí kenée.

Mandá gí zí Páwulo e kí lafúne

²¹ Mandá zise ịri za mbá. 'Yí ga bi 'bi Kírésito Yésu azé kéye yáa ní, i'biní mandá zise ịri kpá za mbá. ²² 'Yí ga bi 'bi Kírésito simi Róma yáa ní mbá, kíngaya yée ga bi ndịsịní méngí moko 'be 'bi Káyisara ngére 'bi Róma ní, i'biní mandá zise ịri kíngaya. ²³ Kírésito Yésu Ngére ezé idí méngí bilámá ledre zise gí do bi zise ndịsịsé bilámáse. Idí kenée.

Wáraga bi Páwulo eké zí 'yì ga bi simi Kolósayi ní Ledre gi ro búkù bi Kolósayi ní

Kolósayi ni gara mi'dí gólù simi kángá bi karaba ndìşini ndólo a Tàki ní. 'Yìmikása Páwulo nderéogù aka ené íri wá, ni kí mongú sómù ledre gi zía uwú go kídí 'yì ranga e niyì dongará 'yì 'bi Kírésìto ga bi íri ní. Ukuní ledre zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto íri ní kídí idíni lódù kací ondù 'bi Yúda e bi káa zí útú ngburu, óto úndru maláyika e ní gi ro zí Lomo idíne kí rokinyi. Née ní zí Páwulo úku ándá ledre zíye simi ledre bi eké ba kídí umbu bi Kírésìto uyu ní omoní ba gi zía, ni cakaba komo ere 'dága Ngére do maláyika e kí lomo e kpá za kí éyì ga bi do sogo kángá ní mbá. Zía kpá úku ledre zíye kídí gi do kací Kírésìto ngíti éyì bi niyì óto úndrua ní ndaá. Idíni óto òdù úndru Kírésìto. Míméngì ledre eyé idí idí míméngì ledre 'bi 'yì ga bi Lomo gelé yée go káa do 'yì ené e ní.

¹ Maa Páwulo bi Lomo gelé maa káa do 'yìmikása zí Kírésìto Yésù ní, azé kí lúnduzé simi Lomo Timatíyo.

² Ekézé ledre ba zise ga bi ngúngusé ledre 'bi Kírésìto go, zise idise go mbigí 'yì ené e simi Kolósayi ní.

'Buzé Lomo idí lúru bi kacise gi do bi zise ndìşisè bilámase.

Páwulo i'bi mbófo éyì zí Lomo

³ Kací kadra e mbá ndìşizé, i'bi mbófo éyì zí Lomo bi 'Bu Ngére ezé Kírésìto Yésù ní gi rosé simi bi azé go ndìşì ini ini zía ní. ⁴ Gi zía uwúze go kídí ngúngusé ledre Kírésìto Yésù go kíngaya, zise ndìşisè go óto 'bú lafúse e ga bi 'yì ené e ní dosé kíngaya. ⁵ Ndìşisè méngì ledre née kenée, gi zía ndìşisè go óto komosé gi ro rokinyi bi Lomo ndìşì bándáóto a zise komo ere ní. Ówo yémesé ledre a simi bi kóo úwúsé bilámá ledre ené ní. ⁶ Bilámá ledre née ni go fú lá aŋga do sogo kángá. Tú'dù 'yì e niyì go ndìşì óyóló'bo sómù ledre eyé gi zía, cé káa zí bi kóo méngì roné zise simi bi kóo úwúsé ma'diú ledre zise ówoyéme a kídí Lomo yomo sée gi zí bilámá mimbé'dea bi rosé ní. ⁷ Úwúútusé kóo bilámá sanda née gi tara Epáfura, ngúru ezezé. Ni bilámá 'yì moko 'bi Kírésìto, ndìşì sáká sée ne ngára ndazé íri wá ní. ⁸ Uku ledresé ne zise kídí ndìşisè go óto 'bú lafúse simi roko'bu 'bi 'Dówù Lomo.

⁹ Simi bi uwúze ledre née kenée ní, zise ndìşizé ini ini zí Lomo gi rosé kací kadra mbá. Idí 'dódo éyì bi ili idíse méngì a ní zise gi ro zise idise kí komokenzì 'bi 'Dówù Lomo. ¹⁰ Ndìşizé ini ini zí Ngére ezé Kírésìto gi ro zí míméngì ledre esé óto wo zía ówo a kídí ndìşisè go óto úndruné zía idíne kí rokinyi kí ledre esé e mbá. Zía ndìşinè i'bi mikánda ówo ledre 'bi Lomo zise kací kadra mbá, zise ndìşisè méngì òdù bilámá ledre e. ¹¹ Ndìşizé kpá ini ini, idí i'bi roko'bu zise kíngaya gi ro togù mändìşisè ndaá bilámáne wá yá, zise ndìşisè útusimisé gi ro zise idise kpá fú kí rokinyi. ¹² Ídise mbófo 'Buzé Lomo gi zía oto sée go zise idise mbigí 'yì ené e gi ro ndìşisè simi

bilámá bi bi bandá oto go gi ro 'yi ené ga bi niyi go simi bimióṅgó ené ní. ¹³ Lomo yomo zée go gi zí Satána kí ídine ngére dozé. Zía nda óto Owú 'bi ené bi 'búa ni doa kíngaya ní, káa do Ngére ezé. ¹⁴ Ngére Yésu ma'dáa ugu gozé ne gi simi umbu 'bi lúyú ledre, zí Lomo ótoómo ledre zíze gi zía.

Kírésito romo do eyi e mbá

¹⁵ Míméngi ledre 'bi Kírésito ndiši 'dódo míméngi ledre 'bi Lomo bi lurúze wo kí komozé wá ní. Romo do éyi ga bi Lomo otoogu yée ní za mbá, zía kpá ídine kí roko'buné doyé. ¹⁶ Simi bi Lomo otoogu do sogo kángá ba kí ere kí éyi ga bi siminé ní mbá, yée ga bi lurúze bú kí yée ga bi lurúze wá ní, otooguní kóo yée kí Owú 'bi ené Kírésito Yésu. Zíye kpa ótoogu mĩngburoko ngére e kí tú'dú ngiti géyi mĩngburoko 'yi e, kí roko'bù ga bi zíye ní mbá, zía óto Kírésito káa do Ngére doyé. ¹⁷ 'Dá'dá gi zí éyi ga gére née mbá, Kírésito ni yi ené goó bo. Ndiši bándá éyi ga gére née ne zíye ndiši ídiye. ¹⁸ Ni káa zí do ní zí 'yi ga bi ṅuṅguni ledre ené go ní. Ni ne mizéfi 'yi bi urútu roné gi simi umbu ní. Gi zí kéyi née zía ídine kí ledrené owóowó rómo do 'yima'dí e kí éyi e mbá. ¹⁹ Lomo ni kí rokinyi gi zía Owú 'bi ené née ni cé káa zí ne ní simi ledre e za mbá. ²⁰ Yeme ledre ba gi ro zí Kírésito i'bí roné úyuné do mĩngbũgbu kágá gi ro zine ídine kí rokinyi, zine 'dí'bilúgu éyi ga bi komo ere kí yée ga bi do sogo kángá ní mbá simi sũmũ.

²¹ Bisinyi míméngi ledre esé kí misómú ledre esé oto kóo sée go zise ídise ezeokó Lomo. ²² Cakaba ní Lomo 'dí'bilugu sée go simi sũmũ gi zí umbu bi Owú 'bi ené Kírésito uyu wo gi rosé ní. Mengi ledre née kenée gi ro simi bi karanée kadra ngbanga ásé oḡu tóro kó'dũne ní, ásé go drá lúyú ledre bi do 'déci ngbanga rosé gi zía ní ndaa lolu wá. ²³ Gi zí kéyi née, ídise lánýá ngbúo ro ledre 'bi Kírésito bi ṅuṅgusé ní. Ndásé óyóló'bó sómú ledre esé kpí kpá kí óto komosé bi ótosé gi ro bilámá sanda bi kóo oḡuní kie zise ní wá. Bilámá sanda née ukuní go zí tú'dú 'yi e do sogo kángá za mbá. Maa Páwulo Lomo gelé maa gi ro ndiši úku ledre bilámá sanda maa née zí 'yi e.

Kírésito ni gi ro 'yi e mbá

²⁴ Mááyí kí rokinyi simi bi mááyí ndiši 'dó'dó gi rosé ní. Rokinyi maa née ni gi zía 'do'dó bi mándiši 'dó'dó a ba, míméngi í'dí ba ledre bi kóo Kírésito yemeoto ya máídí 'dó'dó gi rosé 'yi ené e ní. ²⁵ Lomo i'bí moko née zíma gi ro ndišimá gámama kí úku bilámá sanda née mbá zise 'yi ga bi ndásé Yúda e wá ní. Mándiši méngi née moko bi Lomo ili zíma méngi a zí 'yi ené e ní. ²⁶ Bilámá sanda née ni kóo miótoécíné gi zí 'yi e kí tú'dú simibi e. Karaba ní Lomo 'dodo oḡu nda go gburara zí 'yi ené ga bi ṅuṅguni ledrené go ní. ²⁷ Lomo ili zí 'yi ené e mbá ówoyéme mongú ledre bi née méngi zise ga bi ngára ndásé Yúda e wá ní bilámáne. Ledre maa née, ni Kírésito ndiši go ndiši simisé kací kadra mbá zise kpá go ówo a bilámáne kídí, karanée Lomo i'bí úndru zise.

²⁸ Kací kadra mbá komokenzi bi Lomo i'bí zize ní, ndišizé 'dódo ledre gi ro Kírésito kie zí 'yi e mbá, gi ro zí 'yi maa yée bi ṅuṅguni ledre 'bi Kírésito go ní, zíye ídiye kí roko'bù royé ndiši ngbóroye nda 'dá'dá za kíngaya. ²⁹ Née si ledre bi mándiši méngi moko née kí roko'bù ga bi mbá Lomo i'bí zíma ní.

2

1 Ídísé ówo a kídí máí'bí romá go mbá ndìsì méngì moko gí rosé kí ngítì géyì 'yì ga bi ngunḡunì ledre 'bi Kírésìto niyì simì Lawudikiya nda kpá kí ngítì géyì ga bi ngará owoní aka máa wá ní. 2 Mándìsì méngì ledre néesé kénée gí ro zise ídise kí roko'bu rosé, zise ndìsìsè óto 'bú lafúse kí rokinyi, zise ídise éyì kíé'do simì ledre e mbá gí ro zise ówoyéme Kírésìto bi kóo Lomo otoeçì ledre a ní do bilámá misi'diné. 3 Owo ledre kí komokenzì niyì za mbá do sîlì Kírésìto. 4 Mándìsì úku a kénée néesé káa bi ásé ótoómo rosé zì 'yì e sínìyì simì dosé kí bikinyi ódro bi utúasá sáka sée wá ní ke. 5 Abú ndazé kése do bi kíé'do wá, másómùlìgì ledresé wá. Mááyì kí mongù rokinyi romá kací kadra mbá kí úwú ledre bilámá ndìsì esé kpá kí ngunḡu ledre esé bi ní kí roko'buné kíngaya óyósé sogosé zì Kírésìto wá ní.

Kírésìto 'dodo mikándá miméngì ledre go zise

6 Káa zì bi ngunḡusé ledre Kírésìto Yésu go káa do Ngéere esé ní, ídísé nda mu lánýá ro moko 'bi Kírésìto, 7 zise èsì cìyise ngírì kí ndìsì ó'bó yéme ndìsì esé simì Kírésìto gí ro zì ngunḡu ledre esé ídine ngbúó káa zì bi kóo 'dodoní wo zise ní. Mimbé'desé ídì 'dúcu kí rokinyi simì bi ásé ndìsì í'bilúgu mbófo éyì zía ní.

8 Ídísé mu bándá rosé bilámáne kíngaya káa bi bicayi 'yì 'dódo ledre ga bi sága ona ba niyì sínìyì simì dosé kí 'dó'do ledre bi ndìsì ógu gí zì komokenzì 'bi 'yìma'dí e ní. 'Dódo ledre eyé ndìsì ógu gí zì roko'bu 'bi do sogo kánḡá ba, ndaá gí zì Kírésìto wá.

9 Kírésìto ogù do sogo kánḡá ona 'dódo miméngì ledre 'bi Lomo zì 'yì e. Úndru kí roko'bu 'bi Lomo ní mbá roa. 10 Gí zì kéyì néesé ní, ngítì éyì bi lerì a ní ídì rosé ní ndaá, gí zía 'dú'du esé ní go nyé káa zì 'bi Kírésìto ní. Ní ne Ngéere do ngéere e kí roko'bu bi do sogo kánḡá ona ní mbá. 11 Gí zía bi ásé go kíé'do kí Kírésìto ní, néesé kóo go miútúse ngbuḡu. Ndaá 'bi ené útú ngbuḡu bi 'yìma'dí méngì ne ní wá. Ní útú ngbuḡu bi Kírésìto onḡooyó lúyú ledre ezé úçúoyó a 'dá'ba, zise ídise karaba kí ro dozé, gí zì roko'bu 'bi lúyú ledre bi simì rozé ní. 12 Kadra bi kóo babatizínì sée ní, ásé kóo go miótosé gu kí Kírésìto, zì Lomo úru sée gí simì umbu, gí zía ngunḡusé ledre roko'bu 'bi Lomo bi uru Kírésìto kie gí simì umbu ní go.

13 Gí zía kóo 'desì ní, ásé kóo miúyusé simì Lomo gí zì lúyú ledre esé e kpá gí zía bi ngunḡusé kóo ledre 'bi Lomo zise ídise káa do mbígì 'yì ené wá ní. Zía 'dí'biógù sée go gí ro zise ídise trídriésè ndro kí Kírésìto. Cakaba ní Lomo otoomo ledre go zise gí simì lúyú ledre ezé e za mbá. 14 Méngì ledre néesé kénée gí zía lùluyóyó bisinyì miméngì ledre ezé ga kóna eké otoní wo do sogoze ní go mbá 'dá'ba. Zía 'dí'bi a mbá ndéré kie phéphé a do mingbunḡbu kágá. 15 Simì bi phephénì Yésu ní aka çikì do mingbunḡbu kágá ní, zía 'dí'bióyó roko'bu gí zì ezeokóne kpá kí bicayi lomo ga bi ndìsìní óto úndru Satána ma'dáa ní mbá. Zì Lomo 'dódo a zì 'yì e ówo a mbá kídì ma'díi, Kírésìto romo komo Satána go.

16 Bi kénée ní, ndásé óto komosé ro ledre 'bi 'yì e bi yaá Lomo ní í'bí 'do'dó zise gí ro toso éyì ga bi ndìsìsè ánu yéé kí éwé yéé bi lorù 'bi Yúda e ili zise ánu yéé kí éwé yéé wá ní wá. Kpá kénée, ndásé óto komosé ro ledre 'bi 'yì ga bi ya ídísé ndìsì lódù ondù 'bi mingburoko sîlì ga bi kí ledreyé owóowó, Sîlì 'bi 'Dówúro nda kí mikándá éfé wá. 17 Ledre ga gére

née mbá niyí yí eyé lá lìlì ledre bi gú karanée ni ógụ ní. Mbigí ledre ni yí ené òwú Kírésìto Yésu.

¹⁸ Ndasé óto komosé ro ledre 'bi 'yì ga bi yaá, Lomo utúasá í'bí úndru zise wá, gí zía 'bó'búsé esé rosé do komo Lomo kpá kí ótosé úndru maláyika káa zí yée wá ní wá. 'Yì ga gére née ndìshíní ìlì kí ledre ga bi yaá Lomo ukui'bíne zíye simi 'duru ní, ledre máa née ogụ ené gí zí Lomo wá, yí ené sómù ledre eyé 'bi 'yìma'dí e. ¹⁹ Bi kenée ní, 'dodoní eyé mbigí 'dódo ledre 'bi Kírésìto bi ni manda 'dá'dá ezé ní wá, gí zía 'dódo ledre eyé ni yí ené kí sómù ledre 'bi 'yìma'dí e. Kírésìto bi ni manda 'bi 'yì ga bi ngunguní ledre ené ní ndìshí í'bí roko'bu ne zí 'yì ené e gí ro zíye kótrụ royé ndìshí tátá kí ledre ené 'dá'dá kí roko'bu 'bi Lomo.

²⁰ Káa zí bi kóo kuřú rosé bi 'bi lúyú ledre uyu go ndro kí Kírésìto bi uyu ní, roko'bu 'bi sága ba ndaá lolù dosé wá. Éyì bi ndìshísé méngí rosé káa zí ásé aka fú lá sị sịlì lorù ga 'bi sága ba káa zí, ²¹ "Ndasé óto sịlìse ro ngiti géyì éyì e wá, Ndasé ánu ngiti géyì éyì e wá." ²² Lorù ga gére née za mbá oguní gí simi sómù ledre 'bi 'yìma'dí gí ro éyì ga bi niyí úkú eyé miúkú ní. ²³ Ngiti géyì 'yì e somuní ya lorù ga gére née niyí bilámáye gí ro zí 'yì e ndìshiyé lódù a, gí zía oto yée go ndìshí méngí mingburoko ledre ga bi ni 'dódo a kídí yée ndìshíní née go ma'dií óto úndru Lomo ní. Lorù ga gére née otoní 'yì e go zíye ndìshí 'bó'bu royé kpá kí ásiyè gí ro éyì ga bi royé ndìshí ìli yée ní. Tí lá roko'bu 'bi lorù ga gére née utúasá ené sáká 'yì e gí zí roko'bu 'bi éyì ga bi royé ndìshí ìli yée ní wá.

3

¹ Lomo uru kótrụ kóo sée go ndro kí Kírésìto, ídísé nda mu óto komosé òwú ro cóngó ledre ga bi komo ere kí'dí bi Kírésìto ma'dáa ni mindìshíné do sịlì 'buné 'bi anú káa do Ngére ní. ² Káa zí bi goó kenée ní, ídísé nda mu óto komosé òwú ro ledre ga bi komo ere, ndaá éyì ga bi do sogo kángá ona ní wá. ³ Cakaba ní, trìdrìsè ní go do sịlì Kírésìto bi niyí mindìshiyé kí Lomo komo ere ní. ⁴ Kírésìto Yésu ni née 'yì bi i'bí trìdrì zize ní. Simi bi karanée ni ndá'baógu ní, azé ídí kéye mbá 'yì ga bi niyí go miútúásáye do komo Lomo ngára lúyú ledre ndaá royé wá ní.

⁵ Káa zí bi goó kenée ní, 'bú bisinyí ledre ga bi 'bi do sogo kángá ba, ledre 'bi só'do ro'yì kí 'yì bi ófúsé rosé kéne wá ní, mongú mimbé'de bi ni óto mimbé'de 'yì òwú ro éyì ga bi 'yì ìli yée ní kí ledre ga bi emení ngú ní mbá, ídísé úfuóyó 'búye gí dosé za mbá 'dá'ba. Míméngí ledre ga gére née ni káa zí 'yì ndìshí óto úndru lomo ga bi yemení yée kí sịlì 'yì ní.

⁶ Née míméngí ledre ga bi mimbé'de Lomo ndìshí esí gí zía ro 'yì e miésí ní. ⁷ Simi bi kóo ngungusé aka ledre Yésu wá ní, ndìshísé kóo méngí mbá ledre ga gére ní. ⁸ Ga ba kpá ngiti géyì ledre ga bi ìli zise ótoómo yée 'dá'ba ní. Mimbé'dekesí, óto bisinyí mimbé'de ro lafú'yì e, bisinyí ódro ga bi ndìshí 'dí'biógu dokuwu ní kí á'bá ledre, ídísé ótoómo ledre ga gére née za mbá 'dá'ba, ⁹ gba ranga, káa zí bi ásé go mikánda 'yì e ní, ídísé ótoómo ranga kpá 'dá'ba. ¹⁰ Lomo oyólo'bó sómù ledre esé go, ásé go mikánda 'yì ené e, míméngí ledre esé ní go cé káa zí 'bi ené ní, gí zía ásé go ówoyème wo kóngaya. ¹¹ Azé òwú kúfú 'yìma'dí e kíe'do. Éyì nda íri kídí ba 'bi ené Yúda, wo ba 'bi Gírìgì, togú wo bi utú go ngburu togú utú wá, togú áyí 'yì bi kí tǔ'dú éyì e zíyì togú éyì ndaní zíyì wá, togú áyí owúkùlù togú ndá

owúkùlù wá. Simi ledre ga gére née mbá, Kírésìto ni òwù ne kí ledrené owóowó. Ǹd̀is̀i ǹd̀is̀i simizé mikékerija mbá.

¹² Káa zí bí Lomo oto 'bú sée go zía gelé sée káa do mbigí 'yì ené e ní, ídísé ídí 'yì lùrú lerì lafúse, 'yì méngì bilámá ledre zì 'yì e, 'yì sáká 'yì e kací kadra e mbá. Zíse ídísé 'yì lùrú bí simi ledre e kere kí ásé fú ìtì. Zíse ídísé ndoo kpá 'yì 'bó'bù ro simi ledre e. ¹³ Ídísé ídí 'yì ótoomo ledre zì 'yì e, káa zì bí kóo Ngére Yésu otoomo ledre zise ní. ¹⁴ Simi ledre ga gére née mbá, ídísé óto 'bú lafúse gí zía née éyì bí ndìsì ódókótrù 'yì e zíye ídíye kíé'do ní.

¹⁵ Gí zía bí Lomo gelé sée go káa do mbigí 'yì ené e ní, Kírésìto i'bí roko'bu go zise gí ro zì mindìsìsè ídine kíé'do kí lafúse. Bí kenée ní, zise ndìsìsè kí mimbé'desé kíé'do simi ledre e mbá kpá kí ndìsì í'bí mbófo éyì zì Lomo. ¹⁶ Kací kadra mbá ciyí ledre 'bí Kírésìto idí ídí simisè ngírì gí ro zise útúásásé ndìsì 'dódo ledre ené kpá kí í'bí lorù kíe zì lafúse. Zíse ndìsìsè úku ke'bí mbófo Lomo kéye kací kadra mbá. ¹⁷ Éyì ga bí ásé méngì yée ní mbá, togú miódrosé togú miméngì ledre esé e, ídísé méngì a za mbá kí ìrì Ngére Yésu. Káa zí bí ndìsìsè í'bí mbófo éyì zì 'Buzé Lomo gí zía ní.

Lorù zì 'yì ga bí 'bí Kírésìto ní

¹⁸ Sée ga bí me'be ya'dá e ní, ídísé úwú kùrú ya'dá 'bí esé e gí do bí zise útúásásé káa do mbigí 'yì ga bí 'bí Ngére Yésu ní.

¹⁹ Sée ya'dá 'bí kará e, ídísé óto 'bú me'besé e kíngaya, ndásé ndìsì ési lerì royé wá.

²⁰ Sée owù e ídísé ídí 'yì úwú kùrú 'yì ndíki sée gí ro zì Ngére Yésu ídine kí rokinyi kíse.

²¹ Sée 'bumiowù e kí mbámiowù e, ndásé ndìsì lorù owù 'bí esé e kí bisinyi mimbé'desé wá káa bí sómù ledre eyé ní sinyi ke.

²² Sée owúkùlù e, ídísé ndìsì méngì moko zì m̀ng̀buroko 'yì esé e kí mimbé'desé kíé'do káa zì éyì bí méngìsè moko née zì Ngére Yésu ní. Ndásé méngì a kenée 'búo togú komo m̀ng̀buroko 'yì esé e ní rosé gí ro zíye ídíye kí rokinyi ní wá. ²³ Simi moko esé e mbá, ídísé ndìsì méngì a kí mimbé'desé kíé'do gí zía ndìsìsè méngì moko née zì Ngére Yésu, ndaa 'bí ené zì 'yìma'dí wá. ²⁴ Ndìsìsè méngì moko née zì Kírésìto Yésu Ngére. Ma'dú, ní í'bí tákpásìlì zise kací bilámá moko bí méngìsè wo née. ²⁵ Tí lá ídísé ówo a kídí, togú 'yì luyú ledre go yá, Lomo ní 'dècì ngbanga roa útúásáne kpìnì kí bisinyi ledre bí méngì wo ní.

4

¹ Sée m̀ng̀buroko 'yì ga bí owúkùlù e ndìsìnì méngì moko zise ní, ídísé í'bí zíye tí éyì bí ní útúásá sáká yée ní, gí zía 'bí esé mongù 'yì ní kpá bo dosé komo ere.

Ídísé ndìsì ìni ìni zì Lomo kíngaya

² Ídísé ndìsì ìni ìni zì Lomo kí mimbé'desé mbá, zise ndìsìsè kí 'bá'ba rosé gí zì bisinyi ledre, zise ndìsìsè í'bí mbófo éyì zì Lomo. ³ Ídísé kpá ìni ìni zì Lomo gí rozé, idí likpí misi'di zize gí do bí zize úku bilámá ledre 'bí Kírésìto zì 'yì ga bí ngára owoní aka wá ní. Née sì ledre bí onzóní máa gí zía simi s̀g̀g̀nì ní. ⁴ Ídísé ìni ìni, Lomo idí í'bí roko'bu zíma úku bilámá ledre 'bí Kírésìto kíe zì 'yì e do bilámá misi'diné. ⁵ Kací kadra mbá ídísé

ídí 'yì komokenzì e dongará 'yì ga bi owoní aka ledre 'bi Kírésìto wá ní. Ídísé ndìsì úku 'dódo ledre 'bi Kírésìto zìye kací kadra mbá. ⁶ Simi bi ásé ndìsì 'dódo ledre zìye ní, ídísé ódro do bilámá misì'diné gí do bi zìse ídísé nziyísé gí ro úkulúgu ledre kací ndu'yú ga bi togú niyí ndú'yú sée kíe ní.

Odu ledre zise

⁷ Mákása Takíka gí yáa go zise íri. Ledre ga bi gí do bimá ní, ásé úwú yéme yée gí taraa. Ni bilámá ezemá bi ndìsìzè méngì moko 'bi Ngére Yésù kéne ní. 'Búa ni domá kíngaya. ⁸ Mákása wo gí ro zía úku mbigí ledre bi gí do bizé yáa ní zise gí ro zí mimbé'desé ìdríne. ⁹ Takíka ma'dáa niyí gí yáa go do misì'di kí Onésìmo bi kpá ngúru bilámá 'yì 'bi moko 'bi Kírésìto ni kpá kí 'búne domá kíngaya ní. Niyí úku mbigí ledre ga bi gí do bizé yáa ní zise íri.

¹⁰ Ezemá bi azé kéne simi s̀ìgìni yáa, Arisitáka kí M̀ariko bi kóo máuku ledre a zise yaá ni owù 'bi s̀umù Baranába ní i'bini mandá zise íri. Togú M̀ariko ma'dáa ogù go zise íri yá, ídísé 'dì'bi wo simi s̀umù bilámáne. ¹¹ Yásuwa bi ndìsini kpá ndólo wo Yúsìto ní i'bì kpá mandá zise íri. Ya'dá ga bi ota née, Arisitáka, M̀ariko nda kí Yúsìto, ga gère née Yúda ga bi yáa i'bini mimbé'deyé go zí Ngére Yésù ní. Ndìsini sáká máa yáa ye kí moko 'bi Ngére Yésù bi m̀andìsì méngì a ní.

¹² Epáfura bi ni kpá ngúru 'yì 'bi Kolósayi, lúndusé simi Lomo, i'bì kpá mandá zise íri. Ni kpá ngúru bilámá 'yì moko 'bi Kírésìto Yésù. Kací kadra mbá ndìsì ini ini zí Lomo gí rosé, Lomo idí i'bì roko'bu zise gí ro zise tórosé ngbúo simi moko ené 'bi Lomo bi ásé simi a ní. ¹³ Máuku zise ma'dú, Epáfura i'bì roné go ndìsì méngì moko gí rosé Kolósayi ní kíngaya. Zía kpá i'bì roné gí ro lafúse ga bi simi Lawudikíya ní kpá kí yée ga bi simi Yerapolísi ní. ¹⁴ Ezelámáze Lúka, bi dokotóro ní kí Démasi i'bini kpá mandá zise kíngaya.

¹⁵ Mandá zí 'yì 'bi Kírésìto ga bi simi Lawudikíya ní, okpó mbá zí Nífa kí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ndìsini yóko royé ndìsì ini ini zí Lomo zía 'be íri ní.

¹⁶ Togú ólosé ledre ba go yá, ídísé kpá kása a zí lafúse ga bi simi Lawudikíya ní. Wo bi kóo mákása zìye íri ní, idini kása zise gí ro zise kpá ólo a.

¹⁷ Ídísé úku ledre zí Arakípo idí méngì moko bi Ngére i'bì do s̀ìl̀a ní bilámáne ndéréoguné kíe gí do oduné.

¹⁸ Máa Páwulo, máéké ledre ba máa kí s̀ìl̀ima zise. Mandá zise íri kíngaya. Ndásé s̀ómùl̀igì ledremá simi s̀ìgìni yáa wá. Lomo idí méngì bilámá ledre zise. Idí kenée.

Mizefi wáraga bi Páwulo eké zí 'yì ga bi simi Tasalonika

ní Ledre gi ro mizefi búkú bi Tasalonika ní

Simi Moko 'bi 'yìmikása e kápita ené 17, 'yìmikása Páwulo tonó kóo kanísa simi Tasalonika, bi ni ne mongú gara 'bi Makedoníya simi káńgá bi Gíríşjì ní. Páwulo ìnyì kóo ndá'ba girí 'diya gi zía ngíti géyì Yúda e iliní kóo gi ro útú doa méngì wo bisinyíne. Nda gi 'dá'ba zí Timatiyo bi ndíşjì sáká Páwulo ní óguné úku ledre zía kídí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Tasalonika ní niyí yì eyé kpá fú mitóroyé ngbúó simi ledre 'bi Lomo bi ngununí ní abú ngíti géyì 'yì e ndíşiní kí méngì yéé bisinyíne ndotó. Née ní zí Páwulo éké ledre ba zíye gi ro í'bí roko'bu zíye kpá kí úkulúgu ledre kací ndu'yú eyé zía.

Simi ledre bi Páwulo eké ní, i'bí mbófo éyì zí Lomo kpá zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Tasalonika ní gi ro ledre 'bi Lomo bi ngununí, kpá kí ledre 'bi óto 'bú lafúye bi ndíşiní óto a ní. Zía kpá úku ledre gi ro ndíşjì bi kóo née ndíşjì dongaráye íri tí ndíşjì 'bi 'yì bi ngununí ledre Kírésìto go ní. Zía kpá úku ledre zíye gi ro ledre ga bi niyí méngì royé zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto gi do kací umbu kpá wo bi ni méngì roné zíye simi bi Kírésìto ni ndá'baógu do sogo káńgá ní. Odú a zía í'bí lorú zíye káa zí bi niyí ndíşjì ndíşjì tí káa zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní gi simi şindjì kadra bi ni útúásá ní.

*Mizefi wáraga bi Páwulo eké
zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Tasalonika ní*

¹ Sée 'yì ga bi 'bi Tasalonika bi ngununúsé ledre 'bi 'Buzé Lomo kí Kírésìto Yésu Ngére 'yì yómo 'yì e go ní, mandá zise.

Azé, máa Páwulo, Siliváno nda kí Timatiyo.

Lomo idí lúru bi kacise gi do bi zise ndíşisè bilámase.

Mbófo éyì zí Lomo gi ro 'yì ené ga bi simi Tasalonika ní

² Kí'dí bi azé go ini ini zí 'Buzé Lomo ní, ndíşjizé sómúndiki ledresé, zise ndíşjizé mbófo wo gi zía bi ówosé wo bú bilámáne, zise ngununí ledre ené, zise ndíşisè méngì moko zía ní. ³ Kací kadra mbá ndíşjizé mbófo bilámá moko bi azé ndíşjì úku bilámá ledre 'bi Lomo zise ní. Zí 'Dówú Lomo kpá ngbúó kpá kí mióto komosé gi ro mindá'baógu Kírésìto Yésu Ngére ezé ní zí 'buzé Lomo.

⁴ Owú 'bi Babá e, ndíşjizé kpá mbófo ándá Lomo gi zía bi owozé bú kídí oto 'búse go, zía géléógu sée káa do 'yì ené e ní. ⁵ Owozé ledre née gi zía, 'Dówú Lomo ndíşjì sáká zée ne, zise ndíşjizé ódro ódro bi kí roko'buné simi bi azé ndíşjì úku bilámá ledre 'bi Lomo zise ní. Zí 'Dówú Lomo kpá sáká sée kíngaya, zise ówo a kídí ledre bi ukuzé zise ní, ni ma'dú ledre. Ówosé mindíşjizé bi kóo dongarase íri gi ro sáká sée ní bú. ⁶ Nda simi bi 'yì e tonóní 'dó'do sée kíngaya gi zía bi ndíşisè úwú ledre ga bi ndíşjizé úku yéé zise ní, zise útusimisé kíngaya do tórosé ngbúó, cé káa zí bi kóo

lúrúsé zée, ʋtʋzé simizé kíngaya, zíze tórozé kpá ngbúó káa zí Ngére ezé Yésu ní. Abú 'dó'dósé kíngaya yá, 'Dówú Lomo ndịsị kpá fú sáká sée, zíze ndịsị ídise kí rokinyi. ⁷ Nda simi bi 'yì 'bi Mekedonjya e kí 'yì 'bi Ákaya ga bi nᅅnᅅguní ledre 'bi Ngére Yésu go, lurúní 'dú'du esé kí miméngi ledre esé e niyí nda yì eyé go kpí bilámáye ní, zíye ñnyiyé mbá ndịsị méngi lódú kací bilámá ledre ga bi ndịsịsé méngi yée ní. ⁸ Bi ndịsịsé úku ledre gi ro Ngére Yésu ndaá lá ɖuɖ zíye wá, gi zía bi phanda ledre máa née aᅅga go kací bi e za mbá ní. Ndaá lolú miútuásáne zíze úku ledre gi ro ledre 'bi Lomo bi nᅅnᅅgusé ní wá. ⁹ 'Yì máa ga gére née mbá, itíní phanda ledre go kídí méngi yémesé ledre go gi rozé. Kpá kí ledre bi ótoómosé ledre 'bi bicayi lomo ga bi 'bi sága ba, zíze go óyóló'bó mimbé'desé ndịsị mbófo lá ɖuɖ Lomo bi ni Ma'dií kpá Trjdrj ní kí méngi moko zía. ¹⁰ Zíze ndịsịsé kí óto komosé gi ro mindá'baogú Yésu Owú 'bi Lomo gi komo ere, wo bi kóo 'Buzé Lomo uru wo gi simi umbu ní, ni yómo zée gi tara mongú nduwú bi ni gu ógu ní.

2

Mindịsị Páwulo bi kóo simi Tasalonjika ní

¹ Owú 'bi Babá e, ngíti géyì 'yì e ukuní kídí, oguzé kóo zíze iri lá gbékpíe. Éyì ndaá kenée wá. ² Ówosé bú kídí, 'yì ga bi ngára nᅅnᅅguní ledre 'bi Lomo wá ní, 'do'doní kóo zée simi Phílípoyi kí úku zée. Nda née ní, simi kadra bi kóo oguzé zíze iri ní, ndịsịnì kóo kpá kála ledre 'bi Lomo bi ndịsịzé úku a zíze ní. Abú kenée ndotó, Lomo i'bí kóo roko'bu ené go zíze gi ro úku bilámá ledre ené kíe zíze. ³ Ukuzé ezé kóo ledre née zíze gi ro zíze í'bí kélí zíze wá, ndaá kpá gi ro zí 'yì e mbófo zée wá. Ingbízé ezé kóo rozé zíze kí lónodo sée gi ro zí bi émené rosé wá. ⁴ Londozé ezé kóo kpá komosé gi zía bi azé 'yì mimbé'de e ní wá. Ukuzé kóo zíze mbigí bilámá ledre 'bi Lomo káa zí 'yì ga bi Lomo ma'dáa uzu yée go, zíye útuásáye kací komoa, zía nᅅnᅅgu a zíye gi ro zíye úku ledre ené ní. ⁵ Ilizé óto Lomo, wo bi owo ledre gi simizé bú ní, zía ídine kí rokinyi, ndaá gi ro zí 'yì e ídiye kí rokinyi ye wá, ndaá kpá sée kí ngíti géyì 'yì e wá.

⁶ Ndịsịzé ezé kóo iri gi ro zíze kí ngíti géyì 'yì e mbófo zée wá.

Káa zí 'yimikása ga bi 'bi Kírésjito ní, ásé kóo 'dó'dó mi'dó'dó kí lúru bi kacíze, ⁷ tí lá ndịsịzé kóo lúru bi kacíze káa zí mbámiowú ndịsị lúru bi kací owú 'bi ené e ní. ⁸ Ukuzé kóo bilámá ledre 'bi Lomo zíze, gi zía otozé 'búse go kíngaya, zíze kpá méngi ledre bi ni miútuásáne gi rosé ní. ⁹ Simi bi kóo azé ndịsị úku bilámá ledre 'bi Lomo zíze ní, ndịsịzé ezé kóo gbékpíe lá lúru bi zíze gi ro éyì miánu wá, ndịsịzé kóo méngi moko ezé cù ze kí sílize kací kadra za mbá, káa bi kúrú 'bi lúru bi kacíze ni kóo méngi sée ke.

¹⁰ Ledre bi máuku ba ní, ranga ndaá simi a wá ówosé bú, Lomo owo kpá bú. Mílúyú ledre ndaá simi ndịsị ezé bi kóo kése iri ní wá. ¹¹ Mengizé kóo ledresé kí úku ledre zíze, kí lóru sée káa zí 'bumiowú mengi ledre owú 'bi ené e ní, ¹² gi ro zí miméngi ledre esé í'bí rokinyi zí Lomo, gi zía ndolo sée gi ro zíze ówo née káa do Ngére esé kpá kí mbófo née.

¹³ Ndịsịzé í'bí mbófo éyì zí Lomo kací kadra za mbá, gi zía kadra bi kóo úwúsé ledre bi ukuzé zíze ní, úwúsé káa zí kúrú Lomo ní. Sómúsé kóo go kídí, née ndaá ledre bi gi zí 'yìma'dí ní wá, ówosé kóo go téké kídí, née

ledre bi gi zi Lomo ni. Ni oto see, zise idise ki roko'bu rose gi zia ilise ledre ma'daa go. ¹⁴ Utuse simise go bilamane simi bi koo 'yi ese e ndisini 'do'do see ni, ce kaa zi 'yi 'bi Kiresito Yesu ga kona simi kang'a 'bi Yudaya utuni simiyé simi bi koo 'yi eye e 'do'doni yee ni. ¹⁵ 'Yi 'bi Yuda ga gere ni, ngiti geyi ufuni koo Ngere Yesu ye. 'Da'da gi zia nee ni, ndisini koo go ufu nebi e 'desi. Ogooyoni koo zee kpa ye gi simi gara ese. Kaci kadra za mbá, ndisini fu la mengyi eyi bi mimbé'de Lomo ndisi esi gi zia miesi ni. Owoze go kidi toni roye go ndisi 'do'do 'yi e za mbá, ¹⁶ gi zia bi ilini ucumo zee ki uku ledre 'bi Lomo zi kufu ngiti geyi 'yi e gi ro zaye omoye ni. 'Yi 'bi Yuda ga gere ni, luyu ledre eye roromo go. Lomo ni karanee 'bi nduwu roye kingaya.

Pawulo oto 'bu 'yi ga bi 'bi Lomo simi Tasalonika ni

¹⁷ Owu 'bi Babá e, yemeze ezé koo roze miyeme gi ro ndereomo see wa, gaganí koo zee migaga. Abu kenée ndoto, azé fu lá ndisi somu ledrese. Ndisize somu ledre kingaya gi ro oguze luru see. ¹⁸ Mengize keyi za ki roko'buzé mbá. Mongu a, máa Pawulo, mayeme roma ki'di tudu gi ro oguma zise iri, utuasa mbá wa. Satana sinyi misi'di ledre ga gere nee mbá misinyi. ¹⁹ Ilize ogu ndisi luru see kenée, gi zia ase se 'yi ga bi niyi oto zee, zise idise ki rokinyi, kadra bi Ngere ezé Yesu ni nda'baogu simi a ni. ²⁰ Azé idi ki mongu rokinyi gi zise kadra máa nee.

3

¹ Gi zia bi 'buse ofu doze go ni, zise ndisize somu ledrese kingaya. Zia utuasane kaci komoze kidi abu ndisize simi Atani ki ngucuzé ya mengi eyi wa. ² Zise kasa lunduzé Timatiyo, eze 'yi mokoze bi Lomo ndolo wo, zise ndisize uku bilama ledre gi ro Kiresito Yesu 'Yi yomo 'yi e ndro keye ni. Ukuzé koo ledre zia kidi, idi saka see simi somu ledre kpa ki loru see kingaya gi ro zi ciyi ledre 'bi Lomo idine simise kingaya. ³ Kaa bi nguru 'yi gi dongarase ni otoomo ledre 'bi Lomo gi zi uzu eyi bi ase simi a nee. Owose bu kidi, zee 'yi ga bi 'bi Ngere Yesu ni, gi zia bi ndisize fu lodu kaci a ni, ezeokoga niyi ndisi uzu zee. ⁴ Simi bi koo azé iri ni, enzize koo komose go ki ledre 'da'da kidi, idise toro ngbuo, niyi karanee 'do'do zee. Owose go bilamane, mengi zise go ti kaa zi bi koo ukuzé zise ni. ⁵ Nee si ledre bi kasaze Timatiyo zise iri gi roa ni, gi zia ilize uwuyeme ledrese, togu ngungu ledre ese zi Lomo ni fu bo ya. Ndisize somulo'bo ledre gi rose kidi ambi owo ne Satana londo yi ene see ba go, ucumo see go ki ngungu ledre 'bi Lomo, zi moko bi koo mengize dongarase iri ni nderene la gbekpie.

Ledre bi Timatiyo likpi gi rose ni oto zee ki mongu rokinyi

⁶ Mbófo eyi gi ro minda'baogu Timatiyo gi zise giri. Ledre bi uku zise gi rose ni, sili ili roze gi zia miili kidi, nee lurundiki ene bisinyi ledre gi zise iri wa. Ledre 'bi Yesu bi ngunguse ki oto 'buse bi dengbise kpa gi zi ngiti geyi 'yi e ni, ni yi ene do biné kidi, ndisise kpa fu somu ledrezé kaa zi mbigi ezelamase ni. Ilise gi ro owo zee kpa kaa zi bi ilize gi ro owo see ni. ⁷ Owu 'bi Babá e, abu azé ndiki tudu rikí uzu ledre e gi zi ngiti geyi 'yi e ndoto, simi bi uwuzé ledre ga gere ni, oto mimbé'deze go

ídrĩne. ⁸ Abú azé simi tú'dú úzu éyí e kpá kí 'do'dó ndotó yá, azé kí mongú rokinyi kóngaya, gí zía bì ngúngu ledre esé oto sée go fú ndìsì lódú kací Ngére Yésu ma'dáa ndéré kíe 'dá'dá ní. ⁹ Éyí bì méngísé nées ní, oto zée go zize idize kí mongú rokinyi, owozé wá azé í'bí mbófo éyí zí Lomo ba lára a káa be 'di kací bilámá ledre bì méngísé zize nées? ¹⁰ Kací kadra za mbá, ndìsízé kí ini ini zí Lomo kóngaya gí rosé, gí do bì zize óguzé zize íri sáká sée kí enzi komosé, gí ro zize ndìsízé lódú kací Yésu kí roko'busé nda za kóngaya rómo do wo bì ndìsízé méngí a nées ní.

¹¹ Ndìsízé ini ini kídí, 'Buzé Lomo kí Ngére ezé Yésu idíní líkpí misi'di zize gí ro óguzé zize íri. ¹² Ngére ezé idí sáká sée, zize óto 'búse dengbise kí 'bú ngíti géyí 'yí e kóngaya kpá káa zí bì otozé 'búse ní. ¹³ Idí sáká sée zize óto 'bú lafúse e kenée gí ro zí miméngí ledre esé e ídiye bilámáye káa bì ásé idí kí lúyú ledre rosé do komo Lomo bì 'Buzé ní kadra bì Ngére ezé Yésu ní ndá'baógu kí maláyika ené e simi a ní ke.

4

Bilámá ndìsì bì zí Lomo ídine kí rokinyi gí roa ní

¹ Owú 'bi Babá e, káa zí bì kóo enzizé komosé kí 'dódo ledre gí ro bilámá ndìsì kí bilámá miméngí ledre bì ní óto Lomo zía ídine kí rokinyi gí zize ní, owozé go, ásé go tí ndìsì méngí a kenée. Azé kpá fú úku ándá a, idísé ndìsì méngí bilámá ledre ga gére nées fú kenée zía rómoné mirómo. Ukuzé ledre nées zize kenée do bì kací Ngére Yésu. ² Ówosé mbá bú, í'bí lorú ledre ga gére nées zize ne, bì zize kóo ndìsízé 'dódo ledre ené kíe zize íri ní.

³ Lomo ili idísé olúógu gí simi lúyú ledre 'dá'ba, gí ro zize útúásásé kací komoné káa do mbígí 'yí ené e. Sée ga bì ófúsé rosé go ní, ndásé méngí 'berí wá. Sée ga bì ngára ófúsé aka rosé wá ní, idísé ófú'dóro rosé kí, ásé nda fú ówo rosé káa do kára kí o'do. ⁴ Ídísé óto dokuwu ófú ro'yí, zía ídine bilámáne do komo Lomo kpá kí 'yíma'dí e. ⁵ 'Yí ga bì ngára iliní ledre 'bì Lomo wá, zíye 'dí'bì lá dūjū ledre 'bì só'do royé ní, sée, ndásé méngí ledre eyé nées wá. ⁶ Simi ledre káa zí ga gére ní, 'yí ndáá méngísinyi ledre zí ezené lá gí zí 'bú ledre gí doné wá. Gí zía Ngére Yésu ní gú í'bí ndúwu ro'yí e gí zí lúyú ledre káa zí ga gére ní. Ukuzé kóo ledre ga gére nées zize go 'dá'dá, kpá kí úçómo sée gí ro lúyú ledre káa zí ga gére ní, ⁷ Lomo ndolo ené kóo zée gí ro zize idize 'yí lúyú ledre e wá, ili zize idize mbígí 'yí ené e do komoné. ⁸ Togú 'yí asi go kí úwú ledre ba ní, asi ené nées kí úwú ledre 'bì 'yíma'dí wá, asi yí ené nées kí úwú ledre 'bì Lomo bì kasa zía simi roko'bu 'bì 'Dówúne ní.

⁹ Togú gí ro bilámá ndìsì kí óto 'búse dengbise kpá kí ngíti géyí 'yí e yá, útúásázé éké ledre gí roa zize wá, gí zía Lomo 'dodo ledre gí roa go zize. ¹⁰ Méngísé go tí kenée, ótosé 'bú 'yí ga bì 'bì Kírésito simi Mekedoníya íri ní go mbá. Ili, idísé fú ndìsì méngí a kenée zía rómoné mirómo.

¹¹ Idí idí simi dosé kídí, miméngí ledre esé ní bilámáne. Ndásé esì tarasé simi ledre 'bì 'yí e wá. Ídísé méngí moko kóngaya káa zí bì kóo 'dodozé zize ní. ¹² Ídísé méngí a kenée gí do bì zí 'yí ga bì ngára iliní ledre 'bì Lomo wá ní óto dokuwusé, kpá káa bì ásé ndìsì óto komosé dūjū go ro sáká éyí gí zí 'yí e ke.

Ledre gí ro mindá'baógu Ngére Yésu

¹³ Owú 'bi Babá e, ilizé zise ówo ledre gi ro 'yi ga bi kóo 'bi Lomo, uyuní go 'dá'dá ní, káa bi ásé ndịsị ini yée káa zí 'yi ga bi somuní 'bi eyé kídí, Lomo uru 'yi e gi simi umbu wá ní ke. ¹⁴ Owozé go kídí, 'yi ga bi kóo 'bi Yésu uyuní 'dá'dá ní, Lomo ni úru yée gi simi umbu mbá, cé káa zí bi kóo uru Yésu ma'dáa ní. ¹⁵ Ndásé sómú a bi yaá kadra bi Ngére ezé Yésu ni ndá'baógu simi a ní, 'yi ené ga kóo uyuní 'dá'dá ní, niyí idí 'bi eyé fí simi gu, nda lá zée ga bi azé trịdrị ní, azé ñnyị dụụ ze ndéré ndíkí kie wá. Éyí ndaaá kenée wá. Uku'dodozé ba ledre bi uku ne ní. Ledre ma'dáa ni idí káa. ¹⁶ Ngére Yésu ni ndá'baógu gi komo ere, zía ótrụ lorụ kí mongú kúrúne 'dága, zí ngére maláyika e úku ledre zí ngíti maláyika gi do bi zía ímí dībīlī 'bi Lomo gi ro zí 'yi ga bi kóo 'bi Kírésito uyuní ní úruye mbá. ¹⁷ Gi ro zí lafúne e 'dó'dúyóko zée 'yi ga bi 'bi Yésu azé aka trịdrị ní ndro kí lafúze ga bi Yésu ni úru yée ní, zize ñnyizé kéye mbá ndéré ndíkí kí Ngére Yésu ma'dáa simi sili 'dága. Zize nda idize kéye kpá kí Ngére Yésu do bi kīē'do za fí. ¹⁸ Idizé ndịsị úku ledre káa zí wo ba zí lafúze e gi ro 'dí'bióyó mongú sómú ledre kīē gi dozé 'dá'ba, káa bi azé ndịsị idí kí mongú lerí gi ro 'yi ezé ga bi uyuní go ní ke.

5

¹ Owú 'bi Babá e, ndazé kí ngíti ledre kpí tarazé úku zise gi ro kadra mindá'baógu Ngére Yésu wá, ² gi zía ówoyemesé go bilámáne kídí, mindá'baógu a ni liyí 'yi e mbá mīliyi. ³ Kadra mindá'baógu Ngére Yésu, 'yi ga bi nṅunṅuní ledre ené wá ní owoní eyé e wá. Niyí ndịsị úku ledre eyé kídí, éyí ndaaá, yée niyí yi eyé bilámáye. Bisinyí ledre ni ógu zíye 'diya káa ní, utúasání ómo gi zía wá, cé káa zí mbámíowú bi simia tonó ówo gi ro árá ní, utúasá úcuómo a wá.

⁴ Bi gi rosé ní, sée ga bi nṅunṅusé ledre Yésu go ní, liyí ené sée mīliyi wá. ⁵ Zée kése, gi zía nṅunṅuzé ledre Yésu go, azé yi ezé go 'yi ga bi 'bi bimiónṅó ní. Ndazé ezé 'yi ga bi 'bi mitulurú ní wá, bi kenée ní, ndazé idí káa zí 'yi ga bi nṅunṅuní ledre Yésu wá ní wá. ⁶ Gi zía, owoní eyé ledre gi ro ledre 'bi Lomo wá, niyí yi eyé cé káa zí 'yi ga bi niyí mī'dú'duyé, ngíti géyi mikóyoye, owo'di'biní eyé ledre ga bi niyí ndịsị ménṅi royé ní wá. ⁷ Abú kenée ndotó, azé yi ezé káa zí 'yi ga bi niyí dilá kí kadra simi bimiónṅó ní, owozé ledre ga bi gi ro ledre 'bi Yésu ní bú. Idizé óto komozé ro ledre ené kpá kí 'bá'bá rozé gi zí Satána. ⁸ Ledre 'bi Ngére Yésu bi nṅunṅuzé kí óto 'bú 'yi e kpá kí óto komozé kací 'Yi yómo zée ma'dáa ní, idí tátá fú 'dá'dá. Togú mengizé go fú kenée yá, azé utúasá 'bá'bá rozé gi zí Satána, zize idize nziyizé gi ro mindá'baógu Yésu. ⁹ Lomo ili go kídí zée 'yi ga bi 'bi Kírésito Yésu ní, azé idí kí trịdrị bi za fí ní, gi zía Ngére Yésu 'yi yómo 'yi e uyu kóo go gi rozé. Nduwú bi za fí ní, ogu rozé wá. ¹⁰ Togú azé fú trịdrị, zize ndịsizé fú kí óto komozé kací Yésu ma'dáa, gi kadra bi ni ndá'baógu simi a ní yá, azé idí kéné do bi kērj a. Togú uyuutuzé rozé mbú ze 'dá'dá, bisinyí ledre ndaaá, azé kpá fú idí kéné do bi kērj a. ¹¹ Bi kenée ní, idísé ndịsị énzj komosé dengbise kí lafúse e kí sáká rosé tí káa zí wo bi ndịsísé ménṅi a née, gi ro zí Lomo idíne kí rokinyi kise.

¹² Owú 'bi Babá e, dodózé rozé rosé, ídísé óto úndru 'yì ga bi Ngére ezé Yésù oto yée go zise káa do manda 'dá'dá e, bi ndìşiní lóru sée kí méngì moko kíngaya dongaráse ní. ¹³ Ídísé óto 'búye, zise ndìşisè kéye bilámáne gí zì moko bi ndìşiní méngì a dongaráse íri ní. Ndásé ndìşì kí ófù dongaráse kéye wá. ¹⁴ Ídísé lóru 'yì ngìdrì e idiní méngì moko, zise kpá lóru 'yì máa yée ga bi kí ngìrì royé, roko'búyè ayì go ndá'ba 'dá'ba kí lódù kacì Yésù ní. Zise sáká yée ga bi ngára utúasání sáká royé wá ní, zise óto mimbé'desé bilámáne kí 'yì e za mbá. ¹⁵ Ndásé méngìlúgu bisinyí ledre zì 'yì ga bi méngìní bisinyí ledre go zise ní wá. Ídísé ndìşì méngì yéme ledre zise dengbìse kpá gí zì 'yì e za mbá.

¹⁶ Ídísé idí kí rokinyi kacì kadra za mbá. ¹⁷ Zise ndìşisè kí ini ini zì Lomo kpá kacì kadra za mbá. ¹⁸ Abú ledre e méngìní sée ndotó, ídísé í'bí mbófo éyì zì Lomo, gí zía, née ledre bi Lomo ma'dáa ili, zée 'yì ga bi 'bi Kírèsìto Yésù zise ndìşisè méngì a ní.

¹⁹ Ndásé úkucáyi ledre gí ro kúrú Lomo bi ndìşiní úkutátá a zise ní wá, ²⁰ káa bi ásé úfu moko 'bi 'Dówù Lomo ke. ²¹ Ídísé ndìşì lúrú ledre e mbá mìlúrú bilámáne kpó kpó kpó. Wo bi ni gí zì 'Dówù Lomo ní, ásé ówo a, zise 'dí'bi dųù wo, ²² zise ótoómo bisinyí a 'dá'ba.

²³ Lomo 'Yì í'bí bikìdrì zì 'yì e, idí óyóló'bó sée ne káa do mbigì 'yì ené e. Zía lúrú bi kacise bilámáne, kí mimbé'desé, kí misómù ledre esé kpá kí míméngì ledre esé e za mbá, káa bi ásé idí kí mìlúyú ledre rosé simi kadra bi Kírèsìto Yésù Ngére 'Yì yómo 'yì e ni ndá'baogų simi a ní ke. ²⁴ Káa zì bi Lomo ndoloogų sée go káa do 'yì ené e ní, ni tí méngì ledre máa ga gére née zise ma'díi.

Odu mandá gí zì Páwulo e

²⁵ Owú 'bi Babá e, ídísé ini ini zì Lomo kpá gí rozé. ²⁶ I'bíze mandá zise 'yì ga bi 'bi Lomo ní za mbá kíngaya. ²⁷ Máúku ba wo zise do komo Ngére Yésù kídí, idiní ólo ledre ba zì 'yì ga bi 'bi Lomo bi ñàyí íri ní za mbá.

²⁸ Kírèsìto Yésù Ngére ezé idí kise.

Gbire wáraga bi Páwulo eké zí 'yì ga bi simi Tasalonika ní

Ledre gi ro gbire búkù bi Tasalonika ní

Páwulo eké gbire Tasalonika ba gi do kací bi eké mizefi Tasalonika go ní gi do kací éfé e ca zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Tasalonika ní. Uku zìye simi ledre bi eké ba kídí idíní tóro kpá fú ngbúo simi ledre 'bi Lomo bi ngunḡuní ní abú ngítí géyì 'yì e niyí kí ndìsì méngì yéé bisinyíne ndotó. Ngítí géyì 'yì e ndìsìní kóo úku ledre zí 'yì ga bi Kírésìto nées kídí Kírésìto ogù yì ené go, ngítí géyì ya ni ogù ca cakaba, ndaní lolù ndìsì méngì 'dó'dó royé kí moko wá. Páwulo ya 'yì ga bi 'bi Kírésìto nées ndaní úwú ledre 'bi 'yì ranga ga gére nées wá. Zía otóyème a zìye kídí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní ndaní ídí 'yì ngìdrì e wá, gí zía 'dá'dá zí Kírésìto ndá'baogúné, sìnḡi kadra ni ídí zí m̀ngburoko bisinyí ledre e ndìsì méngì tátá royé 'dá'dá do sogo, nées ní zí manda 'yì méngì bisinyí ledre útúne 'dá'dá zí t̀t̀d̀d̀ 'yì ga bi oyóní sogoyé go zí Lomo ní ìçì okó ro Lomo.

Gbire wáraga bi Páwulo eké

zì 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Tasalonika ní

¹ Sée 'yì ga bi 'bi Tasalonika bi ilisè ledre 'bi 'Buzé Lomo kí Kírésìto Yésù Ngére 'Yì yómo 'yì e ní, i'bizé mandá zise.

Azé, máa Páwulo kí Siliváno kpá kí Timatiyo e.

² 'Buzé Lomo kí Kírésìto Yésù Ngére 'Yì yómo 'yì e, idíní lúrú bi kacise gi do bi zise ndìsìsè bilámase.

Páwulo i'bi mbófo éyì zí Lomo gí ro 'yì ga bi 'bi Ngére Yésù ní

³ Owú 'bi Babá e, utúasá miútúasá zize i'bi mbófo éyì zí Lomo gí rosé za mbá, gí zía bi ásé kpá fú ndìsì lódù kací Ngére Yésù kíngaya ndéré kíe 'dá'dá kpá kí oto 'búse bi dengbise kíngaya ní. ⁴ Gí zí keyì nées ní, zize ndìsìzé kpá fú mbófo ledresé zí ngítí géyì 'yì ga bi 'bi Lomo ní, gí zía, ásé kpá fú mitórosé ngbúo simi m̀ngburoko úzu éyì e, kí m̀ngburoko 'do'dó ga bi gí zí 'yì e ní.

⁵ Ndìsìní méngì lárásé nées gí zía bi ásé 'yì ga bi 'bi Lomo ní, abú kenée ndotó, cýí ledre 'bi Lomo ni yì ené kpá fú simisè kíngaya. Simi ledre máa ga gére nées mbá, owozé go kídí Lomo ni karanée 'dèçì ngbanga esé bilámáne kídí, útúasásé go zìye ndìsìyè kése 'be 'bi ené. ⁶ Ídísé ówo a kídí, 'yì ga bi ndìsìní 'dó'do sée nées, Lomo ni karanée kpá 'dó'do yéé bisinyíne kíngaya. ⁷ Gí do kací 'do'dó esé nées, Lomo ni nda í'bi mongú 'dówùro zize kése. Kadra bi 'yì e za mbá niyí lúrú Ngére Yésù kí ndá'baogù gí komo ere girí kí maláyika ené ga bi cóngó royé ofù go ní, kí mongú pho'dù. ⁸ Ni í'bi ndúwu ro 'yì ga bi ngunḡuní ledre Lomo wá ní. Gí zía, asiní go kí úwú bilámá ledre 'bi Ngére Yésù. ⁹ Bisinyí 'yì ga gére nées, Ngére Yésù utúasá ené lolù méngì bilámá ledre bi kí roko'buné ní zìye wá. Ni ógóoyó yéé gi do komoné 'dá'ba, do í'bi ndúwu royé, nduwú bi ngará odù a ndaa ní.

¹⁰ Ledre máa née, ni méngi roné simi bi Yésu ma'dáa ni ndá'baógu gi ro zí 'yi ené e mbófo wo kóngaya ní. Ásé kpá ídí dongaraye gi zía bi ngúngusé ledre 'bi Lomo bi ukuzé kóo zise ní go.

¹¹ Káa zí bi owozé bú kenée ní, ndisizé ini ini zí Lomo gi rosé kací kadra mbá kídí, ídí óto sée, zise útúásásé káa do mbigí 'yi ené e, káa zí bi geléogu sée go née ní. Ídí í'bi roko'bu zise gi ro zise méngiónzó bilámá ledre kía zía, gi zía ngúngusé ledre ené go. ¹² Simi kadra bi ni méngi ledre máa ga gére ní, 'yi e niyi mbófo iri Kírésito Yésu Ngére gi zí miméngi ledre esé. Nda née ní, Kírésito Yésu ni úku ledre kídí, méngi yemesé ledre go bilámáne. Ledre née ni ídí kenée, gi zía 'Buzé Lomo kí Kírésito Yésu Ngére 'yi yómo 'yi e iliní gi ro sáká sée.

2

Ídí ídí nzíyiyi gi ro mindá'baógu Yésu

¹ Owú 'bi Babá e, somúzé ni miútúásáne zise úku ándá ledre gi ro mindá'baógu Kírésito Yésu Ngére 'yi yómo 'yi e kpá kí ledre mindíkize kéne zise. ² Sómú ledre esé nda ídí sikala gi ro mindá'baógu ené wá. Togú ngíti 'yi uku kóo ledre go ya, Ngére nda'baogu go yá, ndásé ngúngu a wá. Togú ngíti 'yi uku kóo ledre go kenée káa zí nébi ní yá, ndásé kpá ngúngu a wá. Togú kasaoguní kóo wáraa go zise kí ledre káa zí née lóndo sée kía kídí, kasaoguzé ze yá, ndásé kpá ngúngu a wá. ³ 'Yi e ndaní lóndo sée kí ledre káa zí née wá. Gi zía, ngíti géyi ledre e niyi aka méngiütü royé kí, Yésu ma'dáa ni nda fú ndá'baógu. Mizefi a, 'yi e niyi aka ási gi ro mbigí Lomo kóngaya kí, zí ngíti mongú bisinyí 'yi lóndo 'yi e ólúoguné, zía ndisíné úku sinyi ledre gi ro lomo ga bi 'yi e ndisíní ini ini zíye ní 'duo gbála. ⁴ Ni óto roné káa do Lomo, do lomo máa ga gére née. Zía ógu ndisíné dongará 'yi ga bi 'bi Lomo ní, simi 'Djici 'bi Lomo ndisí úku ledre kídí, née ni mbigí Lomo, ábuwá yi ené ranga. Nda gi do kací a née ní, zí Yésu óguné í'bi ndúwu roa, nduwú bi ngará odu a ndaa ní.

⁵ Máuku kóo ledre ga gére née go zise fúó simi bi kóo azé kése iri ní kídí, ⁶ ngíti éyi ni bo bi ndisí aka 'dí'bingéři bisinyí 'yi máa née kí ógu ní, ówosé éyi máa née bú. Ledre máa née méngi roné kenée gi zí bisinyí 'yi née aka kí óguné, 'búo togú kadra a utúasá go gi ro do 'dó'do bisinyí 'yi máa née. ⁷ Roko'bu 'bi méngi okó ro mbigí Lomo ni go kí okó roa miótoécíné, ngíti 'yi ni bo ndisí 'dí'bingéři roko'bu máa née ne, ni ndisí méngi a kenée 'búo togú oyó roné go 'dá'ba. ⁸ Née ní, zí bisinyí 'yi máa née nda óguné. Nda gi 'dá'ba simi bi Ngére Yésu ni ógu 'bi ené kí mongú roko'buné ní, zía lúwúónzó bisinyí 'yi máa née za fi umbu.

⁹ Bisinyí 'yi née ni ógu kí roko'bu 'bi Satána, ¹⁰ zía ndisíné méngi mingburoko ledre ranga e kí bisinyí miméngi ledre e gi ro lóndo 'yi ga bi ngará iliní ngúngu ma'dúí ledre gi ro ómoyé wá ní milóndo. ¹¹ Gi zía bi asiní kí ngúngu ledre 'bi mbigí Lomo go ní, Lomo ootomo yée go gi ro zíye méngi ledre cayi bi iliní ndisí méngi a ní, gi ro zí bi émené royé. ¹² Gi zí keyi née ní, Lomo ni gú kpá í'bi ndúwu royé, nduwú bi ngará odu a ndaa ní.

Ídisé tóro ngbúo simi ledre 'bi Kírésito

¹³ Owú 'bi Babá e, utúasá miútúasá ma'díi, zize ndisizé í'bí mbófo éyí zí Ngére Yésu gi rosé, gi zía oto 'búse go kíngaya, zía géleógú sée kpurú gi simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo káa do mbigí 'yí ené e, gi zía ngúnḡusé ledre ené go. ¹⁴ Gelé sée, gi zía simi bi kóo oguzé kí bilámá ledre ené 'dódo a zise íri ní, zise kóo ngúnḡu a. Gi zí kéyí nées, zise útúasásé kací komoa, do ídise káa do mbigí 'yí ga bi 'bi Kírésito Yésu Ngére ezé ní za fí. ¹⁵ Bi goó kenée ní, owú 'bi Babá e, ledre ga bi kóo 'dodozé yée zise kí yée ga bi ekézé yée miéké ní, ídísé 'dí'bi s̄l̄ise royé ngbúó, gi ro zise ídise kí roko'busé simi ledre e za mbá.

¹⁶ Kírésito Yésu Ngére ezé kí 'Buzé Lomo yemení ledre nées kenée gi ro zise ídise kí rokinyi kpá kí óto komo gi ro tr̄dr̄i bi za fí ní. Lomo mēngi ledre nées kenée gi zí bilámá mimbé'dea rozé kpá kí 'búze bi oto ní. ¹⁷ Idíní ndis̄i 'dí'bióyó nḡir̄i gi simisé 'dá'ba, zize í'bí roko'bu zise gi ro zí mimēngi ledre esé e kí miódrosé e ídiye mbá bilámáye.

3

Páwulo í'bí lorú zí 'yí ga bi 'bi Lomo ní

¹ Owú 'bi Babá e, azé kpá fú kí yata ledre gi ro úku a zise. Ídísé ndis̄i ini ini zí 'Buzé Lomo gi rozé kídí, ledre 'bi Ngére Yésu idí ngbóro ndéréne fú 'dá'dá, 'yí e idíní ówo a káa do mongú ledre zize ngúnḡu a káa zí bi ówoyemesé go bú ní. ² Ídísé kpá ini ini zí Lomo gi ro zía yómo zée gi zí bisinyí 'yí ga bi ngárá ngúnḡuní aka ledre 'bi Lomo ma'dáa wá ní. ³ Ma'díi, Ngére Yésu n̄i 'yí mēngi bilámá ledre zí 'yí e, ní í'bí roko'bu zise, ní kpá 'bá'bá sée gi zí bisinyí ledre e. ⁴ Azé go kí mongú rokinyi gi zí Ngére Yésu, gi zía ásé go tí ndis̄i mēngi kéyí káa zí bi kóo ukuzé zise ní. Owozé go yaá, ledre ga bi ukuzé yée zise ní, ásé ndis̄i mēngi yée fú kenée ndéré kie 'dá'dá. ⁵ Ngére Yésu idí sáká sée, gi ro zise ówo óto 'búse bi Lomo oto ní, zise kpá ówo a kídí, Kírésito bi n̄i 'yí yómo 'yí e ní, ní ndis̄i sáká sée gi ro zise ndis̄isé lódú kacine nda za kíngaya.

Lorú gi ro moko

⁶ Owú 'bi Babá e, loruzé sée ba do bi kací Kírésito Yésu Ngére 'yí yómo 'yí e. Ídísé ígí rosé gi ro 'yí nḡdr̄i bi dongarásé íri ní 'dá'ba, wo bi ngárá ili 'bi ené mēngi moko kíngaya wá, káa zí bi kóo 'dodozé zise ní. ⁷ Ówosé bú kídí, utúasá miútúasá zise mēngi moko za kíngaya káa zí bi kóo mēngizé dongarásé íri ní. Ndzazé ezé kóo 'yí nḡdr̄i e wá. ⁸ Otozé ezé kóo komozé lá ro 'yí e gi ro éyí miánu wá. Mēngizé kóo moko ezé c̄j̄ ze kí s̄l̄ize kí bisuwu tr̄ij̄ kadra teké, káa bi kúrú 'bi lúrú bi kacize ní kóo mēngi sée ke. ⁹ Eme miéme gi ro zise í'bí éyí miánu zí 'yí 'dódo ledre e zise. Abú kenée ndotó, simi bi kóo oguzé 'dódo ledre zise íri ní, ilizé ezé kóo ledre máa nées wá. Mēngizé kóo moko ezé c̄j̄ ze kí s̄l̄ize gi ro éyí miánu zize, gi ro zía ídine káa do 'dódo ledre zise, zise ndis̄isé mēngi moko kpá kenée. ¹⁰ I'bizé kóo lorú zise gi ro 'yí nḡdr̄i e simi bi kóo azé kése íri ní kídí, togú 'yí ili mēngi moko wá, ndaní í'bí éyí miánu zía wá.

¹¹ Ukuzé ledre nées kenée, gi zía uwuzé go kídí, nḡiti géyí 'yí e niyí bo dongarásé íri, niyí 'yí nḡdr̄i e, iliní eyé mēngi moko wá. Ambá ledre eyé lá ndis̄i es̄i tarayé simi ledre 'bi lafúye e. ¹² Ukuzé ledre ba zise kí roko'bu 'bi Kírésito Yésu Ngére ezé, ídísé lórú 'yí ga gére nées, ndaní ndis̄i

gbékpíe wá, idíní ndíṣì méngì moko kí sīlìye gí ro éyí miánu zíye. ¹³ Owù 'bì Babá e, ndásé 'dó'dó kí méngì bilámá ledre wá.

¹⁴ 'Yì bì asi go kí éré ngìrì ledre bì ekézé simì wáraga ba ní ní, ídísé lúrúómo wo kí komosé gí ro zí komoa ényíne. ¹⁵ Ndásé sógó wo wá, ídísé éṣì sīlìse komoa tí káa zí 'yì eṣì sīlìne komo lúnduné ní, gí ro zía ndá'baóguné méngì ledre bì utúasá miútúasá ní.

Oḍu mandá gí zí Páwulo e

¹⁶ Ngére Yésù 'yì í'bì bikìdrì zí 'yì e, idí idí káse, abú tǔ'dù bisinyí ledre e niyí ndíṣì méngì sée ndotó, Lomo idí ìdrì mimbé'desé, zíse ídise kí bikìdrì kací kadra za mbá.

¹⁷ Maa, Páwulo, máí'bì mandá zíse, máéké ledre ba máa kí sīlìma, gí ro zíse ówo a kídí, ledre ma'dáa ba ñí tí gí zíma ma'dí, gí zía mándíṣì éké ledre amá e kú kenée.

¹⁸ Kírésìto Yésù Ngére ezé idí méngì bilámá ledre zíse.

Mizefi wáraga bi Páwulo eké zí Timatíyo

ní

Ledre gi ro mizefi búku bi Timatíyo ní

Timatíyo ni kóo owúphirangá bi nṅungu ledre Kírésìto do owúne ní. Gamání kóo go kí 'yìmikása Páwulo kí tǔ'dù simìbi e. Nḍìşì sáká Páwulo simi moko 'bi úku bilámá ledre gi ro Kírésìto Yésu zí 'yì e. Gi do kacì ledre ga gére née, zí Páwulo kása wo ídine káa do manda 'bi kanísa simi gara bi Éfeso ní.

Páwulo eké ledre ba kása a zí Timatíyo í'bí lorù kíe zía gi ro bilámá misì'di 'bi ini zí Lomo simi kanísa ga bi íri ní kpá kí lorù zía gi ro 'yì ga bi nḍìşiní 'dódo ledre ɽanga zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní. Páwulo uku ledre kpá gi ro toso 'yì ga bi niyí útúásá do gélé yée káa do manda e simi kanísa. 'Yì bi ni go manda ní ni nḍìşì kí ngítì géyì 'yì ga bi káa zí owúphirangá e, ngoko 'yì e nda kí kará umbu e lárá e káa be 'di.

Mizefi wáraga bi Páwulo eké zí Timatíyo ní

1 Timatíyo, máa Páwulo bi 'Buzé Lomo 'yì yómo 'yì e gelé máa zíma ídíma káa do 'yìmikása zí Kírésìto Yésu bi nḍìşizé óto komozé kacì a ní.

2 Máéké ledre ba máa zíyì, gi zía áyì zíma go mbigí owú 'bi amá simi Lomo.

'Buzé Lomo ma'dáa kí Ngére ezé Kírésìto Yésu idíní ówo ledre kíyì, zíye méngì bilámá ledre zíyì gi do bi zíyì nḍìşiyì bilámáne.

Páwulo í'bí lorù zí Timatíyo

3 Ledre kóo máúku zíyì simi bi kóo mááyì ñnyì ndéré simi Mekedoníya ní, ni aka fú do biné. Ídí aka nḍìşì fú simi Éfeso íri, gi ro úçuómo 'yì ɽanga ga bi íri née káa bi niyí nḍìşì sínnyì do 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní kí bisinyí 'dódo ledre e ke. 4 Ídí éşì síllyì komo 'yì ɽanga ga gére née, idíní ótoómo kí líkpì kurú ledre ga bi kóo 'bi bulúnduyé e bi utúasá sáká 'yì e wá, nḍìşì 'dí'biógù kangú dongará 'yì e ní 'dá'ba. Gi zía ledre káa zí ga gére née sakání eyé 'yì e gi ro zíye nḍìşiyé bilámáye méngì moko 'bi Lomo wá. 5 Máúku ledre née kenée gi zía, máíli 'yì ga bi 'bi Kírésìto bi nḍìşì 'dódo ledre zíye íri ní, idíní méngì yéme ledre dongaraye kí lafúye kí mimbé'deyé mbá kǐé'do bilámáne, gi ro zíye ídiye mbigí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní. 6 Ídí ówo a yá 'yì ɽanga ga gére née luyúní gi do bilámá misì'di bi 'bi Lomo ní go, mongú ledre eyé nda yì ené go lá nḍìşì ítí kangú bi ngará moko ndaá simi a wá ní. 7 Iliní gi ro zíye ídiye 'yì 'dódo lorù 'bi Lomo zí 'yì e, abú kenée ndotó, owoní eyé ledre ga bi nḍìşiní úku yée kí roko'buýé née wá.

8 Owozé bú bilámáne kídí, lorù 'bi 'Buzé Lomo bi kóo Músa eké ní, ni bilámáne gi ro zía sáká 'yì e, bilámá a tí lá ili do nḍìşì méngì ledre kacì a bilámáne. 9 Lorù ma'dáa ndaá 'bi ené gi ro 'yì ga bi niyí 'yì méngì bilámá ledre e ní wá. Yì ené gi ro 'dècì ngbanga 'yì ga bi nḍìşiní méngì bisinyí ledre e, káa zí 'yì úfu 'yì e, kí 'yì máa yée ga bi ufuní 'yì ndíki yée ní. Kpá

kí ngíti géyì 'yì máa yée ga bi ¹⁰ ndìsìnì só'do royé kí ngíti géyì kará e. Nda kpá kí kará ga bi ndìsìnì méngì 'berì ní. Kpá kí ngíti géyì ya'dá ga bi oyólo'bóní lafúye ya'dá e káa do kára e óto yée sogoyé ní. Nda kpá kí yée ga bi ndìsìnì só'do minzéré owúkará ga bi utúasání aka gì ro ya'dá e wá ní. Nda kpá kí 'yì máa yée ga bi ndìsìnì úgu 'yì e kí úgúóyó yée ní. Kí 'yì ga bi ndìsìnì lólóbù simi ɔ́ngá ní. Nda kí ngíti géyì bicayi ledre ga bi niyí bo ní. ¹¹ Née bilámá ledre bi 'Buzé Lomo bi kí mongú roko'buné ili zíma ndìsímá 'dódo a zí 'yì e ní.

Páwulo i'bí mbófo éyì zì Ngére Yésu

¹² Mbófo éyì zì Kírésìto Yésu Ngére ezé, gì zía, lurú máa máútuásá miútuásá kací komoa, zía í'bí moko ené née zíma ndìsímá méngì a. Zíma kpá mbófo ándá wo, gì ro roko'bù bi í'bí zíma, zíma ndìsímá méngì moko máa née kíe ní. ¹³ Wo, Yésu owo bú kídí, ledre ga koo mándìsì méngì yée faa, kí úku sínyi ledre gì do biné, kpá kí 'dó'do 'yì ené e kíngaya ní, 'yì ené gì zía bi koo mángúngu aka koo ledre ené wá ní. Gì zì kèyì née ní, zía ìdri mímbe'dené romá, zía ótoómo ledre zíma. ¹⁴ Bi ba ní, máowoyéme go kídí, Ngére Yésu oto 'búma go kíngaya, ni kí rokinyi gì romá. Saká máa go gì ro zíma ngúngu ledre ené nda za kíngaya, kpá gì ro zíma ídíma 'yì óto 'bú 'yì e za mbá. Née éyì bi ní ndìsì méngì roné simi bi togú azé go 'yì ga bi 'bi Kírésìto Yésu ma'dáa ní.

¹⁵ Ba zaá mbígì ledre, 'yì e idíní ngúngu a zíye lánýáye roa kídí, “Ógu bi koo Kírésìto Yésu ogu ní, ndaá gbékpíe wá. Ogu gì ro yómo 'yì lúyú ledre e.” Máa Páwulo, lúyú ledre amá romo koo rómó go. ¹⁶ Simi ledre ga gére née mbá, 'Buzé Lomo oyó sogoné zíma wá. Oyólo'bó máa go káa do 'yì méngì moko zì Kírésìto Yésu, zíma ídíma káa do mongú 'dódo ledre zì 'yì e kídí, Lomo ni 'yì ótoómo ledre zì 'yì lúyú ledre e, gì ro zíye ngúngu ledre Ngére Yésu, zíye ómoyé za fí. ¹⁷ 'Yì e idíní ndìsì í'bí mbófo éyì zì 'Buzé Lomo ma'dáa kací kadra za mbá odu a ndaá ídí wá, gì zía ni Lomo bi ni trìdri kpá Ngére bi ngára roko'bù ené odu a ndaá, 'yì e utúasání lúru wo kí komoyé wá ní.

Páwulo enzi komo Timatiyo

¹⁸ Timatiyo owú 'bi amáa, ledre ga bi koo 'Buzé Lomo ukui'bi tara ngíti géyì 'yì ené e 'desì zíye ndìsìyè úku yée gì royì ní, ndanì lígì 'yì wá. Idíní ídí zíyì éyì sílìyì 'bi okó, zíyì ndìsìyì méngì okó kí 'yì ɔ́ngá ga gére née kíe. ¹⁹ Ledre Ngére Yésu bi ngúngu ní, idí ngbóro simiyì ndéréne fú 'dá'dá. Nda ídí káa zì 'yì ga bi otoomoní cóngó 'dódo ledre koo 'dodoní zíye ní go, niyí nda 'yì eyé go ndìsì méngì bicayi ledre e ní wá. ²⁰ Lúru aka, Amána e kí Alakizánde niyí go gì dongará 'yì ga bi otoomoní kací Lomo go, lodúní nda 'yì eyé go 'dódo ledre máa wo bi 'bi Satána ní. Gì zì kèyì née ní, má'dí'bióyó yée gì simi moko go, máotoómo nda yée go zì Satána ma'dáa gì ro zíye ówo a kídí, togú 'yì ndìsì úku sínyi ledre gì do bi Lomo yá, emengú, 'yì máa née luyú go bisinyíne.

2

¹ Timatíyo owú 'bi amáa, utúasá miútúásá zíyí ndísiyí íni ini zí Lomo, idí í'bí éyí zí 'yí e za mbá, idí ndísi lúru bi kacíye. Zíyí ndísiyí kí í'bí mbófo éyí zí Lomo ma'dáa gi ro éyí ga bi mengí yée go zí 'yí e ní. ² Ídí ini ini gi ro ngére e kí 'yí ga bi sî sîlye ní za mbá, gi ro zí mindísizé ídine bilámáne, zize ndísizé méngí dujú ledre ga bi 'Buzé Lomo ili yée ní dongará 'yí e. ³ Togú ndísi go kí méngí kéyí gi ro lafúze e kenée yá, 'Buzé Lomo 'Yí yómo zée ni idí kí rokinyi. ⁴ Gi zía ili 'yí e za mbá, idíni ówo ma'dii ledre, zíye ngúngu ledre Yésu gi ro zíye ómoyé. ⁵ Ledre née méngí roné kenée, gi zía wo mbigí Lomo ni dujú ne Lomo bi ni 'Bu 'yíma'dí e za mbá ní. Gi zí lúyú ledre 'bi 'yíma'dí e, zíye kóo ídiye go gi ro 'Buzé Lomo ma'dáa gbála. Née ní, zí Kírésito Yésu óguné yéme dongará 'yí e kí Lomo, zía kótrulúgu 'yí e cigí 'Buzé gi ro zí ndísi eyé ídine bilámáne, gi zía ni dujú ne 'yí bi utúasá go kótrulúgu 'yí e ro Lomo ní. ⁶ I'bí roné do úyuné do bi kací 'yí lúyú ledre e, gi ro zí Lomo yómo yée, gi zía Lomo ma'dáa yeme kóo ledre née go kú kenée 'desí gi ro zíne yómo 'yíma'dí e. ⁷ Née sî ledre bi Lomo ma'dáa gelé máa zíma ídima gi roa 'yímikása zí Ngére Yésu kí ndísi 'dódo ledre ené zí kúfú 'yí e za mbá ní.

⁸ Bi kenée ní, togú yókosé rosé go do bi 'bi ini ini zí Lomo yá, ngíti géyí 'yí e dongarase ndani ótoeci bisinyí ledre do mimbé'deyé, togú mbú simikesí ro lafúye, togú mbú ófú kí lafúye wá.

⁹ Gi ro kará e kpá kenée. Kará ga bi niyí go 'yí lódú kací Yésu ní, miméngí ledre eyé idí útúasá kací komo 'yí e mbá miútúasá. Ndaní ési lará bongó bi lá ngúrúnyu, togú mbú wo bi odó 'yí ngbí'dáká do lúru bi gi simi a ví, zíye kpá ndísi ési lará éyí mbíli e ro mbíliye wá. ¹⁰ Kará e káa zí ga gére née, lámá eyé yí ené méngí bilámá ledre e zí 'yí e, gi ro zíye útúasáye kací komo 'yí e.

¹¹ Kará e idíni idí 'yí 'búó'bú royé zíye ídiye ndoo simi bi ya'dá 'bi eyé e niyí ndísi ódro zíye ní. ¹² Kará e ndani idí do ya'dá e kpá kí ndísi 'dódo ledre zí ya'dá e wá. Simi bi togú ásé go do bi ini zí Lomo ní, kará e idíni ndísi 'bi eyé tí, lá úwú nzíyi ledre. ¹³ Máuku ledre née kenée gi zía, simi bi kóo Lomo otoogu 'yíma'dí e ní, otoogu kóo fí Ádama, zía nda ótoogu Áwa gi 'dá'ba. ¹⁴ Nda simi bi kámá ogú ní, 'yí bi kóo kámá londo wo zía lúyú ledre ní, ndaá 'bi ené kóo Ádama wá, yí ené kóo Áwa. ¹⁵ Simi ledre ga gére née mbá, gi zía bi kará e niyí ye 'yí ndíkiógu 'yíma'dí e do sogo kángá ní, simi bi niyí go kí simiyé ayíní go gi ro árá ní, zí Lomo ndísiné sáká yée. Togú mindísi eyé ni bilámáne. Niyí kí 'bú Lomo doyé zíye kpá kí óto 'bú 'yíma'dí e mbá ní.

3

Ledre gi ro manda e simi kanísa

¹ Timatíyo, idí ówo a bilámáne kídí máuku zíyí ba mbigí ledre. 'Yí bi i'bí roné go gi ro zíne ídine manda simi kanísa ní, 'yí née gelé go cóngó moko gi dongará moko e za mbá. ² Manda máa née, ledre ga bi gi roa ní niyí idí káa, ndaá 'yí méngí bisinyí ledre wá. Ni dujú o'do 'bi kára kíé'do. Ni 'yí 'búó'bú roné simi ledre e za mbá. Ni 'yí ótoyéme ledre e. 'Yí 'dí'bi ngu e simi sumu, kpá 'yí bi utúasá go 'dódo ledre zí 'yí e bilámáne ní. ³ Ndaá 'yí éwé le'yí ndísi kóyó kie kpá kí méngí kéyí kie faa wá. Idí idí ndoo, zí

míméngì ledre ené ídíne zí 'yì e kpá za mbá bilámáne, ndaá ídí 'yì mongú mímé' de gi ro késì wá.

⁴ Simi ledre ga gére née mbá, ídí ídí 'yì 'dódo ledre zí 'yì 'be 'bi ené e, zí owú 'bi ené e ídíye kí bilámá ówo ledre do ndísiyé óto úndrua kpá kí óto úndru 'yì e mbá. ⁵ Gi zía togú 'yì utúasá 'dódo ledre zí 'yì 'bi 'be 'bi ené e zíye ídíye bilámáye wá, 'yì máa née utúasá ené kpá 'dódo ledre zí tǔ'dú 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní zíye ídíye bilámáye wá. ⁶ Manda ídí ídí 'yì bi ngungu ledre Kírésìto go 'desì ní, káa bi ní ndísi ìlì, zía lúyú ledre, zí Lomo 'dèci ngbanga roa káa zí bi 'deci ngbanga ngére 'bi bicayi lomo e ní ke. ⁷ Manda ma'dáa ídí ndísi méngì zaá mbígì moko bi 'bi Lomo ní dongará 'yì e káa bi 'yì ga bi ngunguní aka ledre Ngére Yésu wá ní, niyí ndísi úkucayi wo, zí ngére 'bi bicayi lomo e ólúne simi a zí mímé' dea ésiñe zía méngì bisinyí ledre.

⁸ Kpá kenée gi ro manda máa wo bi ndoloní wo díkono, ngára utúasá aka méngì moko ngúcuné wá, ni aka sǐ sǐlì mǐngburoko manda e kí sáká yée ní. Ídí ídí 'yì bi ní kí úndruné, miódro ené kí míméngì ledre ené ni mbá bilámáne ní. Ndaá kpá ídí 'yì bi ndísi éwé le'yì kí ndísi kóyó kíe wá, ndaá kpá 'yì bi kí mongú mímé' dené gi ro késì ní wá.

⁹ Cíyí ledre 'bi Lomo ídí ídí simi a kíngaya, gi ro zía ídíne kí bilámá sómú ledre simi míméngì ledre ené e za mbá. ¹⁰ 'Yì máa wo bi káa zí née, idíní ówoyéme ledre gi roa zaá bilámáne togú utúasá go kací komo 'yì e yá, do nda í'bí moko née zía.

¹¹ 'Yì káa zí née, ledre ni kpá gi ro me'bea káa, me'bea ídí ídí kára bi míméngì ledre ené ni bilámáne, ndaá 'yì líkpí wá ní. Ídí ídí 'yì bi ndísi 'búó'bú roné mǐ'búó'bú, zía ídíne ndoo simi ledre e za mbá ní. Ndaá kpá ídí 'yì éwé le'yì ndísi kóyó kíe wá.

¹² Manda 'bi kanisa ndaá ídí 'yì bi ní kí kará e zíne tǔ'dú ní wá. Ídí ídí dúú o'do 'bi kára kíe'do, zía óto komoné dúú ro kára máa née. Ídí ídí 'yì bi ndísi í'bí lorú zí owú 'bi ené e, zí 'be 'bi ené ídíne bilámáne ní. ¹³ Díkono bi méngì moko ené e za mbá do bilámá mǐsi'díné ní, 'yì e niyí ìnyì za mbá óto úndrua, gi zía 'dì'bi go bilámá mǐsi'di. Gi ore, ni ídí kí roko'bú zía ndísiñe 'dódo ledre 'bi Kírésìto Yésu zí 'yì e.

¹⁴ Timatíyo, abú máoto sómú ledre yáa go kíngaya gi ro ngásáógumá lúru sée íri ndotó yá, ni miútúasáne zíma éké ledre ba kása a zise 'dá'dá. ¹⁵ Gi zía máówo wá ke, togú ngíyí géyí ledre e niyí úcuómo máa, máogú aka íri 'diya wá yá, gi ro zí ledre bi simi wáraga ba sáká sée. Gi do bi zise ndísiñe méngì tí fú míméngì ledre 'bi 'yì ga bi niyí go 'yì ndísi lódú kací Ngére ezé Yésu ní. Gi zía 'yì lódú kací Yésu niyí ye 'yì ga bi ndísiní tóro ngbúó sogo bilámá 'dódo ledre bi 'bi Ngére Yésu ma'dáa ní. Gi ro zí 'dódo ledre máa née ídíne fú kí roko'buné ndéréne 'dá'dá kíngaya.

¹⁶ Lúrúsé aka mongú ledre bi 'Buzé Lomo méngì ní. Kasaogu Ngére Yésu bi 'yì yómo zée ní sága yáa simi roko'bú 'bi 'Dówú Lomo, zí maláyika e lúru wo cú kí komoyé. Do ndísi 'yì 'dódo ledre a zí kúfú 'yì e do sogo kángá za mbá, zí tǔ'dú 'yì e ngúngu ledrea, gi do kací a née zía ndá'balúgu roné komo ere.

4

'Yì ga bi ootoomoní ma'dú 'dódo ledre 'bi Lomo ní

1 Timatiyo, 'Dówú Lomo uku'dodo ledre go zize fúó kídí, ngíti géyí 'yí e gí dongará 'yí ga bí kóo nḡuḡuní ledre Ngére Yésu go ní, niyí karanée ótoómo kí lódú kací ledre ga bí kóo 'dodoní zíye ní kenée. Zíye nda ndíşí lódú 'yí eyé kací 'dódo ledre ga bí ndíşíní ógu gí zí 'yí ga bí nḡuḡuní 'yí eyé ledre ga bí 'bí bicayi lomo e ní. 2 'Yí řanga e niyí ye 'yí ga bí ndíşíní 'dódo ledre řanga née zí 'yí e ní. Ndíşíní méngí ledre ga gére née kenée, gí zía sómú ledre eyé ní 'yí ené go umbuné. Somúní 'bí eyé ya yée mengíní née go cóngó ledre, ábuwá sómú ledre eyé uyu 'yí ené go. 3 'Yí řanga ga gére née, simi 'dódo ledre eyé, ndíşíní úku ledre kídí, ndaá bilámáne zí 'yí e ndíşiyé ófú royé wá, ndaá kpá bilámáne zí 'yí e ndíşiyé ánu eşí wá. Ukuní ledre née kenée, gí zía owoní eyé bí kídí, Lomo oto éyí ga gére née zí mbígí 'yí ené e ndíşiyé ánu yée simi bí 'yí ené maáge niyí go íni ini zíne ní wá. 4 Éyí ga bí za mbá Lomo otoogu yée ní, kémbí bisinyí a ndaá dongaraye wá. 'Yí e idíní ndíşí ánu yée kí rokinyí kí í'bí mbófo éyí zí Lomo bí í'biogu éyí máa ga gére née zíye ní. 5 Gí zía, éyí bí ilizé ánu a ní, abú ní gáa 'diya, togú ndu'yúze Lomo go gí roa kí mimbé'dezé kí'do yá, azé ánu éyí née bilámáne bisinyí ledre méngí zée wá, gí zía Lomo ní go kí rokinyí gí roa.

Mbigí 'yí 'bí moko 'bí Kírésito

6 Timatiyo, ledre ga bí má'dódo yée zíyí ba, ídí kpá fú ndíşí 'dódotátá yée zí lúnduzé e kí lémizé e, yée ga bí nḡuḡuní ledre Kírésito Yésu go kpá káa zí ze ní. Zíyí kpá fú óto mimbé'deyí kángaya ro mbígí 'dódo ledre bí ní 'bí 'yí ga bí 'bí Yésu ní, gí ro zíyí útúásá ídíyí káa do mbígí 'yí kasa 'bí Yésu ma'dáa. 7 Gbékpí ledre 'bí 'yí ga gére née, bí ndíşíní líkpí yée, ngára moko ndaá simiyé wá ní, ídí 'dí'bióyó royí gí simiyé 'dá'ba, zíyí ndíşiyí lódú duşú kací 'dódo ledre bí 'bí 'yí ga bí 'bí Kírésito ní. 8 Togú 'yí ndíşí méngí duşú ledre máa yée ga bí ilí 'yí ené ne gí ro zíne ídine kí roko'buné yá ní, roko'bu 'yí née ní ndíşí úkú ené miúku. Togú 'yí ndíşí méngí ledre máa yée ga bí bí ndíşí éme ro Lomo gí zíye miéme ní yá, 'yí née, rokinyí ené úkú wá, abú uyu yá, ní kpá fú ídí kí rokinyí.

9 Ba zaá mbígí ledre ídí nḡuḡu a zíyí lánayá roa. 10 Moko ga bí ndíşízé méngí yée kí bisuwu komozé tríj ba, ndaá gbékpíne wá, otozé komozé gí ro Lomo 'Yí yómo 'yí e, ilizé gí ro zíze ídíze trídrízé za fí, gí zía Lomo ma'dáa yemeomo go gí rozé kenée. Ní ne 'yí bí ní yómo 'yí ené e, kángaya yée ga bí nḡuḡuní ledre ené go ní.

11 Ídí 'dódo ledre née kenée zí 'yí e. Idíní ndíşí méngí ledre ga bí ndíşí úku yée zíye ní kángaya. 12 Kuřu'buyí, miódroyí zí 'yí e, kí míméngí ledre eyí e mbá, 'bú 'yí e bí ndíşí óto a doyí, kí ledre 'bí Ngére Yésu bí nḡuḡu kángaya, gí zí kéyí née, 'yí e utúásání lúrúndiki lúyú ledre royé wá. Ledre ga bí gí royí ní za mbá, ídí ídí káa do 'dódo ledre zí 'yí e. 13 Káa zí bí şındí kadra utúásá aka zíma ógumá íri wá ní. Ledre ga bí ndíşí méngí yée íri ní za mbá, ólo kúrú Lomo zí 'yí e, kí 'dódo ledre 'bí Lomo zíye, nda kpá kí ngíti géyí bilámá 'dódo ledre ga bí niyí bo ní, idíní kpá fú ndéré 'dá'dá ndá ótoómo yée wá. 14 Komokenzí bí kóo 'Dówú Lomo í'bí zíyí, zí 'yí e kóo lúrúndíki a gí royí 'dá'dá zí şındí kadra 'bí moko kóo óguné, zí mingburoko manda e óto şílye doyí kí í'bí úndru moko zíyí ní, ndá ótoómo a wá.

¹⁵ Káa zí bi kadra moko ma'dáa ogu nda go ní, ídí mu méngi a kí komokenzi máa née kíngaya gi ro zí 'yi e mbá lúru bilámá kací moko eyí. ¹⁶ Simi ledre máa ga gére née mbá, ídí ndísi bilámá ndísi dongará 'yi e kí ledre ga bi áyí ndísi 'dódo yée zí 'yi e ní. Ledre ga bi za mbá máúku yée zíyí ní, ndá ótoómo sílìyí gi royé wá. Lomo ni karanée yómo kuru'buyí kpá kí tú'dú 'yi e kpurú gi simi moko bi áyí ndísi méngi a née.

5

Yata lorú zí Timatíyo gi ro 'yi e mbá

¹ Togú áyí go ódro zí 'yi e, ya'dá máa yée ga bi niyí go mingburokoyé, eze sındí 'buyí ní, owúphirangá e ídí ódro zíye do bilámá misi'diné káa zí ódro zí 'buyí bi ndiki yíi ní. Minzéré owú ya'dá e, ídí ódro zíye kpá kenée do bilámá misi'diné ndoo, káa zí ódro zí mbígí lúnduyí e ní. ² Kará ga bi niyí mingburokoyé, eze sındí mbágáyí ní, ídí ódro zíye kpá ndoo do bilámá misi'diné káa zí ódro zí mbágáyí bi ndiki yíi ní. Gi ro minzéré owúkará e kpá kenée, ídí ódro zíye kpá ndoo do bilámá misi'diné káa zí ódro zí mbígí lémiyí e ní. Ídí ndísi méngi ledre ga gére née za mbá kenée kí mimbé'deyí kjé'do bilámáne.

Ledre gi ro kará umbu e

³ Kará umbu máa yée ga bi 'yi ndaa gi royé geré wá ní, ídísé lúru bi kacíye. ⁴ Togú kára umbu máa wo bi owú 'bi ené e niyí bo, togú mbú owú 'bi owú 'bi ené e yá, idíní nda lúru bi kací 'yi eyé máa née ye. Gi ro zí Lomo ídine kíye kí rokinyi, gi zía ngununi ledre 'bi Lomo go. Ndísiní née go méngi ledre bi Lomo ma'dáa ili ní. ⁵ Ngíti ledre ni kpá káa, kára umbu máa wo bi owo roné bú kídí 'yi ndaa roné wá ní, oto ené lolu sómú ledre ené gi ro ngíti géyi ledre e wá. Mongú ledre ené yi ené go dujú ini ini zí Lomo, gi ro zí Lomo ndísiné sáká née dujú ne. ⁶ Kára umbu máa wo bi oto mimbé'dené lá dujú gi ro rokinyi ní, 'Dówú Lomo ndaa 'bi ené lolu simi a wá. Bi ndísi éme ro kuru'bu a née ngbékpje, ni yi ené go umbuné, abú ni aka tí tridri ndísi gámá. ⁷ Ídí kpá 'dódo ledre née kenée zí 'yi 'bi Kírésito ga bi íri ní mbá, káa bi niyí lúyú ledre ke. ⁸ Gi zía, togú 'yi lúru bi kací 'yi ené e wá, kíngaya 'yi ga bi sí sındíne ní, 'yi née oyó sogoné go zí mbígí ledre bi ndísiní 'dódo a zí 'yi ga bi 'bi Kírésito ní. Lúyú ledre 'bi 'yi máa née romo go gi do 'bi 'yi ga bi ngára ngununi ledre Yésu káa do Ngére eyé wá ní.

⁹ Kára umbu máa wo bi ásé éké írja dongará lafúga kará umbu e gi ro sáká éyí ní, ídí ídí wo máa bi simibi ené romo cí ota go ní, ásé fú ndísi sáká wo. Ídí ídí kára máa wo bi 'dí'bi o'do dujú kjé'do, zía kóo ndísiné oto komoné dujú ro o'do máa née ní ní. ¹⁰ Ni kára bi míméngi ledre ené ni bilámáne, ngoróogu owú e go do bilámá misi'di, ni 'yi bi ngu e oguní bú zía 'be, ni 'yi bi ndísi méngi ledre e ndoo bilámáne zí lafúne ga bi 'yi 'bi Kírésito ní. Ni kpá 'yi bi togú lafúga niyí go kí 'do'dó yá, zía ndísiné sáká yée, zí mongú ledre ené ídine kací kadra mbá méngi bilámá ledre e ní.

¹¹ Togú kára umbu máa wo ni aka simi owúkará roné, utúásá bú kpá 'dí'bi ngíti o'do ní, ndá óto írja dongará lafúga kará umbu e wá. Gi zía, simi bi 'bú 'dí'bi ngíti o'do ni méngi wo ní, ni geré oyó sogoné zí Kírésito zía ndéréne 'dí'bi o'do ené. ¹² Mongú mócu éyí bi kóo mócu ní, zía ndéréne

lá gbékpíe, moko ndaá simi a wá, nées nda go bisinyí ledre do komo 'Buzé Lomo. ¹³ Ni nda óto komoné lá ro gbékpí ledre 'bi gámá ríj gi simi 'be simi ngíti a. Ndaá kpá lá òjù wo nées wá, do ndíşíné kí llikpí kíngaya kí úku ledre ga bi ngárá ndaá miútúásáne zía úku yée wá ní. ¹⁴ Gi zí kényi nées ní, togú kára umbu ni aka owúkára yá, utúásá miútúásá zía 'dí'bi ngíti o'do. Gi ro zía óto 'be zía ndíşíné kí lúru bi kací 'be 'bi ené káa bi 'yí ga bi ngárá ngunşuní ledre 'bi Lomo wá ní, niyi ndíşí úku zée 'yí ga bi 'bi Kírésito ní ke. ¹⁵ Mengi roné go kenée zí ngíti géyi kará umbu ga bi niyi owúkará e ní. Otoomoní ledre 'bi Lomo go, niyi nda yí eyé go ndíşí lódú kací Satána.

¹⁶ 'Yí máa wo bi şumşuga, kará umbu e, niyi zía 'be ní, ndaá ótoómo kará umbu ga gére nées gi ro zí 'yí ga bi 'bi kanşisa ní ndíşiyé lúru bi kacíye ye wá. Idí geré í'bi roné ndíşí lúru bi kacíye ne. Gi ro zí 'yí ga bi 'bi kanşisa ní nda ndíşí 'bi eyé lúru bi òjù kací kará umbu máa yée ga bi ngárá 'yí ndaní gi royé wá ní.

¹⁷ 'Yí ga bi 'bi Kírésito ní, idíní inyi mbá óto úndru 'yí bi Lomo gelé wo go káa do manda, ni go ndíşí 'dódo ledre 'bi Lomo zíye kíngaya ní. ¹⁸ Gi zía, ni miékéne simi miéke kúru Lomo kídí, "Nda ótoómo 'yí moko eyí zía ndíşíné mengi moko yáká kí 'bú wá." "Ni miútúásáne zí 'yí 'bi moko ndiki éyi kací moko bi mengi wo ní." ¹⁹ Togú 'yí e oguní go kó'dúyi kí ledre ro ngíti manda gi dongará manda ga bi 'bi kanşisa ní yá, nda inyi geré gbagbagba 'decí ngbanga ro manda máa nées wá. 'Búo togú 'yí e gbre, ota, ukuní go kídí, i, manda nées luyú ledre tí go, yée lurúní go cú kí komoyé, áyi nda fú 'decí ngbanga roa. ²⁰ Manda ga bi luyúní ledre tí go ní, idí úkulóko a doyé fúo kídí, luyúní ledre go, gi ro zí lafúga lúrúto ko a gi royé, zíye éré ngiri káa bi niyi ndíşí luyú ledre ke.

²¹ Timatíyo, máuku ziyi do komo Lomo kí Kírésito Yésu kpá za kí maláyika e mbá, idí ndíşí mengi zaá mbigi moko bi Lomo ili ní. 'Yí bi luyú ledre go ní, idí tí úku a doa kídí, luyú ledre go. Wo bi ngárá luyú ené ledre wá ní, idí tí úku a fúo kídí í'i, wóyi luyú ené ledre wá.

Yata lorú zí Timatíyo

²² Nda lúru 'yí lá gbagbagba geré ziyi óto şilí doa, í'bi úndru moko zía, gi ro zía ídine manda simi kanşisa wá, káa bi áyi idí simi luyú ledre 'bi 'yí máa nées ke. Idí 'bá'bá royí gi zí luyú ledre mi'bá'bá.

²³ Káa zí bi simi sanáyí ndaá bilámáne wá, simiyí ndíşí lengbe fú lá kí 'dó'do yi ní, nda ndíşí éwé fú lá òjù gbékpí iní simi a wá, idí 'dí'bi owú le'yí kóró cúku'dée káa do kágá ziyi éwé a, gi ro zía yéme simiyí máa nées.

²⁴ Ngíti géyi 'yí e niyi bo, ledre ga bi luyúní yée ní, ni geré miówoné, do 'decí ngbanga a kpá 'diya. Luyú ledre 'bi ngíti géyi 'yí e ni 'bi ené miló'boné, ndíşí 'dódo roné ndoo gi 'dá'ba ngíti géyi 'yí e niyi nda fú ówo a. ²⁵ Ni kpá kenée gi ro miméngi ledre. Togú 'yí mengi bilámá ledre, ledre bi 'yí nées méngi ní lo'bo wá. Abú gi dosí a ndaá miówoné wá, gi 'dá'ba, 'yí e niyi kpá fú ówoyeme a kídí ledre ba ni bilámáne, togú ni bisinyine yá, do kpá ówo a kídí ledre ba ni bisinyine.

6

¹ Owúkúlú ga bi ɲuɲuɲuɲi ledre Ngére Yésu go, ndiɲini méngi moko zí mɛngburoko 'yi eyé e ní, idíni óto úndru mɛngburoko 'yi eyé máa ga gére née kíngaya. Gi zí 'yi ga bi ngára ɲuɲuɲuɲi ledre 'bi Lomo wá ní kí ndiɲi úku sínýi ledre gi do bi Lomo kpá kí ledre ené ga bi azé ndiɲi 'dódo yée zí 'yi e ní ke. ² Owúkúlú máa yée ga bi mɛngburoko 'yi eyé e niyi kpá 'yi ga bi ɲuɲuɲuɲi ledre 'bi Ngére Yésu go ní, yée owúkúlú maáge ndani lúrúçayi mɛngburoko 'yi eyé ga gére née wá. Idíni ndiɲi óto úndru mɛngburoko 'yi eyé ga gére née gi ro zí ndiɲi eyé idíne bilámáne káa do lúndu. Gi zía, niyi kí mɛngburoko 'yi eyé maáge go mbá 'yi ga bi 'bi Kírésito ní. Ídí 'dódo ledre née kenée zí 'yi e.

Yata lorú gi ro 'yi ga bi ndiɲini 'dódo ledre ɲanga zí 'yi e ní

³ Togú ngíti 'yi ogú kí ngíti 'dódo ledre kpí gi ro ledre ga bi má'dódo yée zíyi ba ní, 'yi née uku née kídí, ledre ga bi 'bi Kírésito Yésu Ngére ezé bi ndiɲiszé 'dódo yée zí 'yi e ní, niyi yi eyé mbá ɲanga, ndani eyé ma'díi 'dódo ledre e wá.

⁴ Yi káa zí ga gére née, odu ledre eyé yi ené go lá duú ɲi, ngíti éyi bi owoní bú gi do kaci ɲi née ndaá 'bi ené e wá. Niyi yi eyé go káa zí 'yi ga bi simi doyé sínýi go misínýi ní. Née si ledre bi ilini ledre 'bi kangú kí ófú gi zía kí ngíti géyi 'yi e kíngaya gi ro ini ledre bi gi simi ledre ga bi simi miékéne kúru Lomo ní. Kangú káa zí ga gére ní, ndiɲini lengbe 'di'biógu bisínýi ledre ga bi káa zí simikesi kí bisínýi ódro dongará 'yi e, zí 'yi e ndiɲiyé kí ifi ngaraye kí lafúye. ⁵ Yi kangú ga gére née simi doyé sínýi gi zí lúyú ledre go misínýi. Odu mongú ledre eyé nda yi ené go lá kangú kí 'yi e. Ndiɲini gága ledre ga gére née kenée gi ro zíye idiye 'yi ga bi 'bi Kírésito ní, gi zía somúni 'bi eyé kídí, togú 'yi ni go 'yi lódu kaci Kírésito yá, misi'di ndiki tú'dú éyi e likpini go zía. Abuwá ledre ma'dáa ndaá 'bi ené kenée wá.

Misi'di 'bi ndiki bilámá ledre gi zí 'Buzé Lomo

⁶ Misi'di 'bi ndiki bilámá ledre gi zí Lomo ndaá 'bi ené té bi yaá 'yi idi ídí kí tú'dú éyi e zíne ní wá, yi ené 'yi idi ɲuɲuɲu ledre 'bi 'Buzé Lomo ma'dáa, wo, 'yi ma'dáa, zía idíne kí rokinyi kí éyi bi ni bo zía ní. ⁷ Gi zía simi bi mbágáze e ndikini zée ní, ndikioguni eyé koo zée kí éyi e do siɲze wá. Kpá kenée, simi bi karanée azé úyu ní, 'di'bizé éyi gi do sogo kángá gi ona kpa ndéré kie 'be 'bi Lomo komo ere wá. Azé ndéré kpá kí gbékpí siɲze káa zí bi koo oguzé ní. ⁸ Togú éyi miánu kí bongó e gi ro zíze ési yée roze niyi goó bo yá, ledre ezé e emeni go mbá. ⁹ Yi máa yée ga bi kí mongú mimbé'de simiyé, mongú ledre eyé yi ené lá gi ro zíye idiye kí tú'dú éyi e zíye ní, mongú mimbé'deyé née oto yi ené yée go zíye ndiɲiyé méngi lúyú ledre. Bi ólúoguyé gi simi lúyú ledre ma'dáa ndaá 'bi ené lolu wá, lúyú ledre máa née odongerí yi ené yée go ndá káa zí éyi bi utúni si abára ní. Odu a, niyi úyu go té miúyu omoní wá. ¹⁰ Togú 'yi siɲkpí mimbé'dené 'daga gi ro zíne idíne kí tú'dú kési zíne yá, 'yi née ni ndiɲi lúyú tú'dú ledre e, gi zía mimbé'dea ni yi ené go duú gi ro tú'dú kési. Mengi roné go zí ngiti géyi 'yi e kenée, gi zía bi otoní mimbé'deyé mongúne gi ro tú'dú kési ní, ootomoní ledre 'bi Lomo go, ndiɲini nda yi eyé go lódu misi'di ga bi yée niyi ndiki tú'dú kési doyé ní.

Yata lorú zí 'yì 'bì Kírésìto ga bì kí tǔ'dù'èyì e zíye ní

¹¹ Timatíyo, káa zí bì Lomo gelé yìi go zía óto yìi káa do 'yì 'dódo mbigí ledre ené zí 'yì e ní, ídí 'dí'bióyó sómù ledre eyì gí ro mēngí bisinyí ledre 'dá'ba. Ídí ndìsì mēngí òdù'èyì ga bì bì nì ndìsì éme ro Lomo gí zíye miéme ní. Zí 'bù Ngére Yésù ídine doyì za kíngaya kací kadra za mbá. Zíyì kpá kí óto 'bù 'yì e doyì. Zí mongú ledre eyì ídine óto komoyì gí ro ledre bì kó'dúyì ní. Zíyì ídíyì kí 'yì e mbá ndoo do bilámá misi'di. ¹² Ídí ngúngu ledre Ngére Yésù kíngaya gí ro zíyì ówo kací útusimiyì simi ledre e, gí ro karanée zíyì ndiki trǔdrǔ bì za fí ní gí zí Lomo. Gí zía Lomo ma'dáa ndolo ené yìi gbékpìe wá, ndolo yìi gí ro zí mimēngí ledre éyì ídine bilámáne gí ro zíyì tóroyì kí roko'buyì dongará 'yì e úku ledre zíye fúó, gí ro zíye tí ówo a kídí, ngúngu ledre Ngére Yésù go ma'díi.

¹³ Timatíyo, máuku zíyì do komo 'Buzé Lomo bì ootogu éyì trǔdrǔ e za mbá ne ní, kpá do komo Kírésìto Yésù bì kóo utu siminé zía úku mbigí ledre fúó zì Pánato Piláto, ngére bì kóo 'bì Yúda e ní. ¹⁴ Ledre ga bì máuku yée zíyì née, ídí ndìsì mēngí yée tí kenée za cé, gí simi sǔndǔ kadra bì karanée Kírésìto Yésù Ngére ezé nì ndá'baógu simi a ní, káa bì 'yì e niyí lúrúndiki kémbì lúyú ledre royì ke. ¹⁵ 'Buzé Lomo bì 'yì e ndìsìní kófó ìrǔa, bì nì kpá ne mongú Ngére do sogo kǎngá ba za mbá ní, nì ne wo bì karanée nì 'dódoógu Yésù ne simi sǔndǔ kadra bì utúasá go miútuásá ní kídí, née go mongú Ngére ezé. ¹⁶ Wo Lomo, nì òdù ne Lomo bì nì trǔdrǔné za fí ní. Bì bì ndìsì ndìsì doa ní, ndìsì rǔrǔ mǔrǔrǔ ganya, ganya, ganya káa zí sǔlú kadra ní, 'yìma'dí utúasá lúru a kí komoné wá. Gí zí keyì née ní, 'yì e ídíní ndìsì kófó ìrǔ Lomo ma'dáa kací kadra za mbá odu a ndaa ídí wá. Ídí kenée.

Misi'di bì 'yì 'bì Kírésìto niyì ndìsì kǐe ní

¹⁷ 'Yì ga bì kí tǔ'dù'èyì e zíye ní, ídí lorú yée, ndanì óto komoyé lá òdù ro tǔ'dù'èyì ga bì zíye née, zíye ndìsìyè ìlìye kǐe wá. Ídíní óto komoyé òdù ro Lomo bì ndìsì í'bí éyì e zí 'yìma'dí e za mbá ne, zí bì ndìsì émené royé gí zía ní. ¹⁸ Ídí lorú 'yì ga bì kí tǔ'dù'èyì e zíye née, ídíní ndìsì mēngí òdù bilámá ledre kí tǔ'dù'èyì ga bì zíye née. Bilámá mimēngí ledre eyé, ídí éye rómo do tǔ'dù'èyì ga bì zíye ní. Ídíní ídí 'yì sáká lafúye kí éyì ga bì Lomo i'bí zíye ní. ¹⁹ Togú ndìsìní go mēngí keyì kenée zí 'yì e yá, ndìsìní née go yémeómo bilámá ledre zíye komo ere. Karanée, Lomo nì mēngílúgu bilámá ledre zíye kací bilámá ledre ga bì ndìsìní mēngí yée zí 'yì e née.

Odu lorú zí Timatíyo

²⁰ Timatíyo, ledre bì Lomo i'bí do sǔlǔyì née, ídí 'dí'bi sǔlǔyì roa ngbúó. Ndá olú simi ngítì géyì bicayi ledre e wá, káa bì niyí 'dí'bióyó yìi gí ro Lomo 'dá'ba ke. Ídí ígí royì 'dá'ba gí ro bicayi kangú ga bì moko ndaa simiyé wá, 'yì kangú ndìsìní ndólo a ya née komokenzì, ábuwá yì ené bǔrifu ledre ní. ²¹ Ngítì géyì 'yì ga bì kóna otoní komoyé ro ledre rǔfu ga gére ní, karaba ní luyúnì gí do bilámá misi'di 'bì Lomo go. Ndá ídí káa zí ye wá.

Lomo ídí kǐyì.

Gbre wáraga bi Páwulo eké zí Timatiyo

ní

Ledre gi ro gbre búkú bi Timatiyo ní

Páwulo eké ledre ba gi simi s̀g̀iǹi. Sóm̀ú ledre ené ni kóo kídí niyí go úfu née 'diya. Gi zí ḱéyí née ili kóo zí Timatiyo ógúné zíne 'diya 'dá'dá zíye kí úfu née. Gi zía bi kóo Timatiyo nd̀s̀i sáká Páwulo kíngaya kí moko ní, zía ídine zí Páwulo káa zí oẁú 'bi ené ní, zí 'bú Timatiyo ídine doa kíngaya.

Páwulo eké ledre ba gi zía bi sinyí roa misínyí gi ro 'yí ga bi 'bi Kírés̀ito bi niyí nd̀s̀i 'dódo yée bisinyíne ní. Gi zí ḱéyí née zía úku ledre zí Timatiyo idí tóro ngbúo simi ledre 'bi Kírés̀ito bi ngún-gu ní, nd̀s̀i úku ledre 'bi Lomo zí 'yí e ngirí ndaa roa wá abú simi s̀nd̀i kadra 'bi 'do'dó, idí kpá nd̀s̀i úkucáyi ledre 'bi 'yí 'dódo ledre ga bi 'yí ranga e ní.

¹ Timatiyo, máa Páwulo bi 'Buzé Lomo gelé máa, zíma ídíma káa do 'yímikása zí Kírés̀ito Yésu bi nd̀s̀izé oto komozé kací a gi ro tridri bi za fi ní.

² Máéké ledre ba máa zíyí, gi zía, áyí zíma go mbigí oẁú 'bi amá simi Lomo.

'Buzé Lomo ma'dáa kí Kírés̀ito Yésu Ngére ezé, idíní nd̀s̀i lúru bi kacíyí gi do bi zíyí nd̀s̀iyí bilámáne.

Páwulo I'bi mbófo éyí zí Lomo gi ro Timatiyo

³ Timatiyo oẁú 'bi amáa, ledreyí l̀g̀i máa wá. Kací kadra za mbá, kí'dí bi mááyí go íni ini zí 'Buzé Lomo ní, mánd̀s̀i oto yí kó'dú a. Gi zía, ni ne mbigí Lomo, bulúndu bulúnduzé e nd̀s̀iní kóo íni ini zía kí mimbé'deyé ḱé'do. Kpá káa zí bi nd̀s̀izé karaba íni ini zía kí mimbé'dezé ḱé'do ní.

⁴ Máóyó sogomá zíyí wá, mááyí ógú lúru yí. Máówo bú, simi bi kóo ifizé simizé ḱéyí ní, ni kóo zíyí mongú lerí, née sí ledre bi kóo léfe íni komoyí gi zía kíngaya ní. ⁵ Máówo bú bilámáne kídí, ngún-gu ledre Yésu go káa do Ngére eyí cú kí mimbé'deyí káa zí bi kóo tetéyí Lóyisi kí mbágáyi Yúnisí ngún-guní ledre a ní. ⁶ Moko 'bi Lomo bi do síllyí née ndaa úyu wá, idí ngbóro tátá roné fú 'dá'dá káa zí bi kóo mál'bí undru moko máa née go zíyí ní. ⁷ Ídí nd̀s̀i méngi moko née fú kenée ndére ḱe 'dá'dá, gi zía, 'Buzé Lomo i'bi 'dówúne go zize gi ro zía nd̀s̀iné oto zée zize ídíze kí roko'buzé, do nd̀s̀i tórozé ngbúo simi úzu éyí, zize nd̀s̀izé oto 'bú lafúze e, kpá gi ro zize nd̀s̀izé méngi mbá bilámá ledre e.

⁸ Káa zí bi 'Dówú Lomo ni bo kíze, ni nd̀s̀i sáká zée ní, ngirí ndaa méngi yí kí 'dódo ledre 'bi Ngére Yésu zí 'yí e wá. Dokuwu ndaa kpá méngi yí kí 'dódo ledre ené zí 'yí e gi zía bi kóo otoní máa simi s̀g̀iǹi gi ro bilámá ledre ené ní wá. Kací kadra mbá, idí idí nzíyiyí. Togú 'do'dó ogú royí gi zía bi ngún-gu ledre Ngére Yésu ní yá, idí otoómo royí zíyí 'dó'dóyí. Máotoómo kóo romá kpá kenée zíma nd̀s̀imá 'dó'dóma gi ro ledre ené. ⁹ Gi zía, wo Lomo, yomo ené kóo zée ḱéyí kpá kí tú'dú ngíti géyí 'yí e, zize ídíze káa do mbigí 'yí ené e ba ndaa gi zía bi azé bilámá 'yí e, míméngi ledre ezé e niyí

mbá bilámáye ní wá. Yeme kóo ledre née gi rozé go kú 'desì kpurú gi simi Kírésìto Yésu 'dá'dá zía kóo kí ótoógu ere e kí kángá, gi zía, ni yí ené kú Lomo 'yi méngi bilámá ledre zí 'yi e. ¹⁰ Bi ba ní, owoyemezé nda bilámá ledre bi kóo simi bi Kírésìto Yésu 'Yi yómo 'yi e bi úyu do mingbúngu kágá gi rozé ní go. Miúrúá bi kóo gi simi umbu ní, 'dodo zize kídí, wo Yésu, roko'bu romo do umbu go. Zée 'yi ga bi 'bi Yésu ma'dáa ní, togú uyuzé yá, Yésu ma'dáa ni úru zée, gi zía, urútu kóo roné go ne gi simi umbu ma'dáa, roko'bu a romo do 'bi umbu go. ¹¹ Maa Páwulo, 'Buzé Lomo gelé maa kaa do 'yimikása ené, 'yi 'dódo ledre ené kpá 'yi ndìsì úku bilámá ledre ené zí 'yi e za mbá. ¹² Née sì ledre bi otoní maa gi zía simi sùgìni do ndìsì kí 'dó'do maa ní. Abú kenée ndotó, dokuwu méngi ené maa gi zí ledre ga gére née wá, gi zía, máowo bú, mángúngu yí amá ledre mbigí Lomo. Wo Lomo ma'dáa ni ndìsì yómo maa gi simi 'do'dó ga gére née gi simi odù sùndí kadra bi karané Ngére Yésu ni ndá'baógu simi a ní.

¹³ Owú 'bi amáa, ledre ga bi kóo má'dódo yée zíyi ní, ndanì lígi yíi wá. Ídí ndìsì 'dódo dúy ledre ga gére née zí 'yi e, simi bi áyi go ndìsì méngi ledre maa ga gére ní, ledre Kírésìto Yésu bi ngúngu ní, ciyí a idí ngbóro simiyí mongúne, zíyi idíyi kpá 'yi óto 'bú 'yi e za mbá. ¹⁴ Máowo bú, 'Dówú Lomo ni ndìsì sáká yíi, zíyi ndìsìyí méngi moko 'bi Lomo do bilámá misi'diné.

¹⁵ Máuku ledre née kenée gi zía, éyi bi 'yi 'bi Ásiya méngìní ní, oto maa, mánda kí rokinyi gi roa wá. Lúru aka, Fugéle e kí Amogéno kí ngiti géyi lafúye e, oyóní sogoyé go zí ledre 'bi Lomo bi má'dódo zíye ní. Ndìsìni nda yí eyé go lódú ngiti géyi misi'di eyé e kpí.

¹⁶ Abú méngìní kenée ndotó, Onésìforu otoomo maa wá. Tí bi owo bú otoní maa simi sùgìni ba gi zía bi mángúngu ledre Yésu ní. Simi ledre ga gére née mbá, Onésìforu otoomo maa wá. Ndìsì kpá fú ngásáogu kí lúru maa, zí mimbé'demá gie ndìsì idrìne, zí sili ndìsì ilíne romá. Mámbofo wo go kíngaya simi ledre bi méngi yée zíma née. Ngére Yésu idí méngi bilámá ledre zía kí 'yi 'bi 'be 'bi ené mbá. ¹⁷ Simi bi ogu simi Róma ní, zí mimbé'dea ídine 'dága kíngaya gi ro zíne lúru maa. Zía tónóne ndú'yúsó'do ledre gi romá, tí bi zía óguné gi zíma do bi bi otoní maa doa ní.

¹⁸ Bilámá ledre ga bi kóo Onésìforu ndìsì méngi yée zíma simi Éfeso née, ndanì mló'boyé wá, ówo kóo bú bilámáne. Gi zí keyí née ní, zíma ndìsímá óto wo kí 'yi 'bi 'be 'bi ené e do sùlì Lomo. 'Buzé Lomo kí Ngére Yésu, idíní ndìsì lúru bi kací a gi ro zía ndìsìné bilámáne.

2

Páwulo énzì komo Timatíyo

¹ Áko Timatíyo owú 'bi amáa, kaa zí bi Lomo méngi bilámá ledre go zíyi kpurú gi simi Owú 'bi ené Kírésìto Yésu ní, idí idí kí roko'buyí, zíyi ndìsì tóroyí ngbúo simi ledre e kací kadra za mbá. ² Ledre ga bi kóo lúrutóko gi zíma, mándìsì 'dódo yée zí tù'dú 'yi e ní, idí 'dí'bi ledre maa ga gére née, zíyi 'dódotátá yée zí 'yi ga bi lúru yée utúasání go gi ro 'dódotátá ledre e ní, zíye ndìsìyí 'dódotátá yée zí ngiti géyi 'yi e. ³ Ídí ódó mimbé'deyí simi ledre e kaa zize ní, zíyi tóroyí ngbúo kaa zí asikíri 'bi Kírésìto Yésu ní.

⁴ Bi áyí go asikíri 'bi Ngére Yésu ní, ndá lolu ndìsì méngì miméngì ledre 'bi gbékpì 'yì e wá. Ídí ndìsì méngì dujú ledre máa yée ga bi Yésu ni ídí kí rokinyi gí royé ní. ⁵ Togú kenée wá, ídí ídí káa zí 'yì bi ndìsìní ngásá midogelígélì ní. Lúru, togú 'yì niyí go ngásá midogelígélì kí lafúne e ní, oto ené sómú ledre ené gbre gbre wá. Ni óto komoné dujú ro ngásá bi kó'dùne ní, 'buó togú ngasáonzóní ngásá máa née go.

⁶ Ngiti sómú ledre ni kpá káa, ídí ídí káa zí 'yì bi ni 'yì ó'do éyì kángaya ní. 'Yì bi ni 'yì ó'do éyì kángaya ní, ni yì ené lengbe fú lá kí rokinyi. ⁷ Ledre ga bi máuku yée zíyì née, ídí sómú simiyé kpó kpó kpó. Ngére Yésu ni í'bí komokenzì zíyì kpurú gí simi ledre káa zí ga gère née.

⁸ Ídí óto komoyí ro Kírésìto Yésu bi ni gí simi kufú ngére Dawídi bi kóo 'Buzé Lomo uru wo gí simi umbu ní. Née bilámá ledre bi mándìsì 'dódo a zí 'yì e ní. ⁹ Gí zía bi mándìsì 'dódo bilámá ledre née zí 'yì e ní, 'yì máa yée ga bi ngára iliní bilámá ledre máa née wá ní, zíye ndìsìyè 'dó'do máa kpá kí ónzó máa simi sígìní káa zí éyì bi mándìsì méngì bisinyí ledre ní. ¹⁰ Abú kenée ndotó, máí'bí romá go zíma 'dó'dóma gí ro 'yì e za mbá, gí do bi zíye ngúngu ledre 'bi Kírésìto Yésu, zíye idíye mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní za fí.

¹¹ Ma'díi,

togú ootoozé bisinyí ledre ga bi kóo ndìsìzè méngì yée ní mbá 'dá'ba yá, Yésu ni yómo zée, zía óto zée, zize idíze trìdrìzè za fí káa zíne ní.

¹² Ndaá kpá lá dujú wo née wá, togú utuzé simizé simi 'do'dó ga bi niyí kí ndìsì méngì zée ní gí simi sìnđì kadra bi Yésu ma'dáa ni ndá'baogu simi a ní yá,

azé ídí dongará 'yì ga bi Yésu ma'dáa ni ídí Ngére doyé ní.

Togú ootoozé wo gí zí 'do'dó bi ndìsìzè ndíki a gí ro ledre ené ní yá, simi bi karanée ni ndá'baogu káa do Ngére do 'yìma'dí e do sogo kángá ona ní, ni ótoómo zée kpá kenée, zía úku ledre kídì, née owo ené zée wá.

¹³ Togú owozé wo káa do Ngére ezé, zize ndìsìzè lódú kací a yá, oyólo'bó ené ledre ené wá, ledre ga bi uku yée ní, ni méngì yée mbá.

'Yì 'bi moko bi Lomo ni kí rokinyi kée ní

¹⁴ Káa zí bi kenée ní, ledre ga bi máuku yée zíyì née, ídí ndìsì úku yée zí 'yì ga bi sì síllyì íri ní mbá, ndanì ndìsì méngì kangú simi ledre 'bi Lomo wá. Kangú káa zí bi ngíti géyì 'yì ga gère ndìsìní méngì yée née, sakání eyé 'yì e wá. Bi ndìsì sínýí ro 'yì ga bi ndìsìní úwú yée ní misínýí. ¹⁵ Máuku zíyì, dokuwu moko 'bi Lomo ndaá méngì yìí wá. Ídí í'bí royí ndìsì méngì moko ené kí ndìsì 'dódo bilámá ledre ené zí 'yì e. ¹⁶ 'Yì ga bi ambá ledre eyé lá kangú kí úkucáyi ledre gí do bi ledre 'bi Lomo ní, ndá í'bí royí zise ndìsìsè íti kangú kéye wá. Gí zía 'yì tara sínýí káa zí ga gère née, ndìsìní lengbe 'dí'bióyó 'yì e gí do misi'di 'bi Lomo 'dá'ba. ¹⁷ Bisinyí ódro ga bi káa zí bi Amána e kí Philéta ndìsìní ódro yée emení ngú, ndìsìní 'dí'bióyó ledre 'bi Lomo gí do mimbé'de 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní 'dá'ba, zí miméngì ledre eyé nda ndìsì ídíne bisinyíne. ¹⁸ 'Yì ga gère née ukuní eyé ma'díi ledre wá, ambá ledre eyé yì ené lá dujú ranga. Lúru aka lá ledre bi ukuní kídì, 'yì e ndanì lolu óto komoyé gí ro ledre úru gí simi umbu wá, 'yì ga

kóo uyuní ní, Ngére Yésu uru yì ené yée go. Ngíti éyí ndaá lolu íri ya úrú gí simi umbu wá. Ledre eyé ga gére née ndìşì nda go sínìyì sómù ledre 'bì 'yì e kí lódu kací Yésu. ¹⁹ Timatíyo, ídì ówo a bilámáne kídì, ledre 'bì Lomo ndaá owù éyí cùku'dée zì 'yì e ndìşìyè ndéndeke kíe wá. Nì éyì bì Lomo yeme ne kí ledrené owóowó zì 'yì e za mbá ní, "Lomo ma'dáa owo mbígí 'yì ené ga bì ngunḡuní ledre ené go ní mbá bú." Kpá kenée, "'Yì bì ngunḡu ledre Ngére Yésu go ma'dí ní, ídì nda ndìşì méngì duḡ éyì ga bì Yésu ma'dáa ili yée ní."

²⁰ Ngíti ledre nì kpá káa, 'yì bì nì do mongú moko kpá kí mongú 'be zíne ní, éyí 'bì éyí miánu ga bì zía 'be ní, nìyì kací ríkí sì doyé mbá mĩngũngúcu. Ngíti géyì 'bì eyé gí simi dábu, ngíti géyì gí simi kēsì bì ndìşìní rírí mĩrírí ní. Zì ngíti géyì ídì 'bì eyé gí simi káḡá kpá kí yée ga bì cecení gí simi kágá ní. Éyì ga gére née ndìşìní méngì moko kíye kací sındì kadra eyé e mĩngũngúcu. Ngíti géyì gí ro mĩngburoko s̄l̄l̄ e, zì ngíti géyì ídì 'bì eyé gí ro gbékp̄ s̄l̄l̄ e. ²¹ Ledre née nì kpá kenée gí ro 'yì ga bì i'bínì royé go ndìşì lódu kací Ngére Yésu ní. Togú 'yì ootoo kí méngì bisinyí ledre, zía ndìşìné méngì duḡ ledre ga bì utúasání miútuásá ní yá, Lomo nì i'bì moko bì kí ledrené owóowó ní zía, gí zía 'yì ma'dáa née i'bì roné go ndìşì lódu kací Ngére ené Yésu. Gí zì keyì née ní, 'yì máa née nì go kpá nzíyíné gí ro ndìşì méngì ledre ga bì utúasání miútuásá ní.

²² Timatíyo owù 'bì amáa, máuku zíyì fúo, lafúyì ga bì ambá ledre eyé lá duḡ bicayi ódro kí bicayi mĩméngì ledre e ní, ídì ígì royì gí royé 'dá'ba. Ídì ndìşì méngì duḡ ledre ga bì utúasání miútuásá ní. Zíyì oto komoyì ro ledre 'bì Lomo kĩḡaya. Ídìsè ndìşì bilámáse kí mĩmbé'desé kíé'do kí 'yì ga bì i'bínì royé go ndìşì lódu kací Ngére Yésu ní.

²³ Ndaá kpá lá duḡ ledre máa yée ga gére née wá, ndá i'bì royì zise ndìşìsè méngì kangú kí 'yì ga gére née wá, gí zía, kangú ndìşì lengbe 'dì'biòḡu ófú kí okó dongará 'yì e. ²⁴ Ídì oto ledre ba simi doyì. Togú 'yì nì go 'yì kasa 'bì Ngére Yésu yá, 'yì máa née ndaá lolu 'yì ófú kí 'yì e wá. Nì nda go 'yì bì mĩmbé'dea nì go bilámáne ro 'yì e za mbá, ambá ledre ené nda go 'bì 'dódo bilámá ledre bì 'bì Lomo ní zì 'yì e. ²⁵ 'Yì ga gére née, bì ndìşìní úkucáyi ledre gí do bì ledre 'bì Lomo ní, ídì 'dódo ledre zíye kpá kí íni ini gí royé. Lomo ídì óyóló'bó mĩmbé'deyé gí ro zíye ówo duḡ mbígí ledre ené. ²⁶ Zíye óyóló'bó sómù ledre eyé zíye ídíye nda 'yì lódu kací Yésu. Gí ro zíye ólúòḡuyé gí s̄l̄l̄ ngére 'bì bicayi lomo e, gí zía ndìşìní nda kóo go méngì ledre ga bì Satána ili yée ní.

3

Tù'dù 'yì e nìyì karanée óyó sogoyé zì Lomo

¹ Timatíyo, ídì oto ledre ba simi doyì bilámáne, kadra mindá'baòḡu Yésu nì ídì bisinyíne zì tù'dù ngíti géyì 'yì e. ² Gí zía ndìşìní yì eyé méngì duḡ éyì bì bì ndìşì éme royé gí zía ní, do ndìşìyè oto komoyé kpá duḡ ro kēsì eyé ga bì ndìşìní yóko yée ní, zíye ndìşìyè kí ìl̄lye káa zì éyì bì romoní do 'yì e go za mbá ní. Ndaá kpá lá duḡ ledre máa yée ga gére née wá, zíye ndìşìyè kí oto 'yì e káa do simi sındìye, zíye 'dùtu mbíllye ngbúrú kí úwú lorù ga bì 'yì ndìki yée ndìşìní úku a zíye ní. Ndaní kpá 'yì i'bì mbófo éyì

zí 'yì e wá, zíyè ndìṣì ótó royé 'duo káá zì éyì bì romoní do 'yì e go ví, gì zì kényí nées, ledre 'bì Lomo ndaá zíyè owóowó wá. ³ 'Bú 'yì e ndaá doyé wá. Ndaní 'yì ótoómo ledre zì 'yì e wá. Ambá ledre eyé lá líkpì, zíyè ndìṣìyè méngì ledre e 'duo faa káá zì éyì bì simi doyé sinyí go misinyí ní, sókù ní royé 'duo sága, iliní bilámá ledre wá. ⁴ Ndaá kpá lá òwù ledre máa yéè ga gére nées wá, niyí kpá 'yì í'bí ngbángá 'yì e zì bisinyí 'yì e. Ndìṣìní méngì ledre e 'duo faa somúní eyé sogo a kí wá, zíyè ndìṣì ṣìkpì fúndúyè 'dága simi ledre e za mbá, somúní do Lomo wá, mongù ledre eyé òwù rokinyi eyé bì iliní ní. ⁵ Owù 'bì amáa, máúku zíyì, idí ígí royí gí ro 'yì e káá zì ga gére nées 'dá'ba. Londoní royé kídí, yéè niyí 'yì lódù kací Yésù, í'í, nées gbékpì ledre, miméngì ledre eyé ní yì ené fú lá bisinyíne, gì zía Lomo ndaá 'bì ené kíyè wá.

⁶ Ngítì géyì ndìṣìní ndéré 'be 'bì 'yì e kí sinyi do kará ga bì kí sómù ledre eyé cùku'dée ní, gí ro zì kará máa ga gére nées ndìṣìyè méngì ledre ga bì yéè iliní ní. ⁷ Kará ga gére nées iliní tí gí ro zíyè ówo ledre gí simi 'dódo ledre bì gí simi miéké kúrú Lomo ní, iciní royé má, utúasání ndíki a wá. ⁸ 'Yì ranga ga gére nées ndìṣìní tóro'dùtù misi'di ledre 'bì Lomo gí zì 'yì e cé káá zì bì kóo simi sìnḍí kadra 'bì Músa, Yóna e kí Yombere otoní royé okó ro Lomo zíyè ndìṣìyè úkucáyì Músa ní. 'Yì ranga ga gére nées simi doyé sinyí gí zì lúyú ledre go misinyí gí zía, ledre 'bì Lomo ndaá do mimbé'deyé wá. ⁹ Niyí méngì ledre ga gére nées kenée má, kacíyè utúasá akpa kíe wá, gí zía 'yì e niyí lúrúcáyì yéè mbá milúrúcáyì, cé káá zì bì kóo 'yì e lúrúcaayíní Yóna e kí Yombere simi sìnḍí kadra máa bì kóo 'bì Músa ní.

Yata lorù gí zì Páwulo zì Timatíyo

¹⁰ Owù 'bì amáa, káá zì bì 'dí'bi ledre ga bì kóo mi'dódo yéè zíyì ní go, zíyì 'dí'bi miméngì ledre amá e kpá go mbá, zíyì ndìṣìyì go méngì kényí cé káá zíma. Misi'di bì mándìṣì lódù kací Yésù kíe, kí mitóromá ga bì ngbúo simi úzu éyì e, kí 'bú 'yì e bì mándìṣì óto a, nda kí útusimi ga bì mándìṣì útù yéè mbá ní, idí ndìṣì méngì ledre máa ga gére nées kpá té kenée ndéré kíe 'dá'dá za fí. ¹¹ Lúrú aka lá ledre ga bì kóo méngìní royé zíma, 'yì e sogóní máa, do ndìṣìyè 'dó'do máa kí toso 'do'dó e mǎngúngúcua ní. Nda kpá kí wo bì méngìní máa kíe simi Ánatiyoko kí Ikoníyomo kpá kí Lisitra ní. Simi ledre ga gére nées mbá, Ngére Yésù ootomo máa wá. Ndìṣì kóo kpá fú sáká máa gí simi ledre ga gére nées za mbá. ¹² Máúku zíyì ma'dú, 'yì ga bì ngunúní Kírésito Yésù go káa do Ngére eyé, í'biní royé go ndìṣì lódù kací a ní, ezekó Yésù niyí ndìṣì 'dó'do 'yì 'bì Yésù ga gére nées, gí zía bì ngunúní ledre Yésù ma'dáa go ní. ¹³ Bisinyí 'yì ranga ga gére nées, niyí yóko royé kí ngítì géyì lafúyè do ídíyè tù'dù, zíyè ndìṣìyè sinyi do tù'dù 'yì e káa bì niyí idí 'yì ndìṣì lódù kací Yésù ke.

¹⁴ Gí zì kényí nées ní, ledre 'bì Ngére idí ngbóro simiyí ndéréne fú 'dá'dá. Ledre ga bì kóo 'dodoní yéè zíyì ní, idí lánýa royé kíngaya. ¹⁵ Káá zì bì kóo tonóní 'dódo ledre 'bì Lomo go zíyì kú gí do owùyì, zíyì ówoyéme miéké kúrú Lomo go bilámáne, bì karaba ndìṣì go í'bí komokenzi zíyì, zíyì ndìṣìyì lódù kací Kírésito Yésù kíe gí ro zíyì ídíyì trídriyì za fí ní. ¹⁶ Ledre máa ga gére nées, 'Dówù Lomo 'dodo kóo yéè ne do ékéómo yéè gí ro zíyè ídíyè bilámá misi'di 'bì 'dódo ma'dú ledre zì 'yì e. Kpá gí ro do ndìṣì úcuómo 'yì e kíe káa bì niyí ndìṣì lúyú ledre ke. Ndaá kpá lá òwù wo nées wá, ní kpá

gi ro togú 'yì luyú ledre go yá, do 'dózoýéme wo kíe. Kpá gi ro 'dódoýéme misi'di 'bì bilámá ndịsì kíe zì 'yì e. ¹⁷ Née misi'di bi 'Buzé Lomo yeme gi ro do ndịsì yéme zée 'yì kasa ga bi 'bì Ngére Yésu ní kíe, gi ro zize ndịsìzè méngì òdụ ledre ga bi utúasání miútúásá ní.

4

Yata lorù zì Timatíyo

¹ Timatíyo, ba ledre bi o'bu mió'bu ní. Ídí óto a simi doýì, ndaá lígì yìí wá. Míndá'baógu Yésu ndaá owù ledre wá. Yésu ní ndá'baógu 'dècì nghanaga 'yì e za mbá. Yée ga bi niyí aka trídri kí yée ga bi uyuní go ní. Gi zì kèyì née, zíma énzì komoyé 'desì do bi kacì 'Buzé Lomo kí Kírésìto Yésu ma'dáa. ² Ídí í'bí royí kángaya ndịsì 'dódo ledre 'bì Lomo zì 'yì e. Zíyì kí énzì komoyé. Ídíní ndịsì méngì òdụ ledre ga bi bi ní ndịsì éme ro Lomo gi zíye miéme ní. Ndaní lúyú ledre wá. Ídí ndịsì 'dódo ledre née kenée zì 'yì e kí mímbe'deyí kíe'do. ³ Gi zía sịndì kadra ní ógu, 'yì e niyí ési'dùtù mbíliye ngbúrú kí úwú ledre 'bì Lomo. Zíye óto komoyé yì eyé òdụ ndịsì úwú ledre ga bi ngárá ndaní 'bì Lomo wá ní kángaya. Gi zía née ledre ga bi ilíní yì eyé yée ní. ⁴ Niyí ási gi ro cóngó 'dódo ledre bi 'bì Lomo ní kenée, do nda óto komoyé ro gbékpì bicayi 'dódo ledre ga bi ngárá ndaní 'bì Lomo wá ní. ⁵ Kacì kadra za mbá, ídí ndịsì tóro ngbúó, mímbe'deyí ídí ídí òdụ ro moko 'bì Lomo bi do sịlìyì ní, gi ro zíyì ndịsìyì 'dí'biógu 'yì e zì Ngére Yésu.

⁶ Máúku ledre ga gére née zíyì kenée, gi zía kacìma akpa do sogo kángá go, mááyí nda go káa zì kadra tagá ní, mááyí go gbóo gi ro ndá'balúgu romá zì 'Buzé Lomo komo ere. ⁷ Moko bi kó'dúma ní, máméngìónzó go. Máódó mímbe'demá zíma méngì a za kí simimá mbá, gì do odúné tí káa zì bi Lomo, m̀ngì moko ma'dáa ili ní. ⁸ Gi zì kèyì née ní, Lomo ma'dáa yemooma bilámá bi go zíma 'be 'bì ené komo ere, gi zía miútúásá go kacì komoa káa do mbigí 'yì ené. Ngére Yésu ní 'dí'bióto máa née do bilámá bi máa née. Ndaá kpá lá òdụ máa ngúcumá wá, azé ídí kí 'yì ga bi ngunguní ledre Yésu go, otoní royé go ndịsì lódú kacì a gì simi sịndì kadra bi karanée Yésu ma'dáa ní ndá'baógu simi a ní.

Páwulo ndolo Timatíyo

⁹ Timatíyo, méngì aka kèyì zíyì ngásáóguyí zíma yáa 'diya. ¹⁰ Éyì bi Démasi e kí Kíriséne e kí Tító e méngìní ní, ndaá bilámáne wá. Bayiomoní moko bi Lomo i'bí zíye ní go. Démasi nderé go simi Tasaloníka, Kíriséne nderé 'bì ené go simi Galatíya, Tító nderé 'bì eyì simi Dalamatíya. 'Yì ga gére née mbá, 'bú ledre 'bì sága ba 'dí'bioyó yée go. ¹¹ Idiakázé nda yáa go lá òdụ gbre kí Lúka. Togú áyì girí go ógu yá, ndá óyó sogoyí zì Máriko wá, 'dí'biútú wo girí kpa, gì ro zía óguné ndịsì sáká máa, ¹² gi zía máli aka kása Takíka simi Éfeso. ¹³ Simi bi togú áyì girí go ìnyì ní, mongú bongó drù amá kóo máótoómo lígì simi Tóra 'be 'bì Karapó ní, 'dí'biútú girí kpa zíma. Kpá kí miéké kúrú Lomo ga bi kóo máótoómo yée íri ní, 'dí'biútú yée girí kpá kpa zíma.

¹⁴ Éyì bi Alakizánde 'yì 'boro méngì zíma ní, sinyí romá go gbála. Máútúásá méngìlúgu bisinyí ledre zía kacì ledre bi méngì zíma née wá.

Odu a, Ngére Yésu idí lúru bi zía simi ledre máa née duji ne. ¹⁵ Komoyi idí idí royí gi zí Alakizánde ma'dáa. Oto roné go okó rozé, ndiši go úkucayi ledre gi do bi ledre 'bi Lomo bi ndišizé 'dódo a zí 'yi e ní kíngaya.

¹⁶ Simi mizefi 'di'bi bi koo 'di'biní máa ógu kima kó'dú 'yi 'dési ngbanga e gi zía bi mándiši 'dódo ledre 'bi Ngére Yésu zí 'yi e ní, bikéri 'yi bi koo i'bi roné útúne do kacima ndéré úku yéme ledre gi romá ní ndaá. Abú menginí koo bisinyí ledre zíma kenée ndotó, Lomo ndaá méngilúgu bisinyí ledre zíye kací a wá. ¹⁷ Simi ledre máa bi koo née mbá, Ngére Yésu otoomo ené koo máa wá. Ni koo fú kima, ndiši kí i'bi roko'bu zíma, zíma ndišimá úku bilámá ledre ené kie zí ríkí kúfú 'yi e za mbá. Née si ledre bi koo yomo máa gi roa gi zí kemí ga gére ní. ¹⁸ Máowo bú, Ngére Yésu ni ndiši sáká máa gi zí bisinyí ledre fú kenée gi zíma ndéréma ndišimá si sındia komo ere, gi zía, ni ne Ngére amá. 'Yi e idíní ndiši mbófo wo kací kadra za mbá, kenée za fi. Idí kenée.

Mandá kí úndru gi zí Páwulo zí 'yi e

¹⁹ Mandá zí Akúwíla e kí me'bené, Purisíla e kí Onésiforu kí 'yi 'bi 'be 'bi eyé e za mbá. ²⁰ Simi bi koo máinyi ógumá simi Róma ní, Erésito idiáká koo ciki simi Koríndo, zíma nda koo ótoómo Tarafímo simi Meléto gi zía ni kí ndiyá. ²¹ Odu ledre, ndá lú'bu wá, idí méngi kéyi, zíyi óguyi 'dá'dá zí iní kí ndá'baoguné. 'Yi ga bi 'bi Ngére Yésu azé kéye yáa ní, Yubúla e kí Pódene e kí Líno e kí Kulída e, I'biní mandá zíyi kíngaya.

²² Ngére Yésu idí idí kiyi, zía i'bi úndru zise za mbá.

Wáraga bi Páwulo eké zí Tito ní Ledre gi ro búkú bi Tito ní

Tito ni Girígi, nṅunṅu kóo ledre Kírésito go zía ndịsiné sáká Páwulo kíngaya do tị'dú ngíti géyi misi'di e simi bi Páwulo ni ndịsị gámá kí úku bilámá ledre 'bi Kírésito Yésu zí 'yi e ní. Gi do kací a nées zí Páwulo kása wo simi kángá bi Kuréto ní káa do manda 'bi Kanisa íri.

Páwulo eké simi wáraga ba kídí Tito idí gélé 'yi ga bi miméngi ledre eyé ni bilámáne ní gi ro zíye ídiye káa do manda 'bi Kanisa e. Zía kpá í'bí yata lorú zí Tito káa zí bi ni ndịsị 'dódo ledre zí 'yi e kací ówo ledre eyé e mingúngúcuá ní. Míngburoko ya'dá e, kará e, owúphirangá e nda kpá kí owúkúlú e. Odu a zía úku ledre zí Tito idí 'dódo ledre zí 'yi ga bi 'bi Kírésito ní, idíní ndịsị mbá kí mimbé'deyé kịé'do gi do bi zíye ídiye éyí kịé'do.

Wáraga bi Páwulo eké zí Tito ní

¹ Tito owú 'bi amá simi Lomo, máa Páwulo bi 'yi 'bi moko 'bi Lomo kpá 'yimikása 'bi Kírésito Yésu ní. 'Buzé Lomo kí Yésu kasaní máa go ndéré kí 'dódoyéme yata ledre gi ro Yésu, zí 'yi ga bi Lomo geléogu yée go káa do mbígí 'yi ené e ní. Gi ro zíye nṅunṅu ledre Yésu káa do Ngéreyé nda za kíngaya, zíye ndịsịyé duú méngi ledre ga bi bi ni ndịsị éme ro Lomo gi zíye miéme ní. ² Bilámá 'dódo ledre bi gi ro Yésu nées, ni óto 'yi e zíye ndịsịyé óto komoyé kídí, ma'díi karanée Lomo ni í'bí tridri bi za fí ní zíye, gi zía Lomo ma'dáa uku kóo go fúó kídí, 'yi ené e niyí karanée idí kí tridri bi za fí ní. ³ 'Buzé Lomo bi 'Yi yómo 'yi e mbá ní, 'dodoogu ledre nées go simi bilámá sịndi kadra, zía gélé máa ya máidí ndịsị 'dódo ledre máa nées kenée zí 'yi e mbá.

⁴ Máéké ledre ba rị ziyi Tito, áyí zíma go káa zí owú bi gi simimá ní, gi zía nṅunṅu ledre 'bi Lomo go kpá káa zíma ní.

Gi zí kényi nées ní, zíma ndịsịmá ini ini zí 'Buzé Lomo kpá kí Kírésito Yésu 'Yi yómo zée, idíní méngi bilámá ledre ziyi, zíye í'bí undru ziyi, gi ro ziyi ndịsịyí bilámáne.

Páwulo í'bí moko zí Tito simi kuréto

⁵ Moko bi kóo 'bi ótoyéme moko 'bi Lomo simi Keréto, bi kóo idíaká gi zíma ngára sịndi kadra ndaá kóo zíma méngiǝnzó a wá ní, ni bilámáne idí ótoyéme yée tí káa zí bi kóo máúku ziyi ní. Ídí geléogu ngíti géyi 'yi e gi simi gara ga bi niyí simiyé ní, ziyi óto yée káa do manda 'dá'dá zí lafúye. ⁶ 'Yi bi áyí gélé wo káa do manda 'dá'dá ní, miméngi ledre ené idí idí bilámáne do komo 'yi e za mbá. Idí idí duú o'do 'bi kára kịé'do. Nđsị ené kí me'bené idí idí bilámáne do komo 'yi e. Owú 'bi ené e idíní kpá idí owú ga bi nṅunṅuní ledre Ngéreyé Yésu go bilámáne ní, káa bi 'yi e niyí ndịsị úku sínyi iri Lomo gi zí bisinyi miméngi ledre eyé ke. ⁷ Gi zía togú 'yi ni go manda 'dá'dá moko 'bi Lomo yá, ndaá idí 'yi lúyú ledre wá.

Ndaá kpá ídí 'yì bí ìlì 'yì e idíní ndìsì méngì òwù ledre ené ní wá. Ndaá ídí 'yì mbírì wá. Ndaá kpá ídí 'yì éwé le'yì kí ndìsì kóyó kíe kpá kí ndìsì méngì okó wá. Ndaá ídí 'yì mongù mimbé'de gí ro késì wá. ⁸ Ndaá kpá ídí 'yì bí 'yì e ndìsìní éré 'be 'bí ené miéré gí zì bisinyí miméngì ledre ní wá. Ídí ídí 'yì bí 'bù miméngì bilámá ledre ní doa kíngaya zì 'yì e za mbá ní. Zía ídine 'yì bí ndìsì 'bá'bá roné gí zì bisinyí ledre m'í'bá'ba ní, miméngì ledre ené e idíní ídí mbá bilámáye, ndaá ídí 'yì lúyú ledre wá. ⁹ Ídí ídí 'yì bí nḡḡḡ ledre Yésù go kíngaya tí káa zì bí 'dodoní zía ní, gí ro zía útúásáne ndìsì 'dódoyéme ledre a do bilámá mìsì'diné zì 'yì ga bí ndìsìní kála a mikála ní gí ro zíye ówoyéme a, zíye nḡḡḡ a.

Páwulo í'bí roko'bù zì Tìto

¹⁰ Tìto, máúku ledre nées zíyì kenée, gí zía t'ù'dù ngítì géyì 'yì e asiní kí úwú mbigí 'dódo ledre bí gí ro Ngére Yésù 'yì yómo zée ní go, ambá ledre eyé nda yì ené go lá gbékpí ódro kí ndìsì r'aranga zì 'yì e. 'Yì ga bí máúku ledreyé zíyì nées, ndaá ngítì géyì 'yì e sikala wá, kpá tí akpa Yúda ga kóna ukuní ledre ya yée nḡḡḡnì ledre Yésù go káa do ngére 'yì yómo yée ní, oyóní sogoyé zì Yésù nées akpa ye. ¹¹ Ndaá ótoómo 'yì r'anga ga gére nées zíye ndìsìyé 'dódo ledre zì 'yì ga bí nḡḡḡnì ledre Yésù go ní wá. Bisinyí m'í'dódo ledre káa zì ga gére nées, ní óto 'yì e zíye ótoómo kí lódù kací Yésù. 'Yì r'anga ga gére nées, 'dodoní eyé nées mbigí ledre wá. Ndìsìní lá gámásó'do mìsì'di gí ro zì 'yì e ndìsìyé í'bí késì zíye.

¹² Tìto, 'yì 'bí Kuréto ga gére nées ngúru mongù 'yì gí dongaráye, ní nébí simi Kuréto íri uku kóo ledreyé go 'desì kídí, 'yì ga bí 'bí Kuréto ní, mongù ledre eyé yì ené r'anga. Niyí 'yì ga bí mimbé'deyé emengù, yì eyé káa zì bangá sinyí e ní. Niyí kpá 'yì ngìdrì e, iliní eyé méngì moko wá. Ambá ledre eyé yì ené lá òwù anu. ¹³ Máówo go kídí, ledre bí mongù 'yì nées uku gí royé 'yì ga bí 'bí Kuréto ní, ní ma'dú. Gí zì kéyì nées ní, ídí éšì s'ìl'iyì komoyé, idíní ótoómo ledre cayi ga gére nées mbá 'dá'ba, zíye nḡḡḡ òwù mbigí ledre bí 'bí Yésù ní. ¹⁴ Ndaní óto sómù ledre eyé ndìsì úwú ledre gí tara Yúda ga gére nées wá, gí zía oyóní sogoyé go zì mbigí 'dódo ledre bí 'bí Yésù ní. ¹⁵ 'Yì ga bí ngára ndaní 'yì lúyú ledre e wá ní, bisinyí ledre kí bisinyí éyì ndaá 'bí ené lolù zíye wá. 'Yì máa yée ga bí nḡḡḡnì ledre Yésù káa do Ngére eyé wá ní, mēngìní eyé éyì ga bí bí ndìsì éme ro Lomo gí zíye miéme ní kú wá. Simi doyé ní yì ené lá r'ìjì káa, owóní eyé dongará bilámá ledre kí bisinyí a wá, gí zía miméngì ledre eyé ní yì ené go bisinyíne. ¹⁶ 'Yì r'anga máa ga gére nées ndìsìní úku ledre ya yée niyí go mbigí 'yì ga bí 'bí Lomo ní, í'ì, miméngì ledre eyé ní yì ené kpí gí zì ledre ga bí ukuní yée ní. Niyí nda yì eyé 'yì sógò 'yì e kíngaya. Eréní eyé ngìrì lorù 'bí Lomo kpá wá. Gí zì kéyì nées ní, útúásání eyé méngì bilámá ledre wá.

2

Bilámá 'dódo ledre emene zì 'yì ga bí 'bí Kírésìto ní

¹ Tìto máúku zíyì, káa zì bí ówoyéme 'bí eyì ledre gí ro Ngére Yésù go bú ní, ídí ndìsì 'dódo zì 'yì e òwù ledre bí útúásá miútúásá bí 'bí Ngére Yésù ma'dáa ní. ² Ídí úku ledre zì m'ingburoko ya'dá e, idíní ndìsì 'dí'bióyó royé gí simi bicayi ledre e za mbá 'dá'ba. Zíye ndìsìyé méngì òwù ledre ga bí

utúasání miútúásá ní. Kpá kí 'búó'bù royé mi'búó'bù, gí ro zíye ídíye 'yì óto 'bù 'yì e za mbá. Do ídíye kpá 'yì útusimiyé kíngaya simi ledre e za mbá.

³ Gí ro mĩngburoko kará e kpá kenée, ídí úku ledre zíye idíní ndĩsĩ méngĩ ðuú mĩmĩngĩ ledre máa yée ga bi niyí miútúásáye, tí toso mĩmĩngĩ ledre 'bi kará máa yée ga bi ngununí ledre Ngére Yésu go ní. Ndaní ídí 'yì tara sinyí zĩ lafúye, zíye ídíye 'yì ndĩsĩ éwé le'yì kíngaya wá. Idíní ídí 'yì 'dódo bilámá ledre e zĩ lafúye, gí ro zĩ lafúye maáge ídíye kpá 'yì méngĩ bilámá ledre e. ⁴ Mĩngburoko kará e idíní 'dódo bilámá ledre zĩ owúkara e, gí ro zĩ owúkara maáge ndĩsĩyé óto 'bù ya'dá 'bi eyé e, do ndĩsĩyé kí lúrú bi kacĩ owú 'bi eyé e bilámáne. ⁵ Zíye ndĩsĩyé kí 'búó'bù royé mi'búó'bù simi ledre e za mbá, do ídíye mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní. Zíye ídíye kará 'yì úwú kúrú ya'dá 'bi eyé e gí ro zĩ 'yì e lúrúto ko bilámá ndĩsĩ gí zíye. Kenée, utúasání óto 'yì e zíye ndĩsĩyé úku sinyi ledre gí do bi 'Buzé Lomo wá.

⁶ Ídí 'dódo ledre zĩ owú ya'dá e kpá kenée. Mĩndĩsĩyé kí mĩmĩngĩ ledre eyé e za mbá, ídí idí bilámáne. ⁷ Kuru'buyí idí idí zíye mongú sáká éyì. Zíye lúrúto ko bilámá mĩmĩngĩ ledre gí royí, gí ro zíye ndĩsĩyé méngĩ lódú a. ⁸ Simi bi áyí ndĩsĩ 'dódo ledre 'bi Lomo zĩ 'yì e ní, ídí 'dódo zaá mbigí ledre, káa bi 'yì e niyí lúrú'dofu bi gí doyí zíye ndĩsĩyé úkucáyi ledre gí do biyí ke.

⁹ Ídí kpá 'dódo ledre zĩ owúkulu e. Idíní ndĩsĩ méngĩ kéyí ðuú kacĩ kúrú mĩngburoko 'yì eyé e, gí ro zĩ mĩngburoko 'yì eyé maáge ídíye kí rokinyi gí zíye. Ndaní ndĩsĩ kí tarakafa zĩ mĩngburoko 'yì eyé e wá. ¹⁰ Ndaní kpá ndĩsĩ kí 'dí'biúgu éyì e kacĩ mĩngburoko 'yì eyé maáge wá. Idíní idí bilámá 'yì e zĩ mĩngburoko 'yì eyé e ówo a mbá, gí ro zĩ 'yì e óto úndru ledre ga bi ndĩsĩ 'dódo yée gí ro 'Buzé Lomo bi 'Yì yómo zée ní.

¹¹ Gí zía Lomo ma'dáa méngĩ bilámá ledre go zĩ 'yì e za mbá, zía kásaogu bikéří Owú 'bi ené óguné yómo 'yì e za mbá. ¹² Bilámá ledre bi Lomo méngĩ née ofu go. Ili zíze ótoómo ledre máa yée ga bi 'yì ga iliní ledre 'bi Lomo wá ndĩsĩnĩ méngĩ yée ní za mbá 'dá'ba, zíze ndĩsĩzé méngĩ ðuú ledre ga bi utúasání miútúásá ní, gí ro zíze ídíze mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ma'dáa. ¹³ Ndsĩsĩzé go óto komozé gí ro sĩndĩ kadra 'bi bilámá ledre bi ni ógu méngĩ roné zíze, bi ni mindá'baogu Lomo ezé bi kí mongú roko'buné, kí Kírėsĩto Yésu 'Yì yómo zée. ¹⁴ Yésu ma'dáa i'bi kóo roné do úyuné née nda gbékpí wá, gí ro yómo zée gí simi umbu bi kóo azé úyu a ze gí zĩ lúyú ledre ezé e ní. Yomo zée gí ro zíze ídíze ðuú mbigí 'yì ené e, 'yì méngĩ bilámá ledre e.

¹⁵ Tĩto, ga gére née za mbá ledre ga bi málli ídí 'dódo yée zĩ 'yì e ní. Ídí 'dódo yée do bilámá misĩ'diné gí ro zĩ 'yì e lúrú roko'bù moko ma'dáa gí royí káa bi niyí lúrú'dofu bi gí doyí ke.

3

Bilámá mĩmĩngĩ ledre emene

¹ Tĩto, idí úku ledre zĩ 'yì ga bi 'bi Kírėsĩto íri ní, idíní óto úndru 'yì ga bi simi akúma, niyí kí roko'bù 'bi lúrú bi kacĩ kángá do sĩllye ní. Idíní ndĩsĩ kéye bilámáne kí mĩmbé'deyé kíé'do. 'Yì ga bi 'bi Kírėsĩto ní, idíní fú lá ndĩsĩ méngĩ bilámá ledre e kacĩ kadra za mbá. ² Ndaní ndĩsĩ kí úku sinyi

ledre zí 'yì e wá. Idíní ndìsì méngì zí 'yì e za mbá bilámá ledre e, zíye ndìsìyè 'búó'bù royé zí 'yì e kpá mbá mì'búó'bù, zí miméngì ledre eyé e ídíye bilámáne do komo 'yì e za mbá.

³ Kóo 'desì, simi bì kóo ngárá ñgunzè aka ledre Yésu káa do ngére ezé wá ní, ndazé ezé kóo 'yì komokenzì e wá, ndìsìzè kóo kála ledre 'bì Lomo mìkála, zìye ndìsìzè kpá méngì ledre ga bì Lomo ndaa kí rokinyi gì royé wá ní. Mongù ledre ezé yì ené kóo lá ñgù méngì bisinyì ledre e kí ndìsì óto bisinyì mímbe'dezé ro lafúze e. Gì zì bisinyì ledre ga bì ndìsìzè méngì yéé ní, zì 'yì e ndìsìyè sógó zéé mìsógó. Simi bì lurúze kenée ní, zìye kpá ndìsìzè sógó yéé. ⁴ Abú kenée ndotó, simi ledre ga gére née mbá, zì 'búze kpá fú ídine do 'Buzé Lomo 'Yì yómo 'yì e kingaya zía méngì bilámá ledre zìye, zía yómo zéé. ⁵ Yomo zéé née, ndaa 'bì ené gì zía bì ya kídì méngìzè bilámá ledre ní wá, yì ené gì zì bilámá mímbe'dea bì rozé ní, zía lúguoyó lúyú ledre ezé simi roko'bu 'bì 'Dówùne, gì ro zìye ídíze ñgù zìne, mbígì 'yì ené e. ⁶ Lomo kasaogu 'Dówùne zía ndìsìné simizé gì zì bilámá ledre bì Kírèsìto Yésu 'Yì yómo zéé méngì zìye, zía úyuné gì rozé ní, ⁷ gì ro zìye ídíze owù ga bì 'bì Lomo ní, zìye ídíze do bì kìé'do kí 'Buzé Lomo ma'dáa simi trídri bì za fì ndìsìzè óto komozé gì roa ní. ⁸ Tìto, ga gére née za mbá mbígì ledre e, idíní ídí zìyì kí ledreyé owóowó. Simi bì áyì go ndìsì 'dódo ledre zí 'yì ga bì ñgunzè ledre 'bì Lomo go ní, ledre ga bì za mbá máuku yéé zìyì ní, ídí kpá fú ndìsì úkutátá yéé zì 'yì e gì ro zìye óto sómù ledre eyé mbá ndìsì méngì bilámá ledre e. Bilámá ledre ga gére née ni óto yéé zìye ídíye mbígì 'yì ga bì 'bì Lomo ní.

⁹ Tù'dù ngíti géyì 'yì e niyì bo ambá ódro eyé yì ené ñgù 'bì kangú gì ro ledre ga bì 'bì ndikiógu 'yì e do sogo kángá ona, zìye ndìsìyè kí ófúye gì ro lorù bì kóo Lomo i'biogu zì Músa éké a ní. Máuku zìyì Tìto, ndá olù dongará bicayi 'yì ga gére née zìye ndìsìsè méngì bicayi kangú kéye wá, gì zía ledre ga bì ndìsìné úku yéé née ndanì eyé ledre ga bì niyì sáká 'yì e ní wá. ¹⁰ 'Yì ga bì ndìsì 'dódo ledre zìye íri née, togù ngíti 'yì gì dongaraye ili 'dí'biógu ledre 'bì ífì dongará 'yì e yá, ídí éšì šìlìyì komoa, ndaa méngì kéyì kenée wá. Togù uwú wá, ídí kpá éšì ándá šìlìyì komoa. Gì do kacì a née togù uwú kpá fú wá, ídí 'dí'bióyó sómù ledre eyì gì roa zìyì ndìsì eyì. ¹¹ Ídí ówo a kídì, togù 'yì ni go kenée ukunì ledre zía má, ni yì ené go 'yì bì sómù ledre ené sinyì go mìsìnyì ní. 'Yì e niyì ówo wo mbá kídì, 'yì née ndaa cóngó 'yì wá, miméngì ledre ené eme ené e ngù.

Odu lorù zì Tìto

¹² Ba ngíti ledre zìyì Tìto, máìli ídí aka ngásáogu zíma yáa 'diya. 'Dá'dá zìyì kí ñnyìyì girì, mááyì aka kása ngúru 'yì gì dongará Aratéma e kí Takíka, zía ndéré ndìsìné méngì moko do bì kacìyì íri, gì ro zìyì óguyì. Ndá lú'bú wá, simi bì ngúru 'yì gì dongará 'yì ga gére née ogù go íri ní, ídí geré ñnyì ógu, áyì ógu ndiki máa simi gara Ñìkopólì yáa. Ídí ógu 'dá'dá gì zì yana ndumu. Gì zía, kí ndumu ba máìli ndìsì bì simi Ñìkopólì ore mágámá wá. ¹³ Káa zì bì ówo bú togù 'yì ili ndéré do ngíti bì, ili tí sáká éyì ní, ni bilámáne ídí sáká mongù 'yì, Zená e kí Apólo kí éyì ga bì ilinì yéé ní, gì zì 'do'dó kí ndiki yéé do misi'di ke. ¹⁴ Ídí úku ledre zí 'yì ezé ga bì 'bì Kírèsìto simi Kuréto íri ní, ndanì 'dó'dó kí méngì bilámá ledre wá. Idíní ndìsì méngì bilámá ledre kacì kadra za mbá, zì 'yì ga bì ilinì sáká éyì ní.

¹⁵ 'Yì ga bì yáa ní, i'bíní mandá zíse íri za mbá. Mái'bí kpá mandá zíse kí 'yì ga bì íri ní mbá.

Lomo idí ídí kíse kéye za mbá.

Wáraga bi Páwulo eké zí Felemúna ní Ledre gi ro búkú bi Felemúna ní

'Yimikása Páwulo eké ledre ba zí Felemúna ngúru 'yi 'bi Kírésito bi kí tǔ'dú éyí e zíne ní. Ngúru 'yi 'bi moko 'bi Felemúna ma'dáa írja Onésimo ngasáoyó kóo roné gi do bi moko. Nda gi do kací a nées zía ngúngu ledre Kírésito, zía ndíşiné sáká Páwulo kíngaya simi bi otoní Páwulo simi sígini ní. Née ní, zí Páwulo eké ledre ba kása Onésimo kíc zí Felemúna, ndú'yú Felemúna idí ótoómo ledre zí Onésimo abú lorú 'bi Róma uku kídí owúkúlú bi ngasá go gi do bi moko ní mongú 'yi ené idí úfu wo 'dá'ba. Páwulo ya Felemúna idí 'dí'bi Onésimo simi şumú tı káa zı 'yi bi 'di'bi mbigi lúnduné ní.

Wáraga bi Páwulo eké zí Felemúna ní

¹ Áko Felemúna lúndu 'bi ené e, máa Páwulo bi otoní máa simi sígini gi zía bi mándíşı 'dódo ledre 'bi Kírésito Yésu zı 'yi e ní.

Máéké ledre ba máa zıyı Felemúna, azé kí lúnduzé Timatıyo bi ni kpá eze 'yi mokoze ní. ² Ledre bi ekéze ba ndaa kpá lá duşı zıyı ngúcuyı wá, kpá zı Afiya bi ni zıze káa zı mbigi lémişé ní, kpá zı Arakıpo bi ndışıze méngı moko 'bi Ngére Yésu ndro kéye ní.

³ 'Buzé Lomo kí Kírésito Yésu Ngére ezé idını lúru bi kacise gi do bi zıze ndışıse bilámase.

Páwulo i'bí mbófo éyí zı Lomo gi ro Felemúna

⁴ Felemúna, kacı kadra za mbá, írıyı 'decı gi taramá wá. Kı'dı bi mááyı go ini ini zı 'Buzé Lomo ní, mándışı fú lá óto yı kó'dú a, idı ndışı lúru bi kacıyı. ⁵ Ndaá gbékpıe wá, gi zía, máúwú ledre bilámá ledre ga bi ndışı méngı yée zı 'yi e ní go mbá. Tǔ'dú 'yi e ndışını go úku ledreyı zıma kídı, ngúngu ledre Ngére Yésu go cú kí simıyı, zı 'bú 'yi e kpá idıne doyı kíngaya. ⁶ Mándışı ini ini zı Lomo, idı sáká yı, gi ro zıyı ndışıyı méngı bilámá ledre zı 'yi e nda za kíngaya rómoné mirómo, gi do bi zıye ndışıyé mbófo Kírésito. ⁷ 'Bú 'yi e bi óto doyı kíngaya née, oto máa go zıma idıma kí mongú rokinyı. Gi zía óto 'yi ga bi 'bi Kírésito ní go zıye ngúngu ledrea nda za kíngaya.

Páwulo ngungú roné gi ro Onésimo

⁸ Gi zı kéyı née ní, zıma ngúngu romá zıyı kí roko'bu bi Kírésito i'bí zıma ní, idı méngıtátá bilámá ledre née kenée ndéré kíc 'dá'dá kíngaya. ⁹ Káa zı bi mááyı 'yimikása 'bi Yésu ní, mááyı kóo úku ledre née zıyı kenée za kí roko'bu bi 'bi moko ní, í'i, utúasá zıma í'bí lorú zıyı kenée wá, gi zía máówo bú, óto 'bú lafúyı e, 'yi ga bi 'bi Kírésito ní go doyı, mááyı lá ndú'yú yı gi ro zıyı méngı ledre ma'dáa.

¹⁰ Mángúngu romá zıyı, gi ro Onésimo. Simi bi mááyı simi sígini yáa ní, mándışı 'dódo ledre gi ro Ngére Yésu zía. Bi ba ní, ngúngu ledre Yésu go káa do Ngére ené. Gi zı kéyı née ní, ni zıma go owú 'bi amá simi moko 'bi

Ngére Yésu. ¹¹ Togú miméngi ledre 'bi Onésimo ndaá kóo zíyí bilámáne wá, káa zí bi nguṅgu nda ledre 'bi Lomo go ní, ídí nda kpá ówo a kídí, ni nda ídí go 'yí méngi yéme ledre zíze kényi gbrengrá.

¹² Abú 'búa ni domá kíngaya ndaá kóo miútuásáne zía ndéréóyó roné gi cigíma wá yá, málúru kenée, máyá í'i, utúasá miútuásá zíma kása wo zíyí íri.

¹³ Ni kóo ídí bilámáne zí Onésimo ndísiné zíma yáa kí sáká máa do bi kacíyí káa zí bi mááyí aka fú simi sígini gi zí bilámá ledre 'bi Ngére Yésu bi mándísi 'dódo a zí 'yí e ní. ¹⁴ Í'i, máli méngi kényi kenée wá, káa bi ni nda ídí káa zí éyí bi mágága yí migága gi ro méngi bilámá ledre zíma ní ke, 'búo togú ledre bi nguṅgu go yí ní. ¹⁵ Ambí owone, ngíti géyí yá, Lomo yeme kóo ne kenée kídí, Onésimo ídí aka kóo ínyí gi cigíyí cuku'dée, simi bi ní ndá'baógu ní, zise ndísisé kéne bilámáne za fí. ¹⁶ Tónóne cakaba ndérene 'dá'dá, ndá lolu lúru Onésimo ma'dáa zíyí fú káa do owúkúlú wá, ídí nda ídí zíyí cé káa zí lúnduyí owú 'bi 'buyí ní, gi zía nguṅgu ledre Ngére Yésu go.

¹⁷ Felemúna, káa zí bi 'dí'bi máa simi sümü káa do bilámá eze 'yí mokoyí ní, mándú'yú yí, ídí mu 'dí'bilúgu Onésimo zíyí simi sümü káa do bilámá eze 'yí mokoyí. ¹⁸ Togú Onésimo ma'dáa méngi kóo bisinyí ledre zíyí, togú 'dí'bi kóo mbú kési gi zíyí, i'bilugu wá yá, ídí úku ledre a zíma gi ro zíma i'bilugu a zíyí. ¹⁹ Máuku zíyí ma'díi, togú éyí ni bo Onésimo 'dí'bi gi zíyí i'bilugu wá, ídí úku a zíma mááyí i'bilugu a zíyí. Kpá káa zí bilámá ledre kóo máméngi, zíma 'dódo ledre 'bi Ngére Yésu zíyí ní, éyí bi méngilúgu zíma kací a ní ndaá.

²⁰ Lúndu 'bi ené e, káa zí bi azé kíyí 'yí lódú kací Kírésito Yésu Ngére ezé ní, ídí mu 'dí'bilúgu Onésimo zíyí, gi ro zíma ídíma kí rokinyi. ²¹ Abú mándú'yú yí mindú'yú wá, máówo bú kídí, áyí tí méngi ledre née zíma kenée.

²² Ídí óto komoyí kacíma, mááyí yáa kí misómú ledre togú Lomo likpí misi'di zíma, zíye 'dí'biógu máa gi simi sígini yá, mááyí ógu zíyí íri.

Mandá gi zí títú'dú 'yí e zí Felemúna

²³ Epáfura ezemá bi azé kéne simi sígini yáa gi zía bi ndísi kpá 'dódo ledre 'bi Kírésito Yésu zí 'yí e ní, i'bí mandá zise íri za mbá kíngaya.

²⁴ Mária e kí Arisitáka e kí Démasi e kí Lúka e bi ndísiní sáká máa kí moko 'bi Kírésito yáa ní, i'biní kpá mandá zise íri za mbá.

²⁵ Kírésito Yésu Ngére ezé ídí i'bí undru zise íri za mbá, gi ro zise ndísisé bilámáne.

Wáraga zí 'yì ga bi Ébere ní Ledre gi ro búkú bi Ébere ní

'Yì bi eké búkú bi Ébere ba 'yì ówo a ndaá. Tí lá ni miówoné bilámáne ngíti manda 'bi 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní, simi s̀ndì kadra máa nées ni kí roko'bu zíne simi kanísa eké ledre nées ne zí 'yì ga bi simi kanísa ní. Nées s̀ndì kadra bi kóo Páwulo ndìsì eké ledre e kí kása yée simi kanísa e ní. 'Yì nées eké búkú ba zí ngíti géyì Yúda ga bi ǹng̀ng̀uní ledre Kírésìto go, ngíti géyì 'yì e niyí go ndìsì lóndo yée gi ro zíye ótoómo ledre Yésù bi ǹng̀ng̀uní ní.

Búkú ba uku ledre kíngaya zí 'yì ga bi ǹng̀ng̀uní ledre Yésù go ní kídí Yésù ni 'yì bi kí ledrené owóowó zí 'yì ga bi ǹng̀ng̀uní ledre ené go ní. Uku kpá kídí Yésù ni Owù 'bi Lomo, roko'bu ené romo do roko'bu maláyika ga bi Yúda e ndìsìni ǹng̀ng̀u ledreyé ní. Roko'bu Yésù romo do roko'bu nébì ga kóo 'desì ní, romo kpá do roko'bu Músa bi i'bíogù lorù ga bi 'bi Lomo zí Yúda e ní. Uku kpá kídí ledre Yésù owó romo do 'yì 'dáná éyì ga bi 'bi Yúda e ní mbá gi zía luyú ené ledre kú wá, zía í'bí roné káa do mbigí éyì 'dáná gi ro luyú ledre 'bi 'yìma'dí e za mbá kídí kéré za fi.

Búkú ba uku odù ledre kídí mingburoko bulúndu Yúda ga kóo 'desì bi ledre gi royé ni miékéne simi kurù lorù 'bi Lomo ní, ótoní kóo Lomo zía ídine kí rokinyi gi zía bi ǹng̀ng̀uní ledre ené ní. Kídí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní idíní kpá fú ndìsì ǹng̀ng̀u ledre 'bi Lomo ndaní ótoómo l̀gì ledre ga bi Yésù mengì yée ní kí yée ga bi ndìsì 'dódo a ní wá.

Owù 'bi Lomo ogù ódro zíze

¹ Simi s̀ndì kadra ga kóo 'desì ní, 'Buzé Lomo ndìsì kóo úkuí'bi ledre ené zí 'yì kasa ené ga bi nébì e ní, zíye ndìsìyè úkutátá a zí bulúnduzé e do r̀k̀k̀ t̀t̀d̀d̀ m̀s̀i'di e mingúngúcu. ² Bi nda simi s̀ndì kadra máa 'bi ezé ba ní, kasaogu nda go za cù mbigí Owù 'bi ené 'dódoyéme nées zíze. Otooguní kóo ere kí do sogo kángá kí éyì e za mbá kéne. Gí zí kényi nées, zía í'bí roko'bu ledre e za mbá zí Owù 'bi ené máa nées. ³ Owù máa nées ni za nyé káa zí 'Buné Lomo ní. 'Dodo mongú roko'bu 'Buné go kí miméngì ledre ené e za mbá. Éyì e za mbá niyí s̀i roko'bu ené. Simi bi uyu, zía 'dí'bióyó luyú ledre ezé 'bi 'yìma'dí e ní, zí 'Bù a 'dí'bilúgu wo komo ere zíye ndìsìyè kéne do bi k̀j̀e'do gí zía mengionzó moko ené go. ⁴ Owù máa nées ni go kí ledrené owóowó rómo do 'bi maláyika e, gí zía Lomo í'bí roko'bu ledre e go za mbá zía. Gí zí kényi nées zí írja ówù rómoné gí do 'bi maláyika e za mbá.

Owù 'bi Lomo romo do maláyika e

⁵ Maláyika be 'di Lomo uku ledre go zía kídí,
"Áyí Owù 'bi amá,
karaba mááyí go 'Bùyì'?"

Togú mbú maláyika máa wo be 'di bi uku ledre zía kídí,

“Mááyí 'Bųyí,
áyí Owú 'bi amá”?

6 Simi bi kóo Lomo kasaogu owú 'bi ené née do sogo káńgá ní, zí Lomo ma'dáa kóo úku ledre kídí,

“Málli maláyika e mbá idíní óto úndru owú 'bi amá née káa zí bi ndịsíní óto úndrumá ní.”

7 Zí Lomo kpá úku ngíti ledre kídí,

“Mááyí kí roko'bụ zíma óyóló'bó maláyika e kée, zíye ndịsị ílíye káa zí síli ílí ne ní.

Togú kenée wá, zíma óyóló'bó yée, zíye ndịsị ndícíye káa zí pho'du ndící ne ní.”

8 Zía kpá úku ledre zí Owú 'bi ené née kídí,

“Áyí Lomo, áyí ídí Ngére za fí.

Úndru 'bi roko'bụ bi máí'bí zíyí née, áyí ndịsị méngí kée tí fú ledre ga bi miútúásáye ní.

9 Gí zía bi íli bisinyí ledre wá, íli ndịsị méngí dujú ledre ga bi ndịsíní óto máa zíma ídíma kí rokinyi ní,

máa 'Bųyí bi Lomo ní, máoto yjí go zí ledreyí ídíne owóowó rómo do 'bi 'yí e mbá

gí ro zíyí ídíyí kí rokinyi.”

10 Lomo uku kóo ledre gí ro Owú 'bi ené simi miéké kúrú Lomo kídí,

“Éyí ga bi za mbá ba, Ngére, ótoógu yée yjí.

Ere kí do sogo káńgá nìyí kací sịllyí.

11 Sịndj kadra ni ógu zí éyí ga gére née úkúye mbá,

gí zía nìyí káa zí bongó e ní, zíyí ídíákáyí dujú yjí gí zía áyí yí eyí trịdri za fí.

12 Ma'dii, éyí ga gére née nìyí lélí

káa zí nzenze bongó ga bi ụçoyóní yée 'dá'ba ní,

áyí ídíáká dujú yjí

gí zía áyí yí eyí trịdriyí za fí.”

13 Lomo uku ledre zí maláyika be 'di kídí,

“Ndịsị do sịlma 'bi anú ona,

gí simi sịndj kadra bi Mááyí óto ezeokóyí e mbá

sí sịndjyí káa zí owú gbá'dá bi ndịsị óto sịndjyí doa ní.”

14 Maláyika nìyí 'bi eyé 'yí kasa 'bi Lomo. Lomo ndịsị káa yée zíye ndéréye kí sáká 'yí ga bi nğunğuní Kírésito go nìyí go nzíyiyé gí ro trịdri bi za fí ní.

2

Lomo yeme ledre goó gí rozé

1 Owú 'bi Babá e, káa zí bi Lomo yeme ledre go gí rozé kenée ní, idízé 'dí'bi sịlize sokó ro ledre 'bi Lomo bi 'dodoní zíze ní gí ro zí cíyí a ídíne simizé ngírí káa bi azé lúyú ledre ke. 2 Gí zía lorụ bi kóo Lomo kasa maláyika ené e ógu 'dodo a, zí bulúnduzé ga bi kóo 'desj ní, ni lorụ bi kí

ledrené owóowó ní, Lomo ili ené do ndítí 'dofú 'yì doa wá. 'Yì ga bi kóo ndítí'dofuní do lorù nées ní, Lomo 'do'do kóo yée go. ³ Máúku zise, ledre bi Ngére Yésu ogù 'dódo a gí ro trìdrì ní, owó romo do lorù bi kóo maláyika e 'dodoní zì Mùsa éké a ní. 'Yì ga bi kóo uwúní Ngére Yésu kí 'dódo ledre nées gí zise 'dá'dá ní, owoní kóo go kídí nì ma'dií zíye 'dódotátá a zise. Sómúsé togù ngunzuguzé ledre nées zise 'dí'bi sùlize ro a sokó wá ní, azé ómo? ⁴ Idízé ówo a kídí mǎngburoko ledre ga bi Lomo mengi yée kí roko'buyé, nda kpá kí 'Dówù Lomo bi kasa zía ndìsìné kí sáká 'yì e ní 'dodo go kídí ledre ga bi 'dodoní yée gí ro Yésu ní, niyí za mbá ma'dií ledre e.

Yésu oyólo'bó roné káa do 'yìma'dí

⁵ Máúku zise, simi bi karanée Lomo ni óyóló'bó do sogo kǎngá ba, zì ledre ga bi simi a ídíye mbá mikándayé ní, maláyika e utúasání eyé ídíye 'yì ga bi niyí lúru bi kací a ye ní wá. ⁶ Nì miékéne simi miéké kúru Lomo kídí,

“Áko Lomo, 'yìma'dí 'be kpá éyì kí ledrené owóowó zíyì ndìsìyì sómù ledre a kí mǎmbé'deyì mbá kí ndìsì lúru bi kací a ní? ⁷ Ótoómo kóo wo zía ídíne sì roko'bu 'bi maláyika e kí owù sǎndì kadra cùku'dée.

Nda gí 'dá'ba zíyì í'bí roko'bu zía, zía nda ídíne kí ledrené owóowó, ⁸ do óto éyì e goó za mbá sù sǎndia.”

Mioto a bi Ngére do éyì e mbá, nì go kenée ma'dií, abú luruzé aka ledre máa nées kí méngì roné kenée wá ndotó. ⁹ Owozé bú kídí Lomo oto kóo Yésu zía ídíne káa zì éyì bi maláyika e niyí kí roko'bu doa kí owù sǎndì kadra cùku'dée ndotó. Simi bi uyu zía úru ne gí simi umbu ní, zì Lomo í'bí roko'bu ledre e za mbá zía. Gí zì bilámá mǎmbé'de Lomo bi ro 'yìma'dí e za mbá ní, zía yéme ledre kídí Yésu idí úyu ne do bi kacíye.

¹⁰ Gí zía bi Lomo otoogu éyì e za mbá ne ní, zía yéme ledre zì Yésu úyuné gí ro 'yìma'dí e za mbá gí do bi zíye ndá'baoguyé zì Lomo. Gí zì kéyì nées zía ídíne zì Lomo kí ledrené owóowó. ¹¹ 'Yì ga bi za mbá Yésu uyu gí royé ní, niyí go mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní, ndaní lolù 'yì lúyú ledre e wá. Nées sù ledre bi dokuwu mengi Yésu ma'dáa kí ndìsì ndólo yée lúnduné e kí lémíné e gí zía wá ní. ¹² Zía úku ledre kídí,

“Babá, mááyí ndìsì kófó ìrìyì dongará lúndumá kí lémímá ga gére ní.

Zíma kpá ndìsímá kí mbófo yì dongará tù'dù 'yì e.”

¹³ Nì kpá miékéne do ngiti bi simi miéké kúru Lomo, Yésu uku ledre kídí, “Mááyí óto mǎmbé'demá dujù ro Lomo.”

Zía kpá úku ngiti ledre kídí,

“Zée kí lúndumá e kí lémímá ga bi í'bí yée zíma ba, azé go do komoyí.”

¹⁴ Káa zì bi owù ga bi 'bi Lomo nées niyí 'yìma'dí e ní, zì Yésu óguné do sogo kǎngá ídíne káa do 'yìma'dí káa zì yée ní. Mengi kenée gí ro togù nées uyu go yá, zíne rómo komo ngére 'bi bicayi lomo e bi ní kí roko'buné do umbu ní. ¹⁵ Mengi kenée gí ro zì owù ga bi 'bi Lomo ní ówo a mbá kídí nées romo komo umbu go káa bi niyí ndìsì éré ngirì umbu ke.

¹⁶ Owoyemezé go bilámáne kídí Yésu ogù ené kóo gí ro sáká maláyika e wá, ogù yì ené gí ro sáká zée 'yìma'dí ga bi bulúndu Abarayáma ní. ¹⁷ Gí zì

kéyì nées ní, utúasá miútúasá zì Yésù ídíne cé káa zì lúnduné e kí lémìné e ní, gí zía i'bí roné go mbá kí mimbé'dené kǐé'do ídíne ne mongú 'yì 'dáná éyì* ezé do komo Lomo gí ro zì Lomo 'dí'biyó lúyú ledre ezé e gí zía. 18 Abú Satána uzu kóo wo zía 'dó'dóne yá, romo kóo komo Satána ma'dáa go. Ni cakaba go ndìsì sáká 'yì ga bì nṅunṅuní ledre ené go ní simi bì Satána ni go ndìsì úzu yée ní.

3

Ledre Yésù owó romo do ledre Músa

1 Owú 'bì Babá e, káa zì bì Lomo ndolo sée go ndásé lolu, 'yì lúyú ledre e wá, azé kése go kǐé'do simi Lomo ní, idízé óto komozé kése kíngaya ro Yésù bì 'yimikása kpá mongú 'yì 'dáná éyì e ní. 2 Kacì kadra mbá, Yésù ndìsì méngì dujé éyì ga bì Lomo kasaogu wo gí royé ní kí mimbé'dené mbá kǐé'do, cé káa zì bì kóo Músa ndìsì méngì moko 'bì Lomo kpá kí mimbé'dené mbá kǐé'do ní. 3 Abú kenée ndotó, Lomo oto Yésù go zì ledrea ídíne owóowó rómo do ledre Músa. Lìlì ledre née ni káa zì, togú 'yì ubú bilámá 'dǐcì ené yá, 'yì e niyì mbófo wo rómo do 'dǐcì bì ubú née. 4 'Dǐcì e za mbá 'yìma'dí e ndìsìni ubú yée ye, tí lá Lomo otoogu éyì e za mbá ne.

5 Músa ndìsì kóo méngì moko bì Lomo i'bí zía gí ro 'yì ené ga bì 'bì Lomo ní kí mimbé'dené kǐé'do. Zía kóo kpá ndìsìné úku 'dódo ledre zì 'yì máa ga gére née kídí, karanée Lomo ni méngì bilámá ledre zíye. 6 Yésù ndaa 'bì ené lá 'yì méngì moko zì Lomo wá, ni 'bì ené za cù mbigí Owú 'bì Lomo kpá Ngére 'bì 'yì ga bì 'bì Lomo ní. Togú otozé komozé kpá fú ngbúo roa, bilámá ledre bì ndìsìzé óto komozé gí roa ní, ni karanée méngì yée zize.

7 Née sì ledre bì 'Dówú Lomo uku ledre gí zía kídí,
"Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, togú Lomo odro go zise yá,

8 ndásé éšì 'dùtù mbílìse 'du'dorù
káa zì bì kóo bulúndusé e oyóní sogoyé zì Lomo,
simi sǐndǐ kadra bì kóo 'bì úzu éyì simi súwú ní wá.

9 Bulúndusé e uzuní máa simi súwú íri
kí simibì cì gbre abú owoní tí ledre ga bì mándìsì méngì yée ní bú.

10 Née sì ledre bì kóo zì mimbé'demá éšìne royé,
zìma kóo úku ledre zíye máyá, 'Ndìsìni 'dùtù mbíliye kí úwú ledre ga
bì mándìsì úku yée zíye ní.'

11 Gí zì mimbé'demá bì esì royé ní, zìma kóo móócù éyì máyá,
'Bilámá bì bì kóo máyemeomo gí ro zíye ógu 'dówúroyé doa ní,
utúasání lolu ógu doa wá.' "

12 Máuku zise owú 'bì Babá e, komosé idí idí rosé káa bì Satána ni lóndo ngítì 'yì gí dongarásé zía ótoómo ledre 'bì Lomo zía ndá'bané lúyú ledre.

13 Mé bì káa zì bì sǐndǐ kadra ni aka bo ba ní, ídíse ndìsì sáká lafúse e kí bilámá sómú ledre káa bì niyì ótoómo ledre 'bì Lomo zíye ndá'bayé lúyú ledre ke. 14 Káa zì bì nṅunṅuzé ledre Kírésìto Yésù go, azé kéye go kǐé'do ní, idízé tóro kpá fú ngbúo kenée gí simi sǐndǐ kadra bì karanée

* 2:17 2:17 Mongú 'yì 'dáná éyì: Mongú 'yì 'dáná éyì romo do manda 'bì 'yì 'dáná éyì e zì Lomo. Ndìsì lengbe ólú dujé ne simi 'dǐcì bì Mongú Bì 'bì Lomo simi 'Dǐcì 'bì Lomo ní gí ro 'dáná éyì zì Lomo kí'dí kǐéyì simi simibì kǐé'do. Ndìsì 'dí'bi sáma bangá bì ongonzóní gí ro 'dáná a zì Lomo ní ólú kǐe 'dǐcì íri gí ro zì Lomo ótoómo lúyú ledre 'bì 'yìma'dí e. 3:11 3:11 Ke'bì 'bì Dawídi e 95:7-11

Yésu ma'dáa ni í'bí trìdrì bì za fí zíze simia ní. ¹⁵ Miéké kúrú Lomo uku kídí,

“Tónóné karaba ndéréne 'dá'dá, togú Lomo odro go zíze yá,

ndásé esì 'dùtù mbílìsè 'du'dorù

káa zì bì kóo bulúndusé e oyóní sogoyé zì Lomo ní wá.”

¹⁶ 'Yì ga bì kóo Lomo odro zíye, zíye 'dùtù mbílìye 'du'dorù, do óyó sogoyé zía ní 'be kóo náambi e? Kpá tí akpa bulúndusé ga bì kóo Músa olúogù kíye gí simi Ízibiti ní. ¹⁷ Sara 'yì ga bì kóo mimbé'de Lomo esì royé kí simibi cì gbre ní nda yée wá? Née kpá tí yée ga bì kóo oyóní sogoyé zì Lomo zíye úyuyé cìkì simi súwú íri ní. ¹⁸ Sara yée ga bì Lomo lolóbù gí royé kídí née utúasá 'dí'biógù yée do bilámá bì bì née yemeomo gí ro zíye ógù 'dówúroyé doa ní wá ní 'be náambi e? Kpá tí fú bulúndusé ga bì kóo oyóní sogoyé zía ní. ¹⁹ Owoyemezé go kídí oguní eyé kóo 'be 'bi Lomo wá, gí zía bì ngunḡuní eyé kóo ledre ené e wá ní.

4

Bilámá 'dówúro ni wo bì gí zì Lomo ní

¹ Bilámá ledre bì Lomo yemeomo gí rozé kídí karanée, née ni í'bí 'dówúro zíze ní, ni aka fú lá bo do biné. Idízé tóro nghúó káa bì ngúru 'yì gí dongaráze ni lúyú ledre, karanée zía zángá 'dówúro máa née ke.

² Bilámá ledre 'bi Lomo bì ukuní zíze karaba ní ní, ni kpá wo bì kóo ukuní zì bulúndusé ga bì kóna ní. Iliní eyé kóo ngunḡu ledre ma'dáa wá gí zía moko ndáa 'bi ené kóo simi a zíye wá. ³ Nì zíze karaba go bilámáne gí zía ngunḡuzé bilámá ledre máa née go. Uku kóo ledre zì bulúndusé ga bì kóo ngunḡuní bilámá ledre máa née wá ní.

“Gí zía bì kóo mimbé'demá esì royé ní, zíma kóo mócù éyí máyá,

'Bilámá bì bì kóo máyémeómo gí ro zíye ógù 'dówúroyé doa ní, utúasání lolù ógù doa wá.’”

Abú kenée ndotó, moko ené ùkù kóo go kú simi sìnḡ kádra 'bi ótoógù do sogo kánḡá. ⁴ Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Lomo 'dowù kóo roné gí simi moko bì kóo ndìsì méngì a ní, simi sìnḡ ìnyì doa gbre (7).” ⁵ Nì kpá miékéne simi ngíti bì simi miéké kúrú Lomo kídí, “Bilámá bì bì kóo máyémeómo gí ro zíye ógù 'dówúroyé doa ní, utúasání lolù ógù doa wá.”

⁶ Nì kpá fú miyémené kídí 'dówúro née ngíti géyì 'yì e niyí karanée ndíki a ye. Yée ga bì kóo ukuní bilámá ledre née zíye ngára iliní ngunḡu a wá ní, Lomo utúasá í'bí 'dówúro née zíye wá. ⁷ Nda gí 'dá'ba gí do kacì tù'dù simibi zì Lomo úku ledre zì Dawídi káa zì bì kóo odro zì bulúndusé ga kóo 'desì ní kídí,

“Karaba ndéréne 'dá'dá, togú Lomo odro go zíze yá,

ndásé esì 'dùtù mbílìsè 'du'dorù kí úwú a wá.”

⁸ Idí kóo Yósuwá í'bí 'dówúro bì kóo Lomo uku ledre a née bo zì owù 'bi Isiréle ga kóo nderé kíye do bì bì kóo Lomo uku ledre a ní, káa bì Lomo uku andá ené lolù ledre ngíti sìnḡ kádra 'bi 'dówúro wá.* ⁹ Ledre née

3:15 3:15 Ke'bj 'bi Dawídi e 97:7,8 4:3 4:3 Ke'bj 'bi Dawídi e 95:11 4:4 4:4 Dosì éyì e 2:2

4:5 4:5 Ke'bj 'bi Dawídi e 95:11 4:7 4:7 Ke'bj 'bi Dawídi e 95:7-8 * 4:8 4:8 Yósuwa: Yósuwa nderéokpó nda ne kí Isiréle e gí do kacì umbu Músa simi kánḡá bì kóo Lomo uku ledre a ní. Nda gí kacì tù'dù simibi gí do kacì umbu Yósuwa zì Dawídi nda ídine mongú ngére 'bi Isiréle e.

'dodo kídí, ngíti bilámá 'dówúro ni bo Lomo ni í'bí a zí 'yì ga bi nṅunṅuní ledre ené go ní. ¹⁰ 'Yì máa yée ga bi Lomo ni í'bí 'dówúro nées zíye ní, kùrù moko mengì lolu yée wá, cé káa zí bi kóo Lomo 'dowú roné simi bi kóo mengionzó moko 'bi ótoóḡu éyì e ní. ¹¹ Káa zí bi goó kenée ní, idízé tóro ngbúó gí ro zí Lomo í'bí 'dówúro nées zíze káa bi azé zángá a káa zí bi kóo bulúnduzé ga kóna zangáni ní.

¹² Owú 'bi Babá e, ledre 'bi Lomo ni kí roko'buné, zía ídíne kpá afaáfa káa zí bikafu maku ní. Idí óngolóko simisé gberé zía ólú ndísiné simi mimbé'desé, zía ówoónzó ledre ga bi íri kí sómù ledre esé e kpá mbá gí ro zí Lomo 'dəcìyéme ngbanga gí roa káa zí bi owoyeme ní. ¹³ Lomo owoofu ledre go, éyì bi kǵé'do káa azé útúásá ótoécì a yaá owo wá ní ndaa. Ledre e niyí zí Lomo mbá do nyará bi. Née 'yì bi karanée azé tóro kó'dù a kadra 'dəcì ngbanga ní.

Ndazé ótoómo kací Yésu wá

¹⁴ Káa zí bi nṅunṅuzé ledre Yésu Owú 'bi Lomo go, ni ne Mongú 'yì 'dáná éyì e, nda'balugu roné go zí 'Buzé Lomo komo ere ní, idízé tí fú 'dí'bi sílǵe roa ngbúó ndazé ótoómo kací a wá. ¹⁵ Mongú 'yì 'dáná éyì ezé nées owoyeme ledre gí do bizé òwù ne. Tí bi ngára ndaa 'yì lúyú ledre wá ní, zía ótoómo roné 'dó'dóne káa zí 'yì lúyú ledre ní simi lúyú ledre ezé e. ¹⁶ Ndazé éré ngìrì wá, idízé ódó mimbé'dezé zíze ndéré ndísisé sì sindí Lomo gí ro zía ìdrì mimbé'dené rozé, gí do bi zía sáká zée karanée kí éyì ga bi ilizé yée ní.

5

Lomo yemeomo Yésu káa do mbigì 'yì 'dáná éyì

¹ Mongú 'yì 'dáná éyì, Lomo ndísi gélé wo ne gí tara mbotù 'bi Isiréle e gí ro zía ndísiné ini ini zíne gí ro lúyú ledre 'bi 'yì ené e kpá gí ro 'bi ené lúyú ledre. Zía kpá ndísiné kí í'bí tákpásìlǵ kpá kí 'dáná éyì zí Lomo gí ro lúyú eyé e mbá. ² Gí zía bi ni kpá 'yìma'dí kí sómù ledre 'bi 'yìma'dí e siminé ní, togù ili go 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yì ga bi luyúní go ní yá, zía ndísi ónzó mimbé'dené mióonzó ndoo. ³ Gí zí kéyì nées ní, zía ndísiné 'dáná éyì zí Lomo, idí ótoómo lúyú ledre ené kpá kí lúyú ledre 'bi 'yì e 'dá'ba.

⁴ 'Yìma'dí utúásá óto roné kí roné káa do 'yì 'dáná éyì wá, Lomo ndísi gélé 'yì e gí ro moko káa zí wo nées ne cé káa zí bi kóo gelé ngúru mongú 'yì kí ìrìné Aróna káa do 'yì 'dáná éyì ní.* ⁵ Ledre ni gí ro Kírésìto kpá kenée, gelé ené roné kí roné gí ro ídíne káa do mongú 'yì 'dáná éyì wá, Lomo gelé wo ne. Káa zí bi ukuní simi miéké kúrú Lomo kídí,

“Áyí Owú 'bi amá,
karaba mááyì go 'Buyì.”

⁶ Ni kpá miékéne do ngíti bi simi miéké kúrú Lomo, Lomo uku kídí,
“Áyí ídí 'yì 'dáná éyì za fí,

káa zí Malekesédeke kóna ní.”

⁷ Simi bi kóo Yésu ni aka do sogo kángá ona ní, ndísi kóo ini ini zí Lomo za cù kí iní komoné gí zía owo bú kídí Lomo ni òwù ne 'yì 'dí'bióyó umbu

* 5:4 5:4 Aróna: Aróna e kí Músa niyí do lúndu. Niyí gí simi kúfú 'yì ga ndísiné ndólo yée Léví ní. Zí Lomo gélé Aróna zía ídíne káa do mizefì 'yì 'dáná éyì zíne. 5:5 5:5 Ke'bi 'bi Dawídi e 2:7

gi komo 'yì. Gi zía bi kóo otoomo roné za mbá zí Lomo ní, zí Lomo úwú ini ené. ⁸ Abú Yésu ni ba za cù Owú 'bi Lomo ní, ndìsì úwú kúrú Lomo zía ndìsìné útusiminé kíngaya simi 'do'dó ga bi ndìsì kí ndíki wo ní. ⁹ Gi zí kényí née zía útúásáne kací komo Lomo káa do mbígí 'yì 'dáná éyì, kpá 'yì í'bí trìdrì bi za fí ní zí 'yì ga bi ndìsìní óto úndrua ní. ¹⁰ Née sị ledre bi Lomo í'bí roko'bu zía, zía ídine mongú 'yì 'dáná éyì kí ndìsì ótoyéme ledre gi ro 'yìma'dí e káa zí bi kóo Malekesédeke ndìsì méngì a ní.

Idíe í'bí rozé gi ro ledre 'bi Lomo

¹¹ Owú 'bi Babá e, tù'dù ledre e niyí bo gi ro zize 'dódo yée zise, utúasání olú simi dosé wá gi zía bi nyikiri dosé ni yì ené ndoo ní. ¹² Káa bi ásé ídì ba kóo goó se 'yì 'dódo ledre 'bi Yésu zí ngiti géyì 'yì e. Simi ledre ga gére née mbá, ilisé idíní kpá fú ndìsì 'dódo ledre minzénzéré ledre 'bi Lomo zise mi'dódo. Ásé aka yì esé fú lá káa zí owú ga bi soyé útú aka gi ro zíye ánu ndukú kíe wá ní, ilisé aka yì esé fú lá umba gi ro ụlú a. ¹³ Ídísé ówo a kídí ndụ owo ené dongará bilámá ledre kí bisinyí a wá, owo yì ené dụnụ umba ené bi ndìsì ụlú a ní. ¹⁴ Míngburoko 'yì e ndìsìní ánu ndukú ye gi zía owoní dongará bilámá ledre kí bisinyí a go bú simi ledre ga bi ndìsìní sómú yée kpó kpó kpó ní.

6

¹ Káa zí bi goó kenée ní, odu ledre esé ndaá ídì lá dụnụ mizefí ledre 'bi Kírísìto kóo 'dodoní zise ní, ledre 'bi ótoómo lúyú ledre do ngúngu ledre 'bi Lomo ní wá. Ídísé ówo rómo ledre nda gi do yée ga gére née 'dá'dá. Cíyí ledre 'bi Lomo ídì ngbóro simísé rómo wo née kíngaya gi ro zise ídise kí roko'busé. ² Ledre máa yée ga bi kóo 'dodoní yée zise gi ro babatiza kí ledre 'bi óto sịlì do'yì, kí ledre 'bi úru 'yì e nda kpá kí ledre ngbanga bi karanée Lomo ni 'decí a simi odu sịndí kadra ní, ndásé tóro tí fú lá dụnụ do yée ga gére née wá. ³ Cíyí ledre 'bi Lomo ídì ngbóro simísé rómo yée ga gére née kíe gi zía née ledre bi Lomo ma'dáa ili gi zize ní.

⁴ Togú 'yì bi kóo 'dodoní ledre 'bi Lomo go zía, zía ngúngu a go, zí 'Dówú Lomo ógu ndìsìné go simi a, ⁵ uwú yeme kóo kúrú Lomo go bilámáne, owoyeme kpá go kídí karanée, née ni ídì kí roko'bu ledre e zine. ⁶ Zía ndá'bané óyo sogoné zí ledre ga gére née yá, Lomo utúasá ídì kí rokinyi gi ro 'dí'bilúgu wo wá gi zía ni nda yì ené go káa zí éyì bi 'di'biní Owú 'bi Lomo kpá úfu ándá wo mikándané ní.

⁷ Togú 'yì o'do yáká zí iní é'dìné do kífú ené bilámáne, zía 'dí'bi éyì miánu kíngaya yá, née úndru 'bi Lomo. ⁸ Yáká bi ngára éyì miánu ndaá simi a wá, tó'dó ụ'bu 'dütü wo lá ne yeré ní, úndru 'bi Lomo ndaá simi a wá, niyí óngbóóyó a mbá 'dá'ba.

⁹ Owú 'bi Babá e, abú ukuzé ledre káa zí ga gére née zise yá, owozé yì ezé bú kídí trìdrì bi za fí ní Lomo ni í'bí a zise. ¹⁰ Lomo ni 'yì méngì yeme ledre zí 'yì e. Bilámá ledre ga bi za mbá méngísé yée zía, zise í'bí rosé kí 'búne ndìsì sáká 'yì ené e ní, ledreyé lịgì wo wá. Ni karanée 'decí ngbanga esé bilámáne. ¹¹ Ídísé kpá fú ndìsì óto 'bú lafúse e kenée gi simi odu sịndí kadra bi karanée Yésu ni í'bí trìdrì bi za fí zise simi a ní. ¹² Ngìdrì ndaá méngì sée wá. Ídísé ídì káa zí lafúse ga bi kóo ngúnguní ledre Yésu gi

zise 'dá'dá, niyi ba ndisi utusimiyé do toroyé kpá fú ngbúó gi simi sindi kadra bi karanée zí Lomo í'bí tridri bi za fi zíye simi a ní.

Éyi bi Lomo uku go ní, ni méngi roné

¹³ Lomo uku kóo ledre zí bulúnduzé Abarayáma, nda lá gi zía bi ngíti Lomo bi romo do Lomo ma'dáa ndaa ní, zía lóbú roné kí roné kídí, ¹⁴ “Máa Lomo, ledre bi máuku go ní, máayi méngi a. Máayi í'bí undru ziyi, zí bulúnduyi e étriye do ídiye tú'dú tú'dú tú'dú.” ¹⁵ Simi bi kóo Abarayáma uwú ledre née kenée ní, síkpi ené kóo mimbé'dené 'daga wá, onzó kóo mimbé'dené ndoo, gi zí Lomo kóo í'bí éyi bi mocú ledre a ní zía.

¹⁶ ‘Yima'dí e ndisíní lolóbú kí iri mingburoko 'yi eyé e gi ro do ówo a kídí ledre bi yée ukuní ba ni ma'díi. ¹⁷ Ni kpá kenée gi ro Lomo. Togú uku ledre go, ili zí 'yi ené ga bi née uku ledre zíye née ówo a kídí ledre bi née uku ní ni ma'díi, zía loló'bú. ¹⁸ Togú Lomo uku ledre go yá oyólo'bó ené e wá zía lolóbú gi ro zíne ódóngérí ledre bi née uku go ní zía ídine kenée. Née sí ledre bi kací kadra mbá ndisizé óto komozé gi ro ledre bi uku go ní. ¹⁹ Mióto komozé bi otozé ro Lomo ní í'bí roko'bu go zize gi ro zize olúókpóze do mongú bi 'bi Lomo kpurú gi tara mbotu bi odó'dutuní kí mongú mbilí bongó ní.* ²⁰ Yésu nderéutu roné gi zize go fi ne iri kpurú gi tara mbotu máa née káa do mongú 'yi 'dáná éyi e za fi cé káa zí Malekesédeke ní.

7

Malekesédeke 'yi 'dáná éyi

¹ Malekesédeke ni kóo ngére 'bi ngíti gara ndoloní Salímu, ni kpá 'yi 'dáná éyi zí mbigi Lomo. Simi bi kóo Abarayáma nda'baogu gi simi okó bi kóo romo komo ezeokó née simi a ní, zí Malekesédeke ndéréne zía úku ledre zí Abarayáma kídí, “Lomo bi roko'bu ofu go ní, bi otoogu ere kí do sogo kángá ní idí idí kiyi.” ² Nda gi ore zí Abarayáma 'dí'bi tákpásíli kídí do gi simi sokó 'bi éyi ga bi ngakaní yée gi simi okó ní í'bí yée zí Malekesédeke. Iri bi Malekesédeke ní, ini ledre gi simi a kídí, “Mbigi 'yi 'bi Lomo.” Kpá kí ledre bi kídí ngére 'bi Salímu ní, ini ledre gi simi a kídí, “Ngére 'bi bikidri.”* ³ Iri 'bu kí iri mbágáa kpá kí bulúnduga ndaní miékiye simi miéke kúru Lomo wá. Gbawá ledre gi ro miará a kí miyuu a 'yi ówo a ndaa. Ni yi ené cé káa zí Owú 'bi Lomo ní, 'yi 'dáná éyi 'bi Lomo za fi odu a ndaa.

⁴ Lúrúsé aka ledre Malekesédeke kí ówó zí Abarayáma. Zía inyiné za cú ne 'dí'bi tákpásíli í'bí a zí Malekesédeke gi ro óto undru Lomo kíe. ⁵ Gi zí keyi née, ni miékéne simi lorú bi Músa eké ní kídí 'yi 'dáná éyi ga bi gi simi bulúndu Lévi ní, idíní ndisi 'dó'dú tákpásíli gi zí 'yi e za mbá abú kpá yée ga bi niyi kéye do lúndu gi simi bulúnduyé Abarayáma ní. ⁶ Abú Malekesédeke ndaa gi simi bulúndu Lévi wá, zía 'dí'bi tákpásíli gi zí Abarayáma zía kpá úku ledre, Lomo idí í'bí undru zí Abarayáma tí bi

6:14 6:14 Dosí éyi e 22:17 * **6:19** 6:19 Mongú 'yi 'dáná éyi: Mongú 'yi 'dáná éyi e ndisi olú simi 'Dijé 'bi Lomo máa née iri kpurú gi ku mbotu bi odó'dutuní kí mongú mbilí bongó ní gi ro 'dáná éyi zí Lomo bi kí roko'bu né ní kí'di kéri simi simibi kídí do gi zía Lomo ma'dáa ndisi ndisi ore. Ólo Lévi 16:2. **7:1** 7:1 Dosí éyi e 14:14-20 * **7:2** 7:2 Zí Abarayáma í'bí tákpásíli gi simi éyi ga bi ogu kíe gi simi okó ní zí Malekesédeke. Í'bí kídí do gi simi sokó.

Lomo i'bí úndru go zí Abarayáma ma'dáa ní. ⁷ Ni miówoné kídí, 'yì í'bí úndru romo do 'yì bí 'dì'bi úndru ní.

⁸ Abú 'yì 'dáná éyì ga bí gí simi bulúndu Lévi ndìṣiní nées 'dì'bi tákpásìlì yá, niyí úyu miúyu gí zía niyí 'yìma'dí e. Tí lá Malekesédeke ni 'bi ené yì ené trìdríné za fí. ⁹ Abú bulúndu Lévi ndìṣiní kóo 'dó'dù tákpásìlì ga gére nées ye yá, nées kpá fú tákpásìlì bí kóo Lévi i'bí zí Abarayáma i'bí a zí Malekesédeke ní. ¹⁰ Ukuní ledre nées kenée gí zía simi bí Abarayáma ni í'bí tákpásìlì zí Malekesédeke ní, ndikiní aka kóo Lévi wá.

'Dáná éyì 'bi 'yìma'dí e 'dì'bioyó ené lúyú ledre wá

¹¹ Abú lorù bí kóo Músa eké ní uku kídí 'yì 'dáná éyì idíní idí dọ̀jì gí simi kúfú Lévi yá, 'dáná éyì eyé 'dì'bioyó ené lúyú ledre gí ro 'yì e wá. Nées sị ledre bí kasaoguní mikánda 'yì 'dáná éyì káa zí Malekesédeke ndaa kúfú Lévi kí Aróna gí zía wá ní. ¹² Ni lengbe kenée togú mikánda 'yì 'dáná éyì ni go ógọ̀ wo bí ngára ndaa gí simi bulúndu Lévi wá ní, niyí aka óyóló'bó lorù bí 'bi Músa ní kí. ¹³ Máúku ledre nées gí ro Ngére Yésu, ndaa 'bi ené gí tara mbotù 'bi 'yì 'dáná éyì sị mbayi 'bi Lomo gí do sogo káṅgá ba wá, 'bi ené miméngì moko ené ni kpì. ¹⁴ Ngére ezé Yésu bí ukuní ledre a nées ndaa 'bi ené gí tara mbotù máa bí 'bi Lévi ní wá, ni 'bi ené yì ené gí tara mbotù bí 'bi Zúda ní. Simi ledre ga bí za mbá Músa eké yée ní, ifi ené iri kúfú bí Zúda ní káa do 'yì 'dáná éyì wá.

¹⁵ Ma'dii, ni miútúásáne gí ro zí mikánda yéme ledre idíne togú ngíti mikánda 'yì 'dáná éyì káa zí Malekesédeke ni goó bo ní. ¹⁶ Miógọ̀ a bí zía idíne 'yì 'dáná éyì nées ní, ndaa 'bi ené gí zía bí yaá tara mbotù ené ni kú 'bi 'yì 'dáná éyì káa zí tara mbotù 'bi Lévi ní wá. Yì ené gí zía ni 'bi ené yì ené trìdríné za fí uyu ené e wá ní. ¹⁷ Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo gí ro Yésu kídí,

“Áyí idí 'yì 'dáná éyì za fí,
káa zí Malekesédeke kóna ní.”

¹⁸ Miyéme ledre kóo yemení 'dá'dá gí ro do ndìṣi géle 'yì 'dáná éyì e kée ní oyóló'bóni go gí zía utúasá ené óto 'yì zía idíne mbigí 'yì 'bi Lomo wá. ¹⁹ Miméngì ledre ga bí kací lorù bí Músa eké ní, oto ené 'yì zía idíne mbigí 'yì 'bi Lomo wá, éyì bí ni nda goó bo ní, mikánda yéme ledre 'dì'bi nda bí goó ne. Nées nda go miyéme ledre máa bí ni 'dì'biógọ̀ zée gbóo kí Lomo ní.

Yésu ni 'yì 'dáná éyì bí ni trìdríné za fí ní

²⁰ Miógọ̀ Yésu bí káa do 'yì 'dáná éyì ní ndaa 'bi ené káa zí 'bi ngíti géyì 'yì 'dáná éyì e ní wá. Lomo lobù 'bi ené gí roa za cù lóbù gí ro zía idíne káa do 'yì 'dáná éyì. ²¹ Zí Lomo úku ledre gí ro Yésu kídí,
“Ledre 'bi Ngére Lomo bí mááyí úku a ba,
máoyóló'bó wá,

‘Áyí idí 'yì 'dáná éyì za fí.’ ”

²² Káa zí bí Lomo lobù kóo lóbù gí ro zí Yésu idíne káa do 'yì 'dáná éyì ní, bí ba ní Yésu yeme mikánda ledre go kí roko'buné kíngaya.

† 7:8 7:8 Isiréle e ndìṣiní ifi simi éyì eyé ga bí gí yáká ní sokó, zíye í'bí kémbì bí gí simia zí bulúndu Lévi e káa zí bí kóo Abarayáma i'bí tákpásìlì zí Malekesédeke ní. 7:17 7:17 Ke'bi 'bi Dawídi e 110:4 7:21 7:21 Ke'bi 'bi Dawídi e 110:4

²³ 'Yì 'dáná éyí ga kóna ní niyí lengbe tǔ'dù gí zía niyí 'yìma'dí e ndìşiní úyu miúyu, togú ngíti a uyu go yá, geré zí eze a 'dí'bi bi kací a. ²⁴ Gí ro Yésu ní ndaa 'bi ené kenée wá, ni 'bi ené yí ené 'yì 'dáná éyí za fí gí zía uyu ené 'bi ené e wá. ²⁵ Káa zí bi goó kenée ní, togú ndìşizé kací kadra mbá ini ini zí Lomo kí iri Yésu yá, Lomo ni yómo zée gí zía Yésu ma'daa ndìşì kpá fú ódro zí Lomo gí rozé kídí Lomo idí yómo zée.

²⁶ Idízé ówo a kídí Yésu ni ne mongú 'yì 'dáná éyí bi azé óto komozé roa ní, gí zía kémbí lúyú ledre ndaa roa wá. 'Yì e za mbá ndìşiní óto úndru a romo do 'bi maláyika e komo ere mbá. ²⁷ Ndaa 'bi ené káa zí ngíti géyì mĩngburoko 'yì 'dáná éyí e zía ndìşiné 'dáná éyí kací kadra mbá ní wá. 'Yì ga bi ndìşiní 'dáná éyí kací kadra mbá ní ndìşiní 'dáná éyí nées kpá gí ro 'bi eyé lúyú ledre kpá gí ro 'bi 'yìma'dí e. Yésu 'daná 'bi ené éyí dǔdú kí'dí kéré simi bi i'bí roné do úyuné do mĩngbũngbu kágá ní. ²⁸ 'Yì máa yée ga bi niyí mĩngburoko 'yì 'dáná éyí e kací lorù bi Músa eké ní, niyí nées lá gbékpí 'yìma'dí e roko'bu ndaa royé wá. Simi bi Lomo i'bíogú nda mikánda lorù ní, zía 'dí'bi mbigí Owú 'bi ené Yésu bi utúasá miútúasá kací komoa ní zía idíne káa do 'yì 'dáná éyí za fí.

8

Mikánda yéme ledre

¹ Simi tǔ'dù ledre ga bi 'dodozé yée zise ní za mbá, idíse ówo a kídí wo bi ni kí roko'buné ní, ni kídí Yésu ni mongú 'yì 'dáná éyí, niyí cakaba mindìşiyé kí Lomo do bi kǐé'do komo ere. ² Ni ndìşì 'dáná éyí simi mbigí 'Dìcì 'bi Lomo bi komo ere ní. Mbigí 'Dìcì nées Ngére ubù ne, ndaa 'bi ené 'yìma'dí wá.

³ Káa zí bi mongú 'yì 'dáná éyí ndìşì i'bí tákpásìlì e kpá kí 'dáná éyí e ní, Yésu bi ni kpá mongú 'yì 'dáná éyí ní, ni kpá i'bí 'bi ené éyí zía kpá 'dáná éyí. ⁴ Idí Yésu ma'daa ni kóo ba do sogo kángá ona yá, káa bi sù ledre bi zía kpá idíne 'yì 'dáná éyí gí roa ní ndaa, gí zía 'yì 'dáná éyí e niyí yí eyé goó bo ndìşiní 'dáná éyí kací lorù bi 'bi Músa ní. ⁵ Moko 'bi 'dáná éyí bi ndìşiní méngi a simi 'Dìcì 'bi Lomo do sogo kángá ona ní, ni lá dǔdú lǐlǐ moko 'bi 'dáná éyí bi komo ere ní. Nées sù ledre bi simi bi kóo Músa ni ndìşì ubù kútú gí ro ndìşì ini ini zí Lomo simi a, zí Lomo kóo esì sùlìne komo a kídí, "Ídí méngi moko ga gére nées tí za cé káa zí bi kóo máúku ledreyé ziyí do landa bi Sináyí ní." ⁶ Moko 'bi 'dáná éyí bi Lomo i'bí zí Yésu méngi a ní, romo do 'bi ngíti géyì 'yì 'dáná éyí e go mbá. Kpá káa zí mikánda ledre bi Lomo yeme gí rozé ní, ni kí ledrené owóowó rómo do kurú a bi kóo 'dá'dá ní mbá. Gí zía Yésu toro 'dá'dá ne.

⁷ Idí mizefi yéme ledre kóo 'dá'dá ní méngi kóo moko bo bilámáne, káa bi Lomo yeme ené kóo ngíti mikánda ledre wá. ⁸ Lomo owo bú bilámáne kídí ledre kóo nées yeme ní, 'yìma'dí e nderení eyé kací a wá, gí zí kéyì nées ní, zía úku ledre kídí, "Sìndì kadra ni ógú,

zìma yéme mikánda miyéme ledre
kí kífú Isiréle
kpá kí bulúndu Zúda e.

⁹ Mikánda ledre bi mááyí yéme a ní ni kpí gí zí wo bi kóo

- máyéme gi ro bulúndusé e
simi bi máútú zíye 'dá'dá
zíma 'dí'biógu yée gi simi Ízibiti ní.
Gi zía ledre bi máyéme gi royé ní ndaá 'bi ené zíye kí ledrené owóowó wá.
Gi zía bi menjíni ledre kenée ní, zíma óyó sogomá zíye.
¹⁰ Ba nda go mikánda miyéme ledre bi mááyí yéme a kí 'yì 'bi Isiréle e
gi kací a ba.
Mááyí 'dódo lorù amá e zíye ówoyéme a,
zí ciyí a ólúne ngírì simi mimbé'deyé.
Nda née zíma idíma Lomo bi zíye ndísiyé óto úndru a,
gi zía niyí go 'yì amá e.
¹¹ Nda gi ore, 'yì bi ní idíáká yaá owoyeme máa káa do Ngére eyé wá,
ili kpá fú do 'dódo ledre amá zíne ní ndaá.
Niyí go za mbá 'yì ga bi owoyemení máa go ní,
mingburoko 'yì e kí minzéré owù e mbá.
¹² Gi zía bi owoyemení máa go ní, ledre ga bi kóo luyúni yée 'dá'dá ní mbá
máotoómo yée go mbá,
mááyí lùlúoyó yée gi royé za mbá 'dá'ba."
¹³ Ledre máa wo bi Lomo yeme ba ní, ní mikánda yéme ledre. Gi zía
ledre máa wo bi kóo yeme 'dá'dá née ní yì eyé go kurúne, moko ndaá lolù
simi a wá ní ùkú ené miùkú.

9

Lorù gi ro mizefì yéme ledre

- ¹ Ídísé ówo a kídí, mizefì ledre kóo Lomo yeme zí bulúndusé ga kóna ní,
í'bí kóo lorù káa do misì'di 'bi ndísi óto úndruné zíye, zía kpá úku ledre
idíní ùbù kùtù káa do 'díçì zíne gi ro do ndísi ínì ini simi a zíne. ² Simi
bi ùbùni kùtù née ní ní, zíye ífi simi a gbre kí mbílí bongó. Mizefì simi a
bi mì'dí tara mbotù ní, zíye 'dí'bióto éyì bi ndísiní ùndùoto pho'du doa
ní, kí tarabíza kpá kí ambata bi yemení kí írì Lomo ní mbá simi a ore.
Ndísiní ndólo simi 'díçì máa née kídí, Bi 'bi Lomo. ³ Nda sogo mbílí bongó
bi ingí'dùtùni zaá yana íri ní, ndoloní 'bi eyé simi 'díçì máa wo née kídí,
Mongù Bi 'bi Lomo. ⁴ Éyì ga bi 'di'biotóní yée simi bi máa wo née íri ní,
niyí 'bi eyé mbá kpì. Niyí mbayi bi o'bóní gi simi dábu gi ro ndísi óngbó
abùrèngù kí bilámá ndonyoné doa gi ro zí cika a ndísi ndéréne zí Lomo
ní, nda kí sondùù bi kururùnì simi a kí roa mbá kí dábu, née sondùù 'bi
yéme ledre. Do 'dí'bióto owù phefé bi o'bóní gi simi dábu kí éyì miánu
bi kóo Lomo ndísi ùçùògu a gi komo ere ndoloní mána* ní, kí ngbàngbá
'bi Aróna bi mbílía ndísi ù'bù miù'bù gi zí roko'bù 'bi Lomo ní, nda kpá
kí misisilekpe tutù bi ekéní lorù 'bi miyéme ledre 'bi Lomo bi sokó ní roa.
⁵ Do yéme lílì éyì e gbre káa zí lílì maláyika e ní, zíye yáya fúndúye mbá
mìyáya do sondùù kí'dí bi ndísiní óyù sáma bi gi ro zí Lomo 'dí'bióyó lúyú
ledre 'bi 'yìma'dí e ní. Utúasázé úku yéme ledre gi ro ledre máa née wá.
⁶ Simi bi 'yì 'daná éyì e yemeonzóní éyì ga gére née go mbá kenée ní,
zíye nda ndísi ólúye simi mizefì simi kùtù née ndísi ínì ini zí Lomo kací

8:12 8:12 Yeremáya 31:31-34 * **9:4** 9:4 Mána: Née éyì miánu bi kóo Lomo ndísi ùçùògu a zí Isiréle e gi komo ere simi bi niyí simi súwù kí simibi çì gbre ní. Ólo Ólúògu 16:1-36.

kadra mbá. ⁷ Simi odu simi 'Dìcì 'bì Lomo máa bi 'bì ené Mongú Bi 'bì Lomo ní, mongú 'yì 'dáná éyí e ndìsì lengbe ólú simi a ìrì dọ̀wú ne simi simibi kǐé'do kpá kǐ'dí kǐrì.† Togú olú go ìrì yá, ndìsì lengbe ìni ìni zí Lomo kǐ óyú sáma bangá bi gáa ongoonzóní ní gí ro zí Lomo lúlúoyó lúyú ledre ené, kpá kǐ lúyú ledre bi 'yì e luyúní ngará owoní wá ní. ⁸ 'Dówú Lomo ndìsì 'dodo ledre máa ga ba zize ne, kídí 'yì ndaa ólú do Mongú Bi 'bì Lomo nées wá, káa zí bi 'yì e ndìsìni aka lódú ba fú misì'di bi kóo lorú 'bì Músa 'dodo ndìsìni ìni ìni kǐe zí Lomo simi kútú ní. ⁹ Lílì ledre nées 'dodo karaba zize kídí, bangá ga bi kóo ndìsìni óngoozó yée 'dáná éyí kǐe zí Lomo ní, utúasá ené óto 'yì zía idíne mbigí 'yì 'bì Lomo wá. ¹⁰ Loru ga gére nées ni yì eyé lá gí ro zí 'yìma'dí e ánu éyí kpá kǐ éwé éyí e nda kpá kǐ ledre 'bì lúgu éyí e. Ambá yéme ledre nées ni dọ̀wú gí ro kuru'bu 'yìma'dí, 'buó togú sɛndí kadra ogú go zí Lomo óyóló'bó ledre ga gére nées ne.

Ledre sáma Yésu owó romo do 'bì bangá

¹¹ Bi ba ní Yésu ogú nda go cú ne. Ni goó ne mongú 'yì 'dáná éyí zize simi 'Dìcì 'bì Lomo komo ere. Moko ené ndaa kǐ bi máa yée ga bi 'yìma'dí yemeni ye kǐ ìrì Lomo do sogo kángá ona ní wá. ¹² I'bì mbigí kuru'buné bi romo do bangá e ní do úyuné káa do mongú 'yì 'dáná éyí. Zía ólúne simi Mongú Bi 'bì Lomo kǐ mbigí sámané. Gí zí kǐyí nées, zí Lomo geré lúlúoyó lúyú ledre ezé 'bì 'yìma'dí e za fí. ¹³ Sáma bangá kǐ mbuku bangá ga bi ongbóní yée zí 'yì 'dáná éyí ndìsì óyú yée ní, ndìsìni lúgu lá dọ̀wú gbékpí ro 'yìma'dí. ¹⁴ Sáma Kírésito utúasá dọ̀wú ne lúguráyí 'yì e gí simi lúyú ledre gí zía 'Dówú Lomo i'bì roko'bu ne zí Yésu ma'dáa zía i'bì roné zí umbu do úyuné káa do mongú 'dáná éyí zí Lomo. Gí ro zí sáma nées lúguráyí sómú ledre ezé káa bi azé ndìsì sómú ledre ga bi ni 'dí'biogú zize umbu ní, gí do bi zize ndìsìzè méngi moko zí Lomo bi trídri ní.

¹⁵ Gí zía bi i'bì roné zí umbu ní, zía ndìsì ódroné do bi kací 'yìma'dí e zí Lomo gí zía 'dí'biogú mikánda miyéme ledre 'bì Lomo go zí 'yìma'dí e gí ro zíye ndíki trídri bi za fí ní. Sí ledre bi uyu gí roa ní, ni gí ro úgu go 'yì e gí simi lúyú ledre bi kóo luyúní simi kuru miyéme ledre kóna ní.

¹⁶ Káa zí ledre bi gí ro odu kúru 'yì ní. Togú 'yì ukuomo ledre zía úyuné yá, 'yì ga bi 'yì nées ukuomo ledre nées zíye ní, idíni méngi a tí kenées gí zía nées ledre bi 'yì nées ili ní. ¹⁷ Togú 'yì ni aka kǐ komoné yá, ledre bi ni úku a ní owó ené e wá, ledre nées ni ówó komo 'yì e zíye méngi a nda gí do kací umbua. ¹⁸ Nées sí ledre bi simi mizefí miyéme ledre bi dongará Lomo kǐ 'yìma'dí e gí ro zía idíne kǐ roko'buné yá, ili zí sáma ndé'yíne gí zía té kǐ ní. ¹⁹ Simi bi Músa 'dodo asá lorú 'bì Lomo go zí 'yì 'bì Isiréle ní, zía 'dí'bi mbílì tìyí kǐ mimoli kálá bangá zía ésì yée simi sáma owú ití kǐ ina gáa ongoonzóní ní, óyú yée ro búku 'bì lorú 'bì Lomo nda kpá kǐ 'yìma'dí e. ²⁰ Simi bi ni ndìsì óyú sáma ma'dáa ní, "Zía úku ledre kídí, sáma ba 'dodo go kídí ledre bi Lomo yeme wo dongaráne kǐse 'yìma'dí e ní ni ma'díi." ²¹ Zía kpá óyú sáma nées ro kútú kpá kǐ éyí ga bi ore ndìsìni ìni ìni kǐe zí Lomo ní mbá. ²² Ni kenées gí zía lorú 'bì Lomo uku kídí éyí e mbá niyí útúasá kací komo Lomo 'buó togú sáma nde'yì go gí royé. Kpá

† 9:7 9:7 Ólo ledre gí ro ledre bi méngi roné simi ba simi Léví 16.

9:20 9:20 Ólúogú 24:8

kenée née Lomo ni ótoómo lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e 'búo togú sáma nde'yì go gì royé.

²³ 'Dáná éyì ga bi za mbá 'yì 'dáná éyì e ndìşinì 'dáná yée kí bangá do sogo kángá ona gì ro óto 'yì e idíye mbigì 'yì ga bi 'bi Lomo ní, ndanì née mbigì a wá, née lílì a. Mbigì 'dáná éyì ni wo bi kí éyì bi gì komo ere ní. ²⁴ Kírésìto 'daná 'bi ené éyì do bi máa wo bi 'yìma'dí e yemení ye kí şilíye kídí née bi 'bi Lomo ní wá. Bi máa wo bi 'yìma'dí yemení ye ní, née lá lílì 'Dìçì 'bi Lomo bi komo ere ní. Ndìşì 'bi ené yì ené geré simì mbigì 'Dìçì bi 'bi Lomo ní kí Lomo do bi kí'è do komo ere íri za fí. ²⁵ Nderé ené 'bi ené do Mongú Bi 'bi Lomo kí'dí tú'dú gì ro úyuné káa do 'dáná éyì gì rozé káa zì bi Mongú 'yì 'dáná éyì e bi do sogo kángá ndìşinì ndéré ándá royé m̀ndéré ándá kacì simìbi e mbá do Mongú Bi 'bi Lomo ní kí sáma bangá e ndìşì óyù yée wá. ²⁶ Idí née kóo mbigì ledre bi Lomo yeme ne kídí 'dáná éyì idí méngù roné kí'dí tú'dú ní yá, káa bi Yésu ni úyu ándá roné miúyu ándá tónóné kú gì simì kadra bi kóo Lomo yeme do sogo kángá ba ní ní. f'i, ogù do sogo kángá lá dujú kí'dí kéré do úyuné gì ro 'dí'bióyó lúyú ledre ezé za fí. ²⁷ Gì zía Lomo yeme go kenée kídí 'yìma'dí e idínì úyu dujú kí'dí kéré nda gì do kacì mizefì umbu née zine nda 'decì ngbangayé. ²⁸ Cé káa zì bi kóo Kírésìto uyu dujú kí'dí kéré gì ro zì Lomo ótoómo lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e gì ro karanée zine kpá ndá'baogu ándá roné do sogo kángá. M̀ndá'baogu a née ndaá lolu kpá gì ro 'dí'bióyó lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e wá, nda gì ro í'bí tridri bi za fí ní zì 'yì máa yée ga bi ndìşinì óto komoyé gì ro m̀ndá'baogu a ní.

10

Yésu ni mbigì 'yì 'dáná éyì

¹ Tú'dú ledre ga bi za mbá Músa eké yée káa do lorù ní, ndanì eyé mbigì ledre ma'dáa wá, née za mbá lílì bilámá ledre bi miúyu Yésu káa do mbigì 'dáná éyì 'dí'biógu ní. Abú 'yì 'dáná éyì e ndìşinì 'dáná ándá éyì m̀'báná ándá kacì simìbi e mbá yá, kuřú misì'di bi ndìşinì 'dí'bi a ndéré kie ini ini zì Lomo ní, oto ené Lomo zía idíne kí rokinyì zía 'dí'bióyó lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e wá. ² Idí kóo kuřú misì'di bi 'bi ini ini zì Lomo ní oto kóo Lomo bo zía idíne kí rokinyì zía ótoómo lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e, káa bi 'yì 'dáná éyì e otomoní kí 'dáná éyì go gì zía 'yì ga bi 'yì 'dáná éyì e ndìşinì 'dáná éyì kpá gì royé ní ndanì lolu ba fú lá kí ngiri 'bi lúyú ledre royé wá. ³ Ngiri ndìşì méngì yée gì zía 'dáná éyì ga bi 'yì 'dáná éyì ndìşinì 'dáná a kacì kadra kí simìbi e mbá née ní ndìşì óto 'yì e zíye ndìşiyé éré ngiri kídí togú 'danánì éyì zì Lomo gì royé wá yá, lúyú ledre ukú gì royé wá. ⁴ 'Dáná éyì bi 'yì 'dáná éyì e ndìşinì 'dáná a kí sáma itì e kí ina e ní, Lomo 'di'bióyó ené lúyú ledre gì ro 'yìma'dí e gì zía wá.

⁵ Simì bi Kírésìto Yésu ogù ní, zía kóo úku ledre zì Lomo kídí, "Lomo ìli eyì zima óngoonzó bangá zíyì káa do éyì 'dáná wá, née sì ledre bi óto máa káa do 'yìma'dí ní.

⁶ Ndá 'bi eyì kí rokinyì gì ro do ndìşì óngoonzó bangá e kpá kí ngíti géyì éyì e óngbó yée káa do 'dáná éyì zíyì gì ro lúyú ledre wá.

⁷ Née sì ledre bi máuku ledre gì zía máyá mááyì ba ní ní, gì zía ekénì kóo ledre go kenée gì romá simì miéké kúruyì.

'Máogù go méngì éyì bí ìlì ní.' "

8 Zí Yésù kpá úku ngítì ledre kídí, "'Dáná éyì bí ndìsìní 'dáná yée zíyì kí bangá, togù mbú mikánda éyì gí yáká, togù mbú bangá bí ongoonzóní do óngbó a zíyì sị mbayi ní, ndá 'bí éyì kí rokinyi gí ro éyì ga gére née mbá wá." Abú Músa eké kóo go simì lorù kenée ní. ⁹ Wo Yésù, zía kpá úku ngítì ledre kídí, "Lomo máogù go do sogo kángá méngì éyì bí ìlì ní." Née ní, zía ìnyìné 'dùtù tú'dù misi'di ga bí kóo 'bí mizefì miyéme ledre ní mbá 'dá'ba zía líkpí misi'di 'bí mbigí 'dáná éyì bí 'bí gbre yéme ledre ní. ¹⁰ Ma'díi, née ledre bí Lomo ìlì ní. Umbu bí Kírísító Yésù uyu wo kí'dí kéré káa do mbigí 'dáná éyì ní, oto zée go káa mbigí 'yì ga bí 'bí Lomo ní, gí zía lúyú ledre ndaá lolù rozé wá.

¹¹ Kací kadra mbá, 'yì 'dáná éyì e ndìsìní tóro 'dáná éyì e zí Lomo kací lorù 'bí 'dáná éyì bí Músa eké ní. Abú ndìsìní 'dáná éyì ga gére née tí kenée yá ní, í'i, oto ené Lomo zía ídine kí rokinyi zía 'dí'bióyó lúyú ledre 'bí 'yíma'dí e gí royé fú lá wá. ¹² Simì bí Ngére Yésù ogù káa do mbigí 'yì 'dáná éyì ní, í'bí roné do úyuné káa do mbigí 'dáná éyì dùyú kí'dí kéré, geré zí Lomo ídine kí rokinyi zía 'dí'bióyó lúyú ledre 'bí 'yíma'dí e gí royé za fí. Yésù ma'dáa niyì cakaba mindìsìyé kí Lomo do bí kéré'do za fí. ¹³ Tónóne gí simì sùndí kadra máa bí kóo née, ndéréógúné gí karaba ní, ní mindìsìné sòngó sùndí kadra bí gí ro zíne ídine Ngére do ezeokóne e za mbá ní. ¹⁴ Í'bí roné do úyuné káa do mbigí 'dáná éyì kí'dí kéré gí ro zí 'yì ga bí ngunúní ledre 'bí Lomo go ní ídíye mbigí 'yì ga bí 'bí Lomo ní za fí.

¹⁵ Ledre née utúasá go kpìnì kí ledre bí kóo 'Dówú Lomo uku ní,

¹⁶ "Ba miyéme ledre bí mááyí yéme a kíye gí do kací a ba.

Mááyí 'dódo lorù amá e zíye ówoyéme a, zí cíyí a ólúne ngírì simì mimbé'deyé."

¹⁷ Zía kpá úku ándá ledre kídí,

"Mááyí lùlúoyó lúyú ledre esé e za mbá 'dá'ba, gí zía má'dí'bilúgu sée go zíma káa do mbigí 'yì amá e."

¹⁸ Káa zí bí Lomo lùlúoyó lúyú ledre ezé e go, azé nda go mbigí 'yì ené ní, sị ledre bí zíze ndá'bazé kpá fú ndìsì ongoonzó bangá ndìsì 'dáná éyì kíe zía ní ndaá lolù wá.

Ndazé óyó sogoze zí Lomo wá

¹⁹ Owú 'bí Babá e, ndazé lolù ónzó komozé mióonzó gí ro ndéréze simì Mongú Bí 'bí Lomo bí komo ere ní wá, gí zí sáma Yésù bí lefe bí gí rozé ní, misi'di ere líkpí go zíze fúo. ²⁰ Gí zía bí Yésù í'bí roné káa do mbigí 'dáná éyì do úyuné gí rozé ní, ní zíze go káa zí mbílí bongó bí ingíní 'Dìcì 'bí Lomo zíze ólúze kpurú gí simì a ndéréóguzé zí Lomo ní.

²¹ Káa zí bí Yésù ní nda goó ne Mongú 'yì 'dáná éyì gí rozé simì 'Dìcì 'bí Lomo ní, ²² idízé kpá fú ndìsì ndéré zí Lomo kí mimbé'dezé kéré'do kací kadra za mbá. Gí zía umbu bí Yésù uyu wo gí rozé ní, sáma a lugurayi zée káa zí éyì bí luginí kí iní bí kí komoné drá ní.

²³ Idízé lánýá ro ledre máa née kí mimbé'dezé kéré'do gí zía togú Lomo uku ledre go yá, ní tí méngì a ma'díi. ²⁴ Idízé ódó rozé káa do éyì kéré'do kí

lafúze e, zize ndìsìsè óto 'búye kpá kí sáká yée kí bilámá miméngì ledre. ²⁵ Togú go s̀indì kadra 'bi ini zì Lomo yá, idísé yóko rosé ndro kí lafúze e. Ndásé idí káa zì ngiti géyì 'yì ga bi iliní yóko royé kí lafúze ndìsì ini ini zì Lomo wá ní wá. Idísé ndìsì sáká lafúze e kpá kí lórù rosé dengbìse gì zía s̀indì kadra 'bi mindá'baògu Ngére Yésù ní go gbóo.

²⁶ Káa zì bi nguǹguzé ledre Yésù go, togú zize ndá'bazé ndìsì lúyú ledre káa zì éyì bi owozé aka fú lá wo wá ní, ngiti 'dáná éyì bi niyì 'dáná a gì rozé gì ro zì lúyú néesé ùkùne ní ndaa lolu wá. Gì zía Yésù ma'dáa uyu kóo gì rozé dujù kí'di kèrì. ²⁷ Togú úwúsé ledre ba wá, zise 'dùtù mbílìse 'du'dorù do ndá'basé lúyú ledre yá, idísé ówo a kídì ásé go ezeokó Lomo ndìsìsè go dujù s̀ongó umbu 'bi pho'du bi owoofu go ni úfu ezeokó néesé kíe ní. ²⁸ Idísé ówo a kídì ledre ba ni ma'dí, lílì a ni káa zì lorù 'bi Lomo bi kóo Músa ekénì kídì, togú 'yì mengì lúyú ledre go, zì ngiti géyì 'yì e, togú gbre kí ota úku ledre go kídì ma'dí 'yì néesé luyú tí ledre go kenée yá, niyì tí geré úfu wo 'dá'ba. ²⁹ Togú ledre ni kóo kenée bo gì ro lorù, idísé ówo a kídì togú 'yì lurúcayì Owù 'bi Lomo, kí umbu bi kóo uyu káa do mikánda miyéme ledre bi gì ro 'yìma'dí e ní yá, kídì 'yì néesé ndìsì go úkucáyì roko'bu 'bi 'Dówù Lomo bi oto mimbé'de Lomo zía ìdrìne ro 'yìma'dí e ní. Lomo ni 'dècì ngbanga 'yì máa néesé bisinyíne kíngaya. ³⁰ Idísé ówo a bilámáne kídì togú Lomo uku ledre kídì, "Mááyì dujù máa wo bi ni miútúásáne gì ro méngì lúgu bisinyí ledre zì 'yì ní." Zì úku ándá ledre kídì, "Ngére Lomo ni 'dècì ngbanga 'yì ené e." ³¹ Idísé ówo a kídì roko'bu 'bi Lomo ofu go. 'Yì bi ni lúru komoa kí ledre ní ndaa, togú 'dècì ngbanga 'yì go yá, ni idí zì 'yì ma'dáa bisinyíne kíngaya.

³² 'Do'dó ga bi kóo 'dó'dósé yée gì zì lerì, zì ngiti géyì 'yì e kpá 'dó'do sée gì zía bi nguǹgusé ledre Ngére Yésù ní, ndaa lígì sée wá. ³³ Simi ngiti géyì s̀indì kadra, 'yì ga bi nguǹguní ledre Ngére Yésù wá ní, ndìsìni kóo 'dó'do sée kí ényì komosé, kí ócò sée do komo t̀ù'dù 'yì e. Ngiti géyì yá, zise ndìsìsè kí sáká lafúze e togú 'yì ga bi nguǹguní ledre 'bi Lomo wá ní niyì go méngì yée bisinyíne ní. ³⁴ Bi ndìsì kóo sinyí rosé misinyí kí lúru lafúze ga bi otóní yée simi s̀ìgìni gì zía bi nguǹguní ledre 'bi Ngére Yésù ní. Zise ndìsìsè út̀usimisé kíngaya simi bi 'yì ga bi ndìsìni méngì sée 'yì ga bi 'bi Kírèsìto bisinyíne zìye ndìsìyè kí ngáka éyì esé e gì zise ní. Út̀usé simisé néesé gì zía ówosé yì esé bú kídì Lomo yemeomo bilámá ledre bi ngará ùkù wá ní go zise komo ere.

³⁵ Idísé 'dí'bi s̀ìlìse ro Lomo kpá fú ngbúo, ndásé óyó sogosé zía wá gì zía ówosé go bú kídì bilámá ledre ni go ndìsì s̀ongó sée komo ere. ³⁶ Idísé ndìsì út̀usimisé kíngaya gì do bi zise ndìsìsè méngì moko 'bi Lomo ndéré kíe kpá fú 'dá'dá gì ro zì Lomo í'bí úndru bi yemeomo gì rosé ní zise. ³⁷ Gì zía ekénì ledre gì ro Ngére Yésù simi miéké kúru Lomo kídì, "Ngítì s̀ìlì idíaká go lá cúku'dée gì ro zía ndá'baòguné, lù'bu lolu wá.

³⁸ Tí lá mbigì 'yì amá e niyì ndíki trìdrì bi za fí ní gì zía nguǹguní ledre amá go ní.

Wo bi ni oyó sogoné zìma ní,
máútúásá idí kí rokinyí kíe wá."

³⁹ Ndazé ezé káa zí 'yì máa yée ga bì oyóní sogoyé go zí Lomo bì Lomo ní úfu yée ní wá. Zée ga bì n̄nḡnguzé ledre 'bì Kírésito go ní, azé ídí òdù zé tr̄dr̄i za fí.

11

N̄nḡngu ledre 'bì Lomo

¹ N̄nḡngu ledre nì ówoyéme a kídí ledre bì Lomo uku go ní, abú lurúzá aka kí komozé wá, ledre ma'dáa nì tí méngì roné. ² Née s̄i ledre bì karaba m̄nḡburoko 'yì ga bì kóo 'dá'dá n̄nḡguní ledre 'bì Lomo ní ìriyè nì miékéne simi miéké kúrú Lomo ḡi zia ní.

³ Ḡi zia bì n̄nḡnguzé go kídí Lomo nì bo ní, zize kpá n̄nḡngu a kídí Lomo ma'dáa otooḡ ere kí do sogo káṅgá za mbá ne. Uku lá ledre zí éyì maáge méngì royé tí kenée. Owozé go bilámáne kídí éyì ga bì za mbá nd̄is̄izé lúrú yée ba ní, Lomo bì ngárá lurúzá aka wá ní, otooḡ yée ne. ⁴ Ḡi zia bì kóo Ábele n̄nḡngu ledre 'bì Lomo ní, zia kóo 'dí'bi mizef̄i yì ené e káa do tákpásìl̄i í'bí a zí Lomo kí mimbé'dené kí'è'do. 'Bì ené éyì máa ga gére emeromoní kóo ḡi do 'bì Káyina. Zí Lomo kóo ídine kí rokinyi ḡi ro éyì ga gére née ḡi zia wo Lomo, owo go kídí Ábele n̄nḡngu ledrené go nì go mbigì 'yì ené. Abú karaba Ábele ndaá lolu do sogo káṅgá ona wá yá, éyì ga bì kóo méngì yée ní, azé aka fú ówotátá ledre ḡi royé.

⁵ Ḡi zia bì kóo nd̄is̄i 'bì Enóka kí miméngì ledre ené nì kóo bilámáne do Lomo ní, zí Lomo 'dí'bi wo nyé tr̄dr̄i komo ere káa bì nì úyu kí ke. Lomo méngì ledre née zia kenée, ḡi zia miméngì ledre ené oto kóo Lomo go kí rokinyi. ⁶ Togú 'yì n̄nḡngu ledre 'bì Lomo kí wá, utúasá oto Lomo zia ídine kí rokinyi wá. Mbigì 'yì 'bì Lomo nì ídí òdù 'yì bì n̄nḡngu go kídí Lomo nì bo ma'díi, zia kpá n̄nḡngu a kídí ma'díi, Lomo nd̄is̄i lengbe í'bí tákpásìl̄i zí 'yì ga bì niyí mbigì 'yì ené e ní.

⁷ Ḡi zia bì kóo Nówa n̄nḡngu ledre 'bì Lomo ní, zia kóo yéme kuṅnḡba zíye ómoyé simi a kí 'yì 'bì 'be 'bì ené e ḡi zí mongú iní kóo ucu ní. Omoní née kóo ḡi zia uwú ledre bì kóo Lomo uku zia ní. Ḡi zia bì n̄nḡngu kóo ledre 'bì Lomo òdù ne simi s̄ind̄i kadra máa bì kóo née ní ní, zí Lomo kóo 'd̄eçì ngbanga tú'dù 'yì e. Úndru bì Lomo nd̄is̄i í'bí a zí 'yì ga bì nd̄is̄iní oto wo zia ídine kí rokinyi ní, zia kóo í'bí a zí Nówa.

⁸ Ḡi zia bì kóo Abarayáma n̄nḡngu ledre 'bì Lomo ní, zia kóo úwú ledre bì Lomo uku zia kídí ídí ndéré nd̄is̄i simi ngiti káṅgá kp̄i zí káṅgá máa née nda ídine káa do káṅgá ené ní. Simi bì Abarayáma uwú ledre née kenée ní, zia tí geré ìnyinè ndéréne. Abú owo kóo bì bì Lomo uku ledre a zia née wá. ⁹ Simi bì kóo Abarayáma nderéoḡu simi káṅgá bì kóo Lomo uku ledre a zia ní, nd̄is̄i kóo ìri kí sómù ledre bì kídí née nì ona 'yì mióḡu, née nd̄is̄i nd̄is̄i simi k̄ut̄ú. Nda ḡi do kací tú'dù simibi e, zí wot̄ja Isáka kí owù 'bì ené Yakóbo kóo kpá nd̄is̄i 'bì eyé simi k̄ut̄ú. Ledre bì Lomo uku zí Abarayáma ní, nì kpá kémbì ledre bì kóo uku zí Isáka e kí owù 'bì ené Yakóbo ní. ¹⁰ Simi bì Abarayáma nderéoḡu simi káṅgá bì Lomo uku ledre a zia ní, zia kóo kpá fú nd̄is̄i oto komoné ḡi ro 'be máa wo bì Lomo yeme c̄u ne bì nì ídí 'bì ené za fí odu a ndaá ní.

¹¹ Ḡi zia bì kóo Sára e kí o'do 'bì ené Abarayáma n̄nḡguní ledre 'bì Lomo ní, abú niyí kóo go ngokoyé yá, zí Lomo kóo í'bí owù zíye nd̄iki a

abú Sára ni kóo kára mikoto ndotó. Abarayáma owo bú kídí togú Lomo uku ledre go yá, ledre ma'dáa ni méngì roné. ¹² Tí ma'díi kpurú gí simi owú bi Abarayáma ndikiní wo kí me'bené Sára nda do ngokoyé ní, zí owú máa née nda ndíkiógu ríki sí do 'yíma'dí do sogo kángá tù'dù tù'dù tù'dù, 'yì óloónzó yée ndaa.

¹³ Míngburoko 'yì ezé ga kóna nṅunṅuní ledre 'bi Lomo ní, abú uyuní kóo go mbá 'dá'dá zíye kí ndiki trìdrì bí za fí Lomo uku ledre a zíye ní yá, owoní kpá fú bú kídí Lomo ni karanée í'bí trìdrì née zíye gí zía yée niyí yì eyé kóo do sogo kángá lá 'yì miógu e. ¹⁴ Togú 'yì e káa zí ga gére ukuní ledre ya yée niyí do sogo kángá lá 'yì miógu e yá, ndìsìní née lúru bí gí ro mbigí bí bi yée niyí ndìsì doa za fí odu a ndaa ní. ¹⁵ Togú ukuní née ledre bí bí kóo oguní gí doa do sogo kángá yáa ní yá, éyì bí ni ùcúómo yée kí ndá'balúgu royé simi a 'dága íri ní ndaa. ¹⁶ Gí zía yì ené nṅunṅu ledre eyé zì 'bú bí bi komo ere ní ídine doyé. Gí zì kéyì née zì Lomo ídine kí rokinyi kíye simi bí niyí ndìsì ndólo wo Lomo eyé ní gí zía Lomo ma'dáa yemeomo bí máa née go zíye.

¹⁷ Gí zía bí kóo Abarayáma nṅunṅu ledre 'bi Lomo ní, abú Lomo uzu kóo wo kídí idí òṅoónzó Isáka káa do 'dáná éyì zíne yá, asi ené kóo wá ní kóo go nzíyiné gí ro òṅoónzó Isáka. ¹⁸ Abú Lomo uku kóo ledre gí ro Isáka ma'dáa kenée yá, "Írìyì ní owú do Isáka e kí owú 'bi ené e." ¹⁹ Simi bí Lomo ya Abarayáma idí òṅoónzó Isáka káa do 'dáná éyì ní, Abarayáma owo yì ené kóo bú kídí, Lomo ni úrulúgu wo. Tí ma'díi, zí Lomo kóo yómo Isáka.

²⁰ Gí zía bí kóo Isáka nṅunṅu ledre 'bi Lomo ní, zía kóo í'bí úndru zí owú 'bi ené ga bí kóo gbre, Yakóbo e kí Èsawu ní kídí, Lomo idí í'bí úndru zíye karanée zíye ídiye míngburoko 'yì e.

²¹ Gí zía bí Yakóbo nṅunṅu ledre 'bi Lomo ní, simi bí kóo lúru roné née ngoko go kíngaya née utúasá lolú méngì tù'dù simibi 'dá'dá wá ní, zía 'dí'biógu owú 'bi owú 'bi ené ga bí gbre ní, wotí Yoséfa zía ìnyìóguné 'dága 'dókó roné ro nḡbángbá ené bí do sílíne ní ìni ini zí Lomo kídí Lomo idí í'bí úndru zí owú ga gére née.

²² Gí zía bí kóo Yoséfa nṅunṅu ledre 'bi Lomo, simi bí lúru roné, née ngoko go kíngaya née utúasá lolú méngì tù'dù simibi e 'dá'dá wá ní, zía ìnyìné úku ledre zí lafúne Isiréle e bí kóo niyí kéye mbá simi Ízibiti íri ní kídí, togú karanée niyí go ólúógu gí simi Ízibiti gí ona ndéréye do bí bí Lomo ili idíní ndéré ndìsì doa ní yá, ndaní óyó sogoyé zí cóngóné wá, idíní 'dí'biútú a kpa ndéré kíe.

²³ Gí zía bí kóo 'bù Músa kí mbágáa nṅunṅuní ledre 'bi Lomo ní, zíye kóo kála bicayi lorú bí ngére 'bi Ízibiti i'bí kídí idíní úfu owú 'bi Isiréle e bí owú ya'dá e ní mikála. Zíye 'dí'bi Músa ndéré ótoéçì a, zía méngìné íri éfé ota káa bí niyí úfu a gí zía ní kí lámá roné kíngaya.

²⁴ Gí zía bí Músa nṅunṅu ledre 'bi Lomo ní, simi bí lúru roné nḡboróogu nda yì ené go ya'dá 'yì ní, zía ási ené kídí ndaní lolú fú lá ndìsì ndólo née wotí nyí ngére 'bi Ízibiti wá. ²⁵ Ili ené óyó sogoné zí 'yì ga bí 'bi Lomo zíne ndìsìné 'be 'bi ngére gí ro ídine kí rokinyi simi bí née ní ndìsì méngì bisinyí ledre ní wá, née ili ndá'ba zíye gí ro zíye 'dó'dóye ndro kéye. ²⁶ Owo bú

kídí Isiréle ga gére née niyí mbigí 'yí ga bi 'bi Lomo ní, yée idíní 'dó'dó ndro kéye gí ro Kírésíto bí karanée ní óto yée zíye ídíye kí rokinyi, gí zí wo bí née ní ídí kí rokinyi gí zí éyí ga bí 'bí Ízibiti bí ndìşiní í'bí yée zine bí niyí úkú eyé miúkkú ní. ²⁷ Gí zía bí Músa ngunḡu ledre 'bi Lomo ní, kí ndéréóyó roné gí simi Ízibiti eré ené ngirí wá. Gí zía oto yí ené komoné dujú ro Lomo bí ngára lurú wo kí komoné wá, ndaa ro ngére née wá. ²⁸ Gí zía bí Músa ngunḡu ledre 'bi Lomo ní, zía úku ledre zí Isiréle e kídí idíní ndìşì sómúndiki Ayímbi Umbuokpó bí kóo oṅgoonzóní kábiřikí e zíye óró sámáyé ro kágá mbotu e gí ro togú maláyika ga bí Lomo ní kása yée kí okó do 'yí 'bí Ízibiti e ní oguní go yá, niyí ówo sáma bí ro kágá mbotu 'bí Isiréle e ní, zíye ókpóye geré miókpó ufuní owú e kíří née wá.

²⁹ Gí zía bí Isiréle e ngunḡuní ledre 'bi Lomo ní, zíye 'dóḡu Bikesí mikavu káa zí éyí bí nderéní yí eyé gí do ngáká bí ní. Simi bí asikíří 'bí Ízibiti oguní kpá gí ro 'dóḡu lódú kacíye ní, zí iní kúkú'dùtu yée yeré, zíye úyuyé mbá.

³⁰ Gí zía bí Isiréle e ngunḡuní ledre 'bi Lomo ní, ledre bí Lomo uku zíye ní, zíye méngí a. Zíye gámá 'dikí gara bí kí řřiné Zériko ní gbaá kí sǐlǐ řnyí doa gbre. Geré, zí gara bí o'bo'dikíní gara máa née kie gbaá ní, zía ndúruónzó roné ru bí.

³¹ Simi sǐndǐ kadra máa bí kóo née ní, ngiti kára ní kóo bo 'yí gámá kací ya'dá e faa, kí řřiné Rába, gí zía bí ngunḡu ledre 'bi Lomo ní, zía yómo Isiréle e ga bí lafúye kasaní yée káa do mbeze e simi Zériko ní. Nda gí zí kéyí née, simi bí Isiréle e ufuní 'yí e simi Zériko ní, zíye kóo ótoómo Rába ufuní eyé wo wá.

³² Owú 'bí Babá e, ngunḡu ledre 'bi Lomo tonó ené lá geré kíze kése wá. Tú'dú tú'dú tú'dú ngiti géyí 'yí e gí zíze 'dá'dá ngunḡuní kóo ledre 'bí Lomo go, máútuásá óloónzó yée zise wá. Yée ga bí ca gí dongaráye mááyí ólo yée zise ní go káa zí, Gíđiyóna, Baráka, Samasóna, Zéfete, Dawídi, Sámele nda kí nébì e. ³³ Gí zía bí 'yí ga gére née ngunḡuní ledre 'bi Lomo ní, zí Lomo í'bí roko'bu zíye. Zí ngiti géyí ndìşì rómo ezeokóye. Zí ngiti géyí ídíye ngére e ndìşì 'dəcíyeme ngbanga zí 'yí e. Ledre ga bí kóo Lomo mocú zí ngiti géyí ní, zía tí méngí a zíye. Yée ga bí kóo bangá sinyiní ga bí káa zí kemí ayíní nánáónzó yée ní, zí Lomo yómo yée, bangá sinyiní oto soné royé wá. ³⁴ Ngiti géyí ezeokó yée ayíní kóo 'dí'bi yée úcu yée ku pho'du gí ro zíye ařáónzó royé 'dá'ba. Zí Lomo yómo yée gí simi bisinyiní pho'du née ařání wá. Ngiti géyí roko'bu nda zíye wá, zí Lomo í'bí roko'bu zíye, zíye ndìşiyé rómo komo ezeokóye. ³⁵ Ngiti géyí kará ga bí ngunḡuní ledre 'bi Lomo ní, zí Lomo kóo úru şumuyé ga bí uyuní ní gí simi umbu. Yée ga bí 'dí'biní yée gí ro 'dó'do yée gí zía bí ngunḡuní ledre 'bí Lomo ní, zíye tóroyé ngbúo oyóní sogoyé zí Lomo wá gí zía owoní bú kídí abú ufuní yée yá, Lomo ní úru yée karanée. ³⁶ Odóní ngiti géyí miódó, 'dí'bióḡu yée dongará tú'dú 'yí e do ndìşì úkucáyi yée kí ócó yée bisinyiné. Do 'dí'bi ngiti géyí ndéré ónzó yée simi şǐḡiní. ³⁷ Ongboonzóní 'bí eyé ngiti géyí mióṅboónzó kí tutú. Do óṅḡo 'dəcí simi ngiti géyí mióṅḡo'dəcí tu. Do óṅḡoónzó ngiti géyí mióṅḡoónzó kí maku e. Zí ngiti géyí ídíye 'yí lerí e, zíye ndìşì eşi royé dujú saná ndìşì kie gí zí lerí. Do ndìşì 'dó'do yée do tú'dú

miṣi'di e zíye ndúwúye mindúwú kíngaya. ³⁸ 'Yì ga bi 'bi Lomo nées, ngíti 'yì bi zía ídine bilámáne do komo Lomo káa zí yée ní ndaá. 'Yì ga bi iliní ledre 'bi Lomo wá ní giragá báyiní bilámá 'yì ga gère nées go. Zí ngíti géyì ídíye simi súwú faa, zí ngíti géyì ndéré kí ndìṣìyè do landa e faa, ngíti géyì olú ndìṣì 'bi eyé simi gu landa e, zí ngíti géyì olú ndìṣì 'bi eyé simi gu e simi kángá.

³⁹ 'Yì ga gère nées utúasání komo Lomo go kpìṅì gí zía ṅṅṅuní ledre 'bi Lomo go za cù kí mimbé'deyé. Bilámá ledre bi Lomo yemeomo gí royé ní, niyí karanées ndíki a. ⁴⁰ 'Yì ga bi ṅṅṅuní ledre 'bi Lomo nées, Lomo ili idíní karanées ndiki trìdri bi za fí ní. Ledre máa nées ni mēngì roné simi bi mēngìonzóze moko bi Lomo i'bi zize mēngì a ní go gí ro zize ídize ndro kí lafúze máa ga gère nées.

12

Ndásé óyó sogosé zì Lomo wá

¹ Káa zí bi azé go mēngì moko 'bi Lomo dongará tù'dù 'yì ga bi kóo ṅṅṅuní ledre ené go 'dá'dá gí zize káa zí ndìṣìzè ngásá midogelígèlì ní, idize ótoómo ledre ga bi niyí ùcùómo zée kí mēngìonzó moko máa nées ní ní mbá 'dá'ba, gí ro zize mēngìógù a gí do oduné. ² Bi goó kenée ní, idize óto komozé kíngaya ro Yésù bi ni ciyí ṅṅṅu ledre ezé ní. Otoomo kóo roné káa zí éyì bi ledre romo wo go ní zí 'yì ga bi ṅṅṅuní ledre 'bi Lomo wá ní úfu nées do mīngbūngbu kágá. Mēngì kenée, gí zía owo bú kídí gí do kací a nées, nées ni ídí kí rokinyi. Tí kenée ma'díi, niyí karaba mīndìṣìyè kí Lomo do bi kìé'do. ³ Káa zí bi azé kése karaba go kpá 'yì ga bi 'bi Yésù ní, idize lúru tóko mítóro a bi kóo toro ngbúo simi 'do'dó bi 'yì ga bi ngára ṅṅṅuní ledre 'bi Lomo wá 'do'doní wo kíe ní, zize ndìṣì tórozé kpá kenée simi bi togú 'do'dó ni ógù rozé ní káa bi azé óyó sogozé zía ke.

⁴ Máuku zise, káa zí bi 'do'dó ndiki aka sée kí ási gí ro lúyú ledre wá ní, togú ndiki sée go yá ídísé tóro ngbúo, togú umbu yá ídísé úyu. ⁵ Ledre bi miéké kúru Lomo uku zize gí ro zía í'bí roko'bu zise ní lìgì sée go? Bi uku kídí,

“Owú 'bi amáa e, togú Ngére ni go lóru yì yá, ndá lúru a káa zí owú ledre wá,
togú ùcùomo mbú yì káa bi áyí ndìṣì lúyú ledre yá, bi ndaá síní royì wá.”

⁶ Ngére ndìṣì lengbe lóru owú 'bi ené e

kpá kí 'dó'do yée kíngaya tí káa zí 'bumiowú ndìṣì lóru owú 'bi ené e ní gí zía 'búye ni doa.”

⁷ Togú ngíti géyì 'do'dó oguní rosé yá, ídísé ówo a kídí Lomo ndìṣì nées énzì komosé gí zía ásé owú 'bi ené e. Owú e za mbá, 'búyè e ndìṣì lóru yée mīlóru. ⁸ Owú 'bi Lomo niyí tù'dù, togú lóru sée káa zí bi ndìṣì lóru ngíti géyì owú 'bi ené e ní wá, kídí ndásé esé nées mbigí owú 'bi ené e wá.

⁹ Káa zí bi ndìṣìzè óto úndru 'Buzé máa yée ga bi niyí 'yìma'dí e do sogo kángá ona ndìṣì lóru zée gí ro zize ídize mbì ní, idize óto úndru 'Buzé máa wo bi Lomo komo ere ní kpá kenée gí ro zize ídize kí trìdri bi za fí ní.

10 'Buzé maa yée ga bi niyi 'yima'dí e do sogo kángá ní, ndìsini lóru zée kí 'bi eyé sómú ledre 'bi 'yima'dí e 'diya káa ní zíye úyu eyé. 'Buzé maa wo bi Lomo ni komo ere ní, ndìsi 'bi ené lóru zée za cù kí sómú ledre bi 'bi Lomo ní gi ro zize ídize mbigí owú 'bi ené e. 11 Simi bi niyi ndìsi lóloru ní, 'yi ndaa kí rokinyi wá gi zia owo yi ené miówo. 'Yi bi loruní wo nées, togú 'dí'bi tí loru maa nées yá, ni ndìsi méngi bilámá ledre zia ídine kí rokinyi gi zí Lomo.

12 Bi goó kenée ní, ídísé 'dí'bi sílìse ro Yésu ndá gi ro zise ndìsi tórosé kpá fú ngbúó. 13 "Ídísé ndìsi méngi moko 'bi Lomo tí káa zí bi Lomo ma'dáa ili ní." Gi ro zí lafúse maa yée ga bi ngununi aka ledre 'bi Lomo kángaya wá ní ndìsiyé méngi lódú kacise, káa bi niyi luyú gi do misi'di 'bi Lomo ke.

Ídísé ndìsi méngi dùú ledre ga bi Lomo ili yée ní

14 Ídísé ndìsi ndìsi kí 'yi e mbá kí mimbé'desé kíé'do. Zise ndìsisé méngi dùú éyi ga bi Lomo ili zise méngi yée ní gi ro zise ídise mbigí 'yi ené e. Togú 'yi ndaa mbigí 'yi 'bi Lomo wá yá, utúasá lúru Ngére wá. 15 Ídísé ndìsi kí sáká rosé kí lafúse káa bi ngiti 'yi gi dongarase ni luyú gi do misi'di 'bi Lomo ke. Togú ngiti 'yi oyólo'bó roné go ídine bisinyine káa do gúru mbiya dongarase yá, ni sinyi simi do ngiti géyi 'yi e zíye ótoómo bilámá ledre bi 'dodoní zíye ní kenée zíye óyó sogoyé zí Yésu. 16 Ídísé 'bá'ba rosé káa bi ásé luyú ledre ke. 'Yi bi ngára ófúsé rosé kéne wá ní, ndásé só'do rosé kéne wá. Ndásé ónzóoto ledre 'bi Lomo lá gi ro gbékpí éyi ga bi 'bi sága ba káa zí bi kóo Ésawu mengini wá. Tí bi kóo ni ne ndíká, ni 'dí'bi 'be kací 'buné zí Lomo í'bi úndru zia ní, onzóoto kóo ledre nées lá gi ro owú éyi miánu bi lá cúku'dée ní. 17 Nda gi 'dá'ba simi bi ili úndru gi zí 'buné ní, úndru ogu ené lolu zia wá. Ini ini má, 'bua i'bi ené lolu kóo úndru zia wá.

18 Nderésé esé 'bi esé zí Lomo té do landa bi Sináyi* kí'dí bi kóo ndìsi ódro zí Isiréle e zí roko'bua ndìsi 'bilé'bené káa zí mbilí pho'du ní wá. Simi sindi kadra maa bi kóo nées ní, zí mituluru kóo útúne mbuú zí bi ídine mbirí, zí mongú síli ilíne káa zí migombi ní, 19 togú mbú díbilí owúne. Simi bi Lomo ndìsi ódro ní, zí simi kúrúá ndìsi ówúne kí roko'buné 'daga. Bi tóro Isiréle e ndaa kóo gi ro ndìsi úwú a wá. Zíye úku ledre zí mongú 'yi eyé Músa kídí, Lomo ma'dáa idí lá úku'bi ledre taraa zia óguné úku a zíye, yée niyi úwú a. 20 Ukuní ledre nées kenée gi zia ledre bi Lomo uku zíye ní, ngiri a olú go royé. Bi Lomo uku kídí, "Togú 'yi, togú bangá ekí go do landa ba yáa yá, idini óngboónzó wo kí tutú 'dá'ba ní." 21 Zí ngiri ledre nées olúne kpá za cù ro Músa bi ni manda 'bi Isiréle maáge ní. Zia úku ledre kídí, "Ngiri ledre nées olú go kpá za cù romá."

22 Lomo méngi bilámá ledre go zise owú 'bi Babá e. Likpí misi'di go zise ógusé kó'dúne simi bilámá gara ené bi Yerusaléma do landa bi Záyono ní. Ógusé go dongará tú'dú maláyika ené ga bi komo ere iri ní gi ro zise ndìsisé kéye simi rokinyi. 23 Ásé go ndìsi mbófo Lomo ndro kí ngiti géyi 'yi ené ga bi niyi komo ere iri bi iriyé ni miékéne simi búku 'bi tridri ní.

12:13 12:13 Muruwayi 4:26 * 12:18 12:18 Landa Sináyi: Nées landa bi kóo Lomo i'biogu loru zí Músa doa ní. 12:20 12:20 Ólúogú 19:12-13 12:21 12:21 Gbre loru 9:19

Ógusé go zí Lomo ma'dáa gí zía nì ne 'yì 'dècì ngbanga 'yìma'dí e mbá. Lúyú ledre ndaá lolu rosé wá, útúásásé kací komoa gí zía ásé go ndro kí 'yì ené ga bì niyí go zía írì ní. ²⁴ Ógusé kpá go zí Yésu gí zía nì ne wo bì yeme mikánda ledre go dongarásé 'yìma'dí e kí Lomo ní. Zía léfe sámané 'dì'bioyó umbu bì kóo azé úyu a ze gí zí lúyú ledre ezé e ní gí komozé 'dá'ba. 'Bì ené ledre bì sámaa menjí ní nì bilámáne gí zí ledre bì kóo sáma Ábele menjí zía ndá'bané do lúndua Káyina bì kóo ufu wo ní.

²⁵ Bì goó kenée ní, ídísé 'dí'bi sílìse ro ledre 'bì Lomo ngbúó. Togú bì Lomo 'do'do kóo Isiréle e gí zía bì kalaní ledre bì kóo kasa Músa úku a zíye mikála ní, sara togú bì uku nda kúrúne cù ne gí komo ere zíze kála a ní nì nda 'dó'do zée cù káa be 'dì? Nì rómo mìrómo. ²⁶ Simi bì kóo Lomo odro zí Isiréle e do landa Sináyì ní, kí'dì kángá ndìsì kóo menjí roné geré ne gí zí roko'bua. Zía úku ándá ledre kídí, "Simi bì karanée mááyí úku ándá kúrúma gí ro zí ledre e óyóló'bó royé mbá mikándayé ní, do sogo kángá kí ere niyí kízì mbá mikízì gí zí roko'bumá." ²⁷ Ledre néesé uku kídí, Lomo nì kízì éyì ga bì otoogu yée ní, zía 'dí'bíoyó yée za mbá 'dá'ba. Éyì máa yée ga bì kízìní wá ní, niyí ídíáká òyè ye 'dì'bioyoní yée wá.

²⁸ Káa zí bì azé go ndéréógu simi Kángá 'bì Lomo kí'dí bì ngítì éyì utúasá kízì zée írì wá ní, idízé ìní ìní kpá kí 'bì mbófo éyì zí Lomo ma'dáa za kí mimbé'dezé mbá gí zía azé go sù sílì a nì go Ngére ezé za fí. ²⁹ "Lomo bì ndìsìzè ìní ìní zía ba roko'bua nì káa pho'du 'boro bì ndìsì ánuónzó ngánza bì ro kèsì ní." Nì ánuónzó lúyú ledre e kenée.

13

Ídísé óto 'bù lafúse

¹ Káa zí bì ngúngusé ledre Kírèsìto go ní, ídísé ndìsì óto 'bù lafúse kací kadra za mbá. ² Togú ngu oguní go zise 'be, ídísé 'dí'bi yée simi sùmu. Ambí owone éyì néesé kenée yì ené maláyika e, Lomo kasa yée ne. Ngítì géyì 'yì e 'dì'biní kóo maláyika e go kenée simi sùmu owoní eyé bì kídí néesé maláyika e ní wá. ³ Lafúse ga bì otoní yée simi sígìnjì gí zía bì ngunguní ledre Ngére Yésu ní, ídísé ndìsì sòmùndíkì ledreyé kpá kí sáká yée. Ídísé ndìsì 'dó'dó gí royé káa zí ásé kéye mbá simi sígìnjì ní. Ngítì géyì lafúse ga bì ngítì géyì 'yì e ndìsìnjì 'dó'do yée kpá gí zía bì ngunguní ledre Kírèsìto ní, 'do'dó bì royé néesé ídí ndìsì ówoógu gí mimbé'desé zise ídísé kéye ndro simi 'do'dó ma'dáa.

⁴ Sée ga bì ófúsé rosé go ní, ídísé óto úndru ófú ro'yì. Ngítì 'yì ndaá ólúógú 'dí sogo só'do 'yì bì ngára ofúní royé kéne wá ní wá. Lomo ndìsì lengbe 'dècì ngbanga 'yì ga bì ndìsìnjì só'do royé kí 'yì ga bì ofúní royé kéye wá ní mì'dècì. ⁵ 'Yì ndaá ídí kí mongú mimbé'de gí ro kèsì wá. Ídí ídí kí rokinyi gí ro wo bì nì go zíyì ní. Gí zía Lomo uku kídí, "Máútúásá amá ótoómo yì zí ledre rómo yì wá.

Máútúásá óyó sogomá zíyì kpá wá."

⁶ Néesé sù ledre bì 'yì utúasá bú úku ledre kídí,

"Ngére nì ne 'yì sáká máa, gí zí kéyì néesé,

sù ledre bì zíma éré ngírì éyì bì 'yìma'dí nì menjí a kíma ní ndaá."

7 Ledre manda ga bi kóo nḡuḡuní ledre 'bi Lomo gi zise 'dá'dá zíye ndísiyé 'dódotátá a zise ní, ndaá lígí sée wá. Ídísé lúru tóko mĩndísiyé bi kóna ní, zise ndísisé mēngí a kpá kenée. 8 Gi zía, Kírésìto Yésu oyólo'bó ené roné wá, ni 'bi ené yí ené fú lá mbí kací kadra mbá. Ni ídí kenée za fí.

9 Togú ngíti géyí 'yí e oguní go kí ngíti mikánda 'dódo ledre kpí yá, ndásé nḡuḡu a wá. Roko'bu bi ndísiyé mēngí moko 'bi Lomo kíe ní, Lomo ma'dáa i'bi ne kací bilámá mĩmbé'dené. Lorú 'bi Músa ndísi úku ledre gi ro ngíti géyí éyí e idíní ánu a, ngíti géyí ndaní ánu a wá. 'Yí ga bi kóo otoní komoyé ro lorú nées ní ní, ndikiní eyé kóo éyí gi simi a wá. 10 Kírésìto Yésu ni mbígí Mongú 'yí 'dáná éyí, i'bi za cù kuru'bu'né zí Lomo káa do 'dáná éyí gi rozé. 'Yí 'dáná éyí ga bi ndísiní 'dáná éyí sí mbayi* simi kútú bi do sogo káḡá ona ní, utúasání ndiki sáká éyí gi zía wá.

11 Mongú 'yí 'dáná éyí 'bi Yúda e ndísi lengbe 'dí'bi sáma bangá bi onḡoonzóní ní, ndéré kíe do Mongú Bi 'bi Lomo. Ndísi 'dáná a zí Lomo gi do bi zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bi 'yíma'dí e. Umbu bangá máa nées do 'dí'bi a ndéré óngbóoyó a do bi bi ngára 'yí ndaní doa wá ní gi zía moko ndaá lolu simi a wá. 12 'Dí'bioyóní kóo Yésu gi dongará 'yí e kpá kenée káa zí éyí bi moko ndaá simi a wá ní ndéréye úfu wo gi ro zí 'yíma'dí e ídíye mbígí 'yí ga bi 'bi Lomo ní kpurú gi simi sámaa bi lefe gi royé ní. 13 Idízé lánýá ro Yésu za kíngaya. Abú 'yí ga bi nḡuḡuní ledre ené wá ní niyí 'dó'do zée yá mēngí éyí wá, idízé útusimízé gi ro zíze ídíze simi 'do'dó máa nées ndro kí Yésu ma'dáa. 14 Do sogo káḡá ba ndaá 'bi ené 'be 'bi ezé wá. 'Be 'bi ezé ni yí ené komo ere. Ndísiyé ba óto komozé gi ro zíze ndéréze íri.

15 Gi zí bilámá ledre bi Yésu mēngí zíze ní, idízé ndísi kófó irí Lomo kací kadra mbá ni óto Lomo zía ídine kí rokinyi gi zía ndísiyé nées go 'dódo a zí 'yí e kídí azé go mbígí 'yí ga bi 'bi Kírésìto ní. 16 Ídísé ndísi sómú ledre lafúse kí sáká yée kí mĩmbé'desé kí'do. Nées ngíti éyí bi bi ndísi éme ro Lomo gi zía ní.

17 'Yí ga bi niyí manda e ndísiní 'dódo ledre 'bi Lomo zíze ní, ídísé ndísi úwú yée gi zía nées moko bi Lomo gelé yée ne zíye ndísiyé mēngí a gi rosé ní. Ídísé óto yée zíye ndísiyé mēngí moko nées kí bikídrí mĩmbé'deyé gi ro zí Lomo ídine kíse kí rokinyi.

Odu kírú

18 Ídísé ndísi íni ini zí Lomo gi rozé. Owozé go kídí mĩmbé'dezé ni go kí'do zí Lomo, ilízé ndísi mēngí dujú éyí bi ili ní. 19 Ídísé kpá íni ini gi romá, idí líkpi mĩsì'di gi ro zíma ógumá zíze íri 'diya.

20 Lomo 'yí mēngí bilámá ledre zí 'yí e, ni ne wo bi kóo uru Yésu bi kóo kasaogu wo ógu léfe sámané káa do mikánda yéme ledre bi za fí dongaráne Lomo kí 'yíma'dí e ní. Yésu ni Ngére ezé kpá Mongú 'yí 'bá'bá zée. 21 Buzé Lomo idí i'bi bilámá éyí e zíze gi do bi zíze ndísiyé mēngí moko ené bilámáne. Idí kpá i'bi roko'bu zíze gi do bi zíze ndísiyé mēngí moko ené bilámáne. Owú 'bi ené Kírésìto Yésu bi kóo ogú i'bi roné do

* 13:10 13:10 Mbayi: Nées bi bi 'yí 'dáná éyí e ndísiní 'dáná éyí doa zí Lomo ní?

úyuné do bi kacíze káa do mikánda yéme ledre dongaráze kí Lomo ní, 'yíma'dí e idíní ndịsị mbófo wo za fí. Idí kenée.

²² Owú 'bì Babá e, ledre bì máéké kása zise ba ní, ídísé í'bí mbílise ndịsị úwú a. Idí í'bí roko'bụ simísé gị ro ledre e za mbá.

²³ Ootomoní sílí 'yì gị ro lúnduzé Timatíyo gị simi sịgini go. Togú ogụ go 'diya zíma yáa yá, kí'dí bì mááyí go ndéré lúru sée íri ní, mááyí 'dí'biútú wo kpa zize óguzé kéne zise íri.

²⁴ Mandá zise kí manda esé ga bì ásé kéye íri ní mbá. Lafúze 'yì ga bì ңuңuní ledre 'bì Kírésito, oguní gị simi kángá bì Ítali ní i'bíní kpá mandá zise íri kینگaya.

²⁵ Lomo idí lúru bì kacíze gị do bì zise ndịsịsé bilámáne.

Wáraga bi Yakóbo eké ní Ledre gi ro búkú bi Yakóbo ní

Yakóbo ngúru lúndu Yésu bi kóo ni nda go manda 'bi kanísa simi Yerusaléma ní eké ledre ba ne. Eké zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ngasá bayiní royé gi simi Yerusaléma gi zí okó do báiyé simi ngíti géyì káńgá e faa ní.

Yakóbo uku zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní kídí miméngì ledre eyé kí mindísìyè idí 'dódo a zí 'yì e kídí ma'di nḡunḡunì ledre 'bi Kírésìto go. Zía í'bi lorú zíyè gi ro ledre ga bi káa zí ledre 'bi ìlì, lerì, mongú mimbé'de, mimbé'de sinyí gi ro éyì 'bi lafú 'yì e, úzu éyì nda kí ófú. Zía kpá úku ledre gi ro idí 'yì mbígì 'yì 'bi Lomo, 'bó'bù ro 'yì, ini zí Lomo, útusimì 'yì simi ledre e nda kí ledre gi ro komokenzì tí káa zí 'yì bi ni go 'yì lódù kaci Kírésìto ní.

1 Maa Yakóbo bi 'yì moko 'bi Lomo kí Kírésìto Yésu Ngére ezé ní.

Máéké ledre ba máa zise, sée 'yì ga bi 'bi Ngére Yésu, bi báiyisè ndéré kí ndìsì kaci bi e faa ní.

Mandá zise za mbá kíngaya do bi ga bi ásé doyé íri ní.

Útusimì simi ledre

² Lúndumá e simi Lomo, togú úzu éyì kí 'do'dó niyí ndìsì ndiki sée yá, ndásé 'dì'bi a káa do bisinyí ledre wá. ³ Simi úzu éyì ga gère née mbá, togú komosé ni yì ené kpá fú lá ngbúo ro Lomo kí Ngére Yésu yá, Lomo ni í'bi roko'bù zise ódó mimbé'desé kíngaya. ⁴ Káa zí bi goó kenée ní, utúasá mbíutúasá, idísè ndìsì útusimísé za kíngaya simi ledre e za mbá gi ro zise idíse kí roko'búse, zise útúasásé kaci komo Lomo káa do mbígì 'yì ené e éyì bi lerì a ni méngì sée ní ndaá. ⁵ Togú 'yì gi dongarásè owo'dì'bi éyì bi Lomo ili zíne méngì a ní wá yá, idí ini ini zí Lomo, Lomo ni í'bi cóngó sómù ledre zía. Gi zía wo Lomo ndìsì lengbe í'bi bilámá sómù ledre zí 'yì ené e kí mimbé'denè kíe'do.

⁶ Mongú ledre ni wo ba. Togú 'yì ni go ini ini zí Lomo gi ro éyì yá, 'yì máa née misómù ledre ené ndaá idí gbre gbre wá. 'Yì bi ni kí misómù ledre gbre gbre ní, bi tóro ené ndaá kíe'do wá. Ni yì ené go cé káa zí mikáda mikavu bi ndìsì ìlíló'bó roné gi zí mongú sílì 'dáa 'dáa 'dáa ní. ⁷ 'Yì bi ni kí misómù ledre gbre gbre kenée ní, Ngére ndaá 'bi ené kí rokinyi gi ro í'bi éyì zía wá. ⁸ Gi zía, misómù ledre 'bi 'yì máa née ndaá 'bi ené kíe'do wá.

⁹ Máúku zise lúndumá e simi Lomo, abú 'yì ndaá kí ledrené owóowó wá, bi ndaá sinyí roa wá, ni zí Lomo kí ledrené owóowó. ¹⁰ Tí lá 'yì bi kí tù'dù éyì e zíne ní, simi bi Lomo oyólo'bó wo go zía idíne káa do 'yì lerì ní, bi ndaá sinyí roa wá, gi zía ni gágáoyó roné káa zí misúrú kágá ní. ¹¹ Gi zía kadra ndìsì ólùógù kí pho'duné do óngbó kágá. Zí misúrú ga gágáoyó royé kí lámá ga bi royé née mbá. 'Yì bi kí tù'dù éyì e zíne ní ni gágáoyó roné kpá kenée simi bi ni ndìsì ngasá kaci moko ené e ní.

¹² Úndru ni ídí zí 'yì bí ndìṣì ódó mimbé'dené simi úzu ledre ní, gí zía simi bí toro go ngbúó simi úzu ledre ní, Lomo ni í'bí trìdri bí za fi bí mocù ledre a ní zí 'yì ga bí otoní 'búa ní.

¹³ Simi bí 'do'dó ndiki ngíti 'yì go gí dongarásé ní, 'yì néesé ndaá sómù a bí ya kídí, Lomo uzu néesé ne ní wá. Gí zía bisinyí ledre uzu ené Lomo wá, Lomo uzu ené kpá kú 'yì wá. ¹⁴ Bisinyí misómù ledre 'bí 'yì ní yì ené óto 'yì ma'dáa ne zía lúyú ledre. Zí lúyú ledre nda 'dí'bióyó wo gbála gí ro Lomo.

¹⁵ Gí zía 'bú bisinyí ledre ndìṣì óto 'yì, zí 'yì ma'dáa tí lúyú ledre. Simi bí 'yì máa néesé luyú ledre go ní, zí lúyú ledre ma'dáa nda 'dí'biógu umbu do 'yì máa néesé.

¹⁶ Lúndumá e simi Lomo, 'yì ndaá lóndo sée zise lúyú ledre wá. ¹⁷ Bilámá éyì e kí bilámá tákpásìlì e za mbá, 'Buzé bí komo ere otoogu bimióngó ne ngará oyólo'bo ené roné káa zí línđí wá ní, otoogu yée ne. ¹⁸ Lomo gelé zée go zise ídíze káa do owù 'bí ené e gí zía bí ngunğuzé ledre ené bí ma'dií ní go ní. Gí zí kényì néesé ní, azé zía go mizefì éyì ga bí kí ledreyé owóowó gí dongará éyì ga bí za mbá 'yì e ndìṣìní í'bí yée zí Lomo ma'dáa káa do mizefì éyì gí yáká ní.

Ledre ga bí Lomo ili yée ní

¹⁹ Lúndumá e simi Lomo, ídíse úwú ledre ba bilámáne. 'Yì e idíní ídí 'diya gí ro úwú ledre, togù nda gí ro úkulúgu ledre yá, idíní ídí ndo, mimbé'deyé nda kpá ndìṣì éšì 'diya wá, ²⁰ gí zía, togù ilísé gí ro zise ídíse mbígí 'yì ga bí 'bí Lomo ní yá, ndásé ídí 'yì mimbé'dekesì e 'dí'diya wá. ²¹ Gí zí kényì néesé ní, ledre cayi ga bí kóo ndìṣìsé méngì yée, kí bisinyí sómù ledre ga bí kóo simísé ní, ídíse ótoómo yée za mbá 'dá'ba. Zise ngunğuzé ledre 'bí Lomo kí mimbé'desé kíé'do, gí zía wo Lomo oto ledre néesé kenée gí ro zine yómo sée.

²² Míméngì ledre esé e idíní ídí za mbá kací kúrú Lomo bí ndìṣìsé úwú a ní. Ndásé úwú kúrú Lomo lá kí mbílísé káa zí ndìṣìní ócò gbékpì gborù éyì ní wá. ²³ Togù méngì kényì kací ledre 'bí Lomo bí ndìṣì úwú a ní wá yá, áyí ídí cé káa zí 'yì bí 'dí'bí miráyi lúru komoné simi a, ²⁴ kpálá bí oto miráyi bí zía ñnyíné ndéréoyó roné ní, geré zí tosoa bí gáa lurú ní lịgì wo. ²⁵ Togù ndìṣì méngì kényì kací lorù 'bí Lomo bí oto yìi zìyì idíyì kí ro doyì ní yá, Lomo ni í'bí úndru 'bí tú'dù ledre e zìyì togù úwúómo ledre ené lá kí mbílìyì lịgì yìi wá ní.

²⁶ Togù yá néesé ní mbígí 'yì 'bí Lomo, útúásá lolù úku bilámá ledre zí 'yì e wá lóndo royì go, moko ndaá simi éyì ga bí ndìṣì méngì yée ní mbá wá. ²⁷ Mbígí 'yì bí 'bí Lomo ní, ní 'yì máa wo bí ndìṣì méngì ledre ga bí 'Buzé Lomo uku yée ní, káa zí sáká kará umbu e kí owùsala e ní. Nda kpá kí ótoómo méngì bisinyí ledre e za mbá 'dá'ba.

2

'Yì e niyì za mbá kí ledreyé owóowó

¹ Lúndumá e simi Lomo, káa zí bí ngunğuzé ledre Kírésìto Yésu Ngére ezé bí roko'bua romo do ngíti géyì ngére e do sogo kánğá ba go za mbá ní, ndazé méngì bilámá ledre lá kpára zí ngíti géyì 'yì e wá. ² Togù 'yì e gbreyé ogunì do bí kótruro, ngíti a esì roné bilámá bongó kpá kí ngo'di gí simi

dábu ro sīlīne, zí ngíti a ídí 'bi ené 'yì lerì kí nzenze bongó roné, ³ togú zise úku ledre zí wo bi kí bilámá bongó roné ní kídí, “Mongú 'yì, bilámá bi ndìsì nì bi yáa ba,” tí lá nda zí 'yì lerì nées yá, zise úku ledre zía kídí, “Bi ndìsì ndaá gì royì yáa wá, ndìsì 'bi eyì bi ore,” ⁴ ndaá 'bi ené bi ndìsìsè nées ifi simisè dengbìse zise ndìsì 'dècì ngbanga 'yì e kí bisinyì sómú ledre bi simisè ní wá?

⁵ Lúndumá e simi Lomo, ówosé esé bi kídí Lomo gelé 'yì ga bi 'yì e ndìsiní lúru yée káa do 'yì lerì e nées ne zíye tóroyé ngbúó simi ngúngu ledre eyé, gì ro zíye óguyé do bi bi wo Lomo uku ledre a gì ro 'yì ga bi kí 'búne doyé ní wá?

⁶ Tí lá ndìsìsè nées lúru'dófu bi do 'yì lerì e. Ndaá 'bi ené bi 'yì ga bi kí tú'dú éyì e zíye nées ndìsiní méngì lárásè yée ní wá? Ndaá 'bi ené bi ndìsiní ndéré kise ye do ngbanga ní wá? ⁷ Ndaá 'bi ené bi ndìsiní kpá ye úkucáyi ledre gì do bi Ngére esé Yésu ní wá?

⁸ Togú ndìsìsè go méngì ledre kací lorù bi miéké kúru Lomo uku kídí, “Ídí óto 'bú lafúyì e káa zí bi óto 'búyì kí royì ní,” ndìsìsè nées go méngì cóngó ledre. ⁹ Togú ndìsìsè lúru'dófu bi gì do 'yì lerì e, lúyúsé nées go ledre, Lomo nì 'dècì ngbangesé gì zía ndítí'dófusé do lorù go.

¹⁰ Togú 'yì ndìsì méngì ledre kací lorù ga gère zía lé'bédófu gì do wo kídí'do ní yá, 'déwe nées go zaá lorù ga gère nées mbá. ¹¹ Káa zí bi Lomo uku ledre kídí, “Ndá só'do me'be 'yì wá,” zía kpá úku a kídí, “Ndá úfu 'yì wá.” Simi ledre ga gère nées mbá, togú só'dosé rosé kí 'yì bi ófúsé rosé kene wá ní wá tí lá zíyì úfu 'yì yá, Lomo nì 'dècì ngbanga royì bisinyíne gì zía lé'bédófu do lorù 'bi Lomo go.

¹² Miódrosé kí miméngì ledre esé e mbá, idí ídí káa zí 'bi 'yì ga bi owoní go kídí ngbanga bi niyì 'dècì a royé ní nì óto yée zíye ídíye kí ro doyé.

¹³ Gì zía 'yì bi lerì lafúga méngì wo wá ní, leríá utúasá méngì Lomo kadra 'dècì ngbanga wá. Gba kadra 'dècì ngbanga Lomo lurú lerì 'yì bú.

Ngúngu ledre 'bi Lomo kí méngì moko a

¹⁴ Lúndumá e simi Lomo, togú 'yì uku ledre kídí nées ngúngu ledre 'bi Lomo go méngì moko a wá ní, bilámá a nì ore wo be? Toso ngúngu ledre 'bi Lomo máa wo nées ní utúasá goó yómo wo? ¹⁵ Lúrusé aka, togú ezésé gì dongarásè nì do lerì bongó kpá kí 'bú roné kíngaya, ¹⁶ zí ngúrusé úku ledre zí 'yì lerì nées kídí, “Lomo idí kíyì, idí í'bí éyì miánu kí bongó zíyì.” Togú 'yì nées uku lá ledre kí tarané saká 'yì lerì nées wá ní, méngì nées go ledre bi Lomo iliní ní? ¹⁷ Nì kpá kenée gì rosé. Togú ngíti 'yì ya nées ngúngu ledre 'bi Lomo go togú méngì ené bilámá ledre zí 'yì e wá, 'yì nées ɾanga yì ené ɾanga, ngúngu ené aka ledre 'bi Lomo wá.

¹⁸ Togú ngíti 'yì uku ledre kídí, “Áyì 'yì bi ngúngu ledre 'bi Lomo go, mááyì 'bi amá 'yì méngì bilámá ledre.”

Mááyì úku ledre zía kídí 'dódo aka ngúngu ledre 'bi Lomo bi ndìsiní úku a lá kí tara 'yì ní zíma, gì ro zíma 'dódo ngúngu ledre 'bi Lomo amá zíyì kí bilámá ledre bi mándìsì méngì a ní. ¹⁹ Ngúngusé go kídí mbigí Lomo nì dúyú kídí'do, nées bilámá ledre. Ídísé ówo a kídí, bicayi lomo e

ngunḡuní kpá kenée kídí mbígí Lomo ni dujú kíé'do. Zíye ndísiyé éré ngírí a.

²⁰ Ówosé nzíyi ledre née wá gí zí 'dí? Mááyí 'dódo a zíse ma'díi kídí togú 'yí ngúnḡu lá ledre 'bí Lomo, mengí moko a wá moko ndaa simi ngúnḡu ledre ené née wá. ²¹ Lúrúsé aka éyí bí kóo bulúnduzé Abarayáma mengí zía útúásáne gí zía komo Lomo ní. Mengí ené kóo lá éyí kíé'do wá, i'bí za cú owú 'bí ené Isáka káa do éyí 'dáná zí Lomo. ²² Ngúnḡu ledre 'bí Lomo ené ndísi kóo ndéré ndro kí miméngí ledre ené. Zí ngúnḡu ledre ené útúásáne kpíní kací ledre bí mengí wo ní. ²³ Ledre née utúásá go kpíní kí ledre bí miéké kúrú Lomo uku kídí, "Abarayáma ngúnḡu ledre 'bí Lomo, zía útúásáne kací komo Lomo káa do mbígí 'yí ené," do ndísi ndólo wo gí zía ezegámá Lomo ní. ²⁴ Ídísé ówo a kídí 'yí ndísi útúásá kací komo Lomo káa do mbígí 'yí ené yí ené kací miméngí ledre ené bí bilámáne ní ndaa 'bí ené lá gí zía bí ngúnḡu ledre 'bí Lomo ní wá.

²⁵ Lúrúsé aka Rába bí kóo kára 'yí gámá kací ya'dá e faa ní, utúásá kóo kací komo Lomo gí zí bilámá miméngí ledre ené bí kóo 'dí'bí mbeze 'bí Isiréle e óto yée zíne 'be káa bí niyí úfu yée, do kásalúgu yée gí do ngíti misi'dí kpí ní. ²⁶ Káa zí bí ówosé bú, 'yí bí 'dowú ndaa simi a wá ní ni yí ené goó umbuné. Kpá kenée ngúnḡu ledre 'bí Lomo ni yí ené umbuné togú moko ndaa ní.

3

'Yí idí bándá dondenené

¹ Lúndumá e simi Lomo, ndaa 'bí ené bí ya kídí tujú se niyí idí mbá 'yí 'dódo ledre zí 'yí ga bí ngunḡuní ledre 'bí Kírésito go ní wá, gí zía ówosé bú kídí zée ga bí i'bízé rozé 'dódo ledre 'bí Kírésito zí lafúze ní, togú 'dodozé do bilámá misi'diné wá, Lomo ni 'dó'do zée kíngaya rómo 'bí ngíti géyí 'yí e. ² Másómú ówosé bú bilámáne kídí zée 'yíma'dí e do sogo kánḡá za mbá azé 'yí lúyú ledre e, do misi'dí e mingúngúcuá. Togú 'yí bí taraa uku lúyú ledre wá ní, kídí née go cóngó 'yí. Utúásá go ndísi 'bá'bá roné gí zí bisinyí ledre.

³ Ndísiyé ódóoto ká'dá ro tara usáni e gí ro óyo komoyé kíe zíye ndéréye kí'dí bí ilizé ní. ⁴ Ni kpá kenée gí ro mongú kuḡungba. Abú tí bí ni mongúne kíngaya mongú sili bí roko'buné ndísi ítrí a ne ndéré kíe yá, 'yí kpúrónyó a ní óyo komo mongú kuḡungba née lá kí owú ngodrú cúku'dée bí ndísiní kpúrónyó a kíe zía ndéréne do bí bí ili ní. ⁵ Ledre née ní kpá kenée gí ro dondene. Dondene ni owú éyí cúku'dée rozé tí lá ndísi mbófo roné mimbófo. Ní éyí bí kí roko'buné kíngaya cé káa zí so pho'du bí cúku'dée ní, togú utú simi ngáká súwú yá, zía árá mongú bí ndéré kíe mindéré. ⁶ Dondene ndísi óngbó 'yí káa zí pho'du ní. Ní bisinyí éyí kíngaya gí dongará éyí ga bí rozé ní. Ndísi síniónzó kuḡu'bu 'yí nyé, zía ónzó a vuu ku pho'du. Zí dondene ma'dáa nda árá 'bí ené ku pho'du bí ilí wá ní.

⁷ 'Yí e utúasáni bú 'dí'bí ríḡí sí do bangá e, solú e, kí éyí tridri ga bí ndísiní ndéré kí do simiyé bí kí ngíti géyí éyí trí ga bí simi iní ní do úlú yée 'be, ⁸ tí lá 'yí bí ní útúásá 'dí'bingéri dondene ní ndaa. Ní bisinyíne kíngaya simi ndísi ené kpá bisinyí súrú éyí bí ndísi 'dí'biógu umbu ní.

⁹ Ledre ni gi ro dondene ore kpá káa, ndìsìzè kófó iri Ngére Yésu kí 'Buzé Lomo kí dondenezè. Zìze ndìsìzè úku sínýi ledre gi do bi lafúze kpá kíe, káa zì éyì bi Lomo otoogu yéè néesì simi tosoné wá ní. ¹⁰ Kémbì tarazé bi kíé'do ba ndìsìzè 'bí mbófo eyì kí úku bisinyí ledre e mbá kíe. Owù 'bi babá e simi Lomo, ndaá miútuásáne zìze ndìsìzè méngi kéyì kenée wá. ¹¹ Bilámá iní miéwé kí bisinyí iní utúasání bú kúkúógu mbá gi simi gu 'dawú kíé'do? ¹² Owù 'bi babá e simi Lomo, bongó utúasá go ánáógu miáná olíva, togú mbú zì kóró ánáógu miáná bongó? Kpá kenée, bisinyí 'dawú utúasá ené 'dí'biógu bilámá iní miéwé wá.

Komokenzì bi gi zì Lomo ní

¹³ Ambí niyí 'yì ówo ledre kpá 'yì komokenzì dongarásè ní ye? 'Yì idi 'dódo a simi bilámá ndìsì ené kí miméngi ledre bi ndoo bi ndìsì ógu gi zì komokenzì ené ní. ¹⁴ Tí lá togú mimbé'desé eme ro lafúze e ngú kpá kí mongú 'bú éyì ndásè ndìsì síkpì fúndúze gi zì 'dága, togú mbú ásisé gi ro ledre bi cóngóné ní wá. ¹⁵ Toso komokenzì máa wo néesì ní ogú ené gi zì Lomo komo ere wá, ogú yì ené gi zì Satána do sogo kángá ona. ¹⁶ Gi zì togú ndìsìsè óto bisinyí mimbé'desé ro lafúze e, zìze ídìsè 'yì 'bú éyì e yá, ndìsì esé utúasá ídí bilámáne wá, komo bisinyí ledre ni ndìsì óngó dosé dújé ne.

¹⁷ Tí lá komokenzì máa wo bi ndìsì ógu gi zì Lomo gi komo ere ní mizéfí ledre ené, luyú ndaá simi wá, yì ené 'yì méngi bilámá ledre zì 'yì e, mimbé'dea ni zì 'yì e mbá bilámáne, ni 'yì bi ndìsì lúrú bi simi ledre e cii kí, zì ídìné 'yì úwú ledre e gi zì lafúne ní. Ni kpá 'yì bi lerí 'yì e ndìsì méngi wo miméngi ní, zì ídìné 'yì sáká 'yì lerí e. Ndaá 'yì lóndo 'yì e wá. ¹⁸ 'Yì ga bi ndìsìní óto 'yì e zì mindìsì 'yì e ídìné bilámáne ní, simi odú sɛndì kadra niyí ídí mbigi 'yì ga bi 'bí Lomo ní.

4

'Bú éyì ndìsì sínýi dongará 'yì e

¹ Éyì bi ndìsì 'dí'biógu ófú kí okó dongarásè ní 'dí? Ndaá 'bú éyì bi dosé ní ndìsì 'dí'biógu ledre ga gére néesì ne wá? ² Ílìsè éyì e tí lá útúásásè ndíki yéè wá. Zìze ndìsìsè úfu 'yì e kpá kí óto 'bú éyì 'bi lafúze e, tí lá útúásásè esé ndíki éyì bi ílìsè ní wá. Ndìsìsè kpá ófú kí ndìsì méngi okó. Ndíkìsè wá gi zì ínisè esé iní gi roa zì Lomo wá. ³ Togú iní iní gi ro éyì zì Lomo má ndíki wá, yì ené gi zì sómú ledre eyì ni yì ené bisinyíne. Íli yì eyì éyì ga gére néesì lá gi rokinyi eyì.

⁴ Sée 'yì méngi bisinyí ledre e, ówosé esé bi kídí togú ótosé 'bú do sogo kángá ba yá ní ásè go ezeokó Lomo ní wá? 'Yì bi oto roné go káa do ezegámá do sogo kángá ba ní ní, ni goó ezeokó Lomo. ⁵ Sómúsè kídí ledre bi miéké kúrú Lomo uku kídí, Lomo kasa 'dówúne zì ógu ndìsìné simizé ní ni gbékpíne? Yì ené gi ro zìze ídize káa do mbigi 'yì ené e. ⁶ Tí lá Lomo ndìsì sáká zée ne kíngaya. Néesì ledre bi miéké kúrú Lomo uku kídí, "Lomo ndaá kí rokinyi kí 'yì ga bi ndìsìní óto ledreyé kí royé owóowó ní wá,

tí lá zì ndìsìné sáká 'yì ga bi ndìsìní 'bú' 'bú royé mi' 'bú' 'bú ní."

⁷ Gi zí kẹ̀yí nées ní, ídísé í'bí rosé ńgúnṅu dudu ledre 'bi Lomo. Zise óyó sogosé zí ngére 'bi bicayi lomo e geré za fi gi ro zía ótoómo kacise. ⁸ Ídísé ídì gbóo kí Lomo gi ro zía ídine gbóo kise. Sée 'yi luyú ledre e ídísé ótoómo kí luyú ledre. Zise óyóló'bó mimbé'desé ńgúnṅu ledre 'bi Lomo kí mimbé'desé kǐé'do sée ga bi sómú ledre esé ndaá kǐé'do wá ní. ⁹ Ídísé ídì kí lerí zise ndisísé ini ini kí mbúmbúdu. Zise óyóló'bó kugú esé káa do ini do óyóló'bó rokinyi esé káa do lerí. ¹⁰ Ídísé 'buó'bu rosé zí Ngére Yésu gi ro zía óto sée zí ledresé ídine owóowó.

¹¹ Owú 'bi babá e, ndásé ndisí lǐlǐkpí ro lúnduné simi Lomo, togú mbú úku sinyi ledre roa ní, ndisí nées úku sinyi ledre ro lorú kpá kí 'dècì ngbanga a. Togú ndisí 'dècì ngbanga ro lorú yá, óto royí go kí ledreyí owóowó rómo do lorú, lodú eyí nées kací lorú wá. ¹² Lomo ni dudu ne 'yi í'bí lorú kpá 'yi 'dècì ngbanga. Ni ne kí roko'bu 'bi yómo 'yi, togú úfu 'yi zine. Sara áyí 'bi eyí náambi ziyí ndisíyí 'dècì ngbanga ro lafúyí e ní?

Ledre gi óto ro'yi kí ledre 'yi owóowó

¹³ Úwúsé aka ledre bi mááyí úku a ba, ásé náambi zise úku ledre kídí, “Karaba togú kílón dó azé ndéré simi gara bi 'dáa zise ndisízé íri simibi kǐé'do, do ndisízé méngì moko íri zise ídize kí késí zise kíngaya.” ¹⁴ Ndisísé úku ledre kenée gi zí 'di? Ngára ówosé gbawá éyí bi ni méngì roné kílón dó ní. Ówosé káa zí bi ásé ógú ídì trídri ní bú? Trídri sée ni lá káa zí múkú bi 'dutu bi kuu kpá ba ní ongó yi ené go ní. ¹⁵ Ledre bi kóo ásé útúásá úku a ní ni kídí, “Togú Ngére Lomo ńgúnṅu zise yá, azé méngì éyí ba togú mbú wo bi 'dáa.” ¹⁶ Ndisísé nda yi esé óto rosé kí ledresé owóowó. Miméngì ledre bi 'bi síkpí fúndú 'yi kenée nées ni bisinyíne. ¹⁷ Togú 'yi owo tí bilámá ledre bi gi ro méngì a ní bú, zía ótoómo a kenée, luyú ledre go.

5

Lorú zí 'yi ga bi kí tú'dú éyí e zíye ní

¹ Sée 'yi ga bi kí tú'dú éyí e zise ní, úwúsé aka ledre bi mááyí úku a zise ba, ídísé ini ini kí mbúmbúdu gi zí mongú bisinyí 'do'dó bi ni go ógú dosé ba. ² Tú'dú éyí ga bi zise nées, enyeonzóni royé go mbá, mimburédé e anu sinyini bongó e kacise kpá go mbá. ³ Ngánza anu sinyi dábu kí miríriri késí esé e kpá go mbá. Ngánza nées ni 'dódoyéme ledre gi rosé zía ndisíné óngbó sanáse káa zí pho'du ní. Simi ledre ga gére nées mbá ásé ba fú lá bándáoto tú'dú éyí e kacise simi odu sɛndí kadra ba.

⁴ Lúrúsé aka, késí 'bi 'yi ga bi kóo méngini moko gi roa zise simi yáká esé e zise ásisé kí í'bí a zíye ní ni go ndisí ini ini kí irísé. Ini 'bi ngíti géyí 'yi ga bi ndisíní 'dó'dúogú éyí e gi yáká esé e ní owú ndiki mbilí Ngére Lomo bi roko'bu ofu go ní go. ⁵ Ndisísé do sogo kángá ona ndisí ánu láya éyí e kí mongú rokinyi. Zise ótosé gi zía káa zí kábíríkí bi otoyeme roné go bilámáne ni go nzíyiné gi ro do óngóonzó a ní. ⁶ Simi ledre ga gére nées mbá, zise ndisísé í'bí ngbángá 'yi ga bi ngára ledre eyé ndaá kise wá ní do úfu yée lá gbékpíne abú ndaní ezeokóse e wá.

Utusimi simi 'do'dó

⁷ Lúndumá e simi Lomo, ídísé útusimisé zise tórosé ngbúo gị simi sịndj kakra bi Ngére Yésu ni ndá'baogụ simi a ní. Lúrúsé aka 'yì ó'do yáká, sịkpj ené mimbé'desé 'dága wá. Ndisị sóngó té ndumu ni fú 'dịyí éyí kị sịndj kakra bi éyí ga gére nées niyí aná zíye ngókoyé té kị ni fú tónó ánu a ní. ⁸ Gị rosé kpá kenée, ídísé útusimisé zise tórosé ngbúo gị zía sịndj kakra bi Ngére Yésu ni ndá'baogụ simi a ní ni go gbóo. ⁹ Lúndumá e simi Lomo ndásé ndisị sinyi iri lafúse e gị zí bisinyi ledre ga bi ndisini mēngi yée zise ní wá, káa bi Lomo ni 'dēcị ngbangasé. Kakra 'dēcị ngbanga 'yì e ni go gbóo.

¹⁰ Lúndumá e simi Lomo, káa do lili ledre 'bi útusimi simi 'do'dó zise, ídísé lúrútoke ledre nées gị ro nēbị ga kóna ndisini 'dódo ledre 'bi Ngére Yésu zí 'yì e ní. ¹¹ Káa zí bi ówosé bú ní, ndisizé mbófo kángaya 'yì ga bi ndisini ódó mimbé'deyé zíye tóroyé ngbúo simi ledre e ní. Úwúsé ledre 'do'dó bi kóo Eyóbo útusiminé simi a ní go. Zise kpá lúru ledre bi Ngére Lomo mēngi zía kací a ní. Ngére Lomo ni 'yì lúru lerí 'yì kpá 'yì mēngi bilámá ledre zí 'yì e.

¹² Wo bi mbá ní, ndásé lolóbú wá. Ndásé kpá lóbú iri éyí ga bi komo ere togú mbú kị iri éyí ga bi do sogo kángá ba togú kpá iri ngiti geyi éyí e wá. Ledre esé idí idí duú "fi," togú "fi," káa bi Lomo ni 'dēcị ngbanga rosé.

Ini 'bi 'yì ga bi ngununí ledre 'bi Lomo go ní

¹³ 'Yì ni bo dongarase bi bisinyi ledre mēngi zía ní? Idí ini ini zí Lomo. Sara 'yì ni bo simi rokinyi? Idí úku ke'bi kófó iri Lomo káe. ¹⁴ Togú ngúruse ni kị ndiyá yá, idí ndólo manda ga bi 'bi kanisa ní zíye óguyé ini ini doa zí Lomo do súsú sụ'bu roa kị iri Ngére Yésu. ¹⁵ Togú inini ini gị ro 'yì ndiyá kị mimbé'de 'yì kje'do yá, ndiyá ni úkú gị roa zí Ngére Yésu yómo wo. Togú 'yì nées luyú ledre, Ngére Yésu ni ótoómo ledre zía. ¹⁶ Bi goó kenée ní, ídísé úkuogụ luyú ledre esé e kó'dú lafúse zí Lomo, zise ini ini zí Lomo gị rosé mikékeřia gị ro zí Lomo yómo sée. Ini 'bi mbigí 'yì 'bi Lomo zí Lomo ni kị roko'buné kángaya zí Lomo ndisiné mēngi ledre kací a.

¹⁷ Lúrúsé aka, Iliya kóo kpá 'yima'dí káa zize ní. Zía ini ini zí Lomo cù kị mimbé'dené kídí ini ndaa é'dj wá, zí Lomo úwú ini ené, zí ini óroné kị simibi ota kị yanané. ¹⁸ Gị do kací ledre máa wo nées ní, zí Iliya ini ini kídí ini idí mu é'dj, zí Lomo kása ini gị komo ere é'djiné do sogo kángá za mbá, zí futú éyí e útuoğuyé. ¹⁹ Máuku zise lúndumá e simi Lomo, togú ngúruse luyú gị do misi'di 'bi Lomo go yá, ndásé lúru wo lá milúru kị komosé wá, ídísé sáká wo zise 'dílilúgu wo óto wo do misi'di 'bi Lomo. ²⁰ Ídísé ówo a kídí, togú sákásé 'yì luyú ledre, zía ótoómo kị luyú ledre yá, sáká nées go wo zía ómoné gị simi umbu. Tụ'dú luyú ledre ga bi mēngi yée ní, Lomo ni lúlúoyó yée gị roa.

Mizefi wáraga bi Pétero eké ní Ledre gi ro mizefi búkú bi Pétero ní

Pétero 'yimikása eké ledre ba zí 'yì 'bi Kírésìto ga bi simi kángá bi karaba ndìsìní ndólo a Táki ní. Eké gi ro í'bí roko'bu kíe zíye gi zía ngíti géyì 'yì e ndìsìní go 'dó'do yée kíngaya gi zía bi ngunḡuní ledre 'bi Kírésìto ní. Uku zíye kídí 'do'doní kóo Kírésìto do sogo kángá ona kíngaya, gi zí kéyì nées 'yì ga bi ngunḡuní ledre Kírésìto go ní, niyí 'dó'dó kpá kenée. Zía ìdrì mímbe'deyé kí ledre bi kídí Lomo ni óyóló'bó 'do'dó eyé nées káa do bilámá ledre zíye simi bi karanée ni 'dí'bióto yée káa do mbigí 'yì ené e zía í'bí úndru zíye ní. Odú a zía úku ledre zíye kídí idíní kpá fú ídì káa do mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní.

1 Maa Pétero bi 'yimikása 'bi Kírésìto Yésu ní.

Máéké ledre ba maa zise, see ga bi Lomo geléogú zée go kése káa do mbigí 'yì ené e ní. Nda gi zí okó zise báyisè faa simi kángá ga bi Pánato, Galatíya, Kapadósiya, Asiya, nda kí Beteníya ní. ² Abú kenée ndotó, máuku zise 'Buzé Lomo geléogú yì ené kóo see kú go 'desì, zì 'Dówú Lomo lá lùlùoyó lúyú ledre esé gi ro zise idíse káa do mbigí 'yì ené 'bi Lomo, kpá 'yì úwú kúrú Kírésìto Yésu gi zí sámaa bi kóo nde'yì lúguoyó lúyú ledre esé e ní.

'Buzé Lomo idí lúru bi kacise kíngaya gi ro zise ndìsìsè kpá fú bilámase.

Mbófo éyì zì Lomo gi ro Kírésìto Yésu

³ Idízé í'bí mbófo éyì zì Lomo bi 'Bú Kírésìto Yésu Ngére ezé ní. Kaci bilámá mímbe'dea bi rozé ní, í'bí mikánda trìdrì kí óto komo bi za fí ní go zise kpurú gi simi miúru Kírésìto Yésu gi simi umbu. ⁴ Lomo yemeomo éyì go zise nziyiné komo ere do bi bi ngará éyì utúasá sinyí zía ényené do úkúne doa wá ní. ⁵ Nda gbékpíe wá, yì ené gi zía ngunḡusé ledre 'bi Lomo go ní. Ni ndìsì lúru bi kacise kí roko'buné mbá gi odú sìnđì kadra. Nda gi ore ni yómo see káa zì bi yemeomo go nziyiné gi ro zine mēngì a ní. ⁶ Kadra nées ní mímbe'desé ni ìdrì, abú cakaba ásé aka tí ndìsì 'do'dó gi zì tù'dù rìkì úzu ledre e ndotó. ⁷ Ledre 'bi Lomo bi ngunḡusé ni ní káa zì dábú bi kí nganza roné do esì a ku pho'du zì pho'du ánuónzó nganza nées ní ní. 'Do'dó ga gére nées óguní rosé kenée, gi ro 'dódo a kídí ledre 'bi Lomo bi ngunḡusé ní romo goó gi do dábú bi utúasá go ndìsì sinyí ní. Gi zì kéyì nées ní Lomo ni mbófo see do óto úndrusé gi zía ásé zía go kí ledresé owóowó simi sìnđì kadra bi Kírésìto Yésu ni ndá'baogú simi a ní. ⁸ Mēngìsè bilámá ledre go, zise óto 'búa dosé 'dá'dá zise kí lúru wo cù kí komosé kí, ndaá kpá lá dūwú wo nées wá, zise kpá ngunḡu ledre ené tí bi ngará lúrusé aka wo cù kí komosé kí wá ní. Ndìsìsè go kpá drú kófó ìrja kpá kí mbófo wo kí mongí rokinyi kíngaya. ⁹ Gi zì kéyì nées, ni go ndéré í'bí trìdrì bi za fí ní zise gi zía bi ngunḡusé ledre ené go ní.

¹⁰ Nébì e tonóní kóo íci royé gi ro zíye ówoyeme ledre gi ro trìdrì nées go kú 'desì. Nées sì ledre bi kóo ukuoguní ledre sáká éyì bi Lomo yemeomo go

zise ní gí roa ní. ¹¹ Iciní kóo royé kíngaya gí ro zíye ówoyéme sɛndí kadra bi ledre máa née ni mɛngí roné simi a ní gí zía, 'Dówú Lomo tonó kóo go ódro gí ro ledre 'do'dó bi Kírésito ni ógu 'dó'dó a kpá kí ledre rokinyi bi ni ógu idí gí do kací 'do'dó née ní ní zise. ¹² Lomo uku kóo go zí nɛbì ga gére née fúó kídí ledre bi 'Dówú Lomo uku zíye née ni ógu mɛngí roné gí do kací bilamáyé, nda yí ené zise ndaa lolu zíye wá. Bi ba ní, 'yì ga bi ndisíní 'dódo bilámá ledre 'bi Lomo ní, niyí go ndisí 'dódo ledre máa ga gére née zise simi rok'o'bu 'bi 'Dówú Lomo gí kómo ere. Ledre ma'dáa ni kí ledrené owóowó, maláyika e iliní ba kpá cú ye gí ro ówoyéme ledre máa née.

Ndásé idí 'yì lúyú ledre e wá

¹³ Káa zí bi éyí ni bo kenée ní, idísé ódó mimbé'desé ndá, zise óto komosé kíngaya gí ro bilámá ledre bi Lomo mɛngí zise simi bi Kírésito Yésu ni ndá'baógu ní. ¹⁴ Káa zí bi ásé go kí mikánda bilámá sómú ledre kpí ní, ndásé lolu ótoómo misi'di zí bisinyí mimɛngí ledre ga kóna ní ndá'baóguyé simísé wá. ¹⁵ Gí zía Lomo bi gelé sée ndaa 'yì lúyú ledre wá ní, ndásé lolu idí 'yì lúyú ledre simi ledre ga bi ásé kí ndisí mɛngí yée ní wá. ¹⁶ Gí zía miéké kúrú Lomo uku kídí, "Ndásé lúyú ledre wá gí zía, mándá 'bi amá 'yì lúyú ledre wá."

¹⁷ Káa zí bi ndisísé ndólo Lomo, Babá ní, ifi ené simi 'yì e wá. Ndísí 'dɛcì ngbanga 'bi 'yì e dɔ̀yú kací mimɛngí ledre eyé. Káa zí bi go kenée ní, tí mé bi ásé aka trɔ̀drì néé ní, idísé ndisí mɛngí dɔ̀yú ledre ga bi niyí óto wo zía idíne kíse kí rokinyi ní. ¹⁸ Ówosé bú bilámáne kídí, Lomo ugu ené gosé gí simi bisinyí mimɛngí ledre bi ówosé kací a gí zí bulúndusé ní kí éyí ga bi ndisíní síníyí misíníyí káa zí mɛrìrìrì kɛsì togú mbú dábu ní wá. ¹⁹ Ugú gosé kí sáma Kírésito bi kí ledre née owóowó bi ni káa zí owú kábìrìkì bi ngára kɛmbì lúyú ledre ndaa roa wá ní. ²⁰ Lomo geléomo kóo Kírésito Yésu go kú 'desì 'dá'dá, zía kóo kí ótoógu do sogo kángá ba. Bi ba ní, kasaogu nda Yésu ma'dáa go cú do sogo kángá ona gí rosé. ²¹ Yésu ma'dáa likpí misi'di ne zise ngúngu ledre 'bi Lomo bi uru Yésu ma'dáa gí simi umbu, do óto wo kí ledrené owóowó kíngaya, bi kenée ní ni go miówoné kídí, ótoómosé rosé go mbá zí Lomo.

²² Káa zí bi ngúngusé nda bilámá ledre bi 'bi Lomo ní go ní, ndásé lolu 'yì lúyú ledre e kpá wá ní, ndisísé go óto 'bú lafúse e ní, idísé ndisí óto 'bú lafúse e za kí mimbé'desé mbá.

²³ Gí zía Lomo óto sée go zise idíse mikándasé. Ndásé lolu káa zí kúfú 'yì ga bi niyí ùngbù miùngbù ní wá, yí ené nda go kúfú 'yì ga bi utúasá ùngbù wá ní. Gí zía ngúngusé bilámá ledre 'bi Lomo bi trɔ̀drìné za fí ní go kí mimbé'desé kíé'do. ²⁴ Néé ledre bi miéké kúrú Lomo uku gí zía kídí, "Yìma'dí e niyí yì eyé lá káa zí súwú ní,

lámá bi ro 'yì máa ga gére née ní, ni yí ené lá káa zí misúrú kágá ní. 'Diya káa ní súwú gagá yí ené go, kpá 'diya káa ní misúrú kágá rɛrɛoyó yí ené roné go.

²⁵ Éyí bi ndisí ndisí za fí ní yí ené dɔ̀yú kúrú Ngére." Néé bilámá ledre ga bi ndisíní 'dódo yée zise ní.

2

¹ Bi nda goó kenée ní, ídísé 'dí'bióyó ledre ga bi ndìşiní óto dongará 'yì e zía sínyine kí lafúye ní gí simísé za mbá 'dá'ba. Ndásé lolu ndìşì ríngáo to ranga ro lafúse, togú mbú lóndo yée gí ro yì eyé e wá. ² Ówosé éyì bi minzéré owù e ndìşiní méngì a ní bú, ndìşiní íni ini gí ro umba ini. Ásé cakaba zí Lomo káa zí minzéré owù e ní. Ídísé ndìşì ini ini zía gí ro ledre ené, nì 'bí roko'bu simísé zise ówo wo nda za kíngaya gí ro zise ídise kí trìdrì bi za fí ní. ³ Bi ba ní, ówoyémesé go bilámáne kídí, ma'díi, Ngére Yésu ni yì ené tí bilámá 'yì.

Kírèsìto Yésu kí migélé 'yì ené e

⁴ Ídísé ógu zí Kírèsìto Yésu. Nì kí roko'buné káa zí cóngó tutú bi 'yì ó'bó 'dìçì e asiní gí roa, tí lá Lomo géleógu cóngó tutú ené née go zíne kí ledrené owóowó.

⁵ Bi ba ní, áse nda go ídí zí Lomo kí ledresé owóowó káa zí bilámá tutú gí ro ó'bó éyì kíe ní. Lomo idí ó'bótátá moko ené kíse, zise ídise zía káa zí 'yì 'dáná éyì ené e, zise ndìşisè 'dáná éyì e zía simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo kpá kí Kírèsìto Yésu gí ro zí Lomo ma'dáa ídine kí rokinyi. ⁶ Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí Lomo uku kóo kídí,

“Lúrúsé aka mááyì go óto tutú amá simi mongú gara amá bi Záyono ní, nì migéléóguné kpá kí ledrené owóowó káa zí cóngó tutú zí 'yì ó'bó 'dìçì e ní,
'yì ga bi niyí ngúngu ledre a ní komokenyí utúasá ídí ro doyé e wá.”

⁷ Sée ga bi ngúngusé ledre 'yì máa née go ní, ledrea nì zise owóowó. Tí lá 'yì ga bi ngúnguní ledrea wá ní,

“Tutú bi 'yì ó'bó 'dìçì e asiní gí roa ní,
ogu nda yì ené go tutú bi kí ledrené owóowó ní,”

⁸ nì kpá

“Tutú bi ni óto 'yì e zíye ndìşì 'díkí roa
kpá tutú bi 'yì e niyí ndìşì léseútú doa ní.”

Ndìşiní 'díkí kí útú gí zía asiní kí úwú kúrú Lomo go. Gí zí kéyì née ní 'do'dó nì ndíki yée.

⁹ Ásé go 'yì ga bi Lomo geleógu sée go zíne káa do 'yì 'dáná éyì e zí mongú Ngére eyé, kufú 'yì ga bi Lomo yemeomo yée dujú zíne gí ro moko ené gí ro zíye ndìşiyé méngì mĩngburoko ledre ga bi Lomo ndìşì méngì yée ní zí 'yì e. ¹⁰ Ga kóo 'desì ní, Lomo gelé aka ené kóo sée káa do 'yì ené e wá, bi nda ba ní áse nda go mbigí 'yì ené e, bi kóo ngára ledresé nda zía zaá owóowó wá ní, bi nda ba ní ledresé nì go zía owóowó kíngaya.

¹¹ Áko owù 'bi babá e, káa zí bi azé kése 'yì ga bi ngúnguní ledre 'bi Kírèsìto go ní, mángúngú romá zise, káa zí bi ngára do sogo kángá ba ndaá 'bi azé za fí ní wá ní, ndásé ótoómo rosé zí 'bú sága ba úlu sée wá. Togú úlu sée go yá, karanée 'dá'dá íri, trìdrisè nì ídí simi 'do'dó.

¹² Míméngì ledre esé ídí ídí bilámáne dongará 'yì ga bi iliní ledre 'bi Lomo wá ní. Abú niyí ríngara rosé 'du'dorú yá, bilámá ledre ga bi ndìşisè méngì yée ní, niyí fú lá ndìşì 'dódoógu royé. Gí zí ledre née ní, 'yì ga bi

kóo ndịsini ƚaranga rosé ní, zíye ndá'baóguyé í'bí mbófo éyí zí Lomo simi bi karanée Yésu ni ndá'baógu 'dəcí ngbanga 'yi e za mbá ní.

Ídísé óto úndru mingburoko 'yi esé e

¹³ Gi ro zí moko 'bi Kirésito ndéréne bilámáne káa zí bi ásé 'yi ené e ní, ídísé kpá ídí bilámáse kí 'yi ga bi Lomo oto yée go mingburoko 'yi e simi akúma togú mbú ngére e yá ní. ¹⁴ Nda kpálá duú mingburoko 'yi e wá kpá yée ga bi ndịsini mēngi moko si sili mingburoko 'yi ga gère née gi ro ndisi 'dó'do 'yi mēngi bisinyi ledre e nda kpá kí yéme ledre zí 'yi máa yée ga bi mimēngi ledre eyé ni bilámáne ní. ¹⁵ Bilámá mimēngi ledre esé ídí 'dí'bi' dútụ tara 'yi ga bi ngára ngununi ledre 'bi Lomo wá ní. Idini gámásó'do ledre e má gi ro úkuóto yée rosé. ¹⁶ Ndásé esé si sili ngiti géyi 'yi e wá, ásé yi esé kí ro dosé. Bi kenée ní, ndásé lolu mēngi keyi bisinyine gi zia bi ásé kí ro dosé ní wá. Mimēngi ledre esé e ídí ídí bilámáne, tí mimēngi ledre 'bi 'yi ga bi 'bi moko Lomo ní. ¹⁷ 'Yi e za mbá idini ídí zise kí ledreyé owóowó kpá kí 'yi ga bi ngére e ní. Ídísé ndisi kí óto 'búse dengbise tí káa zí 'yi ga bi ngununi ledre 'bi Lomo go ní.

¹⁸ 'Yi 'bi moko e za mbá, ledre mingburoko 'yi eyé e ídí ídí zíye owóowó. Idini í'bí royé mbá zí mingburoko 'yi eyé máa ga gère née. Tí lá 'yi bi ni mīngi moko ní, togú mimēngi ledre ené ni bilámáne, togú mbú bisinyine, ledrea ídí ídí zí 'yi 'bi moko owóowó. ¹⁹ Togú ódósé mimbé'desé ndá simi 'do'dó bi ngiti géyi 'yi e niyi ndisi 'dó'do sée kie ní mēngilugusé bisinyi ledre zíye mbá wá gi ro zí ledre 'bi Lomo ndéréne bilámáne yá, Lomo ni mēngi bilámá ledre zise. ²⁰ Bilámá a ndani 'dó'do sée gi zí luyú ledre bi mēngisé se ní wá. Togú 'do'doni sée gi zí bilámá ledre bi ndisisé mēngi a ní yá, Lomo ni mēngi bilámá ledre zise. ²¹ Née si ledre bi Lomo ndolo sée gi roa ní, gi zia, kuru'bu Kirésito 'do'dó kóo gi rosé kpá kenée, ásé karaba go 'yi mēngilódú kací a kí ledre ga bi kóo ndisi mēngi yée ní.

²² "Yésu ma'dáa luyú ené ledre kú wá.

'Yi e uwuni kóo gbawá ƚanga gi taraa."

²³ Simi bi kóo ndịsini úku wo ní, ukulugu ené kóo kese zí 'yi ga bi ndịsini úku wo ní wá. Simi bi kóo niyi ndisi 'dó'do wo ní, mengilugu ené bisinyi ledre zíye kpá wá, ootomo roné lá duú zí Lomo 'yi 'dəcí yéme ngbanga zí 'yi e. ²⁴ Yésu ma'dáa oto kóo roné gi ro 'yima'di e káa do 'yi luyú ledre, zia kóo ótoomo roné do kóo úfu wo do mingbungbu kágá. Ugúoyó umbu bi kóo 'yi e niyi úyu a ye gi zí luyú ledre eyé ní gi komoyé gi ro zíye ídiye tridriyé mbigi 'yi ga bi 'bi Lomo ní. ²⁵ Ásé kóo káa zí kabiriki ga bi luyuni gi do kací mīngiye go, zíye ídiye nda lá faa ní. Bi ba ní ndá'balugusé rosé zí mīngise 'yi luru bi kacise kotrulu go sée go trise si siline.

3

Kará e kí ya'dá 'bi eyé e

¹ Ledre ba ni kpá zise, sée kará ga bi ásé me'be ya'dá e ní, ídísé ndisi mēngi keyi duú kací kuru ya'dá 'bi esé e gi ro zíye ídiye kí rokinyi zíye ngunu ledre 'bi Lomo gi zí bilámá mimēngi ledre esé bi zíye ní. Ndaá bi ya kidi ásé rókpó yée mirókpó ní wá, ² niyi luru lá bilámá mimēngi ledre esé bi zíye ní, zíye ngunu ledre 'bi Lomo. ³ Ndásé gága lámá migága rosé

gi ro zise émesé wá, kíngaya lárá toso únzú do 'yí kí ésióto lárá éyí e ro sǐlǐ 'yí kí íngióto ngíti géyí ro mbílí 'yí kpá kí ési ngíti géyí bongó ga bi kí lárá tosoyé ní. ⁴ Lámá esé idí idí bilámá miméngí ledre esé kí miütusimisé simi ledre, zise kí idíse ndoo simi miméngí ledre. ⁵ Kará ga bi kóo 'desí ní, lámá eyé oḡu kóo idí kíngaya gi zía simi bi ṅuṅṅuní ledre 'bi Lomo ní, zíye óto sómú ledre eyé za mbá ro ya'dá 'bi eyé e do ndísiyé méngí kéyí ñuḡ kací kúrú ya'dá 'bi eyé maáge. ⁶ Sára me'be Abarayáma ni kóo kenée ndísi úwú kúrú Abarayáma kíngaya, zía ndísiné méngí ñuḡ ledre bi o'do 'bi ené uku go zía ní. Káa zí bi áyí kára ní, idí ówo a kídí nées ni go nyí Sára. Togú ndísi méngí yí eyí ñuḡ bilámá ledre yá, ṅirí méngí ené yí wá.

⁷ Sée ya'dá ga bi ṅuṅṅusé ledre 'bi Lomo go ní, idíse ndísi kí mimbé'desé bilámáne kí misómú ledre esé kíé'do. Ídíse ótoyéme ledre e zíye bilámáne gi zía, roko'buyé ndaa káa zí 'bi esé 'bi ya'dá e wá. Nda kpá lá ñuḡ wo nées wá, Lomo ni í'bí tridri zise kéye za mbá cee kíé'do. Ídíse ndísi méngí kéyí kenée gi ro togú ásé go ini ini zí Lomo yá, zía ídine kí rokinyi gi ro méngí kéyí kací a zise.

'Do'dó gi ro moko 'bi Lomo

⁸ Miméngí ledre esé kí misómú ledre esé idí idí mbá kíé'do, zise idíse ñuḡ lúndu e do idíse bilámáse kpá kí ndísi 'búó'bú rosé mi'búó'bú zí lafúse e. ⁹ Ndásé méngí lúgu bisinyí ledre zí 'yí e káa do kulú bisinyí ledre bi 'yí e méngí ní sée kíe ní wá, kulú ledre esé do bi kací bisinyí a idí idí bilámá ledre, gi zía ledre bi Lomo yeme gi ro méngí a zise káa zí bi ndoogo sée go zine ní, ni yí ené bilámá ledre. ¹⁰ Káa zí bi miéké kúrú Lomo uku ní, "Togú ílisé gi ro zí mindísisé ídine bilámáne káa zí bi ásé aka tridri do sogo kángá ba ní ní,

ndásé ndísi kí tarasinyí kpá kí ndísi ráranga wá.

¹¹ Ndásé méngí bisinyí ledre wá, oḡu miméngí ledre esé idí idí ñuḡ bilámá ledre, zise méngí kéyí za kí roko'busé mbá gi ro zí mindísisé kí lafúse ídine bilámáne.

¹² Gi zía, Ngére ndísi yí ené óto komoné ñuḡ ro 'yí ga bi ndísiné méngí ñuḡ ledre ga bi mimbé'de Lomo ma'dáa ili ní, zía ndísiné úwú kpá ñuḡ ini eyé.

'Yí máa yée ga bi ṅará iliní ndísi méngí bilámá ledre wá ní, Lomo ndaa lengbe kí rokinyi kíye wá, zía ndísiné 'dí'bióyó sómú ledre ené gi royé 'dá'ba."

¹³ Togú miméngí ledre esé ni yí ené bilámáne ní, ambí ni óḡu óto sǐlǐne rosé kí bisinyí ledre ní ne? ¹⁴ 'Yí máa yée ga bi ndísiné 'dí'bióyú 'do'dó rosé gi zía bi ndísisé méngí bilámá ledre ní. "Ndásé ére ṅirí gi zí ledre eyé nées wá, nées gbékpí ledre." Lomo ni óto sée zí bi émené rosé. ¹⁵ Simi mindísi esé, idíse ótoómo sómú ledre esé za mbá zí Kírésito káa zí bi ni Ngére esé ní. Zise kpá idíse nzíyisé gi ro úkulúgu ledre zí 'yí ga bi togú ndu'yúni sée kídí ṅuṅṅusé ledre Yésu gi ro 'díya ní. ¹⁶ Ídíse idí ndoo simi ledre bi ásé úkulúgu a zí 'yí bi oḡu ndu'yú sée ní káa bi ásé úkuóḡu ngíti géyí ledre ga bi zíye ídíye zise káa do lúyú ledre ní ke. Nda simi bi ṅará lúyúsé

esé ledre mbá wá ní, 'yì ga kóo ndìşiní úku sée kpá kí řáránga rosé gi zía bi ngúngusé ledre Kírésito go ní, zí dokuwu méngi yée kíngaya. ¹⁷ Ní miútúásáne togú 'do'doní yì gi zía bi méngi bilámá ledre ní, gi zí wo bi niyí 'dó'do yì gi zía bi méngi bisinyí ledre ní. ¹⁸ Toso a ni káa zí bi Kírésito mengi ní, tí bi ngára ndaa 'bi ené 'yì lúyú ledre wá ní, zía úyuné simi lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e gi ro likpí misi'di bilámá miméngi ledre dongaráze kí 'Buzé Lomo. Simi bi kóo ayiní úfu wo ní, zía óto roné káa do 'yìma'dí do úfu wo. Nda simi bi Lomo uru wo gi simi umbu ní, zía nda ídine tridriné kí roko'bu 'bi 'Dówú Lomo 'yì úfu ándá wo ndaa lolu wá. ¹⁹ Simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo, zí Yésu ma'dáa kóo ndéréne 'dódo ledre zí ngiti géyì 'yì ga bi kóo ngunguní ledre 'bi Lomo wá uyuní go 'desj ndìşiní nda lá sóngó ngbanga ní. ²⁰ Née 'yì ga bi kóo iliní úwú kúrú Lomo wá simi bi kóo Lomo ma'dáa odro zíye simi şindj kadra 'bi Nówa geré zí Nówa kóo 'bi ené tónóne yéne kurungba ní. Gi zí kéyì née ní, odu 'yì ga bi kóo omoní ní kpá lá duj Nówa ma'dáa kí 'yì 'bi 'be 'bi ené e mbá niyí duj 'yì e inyi doa ota. ²¹ Née mi'dódo ledre gi ro babatiza bi 'dí'bisé, bi zise ómosé gi zía ba. Ndaa 'bi ené milúguoyó indri gi ro'yì wá, yì ené mbigí ledre bi úkusé zí Lomo gi yana mimbé'desé ní. Ómosé gi zía bi Kírésito Yésu urú gi simi umbu go ní. ²² Yésu ma'dáa nda'balugu kóo roné go komo ere, ni go mindìşiné cigi Lomo do şilá 'bi anú, káa do Ngére do maláyika e kpá kí ngiti géyì lomo ga bi kí roko'buyé ní.

4

Miméngi ledre ga bi Lomo ili yée ní

¹ Káa zí bi kóo Yésu otoomo roné zí 'yìma'dí e 'dó'do née ní, ídísé óto mimbé'desé zise méngi kéyì kpá kenée, gi zía, 'yì bi i'bí roné go gi ro zí kuru'puné 'dó'dóne kenée ní, 'yì née ndaa 'bi ené lolu 'yì lúyú ledre wá. ² Tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, miméngi ledre esé idí idí duj ledre ga bi Lomo ili yée ní, ndaa ledre ga bi rosé ili yée ní wá. ³ Ndìşisé kóo go kí tuj'dú simibi e lá duj ndişj méngi éyì ga bi 'yì ga bi ngára iliní ledre 'bi Lomo wá ndìşiní méngi yée ní, máuku zise ndásé lolu méngi ándá ledre ga bi kóo ndişisé méngi yée 'desj, ledre 'bi só'do ro'yì kí 'yì bi ófúsé rosé kéne wá ní wá, kí ngiti géyì ledre ga bi 'bi dokuwu, kí éwé le'yì do bisinyí misi'diné, kpá kí ini ini zí lomo ga bi 'yìma'dí e yemení ye ní, ledre ga gére née mbá, ndásé lolu méngi ándá yée wá. ⁴ Káa zí bi ngára ndişj kótrusé lolu rosé kí 'yì ga bi niyí aka fú lá méngi bisinyí ledre káa zí ga gére née wá ní, mimbé'deyé ndişj nda éşj rosé go miésj, zíye ndişiyé úku sinyi ledre zise. ⁵ Abú menginí kenée ndotó, Lomo bi 'yì 'decj ngbanga 'yì ga bi niyí tridri kí yée ga bi uyuní go ní, ni karanée 'decj ngbanga 'yì ga bi ndişiní úku tarasinyí zise née bisinyíne. ⁶ Née şj ledre bi Yésu nderé kóo kpá 'dódo bilámá ledre zí 'yì ga bi kóo uyuní go ní. Abú kuru'bu royé uyu go miúyu ndotó, ukuní ledre 'bi Lomo zíye gi ro zí lomo royé ídine káa zí bi Lomo ili ní.

⁷ Ndásé ndişj liji rosé wá, ídísé ndişj ini ini zí Lomo kíngaya, gi zía, şindj kadra bi zí Yésu óguné 'decj ngbanga bisinyí ledre ga bi do sogo kánga ba simi a ní ni goó gbóo. ⁸ Ídísé óto 'bú lafúse dosé kíngaya, gi zía, 'yì bi 'búa ni doyi ní, abú mengi kóo bisinyí ledre zíyì yá, áyí ótoomo ledre née gi ro

zí ndịsị esé kí 'yị máa née ídíne bilámáne. ⁹ Mindịsịsé 'be 'bi esé, komosé idí idí zí 'yị e fúó. ¹⁰ Lomo i'bí misi'di ledre e zise go mbá mingúngúcuá, 'yị idí ówo kací méngị keyị kací misi'di ledre bi Lomo i'bí zía ní do bilámá misi'diné. ¹¹ 'Yị máa wo bi moko ené nì 'bi ené 'bi úku kúrú Lomo zí 'yị e ní, idí úku a zía ídíne tí mbígí kúrú Lomo. 'Yị máa wo bi moko ené nì 'bi ené 'bi sáká 'yị e ní, idí ndịsị sáká 'yị e za kí mbígí roko'bu bi Lomo i'bí zía ní. Gí ro zí 'yị e ndịsịyé mbófo Lomo kpurú gí simi Kírésito Yésu bi nì kí roko'bu ledre e zine za mbá ní. Zí mbófo éyị máa née ndịsị ídíne kenée za fí odu a ndaá. Idí kenée.

'Dó'dó gí zía bi ngungu ledre Kírésito ní

¹² Bilámá ezelámáma e, 'do'dó ga bi ásé ndịsị 'dó'dó yée za mbá née ní, ndásé ónzóló'bo komosé gí zíye káa zí éyị bi niyí ngíti mikánda ledre kpí ndịsíní méngị royé ye zise ní wá. ¹³ Abú 'dó'dósé káa zí bi kóo Kírésito 'do'dó ní yá, ásé ógu idí kí rokinyi simi bi karanée Yésu ma'dáa nì ndá'baógu kí mongú roko'buné ní. ¹⁴ Ídísé idí kí rokinyi togú 'yị e ndịsíní úku sée gí zía bi ngungusé ledre Kírésito ní yá, roko'bu 'bi 'Dówú Lomo nì ndịsị sáká sée. ¹⁵ Togú 'do'dó ogu ro ngíti 'yị gí dongarase yá, ndaá idí gí zía ya kídí 'yị máa née ufu 'yị, togú mbú 'yị ugu, togú mbú 'yị bi ndịsị esị tarané simi ledre 'bi 'yị e ní wá. ¹⁶ Togú 'do'dóní sée gí zía bi ásé 'yị ga bi 'bi Kírésito ní yá, dokuwu ndaá méngị sée gí zí ledre née wá, ídísé í'bí mbófo éyị zí Lomo gí zía, ndịsịsé née go 'dódo Yésu zí 'yị ga bi ngára owoní aka wo wá ní. ¹⁷ Ídísé ówo a kídí kadra 'dēcị ngbanga nì go gbóo, Lomo nì 'dēcịtù ngbanga 'yị ené e 'dá'dá. Azé idí ze 'yị ga bi Lomo nì 'dēcịtù ngbanga eyé 'dá'dá ní. Ngbanga nì 'dí'bi 'yị ga bi ngunguní bilámá ledre ené wá ní bisinyíne. ¹⁸ Nì simi miéké kúrú Lomo kídí, "Togú bi nì miórúné zí 'yị ga bi ngunguní ledre 'bi Lomo go zíye ndíki trídri 'diya ní,

sara 'yị ga bi ngára ngunguní ledre 'bi Lomo wá ní 'bi eyé 'do'dó nì nda idí 'bi ené cù káa be 'di?"

¹⁹ 'Yị máa yée ga bi 'do'dóní gí zía Lomo yeme kú ne zíye kenée ní, idíní ótoómo royé za mbá zí Lomo, zíye ndịsịyé méngítátá bilámá ledre nda 'dá'dá za kíngaya.

5

Loru zí manda ga bi 'bi kanisa ní

¹ Maa Pétero, málúru kóo komo kadra go 'desị, ba gí yáa kúrúma zise, sée mingburoko 'yị ga bi 'bi kanisa ní. Ídísé ówo a kídí mááyí kpá ngúru manda 'dá'dá 'bi 'yị ga bi 'bi Kírésito ní. Málúru kóo 'do'dó bi ndịsíní 'dó'dó Yésu káe nì cù kí komomá. Simi bi karanée Yésu ma'dáa nì ndá'baógu kí mongú roko'buné zí 'yị e lúru a mbá ní, mááyí idí ngúru 'yị bi nì idí simi rokinyi máa née ní ní. ² Káa zí Lomo geléogu sée go káa do 'yị lúru bi kací kábiri'kí ené e ní, ídísé lúru bi kacíye za kí roko'busé mbá kí 'búne káa zí bi Lomo ili zise méngị moko máa née ní ní. Ídísé méngị moko máa née kí 'búne gí yana mimbé'desé, ndaá lá gí zía bi ílisé do í'bí éyị zise ní wá. ³ 'Yị ga bi ndịsịsé lúru bi kacíye ní, ídísé lúru bi kacíye tí fú bilámáne káa zí m'ngí kábiri'kí bi ndịsị lúru bi kací kábiri'kí ené e kí

'búne ní. ⁴ Simi bi Ngére Yésu 'yi 'bá'ba 'yi e ni oḡu ní, ni ídí kí rokinyi, zía í'bí mongú bilámá éyí zise, éyí bi ngára utúasá sinyi kú wá ní.

⁵ Sée ga bi ásé aka 'bi esé owúphirangá e ní, ídísé óto komosé ro 'yi ga bi niyí manda 'dá'dá zise ní. Ídísé ndiṣi méngi ledre e zí 'yi e za mbá kí bilámá mimbé'desé, gi ro zí Lomo ídine kí rokinyi, gi zía,

"Lomo ndaa kí rokinyi kí 'yi ga bi ndiṣini óto ledreyé kí royé owóowó ní wá,

tí lá zía ndiṣiné sáká 'yi ga bi ndiṣini 'búó'bú royé mi'búó'bú ní."

⁶ Ídísé 'bó'bú rosé zise ídise zí Lomo ndoo simi roko'bú ené, ni sṣkpí sée ne kí roko'bú ené zise ídise kí ledresé owóowó. ⁷ Lomo ni bilámá 'yi lúru bi kací 'yi e, ídísé ótoómo rosé kí ledre esé e za mbá zía, ni sáká sée gi simiyé.

⁸ Komosé idí ídí rosé kací kadra za mbá gi zí ngére 'bi bicayi lomo e bi ezeokó 'yi ga bi 'bi Lomo ní. Gi zía kací kadra mbá wo ngére 'bi bicayi lomo e, ndiṣi gámásó'do misi'di gi ro zine lóndo 'yi ga bi 'bi Lomo ní gi ro zíye lúyú ledre. ⁹ Ndásé ótoómo rosé zí Satána ma'dáa lóndo sée wá. Ídísé ndiṣi ngúnḡú rosé zí Lomo kíngaya. Ídísé ówo a kídí lafúse ga bi do ngíti géyí bi e ní, 'do'dó ndiṣi ndíki yée kpá kenée, zíye ndiṣiyé útusimiyé kíngaya.

¹⁰ Mbigí Lomo bi 'yi méngi bilámá ledre zí 'yi e, bi geléogú sée káa do 'yi ené e ní, oto sée go zise ídise kí Kírésito Yésu za fí. Abú 'dó'dósé kenée ndotó, 'do'dó née mengi éyí wá. Lomo ni 'dí'bióyó a, zía óto sée zí ledre ené ídine nda kí roko'buné simisé kíngaya, zise ndiṣi tórosé nḡbúó.

¹¹ Lomo idí ídí kí roko'buné do sogo káṅgá za fí. Idí kenée.

Oḡu kúrúma zise

¹² Ledre bi máéké ba Siliváno ngúru lúnduzé bi ngunḡu ledre 'bi Kírésito go ní saká máa kíe ne. Kídí Lomo ni 'yi méngi bilámá ledre zí 'yi e. Ídísé fú ngunḡu a zise lánýáse roa. ¹³ Lafúse 'yi 'bi Kírésito ga bi simi kaṣa 'bi Babelóniya yáa ní, kpá kí Máriko bi má'dódo ledre 'bi Lomo zía, zía nda ídine go káa zí mbigí owú 'bi amá ní, i'bíní mandá zise za mbá.

¹⁴ Sée ga bi za mbá ngunḡusé ledre 'bi Kírésito go ní, Lomo idí lúru bi kacise zise ndiṣisé bilámáse. Ídísé ndiṣi bilámáse kí lafúse kí mimbé'desé za mbá kíe'do.

Gbire wáraga bi Pétero eké ní Ledre gi ro gbire b́kú bi Pétero ní

Pétero eké ledre ba zí ngítì géyì 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní gi zía ówo go kídí niyí go ógù úfu nées 'díya. Ili úku zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní idíní kpá fù ndìsì méngì ledre ga bi ni óto Lomo zía idíne kí rokinyi ní. Uku zíye kídí ledre ga bi yée kí ngítì géyì 'yì e yée owoyemení gi zí Kírésìto zíye 'dódo a zíye ní, ndaní ótoómo a wá. Zía énzì komoyé kídí idíní bándá royé gi zía ngítì géyì 'yì ŕanga olúní go simi kanísa káa bi niyí londo yée ke. 'Yì ŕanga ga gére nées ndìsìní lóndo 'yì e zíye ndìsiyé méngì bisinyí ledre, kpá káa bi niyí óto komoyé gi ro ledre mándá'baógu Kírésìto karanée ke. Pétero ya zíye ní, ma'díi Kírésìto ni ndá'baógu zí Lomo sínyíonzó kurú do sogo kángá ba zía nda ótoógu míkándá a bi lúyú ledre ndaá lolu simi a wá ní.

Pétero i'bí mandá zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní

¹ Maa Simúna Pétero, bi owúkúlú kpá 'yìmikása 'bi Kírésìto Yésu ní.

Máéké ledre ba máa zise, sée ga bi ngúngusé bilámá ledre 'bi Ngére Yésu go kpá cé káa zí bi ngúnguzé ní. Yésu ma'dáa ni kpá mbigí Lomo bi ndìsìzè ini ini zía ní, kpá 'Yì yómo 'yì e. Oyólo'bó zée ne, bi karaba zise ngúngu ledre ené ní. Méngì ledre nées kenée, gi zía bi ni yì ené kú 'yì méngì bilámá ledre zí 'yì e ní.

² Lomo ma'dáa idí méngì bilámá ledre zise. Idí óto mímbe'desé zía idíne teé teké káa zí bi ngúngusé ledre ené go, zise go kpá ngúngu ledre Ngére Yésu káa do 'yì yómo sée ní.

Misi'di bi 'yì 'bi Kírésìto niyí ndìsì doa ní

³ Gi zía bi owoyemezé Lomo go bilámáne ní, éyì ga bi za mbá ilizé yée gi ro zise idíze mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo, kpá gi ro zise idíze tridrizé za fí ní, i'bí yée go mbá zise. ⁴ Méngì ledre nées kenée, gi ro zise ótoómo méngì bisinyí ledre ga bi 'bi 'yì ga bi ilíní ledre 'bi Lomo wá ní 'dá'ba, zise idíse mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní.

⁵ Káa zí bi ngúngusé ledre Yésu go ní, odu ledre ma'dáa nda idí lá duú wo nées wá, idíse kpá i'bí rosé ndìsì méngì bilámá ledre e zí 'yì e mbá.

⁶ Káa zí bi ásé go 'yì komokenzì e ówosé nda ledre go bú ní, idíse kpá ndìsì kí 'bá'ba rosé kí útusimisé, gi ro zise ndìsìsè méngì duú ledre ga bi Lomo ni ndìsì idí gi royé kí rokinyi ní. ⁷ Kí'dí bi ásé go ndìsì méngì éyì ga bi zí Lomo ndìsì idíne gi royé kí rokinyi ní, idíse kpá ndìsì óto 'bú 'yì e za mbá mióto káa zí bi ótosé 'bú 'yì 'bi 'be 'bi esé e ní. ⁸ Ga gére nées míméngì ledre ga bi máili zise idíse kíe ní. Máuku zise ma'díi, togú méngísé ledre ga gére nées tí fú kenée ndéré kíe 'dá'dá, ledre 'bi Kírésìto Yésu Ngére ezé bi ngúngusé ní, ni ndikiógu tì'dù bilámá ledre e. ⁹ 'Yì máa yée ga bi ilíní méngì ledre ga bi Lomo ili yée ní wá ní, niyí yì eyé go cé káa zí 'yì ga bi komoyé ndaá ní. Mongú bilámá ledre bi Lomo méngì zíye, bi zía lúguoyó lúyú ledre eyé ní, ligì yì ené yée go.

¹⁰ Káa zí bi goó kenée ní, owú 'bi Babá e simi Lomo, miméngi ledre esé e idíni nda idí mbá bilámáye kíngaya, gi ro zí 'yi e ówo a mbá kídí, ma'díi, Lomo gelé sée go tí ne gi ro zise ídise káa do mbígí 'yi ené e. ¹¹ Gi do kací ledre ga gére née mbá, kí'dí bi sındí kadra utúasá go ní, Lomo ni 'dí'bi sée kí mongú rokinyi zía óto sée do bi bi Kírésito Yésu Ngére ezé 'Yi yómo 'yi e ni idí doa káa do ngére za fí ní, gi ro zise ídise sí sǐlǐa trǐdrǐsé za fí.

Úkuógu ini ledre gi simi miéké kúrú Lomo

¹² Abú ówosé tí ledre ga gére née go kenée, ndǐsísé go tí lánýa ro ledre 'bi Yésu bi ndǐsiní 'dódo yée zise ní yá, ndaá 'bi ené lúyú ledre wá, utúasá miútúasá zíma kpá fú ndǐsimá úku ánda yée zise. ¹³ Tí káa zí bi mááyí aka kí komomá ní, utúasá miútúasá zíma ndǐsimá úku ánda ledre ga gére née zise. ¹⁴ Máúku ledre née kenée, gi zía máówo bú, simibi ndaá lolu domá kpá fú tú'dú 'dá'dá wá, káa zí bi Kírésito Yésu Ngére ezé 'dodo go zíma kenée ní.

¹⁵ Gi zí kényí née ní, zíma ndǐsimá 'dódo ledre ga gére née zise kenée za kí roko'bumá mbá, abú karanée gi do kací umbumá yá, ledre ga gére née, lanyáni go simi dosé.

Roko'bu 'bi Kírésito

¹⁶ Simi bi kóo ukuzé ledre zise kídí, Kírésito Yésu Ngére ezé ni karanée ndá'baógu kí mongú roko'buné ní, ukuzé ezé kóo née lá gbékpí ledre bi uwúzé lá kí mbílize gi tara ngiti 'yi ní wá, ukuzé mbígí ledre, gi zía lurúze Yésu ma'dáa go cú kí komozé, roko'bua ofu tí go ma'díi. ¹⁷ Owozé ledre née, gi zía simi bi kóo 'Buzé Lomo 'dodo roné zise do mongú landa ní azé kóo kí Yésu maáge. Zí Lomo ma'dáa kóo ndǐsiné óto úndrua, zí Lomo ma'dáa úku ledre kídí, "Ba Owú 'bi amá, 'búa ofu domá go ní, Mááyí kí rokinyi gi zía." ¹⁸ Ndaá bi ené lá dujú bi lurúze wo kí komozé ní wá, simi bi odro zise gi komo ere gi ro Yésu ní, zise kóo úwú kúrú a kpá za cú kí mbílize.

¹⁹ Gi zí ledre ga gére née ní, ledre ga kóo nébi e ukuní gi ro Yésu ma'dáa, do ékéómo yée bi ní, niyí yi eyé zaá mbígí ledre. Ledre ga gére née utúasáni go kpini kí ledre ga bi ndǐsísé 'dódo yée zise ba. ²⁰ Simi ledre ga gére née mbá, ídise ówo a bilámáne kídí, ledre ga bi kóo mbá nébi e ukuní yée do ékéómo yée bi ní, ndaá 'bi ené lá odro gi tarayé wá, yi ené ledre bi gi zí Lomo ní. ²¹ 'Dówu Lomo ndǐsi úku'bi ledre ga gére née tarayé ne, zíye ndǐsiyé lá úkutátá nziyi a zí 'yi e.

2

'Yi 'dódo ledre ga bi 'yi ɽanga e ní

¹ Ídise ówo a bilámáne kídí, nébi 'yi ɽanga e niyí kóo bo dongará 'yi e 'desí, cé káa zí 'yi 'dódo ledre ga bi 'yi ɽanga e niyí ógu idí dongarase ní. Niyí lólo ndoo ndǐsi 'dódo bisinyí ledre zí 'yi e do ásiyé gi ro Lomo bi otoogu yée ní. Gi zí kényí née ní, ledre née ni 'dí'biógu umbu komoyé.

² Tú'dú 'yi ga bi 'bi Kírésito ní, niyí karanée ndǐsi lódu kací 'yi ɽanga ga gére née, niyí óto lafúye zíye ndǐsiyé úku sinyi ledre gi do bi ma'díi ledre 'bi Lomo bi ndǐsiní 'dódo a zí 'yi e ní. ³ 'Yi ɽanga ga gére née, niyí

kpá 'yì mimbé'de e. Niyí ndìşì lóndo sée gì ro zise ndìşìsè 'bí tǔ'dù éyì e zíye. Ledre bì kóo Lomo uku kídí, née ni 'dó'do yée ní, ledre née ni fú bo. Ma'díi, Lomo ni 'dó'do yée.

⁴ Ówosé go bilámáne kídí, simi bì kóo ngíti géyì maláyika e luyúní ledre ní, Lomo lurúomo ené kóo yée lá kí komoné wá, 'dì'bi kóo yée ónzó yée simi bì 'bì 'do'dó. Niyí aka ídí fú simi 'do'dó máa née kenée íri gì simi odù şındí kadra 'bì 'déci ngbanga. ⁵ Cé káa zì bì kóo mengi roné simi şındí kadra 'bì Nówa ní. Lomo lurúomo ené kóo 'yì ga bì asiní kí úwú ledre ené ní wá. Zía ufuonzó yée kí mongú iní kóo ucu ní. Zía kóo yómo dǔyú Nówa kí 'yì 'bì 'be 'bì ené e inyi doa gbre, gì zía Nówa ma'dáa ndìşì kóo úku mbígí ledre zì 'yì e.

⁶ Lomo ongbóonzó kóo mingburoko gara ga bì Sodóma kí Gomóra zì mbùluyé ídíakáne lá dǔyú ne gì ro 'dó'do a kídí née ledre bì ni méngi roné zì 'yì ga bì niyí así kí úwú ledre 'bì Lomo ní. ⁷ Zì Lomo yómo lá Lóto e kí 'yì 'bì 'be 'bì ené e, gì zía Lóto ma'dáa ni yì ené mbígí 'yì 'bì Lomo. Zì bì kóo ndìşì sinyíne roa kíngaya kí ndìşì lúru bisinyí míméngi ledre 'bì 'yì e bì ofu nda go ní. ⁸ Lóto ma'dáa ndìşì kóo dongará bisinyí 'yì ga gére ní. Kací kadra mbá, zì bì ndìşì sinyí roa kí lúru bisinyí míméngi ledre 'bì 'yì ga gére ní, zì mbílía kpá ndìşì iwíne mişwí kí úwú bisinyí ódro bì gì tarayé. ⁹ Togú kenée yá Ngére Lomo owo ofu kací yómo 'yì ené e go simi bì ledre ni ndìşì úzu yée ní, zía ndìşìné 'dó'do 'yì máa yée ga bì asiní kí úwú ledre ené ní simi bì niyí ndìşì sóngó şındí kadra ngbanga ní. ¹⁰ Simi ledre ga gére née mbá, Lomo ni karanée 'dó'do 'yì ga bì ndìşìni méngi ledre cayi ga bì kuru'bu royé ili ní, née 'yì ga bì iliní zì Lomo ídine káa do Ngére eyé wá ní.

'Yì ɽanga ga bì mândişi úku ledreyé zise née, ngiri mengi ené yée kí méngi bisinyí ledre bì togú iliní go méngi a ní wá. Bì ndìşì éme ené royé miéme kí méngi bisinyí ledre. Iliní gbawá oto úndru maláyika e. ¹¹ Lúrúsé aka, maláyika e, kí mbágá roko'buyé ga gére née mbá, romoní tí do 'yì ɽanga ga gére née, simi bì ndìşìni úku ledre bisinyí ledre 'bì 'yì ɽanga ga gére née zì Ngére Yésu ní, ukuní eyé kóo 'yì ɽanga máa ga gére née miúku kí kese wá. ¹² 'Yì ɽanga ga gére née ndìşìni úku sinyi ledre gì do bì ledre bì ngará owoyemení wá ní. Niyí yì eyé káa zì bangá rará ga bì ndikiní yée lá gì ro ndìşì 'dì'bi lafúye bangá e kí ndìşì úfu yée ní. Kí rará née mbá ndìşìni kpá úyu.

¹³ Lomo ní karanée 'dó'do 'yì ɽanga ga gére née bisinyíne, gì zía ndìşìni óto 'yì e zíye ndìşì 'dó'dóye. Ambá ledre eyé lá anu, zíye ndìşìyè kí méngi ledre cayi e 'duo faa do ndéré kíe mindéré. ¹⁴ 'Yì ɽanga ga gére née, otoní yì eyé komoyé lá dǔyú ro só'do royé kí 'yì ga bì ofúní royé kéye wá ní, ko'dóní eyé kpá kí méngi bisinyí ledre wá. Zíye ndìşìyè óto 'yì máa yée ga bì cìyí ledre 'bì Lomo ndaa aka simiyé wá ní, ndìşìyè lúyú ledre. Owoní kací méngi bisinyí ledre go kíngaya zíye ídíye kpá 'yì mongú mimbé'de e. ¹⁵ Asiní kí méngi bilámá ledre go do útú eyé nda go ndìşì méngi bisinyí ledre cé káa zì ledre ga bì kóo Baláma wotí Bowéra ndişi méngi yée, 'bì óto 'bù késí kí ndìşì 'dì'bi késí gì zì 'yì e do bisinyí misí'di ní. ¹⁶ Tí lá zì dongí máda Baláma gì ro bisinyí ledre ga bì kóo ndìşì méngi yée ní, simi bì odro zía káa zì 'yìma'dí odrone gì ro zía ótoómo kí méngi bisinyí ledre bì utúasá zì nébì méngi a wá ní.

17 'Yì ranga ga gére née niyí yí eyé káa zí gu 'dawú bi iní ndaá simi a wá kpá káa zí mongú iní bi ulú zí síli ìmbíòkpó a ní. Mongú gu bi kí mitùlurú siminé mbìrì ní ni goó miyémeómoné nziyiné gi royé. 18 Ndìşiní úku ledre e kí roko'buyé ledre máa ga gére née yí ené mbá ledre cayi. Zíye ndìşiyé úku ledre gi ro ledre ga bi royé ili ní káa zí cóngó ledre ní ábuwá ndaní eyé cóngó ledre e wá. Ndìşiní née lóndo komo 'yì ga bi otoomoní aka lúyú ledre lá mikándané ní drú 'dá'ba, gi ro zíye ndá'bayé lúyú ledre. 19 Ndìşiní úku ledre ídí kí ro do'yì zí 'yì e, ábuwá niyí yí eyé owúkùlú 'bi lúyú ledre, gi zía lúyú ledre ni go m̀ngiye. 20 Togú olùoguní kóo gi simi méngi bisinyí ledre e 'bi sága ba go gi zía bi ngununí ledre Kírésito Yésu Ngére ezé bi ni 'Yì yómo 'yì e ní, zíye ndá'bayé drú 'dá'ba ndìşì lúyú ledre, 'do'dó bi ni ídí royé simi odu s̀ndì kadra ní ni nda rórómó. 21 Ni kóo ídí bilámáne ndaní ówo ledre gi ro ídí káa do mbigi 'yì 'bi Lomo wá gi zí wo bi owoní nda go zíye ndá'bayé óyó sogoyé zì bilámá ledre ga bi kóo ndìşiní 'dódo a zíye ní. 22 Ledre ga gére née, utúasání go kí muruwayi ga bi gbre bi kídí, "Ìşì nda'ba anulúgu si'dí ne." Kpá kí wo bi kídí, "M̀kùrú nda'ba ló'dó roné simi monyó gi do kací ndúgu" ní.

3

Yésu ni ndá'baógu ma'díi

1 Owú 'bi Babá e, ba goó gbre ledre bi máéké zise ní. Máéké yée gbrenará gi ro sáká sée zí sómú ledre esé ídine kpá fú bilámáne. 2 Máili zise ndìşisè fú sómúndiki kúrú Lomo bi kóo nèbì e ukuní yée 'desì ní, kpá kí ledre 'bi Ngére Yésu 'Yì yómo zée bi kóo 'yimikása ené e 'dodoní yée zise ní.

3 Mizefi ledre bi ili zise ówoyéme a ní ni, simi odu s̀ndì kadra 'yì e niyí ógu zíye ndìşiyé fólo sée kí kùgú sée kací bisinyí ledre eyé ga bi royé ili ní. 4 Niyí úku ledre kídí, "Óo, Yésu mocú kóo ledre kídí née ni ndá'baógu ní, ni kí ndá'baógu goó 'dáa? 'Buzé e uyuonzóní royé go mbá simi ledre née, ledre niyí yí eyé fú lá do biyé káa zí ga kóo 'desì ní."

5 Tí lá zíye sómúligi ledre bi kídí Lomo i'bí kóo lá lorú zí ere ídine zía otoógu do sogo kánga gi simi iní kí iní ní 'du'dorú. 6 Kpá akpa kí iní née ní zí Lomo úfuónzó éyì tridri ga bi do sogo kánga ní mbá. 7 Née kpá lorú bi Lomo 'di'bingeri ere kí do sogo kánga kíe gi ro óngbóoyó a kí pho'du ní. 'Di'bingeri s̀ngó s̀ndì kadra 'bi 'decì ngbanga gi ro zine úfuónzó 'yì ga bi asini gi ro ledre ené ní.

8 Owú 'bi Babá e, ndásé sómúligi ledre ba wá. S̀lì kíe'do ni yí ené zí Ngére Lomo káa zí t̀'̀dú simibi e ní, zí t̀'̀dú simibi e ídiye zía káa zí s̀lì kíe'do ní. 9 Ngiti géyi 'yì e ndìşiní 'bi eyé sómú a kídí, Ngére ndìşì ówo miówo kí méngi ledre ga bi uku yée go ní, née s̀ ledre bi kasalugu Yésu gi zía 'diya wá ní. Fí, ledre ma'dáa ndaá 'bi ené káa zí bi 'yì ga gére née ndìşiní sómú a née wá. Oto yí ené mimbé'dené ndoo gi ro 'yima'dí e mbá. I'bi yí ené s̀ndì kadra zí 'yima'dí e óyóló'bó mimbé'deyé gi ro zíye ngunu ledrené.

10 Kadra mindá'baógu Ngére kémbi 'yì ówo a ndaá. Ni ógu káa zí 'yì ugu ugu ne ní. Kadra miógu a mongú gboru éyì ni ídí kíngaya komo ere,

geré zí ere ma'dáa lélíne síí. Zí éyí ga bí ndíşını ndíşí komo ere, kadra, éfé nda kí kele e ní, zí Lomo óngbóóyó yée mbá. Zía 'dódoógu bisinyí ledre ga bí 'bí 'yíma'dí e ní za mbá, zía nda 'dəcí ngbangayé.

¹¹ Ma'dii, káa zí bí nées go misi'di bí Lomo ní sinyiónzó éyí e doa ní, ili nda go zise ówo a togú miméngí ledre esé ní idí káa be 'díya káa bí Lomo ní 'dəcí ngbangasé. Miméngí ledre esé idí idí mbá bilámáne gí ro zí Lomo ídine kí rokinyi kíse. ¹² Káa zí bí ásé go ndíşí sǒngó Lomo togú ní ógu 'dəcí ngbanga do sogo kángá ba kí be 'díya ní, ndíşísé óto sǐlǐ 'bí ledre máa nées gí ro zía méngí roné 'diya. Fí tǐ mbǐ káa zí bí ndíşísé sómú a ní, tǐ lá idísé ówo a kídí Lomo ní óngbó ere zí éyí ga bí 'dága íri káraónzó royé za mbá. ¹³ Zée 'yí ga bí ngunğuzé ledre Ngére Yésu go ní, ledre ezé ndaá. Azé 'bí ezé lá ndíşí óto komozé gí ro mikánda ere kí mikánda do sogo kángá bí Lomo uku ledre a zize, gí ro zize ndíşísé simi a méngí ledre ené ní.

¹⁴ Owú 'bí Babá e, káa zí bí ásé go ndíşí sǒngó ledre ga gére nées gí ro zíye méngí royé ní, ídísé méngí kéyí za kí roko'busé mbá gí ro zí miméngí ledre esé ídiye mbá bilámáye kadra bí Yésu ní ndá'baógu simi a ní gí ro zí Lomo ídine kí rokinyi gí zía ásé go mbigí 'yí ené e. ¹⁵ Idi idí simi dosé kídí, Ngére Yésu lu'bú gí zía mimbé'dea ní gí ro 'yí e, i'bí sǐndǐ kadra zí 'yí e gí ro zíye óyóló'bó sómú ledre eyé gí ro zíye ngunğungu ledrené gí do bí zíne yómo yée. Ídísé lúru toso ledre ga gére nées tǐ lá gí ro lúnduzé Páwulo bí kí 'búne dozé kése mbá ní. Simi bí kóo eké ledre zise ní, uku zise ledre ga bí kí roko'buyé bí Lomo ukui'bí yée zía ní. Uku kpá té ledre ga bí máúku yée zise ní. ¹⁶ Zaá ledre ga bí eké yée kí yée ga bí uku yée zí ngíti géyí 'yí ga bí 'bí Kírésito ní, eké zise ba kpá té ledre ga gére nées. Ngíti géyí ledre ga bí eké yée ní, orunǐ yí eyé mióru ngíti géyí 'yí e utúasání eyé ówo ini ledre gí simiyé 'diya wá. 'Yí ga bí owoyemení ledre gí ro ledre 'bí Ngére Yésu mbǐ wá ní, zíye ndíşiyé óyóló'bó ini ledre ga gére nées nda do ngíti misi'diné kpǐ, káa zí bí oyólo'bóní ngíti géyí ledre e simi búku ga bí 'bí miéké kúru Lomo ní. Ledre bí ndíşını méngí a nées ní 'dí'biógu 'do'dó royé.

¹⁷ Káa zí bí sée, ówosé 'bí esé ledre ga gére nées bú kídí, niyí méngí royé tǐ kenée ní, ídísé tóro ngbúo káa bí gbékpǐ 'yí ranğa e káa zí ga gére nées niyí lóndo sée, zise lúyúse gí do bilámá misi'di 'bí Lomo bí ásé go ndíşí lódú a ní ke. ¹⁸ Tǐ lá sáká éyí kí ówo kací ledre bí ndíşí ógu gí zí Kírésito Yésu Ngére ezé bí 'Yí yómo 'yí e ní idi sáká sée zí ledre ené ngbórone simisé ndéréne 'dá'dá. 'Yí e idíní ndíşí óto úndru a za fí odu a ndaá. Idi kenée.

Mizefí wáraga bi Yiwáni eké ní Ledre gí ro mizefí búkú bi Yiwáni ní

Yiwáni 'yimikása eké ledre ba ne zí ngiti géyi 'yi ga bi 'bi Kírésito bi oto 'búye niyi zía káa zí owú 'bi ené e ní. Uku zíye kídí idíní fú ndisj méngi ledre ga bi Lomo kí Kírésito iliní yée ní. Zía esj sǐlǐne komoyé gí ro 'yi ranga ga bi niyi go simi kanisa ní, káa bi niyi lóndo yée ke. Uku zíye kídí nées owoyeme ledre gí ro Kírésito bú, yée ndisjini go kéne, ni Owú 'bi Lomo, zía idíne kpá 'yima'dí. Zía úku ledre zíye kídí togú ngununi tí fú ledre Kírésito yá, niyi idí kí tridri bi za fi ní. Zía nda úku odú ledre zíye kídí idíní lánýá ro óto 'bú Lomo bi ngununi ledrea ní, zíye kpá fú ndisjyé óto 'bú lafúye.

Ledre gí ro tridri bi za fi ní

¹ Maa Yiwáni, máayi kí rokinyi kí eké ledre ba zise. Ni ledre gí ro 'yi bi ogu kí tridri bi za fi ní. 'Yi máa nées ni koo kú go bo 'desj. Zée 'yi kasa ené e, lurúze wo go cú kí komozé, zize óto sǐlǐze kpá za cú ro kuru'bua, zize úwú ledre ga bi ndisj úku yée ní za cú kí mbilize. ² Ni duú ne 'yi í'bi tridri bi za fi ní zí 'yi e. Zée 'yi ené e, ndisjize ba úku ma'dii ledre bi gí do bi a ní zise. Gí zía kací kadra za mbá ni koo kí 'Buzé do bi kje'do. 'Buzé Lomo 'dodoyeme wo go zize. ³ Ukuzé zise ba ledre bi lurúze go cú kí komozé, zize úwú a kpá za cú kí mbilize ní, gí ro zí mimbé'deze idíne kése kje'do, kí 'bi 'Buzé Lomo kpá kí 'bi owú 'bi ené Kírésito Yésu. ⁴ Nées sj ledre bi ekézé ledre ba zise gí roa ní, gí ro zize idize kése ndro mbá kí rokinyi gí ro ledre máa nées.

Idize lánýá duú ro ledre 'bi Lomo

⁵ Ledre bi ukuzé zise ba ní, ni ledre bi koo uwúze gí zí Yésu ma'daa ní kídí, Lomo ni bimióngó, ledre ené e za mbá, mituluru ndaa simi a wá. ⁶ Togú ukuzé go kídí mimbé'deze ni kí Lomo go kje'do, zize nda'bazé ndisj méngi ledre ga bi 'bi mituluru ní, rangazé ranga go, mengizé ezé nées mbigi ledre bi 'bi Lomo ní wá. ⁷ Tí lá togú ndisjize méngi ledre ga bi 'bi bimióngó, gí zía bi Lomo ni yi ené bimióngó ní yá, ma'dii, mimbé'deze ní idí kí lafúze kje'do. Lomo ni lúgurayi zée drá gí simi lúyú ledre ezé e kí sama owú 'bi ené Yésu.

⁸ Togú itize kangú kídí, ndazé 'yi lúyú ledre e wá, rangazé ranga go. Mengizé aka ezé mbigi ledre 'bi Lomo wá. ⁹ Idize úkuogu lúyú ledre ezé e za mbá zí Lomo, ni yi ené bilamá 'yi, ledre ga bi uku yée ní, ni méngi yée za mbá zize, zía lúgurayi zée drá gí simi lúyú ledre ezé e. ¹⁰ Togú itize kangú kídí ndazé ezé 'yi lúyú ledre e wá yá, rangazé ranga go roa, otoze wo go káa do 'yi ranga, ngunguzé aka ezé ledre ené kí mimbé'deze kje'do wá.

2

Yésu ni duú ne 'yi 'dí'bióyó lúyú ledre

1 Owú 'bi amáa e, máéké ledre ba zise káa bi áse lúyú ledre ke. Togú ngíti 'yì gí dongarase luyú kóo ledre go yá, ndaa éré ngírì wá, idí úku 'dódo a. Kírésìto Yésù ni bo, bi ni òwú ne mbigí 'yì 'bi Lomo ní, ni ngúngú roné gí rozé zì 'Buné Lomo. 2 Yésù ma'dáa ni ne 'yì bi kóo i'bí roné zì umbu do úyúné nda lá òwú gí ro lúyú ledre ezé wá, zaá gí ro lúyú ledre 'bi 'yìma'dí e do sogo kángá za mbá.

3 Éyì bi ni 'dódo a kídí owozé Lomo go ní, 'búo togú ndìsìzé go méngì òwú ledre ga bi ili yéé ní. 4 Togú 'yì ya nées owo Lomo go, méngì lolú ledre ga bi Lomo ili yéé ní wá yá, ɾaranga go. Uku ené nées ma'díi wá. 5 Togú 'yì ndìsì go úwú ledre 'bi Lomo, 'bú Lomo ni go doa ma'díi. Nées ledre bi ni 'dódo a kídí azé go kí Lomo kíé'do ní. 6 Kpá kenée, togú 'yì ya yéé niyì go kí Lomo kíé'do yá, 'yì ma'dáa idí òwú ndìsì méngì ledre ga bi kóo Ngére Yésù ndìsì méngì yéé ní.

7 Sée ga bi mándìsì óto 'búse kíngaya, lorú bi mándìsì i'bí a zise ba, ndaa 'bi ené mikánda lorú wá. Ni lorú bi kóo ndìsìsé úwú a go 'desj ndéréoguné gí karaba ní ní. 8 Hì, ni kpá idí zise káa do mikánda lorú ma'díi. Gí zía éyì bi Yésù méngì ní ni go mikándané. Gí zì kéyì nées ní, míméngì ledre esé ni go kpá mikándané. Cakaba mìtùlurú bi kóo áse simi a ní okpó go, mbigí bimióngó ndìsì nda óngó goó ne.

9 Gí zì kéyì nées, togú 'yì ya nées ni go simi bimióngó 'bi Lomo, ni kpá fú ndìsì sógò lafúne e yá, 'yì nées ni aka yì ené fú simi mìtùlurú. 10 'Yì bi óto 'bú lafúne go ní, 'yì nées ni go simi bimióngó 'bi Lomo. Utúasá lolú ndìsì lúyú ledre wá. 11 'Yì bi oto 'bú lafúne wá ní, míméngì ledre ené kí gámá ené e niyì aka yì eyé fú lá 'bi mìtùlurú. Owoyeme aka ené mbí éyì bi nées ni ndìsì méngì a ní wá, gí zía mìtùlurú 'dùtù yì ené komoa go.

12 Owú 'bi amáa e, máéké ledre ba zise gbékpìe wá gí zía máówo go, Lomo lùlùoyó lúyú ledre esé go gí zía Yésù uyu umbu bi kóo áse úyu a se gí zì lúyú ledre esé e ní go.

13 Máéké ledre ba kpá zise, sée ga bi komosé enzi go ní, gí zía ówoyemesé Ngére Yésù bi kóo ni yì ené kú bo gí dosìne ní go. Kpá zise ga bi áse owúphìrangá e rómosé komo Satána go ní.

Nda kpá kise ga bi áse aka minzéré owú e ní, gí zía, ówosé Lomo go káa do 'Buzé ma'díi.

14 Ma'díi, sée mĩngburoko 'yì e utúasá miútúasá zima úku ledre ba zise, gí zía, ówoyemesé Ngére Yésù bi kóo ni yì ené kú bo gí dosìne ní go. Máéké kpá zise owúphìrangá e,

gí zía áse kí roko'búse
cìyì ledre 'bi Lomo ni go simisé,
rómosé komo Satána go.

15 Ndá óto 'bú do sogo kángá togú mbú éyì ga bi simi a ní wá. Togú 'yì oto 'bú do sogo kángá togú mbú éyì ga bi simi a ní yá, 'bú 'Buzé Lomo utúasá idí doa wá. 16 Toso bisinyì míméngì ledre ga bi 'yì e ndìsìní méngì yéé gí zì 'bú ledre ga bi doyé ní, mongú mimbé'de gí ro éyì 'bi lafú'yì, nda kí s̀kpì fúndú'yì oguní eyé gí zì 'Buzé Lomo wá yì ené gí zì do sogo kángá. 17 Do sogo kángá kí éyì ga bi siminé bi 'yì e ndìsìní óto 'búa kíngaya ní ni úkú ené miúkú. Tí lá 'yì máa wo bi ndìsì méngì ledre ga bi Lomo ili yéé ní ni idí tridriné za fí.

'Yì ga bì ezeokó Yésu ní

¹⁸ Owù 'bì amáa e, oḍu do sogo kángá ba ni go gbóo. Káa zì bì úwúsé kídí ezeokó Kírésìto ni ógu ní, bì ba ní tǔ'dù ezeokóga oguní go. Née ledre bì owozé gì zía kídí oḍu do sogo kángá ba ni go gbóo ní. ¹⁹ 'Yì ga gére née olúoguní gì dongaráze, tí lá ndaní eyé mbigí lafúze e wá. Idí ngunḡuní kóo ledre Yésu bo, káa bì azé ba tí kéye. Miólúogúyè 'dodo go kídí ndaní eyé lafúze wá.

²⁰ Owù 'bì amáa e, ásé go kí 'Dówù Lomo simisé gì zì Kírésìto Yésu bì ngárá lúyú ledre ndaá roa wá ní, bì ba ní ówosé ma'díi go bú. ²¹ Máéké ledre ba zise ndaá 'bì ené gì zía bì ya ówosé ma'díi wá ní wá, yì ené gì zía bì ówosé bú ní. Kpá gì zía bì 'yì úku ranga uku ené ma'díi wá ní.

²² Ambí ní 'yì ranga ne? 'Yì ranga ni 'yì bì uku ledre yaá, "Yésu ndaá 'bì ené Kírésìto wá ní." 'Yì máa née ni ezeokó Kírésìto. Asi goó gì ro 'Buzé Lomo kpá gì ro Owù 'bì ené Yésu bì Ngére ezé ní. ²³ 'Yì bì asi gì ro Yésu go ní, asi go kpá gì ro Lomo bì 'Bù Yésu ní. 'Yì bì ngunḡu ledre Yésu owù 'bì Lomo go ní, ngunḡu kpá ledre Lomo go.

²⁴ Nda gì rosé ní, ledre 'bì Lomo bì tonózé kóo 'dódo a zise kú gì dosìne zise lúrú a káa do ma'díi ledre do tónóse ngunḡu a ní, ídísé lánýa roa fú kenée ndéré kíe 'dá'dá. Togú méngìsé go tí kenée, Yésu kí 'Buné Lomo niyí kise kíe'do. ²⁵ Née sì ledre bì Yésu mocù éyì zise gì roa kídí azé ídí kí tridrijé bì za fí ní.

²⁶ Máéké ledre ba zise gì ro 'yì ga bì iliní ndìsì lóndo sée ní kí lóndo sée ke. ²⁷ Bì gì rosé ní owù 'bì amáa e, 'Dówù Lomo bì Yésu i'bì zise ní idí idí simisé gì zía ílisé esé lolu ngíti 'yì gì ro zía 'dódo ledre zise wá. Káa zì bì 'Dówù Lomo ni 'yì úku ma'díi ní, ni go ógu 'dódo ledre e za mbá zise. Kí'dí bì 'dodo go zise ní, ídísé 'dí'bi ledre née gì ro zise ídise kí Yésu kíe'do.

Lomo oto 'búze go kíngaya

²⁸ Owù 'bì amáa e, ídísé oto komosé fú lá ro Yésu gì ro zise ídise kéne kíe'do. Togú méngìsé tí go kenée, kadra bì karanée ni ndá'baogú simi a ní, azé ídí kí mongú rokinyi dokuwu mengi zée wá.

²⁹ Togú ówosé go kídí Kírésìto ni 'yì méngì ma'díi, née ní ídísé kpá ówo a kídí 'yì ga bì ndìsìní méngì ma'díi ní niyí owù 'bì Lomo.

3

¹ Lúrúsé aka mongú bilámá ledre bì Lomo mengi zise, zía oto 'búze kíngaya, zía ndìsìné ndólo zée kídí, owù 'bì ené e ní. Ma'díi azé tí owù 'bì ené e. Tǔ'dù ngíti géyì 'yì e owoní eyé kenée wá, gì zía owoní eyé Lomo wá. ² Máéké ledre ba zise owù 'bì amáa e, azé go owù ga bì 'bì Lomo ní ma'díi. Owozé aka azé éyì ga bì Lomo ni méngì yée zise ní wá. Éyì bì kíe'do owozé ní, ni togú Yésu ogu go yá, Lomo ni óyóló'bó zée zise ídize káa zía ní. Gì zía azé lúrú Yésu ma'dáa za cù kí komozé. ³ Bì goó kenée ní, idize oto komozé ro ledre máa née, zise otoómo lúyú ledre e za mbá 'dá'ba zise idize drá káa zì Yésu bì lúyú ledre ndaá roa wá ní.

⁴ 'Yì bì ndìsì lúyú ledre ní, 'dewe lorù 'bì Lomo go, gì zì lúyú ledre ni cé káa zì 'dewe lorù 'bì Lomo ní. ⁵ Tí lá ídísé ówo a kídí Yésu ogu kóo do sogo kángá gì ro lúlúoyó lúyú ledre e ezé 'dá'ba, gì zía ndaá 'bì ené 'yì lúyú ledre wá. ⁶ 'Yì bì oto komoné go ro Yésu ní, niyí kéne go kíe'do, ndaá

lolu kpá fú ndịsị méngị lúyú ledre wá. Gị zía, 'yị bi ndịsị méngị lúyú ledre ní, nṅunṅu aka ené ledre Yésu wá, owo aka kpá wo wá.

7 Owú 'bi amáa e, ngiti 'yị ndaá lóndo sée wá. 'Yị bi ndịsị méngị ma'dií ledre ní ni 'yị bi lúyú ledre ndaá roa wá ní gị zía Kírésito ndaá 'bi ené 'yị lúyú ledre wá. 8 'Yị bi ndịsị méngị bisinyí ledre ní, ni yí ené 'yị 'bi ngére 'bi bicayi lomo e, gị zía ngére 'bi bicayi lomo e ma'dáa ni yí ené 'yị méngị bisinyí ledre kú gị dosiṅe. Née sị ledre bi kóo Yésu Owú 'bi Lomo ogu gị roa do sogo kángá ona gị ro sínyíonzó moko 'bi ngére 'bi bicayi lomo e ní.

9 'Yị bi ni go owú 'bi Lomo ní, ndịsị ené lolu fú lá luyú ledre wá, gị zía bilámá miméngị ledre 'bi 'bụa Lomo ni go simi a. Utúasá ené lolu méngị lúyú ledre wá, gị zía ni go mbigí owú 'bi Lomo. 10 Ba ledre bi ndịsịzé ówo dongará owú ga bi 'bi Lomo kí owú ga bi 'bi ngére 'bi bicayi lomo e gị roa ní. 'Yị bi méngị bilámá ledre wá, oto 'bú lafúne kpá wá ní, née ndaá mbigí owú 'bi Lomo wá.

Óto 'bú lafú 'yị e

11 Úwúsé kóo ledre ba go kú gị dosiṅe kídí, idízé óto 'bú lafúze e dozé. 12 Ndásé idí káa zí Káyina wá. Nì yí ené 'yị 'bi Satána ufu kóo lúnduné Ábele. Ufu kóo wo gị ro 'di? Gị zía miméngị ledre ené ni yí ené bisinyíne, miméngị ledre 'bi lúndua ni 'bi ené yí ené za mbá bilámáne. 13 Owú 'bi Babá e, togú do sogo kángá ba ni go sógó sée yá, ndásé sịkpị mimbé'desé 'dága wá.

14 Owozé go kídí okpózé gị simi umbu go, azé go trịdrị gị zía azé 'yị óto 'bú lafúze. Tí lá 'yị máa wo bi oto 'bú lafúne wá ní, idiaká 'bi ené go sị sịlị umbu. 15 'Yị bi 'yị sógó lafúne ní, ni 'yị úfu 'yị e. Ówoyemesé go kídí 'yị úfu 'yị e ndiki ené trịdrị bi za fí ní wá.

16 Ba ledre bi azé lúrúto kóo óto 'bú lafú 'yị e gị roa ní. Kírésito Yésu í'bi roné úyuné gị rozé. Káa zí bi goó kené ní, idízé kpá í'bi rozé zí umbu gị ro lafúze. 17 Togú 'yị ni kí éyí e zíne, zí lúndua ndịsịné ánu lerí cigí a somú ledre a wá ní, ni úku ledre bi kídí 'bú Lomo ni doné ní lárá káa be 'di? 18 Owú 'bi amáa e, ndazé ndịsị ódro lá miódro kí tarazé gbékpíne wá. Idízé óto 'bú lafúze e zize kí sáká yée gị ro zía 'dódo a kídí otozé 'búye go ma'dií.

19 Simi bi azé go ndịsị óto 'bú lafúze ní, azé ówo a kídí azé go 'yị méngị ma'dií ledre. Nì óto mimbé'dezé zía utúasáne kpini utúasá ndósó simi bi azé ógu kó'dú Lomo ní wá. 20 Togú mimbé'dezé ndịsị ndósó simi bi azé ógu kó'dú Lomo ní, roko'bụ Lomo romo do mimbé'dezé, owo ledre gị ro éyí e mbá bú.

21 Owú 'bi amáa e, togú mimbé'dezé ndósó lolu kí ógu kó'dú Lomo wá, ni óto mimbé'dezé zía utúasáne kpini ngiri utúasá méngị zée wá. 22 Éyí ga bi azé ini ini zía gị royé ní, ni méngị yée zize gị zía ndịsịzé úwú lorú ené zize ndịsịzé méngị éyí ga bi bi ndịsị éme roa gị zíye miéme ní. 23 Ba ledre bi kúrú Lomo uku zize ní kídí, idízé nṅunṅu ledre Owú 'bi ené Kírésito Yésu kóngaya. Zize kpá óto 'bú lafúze dozé káa zí bi Yésu ma'dáa uku zize ní. 24 Ma'dií togú ndịsịzé tí úwú kúrú Lomo, zize ndịsịzé lánýáze roa kóngaya, azé idí kéye éyí k'é'do. Kasa 'Dówúne go zía ídine simizé. Née éyí bi 'dodo yeme kídí, azé go éyí k'é'do kí Lomo ní.

4

Ledre gi ro nébì 'yì ɔ́ngá e

1 Sée ga bi máoto 'búse kíngaya ní, ndásé ńgúnḡu ledre ga bi za mbá niyí ndìṣì úku yée zise kídí 'Dówù Lomo uku'i'bí ne ní wá. Ídísé lúrú bi simì ledre ga bi ndìṣìní úku yée née bilámáne kí gi ro zise ówo dongará togù née ledre bi ogù gi zì Lomo ní yá. Gí zía tù'dù nébì ga bi 'yì ɔ́ngá e ní bayiní go do sogo káńgá mbá. 2 Ásé ówoyème ledre bi gi zì 'Dówù Lomo ní gi ro ledre ba. 'Yì bi ni ńgúnḡu a kídí, Yésù ni Kírésìto bi Lomo kasaogu wo káa do 'yìma'dí ní ogù gi zì Lomo ní. 3 Tí lá 'yì bi ńgúnḡu ledre née kenée gi ro Yésù wá ní, 'Dówù Lomo bi simì a ní ogù ené gi zì Lomo wá. 'Dówù bi simì a née ni gi zì ezeokó Kírésìto,* bi kóo úwúsé ledreyé kídí niyí ogù ní. Bi ba ní, ogùní go. Niyí go do sogo káńgá ona.

4 Owù 'bi amáa e, ásé yì esé go mbígí 'yì ga bi 'bi Lomo ní. Rómosé komo nébì ga bi 'yì ɔ́ngá e ní go, gi zía 'Dówù Lomo bi simísé ní, ni kí roko'buné rómo do roko'bu 'dówù bi simì lomo ga bi 'bi do sogo káńgá ní. 5 Nébì 'yì ɔ́ngá ga gére ní, niyí 'yì ga bi 'bi do sogo káńgá ní. Ledre ga bi ndìṣìní úku yée ní, yì eyé ledre ga bi 'bi do sogo káńgá ní, zì 'yì ga bi 'bi do sogo káńgá ní ndìṣìyé úwù ledre máa ga gére née dujú ye. 6 Gí rozé, azé yì ezé mbígí 'yì ga bi 'bi Lomo ní. 'Yì ga bi owoní Lomo bú ndìṣìní úwù ledre ga bi ndìṣìzé úku yée ní. Yée ga bi owoní Lomo wá ní, uwúní eyé ledre ezé e wá. Bi goḡ kenée ní, née go éyì bi azé ówo dongará ma'dií ledre bi 'Dówù Lomo ndìṣì úku yée ní kí wo bi 'dówù bi simì 'yì ɔ́ngá ga gére ndìṣìní úku yée ní.

Óto 'bù lafù 'yì e

7 Sée ga bi máoto 'búse kíngaya ní, ídíze ídí 'yì óto 'bù lafúze. Gí zía roko'bu bi ndìṣìzé óto 'bù lafúze kée ní ogù gi zì Lomo. Togù ndìṣìzé kací kadra mbá fù lá kí 'bù lafúze dozé yá, ma'dií azé ídí mbígí owù ga bi 'bi Lomo ní gi zía owoyemezé wo go. 8 'Yì bi oto 'bù lafúne wá ní, owo ené Lomo wá, gi zía Lomo ni yì ené 'yì óto 'bù 'yì e. 9 Lomo oto 'búze 'yìma'dí e káa, kasaogu bikéří Owù 'bi ené Yésù ógu úyuné do sogo káńgá ona gi ro zize ídíze trìdřizé za fí. 10 Óto 'bù 'yì e ní káa, ndaá 'bi ené bi yaá otozé 'bù Lomo ze ní wá. Oto yì ené 'búze ne zía kásaogu bikéří Owù 'bi ené bi 'búa ofù doa go ní ogù úyuné gi ro lúyú ledre ezé. 11 Sée ga bi máoto 'búse kíngaya ní, káa zì bi Lomo oto 'búze go kíngaya kenée ní, ídíze kpá oto 'bù lafúze. 12 'Yì bi kìé'do káa lurú Lomo go kí komoné ní ndaá. Tí lá togù otozé 'bù lafúze go yá, azé kí Lomo go éyì kìé'do. Ma'dií óto 'yì bi 'bi Lomo ní ni go do mimbé'deze.

13 Owozé bi kídí ndìṣìzé go méngì ledre bi Lomo ili ní zize ídíze kéye go éyì kìé'do ní, gi zía kasa 'Dówùne ógu ndìṣìné simízé. 14 Lurúzé wo go cú kí komozé, zize ndìṣìzé úkutátá ledrea zì 'yì e kídí, Lomo bi 'Bù ní kasaogu Owù 'bi ené káa do 'Yì yómo 'yì e do sogo káńgá. 15 Togù 'yì ńgúnḡu ledre Yésù kídí ni Owù 'bi Lomo yá, 'yì née niyí kí Lomo go éyì kìé'do ndìṣì go méngì ledre bi Lomo ili ní. 16 Owozé go zize ńgúnḡu a ma'dií kídí Lomo oto 'búze go kíngaya.

* 4:3 4:3 'Dówù bi gi zì ezeokó Kírésìto: Ni 'dówù bi Satána kasa wo ógu lóndo 'yì e ní.

Lomo ni 'yì oto 'bú 'yì e. 'Yì bi ni 'yì óto 'bú 'yì e ní, ndìsì méngì ledre ga bi Lomo ili yéé ní zíyè ídíyè kí Lomo go éyì kǐé'do. ¹⁷ Káa zì bi azé go kí Lomo éyì kǐé'do ní, azé ndìsì óto 'bú lafúze káa zì bi ili ní. Gí ro karanée kadra 'dècì ngbanga, ngírì méngì zée wá. Gí zía mǐndìsìzè do sogo ona ni yì ené kǐé'do kí Lomo. ¹⁸ 'Yì óto 'bú 'yì e eré ené ngírì wá. Tí lá mbígì óto 'bú 'yì e ndìsì lágaóyó ngírì gí simì 'yì 'dá'ba, gí zía ngírì nì éyì bi ndìsìní 'dècì ngbanga roa ní. 'Yì bi 'yì ngírì ndaá 'bi ené mbígì 'yì óto 'bú 'yì e wá.

¹⁹ Ndìsìzè óto 'bú lafúze, gí zía Lomo otoutù 'búze ne. ²⁰ Togù 'yì uku ledre kídí, "Máoto 'bú Lomo go" zía ndìsìné sógó lafúne ní ni 'yì ranga. Gí zía 'yì bi oto 'bú 'yì bi lurú wo go cù kí komoné wá ní, utúásá óto 'bú Lomo bi lurú wo kí komoné wá ní wá. ²¹ Ba kúrú Ngére Yésù zize kídí, "'Yì bi oto 'bú Lomo go ní, idí kpá óto 'bú lafúne kenée."

5

Idízè nḡḡḡu ledre Owù 'bi Lomo

¹ 'Yì bi nḡḡḡu go kídí Yésù ni Kírésìto ní, ni go owù 'bi Lomo. 'Yì bi oto 'bú 'buzé Lomo go ní, oto kpá 'bú owù 'bi Lomo go. ² Ba ledre bi azé ówo a gí roa kídí otozè 'bú owù ga bi 'bi Lomo ní go ní, ni óto 'bú Lomo kí méngì ledre ga bi lorù ené ili yéé ní. ³ Óto 'bú Lomo ni úwú lorù ené. Lorù bi Lomo i'bí zize ní, utúásá rómo zée wá. ⁴ Gí zía 'yì bi ni go owù 'bi Lomo ní, romo komo do sogo kǎḡá go. Nḡḡḡu ledre ezé i'bí roko'bù nées ne zize romo komo do sogo kǎḡá kǐé. ⁵ Ambí ni romo komo do sogo kǎḡá ba ne? Duḡ 'yì máa wo bi nḡḡḡu go kídí, Yésù ni Owù 'bi Lomo ní.

⁶ Kírésìto Yésù ma'dáa ni ne wo bi kóo ogu do bábátìzì wo kí iní zì sámaa ndé'yíne gí rozé ní. Ndaá 'bi ené lá babatìza bi kí iní ní wá kpá sámaa bi ndé'yì ní. Ledre nées méngì roné go káa zì bi 'Dówù Lomo 'dodo ní gí zía 'Dówù Lomo ni yì ené 'yì úku ma'díi. ⁷ Éyì ga bi 'dodo yemení sì ledre e ní niyì ota. ⁸ Mizefì a, ni 'Dówù Lomo, gbre a, ni iní, ota a (3) 'bi ené sáama. Éyì ga bi ota (3) nées 'dodonì ledre mbá kǐé'do kídí, Ngére Yésù ni owù 'bi Lomo ma'díi. ⁹ Abú azé tí úwú ledre gí tara 'yìma'dí e yá, ledre bi gí zì Lomo ní romo do ledre 'bi 'yìma'dí e. Gí zía niyì ledre bi gí ro Owù 'bi ené ní. ¹⁰ 'Yì bi nḡḡḡu go kídí Yésù ni owù 'bi Lomo ní, ledre bi Lomo uku ní utúásá do mǐmbé'dea go kpìni. 'Yì bi nḡḡḡu kenée wá ní, oto Lomo go káa do 'yì ranga. Gí zía nḡḡḡu ené ledre bi Lomo uku gí ro Owù 'bi ené ní wá. ¹¹ Lomo uku kpá go kídí nées i'bí trìdrì bi za fí ní go zize. Trìdrì máa nées ogu gí zì Owù 'bi ené. ¹² 'Yì bi niyì kí Owù 'bi Lomo kǐé'do ní, ni idí kí trìdrì bi za fí ní. 'Yì bi ndanì kí owù 'bi Lomo kǐé'do wá ní, utúásá ndíkì trìdrì bi za fí ní wá.

Odu kúrú Yiwáni

¹³ Máéké ledre ba zise gí ro zise ówoyème a kídí, sée ga bi nḡḡḡusé ledre Owù 'bi Lomo go ní, ásé go kí trìdrì bi za fí ní. ¹⁴ Ngírì ndaá rozé kí ógu kó'dù Lomo wá. Gí zía owozè go kídí éyì ga bi azé ndú'yú wo gí royé ní, ni úwú a zía méngì yéé zize kacì ili ledre ené. ¹⁵ Togù owozè bú kídí Lomo ni uwù ini ezé, idízè kpá ówo a kídí, éyì bi azé ndú'yú wo gí roa ní, ni i'bí a zize.

¹⁶ Togú 'yì gí dongaráse luyú ledre bì ni 'di'biogu umbu wá ní, ídísé ini ini gí roa. Lomo ni yómo wo. Máúku née ledre 'yì ga bì lúyú ledre eyé 'dí'biógu umbu wá ní. 'Yì ni bo lúyú ledre ené ndìsì 'dí'biógu umbu. Máúku amá ba kídí, ídísé ini ini zí Lomo gí ro 'yì máa wo née wá. ¹⁷ Bisinyí míméngì ledre niyí za mbá lúyú ledre. Tí lá lúyú ledre ni bo wo bì 'di'biogu umbu wá.

¹⁸ Owozé go kídí 'yì bì ni go mbigí owú 'bì Lomo ní, ndìsì ené lolu fú lá lúyú ledre wá. Gí zía, Ngére Yésu owú 'bì Lomo ni nda ndìsì lúru bì kací a goó ne. Satána utúasá méngì lará kéyì kíe wá.

¹⁹ Owozé bú kídí azé owú ga bì 'bì Lomo ní. Do sogo kángá za mbá ni 'bì ené sì sǐlǐ roko'bu 'bì Satána. ²⁰ Owozé kpá go kídí Owú 'bì Lomo ogu kóo go, i'bí ówo ledre go zize gí ro zize ówo mbigí Lomo. Azé go kí Lomo kǐ'do kpurú gí simi Owú 'bì ené Kírésito Yésu. Ni ne mbigí Lomo kpá 'yì í'bí tridrǐ bì za fí ní.

²¹ Owú 'bì amáa e, ídísé ígí rosé gí zí lomo ga bì yemení yée kí sǐlǐ 'yì ní.

Gbire wáraga bi Yiwáni eké ní Ledre gi ro gbire búkú bi Yiwáni ní

Yiwáni 'yimikása eké ledre ba ne zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi kanísa bi ndolo kídí "Owúkára ní", ni kóo kpá ne 'yì bi ndìṣì lùrú bi kací kanísa ma'dáa nées ní. Uku ledre zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní idíní úwú lorú 'bi Yésù zíye ndìṣìyè kí óto 'bú lafúye. Zía kpá lorú yée idíní ówo dongará bilámá 'dódo ledre bi 'bi Kírésìto ní kí wo bi 'bi 'yì ɔ́ngá e ní.

¹ Nyíma simi Lomo, máa ngúru 'bùyì máéké ledre ba máa zíyì kí owù 'bi eyì e, zée kí 'yì ga bi za mbá owoní ledre 'bi Lomo go ní, otozé 'búse go kíngaya, ² gi zía cìyí ledre 'bi Lomo olú go do mimbé'dezé kíngaya, éyì bi ni 'dí'bióyó a ní ndaá.

³ 'Buzé Lomo kí owù 'bi ené Kírésìto Yésù idíní ìdri mimbé'deyé zíye méngì bilámá ledre zíze. Idíní óto zée zíze ídize simi bikìdri, zíze ówo mbigì ledre ené zíze kí óto 'bú lafúze.

⁴ Mááyì kí mongù rokinyi kí úwú ledre kídí, ngíti géyì 'yì e gi dongarase ìri ndìṣìni go kpá fú méngì ledre ga bi utúasání miútuásá ní kací lorú bi 'Buzé Lomo i'bí zíze ní. ⁵ Cakaba ní Nyíma, máéké amá ba mikánda lorú wá. Née lorú bi kóo uwúze go 'desì kú gi dosìne ní. Mángúngú romá zíze kídí idizé óto 'bú lafúze kí mimbé'dezé kí'do. ⁶ Éyì bi óto 'bú 'yì ba ní, ni lódú kací lorú bi Lomo i'bí zíze ní. Káa zì bi kóo úwúsé go kú gi dosìne kídí, lorú bi Lomo i'bí zíze ní, ni idizé óto 'bú lafúze.

⁷ Máúku zíse tù'dù 'yì ɔ́ngá e bayíní go do sogo kángá mbá. 'Yì ɔ́ngá ga gére nées ngunguní eyé bi kídí ndikíní kóo Kírésìto Yésù káa do 'yìma'dí ní wá. Ídísé ówo a kídí, 'yì káa zì ga gére ní niyí 'yì ɔ́ngá e kpá ezeokó Kírésìto. ⁸ Gi zì kéyì nées, máyá komosé idí idí rosé, káa bi ásé zángá éyì bi kóo méngìsè moko gi roa ní, togú kenée wá Lomo utúasá í'bí tákpásìlì esé nées karanée nyé wá.

⁹ 'Yì ndaá óyóló'bó ledre bi 'dodoní zía gi ro Kírésìto Yésù ní wá. 'Yì bi ndìṣì óyóló'bó ledre bi 'dodoní gi ro Kírésìto ní do misì'dinè kpì ní, ndanì eyé kí'do kí Lomo wá. 'Yì máa wo bi ndìṣì 'dódo 'bi ené dùyì ledre 'bi Kírésìto Yésù ní, niyí kí 'Buzé Lomo kí Owù 'bi ené Kírésìto Yésù go kí'do. ¹⁰ Bi goó kenée ní, togú 'yì ogù zíse 'be kí 'dódo ledre kpì gi ro 'bi Kírésìto Yésù ní yá, ndásé 'dí'bi wo simi sùmù pířì wá. ¹¹ 'Yì bi 'dí'bi 'yì káa zì nées go simi sùmù ní, niyí ndro kène go 'yì méngì bisinyi ledre.

¹² Tù'dù ledre niyí taramá gi ro zíma éké kása yée zíse, tí lá máli amá éké yée mbá miéké wá. Mááyì kí óto komo Lomo idí likpí misì'dí gi ro zíma ogù zíse ìri. Zíze ndìṣìzè kése bi, zíma likpì ledre ga bi do mimbé'demá ní gi ro zíze ídize kése mbá kí rokinyi.

¹³ Owù 'bi lémìyì ga bi yáa simi Lomo ní, i'biní mandá zíyì ìri.

Ota wáraga bi Yiwáni eké ní Ledre gi ro ota búkú bi Yiwáni ní

Yiwáni eké ledre ba zí 'yì 'bi Kírésìto kí ìrìné Gáyo. Mbofo wo gi zía Yiwáni kása kóo ngítì géyì 'yìmikása e zí Gáyo, zía 'dí'bi yé bilámáne simi sùmu. Zía úku ledre zí Gáyo idí kpá fú ndìsì lódú kací ledre 'bi 'yì ga bi ngunḡuní ledre 'bi Kírésìto bi ndìsìní méngì bilámá ledre e ní. Kídí ndaa ndìsì méngì bisinyí ledre kí óto roné kí ledrené owóowó káa zí bi ngítì géyì 'yì e ndìsìní méngì a simi kanḡsa ní wá.

¹ Gáyo bilámá eze lámáma, máa bi manda eyí ní, máéké ledre ba máa zíyì, 'búyì nì domá kíngaya gi zía ngunḡu ledre 'bi Kírésìto go ní.

² Lomo idí kíyì yì bi máóto 'búyì kíngaya ní. Zí simi sanáyì kí miméngì ledre eyí idíyè bilámáye kpá káa zí bi lomo royí nì bilámáne simi Lomo ní. ³ Mááyì kí mongú rokinyi kí úwú bilámá ledre bi lúnduzé e simi Lomo oguní úku yéè gi ro ledre ga bi ndìsì méngì yéè ìrì kídí áyì fú méngì ledre ga bi Kírésìto ili yéè ní. ⁴ Ngítì éyì bi nì óto máa kí mongú rokinyi gi do kací úwú ledresé owú 'bi amáa e kídí, ásé fú ndìsì lódú kací ledre ga bi Kírésìto ili yéè ní ndaa.

⁵ Bilámá ezelámáma bi máóto 'búyì kíngaya ní, mbófo éyì zíyì kíngaya gi ro bilámá ledre bi ndìsì méngì yéè zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní abú niyí 'yì lónḡó e. ⁶ 'Yì ga gére née mbofoní yì go simi 'Dìcì Kótruro zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto yáa ní kíngaya. Mángunḡu romá zíyì idí kpá fú ndìsì sáká yéè kí sáká éyì bi nì miútúásané zí 'yì kasa ga bi 'bi Lomo ní simi bi niyí go ndéréokpó kací moko eyé ní. ⁷ Gí zía gamání eyé née lá gbékpí gámá wá. Ndìsìní gámá née kí 'dódo ledre 'bi Ngére Yésu zí 'yì e. Gí zí kéyì née, iliní eyé 'dí'bi sáká éyì gi zí 'yì ga bi ngará ngunḡuní ledre 'bi Ngére Yésu wá ní wá. ⁸ Utúasá miútúásá zize ndìsìzè sáká 'yì 'bi Lomo káa zí ga gére née ze, gi ro zize idize ndro kéye simi moko 'bi Ngére Yésu.

⁹ Máéké kóo ledre go kása a zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ìrì ní mbá. Tí lá Diyoteréfe* bi ili zíne idíne ne káa do manda zise ní, utúasá ené ngunḡu ledre ezé née wá. ¹⁰ Togú máogú go zise ìrì yá, ledre ga bi ndìsì méngì yéè ní mbá mááyì úkuogú yéè. Bisinyí ledre ga bi ndìsì úku yéè rozé ní kpá kí ranga ga bi ndìsì ranga yéè ní. Ndaa kpá lá duḡ ledre máa wo née wá, ili gbawá 'dí'bi 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní simi sùmu. Zí Diyoteréfe ndìsìné úcuómo 'yì ga bi iliní ndìsì sáká 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní do ndìsìné kpá úcuómo yéè kí olú simi 'Dìcì 'bi Lomo.

¹¹ Bilámá ezelámáma, toso ledre káa zí bi Diyoteréfe ndìsì méngì a née, éyì ndaa lónḡo yì zíyì 'dí'bi a pírì wá. Ídì méngì duḡ bilámá ledre. 'Yì bi ndìsì méngì bilámá ledre ní nì mbígì owú 'bi Lomo. 'Yì máa wo ndìsì méngì 'bi ené bisinyí ledre ní, owo ené Lomo wá.

* **1:9** 1:9 Diyoteréfe: Nì miówoné kídí Diyoteréfe e kí Gáyo ndìsìní kóo ìnì ìnì zí Lomo simi Kanḡsa bi kǐé'do ní.

¹² Tù'dù 'yì e ndịsị́nì go úku ledre bilámá miméngì ledre 'bì Demetírìyo. Bilámá ledre bì ndịsị́ 'dódo a gì ro Yésù ní 'dodo go kpá kenée. Ndịsị́zé úku bilámá ledre gì roa kpá kenée. Ówosé bú bilámáne éyì ga bì mándịsị́ úku yée ní niyì mbá ma'dií.

¹³ Tù'dù ledre e niyì bo taramá, máílì éké kása yée mbá miéké kása wá.
¹⁴ Málú'bú wá, mááyì ógụ írì zíze ndịsị́zé mindịsị́ bì zíma líkpì ledre máa ga gére née zíyì kpìnì kpìnì kpìnì kací mimbé'demá.

¹⁵ Lomo idí kíyì. 'Yì ga bì 'bì Kírésìto yáa ní i'bínì mandá zíyì kíngaya. Máí'bì kpá mandá go zíze írì kékíé'do mbá.

Wáraga bi Yúda eké ní Ledre gi ro búkú bi Yúda ní

Owú gbúgbú ledre ba Yúda bi ni kpá owú 'bi mbága Yésu ní ekéne. Eké zí ngíti géyì 'yì ga bi 'bi Kírésìto ngíti géyì 'yì rànḡa e ndìsiní sínýi doyé ní. 'Yì rànḡa ga gère nées iliní ndìsì òyóló' b́o bilámá 'dódo ledre 'bi Kírésìto kenée nda yì eyé 'dì'biòḡu ledre máa wo bi 'yì idíní ndìsì mènḡi bisinýi ledre ní. Yúda i'biòḡu t̀'̀d̀ú bilámá l̀l̀l̀ ledre e gi simi kurú miéké kúrú Lomo gi ro énzì komo 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní ḱe gi ro źye t́royé kpá f̀ú nḡb́úó simi ledre 'bi Lomo kí bilámá ledre 'bi Yésu bi uwúní gi tara 'ỳm̀ikása ené e ní.

1 Ḿaa Yúda lúndu Yakóbo, máa bi 'yì moko 'bi Kírésìto Yésu ní.

Máéké ledre ba máa źise, sée 'yì ga bi 'Buzé Lomo oto 'búse go, źía gélé sée ḱaa do mbigí 'yì ené e, źí Kírésìto Yésu ndìsiné go lúru bi kacise ní.

2 'Buzé Lomo idí óto 'búse, źía mènḡi bilámá ledre e źise rómoné mirómo gi ro źise ndìsìsè bilámáse.

'Yì rànḡa e

3 Owú 'bi Babá e simi Lomo, mándìsì kóo go yéme romá gi ro éké ledre gi ro tr̀dr̀r̀ bi za f̀i bi g̀i rozé ní źise. Ḿayá 'f̀i, utúasá miútúasá źima éké ledre máa wo ba nḡunḡu romá ḱe źise gi ro źise t́rosé nḡb́úó simi nḡunḡu ledre esé bi Lomo i'bí źise mbigí 'yì ené e ní za f̀i. 4 G̀i źía 'yì rànḡa ga bi kóo ukuní ledreyé simi miéké kúrú Lomo ní ol̀ú ugúní royé go dongarásé. 'Yì ga gère ní oyólo'bóní bilámá 'dódo ledre bi kóo 'dodozé źise ní go nda yì eyé gi ro bisinýi 'dódo ledre eyé. Źíye kpá ásiyé gi ro Kírésìto Yésu bi ni Ngére ezé ní.

5 Máuku źise, ledre bi kóo mènḡi roné źí Isiréle e simi bi kóo Ngére Lomo 'di'bioyó yéé gi simi Ízibiti ní, ndaá l̀ḡḡi sée wá. G̀i 'dá'ba, źí mimbé'de Lomo ésìḡe royé do úfu yéé ga bi kóo nḡunḡuní ledre ené wá ní mbá 'dá'ba. 6 Ówosé kpá ledre bi kóo mènḡi roné źí ngíti géyì maláyika ga bi kóo toroní do bi eyé kací moko bi i'bí źíye ní wá ní go. Lomo odó yéé go kí ká'dá késì bi utúasá 'dècì kú wá ní, do ónzó yéé simi mongú gu bi kí mit̀ḡur̀ú siminé ní, ndìsì sónḡó kadra nḡbanga. 7 Kpá kenée, idísé aka sóm̀undíki ledre Sodóma kí Gomóra kí gara ga bi gbóo gbóo ore ní. 'Yì ga bi simi gara ga gère nées i'bíní kóo royé kánḡaya lá gi ro ndìsì só'do royé kí 'yì ga bi ofúní royé kéye wá ní, kpá kí mènḡi ledre ga bi utúasá óto Lomo źía idíne kí rokinyi wá ní. G̀i źí ledre nées ní, źí Lomo ónḡb́óonzó yéé kí pho'du bi utúasá ìl̀l̀ wá ní gi ro źí 'yì e l̀urútóko ledre gi roa.

8 'Yì ga bi máésì s̀l̀l̀ma komosé gi royé nées, ndìsiní mènḡi ḱeyì cé ḱaa źí 'yì ga bi ndìsiní r̀arànḡa kidí Lomo ndìsì ódro źíye simi 'duru bi ufuní royé go kí royé ní. Asiní kpá kí úwú kúrú m̀nḡburoko 'yì eyé e go do ndìsìyé kpá úku maláyika e. 9 Gba ngére maláyika e bi kí ìr̀iné Ḿayikolo ní, simi bi ndìsiní of̀f̀i kí ngére 'bi bicayi lomo e gi ro ledre umbu Ḿusa ní,

uku ené kóo kese wá. Uku lá òwú kídí, “Lomo idí 'dècì ngbanga eyí ne”
¹⁰ Tí lá 'yì ɾanga ga gére nées ndìşiní úku tara sínyi kí úku kese simi ledre
 bì owoní wá ní. Niyí yì eyé káa zì bangá rará ga bì ndìşì ówo éyì e lá kí
 समयé somú 'dikíní sogo ledre kí wá ní. Nées sî kókó umbuyé.

¹¹ Mongú nduwú ni karanée ógù ro 'yì ɾanga ga gére nées. Gí zía 'di'biní
 go nyé bisinyí mimbé'de bì kóo 'bì Káyina ní. 'Bú késì oto yée go zíye
 ndìşiyé méngì bisinyí ledre e káa zì 'bì o'do bì kóo kí ìríné Baláma ní.
 Oyóní kpá sogoyé go zì Lomo cé káa zì ngíti o'do bì kóo kí ìríné Kóra ní.
 Gí zì kèyì nées Lomo ni karanée úfu yée mbá.

¹² 'Yì ɾanga ga gére nées dokuwu ndaá royé wá. Simi bì togú oguní go
 dongarásé simi ayímbi ní, sómúní eyé do lafúye kí'dí bì 'yì niyí go ánu éyì
 ní wá. Niyí yì eyé káa zì iní bì ulú zì síli ìmbjòkpó a e'dì wá ní. Kpá káa zì
 kágá bì mbílía ndaá, ì'biní cýyía uyu go utúasá lolú áná wá ní. ¹³ Dokuwu
 ledre ga bì ndìşiní méngì yée ní oto yée go zíye ídíye káa zì iní bì ucu zía
 ùnzú cící éyì e doné sùu ndéré kíe kpá káa zì cící éyì bì síli ndìşì ílí a moko
 ndaá simi a wá ní. Máúku zise, Lomo ni karanée 'dó'do yée zíye úyuónzó
 royé kí bisinyí ledre eyé ga gére nées mbá 'dá'ba za fí.

¹⁴ Enóka bì kóo bulúndu bulúndu Ádama gbála gí 'dá'ba girí ní,
 uku'dodo kóo ledre bì Lomo ni méngì a kí 'yì e káa zì 'yì ɾanga ga gére ní
 go 'desì kídí, “Karanée Ngére Lomo ni ógù, tù'dù maláyika ené e, ¹⁵ gí ro
 'dècì ngbanga 'yì e do í'bì bisinyí 'do'dó ro 'yì ga bì za mbá ndìşiní méngì
 bisinyí ledre e ní. Lomo ni 'dódo 'yì méngì bisinyí ledre ga gére nées gí zì
 tarasinyí bì ndìşiní úku a roa ní.”

¹⁶ 'Yì ga gére nées kací kadra mbá, mongú ledre eyé tí lá ndìşì á'bá ledre.
 Zíye ndìşiyé méngì ledre ga bì royé ilí ní. Do ndìşiyé óto royé kí ledreyé
 owóowó zì 'yì e mbá. Ndìşiní úku mbá mingburoko ledre e lóndo 'yì e kíe
 gí ro zì 'yì e ndìşiyé méngì ledre ga bì royé ilíní zíye.

Komosé idí idí rosé

¹⁷ Owú 'bì Babá e, tí lá ledre ga bì kóo 'yìmikása ga bì 'bì Kírésìto Yésù
 Ngére ezé ukuní zise ní ndaní ògù sée wá. ¹⁸ Ukuní kóo zise kídí, “Simi
 odu sındì kadra, 'yì ɾanga e kí 'bú ledre bì royé ilí doyé ní, niyí ógù do
 tónóye úkucáyi ledre gí ro Ngére Yésù.” ¹⁹ 'Yì ga gére nées niyí ye 'yì ga bì
 ndìşiní óto 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní ndìşì ifi simiyé. 'Bú ledre bì royé ilí ní
 romo komoyé go, gí zía 'Dówú Lomo ndaá simiyé wá.

²⁰ Máúku zise, ídísé 'dí'bì şilise sokó (10) ro ledre 'bì Yésù bì ngúngusé
 ní. Zise ndìşisè iní iní zì Lomo káa zì bì 'Dówú Lomo ní 'dódo a ní kí
 mimbé'desé kí'do. ²¹ Ídísé lánýá ro ledre 'bì Lomo kíngaya. Zise ndìşisè
 óto komosé gí ro kadra mindá'baógu Kírésìto Yésù Ngére ezé gí ro zía í'bì
 trıdrı bì za fí ní zise, gí zía mimbé'de a ni yì ené bilámáne ro 'yì e za mbá.

²² 'Yì máa yée ga bì sómú ledre eyé ni goó gbre gbre ní, ídísé sáká yée
 kí bilámá sómú ledre. ²³ Ídísé 'dí'bilúgu 'yì ga bì luyúní gí do misi'di 'bì
 Lomo go ní káa zì 'di'bioguní éyì gí ku pho'du ní gí ro zíye ómoyé. Ngirí
 méngì bisinyí ledre idí idí rosé zì mimbé'desé ídine ro lafúse bilámáne.
 Ídísé sógó gba bongó eyé bì lúyú ledre ni go roa gí zì bisinyí míméngì
 ledre eyé ní.

Iní kí í'bì mbófo éyì zì Lomo

²⁴ 'Buzé Lomo bi roko'bua ofu go ní, idízá ndísi kófó iri a. Gi zía ni ne 'yi bi ni yómo sée káa bi áse lúyú gi do misi'di 'bi Yésu, gi ro karanée zise idíse kí rokinyi kí'dí bi áse ógu kó'dú a lúyú ledre ndaa rosé wá ní.

²⁵ Lomo, ndísizé kófó iriyi gi zía ayi mbigi Lomo, bi yómo zée kpuru gi simi Kírésito Yésu bi ni Ngére ezé ní. Otozé undruyi gi zía ayi duu yi Ngére 'bi 'yima'dí e do sogo kangá mbá, cóngoro kí roko'bú bi ziyi ní odu a ndaa. Idi kenée.

'Dódoógu

Ledre gi ro búkú bi 'Dódoógu ní

Yiwáni 'yìmikása eké ledre ba ne simi kanísa ga bi ìnyì doa gbre bi ndìsìne lùrú bi kacíye ní. Simi kápita 2-3, eké ledre e mingúngúcua simi kanísa ga gére ní lórú yée idíní óyóló' b'ó mímbe'deyé zíye idíye tí fú mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní abú ngítì géyì 'yì e niyí kí ndìsì 'dó'do yée ndotó. Ngítì géyì ledre ga bi eké yée ní niyí ledre ga bi Lomo 'dodo yée zía ní. Lurú roko'bu 'bi Lomo kí zingì ené bi ro 'yì luyú ledre e do sogo kángá nda kí roko'bu 'bi Kírésìto simi bi karanée ni 'dècì ngbanga 'yì luyú ledre e gi zía bi kalaní ledre ené 'bi Kírésìto ní tí kí komoné. Zí Lomo nda óto mikánda do sogo kángá zíye ndìsìyè simi a kí 'yì ga bi ngununí ledre ené ní zía fí odú a ndaá.

Ledre ga bi 'dodoní yée zí Yiwáni ní

¹ Ba ledre ga bi Lomo i'bí yée zí Kírésìto Yésù gi ro zía 'dódo yée zí 'yì kasa ené kídí niyí méngì royé 'diya ní. Kasa maláyika ndéré 'dódo yée zí 'yì kasa ené Yiwáni. ² Eké ga ba tí za mbá ledre ga bi lùrú yée za cù kí komoné niyí za mbá ma'dií ledre e 'bi Lomo bi Kírésìto Yésù 'dodo yée zía ní. ³ Úndru ni idí zí 'yì bi ni ólo miúkutátá ledre ba, úndru ni kpá idí zí yée ga bi niyí úwú ledre bi ekéní ba zíye 'dí'bióto a do mímbe'deyé ní, gi zía sìnđì kadra ni go gbóo.

Mandá zí kanísa ga bi ngununí ledre Kírésìto ní

⁴ Maa Yiwáni, maéké ledre ba zise, sée 'yì ga bi 'bi Kírésìto, ásé simi Kanísa ga bi ìnyì doa gbre simi kángá bi Ásiya ní.

Lomo bi ni yì ené kóo kú bo 'desì, ni karaba kpá fú bo, ni idí ené kpá fú bo ní. Idí ówo ledre kise gi do bi zise ndìsìsè bilámáse. 'Dówù Lomo* idí kpá idí kise gi zía kací kadra mbá ni fú lá ndìsì tóro kó'dù kítì ngére 'bi Lomo. ⁵ Kírésìto Yésù bi 'yì ótoyéme ledre e, bi ni ne mizefì 'yì bi urú gi simi umbu ní, ni kpá ne Ngére do ngére e do sogo kángá za mbá. Idí kpá idí kise.

Oto 'búze go kíngaya zía i'bí roné zí umbu úyuné gi rozé. ⁶ Oto zée go zise idíze káa zí ngére e kpá káa zí 'yì 'dáná éyì e ní ndìsì méngì moko zí 'Buné Lomo. 'Yì e za mbá idíní ndìsì i'bí mbófo éyì zía za fí. Idí kenée.

⁷ Lúrúsé aka, Yésù ni go ndá'baógu simi burungú,

'Yì e za mbá niyí lùrú wo,

abú kpá 'yì ga bi kóo ufuní wo ní,

'yì e do sogo kángá mbá niyí útú ndìsì ini ini gi zí ngirì miógu a née.

Ledre ma'dáa ni idí kenée.

⁸ Zí Ngére Lomo úku ledre kídí, "Mááyí dosì éyì e kpá odú éyì e." Nda kpá lá dújù née wá, "Mááyí kpá wo ni bo, ni kóo kú bo, kpá wo bi ni ógu ní. Mááyí Lomo bi roko'bua ofú go ní."

Kírésìto 'dodo roné zí Yiwáni

* 1:4 1:4 'Dówù Lomo ga ìnyì doa gbre ní: Ba ngítì misì'di 'bi ódro gi ro 'Dówù Lomo.

⁹ Maa Yiwáni, lúndusé, ndìsìzè 'dó'dó ndro kése gi zía bi Yésu ni Ngére ezé, i'bí roko'bu 'bi útusimi ne zize gi ro zize ndìsìzè útusimizé. Onzóní maa simi s̀iginì simi c̀ukú bi Pátomosa ní gi zía mándìsì úku bilámá ledre 'bi Lomo kpá kí ma'dú ledre gi ro Yésu zì 'yì e. ¹⁰ Simi ngíti s̀indj kadra 'bi ini zì Ngére Lomo, simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo, zíma úwú kúrú 'yì kí ódro zíma 'dága gi 'dí sogomá káa zì d̀ìbilì owùne ní. ¹¹ Zía úku ledre kídí, "Ídí éké ledre ga bi áyì lúrú yée ba ziyì kása yée simi kanjisa ga bi ìnyì doa gbre (7), Éfeso, Samuróna, Peragamóna, Tayatíra, Saradìsì, Filadeliffya nda kí Lawudikiya ní."

¹² Zíma óyó komomá lúrú 'yì bi ndìsì ódro ba. Mááyì lúrú bi káa ní, zíma lúrúndiki éyì bi ndìsìnì óto lámba doa ní, ìnyì doa gbre yemení yée gi simi dábu. ¹³ Zíma lúrúndiki 'yì káa zì "Owú 'bi 'yìma'dí ní," mitóroné dongará éyì ga bi ndìsìnì óto lámba doa ìnyì doa gbre née. Esì roné mongú ngbángbá bongó bi akpaogu gi do sogo s̀indjía ní. Zía 'dí'bi bongó bi káa zì yemení gi simi dábu ní ónzó ngílifí a do kó'dùne. ¹⁴ Bì doa ni 'duo bikenyíne káa zì bikenyì burungú ní, togú wá, 'dófí ní, zì kuru'bu komoa ndìsì ndícíne káa zì mbílí pho'du ní. ¹⁵ Zì s̀indjiga ésiye káa zì kèsì gi zì pho'du 'boro ní, zì simi kúrúa ndìsì ngúndruné kí ódro káa zì mongú vurú ní. ¹⁶ 'Dì'bi kele e go ìnyì doa gbre do s̀ilíne 'bi anú, zì mongú bukafu maku ndìsì olúóguné gi kua. Zì simi komoa ndìsì ríříne káa zì bi kadra bi ní kpítère simi do ní.

¹⁷ Simi bi málurú wo ní, zíma ndúrúma bi kó'dú a kenée káa zì éyì bi máyú go miúyu ní. Zía óto s̀ilíne 'bi anú romá, zía úku ledre kídí, "Ndá éré ngírì wá. Mááyì dosì éyì e kpá odu éyì e." ¹⁸ Mááyì nda go trjdrimá za fí. Ufuní kóo maa, zíma úrúma. Bì ba ní, mááyì nda yì amá go trjdrimá za fí. Roko'bumá romo 'bi umbu go, mááyì go ngére do umbu za fí.

¹⁹ Ledre ga bi áyì ndìsì lúrú yée née, yée ga bi niyì méngj royé cakaba, kí yée ga bi niyì méngj royé karanée ní, ídí éké yée za mbá miéké ndaá otoómo bikérí a wá. ²⁰ Mááyì ba 'dódo ini ledre gi simi kele ga bi ìnyì doa gbre (7) do s̀ilíma 'bi anú ba, kpá kí éyì ga bi ìnyì doa gbre (7) ndìsìnì óto lámba doyé yemení yée gi simi dábu ní ziyì. Kele ga gére, niyì manda e simi kanjisa ga bi ìnyì doa gbre (7) ní. Éyì ga bi ìnyì doa gbre (7) ndìsìnì óto lámba doyé yemení yée gi simi dábu née niyì 'bi eyé kanjisa ga bi ìnyì doa gbre (7) ní.

2

Sanda zì manda 'bi kanjisa bi simi Éfeso ní

¹ Zía úku ledre zíma kídí, "Ídí éké ledre ga ba zì manda 'bi kanjisa bi simi Éfeso ní kídí,

"Ba kúrú 'yì bi ní kí kele e do s̀ilíne 'bi anú ìnyì doa gbre, zía ndìsì gámáne dongará éyì ga bi ìnyì doa gbre ndìsìnì óto lámba doyé yemení yée gi simi dábu ní. ² Máówo miméngj ledre eyì e go, moko ga bi méngj yée kángaya, ziyì ídíyì kí mongú útusimi ní. Íli eyì kpá zise ndìsì kótrú rosé kí 'yì méngj bisinyì ledre e wá. Simi bi úzu 'yì ga bi ndìsìnì úku ledre kídí yée niyì 'yìmikása amá e ní, ziyì ówo a kídí, f'ì, ranganí yì eyé ranga ndaní eyé 'yìmikása amá e wá. ³ Máówo bú bilámáne kídí

í'bí royí go ndìsì 'dó'dó gí romá. Simì 'do'dó ga bi ndìsì 'dó'dó yée née mbá, zíyí ndìsìyí útùsìmìyí kíngaya óyó sogoyí zìma wá.

⁴ “Tí lá ngítì ledre ni bo mándá kí rokinyí gí zíyí gí roa wá, óto lolù 'búma doyí káa zí wo bi kóo 'dá'dá ní wá. ⁵ Ídí ówo lúyú ledre eyí, zíyí óyóló'bóló sómù ledre eyí zíyí ndá'baoguyí méngí ledre ga bi kóo ndìsì méngí yée 'dá'dá ní. Togú óyóló'bóló sómù ledre eyí wá, mááyí ógù 'dí'bióyó eyí ga bi ndìsìní óto lámba doyé née gí zíyí 'dá'ba. ⁶ Ngítì eyí ni bo méngí wo mááyí kí rokinyí gí zíyí gí roa. Née ledre bi sógò bisinyí míméngí ledre ga bi 'bi 'yí 'bi Nikóla e ní. Maa, másógò bisinyí míméngí ledre eyé née kpá misógò.

⁷ “Togú mbílíyí ní tí bo yá, ídí úwú ledre bi 'Dówú Lomo uku zí kanísa ní. 'Yí bi ni tóro ngbúó zía rómo komo Satána ní, mááyí í'bí misi'di zía ólùne sí kágá 'bi trídri bi simi yáká 'bi Lomo ní.”

Sanda zí manda 'bi kanísa bi simi Samuróna ní

⁸ “Ídí éké ledre ba zí manda 'bi kanísa bi simi Samuróna ní kídí, “Ba sanda gí zí wo bi ni mizefí 'yí, bi ni kpá odu 'yí ní, wo bi kóo uyu zía kpá úrúne ní. ⁹ Máówo kpá bisinyí ledre 'bi 'yí ga bi ya yée niyí Yúda e ní go, ndaní eyé Yúda e wá. Niyí yí eyé 'yí ga bi 'bi Satána ní. ¹⁰ Ndá éré ngírí gí zí 'do'dó bi ni go ógù royí ní wá. Máúku zíyí ngére 'bi bicayi lomo e ni ónzó ngítì géyí lafúyí e simi sígìní gí ro úzu yíí. Ayí ógù 'dó'dó kí sílì sokó (10). Abú ayíní úfu yíí za cù miúfu, ídí tóro ngbúó. Odu a mááyí í'bí trídri zíyí káa do tákpásííí.

¹¹ “Togú mbílíyí uwú ledre bú, ídí úwú ledre bi 'Dówú Lomo ni ndìsì úku a zí kanísa ní. 'Yí maa wo bi ni tóro ngbúó simi 'do'dó ní, utúasá 'dó'dó gí zí miówo gbre umbu* lolù wá.”

Sanda zí manda 'bi kanísa bi simi Peragamóna ní

¹² “Ídí éké ledre ba zí manda 'bi kanísa bi simi Peragamóna ní kídí, “Ledre ba ni gí zí wo ni kí mongú bíkafu maku zíne ní. ¹³ Máówo bi ndìsìyí bú, ndìsì dongará 'yí ga bi kí'dí bi Satána oto kíti ngére ené ní. Abú kenée ndotó, óyósé esé sogosé zíma wá, abú gba simi bi kóo 'dí'biní ezese Andipá bi ni ngúru 'yí amá zíyè úfu wo za cù do komosé kí'dí bi Satána ni ore ní.

¹⁴ “Simi ledre ga gére née mbá, ngítì owú lúyú ledre ni bo rosé. Ngítì géyí 'yí e niyí dongarase íri lanyáni go fú ro 'dódo ledre bi kóo Baláma 'dodo zí Baláka† ní kídí, togú Isiréle e anuní eyí bi 'danání lomo ga bi yemení kí sílì 'yí ní, kpá kí ndìsì méngí 'berí yá, née ndaá 'bi ené lúyú ledre wá. ¹⁵ Kpá séré kenée, ngítì géyí 'yí e gí dongarase ndìsìní go méngí ledre ga bi 'yí 'bi Nikóla ndìsìní 'dódo yée ní. ¹⁶ Bílámá a, idísé mu óyóló'bóló mimbé'desé. Togú ílisé úwú ledre née wá, mááyí ógù méngí okó kíyè kí mongú bíkafa maku bi ni ndìsì ólúógu gí komá ní.

¹⁷ “Togú mbílíse ni tí bo yá, idísé úwú ledre bi 'Dówú Lomo uku zí kanísa ní kídí, 'yí bi ni tóro ngbúó oyó sogoné zíma wá ní, mááyí í'bí miótoéçí mána zía. Mááyí kpá ífí mikánda ìrì bi miékéne ro misisilekpe

* **2:11** 2:11 Gbre umbu: Ídí ólo ledre gí ro gbre umbu simi 'Dódoógu 20:6,14, 21:8. † **2:14** 2:14 Baláma e kí Baláka: Ólo ledre gí ro Baláma e kí Baláka simi Ólo 'yí e 22-24.

bikenyí owú tutú ní doa. Ngíti 'yí kpí utúasá ówo ịrị nées wá ọ̀dụ́ 'yí bi máífi ịrị nées doa ní."

Sanda zí manda 'bi kanịsa bi simi Tayatíra ní

18 "Ídí éké ledre ba zí manda 'bi kanịsa bi simi Tayatíra ní kídí,

"Ledre ba ni gi zí Owú 'bi Lomo, bi kụrụ'bu komoa ndịsị ndící káa zí mbílí pho'du, zí nziisindíga esíyẹ káa zí so pho'du ní. 19 Máówo miméngí ledre eyí e, 'bú 'yí e bi ndịsị óto a, kí ledremá bi ụngungu, bilámá moko ga bi ndịsị méngí yée, nda kí simikụtu bi áyí kée ní bú. Máówoyéme kpá go kídí cakaba ní, ndịsị go méngí moko rómo yée ga bi kóo 'dá'dá ní mbá.

20 "Abú kenée ndotó, ledre ni kpá fú bo simimá royí. Ní ledre bi ótoómo bisinyí kára nées Izibéle,† bi oto roné káa do Nébí ịri ní. Kí bisinyí 'dó'do ledre ené, londo tų'dų 'yí 'bi moko amá e go zíyẹ ndịsịyẹ só'do royé kí 'yí ga bi ofúní royé kéyẹ wá kpá kí ánu éyí ga bi 'danání zí lomo ga bi yemení yée kí sílí 'yí ní. 21 Máí'bí tí sındí kadra go zía gi ro zía óyóló'bo sómų ledre ené gi simi bisinyí miméngí ledre ga gére ní, tí lá ịli ené e wá. 22 Mááyí ódóngéří wo kí bisinyí ndíyá zía ídíne mi'dú'duné do rangba bi gamá wá. Zíma kpá í'bí 'do'dó ro ya'dá ga bi so'doní royé kéne ní, 'búó togú oyólo'bóní sómų ledre eyé go. 23 Mááyí kpá úfu 'yí ga bi ụngunguní ledre ené ní 'dá'ba. Gi ro zí 'yí ga bi ụngunguní ledre amá go ní ówo a kídí ma'dú máówo sómų ledre 'bi 'yí kí ledre ga bi do mimbé'dea ní mbá bú. Gi zí kéyí nées mááyí í'bí tákpásílí zí 'yí kací miméngí ledre ené.

24 "Sée ngíti géyí 'yí ga bi 'bi Tayatíra, ásisé gi ro bisinyí 'dódo ledre 'bi kára nées ní ní, ówosé esé éyí bi 'yí 'bi Satána ndịsíní ndólo a miótoécí ledre 'bi Satána ní wá. Gi zí kéyí nées ní, máóto ngíti lorú dosé owóowó lolú wá. 25 Ídisé lánýá ro ledre bi 'dodoní zise ní gi simi sındí kadra 'bi mindá'baógumá.

26 "'Yí bi ní tóro kíma simi ledre kací kadra mbá gi simi odu sındí kadra ní, mááyí í'bí roko'bu zía. Zía ídíne ngére do sị do 'yíma'dí e mbá.

27 " 'Ní ídí Ngére do říkí sị do 'yí e kí mongú roko'buné káa zí késí ní.

Zía ndịsíné kánya yée káa zí pheré ndoko ne ní.'

Ledre nées ni ídí kenée gi zía bi Babá í'bí roko'bu go zíma ní. 28 Mááyí kpá í'bí bimióngó zíyẹ káa zí kẹřkọbị bi ndịsị ólúógụ ne kí simi bi ní. 29 Togú ásé tí 'yí úwú ledre e, ídísé úwú ledre bi 'Dówú Lomo ndịsị úku a zise ní."

3

Sanda zí manda 'bi kanịsa bi simi Saradịsị ní

1 "Ídí éké ledre ga ba zí manda 'bi kanịsa bi simi Saradịsị ní kídí,

"Ba sanda gi zí wo bi ní kí 'Dówú 'bi Lomo zíne ịnyí doa gbre (7) kpá kí kele e ịnyí doa gbre (7) ní. Máówo miméngí ledre eyí e go bú. 'Yí e mbá niyí sómų ledre kídí áyí trịdří, ábuwá úyú yí eyí go. 2 Káa zí bi goó kenée ní, úrú mu zíyí ó'bu ngítíyí nées gi zía idiaká go lá cúku'dée zíyí úyú ókpó royí za fí. Máówo go kídí éyí bi ndịsị méngí a ní ndaa 'bi

† 2:20 2:20 Izibéle: Ní ne kára bi ndịsị lónodo Isiréle e zíyẹ ndịsịyẹ ịni ịni zí lomo ga bi yemení yée kí sílí 'yí ní. Ólo ledre gi roa simi 1 Míngburoko ngére e 16:29-31, 18:4, 19, 2 Míngburoko ngére e 9:22. 2:27 2:27 Ke'bi 'bi Dawídi e 2:9

ené bilámáne do komo Lomo wá. ³ Ídí sómúndíki ledre kóo 'dodoní zíyí bí kóo úwú ní. Ídí lánýá roa zíyí óyóló' bó sómú ledre eyí gí simi lúyú ledre. Togú méngí ledre nées kenée wá, mindá'baógumá mááyí lỳí yìi mĩlỳí káa zí bí 'yì ugu ndìsì lỳí 'yì e ní.

⁴ "Abú kenée ndotó, sée ngítì géyì 'yì e simi Saradìsì ìrì bongó esé ndaa 'bí ené kí ìndrì roné wá. Gí zí kéyì nées azé ndìsì gámá kése kí bikenyì bongó rozé gí zía útúásásé go miútúásá. ⁵ 'Yì máa wo bí toro go ngbúo ní, ní kpá esì bikenyì bongó roné. Málùlùoyó ìrìgá gí simi búkú 'bí trìdrì wá. Mááyí úku ledre zí Babá kí maláyika ené e máyá nées 'yì amá. ⁶ Togú úwúsé tí ledre bú, idísé úwú ledre bí 'Dówú Lomo ndìsì úku a zise ní."

Sanda zí manda 'bí kanjisa bí simi Filadelifíya ní

⁷ "Ídí éké ledre ga ba zí manda 'bí kanjisa bí simi Filadelifíya ní kídí, "Ba kúrúma bí mandá 'yì lúyú ledre wá, kpá 'yì méngí cóngó ledre do komo Lomo kpá go Ngére do bí kací Dawídí ní. Simi bí málíkpi mbotù ledre go ní, 'yì 'dùtù a ndaa. Simi bí má'dùtù mbotù ledre go ní, 'yì líkpí a ndaa. ⁸ Máówo miméngí ledre esé e za mbá bú. Lúrúsé aka málíkpi mbotù ere go zise 'yì bí ní 'dùtù a gí zise ní ndaa. Máówo kpá bú abú owù roko'busé ní cùku'dée yá, óyósé esé sogosé zíma wá. Ásé kpá fú mítórosé ngbúo sogomá do bilámá 'dódo ledre bí kóo 'dodoní zise gí romá ní. ⁹ 'Yì 'bí Satána ga gére ní ndìsìní úku ledre kídí yée niyí Yúda e, yì ené ƚanga ndanì eyé Yúda e wá. Mááyí oto yée zíye idíye káa do mbígí simi s̄indise gí ro zíye ówo a kídí, 'búse ofu domá go. ¹⁰ Mbófo éyì zise, gí zía ngúngusé ledremá zise go útù simisè kíngaya. Mááyí kpá lúrú bí kacise kadra úzu éyì bí ní ógù do sogo kángá úzu 'yì ga bí ngúngunì ledremá wá ní.

¹¹ "Ídísé ówo a bilámáne kídí mááyí go 'duo gbóo gí ro ndá'baógù. Ídísé tóro fú lá ngbúo sogomá káa bí niyí 'dí'bióyó tákpásìlì bí ní trìdrì bí za fí ní gí zise. ¹² 'Yì máa wo bí ní rómo komo Satána ní, mááyí oto wo kí ledrené owóowó simi 'Dìçí 'bí Lomo. Utúasánì 'dí'bióyó wo gí do bí máa nées wá. Mááyí ékéoto ìrì Lomo amá kí ìrì mongù gara bí mikánda Yerusaléma bí ní ógù gí komo ere gí zí Lomo ní simi komoa. Mááyí ékéoto mikánda ìrì amá simi komoa. ¹³ Togú úwúsé tí ledre bú, idísé úwú ledre bí 'Dówú Lomo ní ndìsì úku a zise ní."

Sanda zí manda 'bí kanjisa bí simi Lawudikíya ní

¹⁴ "Ídí éké ledre ba zí manda bí simi kanjisa 'bí Lawudikíya ní kídí, "Ba kúrú 'yì bí togù uku ledre go yá, zí ledre nées idíne tí kenée ní. Ní 'Yì bí ndìsì méngí dujú ledre bí Lomo ilì ní, kpá Ngére do éyì e za mbá ní. ¹⁵ Máówo miméngí ledre eyì e bú. Ndá 'bí eyì bikìdrì 'yì togù m̄ìrì 'yì wá. Máílì kóo zíyì idíyì ngúrúyè. ¹⁶ Gí zía bí ndá 'bí eyì lolù bikìdrìyì, ndá kpá m̄ìrìyì wá ní mááyí sí'díogù yìi gí komá 'dá'ba. ¹⁷ Ndìsì úku ledre yá éyì ofunì zíyì go, ìlì lolù ngítì éyì e wá. Ówo bí kídí kémbì éyì ndaa zíyì wá, áyì mongù 'yì lerì, komoyì ndaa, ndìsì gámá kpá ngírà ní wá gí zí 'dí? ¹⁸ Ídí 'dí'bí sómú ledre gí zíma, ní oto yìi zíyì idíyì mbígí 'yì 'bí Lomo, kémbì lúyú ledre ndaa royì wá. Éyì ga bí kóo ndìsìní 'dí'biógu

dokuwu zíyí, kí yée ga bi ndìşşíní 'dùtù komoyí ní, Lomo ni 'dí'bióyó yée mbá 'dá'ba gí zía áyí go mbigí 'yí ené.

¹⁹ "Yí ga bi máílí ofù yée go ní, mándìşşí lórù yée zíma ndìşşí 'dó'do yée mì'dó'do káa bi niyí lúyú ledre. Mé ba, ídísé óyóló'bó sómù ledre esé zise ótoómo kí lúyú ledre. ²⁰ Mááyí goó mìtóromá tara mbotù ndìşşí kóko mbotù ba, 'yí bi uwú domá go zía líkpí mbotù zíma ní, mááyí olú zía 'dìcì írí zize ánu éyí kéne.

²¹ "Yí bi ni tóro ngbúó zía rómo komo ezeokóne e ní, azé ndìşşí kéne do kítí ngére amá, cé káa zí bi márómo komo ezeokóma zize go ndìşşí ndìşşízé kí Babá do kítí ngére ené ní. ²² Togù úwúsé tí ledre bú, ídísé úwú ledre bi 'Dówù Lomo ni ndìşşí úku a zí 'yí ené e ní."

4

'Yí e otoní úndru Lomo komo ere

¹ Gí do kací a nées zíma lúrúndíkí bifúó komo ere káa zí mbotù ní líkpíní go fúó. Zí kúrú 'yí gáa máúwú 'dá'dá ní ówúne zíma girí káa zí dībīlī ní kídí, "Ógù girí yáa zíma 'dódo ngítí éyí bi ni méngí roné ní zíyí." ² 'Diya káa ní, zí roko'bu 'Dówù Lomo sólu máa yeré, zíma lúrúndíkí kítí ngére komo ere ngítí 'yí ni mándìşşíné doa. ³ 'Yí bi ndìşşí do kítí írí nées, simi komoa ndìşşí rírí káa owù tutù bi ndìşşí rírí mīrīrī ní. Zí bi óngóne cigí kítí ngére nées gbaá do ndìşşí ndícíne káa zí bi óngó gí zí mīkórú ní. ⁴ Zí ngítí géyí kítí ngére e cīkérī doa eso (24) ídíye cigí wo máa nées gbaá. Mīngburoko 'yí e niyí do kítí máa ga gére nées kpá cīkérī doa eso (24). Niyí mbá kí bikenyí bongó royé kpá mbá kí tagíya ga bi mīrīrīye gí simi dābu ní ro doyé. ⁵ Gí 'dí zí kítí ngére nées girí 'duo mongú bīmīóngó wée. Zí kúrú 'yí ndìşşí ówúne girí káa zí nzagba ndìşşí émbé nées ní. Zí lāmba e ñnyí doa gbre ídíye mīndícíye kó'dù kítí ngére nées írí. Ga gére nées 'Dówù Lomo. ⁶ Zíma kpá lúrúndíkí mongú nyárá bi wée kó'dù kítí nées írí.

Zí éyí trīdrī e eso (4) ídíye gbaá cigí kítí ngére máa nées, zí komo ídíne royé mbá. ⁷ Mizefī éyí trīdrī máa ga gére nées toso a ni káa zí kemí ní. Gbre, toso a 'bi ené káa zí ya'dá ítí ní. Ota (3), toso a 'bi ené káa zí 'yíma'dí ní. Eso (4), toso a nda 'bi ené káa zí gú'du ní. ⁸ Éyí trīdrī ga bi eso (4) nées, niyí mbá kí fúndúye ñnyí doa kérī (6), ñnyí doa kérī (6) kacíye eso (4) cé. Zíye ídíye kí tú'dù komoyé royé gbaá kpá gba sī fúndúye mbá. Zíye ndìşşíyé kófó ñrī Lomo kí ndulù kí kadra mbá kídí,

"Mbigí Lomo, Mbigí Lomo, Mbigí Lomo, ni Ngére.

Ni Lomo bi kí mongú roko'buné kíngaya ní,
ni kóo kú bo, ni cakaba kpá bo, ni ne wo bi ni ógu ní."

⁹ Simi bi éyí trīdrī ga gére nées niyí ndìşşí kófó ñrī mbigí Lomo, kí ndìşşí óto úndru a zíye ndìşşíyé kí mbófo wo bi ni ídí trīdrīné za fí ní, ¹⁰ geré zí mīngburoko 'yí ga bi cī kérī a doa eso mīndìşşíyé cigí Lomo do kítí ngére ní, ñnyíyé útúye do ngúrù şındíye bi ótù doyé óto úndru wo bi ni trīdrīné za fí ní. Zíye óto tagíya gí ro doyé bi kó'dù kítí ngére do ndìşşíyé úku ledre zía kídí,

¹¹ "Áyí Ngére ezé kpá Lomo ezé, utúasá mīútúasá zize kófó ñrīyí,
zize kpá óto úndruyí gí zía roko'buyí ofù go.

Ótoogụ éyị e mbá yị,
 gị zí miyéme ledre eyị zíye ídíye kenée,
 káa zí bì otoogụ yée ní.”

5

'Yi e mbofoní Yésu

¹ Née ní zíma lúrúndíkí mikúrókú mbílí wáraga do sílí anú 'bì 'yì bì nì mìnđisíné do kítì ngére ní. Ekéní ledre ro mbílí wáraga máa née gị 'dí kó'dù a kpá gị 'dí sogo a, do kúrúru tara a kí ko'dó e ñnyị doa gbre.

² Zíma lúrúndíkí ngítí maláyika bì kí mongụ roko'buné ní kí ndisị ótrú ledre kídí, “Ambí nì útúásá sókoóyó ko'dó ga bì ro wáraga ba ne?” ³ Tí lá 'yì bì togú komo ere, togú do sogo kángá ona, togú mbú sị kángá bì nì útúásá líkpí wáraga née zía ólo ledre bì simi a ní ndaá. ⁴ Gị zía bì 'yì bì zía útúásáne líkpí mbílí wáraga née ólo a ndaá ní, zí lerí ménğị máa zíma íni ini kángaya. ⁵ Zí ngúru mongú 'yì úku ledre zíma kídí, “Nda íni ini wá, ngúru aka wo bì ndisíní ndólo wo kemị bì gị simi sị do Zúda e bì bulúndu lúré Dawídí ní nì útúásá líkpí wáraga née.”

⁶ Née ní, zíma lúrúndíkí Owụ Kábịrịkí káa zí éyị bì oņgoonzóní go miōņgoonzó ní dongará kítì ngére ga gére née. Zí éyị trịdrị e eso (4) kpá kí mįngburoko 'yì e ídíye gbaá cigí a. Nì kí ngírí e ñnyị doa gbre (7), kí komo e ñnyị doa gbre (7) niyí 'Dówú Lomo ga bì Lomo ifi bayi yée go do sogo kángá mbá ní. ⁷ Zí Owụ Kábịrịkí née ndéréne 'dí'bì mikúrókú wáraga bì sílí anú 'bì 'yì bì ndisị do kítì ngére ní. ⁸ Simi bì 'dí'bì wáraga née ní ní, zí éyị trịdrị ga bì eso (4) nda kpá kí mįngburoko 'yì ga bì cị kẹrị a doa eso (24) ní útú ló'bu komoyé bì kó'dù Owụ Kábịrịkí née. Yée kéké'e do mbá niyí kí ku'dù do sílíye kpá kí kó'do bì yemení gị simi dābu ní kí abúřengú simiyé. Née ini zí Lomo 'bì mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní. ⁹ Zíye úku mikánda ke'bì kídí,

“Útúásá go 'dí'bì wáraga née,
 zíyì líkpí taraa,

Gị zía oņgoonzóní kóo yị go,

zíyì úgú lúgu 'yịma'dí e zí Lomo kí sámayí

kací říkí sị do 'yịma'dí e kí tara eyé e mbá do ídíye mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní.

¹⁰ Óto 'yì e go gị ro zíye ídíye 'yì 'dódo ledre 'bì Lomo zí 'yì e káa zí 'yì 'dáná éyì e ní,

zíye ídíye zí 'yì e do sogo kángá káa zí mįngburoko ngére e ní.”

¹¹ Mááyí ídí kie ní, zíma úwú do tų'dú maláyika e, toro'dikíní kítì ngére kí éyì trịdrị e kí mįngburoko 'yì ga gére née go gbaá. ¹² Zí maláyika máa ga gére née ndisíyé úku ke'bì kídí,

“Owụ kábịrịkí bì kóo ufuní wo ní,

utúásá miútúásá zía ídine kí cóngóro, kí tų'dú éyì e, kí komokenzị nda kí roko'bu zine.

Zí 'yì e ndisíyé óto undrua kí kófó řřa.”

¹³ Zíma kpá úwú do éyì trịdrị ga bì komo ere ní mbá, kí yée ga bì do sogo kángá ní kí yée ga bì sị kángá ní, kí yée ga bì simi mįngburoko ini e ní, nda kí ngítí géyì éyì trịdrị e mbá, zíye ndisíyé úku ke'bì kídí,

“Kófó řřa kí mongụ undru,

idí idí zí Lomo kpá zí Owú kábiríki
za fi."

¹⁴ Zí éyí trídri ga bi eso née ñnyiyé ngungu a yiii kídí, "Idí kenée." Geré zí mingburoko 'yi ga gére née útú ándá royé bi ndísiyé óto úndru Lomo kí Ngére Yésu.

6

Mizefi Ko'dó

¹ Mááyí idí kée ní, Owú Kábiríki líkpí mizefi ko'dó bi odó'dutuní tara wáraga née kée ní. Zí ngúru éyí trídri gi dongará éyí trídri ga bi eso (4) ní ndóndóló kí kúrúne 'dága káa zí nzagba embéne ní kídí, "Ógu mu."
² Mááyí lúru bi káa ní, bikenyí usáni ní mítóroné kó'dúma. O'do bi ekí ndísi doa ní ni kí sama do sílne kpá kí tagíya doné. Zí usáni née ndísi ngásáne kée zí 'yi e ówo a mbá gi zía romo komo ezeokóne e go.

³ Simi bi Owú kábiríki líkpí gbre ká'dá ní, zíma úwú kúrú gbre éyí trídri kídí, "Ógu mu."
⁴ Zí ngíti bikesi birará usáni kpá óguné. 'Yi bi ndísi ngásá káa ní ni kí mongú maku do sílne 'di'biogu 'bi ené mimbé'de kési zía óto 'yi e ndísiyé úfu royé.

⁵ Simi bi Owú kábiríki líkpí ota (3) ko'dó ní, zíma úwú kúrú ota (3) éyí trídri kídí, "Ógu mu." Mááyí lúru bi káa ní, bukulu usáni ní mítóroné kó'dúma. 'Yi bi ekí doa ní kí kákpá 'bi únzu éyí do sílne. ⁶ Zíma úwú kúrú gi dongará éyí trídri ga bi eso (4) née kídí, "Éyí bi niyi únzu a zí 'yi kí owú kákpá née ni idí kí tú'dú kési. Áyí ótoómo dujú yáká ga bi kí éyí ga bi simiyé gi ro ndísi lúru yée káa do su'bú kí yée ga bi gi ro le'yi kóro ní."

⁷ Simi bi Owú Kábiríki líkpí eso (4) ká'dá ní, zíma úwú kúrú eso (4) éyí trídri kídí, "Ógu mu."
⁸ Mááyí lúru bi káa ní, usáni bi kí roné káa zí mbuku ní ni go ógu. 'Yi bi ndísi doa ní ñri Owú Umbu. Ñri ezegámá a 'bi ené Zíumbu. I'bini roko'bu zíye do k'í'do gi simi eso (4) * 'bi do sogo kángá zíye ndísiyé úfu 'yi e kí mingburoko maku e, kí mongú 'bú, kí ndíyá, zí bangá sinyi e ánu ngíti géyi ye.

⁹ Simi bi líkpí ñyi (5) ko'dó ní, mááyí lúru bi si mbayi bi káa ní, zíma lúruńdiki lafúze ga bi ufuni yée gi zía bi ngunguní ledre 'bi Lomo zíye ndísiyé úku ledre a kíngaya ní. ¹⁰ Zíye úku ledre kí kúrúye 'dága zí Lomo bi roko'buné kíngaya ní kídí, "Ngére ezé Lomo, yi bi kémbi lúyú ledre ndaá royí wá ní. 'Yi ga bi 'do'doni zée zíye úfu zée ba, áyí i'bi 'do'dó royé nda kibe'di?" ¹¹ Zí Lomo i'bi bikenyí bongó zí 'yi ga bi ufuni yée ní. Zía úku ledre zíye kídí, ndísisé aka kí 'búo togú ufu asáni 'yi amá ga bi ngunguní ledre amá go niyi lúndu e mbá gi ro zí 'do'dó ma'dáa útúásáne kpini.

¹² Simi bi líkpini ñyi doa kéri (6) ká'dá ní, zí kí'di kángá méngi roné, geré zí kadra ñlne mbúú, zí komo éfé ési ne káa zí sáma ní. ¹³ Zí kele e ndísi útúóguyé káa zí miána kágá ndísiní útúóguyé gi zí mongú sili ní.

¹⁴ Do kírókúyóyó ere káa zí kírókúni sáka ní. Zí landa e kí cúku e léliye mbá.

* **6:8** K'í'do gi simi eso: Togú ifini kóo simi 'yi e eso do sogo kángá née ní niyi úfuónzó ngúru a bi ifini ní mbá 'dá'ba.

¹⁵ Zí mǎngburoko ngére e, kí 'yì 'bì 'be 'bì eyé e, kí mǎngburoko manda 'bì asikírì eyé e, kí 'yì ga bì kí tú'dù éyì e zíye ní, kí 'yì ga bì kí roko'bù ledre e zíye ní, kí owúkúlú e kí gbékpí 'yì e mbá zíye ídíye kí ngírì royé bisinyíne zíye ndìsìyé kí ló'boyé simi gu landa e ngíti géyì sogo landa e. ¹⁶ Zíye ndìsì ngásáye kí úku ledre kídí, "Áko landa ga ba, ìnyísé girì ógu útú'dùtù zée wá gì zì 'dì, líkpísé rosé mu zíze ólù ló'bozè simísé gì zì simíkèsì 'bì Lomo e kí Owù kábìrìkì. ¹⁷ Sìndì kadra 'bì simíkèsì eyé utúásá go zía gì ro úfúónzó zée. Ambí nì yómo zée gì zía née?"

7

Otoní kací sǐlì Lomo simi komo 'yì e (144,000)

¹ Gì do kací ledre née ní, zíma lúrúndíkì maláyika e eso kí toro do sogo kǎngá do bì e mǎngúngúcu a. 'Dì'bingerìnì bisinyí sǐlì bì kí roko'buné ayì ógu ílì do sogo kǎngá, togú do mǎkavu e kí kágá e ní go ndá. ² Zíma kpá lúrúndíkì ngíti maláyika kí ógu 'dìyì roné gì 'dì gbére, gì ro óto kací sǐlì Lomo simi komo 'yì ga bì 'bì Lomo ní. Zía úku ledre kí kúrúne 'dága zì maláyika ga bì eso i'bínì roko'bù zíye gì ro sínyiónzó do sogo kǎngá kí mǎkavu ní kídí, ³ "Ndásé aka sínyiónzó do sogo kǎngá kí mǎkavu e kí kágá e wá, 'búó togú otozè kací sǐlì Lomo go simi komo mbígì 'yì ené e za mbá." ⁴ Zíye úku ledre kídí, otozè kací sǐlì Lomo go simi komo 'yì e álifú kíé'do doa cì gbre doa eso (144,000) née sì do Isiréle e.

⁵ Gì tara mbotù 'bì Zúda 'bì ené álifú sokó doa gbre (12,000),
gì tara mbotù 'bì Rúbene 'bì ené, álifú sokó doa gbre (12,000),
gì tara mbotù 'bì Gáda 'bì ené álifú sokó doa gbre (12,000),

⁶ gì tara mbotù 'bì Aséra 'bì ené álifú sokó doa gbre (12,000),
gì tara mbotù 'bì Nafatáli 'bì ené álifú sokó doa gbre (12,000),
gì tara mbotù 'bì Manási 'bì ené álifú sokó doa gbre (12,000),

⁷ gì tara mbotù 'bì Simiyóna 'bì ené álifú sokó doa gbre (12,000),
gì tara mbotù 'bì Léví 'bì ené álifú sokó doa gbre (12,000),
gì tara mbotù 'bì Isakára 'bì ené álifú sokó doa gbre (12,000),

⁸ gì tara mbotù 'bì Zebúlúna 'bì ené álifú sokó doa gbre (12,000),
gì tara mbotù 'bì Yoséfa 'bì ené álifú sokó doa gbre (12,000),
gì tara mbotù 'bì Benzemúna 'bì ené álifú sokó doa gbre (12,000).

Tù'dù rìkì sì do 'yìma'dí e

⁹ Gì do kací ledre née ní, zíma lúrúndíkì tú'dù tú'dù 'yì e, 'yì bì nì utúásá ólóónzó yéé ní ndaá. Tú'dù sì do 'yìma'dí e do sogo kǎngá, kací kúfúye kí tara eyé e mǎngúngúcu nìyì kenée mbá mítóroyé kó'dù Lomo kí Owù kábìrìkì. Esínì royé mbá bikenyì bongó, kpá kí mbílì mbíró do sǐlìye. ¹⁰ Zí 'yì ga gére née úku ke'bì kí kúrúye 'dága kídí, "Lomo ezé bì nì mǎndìsìné do kítì ngére ní

nì kí roko'bù zíne
'bì yómo 'yì ené e.

Owù kábìrìkì nì kpá kenée."

¹¹ Zí maláyika e ga bì toro'dikínì kítì Ngére née gbaá ní, kí ngíti géyì mǎngburoko 'yì ga bì ore, nda kpá kí ngíti géyì mǎngburoko éyì trídri ga bì

eso (4) ní ìnyiyé mbá útúló'bu komoyé bi ndìsiyé óto úndru Lomo. ¹² Zíyè úku ledre kídí,
 "Ídí kenée.

Azé ndìsì mbófo yìí kí kófó ìrìyì,
 áyí 'yì komokenzì, azé mbófo yìí kí ndìsì óto úndruyì,
 áyí kí roko'bu ledre e za mbá zìyì,
 azé ndìsì óto úndruyì kenée za fí. Ídí kenée."

¹³ Zí ngúru mingburoko 'yì ga gére nées ndú'yú máa kídí, "Ówo 'yì ga bi kí bikenyì bongó royé nées bú? Ogúní gí 'da?"

¹⁴ Zíma úkulúgu ledre zía kídí, "Mongú 'yì, ówo yée yìí."

Zía úku ledre zíma kídí, "Ga gére nées 'yì ga bi kóo nduwúní kíngaya ní. Luginí bongó eyé go drá kí sáma Owú Kábìrìkì. ¹⁵ Gí zì kèyì nées, "utúasání go tóroyé cigí kítì ngére 'bì Lomo

ndìsiyé óto úndrua simi 'dìcì ené kí kadra kpá kí ndulú mbá, gí zía owoní bú kídí Lomo ma'dáan ndìsì sáká yée ne gí simi ledre e.

¹⁶ Éyì bi 'bú ní mengì lolú yée wá,
 kodró mengì yée wá.

Pho'du kadra ongbó lolú yée wá,
 gba bisinyì bimìrì ogú lolú royé kpá wá.

¹⁷ Owú kábìrìkì bi toro kó'dù kítì ngére ní ni ndìsì lúru bi kacìye,
 zía ndìsì ndéré kíye do 'dawú 'bì trìdrì bi za fí ní.

Lomo ni ó'dó iní ini gí komoyé drá."

8

Ledre gí ro odu ko'dó bi líkpíní ní

¹ Simi bi Owú kábìrìkì líkpí ìnyì doa gbre ko'dó ní, zì bi ídìne komo ere síí gbóo kí yana sìnđì kadra.

² Mááyí ídí kée ní, i'bíní dībìlì go zì maláyika ga bi ìnyì doa gbre ndìsìní tóro kó'dù Lomo ní kacìye mbá.

³ Zí ngítì maláyika bi kí saáni bi gí simi dábu do sīlìne kí abùrèngú simìné ní ógú tóroné cigí mbayi 'bì Lomo. Zía óngbó a 'dáná a zì Lomo káa zì bi mbigí 'yì 'bì Lomo ndìsìní iní iní zì Lomo ní do mbayi bi gí simi dábu ní kó'dù kítì ngére nées. ⁴ Zì cika abùrèngú nées kí iní 'bì 'yì ga gére nées ndéréne gí do sīlì maláyika nées zì Lomo 'dága. ⁵ Nées ní zì maláyika nées 'dì'bi saáni do únzú 'dúcu a kí so pho'du bi gí sī mbayi 'bì Lomo ní, zía léfe a ruu bi do sogo kángá. Gí ore geré zì pho'du nées ndicìphùtrú roné kí mongú roko'buné zía ndìsì 'bílé'bené zì kángá kpá ndìsì kizíné.

Maláyika imíní dībìlì e

⁶ Nda gí ore, zì maláyika ga bi gáa ìnyì doa gbre (7) i'bíní dībìlì e ìnyì doa gbre do sīlìye ní, yéme royé gí ro imí yée.

⁷ Zì mizefì maláyika imí 'bì ené dībìlì. Geré zì mingurogó iní káa zì mongú 'dófì ní kí ngítì éyì bikesì pho'du ní kpá kí sáma útúóguyé gí komo ere do kángá. Zì dogború do sogo kángá kíé'do gí simi ota* kí kágá e kí súwú e áràye mbá.

* **8:7** 8:7 Kìé'do gí simi ota 'bì do sogo kángá: Togú ifiní kóo simi do sogo ota, niyì óngbóónzó ngúru a mbá 'dá'ba.

8 Zí gbre maláyika ímí 'bi ené, zí mongú so pho'du káa zí landa ní útúóguné bu simi mongú míkavu. Zí komo dogboṛu míkavu nées ésiṅe káa zí sáma ní. 9 Zí tǔ'dú ngíti géyi éyí tridri ga bi simi a ní úyuyé mbá, zí dogboṛu kuṛungba e 'déweyé gí zí roko'bu iní.

10 Zí ota maláyika ímí 'bi ené dǐbǐlǐ. Zí mongú kele bi ndiṣi ndící 'bi ené káa zí miúndu pho'du ní útúóguné ree buu simi ngbuṛu e kí dokú'du ngbuṛu e. 11 Iri kele nées ní Átá. Gí zí kéyi nées, zí dogboṛu iní e átáye miátá, zí tǔ'dú ngíti géyi 'yi ga bi ewení ní úyuyé mbá.

12 Zí eso maláyika ímí 'bi ené dǐbǐlǐ. Zí dogboṛu kadra kí dogboṛu éfé kí kele e ídiye nda luḷu'du oṅoní lolu bi mbí wá. Zí bi ririṛí nées ídine gbóo kí yana kadra kpá gbóo kí yana ndulu.

13 Gí do kací ledre nées, zíma lúrúndiki agi komo kadra 'dága, zía ndiṣi gbúrógbóne 'dága kídí, "Nduwú, nduwú, nduwú ro 'yi ga bi do sogo kángá ní gí zía maláyika ga bi ota ní niyi go gí ro ímí 'bi eyé dǐbǐlǐ cakaba."

9

Inyi maláyika ímí 'bi ené dǐbǐlǐ

1 Zí inyi (5) maláyika ímí 'bi ené dǐbǐlǐ. Kpá lá bi ímí ní, geré zíma lúrúndiki kele bi utúogu do sogo kángá ní. 'Di'biogu mafutáa 'bi líkpí tara gu bi olú olú* kíngaya ní kpa kine. 2 Simi bi líkpí tara gu nées ní, zí bukulú cika olúóguné kuṛu káa zí cika mi'dutú ní, zía 'dútu komo kadra kí ere yeré. 3 Zí mbíra e olúóguyé gí simi cika nées suṛu óguyé do kángá. Niyí kí roko'bu 'bi é'be 'yi zíye káa zí ágarabu ní. 4 Ukuní zíye kídí ndaní nées súwú e kí éyi ga bi útuní ní kí kágá e wá. Idíní é'be dúú 'yi ga bi ngárá otoní kací sílǐ Lomo simi komoyé wá ní. 5 Ukuní zíye kídí ndaní úfu 'yi ga bi niyi é'be yée nées miúfu wá. Idíní tí lá 'dó'do yée mi'dódo kí éyi miówo bi káa zí 'bi ágarabu ní kí éfé e inyi. 6 Simi síndí kadra nées gí zí éyi miówo, zí tǔ'dú 'yi e ndiṣiyé ngúngú umbu, é'e umbu ogu ené 'di'bi yée wá, zíye ídiye tí nzíyiyé gí ro úyuyé, umbu ngásá nda yi ené gí zíye mingásá.

7 Mbíra ga gére nées, tosoyé káa zí usáni ga bi yemeomoní yée go nzíyiyé gí ro okó ní. Niyí mbá kí tagiya ro doyé gí simi dábu. Simi komoyé ní mbá káa zí simi komo 'yíma'dí ní. 8 Zí bi doyé ídine mbá káa zí bi do kará e ní. Zí soyé ídine mbá kí mingburoko ngiṛiné káa zí so kemí ní. 9 Zí do kó'dúye óruné gbigaga káa zí kési ní. Zí ngboṛu fúndúye kí inyi 'dága ndiṣi ngúndruné káa zí gboṛu tǔ'dú usáni e kí ndéréye simi okó ní. 10 Sono mbíra ga gére nées ní kí wowóne káa zí ágarabu ní. Niyí ndiṣi é'be 'yi e kí sonoyé nées kí éfé inyi (5). 11 Maláyika bi ndiṣi lúru bi kací mongú gu ní, ní ne ngére doyé. Iri simi tara Ébere ni Abadóno, simi Gírígi 'bi ené Apolóno† ledre gí simia kídí, 'do'dó.

12 Mizefí 'do'dó ukú aka nées lá ne. Ngíti géyi 'do'dó e gbre niyi kpá ógu.

13 Zí inyi doa kéri (6) maláyika ímí 'bi ené dǐbǐlǐ. Zíma úwú kúru 'yi kí ódroné gí sí mbayi kí'dí bi ndiṣiní 'dáná éyi zí Lomo sí mbayi 'bi Lomo bi gí simi dábu ní. 14 Zí 'yi nées úku ledre zí inyi doa kéri (6) maláyika nées kídí, "Líkpí maláyika ga bi eso (4) 'di'bingeṛiní yée simi ngbuṛu Efaráta

* 9:1 9:1 Gu bi olú olú kíngaya ní: Ba bi bi kí'dí bi bandáotoní Satána doa ní. † 9:11 9:11 Apolóno: Simi tara Ébere ini ledre simi a kídí síníyíonzó éyi e.

ní mu.” ¹⁵ Née ní do líkpí maláyika ga bí eso (4) yemeotoní yée nzíyiyé gí ro sɛndí kadra, kí éfé nda kí simibi 'bí ledre née ní ní, ìnyiyé ndéréye úfu tú'dú ngítí géyí 'yíma'dí e do sogo kángá. ¹⁶ Maláyika ga bí eso (4) née, niyí kí tú'dú asikírí e do usání e, oloní yée zíma úwú a romoní cì soko mìlìyono (200,000,000) go.

¹⁷ Zíma lúrú usání e kí 'yì ga bí doyé ní, odóní mbá sókó kẹsì e do kó'dúye ngítí géyí bikesìne, ngítí géyí káa zì cika ní, zì ngítí géyí idí 'bí eyé rerebeye káa. Usání ga gére née toso doyé ní káa zì do kemí ní. Zì pho'dú kí cika nda kí barútú ndìsì olúóoguyé gí koyé. ¹⁸ Zì éyí ga bí olúoguní gí ku bangá ga gére née úfu tú'dú tú'dú 'yì e. ¹⁹ Bangá ga gére née, roko'bu 'bí úfu 'yì e ní simi koyé, kpá ro sonoyé. Sonoyé ní kí doné káa zì do kámá ní togú naná 'yì go yá, zì wowó a idíne kíngaya.

²⁰ 'Yì máa yée ga bí omoní gí simi umbu ga gére née, iliní eyé óyóló'bo mímbe'deyé wá. Ootoomoní eyé óto úndru dokéké e, kí lomo ga bí 'yíma'dí yemení yée gí simi mīrīrīrī kẹsì e kí dábu togú mbú yée ga bí gí simi tutú kí kágá, bí ngárá lúrúní bí wá, uwúní ledre wá, gamání kpá wá ní wá.

²¹ Ootoomoní eyé ledre 'bí úfu 'yì e, lóndú, 'berì, kpá kí ledre 'bí ugu ní wá.

10

Maláyika kí Owú Wáraga do sīlīne

¹ Nda née ní, zíma lúrúndíkí ngítí maláyika bí kí roko'buné kíngaya ní kí óguné gí komo ere do kángá, burungú solú wo go yeré, zì mīkórú idíne ro doa gbaá. Zì simi komoa ndìsì rīrīne káa zì sūlú kadra ní, zì kágá sɛndí ga idíye mbá káa zì ngbuɾu ngírí ga bí kí pho'dú royé ní. ² Maláyika máa née oḡu kí owú wáraga do sīlīne kí tarané mīlīkpīne fúó. Zía óḡu tóroné óto sɛndíne 'bí anú do mīkavu, sɛndí a 'bí ngelì 'bí ené do kángá. ³ Zía gbúrógbóne 'dága káa zì kemí gburogbóne ní. Simi bí gburogbó ní, geré zì nzagba émbéne kí'dí ìnyì doa gbre (7). ⁴ Simi bí nzagba ga bí ìnyì doa gbre (7) née embéní girí ní, geré zíma ìnyimá gí ro éké ledre ga bí ukuní yée née. Zì ngítí 'yì ótrú kása ledre zíma girí kídí, “Ndá aka éké 'dódo ledre ga bí úwú yée née wá, idíní aka idí mītoécìyé.”

⁵ Zì maláyika bí gáa toro do mīkavu kí ngítí sɛndíne do iní, ngítí a do kángá ní ìnyíné sīkpí sīlīne 'bí anú 'dága. ⁶ Zía lolóbú kí rīr Lomo bí ní trídri za fí, bí otooḡu ere kí éyí ga bí simíné ní mbá, kpá kí do sogo kángá za kí éyí ga bí simíné ní mbá, mīkavu e kí éyí ga bí simiyé ní mbá kídí, “Sɛndí kadra oḡu go. ⁷ Simi bí sɛndí kadra oḡu go gí ro zì ìnyì doa gbre (7) maláyika ímí 'bí ené dībīlì ní, ledre ga bí kóo Lomo yemeomo yée simi roko'bu ené ní geré zíye méngí royé tí káa zì kóo ukui'bí zì ngítí géyí 'yì kasa ené ga bí nébì e ní.”

⁸ Zì kúrú bí gáa miúwú gí komo ere ní kpá ówú ándá roné zíma kídí, “Ndéré mu zíyí 'dí'bí wáraga bí líkpíomoní tara go fúó do sīlī maláyika bí tóro kí kébí sɛndíne do iní kpá do kángá ní.”

⁹ Zíma ndéréma úku ledre owú wáraga née zì maláyika née gí ro zía í'bí a zíma. Zía úkulúḡu ledre zíma kídí, “'Dí'bí mu, idí esì a koyí zíyí ánu a. Simi bí áyí ndìsì ánu a ní, ní idí koyí ngbéngbeté káa zì tezi ní, ní ndéréókpo simiyí nda mindogóne.” ¹⁰ Zíma 'dí'bí owú wáraga gí do sīlī maláyika née esì a komá ánu a. Ní komá tí ngbéngbeté káa zì tezi ní,

máúľu nda ní, okpó nda simimá mindogóne. ¹¹ Do úku kása ledre zíma kídí, “Ídí kpá fú úku ledre bi ni ógu méngi roné zí říkí kúfú 'yíma'dí e, kí říkí sị doyé kí tara eyé e mینگۇنۇچۇا kí ngére eyé e ní za mbá.”

11

Ledre gi ro 'dĩc' 'bi ini zı Lomo

¹ Zı Maláyika í'bíogú kágá 'bi ndárába éyí e zıma. Do úku ledre zıma kídí, “Ndéré mu ndárába simi 'dĩc' 'bi Lomo, zıyí kpá ndárába mbayi 'bi Lomo, zıyí kpá ólo 'yí ga bi ndĩşını óto úndru Lomo íri ní mbá. ² Tı lá, ndá ndárába ligá 'dĩc' máa née wá gı zıa í'biní go zı 'yí ga bi ndanı Yúda e wá ní. Nıyí ndışı 'dıtı simi gara bi lúyú ledre ndaa simi a wá ní kí éfé e cı gbre doa gbre (42). ³ Mááyı í'bí roko'bu zı 'yí amá e gbre nıyí éşı royé mbá nzenze bongó zıye ndışiyé úku bilámá ledre amá zı 'yí e kí şılı áľıfu kje'do míya gbre doa cı ota (1,260).” ⁴ 'Yı ga bi gbre née nıyí káa zı kágá bi kí řıriné olıva ní, kpá káa zı lámba bi 'dĩc' kacı Ngére 'bi do sogo kángá ní. ⁵ Togú 'yí ılı méngi bisinyi ledre kí 'yí amá ga gére née yá, pho'du ni óľúogú gı koyé óngboónzó 'yí máa née. Née misi'di bi 'yí bi ni méngi bisinyi ledre kí 'yí amá ga gére née ní ni úyu doa ní. ⁶ Ya'dá ga gére née nıyí kí roko'bu zıye úku ledre zı inı tóroné kí é'dı simi bi nıyí ndışı úku bilámá ledre amá zı 'yí e ní. Nıyí kpá kí roko'bu zıye úku ledre zı inı óyóló'bó roné káa zı sáma ní gı ro zı bisinyi říkí ndıyá e útúye do 'yí e 'diya káa zı bi ılını ní.

⁷ Simi bi mengionzónı moko bi mákása yée kie née go ní, bangá sinyi bi ni óľúogú gı simi mongú gu ní ni útú kí okó doyé do rómo komoyé zıa úfu yée. ⁸ Umbuyé ni ídí sága do mongú misi'di simi Yerusaléma ore. Née sı ledre bi ndolonı gara née gı zıa kpá “Sodóma” do ndólo a kpá kídí, “Ízibiti ní.”* Née gara bi kóo phephéonzónı Ngére eyé simi a ní. ⁹ Umbu ga gére née nıyí ídí sága kenée kí şılı ota kí yanané gı ro zı říkí kúfú 'yíma'dí e, kí říkí sị doyé kí tara eyé e mینگۇنۇچۇa ndışı óguyé lúru cáyi yée. Née sı ledre bi yaá ndanı óto yée gu gı zıa wá ní. ¹⁰ Zı 'yí 'bi do sogo kángá e ídiye mbá kí rokinyi gı ro umbu ya'dá ga bi gbre née. Do ndışiyé méngi ayımbi kí í'bí tákpásılı zı lafúye gı zıa ya'dá ga gére née i'binı kóo 'do'dó go ro 'yí e do sogo kángá kángaya.

¹¹ Nda gı do kacı şılı ota (3) kí yanané, zı Lomo úru yée. Zı tú'dú 'yí ga bi lurúnı ya'dá ga gére née urunı yı eyé gı simi umbu go ní, ídiye kí mongú ngırı royé. ¹² Zıye úwú kúru 'yí gı komo ere kí ndólo yée kídí, “Ógusé giri mu yáa.” Zıye ınyıyé tí do komo ezeokóye ga gére née ndéréye komo ere 'dága kpurú gı simi burungú.

¹³ Simi şındı kadra née ní, zı kı'dı kángá ídine zı tú'dú ngıti géyi kútı e simi gara ore ndıruyé mbá. Zı 'yí e úyuyé áľıfu ınyı doa gbre (7,000), zı yée ga bi omonı ní ndışiyé mbófo Lomo bi ni komo ere ní gı zı ngırı.

¹⁴ Gbre 'do'dó ıkú aka née lá ne, otayé (3) ni go kpá ógu cakaba.

İnyı doa gbre maláyika imı dıbilı

¹⁵ Zı ınyı doa gbre (7) maláyika imı 'bi ené dıbilı. Zıma úwú kúru tú'dú 'yí e komo ere kí úku ledre kídı,

* **11:8** 11:8 Sodóma kí İzibiti: Lomo sinyionzó Sodóma gı zı bisinyi miméngi ledre eyé e. Ólo Dosı éyí e 19:1-29. Lomo yomo 'yí ené e Isiréle e gı simi 'do'dó 'bi owúkulú gı simi İzibiti. Ólo Óľúogú 12.

“Do sogo káńgá ba ni sị sịlị Ngére Lomo, kpá sị sịlị Kírésìto,
Ni goó ne Ngére doa za fi.”

¹⁶ Geré zí m̀ngburoko 'yì ga bi ̀̀k̀k̀r̀í a doa eso (24) ndịsini gbaa cigi Lomo ní, ìnyiyè útuýe do ngurú s̀ndiye bi óto úndru Lomo, ¹⁷ kídí,

“Mbófo éyì zíyì Ngére Lomo bi roko'buné ofu go ní,

Áyì cakaba bo, gị zía áyì kóo kú yì eyì bo,

Áyì 'yì mongú roko'bu

tónó moko eyì 'bi Ngére go.

¹⁸ 'Yì ga bi kóo mimbé'deyé ni royì bisinyine ní, s̀ndi kadra 'bi 'dó'do yée ogu go.

S̀ndi kadra ogu 'd̀c̀i ngbanga 'yì ga bi kóo uyuní go ní,

kpá gi ro í'bi tákpásilí zí 'yì ìnyì kasa eyì ga bi ǹb̀i e ní

kpá mbigí 'yì eyì ga bi kóo ndịsini óto úndru iriyì ní,

m̀ngburoko yée kí minzéréye,

kpá s̀ndi kadra 'bi úfu yée ga bi kóo ndịsini úfu lafúye do sogo káńgá ní.”

¹⁹ Nda gị ore, do líkpí mbotu 'd̀c̀i 'bi Lomo komo ere. 'D̀c̀i iri zima lúrúndiki sondúu bi kí miyeme ledre 'bi Lomo gị ro 'yì e ní siminé. Zí bimióngó 'bílé'bené, zí mongú gboru éyì ówúne káa zí nzagha embéne ní, zí káńgá ndịsini kizine zí 'dófi e ndịsini rereoguyé gị komo ere bi.

12

Kára 'yì lára

¹ Mongú lára ledre mengi komo ere. Kára esi kadra roné, zía óto s̀ndine e gá do éfé, tagiya bi oto doné ní, yemeni gị simi kele e sokó doa gbre (12). ² Ni kí siminé, owu ni go owo gị ro ára. Gị zí miowo owu, zía mbúbúdú 'dága.

³ Zí ngiti mlára kámá bikesine 'dódoógu roné komo ere. Doa 'dényé ìnyì doa gbre (7), kí ngirine e sokó (10), zí tagiya e idíye ro doa ga bi ìnyì doa gbre (7) née kékíé'do mbá. ⁴ Zía s̀kpí sonone ndịsini kpírakpi tú'dú kele e ḱe, zíye ndịsini rereoguyé gị komo ere do sogo káńgá. Zí kámá née ndéré tóroné mbí kó'dú kára bi ayi ára née, gị ro togú ára go yá, zine 'd'bi owu née ulu a. ⁵ Zí kára née ára owu'do bi ni ogu idine ngere do kufu 'yima'di e mbá kí mongú roko'buné káa zí kesi ní. Simi bi ara ní, geré do 'd'bi wo ndéré ḱe zí Lomo 'dága óto wo do kiti ngere. ⁶ Zí mbágá owu née ngasa ndịsini simi súwu gbála do bi bi Lomo yemeomo zia ní gị ro do luru bi kaci a kí s̀li álfu ḱe'do miya gbre doa ci ota (1,260) doné. ⁷ Zí okó útune komo ere. Zí Máyikolo ìnyine kí tú'dú maláyika ené e ícì okó kí lára kámá née kí lafuga ga bi gị do kaci a ní. ⁸ Tí lá zí maláyika e rómo komo kámá née, do ógóoyó wo gị komo ere giri cu 'dá'ba. ⁹ Do úcuogú lára kámá née bi. Bi kóo ndịsini ndólo a 'desi ngere 'bi bicayi lomo e togú mbú Satána ní, bi 'yì lóndo 'yì e do sogo káńgá mbá ní. Ucuoguní wo do sogo káńgá kí maláyika ené e.

¹⁰ Zí kuru 'yì ówúne komo ere gbéli kídí,

“Mbófo éyì, Lomo bi kí roko'buné 'yì yómo 'yì e ní 'dodo roko'buné go,
ni go ngere 'bi 'yima'di e mbá.

Wo bi kóo oto roné kaci kadra kí ndulu mbá ndịsini úkuoto ledre ro lundu zée kí lémi zée ní,

ndaá lolu karaba komo ere wá, ogóoyóní wo go, ni nda goó bi do sogo kángá.

11 Lafúze ga gére née romoní komo Satána
gi zía oyóní sogoyé zí Owu kábiriḱi kí úku ledre umbu bi uyu gi royé ní wá.

Gi zí kéyi née, ngiri umbu mengi ené yée wá.

12 Sée ga bi ndisise ndisi komo ere ní mbá, idise mu idi kí rokinyi.

Leḱi zí do sogo kángá kí mikavu,

gi zía Satána ni go zise iri

kí mongu mimbe' dekesi simine.

Gi zía owo go kidi ngiti sili ené ni nda go lá cúku'dée."

13 Simi bi Satána owoyeme kidi ucuguni née go do sogo kángá ní, zía ndisine gamasodo kara bi ndikiogu owudo do ní. 14 Zi Ngere Lomo i'bi fundu e gbre zi kara née kaa zi 'bi agi ni gi ro zía inyine kie nderene gbala simi suwu, do ndisi luru bi kaci kara née iri kí simibi ota kí yanane gi zí kama.* 15 Zi Satána née si'di 'diyí iní kpuya kaa zi ngburu ní ma'di do bi bi kara née ngasa doa ní, gi ro zí iní née ndere ufu wo 'da'ba. 16 Zi kángá líkpí roné, zí iní bi Satána si'di née kúkune mbá simi a, zí kara née ómoné. 17 Zi mimbe'de Satána esi tata roné ro kara née nda 'da'da. Zía nda idine go kpa ezeok ngiti geyi owu ga bi 'bi kara née ní gi zía niyi née go mbá 'yi uwu kuru Lomo zíye ndisiye mengi ledre ga bi Yesu 'dodo zíye ní. 18 Zi Satána née ndere torone kó'du ngburu née ndisi ondo bi.

13

Bangá sinyi e gbre

1 Zima luru lara bangá sinyi kaa zi bangá iní ní kí oluogu gi simi mikavu.

Doa 'denye inyí doa gbre (7) kí ngirine sokó (10). Zi tagiya e idíye do ngiriga ga bi sokó (10) née mbá. Ekétoni kese ga bi ndisi úku Lomo kie ní ro doa ga bi inyí doa gbre (7) née mbá. 2 Bangá sinyi née, tifi a ni kaa zí tifi keri ní, sokó sindiga 'bi eyé nda mbá mingburokoyé kaa zí 'bi ngiti bangá sinyi bi kí irine biya ní, zí taraa idine kaa zí tara kemí ní. Zi lara kama née i'bi roko'bu bi ni kie kaa do ngere ní zía gi ro zía ndisine mengi lara ledre e kie. 3 Nguru do lara kama née ni kí mongu mbiḱi roné. Zi tara 'yima'di e do sogo kángá idriye mbá midri kí luru mbiḱi née. Gi zí kéyi née zí 'yi e do sogo kángá mbá ngungu ledre bangá sinyi née. 4 'Yima'di e ndisini oto undru lara kama née gi zía bi i'bi roko'bu zí bangá sinyi née ní ní. Zíye ndisiye oto undru bangá sinyi née kidi, "Ambi ni kaa zía ne? Ambi ni utúasa mengi okó kie ne?"

5 Lomo ootomo aka sindi kadra ne zí bangá sinyi née ndisi úku née kí bisinyi kese e kpa kí ndisi 'dodo roko'buné kí éfé e ci gbre doa gbre. 6 Ni ndisi úku Lomo kí úku sinyi ledre gi do bi ere kí 'yi ga bi komo ere iri ní mbá. 7 Ootomoní aka wo zía ndisine ici okó ro 'yi ga bi ngunguni ledre Lomo go ní gi ro zía rómo komoyé. Lomo i'bi aka kpa roko'bu go zía gi ro zía aka idine kaa zí éyi bi ni go ngere do 'yima'di e do sogo kángá za mbá ní. 8 'Yi ga bi ndisini oto undru bangá sinyi née niyi ye yée ga bi iriyé

* 12:14 12:14 Kama: Ndisini kpa ndolo a daragóna, irja Satána ngere 'bi bicayi lomo e.

ndaá miékéne kú gí do s̄íne simi búku 'bì tr̄id̄r̄ì b̄i za fí 'bì Owú kábìr̄ìk̄ì b̄i kóo ufuní wo ní wá.

⁹ 'Yì b̄i mb̄il̄ì a uwú ledre bú ní íd̄ì úwú ledre née.

¹⁰ Togú Lomo n̄gun̄gu ne kíd̄ì id̄ínì 'd̄ì' b̄i 'yì yá, niyí 'd̄ì' b̄i wo.

Togú n̄gun̄gu kíd̄ì id̄ínì ń̄ngoónz̄ó 'yì miń̄ngoónz̄ó yá, niyí t̄ì ń̄ngoónz̄ó wo.

Ledre née 'dodo kíd̄ì 'yì ga b̄i n̄gun̄guní ledre 'b̄i Lomo go ní id̄ínì nd̄ìs̄ì út̄u simiyé z̄iye nd̄ìs̄ì tóroyé n̄gbúó.

Milárá bangá olúoḡu ḡì simi kángá

¹¹ Zíma kpá lúrúnd̄ìk̄ì nḡit̄ì milárá bangá sinyí k̄ì olúóoḡuné ḡì simi kángá. N̄ì k̄ì nḡir̄ìne e gb̄re káa z̄ì nḡir̄ì kábìr̄ìk̄ì ní, z̄ìá nd̄ìs̄ì ódroné káa z̄ì lárá kámá ní. ¹² Bangá máa wo née nd̄ìs̄ì ménḡì moko k̄ì roko' b̄u 'bì bangá sinyí máa wo b̄i k̄ì mongú mb̄ir̄ì ro doné ní. Ili nd̄ìs̄ì lón̄do 'yì e ḡì ro z̄iye n̄gun̄gu mbá ledre 'bì bangá máa wo b̄i k̄ì mb̄ir̄ì ro doné née. ¹³ Bangá máa wo b̄i olúoḡu ḡì simi gu née, n̄ì k̄ì roko' b̄u 'bì ménḡì lárá ledre z̄ìne, oto pho'd̄u z̄ìá út̄uóoḡuné ḡì komo ere z̄ì t̄ù'd̄ù 'yìma'd̄ì e lúrú a mbá c̄ù k̄ì komoyé. ¹⁴ Ḡì z̄ì roko' b̄u ledre ga b̄i nd̄ìs̄ì ménḡì yé do b̄i kac̄ì mizef̄ì bangá sinyí née ní, z̄ìá lón̄do t̄ù'd̄ù 'yìma'd̄ì e do sogo kángá. Oto 'yì e z̄iye yéme l̄ìl̄ì mizef̄ì bangá sinyí b̄i k̄ì mongú mb̄ir̄ì ro doné ní, z̄iye nd̄ìs̄iyé oto úndrua. ¹⁵ I' b̄ínì roko' b̄u z̄ìá ḡì ro z̄ìá oto l̄ìl̄ì mizef̄ì bangá sinyí b̄i 'yì e yemení ní ḡì ro z̄ì l̄ìl̄ìḡa máa née ídiye mbá tr̄id̄r̄ì do nd̄ìs̄iyé ódroyé miód̄ro. Ḡì ro z̄iye úku ledre ḡì ro 'yì ga b̄i otoní úndru l̄ìl̄ì máa ga gére née wá ní, id̄ínì úfu yéé 'dá'ba.

¹⁶ Z̄ìá kpá úku ledre kíd̄ì, 'yì e za mbá, yé ga b̄i k̄ì ledreyé owóowó k̄ì yé ga b̄i ledreyé owó wá, yé ga b̄i k̄ì éȳì e z̄iye k̄ì yé ga b̄i 'yì ler̄ì e ní, gbékp̄ì 'yì e k̄ì owúk̄ul̄ù e mbá, id̄ínì éké l̄ìl̄ì mizef̄ì bangá sinyí née ro kágá s̄ìl̄ìye 'b̄i anú togú simi komoyé, ¹⁷ ḡì ro 'yì b̄i l̄ìl̄ì née togú mbú éȳì miólo do b̄i kac̄ì l̄ìl̄ì née ndaá miékéne roa wá ní, ndaá ndéré úgú éȳì, togú úgúóyó éȳì e wá.

¹⁸ Ekénì l̄ìl̄ì mizef̄ì bangá sinyí née k̄ì námba. Miólo a n̄ì míya ìnyì doa k̄ér̄ì k̄ì c̄ì ota doa ìnyì doa k̄ér̄ì doné (666). Íd̄ì sóm̄ù s̄ì ledre 'b̄i miólo ìr̄ì bangá née bilámáne ḡì ro z̄ìȳì ówo ledre ḡì simi a, ḡì z̄ìá, miólo a née 'dodo ìr̄ì 'yì.

14

Owú kábìr̄ìk̄ì k̄ì 'yì ené e

¹ Zíma lúrúnd̄ìk̄ì Owú kábìr̄ìk̄ì k̄ì tóro do Landa Záyono k̄ì 'yì ené e míya k̄ìé'do c̄ì gb̄re doa eso álifu (144,000). 'Yì maáge niyí mbá k̄ì ìr̄ìá kpá k̄ì ìr̄ì 'B̄u miékéne simi komoyé. ² Zíma úwú kúrú 'yì k̄ì nd̄ìs̄ì ngúndruné komo ere káa z̄ì mongú v̄ur̄u ní, kpá káa z̄ì n̄zagba nd̄ìs̄ì émbé ne ní. Gbor̄u éȳì b̄i máuwú ní n̄ì káa z̄ì 'yì ím̄ì kángá e nd̄ìs̄ìní tólo kófó ke' b̄i k̄ì kángá ní. ³ Z̄ì t̄ù'd̄ù 'yì ga gére née nd̄ìs̄iyé úku mikánda ke' b̄i kófó ìr̄ì Lomo kó'd̄ù k̄ìt̄ì ngére kpá kó'd̄ù éȳì tr̄id̄r̄ì ga b̄i eso nda k̄ì mingburoko 'yì ga b̄i niyí m̄ind̄ìs̄iyé ore ní. 'Yì b̄i út̄uásá ówo ke' b̄i née ní ndaá d̄u' 'yì ga b̄i míya k̄ìé'do c̄ì gb̄re doa eso álifu (144,000) omoní go do sogo kángá ní. ⁴ Née 'yì ga b̄i otononí royé k̄ì sóm̄ù ledre eyé e mbá z̄iye nd̄ìs̄iyé ménḡì d̄u' ledre

ga bi Owú kábiríki ili yée ní. Gi zía i'bí roné do úyuné gi royé 'dí'bióyó umbu bi kóo ayíní úyu a ye gi zí lúyú ledre eyé ní, niyí nda go zí Lomo kí Owú kábiríki kí ledreyé owóowó. ⁵ Kémbí ɾanga owúogu gi tarayé wá, niyí yí eyé go mbígí 'yí 'bi Lomo.

Maláyika e ota

⁶ Zíma lúrúndíki ngíti maláyika kí ìnyí kí fúndúne komo ere. Nderé kí ótrú bilámá ledre bi za fí ní zí kúfú 'yíma'dí e kací s̄i doyé kí tara eyé e m̄ingúngúcuwa do sogo káṅgá za mbá. ⁷ Nd̄is̄i ótrú a kídí, “Sée 'yíma'dí e za mbá, íd̄is̄é óto úndru Lomo zise nd̄is̄is̄é kófó ìr̄i a, gi zía s̄ind̄i kadra ené 'bi 'd̄ec̄i ngbanga ogu go. Íd̄is̄é mu óto úndru Lomo zise nd̄is̄is̄é kófó ìr̄i a gi zía bi otooṅu ere kí do sogo káṅgá kí ngbuṛu e kí dokú'du ngbuṛu e mbá ne ní.”

⁸ Zí gbre maláyika óṅuné gi do kací ezené née nd̄is̄iné úku ledre kídí, “Mongú gara bi Babelóniya* ba ̀kú go, ̀kú go. Gi zía tú'dú r̄ik̄i s̄i do 'yí e mbá 'dí'biní nda yí eyé go bisinyí m̄im̄enḡi ledre ga bi simi mongú gara máa née ní ní.”

⁹ Zí ota maláyika óṅuné nd̄is̄iné úku ledre kídí, “Togú 'yí e ṅuṅṅuní ledre 'bi bangá sinyí née, zíye nd̄is̄iyé óto úndru a, zí ìr̄i id̄ine miékéne simi komoyé togú mbú ro s̄il̄iye yá, ¹⁰ Lomo ni 'dó'do yée kí 'do'dó 'bi odu a ndaá ní, zíye ndúwúye kíngaya, zíye nd̄is̄iyé náná do soyé gi zí miówo pho'du do komo Owú Kábiríki kí maláyika e. ¹¹ Cika pho'du bi gi doyé ní ̀kú wá ni id̄i fú lá ḡnd̄ru. 'Yí ga bi ṅuṅṅuní ledre 'bi bangá sinyí née, zíye nd̄is̄iyé óto úndru a, zí ìr̄i id̄ine miékéne simi komoyé togú mbú ro s̄il̄iye ní, 'do'dó eyé ni id̄i kí nd̄ul̄u kí kadra 'dowúní royé wá.”

¹² Káa zí bi goó kenée ní, 'yí ga bi ṅuṅṅuní ledre 'bi Lomo go, niyí go mbígí 'yí ené e ní, kací kadra mbá, id̄iní nd̄is̄i úwú kúrú Lomo zíye nd̄is̄i tóroyé ngbúo tí káa do 'yí lódú kací Yésu.

¹³ Zíma úwú kúrú gi komo ere kídí, “Íd̄i éké ledre ba kídí tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá 'yí ga bi umbu ni 'dí'bi yée kí lódú kací Yésu oyóní sogoyé zía mbá wá ní, Lomo ni i'bí úndru zíye.”

Zí 'Dówú Lomo úku ledre kídí, “Ni kenée ma'dú, niyí 'dówú royé gi zí kúrú zí bilámá m̄im̄enḡi ledre eyé 'dí'bióṅu rokinyi zíye.”

Nduwú ro 'yí lúyú ledre e

¹⁴ Nda gi ore, zíma lúrúndíki bikenyí buṛungú kí 'yí doné “káa zí owú 'bi 'yíma'dí ní.” Ni kenée kí tagíya gi simi dábu doné, kí bikafa maku do s̄il̄ine. ¹⁵ Zí ngíti maláyika ólúóṅuné gi 'D̄ic̄i 'bi Lomo ótrú ledre zía kídí, “S̄ind̄i kadra ogu go gi ro zíyí 'd̄ec̄i ngbanga 'yí e kí maku eyí née káa zí s̄ind̄i kadra ogu ne zí m̄inḡi yáká tónóne óṅo kéré gi yáká ní.” ¹⁶ Tí ma'dú, zía tónóne óṅo kéré ga bi 'bi do sogo káṅgá ní mbá 'dá'ba.

¹⁷ Zí ngíti maláyika kpá ólúóṅuné gi 'D̄ic̄i 'bi Lomo komo ere kpá kí 'bi ené bikafa maku do s̄il̄ine. ¹⁸ Nda gi ore, zí maláyika máa wo bi nd̄is̄i lúru

* **14:8** 14:8 Babelóniya: Gi do kací s̄ind̄i kadra 'bi Nówa, zí 'yí e ó'bó mongú 'd̄ic̄i mbíwu 'daga simi Babelóniya, tí lá zí Lomo girágá báyi yée gi ro zíye nd̄is̄i ódro tú'dú r̄ik̄i tara e. Nda gi do kací tú'dú simibi e, zí mongú ngére 'bi Babelóniya 'dí'bi Isiréle e káa do owúkúṛú e simi Babelóniya. Lurúní nda kóo Babelóniya káa zí mongú gara bi nd̄is̄i ìc̄i okó ro Lomo kí 'yí ené e ní. Ólo ledre gi roa simi Dos̄i éȳj e 10 kí Dániyele 1:1-2. **14:14** 14:14 Dániyele 7:13

bi kací pho'du kí'dí bí ndìşşíní 'dáná mbayi 'bí Lomo ní ólúógu né ótrú ledre zí maláyika bí kí bikafa maku do şılıne ní kídí, "Ndéré mu zíyí líkpí miáná kóró ga bí yáká kóró íri nées mbá 'dá'ba gí zía şındí kadra 'bí líkpí yée ogu go." ¹⁹ Zí maláyika nées tí ñnyí ndéréne do sogo káńgá, zía líkpí miáná kóró ga bí yáká kóró íri nées mbá do léfe yée simí tóvı́ do útru yée gí ro 'dódo mímbe'dekesí 'bí Lomo. ²⁰ Zí maláyika nées ñnyíyé kí lafúne e ùnzú miáná kóró ga gére nées mbá ólúógu kíye gí simí yana gara 'dí sogo do ndìşşiyé útru kánya yée. Zí sámayé ndìşşí kúkúne bí kpúya káa zí mongú nğbuřu bí olú miólú ní.

15

Maláyika bí kí odu nduwú ní

¹ Zíma kpá lúru ngíti lará ledre komo ere. Maláyika e ñnyí doa gbre kí říkí 'do'dó e ñnyí doa gbre kpá gí ro 'dó'do 'yí e kíe. Togú wo nées menğíní royé go yá, zí mímbe'de Lomo nda ñdríne.

² Málúru éyí kí řírí káa zí do mikavu kí mindící pho'du ní gí gbála. 'Yí ga bí mitóroyé kó'dú mikavu nées íri, niyí 'yí ga bí romoní komo bangá siníyí nées kí lílía nda kí námba bí ndìşşí 'dódo ñri bangá siníyí nées ní ní. Niyí kenées kí ku'dú bí Lomo í'bí zíye ní do şılıye. ³ Ndìşşíní úku ke'bí ga bí kóo Músa 'yí 'bí moko 'bí Lomo ndìşşí kóo úku yée 'desí, kpá kí kófó ñri Owú kábıříkí kídí,

"Ngére Lomo, áyí 'yí roko'bu,
ndìşşí menğí mbá mınbguroko ledre e.

Kací kadra mbá, ndìşşí menğí ledre ga bí utúasání miútúasá ní, gí zía áyí yí eyí 'yí menğí ma'dí, gí zí keyí nées,
áyí Ngére 'bí kufú 'yíma'dí e mbá.

⁴ Ngére Lomo, ambi utúasá ndìşşí óto úndruyí,
kí ndìşşí kófó ñriyí wá ní ne?

Áyí duşú yí 'yí bí lúyú ledre ndaá roa wá ní.

Zée 'yíma'dí e do sogo káńgá za mbá,
azé ndìşşí kófó ñriyí

gí zía owozé go kídí ndìşşí menğí duşú bilámá ledre e."

⁵ Gí do kací a nées, zíma kpá lúruńdiki ngíti ledre kpí komo ere. Nées kútú bí yemení káa do lílì 'Díçí 'bí Lomo ní, líkpíní mbotu a go fúó. ⁶ Zíma lúruńdiki maláyika e ñnyí doa gbre yemení yée gí ro 'dí'biógu 'do'dó do 'yíma'dí e do sogo káńgá kí ólúógu gí do mbotu bí líkpíní nées girí. Esíní royé mbá bikenyí bongó, zíye ódó royé ká'dá bí yemení gí simí dábu ní.

⁷ Zí nguru éyí trıđrı ga bí eso ní, 'dí'bí kó'do e ga bí gí simí dábu ñnyí doa gbre (7) mbá kí 'do'dó e simiyé ní í'bí yée zí maláyika ga bí ñnyí doa gbre (7) nées. Ga gére nées bisinyí ledre ga bí Lomo bí ní trıđrı za fı ilí 'dó'do 'yíma'dí e kíe ní. ⁸ Zí cika mongú roko'bu 'bí Lomo ídine 'díçí íri kuş. 'Yí utúasá ndéré ólúne íri wá, 'búó togú maláyika ga bí ñnyí doa gbre nées menğionzóní moko eyé go.

16

Kó'do 'do'dó e ñnyí doa gbre

1 Gi do kací ledre née ní, zíma úwú kúrú 'yì kí úku ledre gi 'Dìcì 'bì Lomo girí zì maláyika ga bì ìnyì doa gbre (7) née kídí, “Ndérése mu léfe 'do'dó ga gére née do 'yìma'dí e do sogo kángá.”

2 Zì mizefì maláyika ìnyìnè ndéréne léfe 'bì ené 'do'dó do sogo kángá. Zì éyì ko'bo e ndìsì óto royé ro 'yì ga bì lîlîní lîlî bangá sinyí royé zíye ndìsì óto ùndrua ní.

3 Zì ngítì a ndéréne léfe 'bì ené simi mikavu. Zì komo iní óyóló'bó roné káa zì sáma umbu 'yì ní, zì éyì trìdrì ga bì simi iní máa née úyuyé mbá.

4 Zì otayé (3) ndéré léfe 'bì ené simi ngbuṛu e kí dokú'du ngbuṛu e mbá. Zì komo iní ga gére née óyóló'bó royé kpá mbá káa zì sáma ní. 5 Zì maláyika bì kí roko'bu 'bì do iní ní úku ledre kídí,

“Áyì yì eyì kóo kú bo,
áyì ídí fú lá bo.

Ndá 'bì eyì 'yì lúyú ledre wá.

Utúasá miútúasá zíyì

káa 'do'dó ro 'yì e káa zì née.

6 Ufuní kóo tú'dú 'yì eyì ga bì kóo ngunṛuní ledre eyì ní kí nébì eyì e.

Méngì go bilámáne, zíyì óyóló'bó iní káa do sáma zíye ndìsìyé éwé a.

Née ledre bì iliní ní utúasá go kpìní káye.”

7 Zíma úwú kúrú 'yì gi sù mbayì 'bì Lomo girí kídí,

“Ma'dii, Ngére Lomo, roko'buyì ofu go,
mì'décì ngbanga eyì nì miútúasáne.”

8 Zì eso (4) maláyika née léfe 'bì ené komo kadra. Zì 'yì e ndìsì áráye gi zía káa zì pho'du ní. 9 Zì 'yì e ndìsì áráye gi zì pho'du kadra bisinyíne, iliní eyé nda oyóló'bó mimbé'deyé zíye ngunṛu ledre 'bì Lomo wá, iliní eyé zíye mbófo Lomo wá. Ndìsìní nda yì eyé úku sinyi ledre kí mimbé'de késì zì Lomo bì nì kí roko'bu 'bì úcúómo 'do'dó née ní ní.

10 Zì ìnyì maláyika léfe 'bì ené mbá do kítì ngére 'bì bangá sinyí, zì mìtùlurù útúne simi bì nì doa káa do ngére ní mbá. Zì 'yì ené ndìsìyé náná do soyé gi zì éyì miówo. 11 Gi zì bisinyí éyì miówo bì royé gi zì éyì ko'bo ní, zíye ndìsìyé úku bisinyí ledre gi do bì Lomo bì nì Ngére 'bì komo ere ní. Zíye kpá fú ndìsì eyé nda méngì bisinyí ledre e.

12 Zì ìnyì doa kèrì (6) maláyika léfe 'bì ené simi mongú ngbuṛu bì kí ìrìnè Efaráta ní, zì mongú ngbuṛu née ndúkúne gi ro yéme misi'di zì ngére ga bì 'dí gbére ní. 13 Zíma lúrúndíki bicayi lomo e ota (3) káa zì mbó'dó e ní. Ngítì a olúogù 'bì ené gi ku mongú kámá, ngítì a olúogù 'bì ené gi ku bangá sinyí, zì ngítì a olúogù 'bì ené gi ku nébì bì 'yì ranga ní. 14 Bicayi lomo ga bì ota née niyí kí roko'buyé gi ro méngì ledre ga bì kí roko'buyé ní káe. Ìnyìní ndéré zì ngére 'bì kángá e mǐngúngúcuá yéme ledre kéye gi ro asikíri e gi ro zíye ídíye nzíyiyé ìcì okó simi bì Lomo bì roko'buá ofu go ili go 'dècì ngbanga ní.

15 “Míndá'baógumá, nì lǐyì 'yì e mbá mǐlǐyì. Yéé ga bì niyí ndìsì kí komoyé kacíma ní, Lomo nì i'bì ùndru zíye. Yéé ga bì ndìsìní yì eyé sikala ní, dukuwu nì méngì yéé gbála káa zì éyì bì ndìsìní ngírà do nyárà bì ní.”

16 Zíye yóko ngére e mbá do bì bì ndìsìní ndolo a kí tara Ébere e, Aramagédo ní.

17 Zì ìnyì doa gbre (7) maláyika léfe 'bì ené kùu simi síli 'dága. Zì kúrú 'yì ówúne gi 'dìcì 'bì Lomo girí kídí, “Utúasá go.” 18 Zì zangba 'bílé'bené,

zía ndịsị émbéne, zí bisinyí k'ì'dì kángá ídíne 'dá'dá a ndaá aka kenée kú wá. ¹⁹ Gí zí k'ì'dì kángá nées ní, zí mongú gara bí Babelóniya ní ndúrú ífí simíné za 'dényé ota. Zí gara 'bí kúfú ngítí géyí 'yí e kpá ndúrúné. Ledre lúyú ledre bí 'yí 'bí Babelóniya lìgì Lomo wá, 'do'do yée bisinyíne gí zí simíkésí. ²⁰ Zí m̀ngburoko cúkú e kpá kí m̀ngburoko landa e lélíyè za mbá gí zí mongú roko'bu bí 'bí Lomo ní. ²¹ Zí m̀ngburoko 'dófí e káa zí m̀sísílekpe tutú e owóowó kángaya ní ndịsìyè útúkányá 'yìma'dí e. Zí 'yí ga bí uyuní aka wá ní ndịsìyè úku síníyí ledre zí Lomo gí zí 'do'dó bí i'biogu doyé ní.

17

Kára kí bangá sinyí

¹ Zí ngúru maláyika ga bí ìnyí doa gbre (7), wo bí lefe bisinyí éyí gí simi kó'do ené ní óguné úku ledre zíma kídí, “Ógu mu zíma 'dódo 'do'dó bí Lomo ili 'dó'do kéré kára 'yí gámá kací ya'dá e* bí ndịsị ndịsị do t́'dú íní e ní zíyí. ² Kára nées ngére ga bí 'bí do sogo kángá ní ndịsíní go mbá kíe káa do kára. Míméngì ledre ené 'yí e ndịsíní nda kóyó gí zía mikóyó.”

³ Simi roko'bu 'bí 'Dówú Lomo, zí maláyika bí gáa nées 'dí'bí máa ndéré kíma gbála simi súwú. Zíma lúru kára nées ekì ndịsị go gá do bikesì bangá sinyí.† Bangá sinyí máa nées nì kí doné 'dényé ìnyí doa gbre (7) kpá kí ngíríne e sokó (10). Ekéní kese bí ndịsị úku Lomo kíe ní go roa yeré.

⁴ Kára nées esì roné bilámá bikesì bongó, do kpá íngí ngítí géyí éyí ga bí yemení gí simi dábú kí tutú ga bí ríríní m̀rírí ní roné. Zía 'dí'bí kó'do bí yemení gí simi dábú ní do s̀lìne. Kó'do máa nées nì 'bé kí bisinyí ledre ga bí 'bí Satána ní, kpá kí 'bí kára máa nées simíné. ⁵ Míéké ledre nì simi komoa kídí,

BABELÓNIYA BÌ MONGÚ GARA NÍ,
NÌ MBÁGÁ RÌKÌ BÌSINYÍ M̀MÉNGÌ
LEDRE E DO SOGO KÁNGÁ.

⁶ Mááyí úku a máyá kára nées ufu t́'dú 'yí ga bí 'yí lódú kací Yésu ní go, kóyó nda gí zí sámayé go mikóyó.

Simi bí málúru wo ní, zí bí síníyíne romá gí zía gbála. ⁷ Zí maláyika nées úku ledre zíma kídí, “Bí sinyí royí gí zí ledre 'bí kára nées kenée gí ro 'dí? Mááyí 'dódo bisinyí míméngì ledre 'bí kára nées, kpá kí 'bí bangá sinyí bí kí doné ìnyí doa gbre kí ngíríne sokó bí kára máa nées ndịsị ndịsị doa ní zíyí. ⁸ Bangá sinyí nées nì kóo trídri, bí ba ní, ndaá lolú wá. Sínđí kadra nì go gbóo do úru wo gí simi mongú gu bí kóo 'd̀tuní wo simi a ní do nda kpá úfu ándá wo zía úyuné bisinyí umbu. 'Yí ga bí ìrìyè ndaá miékéne simi búku 'bí trídri bí kóo nì goó miyémeómoné 'desì 'dá'dá do sogo kángá ba ndaá aka wá ní, tarayé nì ìdri mbá m̀idri kí lúru bangá sinyí nées trídri.

⁹ “Ídí ówo'dí'bí ini ledre gí simi ledre 'bí bangá sinyí nées. Doa ga bí ìnyí doa gbre (7) nées, 'dodo bí ekíekí ga bí ìnyí doa gbre bí kára nées ndịsị doyé

* **17:1** 17:1 Kéré kára 'yí gámá kací ya'dá e: Ngítí géyí ndịsíní kpá ndólo wo mongú gara Babelóniya ngítí géyí kídí bí nìyí go ódro gí ro mongú gara Babelóniya ní, ndịsíní ódro nées gí roa. † **17:3** 17:3 Bikesì bangá sinyí: Bangá sinyí bí kí doné 'dényé ìnyí doa gbre kí ngíríne e sokó ba, nì mizefì bangá sinyí bí olúogu gí simi mikavu ní. Lúru 'Dódoógu 13:1.

ní. ¹⁰ 'Dodo ledre kpá gí ro ngére e ìnyí doa gbre (7). Yéé ga bí ìnyí ní uyuní go mbá. Ìnyí doa kéříye (6) ní aka bo. Ngítíye bí kǐé'do ní ogú aka wá. Togú ogú go yá, ní ndǐşí lá ca, zía úyuné. ¹¹ Bangá sinyí nées ní kóo 'dá'dá ngére, bí ba ní ndaá aka lolú ngére wá. Ní kóo ngúru ngére ga bí ìnyí doa gbre (7) ní. Ní ógu ídíné káa zí ìnyí doa ota (8) ngére ní. Zí Lomo nda úfu wo geré 'dá'ba za fí simi bí şındǐ kadra ogú go ní.

¹² "Ngírí ga bí lúru yéé sokó (10) nées, nées mǐngburoko ngére e sokó tonóní aka moko eyé wá. Niyí karanées tónó moko ndro kǐ bangá sinyí nées, tí lá kacíye akpa kǐé wá. ¹³ Míméngǐ ledre eyé ní za mbá kǐé'do, zíye ndǐşíyè 'í'bí cóngóro kǐ roko'bu bí zíye ní zí bangá bisinyí nées. ¹⁴ Niyí ícǐ okó ro Owú kábǐříkǐ, zía rómo komoyé gí zía ní Ngére 'bí ngére e za mbá. 'Yí lódú kacíga niyí migéleye gí zía bí 'í'biní royé ndǐşí lódú wo ní."

¹⁵ Maláyika nées ya zíma ní, "Mongú iní bí lúru kára nées ndǐşí ndǐşí doa ní, nées říkǐ şí do 'yíma'dí e kǐ tara eyé e mǐngúngúcu. ¹⁶ Bangá sinyí bí kǐ ngíríne sokó (10) nées ní karanées sógó bisinyí kára nées. Niyí karanées 'dódo wo zíye 'í'diógu bongó ené gí roa do ótoómo wo wořóne. Zíye ánu wo, zíye 'dí'bí ngítí a do úcu a bu ku pho'du. ¹⁷ Lomo yeme ledre nées kenées ne gí ro zí mǐngburoko ngére ga géré nées óto sómú ledre eyé kǐé'do zíye 'í'bí roko'bu bí zíye ní zí bangá sinyí nées gí ro zía ídíné ngére 'buó togú ledre bí Lomo uku ní mēngǐ roné go. ¹⁸ Kára bí lúru wo nées, ní go káa zí mongú gara bí ngére ené ní kǐ roko'buné do lafúne ngére e do sogo kǎngá mbá ní."

18

Miútú gara Babelóniya

¹ Gí do kací ledre nées ní, zíma lúruńdíkí ngítí maláyika kǐ ógu gí komo ere. Ní kǐ mongú roko'buné, zí bí óngóne do sogo kǎngá wé gí zí roko'bu nées. ² Zía ótrú ledre 'dága kídí,

"Utú go, mongú gara Babelóniya utú go.

Ní nda go 'be 'bí říkǐ dokéké e mbá, solú ku'dú e kpá kǐ ngítí géyi bicayi lomo e niyí ógu óto 'be 'bí eyé nda simi a ye.

³ Říkǐ şí do 'yíma'dí e mbá koyóní go mǐkóyó, koyóní gí zí bisinyí míméngǐ ledre 'bí kára nées.

Mǐngburoko ngére ga bí 'bí do sogo kǎngá ní 'dí'biní go mbá bisinyí míméngǐ ledre ené, gí zí bisinyí 'dódo ledre 'bí kára nées, zí tú'dú 'yí úgúóyó éyi e ídiye kǐ tú'dú éyi e zíye kǐngaya."

⁴ Zíma kpá úwú ngítí kúru gí komo ere kídí, "Sée 'yi amá e, ídísé ólúógu gí simi Babelóniya 'dá'ba, káa bí ásé 'dí'bí bisinyí míméngǐ ledre ené, do 'dó'do kótru sée ndro kéye ke.

⁵ Bisinyí míméngǐ ledre 'bí Babelóniya ní go miówoné gí komo ere, Lomo owoyeme lúyú ledre ené e go bilámáne.

⁶ Ídísé mēngǐlúgu zía kpá ledre bí mēngǐ zíse ní, zíse 'dó'do wo bisinyíne káa zí bí 'do'do sée ní. Ídí ndúwú káa zí bí nduwu sée ní.

7 Ídísé 'dó'do wo zía ndìşiné ìni ìni gí zí éyí miówo útuásáne kpìní kí mongú rokinyi bì kóo nì simi a ní.

Ndìşì ìlì kíngaya zía ndìşiné úku ledre kídí,

'Mááyí yì amá káa zí me'be mongú ngére ní, mánda 'bì amá 'yì lerì káa zí kára umbu wá,
éyì bì mááyí ndìşì ìni ìni gí roa ní ndaa.'

8 Kadra kié'do ledre ga ba niyí ógu zía,
umbu, ìni kí 'bú niyí ógu zía.

Nì áráónzó roné za mbá,

Ngére Lomo, 'yì roko'bù nì 'dècì ngbanga roa ne.

9 "Ngére ga bì 'bì do sogo kánga 'dì'biní bisinyí méngì ledre 'bì Babelóniya zíye ídiye kí rokinyi gí roa ní, simi bì niyí lúru cika pho'du gí do gúndrù ní geré zíye útúye ndìşì ìni wo. 10 Zí mongú ngìrì útúne simiyé, zíye ngásá tóroyé gbála ndìşì ndìşì ótrù kása ìni kí ledre kídí,
" 'Bì káa laká nduwú 'dì, áko Babelóniya,

áyì tí go úkú do komozé ba,

lá simi owú şindì kadra cúku'dée ba ke.'

11 "Zí 'yì úgúóyó éyì e kpá ndìşiyé ìni ìni gí zía 'yì úgú éyì eyé e niyí go úyuónzó royé. 12 'Yì bì nì úgú éyì eyé ga bì dábú e, miřiriří késì e, tutú ga bì kí lámá royé ní, bongó ga bì kí lámá royé ní, kágá ga bì kí ndonyoyé ní, bilámá éyì ga bì yemeni yée gí simi késì e kí tutú e ní ndaa. 13 Gba şu'bù mindonyo, kí kágá mindonyo e, kí kágá úkú, le'yì e, şu'bù e, tuđu e, kére e, itì e, kábiriřiki e, usáni e, arabíya ga bì bangá ndìşiní lála yée ye ní, owúkúlú e, kpá kí 'yì ga bì niyí bo ní 'yì úgú ndaa.

14 "Zí 'yì úgúóyó éyì e ndìşiyé ìni ìni kí mbúmbúđu wáwá, wáwá, kí úku ledre kídí, 'Sée 'yì 'bì Babelóniya e, née kenée laká lerì 'dì. Mbágá éyì ga bì kóo zise ba ndúkúní gí zise go mbá, nda'baoguní lolu wá.'

15 "Zí 'yì ga bì ndìşiní úgúóyó éyì ga gére née zíye ndìşì ndíki tú'dú késì e ní ídiye kí ngìrì royé. Do ngásá tóroyé gbála ìni kása ìni gí zì ngìrì ledre bì nì ndìşì méngì roné ní. 16 Zíye ndìşiyé mbúmbúđu wáwá wáwá kí úku ledre kídí,

" 'Bì káa lerì 'dì, Babelóniya mongú gara,

tú'dú éyì ga bì kóo zíyì kí ledreyé owóowó káa zí ledre dábú e, késì e, kí tutú ga bì řiriří niřiriří ní ndaní lolu mbá wá.

17 Káa zì ledre izi ní, tú'dú éyì ga bì kóo simi Babelóniya ba ndúkúní go mbá.'

"Zí 'yì lála kuřungba e, kpá kí 'yì máa yée ga bì ndìşiní gámá kí kuřungba maáge ní, kpá kí yée ga bì ndìşiní méngì moko simi ìni ní, ìnyiyé ngásá tóroyé gbála ndìşì lúrukása bì ìri. 18 Simi bì lurúní cika pho'du gí do Babelóniya gúndrù káa zí cika řindì ní, zíye ndìşiyé mbúmbúđu kí úku ledre kídí, 'Ngíti mongú gara bì zía rómoné gí do wo bì nì go áráónzó roné ba ndaa.' 19 Zíye ndìşiyé ìni ìni kí mbúmbúđu kí léfe kánga kí mbuku simi doyé, kí úku ledre kídí,

" 'Bì káa lerì 'dì, Babelóniya úkú go.

'Yì ga bì za mbá ndìşiní gámá kací komo ngbuřu ní,
niyí kóo go mbá kí éyì e zíye gí zía.

Káa zì ledre izi ní, éyì ga gére née úkúní go mbá.

20 Sée 'yì 'bì komo ere e, ídísé ídí kí rokinyi.

'Yì ga bì 'bì Lomo ní, 'yìmikása e kí nébì e mbá, ídísé ídí kí rokinyi,
Gì zía Lomo 'do'do Babelóniya go gí zì bisinyì ledre ga bì mengì sée kíe ní.' "

21 Zì maláyika bì kí mongú roko'buné ní 'dí'bì mongú tutú káa zì 'bì úsù éyì ní, úçù a bu simi mongú iní zía úku ledre kídí,
"Kí mimbé'dekesì,

Lomo ní úçúoyó mongú gara ga bì Babelóniya ní kenée,
utúasá ndá'baógu ídine lolú káa zì wo bì 'dá'dá ní wá.

22 Do 'yì úku ke'bì e kí kù'dù, kí kángá,
utúasání lolú úwú a íri wá.

'Yì 'bì moko 'bì 'yì úgúoyó éyì e,
utúasá lolú ídí íri wá.

Utúasání lolú úwú gboṛu tutú kí úsù éyì ówú íri wá.

23 Bimióngó utúasá lolú ídí íri wá.

Kúrú o'do kí mikánda me'bené
utúasá lolú ówú simi gara née íri wá.

'Yì ga bì kóo ndìsiní úgúoyó éyì e ore ní niyí kóo ye kí roko'buyé.

Londoní rìkí sì do 'yìma'dí e go zíye 'dí'bióyó komoyé gí ro Lomo.

24 'Yì ga bì 'bì Babelóniya ní ndìsiní kóo go úfu nébì e kí 'yì ga bì 'bì Lomo ní
kpá kí ngíti géyì do sogo kángá."

19

Mbófo éyì zì Lomo

1 Gí do kací a née, zíma úwú kúrú tù'dù 'yì e komo ere kí úku ledre kídí,
"Idízé mbófo Lomo.

Gì zía nì kí roko'bù 'bì yómo 'yì e zíne. Roko'bù gí ro ledre e mbá nì zía.

2 Idízé mbófo wo gí zía ndìsì 'dècìyème ngbanga.

Gì zía nì bilámá ngéere, owoofu kací 'dècì ngbanga go.

'Dècì ngbanga mongú gara bì ndìsì sinyiónzó 'yì e ní go.

Idízé mbófo wo gí zía 'do'do mongú gara née go gí ro 'yì ené ga bì ufuní
yée simi a íri ní."

3 Zíye kpá úku ándá ledre kídí,

"Idízé mbófo Lomo
gí zía cika bì gí simi Babelóniya ní ùkú wá."

4 Zì mǎngburoko 'yì ga bì çikérí a doa eso (24) kpá kí éyì trídri ga bì eso
(4) ní mbá útúye do ngúrú sǎndíye bì óto úndru Lomo do kítì Ngéere ené.

Do ñnyiyé mbá ngúnngu a kídí,
"Idí kenée, Mbófo éyì zì Lomo."

5 Zì kúrú 'yì ówúne gí kó'dù kítì ngéere girí kídí,

"Ídísé í'bí mbófo éyì zì Lomo,
sée 'yì kasa ené e

ga bì ndìsìsè óto úndru a ní,
mǎngburokoyé kí mǎnzéreye mbá."

6 Zíma úwú kúrú kí ngúndru káa zì kúrú tù'dù 'yì e ní, kpá káa zì gboṛu
mongú vuru ní, nda kpá káa zì nzagba embéne ní kídí,

"Mbófo éyì zì Lomo.

Lomo bì kí mongú roko'buné ní nì goó ne Ngéere ezé.

7 Idízé ídí kí mongú rokinyi,
zíze ndìsìzè óto úndrua.
Sìndì kadra 'bi ófù ro 'bi Owù Kábìrìkì nì go ógu.

Me'bea* yeme roné go nziyiné.

8 I'biní bilámá mikánda bikenyí bongó go
zía èsì a roné."

Bikenyí bongó néesì ini ledre gi simi a kídí bilámá miméngì ledre 'bi mbigì 'yì ga bi 'bi Lomo ní.

9 Zí maláyika úku ledre zíma kídí, "Ídí éké ledre ga gére néesì miéké, 'Lomo nì í'bí úndru zì 'yì ga bi oguní simi ayímbi 'bi ófù ro 'bi Owù Kábìrìkì ní.'" Zí maláyika néesì kpá úku ándá ledre kídí, "Ledre ga bi Lomo uku yéesì néesì niyí mbá ma'díi."

10 Zíma útúma bi óto úndrua. Zía úku ledre zíma kídí, "Ndá óto úndrumá wá, gí zía mándìsì méngì 'bi amá kpá moko zí Lomo, káa ziyí kpá káa zì ngítì géyì lúnduzé e kí lémizé e yéesì ga bi ndìsìní úku ledre Yésu zì 'yì e ní. Ídí óto úndru Lomo gí zía 'yì bi ndìsì úku ledre gí ro Yésu zì 'yì e ní, nì kí 'Dówù Lomo siminé."

'Yì do bikenyí Usáni

11 Zíma lúrú ere likpí roné go fúó, bikenyí usáni, nì go tóro kó'dúma kenéesì. 'Yì bi ndìsì doa ní ndoloní wo, Bilámá 'yì kpá 'Yì méngì ma'díi. Nì 'yì 'dècì yéme ngbanga kpá 'yì méngì yéme okó. 12 Kuru'bu komoa èsì 'duo pho'du, zía èsì tagíya e ro doné, zì irì ídíne miékéótoné roa. 'Yì ówo'dí'bi ini ledre gí simi irì máa néesì ndaa, owo yì ené dùú ne. 13 Èsì roné bongó bi pha'danì simi sáma ní, iríja nì, "Kúru Lomo." 14 Zí tù'dù asikíri ga bi komo ere ní útúye do kacá a, esìní royé kpá mbá bilámá bikenyí bongó, do ékiye kpá mbá do bikenyí usáni. 15 Odro bi olúogu gí kua ní nì káa zì bikafu maku bi gí ro úfu rìkì sì do 'yìma'dí e kíe ní. "Nì ídí Ngére do rìkì sì do 'yìma'dí e kí mongú roko'buné káa zì kèsì." Zía 'dódo simikesì 'bi Ngére Lomo bi royé gí zì bisinyí miméngì ledre eyé ní zíye. Nì ndìsì 'dítì kánya yéesì káa zì 'yì 'dítì kánya miáná kóró ní. 16 Bongó bi esì roné ní, miéké ledre nì roa kídí,

"BA NGÉRE 'BI ngére e ZA MBÁ."

17 Zíma lúrú maláyika kí tóroné do kadra, zía ótrù ledre zì solù ga bi ndìsìní ìnyì simi síli ní kídí, "Ógusé mu simi mongú ayímbi bi Lomo yeme zise ní. 18 Ógusé mu ánu umbu ngére e kí umbu manda 'bi asikíri e, umbu 'yì ga bi kí roko'bu zíye ní, umbu usáni e kí 'yì ngásá kíye, umbu 'yì e mbá, yéesì ga bi kí ro doyé, kí owúkùlù e mngburoko 'yì e kí minzéréye e mbá."

19 Zíma lúrúndíki bangá sinyí kí ngítì géyì ngére ga bi 'bi do sogo kángá ní kí asikíri eyé e, yokoní royé go, nziyiyé gí ro útú kí okó do 'yì bi do usáni ní kí asikíri ené e. 20 Do 'dí'bingéřì bangá bisinyí kí nébi bi 'yì ranga ní. Néesì nébi bi ndìsì méngì mngburoko ledre e do bi kacá bangá sinyí néesì gí ro lóndo 'yì ga bi kí lílì bangá sinyí néesì royé ní zíye óto úndru lílì a. Uçuní yéesì go gbengárá simi mongú pho'du bi ngára ìlì kú wá ní. 21 Ufuní 'bi eyé ngítì géyì kí mongú maku bi ndìsì olúogu gí ku 'yì bi do bikenyí usáni ní. Zì solù e óguyé sùu ndìsì ánu umbu e gí bi.

* 19:7 19:7 Me'be Kírèsjito: Kára bi ona ba toro do bi kacá 'yì ga bi ngunúnì ledre 'bi Yésu go ní.
19:15 19:15 Ke'bi 'bi Dawídi e 2:9

20

Simibi e álfu

¹ Zíma lúrúndíki maláyika kí óguné gí komo ere, ní kí mafutáa 'bi mbotu mongú gu kpá kí mongú ká dá késí do sīlīne. ² Zía 'dí'bingéřī mongú kámá bi kpá Satána ní do ódó wo kí ká'dá késí nées ngírī zía ndīšiné kīe roné kí simibi e álfu. ³ Do úçu wo simi mongú gu, do 'dūtū mbotu gu nées kací a ngbúrú káa bi ní fú ndīšī lóndo 'yī e ke. 'Búo togú simibi bi álfu (1,000) ní ukú go, do nda líkpí mbotu kací a kí owú sīlī cuku'dée.

⁴ Zíma lúrúndíki 'yī ga bi i'bíní roko'bū zīye gí ro 'dēcī ngbanga ní kí ndīšī do kītī ngére. Zíma kpá lúrú 'yī ga bi kóo ufuní yée gí zía bi ndīšiní kóo úku ledre Yésu kpá kí ledre 'bi Lomo ní. 'Yī ga gére nées iliní eyé kóo ngúngu ledre bangá sinyí nées wá. Iliní kóo kpá gbawá do éké irja ro sīlīye togú mbú simi komoyé. Zīye ídiye trīdrī kí Kírésīto Yésu do bi kījé'do 'dēcīyēme ngbanga kí tū'dú simibi e éyī 'bi álfu kījé'do (1,000). ⁵ Ngíti géyī 'yī e niyí aka ídí 'bi eyé fú simi bi 'búo togú gí do kací simibi álfu kījé'do (1,000) zí Lomo nda úru yée gí simi umbu. Nées aka lá mizefī úru 'yī e.

⁶ 'Yī ga bi i'bíní ńdrú zīye niyí go mbígí ga bi 'bi Lomo ní, niyí yée 'yī ga bi urúní go gí simi mizefī úrú gí simi umbu ní. Gbre umbu ndaá lolu kí roko'bū doye wá, niyí nda yī eyé go 'yī 'dáná éyī 'bi Lomo kpá 'bi Kírésīto, zīye ídiye kéye ngére e kí simibi e álfu (1,000).

Kírésīto kí 'yī ené e romoní komo Satána

⁷ Gí do kací simibi álfu (1,000), do líkpí Satána gí simi sīgīnī, ⁸ zía tónó gámáne kí lóndo 'yī e do bi eyé e do sogo káńgá, kí káńgá ga bi ndoloní Gógo kí Magógo ní mbá gí ro zīye ídiye nzīyiyé gí ro mēngí okó. Niyí ídí káa zí sayi ní 'yī óloónzó yée ndaá. ⁹ Zīye ázayé do sogo káńgá mbá ndéré 'díkí táya 'bi 'yī ga bi 'bi Lomo ní kpíkí, nées gara bi kí 'búne do Lomo ní. Tí lá zí pho'du óguné gí komo ere óngbóónzó yée za mbá. ¹⁰ Do úçu ngére 'bi bicayi lomo e bi londo 'yī ga gére nées ku mongú pho'du bi ngára ilī kú wá ní, kí'dí bi úçuní bangá sinyí kí nébī ga bi 'yī řanga e íri ní. Zīye ndīšī ndúwúye íri kí ndūlū kí kadra e mbá za fī.

Lomo oto Satána kí tū'dú simibi e simi sīgīnī

¹¹ Zíma lúrúndíki bikenyí usáni kí 'yī bi ekí ndīšī doa ní. Zí káńgá kí ere ngásáóyó royé gí kó'dúja 'dá'ba, bi bi zīye ndéré ndīšiyé doa ní ndaá. ¹² Zíma lúrúndíki 'yī ga bi kóo uyuní go ní mīngburokoyé kí mīnzéreye mītóroyé kó'dú kītī ngére nées, líkpíní búku e go fúó, ngíti a 'bi ené búku 'bi trīdrī. Do ndīšī 'dēcī ngbanga 'yī ga bi uyuní ní kací mīmēngī ledre eyé e simi bi kóo niyí aka trīdrī ní káa zí bi ní miékéne simi búku ma'dáa ní. ¹³ Umbu ga bi kóo niyí simi iní kí yée ga bi otoní yée mióto ní, zīye ólúóguyé mbá do 'dēcī ngbangayé kací mīmēngī ledre eyé e simi bi kóo niyí aka trīdrī ní. ¹⁴ Nda gí ore do 'dí'bi umbu kí roko'bū ené bi do 'yī e ní, do úçu yée simi mongú pho'du bi ilī kú wá ní. Nées go gbre umbu. ¹⁵ 'Yī bi irja ndaá miékéne simi búku 'bi trīdrī wá ní, niyí úçu wo komo mongú pho'du bi ilī kú wá ní.

21

Mikánda ere kí mikánda do sogo káńgá

1 Zíma lúrúndiki mikánda ere kí mikánda do sogo káṅgá, yée ga bi 'dá'dá ní lelíní go mbá. Míngburoko ngbuṛu e lelíní go mbá. 2 Zíma lúrúndiki mbígí gara 'bi Lomo bi Yerusaléma ní kí óḡuné gí komo ere bi. Ní kí lámá roné kíngaya káa zí mikánda kára bi yeme roné gí zía o'do 'bi ené ní go óḡu kí lafa kací a ní. 3 Zíma úwú kúrú 'yí gí do kíṭṭí ngéere gírí kídí, "Lomo oto 'be 'bi ené go dongará 'yí ené e, niyí go ndíṣí kéye gí zía niyí 'yí ené e. Ní idí Lomo eyé za fí. 4 Ní ndíṣí ó'dóoyó iní komo gí komoyé. Éyí bí kí ìṛíné umbu, iní, éyí miówo ní ndaní lolu wá gí zía miyéme ledre ga bi kóo 'dá'dá ní ndaní lolu wá."

5 Zí 'yí bi ndíṣí do kíṭṭí ngéere ní úku ledre kídí, "Mááyí go méngí éyí e za mbá mikándayé." Zía úku ledre zíma kídí, "Ídí éké ledre ga bi úwú yée née mbá, gí zía niyí kí ledreyé owóowó kpá ma'díi ledre e."

6 Zía kpá úku ngiti ledre kídí, "Utúasá go kenée, méngíní royé go. Mááyí Álafa kpá Ómega, dosí éyí e kí oḡu éyí e. 'Yí bi kí kodró roné ní mááyí í'bí iní miéwé zía, gí simi 'dawú 'bi trjdrí bi za fí ní zía éwé a gbékpje.

7 "'Yí ga bi niyí tóro ngbúo ní, mááyí í'bí úndru zíye, zíma idíma Lomo eyé, zíye idíye owú 'bi amá e.

8 "Tí lá 'yí ga bi toroní ngbúo wá kí yée ga bi ṅṅṅuní ledremá wá, 'yí oto úndru lomo ga bi yemení yée kí sǐlǐ 'yí ní, 'yí úfu 'yí e, 'yí 'berí e, 'yí lónódó e, 'yí mála e, 'yí kágá e, kí 'yí ɽanga e, niyí úcu yée mbá simi mongú pho'du bi ngára ìlǐ kú wá ní. Née go gbre umbu."

9 Zí ngúru maláyika ga bi ìnyí doa gbre wo bi kí oḡu kó'do 'do'dó e ìnyí doa gbre ní óḡuné úku ledre zíma kídí, "Óḡu mu zíma 'dódo mikánda kára bi ilíní ófú a ba zíyí. Née me'be Owú kábìrǐkǐ." 10 Zía 'dí'bi máa simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo ndéré kíma do mongú ngbángbá landa 'dága, zía 'dódo Mbígí gara bi Yerusaléma ní kí óḡu gí zí Lomo gí komo ere bi. 11 Gara máa née ndíṣí rǐrǐ gí zí lámá roko'bu 'bi Lomo bi roa ní mǐrǐrǐ káa zí mǐrǐrǐ owú tutú bí kí ledrené owóowó ní. 12 Gara bi o'bó'dikíní gbaá ro mongú gara née miólóne 'dága kí mbotúné sokó doa gbre (12). Zí maláyika e kpá sokó doa gbre (12) ndíṣíyé do mbotu máa ga gére née kí óndó bi. Do mbotu ga gére née do ekéoto ìrǐ sǐ do Isiréle ga bi sokó doa gbre (12) ní. 13 Mbotu máa ga gére née, ifíní yée káa, ota (3) 'dí gbére, ota (3) 'dí gólú, ota (3) 'dí do ngelǐ, ota (3) 'dí do anú. 14 Otoní dosí gara máa née do tutú e sokó doa gbre (12). Tutú máa ga gére née, niyí mbá kí ìrǐ 'yímikása ga bi sokó do a gbre 'bi Owú Kábìrǐkǐ ní miékéye royé.

15 Maláyika bi ndíṣí ódro zíma née, ní cú kí ngbángbá bi yemení gí simi dábu ní do sǐlǐne gí ro ndírábi mongú gara née, kí mbotu a nda kí gara bi o'bó'dikíní kǐe ní. 16 Miákpa mongú gara née kí miáya kí mióló gara bi o'bóní roa ní niyí mbá ndro, kilomíta álifú gbre doa miya eso (2,400). 17 Zía ndírábi mǐndǐ gara née kí mióló a, káa zí 'yíma'dí ndírabi éyí née ní zía ndíki a kídí mǐndǐ a kí mióló a ní mbá mítiri cǐ ota (60). 18 Éyí ga bi o'bóní gara née kǐe ní, rǐrǐnǐ mbá mǐrǐrǐ káa zí éyí bi yemení yée mbá gí simi dábu togú kǐsǐ bi ndíṣí rǐrǐ mǐrǐrǐ kíngaya ní. 19 Tutú ga bi o'bóní gara née doyé ní, farání yée mbá kí tosoyé míngúngúcuá kpá mbá mǐrǐrǐye kíngaya. Mizefíyé ndoloní zásepa, gbreyé ndoloní safíra, otayé (3) ndoloní kalasedóni, esoyé (4) ndoloní emeraláda, 20 ìnyíyé (5) ndoloní saradonǐkǐ, ìnyí doa kǐrǐye (6) ndoloní karaneliyána, ìnyí doa gbreyé (7)

ndoloní kirisolíte, ìnyí doa otayé (8) ndoloní beriyále, ìnyí doa esoyé (9) ndoloní topáza, sokóye (10) ndoloní kirisoparéze, sokó doa kériye (11) ndoloní zasínita, sokó doa gbreyé (12) ndoloní ametayiséte. ²¹ Mbotù ga bì sokó doa gbre 'bì gara nées o'bóní yée mbá kí lísá. Misi'di ga bì simi Yerusaléma ní mbá o'bóní yée kí dábú, zía ndìsì ríríne káa zí do mongú iní gí gbála ní.

²² Málúróndíki 'Dìçì 'bì Lomo ndaá simi gara ore wá, gí zía Ngére Lomo bì roko'bua ofu go ní niyí go ye kí Owú kábìrìkì 'Dìçì 'bì Lomo ma'dáa. ²³ Sì ledre bì ili kadra togú éfé gí ro zía ídine simi gara ore ní ndaá gí zía roko'bù Lomo kí Owú kábìrìkì ndìsìní nda óngó bì ore goó ye. ²⁴ Rìkì sì do 'yìma'dí e niyí ndìsì gámá kací bimióngó máa nées, zí tù'dù mingburoko ngére e ndìsì óguyé kí tù'dù éyí ga bì zíye ní ore. ²⁵ Kací kadra mbá, mbotù gara bì roa nées ní fú lá fúó gí zía bì bimíùlù bì do 'dùtù mbotù gí zía ní ndaá. ²⁶ Rìkì sì do 'yìma'dí e do sogo kángá mbá niyí ndìsì ndéré kí tù'dù éyí ga bì zíye ní simi mongú gara nées íri. ²⁷ Misi'di ndaá zí bisinyí ledre ólùne simi gara nées íri wá. 'Yì ga bì ndìsìní méngì bisinyí ledre e kí 'yì ɾanga e utúasání ólù íri kpá wá. 'Yì ga bì niyí ólù simi gara nées íri ní dùyí yée ga bì ìrìyè ní go miékéne simi búkù trìdrì 'bì Owú kábìrìkì ní.

22

Ngburu bi iní a ndìsì 'bí trìdrì zí 'yì e ní

¹ Zí maláyika nées 'dódo ngburu bì iní a ndìsì 'bí trìdrì zí 'yì e ní zíma. Komo iní máa nées ní 'duo drá ngbeé ngbeé káa. Ndìsì kúkuógu gí sì kítì ngére 'bì Lomo kí Owú kábìrìkì. ² Iní máa nées ndìsì kúku kpurù gí yana mongú misi'di bì simi gara ore ní. Zí kágá trìdrì útuyé dogboɾu ngburu nées gí 'dí keɾì kpá gí 'dí keɾì. Ndìsìní áná kí'dí sokó doa gbre simi simibi kíe'do kací simibi e mbá. Mbílía ní kágá ndíyá zí 'yìma'dí e do sogo kángá mbá ³ 'Yì ga bì 'bì gara nées éyí bì kíe'do bì ní síní ro Lomo gí zíye gí ro a ní ndaá. Lomo kí Owú kábìrìkì ndìsìní nda ndìsì goó ye ore zí 'yì 'bì moko ené e ndìsìyé óto úndru a. ⁴ Niyí ndìsì lúru Lomo za cù kí komoyé, zí ìrja ídine miékéne simi komoyé mikékeɾja mbá. ⁵ Mitùluru ndaá lolù simi gara nées íri wá. Gí zí keyí nées, éyí bì zíye ídíye kí somù ledre gí ro ngiti bimióngó kpí gí roa ní ndaá. Ngére Lomo ndìsì nda óngó bì zíye goó ne. Zíye nda ídíye káa zí ngére e ní za fí.

⁶ Zí maláyika nées úku ledre zíma kídí, "Ba zaá ma'díi ledre e, Ngére Lomo ndìsì kóo úku'bí ledre zí nébì e, úkutátá a, bì nda ba ní, kasa nda go maláyika ené ógu úku ledre ga bì niyí méngì royé 'diya ní."

Yésu ni ndá'baogu cakaba

⁷ Zí Yésu Úku ledre kídí, "Lúrusé aka, mááyí go ógu cakaba. Lomo ní 'bí úndru zí 'yì ga bì niyí 'dí'bí ledre bì simi búkù ba kí 'búne ní."

⁸ Máa, Yiwáni, máúwú ledre ga gére nées, zíma lúru yée za cù kí komomá. Simi bì máúwú, zíma lúru yée kpá za cù kí komomá ní, zíma útúma bì óto úndru maláyika bì 'dodo ledre ga gére nées zíma ní. ⁹ Zía úku ledre zíma kídí, "Ndá óto úndrumá wá. Mándìsì méngì 'bí amá kpá moko káa zíyì, kpá káa zí bì ngiti géyì lúnduyí ga bì nébì e kpá kí ngiti géyì 'yì ga bì 'dí'biní ledre bì simi búkù ba kí 'búne ní. Ídí óto dùyí úndru Lomo."

¹⁰ Zí maláyika née kpá úku ledre kídí, “Ledre ga bi éké yée née, ídí ólo yée zí 'yì e gí zía sɪndí kandra bi zíye méngí royé simi a ní ni go gbóo. ¹¹ 'Yì méngí bisinyí ledre e ídí fú ndíşí méngí bisinyí ledre e, 'yì lárá ídí fú ídí 'yì lárá, 'yì méngí bilámá ledre e ídí fú ndíşí méngí bilámá ledre e, mbigí 'yì 'bi Lomo ídí fú ídí 'yì 'bi Lomo.”

¹² Zí Yésu kpá úku ngíti ledre kídí, “Mááyí go ógu cakaba. Tákpásílí ni bo mááyí í'bí a zí 'yì kací miméngí ledre ené.” ¹³ Mááyí Álafa kpá Ómega, Mízeří 'yì, kpá Odu 'yì, Dosí éyí kpá Odu éyí.

¹⁴ 'Yì ga bi niyí lúgu bongó eyé* drá ní, Lomo ni í'bí úndru zíye. Niyí ndíşí ánu miáná kágá 'bi trɪdrɪ, zíye ndíşí ólúye simi mongú gara kpurú gí tara mbotu gara. ¹⁵ 'Yì méngí bisinyí ledre e, 'yì lárá e, 'yì ga bi ndíşíní só'do royé kí 'yì bi ofúní royé kéye wá ní, 'yì mála e, 'yì úfu 'yì e, 'yì óto úndru lomo ga bi yemení yée kí sɪlɪ 'yì ní, 'yì ranga e kpá kí ngíti géyí 'yì méngí bisinyí ledre e, niyí ídí 'bi eyé sága.

¹⁶ Zía kpá úku ngíti ledre kídí, “Máa Yésu, mákása maláyika amá go gí ro zía ndéréne 'dódo ledre ga gére née zí 'yì amá e za mbá. Máa bulúndu ngére Dawídi, bi kpá kérékobi ní.”

¹⁷ Zí 'Dówú Lomo kí mikánda kára úku ledre kídí, “Ógu mu.” 'Yì máa wo bi uwú ledre ba go ní ídí úku ledre kídí, “Ógu mu.” Yíí bi kí kodró royí ní ógu mu, 'yì bi ili go ní ógu mu ewé iní 'bi trɪdrɪ bi za fí ní gbékpíne.

Odu ledre gí zí Yiwáni

¹⁸ 'Yì bi uwú ledre bi miékéne simi búku ba go, zía 'dí'bi gbékpí ledre éşí a simi a ní, Lomo ni í'bí yata 'dó'do bi ekéní ledre a simi búku ba zía.

¹⁹ Kpá kenée, 'yì bi uwú ledre bi miékéne simi búku ba go, zía 'dí'bióyó ngíti a gí simi a ní, Lomo ni 'dí'bióyó tákpásílí bi trɪdrɪ bi za fí ukuní ledre a simi búku ba gí zía 'dá'ba. Do 'dí'bióyó wo gí simi mongú gara bi ukuní ledre a simi búku ba kpá 'dá'ba.

²⁰ Zí wo bi ndíşí úku ledre née úku ledre kídí, “Mááyí go ógu cakaba.” Máa, Yiwáni, zíma úku ledre máyá, “Ídí kenée, Ngére Yésu ógu mu.”

²¹ Ngére Yésu ídí méngí bilámá ledre zise gí do bi zise ndíşísé bilámáse. Ídí kenée.

* **22:14** 22:14 Luguní bongó eyé e: Utúasání ólú dɔyè ye simi mongú gara gí zía luguní bongó eyé go kí sáma Yésu bi otoomo lúyú ledre eyé e ní. Sámaa óto bongó eyé zía ídíne drá bikenýíne. Lúrú 'Dódoógu 7:14.